јатељ врши са бројно надмоћнијим снагама. И он је опасно рањен на бојиште пољу.

Мајор Јован Костић одбија све нападе, противнападе и заузима непријатељске положаје. Мајор Војин Максимовић, који тако добро врши распоред својих трупа да српска дивизија сутра дан после тога односи победу. Као начелник штаба те дивизије, пошто је већ био припремио план битке, он се ипак нашао међу војницима одакле је управљао борбом. Мајор Бошко Тоскић врши напад „са јединственом храброшћу и присебношћу". Рањен је у десну руку и у груди; његове су ране превијене и он се одмах затим поново ставља на чело свога батаљона, врши напад на непријатељске положаје које заузима и утврђује за одбрану. Неколико дана доцније он јуначки улази у село Амзацес. На послетку, један обичан потпоручник, Фрања Балат, успева у бојевима од 5. септембра, који су се водили у Добруџи, да спасе једну румунску батерију којој је претила опасност да буде заплењена, нарочито се одликује у свима борбама. Нарочито се одликовати међу таквим ратницима, то много значи!

Легендарни јунаци, српски лавови! Безгранично дивљење, признање и љубав једног братског народа, за који продужите своју крв, окружују вас као један невидљиви вид. Нека би вас он штитио у свима борбама како би нам тај братски народ по свршеном рату могао доказати на начин достојан вас и њега и своје дивљење, и своје признање, и своју љубав!

МАНИФЕСТАЦИЈА ЈУГОСЛОВЕНСКОГ ЈЕДИНСТВА

Загребачки лист „Хрватска Држава" пише да су срећан догађај прославе шесетогодишњице песника Ива Војновића и жалосна вест о смрти посланика Крека пружили Словенцима, Хрватима и Србима прилику да исказе своје дубоко интелектуално и морално јединство.

„У томе јединству, пише „Држава", можемо гледати спокојно на своју будућност. За сада је главно издржати. Први покушај је дао сјајне резултате; општински избори у Загребу показали су да је хрватска престоница у целини за народно јединство, пошто је цео свет гласао против франковачке партије. Ми морамо још више збити своје редове како у срећи тако и у несрећи и у борби за јединство. Само тако ћемо моћи постићи крајњу победу. Према томе ми смо дужни неуморно понављати једну и исту ствар, на име: да су Хрвати, Срби и Словенци један народ. То мора сачињавати свету догму наше религије".

Председник словеначке штајерске либералне странке, Др. Кукевец, објавио је у „Словенском Народу" од 17. октобра уводни чланак, у коме, између осталога, каже:

„За нас Југословене нема другога средства да се ослободимо немачког притиска у Аустрији и мађарске превласти у Угарској него да добијемо своју државу... По закључењу светскога мира односи између држава биће успостављени на веома дуго време. Због тога управо и не смемо стати на по пута већ морамо захтевати све. У историји пуно је примера који нам показују да су потлачени народи мудро радили када су у најбурнијим данима неодступно објављивали своје захтеве у целости. Ми морамо радити нешто више него што је непрестано позивање на декларацију од 30. маја. Цео свет мора разумети да је свака културна аутономија само сенка од државе и да нам само држава може допустити да останемо у истини независни.

СТАЊЕ У НЕМАЧКОЈ

Лондон, 1. јануара. — Холандски католички лист „Тиџ" објављује једну депешу од свога берлинског дописника, која гласи:

„Немачка се никад није нашла пред опасношћу каква је она коју има да савлађује сада услед унутарњих и спољних тешкоћа. Микроб неслоге ју нагриза. У главним одборима Рајхстага знатна размимоилажења у погледима већ су дала повода бурним сценама а иста таква размимоилажења су се испољила и на крунском већу као и на конференцијама држаним у Берлину са Лудендорфом и Хинденбургом. Неће проћи дуго време а ти ће сукоби задобити много озбиљнији карактер ако буде наметнута војничка диктатура која ће можда постати потребном због обрта који ће догађаји узети."

Дописник предвиђа привремену победу милитаризма, али вели да ће ускоро затим настати реакција. Пример са Русијом је већ заразно војне и народне крутове. Питање хлеба које изазива

толико суза по породицама, дезорганизација индустрије, све то већа жеља за миром и страх од нове офанзиве на западу прете да створе једну трагичну периоду ако само преговори у Брест Литовску пропадну. Дописник мисли да би неуспех тих преговора изазвао страховито незадовољство које би се завршило неминовно са унутрашњом револуцијом.

НА ИВИЦИ ПРОПАСТИ

Глад грози Аустрији крајем зиме. Према признању генерала Хефера, директора за исхрану неће се имати од чега живети цео један месец пред нову жетву. По обавештењима од компетентних Аустријанаца, овај ће период бити много већи, од прилике већи трипут.

У Чешкој су избиле чак и озбиљне побуне због куповања намирница. Цене су већ баснословне. У Прагу и у Бечу плаћа се кило брашна 16 до 30 круна. Угља је све мање.

Што се тиче финансиске ситуације, она је безнадежна. Један од чланова групе Ротшилд рекао је једном бечком племићу: „Аустрија мора створити, независно од преговора за мир, у замену за политичке концесије које би дала, један зајам на страни, да би покрила својих шест милијарди бонова. Без тога она не може да живи". Такво је мишљење и многих других финансијера. Проучава се већ план, да се конфискује десет од сто свих покретних имања, и да се пусти у иностранство одговарајући напос гарантних писама. Пред одговорним већ се појављује утвара банкротства.

У ЛАЖИ ЈЕ ПЛИТКО ДНО

Немачки радиограм од 26. јануара, који се односи на руско извешће о преносу немачких трупа са руског фронта и њиховој побуни источно од Ковна, изјављује да је строго поштовање услова примирја од стране Немачке признато и од Руса и да је цела та прича једна тола измишљотина. Али званичан руски радиограм је приказао Немце као безочне лажове и потврдио категорички да су они погазили своје обавезе. Вест о томе да су трупе премештене, налази се у званичном руском радиограму. Она је доцније потврђена и у једном интервјуу Троцког, који је рекао да Немци напазе на велике тешкоће у питању о преносу својих трупа на западни фронт. „Немци покушавају, вели он, да преместе велике јединице. Али, знајући куда ће бити послати, војници скачу с возова и беже. У овом тренутку, у округу Ковна, позади немачког фронта, сконцентрисано је 25.000 немачких бегунаца који су наоружани митраљезима. Немци су их опколили, али нису толико моћни да би их могли силом савладати па су се с тога решили да то постигну глађу".

Из овога се види да је немачко-руски споразум за Немце шпак само једно парче хартије.

КУРС

По берзанском листу женевске берзе на дан 12. децембра по новом (30—XI. по старом).

100 франц. франака	тражено је по	74.95 шв. фр.
	нуђено је по	76.95 шв. фр.
100 круна	тражено по	44.35 шв. фр.
	нуђено је по	46.35 шв. фр.
100 марака	тражено по	74.25 шв. фр.
	нуђено је по	76.25 шв. фр.
100 лира	тражено по	50.25 шв. фр.
	нуђено је по	52.25 шв. фр.

Левови се не показују, али по извештају нашег женевског бироа купују се 100 левова за 59 шв. франака.

Из Обавештајног бироа Срп. Црв. Крста у Солуну 30. децембра 1917. год.

Штампарска Радионица Министарства Војног.

Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 2. УТОРАК, 2. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ВРХОВНИ КОМАНДАНТ
ЈУГОСЛОВЕНСКИМ БОРЦИМА

Врховни Командант, Његово Краљевско Височанство Наследник Регент Александар, поздравио је јуче југословенске добровољце пред њихов полазак на фронт овим речима:

ЈУНАЦИ,

Дошао сам да вас поздравим пре вашега одласка на фронт, где ћете се борити са браћом из Србије за остварење онога националног идеала за који сте се већ онако јуначки борили у Добруџи.

Ваша је дивизија својом храброшћу и патриотизмом доказала да је достојни представник југословенског јединства и Ја сам зато решио да она задржи име под којим се прославила.

Застава, под којом сте прво у Добруџи истакли вашу жељу за слободом, биће на Мађедонском бојишту символ, који ће представљати нашу решеност да заједничком борбом извојујемо заједничку Отаџбину.

Честитам вам, јунаци, Нову Годину и желим вам у њој успех и сваку срећу.

НАРЕДБА Ф.А.О. БР. 29.952

МИНИСТРА ВОЈНОГ ЗА 1. ЈАНУАР 1918. ГОДИНЕ ЗА СВУ ВОЈСКУ

Г. Г. Официрима, војним чиновницима, обвезницима чиновничког реда, подофицирима, капларима и редовима наше храбре и прослављене војске честитам Нову 1918. Годину, са жарким жељама за здравље и дуг живот сваког од њих и њихових милих и драгих.

Нека нас све Милостиви Бог и у овој новој години одржи у добром здрављу, нека излије свој благослов на нас и помогне нам, да на пољу части и слободе Србинове истрајемо у вршењу наших светих војничких дужности према Отаџбини и нашем Врховном Команданту. и да са успехом завршимо започето дело — ослобођење и стварање Велике Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, на срећу и славу миле нам заједничке Отаџбине и част нашег оружја.

Вера у крајњу победу нека нам да нове снаге да са нашом браћом Хрватима и Словенцима, који прилажу своје животе заједно са нама на олтар ослобођења и стварања Велике Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, те да истрајемо у овој претешкој борби. Љубав према нашој милој Отаџбини, непоколебљива верност и оданост према нашем Узвишеном Краљу и љубљеном Врховном Команданту, Његовом Краљевском Височанству Престолонаследнику Александру, нека нам помогне да придржимо високо нашу војничку заставу и окитимо је новим победама и ловорикама.

СРЕЋНА ВАМ НОВА ГОДИНА! ЖИВЕЛИ!

Министар Војни
Ђенерал **БОЖ. ТЕРЗИЋ** с. р.

ЧЕСТИТКА ФРАНЦУСКОГ ЂЕНЕРАЛА Г. ЖЕРОМА

Начелник Штаба Врховне Команде добио је од г. ђенерала Жерома ову честитку:

„Вама и Српској Војсци шаљем најлепше жеље о новој години. Рачунам да ће победа крунисати наше заједничке напоре.“

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 2. јануара

Српски званичан извештај. — Ноћас смо у реону Зовича одбили и растерали ватром једну непријатељску патролу.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 2. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — На левој обали Мезе Французи су својом прецизном ватром растерали неки непријатељски одељења која су покушавала да се приближе француским линијама на сектору Кот де Луа.

Ништа важно на осталом делу фронта.

Званичан извештај од 23 часа. — Доста велика активност обеју артилерија на неколиким тачкама фронта у Шампањи и на десној обали Мезе, нарочито у области северно од Лувмона, где су француске батерије дејствовале на немачка прикупљања.

Никакве пешадијске акције.

Дан је прошао на миру на осталом делу фронта.

Лондон, 2. јануара

Званичан извештај. — Одбили смо три напада јужно од Ланса; активност непријатељске артилерије југо-западно од Камбреа и у Блиани Ланса и Месина.

Доцнији извештај. — Јутрос рано непријатељ је извршио један препад на наша предстражна одељења југо-источно од Армантјера; недостаје нам неколико људи. Непријатељска артилерија била је активна данас на сектору Сен Жилјен и југо-источно од Арџикура.

31. децембра била је веома велика ваздушна активност. Бомбардовања и напади митраљезима са мале висине вршили су се непрестано. Више од 400 бомби је бачено на један муниџијски депо близу Рулера и на непријатељске логоре и железничке раскрснице. Седам непријатељских апарата оборено је а три друга су била приморана да слете услед оштећења. Дејством наше артилерије приморан је још један непријатељски апарат да слети у наше линије; његов је пилот заробљен. Три наша апарата недостају.

Ноћу између 31. децембра и 1. јануара наши су апарати бацали бомбе на Рулер и вратили се неповређени. После дуже периоде рђавога времена, наше су ескадриле извршиле 1. јануара успешна летења у Немачкој, бомбардујући у сред бела дана железничке станице и муниџијске фабрике у Карлсруе. Избачена је том приликом једна тона и четврт експлозива.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 2. јануара

Званичан извештај. — На целом фронту непремена и слаба артилеријска акција а осредња активност извиднице. Источно од Капосиле и северно од Кастелано наше су патроле натерале на бегство неке омања непријатељска предстражна одељења, чије су одбрамбене радове порушиле а ратни материјал запленили.

БУГАРСКА И ЊЕНИ РАТНИ ЦИЉЕВИ

Српски посланик у Вашингтону одговорио је, по „Christian Science Monitor“ који излази у Бостону, на изјаву бугарског посланика Панаретова односно тобожње бугарске лојалности. Присуство бугарскога посланика у Америци, рекао је г. Михајловић, представља једну претњу. Одговарајући на скорашњи интервју г. Панаретова, у коме је изјавио да се Бугарска придружила тевтонцима за то што је кајзер учинио кориснију понуду и да је она већ готова на мир, г. Михај-

довић нели да би требало да савезници узму „у обзир ту опасност".

„Овај систем непријатељских званичних личности у неутралним и савезничким земљама, које играју извесну улогу по потреби, само да би довели у сагласност своје држање са осећајима земље у којој бораве, показује са колико мало скрупула оне делају и са каквим поверењем би требало да их примамо. Сама та околност, што су они у стању да тако раде, представља извесну опасност, и ја мислим да је време да Савезници поведу рачуна о тој опасности."

Посланик Србије је указао на изјаву г. Наретова, по којој би Бугарска претпоставила да се бори на страни Савезника. „Док краљ Бугарске, бугарска влада и парламенат не престају проповедати своје пријатељство према централним силама, дотле овдашњи званични представник Бугарске изјављује да Бугарска нема особиту наклоност према централним државама. И он се усуђује рећи тако што у земљи, у којој се налазе представници Савезника који су преговарали са бугарском владом о уступцима које би Србија имала да учини; на те предлоге Бугарска је одговорила издајничким нападом на Србију у тренутку када је она очајно бранила своје границе од немачких и аустријских армија."

На изјаву бугарскога посланика да је његова земља сада готова на мир, посланик Србије је одговорио:

„Исто онако као и Немачка која изјављује своју готовост на мир у тренутку када поседа више француских округа, Белгију, Румунију и Пољску, бугарски агенти обзнањују са своје стране да је Бугарска постигла своје ратне циљеве, поделивши Србију са Аустријом. Та жеља наших непријатеља даје се лако разумети. Али ипак таква изјава неће уписивати на америчко јавно мњење које се подигло ради борбе и ради предупређења остварења таквих монструозних намера."

Указујући на неколико изјава бугарскога представника, које су у стању да заведу на погрешан пут, г. Михаиловић је додао:

„Ступање Бугарске у садашњи рат није проузроковано никаквом националном тежњом. Више од године дана рата Бугарска је била неутрална и није показивала никакву тежњу. Кад су Немачка и Аустрија кидисале на Србију 1915. г., Бугарска је ступила у рат као агент Немачке са двојаким циљем: да уништи Србију и да спречи Русију да се утврди у Цариграду. Целокупна бугарска штампа је то објавила јасно и отворено."

БУГАРИ ТРАЖЕ И АЛБАНИЈУ

Бугарски лист „Зарја" у свом броју од 20. октобра објављује чланак „Будућност Албаније" од свога нарочитог дописника из Призрена.

„Најзад почело је у страној штампи да се претреса и питање о будућности Албаније, и већ се изражена мишљења своде на потребу: да се албанска земља подели између земаља које су заинтересоване посредно или непосредно у решењу тако сложеног албанског проблема.

Ја потпуно делим то мишљење, јер оно одговара савршено не само интересима заинтересованих земаља већ и интересима самога албанскога народа који се већ свикао на мисао да не може образовати једну независну државу чији би се живот заснивао на челу слободног народног самоопределења. Разна племена са разним верским обичајима, чије су тежње управљене ка овој или оној држави, као и друге чињенице, представљају један такав хаос да пред њим и најдаровитији државник не може прећи преко очевидности да је једна јака и независна држава апсолутно немогућна. Покушаји из прошлости су и сувише блиски а да би имали потребу да их наводимо и да их објашњавамо. Албанска држава умире и пре него што је ступила у живот, јер материја из које је створена, посила је у себи клице најбруталнијега сепаратизма, који је ишао чак до закона о крвној освети.

Стварати поново албанску државу значило би понављати прошлост. Муслиманско, католичко и православно становништво сматра бугарску власт као природну. Чуо сам из свих албанских уста да је српски режим у овој земљи био права аномалија.

Они летимични погледи утврђују да је неопходно потребно за Бугарску да одржи овај део балканске земље, који јој припада на основу снаге из прошлости и на основу реда и поретка у садашњости, као залогу за будућност коју сви желимо."

ПОДЛИСТАК

СА РУСИМА

Наша артилерија била је са руском пешадијом три месеца, на истим положајима. Руски пешаци тако су се сродили са нашим тобџијама, да су живели као браћа.

Артилериска осматрачница била је у исто време и осматрачница команданта руске пешадије, те су телефонисти и руски и српски били заједно и по цео дан су ћаскали.

Једнога дана, пошао на осматрачницу, нађем их све на окупу. Каплар Денча — који је можда најстарији каплар у српској војсци, јер је, како он каже „прекарао одавна III позив" — води гласан разговор са једним младим Русом, који још ни науснице није имао. При свакој речи Денча употребљава све покрете свију делова тела, само да би се што боље споразумео са Русом.

Пријем ближе да слушам њихов разговор.

.....Росија очень богатаја страна. Кресћанин в Росији живјот очень харашо.

— Пеђо, а има л' си на там', куде нас, пирсти, арни, убави девојчики?

— Да, имјејутсја, очень красивија дјевушки.

— Имаш си домаћицу?

— Њет, ње женат.

— Имаш си татка?

— Имјеју.

— Ама, Денча, како се ти то тако добро споразумеваш са њим? Ја га врло тешко разумем — упаде са питањем каплар Драгутин.

— Затој што смо ете, на, браћа, затој си разумевамо арно; ко' си на знаје, можда си је из моју вамилију.

— Како из твоје фамилије, кад си ти из Малошишта код Ниша, а он чак из Русије? — запита поднаредник Јованча.

— Ко' си па знаје? Мен' си мој татко причува, а њем' па његов си татко: да си из Малошишта у стари зем'н многима човеци, од турски зулум, пребегнали у Русију и там' си останули сви на куп, поблизу голем варош Одес.

— Пеђо, твој па дом поблизу ли Одес? — обрати се Денча Русу.

— Десјаћ тисјач вјорст.

— Ете си, десет километар', таман толк', колико си одавдек', па до Тепелиџи, два час.

— Како се вика татко ти?

— Георгиј.

— А на татко ти татко?

— Михаил.

— А на мајку ти?

— Ољга.

— Етеј си, богами ви казувам — окрену се свима и радосним гласом узвикну Денча — он си ми род. Такај си имена: Ђорђе, Михаил и Олга има си само у Малошишта. Стаде да грли Руса и објашњаваше му да су род, фамилија, браћа.

— Всје Славјане, по всјом мирје, братја.

— Не, не — не си тој такој. Друго су Славјани, а друго па, ја и ти. Стари на теб'си из Малошишта; 'ће те водим там, да ви'ш лепотињу Србадију; 'ће те там' и женам, 'ће ти давам на жену ми сестра. Ах да ту видиш (ту састави три прста, вољуби их да се далеко чуло), такву си лепотињу, поубаву, поцирсту не нађе у цел' свет; ни у Русију ти нема.

Наста смех, ничу војници Денчу да остани Руса. А ја, неће Денча да чује.

— Пеђо, братушко си на мен', 'ће идеш сас мен' у Малошишта, казуј, реч давај?

Рус се збунио, поцрвенео и само вичe:

— Харашо, Харашо....

— Е, такој те волем, сад си ми на порођен брат.

У том јавише преко телефона да Руса зову у штаб, те се поздрави са свима и оде, а Денча вичe за њим:

— Пеђо, не да си заборавеа што сам казаја; ће идемо у Малошишта, у Србадију-слободију.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Другог дана, видим, окупили се сви телефонисти и опет Денча води жив разговор са једним Русом, који је имао необично велике плаве бркове. Пријем и саслушам свршетак разговора:

— В Росији должна била произојћи революцијa. Росија должна била сначала освободићсја от своіх внутрењих врагов — доказује патрено Рус.

— Брат си на мен', вичe Денча — и млата са шлемом кога је са главе скинуо — не казујем си, да си не такој, ти се поарно разбирујеш. Ама си, бре Андрушка, не с'д зем'н за тој. Ми си имамо другија работа; имамо си попрв' да потепамо сви душмани на нас — сва шћетинта — и Шпабу и Мађари и Бутари и Турци; све на куп да ти потепамо, да си направимо голему Русију и голему Србију, па т'г у Русији там' работите што си знајете. А с'д неарно, не убаво, не си зем'н, братушко си ми Андрушко...

— Всјо буђет харашо! Всјо буђет харашо! — тврди Рус и стара се да ублажи Денчину сумњу и бојазан.....

М. Н. Ч.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 3. СРЕДА, 3. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

Његово Величанство Ђорђе V, Краљ Енглеске, Цар Индија итд. упутио је о Новој Години Краљу и Наследнику Регенту ове депеше:

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ СРБИЈЕ

СОЛУН.

На почетку Српске Нове Године молим Ваше Величанство да прими Моје најсрдачније жеље за Вашу срећу и за успех Ваше храбре војске. Ја се молим Богу, да подари да храбри напори Савезничких Народа уроде брзим успостављањем Србије и да донесу Вашем Народу слободу да, обезбеђен од сваког насртаја и сваке неправде, развија свој национални живот.

ЂОРЂЕ, Краљ и Цар.

ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТВУ НАСЛЕДНИКУ ПРЕСТОЛА СРБИЈЕ

СОЛУН.

Гајим чврсту наду да ће Српска Нова Година, која сада настаје, донети све успехе на бојном пољу храбрим трупама, које су под командом Вашега Краљевскога Височанства, да ће оне заједно са својим британским друговима поћи напред ка новим победама и да је близу дан, кад ће бити награђене за своја јуначка пожртвовања срећним остварењем њихових праведних народних тежњи ка слободи, правди и спокојству.

ЂОРЂЕ, Краљ и Цар.

Одговор Његовог Величанства Краља гласи:

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ И ЦАРУ

ЛОНДОН.

Веома дирнут лепим жељама које Ми је изразило Ваше Величанство поводом Нове Године, Ја Му захваљујем из свег срца, молећи се Богу заједно са Њим, да поткрепи напоре Савезничких Војсака и обезбеди победу Правде, на којој храбре трупе Вашег Величанства сарађују са толико енергије и која ће, као што је Ваше Величанство благоволело изјавити, осигурати спокојство и слободно развиће Српском Народу.

ПЕТАР.

Одговор Његовог Краљевског Височанства Наследника Регента гласи:

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ И ЦАРУ

ЛОНДОН.

Веома сам захвалан Вашем Величанству на лепим жељама израженим приликом Нове Године, које су биле моћна утеха за Мене, Моју војску и цео Мој народ. Делећи убеђење Вашег Величанства да дан коначне победе није далеко, Ја сам срећан што видим, да Ваше Величанство гаји чврсту наду, на чему Му из свег срца благодарим, да ће победа Савезничке Ствари у корист слободе, правде и спокојства донети Моме народу остварење његових праведних народних тежњи.

АЛЕКСАНДАР.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 3. јануара

Српски званичан извештај. — 2. јануара слаба ватрена активност.

Солун, 3. јануара

Француски званичан извештај. — Уобичајена артилеријска акција.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 3. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — На десној обали Мезе, жестока артилеријска акција подила се пред крај ноћи на Мон О и у шуми Кријер. У Алзасу, француске патроле су се вратиле са неколико заробљеника. Иначе ноћ је прошла свуда на миру.

Званичан извештај од 23 часа. — На десној обали Мезе, Немци су напали на француске положаје у шуми Шок на фронту око 200 метара. Напад је сломљен и растурен под француском ватром. Неколика немачка одељења су успела да продру у један истакнути ров, али су одмах одбачена. У Лорену, француске су трупе успешно извеле један упад у немачке линије, у области Бадонвилер, и вратиле се довеши собом око 20 заробљеника. Иначе ништа ново на осталом фронту.

Лондон, 3. јануара

Званичан извештај. — Луче рано у јутру једно јако непријатељско одељење било је одбијрно северо-источно од Армантјера. У току прошле ноћи извршили смо неколико препада на непријатељске ровове северно од Ланса. Бомбардовали смо његове заклоне и заробили неколико војника са једним митраљезом. Иначе ништа ново.

Доцнији извештај. — Осим уобичајене артилеријске активности, ништа нарочито није се догодило.

Адмиралство јавља да је поморска ваздушна снага извршила 31. децембра пр. год. бомбардовање магацина у Ентелу. Примећено је како су бомбе експлодирале међу самим хангарима. Забележен је такође и један непосредан погодак, одакле се издигао један велики стуб дима. Сви су се наши апарати вратили неоштећени.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 3. јануара

Званичан извештај. — У области планине Асолоне водили су се јуче после подне борбени. Успешно потпомогнуте артилеријом, наше су трупе наступале у намери да исправе своју линију северно од Остерија ди Лепре на све до горњег дела долине Чезила. И поред упорнога отпора непријатеља и веома живе његове реакције, ми смо постигли озбиљне добитке а непријатељу нанели тешке губитке. Заробили смо 8 официра међу којима један потпуковник и 283 војника. На планини Соларолу нека наша нападна одељења су извршила успешну демонстративну акцију, продрла у непријатељске ровове. Источно од Капозиле, а у току једног изненадног препада који је извршен јединственим еланом, проширили смо мостобран, отевши под жестоком борбом неколико непријатељских ровова и одбивши све његове противнападе, у току којих је претрпео тешке губитке. Ту смо заробили два официра и 43 војника и запленили два рововска мерзера са неколико митраљеза. На осталом фронту артилеријска акција је била интензивнија, нарочито у долини Бренте. Сукоби између патрола десили су се у нашу корист у долини Понте де ла Приула.

Наши су авијатичари оборили четири непријатељска аероплана северно од планине Мелаго, на Фоци, Валетањи и на планини Грапп. С друге стране, наша је артилерија оборила пети апарат близу Ормеље. Два друга непријатељска аероплана су оборена близу Кодоње. Њих су оборили енглески авијатичари.

РАЗНЕ ВЕСТИ

Берн, 3. јануара

Полемика између фон Килмановe и Хинденбургове партије заоштрава се. Извесни кругови из Рајхстага раде у корист замене фон Килмана бившим канцеларом фон Биловом. Ваља напоменути, да се та мисао приписује грофу Ерцбергеру, међу ултра конзервативно-католичке странке.

Али гроф Хертлинг сматра ту замену као немогућну.

Крф, 2. јануара

31. децембра пр. године одржана је у великом амфитеатру Сорбоне једна нова и импозантна манифестација у част Србије а под председништвом г. Рене-а Думика, члана француске Академије, који је имао поред себе и г. г. Перије-а, члана Института, Балдуена председника Америчке Поморске Лиге, затим посланика Белгије и Црнгоре, професора београдског универзитета, као и мноштво других француских личности, пријатеља Србије.

Пред многобројном публиком, г. Албер Мариш је одржао сјајно предавање о француској мисији у Србији, о јунаштву српске војске и о њеним надчовечанским напорима. Предавач је у више махова био топло поздрављен пљескањем.

(Пресбиро)

НОВА ПОСЛАНИЦА ПРЕДСЕДНИКА ВИЛСОНА

„Л'Ендепандан"

После г. Лојда Џорџа, шеф америчке Републике је опет са више јасноће изнео савезничке ратне циљеве. Посланица председника Вилсона понова се враћа на главније теме беседе енглеског министра председника, али их у извесним тачкама још ближе одређује. У посланици се нарочито истиче право Србије на слободан излаз на море, без чега би се та земља, која је показала толико јунаштва а која мора да добије могућност широког националног живота, нашла опет у оном тешком положају, у ком је била и пре рата, и фатално би упала у колосек Аустрије. Г. Вилсон је још једанпут прецизирао све оштете које се морају дати, сва ослобођења која су потребна, како би сутрашњи мир имао свој пун смисао и пружао јемство за трајање, које од њега свет очекује.

Председник Вилсон је поглавито у једној пространој синтези изложио ратну филозофију, дубоки смисао који рат задобија, као и основна начела на којима ће морати да почива будуће међународно стање. Укидање тајних дипломатија, право народа да се слободно опредељују, подешавање граница према народносном начелу, право свих народа без разлике на подједнако уважење и поступање, потреба ограничења наоружања по свршетку садашњега сукоба, образовање једног општег друштва народа, које ће једино бити у стању да обезбеди постојаност свршеног дела, — то су битни чланови великог савезничког програма.

Француска штампа, бележећи са задовољством пуну јасноћу председникових изјава односно Алзаса и Лорена, подвлачи високу погледа која се испољава кроз целу посланицу, ширину духа човечности који је прожима, а у исто време и непоколебљиву вољу.

Немачка је овога пута позвана да „прими равноправно место међу народима на овом свету и да се одрекне тежње за превлашћу." И овога пута је упућен апел на немачки народ, који Вилсон неће да меша са његовим управљачима и који ће у сутрашњем свету имати место које он сам себи може створити. И руска демократија је позвана да испита и проучи своју савест и доведе у склад великодушност извесних својих начела са методама које ће им осигурати триумф.

Све је то већ било речено, али никад можда са толико ауторитета и узвишености, са толико убедљивога нагласка.

Великодушност којом је прожета цела изјава баш и јесте то што даје онолико тежине и предности последњој опомени упућеној централним силама. Осећа се да оно нису празне речи, кад председник Вилсон обзнањује на завршетку: да је народ Сједињених Држава готов да положи „свој живот, своју част и све што има".

САВЕЗНИЧКИ РАТНИ ЦИЉЕВИ И НЕМЦИ

Лондон, 30. децембра. — Г. Балфур, министар иностраних дела, говорећи у Единбургу, упоредио је опредељење ратних циљева, које су дали министар председник Лојд Џорџ и председник Вилсон, са опредељењем ратних циљева немачких државника. „Ово упоређење, рекао је г. Балфур, показује да у ратним циљевима Споразума није наступила никаква битна промена". У исто време он је нашао да је у држању Немачке настало изразито побољшање.

„Више пута понављањем изјављених ратних циљева, као и услед сталног одбијања на-

ших непријатеља да отворено кажу своје, ми смо дошли до сазнања да се наши противници боре за циљеве који су противположени онима за које ми водимо борбу, наиме, да теже поробљавању Белгије, да желе омести остварење италијанског уједињења, одржање..... Пољска, повраћај Турцима Јерменске, Арабије, Месопотамије и Јерусалима, одбијање повраћаја поседнутих територија Француској, Румунији и Србији и одбацивање тежњи негерманских нација, да живе својим властитим животом и да на свој начин допринесу заједничкој цивилизацији Европе".

ЛОЈД ЏОРЏ
„La Serbie"

Од свих непријатеља Немачке, Енглеска јој је несумњиво најопаснији. Енглеска се налази у јединственом положају за вођење рата: неприступачна инвазија са сува, њена тако рећи бескрајна моћ се шири преко свих мора која покрива својим бродовима. Таквим својим положајем она доминира непријатељем а сама није никад доминирана од њега. Али та преимућства нису без озбиљних невгода. И сувише уверена у саму себе, Велика Британија је као навалице занемаривала своју сувоземну војничку снагу. Њу је рат изненадио више но ма коју другу државу. Бројно њена војска једва је премашала убојну снагу Белгије и није била равна војсци Швајцарске, т. ј. земље чију су неутралност заједнички међународни уговори. Али бруталност, коју је Немачка показала повредивши белгијску територију, натерала је Питове и Чатамове потомке, да забораве недовољност своје спреме и рђаву страну недостатка бројности. Индигнација према немачким злочинима нагонила их је да прећу преко своје бројне инфериорности, и Ближерови војници су се овога пута нашли лице у лице са Велингтоновим војницима у оним истим белгијским равницама, у којима су се пре једног столећа заједно борили. Тек тада су Енглези, које здрав разум никад не напушта, ставили на чело техничке организације рата човека који је генијалношћу својих концепција и хитрином свога делања изненадио свет, завршивши дело које је било потребно снази Велике Британије. Победе у Месопотамији, Сирији и Фландрији њеним делом су плод његова рада из првих дана овога рата. Дошавши на чело земаљске управе, он је успео да прибије уз метрополу читав онај огромни свет од колонија и да створи од света тога једну неразлучну целину.

У политици, његова се тактика разликује од тактике његових претходника. Док су речи оних одавале жељу за обустављањем борбе што је могућно пре, дотле се он отворено истакао као непријатељ. Немања, нагласивши да ће као такав и остати све док ови не буду стресли са себе милитаристичко иго. Недаће му још јаче подгревају грађанску енергију и кураж. У недаћи, место да се вајка и нариче, он се, као какав лав који гледа своје ране, још јаче исправља. Изврсан борац, он никад не крије својим сутрађанима опасност која им грози. Још мање се боји да говори отворено о почињеним грешкама. Његове су беседе увек истините, његов стално искрен говор је као свеж ваздух са морске пучине, који чисти и осмежава атмосферу. Поверење које му је земља поклонила, потпуно је оправдано. Ако се кадгод и деси да опасност не предупреди, то је само зато што наиђе на несавладљиве тешкоће, које су тесно скопчане са самом природом коалиција. Па ипак, он уме да искористи и саме недаће само да би земљу оспособио што више за борбу. После српске катастрофе, он успева да наметне својим сутрађанима војну обавезу; после румунског пораза, он се ослобођава спорости једног гломазног управног механизма и ствара Ратни Савет у који улази известан ограничен број чланова.

Срби су једини у положају, да правилно оцене јачину карактера Лојда Џорџа и дело тога смелог браниоца светске слободе и демократског идеала. Србима није непознато да су Лојд Џорџ и Лорд Керсон били једини чланови Владе, који су највећма настојавали да се пошљу енглеске трупе у Солун — Србији у помоћ. Али дивљење српскога народа према овом енглеском вођи није баш тако новијих датума. Оно води своје порекло још од онда када је он, бацајући на коцку свој живот и своје име, увео у одбрану мали бурски народ.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 4. ЧЕТВРТАК, 4. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ЧЕСТИТКЕ О НОВОЈ ГОДИНИ

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ СРБИЈЕ
СОЛУН.

У тренутку када наступа Нова Година сматрам за своју дужност да упутим Вашем Величанству најсрдачније жеље, које гајим за Њега и Његов племенити народ.

РЕЈМОН ПОЕНКАРЕ.

ГОСПОДИНУ ПРЕДСЕДНИКУ РЕПУБЛИКЕ
ПАРИЗ.

Веома дирнут честиткама које сте Ми изразили приликом Нове Године, Ја Вам искрено захваљујем на њима.

ПЕТАР.

ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТВУ
НАСЛЕДНИКУ ПРЕСТОЛА СРБИЈЕ
АЛЕКСАНДРУ
СОЛУН.

Приликом Нове Године упућујем Вашем Височанству ватрене жеље, које гајим за Њега и Његову храбру војску.

РЕЈМОН ПОЕНКАРЕ.

ГОСПОДИНУ ПРЕДСЕДНИКУ РЕПУБЛИКЕ
ПАРИЗ.

Из свег срца Вам захваљујем на честиткама израженим приликом Нове Године, као и на писму које Ми је јуче предао господин де Фонтене и у коме сам наишао на исте доказе симпатије Француске и њеног Поглавара, доказе који су увек тако драги и Мени и Моме народу.

АЛЕКСАНДАР.

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ СРБИЈЕ
СОЛУН.

Молим Ваше Величанство да прими приликом Нове Године све лепе жеље, које гајим за Њега и Његов народ.

АЛБЕРТ.

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ БЕЛГИЈЕ

Искрено захваљујем Вашем Величанству на лепим жељама израженим приликом Нове Године.

ПЕТАР.

ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТВУ
НАСЛЕДНИКУ ПРЕСТОЛА И РЕГЕНТУ
СРБИЈЕ
СОЛУН.

Приликом Нове Године молим Ваше Височанство да благоволи примити ватрене жеље, које гајим за Његову личну Срећу и за напредак јуначког Српског Народа, пријатеља и савезника, чије ће потпуно и коначно ослобођење, захваљујући сигурној победи ствари на којој се заједнички ради, бити једно дело Правде и Цивилизације.

ВЕНИЦЕЛОС.

ЊЕГОВОМ ПРЕВАСХОДСТВУ ГОСПОДИНУ ВЕНИЦЕЛОСУ

АТИНА.

Искрено Вам благодарим, Драги Председниче, на честиткама и лепим жељама приликом Нове Године која ће, то из свег срца желим, видети остварење и праведне тежње Јелинскога Народа.

АЛЕКСАНДАР.

ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТВУ ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИКУ

АЛЕКСАНДРУ

Одајући с пијететом славу дичној Српској Војсци и Њеном Витешком Команданту, црногорском одбору част је, у име свих црногорских организација за уједињење, поднијети Вашем Краљевском Височанству најтоплије честитке о Новој Години с тврдом вјером да ће она послије толико славних жртава и узвишених патња учинити дјелом вјековну мисао ослобођења и уједињења цјелокупног нашег народа. Нека она ускори час када ће круна Краљевине свих Срба, Хрвата и Словенаца, заслужно стављена на главу витешком Потомку Оца Србије, бити залогом наше једне недјељиве и срећне народне будућности.

Предсједник

АНДРИЈА РАДОВИЋ.

ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТВУ НАСЛЕДНИКУ РЕГЕНТУ СРБИЈЕ

СОЛУН.

Удружење југословенских студената у Паризу упућује Врховном Команданту бесмртне Српске Војске свој поздрав о Новој Години, молећи Га да силним борцима за југословенску слободу преда израз бескрајне љубави који им шаље њихова омладина, уверена да ће Нова 1918. Година вратити их све загрљене на огњишта ослобођене и уједињене Отаџбине. Живели!

Предсједник

МИЛАН БОГДАНОВИЋ.

СРПСКОМ ПОСЛАНСТВУ ЗА БОГДАНОВИЋА

ПАРИЗ.

Примио сам са великим задовољством поздрав који сте Ми послали у име удружења студената југословенских и захваљујући вам искрено на њему Ја вам изјављујем и своју радост што видим у томе светлом центру студенте југословенске, уједињене у патриотској жељи да својим радом помогну ослобођењу и стварању заједничке отаџбине.

АЛЕКСАНДАР

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 4. јануара

Српски званичан извештај. — 3. јануара ништа важно.

Солун, 4. јануара

Француски званичан извештај. — Ништа ново.

Париз, 4. јануара

Источна Војска. — Доста жива обострана артилериска акција у кључу Црне. Бугарске патроле су одбијене на српском фронту. На осталом фронту ништа важно.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 4. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — Осим доста живе артилериске ватре у Алзасу, између Тира и Долера, ничег важног није било у току ноћи. Број војника које су Французи заробили у току јучерашњег препада, у области Бадонвиљеа премаша 40, међу којима један официр.

Званичан извештај од 23 часа. — Слаба артилериска активност на целом фронту. У области источно од Сен-Дие потпуно је пропао препад, који је непријатељ покушао против једног малог француског предстражног одељења.

Лондон, 4. јануара

Званичан извештај. — Одбили смо један јачи непријатељски препад северо-источно од Арман-

тијера. Са своје стране ми смо извршили један препад северно од Армантијера, тукли непријатељске заклоне и довели неколико заробљеника.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 4. јануара

Званичан извештај. — Јуче у јутру, у области планине Асолоне, јака концентрична ватра и покушаји противнапада непријатељских, који су узастопно обнављани, одржавали су активност борбе на нашим линијама, које су згодно исправљене у току прошле ноћи. После подне ситуација је поново постала нормална. На источном сектору висоравни Азијаго и на делу испадног угла на планини Соларолу активност експлораторских група и чешће дејство артилерије. Источно од Капозиле одбијен је један нов противнапад који је непријатељ вршио ноћу 1. јануара на наше положаје. У току јучерашњег дана активност обеју артилерија се проширила на целу приморску зону и одржала се доста јака. Осетна ваздушна активност на целом фронту. Енглески авијатичари оборили су три непријатељска аероплана у области Бацола (југо-источно од Конињано), а наши четврти код Аси, док су наше аероплански батерије оборише пети непријатељски аероплан код Чимадолмо (јужно од превоја Пријула).

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 4. јануара

Званичан извештај. — Палестински фронт: И поред неповољних атмосферских услова, наша је авијација извршила у току последњих дана многа успешна бомбардовања непријатељског аеродрома у Ценину, на 30 миља југо-источно од Хифа, као и железничку станицу Аман на железничкој прузи Хеџас, на 47 миља северо-источно од Јерусалима. Забележено је више непосредних погодака. На сектору, с ону страну Јерусалима, владала је знатна активност патрола, нарочито око Бирша, на 9 миља северно, код Мар Шаба, на 7 и по миља југо-источно, код Цеда, на 5 и по миља северо-источно и код Мукхама, на 7 миља северно северо-источно. У самоме месту Мукхама наше су трупе успешно извршиле један напад, очистивши село и вративши се натраг са заробљеницима. Слична активност патрола била је и на обалском сектору. Неколика непријатељска одељења су растерана нашом ватром близу Мезераха, на 16 и по миља источно од Јафе а сукоби су се десили северно од Арсута, на 10 и по миља северно од Јафе, на самој обали.

РАЗНЕ ВЕСТИ

Париз, 3. јануара

Јављају из Амстердама „Журналу" да депеше из Диселдорфа кажу како је одржање Килманово немогуће. Његова се оставка сматра као вероватна.

Петроград, 3. јануара

Већина чланова максималистичког кабинета изјаснила се у корист настављања рата, ако се нађе да се противнички услови не могу примити. Преговори о миру између максималиста и централних царевина наилазе на озбиљне сметње тако, да се у Петрограду сматра као неизбежно отпочињање непријатељства.

Лондон, 3. јануара

Из Амстердама јављају: Нове побуне су избиле међу посадама на ратним лађама у Вилхелмсхафену. Детаљи недостају.

Петроград, 3. јануара

На предлог Троцког, централне силе су пристале на продужење примирја још за месец дана.

При повратку у Петроград, Љењин се изјаснио противу закључења сепаратнога мира.

Крф, 3. јануара

Српска Мисија отпутовала је из Вашингтона у велике центре југословенске емиграције, а поглавито у Питсбург, Кливленд, Индианополис, Буфало, Албан и Бостон.

Пресбиро.

ГОВОР МИНИСТРА ПИШОНА

Париз, 3. јануара. — На поднете интерпелације о дипломатском вођењу рата одговорио је у јучерашњој седници француског парламента министар спољних послова г. Пишон. Почетком

свога говора најавно је, да је међу Савезницима постигнут потпун споразум односно дипломатског вођења рата, да је дефиниција француских ратних циљева непромењљива и да се у свему подудара са дефиницијом Лојда Џорџа.

И ако је у принципу за споразум руских и француских социјалиста ипак није могао пристати, да иду француски социјалисти у Петроград, због несигурне ситуације у тој варошн, где је влада, коју до данас ниједан Савезник није још признао, изневерила и напустила своје Савезнике, погазила уговоре, узурпирала право да говори у својим преговорима с Немцима у наше име, која је окупирала филијале наших новчаних завода.

„25 година била је Француска лојална Савезница Русије, али ми нећемо бити играчка у рукама Немачке, која је учинила све, да нас довуче у Брест-Литовск. Зато француска влада није издала путне исправе социјалистима, нити може пристати на интернационалну конференцију, јер неће и не може имати никакве везе са ортацима виновника светског рата".

Пишон је констатовао даље, да се слаже са последњим изјавама Лојда Џорџа, Вилсона, Балфура, Орланда и Сонина.

„Ми се боримо за трајан и праведан мир, а да постигнемо такав мир, потребне су три битне ствари: поштовање светског уговора, територијална уређења, на основу права народа за самоопредељивањем и ограничење наоружања. Ово је наш програм. Он је гаранција победе, он нам је јак ослонац, да се можемо показати чврсти да извршимо све обавезе наших уговора, које нећемо ни за шта на свету погазити.

Ми смо увек спремни, да поведемо директне преговоре са централним силама, али одбијамо преговоре, који би били само заседа за Савезнике, а зато ће оне носити за сва времена одговорност за проливену крв."

ЈЕДАН ИНТЕРВЈУ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ ПОСЛАНИКА Д-Р РИБАРА

„Сарајевер Тагеблат" доноси један разговор са југословенским послаником д-р Рибаром. Разговор је обилно искасапљен цензуром, и ми од пропуштеног доносимо ово:

„Оно што Југословени траже није ни лудорија ни издајство; то није сан него једна добит коју су Мађари с оружјем у руци тражили за себе и добили после 1866. год.

Ако се југословенском клубу може штогод замерити, то је то што су, с обзиром на народносно начело, њихови захтеви претерано скромни; и ако се у тим захтевима не говори о уједињењу свих Југословена, то је само зато да би се избегло, да наше питање не буде постављено у оквир међународних питања. Југословенски клуб је хтео да изведе то уједињење без мешања иностранства. Право самоопредељења мора бити признато у исто време и Југословенима из Србије и Црне Горе. У осталом, данас није више реч само о захтевима Југословена; то је питање постало једна државна потреба (Staatsnotwendigkeit)."

Прелазећи на Босну и Херцеговину, Рибар је рекао, да те две покрајине играју веома важну улогу у југословенском питању. После народног устанка од 1875., Србија и Црна Гора су биле објавиле рат. Тиме је економска чињеница била идентификована са народним фактором, и то више није могло бити уништено. Наде тих двеју националних српских држава претворене су у прах и пепео на Берлинском Конгресу, који је овластио Аустро-Угарску да поседне Босну и Херцеговину и да реши њихово аграрно питање.

То је решење, наставља Рибар, било непотпуно како са гледишта међународног тако и са гледишта државног, и оно је самим тим носило у себи клицу нових конфликата (цензурисано).

Југословенска Далмација имала је исту судбину као и Босна и Херцеговина..... Аустро-угарски Југословени подељени су у две државе и две земље, а у Аустрији они се налазе у седам провинција, од којих само две имају своју словенску самоуправу."

Д-р Рибар је овако завршио:

„Југословени не желе да потпадну под италијанску власт, али они исто тако не желе ни да жртвују своје биће и своју будућност Немцима или Мађарима."

Штампарска Радионица Министарства Војног.

Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 5. ПЕТАК, 5. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 5. јануара

Српски званичан извештај. — 4. јануара ништа важно.

Солун, 5. јануара

Француски званичан извештај. — Ништа ново није се догодило.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 5. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — Затишје на целом фронту изузимајући на сектору Мезон де шампањ, као и у области западно од Мона, где је обострана артилерија показала извесну активност. На десној обали Мезе једна немачка патрола, која је покушавала да се приближи омањим француским одељењима у области Самоње, растерана је француском ватром. Синоћ су Французи извршили један препад источно од Калонског рова, на сектору Епарж, који им је омогућио да продру дубоко у немачке положаје. По извршеном упаду, француске су се трупе вратиле у своје линије, не претрпевши никакав губитак.

Званичан извештај од 23 часа. — Активност обеју артилерија јуно од Сен Кантена, у области Мен де Масиж.

Дан је прошао на миру на осталом делу фронта.

Лондон, 5. јануара

Званичан извештај. — Јутрос рано непријатељ је извршио један препад на једно наше предстражно одељење, источно од Епехи. Недостаје неколико наших људи. Иначе ништа ново није се догодило.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 5. јануара

Званичан извештај. — Источно од Капоније, непријатељ је јуче у 7 часова у јутру, а после подуже разорне ватре, извршио један снажан напад у циљу да нас отера са положаја које смо основали 1. јануара. Борба је била крајње жестока и сурова а вођена је с великом издржљивошћу и храброшћу, уз садејство артилерије. У 11 часова непријатељ, ослабљен губитцима које је претрпео и потиснут нашим противнападима, био је приморан да одустане од даље акције и да се повуче на своје полазне положаје. Заробили смо 119 војника међу којима 2 официра. На разбојишту, покривеном непријатељским лешевима, нашли смо више од 500 пушака, много митраљеза и многтво разног остављеног ратног материјала.

На осталом фронту ништа особито важно није се догодило. Непријатељске патроле одбијене су у Вал Арса а неколико војника је заробљено у области планине Асолоне. У долини Каменика и на сектору планине Пертика наша је артилерија успешно дејствовала концентричном ватром противу непријатељских јаких одељења и положаја.

РАЗНЕ ВЕСТИ

Берн, 4. јануара. — Покушаји Бугара, да поведу преговоре са Румунијом на основици уступања Добруџе Бугарској, пропали су коначно. Немачка и даље врши јак притисак у Софији у

намери да одлучи Радославова да одустане од Добруџе. У одговор на то Радославов је организовао јавне манифестације ради протеста против тог захтева Немачке.

—

Петроград, 4. јануара. — Ленин је отпутовао из Петрограда, по свој прилици у Штокхолм, где ће се састати са аустро-немачким социјалистима ради договора и споразума.

—

Рим. — Папа ће интервенисати код централних држава, да у најкраћем року одговоре на предлоге о миру и да изнесу своје услове мира.

—

Лондон. — У Немачкој се жеља за миром увећава. Дезертери немачки из Ковна отишли су у Петроград и молили су Лењина да не закључи сепаратан мир, јер ће то продужити рат и појачати немачки империјализам. Већи део дезертера бацили су код Ковна плакате, у којима траже да Руси продужавају преговоре што дуже, јер ће ускоро у Немачкој планути један јачи демократски покрет.

—

Лондон. — По саопштењу петроградске „Правде", између Троцкога и ђенерала Хофмана воде се доста нељубазни разговори. Ђенерал Хофман оптужује максималистичку владу, што званичним путем ради на дизању револуције у Немачкој. Троцки је одговорио Хофману, да у Русију улазе све немачке новине, па чак и оне, које су реакционарне и које Русија не би требала да прими. Хофман се на тај одговор наљутио и поново оптужио Крыленка и Лењина због те пропаганде, на шта је Троцки одговорио простим демантијем. Односи су се били заоштрили и Кулман је интервенисао тражећи, да се Руси не мешају у ствари немачке, пошто се Немци не мешају у руске ствари.

—

Цирих. — Познати немачки војни критичар мајор Мурат, пише чланак о могућности офанзиве на западноме фронту и показује велику бојазан сумњајући у успех немачкога удара. Он вели: „Чак и ако се буде остварило закључење мира са Русијом, биће нам немогућно да сасвим оголимо источни фронт. Затим, наши се непријатељи спремају журно и озбиљно да нас дочекају, пошто они већ одавна не рачунају на руску снагу. Енглеске резерве на француском фронту неизбројне су, а долазак нових америчких војника осетно појачава непријатељеве армије. И поред све опрезе наших сумарена, велики амерички транспорти искрцавају се свакодневно у Француској; војници, муниција, опрема и остале потребе стижу бескрадно. Према свему овоме, не само да неће бити лако задати удар, већ се треба спремити за непријатељеву контра-офанзиву".

—

Лондон. — Братјано је одбио понуду централних сила да преговара о миру.

—

Амстердам. — Претње немачких маса су на врхунцу, да управљачи почињу обећавати попуштања. Због тога је влада била принуђена да саопшти у Брест-Литовску, како неће тражити присаједињења нити исправке на рачун Русије.

—

Париз, 4. јануара. — Из Петрограда јављају: На тајној конференцији коју су одржали народни комесари и војне власти поводом демобилизације, Ленин је изразио бојазан да преговори о миру могу пропасти и да се према томе распитање војске мора одгодити. У исто време морају се проучити мере које би учиниле да војска постане способнија за борбу и да се изради један одбранбени план.

—

Лондон, 5. јануара. — Представник овдашњих руских максималиста, Литвинов, изјавио је „Дели Хроникли", „да је заблуда мислити да су бољшевики наклоњени Немцима, или, да су против Савезника, или пак да су пацифисте по сваку цену." По Литвинову они увиђају јасно да су кајзеризам и мођ јункера највећа сметња напредовању међународнога пролетаријата. Њихов је смер да пропагирају револуцију у Немачкој а преговори који се развијају у Брест-Литовску, као и жива пропаганда која се води међу немачким трупама на источном фронту, допринеће у знатној мери да се кајзеризам из основа заљуља.

Крф, 4. јануара

Господин Бјанкини, председник комитета југословенског удружења у Америци, упутио је Председнику Министарског Савета т. Пашићу ову депешу:

„Приликом Нове Године молим Вас, у име

комитета, да прихвате наше најватреније жеље за срећно остварење нашег Идеала — ослобођења, за који смо готови поднети све потребне жртве. Ма каква била искушења која нас очекују, дан Слободе мора сванути нашем намученом народу."

(Пресбиро)

АУСТРО-МАЂАРСКА ПОГОДБА

На седници аустријског парламента од 3. децембра пр. године претресало се питање о продужењу аустро-мађарског економског компромиса још за две године.

Том приликом су узели реч они народни посланици:

Спинчић (Хрват) говорио је најпре о праву народа да се сами опредељују.

„— Право демократско и хришћанско начело, рекао је тај посланик, иаискује не само равноправност међу људима већ и међу народима. Да би се дошло до трајног и правилног мира, потребно је да сваки народ има права, да одлучује о својој судбини у срцу свог народног представништва а преко својих властитих изасланика. После рата треба да се апсолутно онемогући садашње поступање према српско-хрватско-словеначком народу. За време овога рата према Југословенима се поступало на начин који премаша све оно што повесница људског рода познаје као најгоре. Никада и нигде владе се нису односиле према својим поданицима на онако ужасан и гнусан начин као што су то чиниле владе ове монархије са Хрватима, Србима и Словенцима. Све то зло има се најпре приписати дуализму који за Југословене значи уништење и народну смрт. За време овога рата југословенски народ је доживео да види како се појачава његово уверење о томе, да се од Немаца и Мађара има надати само злу; он је стекао убеђење да дуализам води народ у пропаст, и да га се мора отрести. Ми тражимо једну српско-хрватско-словеначку домовину, једну од свих народа независну државу. Ми се уздамо у Бога и у Правду; ми се уздамо у своје право и у своју моралну снагу ради задобијања те државе.

Како се дуализам противи демократском начелу и праву самоопредељења народа, то ће Југословени гласати против овог компромиса."

Д-р Фидлер (Чех) говори против дуализма који ће бити немогућан после рата.

„— Дуализам значи превласт Мађара у Угарској а Немаца у Аустрији; према томе, он значи уништење свих наших нада. Под утицајем ратних догађаја, концепције појединих народа у Аустрији и Мађарској измениле су се у основним политичким питањима. Поред физичких и моралних страдања појединих немађарских и немачких народа, за време овога рата могла су се забележити још и политичка прогањања. Чеси су поглавито узимани на нишан. Прва љубазна реч упућена нашим народима морала је доћи са стране, и она је нашла места у оној посланици која нам је говорила о праву народа да собом располажу, као и о њиховом праву на слободу. Та мисао овладала је свима народима. Пољаци, Финци, Литванци, Летн, Белоруси, Малоруси, Татари, Ђурђинци, Јевреји — сви су прихватили ту мисао, и она је, као каква бујица, испољила своју снагу од Одера, од Чешких планина, од Јадрана па све до Истока и Сибира. Тиме се објашњава околност што су Пољаци, Југословени, Чеси и Руснни говорили у својој изјави од 30. маја о народносним заједницама и нису се хтели задржити на садашњим дуалистичким границама. Словени се налазе позади те велике идеје и, захваљујући њој, они ће победити. Одјек који допире из Мађарске не може никога изненадити, јер право народа да собом располажу учинило би брзо крај превласти Мађара."

Куранда (бечки либерал):

„— У мађарском парламенту народносни представници не могу да говоре докле код нас уживају неограничену слободу".

Др. Фидлер: — „Због тога управо Мађари и позивају у помоћ државног прокурора, полицију и тамнице. Гоњења Чеха нису дала жељени резултат, али се све јасније пипуће, да се мора поново веома оштро поиашати према тим пакосним чешким издајницима.... У томе смислу је и пражка „Bohemia" објавила један чланак који носи потпис А. О. К. (Armée Ober Kommando) а уреднпштво је, изгледа, заборавило да та потписна слова избрише. Скрећемо пажњу влади да не предузима такве мере. Чешки народ је био приморан да прође кроз многобројне етапе страдања, али ниједна од њих није сломила његову гвоздену вољу и његову непоколебљиву решеност да гради

ка својим идеалима. Једна етапа страдања више или мање не значи ништа за један народ!

Чеси ће гласати против предлога, јер желе да покажу своје незадовољство према дуализму."

Др. Левицки (Русин) најављује да се осећа принуђен да говори о положају Русина у Угарској, јер они нису имали ниједног посланика у мађарском парламенту, ма да их има више од 1 и по милиона. Он поглавито кора да говори о положају немађарских народа у овом судбоносном тренутку. Говорник оцртава тлачење коме су изложени Русини у Мађарској, нарочито на школском и економском пољу. Мађари наваљују да се закључи сепаратан мир са Русијом а и не помишљају на право које тим миром имају да добију и остали народи односно њихова самоопредељења. Мађари се одају једном необузданом помађаривању. „Како је руска влада поставила начело о праву народа да собом располажу, рекао је он, то и ми имамо право захтевати да се и наша влада стави на то гледиште, јер је и наша држава састављена од народа на које се тај принцип такође има применити."

ИЛИ — ИЛИ?

Париз, 3. јануара. — „Матен" пише: Једна виша неутрална личност, која је напустила Берлин пре шест дана, најавила нам је, да се Немци налазе уочи предузимања последње офансиве. Ову офансиву захтева по сваку цену Ђенералштаб, који је постао свемоћан од како је закључено примирје на источном фронту. Нападни фронт биће Верден, пошто та нова офансива има да послужи кроширицу као реванш. Демонстративне офансиве великога стила предвиђају се у Француској и Италији.

Офансива ће се водити с великом раскоши у разноликим срествима и с резервом од двајестак дивизија, а отпочеће чим то температура и терен буду омогућили.

Неутрални дипломата је додао:

„Спољни изглд немачке машине и даље је моћан. Али које је интимно убеђење, да ће обурвавање наступити одмах после првог војничког разочарења. Још неколико месеца истрајности — и Споразум ће имати трајни мир за којим тежи. Основа целе традиционалне германске зграде виси у Берлину о вољи неколико личности".

ПРЕГОВОРИ У БРЕСТ-ЛИТОВСКУ

Лондон, 3. децембра. — Идуће седнице у Брест-Литовску очекују се овде с великом радозналошћу. Верује се да ће Руси изаћи са таквим противпредлозима о миру, да ће бити искључена и најмања грешка у погледу њихова тумачења. Руси ће, наиме, јасно ставити на знање своју жељу, да даду Пољацима, Литванцима, Курландцима и Естонцима право да слободно располажу својом судбином. Они ће предложити да се поседнуте области одмах евакуишу у целини, да њима управљају месни одбори и да јавни ред и поредак буду осигурани милицијом. Изнесено време мора протећи између евакуације и увођења референдума.

Још се не зна какво ће бити држање немачких делегата који су примили нова упутства после одржаног крунског већа. Изгледа да је то веће, на коме су били присутни Хертлинг, Килман Хинденбург, Лудендорф, највиђенији чланови царске породице и представници федералних држава, одлучило да се учине извесне уступке, како би се избегао прекид с Русијом.

СРЕДЊИ КУРС

Навађен из курсних листова берзе у Женеви, по коме је курсу (приближно тачно) наш Црв. Крст у Женеви вршио размену новца, који се преко њега шаље у Србију.

На дан по нашем календару	100 фр. франц.	100 круна	100 лева
	могли су да се купе за швајцарских франака		
24.-11. 917.	77.05	44.90	57.90
25.-11. „	76.70	44.65	57.70
27.-11. „	76.55	45.55	58.45
28.-11. „	76.10	46.40	59.70
29.-11. „	75.95	45.35	59.—

Уплате за Србију положене код Финансијске Делегације, Обавештајног Биро-а и војних пошта Врх. Команде, у динарима и драхмама, обрачунавају се у франкове по курсу 100 динара за 88 франака и 92 драхме за 100 франака.

Из Финансијске Делегације Бр. 26.420 од 20. децембра 1917. год.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 6. СУБОТА, 6. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ЧЕСТИТКЕ О НОВОЈ ГОДИНИ

ГОСПОДИНУ ПАШИЋУ, ПРЕДСЕДНИКУ МИНИСТАРСКОГ САВЕТА

СОЛУН.

Благодарим Вама и Вашим друговима на честитци и лепим жељама и верујем да ће нам вечна Божја правда ускорити ослобођење и увећање Србије и да ћемо се у њој сви здраво састати.

ПЕТАР.

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ ПЕТРУ I КРАЉУ СРБИЈЕ

У име својих другова и своје молим Ваше Величанство, да прими наше најсрдачније честитање Нове 1918. Године са нашом жељом и молбом Богу, да Вам подари добро здравље и дуг живот, како би ускоро доживели да видите плодове Ваших напора и мука: ослобођену и увеличану Србију.

ПАШИЋ.

ГОСПОДИНУ ПАШИЋУ

СОЛУН.

Молим Ваше Превасходство да прими моје срдачне жеље за Нову Годину и да верује да је овом приликом једна од мојих најдражих жеља та — да видим Вашу љубљену Отаџбину, пријатељицу и савезницу Грчке, да у своме окриљу уједини по исходу овога рата сву децу велике југословенске фамилије.

ВЕНИЦЕЛОС.

ЊЕГОВОМ ПРЕВАСХОДСТВУ ГОСПОДИНУ ВЕНИЦЕЛОСУ, ПРЕДСЕДНИКУ МИНИСТАРСКОГ САВЕТА

АТИНА.

Хитам, Превасходство, да Вам поднесем у име Краљевске Владе, као и у своје, наше најлепше жеље за Нову Годину.

Користим се овом приликом да Вам изразим своју најчвршћу веру, да ће нам Нова Година донети коначну победу оних великих начела, Права, Слободе и Једнакости међу свима народима, за која су начела Грчка и Србија, пријатељице и савезнице, увек биле готове да поднесу највећа искушења.

ПАШИЋ.

ЊЕГОВОМ ПРЕВАСХОДСТВУ ГОСПОДИНУ ПАШИЋУ

СОЛУН.

Благодарим Вам, Превасходство, на лепим жељама приликом Нове Године и хитам да Вам упутим у име Јелинске Владе моје најсрдачније жеље за потпуно васпостављање Ваше славом овенчане земље. Користим се овом приликом да још један пут истакнем моју апсолутну веру у крајњу победу.

ВЕНИЦЕЛОС.

ЊЕГОВОМ ПРЕВАСХОДСТВУ ГОСПОДИНУ ПАШИЋУ

СОЛУН.

Приликом Нове Године молим Ваше Превасходство да прими, уз моје личне, и искрене жеље Јелинске Владе за напредак и увећање јуначке Србије, пријатељице и савезнице Грчке.

ПОЛИТИС

Министар Иностраних Дела

ЊЕГОВОМ ПРЕВАСХОДСТВУ ГОСПОДИНУ ПОЛИТИСУ, МИНИСТРУ ИНОСТРАНИХ ДЕЛА

АТИНА.

Молим Вас, Превасходство, да примите моју захвалност на жељама које сте ми изволели упутити приликом Нове Године.

Сматрам за своју дужност да Вас уверим, да и Краљевска Влада Србије гаји исто толико срдачних жеља за напредак и величину Грчке, пријатељице и савезнице.

ПАШИЋ.

Ђенерал Анрис, Командант Француске Источне Војске

ЊЕГОВОМ ПРЕВАСХОДСТВУ ГОСПОДИНУ ПАШИЋУ, ПРЕДСЕДНИКУ МИНИСТАРСКОГ САВЕТА СРБИЈЕ

Приликом српске Нове Године молим Ваше Превасходство да изволи примити најсрдачније жеље Француске Источне Војске, као и моје личне.

ГОСПОДИНУ ЂЕНЕРАЛУ АНРИСУ, КОМАНДАНТУ ФРАНЦУСКЕ ИСТОЧНЕ ВОЈСКЕ

Председник Министарског Савета и Министар Иностраних Дела Србије веома је захвалан Француској Источној Војсци и њеном шефу на жељама које су му изволели упутити приликом Нове Године.

ГОСПОДИНУ ПАШИЋУ, ПРЕДСЕДНИКУ МИНИСТАРСКОГ САВЕТА

К Р Ф.

Високо ценећи мирољубиве напоре Краљевске Српске Владе, Црногорски Одбор, у име свију црногорских организација за уједињење, моли Вас, Господине Председниче, да изволите са Краљевском Владом примити о Новој Години најбоље жеље за што скорији триумф наше народне мисли. Нека 1918. година срећно приведе крају велико дело српског ослобођења и уједињења и нека награди наше нараштаје срећом мирног живота у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца.

Председник

АНДРИЈА РАДОВИЋ.

ГОСПОДИНУ РАДОВИЋУ ПРЕДСЕДНИКУ ЦРНОГОРСКОГ ОДБОРА ЗА НАРОДНО УЈЕДИЊЕЊЕ

ПАРИЗ.

У име својих другова у кабинету, и своје лично, благодарим Вама и Одбору на лепим српским жељама за Нову Годину.

Као и Ви тако и ја верујем да ће 1918. година донети триумф велике идеје на којој сви радимо.

ПАШИЋ.

ПРЕДСЕДНИКУ И ЧЛАНОВИМА ЈУГОСЛОВЕНСКОГ ВЕЋА У АМЕРИЦИ*)

ВАШИНГТОН.

Председништву и члановима Југословенског Већа најсрдачније хвала на лепим и патриотским жељама за Нову Годину. Краљевска Влада дели потпуно наде Већа, да ће нам 1918. година донети триумф велике и свете ствари, за коју је наш троимени народ поднео толико жртава и готов је, да их још подноси.

ПАШИЋ.

*) Честитка Југословенског Народног Већа у Америци штампана је у јучерашњем нашем броју.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 6. јануара

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром растерали непријатељ-

ску патролу, која је у долини Плаке покушала да се приближи нашим роровима.

Солун, 6. јануара

Француски званичан извештај. — Артилериска борба у Дојранској области и у кључу Црне, где смо бацили у ваздух један непријатељски муниције депо.

Наши су аероплани бомбардовали магацине у Петричу и Цриништу.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 6. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — Повремена артилериска ватра на неколиким тачкама фронта. У Шампањи, два препада које је непријатељ покушао ноћу између 3. и 4. јануара на осмања француска предстражна одељења у области Мона, остала су без икаквог успеха. У току 3. јануара француски топови противу аероплана оборили су један немачки аероплан.

Званичан извештај од 23 часа. — Французи су својом ватром растерали нека немачка одељења која су покушала да се приближе француским линијама у области западно од Оазе. Доста жива артилериска борба северно од Шавињона и на десној обали Мезе, на сектору Безонво.

Лондон, 6. јануара

Званичан извештај. — Непријатељ је извршио један препад на једно наше одељење северозападно од Сен Кантена. Два нам човека недостају. Ми смо извршили један успешан препад северно од Сен Кантена. Активност непријатељске артилерије на испадном углу код Ипра.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 6. јануара

Званичан извештај. — Дуж фронта краће ватрено дејство и ограничена активност патрола. Наша је артилерија дејствовала концентричном ватром на позадину превоја Каприле и превоја Берете. Противникова артилерија била је нешто живља противу југо-источних падина Монтела; њој су одговарале енглеске батерије које су гађале такође и трупе у маршу између Мишака и Кранарећио. На јужним падинама Сузороссо и на северним падинама планине Солароло непријатељске патроле су одбијене ручним бомбама.

У акцијама од 1. 2. и 3. јануара, које су се водиле у зони планине Асолоне и источно од Капозиле заробили смо укупно 13 официра, 478 војника и заменили извесан број митраљеза и бацача бомби.

Крф, 5. јануара

У Женеви је одржан 4. овог месеца велики митинг југословенских емиграната. Донесена је резолуција, којом се тражи уједињење Срба, Хрвата и Словенаца са Србијом и Црном Гором, који би образовали једну демократску и независну државу на основици права народа да сами собом располажу. Осим тога, у резолуцији се најављује да од правичног решења југословенског питања зависи трајан мир у Европи.

(Пресбиро)

ЂЕНЕРАЛ МОМБЕЛИ І. АРМИЈИ

Господин ђенерал Момбели, командант италијанског експедиционог корпуса у Маћедонији, у пратњи пачелника свога штаба и свога ађутанта, посетио је господина војводу Жив. Р. Мишића, команданта I армије, лично му честитао Нову Годину и у име своје, својих официра и својих трупа пожелео њему и његовој армији сваку срећу и победоносан повратак у отаџбину у 1918. години.

Господин Војвода Мишић захвалио је најсрдачније своме суседу и ратноме другу на тој лепој манифестацији искреног братства по оружју, које везује обе савезничке војске.

ЈУГОСЛОВЕНСКА ДИВИЗИЈА

— „Српски Гласник" од 4. јануара —

„Ваша је дивизија својом храброшћу и патриотизмом показала, да је достојни представник југословенског јединства и Ја сам зато решио, да она задржи име под којим се прославила!"

Оним речима поздравио је Врховни Командант Српске Војске, Његово Краљевско Височанство Престолонаследник Александар југословен-

ске борце, који су дошли на македонско бојиште, да делом, крвљу и својим животом докажу, да нису наше жеље само празне речи, да наши дугогодишњи снови нису само фантастичне утопије; крв и животе жртвује озбиљан човек само за озбиљне и стварне циљеве.

Са својом патриотском одлуком дао је Наследник Престола израза својој жељи, да види скоро уједињене све гране нашег троименог народа у једној сложној и јакој држави; са својом одлуком ударио је темељ онои фактору, који ће извести то велико дело нашег ослобођења и уједињења.

У састав херојске српске војске ступа данас нова јединица, које састав, па и данашњи званични назив, симбол је данашње наше националне борбе; југословенска дивизија ступа у састав српске војске, да на македонском бојном пољу покаже, да су њезини чланови дошли овамо, да помогну српској војсци у оном великом делу и напору, које она подноси ето већ шесту годину.

Својом витешком одлуком ударио је краљевски син темељ будућој југословенској војсци, дао је прилику да види цео свет, да наша заједничка ствар није само неостварива агитација, него историски, човечански и национално оправдан постулат једнога народа, који хоће слободу, који хоће уједињење једнокрвне породице Срба, Хрвата и Словенаца!

Југословенска дивизија преставља данас пред светом израз свију наших националних аспирација, она је данас залога наше будућности!

Југословенска дивизија је данас слика нашег уједињења, гаранција остварења наше заједничке државе!

Потомак Карађорђа, који је својом витешком одлуком дао реалан облик свију наших жеља, знаће и да води југословенску војску до велике победе, он ће повести јунаке са Добруџе у нову борбу, која ће се свршити победом наших заједничких идеала.

Ваши барјаци са Добруџе прославиће се на овим нашим бојиштима, а ви јунаци гордо и поносно дигните тај барјак, крените напред, погазите све препреке, да стигнете на пут, који вас води вашој отаџбини.

Потлачени народ у вашој отаџбини вас чека, он упире данас своје очи у вас... ваше мајке, жене и сестре спремају цвеће да вас поздраве — вас своје ослободиоце...

Питоми Нови Сад, поносни Загреб, гордо Сарајево, стари Дубровник и бела Љубљана чекају да отворе врата својим ослободиоцима.

Јунаци, само то имајте пред очима, само та велика мисао буди ваш циљ, ви сте синови овог великог времена, које вам је поверило, да остварите будућност нашег народа!

ОДЛИКОВАЊА

Његово Височанство Престолонаследник Александар благоизволео је одликовати орденом Св. Саве V степена:

Г. г. Милана Глигоријевића, секретара начелства; Мирослава Жупањеца, члана управе града Битоља; Ананија Стефановића, Драгомира Јовановића, Стевана Вучковића, Богољуба Марковића, Стевана Николића и Илију Аранђеловића, начелнике среске.

Златном медаљом за грађанске заслуге:

Г. г. Љубомира Трандафиловића, Витомира Максимовића, Велимира Младеновића, Добросава Леовца, Светозара Тасића и Милана Поповића, полицијске писаре.

Сребрном медаљом за грађанске заслуге:

Г. г. Невада Лазаревића, Душана Филиповића, Богдана Недељковића, Александра Павловића, Косту Алексића, Љубомира Тадића и Војислава Бајезовића, полицијске писаре — све на раду у округу битољском.

Свима одликованима који су под највећим опасностима вршили своју дужност честитамо одликовање.

ДОБРОТВОРНА ЗАБАВА

Под Високим Покровитељством Његовог Краљевског Височанства Наследника Регента и заштитом Госпође Симке Љ. Јовановића, супруге Господина Министра Унутрашњих Дела „Друштво за заштиту деце" приређује концерат малих четника из Водене у позоришној сали „Пантеон" у Солуну на дан 7. јануара у 15 часова. Препоручујемо пажњи наших читалаца ову добротворну забаву.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 7. НЕДЕЉА, 7. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 7. јануара

Српски званичан извештај. — 6. јануара слаба ватрена активност.

Солун, 7. јануара

Француски званичан извештај. — Ништа ново на фронту.

Наша је авијација бомбардовала прошле ноћи Ћустендил и бугарску врховну команду.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 7. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — Преко ноћи доста жива артиљеријска активност у Шампањи, у области Обрив и на десној обали Мезе, северно од Безонво. На осталом фронту ништа ново.

Званичан извештај од 23 часа. — Осим извесне артиљеријске активности северно од Шемен де Дама и на левој обали Мезе, ништа ново није се догодило.

Лондон, 7. јануара

Званичан извештај. — Непријатељ је узалуд покушавао у више махова да изврши препаде на наше ровове код Нев Шапела и јужно од Ланса у току прошле ноћи и јутрос рано у зору. Иначе, ништа особито није се догодило.

Ма да је време било целога дана облачно а и киша падала с времена на време, ипак су вршена летења нарочито за осматрање и за артиљериску реглажу. Доста је бомби бачено и много је метака испуцано са мале висине на разне циљеве. Три непријатељска апарата су оборена од наших авијатичара и наше пешадије. Други један непријатељски апарат је приморан да слети због оштећења, које су му нанели наши нарочити топови. Један наш аероплан недостаје.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 7. јануара

Званичан извештај. — Ноћу 4. јануара, непријатељ је поново покушао напад на један широки део нашег мостобрана Капозиле. Брзо је задржан ватром артиљерије, која је одмах ступила у дејство, и оно неколико група што је успело да се приближи нашим бодљикавим жицама, уништено је пушчаном и митраљеском ватром.

У току јучерашњег дана обе су артиљерије биле активне на обема обалама Бренте и на источном сектору планине Монтело. Неке наше извиђачке групе растерале су неке непријатељске предстраже и запленили материјал на висоравни Азијаго.

АЗИЈСКО БОЈИШТЕ

Лондон, 7. јануара

Званичан извештај. — Палестински фронт. 5. јануара наша је линија помакнута за једну миљу напред и за четири миље по ширини у близини Дураса, на 12 миља северно од Јерусалима. Заробили смо неколико војника.

РАЗНЕ ВЕСТИ

Петроград. — Љењин је изјавио петроградским новинарима: „Мислим, да ће бити приморан да одложим објављивање указа о општој демобилизацији и да ћемо морати, напротив, да се припремамо за један револуционарни рат против Немачке.

Рим. — У току последње седнице у Брест-Литовску Фон Килман је формално изјавио руским делегатима да ће влада централних сила и њихови савезници наредити својим ђенералштабовима да оружјем расправе све спорове између њих и Русије, ако само преговори не уроде коначним миром у року од месец дана.

Петроград. — Јавља се да преговори који се овде воде између немачких трговинских делегата и руских представника, нису дошли ни до каквог резултата.

Берн. — Бечка штампа песимистички гледа на резултате брест-литовских преговора услед несугласице која је избила између фон Килмана и Троцког у питању евакуације Пољске и Курландије.

Париз. — „Матен“ сазнаје из Лондона, да је Розенберг, десна рука министра иностраних дела фон Килмана, изненада напустио Брест-Литовск, на хитан позив Кајзера. Држи се да Кајзер и Хертлинг раде на измени упутава датих Килману. Розенберг ће данас стићи у Берлин.

Лондон. — „Дејли Њус“ сазнаје из Петрограда, да максималисти све више и више губе наду у успешан исход преговора. Један телеграм из Кубана, наводећи, као да потврђује ту претпоставку. У њему се тврди да је један немачки сумарен потопио један руски брод у руским водама.

Петроград. — На нову годину извршен је атентат на Љењина. Кад се враћао са смотре „Црвене Гарде“, једна непозната личност испалила је на њега пет метака, али та није погодила. Нападач, максималиста, није ухапшен.

Амстердам. — Вести из Немачке имају све значајнији карактер. Оторчена унутрашња борба води се између пангерманиста или анексиониста са једне стране и социјалиста на другој. Они први су моћнији, јер их потајно подржава и сама влада; други међутим имају уза се већину народа. Јуче је у Берлину приређена једна огромна демонстрација против анексија, на којој су узела учешћа сви радници и војници који се налазе на одсуству. Од почетка рата није приређена овако велика народна манифестација. Манифестанти су узвикивали: „Доле пангерманисти, доле анексија! Живео мир без анексија и одштета!“ Полиција није смела ништа предузети против оволике масе манифестаната, те се митинг завршио без жртава.

Лондон. — Украјински и румунски фронт су се ујединиле и имају један заједнички штаб.

Њујорк. — Амерички ђенерал Вилијам изјавио је једноме листу: „Америчке ће трупе ићи право и одлучно своме циљу. Оне су спооообне и смеле, савршено опремљене и обучене потпуно, тако да ће њихов улазак у борбену линију задати најтежи удар непријатељу. Очекујем једну велику борбу, која ће ускоро доћи и у којој ће наше трупе имати великог и благотворног удела.“

СНАГА ЕНГЛЕСКЕ

Лондон, 4. јануара, — Дер Окланд Геде, министар Народне Одбране, изјавио је у Доњем Дому односно питања о ефективима да чак и кад се потпуно искључе Русија и Румунија, Савезници располажу стварном надмоћношћу над непријатељским војскама како у погледу борачких тако и у погледу резервних снага. Осим тога, ратно време је тешко за Аустрију. У Немачкој је оно несигурно теже него ли у Енглеској; Турска је исцрпљена, а Савезници међутим имају на својој страни неоцењиву превагу ступања Сједињених Држава у борбу. Још колико сада Немци имају у својим рововима на руском фронту младића од 18 година, док се Енглеска још једнако налази на међи 19 године за службу с ону страну Ла Манша, Француска на 20 а Америка на 21 години. Ова расматрања доказују да су непријатељске резерве нижег квалитета и ближе су исцрпљењу него савезничке. Руско издвајање појачало је непријатељску моћ са 1,600.000 људи, подразумевајући ту и италијански фронт, али и поред тога крајњи исход не допушта никакву сумњу. Само

каква психолошка катастрофа код нас или код наших савезника, слична оној што се одиграла у Русији, могла би спасти централне силе.

Британска флота је попела своје ефективе од 150.000 на 400.000 до октобра 1917. године. Енглеска суховемна војска има данас више од 4,000.000 људи, а ја се снага може попети до 7,500.000. Потребно је позвати под заставу одмах 420 до 450.000 нових људи.

НЕМЦЕ ТРЕБА ТУЋИ

Лојд Џорџ је рекао на радничкој конференцији 5. јануара:

Ја мислим, да ви верујете да ратни циљеви радничке конференције представљају минимум правичности, који је могуће примити као завршење оне страшне несугласице. Ако нисмо у стању да се одупремо моћи Пруске, да ли има кога међу вама, који верује да би се и најмањи ваш услов извршио? Ја говорим о најумеренијим захтевима највећих пацифиста међу вама. Отидите с тим код Хинденбурга, покушајте да разменте тај чек у Хинденбурговој банци, биће вам враћен обезвређен. Кајзер и Лудендорф неће примити ничије пацифистичке предлоге, док се не употреби моћ да се на то приспе. Немци на све наше говоре узвикују: „Пазите како Енглеска слаби, истражте, јер ће она још ослабити."

Немачка не жели правична решења. Јесте ли чули Тирпица, кад је узвикнуо за Белгију: „Никад!" Вама на Немачке не одговарају грађани, јер су тамо милитаристи надмоћни. Нама треба издржљивости и духа наших предака и ми ћемо т р и ј у м ф а л н о остварити жеље човечанства.

НЕМАЧКИ КАЛЕИДОСКОП

Волфова Агенција и њене филијале у Швајцарској пуне се на све могуће начине да распростру вест, како у немачкој политици није наступила никаква промена, пошто је канцелар и даље остао при начелима у ратним циљевима, које је оцртао пред главни одбором Рајхстага. Либерална и социјалистичка странка показују се скептичне а пангерманисти испољавају навесно охоло задовољство.

„Дајч Алгемајне Цајтунг" вели: Главно је да су војници преовладали са својим мишљењем."

„Пост" уверава, с друге стране, да су последњи догађаји допустили, да се изнађе метода како да се води ратна и мирољубива политика у пуној сагласности са врховном командом.

„Франкфуртер Цајтунг" предвиђа потпуно срозавање политике која тежи да нас приближи миру.

„Форверц" очекује жалосне унутрашње догађаје после свечаног освештања програма који предвиђа анексије на Истоку и на Западу. „Нама грози, вели он, потрес из основа који ће кад тад ставити радничку класу у положај да мора доносити нове одлуке." Исти лист се жучно обрушује на пангермaниште који прете да се наметну за чланове владе. „Ако пангермaнисти, вели тај немачки социјалистички лист, успеју, да наметну свој анексионистички програм, онда велика унутарња криза постаје неизбежна а њена прва последица биће оставка Хертлингова и Килманова."

Извештаји, који су приспели у последњем часу, тврде, да је политичка криза у Намачкој отклоњена. Премда се оставка Килманова све више и више узима у претрес. Напоредо са тим стоје и факта о опозивању немачког амбасадора у Цариграду, грофа Бернсдорфа, и дипломатској бољци која од неког времени мучи грофа Хертлинга. А врх свега тога затегнутост у односима између главних чланова владе и врховне команде не спори се ни са које стране.

Према једној јучерашњој депеши из Берлина, Хинденбург је поднео оставку, а јутрос међутим једна депеша по „Фремденблату" јавља да је шеф немачке војске повукао своју оставку на молбу кајзера. Но, ипак, све то не изгледа да је умирило пангермaниште који не престају са својом агитацијом.

Париз, 7. јануара. — Према извештајима примљеним из Швајцарске и Холандије ситуација у Немачкој је посве критична. Говори се чак о вероватном паду канцелара Хертлинга. Листови предвиђају велике измене у Немачкој. Гроф Хертлинг је, изгледа, навео своју болест као повод за повлачење са власти. Крунско веће је одржало једну седницу под председништвом кајзера и на њој су били присутни Хинденбург, Лудендорф,

Килман, који је тога ради позван из Брест-Литовска, гроф Бернсторф, који је опозван из Цариграда, као и немачки посланици у Хагу, Берну и Копенхагену. Крунско веће се бавило новом ситуацијом која је створена последњим догађајима.

Немачки листови инсистирају на потреби да се донесу радикалне одлуке у колико се тиче опште политике Немачке и вођења рата. Опозициони органи тврде да се Немачка налази уочи веома важних догађаја. „Франкфуртер Цајтунг" од 2. јануара објављује један телеграм из Берлина, у коме се излажу ситуација и гласови који круже у Немачкој о питању политике мира. Лист тврди да није невероватно да Хертлинг напусти свој положај и да се образује кабинет Бернсторф-Билов. Исти лист вели да нови прекид Брест-Литовских преговора, који ће повући за собом војну диктатуру у Берлину, није далеко од свога остварења.

Бери, 7. јануара. — Потврђује се да су се жучне размирице испољиле између фон Килмана и Врховне Команде. Једна особито бурна сцена догодила се између цара и Хинденбурга. Напеда да је маршал понудио своју оставку кајзеру, коју овај није хтео усвојити.

„Франкфуртер Цајтунг" објављује један апел који је потписало око 2000 матера и сестара војника мобилисаних из Франкфурта и који је упућен фон Килману. У томе апелу матере и сестре позивају одлучним тоном управљаче, да раде тако како би се брест-листовски преговори привели што пре срећном крају и како би им се мужеви и браћа вратили још у току ове године.

„Норддајче Цајтунг" веома оштро коментарише тај апел, који квалификује падајством. У Берлину је изазвао веома јак утисак.

—

У земљи, Немачкој, нешто се крупно кува... Само да ли је то онај застор којим се хоће да маскира наговештавана или наслућивана велика офанзива на западу или су пак први знаци онога „потреса из основа", о чему говори „Форверц"? — Најближи дани ће показати шта је у ствари. Али, у сваком случају, не треба заборавити ону народну: „Крчаг иде на извор док се не разбије..."

БЛАГОДАРНОСТ

Госпођа Жиро, на служби у IV француској привременој болници, предала је нашој Бродарској Команди, као божићни дар војницима, следеће ствари: 63 луле, 3 зимске кошуље, 1 пакет дувана од 100 грама, 5 пакета цигарета, 8 табакера пуних дуваном, 2 табакере пуне цигаретама, 1 округло огледало са дрвеним рамом, 1 џепно огледало, 4 новчаника, 12 комада плаћазова, 18 бележника, 2 перореза, 3 чешља, 3 упаљача са кременом и 1 машина за бријање, које су подељене подофицирима и војницима, тако, да је сваки од њих добио по једну ствар.

Господин Министар Војни и овим путем изјављује своју благодарност племенитој Госпођи Жиро.

Из канцеларије Економног одељења Министарства Војног, ЕГБр. 20.865 31. децембра 1917. године, у Солуну.

ПОЗИВ. — Позивају се рођаци пок. Милана Радосављевића, редова-добровољца из Сушке (у Банату) до се лично или картом јаве одмах Старешинском Судији у Солуну (ул. кр. Олге 95), с повивом на број акта 93.

Битољски Окр. Суд. одељак старешинског и неспорног судије у Солуну К.Бр. 93.

Никола Ивковић, наредник, да се јави Финансијској Делегацији у Солуну ради пријема 200 динара по налогу Финансијске Делегације у Нишу.

Из канцеларије Ађ. Одељења Врх. Команде. АђБр. 91.048, 1. јануара 1918. год.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 8. ПОНЕДЕЉАК, 8. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 8. јануара

Српски званичан извештај. — Ноћас у пределу Котке једно наше одељење извршило је препад ручним бомбама и непријатељу нанело губитке.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 8. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — Французи су лако одбили два непријатељска напада, један у области Сен-Кантена а други северно од Куртекона.

На осталом фронту повремена артиљериска ватра.

Званичан извештај од 23 часа — Северозападно од Ремса и на десној обали Мезе доста жива артиљериска борба. Пропао је препад који је непријатељ вршио на француска предстражна одељења у области Луавр. Северно од Сен-Мијела француске патроле су се вратиле са заробљеницима.

Авијација. — У току 6. јануара француски авијатичари су имали многе борбе. Шест немачких аероплана је уништено а два друга су, јако оштећена, пала у немачке линије.

Лондон, 8. јануара

Званичан извештај. — Ноћ је била мирна. Иначе ништа ново.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 8. јануара

Званичан извештај. — Сукоби између патрола у долини Даоне (Будикарије). На Сано (југо-западно од Мори) једно наше нападно одељење извршило је један успешан препад у непријатељске линије, заробивши 1 официра и 10 војника. Краћи, али силни артиљериски двобоји у области планине Асолоне. Енглеске батерије су изазвале један велики пожар између непријатељских линија јужно од Сернаљја. Дуж Пјаве наша је артиљерија успешно одговарала непријатељској, која је показивала извесну већу живост између Нервеза и Мазерада, растерала коморе и патроле противникове у близини Стабјуцо и Граве.

Лондон, 8. јануара

Званичан извештај. — Италијански фронт: Последњих дана време је било рђаво и ваздушна летења су могла да се врше само два дана у току целе прошле недеље. За то време смо уништили шест непријатељских апарата, а ми нисмо изгубили ни један. Наша артиљерија и наше патроле су стално активне.

НА МОРУ

Лондон, 8. јануара

Адмиралство јавља да су два енглеска дестроајера претрпела бродолом ноћу 30. децембра пр. год., на шкотској обали, за време једне силне буре с мећавом. Сва посада се потопила изузев једног једног лица.

Лондон, 8. јануара

Адмиралство јавља, да су немачке крстарице „Гебен", лака крстарица „Бреслау" и неколико дестројера имали сукоб са британским снагама на уласку у Дарданеле. Бреслава је потопљена. Гебен је умакао, али се насукао, очевидно услед јаког оштећења, на гребен Нагара, у самоме тесноцу мореуза, где га ваздушне енглеске снаге нападају. Очекују се нови детаљи. Ми смо изгубили: „Реглан", којим је командовао вис-кунт Брум, и један мали монитор бр. 28, којим је командовао поручник Доналд М. Грегор.

РАЗНЕ ВЕСТИ

Штокхолм. — Јављају из Петрограда: Опште отпремење против централних држава закључено је у престоници услед Килманове изјаве, да централне силе неће евакуисати Курландију, Литванију и области Риге. Листови тврде, да под тим условом никада не може бити постигнут какав споразум у Брест-Литовску. Љењинова „Правда" вели: „Кад ствар овако стоји, потребно је да се припремимо за настављање рата. Докле год пангермански буду преовлађивали у Немачкој, закључење руског мира биће немогућно. Ми верујемо, да ће наши делегати и даље остати непоколебљиво при своме захтеву да се одмах евакуишу све завојеване територије."

—

Амстердам. — Потврђује се, да је избила побуна међу више немачких пукова који се упућују на западни фронт. Многи официри били су жртва ове побуне. Војници су чак употребљавали и митраљезе, тако да се на неким местима развила читава борба. Мир још није потписан свуда.

—

Амстердам. — Јављају из Берлина: Делегати централних сила у Брест-Литовску изгледа да су се већ споразумели о новим условима које ће поднети максималистичким представницима. Један од ових услова биће, да се принцип самоопредељења народа неће примењивати на народности које су већ у састану једне државе. Берлински се листови надају, да ће Троцки усвојити ове „умерене" услове пошто централне државе остају и даље при своме начелном пристанку на тај принцип. „Франкенблат" вели: „Ако руски делегати ипак не би усвојили наше нове и последње услове, место дипломатије проговориће војска."

Крф, 6. јануара

Изасланство српских трговаца, које се сада налази у Енглеској, примљено је у Министарству Иностраних Дела и од стране српског посланика г. Јовановића представљено начелнику за трговину сер Артуру Стиду Метлану, који је изасланству пожелео добродошлицу и изразио наду да ће овај састанак донети разној трговачких односа између Србије и Енглеске.

Г. Јовановић, члан српске трговачке коморе, одговорио је да Србија гледа у Великој Британији свог најбољег пријатеља, изјавивши да и Он дели наду сер Метлана о будућим односима.

Крф, 7. јануара

Сер Алгернон Фирт, председник удружења трговачких комора, приредио је закуску српском изасланству, које се сада налази у Енглеској. Напио је здравицу краљу Петру, кога је назвао „једном од најхрабријих личности у историји". Здравица је била топло поздрављена. Г. Фирт је рекао да су савезници Срби увек добродошли у Енглеској. „Ми смо пуни дивљења према јуначком отпору Србије. Једна од највећих чињеница у историји јесте то, што је Србија у три маха одбила непријатеља. Ми желимо да будемо савезници Србије и са трговачког гледишта и да је боље упознамо. У будуће Србија не може бити једна непризната чињеница за нас." Говорник је затим говорио о усамљености трговачкој и географској Србије и изјавио да је апсолутно потребно, да она осигура своју економску самосталност. „Ми смо се обавезали да видимо Србију ослобођену од њених ланаца и да никад више не допустимо да буде подјармљена." Говорио је, после тога, симпатично о начину на који би Србија повратила свој трговачки положај. Истакао је интерес који се има да се од Србије створи једна држава која би била у стању да спречи нове насртаје. „Србија заслужује признање целе Европе што је пречила пут Немцима."

Српски посланик је одговорио, изразивши наду, да ће у будуће оба народа имати тешње односе.

(Пресбиро).

Крф, 6. јануара

Данас је одслужена у српској цркви литургија са благодарењем. Чинодејствовао је Његово Високопреосвештенство Митрополит Димитрије уз асистенцију великог броја свештенства. После службе извршено је водоосвећење. Митрополит је одржао кратку и топлу беседу. На водоосвећењу била је постројена почасна чета последње одбране страна са музиком, која је после беседе интонавала српску химну.

(Пресбиро).

РЕЗОЛУЦИЈА ЈУГОСЛОВЕНСКОГ МИТИНГА У ЖЕНЕВИ

Аустријанци су објавили, да је руска демократија стварно одустала од принципа права малих народа на националну суверености. Ми смо исто тако примили к знању и декларације руских народних комесара. Срби, Хрвати и Словенци, емигранти из Аустро-Угарске, поздравили су с одушевљењем руску револуцију, јер је она прокламовала принцип слободе свих народа.

Они не могу усвојити, да би руска демократија могла пристати чак и на делимично одустајање од тога принципа и не могу разумети, да руска демократија може допустити Аустрији да у својој земљи гази принципе које је Русија усвојила. У том случају разочарани Словени постали би поново робови немачкога милитаризма и ускоро би их аустро-немачка солдаштина употребљавала за угушивање слободе рускога народа. Југословени траже своју слободу и не верују да има истинских руских револуционара који би издали демократске тежње наше потлачене народне мисли. Немогућно је, да руска револуција пристане да помаже аустро-немачки план, којим се хоће да одрже раније анексије, и да усвоји и употребљује аустро-немачке софизме у намери да преда заборав свирепе злочине који су почињени у току рата. Наш се народ борио са свима савезницима за слободу народа и још једнако верује да ће руски народ имати толико племенитости душе да се стави на страну, у овој борби, нашега народа који, и поред претрпљених страдања, хоће да настави борбу до краја а за победу права и правде.

(Крф — Пресбиро).

ИНТЕРВЈУ ТРОЦКОГ

Лондон, 7. јануара. — Дописнику „Дејли Њуса" у Петрограду најавио је Троцки: „Русија се осећа снажна у томе смислу што је њена одлука била полазна тачка за покрет мира у Европи. Пре годину дана изгледало је, да само милитаризам може завршити рат. Сада је очигледно да ће мир бити закључен више и пре социјалним притиском него ли оружјем. Према руској револуцији окреће свој поглед немачка демократија. Признање тога факта приморава немачку владу да усвоји руске принципе као основицу преговора."

Упитан, да ли сматра немачку понуду као победу руске и немачке демократије, Троцки је одговорио: „То је победа не само немачке и руске демократије, већ демократскога покрета уопште. Покрет се свуда може запазити. Аустрија и Мађарска налазе се у таквом стању да сваког момента може избити револуција а то није случај само са њима. Све владе у Европи примећују како јача демократски покрет. Немачка влада мора бити свесна тога покрета те признаје праве факторе. Немци су се морали видети приморани да одустану од великих завојевачких планова и да усвоје мир без победиоца и побеђенога."

Троцки признаје, да Немачка још никако не може да улије поверења те тиме и објашњава одсуство споразумних држава на преговорима у Брест-Литовску.

БУРА ПОЧИЊЕ...

Цирих. — „Нова Сл. Преса" јавља, да је почео општи штрајк у Доњој Аустрији, Трсту и околини Трста. Цела ратна индустрија је затворена у Бечу и околини. У Винер-Најштату 10.000 лица штрајкује. У Сан-Пелтну, Дајмерове фабрике су потпуно затворене, тако исто и фабрике локомотива и муниције у Ро-

ту, као и аеропланске радионице у Лихтенверту. Штрајкови су избили и у Најкирхену и Тарницу. Из поузданог извора се јавља, да су и трамвајски радници објавили штрајк и у многим местима је престао саобраћај. Метални и транспортни радници су главни штрајкачи. Манифестације које су се догодиле у уторак, среду, четвртак у Бечу, Грацу и Салцбургу биле су нарочито опасне. Преко 80 дућана, радионица, кафана опљачкано је. Бечки гарнизон одбио је да пуца на штрајкаче. У Прагу и Пилзену неред је избио. Цела Чешка је у покрету.

РАЗДАВАЊЕ ОДЛИЧЈА

Када су остали пукови примили одличја одликованих на Солунском фронту за показану храброст у 1916. години, тада их је примио и наш пук. Но командант нашег пука није их одмах раздао, јер му је пук био на положају.

Како је пак наш пук смењен са положаја уочи Божића и дошао у дивизијску резерву, то командант реши да ова одличја разда одликованима на први дан Божића, када ће и овај велики празник честитати војницима свога пука...

Дакле, на први дан Божића, око 9.30 час., построји се пук у једном склоништу. Дан диван!... Пуком командује најстарији командант батаљона пуковник г. Богдановић... И застава је пуковска ту! Командант пука, пуковник г. Николић, живим кораком прилази пуку. Чује се шапутање међу војницима:

— Ето, команданта!

— Мирно! Поздрав на десно! — командује Богдановић, прилази и рапортира!

По свршеној уобичајеној смотри, командант стаде на средини постројеног пука, честита официрима, подофициримa и војницима празник Христова Рођења са жељом да га идуће године дочекају и проведу код својих кућа, изневши укратко и значај прослављања Божића код нас Хришћана. Затим настави:

„Јунаци,

Овом приликом, поред честитања Божића, налазим за сходно да предам и одличја оним подофициримa и војницима нашега пука, које је наш Врховни Командант Његово Краљевско Височанство Престолонаследник Александар, за показану храброст у рату на Солунском фронту у прошлој години — одликовао. Желим да се и остали подофицири и војници на њих у идућој операцији угледају."

Затим нареди ађутанту пука да призове одликоване.

Прозвани стадоше на неколико корака испред својих јединица, а командант заће од једнога до другога и стаде свакоме прикачивати одличје, честитајући им и рукујући се са њима.

Дивна је била ова свечаност, на којој присуствоваху и две чете добровољаца! То су она наша браћа Словени, који из Русије похиташе у помоћ својој браћи Србима, да заједно с њима деле и добра и зла и да своју крв пролију за ослобођење и уједињење троименог југословенског народа.

Одличја која су раздана беху ова: Карађорђеве Звезде, Златне и Сребрене Медаље за храброст и Сребрене Медаље за ревносну службу. Ове последње добише: наш пуковски свештеник г. Милан Јовановић и пуковски благајник г. Митић.

27. децембра 1917. г.
Положај. К. Ивковић.

ОГЛАС

Пук „Књаза Милоша Великог" славиће своју славу 18. јануара 1918. г. као успомену на дан ослобођења Врање од Турака 1878. год.

Богослужење и сечење колача обавиће се на самом положају према могућности и приликама.

У недостатку штампаних позивница ово се јавља друговима који су служили у овоме пуку.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

штен је један воз пун намирница. Било је много жртава.

—

Лондон. — Званичан комунике јавља: Наши авијатичари постепено продиру у унутрашњост Немачке. Бомбардовање немачких вароши све је чешће. Већ је досада уништено више фабрика за муницију и других фабрика.

—

Петроград. — Уставотворна Скупштина састала се јуче по подне. Извршен је избор председника. Максималистички кандидат је пропао, а изабран је Чернов, вођа социјалиста револуционара са 244 против 151 гласа. Комитет социјалиста револуционара решио је, да не призна Љењина за председника владе.

—

Цирих. — „Нова Сл. Преса" пише о украјинској самосталности и тврди, да у држању представника украјинског народа треба гледати резултат маневара споразума. „Енглеска и Француска, вели орган бечког министарства спољних послова, успеле су да створе од Украјине дело својих интрига. Украјинци потврђују своју несумњиву намеру да заврше грађански рат и да уреде своје односе са максималистичком владом. Али су они у исто време прокламовали своје одбијање сваког засебног мира и изјавили, да ће закључити само општи мир. У томе треба видети прст Споразума".

Ова узнемиреност бечких кругова изазвала је управо прекидање декларације украјинских делегата у Брест Литовску.

—

Петроград. — Из максималистичког извора дознаје се да је Крилењко објавио један проглас војницима и радницима у којем каже, да је мир у опасности и констатује да Немци говоре апсолутно у смислу анексија и окупација, у случају сепаратног мира са Русијом.

„Немци — каже се у прогласу — додају, да неће пристати на услове претходно објављене. Таквом ситуацијом ми можемо постати жртве немачке буржоазије.

Руска република и њезине владе опколене су са свих страна непријатељима.

Такви су услови које треба представити радницима и сељацима Русије.

Тиче се одбране свих тековина револуције и светог рата против свих њихових непријатеља, светог рата против буржоазије.

Проблем, који нам стоји пред очима, јесте да организујемо једну војску добро организовану за сваки отпор. Треба створити народну војску. Позивам у ту војску све оне којима је драга слобода. Нека се уђуше у војску сви они који осећају за револуцију.

Другови на фронту нијаке појачања и никаква нас сила неће уплашити.

Социјалистичка народна гарда, која брани стећ социјалистичке владе и социјалистичке власти не може не победити!"

—

Цирих. — Ово су укупно захтеви које су поставили украјински делегати на конференцији у Брест-Литовску:

Украјина тражи општи мир.

Мир мора бити демократски и осигурати потпуно право народима да управљају својом судбином, чак и за најмање народе у свима државама.

Морају се дати гаранције да ће се народна воља моћи исказивати слободно.

Анексије ма какве природе не сме бити, без пристанка становништва.

Без одштета.

Накнаде морају бити дате малим народима и државицама, које су претрпеле штету.

Украјинска република мора се признати на конференцији за мир и на конгресима.

Пошто бољшевици не представљају Украјину, то мир, који би произашао из максималистичких преговора са противником, не обавезује украјинску владу.

—

Париз. — Српски социјалисти и делегат босанских социјалиста Маркић објавили су дирљив апел руским социјалистима. Наглашујући симпатије југословенске радничке класе, изражавајући велико поверење у руску револуцију, они су убеђени, да руски социјализам неће закључити засебан мир на штету демократије, а у корист немачке аутократије. Они траже, да се примени принцип самоопределења народа.

—

Лондон. — Радничка партија је усвојила говор Лојда Џорџа, који је држао 5. јануара и сматра, да се ратни циљеви који су чисто демократски морају наметнути Немачкој.

—

Лондон. — Крилењко је наредио да се створе корпуси Црвене Гарде на северном фронту, пошто се мора организовати отпор немачком нападу у случају прекида преговора.

ГРАНИЦЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Париз, 8. децембра. — „Рајтерова Агенција" објавила је један сензационни чланак чувеног оријенталисте и интимног пријатеља Лојда Џорџа, лорда Артура Еванса, у којем овај каже, да је извесна штампа сасвим погрешно тумачила последњи говор Лојда Џорџа односно југословенског и чешког питања. Из званичног текста говора енглеског премијера може се видети, да је Лојд Џорџ изјавио, да је апсолутно потребно, да се Југословени, Чехо-Словаци ослободе аустро-угарског ропства.

Лорд Еванс изјављује у своме чланку, да је већ израђена карта о границама будуће Југославије.

Будуће границе Југославије израђене су према економским потребама Југословенске државе. Тако се предвиђа спајање железничких линија у долини Саве са железничком мрежом у северној Италији, јер на тај начин нашао би се најближи пут из Енглеске преко Француске и северне Италије, Југославије на Београд, Цариград и Исток.

Лорд Еванс закључује свој чланак са изјавом да принципи права народа нису изрази агресивне политике, него само жеља и право народа за самоопредељивањем.

Овај чланак лорда Еванса изазвао је у париској јавности и штампи велику сензацију, јер још никад до сада није се чула тако прецизна дефиниција будуће Југославије, која одговара у свему националним аспирацијама Југословена.

Овај чланак значајан је не само што га је написала тако угледна личност, као што је лорд Еванс, него и по томе што га је публиковала „Рајтерова Агенција" званичан информациони биро енглеске владе.

ГОВОР ЛОРДА ЧЕРЧИЛА

Лондон. — Министар муниције Венстон Черчил држао је један говор, у коме изрично говори о великим концентрацијама које Немци врше на западном фронту са трупама са руског фронта. „Немачка војска, која руском парализом стоји на расположењу Хинденбургу, — каже Черчил — данас прелази преко Немачке највећом брзином како је само способна немачка железничка мрежа да то изводи, и концентрише се на западном фронту. На стотине хиљада војника са хиљадама топова придолазе даљу и ноћу. Предстоји једна од најстрашнијих олуја у историји.

Облаци пуни електрицитета томилају се на хоризонту са часа на час. Али наша вера у праведну ствар несаломива је и припремили смо, да дочекамо нове немачке хорде са свим почастима.

Да доведемо човечанство — додао је Черчил — мирној будућности, треба најпре да победимо; да дођемо до мира који сви желимо, треба да бијемо још битке, јер између умерених ратних циљева, које су изложили Савезници, и између незајажљивих нада и амбиција милитаристичке пруске касте и њених управних кругова постоји увек дубок јаз.

Немачка и њени сателити надају се и верују још да ће изићи као победиоци и некажњени из овог спора са удвострученом снагом, са увећаним територијама, са већим престижем и са јачим наоружањем него у почетку рата.

И милитаристичка каста која је проузроковала овај бич божји нада се, да ће порасти њен утицај на немачку масу победом, која би имала да обезбеди немачкој срећну будућност.

Треба дакле да водимо рачуна о овим непријатељским жељама и да их уништимо.

Ми смо чисто и искрено изложили наше ратне циљеве. Сада треба да присилимо непријатеља да их призна.

Ово је дакле час акције најинтензивније.

После свих напора до сада извршених — завршио је Черчил — победа неће изостати.

Енглеска ће војска у 1918 години имати куд и камо јачу артилерију и резерве у муницији много веће него у прошлим годинама.

КОНЦЕРАТ МАЛИХ ЧЕТНИКА

Прекјучерашњи концерат Малих Четника изазвао је врло пријатно изненађење и урезао дубок утисак у душу свију посетилаца. Раније интересовање за овај концерат прекјуче се, на

самом концерту, претворило у нарочито уживање у опште одушевљење, у непоколебљиво уверење о солидној основи подизања подмлатка, наше млађе генерације, на којој има да се подиже народна и државна будућност.

Посматрајући око 80 Сричића и Срнкињица, скоро искључиво са оног малог и светог земљишта ослобођене отаџбине, већином из Битоља, са каквим поносом и са колико свести о величини свог народног имена изводе поједине тачке програма, у најбољем реду и под ретком дисциплином, као да хоће и желе да се такмиче са нашим херојима, својим оценама и ослободиоцима, — посетиоци, који су дошли без предрасуда и без предубеђења, а такви су сви били, морали су са поуздањем, ма и кроз маглу, погледати у срећнију и лепшу будућност српског народа. Многи су, несумњиво, бацили поглед и у недавну прошлост, сетивши се наших соколских организација, које су, таман почеле бујати, развијати се и цветати, да под насртајем утвртача слободе, наших народних злотвора, привремено замру и да сада, у овим Малим Четницима, васкрсну, обнове се и поново пођу путем успеха.

Све тачке програма прекључерашњег концерта изведене су преко сваког очекивања: добро, врло добро, изврсно. Публика је, раздрагана и одушевљена, аплаудирала, радовала се и од радости плакала. То је била најбоља награда. А и Сричићима и Срнкињицама она је била драга и драгоцена! У име захвалности за такву награду они су поједине тачке понављали, још лепше, још поузданије, још одушевљеније.

Нека је и на овом месту хвала младим Сричићима и Срнкињицама на уживању које су нам још приредили; а нека је хвала и онима који су сав свој труд уложили, да ове младе Срнкиње и Сричиће организују, спреме и очувају нашем млађем нараштају. Овде не може изостати признање г. Д-ру Милошу Поповићу, чија је највећа заслуга што су ова наша деца организована, чувана и добро негована.

Господа Велимир Поповић и Михаило Огњановић имају то задовољство, што су, спремивши ову децу боље но што се могло претпоставити, извршили и у томе своју патриотску дужност.

На нама је сада, да ову децу не оставимо без наше помоћи и да ове људе не напустимо у њиховом племенитом раду.

Сала је била пуна отмене публике наше и стране. Међу присутнима приметили смо: књегињу Наришкин, г-ђу Симку Љ. Јовановића, супругу Министра Унутрашњих Дела, г-ђу Т. Петровић-Његош, грофицу Ренак, ђенерала Артаманова, многе наше више официре, чиновнике и т. д.

БУРА СЕ ШИРИ...

Лондон, 9. јануара. — Према једном телеграму из Париза избио је општи штрајк у целој Аустрији. Сада раде само мале радионице. 100.000 радника штрајкује у Бечу и Најштату. Све су фабрике затворене. Једно радничко изасланство предстало је ђенералу Хоферу, коме је најавило да покрет носи економско и политичко обележје, а да му је циљ да нарочито испољи жељу за миром која постоји у радничким масама.

Дописник „Журнала" у Цириху вели, да околност која овом народном покрету даје нарочито обележје озбиљности јесте та, што су манифестанти покушали да разруше канцеларије. „Рајхспоста" који је, као што се зна, увек тражио рат против Србије и који је на тај начин допринео разбуктавању овога општега рата. Свуда, у провинцијама као и у Бечу, манифестације су очито непријатељске и наперене непријатељски противу берлинских управљача који хоће да приморају Аустријанце да наставе рат.

Цирих. — Поуздане вести тврде, да су у више крајева Бугарске избиле озбиљне побуне. Војне команде су сазнале да су дезертери покренули те пређе, те су најстрожије наредиле да се трага за њима. Неколико дезертера стрељано је, што је изазвало највеће огорчење код становништва. Услед тога су се одиграли пређи, у које се морала умешати војска и полиција. Сви извештаји тврде, да је Бугарска пуна војника побеглих са положаја својим кућама.

Париз. — Бечки листови не излазе због штрајкова. Једино је „Арбајтер Цајтунг" изашао. „Кореспонденц биро" не даје никаква обавештења. Вести из Немачке потврђују, да је ситуација врло озбиљна и да се покрет шири.

Штампарска Радионица Министарства Војног.

Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 9. УТОРАК, 9. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 9. јануара

Српски званичан извештај. — 8. јануара ништа важно.

Солун, 9. јануара

Француски званичан извештај. — У подножју Беласице наше су патроле натерале на бегство неколико оманьих непријатељских одељења.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 9. јануара

Званичан извештај од 23 часа. — У Аргони Французи су извршили један препад у немачке линије код Фур де Пари, одакле су се вратили, довевши собом око 15 заробљеника и 3 митраљеза. Активност обеју артилерија на десној обали Мезе и у Алзасу, у области јужно од Хартманнилеркопфа. Иначе свуда на осталом фронту дан је прошао на миру.

У току 7. јануара оборена су три немачка аероплана, од којих су два погођена од нарочитих француских топова. Осим тога, четири немачка апарата су пала у њихове линије после ваздушних борби са француским пилотима.

Лондон, 9. јануара

Званичан извештај. — Западни фронт: Осим извесне артилериске активности, западно од Ланса, ништа особито није се догодило.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 9. јануара

Званичан извештај. — У току јучерашњег дана артилериска активност била је осетнија између Бренте и Пјаве, где је наша артилерија дејствовала рафалном и концентричном ватром против непријатељских линија. Непријатељска артилерија тукла је наше положаје јужно од превоја Каприле. У току једног препада заробили смо неколико непријатељских војника западно од Остерија ла Лепре. Северо-источно од планине Асолоне и узводно више моста Пријула растерани су покушаји непријатељских патрола.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 9. јануара

Званичан извештај. — Палестински фронт: У току успешних акција патрола на приморском сектору заробљено је неколико непријатељских војника у току 6. јануара. 7. јануара наши су аероплани обновили свој лет над непријатељским логорима и профијантским магацинима близу железничке пруге западно од Себутич—Самарија. Један је непријатељски аероплан био приморан да слети ван домашаја наше контроле.

Енглеско адмиралство, дајући детаље о поморској битци која се недавно водила између енглеских и турских снага на уласку у Дарданеле, јавља да је са „Бреславе“ заробљено 172 морнара и да је са „Реглана“ и коптора Бр. 28, који су бројали посаду од 310 људи, спасено 132 човека

РАЗНЕ ВЕСТИ

Лондон. — Британски адмиралитет јавља да су савезнички аероплани извршили успешан излет на Манхајм. Уни-

БР. 10. СРЕДА, 10. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 10. јануара

Српски званичан извештај. — 9. јануара ништа важно.

Солун, 10. јануара

Француски званичан извештај. — Ништа важно није се догодило. Наша је авијација тукла бомбама и митраљезима непријатељске логоре северно од Битоља и у области Ђенђелије.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 10. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — У Шампањи, препад који је непријатељ извршио источно од пољског добра Наварен, није дао никакав резултат. У области Обрива француске патроле су се вратиле са неколико заробљеника. Иначе ништа ново на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Један немачки препад на омања Француска одељења, северно од Ремса, пропао је под француском ватром. Са своје стране, Французи су успешно извели један упад у немачке линије западно од пољског добра Наварен. Француско је одељење продрло до треће немачке паралелне линије и, пошто је извршило многа разорења, вратило се са десетак заробљених војника. На десној обали Мезе артиљериска борба се настављала доста живо на фронту Безонво—шума Шом. На осталом фронту ништа ново.

Лондон, 10. јануара

Званичан извештај. — Одбили смо неколико непријатељских препада југо-западно од Гренкура. Успешно смо извели неколико препада источно од Аржикура, у току којих смо заробили неколико војника. Непријатељска је артиљерија активна на Ипру, код Нев Шапела и Ланса. Ваздушно осматрање нам је допустило да успешно одговоримо многим непријатељским батеријама. Наше ваздушне снаге су бациле више од 800 бомби на разне циљеве, подразумевајући ту и један велики магацин у Куртре, а тукле су из митраљеза и непријатељске ровове. Оборили смо пет непријатељских апарата а друга три приморали да слете услед оштећења. Четири наша недостају.

Доцнији извештај. — Заробили смо неколико војника у току сукоба између патрола.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 10. јануара

Званичан извештај. — Обе артиљерије развијале су упорне и веома живе акције у области Пурец и Зуња, (долина Лагарине), између Бренте и западних падина планине Граве, као и на средњем току Пјаве. Западно од Марко, а лево од Адиђа, неке непријатељске извиђачке групе биле су приморане нашом ватром на повлачење. Противникове патроле одбачене су северно од Фајара од наших извиђачких одељења. На супрот непријатељским приближничким радовима на Пазубину, запалили смо две контра мине.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 10. јануара

Званичан извештај. — Палестински фронт: Северна шерифска војска извршила је читав низ важних и победоносних операција близу Маана, на хеџаској железничкој прузи. Пошто су се Турци повукли у близини Ухеџда, на 5 миља северо-западно од Маана, Араби су заузели Магарију. У исто време Араби су на северу приморали непријатеља да напусти шуму Хиш, заузевши шуму Шенок, завршну тачку турске железничке узаног колосека која води од Анаџе за Тафил, где је заробљено 100 Турака. Губитак шуме Хиш озбиљан је удар за непријатеља јер је у тој области одржање његовог животног железничког саобраћаја ка Медини искључиво зависило од његова снабдевања у материјалу за огрев. Арапска претања одељења такође су имала знатне успехе близу Маана, где су заузела Јауф и Дерији, и погубила 80 а заробила 200 Турака са једним пољским топом и неколико митраљеза.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — Добивши појачања, Турци су покушали да поврате Јерусалим. Били су одбијени са огромним губицима. Нападач је изгубио 1000 војника у погинулима и рањенима а 750 у заробљенима.

—

Лондон. — Јављају из Француске и Италије да је јуче оборено 27 непријатељских аероплана.

—

Париз. — „Матен" јавља да су максималистичке власти пронашле заверу против Троцког и Љењина.

—

Штокхолм. — Делегати ратних немачких и аустријских заробљеника држали су у Москви збор. Неколико стотина заробљеника у униформи присуствовали су збору. Многи су Немци држали говоре у којима су панели велику важност руског демократског покрета као и то да неће више ратовати за рачун капиталиста.

—

Рим. — „Епока" сазнаје из Петрограда: Странка револуционарних социјалиста, која има већину у Уставотворној Скупштини, усвојила је политику опозиције свима пројектима максималистичке владе.

—

Берн. — У уводном чланку, „Фремденблат" се плаши да руска револуција не буде заразна за државнике Аустро-Угарске.

—

Петроград. — Љењин је позвао Совјете, да спреме образовање нове и јаке револуционарне војске.

Крф, 8. јануара

Комитет српске социјалистичке странке у Паризу и делегат босанских социјалиста објавили су у првом броју српског социјалистичког листа „Будућност", који почиње да излази у Паризу, један дирљив апел руским социјалистима.

Изјављују симпатије свих југословенских социјалиста за руску револуцију од које очекују ослобођење испод немачког милитаризма и злочиначког угњетавања Хабсбурговаца. Изражавају своје убеђење да ће руски социјалисти спречити закључење сепаратног мира са немачко-аустријском аутократијом, јер би се овај мир закључио на штету демократија и социјализма па чак и на штету руске слободе. Кад би се мир закључио под садашњим условима немачки империјализам и милитаризам појачали би се неоспорно а ланци угњетаваних народа били би још више стегнути. Српски југословенски социјалисти позивају своје руске другове да траже потпуну примену начела права народа да располажу самим собом које представља једино средство да помогне народе у борби против угњетача.

(Пресбиро).

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Његово Краљевско Височанство Наследник Престола Александар примио је прекјуче Председника Министарског Савета, Министра Иностраних Дела Господина Пашића, у подужу засебну аудијенцију.

—

Његово Краљевско Височанство Наследник Престола Александар примио је у дужу аудијенцију Председника Грчке Владе г. Венизелоса, истога дана кад је г. Венизелос стигао у Солун.

—

Прекјуче у подне Његово Краљевско Висо-

чанство Наследник Престола Александар задржао је на доручку Господу Министре који се сада налазе у Солуну.

—

Прекоцоноћ је у Министарству Унутрашњих Дела одржана, под председништвом Господина Пашића, седница Министарског Савета.

—

Вашингтон. — Сједињене Државе учиниле су Србији аванс од два милиона долара.

—

Њ. В. Наследник Престола откупио је потребан број књижица „Мале Библиотеке", у којој се прештампавају најбоље ствари наших признатих књижевника, те их је Госпођа Симка Јовановић, супруга Господина Министра Унутрашњих Дела, као болничарка Престолонаследникове Болнице поделила о Новој Години болесницима као Његов поклон.

—

Синоћ је под председништвом Његовог Краљевског Височанства Наследника Престола Александра одржана у Министарству Унутрашњих Дела седница Министарског Савета.

—

Председник грчке владе г. Венизелос по доласку своме у Солун посетио је г. Пашића.

—

Француски посланик на српском Двору, Господин од Фонтнеја, приредио је 5. јануара ручак у част г. Пашића. Сем Господина Председника на ручку су још били: Командант Савезничке Источне Војске ђенерал Гиома са начелником свога штаба, г. Балутџић, наш посланик у Атини, Начелник Штаба наше Врховне Команде, ђенерал г. Бојовић и његов помоћник пуковник г. Пешић и секретар Председника Министарског Савета г. д-р Драг. Којић.

—

Код гувернера грчке Маћедоније г. Аритропулоса била је 6. јануара вечера, на којој су били Председници српске и грчке Владе, господа Пашић и Венизелос, Командант Савезничке Војске генерал г. Гиома, Командант Енглеске Војске генерал г. Мили, и друге високе званије.

—

7. јануара у 10 часова пре подне у згради Војно-Привредне Дирекције била је конференција народних посланика који се налазе у Солуну, на којој је председник Министарског Савета Г. Пашић обавестио господу посланике о ситуацији.

РУСКА УСТАВОТВОРНА СКУПШТИНА

Руска Уставотворна Скупштина отпочела је рад пре три дана. О томе су стигли следећи телеграми.

Петроград, 9. јануара. — Уставотворна Скупштина састала се у Таврискоj палати. За председника је изабран г. Чернов антимаксималиста, бивши члан Керенскове владе, са 844 гласа против 151. Максималистички кандидат за председника била је г-ђа Спиридонова.

Петроград, 9. јануара. — Уставотворна Скупштина држала је прекјуче другу седницу, на којој је Ленин наложио програм максималистичке владе. Тај програм проглашава Русију за федералну републику радника, војника и сељака. Укида право својине и установљава општи обавезан рад у целој федералној републици, ствара радничку војску и наређује разоружање буржоаских класа, поништава зајмове и доводи у питање ауторитет Уставотворне Скупштине, пошто су избори за њу извршени пре максималистичке владе.

Чернов, председник скупштине оштро је критиковао тај програм и тражио је да се рат настави против империјалистичких тежњи централних сила. Он је тражио сазив међународног социјалистичког конгреса, који би поставио основе чистог демократског мира. Развила се бурна дискусија. Максималисти су напустили салу у 3 часа изјутра, а за њима мало после и револуционарни социјалисти.

ИЗЈАВА ХИНКОВИЋА

Угледан њујоршки лист „Њујорк Тајмс" доноси подужу изјаву нашега уваженога политичара и народног борца Д-ра Хинка Хинковића, из које ми саопштавамо ово место:

„Дошао сам у Америку у намери да заступам југословенску ствар. Велике симпатије Америке за Србију већ су добиле одличан израз у њеној финансијској помоћи и њеном дивљењу достојном раду за напаћено становништво и за ратне заробљенике. Али бих ја волео да видим да се те симпатије прошире на све Јужне Словене и да се и побуде прошире тако да уместо чисто хуманитарног добију политички карактер. У Сједињеним Државама има око 700,000 Срба, Хрвата и Словенаца. Хиљадама њих налазе се у америчкој војсци, а друге хиљаде ишчекују погодан тренутак да се придруже Србима на Солунском фронту."

КОНКУРС
ЗА
ПОШТАНСКО-ТЕЛЕГРАФСКУ ШКОЛУ
ВРХОВНЕ КОМАНДЕ

На предлог Начелника Поштанско-Телеграфског Одељења, Начелник Штаба Врховне Команде са П.Т.Бр. 5221 од 30. децембра 1917. год. изволео је решити:

„1. — Да се образује Поштанско-Телеграфска Школа са два курса: телеграфским и поштанским.

Школа има отпочети рад концем јануара 1918. године и трајаће док се наставни програм не заврши и приправници не успособе за манипулативну службу.

По завршеном наставном програму приправници ће полагати испит пред комисијом, одређеном од стране Начелника Поштанско-Телеграфског Одељења,

Програм и план наставе установиће Начелник Поштанско-Телеграфског Одељења ове команде.

2. — Да се на курс приме за:

а) ТЕЛЕГРАФСКИ

До 60 слушалаца из реда писменијих и интелитентнијих обвезника неборача млађих година — првенствено од окатегорисаних за службу у позадини па ма где се налазили са распоредом, а који изјаве жељу.

б) ПОШТАНСКИ

До 40 слушалаца од писменијих и интелигентнијих неборача, првенствено од незапослених обвезника чиновничког реда и обвезника који су у опште у грађанству били чиновници и учитељи.

У недостатку ових, могу се како за телеграфски тако и за поштански курс узети и неборци из оперативне војске, у колико их не буде довољно из напред поменутих категорија.

Кроз овај курс да прођу и сви незапослени кондуктери из нераспоређеног поштанско-телеграфског људства при I телеграфском одељењу, а доцније, када буде могуће и сви кондуктери распоређени по војним поштама, који ће се у ономе циљу одређивати поредом на службу при Главној Пошти Врховне Команде.

3. — Набор слушалаца на основи расписаног конкурса извршиће комисија, коју ће одредити Начелник Поштанско-Телеграфског Одељења.

Људство упућено на курс водиће се код дотичних јединица као откоманда, и упутиће се на припадлежност:

а) За телеграфски курс у I телеграфско одељење;

б) За поштански курс у нераспоређено поштанско-телеграфско људство при I телеграфском одељењу.

4. — Телеграфски курс стајаће под надзором Шефа Телеграфског Одсека; а поштански под надзором Шефа Поштанског одсека Поштанско-Телеграфског Одељења Врховне Команде.

За управника школе одредиће Начелник Поштанско-Телеграфског Одељења једног од водних официра I телеграфског одељења, који се за време трајања школе има ослободити своју дужности у одељењу, а по свршетку школе вратити на своју редовну дужност.

5. — Они слушаоци који заврше курсеве са успехом, остаће на расположењу Начелника Поштанско-Телеграфског Одељења, који ће им издавати и уверења о завршном курсу, а команде ће их тада исписати из својих спискова и превести у јединице, у које их одреди Начелник Поштанско-Телеграфског Одељења.

Остали, који не буду имали успеха, као и они који буду немарљиви и рђавог владања, решењем Начелника Поштанско-Телеграфског Одељења вратиће се јединицама из којих су узети.

6. — Потребно наставничко особље и остало што је потребно за правилно и успешно функционисање Поштанско-Телеграфске Школе одредиће и регулисати Начелник Поштанско-Телеграфског Одељења.

7. — Команде, надлештва и установе доставиће надлежним путем пријаве кандидата Начелнику Поштанско-Телеграфског Одељења Врховне Команде најдаље до 20. јануара 1918. године.

Достављајући предње решење, част ми је молити да се од кандидата који желе да ступе у Поштанско-Телеграфску Школу Врховне Команде прикупе пријаве и доставе овоме Одељењу најдаље до 20. идућег месеца.

Сваки пријављени кандидат треба да напише пријаву својеручно и у њој да означи чин, име и презиме, године старости, звање у војсци, положај у грађанству и колико је и каквих школа свршио.

П.Т.Бр. 5221. Из Поштанско-Телеграфског Одељења Врховне Команде 1. јануара 1918. године, у Солуну.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 11. ЧЕТВРТАК, 11. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ЧЕСТИТКЕ О НОВОЈ ГОДИНИ

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ

ЛОНДОН.

Упућујући Вашем Величанству Моје искрене честитке за Нову Годину, молим Га да изволи примити ватрене жеље које гајим за Његову срећу и за величину и напредак Велике Британије.

ПЕТАР.

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ СРБИЈЕ

СОЛУН.

Захваљујем Вашем Величанству најсрдачније на лепим жељама које сте тако љубазно изразили. У Моје име и у име Мога народа, на почетку ове Нове Године, чврсто се уздам да ће година 1918. видети повраћај јуначког српског народа у мирно уживање његовога наследства.

ЂОРЂЕ.
Краљ и Цар.

ГОСПОДИНУ ПРЕДСЕДНИКУ РЕПУБЛИКЕ

ПАРИЗ.

Приликом Нове Године срећан сам што Вам могу упутити своју најпријатељскију успомену, као и жеље за срећу, које гајим за Вас и Вашу племениту Отаџбину.

ПЕТАР.

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ СРБИЈЕ ПЕТРУ I.

СОЛУН.

Захваљујем Вашем Величанству на Његовим жељама и упућујем Му, уз своје осећаје верности, све лепе жеље за Њега и за храбру Србију.

РЕЈМОН ПОЕНКАРЕ.

ГОСПОДИНУ ПРЕДСЕДНИКУ РЕПУБЛИКЕ

ВАШИНГТОН.

Приликом Нове Године срећан сам што Вам могу упутити своје најтоплије честитке и искрене жеље које гајим за Вашу срећу и зу напредак Великог Америчког Народа.

ПЕТАР.

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ СРБИЈЕ ПЕТРУ I.

СОЛУН.

Високо ценим жеље које ми је Ваше Величанство изразило приликом Нове Године и подносим Вама као и Вашим несрећним саотачаственицима своје поздраве, уздајући се у победу нашег националног права и у препорођај Србије.

ВУДРОВ ВИЛСОН.

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ СРБИЈЕ

СОЛУН.

Приликом Нове Године прими сећања пуна љубави и наше најживље и најтоплије жеље. Грлимо Те

ВИТОРИО ЕМАНУЕЛЕ.

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ ИТАЛИЈЕ

Р И М.

Захваљујем срдачно на лепим жељама и шаљем Теби, као и Јелени и Деци, своја сећања пуна љубави и милоште.

ПЕТАР.

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ СРБИЈЕ

СОЛУН.

Подносим Вашем Величанству своје искрене жеље о Новој Години.

ВИЛХЕЛМИНА.

ЊЕНОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉИЦИ ХОЛАНДИЈЕ

АМСТЕРДАМ.

Искрено захваљујем Вашем Величанству на послатим жељама приликом Нове Године.

ПЕТАР.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 11. јануара

Српски званичан извештај. — 10. јануара слаба ватрена активност.

Солун, 11. јануара

Француски званичан извештај. — Сукоб патрола западно од Дојранског језера. Један непријатељски аероплан оборен је у правцу ка Зељакову.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 11. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — У Белгији..... Немци су успели да продру у један истакнути део наше линије источно од вароши Њепор. Жива артилериска акција у области Авокур. На осталом фронту ноћ је прошла на миру.

Званичан извештај од 23 часа. — У Белгији артилериска ватра на Њепорском сектору. Немачко одељење које је у јутру било продрло у француске линије, источно од Њепора, отерано је одмах затим. На десној обали Мезе доста активна артилериска борба на сектору коте 344 и на фронту шуме Шом. На тој тачки прошао је под француском ватром један препад који су Немци извршили одмах после живог бомбардовања. На осталом фронту дан је прошао на миру.

Авијација: У међувремену од 29. децембра пр. године до 7. јануара оборено је 10 немачких аероплана у ваздушној борби или од нарочитих француских топова. Осим тога потврђује се да су 4 немачка апарата, за које је било јављено да су озбиљно оштећени, у истини оборени у споменутом међувремену, што чини 19 непријатељских аероплана које су француски пилоти уништили од 1. до 7. јануара.

Лондон, 11. јануара

Званичан извештај. — Једно непријатељско одељење које је покушавало да се приближи нашим положајима, западно од Вилер Гизан, растерано је нашом ватром. Друго једно непријатељско одељење успело је да продре у наше ровове северно од Ла Басе, али је потом одбачено, оставивши нам неколико заробљеника. Јутрос је непријатељ извршио препад на крај једне наше минске галерије западно од Ла Басе; три наша човека недостају. Непријатељска је артилерија показала велику активност у току дана између Сен Кантена и Скарпе а исто тако и јужно од Месине.

Више од 400 бомби бачено је од наше стране на непријатељске логоре код Рулера и Менена, на један велики муниционски депо код Куртреа и на друге циљеве у зони пред непријатељем. Седам непријатељских апарата је оборено у току ваздушних борби. Два друга била су приморана да слете услед оштећења. Наша два апарата недостају.

Адмиралитет јавља: Поморски апарати су извршили више напада у току дана и у току ноћи на Гебен и успели су да га погоде великим бомбама. Они су исто тако бомбардовали и реморкере који су стајали поред Гебена. Приликом сваког напада артилерија је снажно дејствовала противу аероплана, али су се наши апарати вратили сви неповређени.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 11. јануара

Званичан извештај. — Живо и корисно извиђање наших оманих одељења која су наступила

према противничким линијама између Југо-источних падина планине Спунчица и десне обале Пјаве. У долини Орнио, наше су трупе заузеле разнога материјала. Једним потпуно успелим препадом, јужно од Куеро, једно је француско одељење заробило неколико непријатељских војника са једним митраљезом. Између Нервеза и Понте де ле Приула наше су патроле одржале на пристојном одстојању противникове. Дуж целога фронта дејствовала је артилерија, ć времена на време нешто мало јаче у долинама Адиђа и Бренте и на неколиким секторима на обема обалама Пјаве.

Крф, 9. јануара

Лорд Мер је приредио ручак у част чланова српске мисије у Енглеској. Лорд Мер је пожелео добродошлицу и рекао: „Срце Велике Британије се стеже на помисао о страховитим патњама које је Србија поднела. Јединствен одговор који је српски народ дао на непријатељски напаст, неће никада бити заборављен у ратној историји.“ Затим је изразио наду да ће садашња посета мисије имати за последицу да утврди тесну везу која иначе постоји између Србије и Велике Британије.

Српски посланик је одговорио, да ће Британска Империја обилно одговорити потребама Србије. Заједнички напори који су чињени од почетка рата, зближили су оба народа. Српска Мисија у Лондону ће се трудити да успостави још тешње везе између обе земље. Ова је посета доказ дивљења Србије према британској армији и морнари, као и њеног искреног поштовања и уважења према великом британском народу.

Професори Ђурић и Мијаиловић изјавили су да економски контакт са Немачком значи умањење а са Великом Британијом значи слободу и независност. — (Пресбиро).

СА ЈУГОСЛОВЕНИМА

— Једна вечера и смотра —

Командант Допунске Команде у Микри приредио је прекјучер вечеру у част југословенских официра једног југословенског одреда. На вечери је било доста званица међу којима су нарочито запажене: госпођа Симка Јовановић, супруга Министра Унутрашњих Дела, госпођа Тамара Петровић-Његош, госпођа Софотерова; наш посланик у Атини г. Балугџић, вицеконзул руски г. Клименко, доктор Уелш шеф мисије америчког Црвеног Крста, доктор Софотеров, г. Вернил директор енглеске Рајтерове Агенције за Исток, г. Томас кореспондент „Тана“ и главни уредник „Ендепандана“, г. Гастон Рипар дописник „Пти Паризијен“-а, г. Др. Рајс, професор лозанског универзитета, неколико енглеских, руских и српских лекара и виших и нижих официра међу којима су се видели г.г.: пуковник Ђ. Јосимовић, ђ-штабни пуковник Драг. С. Милојевић, пуковник Војин Чолак-Антић и др.; затим неколико наших новинара и друга господа.

Великој љубазности и широком гостопримству домаћинову нимало није уступала богато сервирана вечера уз чешће музике Краљеве Гарде... Било је лепих и топлих здравица на свима савезничким језицима: Његовом Величанству Краљу, Њ. Височанству Престолонаследнику Александру, као и будућој заједничкој отаџбини Срба, Хрвата и Словенаца. Измењане су срдачне здравице и са представницима савезничких народа, као и са нашим старим и добрим пријатељем г. Рајсом. Хор официра Југословена отпевао је са ретком складношћу неколико патриотских југословенских и руских песама, нарочито руских које су присутне Русе дубоко генуле и потсетиле их на светле дане радости и среће у својој далекој отаџбини.

Весеље је било интензивно, свесрдно и бујно. Трајало је до дубоко у ноћ. Ко је пажљивије пратио расположење странаца, могао је јасно опазити да је код свију њих створен и собом однет један општи и несумњиви утисак — утисак југословенске радости од њихове заједнице... Али су правој и пуној бујици братске раздраганости одстрањене и поломљене бране тек онда, када је шеф Ратног Пресбироа изменљао здравице са Југословенима. Широким и снажним ораторским потезима провео је он пред уобразиљом слушалаца величанствену фигуру седога наш Краља кроз све перипетије преживљених догађаја за последњих дванаест година, нарочито кроз крваве и бесмртне дане наше страдања и наше славе. Живим и неизгладивим бојама представио је он и приказао југословенским лавовима из Добруџе чврстину и величину духа њиховог новог Врховног Команданта, и уверио их да ће прослављени лавови из Добруџе наћи достојне другове међу орловима са Кајмакчалана и Горничева.

Као одговор на овај поздрав дошао је, кроз здравицу младога витеза-Југословенског капетана, патрени одјек и поздрав из далеке и бурне Русије: „Не, неће пропасти велика Русија. Она ће казати своју снажну реч."

Весеље, песма и братски разговори текли су непрекидно до саме зоре.

*

Јуче у 16 часова Врховни Командант, Њ. Кр. Височанство Престолонаследник Александар одржао је смотру југословенском одреду у Микри. Тачно у 16 часова стигао је Врховни Командант и прошао одмах дугачким колонама импозантно постројених Југословена и дао им свој високи витешки поздрав.

— „Бог ти помого!" — као удар грома проломи ваздух југословенски отпоздрав. Утиша се завршње витла савезничког аероплана који је над овом сјајном сликом крстарио. Изгледало је као да је угушен овим снажним ударом. После кратког поздравног говора Врховног Команданта, трупе су извршиле сјајно дефиловање пред својим Врховним Командантом који је стајао у групи виших официра, међу којима беху господа Њенерали: Васић и Мидић... Срце је играло од радости и узбуђења кад су дугачке водне колоне у савршеном строју и равнању промицале испред Врховног Команданта уз оштре звуке нашег мелодичног парадног марша. Не зна се ко је поноснији и изразитији, војници или официри? Здрави, срчани и стасити као фигуре уметничком руком из мермера изрезане... Присутна отмена публика, које је било доста, већим делом она иста са прекинобне вечере, радосно је аплаудирала овом хармоничном кретању поврстаних лавова... По свршеном дефиловању Врховни Командант је дуго разговарао са официрима и војницима југословенског одреда, који су га жудњом окружили свога Врховног Команданта и тако Га уз разговор испратили до саме капије логорске.

Жички.

МАЛА БИБЛИОТЕКА

Свако зло има своје добро, — вели наш народ. Рововски рат има своју рђаву страну у томе што одуговлачи акцију и омета брзо свршавање рата. Али у том злу има и нечега доброг. Принуђен страшном разорном артилериском ватром да се укопава дубоко у земљу, наш се ратник већ помирио са улогом кртице и почео је дубоко да рије под земљом заклоне и ровове, који често пута имају изглед читавих подземних одаја. Ту се седи, ту се спава, ту се проводе дани и ноћи. Али није лако читаве месеце и године проводити под земљом без икакве душевне разоноде. Но наш ратник је и ту доскочио својој невољи. Он се латио књиге и буквара. Неписмени уче у својим подземним школама да читају и пишу, а писмени читају наше дневне листове у недостатку добрих књига.

Али ево срећне и лепе мисли! Дошла је као поручена, или Богом послата, „Мала Библиотека". Она пружа нашим ратницима — чију већину представља сељак који раније није имао прилике да се упозна са нашом лепом књижевношћу — по врло јефтину цену (40 лепти књижица) најодабраније ствари наших најбољих књижевника; ствари у којима ће почетник читалац наћи увек здравих мисли и здраве памети, свежа и неначета морала, лепог и верног живота и обичаја народног представљеног и израженог лепим и разумљивим народним језиком, једном речи, најлепше и најкорисније поуке и разоноде душевне. Замислите само каква дивна мисао! Нашем ратнику, нашем сељаку дотурити у његову подземну школу дела његових најбољих синова! То је исто, као кад бисмо рекли: Вук Караџић, Змај Јова, Богобој Атанацковић, Лаза Лазаревић, Ђура Јакшић, Милован Глишић, Јанко Веселиновић, Светолик Ранковић и други — у рову. Зар може неко и нечим боље и лепше везати мисао нашег ратника за своју домовину, своје село, град и кућу него делима ових његових великана. Заиста, сјајна, и дубокопатриотска замисао.

У добри час!

Ми најтоплије и најсимпатичније поздрављамо појаву „Мале Библиотеке" и верујемо да ће реаултати сјајно оправдати њену појаву. Не би се имало претерало, кад би се рекло, да би и држава имала само користи, кад би подржала и помогла ово корисно и паметно приватно подузеће.

Ратници! Кад осетите празнину у души, кад вам буде тешко и дуго време, — тражите „Малу Библиотеку", и она ће вам пружити најбољу храну и разоноду души и срцу. Добићете је у свакој војној пошти.

Ср.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 12. ПЕТАК, 12. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ЧЕСТИТКЕ О НОВОЈ ГОДИНИ

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ

ЛОНДОН.

Молим Ваше Величанство да прими приликом Нове Године моје најлепше жеље за Његову срећу. Гајим чврсту наду да ће година, која почиње, освештати победу Правде и цивилизације, те племените ствари за коју се Ваше изврсне трупе неуморно боре са несавладљивом куражи и енергијом.

АЛЕКСАНДАР.

ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТВУ НАСЛЕДНИКУ ПРЕСТОЛА СРБИЈЕ

СОЛУН.

Био сам веома срећан што сам примио срдачни поздрав, који ми је Ваше Краљевско Височанство упутило приликом Нове Године, и Ја Му, са своје стране, изражавам исте жеље. Делим наду Вашег Краљевског Височанства, да ће у току године која настаје савезнички народи дочекати коначну победу ствари за коју се српске јуначке трупе и даље боре тако храбро раме уз раме са својим британским друговима.

ЂОРЂЕ

Краљ и Цар.

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ ИТАЛИЈЕ

РИМ.

Шаљем Теби и Тетки своје најтоплије жеље за Вашу срећу приликом Нове Године. Изврсан отпор, који су Твоје храбре трупе показале пред гнусним завојевачем, утврђује Ме у нади да ће ова година крунисати наше напоре и донети победу праведне ствари за коју је проливено толико племените крви и која ће обележити у будуће еру Правде и Слободе.

САНДРО.

ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТВУ НАСЛЕДНИКУ ПРЕСТОЛА СРБИЈЕ

СОЛУН.

Твоја Тетка и Ја захваљујемо Ти од срца на твојим лепим жељама и изражавамо Ти своје лепе жеље за срећу Твоју и Твога народа.

ВИТОРИО ЕМАНУЕЛЕ.

ПРЕДСЕДНИКУ РЕПУБЛИКЕ

ВАШИНГТОН.

Користим се са радошћу овом приликом да Вам поновим изразе захвалности Моје и целога Народа Српскога на бесмртним принципима правде које сте Ви прокламовали и на великим симпатијама и племенитој помоћи, коју указујете Мојој земљи. Гајим непоколебљиву наду да ће драгоцена сарадња, коју ће Сједињене Америчке Државе указати Савезницима у току ове године, снажно убрзати слом заједничких непријатеља и тиме остварити идеал правде, чији сте Ви племенити творац и који има да донесе собом еру среће за цео кул-

турни свет. У тој нади изјављујем Вам Моје најбоље жеље за срећу у Новој Години и гајим најживље жеље за срећу великога америчкога народа.

АЛЕКСАНДАР.

ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТУ
НАСЛЕДНИКУ РЕГЕНТУ СРБИЈЕ

Дубоко сам ганут Вашом честитком о Новој Години. Ја Вас уверавам да је Влада Америчких Сједињених Држава, у очекивању остварења те помоћи, решена на указивање исте колико у жељи да помогне један потлачен народ, толико и да оствари наше планове да потпуно сломимо пруску војну аутократију. Дозволите ми да Вам захвалим на Вашој цењеној честитци и да Вам изјавим чврсто уверење Народа Америчког, да ће напори, извршени у години која наступа, донети слободу, народну аутономију, поштовање права свих народа и трајан мир.

ВУДРОВ ВИЛСОН.

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ БЕЛГИЈЕ

Подносим Вашем Величанству своје најусрдније и најватреније жеље, гајим наду да ће година која настаје донети толико напаћеној племенитој Белгији праведну и потпуно заслужену награду за поднесене жртве и за самопрегоревање које је показала за задобијање Права и Правде.

АЛЕКСАНДАР.

ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТВУ
НАСЛЕДНИКУ ПРЕСТОЛА СРБИЈЕ

СОЛУН.

Јако сам дирнут лепим жељама Вашег Краљевског Височанства и молим да прими Моју искрену захвалност.

АЛБЕРТ.

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ
ШПАНИЈЕ

МАДРИД.

Молим Ваше Величанство да прими моје лепе жеље за срећу приликом Нове Године.

АЛЕКСАНДАР.

ЊЕГОВОМ ВИСОЧАНСТВУ НАСЛЕДНИКУ
ПРЕСТОЛА

АЛЕКСАНДРУ

Искрено захваљујем Вашем Височанству на љубазној честитци и на лепим жељама за 1918. годину.

АЛФОНСО
Краљ.

ЊЕНОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉИЦИ
ХОЛАНДИЈЕ

ХАГ.

Приликом Нове Године молим Ваше Величанство да прими изразе Мога поштовања и најлепше жеље које гајим за Њену срећу и напредак Холандије.

АЛЕКСАНДАР.

ЊЕГОВОМ ВИСОЧАНСТВУ НАСЛЕДНИКУ
РЕГЕНТУ СРБИЈЕ

СОЛУН.

Веома дирнута телеграмом Вашег Краљевског Височанства, подносим Му своју најлепшу захвалност.

ВИЛХЕЛМИНА.

ЊЕГОВОЈ СВЕТОСТИ ПАПИ

ВАТИКАН.

Приликом Нове Године молим Вашу Светост да прими Моје искрене жеље, као и израз мога дубоког поштовања.

АЛЕКСАНДАР.

ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТВУ
НАСЛЕДНИКУ ПРЕСТОЛА СРБИЈЕ

СОЛУН.

Захваљујемо Вашем Краљевском Височанству на Његовим жељама и упућујемо Му са своје стране своје најлепше жеље за срећу.

БЕНЕДИКТУС
Папа XV.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 12. јануара

Српски званичан извештај. — 11. јануара ништа важно.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 12. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — Осим једног препада који је допустио Француима да заробе неколико војника источно од Обрива, у току ноћи ништа ново није се догодило.

Званичан извештај од 23 часа. — Доста живе артилериске акције у Мезон де Шампањ и на сектору Авокур. На осталом фронту ништа ново.

Авијација: У току 6. јануара француски потпоручник Фонк оборио је свој 20-ти непријатељски аероплан.

Лондон, 12. јануара

Званичан извештај. — Запленили смо два митраљеза у току успешних сукоба између патрола, који су се десили синоћ источно од Ипра. Непријатељ је извршио препад на једно наше мало одељење јужно од Сен Кантена. Непријатељска артилерија била је активна код Камбреа. У току ноћи бацили смо 200 бомби на један аеродром близу Куртре и на неколико логора у Рулеру и Рузбеку. Исто тако смо извршили ваздушни препад и бацили две тоне бомби на немачке фабрике у Тионвилу и на путеве за гараже у Бернсдорфу и Арнавилу (?). Један наш апарат недостаје.

Доцнији извештај: — Окршаји сукоби са препадима јужно од Сен Кантена. Одбили смо један препад противников јужно од Ла Басе.

Крф, 9. јануара

Словеначки железничари у Аустрији држали су децембра месеца један велики конгрес у Марибору. Југословенски клуб послао је свога изасланика, народног посланика Верстовшека, који је изјавио да је аустријска влада покушала свима средствима и нудила милионе само да учутка представнике Југословена и Чеха, али да југословенски народ може имати поверење у своје представнике који нису пристали попустити. Чеси и Југословени показаше Немцима и поред свих гоњења да су они прости уљези у њиховим земљама. Конгрес је решио најпре да прекине све односе са социјалистичким организацијама немачких железничара и тиме показао да се југословенски социјалисти неће да солидаришу са подмуклим држањем немачког социјализма у току овога рата. Конгрес је затим прокламовао, да су сви Југословени свесни да се ова борба води за слободу њихове деце и да ће истрајати без икаквог малаксавања. Придружује се декларацији клуба југословенских народних посланика, од 30. маја, у којој су тражили образовање независне југословенске државе. Говорници су прокламовали да је циљ борбе против Немаца не само спречавање њиховога овлађивања југословенским земљама већ и целим Балканом. Железничари су изјавили да ће без бојазни вршити своју дужност.

Крф, 11. јануара

Председник Министарског Савета г. Пашић и чланови кабинета г. г. Марко Ђуричић, Др. Велизар Јанковић и Трифуновић приспели су из Солуна на Крф.

(Пресбиро).

ЈУГОСЛОВЕНСКА АРМИЈА У МАКЕДОНИЈИ

„Ендепандан"

Један знатан контигенат југословенских трупа приспео је на балкански фронт а други се очекују ускоро. То је једно срећно надахнуће Савезника. Практички, то је једна изврсна мера за појачавање маћедонске армије, која мора бити у стању да предупреди све могуће евентуалности а којој овај нови прираштај даје све више и више симболичан карактер и јасно испољава солидарност свих народа непријатеља германизма.

Долазак Југословена је нарочито велика утеха за српску армију. Ова са узбуђењем поздравља тај гест своје браће по крви, који су захтевали да дођу да се боре раме уз раме са њом, одричући

се спокојства које су могли уживати до краја рата.

Српска војска, која ево већ две године проводи свој живот по маћедонским роговима без икакве наде на смену и која је гледала како се њени ефективи топе у једном тешком пределу са убитачним климатом, биће освежена душевно доласком ових резервних трупа. Војници, које смо видели по солунским улицама, чине изврсан утисак снаге и добре воље.

Југословени који су побегли из аустриских армија представљају једну војничку снагу коју Савезници морају искористити у пуној мери. Трупе које су овде приспеле или које ће приспети, не сачињавају целу ту снагу. Има у извесним земљама Споразума знатних заробљеничких контигената који живо желе да се боре противу наследног непријатеља, који пате услед неактивности у којој се држе или услед неповерења које им се показује. У тренутку када се Централне Царевине припремају да учине један последњи и очајни војнички покушај, Савезницима се не би могло опростити ако не би наоружали све руке које им се нуде.

И то би био један вешт политички акт. То би био доказ не само да они одају поштовање родољубљу Југословена, енергији са којом се боре за свој идеал већ и да нарочито појмају улогу коју мора у будуће играти Југославија под српским скиптром као брана противу Германизма. Не изгледа да народи из Споразума појмају тачно до ког степена је питање Југославије животно. Ипак чвор проблема лежи ту. Одатле је потекао рат и никакав озбиљан мир се не може закључити, ако то питање не буде решено саобразно праву и потребама европске равнотеже.

Није вредно ни испитивати ону грубу заблуду по којој се често чује, да се западни народи боре за Србију. Они се не боре за Србију већ противу Немачке, и њихова победа над Немачком имаће само тако смисла, ако се противу германског надирања ка Јегејскоме Мору истакне једна брана. Међутим, два битна језгра те бране могу бити само у једној снажној Југославији и једној јакој Грчкој.

Ето то је она јасна и основна истина. Свака друга консидерација има да отпадне пред овом.

СРПСКА НАРОДНА ОДБРАНА У АМЕРИЦИ

Од дужег времена постоји у Америци Српска Народна Одбрана са задатком, који је већ јасно изражен и самим именом ове установе. Централни Одбор Српске Народне Одбране налази се са својим седиштем у Њу-Јорку. Председник је Централног Одбора познати и уважени професор Михаило И. Пупин, благајник Томо Срзентић, секретар Вид. Вујић, а почасне чланице: госпођа Х. Х. Џенкинс и госпођица Јелена Лозанићева.

Рад Централног Одбора Српске Народне Одбране врло је плодан и користан. Српски Црвени Крст и многе друге наше добротворне установе већ су осетиле благотворне резултате његове делатности. Следеће цифре то јасно показују.

Од 22. јула 1914. до 30. септембра 1917 године Централни Одбор је прикупио 277.222,51 фуната стерлинга, што чини у динарима 6.930.550 динара, а послао је за све то време Српском Црвеном Крсту за разне наше добротворне установе 273.101,05 фуната стерлинга, што чини у динарима 6.827.526,25 динара.

Ми изјављујемо нашу најдубљу српску захвалност родољубивом Централном Одбору Српске Народне Одбране за сав његов племенити труд на добру свога народа.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 13. СУБОТА, 13. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ЧЕСТИТКЕ О НОВОЈ ГОДИНИ

ЊЕГОВОМ ВИСОЧАНСТВУ НАСЛЕДНИКУ РЕГЕНТУ СРБИЈЕ

СОЛУН.

Сретна Ти Нова Година, са надом у Бога да у овој години са нашом херојском војском извршиш наше ослобођење и повратак у милу Отаџбину. Живео!

ПАПА.

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ СРБИЈЕ

Најискреније Ти честитам, драги Папа, Нову Годину и желим да у њој дочекаш ослобођење целога народа нашег, за које си Ти тако искрено и предано радио.

САНДРО.

ЊЕНОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉИЦИ МАРГЕРИТИ

РИМ.

Молим Ваше Величанство да прими приликом Нове Године моје најискреније жеље за срећу, као и израз Мога неизгладивог поштовања.

ПЕТАР.

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ СРБИЈЕ

СОЛУН.

Веома дирнута Вашом успоменом пуном љубави и Вашим лепим жељама захваљујем из свег срца Вашем Величанству на томе и гајим за Њега најлепше жеље које ми уливају Моје верно пријатељство и жива симпатија.

МАРГЕРИТА.

ЊЕНОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉИЦИ ХОЛАНДИЈЕ

ХАГ.

Веома сам срећан што могу приликом Нове Године упутити Вашем Величанству своје усрдне жеље за срећу и молити Га да прими израз Моје оданости пуне поштовања.

ПЕТАР.

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ СРБИЈЕ

СОЛУН.

Изволите примити, Сире, моју искрену благодарност на Вашим љубазним честиткама.

ВИЛХЕЛМИНА.

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ ЈЕЛИНА

АТИНА.

Приликом Нове Године хитам да поднесем Вашем Величанству Своје најлепше жеље за срећу, са чврстом надом да ће година која настаје видети остварење нада наших двеју земаља савезница.

АЛЕКСАНДАР.

ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТВУ
НАСЛЕДНИКУ ПРЕСТОЛА СРБИЈЕ

АЛЕКСАНДРУ

СОЛУН.

Молим Ваше Краљевско Височанство да прими приликом Нове Године веома искрене жеље које гајим за Њега и његову земљу, пријатељицу и савезницу Грчке.

АЛЕКСАНДАР.

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ
ЦРНЕ ГОРЕ

Вама, драги Дедо, и целој породици најсрдачније честита Нову Годину и шаље најлепше жеље Ваш

САНДРО.

ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТВУ
НАСЛЕДНИКУ ПРЕСТОЛА СРБИЈЕ

СОЛУН.

Ја и сви Моји најсрдачније Ти захваљујемо, мој драги Сандро, на честитци, желећи да и Теби и свијема Твојима Нова Година донесе најлепшу срећу и напредак.

НИКОЛА.
Краљ.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 13. јануара

Српски званичан извештај. — 12. јануара слаба ватрена активност.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 13. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — Северно од Ена Французи су лако одбили два немачка препада на омања француска предстражна одељења. Активност обеју артилерија доста жива у првом делу ноћи а на фронту шуме Шом. Иначе ноћ је свуда на осталом фронту прошла на миру.

Два немачка аероплана оборена су у току 11. јануара, од којих један нарочитим топовима.

Званичан извештај од 23 часа. — Један немачки препад на омања француска предстражна одељења, северно од шуме Коријер, пропао је потпуно. Артилеријска борба се одржала доста жива данас после подне у целој тој области. Иначе дан је прошао на миру свуда на осталом фронту.

Лондон, 13. јануара

Званичан извештај. — Непријатељска артилерија била је активна синоћ и у првом делу ноћи западно од Ла Вакери и у близини Пашендаеле. Ван тога ништа особито није се догодило.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 13. јануара

Званичан извештај. — У долини Лагарине и између Бренте и Пјаве непријатељске су батерије постале активније, што је изазвало и наше које су успешно одговарале. На северном врху планине Мелаго (висораван Азијаго) и на планини Асолоне растерали смо пушчаном ватром аустриске патроле.

Осетна активност непријатељске авијатике од Адиџа до Бренте, задржана је на првим линијама разним дејством наших митраљеза.

Французи су изврсно вршили употребу својих топова са утврђења на планини Томби и, са тако задобивеног земљишта, они су живо вршили препаде у непријатељске положаје јужно од тих малих утврђења, заробивши неколико војника са неколико митраљеза и потиснувши непријатељске патроле. У току последњих неколико недеља, иницијатива је на јасан начин била у рукама Споразума, како по планинама тако и на самој Пјави, а утврђено је да су немачке претензије о потпуном уништењу италијанскога морала биле засноване само на рђавом познавању карактера и ратоборног одушевљења италијанскога народа.

НА МОРУ

Лондон, 13. јануара

Званичан извештај. — Поморска и сувоземна авијатика наставила је своје ваздушне нападе на Гебен и у току последњих 48 часова бацила 7 тона бомби на сам брод и његову околину, као

и на аеродром у Галати. Забележено је да су многе бомбе имале пун погодак. Ово је потврђено фотографским извиђањем. Турска крстарица која је била поред Гебена удалила се уз мореуз; брод који се очевидно старао да помогне Гебену, приморан је да напусти своју задаћу. Дејство непријатеља противу наших аероплана било је веома снажно, али до сада се она само за једну жртву, и то је један грчки официр чији је један апарат оборен. Операције се настављају.

Крф, 12. јануара. — Скупштина је сазвана.

(Пресбиро).

Министар Просвете и Црквених послова, Господин Милош Трифуновић, изволео је подарити 500 комада шваџарских карата, да се поделе војницима I. батаљона Дринског пешадијског пука III позива.

ВРЕЊЕ У АУСТРО-УГАРСКОЈ

Цирих, 12. јануара. — Сви приватни извештаји из Беча потврђују дубоки одјек који је имао штрајкачки покрет у аустријским политичким круговима. Један званичан телеграм из Беча јавља, да је влада примила у целости услове радника и да су они решили да наставе рад; али то је званичан телеграм а други извештаји јављају да је врење далеко од тога да буде стишано. У сваком случају може се сматрати као извесно, да су радничке средине у свима великим варошима у Аустрији успешно и први пут од почетка рата извршиле притисак на владу и да је тај народни покрет уперен противу немачких пангерманиста.

Држава аустријске владе у бечким передима остаје и даље нејасна и мрачна, али вредно је задржати објашњење које о томе даје немачка штампа. „Франкфуртер Цајтунг" инсинуира да је аустријска влада искористила штрајк који је потекао услед тешкоћа у исхрани, да би приписала том народном врењу извесан политички карактер са циљем да се уложи протест на спорост преговора у Брест Литовску и да на тај начин одстрани струју народне срџбе и утиче на немачке утрајлаче, којима се пребацује да и сувише много заборављају у непомирљивости свога анексионистичког апетита посебне тешкоће са којима се аустро-угарска монархија бори, као и животни интерес који она има од што бржег закључења мира.

С друге стране „Базелер Нахрихтен", чије су везе са Аустријом познате, одобрава што је гроф Чернин допустио да се овај покрет развије, како би после тога аустријска дипломација изгледала да је натерана од народних маса онако исто, као што је тобоже немачка дипломатија од немачке Врховне Команде.

„Франкфуртер Цајтунг" вели: „Ми ризикујемо да останемо изоловани у свету са нашим империјалистичким ратним циљевима. Мц констатујемо да никаква пропаганда Споразума није никада имала на аустро-немачке односе један тако погибаон утисак као што је то имала пангерманистичка кампања у корист анексија, с једне, и тајна саветовања у Берлину и мешање немачке Врховне Команде у брест-литовске преговоре, с друге стране.

Берн, 12. јануара. — Јављају из Берлина да су се десиле у целој Немачкој манифестације ради протеста противу анексионистичких начела пангерманиста и империјалистичке владине политике. У неколиким радничким местима манифестанти су певали интернационалу.

Лондон, 10. јануара. — Један телеграм из Амстердама јавља да је у тој варошн примљено из разних извора извешће несторне аутентичности, по коме у Аустро-Угарској и Немачкој влада дубоко врење. Становништво тих земаља је тако често добијало обећања односно коначне војне победе и уклањања тешкоћа око снабдевања, да је њихово стрпљење сада потпуно исцрпено, јер се ниједно од тих обећања није остварило. Милитаристи у Немачкој су одржали своју моћ насилно и покушали да народ, који пати и страда, умире једним другим обећањем односно победоносне офанзиве на западу, али милитаристи у Аустро-Угарској нису у могућности да пружају такве наде. Преговори са Русијом били су изазвали велика надања, али од како су немачки делегати открили своје агресивне намере, које су једном покушали да прикрију, аустро-угарски народ, по свој прилици са пређутним одобравањем своје владе, слободно испољава своју одвратност према немачким методама и пројектима. Последице тога су и у самој Немачкој створиле политичке тешкоће а то, у првом реду, доказује да стање двојне монархије изазива веома велику забринут-

и на аеродром у Галати. Забележено је да су многе бомбе имале пун погодак. Ово је потврђено фотографским извиђањем. Турска крстарица која је била поред Гебена удалила се уз мореуз; брод који се очевидно старао да помогне Гебену, приморан је да напусти своју задаћу. Дејство непријатеља противу наших аероплана било је веома снажно, али до сада се зна само за једну жртву, и то је један грчки официр чији је један апарат оборен. Операције се настављају.

Крф, 12. јануара. — Скупштина је сазвана.

(Пресбиро).

Министар Просвете и Црквених послова, Господин Милош Трифуновић, изволео је подарити 500 комада швајцарских карата, да се поделе војницима I. батаљона Дринског пешадијског пука III позива.

ВРЕЊЕ У АУСТРО-УГАРСКОЈ

Цирих, 12. јануара. — Сви приватни извештаји из Беча потврђују дубоки одјек који је имао штрајкачки покрет у аустријским политичким круговима. Један званичан телеграм из Беча јавља, да је влада примила у целости услове радника и да су они решили да настане рад; али то је званичан телеграм а други извештаји јављају да је време далеко од тога да буде стишано. У сваком случају може се сматрати као извесно, да су радничке средине у свима великим варошима у Аустрији успешно и први пут од почетка рата извршиле притисак на владу и да је тај народни покрет наперен противу немачких пангерманиста.

Улога аустријске владе у бечким нередима остаје и даље нејасна и мрачна, али вредно је задржати објашњење које о томе даје немачка штампа. „Франкфуртер Цајтунг" инсинуира да је аустријска влада искористила штрајк који је потекао услед тешкоћа у исхрани, да би приписала том народном врењу извесан политички карактер са циљем да се уложи протест на спорост преговора у Брест Литовску и да на тај начин одстрани струју народне срџбе и утиче на немачке управљаче, којима се пребацује да и сувише много заборављају у непомирљивости свога анексионистичког ставита посебне тешкоће са којима се аустро-угарска монархија бори, као и животни интерес који она има од што бржег закључења мира.

С друге стране „Базелер Нахрихтен", чије су везе са Аустријом познате, одобрава што је гроф Чернин допустио да се овај покрет развије, како би после тога аустријска дипломација изгледала да је натерана од народних маса онако исто, као што је тобоже немачка дипломатија од немачке Врховне Команде.

„Франкфуртер Цајтунг" вели: „Ми ризикујемо да останемо изоловани у свету са нашим империјалистичким ратним циљевима. Мц констатујемо да никаква пропаганда Споразума није никада имала на аустро-немачке односе један тако погибаон утисак као што је то имала пангерманистичка кампања у корист анексија, с једне, и тајна саветовања у Берлину и мешање немачке Врховне Команде у брест-литовске преговоре, с друге стране.

Берн, 12. јануара. — Јављају из Берлина да су се десиле у целој Немачкој манифестације ради протеста противу анексионистичких начела пангерманиста и империјалистичке владине политике. У неколиким радничким местима манифестанти су псовали интернационалу.

Лондон, 10. јануара. — Један телеграм из Амстердама јавља да је у тој варошци примљено из разних извора извешће неспорне аутентичности, по коме у Аустро-Угарској и Немачкој влада дубоко врење. Становништво тих земаља је тако често добијало обећања односно коначне војне победе и уклањања тешкоћа око снабдевања, да је њихово стрпљење сада потпуно исцрпено, јер се ниједно од тих обећања није остварило. Милитаристи у Немачкој су одржали своју моћ насилно и покушали да народ, који пати и страда, умире једним другим обећањем односно победоносне офанзиве на западу, али милитаристи у Аустро-Угарској нису у могућности да пружају такве наде. Преговори са Русијом били су изазвали велика надања, али од како су немачки делегати открили своје агресивне намере, које су једном покушали да прикрију, аустро-угарски народ, по свој прилици са пређутним одобравањем своје владе, слободно испољава своју одлучност према немачким методама и пројектима. Последице тога су и у самој Немачкој створиле политичке тешкоће а то, у пром реду, доказује да стање двојне монархије изазива веома велику забрину-

тост у Немачкој. Не само што народ види како се перспективе за општи мир који ватрено жели удаљују већ пута више и сами преговори са Русијом ризикују да потпуно пропадну. Отуда критичан положај у Аустро-Угарској где су избили огромни штрајкови.

Берн, 12. јануара. — Штрајкови су захватили и Мађарску. Радници су напустили рад у Пешти и у свима варошима у Чешкој, нарочито у Прагу, где је општи штрајк објављен јуче.

У Прагу је одржана велика манифестација. Више од 100.000 радника је манифестовало. Радње с, опљачкане.

Јавља се да је у Кракову било крвавих побуна. Председник бечке општине морао је признати да престоница располаже бројном снагом за десетак дана. Он је скренуо пажњу влади на то. Министар снабдевања у Мађарској поднео је оставку. Биоскопи и позоришта у Прагу затворени су. Листови су престали да излазе.

Базел, 12. јануара. — Из Пеште јављају: Изасланство мађарских радника, које је председник министарског савета примио, захтева: 1) што скорије закључење мира без анексија и заснованог на праву народа да располажу својом судбином, 2) неодложну дискусију законског предлога о изборној реформи; 3) распуштање парламента ако Тисина странка буде вршила опозицију; 4) правичнију поделу животних намирница.

Г. Векерле је обећао да ће изаћи у сусрет тим радничким захтевима, и позвао је раднике да наставе рад.

ЈЕДАН ПРВОКЛАСНИ ДОКУМЕНАТ

„Наје Вивер Таглат" доноси овај извештај са седнице Рајхсрата од 4. децембра прошле године:

„За тим се прешло на читање интерпелације коју су упутили министру председнику посланици Др. Коронец, Станек и Петрушевић односно касњења руске ноте од 28. новембра прошле године. Следећа питања постављена су министру председнику:

1) Како влада може објаснити да је један документат историјске важности, као што је руска нота од 28. новембра, могао бити накалчино објављен у непотпуној форми? Зашто је избачен баш онај део који говори о руским условима мира, по којима се морају дати гаранције за право народа да могу сами собом располагати?

2) Да ли је одговор који је наша монархија дала Русији, а који је објављен 29. новембра, у истини дат у тој форми? Како онда руски савет народних комесара може објављивати свуда да је Аустро-Угарска примила као основицу за преговоре потпун програм мира Револуције, то јест и обавезу да да потребне гаранције за право народа да могу собом располагати? Да ли је после тога изјава аустријског министра председника била у целини саопштена у Петрограду?

3) Како влада може претендовати да је признато у изјави министра председника право аустро-угарских народа, да могу собом располагати? Не хотећи да претресамо: да ли дошта у Аустрији постоји опште демократско право гласа, јер једна јака словенска већина у парламенту има мањину а словенско представништво у Господској Кући још је сужење; не хотећи да настојавамо на стању у Мађарској, у којој има 60 од сто немађара који имају света 7 од сто мандата, ми сматрамо да то, што један парламент који се састоји из више нација има да се изјасни о судбини појединих народа, сачињава један контраст сваки природној логици која треба да се нађе у једном јасном програму о самоопределењу народа. Када је гроф Хертлинг одредио у немачком парламенту 29. новембра право самоопределења Пољака, Литванаца и Курланђана, рекавши да би они могли усвојити државну форму која одговара њиховим односима и њиховој култури; кад изјава канцелара фон Сајдлера даје народима који насељавају пределе с ону страну руске границе, пуну слободу да могу располагати својом државном будућношћу, Централне Силе разумеју под тим право народа да слободно собом управљају на један начин који је дијаметрално противположан начину који се има применити на народе у Аустро-Угарској. Само представништво једнога народа може и мора одлучивати о судбини тога народа, о његовом државном устројству а на основу начела које потиче из права слободног самоопределења народа. Наша жеља у том погледу изражена је на један јасан начин у изјави од 30. маја 1917. године а после тога њу су изразили у више махова најнадлежнији фактори. На тај начин наш се програм о слободном самоопределењу народа налази потпуно прецизиран. Држи ли влада да не уди државном достојанству, кад тако касни један документат и кад даје један лажан смисао тој концепцији о слободном самоопределењу?

4) Ми желимо мир. Ми захтевамо уклањање сваке препреке која би могла да омете брзо закључење мира. Ипак држимо да хотимичне нејасноће, прикривања и касапљења документата могу само, после извесног привидног и тренутног успеха, изазвати дубоко огорчење, неповерење и нове тешкоће и створити народима који очекују мир са толико нестрпљења још једно ново и страховито разочарење. Захтевамо искрен рад на миру, без двосмисленица и беззадних мисли, како би се препона за мир могла јасно испљути и како би сви народи могли радити на њеном отклањању. Мисли ли влада да не удаљава народе од мира том чудном мишлима о слободном самоопределењу? Да ли је влада вољна да отворено и искрено расправља то питање, не прибегавајући копрена и извитоперавању и да истински пружи унутра као и споља потребне гаранције за пуну примену права народа да могу слободно располагати сами собом.

Штампарска Радионица Министарства Војног.

Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 14. НЕДЕЉА, 14. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 14. јануара

Српски званичан извештај. — 13. јануара у рејону Котке једно наше одељење извршило је ноћас успешан препад на бугарски ров и ручним бомбама нанело непријатељу губитке.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 14. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — Французи су лако одбили један непријатељски препад на западне ивице шуме Сен Гобен. Узајамна артилеријска ватра на фронту шума Коријер—Безонво. Иначе ноћ је прошла на миру на осталом фронту.

Авијација: У току 12. јануара француска се авијатика показала особито активна. Француски су осматрачи извршили многа фотографисања, летећи над непријатељском зоном до 30 км. по дубини. Више од 300 снимака је узето у току дана. Француски авијатичари за тобоже оборили су 4 немачка аероплана а аероплани за бомбардовање извршили су разне операције како ноћу између 11. и 12. јануара тако и следеће ноћи. 8000 килограма експлозива бачено је на разне непријатељске установе, а нарочито на железничке станице Тионвил и Фрибур на Бризгау, на фабрике Баденске Анилин, у Лудвигсхафену и на кантонима у области Лонгијому.

Званичан извештај од 23 часа. — Артилеријске акције с времена на време, веома јаке у области Бит де Менил и на левој обали Мезе, на сектору Морт Ома. Никакве пешадијске акције. На осталом фронту ништа ново. Француске секције за одбрану од аероплана оборише су у току 12. јануара три немачка апарата.

Лондон, 14. јануара

Званичан извештај. — Активност непријатељске артилерије јужно од Скарпе и близу Пашендаеле.

Наши су аероплани бомбардовали аеродроме близу Куртре-а и Ганта; овај последњи аеродром непријатељ употребљује за ноћна летења. Они су исто тако тукли бомбама и митраљезима и непријатељске логоре у Рулеру. Сви су се наши апарати вратили.

Непријатељска артилерија је активна у близини Ла Вакери и Пашендаеле.

Доцнији извештај. — Заробили смо неколико војника прошле ноћи а у току сукоба између патрола југо-западно од Камбреа. Непријатељска артилерија била је активна у последњем делу ноћи и дејствовала је противу наших положаја у долини Скарпе.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 14. јануара

Званичан извештај. — Ограничена артилеријска акција у брдској зони а нешто мало јача од Монтело до Мора. Повољни атмосферски услови омогућили су велику обострану ваздушну активност. Наши су аероплани успешно бомбардовали непријатељске бараке и железничке пруге код Чизмона и Примолана, а хидравјони краљевске марине успешно су тукли војне објекте између Силе и Пјаве. Наше ескадриле и ескадриле

наших савезника, које су крстариле и извиђале, напале су у више махова многобројне непријатељске аероплане од којих су два пала у област планине Цебио и у долини Сутана, изгубивши равнотежу под ударцима наших авијатичара. Друга два оборили су енглески авијатичари у Сан Пјетро ди Фелето и у Сан Фјору, спаливши осим тога још и два непријатељска стална балона близу Конељано. Противнички апарати су бацили неколико бомби на многе линије наших ровова, не причинивши никакву штету.

НА МОРУ

Копенхаген, 14. јануара

У северноме Мору потопљена су два немачка разарача, који су напили на мину. Са једнога је сва посада изгубљена, а са другога је спасено само 17 људи, и то тек четири дана после катастрофе. Док су они лутали по мору у близини је прошао један немачки патролни брод, који није хтео ни да се осврне на њих.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Цирих. — Унија чешких странака упутила је председнику Рајхсрата захтев да се одмах сазове парламенат како би се дискутовало о чешкој интерпеланији о конференцији у Брест Литовску.

Берн. — Чланови одбацног аустријског посланства, као и аустријски поданици који примају новац из Аустрије, нису добили своју плату, пошто су агенти аустријске народне банке у Цириху одбили да исплате ма и најмању суму по купонима који су им поднети. У том факту гледа се озбиљан знак тешке финансиске ситуације у Аустрији.

КЛЕМАНСО, РИБО И ПЕНЛЕВЕ
О 1918 ГОДИНИ

Париз. — „Пти Паризијен" објављује ово: Ево шта су рекли на нову 1918. годину за читаоце нашега листа, за целу Француску и цео свет, т. Клемансо, државник коме је земља поклонила поверење за крајње напоре који ће је одвести циљу, и његова два претходника т. Рибо и т. Пенлеве. Ево њихових изјава:

Зашто имам поверење? Зато што познајем наше борце, зато што знам њихове мудре и одлучне команданте, наше издржљиве савезнике; зато што видим Американце на послу, зато што видим како наши непријатељи полажу своју последњу паду за мир у акцију максималиста. Још неколико великих напора, пут је чист, већ видим циљ. — Ж. Клемансо.

Никада Француска није имала више поверења у себе саму и у ствар коју брани у име права и цивилизације него ли 1. јануара 1918. Погледајте дивно држање наше војске, погледајте мирноћу грађанства и његово покоравање потребним жртвама, погледајте на успех зајма и упитајте се да неће бити најгоре безумље тражити мотиве сумње међу толиким разлозима за веру и наду! — А. Рибо.

При месеци 1918. године урачунаће се, без сумње, у најтеже у овоме рату, но то ће бити последња тешка узбрдница на дутоме, трновитом путу, али тако славном, који нас води победи и ослобођењу света. Потребно је да сваки Француз напрегне све силе за свој напор у општем напору. Потребно је да се цео народ — позадина и фронт — прикупи да одбије велики удар којим нам прете наши непријатељи. Његову одлучност и његову увиђавност неће поколебати ни претње ни варљиви маневри; они ће свладати сва насиља и сва лукавства, а разочарење наших нападача неће се тада величином њиховог крајњег напора, кога ће саломити херојизам Француске и њених савезника. — Пол Пенлеве.

БРЕСТ-ЛИТОВСКИ ПРЕГОВОРИ

Париз. — „Пти Паризијен" добија из Петрограда ове извештаје о руско-немачким преговорима.

Руска се делегација још нада да ће приволети Немце, да се преговори наставе у некој неутралној вароши. Троцки ће предложити Берн. Руска влада не крије своје разочарење, што су Немци одбили руски предлог да се преговара у Штокхолму. Она се надала да ће јој Немци изаћи на сусрет бар у томе питању. Максималисти се не журе. Они веле да је њихова намера, да отегну преговоре до марта или априла месеца. До тада — они верују — осетиће се последица неуморне

руске пропаганде у централним државама.

Какав мир желе централне силе најбоље се види по условима, које је поставила Турска. Турска је једина, коју је Русија до ноге потукла, па ипак њени су услови веома тешки. Она захтева, да Руси евакуишу целу заузету територију, да одмах демобилишу и плате Турској ратну одштету. О независности Јерменске и не говоре. Кад се тако држи побеђена Турска, шта ли ће тек захтевати централне силе!

Лондон. — Према последњим вестима из Петрограда, по наредби Врховног Команданта Крилењка, на северном руском фронту прикупљају се јака одељења добровољаца.

Код бољшевика влада опште уверење, да преговори о миру неће довести ни до каквог резултата. С тога се предузимају све потребне мере, да се сузбије евентуална немачка офанзива.

Ипак се држи, да борбе на руском фронту неће више бити онаког обима као пре револуције.

Револуционарна војска биће састављена од многобројних добровољачких одељења.

Лондон. — Г. Рансом, дописник „Дејли Њуса“ у Петрограду јавља: Максималисти су прекинули преговоре о миру у Брест-Литовску због држања Немаца према Пољској, Литванији и Курландији и због њихових претензија да сачувају гарнизоне у Риги, Либави и другим стратегијским местима.

Сообразно инструкцијама, примљеним из Смољног, руски су делегати узели одговорност на се да не усвоје компромис. Они су изјавили, да је немогуће уредити питање о Пољској, Литванији и Курландији пре него што последњи војник евакуише земљу.

ПРОТЕСТ БЕЧКИХ РАДНИКА

Лондон, 13. јануара. — Бечке радничке класе упутиле су овај протест: „Радници захтевају са непоколебљивом одлучношћу општи мир. Они сматрају да говори господина Лојда Џорџа и председника Вилсона поводом програма о миру доказују, да су непријатељске владе, под притиском радничких партија већ почеле да убрзавају своје империјалистичке ратне циљеве. Бечки радници протествују против систематског превиђања те ситуације од стране пангерманистичке и капиталистичке штампе која ради по команди и захтевају од влада Централних Сила да се користе добрим расположењем Споразума и да понуде сним непријатељским владама један демократски мир без анексија и одштета.

Социјалистички лист „Форверц“, који доноси ту резолуцију, додаје: „Из претреса у Рајхсрату види се да ова резолуција одговара не само тежњама радничке партије већ и жељама целе буржоазије“.

ИЗ ЗЕМЉЕ НЕПРИЈАТЕЉА

Париз. — „Журнал“ добија извештаје од свога дописника у Цириху о великој озбиљности садашњега стања у Аустрији. Дописник јавља: Демонстранти су јуче дошли пред Рајхсрат и полупали све прозоре. Затим су отишли пред министарство спољних послова, у коме се држала министарска седница у присуству трафа Черинна, који је подносио извештај о преговорима у Брест Литовску. Али се ту полиција умешала, те је са тешком муком успела да растури демонстранте. Услед радничког штрајка, Беч је у потпуној тами а трамваји не раде већ неколико дана. Влада ће прогласити опсадно стање у Бечу.

Цирих. — Бечки радници ратних фабрика, пошто су објавили општи штрајк, упутили су апел за мир својим друговима у Немачкој. У апелу се позивају немачки радници, да од своје владе захтевају закључење мира без икаквих анексија, и то одмах.

Лондон. — Један радиограм из Петрограда јавља, да су немачке војне власти у Келну укрцале десет руских максималиста, који су оптужени да су пошли на белгијски фронт ради пропаганде међу немачким трупама.

Амстердам. — Јављају из Берлина: Вести из Аустрије све су више онеспокојавајуће. Општи штрајк је узео огромне размере. Демонстрације се обнављају у свим радничким центрима са једним истим захтевом: мир и хлеб. Више од 300 хиљада радника дође Аустрије покренули су општи штрајк и известише све раднике из Мађарске и Немачке, са позивом да следују њиховом примеру. Војне власти појачавају гарнизоне већих варошн. Само је „Нова Сл. Преса“ изишла јуче на смањеноме формату. Овде се увиђа сва озбиљност такве ситуације, а највише се страхује од тога да радички покрет не захвати аустриј-

ску војску. Званични немачки кругови са највећим страховањем очекују одјек тих догађаја у самој Немачкој, те хитно предузимају најстрожије мере опрезности.

Цирих. — У петак су биле манифестације у Виперу Најштату. Говорио је социјалистички посланик Ренер и казао: „Главни узрок овога револуционарнога покрета није смањење оброка, него чврста одлука радника да се спрече захтеви анексиониста, који продужавају рат. Локална организација Виперу Најштата најавила је, да ће настанити штрајк све док влада не учини озбиљан покрет за мир. У Грацу је говорио социјалиста посланик Резел. Манифестанти су носили натписе: „Хоћемо мир! Доле покретачи рата!"

У Прагу је ситуација озбиљна; општински савет се састао и изгласао резолуцију, тражећи непосредно закључење општега мира. Делегација овог одбора отпутовала је за Беч, да изложи ситуацију влади. Штрајкови су избили у Пилзену, Брну, Рајхенбергу, Линцу и у целој Чешкој, Моравској, Доњој и Горњој Аустрији. Један телеграм јавља, да се број штрајкача попео на један милион и двеста хиљада.

Почели су преговори између Сајдлера, председника владе и социјалистичких посланика: Адлера, Бајца, Пемера и Домера. Сајдлер је изјавио, да ће влада употребити све да дође до општега мира.

Сајдлер је казао, да он схвата жељу народа да буду у току преговора; он је прочитао ноту Черњинову из Брест Литовска.

Интересантно је, да аустријска цензура даје врло широка обавештења. Листови признају, да овако нагли и општи покрет има велику важност.

Француски листови пишу, да је интересантно, што су народне аустријске масе манифестовале без својих политичких вођа, и да ни војска ни полиција нису сматрале „угушивање штрајка ефикасним."

СВЕТАО ПРИМЕР

Велики дани свете борбе и племенитих жртава за вишу ствар човечанства, за идеју правде и права, дани егзалтираног родољубља и грозничне крви, ови велики моменти, који стварају највеће дело историје човечанства, захтевали су много напора и жртава, које смо ми, верујући у крајњу победу наше праведне ствари, стојички и јуначки подносили. Да би те напоре и патње ма колико олакшао и показао нама — војницима, да наше старешине цене пожртвовање, свештеник пука поште бр. 60 г. Стојан Моцић, поред помоћи коју је морао слати својој жени и деци да би им олакшао несрећни живот под мрским Бугарима, схватајући сву величину и сјајност времена у коме живимо, племенитост посла који вршимо и оно дивно уверење, да се одужујемо својој савести, својим обавезама, које смо као поштени људи стекли, да смо сарадници на великом послу и зидари историје и среће народне, одвојио је суму од 700.— драхми за коју је купио дувана и цигар папира тако, да је сваком војнику у пуку доделио по једну паклицу дувана са папиром као божићни поклон од своје стране.

Поред те материјалне помоћи свештеник г. Моцић обишао нас је и лично на положају, другога дана Божића. После срдачног честитања празника, својим лепим говором поткрепио нас је душевно са неколико одабраних приповедака и упозорио да истрајемо, јер је тренутак тријумфа правде над силом врло близак.

На дубине своје душе, ми, које је свештеник г. Моцић очишћи помогао и посаветовао, захваљујемо му и желимо, да га што скорије видимо у слободној и великој Србији у кругу своје породице увек здравог.

26. децембра 1917. год.
Положај. *Чаваковић.*

БЛАГОДАРНОСТ

Г. Марко Бурашковић, начелник округа београдског, подарио је 20 франака, да се о његовој слави Св. Николи раздели: Владимиру Јовановићу, Младену Урсу, Ставри Кечевићу, Милутину Михајловићу, Радомиру Ивановићу и Радовану Благојевићу, инвалидима депоа у Тулону; новац је истима раздељен.

Из канцеларије Економног одељења Министарства војног, 9. јануара 1918. г. ЕГБр. 21179. Солун.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 15. ПОНЕДЕЉАК, 15. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 15. јануара

Српски званичан извештај. — 14. јануара ништа важно.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 15. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — Никакав важнији догађај није се десио у току ноћи, осим два покушаја препада противу наших предстражних одељења у области Фаб, који су пропали под нашом ватром.

Званичан извештај од 23 часа. — Повремена артилериска ватра на највећем делу фронта, доста жива у области источно од пута Сент Хивер и Сен Супле, где је француска артилерија успешно дејствовала разорном ватром.

Лондон, 15. јануара

Званичан извештај. — Прошле ноћи рано у зору једно непријатељско одељење, које се приближавало нашим линијама јужно од Ланса, растерано је нашом ватром са губитцима. У току дана на нашем фронту ништа важно није се догодило. 13. јануара ваздушна активност је била минимална због веома густе измаглице. Данас око подне железничка станица у Треву успешно је бомбардована од наших апарата. Због густе измаглице није било могућно да се примети, где су се десиле експлозије. Сви су се наши апарати вратили неповређени.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 15. јануара

Званичан извештај. — Прошле ноћи нека непријатељска одељења су покушала код мостобрана Капозиле, да се приближе нашим препречним средствима; одмах су потиснута нашом јаком ватром а затим су била противнападнута од наших, који су заробили неколико војника. Активност артилерија дуж целога фронта, нешто мало интензивнија у долини Лагарина, на висоравни Азијаго и на планини Пјаве.

Ваздушна активност је била знатна од језера Гарде до Мора. Енглески авијатичари су оборили два аероплана у непријатељске линије а други један пао је сав у пламену близу Руколо. Од 7 час. синоћ па до зоре непријатељски су аероплани у више махова летели над равницом између Бренте и Пјаве а нарочито над Тревизом и Местром, где су погинуле три жене и једно дете и три жене рањене. Најзначајнија штета материјална нанесена је трима болницама у Местру.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Њујорк. — „Њујорк Хералд" објављује, да ће Америка до 1. априла имати на западном фронту милијон и по војника. У америчким фабрикама има сада више радника за 250.000.

Лондон. — Из армије Фалкенхајна на путу од Цариграда за Палестину, за три дана побегло је 160.000 Турака. Фалкенхајн се вратио разочаран. У Турској су изгледи све очајнији.

Цирих. — Социјалистички посланик Глекел,

на седници Рајхсрата приликом извештаја о војном буџету, изговорио је важне речи: Војна команда је изгубила народно поверење. Готово у свима приликама команда је упропашћавала оно, што је војска радила. Како се могу објаснити два нечувена пораза у Србији. Способност противника је несумњиво главна чињеница, али је и неспособност наше команде важна околност. Зашто је морао пасти Пшемисл? Ту је чиста катастрофа команде.

—

Женева. — „Бунд" доноси чланак Штегемана, у коме се тражи да Немачка одустане од својих пређашњих планова. „У противном — вели лист — на пролеће ћемо имати одлучну али и последњу борбу".

—

Берн. — Гроф Чернин је изјавио у своме говору од 11. овог месеца да је решио, да се преговори у Брест Литовску наставе на основици начела без анексија и одштета. Никаква пангерманистичка агитација не би била у стању да измени ту његову одлуку. Он нема никакве намере да захтева од Русије ни један квадратни метар земљишта нити и један сантим одштете.

—

Амстердам. — Према вестима које су овде примљене, веома озбиљни нереди су се десили у Берлину 9. и 10. јануара. Мноштво света јурило је улицама, захтевајући хлеб и лармом, да се одмах закључи мир. Од тога дана берлински листови нису више приспели у Амстердам.

—

Париз. — Листови објављују писмо једнога новинара са румунскога фронта. Између осталога се вели: „Ми нећемо приклонити главу. Нећемо усвојити ни мир нити капитулацију, па чак ни у случају да максималисти закључе мир. Држање које је румунска влада усвојила септембра месеца, остаје исто и поред све озбиљности садашње ситуације.

—

Амстердам. — Вести из Немачке јављају, да су пангерманисти повели сада најогорченију борбу за спровођење својих циљева, јер се осећају веома загрожени и споља и у самој земљи.

Крф, 14. јануара

Данас су школе на Крфу прославиле Св. Саву. Обред је извршен у дворани Владина дома. Сечење колача извршио је Министар Просвете са ђацима. Присуствовали: Њ. Високопреосвештенство Митрополит Србије, Епископ Варнава, Председник Владе са Министрима, пуковник Ришар, командант француских трупа на Крфу, народни посланици, чиновништво, савезнички официри, наши официрски кор, грађани и војници. Њ. Високопреосвештенство Митрополит поздравио је скуп жељом да нас идући Св. Сава дочека у увећаној Отаџбини.

Крф, 14. јануара

Прошлога септембра француски посланик на нашем двору, виконт де Фонтене, обишао је са Њ. Краљевским Височанством Престолонаследником положаје на Кајмакчалану и сазнао да Престолонаследник има намеру, да тамо подигне један величанствен споменик. На предлог француског посланика, француска је Влада решила да поклони једну споменплочу у знак француско-српског братства по оружју. Известивши о тој одлуци, Председник Министарског Савета г. Пашић је одговорио француском посланику, да је он известио Њ. В. Краља и Њ. Кр. Височанство Престолонаследника и затим га молио да изјави француској Влади његову захвалност на тој пажњи која симболише братство по оружју, као и на симпатијама које су француска Влада и француски народ увек указивали Србији.

(Пресбиро)

СВЕТОСАВСКА ПРОСЛАВА У СОЛУНУ

Још је у солунској српској гимназији, на познати нам свечани начин, прослављен патрон српских школа Св. Сава. Ученици и ученице свих наших школа у Солуну били су искупљени у тој гимназији, где је свечаност обављена. Поред ученика и ученица, свечаности је присуствовала огромна маса српског и страног света, тако, да су све одаје просторне гимназијске зграде, не искључујући ни степенице, биле формално пуне као конзерва. Водоосвећење и сечење колача извршено је у свечаној сали која је била лепо окићена и украшена сликама и пиротским шилимима. Нарочито падају у очи по својој дирљивости слике: Њ. В. Краља Петра, крај ватре на албанској зими и невољи; затим слика Њ. Кр. В. Престолонаследника Александра на Кајмакчалану поред граничног стуба, и слика Госпође Харлеј у кругу својих битољских сирочића. По свршеном црквe-

ном обреду госте је лепим говором поздравио г. М. Смиљанић, управник основне школе. Затим су деца лепо и складно отпевала химну Св. Сави. Говор г. Глигорија Хаџи Ташковића, директора ђевђелијске гимназије, „о Св. Сави као писцу" саслушан је са дубоком пажњом и пропраћен на свршетку искреним одобравањем. Сва ђачка рецитовања стихова била су изврсна и пуна разумевања песничких тежњи и осећаја. Али мала примадона солисткиња — тако мала да ју је један бата гимназиста морао подићи на руке и показати публици која је захтевала да је види — толико је својим лепим и музикалним гласићем разлила милине по души свих присутних, да ју је сваки на дуго однео у своме срцу. Она је певала сама, а хор дечији складно је прихватао и пратио њено певање. Дивно је хор ученика основне школе отпевао Народну Химну. Али то није била само химна, то је било неко тајанствено буђење душе, помаљање нечега новога, лепога, сјајнога из мрачних дубина бола и страдања. Никада никога раније нису тако дубоко дирале речи Химне:

Из мрачнога сину гроба
Српске круне нови сјај;
Настало је ново доба,
Нову срећу Боже дај...

као сада кад су, на помолу нових дана и новог живота, ови умилни анђелски гласићи наговештавали, на дан омиљеног српског свеца, васкрс једнога народа из мрачнога гроба ропства и нови сјај његове Круне... Свечаност је завршио својим кратким говором председник друштва за заштиту деце, пуковник г. Стајевић, објавивши да је племенити Француз г. Ивес Томас преко Њ. Кр. В. Престолонаследника Александра послао друштву дар од 115 прикупљених франака, а затим и поклон од Њ. Кр. В. Престолонаследника Александра у 1000 драхми, захваливши Високом Дароваоцу и г. Томасу. Г. Стајевић се на завршетку обратио деци и рекао:

„Његово Височанство сматраће да сте Му захвални на Његову дару само тако, ако будете добро учили и добро се владали."

„Хоћемо, хоћемо!" — одјекнуше стотине дечијих гласића. Тиме је свечаност била завршена, после чега је отпочело послужење гостију.

Међу гостима су нарочито запажени: изасланик Њ. Кр. В. Престолонаследника Александра, артилеријски пуковник г. Ј. Дамјановић; госпођа Симка Јовановић, супруга г. Министра Унутрашњих Дела; генерални консул Србије г. Р. Винтровић са особљем консулата; г. Ранко Трифуновић, шеф јавне безбедности; г. Јовановић инспектор Министарства Унутрашњих Дела; г. Д-р Рајс, професор лозанског универзитета, г. Томас, кореспондент „Тана" и главни уредник „Ендепандана" са шефом Ратног Пресбироа; окружни начелник г. Тирковић; заступник шефа Управе Држ. Монопола г. Мих. Поробић; пуковници г. г. Стева Бошковић, Цветковић и мноштво других виших и нижих француских, енглеских, руских, талијанских и српских официра и милосрдних сестара.

После подне, по већ познатој и симпатичној нам традицији, била је ђачка игранка, весеље, песма, рецитовање стихова итд. итд.

АУСТРО-НЕМАЧКИ ОДНОСИ

Цирих. — Изгледа по свему, да кампања аустријских листова као и штрајкови за што скорији мир а противу анексија долази по поруџбини саме бечке владе. Пало је у очи последња два дана, да су „белине" постале сасвим ретке у аустријским листовима. Само последњи број „Нове Сл. Пресе" има велику белину у своме извештају из Копенхагена, који саопштава Лењинове изјаве о миру. Једино је објављена ова последња реченица: „Ако се мир сада не буде закључио у Брест Литовску, то ће имати најозбиљнијих последица за оне који буду одговорни, а одговорност може пасти само на немачке захтеве."

Цирих. — Последњи бројеви аустро-угарских социјалистичких листова препуни су напада на немачке пангерманисте и на њихову штампу. „Арбајтер Цајтунг" чак пише, да Аустро-Угарска може спасти своје економско и политичко стање ако се буде одвојила од Немачке, пошто Немачка не мисли ово што се у Аустрији мисли. „Форверц" прештампава већи део тога чланка и одобрава га. Због тога је тај број „Форверца" забрањен.

Лондон. — Јуче је у Берлину опет одржан крунски савет. Савету су присуствовали Хинденбург и Лудендорф. Маршалов помоћник Лудендорф је изложио војну ситуацију. Према једној вести из Амстердама последњих дана кајзер и цар Карло су изменьали неколико тајних депеша. Тврди се, да је крунски савет сазван због тога, што Аустрија представља своје стање неиздржљивим.

Цирих. — Цар Карло није уважио оставку министра председника д-р Сајдлера. Чернин је у комунике објавио народу, да влада ради најхитније за општи мир. „Наши преговори у Брест-Литовску настављене се и ми ћемо закључити мир без анексија" — вели Чернин. Известан мир је овладао у Бечу, али штрајкачи још нису ступили на посао. Социјалистички „Арбајтер Цајтунг" напада жучно берлинске пангерманисте и баца на њих кривицу, ако преговори не буду успели. Лист вели: „Немачка влада не може претендовати на анексије, јер максималисти неће никада примити немачки мир. На немачким радницима је, да збаце сваку владу противних намера и да униште сваки пангерманистички покрет." У даљем излагању лист констатује, да ће цео свет бити на страни савезника, јер рату није узрок савезнички капитализам, већ немачки империјализам. „Немачки народ, вели лист, развијао је се правилно, али су га рђавим путем упутили Бизмарк и Молтке. Од тада се датира освајачки дух код Немаца."

Берн. — Тон немачке штампе показује, да су у Немачкој јако узбуђени аустријским догађајима. „Минхенер Пост", лист социјалистичке већине од 8. јануара пише о овим нередима као о великом народном покрету, који је почело очекивати још од почетка рата. Пангерманистичка „Дајче Цајтунг" пише истога дана: „Аустријски догађаји нас бацају у најтежу кризу овога рата. Налазимо се пред акцијом великога стила, коју међународни социјалисти револуционари предузимају против нас. То је акт непријатељства извршен у нашој средини. Методи и принципи из Брест-Литовска подстрекли су агитаторе и дали им још храбрости". Два листа у Берлину су забрањени: „Форверц" зато, што је објавио вести о нередима у Аустрији, а „Берлинер Тагблат" зато, што је објавио, да је затворена граница између Аустрије и Немачке.

Чернинова реченица: „Нисмо ми ти, који са освајачким захтевима упропашћујемо преговоре" ставила је немачку владу у врло неугодну ситуацију. Очекује се изјава канцелара Хертлинга пред комисијом Рајхстага о овим догађајима.

НЕМАЧКА ФЛОТА

Лондон, 14. јануара. — Дописник „Дели Експреса" у Амстердаму објављује интересантан разговор који је имао са једним немачким поморским инжињерским официром који је прошле недеље побегао из Кила, да би могао набавити животних намирница. Овај је официр био употребљаван у немачким поморским радионицама за време целога рата, и у стању је да опише клонулост немачке флоте.

Јутландска битка сматра се у Немачкој као један пораз а они од учесника који су је преживели гледају на други један такав судар као на какву аст. Озбиљна забрана се испољава у питању о престижу немачке флоте која у ствари нема ништа да покаже у погледу своје снаге, осим незнатних препада које може извршити с тим да одмах за то буде озбиљно и брзо кажњена од својих непријатеља. Флота признаје да је сумаренски рат уродио пуним разочарењем. Сумаренски губитци су веома тешки у току последњих месеца, о чему је обавештено само неколико личности.

Било је озбиљних побуна у флоти, поглавито међу онима којима је дужност да прикупљају мине, а то ће рећи који имају да врше најтежу задаћу у целој флоти. Пре неколико недеља једна ескадрила чистача мина враћала се из једне експедиције у току које је имала прилике да измени неколико метака са Енглезима. Изгубила је три човека. Један од њених бродова носио је једну велику рупу. И пре него што је посада искрцана, наређено јој је да се у року од једног часа опет врати на море. Посада је захтевала да се задржи на суву неко време како би се бар могла заложити. Тај је захтев одбијен. Њих 150 на броју одмах су одлучили да се не покоре тој наредби. Један час доцније поручник Вагнер дошао је и наредио морнарима да се крену ка својим бродовима. На њихово одрицање послушности, Вагнер их је стао вређати и опсовао је двојицу. Онога часа је шчепан и бачен у море, где се утопио. Побуну је прекинуо други један командант који је одмах упутио један моторни брод са два митраљеза. Митраљези су одмах ступили у дејство. Погинуло је 44 човека а рањено 73. Остали су били одмах ухапшени и спроведени ратном суду који их је исто дана осудио на казне које су варирале између 5 и 20 година робије.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 16. јануара

Српски званичан извештај. — 15. јануара у области Зборског, Сокола и Груништа јача активност артилерије.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 16. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — Французи су извели више упада у немачке линије у Шампањи и северно од Сен Мијела, и вратили се са заробљеницима. Један препад извршен на омања француска одељења у области Фонтенел, северо-источно од Сен Дие, није донео никаквих резултата. На осталом фронту ноћ је протекла на миру.

Званичан извештај од 23 часа. — У Шампањи Французи су успешно извели два препада на немачке ровове. Њихова одељења су продрла до треће непријатељске линије и вратила се са заробљеницима, међу којима један официр. Запленили су том приликом и један митраљез. Узајамна доста жива артилериска ватра у Алзасу, у области Хартмансвилеркопфа.

Лондон, 16. јануара

Званичан извештај. — Заробили смо неколико војника у сукобима између патрола јужно од Ланса. Непријатељ је извршио препад на једно наше предстражно одељење источно од Лооса, а непријатељска активност је била доста жива код Флескијера, Билкура и Пелкапела. Заробили смо неколико војника у току сукоба између патрола југо-западно од Камбреа. Непријатељска артилерија била је активна у долини Скарпе.

Активност авијације била је велика. На северном фронту смо бацили више од 300 бомби на Куртре, Леледемен, Дуе (железничке станице), на аеродром у Куртреу и на логоре западно од Камбреа. Један наш пилот тукао је из митраљеза један хангар у Дуе. Оборили смо 7 непријатељских апарата и приморали пет других да слете услед оштећења. Два од наших аероплана недостају, од којих је један примењен како се приближио своме противнику у ваздушној борби. Наши ноћни авијатичари су бомбардовали аеродроме и логоре у Гану, Куртреу и Рулеру, одакле су се вратили сви неповређени. Исто тако смо бомбардовали фабрике у Манхајму, погодивши по сред среде једну фабрику, докове и варош, а исто тако смо бомбардовали и Трев, где смо погодили касарне и железничку станицу. Бомбардоване су и фабрике челика у Тионвилу, као и железничке у Сарбрикену и Оберлилиу. Наши су пилоти приметили велике експлозије на свима погођеним објектима, као и велике пожаре у Треву. Недостаје један наш апарат.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 16. јануара

Званичан извештај. — У долини Арса и у долини Астика водили су се борбени између патрола, повољни по нас. Успешно дејство наше артилерије на непријатељске положаје између долине Френцела и канала Брента. Ваздушна активност веома жива на целом фронту. Енглески авијатичари су оборили један непријатељски аероплан. За време ноћног летења од 14. јануара један је непријатељски аероплан, погођен батеријама против-

аероплана, пао на јужне падине Монтела. Сва три пилота су здрава и читава, међу којима два официра. Сви су заробљени.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Петроград. — „Новаја Жизн" сазнаје, да се у Штокхолму образовао главни одбор контрареволуционарнога покрета у Русији. Исти лист вели, да се на челу те организације, која располаже огромним средствима, налазе: кнез Галицин, граф Крениц, кнез Кудачер, кнез Север, ђенерал Безобразов, кнез Кочубеј, граф Гардов, кнез Кантакузен и граф Орлов.

Штокхолм. — Из петроградских максималистичких кругова јављају: Поуздане вести из Немачке оправдавају уверење, да ће се догађаји развијати у немачкој царевини тако, да ће узети револуционарни карактер као и у Русији.

ЕМИЛ ТОМАС

Његово Краљевско Височанство, Наследник Регент Александар благоволео је у знак Свога високога признања за услуге учињене Србији, одликовати четвртим степеном ордена Св. Саве познатога француског публицисту, професора г. Емила Томаса, солунског дописника „Тана" и главног уредника овдашњег листа „Ендепандан", који већ годинама речито заступа праведну Српску Ствар пред европском јавношћу.

Нашем уваженом колеги честитамо најусрдније то високо одликовање.

Г. МАТАРАСО

Г. Матарасо, главни директор „Ендепандана", пријатељ српског народа, одликован је орденом Св. Саве четвртог реда. Наше честитање.

РАД ЈУГОСЛОВЕНСКОГ ОДБОРА У ЛОНДОНУ

Југословенски одбор у Лондону одржао је недавно своју пленарну седницу под председништвом г. Д-р Анта Трумбића. Српски посланик г. Јов. Јовановић присуствовао је многим састанцима.

Извештај председника и оних чланова који су били на Крфу као изасланици и који су сарађивали са српском Владом на изради Крфске Декларације, изазвао је најживље интересовање. Одбор је дао израза свом пуном задовољству што су српска Влада и изасланици Југословенског Одбора тако лепо успели, да у тој декларацији изразе политичке тежње свих Срба, Хрвата и Словенаца и да на тај начин поставе чврсту основу за уједињење целог нашег народа. Нарочито је утешно што је Крфска Декларација, као политички програм целе наше нације, примљена у српским, хрватским и словеначким круговима у Европи и Америци с пуним одобравањем и највећим одушевљењем. И ако распарчан у више држава, наш је народ том декларацијом успео да да својој политици јединство погледа и јединство циља.

Исто тако је утврђено да је Декларација нашла у јавном мњењу и у политичким круговима савезничких земаља на живе симпатије и да је пробудила опште интересовање. У земљама централних царевина привукла је такође велику пажњу као један важан догађај, ма да је била жучно коментарисана. Савезничка и непријатељска штампа, свака са свога становишта, придала је великн значај том политичком догађају, чиме се утврђује важност југословенског проблема са међународног гледишта.

Југословенски Одбор је примио к знању с највећом радошћу саопштење које је Лорд Роберт Сесил учинио у Доњем Дому на дан 15. новембра, изјавивши да је српска Влада упознала британску Владу с текстом Крфске Декларације и да је енглеска Влада примила к знању тај документат с великим интересовањем и симпатијом у колико се тиче њених општих мисли.

Одбор је саслушао и извештаје својих чланова за Русију, Д-р Мандића и Д-р Јамбришака, и на основу тих извештаја донесене су одлуке односно југословенских ратних заробљеника и прикупљања нових добровољаца за српски фронт. Предузете су мере, да лист „Словенски Југ", који две године већ излази у Русији, прошири своје поље рада, помажући савезничку ствар и југословенско уједињење. Учињени су потребни кораци ради регулисавања питања о прикупљању нових добровољаца у Америци а у вези с објавом рата Сједињених Држава Аустро-Угарској.

Одбор је посетио прву дивизију југословен-

ских добровољаца која је била распоређена у разним логорима и констатовао изврстан морал и јединствен ратоборни дух код свих тих трупа. Добровољачки официри су вратили посету Одбору у Лондону. Мајор Д. Давис приредио је закуску у трпезарији Доњег Дома у част југословенских официра. Том приликом су говорили министар војни Лорд Дерби, српски посланик г. Јовановић и Д-р Трумбић.

Америчка објава рата Аустро-Угарској изазвала је у Југословенском Одбору дубоко одушевљење. Одбор је упутио нарочито изасланство америчком амбасадору г. Пеџу, да му изрази осећаје радости а осим тога и један телеграм непосредно председнику Вилсону.

Одбор је искористио ову прилику, да проучи потребу за пуним обавештењем јавног мњења савезничких земаља о аустро-угарском проблему с тим да се, у интересу будућег мира, покаже како је неопходно, да се југословенски и остали народи ослободе аустро-мађарског тиранства.

Одбор је расмотрио рад разних југословенских организација у Европи, Америци и енглеским колонијама.

На послетку, Одбор је изабрао два нова члана: г. Ивана Јагера, Словенца, архитекту у Минеполису, кога је предложило југословенско народно Вече у Вашингтону и г. Велка Петровића, књижевника из Сомбора у Бачкој, који се сада налази у Женеви.

ВЛАДА ПО ПРИСТАНКУ ОНИХ КОЈИМА СЕ ВЛАДА

„Журнал де Деба"

Сазнавши за говор који је Лојд Џорџ изговорио прекјуче пред изасланицима Радничког Уједињења, г. Клемансо је телеграфски упутио енглеском министру председнику „своје најискреније честитке". Ово одобравање придаје још већу важност најавама од 23. децембра прошле године. Волни смо веровати да оно представља извесно упућивање ка објави заједничког програма Савезника. Говор од суботе, који је веома дугачак, биће саопштен нашим непријатељима, по свој прилици у више мање изопаченим деловима. Оно што Савезници једном морају изнети на јавност то је један прецизан и јасан документат, чија би се садржина могла саопштити у целини и тачно целоме свету.

У овоме документу други од трију услова, који је г. Лојд Џорџ формулисао на крају свога говора, мора заузети једно еминентно место. Тим се условом утврђује да се територијално уређење које се има закључити, има заснивати на праву народа да располажу сами собом, т.ј. на пристанку оних којима се влада. Стари енглески устаљени израз „владавина по пристанку оних којима се влада" наилази овде сасвим згодно опет на пуну своју примену. Ми се надамо да ће се г. Лојд Џорџ њиме инспирисати за само вођење рата и да та он није губио из вида кад је говорио о Аустро-Угарској. Сасвим тачно је рекао да се Савезници не боре за уништење Аустро-Угарске. Ниједна од сила које су се данас коалирале противу Аустро-Немачке није мислила да наноси ма и најмању повреду двојној монархији. Али бечки и пештански кабинет, људи који су онда управљали обема половинама те монархије свесно су онда бацили своје народе у један дивљ рат, солидаришући се са Немачком. Ти народи нису били консултовани. Они су од 1914. године па на овамо доказали великом већином да би одбили да даду пристанак на објаву рата и да одобре ратне кредите. Један део њихов шаље нам војнике који су могли да умакну владиној стези. Признање, правда и брига за наше будуће спокојство захтевају од нас да те народе ставимо у могућност да истакну своја права, да уживају једну владавину на коју би сами пристали. Међутим они не могу доћи до те владе друкчије него путем независности. Они то најављују јавно, у пуном заседању Рајхсрата, пред министрима цара и краља. Познавајући боље централну Европу и обавештенији него ли што су они мали западни Метерници, они констатују, после свирепих искустава, да земље које састављају Аустро-Угарску монархију неће моћи да се извуку испод германског ига друкчије него путем пуне независности. Невероватно је како им извесни државници упорно не верују и муче се да измишљају комбинације чији би неизвесан резултат био, да се ти народи стварно поново ставе под германску хегемонију, т.ј. да се у једном више мање еластичном оквиру одржи блок од 120.000.000 Аустро-Немаца, који је пре 1914. године притискао целу европску политику и који је устремљен на нас, да би нас смождио.

Говорећи о тим народима, г. Лојд Џорџ је захтевао да им се да „истинска аутономија према демократским начелима". Ако је тиме хтео рећи да би та аутономија имала да буде таква, да

они којима се влада буду њоме задовољни, онда његов говор не би давао места никаквим приговорима. Али има већ подоста француских коментатора који објављују своје узнемиравајуће примедбе. Они честитају говорнику што је штедио Аустро-Угарску и надају се да ће се Карло I. показати довољно осетљив према тој умерености и да ће одустати од намере да пошље трупе на западни фронт. Ту примедбу треба одбацити без одлагања. Ако цар и краљ Аустро-Угарске не пошље трупе на наш фронт, то ће учинити само за то што није у стању да их пошље. Он се налази у рукама Вилема II. и радиће оно што овај од њега буде захтевао. Ако је потребно да нам се данас прети, то је у намери да се наведемо на какву нову потрешку и подлост. Он жели да ми напустимо ствар народа који су се компромитовали нас ради, те каже би могао рећи: „Видите! Савезници са којима се упорно солидаришете, жртвују вас по своме нахођењу. Ви не можете рачунати на њих. Вратите се у аустро-угарско крило, где ћу вас примити са благошћу.“ Како би се Чехо-Словаци и Југословени могли одупрети томе позиву. Да ли би се они, изгубивши сваку наду у крајњи успех, оставили да буду искорењени или похапшени до последњега од стране њихових господара? Они би се поклонили пред неопходношћу свршеног чина. Карло I. и његови министри рекли би нам: „Народи за које ви тражите независност задовољни су потпуно својом судбином, према томе, бришите се о ономе што се вас тиче.“ И ми би смо на тај начин својим властитим рукама реконструисали блок од 120 милиона Аустро-Немаца који би слушали једну и исту војничку наредбу. Где би се онда налазиле гаранције за одржање мира и независности народа?

Ми до сада нисмо добили рат само за то што га нисмо хтели водити против свих наших непријатеља, што смо поступали као са будућим својим пријатељима са владама које су хтеле да нас униште и које нису могле променити ту своју намеру јер је њихов интерес остао исти. Ми би смо испустили и последњу прилику да добијемо рат, ако бисмо издали народе који су нам поклонили своје поверење. Поред би се придружио нечасности. Да би смо могли победоносно водити овај рат, ми имамо потребу за војничким контингентима тих народа. Да би се Немачка савладала, апсолутно је потребно да Аустро-Угарска, као Хабсбуршка монархија, буде претходно избачена из строја. Тек пошто буде била лишена аустро-угарских трупа, Немачка ће у истини моћи бити притерана уза зид. Одлагивајући бечкој влади измирење са њеним Словенима, ми бисмо извршили самоубиство... Мимо осећаја и части ако их немамо, интерес је тај који нам налаже верност.

У осталом, бечка претња је узалудна. Цар и краљ се налази у немогућности да одвоји ма и најнезнатније контингенте за наш фронт. Ако би послао Словене, они би драге воље прешли у наше линије првом згодном приликом. Ако би послао Немце и Мађаре, остали би у земљи само Словени који би чували монархију: то би била револуција. На послетку, нека царске и краљевске трупе иду овамо или онамо, ми можемо бити сигурни да су оне стално расположене да нам нанесу највеће могуће зло. Њихов премештај не би ни у колико погоршао ситуацију.

Огист Говен.

ОСВАЈАЧКИ ГОВОР

Париз. — Говор канцелара Хертлинга пред главном комисијом Рајхстага показује, да су Лудендорф и Хинденбург најутицајнији увек у Немачкој. На последњој седници крунског савета они су ипак одржали свој утицај. У питањима, која су сасвим пречишћена, влади је допуштено да се представља као да је самостална. Разоружање, слобода мора, економска слобода, јавност уговора су принципи које Немачка усваја, али их под утицајем пангерманиста мења, на сваком посебном питању. Хертлинг говори само о томе, да неће насилне анексије. Међутим тај израз допушта Лудендорфу, да оставља за конференцију мира: „сложено белгијско питање“, некакве услове за француске округе који су тајна. У питању Алзаса су исти. Кулманово „никад“ понавља и Хертлинг. Руско питање Немачка хоће да претреса, како она мисли да ће највише моћи да освоји. Пангерманистички планови о освајању стално управљају немачком политиком. Тевтонски анексионизам се може уништити само победом и тим путем спету дати трајан и правичан мир.

Штампарска Радионица Министарства Војног.

Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 17. СРЕДА, 17. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 17. јануара

Српски званичан извештај. — 16. јануара повремена обострана акција артилерије и рововских оруђа.

Солун, 17. јануара

Француски званичан извештај. — Успешно ско дејствовали разорном ватром против непријатељских батерија у кључу Црне и северно од Битоља.

Наши су аероплани бомбардовали непријатељске логоре у Кабаларцима и железничку станицу Милетково. Један непријатељски аероплан оборен је близу ушћа Струме.

Солун, 17. јануара

Грчки званичан извештај. — На целом грчком фронту непрекидна акција пешадијских патрола. 10. јануара непријатељска артилерија жестоко је дејствовала против наших положаја источно од Љумнице. 11. јануара једна ескадрила грчких аероплана бацила је 16 бомби калибра 120 близу Неторака.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 17. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — У горњем Алзасу, а после краће артилеријске припреме, наша су одељења дубоко продрла у немачке организације југо источно од Сепуа Ле О. Уништила су многобројне заклоне и вратила се са многим заробљеницима. Иначе ништа ново на осталом фронту.

Авијација: У току 14. јануара оборен је један немачки аероплан а три друга, оштећена, пала су у њихове линије. Петога дана француске су ескадриле бациле 6000 кгр. експлозива на железничку станицу Конфлан, на фабрике у области Сен Прива и на многа авијатичка поља у немачкој зони.

Званичан извештај од 23 часа. — У Алзасу пропао је потпуно један немачки покушај противу омањих француских одељења у Шонхолцу. Французи су заробили неколико немачких војника. На осталом фронту повремена артилеријска ватра.

Лондон, 17. јануара

Званичан извештај. — У току ноћи одбијен је један непријатељски препад у близини Ерле ан Гоел. Непријатељска артилерија показала је нешто активност у понедељак на сектору Пре. Једна наша патрола која је прошла с једне тачке северно од Ипра, ноћу између 14. и 15. јануара, није се вратила.

Адмиралство јавља: У току дана 15. јануара наши авијатичари из марине извршили су бомбардовање аеродрома у Ертајке Енгел; више је бомби бачено на објекте. У току обичних патролирања аероплана за гоњење два су непријатељска апарата оборена услед оштећења. Сви наши апарати вратили су се.

Један извештај из Метрополе јавља да је 15 апарата узело учешћа у току ваздушног похода од прошле ноћи. Четири до пет тих аероплана успело је да досне до престонице и да баци бомбе између 9 и 10 часова. Одмах после тог првог напада, други непријатељски аероплани прешли су обалу код Есекса али је само један успео да дође до Лондона. Известан број наших аероплана подигао се у ваздух а два наша патролна апарата сусрела су се са непријатељским аеропланима изнад

Есекса. После краће борбе један је непријатељски аероплан запаљен и оборен. Сва три путника су била изгорела. Последњи извештај доставља ове губитке: погинулих 47, рањених 169. Све су те жртве из Лондона, изузимајући једног погинулог и 7 рањених. Материјална штета мање озбиљна.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 17. јануара

Званичан извештај. —Јуче у зору наша је пешадија бујно напала непријатељске положаје на висовима источно од испадног дела Азијага, и на многим тачкама сломила непријатељски отпор, одупирући се његовим силним противнападима. Увече већ је било упућено у позадину 1500 заробљеника међу којима 62 официра. Наша артилерија и артилерија наших савезника учествовале су у борби, дејствујући веома успешно на непадни терен и растерујући непријатељска појачања која су нагло притекла у помоћ, силазећи долинама Наса и Кампо-Мило.

Наше су ескадриле свуда одржале ваздушну надмоћност. Многи непријатељски апарати су нападнути и одбијени. Десет њих је оборила наша нарочита артилерија а два су оборили француски авијатичари.

НА МОРУ

Лондон, 17. јануара

Званичан извештај. — Адмиралство јавља да је од последњег извештаја рђаво време спречавало операције против Гебена. Но и поред тога извршено је доста препада и неколико је бомби бачено на Гебен и на топовске ампласмане у Габа Тепе. Брод се налази још у истом положају.

НОТА ТРОЦКОГА

Петроград. — Троцки је објавио следећу ноту: „Немачки и аустро-угарски народи су пали, игра влада централних сила према народима лажна је, анексионисти су довољно моћни да се увек поставе на место дипломата Хертлингове и Кулманове школе; влада која испуњава вољу анексиониста не усуђује се да покаже свој програм народу. Кулман објављује централним силама да не могу евакуисати заузете територије пре закључења општега мира. Откуда цео свет а нарочито немачки народ закључује да ће после закључења мира централне силе пристати на евакуацију Пољске, Литваније, Курландије, Риге и т. д. У ствари то није тако. Аустријски и немачки делегати одбијали су да дају ма каква осигурања, која се односе на евакуацију заузетих територија. Они хоће анексије, то се утврдило у Брест Литовску. Право стање ствари сазнали су сви у свету, само нису народи Немачке и Аустро-Угарске. Најважнији део преговора остаје сакривен народима Аустро-Угарске и Немачке. Немачка влада неће да се излаже опасности да саопшти своме народу захтеве који су поднети Русији у Брест Литовску. Народи Аустро-Угарске и Немачке су обмануте од својих влада на очиглед целога света."

НЕМАЧКИ УСЛОВИ МИРА

— Говор канцелара фон Хертлинга —

Немачки канцелар гроф фон Хертлинг држао је у Рајхстагу овај говор:

.....то је било 21. децембра. Стајали смо пред једним инцидентом у Брест-Литовску. Ја бејах тада изразио мишљење да можемо причекати сасвим спокојно на крај те епизоде. Чињенице су потврдиле моје речи. Руска делегација поново се вратила у Брест-Литовск; преговори су се наставили и продужили. Преговори напредују споро; они теку изванредно тешко. Прошлога пута сам назначио прилике које повлаче те тешкоће. У више махова сумња се могла породити односно тога да се сазна, да ли је руска делегација озбиљна у својим преговорима за мир, а безични телеграми свакојакога порекла, који су били пуштени у свет и чији је текст представљао најчеју фантазију, успели су да појачају ту сумњу. Али и поред тога, ја тајим чврсту наду да ћемо у Брест-Литовску на крају крајева доћи до успеха. Са Украјином наши преговори се развијају повољније и, ма да и тамо постоје велике тешкоће, ипак су перспективе боље.

22. децембра истицао је рок, који су имале државе из Споразума за приступање преговорима; оне нису одговориле на тај покушај, и резултат

тога је тај што сада имамо слободан пут за посебне преговоре са Русијом.

22. децембра такође г. Лојд Џорџ је изговорио један говор. Срећан сам што могу констатовати да је његов тон промењен и да више није упредљив; али у његовим речима не могу да назрем никакву истинску жељу за миром или бар какво пријатељско расположење.....

Кнез Бизмарк је крунисао своје дело савезом са Аустријом. То је био један чисто одбрамбени савез од своја постанка; он је тако замишљен и такав се хтео. У току година никада нам мисао није дошла на памет, да га претворимо у нападни савез.

. . . . . .

али и сам кнез Бизмарк, као што му је често пребацивано, имао је болест коалиција и резултати из потоњег времена су доказали, да та његова болест није била само једна страшна авет; у више прилика опасност од коалиција се указала, грозећи централним силама. Политиком изолисања Краља Едуарда, сам о коалицијама је постао једна стварност. Немачка Царевина чије цветање и снага су непрестано расли, налази се на путу енглеског империјализма. У француском духу за одмаздом и у руској жељи за експанзијом тај енглески империјализам је наишао на сасвим готову потпору, и на тај начин су се припремали планови за будућност, планови тако опасни по нас. Од вајкада географски положај Немачке указивао је њој опасност од једног рата на два фронта. Ова је опасност сваким даном после тога бивала видија. Између Русије и Француске закључен је савез; те две државе су располагале становништвом двојно јачим од становништва Немачке и Аустро-Угарске узете заједно.

Француска, републиканска Француска, позајмила је царистичкој Русији милијарде за израду стратегијских линија у пољској краљевини, линија које су имале да олакшају наступање према нама. Француска је република у последње време била позвала своје људе на трогодишњи рок. И тако је Француска напоредо са Русијом довела своје припреме до крајње границе. Тиме су те две силе тежиле циљевима које сада наши противници обележавају као империјалистичке.

Била би права нелојалност ако би Немачка спокојно посматрала ту игру. . . . . .

Господо, слободан сам подсетити вас да сам и сам, као члан Рајхстага, често говорио о том стању ствари и да сам, тражећи нове ратне трошкове, просто показао да, ако их немачки народ одобри, он ће тиме показати да просто воли политику мира, и да су те припреме за нас постале једна потреба у погледу наше одбране од све то веће опасности од непријатеља. Не изгледа да су те речи узете ма и у најмањој мери у обзир у страним земљама.

А сада да пређем на Алзас Лорен, о коме је Лојд Џорџ поново говорио. Он је поново говорио о неправди коју је Немачка учинила Француској 1871. године. Алзас-Лорен, — не обраћам се вама, јер ви немате потребу за тим обавештењем, већ иностранству коме је, изгледа, то питање непознато, — Алзас-Лорен обухвата очевидно највећи део чисто немачких територија, које су вековима настањиваним угњетавањем и неправдом отете немачкој краљевини и које су приликом француске револуције од 1889. године постале француске провинције. Кад смо после рата од 1870. године захтевали повраћај онога што нам је било отето, ми смо просто тражили поправку једне неправде, а то је оно што се данас назива дезанексијом, и та је дезанексија била усвојена великом већином у народном представништву француског народа од 29. марта 1871. године.

У Енглеској такође . . . . . .

. . . . . говорило се тада на један сасвим различан начин. Ја се могу позвати у томе на једног класичног сведока који није нико други до енглески писац чувени Тома Карлајл и који је, у једном писму упућеном „Тајмсу" у децембру 1870. године, писао ово:

„Ниједан народ није имао никада тако рђавог суседа као што га је Немачка имала у Француској у току четири последња века. Немачка би била луда, ако не би помишљала на подизање једног граничног зида између себе и једног таквог суседа." Примећујем да са своје стране нисам поновио тако опоре изразе које је Карлајл употребио на адресу Француске у тој прилици. Мени није познат ни један природан закон, никаква одлука небеснога парламента, на основу којега би Француска могла да не врати део отетих територија, када би сопственици којима су оне отете улучили згодну прилику да их поврате.

У истом духу изразио се и један виђени орган енглеске штампе, и то је био „Дели Њус".

(Свршиће се)

ОРГАНИЗАЦИЈА СПОРАЗУМА

Друштво Савезника. — Друштво народа. — Два су услова потребна

Идеја о Друштву, о Лиги народа, која би опредељавала за све оно што је право за сваког од њих и која би стварала једну организовану снагу, кадру да у свако доба натера на поштовање тога права, та је идеја већ победила.

Инстиктивно, у оном првом полету свога срца у часу мобилизације, француски је народ био објавио њену потребу, изражавајући своју вољу да овај рат буде и последњи. Доцније јасним језиком, који је доводио до узбуђења, велики демократски правник, Председник Вилсон, одредио је, како би требало заменити режим силе режимом права, како би слободе малих народа, равне слободама великих, требале да буду поштоване и бранъене „неком организованом снагом надмоћнијом од снаге сваког народа или сваког савеза народа."

Поједини се могу осмехивати, ругати. У ствари, нема тога управљача који не би био приморан, да у мислима назива ту установу, кад год смишља услове мира. Још колико јуче, то је радио г. Лојд Џорџ. Сутра ће то исто чинити г. Клемансо.

— Али, повикаће скептици, како ћете извести то Друштво народа? Шта? Зар ћете једног лепог дана рећи Немачкој, Аустрији: „Споразумимо се, непријатељи! Образујмо између себе један свети савез! Потписујмо уговоре и конвенције! Потпишимо поново парчад хартије!" Какве ћете залоге имати? Како ћете моћи спречити брутално насртаје на туђе право?

Тим надри реалистима наш је одговор прост: „Отварајте очи! Друштво народа је ту, пред вама!"

Једна претпоставка

Претпоставимо, као што воле математичари, да је проблем решен. Замислимо да је Друштво народа, свих народа, образовано заједничким споразумом 1910. или 1912. год. Шта би онда било? По убиству надвојводе, хашки или можда вашингтонски суд би извршио истрагу по том делу. Он би рекао да ли је, или не, српска влада имала каква удела у злочину, па би наредио предузимање мера. А ако би незадовољна Аустрија посела Србију из освете или амбиције и Немачка јој се придружила, онда би сви остали народи, вршећи своју дужност, сложно ступили у борбу против централних сила, да их натерају на поштовање слободе и интегритета мале Србије. Јер, немогућно је имати правила без санкције. Немогућно је имати међународно право, ако у служби тога права не постоји „организована снага надмоћнија од снаге сваког народа или сваког савеза народа", о којој говори Председник Вилсон.

Да је Друштво народа постојало 1914. год. и да је Немачка повредила његова правила, цео би свет приступио **војничкој санкцији**, помоћу рата, **економској санкцији**, помоћу блокаде, помоћу лишавања сировина. Цео би свет ступио у борбу против ње и њених савезника. А да би Друштво народа могло опстати, да би тек настали режим права могао живети, потребно би било, као год и данас, да Споразум победи. Г. Лојд Џорџ и г. Вилсон би, као и данас, рекли: „Нема Друштва народа без победе".

Разлика би била у томе што би 1914. године била пречена нека врста пресуде над чињеницама од стране заједничког суда народа и да би била искључена свака дискусија о повреди права, коју је учинила Немачка, као и о одговорности за овај рат.

Разлика би била у томе што би колебљиви неутрални ступили сви одједанпут у борбу још од првог дана, не само из некакве моралне дужности или добро схваћених интереса, већ вршећи на тај начин примљене обавезе; и не као сада када се, заплашени немачком снагом, узнемирени немачким лажима, један по један придружују армијама Споразума у тренутку када у истини појме на којој је страни право.

Разлика би, најзад, била у томе што, при јасној одредби права народа, ни једнога часа не би било неизвесности нити дискусије односно ратних циљева. А не може се сумњати да би ратна ситуација из свих тих разлога била куд и како различитија од ове данашње.

— свршиће се —

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 18. ЧЕТВРТАК, 18. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 18. јануара

Српски званичан извештај. — 17. јануара обострана јача артилеријска ватра у области Старовине. У рејону села Градешнице артилериском ватром запалили смо непријатељски магацин муниције.

Солун, 18. јануара

Француски званичан извештај. — Ништа ново.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 18. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — Наше патроле, које су оперисале северно од Ена, вратиле су се са заробљеницима. На Вогезима артилериска борба се одржавала веома жива у току ноћи на Хартмансвилеркопфу. Иначе ништа ново на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Доста велика активност обеју артилерија у области Мист, на фронту шуме Коријер и у Воевру. У овој последњој области један немачки препад северно од Сепире није имао успеха.

Дан је прошао на миру на осталом фронту.

У току дана 16. јануара два немачка апарата оборена су од француских пилота а три су оборена у њихове линије са јаким оштећењем у току ваздушних борби.

Лондон, 18. јануара

Званичан извештај. — Одбили смо изнађачке препаде у долини Арле ан Гоел. Велика артилеријска активност у Мошиј ле Пре. Једна наша патрола северо-источно од Ипра није се вратила.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 18. јануара

Званичан извештај. — Луче су наше храбре трупе из армије у области високравни крунисале успехом започету акцију од 14. јануара на високравни Азијаго, отевши непријатељу положаје западно од долине Френцеле. Превој Дел Росо и превој Челе који се спуштају ка западној ивици долине узети су још 15 овог месеца и од тада су држани у нашим рукама и поред бесомучних непријатељских противнапада. Успех је био проширен јуче заузећем планине ди Вал Бела.

Веома су велики губитци нанесени противнику који је имао уништене готово две дивизије. Знатан ратни плен који још није могао бити пребројан обухвата 100 официра и 2500 војника, 6 топова разнога калибра, око 100 митраљеза, неколико хиљада пушака, као и велику количину муниције и другог ратног материјала.

Реакција непријатељске артилерије против освојених положаја била је силна. Концентрација наше ватре која је допирала до најудаљенијих објеката, била је брза и снажна. Покушаји изнађања и офансиве од стране непријатељских аероплана били су многобројни. Агресивност наших аероплана била је такође велика. 17 непријатељских апарата је оборено у току последња два дана. За време акције од 15. и 16. јуначка бригада Сасари (151. и 152. пук) а нарочито 151. пук понова су потврдили вредност својих људи и славу својих застава.

1. 16 и 2. нападно одељење 4. бригаде Берсаљера (14. 20 и 4. нападно одељење) 5. берсаљерски пук, алпијски батаљони из Вал Адиџа, Стелвиона, Монте Балдо и Тирано јединствено су извршили своју задаћу и показали су се на висини свога имена и свога славнога предања.

Министар Просвете и Црквених Послова, Господин Милош Трифуновић, посетио је, 3. овог месеца, Дрињску пекарску чету и том приликом предао командиру исте 100 драхми са жељом, да се за ту суму купи дуван и као његов поклон раздели војницима чете, што је и учињено.

ЧЛАНАК А. ТОМЕ

Париз. — Алберт Тома пише у „Енформасиону" о савезничким ратним циљевима, из кога вадимо следеће:

„Стање у овоме погледу није више исто као и пре годину дана. Пре годину дана, немачко јавно мњење могло је бити обмануто и веровати да је за Немачку у питању живот или смрт. Сада више та заблуда није могућна. Савезници су већ показали, они ће још више показати да се боре само за правду. Али се савезници морају борити за општу правду. Тако, није могућно да се праведни захтеви народности принесу на жртву овоме или ономе захтеву за одржање Аустро-Угарске. Јер су права Јутословена и Чеха исто онако света као и права Пољака. Дело правде је целисходно и нераздвојно. Веома је опасно издвојити ма који део. Они који би то покушали из жеље да се дође до што скоријега мира изложили би се опасности да отежају учвршћење трајнога мира и да створе клицу новим ратовима. Нека би заједничка изјава споразумних држава, допуњујући нови напор англо-саксонских демократија, могла да прокламује правду у њеној целости.

НЕМАЧКИ УСЛОВИ МИРА
— Говор канцелара фон Хертлинга —

(2)

Сада чиним алузију на говор Председника Вилсона и изјављујем, да и у њему такође примећујем извесну промену у тону, јер се у њему више не помиње тлачење немачких народа, које врши аутократска влада а нема ни напада противу куће Хохенцолерна.

Сада ћу да претресем тачке којих има 14 и које је председник Вилсон истакао:

1) Укидање тајних међународних уговора. Историја доказује да бисмо ми могли на првом месту изјавити своју сагласност са тим да се да најширa јавност дипломатским погодбама. Опомињем на околност да је наш одбранбени савез са Аустро-Угарском био познат у целом свету још од 1889. године, док су нападни уговори наших непријатеља били откривени тек у току овога рата а нарочито приликом обелодањења руских тајних докумената. Брест-литовски преговори који се воде сасвим јавно доказују да се са наше стране не истиче никаква сметња томе предлогу.

2) Слобода мора. Пуна слобода пловидбе по морима, за време мира као и у рату, истакнута је од стране Немачке као један од првих и најважнијих будућих захтева. Следствено, у тој тачки не постоји никаква разлика у мишљењу. Ограничење које Вилсон помиње при крају параграфа свога говора који се на то односи, не може се лако схватити и изгледа да је излишан; тај би параграф, према томе, требало укинути. Међутим, било би веома важно за слободу мора у будућности, да буду укинуте утврђене базе за флоте, које се налазе на трговачким путевима, као што су базе које Енглеска има у Гибралтару, Малти, Адену, Хонконгу, острвима Фалкланд и на другим местима.

3) Укламање свих економских препрека. Слажемо се такође са укламањем економских препрека које ограничавају трговину и осуђујемо економски рат који би повукао за собом неизбежне узроке за будуће несугласице ратоборнога карактера.

4) Ограничење наоружања. Као што смо увек изјављивали, мисао о ограничењу наоружања јесте мисао која се да дискутовати са наше тачке гледишта. Финансијско стање свих држава после овога рата може озбиљно да допринесе задовољавајућем решењу тога питања.

Из овога се може видети, да би се у четири прве тачке без тешкоће могло доћи до споразума.

5) Примена у практици начела које је изнео Вилсон, наишла би на унутрашње тешкоће. Ја мислим да је, у сваком случају, на највећој колонијалној царевини — Енглеској — да покаже на који би начин она привела у дело тај предлог свога савезника. У новом уређењу свих колони-

јалних поседа у свету, које уређење и ми безусловно захтевамо, та тачка програма морала би бити дискутована.

6) Евакуација руске територије. Од како су државе из Споразума одбиле да узму учешћа у дискусијама о миру у року који је сама Русија била одредила, четири коалиране силе, које узимају учешћа у преговорима, поричу тим државама свако право мешања у овоме питању. Та се тачка тиче сада Русије и четири коалиране силе. Гајим чврсту наду да ће са признањем права граничним народима из западних предела бивше руске империје, да могу собом располагати, моћи доћи до успостављања добрих односа са целом Русијом за коју смо дужни желети, да поврати што је мотуће пре ред и поредак, који ће створити залогу за мир и благостање те земље.

7) Белгијско питање. Што се тиче белгијског питања, моји су претходници у више махова изјављивали, да у току овога рата никада се није помишљало да се у немачки политички програм уводи насилна анексија Белгије. Белгијско питање је тако сложено да се мора у својим детаљима расчистити само приликом преговора за мир.

8) Евакуација поседнуте француске територије. Поседнути делови Француске су драгоцене залоге у нашим рукама. Ни они никада нису престављали део немачке владине политике која би циљала насилној анексији. Услови и начини евакуације, у којима се мора водити рачун о животним интересима Немачке, морају бити утврђени између Немачке и Француске. У том погледу ја могу још један пут изричито поновити, да не може ни ће никада моћи бити питање о уступању извесног дела територије немачке царевине. Тај део земље наше царевине, који се одвајкада и све више и више економски развијао на начин тако оспокојавајући и у коме 87% становништва говори немачки, не може ни под којим изговором и у пркос најјачим говорима бити диран (живо пљескање).

9, 10, 11) Италијанске границе. Питање о народностима у дунавској монархији и балканским државама. Што се тиче тих питања, било да се тиче питања италијанских граница, будућег развијања дунавске монархије, било питања о будућности балканских држава, то су тачке које већим делом ангажују политичке интересе наших аустро-угарских савезника. Онамо где ће немачки интереси бити у питању, ми ћемо их бранити на најенергичнији начин. Међутим моја је дужност да оставим одговор на предлоге Вилсонове у тим тачкама министру спољних послова аустро-угарске монархије. Тесна веза са савезничком дунавском монархијом образује чвор садашње наше политике и мора бити правац нашег држања у будуће. Братство по оружју које се показало тако сјајно у овоме рату, мора играти такође своју улогу и за време мира, и тако ћемо ми учинити све са своје стране да Аустро-Угарска дође до једног мира који ће водити рачуна о свима њеним оправданим захтевима.

12) Турска. Исто тако, у колико се тиче онога што се говори у Вилсоновој 12-тој тачки и што се односи на нашу храбру и снажну савезницу Турску, ја не смем ни у ком случају да се истичем испред њених државника. Интегритет Турске и безбедност њене престонице, која је тако тесно скопчана са питањем о морима, престављају такође животне тачке за немачку царевину. Наша савезница може рачунати на нашу најснажнију потпору.

13) Пољска. Није на Споразуму који је за Пољску налазио само празне речи и који пре рата никада није интервенисао у њену корист код Русије, већ на немачкој империји и на Аустро-Угарској, које су извршиле притисак на царистичку царевину ради извојевања њене народне независности. . . . . .

Последња тачка се бави одређивањем . .

. . . . . .

А дотле треба бити у слози и очекивати..... ми смо сви сложни (живо пљескање).

Односно метода и модалитета могу се имати разна мишљења, али у овоме часу остављамо позади све те разлике у мишљењу, не сећајмо се односно формула које су у току светских догађаја увек имале превагу и изнад свих тих партијских разлика имајмо у виду само велики општи циљ: добро отаџбине.

Будимо уједињени, влада и народ, и победа ће бити наша. Добар ће мир моћи и мора доћи. Немачки народ је тако чудесно поднео болове и терете ове четврте ратне године. Кад говорим о његовим боловима и о његовим теретима, ја нарочито помишљам на оне мале раднике и чиновнике са малим платама. Али они као и ми, људи и жене, хоће да издрже и да победе. У политичким крутовима они се не дају опсенити крупним речима и умеју разликовати стварност живота од златних снова.

јалних поседа у свету, које уређење и ми безусловно захтевамо, та тачка програма морала би бити дискутована.

6) Евакуација руске територије. Од како су државе из Споразума одбиле да узму учешћа у дискусијама о миру у року који је сама Русија била одредила, четири коалиране силе, које узимају учешћа у преговорима, поричу тим државама свако право мешања у овоме питању. Та се тачка тиче сада Русије и четири коалиране силе. Гајим чврсту наду да ће са признањем права граничним народима из западних предела бивше руске империје, да могу собом располагати, моћи доћи до успостављања добрих односа са целом Русијом за коју смо дужни желети, да поврати што је мотуће пре ред и поредак, који ће створити залогу за мир и благостање те земље.

7) Белгијско питање. Што се тиче белгијскога питања, моји су претходници у више махова најављивали, да у току овога рата никада се није помишљало да се у немачки политички програм уводи насилна анексија Белгије. Белгијско питање је тако сложено да се мора у својим детаљима расчистити само приликом преговора за мир.

8) Евакуација поседнуте француске територије. Поседнути делови Француске су драгоцене залоге у нашим рукама. Ни они никада нису престајали део немачке владине политике која би циљала насилној анексији. Услови и начини евакуације, у којима се мора водити рачун о животним интересима Немачке, морају бити утврђени између Немачке и Француске. У том погледу ја могу још један пут изрично поновити, да не може нити ће икада моћи бити питање о уступању изведеног дела територије немачке царевине. Тај део земље наше царевине, који се одвајкада и све више и више економски развијао на начин тако оспокојавајући и у коме 87% становништва говори немачки, не може ни под којим изговором и у крајње најлепшим говорима бити диран (живо плескање).

9, 10, 11) Италијанске границе. Питање о народностима у дунавској монархији и балканским државама. Што се тиче тих питања, било да се тиче питања италијанских граница, будућег развијања дунавске монархије, било питања о будућности балканских држава, то су тачке које њеним делом ангажују политичке интересе наших аустро-угарских савезника. Онамо где ће немачки интереси бити у питању, ми ћемо их бранити на најенергичнији начин. Међутим моја је дужност да оставим одговор на предлоге Вилсонове у тим тачкама министру спољних послова аустро-угарске монархије. Тесна веза са савезничком дунавском монархијом образује чвор садашње наше политике и мора бити правац нашег држања у будуће. Братство по оружју које се показало тако сјајно у овоме рату, мора ипрати такође своју улогу и за време мира, и тако ћемо ми учинити све са своје стране да Аустро-Угарска дође до једног мира који ће водити рачуна о свима њеним оправданим захтевима.

12) Турска. Исто тако, у колико се тиче онога што се говори у Вилсоновој 12-тој тачки и што се односи на нашу храбру и снажну савезницу Турску, ја не смем ни у ком случају да се истичем испред њених државника. Интегритет Турске и безбедност њене престонице, која је тако тесно скопчана са питањем о морима, престаљају такође животне тачке за немачку царевину. Наша савезница може рачунати на нашу најснажнију потпору.

13) Пољска. Није на Споразуму који је за Пољску налазио само празне речи и који пре рата никада није интервенисао у њену корист код Русије, већ на немачкој империји и на Аустро-Угарској, које су извршиле притисак на царистичку царевину ради извојевања њене народне независности. . . . . .

Последња тачка се бави одређивањем . .

. . . . . .

А дотле треба бити у слози и очекивати..... ми смо сви сложни (живо плескање).

Односно метода и модалитета могу се имати разна мишљења, али у овоме часу оставимо позади све те разлике у мишљењу, не свађајмо се односно формула које су у току светских догађаја увек имале превагу и изнад свих тих партијских разлика имајмо у виду само велики општи циљ: добро отаџбине.

Будимо уједињени, влада и народ, и победа ће бити наша. Добар ће мир моћи и мора доћи. Немачки народ је тако чудесно поднео болове и терете ове четврте ратне године. Кад говорим о његовим боловима и о његовим теретима, ја нарочито помишљам на оне мале раднике и чиновнике са малим платама. Али они као и ми, људи и жене, хоће да издрже и да победе. У политичким круговима они се не дају опсенити крупним речима и умеју разликовати стварност живота од златних снова.

Један такав народ не може подлећи. Бог је с нама и биће и у будуће са нама (живо плескање).

ОРГАНИЗАЦИЈА СПОРАЗУМА

Друштво Савезника. — Друштво народа. — Два су услова потребна

(2)

Стварност и право.

Али, фактички, положај сваког појединог народа био би исти. У ствари, Друштво Савезника већ образује Друштво Народа. Изузимајући неколико земаља, нарочито оних које су у непосредном суседству са Немачком и њених савезницима, сви су се остали народи мало по мало ујединили, груписали, у намери да наметну централним царевинама поштовање према слободи и самоуправи свих држава, поштовање свих правила која још нису формулисана али која су сваобразна ономе што ти народи једнодушно сматрају као правду.

Да, фактички, Друштво Народа постоји у Лиги савезника. Али потребно је да оно постоји и правно. Оно треба да буде признато још од сада као такво, и то: свуда и од сваког, од неутралаца и од непријатеља.

Под којим условима Лига савезника може на тај начин постати Друштво Народа?

Два су услова.

Први је услов, да се још од сада образује и организује као једно истинско Друштво Народа; да се уговори о арбитражи, обавезној и потпуној, потпишу између свих народа у Споразуму, да ти уговори буду једнообразни, да заједничке јурисдикције (судства) буду установљене, да заједнички прописи буду донесени. Још нешто више. Потребно је да народи из Споразума, народи демократски у већини, определе гаранције које ће узајамно обезбеђивати напуштањем тајне политике, надзором парламентарних скупова, влашћу датом народу, да може тако рећи упражњавати своје право мира и рата. Демократија, која је толико пута истицана против пруске аутократије од стране Председника Вилсона и свих осталих управљача из Споразума, мора бити једна стварност. Треба учинити за непријатеља видљивим оно што ће у истини бити Друштво Народа, као и гаранције које ће од њих захтевати.

Други је услов, да Лига савезника тежи једино правди. Оправдано је, справедливо је да се она труди да примора централне царевине на један трајан мир вршењем притиска на њих путем блокаде или лишавајући их сировина. Али трговински рат онакав како та извесни схватају, уједињење снага да се погоди само биће немачког народа створили би од Лиге савезника једно грабљивачко подузеће које би је дисквалификовало.

Репарације и реституције.

Неопходно је и правично да се рат заврши са потребним репарацијама. Право је да се Алзас-Лорен, отргнут Француској једном злочиначком повредом права народа да собом располажу, врати у француску заједницу баш на основу тога права које је увек живо и неприкосновено. Право је да сви могући Алзас-Лорени, сви потлачени и подјармљени народи који траже своју самоуправу, своју независност, виде своја права призната безусловно од стране савезника и осветшана победом. Али, ако би се победа морала завршити другим повредама права, ако би вековне амбиције влада или раса морале одвести анексионистичким прохтевима, ако, шта више, савезници не би, по правилима правде и правице, довели у склад своје тежње и своје наде, онда они не би имали права да се у свету појаве као већ постојеће Друштво Народа:

Реорганизација споразума; ревизија, ближе одређивање, поновно објављивање њених ратних циљева, т. ј. правична решења која предлаже свету за све озбиљне сукобе који је узнемирују — ето то су две задаће које се намећу дипломатији нашој и наших савезника.

Зато што их нису на време извршили, наши су дипломати изгубили неколико партија. Они нису искористили несравњену снагу коју им дају свету дубока демократија и воља за слободом народа из Споразума. Можда није све компромитовано. Али не поправити смелом и јасном политиком сва колебања, све погрешке из прошлости, то би значило одгодити час победоносног мира, то би значило укочити крајњи напор.

Још мало смелости, још мало вере..... и демократија ће се указати најзад у својој својој неодољивој снази наспрам сила бруталности и злочина.

(»Матен«) Албер Тома.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 19. ПЕТАК, 19. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 19. јануара

Српски званичан извештај. — 18. јануара једно наше одељење пешадије, уз припомоћ артилериске ватре, извршило је ноћас препад на непријатељске ровове у рејону Сокола, и, пошто је нанело непријатељу губитке ручним бомбама, вратило се у своје ровове без сопствених губитака.

Солун, 19. јануара

Француски званичан извештај. — Артилериска борба на многим тачкама фронта. Наша тешка артилерија растерала је непријатељску колону у правцу ка Хуми и запалила један муниционски магацин у Градешници. Један непријатељски биплан је оборен и разбио се о земљу јужно од Серева.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 19. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — Француске патроле, које су оперисале на разним тачкама фронта заробиле су неколико војника. На осталом фронту ништа ново није се догодило. У току 16. јануара један француски аероплан, на коме су били капетан Вилмен и потпоручник Ла Крој, бомбардовао је са врло мале висине железничку станицу Тиокур, где је изазван велики пожар.

Званичан извештај од 23 часа. — Осим доста јаке артилериске борбе у области Флире, ништа ново није се догодило.

Азијација: У току 17. јануара француски су пилоти оборили један немачки аероплан а друга три пала су у немачке линије после ваздушних борби. Осим тога, потврђује се да су три немачка апарата, о којима је било јављено да су озбиљно оштећени 6 и 12. јануара, доиста оборена.

Лондон, 19. јануара

Званичан извештај. — Прошле ноћи наше су се патроле вратиле са заробљеницима у близини Епехна. Активност непријатељске артилерије на секторима код Ланса и Пашендаеле. Четири непријатељска апарата су оборена а друга четири приморана да слете ван домашаја наше контроле. Наши су апарати сви на броју.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 19. јануара

Званичан извештај. — У зони писорамо Азијаго, а на истом ратишту, извршене су прошлих дана сјајне акције од стране трупа I армије. Наша су одељења наставила јуче енергично надирање јужно од Азијага и западно од долине Френцеле; побољшала су ново посевнуто земљиште, које су проширила нешто мало северо-источно од превоја Дел Росо. Наше су батерије тукле непријатељску позадину а нарочито пролазе. На осталом фронту жива акција обеју артилерија у долини Лагарине и између Астика и Адиђа. Покушај једне непријатељске јаче патроле на десној обали Адиђа, западно од Марка, примећен је на време и потпуно осујећен. Једна наша група успешно је извршила упад у противникове ровове западно од планине Асолоне, где смо запленили два митраљеза. Наши и савезнички авијатичари однели су нове и сјајне победе, оборивши

један за другим седам непријатељских аероплана. У току успешног бомбардовања, којим се дејствовало против главних комуникационих праваца непријатеља на високравни Азијаго, наши су аератри оборили један непријатељски аероплан који је покушавао да их нападне. Наше ескадриле за тињење обориле су друга два аероплана између Костелуна и планине Мелаго. Енглески авијатичари оборили су четири између Ормеле и Одерце на левој обали Пјаве.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Рим. — Дописник „Секола" из Петрограда јавља, да је дипломатско тело предало јуче Љењину једну протестну ноту против протеривања румунскога посланика и повреде италијанске амбасаде. Љењин је затражио објашњења и тим поводом се отворила дискусија у току које је један максималист оптужио Румунију за издајство према Русији.

На те речи г. Спалајковић, српски посланик, повикао је: „Како се усуђујете да говорите о издајству, ви безчасници! Мала демократска Србија, жртва напада милитаристичких држава, поступила је са свима припадајућим му почастима са аустријским послаником, који се вратио своме завичају без и једне увреде."

Љењин није одговорио. Али, кад је дипломатско тело полазило, он се приближио г. Спалајковићу и покушао да га дозове: „Ја појмам, рекао је он, ваше очајање. Али наша је политика диктована нашом вољом, да се по сваку цену и што пре учини крај овом крвопролићу у Европи."

Петроград. — У званичним извештајима Централних Сила избачене су све изјаве Троцког, у којима он говори да Централне Силе истичу захтеве, противне принципима проклампованим 12. децембра.

Руски делегати су више пута протествовали против тенденциозних аустро-немачких извештаја, истичући колико је опасно утицати на јавно мишљење лажним саопштењима. И овом приликом принуђени смо да одлучно протествујемо.

(Агенција Вестник).

Лондон. — Холандски листови предвиђају, да ће у Немачкој избити велика револуција која ће збрисати Јункере, ако немачки конзервативци не увиде, да треба да престану са својом акцијом.

Берлински дописник „Лојда" прориче да ће се, ако пропадну преговори са Русијом, догодити велика реакција у народу, чија је нервоза дошла до врха. Дописник додаје, да неки немачки неуспех, па ма колико био мали, може имати огромних последица.

—

Берн. — „Минхенер Нахрихтен" изјављују да нереди у Прагу добијају карактер револуције. Пангерманистички листови оштро критикују министра финансија зато што је поднео извештај кајзеру, да је, због тешке финансијске ситуације, свака офансива немогућна.

—

Берн. — „Крајцајтунг" је забрањен зато што је донео чланак под насловом: „Треба напустити Аустрију". — О овом питању води се врло жива полемика у немачкој штампи.

АУСТРИЈА И НЕМАЧКА

»Л. Евденданн«

Постоје извесне трзавице између двеју савезничких земаља. У Немачкој штампи врло рђаво служи гроф Чернин, бар у колико се тиче штампе пангерманиста који за сада још једнако господаре, имају уза се ђенералштаб и не замишљају мир дукође него у облику сасим одређених и опипљивих анексија.

И аустријска влада би хтела нешто да покуша. Осећа тутњаву буне ако себе, чује уздисаје масе која по сваку цену тражи крај својим патњама, а њене амбиције за сада не иду даље од једног споразумног мира. Када Чернин тврди и понавља, да је готов да закључи мир без анексија и оштета, може му се веровати. Аустрија би била срећна кад би могла да се извуче по тако јевтину цену.

Али њене жеље могу бити само платонске жеље. Аустрија има право да се вајка, али на то једино се и своди њена моћ у овом часу. Она се одрекла своје слободе, она се ставила у зависност потпуну од Немачке самим тим што је примила њену потпору, а Немачка хоће да буде исплаћена за услуге које је чинила. Како би Аустрија могла учинити да преовладају њени погледи онда кад је Немачка та која је водила рат и постизавала успехе? И само начело аустро-немачког савеза

представља апсолутно потчињавање Аустрије Немачкој у замену за ону огромну снагу коју је ова друга донела оној првој. Но, нарочито ратни догађаји су ти који су осудили Аустрију на савршен потчињеност. Сама собом она није могла ништа урадити. Била је тучена где год је била остављена самој себи. И увек је била потребна потпора њене савезнице, да би могла довести у ред своје ствари.

Услуге те врсте се плаћају, поглавито кад доброчинац носи име Немачка. И због тога управо у Брест-Литовску шиу ни Черњин ни Кидман већ Хинденбург и Лудендорф, т. ј. цео чопор пангерманиста који су водили прву реч. Аустрија протествује. Ало шта може друго?

У осталом, какво се данно признање пораза садржи у садашњој „умерености" аустријске владе! Кад Черњин нуди или боље пште мир без анексија и оштета, не значи ли то да признаје и усваја право на независност свих својих суседа па и Србије? Међутим, Аустрија је кренула у рат баш ради уништења те Србије. Изјавити да данас одустаје од тога, то значи признати свој неуспех.

Тај неуспех је известан и, шта више, већи него што Аустрија признаје, јер она се неће извући са „пата-карте". У извесном смислу треба се радовати што непомирљивост пангерманиста и потчињеност Аустрије Немачкој спречавају савезнике, да се осврну на „скромне" и сладуњаве предлоге Черњинове.

Дрскост, амбиције и лудило немачке војничке странке су мање опасни са своје претераности него ли аустријска дипломатија својом благошћу. Добро ће поћи баш из те претераности; прекомерна затегнутост опруге учиниће те ће машина прснути и изазвати слом аутократског и феудалног система.

Споразумни мир који Аустрија предлаже био би најгоре решење. Њиме се ништа не би решило а видик би остао и даље прекривен густим облацима. Аустро-угарски систем сачиван је на неправди, на парадоксу и на неправичности. Потребно је да се тај систем сруши.

Г. Лојд Џорџ рече пре неки дан. да уништење Аустро-Угарске није међу ратним циљевима Споразума. Ако те речи значе, да Споразум не би због тога повео рат, онда се слажемо. Али рат је ту и њега су наметнуле Аустрија и Немачка. Ако, дакле, из ове страховите катастрофе не изађе једно стање ствари које ће моћи ставити његове творце у немогућност, да поново отпочну, онда победа савезника неће имати никаква смисла.

Агатон.

ИТАЛИЈА И ЊЕНИ СУСЕДИ

Лондон. — Г. Лојд Џорџ се труди да закључи један споразум између Италијана и Срба, с једне, и Италијана и Грка, с друге стране. У том циљу он је измењао мисли са г. Орландом и надлежним српским и грчким личностима.

Рим. — „Коријере дела Сера" препоручује италијанској влади, да углави политичке и економске споразуме са суседним народима а поглавито са Југословенима и Србијом, пристајући чак и на извесне жртве само да до тога дође. „Иначе, вели тај лист, Италија навлачи на се опасност да се нађе усамљена са својим ратним циљевима, јер Председник Вилсон и Лојд Џорџ нису у својим говорима ни поменули италијанске аспирације.

Лондон. — „Манчестер Гвардијан" сазнаје да је г. Орландо, за време свог бављења у Лондону, имао више састанака са југословенским вођама и да је на тим састанцима дошло до повољних резултата.

НЕМАЧКА ПРЕД ОДЛУКОМ

Париз. — Дописник „Матена" шаље свом листу из Берна један телеграм, који је примио „Франкфуртер Цајтунг" из Берлина и у коме се истиче жива политичка узрујаност којој није било равне досада у немачкој престоници. И самог цара критикују за његову политику, док се пангерманисти нарочито окомљују против Черњина. Свака јавна манифестација забрањена је у Берлину. Одбори немачких синдиката одлучили су, да упуте влади апел којим ће је познати да закључи мир без анексија и оштета. По берлинским улицама догодили су се нереди. Пангерманистички листови захтевају да се строго поступи против агитатора.

Берн. — Из Берлина јављају: Немачка војна странка са кронпринцем на челу поново је дошла у сукоб са политичким круговима. Милитаристи су мишљења да се општа офанзива мора предузети на западном фронту, јер постоји вели-

ка вероватноћа за успех. Политичке странке непријатељски гледају на тај предлог и боје се да не настане крвавија касапница него што је била она на Вердену, која би учинила да Немачка изгуби и свој последњи адут. Политичке партије су за мир. Кајзер се колеба, али изгледа да се клони овим последицама.

Берн. — Поводом обожавања које Немци показују према Хинденбургу и Луденидорфу, „Форверц" пише, да је лични култ према ђенералима увек био знак декаденције.

ВРЕЊЕ У НЕМАЧКОЈ

Берн. — Као што сам вам јуче телеграфисао, у целој Немачкој избио је штрајкачки покрет. Најновије вести из Берлина јављају, да су се десили нереди у радничким предграђима у Берлину. 16. јануара у јутру, око 40.000 радника из разних фабрика напустило је рад и објавило штрајк. Око подне њиховом су примеру следовали и други радници, око 100.000 на броју, из 40 разних фабрика за муницију и аероплане у самој берлинској околини.

Штрајк је узео облик буне и поред строгих репресивних мера које је власт предузела. Полиција је ухапсила неколико лица, али није спречавала манифестације. Покрет узима велике размере у Немачкој као и у Аустрији. Трупе су употребиле митраљезе. Јавља се да је било много жртава.

Немачко званично саопштење потврђује да је 16. јануара у подне било 100.000 штрајкача, међу којима велики број жена.

Париз. — „Матен" јавља да се ширење револуционарних начела међу аустро-немачким масама врши брзо. Забринутост немачке владе је толика да се стара свима средствима да одложи коначно регулисавање питања о размени заробљеника између Русије и Немачке.

Цирих. — Један неутрални дипломата који је јутрос приспео из Минхена учинио ми је ову изјаву:

„Стање у Немачкој је изванредно озбиљно. Никада централни нису пролазили кроз једну такву акутну кризу. Општи штрајк, објављен у Берлину, шири се на веома узнемирујући начин. Шлески рудари, велике штампарије у Лајпцигу и све муницијске фабрике у непосредној берлинској околини обуставили су сваки рад. Чувене фабрике за челик у Солингену, где ради више од 40.000 радника, фабрике у Дармштату које имају исто толико радника, фабрике у Франкфурту на Мајни и у Диселдорфу, као и они пространи рударски басени у Ренанској области затворене су од 16. јануара. Есенска власт предузела је енергичне мере у намери да спречи раднике из Крупове фабрике да узму учешћа у покрету.

Велике манифестације десиле су се у свима немачким индустријским центрима. У Дармштату где је 20.000 радника пролазило улицом, тражећи мир без анексија, трупе су одбиле да пуцају на манифестанте."

Према вестима из Амстердама штрајк је објављен у огромним покорским радионицама „Вулкан" у Штетину и у Данцигу. Власт је немоћна да савлада покрет или да спречи његово ширење. У току 15., 16. и 17. јануара извршено је стотинама хапшења. Јавља се да је било много погинулих и рањених са једне и са друге стране у току крвавих сукоба који су наступили између војника и манифестаната.

Лондон. — Потврђује се да је штрајк објављен и у Крупповим фабрикама.

Лондон. — Депеше из Амстердама, Копенхагена и Цириха јављају да број штрајкача износи 700.000. Покрет се шири врло брзо. „Форверц" јавља да у Берлину само има 500.000 радника који штрајкују. Велике покорске радионице у Хамбургу затворене су исто онако као и фабрике у Нирнбергу. Од 14. овог месеца сва радничка класа у Килу штрајкује. Пекарнице чува војска која врло често прибегава употреби митраљеза. Рајнски и вестфалијски народни посланици су дошли у Берлин и саопштили гласи да је индустрија потпуно укочена. И железничари ће ускоро да објаве штрајк. Влада је ванредно забранила митинге. Шајдеман је захтевао од владе одобрење да може ступити у преговоре са штрајкачима. Хертлинг још није одговорио.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 20. СУБОТА, 20. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 20. јануара

Српски званичан извештај. — 19. јануара јача артилериска ватра јужно од Градешнице. У долини Бистрице ноћас смо ватром растерали две непријатељске патроле.

Солуц, 20. јануара

Француски званичан извештај. — Артилериска борба на целом фронту. Српске су трупе извршиле успешно један препад на непријатељске ровове.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 20. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — Нека француска одељења успешно су извела неколико препада у области Њепор и северо-западно од Ремса. Французи су заробили неколико војника и запленили један митраљез. У области североисточно од Флире, једно јако непријатељско одељење, које је покушавало да се дохвати француских линија, растерано је француском ватром. На осталом фронту ноћ је прошла на миру.

Званичан извештај од 23 часа. — Ништа ново није се догодило осим убичајене артилериске ватре на највећем делу фронта.

У току претпроше ноћи француске ескадриле за бомбардовање бациле су неколико бомби великога калибра на полазне аеродроме немачких аероплана који су били дошли на Париз. Забележени су добри резултати и сви су се француски апарати вратили.

Бомбардовање Париза од стране немачких аероплана. — Сада се зна цифра губитака које је претрпело париско становништво у току јучерашњег препада, и то: 45 погинулих од којих 31 у Паризу а 14 у околини, 207 рањених од којих 131 у Паризу а 76 у околини. Међу овим жртвама непријатељскога напада има велики број жена и деце. Бачене бомбе погодиле су три болнице. У једној од њих појавио се пожар. Непријатељ, чији је један апарат оборен у ваздушној борби изнад Шеда, могао се уверити да његов напад није изненадио храброст француских авијатичара којима је поверена одбрана Париза.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 20. јануара

Званичан извештај. — После многобројних и узалудних покушаја да нам преотме тековине наших успеха у области превоја Дел Росо, непријатељ је почео јуче у јутру да дејствује интензивније а у намери да нас одбаци са планине Вал Бела, где су у јутру наша одељења неодољиво освојила врх долине Мелаго. Захваљујући брзој и громовитој заштитној ватри, нападачи су потиснути на њихове полазне положаје и пре него што су могли доћи у додир са нашом линијом.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 20. јануара

Званичан извештај. — Месопотамијски фронт: Непријатељски аероплани бомбардовали су ноћу између 11. и 12. јануара једну болницу близу Багдада. Било је неколико жртава. Наши аероплани ноћу између 12. и 13. јануара напали су успешно главне станове и аеродроме непријатеља.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Цирих. — Аустрија и даље преживљује веома озбиљну политичку кризу. Социјалистички орган „Арбајтер Цајтунг“ вели да, ако немачка политика буде била и даље под утицајем и руководством пангерманиста, Аустрија ће бити приморана да откаже свој Савез са њоме и да закључи сепаратан мир са Споразумом.

—

Париз. — Аустро-угарска социјалистичка штампа објављује изванредно жучне чланке против пангерманиста. „Арбајтер Цајтунг“ пише: „Немачка царевина је у рату против целога света. Она има за савезника само једну велику државу Аустро-Угарску. Нека се узме на ум. Ниједан народ, ниједна држава не може допустити да буде уперена на продужење једног погибаног рата. Ако јој је стало до мира, она га може добити. Ето то је оно што у Берлину треба да разумеју.

—

Лондон. — „Тајмс“ пише: „Идући састанак у Версаљу показује, да се приближује моменат када ће дипломатија престати за тренутак да ради и када ће се почети да остварује велики ратни план. Ово значи будуће операције на западноме и италијанскоме фронту. Версаљска конференција има да каже своју одлучну реч.

—

Париз. — „Њујорк Хералд“ саопштава: И поред напора званичних берлинских и бечких агенција да сакрију истину, стигла је у Холандију вест да се у Прагу развија значајан покрет са циљем, да се васпостави аутономна чешка држава. Главни је услов: потпуна независност од аустријске круне.

ИЗЈАВА МИНИСТРА БЕКЕРА

Вашингтон. — Амерички министар војни г. Бекер изјавио је у војном одбору Сената да у Сједињеним Државама има сада 32 дивизије, које су готове да се крену за Француску. „Политика Сједињених Држава састојала се у томе да шаље трупе у Европу са брзином са којом је моћ земље могла у опште да даје људство, и Сједињене Државе ће имати у 1918. години $1^1/_2$ милијон војника за Француску више него што се предвиђало. У више махова до сада број трупа за Француску стварно је био већи него што се предвиђало. Осим тога, створили смо нове докове, подигли нове железничке пруге, установили радна слагалишта и подигли многе болнице. Француска и Енглеска су повећале своју произвођачку моћ у артилеријској муницији и преко својих потреба.

БОРБЕ ПОЛИТИЧКИХ СТРУЈА У НЕМАЧКОЈ

Цирих. — Дописник „Франкфуртер Цајтунга“, у Берлину, сазнаје да пангерманисти врше живу агитацију у намери да владу наметну један простран завојачки програм, и да у немачким политичким круговима влада помама.

„Дајче Тагесцајтунг“ напада Хертлинга и вређа грофа Редерна што је кајзеру поднео један меморандум о политичкој и економској ситуацији Немачке, који је приморао Хертлинга да одложи извесан број захтева које је имао намеру да формулише. Листови праве алузију на кајзера, као на садашњег представника Хохенцолерна, и упоређују га са кронпринцем на његову штету, молећи немачке федералне принчеве да интервенишу код цара, као што је већ учинио баварски краљ.

Други листови, као што је „Франкфуртер Цајтунг“ нападају Хертлинга због његове нејасности. Исти лист вели да је пангерманистичко врење наперено и против Чернина и аустро-угарског народа. „Минхенер Најесте Нахрихтен“ похваљно упоређују Чернинов говор са Хертлинговим, али жале што нејасноћа односно ратних циљева и даље постоји. Лист се пита да ли је у истини толико компликован и тајанствен пут да се и после четири године рата не може подићи са њега вео.

ВРЕЊЕ У НЕМАЧКОЈ

Берн. — Штрајкачки покрет узима веома озбиљне размере у Немачкој и у Аустрији и причињава озбиљну забринутост управљачима централних царевина.

Берн. — Штрајкачи у Берлину броје на 400.000 а у Килу на 50.000 људи. Штрајк се проширио и на Баварску. Листови не излазе. Манифестације се дешавају сваког дана. Манифестанти носе велике плакате са натписом: „Мир! Леба!“

Штрајк је избио услед одбијања радничког захтева, да и радници буду представљени на преговорима у Брест-Литовску, како би на тај начин могли вршити надзор над закључењем мира без анексија и одштета.

Немачка влада је обећала радницима да ће мир са Русијом бити закључен у року од 10 дана, али радници захтевају општи мир.

Штокхолм. — Нереди су избили у Варшави против немачке владавине у Пољској.

Лондон. — Телеграми који стижу из Берлина у Холандију, труде се да ублаже стање штрајка у Немачкој. Међутим у свима осталим депешама из Копенхагена, Цириха и Амстердама најављује се, да се нереди и даље веома озбиљно шире.

У Хамбургу, Алтони и Вандсбеку, који образују област поморских конструкција, објављено је опсадно стање, као и то да је и ту као и у Килу сваки рад обустављен. Разуме се по себи, да је штрајк паралисао све радове као и поправке сумарена.

Према једној депеши из Копенхагена велики број социјалистичких шефова је ухапшен у важним немачким варошима. Други пак телеграми јављају да су се обе фракције социјалистичке партије сложиле и ставиле на страну штрајкача. Хиљадама радника муниције напустили су посао у Спандау, на неколико миља од Берлина, а ширење штрајка се наставља и у другим правцима. Штрајкачи протествују против продужења рата и рђаве исхране.

КЊИЖЕВНОСТ

AVE, SERBIA!

Твоје сунце носе сад на заставама
Ти живиш у бесном поносу синова;
Твоје светло небо понели смо с нама,
И зоре да зраче на путима снова.

Још си уз нас, света мајко, што те муче:
Све су твоје муње у мачева севу,
Све у нашој крви твоје реке хуче.
Сви ветрови у нашем осветничком гневу.

Ми смо твоје биће и твоја судбина,
Ударац твог срца у свемиру, Вечна,
Твој је удес писан на челу твог сина,
На мач његов реч ти страшна, неизречна.

Млеком своје дојке нас си отровала,
У болу и слави да будемо први:
Јер су два близнаца што си на свет дала
Мученик и херој, кап сузе и крви.

Ти си знак у небу и светлост у ноћи,
Колевко и гробље, у одећи сунца,
Ти си горки завет страдања и моћи,
Једини пут који води до врхунца.

Ми смо твоје трубе победе, и вали
Твог огњеног мора и сунчаних река;
Ми смо, добра мајко, они што су дали
Свагда капљу крви за капљу твог млека.

Јован Дучић.

ЈОВАН ДУЧИЋ

Јован Дучић је, по моме мишљењу, један од најлепших европских поета и несумњиво први српски песник.

Рођен у Требињу 31. децембра 1875., оне године кад је невесињска пушка огласила борбу за ослобођење и уједињење нашег народа, Дучић, који је тој борби посветио најлепше своје стихове, морао је напустити своју кршну домовину, јер аустријским властима нису биле по вољи родољубива предавања из српске историје, која је он држао нашој омладини у Босни и Херцеговини. У Паризу и Женеви провео је неколико година студирајући филозофију и књижевност, француску и светску. У Женеви је промовисан за лиценцијата књижевности.

У његовим првим стиховима осећа се снажан утицај Војислава Илића. Али, очаран рекецима великих песника Запада и проникавши тајне најсубтилније модерне просодије и естетике, Дучић ускоро, под утицајем француских Парнасоваца (Леконта де Лила и Хозе Марија де Хередије) и симболиста (Албера Самена), надмаша свога драгог учитеља Војислава и уноси нове облике и нова схватања у српску поезију, коју својим савршеним стиховима диже на висину, на којој дотле никад није стајала.

У Јадранским сонетима даје дивне описе природе, у „Дубровачким сонетима" сву елеганцију и грацију нашега ренесанса сликајући живот отменога друштва у Дубровачкој Републици. Његове „Песме у проза" и путописи (писма „Из Женеве" и са „Јонскога Мора") спадају у најлепша дела српске прозе. Написао је и једну причу која се може поредити са најбољим новелама ненадмашног француског новелисте Гија од Мопасана.

Мало има песама у нашој књижевности, које се могу поредити са „Ave Serbia". Дучић је у њој унео сву своју велику српску душу и сав свој отмени патриотизам. Таква песма равна се једној великој победи.

Српски борци на Македонском фронту, чија је осећања он најречитије изразио и чијим је подвизима он подигао вечити споменик у својим патриотским песмама, прочитаће с узбуђењем ту дивну химну нашој великој напаћеној Отаџбини.

„Ратни Дневник", под новом управом, користи се овом приликом, да се дубоко поклони славном српском песнику и да му најискреније на њој захвали.

М. В. Ђ.*)

*) Опширније о Дучићу:
Богдан Поповић, Јован Скерлић, Павао Поповић: Критике у »Срп. Књиж. Гласнику«.
Д-р Владан Борђевић: Извештај Краљ. Срп. Академији Наука о песмама Јована Дучића.
Милан Вл. Борђевић: Наша модерна лирика (јавно предавање).

БЛАГОДАРНОСТ

Госпођица Емилија Тајстон, америкаска болничарка приватне станице у Владову, посетивши, при пролазу свом, II. завојиште Шумадијске Дивизије, поклонила је 50 драхми са жељом, да се за исти новац купи дуван и о Божићу раздели болесницима II завојишта, што је и учињено.

Господин Министар Војни и овим путем изјављује своју благодарност племенитој госпођици Тајстон.

Из канцеларије Економног одељења Министарства Војног, Е.Г.Бр. 21.299. 11. јануара 1918. године у Солуну.

—

Г. Стојан И. Моцић, свештеник * пешад. пука, поклонио је војницима свога пука 1050 паклића нашег-српског-дувана и 540 комада цигар-папира у име свога честитања Божићних празника, који им је одмах и раздељен.

Господин Министар Војни и овим путем изјављује своју благодарност Господину Моцићу на учињеном поклону.

Из канцеларије Економног одељења Министарства војног, ЕГБр. 21.348. 13. јануара 1918. године, у Солуну.

—

Василије Ј. Караџић, редов-жандарм, на служби Команде стана министарства војног, при посети гроба свога погинулог брата Јована, редова 4 чете, 3 бат. * пеш. пука, предао је команди исте чете 25 драхми са жељом, да се поделе за покој душе Јованове сиромашним војницима чете, који су покојног Јована из рова извели и сахрани присуствовали, што је и учињено.

ШИЉАЊЕ ПАКЕТА ЗАРОБЉЕНИЦИМА

У Српским Новинама бр. 3 од 6. овог месеца у рубрици саопштења објављено је: „Комитет српских жена у Паризу за шиљање помоћи заробљених и интернираним Србима прима пошиљке и нарочитих плаћених пакета. Ови су пакети двојаки према садржини, већи, који стају десет франака француских и мањи који стају осам.

Новац за пакете треба слати упутницом, на адресу Комитета, а на купону назначити тачну адресу и хоће ли се шиљати већи или мањи пакет.

Из Обавештајног Бироа Срп. Црв. Крста у Солуну, 12. јануара 1918. год.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 21. НЕДЕЉА, 21. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 21. јануара

Српски званичан извештај. — 20. јануара повременом ватром ометано утврђивање непријатеља. Дуж фронта слабија ватрена активност.

Солун, 21. јануара

Француски званичан извештај. — Артиљеријска активност у Дојранској области и јужно од Хуме. Иначе ништа ново на осталом фронту.

Енглески званичан извештај. — 16. јануара извршени су победоносни препади источно од Дојранског језера. Непријатељски заклони бачени су у ваздух а заробљено је и доста војника. Извесан број погинулих непријатељских војника остављен је на терену.

Наши су аероплани бомбардовали непријатељске батерије близу Николића и, између осталих објеката, варош Тустендил, (на 40 миља југо-западно од Софије). Уништена су два непријатељска аероплана.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 21. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — Иначе мирна ноћ била је обележена само извесном артиљеријском активношћу у области Бирно де О. У току једног извршеног препада северно од шуме Мартен, Французи су заробили неколико непријатељских војника.

Званичан извештај од 23 часа. — Доста велика артиљеријска активност на Краонском сектору, на обема обалама Мезе. као и у Воевру, у области Флире. На фронту шуме Коријер Французи су потиснли једно немачко одељење које је покушавало да се дохвати наших линија.

Лондон, 21. јануара

Званичан извештај. — Непријатељска артиљерија показала је извесну активност у току ноћи у близини Гузокура и Ланса.

Доцнији извештај. — Под заштитом густе магле непријатељ је извршио јуче препад на наша предстражна одељења у близини железнице Ипр—Стаден. Недостаје неколико наших људи. Друго једно непријатељско одељење које је покушало прошле ноћи да се приближи нашим положајима западно од Гелувелта, потучено је. У току дана наше су се патроле вратиле са неколико заробљеника.

У току месеца јануара 1918. године заробили смо 171 немачког војника са 4 официра, као... митраљеза и три роповска мерзера.

Лондон. 21. јануара

Званичан извештај. — Једно одељење наших трупа успешно је извело јутрос један препад југо-источно од Монши ле Пре. Заробљено је неколико војника. Јутрос рано непријатељ је извршио један препад на једно наше предстражно одељење југо-источно од Пелкапела; два нам човека недостају. Друго једно непријатељско одељење које је нападало наша одељења у близини железничке пруге Ипр—Стаден одбијено је. Заробили смо и на томе фронту подоста војника. Непријатељска артиљерија била је нешто активнија северо-источно од Елехи, у околини сектора Гаврел—Ипр.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 21. јануара

Званичан извештај. — На целом фронту бор-

бена активност се ограничила јуче на артилериске акције, нешто мало јаче на секторима источно од висорани Азијаго; тамо је било и живог узајамног пушкарања између истакнутих одељења.

Активност наших ескадрила је изазивала жестоке борбе, у току којих су оборена два непријатељска апарата близу Турино (јужно од Азијага) и у долини Бренте. Јуче пред вече једна непријатељска ваздушна лађа бомбардовала је Тревизо и разна друга места у области Бренте и Пјаве. Било је неколико рањених а штета причињена разним грађевинама незнатна је.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — Савезнички ратни одбор одржао је јуче после подне нову седницу у Версаљу. По обичају на њој су били присутни само команданти армија или они који припадају вишем војном савету, као и три председника министарског савета, г. г. Лојд Џорџ, Орландо и Клемансо и министри спољних послова Француске и Италије, г. г. Пишон и Сонино. Предмет претресања, који је строго поверљив, односно се на мере које треба предузети ради осигурања потпуног склада и јединства командовања савезничких армија пред непријатељском офанзивом.

—

Берн. — „Франкфуртске Новине" објављују телеграм из Беча, да су чланови групе д р Коросеца у Краљској, Корушкој, Штајерској и северном делу Хрватске прикупили стотине хиљада потписа свих грађана, који траже независност југословенске државе. Исти лист јавља, да се и по осталим југословенским покрајинама грађани сами јављају и потписују ту петицију. Југословенски клуб посланика у Рајхсрату предаће те петиције влади и цару.

ФРАНЦУСКА И СРБИЈА

Г. Пашић, председник Министарског Савета и Министар Спољних Послова, упутио је г. Клемансо-у, Председнику француског Министарског Савета, један телеграм у коме је изразио своју веру у коначну победу и своје поуздање, додајући:

„Ноше ће се отворити једна нова ера, која ће осигурати владавину правде, једнакости и слободе за све мале и велике народе, као и трајан и напредан мир, у коме би човечанство могло обезбедити себи нову будућност слободног развијања свих својих умних и економских снага."

Г. Клемансо, Председник француског Министарског Савета, одговорио је телеграмом који у изводу гласи:

„Наши ће напори бити крунисани трајним миром, који ће учврстити право народа и дати слободан ток њиховим легитимним тежњама."

КОМЕНТАРИ ХЕРТЛИНГОВА ГОВОРА

Париз. — Гроф Хертлинг је у своме скорашњем говору нагомилао толико неистина и дрских претензија да изгледа као да је тражио у прошлости и у садашњости нове поводе за свађу између Немачке и Споразума. У том смислу „Тан" пише: „Он инсинуира да се Француска пре рата наоружавала у намери да нападне Немачку и, као пример, наводи закон о тротодишњем року. „Наша наоружања, додаје он, била су нам наметнута потребом да се бранимо од опасности којом нам је непријатељ грозио." Међутим, целом свету је познато да је закон о тротодишњем року поднесен 6. марта 1913 године а изгласан 7. августа и да он није могао да одговори на страховит војни програм, који је Рајхстаг био изгласао на трећем читању 30. јуна.

Немачки канцелар претендује да су данашњи савезници били закључили између себе офанзивне уговоре против Немачке, говоре који су тобож обелодањени у току овога рата. Чекамо та да нам наведе ма какав уговор који је био закључен пре садашњег рата у намери припремања каквога напада на Немачку. А кад је канцелар већ говорио о офанзивним уговорима, онда са своје стране ни тамо: 1) Како би аустријска влада могла објавити рат Србији, да није била опкољена од стране Немачке да наруши мир у Европи; 2) Како би Вилем II. могао доставити ручком посланику још 4. августа 1914 године, да је потписан турско-немачки савез и да ће ускоро наступити бугарска интервенција, да се већ пођавна нису водили преговори ради припреме турског нацртаја на Русију и бугарског на Србију.

У говору грофа Хертлинга стоји да ће руско-немачки мир признати граничним народима право да располажу сами собом; али у аустро-немачкој ноти од 14. децембра стоји да земље у којима живе ти народи неће бити напуштене од завојевача.

Немачки канцелар даје разумети да је мир немогућан, ако се претходно не објави територијални интегритет како Аустрије и Турске тако и Немачке; али видело се у пуном јеку рата како је Немачка увела Бугаре у једренску железничку станицу и како је нудила велике територијалне добити Италијанима на штету Аустрије, као што је то ту недавно констатовао сам гроф Чернин.

Председник Сједињених Држава предложио је да после рата народи између себе предузму такве мере којим би се обезбедило смањење наоружања на минимум. Ово се да дискутовати, — одговара неодређено немачки канцелар.

Господин Вилсон је предложио да се образује друштво народа са задатком да се зајемчи малим и великим државама пуна независност. Немачка, одговара канцелар, биће готова да испита основице једног таквог предлога, али тек „пошто сва нерешена питања буду била регулисана".

Предлажући слободу мора, г. Вилсон износи случај у ком би било потребно да се приступи међународној акцији у циљу наметања поштовања међународних уговора. На тај начин он припрема санкцију против сваког оног који би покушао да поквари светски мир. Ограничење које није довољно разумљиво и које изгледа илузорно, одговара гроф Хертлинг. Канцеларов говор изгледа с једног краја на други као једна неискрена одбрана и као знак нових умишљаја.

Где год би Немачка имала да попусти она брутално одбија или се увлачи у страховите двосмислице. Алзас-Лорен? Никада! Иредентистичке земље у Италији? Никада! Умирење Балкана? Ни речи! Потребне гаранције јерменском или арапском народу? Одбацују се на основу формуле: интегритет турске царевине! Репарације које дугују поседнутим земљама? Одбацују се принципијелно, као ствари које се не могу ни дискутовати! Пољска? То је ствар Немачке и Аустрије коју ће оне регулисати између себе и Пољака! Белгија? Немачка одбија да о њој говори све док савезници не одустану од својих националних захтева и нико у осталом не ана како ће она о њој говорити. Поседнуте француске области? Оне представљају један драгоцени предмет за размену. Ништа друкчије није се радило ни у феудално доба, када је властела трговала са селима. Ето такви су уступци немачке владе."

Рим. — Поређени арогантан говор канцелара Хертлинга и пакучне речи грофа Чернина, политички кругови истичу да између централних царевина мора постојати потпун споразум односно наметања свету једног немачког мира. Иначе, не би се могла појмити разноликост у говору између Чернина и Хертлинга. Та разноликост је последица једног у напред смишљеног плана којим се тежи једном и истом циљу помоћу разних путева. Проверена обавештења доказују да је привржености Аустрије према Немачкој увек чврста и потпуна. Евентуалност да се Аустрија може оцепити од савеза са Немачком, сматра се као неверватна не зато што Аустрија не би хтела већ због тога што се не може оцепити, пошто је сада више но у прошлости потчињена Немцима који у њој стварно владају, држећи у својим рукама најживотније организације државне, као што су: железнице, банке, индустрија и све војне снаге које је узаптила немачка организација. Чернинов говор, који кипти алузијама, има нарочито за циљ да обмане америчку владу и да преко ове поколеба чврстину Споразума.

Хертлингови и Чернинови говори нису успели да поколебају јавно мњење италијанско у његовом поуздању, јер су Италијани убеђени да ће Савезници умети да изиграју тај непријатељски маневар.

КЊИЖЕВНОСТ

КРАЉ ПЕТАР

Ступање Њ. В. Краља Петра на престо Србије у она мутна времена, 1903, био је један светао тренутак не само за Србијанце него и за све Југословене; тренутак који је отварао видик многим и многим надама како Србијанцима, жудним политичких слобода и економског напретка, тако и свима Југословенима, жељним националног уједињења. А име војводе Петра Мркоњића и председника „О слободи", од Стуарта Миља, само је давало маха тим надама. Колике су пак те наде биле, показивао је одушевљен дочек и поздрав националнога Краља у свој југословенској штампи, на станицама крај којих је пролазно воз жељенога Краља, и у самој Србији где Му је народ љубио скуте и земљу испод Његових ногу. Свака југословенска провинција трудила се да докаже да нови Краљ води порекло из њене средине; чак и штампа и популарне књижице злоковарног бугар-

ског дела доказивале су да је Карађорђе, дед Краљев, рођен у Тополи у старој Бугарској. Југословенски конгреси, пак, од 1904 и 1905 у Београду и Софији донели су да јаче истакну жељу Југословена за уједињењем и наде које су се полагале у новога Краља и Његову Србију.

И збиља, Србију је очекивала ера реда и рада, период наглог равнања у свима гранама.

Њ. В. Краљ Петар, рођен у демократској средини, изданак слободног, храброг и честитог народа, васпитан у слободоумној Швајцарској и Француској, схватио је одмах жеље и наде свога народа. Он је, као мудар владар, увидео да те жеље и наде могу бити остварене само помоћу Србије, политички сређене и ојачане, економски јаке, финансиски подигнуте, снажне културом и војском.

И преводиоца О слободи није опорекао вољени владар Србије: давањем Устава дата је општа једнакост у грађанским правима и дужностима и толико жељена политичка слобода. Административно уређење земље изведено је у духу новога времена установљавањем општинске и окружне самоуправе. Уставом зајемчена независност судства подигла је веру народа у судове. Цензус за право гласа тако је смањен, да се може рећи да је у земљорадничкој Србији дато опште право гласа. Слобода при изборима, пак, осведочавала се увек. — На тај начин, у земљи је брзо било сређено политичко стање и политички однос међу странкама доведен на солидну основу.

Овако сређено стање у земљи допустило је да се обрати пажња и на друге гране народнога живота. Умешност Њ. В. Краља Петра да се увек окружи људима спремним, свесним и дораслим тешких задатака, дала је маха напретку у свакоме правцу. — Подизање Велике Школе на степен Универзитета, независно просветно тело у коме су се окупили вредни и способни професори, убрзало је и унапредило развитак наука и књижевности. Образовањем Народне Одбране и Културне Лиге уносила се култура у народ и будила жеља за уједињењем и напретком; а стварањем ложа гутемплера и Друштва Народног Здравља радило се на подизању народнога здравља. Доношењем, пак, новог закона о средњим школама тежило се олакшању добијања средњешколске наставе и подизању њеном. Није се заборавило ни потпомагање развитка уметности: оснивањем сликарске и музичке школе дала се прилика за откривање и неговање нових уметничких талената. И уметничке изложбе, српске и југословенске, — приређивање у Београду, потврђивале су успех који је постигнут у нашим уметностима. Најзад, глумачка школа припремала је добар глумачки подмладак... Културни напредак био је велики и очигледан. А Београд, препорођен новим духовним и политичким животом, привукао је Словене на Свесловенски Новинарски Конгрес, који је још јаче истакао културни напредак Србије, и југословенску омладину на поновни југословенски омладински скуп.

Упоредо са културним напретком показао се и огроман економски напредак. Сељак, материјално обезбеђен законом, почео је рационалније обрађивати земљу; радничка снага почела се много више ценити, а плод њен није више давао у бесцење. Пчеларски, земљораднички и виноградарски конгреси учестали су били у свима крајевима земље и дали полета пчеларству, виноградарству и осниваљу задруга. За то, царинска рат 1906. са Аустро-Угарском, пружио је прилике за довршење већ отпочете еманципације од аустро-угарских трговаца: пронађени су нови путеви и бољи трговци за земаљске производе. Том приликом отпочео се живљи рад и на подизању индустрије доношењем разних закона: фабрике су почеле ницати, а експлоатација блага, скривеног у нашој благородној и богатој земљи, бивала је чешћа, солиднија и рационалнија. Занатска, Трговачка и Индустриска Комора, пак, уносиле су полет у цео економски напредак, — а израда путева и нових железница сјајно је послужила живљем развитку трговине и индустрије. — Такав и толики економски напредак учинио је да народ није осећао тежину државних дацији, које су та пре 1903 године давиле. Равнотежа у државном буџету, која одавно није била постигнута, сада је постигнута и, на велику радост свих родољуба, појавила се и повећала се постепено уштеда. На тај начин, финансиски кредит земље, који је био уништен како у самој земљи тако и на страни, био је подигнут.

(Свршиће се).

У јучерашњем броју „Ратног Дневника", у чланку о Јовану Дучићу, на страни 80., 12-ти ред одго, случајно се поткрала једна грешка коју треба исправити. Тамо стоји: „у њој" а треба: „у њу".

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 22. ПОНЕДЕЉАК, 22. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 22. јануара

Српски званичан извештај. — 21. јануара ватром смо ометали непријатељу местимично утврђивање.

Солун, 22. јануара

Француски званичан извештај. — Артилеријска борба на десној обали Вардара. Одбијена је једна непријатељска извиднича западно од Охридскога језера. Наши су аероплани бомбардовали железничку станицу Милетково.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 22. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — Јача активност обеју артилерија на фронту северно од Ена и у области Фур де Пари. Препаде које је непријатељ покушао на француска мања одељења јужно од Ломбардијда и на десној обали Мезе, северно од коте 344, у Лорену, северно од Бирна и у Алзасу, у области канала између Роне и Рајне, пропали су сви редом.

Званичан извештај од 23 часа. — У јутру једно француско одељење је извршило на сектору северо-западно од Куртекона (област Елет) један препад на једно омање немачко одељење, које је заробљено и доведено у француске линије. Одељење је имало 13 људи. На накнадних обавештења види се, да је немачки препад који су Французи одбили у току ноћи северно од Бира, извршен од стране одељења које је бројало око 200 људи. Губитци Немаца били су особито тешки.

Лондон, 22. јануара

Званичан извештај. — Пук „Ливерпул" извршио је успешно један препад југо-источно од Армантјера и вратио се са заробљеницима. Одбијен је један непријатељски препад северно од Пашендаеле.

Наши су аероплани бомбардовали аеродром у Тилту и логор у Куртреу.

Доцнији извештај. — Осим препада о коме је реч у извештају, непријатељ је јуче у јутру покушао други један на сектору Пелкапел, али је потиснут ватром наших митраљеза. Преко ноћ десили су се сукоби између патрола у нашу корист, у близини Меркура и северно од Ланса. Непријатељска артилерија је показала извесну активност у близини Ла Вакери и јужно од Ланса.

Наше ваздушне снаге из маринне бомбардовале су Варјажери у јутру 20. јануара. Примећен је један пожар. Један непријатељски апарат који је снимао, нападнут је и уништен од наших извиђачких апарата.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ.

Рим, 22. јануара

Званичан извештај. — Умерена артилеријска акција од Стелвија до Пјаве а интензивнија на доњем току те реке. Непријатељ је запалио једну мину у области Пазубио, али није постигао никаква резултата. Десиле су се чарке између патрола на висовима северо-источно од планине Грапа.

Наша је авијација, потпомогнута лепим временом, знатно дејствовала против непријатељских војних објеката. Ескадриле су тукле јуче центре за снабдевање и раскрснице путева у по-

задини непријатељевој према Ланцају. Апарати за бомбардовање оштетили су прошле ноћи аустриску ваздушну железницу која иде од Калдонацо до планине Роверс. У току дана оборено је 8 непријатељских апарата, од којих су, оборили 6 енглески авијатичари и запалили један непријатељски стални балон на реци Пјави.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — Односи између Шпаније и Немачке изненада су постали затегнути, услед торпедовања шпанског брода „Циралда". Мадридска влада упутила је Немачкој један енергичан ултиматум, у коме изражава своју индигнацију и захтева да јој се у року од 24 часа поднесе извињење и оштета сопственицима бродова и породицама погинулих.

—

Париз. — Из Цириха јављају: Односи између Беча и Берлина сада су веома затегнути. Јавно непријатељство влада између куће Хохенцолерна и куће Хабсбуртоваца. Берлински двор чини одговорним лично цара Карла за догађаје који су се у току прошле недеље развијали у Аустрији.

„Журнал" сазнаје, такође из Цириха, да аустријски листови од петка износе да никада до сада није владало такво непријатељство у односу централних царевина. „Винер Алгемајне Цајтунг" „Најес Винер Тагблат", „Цајт" и „Арбајтер Цајтунг" не устручавају се чак ни од претњи, а овај последњи лист се отворено и енергично окомљује противу немачке империјалистичке владе. На супрот томе немачки листови су препуни пакосних на чак и умеренијих инсинуација на адресу аустро-угарских управљача и самога народа.

—

Вашингтон. — Сједињене Државе су до сада позајмиле савезницима снега 23 милијарде франака.

—

Рим. — Једна чешка добровољачка легија образована је у Италији. Одлив је веома велик.

ВРЕЊЕ У НЕМАЧКОЈ

Лондон. — По вестима из разних извора, број штрајкача у Берлину и предграђима цени се на 300.000 радника, а у другим варошима на 350.000. По једном телеграму из Амстердама, који још није потврђен, број радника у Берлину и предграђима који штрајкују износио би 750.000 људи. У једном службеном саопштењу из Берлина вели се, да још нема никаквога озбиљног извештаја о ширењу штрајка по унутрашњости.

Хамбуршке војне власти наредиле су штрајкачима, да одмах наставе рад; у противном, штрајкачи ће бити упућени у војску и приморани да раде као мобилисани војници. Сви радници по хамбуршким арсеналима штрајкују. Приређене су шумне манифестације, и полиција је ухапсила многа лица. Изгледа да у килским радионицама нема више ни једног радника.

Из Берлина јављају, да је полиција доставила шефовима штрајкача, да ће свака јавна манифестација бити забрањена.

Владини листови позивају штрајкаче да воде рачуна о садашњој озбиљној ситуацији и да се врате на посао, како би се могли узети у претрес њихови захтеви о миру.

Савезнички изасланици су захтевали састанак са грофом Хертлингом. Канцелар је одговорио, да може говорити само са народним посланицима.

Споразум, који је постигнут између обе фракције социјалистичке партије односно заједничког руковођења штрајкачким покретом, произвео је веома јак утисак у владиним круговима и у Рајхстагу.

„Пост" је обустављен на неодређено време.

„Франкфуртер Цајтунг" вели, да ће радници из фабрика у Есену, Диселдорфу, Хагену и Бохуму за неколико дана објавити штрајк.

На великом скупу, одржаном у Берлину, сви радници изасланици су се свечано обавезали да се неће вратити на посао пре него што им влада не усвоји све захтеве. Делегати немачких и аустро-угарских социјалистичких организација приспели су у Берлин.

Берн. — „Франкфуртер Цајтунг" јавља: На митингу, држаном у Нирнбергу, на које је узело учешћа више од 60.000 штрајкача, говорници су изложили радничке захтеве који, између осталога, обухватају опште право гласа и неодложну обуставу непријатељстава.

Атина. — Нови сукоби десили су се у Берлину између штрајкача и полиције. Јавна здања

чува војска. — Радници протествују против настављања рата, несношљиве ситуације у исхрани и апсолутистичког режима који забрањује људима из народа да слободно изразе своје мишљење. Извештаји из више извора потврђују да врење у Немачкој узима све више и више узнемиравајући карактер.

Лондон. — Један телеграм из Минхена јавља да је у тој варошн објављен штрајк. Велике фабрике за војну спрему затворене су. Депеше из Берлина јављају да је полиција ушла у локал Радничког Удружења, одакле је отерала манифестанте који су ту држали митинг.

Лондон. — Берлинска штампа објављује следећи апел који је упутила Немачка Врховна Команда: „Како проглашавање опсадног стања није било довољно да се избегну нереди, ми немо с тога употребити сва средства којима располажемо ради одржања јавног реда и поретка. Позивамо све грађане да не узимају учешћа у јавним митингима. Ако будемо прибегли војсци за угушивање покрета, нећемо чинити никакву разлику између нарушилаца мира и грађана".

НЕМАЧКЕ ИНТРИГЕ У БЕЛГИЈИ

Хавр. — (Нарочити извештај Ратног Пресбироа). — Депеше немачкога порекла распростреле су вест, да се некакав тобожњи Фламански савет спрема да прогласи независност Фландрије, пошто најпре буде тобожње консултовао народ. После тога ће се можда тражити да се добије признање неутралних сила. У ствари, то је само један немачки маневар са сврхом, да се Фламанско питање интернационализира, маневар који сачињава развијање плана који је канцелар објавио у Рајхстагу 5. априла 1916. год. а чија се најновија фаза испољила у административном оцепљењу, противу чега је белгиска влада протествовала месеца августа 1917. год.

Белгијанци којима се у овој прилици служи непријатељ под именом фламанског савета, јесу личности без икаквог ауторитета и пуномоћја.

Поред белгиске владе, све фламанске политичке личности: сенатори, народни посланици и политичке личности у Белгији и ван ње, уложиле су протест противу тог административног оцепљивања. Овај нови покушај поделе Белгије наићи ће на јоп јачу опозицију.

АНДРЕЈА АНДРЕЈЕВИЋ

Уредништво „Ратног Дневника" добило је од свога ратног дописника г. Доменика Д'Андреа један поучни рад под насловом „За морем кроз арнаутлук". У писму, којим спроводи тај свој напис, писац нам између осталога јавља:

„.....У исто време сматрам за потребно да известим уредништво да сам на дан 7. овог месеца извршио формалан прелаз из католичке у православну веру, чије сам обреде и до сад једино испуњавао, а у исто време примио славу Св. Јована и своје дојакошње име заменио српским именом и презименом Андреја Андрејевић. На тај начин привео сам у дело своју давнашњу намеру и жељу, да се са средином којој од увек припадам и с којом подједнако осећам најједначим и у погледу те мале спољне разлике.

Обред је обавио дивизиски прота г. Ж. Милутиновић у присуству кума рез. капетана I класе г. Драгише Васића и чланова судског одељења и гостију.

О томе сам известио Команданта Дивизије' молећи га за дејство, да се моје ново име озваничи, како бих га могао с правом носити."

Нашем одличном сутрађанину, врлом родољубу и осведоченом борцу за српску и јутословенску ствар, нашем драгом и заслужном сарадинку, г. Андреји Андрејевићу, желимо најлепшу срећу у крилу Православне Цркве. Нека његово красно име, Св. Јован Крститељ, буде назва на помоћи и њему и његовој честитој породици.

КЊИЖЕВНОСТ

КРАЉ ПЕТАР

(2)

Срећено економско и финансиско стање земље допустило је Њ. В. Краљу да обрати довољну пажњу и на војску, на ону војску која се, достојна свога Краља и народа, показала онако сјајно у свима досадањим ослободилачким ратовима и прибавила Краљу и народу поштовање и дивљење целога света, чак и њихових непријатеља. — У спољној политици, мудри Краљ је умео да држав-

ни брод мале Србије привеже за интересе наших многих и великих савезника и на тај начин зајемчи не само обезбеђење и повећање Србије, него и наше национално уједињење.

Једном речи, велики је напредак постигнут у свима правцима, за који се огромним делом има благодарити мудрој и родољубивој управи, доброг Краља. И када се буде писала историја преporођене Србије, рад и заслуге Њ. В. Краља Петра несумњиво ће бити подвучени, истакнути, а Он сам бити пружан и служити као пример мудрога владара за сва времена. На ни сам народ никада се није отрзнуваво нити био неувиђаван према мудрој управи и племенитим особинама свога Краља; он је у сваком акту, у сваком гесту великодушног Краља, — било у управи, било у давању задужбине или пружању помоћи појединцима и друштвима итд. — гледао и гледа себе сама, своју крв и прекоморном љубављу обасипао и обасипа Краља и Његову породицу.

Такав Краљ, који је мудром управом својом створио од Србије југословенски Пијемонат, одушевљавао је све Југословене и распаљивао све већу жељу у свих за прикупљањем и уједињењем око себе и око преporођене и уређене Србије. Рат против Турске 1912. и успех његов појачали су још више углед Краља и Србије у очима Европе, нарочито Југословена. А рат са Бугарском 1913., — који је у очима свих југословенских родољуба био изазван колико капиталистичком тежњом Бугара за завојевањем вардарске долине и Овчег Поља — центра трговачких и стратегиских путева, толико и сукобом двају гледишта, двеју идеја — старе и мрачне племенске себичности са младом и светлом југословенском идејом, — рат са Бугарском дошао је да гласно каже да је Србија та, да је Њ. В. Краљ Петар тај, којима је намењено да ослободе и уједине Југословене.

Европски, пак, рат — наш рат против најбољег нашег непријатеља, Аустро-Угарске, а за Ослобођење и Уједињење — дао је светлију боју ореолу легендарне славе Њ. В. Краља. Ни народна традиција ни писана историја никада неће заборавити да помене и истакне онај легендарни гест Краљев: долазак Његов у ровове са пушком у руци и Његове речи војницима пред саму нашу офанзиву 1914. године. „Војници, браћо моја!... Ко неће да се бори, слободно нека иде кући. Ја са својим синовима умећу да погинем за Отаџбину...“ Ове крилате речи и лични пример Седога Краља у једном оваквом тренутку окрепили су дух војника и ужегли оно свето одушевљење у већ опробаних ратника, које је учинило да непријатељ, и ако надмоћнији, до ногу био потучен и да је задобивено 60.000 заробљеника и небројеног ратног плена. Народна традиција и писана историја неће тако исто заборавити ни борбе Старога Краља уз Његове младе војнике у данима наше несреће, нити Његово повлачење са војском кроз непроходну Албанију. Било пешке или на волујским колима, — ма да му је стајало до воље да се железницом покуне ка Солуну, Он, као Александар Велики или Наполеон, није никако хтео да напушта своје војнике ни у данима несреће...

А када је наша војска била нахрањена, одевена и реорганизована на Крфу, када је поново ступила у борбу са непријатељем и поново му показала моћ своје мишице, — мудри владар није заборавио своју дужност: Он је од наших моћних и великих савезника поново добио јемство не само за обновљење Србије него и за уједињење свих Југословена...

Мудар, Великодушан, Јунак, — тако ће име у историји имати Њ. В. Краљ Петар. А у историји Југословенима Он ће рељефно оцртавати све борбене тежње Југословена за уједињењем под скиптром Његовим и Његовог Наследника.

Такав владар, — као што је француски песник Едмон Ростан поводом слике југословенског сликара Владимира Бецића опевао у „Краљ Петрова четири пола“, — такав владар:

„Иде у бајке вечне кут“...

Р. Ј. М.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 23. јануара

Српски званичан извештај. — 22. јануара растерали смо артилериском ватром омање групе непријатељских војника у пределу Кукуруза и Зборског.

Солун, 23. јануара

Француски званичан извештај. — Ништа ново.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 23. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — Немци су покушали у току јучерашњег дана један препад на сектору западно од Френа (северо-источно од Куси ле Шато), који је лако одбијен. Активност обеју артилерија на левој обали Мезе.

У међувремену од 8. до 18. јануара закључно девет немачких аероплана је оборено у ваздушним борбама а четири друга оборила је француска наочита артилерија. Осим тога у истој периоди времена петнаест аероплана је озбиљно оштећено.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана артилериска борба је задобила извесну јачину на фронту северно од Ена, у области Корније, у Артоиз и у горњем Алзасу.

Лондон, 23. јануара

Званичан извештај. — Јутрос је једно јаче непријатељско одељење покушало да изврши препад на наше омање положаје северно од Анренкура; дочекано је ватром наших митраљеза и протерано са тешким губицима. Нешто мало пре сванућа друго једно непријатељско одељење напенада је отело један наш омањи положај јужно од Армантјера. Недостаје нам пет људи. Данас после подне непријатељска артилерија била је активна источно од Аржикура а иста активност се показала такође и северно од Ланса, у близини Армантјера и источно од Ипра.

21. овог месеца време је било лепо, али је магла била густа. Наши су аероплани извршили неколико извиђања а наша је артилерија уз потпору ваздушнога осматрања, напала многе непријатељске батерије. Око 4 и по тоне бомби је бачено у току дана на разне објекте, подразумевајући ту железничке сигнале у Лилу, Хелмуистеру и у Лихтервелду. У току ноћи операције су биле онемогућене услед измаглице. За време ваздушних борби пет непријатељских апарата је оборено а других пет приморано да слети услед оштећења. Један наш аероплан недостаје.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 23. јануара

Званичан извештај. — Ништа ухваћено.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз, 23. јануара. — После свршеног рада у Врховном Ратном Савету г. Клемансо је изјавио новинарима своје дубоко задовољство. „Задовољан сам, веома задовољан, рекао је он, а има и раштa. У истини се одлично радило, и ви можете рећи да су и г. г. Лојд Џорџ, Орландо и други, као и ја, веома задовољни.

Штокхолм, 23. јануара. — Шеснаест чешких пукова побунило се и одбило да иде на западни фронт.

ПОСЛЕДЊИ САСТАНАК ВРХОВНОГ РАТНОГ САВЕТА

Лондон. — Влада је објавила званичан извештај о трећем састанку Врховног Ратног Савета, одржаном у Версаљу 17., 18., 19. и 20. јануара. Осим чланова самога Врховнога Ратнога Савета, на име: Клемансо-а и Пишона, за Француску, Лојда Џорџа и Лорда Милнера за Велику Британију, Орланда и барона Сонина за Италију и њихових представника тога савета, генерала Бегана, Вилсона и Кадорне, на састанку су били још начелници француског и енглеског штаба Врховне Команде, ђенерал Робертсон, италијански министар војни ђенерал Алфијери и главнокомандујући на западном фронту, Петен, Хег и Першинг. Фрејзр, први секретар америчке амбасаде у Паризу, био је присутан само кад се претресала политика.

Врховни Ратни Савет посветио је највећу своју пажњу скорашњим изјавама немачког канцелара и аустријског министра иностраних дела, али није могао изнаћи никакво стварно приближење ка умереним условима које су формулисале све савезничке владе. Савет је био тешко погођен упечатком који је изазвао контраст између идеалистичких претензија са којима су централне силе изјавиле да приступају преговорима у Брест-Литовску и њихових завојевачких и отимачких планова које су сада отворено признали. Под таквим условима Врховни Ратни Савет је одлучио да једина непосредна задаћа која му се сада намеће јесте да настави рат са највећом жестином и да изведе још успешнију и интимнију сарадњу савезника све докле притисак тога напора не изазове у менталитету непријатељских влада и народа промену која би могла оправдати наду на закључење мира под условима који не би садржавали у себи напуштање свих начела слободе, правде и поштовања међународног закона.

Одлуке које је Врховни Ратни Савет донео у складу са тим закључцима, обухватају не само општу војну политику коју савезници морају примењивати на свима важнијим ратиштима већ и нарочито тешњу и успешнију сарадњу свих сила које су ангажоване противу централних царевина.

Надлежност самога савета и начела јединства политике и акције, која су утврђена у месецу новембру прошле године, још већма су проширена у конкретном и практичном смислу. У свима тим питањима постигнут је потпун споразум како у погледу политике која се има водити тако и у погледу мере које се имају усвојити ради њиховог извршења.

СРБИЈА И ГРЧКА

„Велика Србија"

На почетку Нове Године, која се пред нас поставља као година плодова наших удружених напора, не можемо пропустити а да се са неколико речи не дотакнемо наших односа са Грчком.

У току две последње године рата грчки народ је пролазио кроз разноврсне мене и искушења. У власти једног немачког маршала, који је био узурпирао сву власт и потчинио својој вољи целокупну политику Грчке, ова је била запала у тешку моралну и материјалну кризу, која је собом донела серију најнемилијих појава и догађаја. Уговор, који је Грчку везивао за Србију погажен је, и његове последице биле су фаталне, не само за Србију, већ и за Грчку. Са овим у вези наступили су догађаји, који су од Грчке били отуђили све њене праве пријатеље, и који су Грчку били довели у безизлазан положај. Децембарски догађаји од претпрошле године довели су кризу Грчке до врхунца, а њене односе са Савезницима до највеће затегнутости.

Овде се може одмах констатовати, да смо ми, Срби, пратили развој кризе не само са највећим жаљењем догађаја, који су се одиграли, већ и са чврстом вером, да ће се грчки народ пренути из летаргичнога сна, да ће са себе стрести окове немачког маршала и деспоте, и да ће ослобођен и препорођен са новом снагом и енергијом прићи колу држава, које се боре за права и слободе свих народа, колу својих вековних и искрених пријатеља ради остварења својих праведних и историјских тежњи.

Тако је и било. У критичном тренутку, грчки народ је се разбудио и свестан пропасти, у коју је хтео да сурва све његове идеале један туђинац, пренуо се и отпочео је борбу за ослобођење. Уз припомоћ својих пријатеља, он је ту

борбу завршио потпуним тријумфом. Тиранин је свргнут са престола, и заједно са својом недостојном кликом послат у изгнанство. У Грчкој је настала нова ера са повратком на власт г. Венизелоса, који је одмах енергично и неуморно приступио послу препорођаја и консолидовања грчких прилика.

Може се рећи, да су релативно за кратко време прилике у Грчкој саниране. Нема сумње, да за то у првом реду највећа заслуга припада Савезницима, који нису жалили ни напора ни средстава, да потпомогну васкрс грчкога народа.

Српски народ, који није никад губио веру у препорођај своје савезнице поздравио је овај преокрет с највећом искреношћу и одушевљењем. Он, који је некад умео да сакрије свој бол због прекршена уговора, чија је жртва био, могао је слободно и отворено да даде израза својој великој радости због срећних промена у Грчкој.

Излишно би било и далеко би нас одвело понављање познатих симпатија, које српски народ везује за грчки. Довољно је истаћи само то, да ми, Срби, нисмо никад престајали веровати, да ће се наш савез и пријатељство са Грчком обновити, упркос свима сплеткама и харадбама. Савез између Србије и Грчке, склопљен на основи узајамних националних интереса, имао је за циљ заштиту заједничких интереса и тековина Букурешког уговора, као и ослобођење подјармљене браће и одржање равнотеже на Балкану. Један такав савез није могао пропасти, упркос свима интригама и маневрима наших заједничких непријатеља. То је најбоље доказала сама револуција у Грчкој, која је грчки народ после мучних заплета и искушења навела на пут правде и истине.

Данас се са пуним правом може рећи, да су савез и пријатељство између Србије и Грчке обновљени. Они су сада, под заштитом наших моћних Савезника, јачи но икада. Данас Србија и Грчка другарски укрштају оружје против заједничког непријатеља. Грчка је подмлађена и препорођена. Снабдевена свим потребама од својих пријатеља и савезника, она данас мобилише своје трупе и шаље их у борбу за своја права и своју слободу. То је залога, којом Грчка спира са себе ћагу, нанету јој од немачкога маршала, којом обнавља своје обавезе и враћа се у коло својих правих пријатеља.

Овај васкрс обележен је највидније честиткама, измењаним о Новој Години између шефова наше и грчке спољне политике. Узајамно употребљене речи „пријатељице" и „савезнице" казују доста речито, да је доба грчке кризе коначно прошло и да је савез Србије и Грчке обновљен и учвршћен. Наша је најискреција жеља, да тај обновљени савез остане што трајнији у интересу оба наша народа, и да удружени напори Србије и Грчке, донесу праведне резултате обема државама.

ИЗЈАВЕ ДЕЛЕГАТА КАМЕЊЕВА

„Тан"

Максималистички шеф Каменељ, који је члан руске делегације за конференцију мира, излажући у листу „Новаја Жизњ" своје утиске са последњих седница у Брест-Литовску, констатовао је противуречност која постоји између интереса појединих централних сила, као и одсуство једнодушности, које се и овога пута показало између противничких делегација.

Онда када Турска и Бугарска жуде за миром по сваку цену, рекао је Каменељ, њихови су делегати немоћни да утичишу на немачку делегацију која игра свемоћну улогу. Пасивно држање представника Турске и Бугарске пада у очи. Жића жеља коју испољавају за миром, веома је појмљива, у осталом, јер, по обавештењима наше делегације, стање у Турској и Бугарској је очајно; економско растројство и глад стално се повећавају. Војни положај Турске је такав да није у стању ни да мисли о рату.

Унутрашње стање у Немачкој, у колико се може ценити према извесним обавештењима, жалосно је; криза у исхрани се јако заоштрила; нема сумње да се земља налази на прагу глади.

Стање у Аустрији је још жалосније: поред економског растројства, и односи између разних народности су постали веома затегнути. Жеља за миром је толико велика у целој земљи да би, и поред својих победа у Италији, Аустрија пристала на повраћај Италије у њене старе границе.

Поводом тешкоћа које су избиле између Руса и Немаца, дописник „Дели Мела" у Петрограду даје извесне подробности о извештају који је г. Каменељ упутио централном комитету Совјета:

На састанку који је извршио већ послани-

ка радника, војника и сељака имало у прошли уторак, Камењев је прочитао један извештај о преговорима о миру у Брест-Литовску. Он је поглавито настојавао на нејасности немачких услова односно права народа да собом располажу и неприступања немачке владе да повуче трупе са посе̂днутих руских територија. Присуство тих трупа, рекао је Камењев, онемогућава слободан референдум (изјашњење) тих народа односно одлучивања о њиховој будућности.

Та је тачка била најглавнија у преговорима и у њој руска влада неће пристати ни на какав компромис. Руси су поднели противпредлоге који се сада проучавају и биће, по свој прилици, претресани на идућој седници делегата, која ће се састати у суботу у Брест-Литовску. Ти противпредлози обухватају неодложно напуштање територија које поседају Немци. Док се не изврши референдум, тим ће крајевима управљати месни представници становништва уз потпору месне милиције.

Камењев је додао, да је руска делегација одбила ди уопе у претрес друга питања пре него што ово буде регулисано. Руси су тражили такође пуштање у слободу ухапшених немачких социјалиста а због мирољубиве агитације.

Изгласана је резолуција којом се изражава незадовољство руског пролетаријата према немачким условима.

ПОДЛИСТАК

ЦРНИ СНОВИ

У земуници је догоревала свећа. Њено жмиравo светлуцање озаравање два ратника, који сеђаху на простој постељи, ослоњени леђима на асивни зид. Један беше средовечан човек, кошчатог и преплануло лица; руке набио у џепове шињела, глава му клонула на прса. Заспао. Његов други беше млађи младић црних брчића; наузнако забачене главе дисао је кроз полуотворена уста. И он заспао.

Кроз пукотине у вратанцима зимски је ветар завиждукао шакалске јауке, као неке пригушене писке, смехове и плачеве. Један јачи дах ветра прекрати умирање свећице. Пацови, тумарајући шумно, застругуташе.

— О-о... ој! Ја...а...ој!... — разлеже се плачно јечање у гробној помрчини земунице.

— А?... Шта је? Шта ти је?! — прену се млађи официр. — Шта ти је?!

— Ниш...ништа; ах...ах...ништа! Уснио сам ружан сан! — једва се прибра старији друг.

— Море батали; сан је лажа, јава је истина. Али дед' испричај шта си уснио: до сутра ћеш заборавити.

— Ево ти... Слушај... Кроз ноћ, модру као чивит, пловио је џиновски параброд, начичкан силесијом справа за убијање. Гвозденi кљун брода бесно је цепао крвљу пуњиву, која љуљуљкање безбројне лешеве. Бокови брода одбијаху лешине од себе, пенушајући крваво море. И ми смо били на њему са многобројним странцима. Скалуписмо се најзад на палуби у некакве преградице. До нас лежаху неки људи у црвеним чакширама. У неко доба ноћи навукох се да потражим воде. Насумце упадох у једно одељење. Отромне машине живеле су у њему. Орјашке облице и полуте од сјајно углачаног челика дизаху се и спуштаху, котлићи од меди прекретаху се, херкулески замаји преношаху своју обртну силу на грдне осовине, и преко њих на витлове у крвавој води... Ту је било и људи. Сваки је вршио свој рад чудно, механички — као да је и он сам делић машине. Приђох једном:

— Жедан сам; имате ли воде? — Он мигну раменима у знак да ме не разуме. Приђох другом са истим питањем. Не одвајајући поглед од посла, он ми показа руком једног човека у оделу морнарских официра. Приђох му:

— Горим од жеђи; могу ли је већ једном утолити?

— Можеш... Можда неш моћи. Пођи за мном.

Тетурали смо се дуго кроз неке мрачне ходнике, пењали се и спуштали, скретали десно и лево. Вођи сам следовао по шуму његових корака. Одједном он заусти:

— Примећих отоич да се овде нелагодно осећаш; овај ти брод наликује као грозно чудовиште. Он то и јесте.

— Заиста ми је све чудно. Нарочито људи...

— Да, људи... Сви ми на овом броду тријемо и патимо, вршећи своју дужност до последњег даха. Ми смо жива бића, а постали смо мртви делићи ове исполинске машинерије. Али се она све више приближава све више нашој мети.

— Па где пловимо кроз ову бесконачну ноћ по мору крви? Камо? Докле овако?

— До земље мирнога живота у сведопштој слободи и правди!

Најзад стигосмо пред неко тротло из кога су куљали димови, где је тутњило и грмило, фијукало и крклало... Тада ми вођа рече:

— Овде има и леденe и вреле воде, има много живота и много гропаца у крви и много смрти у громовитим пожарима. Пази; иди право напред. Ако се пробијеш кроз тај вулкански ужас, утолићеш жеђ која те највише мори; угасићеш натрену жеђ леденом, млаком или — кључалом водом. Збогом.

Утрчах... Најзад, најзад ми се указа у плавичастим намагличама ноћи — моја кућа! Срце ми весело заклика: „Кућо моја! Кућо моја!..“

— свршиће се —

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 24. СРЕДА, 24. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 24. јануара

Српски званичан извештај. — 23. јануара, у рејону Сокола, растерали смо ватром пушко-митраљеза једну непријатељску патролу која се приближила нашим препрекама од жица и успела да баци само једну бомбу.

Солун, 24. јануара

Француски званичан извештај. — Сукоби између патрола на ушћу Струме. Западно од Преспанског језера непријатељ је после жестоког бомбардовања, покушао да изврши један препад, али није успео да се дохвати наших линија. Наша је артилерија успешно дејствовала разорном ватром против непријатељских батерија и трупа.

Наши су аероплани бомбардовали аеродром у Драми и логоре између Драме и Сереза.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 24. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — Доста жива канонада на извесним тачкама фронта северно од Шемен де Дама. У истој области одбијено је једно немачко оделење пре него што је доспело до француских линија. Свуда на осталом фронту ноћ је прошла на миру.

У току 21. јануара, користећи се лепим временом, француска авијација за гоњење показала је успешну активност. Француски пилоти водили су праве ваздушне битке са немачким ескадрилама далеко у позадини немачких линија. Оборено је у ваздушним борбама 8 немачких апарата а других пет надо је и по својој приличи уништено услед јаког оштећења.

Званичан извештај од 23 часа. — У области Корбени Французи су одбили један непријатељски покушај напада на њихова оваја оделења и нападачима нанели доста губитака.

У Артоиз, на Фиј Морт, Французи су успешно извели један препад и вратили се са заробљеницима. Артилериска борба била је доста жива у области коте 344 (десна обала Мезе). Повремена артилериска ватра на осталом фронту.

Лондон, 24. јануара

Званичан извештај. — Прошле ноћи извршили смо неколико успешних препада јужно од Флер Бе и у близини пута Ипр—Стаден. Погинуло је или заробљено много Немаца и заплењили смо и неколико митраљеза.

Доцнији извештај. — Прошле ноћи непријатељ је извршио један препад на један наш омањи положај у близини пута Камбре—Бапом. Недостаје нам један човек. У току прошле ноћи и јутрос рано непријатељска је артилерија развила велику активност јужно од Маркона и северно од пута Камбре—Бапом. Већа активност је такође примећена код непријатеља северно од Ланса и северо-источно од Ипра.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 24. јануара

Званичан извештај. — Артилерија је била жива у долини Лагарине и према морској обали. Наша извиђачка оделења извршила су изненадне нападе, који су крунисани успехом, код Кастијоне, јужно од Мори и код Капизоле. Том је при-

ликом заробљено неколико војника.

Наши су аероплани извршили многобројна и силна бомбардовања у позадини непријатељских линија. Прошле ноћи наши су аероплани уз сарадњу маринских бомбардовали непријатељски железнички саобраћај источно од Пјаве, после чега су се вратили у своје базе.

Непријатељски су авијатичари поново дали хук својим варварским инстиктима, бомбардујући Венецију и друге настањене центре у венецијанској равници, нападајући по преимућству места у којима је већина становништва грађанског реда и у којима су војнички објекти веома ретки. Падова, Тревизо и Местре били су бомбардовани у више махова рано у зору, у вече и преко ноћи. Приватна својина и грађанско становништво су, као обично, претрпели највеће штете и дали највећи број жртава. Грађанска болница у Тревизу погођена је. Забележено је осам погинулих и десет рањених. У Венецији није било ни штете ни жртава.

НА МОРУ

Лондон, 24. јануара

Службено. — Јавља се за губитак енглеског сумарена „E-14", који је оперисао у Дарданелима противу „Гебена". Супротно том турском тврђењу, објављујемо да су се сви наши подводни бродови вратили у своје базе.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Берл. — Једна депеша из Беча, упућена „Берлинер Тагблату", изазвала је велику сензацију у немачкој престоници. У њој се каже, да аустријски и немачки народ жели брзи мир и противе се настављању рата. Они ће се у будуће борити само за задобијање што скоријег мира без анексија и одштета.

—

Лондон. — „Тајмс" сазнаје да се париска конференција бавила ратним циљевима Савезника а поглавито италијанским. Она је претресала такође и питање о наименовању једног генералисима за све савезничке војске.

—

Милано. — „Секоло" објављује следеће изјаве које је ђенерал Гијома учинио његовом дописнику у Солуну:

„Стање трупа на Мађедонском фронту је изврсно, поглавито у овоме часу када су појачане грчким трупама. Ако непријатељ предузме какву офансиву, сачекаћемо га непоколебљиво".

—

Берн. — Занемарујући за сада брест-литовске преговоре, немачки се листови баве узнемирујућим напретком максималистичких идеја у Немачкој. „Пост" и „Крајцајтунг" настојавају на потреби да се најхитније спречи та пропаганда.

ЈЕДНА ОПОМЕНА

Берн. — Социјалистички лист „Форверц" пише:

Две опасности прете Немачкој: анексионистичке амбиције више мање прикривене, које ризикују да продуже рат и да га учине још страховитијим. Народ осећа потребу, да му се поврати спокојство душе, уверивши га да не пролива узалудно своју крв. Влада му до сада није дала то уверење, а он ослушкује међутим сугестије које јој се чине од стране извесне привилегисане класе. Влада је дужна да обрати пажњу. Немачки радници нису бољшевици. Овај народ који је најмирнији и најстрпељивији на свету, у стању је да покаже велику чврстину ако само увиди да му садашњи систем владавине не јамчи његова права. Сваки покушај да се народу наметне један програм којим би се рат продужавао, свака сметња, која би била истицана уживању обећаних му права, на основа би подигла све масе. У овоме часу то је највећа опасност. Помишљај на то, Германијо. Хоће ли они који управљају сада судбином Немачке, чути или презрети твоје претеће апеле?...

Народно врење и даље траје и оно се неће задржати тако на пречац. У сваком случају још од сада се може констатовати да радничка класа у Немачкој и Аустрији захтева мир и леба, док јункери и реакционари обеју царевина захтевају најстрожије мере противу те радничке класе с тим, да се има настанити развој анексионистичког програма.

РУМУНИ И МАКСИМАЛИСТИ

Париз. — У разговору са једним сарадником „Матена" г. Антонеску, румунски посланик

у Паризу, најавио је ово:

„Прекид дипломатских односа између максималистичке владе и Румуније наступио је услед поступака максималиста који су, у намери да савладају руске трупе које се боре на румунском фронту, пресекли цео саобраћај између Русије и Румуније. С друге стране, Бесарабија која је одавна позорница безбројних пљачкања којима се одају максималистичке трупе, тражила је помоћ од Украјине а затим и од ђенерала Шчербачева. На молбу овога румунска влада послала је у Бесарабију један контигенат са задатком да успостави ред и да заштити румунске и руске магацине са оружјем и муницијом. Румуни су посели Кишињов, Рени и Болград."

„Ехо де Пари" има извештај: „Вести о наступању Румуна у Бесарабији и о поразу максималистичких трупа у току бојева који су се водили, изазивају овде јако узбуђење. Руско-румунским походним корпусом командује ђенерал Шчербачев.

Петроград. — На путу Кијев—Одеса десно се сукоб између максималистичких и украјинских трупа. Одеса се најаснила у корист свога присаједињења Украјини под условом да остане слободно пристаниште са самоуправном администрацијом."

ВРЕЊЕ У НЕМАЧКОЈ

Амстердамски и копенхагенски телеграми доносе да се сада врши најстрожија цензура свега онога што се односи на штрајк у Немачкој, али да и оно мало детаља што је се провукло испод цензуре показује да се овај покрет ни мало не смањује. Нигде се не говори да се број штрајкача смањио а за Минхен и Шлеску јавља се да је се повећао. Командант места у Берлину издао је следећу прокламацију: „Пошто сам увео сада поопштрено опсадно стање, сматрам да не треба да осталим становништво у сумњи, да ћу сваки покушај да се наруши ред и мир угушити свима средствима што ми стоје на расположењу. Зато опомињем сваког грађанина да не учествује у јавним митингима. Кад дође до тога да се употреби оружје, неће се моћи правити разлика између оних који руше ред и осталих који се при томе налазе."

Јавља се из Берлина да у..... Бранденбурга, обласни командант наредио је да се растури „Савет 500" који је био изабран од стране штрајкача да управља њиховим покретом и забранио је сваку сличну организацију која би имала за задатак да управља кретањем штрајкача. Преки суд, који је већ био проглашен за област Хамбурга, проширен је сада и на Бремен, и војне власти почеле су да уводе стару пруску практику за растурање штрајкова, узевши у војску преко 20 вођа овог покрета у Берлину. За сличне мере јавља се и из Кила, Нирнберга и Шпандау.

Лондон. — Долазило је до озбиљних конфликта између масе и полиције, у којима је било пушкарања и бацања камења. Полиција је морала да се умеша са пуканим сабљама. У околини Берлина прикупљају се коњичка и митраљеска одељења. У самом Берлину дошло је до бурних сцена. У варошком савету за време дискусије штрајка морало је да се нареди да се испразни галерија публике због нереда. Данас се потврђује да је и у Хамбургу дошло било до нереда у којима су власти морале да предузму оно што они називају потребним мерама.. Јавља се да се нереди преносе сада и на вароши које су до сада биле поштеђене од нереда.

Париз. — Према једној депеши из Копенхагена, преки судови почели су своја заседања у Берлину за суђење штрајкачима. Они су овлашћени да изричу смртне пресуде које се морају извршивати у року од 24 часа. Изгледа да је мноштво људи и жена осуђено на дан 20. овог месеца.

Париз. — Из Базела јављају: Немачки листови доносе да је посланик социјалистичке мањине Дитман ухапшен баш у тренутку када је држао говор у парку Трептону пред огромном гомилом. У говору свом он је позивао манифестанте да истрају у штрајку. Он ће бити оптужен не само за нарушавање закона о опсадном стању већ и за подстицање на издају. Народни посланици његове групе захтевали су да се пусти у слободу, али је Хертлинг одбио најавивши да је само војна власт надлежна да то учини.

Париз. — Из Базела јављају: Новости из Немачке постају све ређе и ређе. Али, у колико долазе, оне ипак показују да се штрајкови настављају. Осим Берлина, Хамбурга и Кила, штрајкови нарочито бесне у Вестфалији, у великом хесен-

ском војводству, у Баварској и у ренанској области.

Амстердам. — Према вестима из Немачке спрема се народни покрет у целој царевини а нарочито у рајнској области. Тамо су већ почели опасни нереди.

У Кракову ситуација постаје све несноснија. Власти нису у стању да осигурају ред и упутиле су председнику владе овакав телеграм:

„Хиљаде жена сваког дана иде улицама и и траже хлеба од општинских власти.

У недељу, понедељак и уторак било нам је немогућно да набавимо хлеба. Има више од недеље дана како је варош без брашна. Свуда влада беда и очајање. Молимо вас да одмах интервенишете".

У вароши је проглашено опсадно стање.

ПОДЛИСТАК

ЦРНИ СНОВИ

(2)

Кроз велике прозоре продираше светлост, златећи пламење узвитлане мећаве и моје завејане воћке. Пространа одаја беше без намештаја; негда црвени дуварови поцрнили. На столичици седи у црном оделу прилика моје жене. У оквиру црнине беле се њене склопљене руке и лице као да мртвачки бледа цвета. Укоченим погледом блуди по високим даљинама, а бескрвне усне као да шапућу молитве. Срце ми лупаше алосрутицом док рука по њеркшву куцаше добродошлицу. Она се не миче. Залупах јаче:

— Отвори, ја сам! Зар ме не познајеш?! Отвори!

Она се не миче. Истргох врата и кроз предсобље улетех у собу:

— Зоро, Зоро, цвете пролећа мога, утехо, љубави моја! Пребродио сам крваво море, прошао кроз паклене дане и још горе ноћи! Настаје нов живот... Чуј, нов живот настаје!... Зар ми се не радујеш?!

Она се не покрете, не погледа ме, не осло ви ме — светлост гасну; она ишчезе у гробној тами.

И мој дом, негда пун светлости и смеха, обиља и цвећа... сада беше као мемљива гробница под сводовима старих богомоља. Као суманут потрчах из ове аветињске гроза родитељској кући.

И угледах је... Угледах је пред кућом где стоји у снегу и вејавици; стоји и стреши, чека и не осећа студен; угледах светолику мајку, премилу прилику мајке моје...

— Сине, сине мој! — Крикну мученица раширених руку. Мени се одузе моћ говора и ходања. Свом снагом запињући једва сам хрлио к њој.

— Сине, сине мој! Јеси л' ми се много намучио?

— Отац.

— Није... ту... стари

— Сестра.

— И ја сам ти пресвиснула од бриге за тобом и... туге за њима... Али Љубав моја не даде ми да издахнем, док те још једном не видим, сине мој! че-чедо моје!

И она ми паде на груди, и осетих рајски дах материнске душе и мирисо миле материнског појупца. А тада се сроза тело њено, тупо лупнувши о замрзнуто тле... Све што је у мени уздрхта очајањем; чврсте споне заљубова као да се покидаше, и ја се сруших крај мртве мајке моје... Тада се разбудих.

Ето ти, друже, црног сна што сам га уснио.

— Тхе, све је у Божјој руци! У осталом то је само сан, а сан је лажа... — рече сетно млађи официр.

— Тако је, на ипак зебем; нисам добио дуго никаква гласа. Али, зар је ово живот? Зар ми не живимо више за срећу оних што ће доћи за нама?

Другови се повукоше у себе, у своје мисли у тамничастој земуници. Кроз пукотине је северац отегнуто фијукао. Час по час оштар, кратак пуцањ и брзо боботање митраљеске пушке — то се испред ровова пушкарају обавнице. Као величанствени рик разорена груне канто велика граната, потресајући стеновите падине.

— Које је доба? — пресече ћутање старији ратник.

Млађи кресну жижицу:

— Четири... четир' и по.

— Време је да обиђемо обавнице.

Кад навиђоше у ров, исток беше већ зарудно чаролијама прасковорја.

Оба друга одоше, сваки на своју страну, да се увере јесу ли стражари последње смене још на својим местима.

*

А народ наш у заробљеним домовима и у тисућама рововских земуница — сваке ноћи мучна јава дарива племе наше са по неколико црних снова.

Али после претешких ноћи најзад се румени обзорје рујним недринама Новога Живота — „Зора пуца — бит' ће дана!" А кад буде свануло, гасиће своју жеђ неко хладном, неко млаком, а неко — кључалом водом.

Јануара, 1918. М. Ж.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ — УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 25. јануара

Српски званичан извештај. — Ноћас смо у рејону Сокола пешадиском ватром одбили и растерали непријатељску патролу.

Солун, 25. јануара

Француски званичан извештај. — У области Сокола одбијена је једна непријатељска извиднича. Наша тешка артилерија дејствовала је разорном ватром противу непријатељских ровова и батерија северно и северо-западно од Битоља. Наша артилерија противу аероплана приморала је један непријатељски апарат да се нагло спусти на источну обалу Преспанскога језера. Други један непријатељски аероплан оборен је у области Топољана. Наши су аероплани успешно бомбардовали магацине у Богданцима и Порни, као и логоре северно од Ђевђелије.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 25. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — Жестока артилериска борба пред зору у области шуме Фос. У..... На осталом фронту ноћ је протекла на миру.

Званичан извештај од 23 часа. — Дан миран на целом фронту, изузимајући у области Обрива где су обе артилерије показале извесну активност. Два препада, које су Немци покушали јутрос да изврше у области шуме Фос, одбијена су.

Авијација: У току 23. јануара једна француска ескадрила за бомбардовање летела је изнад Сарбрука, бацивши с пуним успехом на тај важан железнички чвор 3610 килограма бомби. Нападнути од више немачких аеропланских група, француски пилоти су примили борбу, оборили 3 немачка апарата и вратили се у потпуном броју у своје линије.

Потврђује се да су два немачка апарата, о којима је јављено да су озбиљно оштећени 21. и 22. јануара, доиста били оборени, што чини да су та два дана француски пилоти однели прво дана пет а друтог девет победа.

Лондон, 25. јануара

Званичан извештај. — Непријатељ је преко ноћ покушао неколико препада у близини Меријкура и Авиона, али су успешно одбијени; заробили смо неколико непријатељских војника. Иначе ништа ново, осим извесне обостране артилериске активности у близини Аржикура и јужно од Ланса.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 25. јануара

Званичан извештај. — Артилерија је повремено дејствовала а ваздушна активност је била жива дуж целога фронта. У току јучерашњег дана наши су авијатичари оборили 5 а савезнички 8 непријатељских аероплана између Пјаве и Ливенце и источно од Монтело. У току ноћи наши су аероплани бомбардовали војне транспорте на железничкој пруги Конељано—Касарса. Јутрос пред зору непријатељски су аероплани поново напали Падову и бацили неколико бомби на центар вароши, причинивши штете разним зградама и ранивши неколико лица.

Рим, 25. јануара

Званичан извештај. — Осетна активност наших патрола које су заробиле неколико војника. Артилеријско дејство било је нешто мало јаче у зони коју пресеца канал Брента, као и дуж Пјаве. Ваздушна активност била је знатна на целоме фронту. Енглеске и талијанске ескадриле за бомбардовање тукле су јуче успешно непријатељске трупе близу Примољано и противникове авијатичке логоре у Санто Бакомо ди Вељиа. Наши дирижабли су изазвали један велики пожар у муниционским магацинима у Сан Стино ди Ливенца. Оборено је пет непријатељских апарата: два од наших а три од енглеских авијатичара. Синоћ је поновa бомбардована Венеција, као и Местре и Тревизо. Није било ни жртава ни штете.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Њу-Јорк. — Министар марине, г. Даниелс, објављује да флота располаже довољним преносним средствима ради обезбеђења присуства 500.000 Американца у Француској за врло кратко време у току ове године. Америчке трупе већ држе један део садашњег борбеног фронта.

—

Париз. — У суботу вече гомила се кренула према царском дворцу, на који је бачена једна бомба. Полиција је брутално растерала манифестанте. Преки судови су почели да изричу веома строге пресуде. Шајдеман је био ухапшен неко време у току туче од суботе.

—

Цирих. — Немачка цензура развија велику делатност у намери да спречи сазнавање подробности о маршевању берлинског становништва на царски дворац, а нарочито да те подробности не продру у иностранство. Међутим, сазнајем из надлежног извора, да је вест о томе произвела у Немачкој громовито дејство. Узбуђење је свуда достигло највећи врхунац. Готово у свима индустријским центрима, у којима штрајк бесни, изгласане су резолуције, којима се безусловно одобрава тај смели чин берлинских манифестаната. Цела штампа, без разлике партија и политичких тенденција, одаје велику узнемиреност поводом тог догађаја.

—

Цирих. — Према једном извештају из Прага, једна фабрика за муницију експлодирала је близу саме вароши. То је била права катастрофа која је проузроковала губитак многих људских живота и уништење читавих штокова муниције. Неки листови веле да ту није у питању случајност већ да је катастрофа изазвана намерно. Цензура је без сажаљења осакатила сва извештаје односно те афере.

—

Амстердам. — Према једном телеграму из Берлина, социјалистички посланик г. Дитман осуђен је на 5 година заточења у тврђави за покушај велеиздаје путем нарушавања закона о опсадном стању. Осим тога, он је осуђен на два месеца затвора за противстајање властима.

—

Цирих. — „Фосише Цајтунг" доноси опширан извештај са седнице бугарскога собрања од 17. јануара, из којега се види да су дебате биле веома бурне. Шеф опозиције Благоев држао је особито жучан говор, рекавши да се мир неће моћи закључити све док бугарска влада не одустане од својих завојевачких намера. Говорник је потом подвргао строгој критици немачке ратне циљеве, тврдећи да данас немачка влада једина представља сметњу за закључење мира. Благоев је још енергично протестовао и противу држања централних сила према Бугарској.

ГОВОР ГРОФА ЧЕРНИНА

Париз. — Гроф Чернин држао је данас свој велики говор, који се очекује већ од неколико дана. Тај је говор држан пред одбором за спољне послове у аустријским делегацијама. Чернин је најпре говорио оним посланицима који замерају и налазе да преговори у Брест-Литовску напредују и сувише споро и тешко. Он је изјавио да ти преговори наилазе на тешкоће, које је врло тешко замислити. Између садашњих преговора, рекао је граф Чернин, и ранијих постоји велика разлика у томе, што су садашње дискусије јавне. Та њихова јавност изазива велико узбуђење и нервозу у целоме свету, а отуда опет и разне незгоде које су још раније предвиђане на страни централних сила. „Али ми смо ипак попустили наваливаньима руске владе, пошто смо тиме хтели да се покажемо предусретљиви и готови да се прилагодимо тим захтевима односно тога, а сем тога, да би доказали како ми немамо шта да кри-

јемо од света. Поред све узбудљивости јавног мњења, земља и њени управни кругови треба да и даље остану мирни и спокојни и да са потпуном хладнокрвношћу врше своју дужност. Преговори ће довести до повољног завршетка и резултата, ако се народи монархије поуздају и ослоне на своје одговорне представнике."

У даљем току свога говора министар је напоменуо да формула о миру без анексија и одштета остаје и даље основица, коју је Аустро-Угарска усвојила за своје преговоре са разним руским државама. „Ја остајем веран своме програму. Они, који су мислили да ће ме дати завести и да ће скренути било лево било десно од изабраног пута, показали су се као рђави психолози. Ја сам, од како ти преговори трају, постајао у исто време и неоспорни присталица и ватрени поборник пангерманиста или оних људи који у овој монархији изигравају пангермане. А, на другој страни опет, представљали су ме као ратоборног шовинисту сви они који пошто пото желе мир. Ти напади са разних и често пута супротних страна нису ми ни најмање сметали. Ја вам опет понављам, да ја од Русије не захтевам ни један једини квадратни метар њене територије, нити и једну пару одштете. Ако Руси, као што по свему изгледа да ће бити, усвоје то гледиште, онда ће се мир лако закључити. Људи који желе мир пошто пото, могу да сумњају у лојалност и искреност мојих речи, ако им ја не изјавим у исто време да никада нећу потписати мир који не би одговарао главним условима што сам их напред означио. Ако Руси захтевају каквих територија или ратних одштета, рат ће се наставити."

Министар је затим подсетио да нема никаквих разлога за веровање, да преговори у Брест-Литовску неће успети, али да ће ипак требати најпре да се отклоне разне тешкоће, за које је он већ напоменуо да јако отежавају ток самих преговора. Централне силе немају према себи само делегате једне царевине већ разне делегације из појединих области једне велике земље, која је раније била уједињена у једну целину. Ту су делегати из Петрограда, из Украјине, из Финске и са Кавказа. Украјински делегати траже за себе право да учествују у дискусијама као представници аутономне украјинске републике. То њихово гледиште побијали су и оспоравали петроградски изасланици, који се ослањају на факт да украјинске границе још нису одређене и који на основу тога захтевају за себе право да посредују између централних сила и Украјине. Шта више ни сами Украјинци нису сложни ни једнодушни. Председник руске делегације саопштио је у преговорима у Брест-Литовску да влада украјинских радника и војника не признаје Украјинској влади право да може говорити у име целе Украјине. Влада, вели они, представља само украјинску буржоазију. Војници и радници у Украјини послали су своја два делегата, који траже да се и њима допусти да узму удела у преговорима о миру. Руска делегација готова је да призна те нове украјинске представнике". Када се једном отклоне те разне тешкоће, вальда се нове неће више појављивати. Ми смо се сложили са украјинском републиком, да се између Аустро-Угарске и Украјине има да задрже раније границе, које су пре овога рата постојале између Русије и нас. Што се пак тиче Пољске, чије границе нису још одређене, ми немамо никаквих нарочитих планова према тој новој држави. Њено становништво имаће, потпуно слободно и обезбеђено од сваког утицаја са стране, да решава о својој даљој судбини. Што се мене тиче, ја не придајем никакве важности нити значаја самоме начину, на који ће се извршити изјашњавање пољског становништва. У колико он више буде тачан израз воље пољског народа, у толико ћу бити задовољнији јер сматрам да ће слободна одлука Пољске бити једина права гаранција трајне хармоније и мира у том питању. Моје гледиште у тој ствари, којега се ја нећу никада одрећи, јесте: да пољско питање не треба да изазове продужење рата ни за један једини дан."

(Наставиће се)

„СВИМА У ИНОСТРАНСТВУ"

Штокхолм. — Из Царског Села упућен је радиотелеграфијом следећи протест под горњим насловом:

„Аустро-угарски управљачи паште се да умире зебње аустро-угарске пролетерске класе, тврдећи да централне царевине немају намеру ни за анексијама већ да им је циљ да остваре један демократски мир. Ове изјаве могу изазвати само огромно чуђење у Русији, јер услови за мир, који су објављени у Брест-Литовску сачињавају најмонструознију анексију. Тачно је да се у тој по-

литици Аустро-Угарска ограничавала само на систематско поткрепљивање свих анексионистичких назора ђенерала Хофмана и државног секретара фон Килмана. Ово међутим не би могло ни у ком случају овластити аустро-угарске родољубе да приповедају неке приче аустро-угарским пролетерима, приче у којима се Черчил назива човеком који искрено и предано ради на миру. За срећу аустро-немачке пролетерске класе, као и за срећу пролетера из других земаља, цео свет губи веру у те приче социјал-родољуба."

БЕЛА КЊИГА И СРПСКО-ГРЧКИ САВЕЗ

Недавно је влада г. Венизелоса објавила, у грчком преводу, документа и дипломатску преписку о српско-грчком савезу, о напуштању од стране Грчке савезничких обавеза и о целом низу догађаја који су доказали дволичност држања разних влада бившег краља Константина.

Тако имамо сада први пут текст тог уговора, о коме се толико расправљало, као и текст двеју војних конвенција. Све је ово објављено после обостраног споразума заинтересованих влада. У могућности смо дакле да судимо о читавом једном одељку — можда баш најглавнијем — трагичне историје српског народа у овом рату који би узео сасвим други обрт да је г. Венизелос успео да одмах приведе у дело уговор, као што се то могло очекивати. Заиста, већ у свом првом члану, војна конвенција, потписана крајем маја 1913. предвиђа напад од стране Аустрије и условљава за тај случај потпуну помоћ Грчке и то одмах.

Члан 1.: „У случају рата између једне од савезничких држава и неке треће силе, рата који би био отпочет под околностима предвиђеним у савезном уговору између Србије и Грчке, или у случају изненадног напада бугарске војске са јаким снагама — бар две дивизије — на грчку или на српску војску, обе државе, Грчка и Србија, обећавају једна другој евентуално војну помоћ, Грчка све своје снаге сувоземне и поморске, Србија све своје сувоземне снаге".

Исто тако члан 1. савезног уговора који се горе помиње. „У случају да једна од краљевина буде нападнута без икаквог повода од њене стране, обе краљевине указаће једна другој помоћ свима својим војним снагама".

Г. Венизелос је недавно изјавио да му је г. Пашић добро објаснио да се ту тиче Аустрије; с друге стране, и он сам се позвао на тај члан кад је тражио помоћ од Србије за време грчко-турске кризе (види његову депешу од 29. јуда 1914. Г. Стрету).

Но посве изгледа, да су се на тражњу Грчке обе владе споразумеле да изведу војну помоћ, коју је, поменути члан условљавао одмах, тек у моменту кад Бугарска буде мобилисала против Србије.

Србија, дакле, пристаде да сама брани Балкан од завојевача са севера, пошто је била оспоравана с бугарске стране грчком даном речју.

Али германофили те земље нису узалуд проводили време и тај исти Г. Стрет спровео је чувену депешу Константинову упућену његовом шураку који га је позивао да се одмах крене против Словена. Бивши краљ је у тој депеши изјављивао да не напада на Србију једино зато што то не би могао учинити а да буде корисно по Вилхема јер, како он мисли, Грчку би у том случају срушили Савезници. Остаће неутралан по нужди а то ће бити од користи цару. Неће дирати Бугаре, цареве савезнике, док год они не повреде његове локалне балканске интересе.

Не треба човека да превари смисао последње реченице. Догађаји су показали да независност Балкана, судбину Србије атински германофили никако не подразумевају под формулом „локални балкански интереси" сем, наравно, кад се тицало, као што је то саветовао грчки посланик у Берлину, да се поделе остали Србије, договорно са „вековним непријатељем!"

(Свршиће се).

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 26 ПЕТАК, 26. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 26. јануара

Српски званичан извештај. — 25. јануара јача обострана активност артилерије у пределу Груништа, Доброг Поља и Ветреника.

Солун, 26. јануара

Француски званичан извештај. — Енглеска авијатика бомбардовала је муницијске магацине у Богданцима, горњем Пороју и аеродром у Ливунову.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 26. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — Активност обеју артилерија била је особито жива на фронту северно од Ена, у области Шавињон—Тарњи—Филен и на десној обали Мезе, на сектору Самоње, коте 344 и на Хартмансвилеркопфу. Нека немачка одељења која су покушавала да се дохвате француских омањих положаја, северозападно од Бре ан Лаоне и у области шуме,..... одбијена су. У Шампањи, Французи су успешно извели један препад на ровове источно од Тету. У Алзасу, после једне жестоке артилеријске припреме, Немци су узалуд покушали да продру на две тачке у француске линије код Бохолца.

Јуче у јутру француска артилерија противу аероплана оборила је један немачки апарат..

Званичан извештај од 23 часа. — У свањење Французи су одбили један немачки покушај противу омањих одељења у области северно од Краоне. После бомбардовања, о коме је јутрос јављено, како на десној обали Мезе тако и у Алзасу, Немци су извршили источно од Краоне, као и на северни испадни угао шуме Фос и на француске линије јужно од Хартмансвилеркопфа, три препада које су Французи одбили, наневши Немцима доста губитака и запленивши материјала.

Лондон, 26. јануара

Званичан извештај. — Непријатељ је извршио препад на једно наше мало одељење у ближини пута који води од Скарпе за Камбре. Недостаје нам један човек. Велика активност непријатељске артилерије јужно од Маркоана и северно од пута Баном—Камбре. Непријатељска активност се знатно појачала северно од Ланса и североисточно од Ипра.

Наши су аероплани бацили више од три тоне експлозива у сред дана на разне циљеве, међу којима и на неколико муницијских магацина. Јуче су тукли из митраљеза и бацили више од једне и по тоне бомби на непријатељски аеродром југо-источно од Камбреа и на железничку станицу Менен. Пет немачких апарата је оборено а друга три приморана су да слете. Један наш недостаје.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 26. јануара

Званичан извештај. — Од Стељија до Мора умерено артилериско дејство. Било је неколико патролских акција на фронту од Адиђа до Бренте и неколико ваздушних борби у току којих су енглески авијатичари оборили један аероплан.

Галвисано (југо-источно од Бресиа), Басино а поново Тревизо и Местре били су јуче рано у јутру предмет нових ваздушних напада уз бацање бомби које су причиниле мало жртава и незнатне

штете. Један наш дирижабл узлетио је прошле ноћи над непријатељским аеродромом у С. Јакомо ди Велна (југо-источно од Виторио), који је бомбардовао, бацивши на њ једну тону бомби. Број оборених непријатељских апарата од наших и савезничких авијатичара у току ваздушних борби, које су се водиле од 13 до 24. јануара, износи 56.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — Др. Рус објавио је један чланак у коме вели, да болешљивост енглеских радикалних кругова према Турској не да се објаснити. Ако Енглези остане Цариград и његову околину Турској, заборављајући лекције историје и начело народности, они ће учинити прави злочин. Неутрализација Дарданела није довољна. Добијање од Турске стварних гаранција сумњиво је. Штетан би био такође сваки компромис односно слободе на Балкану, која неће моћи бити учвршћена друкчије него ако Југословени, Румуни, Грци и Јермени постану независни и пријатељски нам народи. Иначе трајан мир је немогућан.

ВЕРСАЉСКА КОНФЕРЕНЦИЈА

— Коментари савезничке штампе —

Лондон. — Из Вашингтона телеграфишу: „Морнинг Пост", коментаришући одлуке донесене на савезничкој конференцији која је држана у Версаљу, пише: „Јединство погледа, које су показали савезнички представници у погледу настављања рата и одбијања предлога за мир, које су учинили канцелар и гроф Чернин, коментарише се са задовољством у свима америчким круговима. Версаљу донесене одлуке могу само топло бити примљене од свих истинских демократских народа."

„Њу-Јорк Ворлд" пише: „Ми не можемо савладати своје противнике друкчије него силом. Неопходно је потребно да се што пре и што је више могућно појача војна акција, а тај крајњи напор може бити крунисан успехом једино под управом Версаљског Савета.

Париз. — У свима савезничким листовима биће објављена једна белешка која ће садржавати најбитније резултате постигнуте на Версаљској Конференцији. „Пти Паризјен" вели да сазнаје, да су резултати конференције веома важни. Сутрашња белешка одговориће двема кратким и јасним реченицама, на начин потпуно одређен, категоричан и енергичан, на говоре Хертлинга и Чернина. „Матен" пише да тесно јединство савезничких трупа је утврђено одлукама које се односе на борбену снагу свих армија. „Пел-Мел Газет" објављује да ће Лојд Џорџ у току ове недеље учинити извесну изјаву.

Рим. — Одлуке Версаљске Конференције примљене су у италијанском јавном мњењу са задовољством. Јавно мњење и овога пута примећује, да су политички и војни циљеви споразума идентични. Одлука да се рат настави са крајњом енергијом и уз најтешњу сарадњу потврђује вољу савезничких народа да сруши пруски милитаризам и да наводује један правичан мир. Док фроф Чернин покушава да подмукним изјавама посеје раздор међу савезнике, дотле Споразум одлучује енергичну акцију у намери да оствари циљеве праде и права, који је себи поставио још од почетка рата.

„Трибуна" тврди, да је савезничка конференција у Паризу решила да Источна Војска, која је до сада остала неактивна из разлога војне и политичке природе, ускоро појачана грчком мобилисаном војском, одмах ступи у дејство. Она ће тиме допринети заједничкој борби, чија ће управа бити поверена савезничком ратном одбору.

ГОВОР ГРОФА ЧЕРНИНА

(2)

У другоме делу свога говора гроф Чернин је рекао, како он не види ничега неповољног и незгодног у своме признању да последњи предлози Председника Вилсона значе осетно приближавање аустро-угарскоме гледишту о закључењу општега мира и да међу условима његовог програма има извесан број тачака, које Аустро-Угарска са великом радошћу може одобрити и усвојити. Међутим, пре свега другог, треба принципијелно утврдити, да, у колико се ти предлози односе на аустро-угарске савезнике, као што је случај у питању окупираних области Белгије, што их Немачка сада држи, или у питању о Турској, Аустро-Угарска је чврсто решена да до краја остане верна обавезама што их је примила ради одбране својих савезника. У питању одбране територија

својих савезника, што су их они држали пре овога рата, као и свога сопственог поседа, силе четворног савеза се потпуно слажу међу собом и у томе погледу влада међу њима начело узајамности.

У тексту овога говора, што је саопштен из Беча, последње реченице које се односе на узајамну одбрану сила четворног савеза, нарочито су подвучене.

Министар је затим изјавио, да треба учтиво али категорички одбити све савете са стране, који би се односили на унутрашње прилике и на унутрашњу управу Аустро-Угарске. У целоме свету нема тако демократског парламента као што је аустријски. Само тај парламенат, заједно са осталим главним уставним органима у монархији, има права да одлучује о аустро-угарским унутрашњим стварима.

Дискутујући затим Вилсонове предлоге тачку по тачку, граф Чернин је рекао, да нека ништа да замери укидању тајне дипломатије, и ако сумња да би нова метода била и у пракси најбоља и најбржа у постизању стварних резултата. Јавне дискусије о дипломатским уговорима могле би на пример начинити потпуно немогућим какав економски договор, и ако би то у ствари била у првом реду само једна трговинска ствар. Мислио би се онда да би споразум, када би се до њега дошло, значио пораз за једну од уговарачких страна. Тиме се ни најмање не би помогло самоме миру, већ би се можда још повећале подвојености међу државама. Исто то важило би и за политичке договоре." Ако се укидањем тајне дипломатије мисли да ће онда постати немогућним тајни уговори и да онда не би могли постојати други договори до само јавно потврђени, свима познати и објављени, ја не бих ништа замерио остварењу и те идеје, и ако, у осталом, не знам нити могу да схватим како би се то могло извести и како би се остварење тога дало контролисати. Али све су то само споредни детаљи и примедбе о којима се може увек говорити и претресати."

Односно другога члана америчкога програма, о слободи пловидбе по морима, аустријски министар је нагласио, да је Председник Вилсон тиме изишао на сусрет једној општој жељи. Граф Чернин је у свему одобрио и подвукао цео тај члан.

Код трећега члана Вилсоновог програма, у коме се више са формалне стране говори против будућега економскога рата, Чернин је рекао: „Тај је предлог тачан и разборит и његова је примена толико пута тражена и од наше стране, да ми сада немамо више шта да му додамо".

У четвртој тачки Вилсоновог програма, којом се тражи на веома јасан и оправдан начин опште разоружање, изнесена је потреба да се утакмица у наоружањима сведе у уже границе. Аустријски министар је поменуо, како је он већ раније изнео своје убеђење и веровање у могућност и потребу тога и како он сада са признањем и захвалношћу поздравља сваки глас који се подиже у смислу тих његових ранијих изјава. „Односно Русије ми смо већ доказали и на делу да желимо да васпоставимо са њом односе доброга суседства."

Односно Италије, Србије, Црне Горе и Румуније, гроф Чернин је поновио оно што је раније већ рекао у угарским делегацијама (пристаје на стање пре рата).

„Ја нећу, рекао је аустријски министар, да стављам у изглед награде ратним акцијама наших непријатеља, који стално и упорно желе рат до своје крајње победе. Једностране уступци, од којих би монархија патила, а који би нашим противницима прибавили недогледних користи, пружили би разлога нашим непријатељима да отежу рат и то релативно без великих опасности и знатних жртава." Чернин је затим позвао Вилсона, да употреби свој велики утицај и код својих савезника, како би и они са своје стране изнели своје услове на основу којих су готови и вољни да поведу преговоре о миру, па ће он онда говорити исто тако слободно и отворено, као сада са Вилсоном, и са свима другима који би само желели да о томе говоре. Али је сасвим природно да трајање рата неће остати без утицаја на политичку ситуацију. Италија даје за то одличан пример. Она је пре рата имала прилике да оствари знатно увећање своје територије без и једнога пушчанога метка, али она је одбила то и ступила у рат, у коме је изгубила силне људе и милијарде у новцу и у уништеним добрима, а њено сопствено становништво дошло је у беду и невољу. Учинила је све то, да би дефинитивно изгубила користи што их је раније лако могла имати.

— свршиће се —

БЕЛА КЊИГА И СРПСКО-ГРЧКИ САВЕЗ

(2)

Немачка је отворено покушавала, још од септембра месеца 1914., да осигура себи грчку

неутралност за моменат кад Бугарска, према плану, нападне на Србију. Г. Венизелос је сасвим часно јавио то Савезницима својом циркуларном нотом упућеном 13. септембра 1914. грчким посланицима код савезничких држава. Споразум је дакле заиста на време био обавештен о опасности која је претила Србији. Г. Венизелос, веран савезу, одговорио је немачком посланику који га је известио о бугарско-турском споразуму за напад на Србију, да ће Грчка у том случају стати на страну Србије.

Зато је Немачка оборила Г. Венизелоса те већ јула месеца 1915. читамо депешу грчког посланика у Букурешту г. Гунарису, којом овај дипломата изјављује да му је његов немачки колега гарантовао да ће Грчка остати неутрална у случају бугарског напада на Србију. Тај дипломата није ни слутио да тиме не саопштава ништа ново своме шефу.

Ето зашто је, због једног, још тајног, споразума између Немачке и Грчке или бар обећања краљевих Константину, влада г. Заимиса одбила у критичном моменту, уочи бугарског напада октобра 1915, да изврши своје савезничке обавезе. Једино кад се прочитају обећања слата од стране г. Теотокиса из Берлина и кад се стално има на уму германофилство атинских управљача, може се објаснити (разумети) храброст Грка да пошљу Србији онакав један документат цинизма као што је њихов одговор на позив г. Пашића. Г. Заимис је ишао чак тако далеко да замера своме српском колеги што га овај није питао за савет — и то после бугарског препада — о опортуности прекидања дипломатског односа са Бугарском. Но главни аргуменат тог јединственог дипломатског документа, лајт-мотив грчког одговора састоји се у сасвим произвољном и збиља бедном тврђењу да би Грчку поплавила германо-бугарска навала ако би она помогла њену савезницу; дакле, Грчка ће се уздржати од акције ради српског интереса, очекујући међутим згодан моменат! А ми сви знамо да тај момеенат не би никад дошао да није било енергичне интервенције ђенерала Сарања и г. Венизелоса.

Крај српског одговора који је прост и сплан својом узвишеношћу, састављен у пуном поштовању, заслужује да буде овде наведен: „Грчка влада, признавајући могућност њене интервенције у садашњем рату, сматра међутим да ту интервенцију треба извести у згодном моменту. Више је него очевидно да би Србија и Грчка, сједињујући њихове снаге, одбили лакше Бугаре, чак кад би ови последњи били и потпомогнути Немцима, но што би усамљена Грчка победила једну немачко-бугарску коалицију, којој би претходно дала времена да обори Србију. Својим садањим држањем, Грчка даје прилику тој коалицији да обори прво Србију па потом Грчку, ма да је извесно да их не би могла обе оборити у исто време.

Имајући на уму све изложене аргументе, као и заједничке српско-грчке интересе, српска влада жели да привуче пажњу грчке владе на факат да нас је Грчка уверавала у више махова да ће интервенисати војнички, са једном оградом а то је да треба пустити Бугарску да нападне Србију. Сам интерес Грчке налаже јој дужност да интервенише одмах свима својим снагама против Бугарске, чак т кад не би постојао уговор о српско-грчком савезу. Свако одлагање грчке интервенције може да постане фатално не само за Србију него и за Грчку. С тога, српска влада упућује последњи апел грчкој влади да се та интервенција изведе одмах".

Држање Грчке постаје сасвим непријатељско према њеном савезнику у питању транспорта српске војске са Крфа у Солун сувим. Преписка измењена том приликом показује да је Атина била све више и више везана за Немачку.

Документи по Рупеловој афери завршавају Белу Књигу и дају последњи, дефинитиван доказ нелојалности влада бившег краља, нелојалности која је ишла чак до издајства и најзад изазвала буну у земљи и повратак г. Венизелоса.

Тек сада и то полако грчки народ почиње да опажа како су тајно његови управљачи издали његове животне интересе издајући Србију. Грчки народ, свестан сада својих интереса, имаће ускоро да их брани сним својим снагама, остварујући тако циљ савеза обележен у првом члану уговора: целокупност територија оба савезника.

Вел. Герасимовић.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 27. СУБОТА, 27. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 27. јануара

Српски званичан извештај. — 26. јануара бомбардовали смо непријатељске радове на Соколу; преконоћ одбили смо ватром непријатељску патролу у рејону јужно од Градешнице.

Солун, 27. јануара

Француски званичан извештај. — Једно наше одељење очистило је једно непријатељско утврђење западно од Сереза. Једна наша патрола растерала је једну бугарску источно од Селимли Дере. Наша је артилерија тукла комору и трупе у долини Струме и у кључу Црне. Наши су авиони бомбардовали железничку станицу Милетково.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 27. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — Ништа ново, осим препада који су Французи успешно извели на један омањи немачки положај западно од Форжа (лева обала Мезе).

Званичан извештај од 23 часа. — Северно од Шемен де Дама и у Воеври, у области Флире, Французи су лако одбили покушаје Немаца против француских омањих положаја и нанели губитке нападачима. Бомбардовање је било живо с једне и с друге стране у току дана, на десној обали Мезе и на неколиким тачкама у Вогезима. На осталом фронту ништа ново.

Лондон, 27. јануара

Званичан извештај. — Одбили смо непријатељске препаде у Мерикуру и у Авјону, заробивши неколико војника. Ужајана артиљеријска активност код Арживкура, Ланса, Бикура и Ипра.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 27. јануара

Званичан извештај. — Англо-италијански авијатичари напали су непријатељске трупе, авијатичке терене и запалили муницијске магацине. Оборили су 5 непријатељских аероплана. Непријатељ је бомбардовао Венецију, Местре и Тревизо.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 27. јануара

Званичан извештај. — Палестински фронт: Британска авијатика извршила је победоносно препаде над непријатељским логорима у близини Мискеха, југо-западно од Фулкорама; примећено је 47 директних удараца. Препад је обновљен 22. јануара на исте објекте. Том је приликом бачено 1900 фуната бомби а примећено је 37 директних погодака. Сви су се наши аероплани вратили неповређени.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Петроград. — Депеше из Брест-Литовска, а из максималистичког извора, тврде да је стање и даље у Немачкој веома озбиљно. Штрајкови се настављају у многим центрима а власт једнако врши хапшења. Изгледа да су се догодили сукоби

у Минхену, као и то да су позвате трупе у помоћ берлинској полицији.

—

Лондон. — Енглески званични кругови су кипљена, да немачки штрајкачки покрет неће моћи утицати озбиљно на општу политику Немачке у толико пре што тај покрет већ почиње малаксавати. „У сваком случају, пише један од виђенијих органа енглеског јавног мњења, ако су последње штрајкова у Немачкој и Аустрији и биле безначајне, опак ти штрајкови нису ништа мање рђаво предсказање за немачку војничку партију и за пангермaniste."

—

Берн. — Према вестима из Берлина, многи радници обојега пола предстали су пређом суду у току два последња дана и осуђени на веома строге казне.

И поред свих супротних вести, изгледа да врење у Немачкој још није потпуно утушено. „Берлинер Тагеблат" тврди, шта више, да су нови штрајкови избили у радничким предграђима берлинским и да су многа нова хапшења извршена.

Са чуђењем се констатује како је немачка цензура могла пропустити један телеграм, који је „Берлинер Тагеблат" добио из Беча и у коме се истиче, да је већина народа у Аустро-Угарској за неодложни мир без анексија и одштета, заснован на праву народа, да сами управљају својом судбином.

Дитман је осуђен на пет година затвора.

—

Берн. — Чернин је приспео у Берлин где ће изменати мисли са немачком владом у питању о брест-литовским преговорима.

Јуче је одржан у Берлину круиски савет под кајзеровим председништвом. На њему су били присутни: Кронпринц, Лудендорф, Талат паша, Радославов, Хертлинг, Килман, Чернин и немачки амбасадор у Бечу.

ГРЧКИ КРАЉ У СОЛУНУ

Њ. В. Краљ Грчке Александар бави се од два три дана у Солуну. При доласку специјалног воза, на станици код Беле Куле, Краља је дочекало највише командно тело Источне Војске, а свака од савезничких војска била је представљена са по једном почасном четом. При силаску с воза Краљ је пришао и руковао се са главнокомандујућим Источне Војске ђенералом Гијомом, командантом енглеске војске, ђенералом Милном и Начелником Штаба Српске Врховне Команде ђенералом Бојовићем, после чега је Њ. Величанство у пратњи свих тих генерала и других виших савезничких официра извршило смотру постројених почасних чета.

За време те церемоније савезничке музике свирале су химну а публика је одушевљено поздрављала суверена.

Њ. В. Краљ Александар бавиће се неколико дана у Солуну, за које ће време обићи и Македонски фронт.

ГОВОР ГРОФА ЧЕРНИНА

(3)

Затим је Чернин рекао: „И ми смо присталице образовања самосталне пољске државе, која би обухватила све територије са неоспорним пољским становништвом. И у тој се тачки потпуно слажем са г. Вилсоном. Најзад, што се тиче његових идеја о организацији заједнице народа, вероватно је да председник Вилсон са тим својим предлогом не би напшао ни на какву опозицију у монархији. Ми се, дакле, у главном слажемо. Наша се схватања зближују не само у питањима у главним принципима односно новог организовања света после овога рата, него и у разним реалним питањима, или постоје само мале разлике у нашим мишљењима које нам ни у ком случају не изгледају тако велике да се у дискусији о њима не би могло да дође до разјашњења и зближења. Ова ситуација, која без сумње долази отуда што Аустро-Угарска с једне стране и Сједињене Државе с друге припадају оним земљама, чији се интереси најмање косе, наводи на мисао и питање да ли не би између тих земаља могла да послужи као полазна тачка за непосредна саветовања између преставника и свију других земаља, које још нису ступиле у преговоре о миру."

„На завршетку, рекао је министар, враћам се опет на можда најглавнију тачку у изјави што сам је дао о нашим преговорима са Русијом, нарочито са Украјином. Ја желим и да искористим мир са тим руским државама, које су у могућности да

извезу знатне количине хране и намирница, како би тиме потпомогао наше становништво. Ја нећу ни због чије хистеричне нервозе и само да бих за који дан или можда за недељу дана раније дошао до мира, да се одмах одрекнем тих користи, што их могу добити за наше становништо. Треба истина, констатовати да нам украјински изасланици могу одговорити, како Украјина са своје стране неће да закључи такав привредни договор пре уговора о миру, него тек у тренутку закључења самога мира и да у политичкој ситуацији нове украјинске државе влада толика неизвесност и нејасност, да је она с тога принуђена да одложи или закасни са преговорима о миру. Ако би ми и даље нападали због тога и ако би ме принуђавали да закључим на врат на нос договор о миру, онда би ми остали без икаквих привредних користи и добити и наше би становништво морало да се одрекне оних повољних и корисних последица, које би ово иначе извукло из закључења мира. На тај начин ми бисмо погрешили и навели бисмо наше непријатеље на мисао да је нама апсолутно потребно закључење мира пошто пото и да немамо ни зрна жита у својој кући."

„Ја вам опет понављам да се ради о томе како бисмо, најзад, обезбедили нашем становништву заслужену награду за његов енергичан отпор. Наши противници су добре рачунџије и брижљиво посматрају све што се догађа.

Ако ме лишите слободе акције, ако ометете мир, ако хоћете да се одрекнете увоза жита, онда би било разумљиво што вршите притисак на владу својим говорима, штрајковима, резолуцијама и демонстрацијама. Али то је заблуда и из основа је погрешно замишљати да смо ми у таквој ситуацији, да морамо одмах данас да закључимо рђав мир без економских користи, него сутра добар мир и са тим повољним привредним последицама. Оскудица у намирницама не долази код нас у крајњој линији од немања хране, већ од тешкоћа у транспортовању и организацији снабдевања, а те се тешкоће могу савладати и отклонити. Штрајкови само погоршавају кризу и отежавају довоз хране и угља. Ко мисли да таквим средствима убрза мир, шкоди најпре себи самоме и љуто се обмањује."

Поменувши после тога и разне гласове у којима се тврди да и влада стоји у вези са радничким покретом и са штрајковима, гроф Чернин је рекао да влада жели исто што и већина становништва у монархији: што брже остварење часног мира без икаквих анексионистичких тежњи. „Права је лудост и бесмислица нападати иза леђа владу и ометати је у њеноме раду. Ко тако ради, не бори се само против владе него и против народа коме припада и коме треба да помаже и, најзад, слепо и непромишљено и против себе самога."

Из Базела је јављено 13. јануара да је комисија за спољне послове у аустријској делегацији одобрила са великом већином све Черниnове изјаве и обновила му поверење, са жељом да се ускоро врати из Брест-Литовска са угвореним миром.

НЕМЦИ СУ СЛАБИЈИ У АРТИЛЕРИЈИ

Лондон. — Дописник „Дели Кроникла" при француским армијама доказује инфериорност Немачке према Савезницима у погледу топова и муниције. Он вели, да су се прошле јесени, када је отпочео пренос трупа на западни фронт, зебње Немаца односно њихове слабости у артилерији испољиле у више наредаба које су ухваћене и у којима се препоручивала највећа штедња. И сам Луденђерф објавио је један извештај, по коме је само једна немачка армија изгубила за један месец 1455 топова. Немачке радионице су по свој прилици подвргнуте великим напорима за израду или оправку топова који једва да могу подмиривати раније бројно стање. Сумњиво је да ће појачања са Истока бити довољна да обезбеде немачкој артилерији једнакост са савезничком а још мање какву надмоћност. Она ће бити још мање довољна када америчка производња буде достигла свој врхунац. Дејство топова је ограничено још и изворима у муницији. Настављање наше офанзиве доказује да су се извори савезника у муницији намножавали у мери у којој су се развијале и потребе. Околност, што су немачке војске предузимале само локалне нападе у току прошле године, наводи на мисао да Немачка оскудева у ратном материјалу.

ПОДЛИСТАК

ПОЗОРИШТЕ НА ФРОНТУ

На трећи дан Божића, 27. децембра тек. год. војницима, чиновницима и официрима једне наше дивизије на фронту, мештанима и великом броју њихове дечице, дала се прилика да уживају у игри дилетаната-уметника, изабраних најмањим делом из сталежа тога реда, а великом већином од омладинаца других струка.

Препуњен простор за публику ширио се лагано на све суседне баште и, напослетку, прешао се у кутове чак до пута, на куће, штале и дрвеће, са чијих се грана, као неке врсте природних ложа, могло још дотледати до позорнице... Све је потсећало на неку велику светковину, на којој се са запетом пажњом очекује неко, да каже нешто крупно, необично...

Ни магла, ни наскоро за њом честа и ситна киша не одвојише ни једног јединог посетиоца. С напрегнутом пажњом, светлим и влажним очима и притушеним кликом, све се даље и даље ширио жагор талас и заплуснивао позорницу...

После одлично успелелшаве у једном чину „Женомрзац", три тачке ситних продукција, у којима су учествовала и два симпатична малишана мештанина, са лепим успехом почетника, прешло се на класичног Нушићевог „Кнеза-Ива од Семберије"...

...Скрушени и болом утучени босански кметови, нахиље Кнеза-Ивана Кнежевића, прилажу и последњи новчић — мангуру, да откупе несрећно робље из богате Мачве и Јадра, поробљено од Кулин-капетана.

Давало се песитом Турчину све, све што се могло дати", — док је његова тврда и упорна душа, лагано и стално, понављала: „Још! Још!... Мало је, Иво!"...

И, напослетку, пошто је приложио све, кнез прилаже огњиште, сребрно кандило, икону славе и... мајчин живот!... Турчин, и сам дирнут, подиже руке к небу, призива Алаха и предаје робље Кнеза-Ивану, који га враћа у слободу!....

После овога приказана је једна доста добро погођена слика: гроб сахрањене Слободе, са кога развалује тешку плочу Војник Отаџбине, и док она ускрсава, с буктињом у дејсној и венцем у левој руци, узпобеднички полет Осветничке Армије с југа, таси се крвав месец, рађа ново и младо сунце, и — на северу Војник Отаџбине, у ратној спреми, пада у загрљај и прима прве пољупце и сузе радоснице једне шумадиске старице....

На лицу сваког од Нових Војника, који својим бројем и делима чине част нашој дивизији, исписа се јасно и изразито одсјај бола из драмењихног дојучерашњег робовања. И, к'о у часу свечаног завета, руке се дотакоше руку, стегоше и уздрхташе, силно уздрхташе...

*

Правилна, жива, пуна осећаја и темперамента игра ових младих артиста — интелектуалаца, уз сарадњу тројице чланова наших путујућих позоришних трупа, заслужује свеколико признање.

Озбиљно схватајући неоцењиве користи, не само у забавном већ и у моралном и васпитном погледу, ове наше нове школе у рату, ми топло поздрављамо оне који уведоше ову новину, као и оне који својим трудом омогућише њен опстанак, а наше уметнике речима семберског кнеза:

— „Дали сте све, што се може дати!..."

28. децембра 1917. год.
Војиште.

Сава Дринчић

„КЊИЖЕВНИ ЈУГ"

У Загребу је почео излазити нов књижевни и уметнички преглед са особитом садржином и уметничким додатком. Насловни лист и иницијале израдио је професор Т. Крижман. Лист излази два пут месечно латиницом, ћирилицом и словеначким прилозима.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 28. НЕДЕЉА, 28. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 28. јануара

Српски званичан извештај. — 27. јануара јача артилериска ватра у пределу Доброг Поља и Кравице.

Солун, 28. јануара

Француски званичан извештај. — Непријатељске патроле одбијене су у долини Струме и јужно од Градешнице. Наша је артилерија дејствовала разорном ватром на битољском сектору. Авијатика је бомбардовала железничке станице у долини Вардара.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 28. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — Француске патроле, које су оперисале северно од Шенен де Дама и у Шампањи, вратиле су се са заробљеницима. У Лорену, једно француско одељење продрло је у немачке положаје северо-западно од Дијонкура. Пошто је уништило многе заклоне, оно се вратило у своје линије, довевши собом око 30 војника и један митраљез. На осталом фронту повремена артилериска ватра.

Званичан извештај од 23 часа. — Ништа ново, осим доста велике артилериске активности у Шампањи и на десној обали Мезе. Није било пешадијске акције.

Лондон, 28. јануара

Званичан извештај. — Активност непријатељске артилерије код Флескијера.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 28. јануара

Званичан извештај. — Веома жива двобоји и јака концентрична ватра обеју артилерија у долини Бренте и на секторима планине Мелато и планине Асолоне. Северно од Прецо неке непријатељске патроле које су покушавале да изврше препад на једно наше истакнуто одељење, растеране су ручним бомбама. Између Позине и Астика, као и дуж приморја, наше извиђачке групе успешно су узнемиравале противникова истакнута одељења.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — Сматрајући да је версалска најава завршила записко затишје на западном фронту, листови очекују да ће ускоро узме реч. Проучавајући намере непријатеља и долазак нових немачких дивизија у Француску, они објављују своје убеђење, да су сва средства предвиђена за победоносно одолевање главном нападу. Савезници су свуда спремни и поуздани у своју слогу и у своју снагу.

„Еко де Пари" предвиђа могућну контраофанзиву. У „Франс Милитер"-у ђенерал Фошјел мисли да евентуалност офансиве коју су одлучили Французи и Енглези, није била искључена из већања у Версају.

—

Хаг. — Берлински листови објављују један чудан документат. Тиче се једног извештаја који је гроф Родерн, немачки министар финансија, упутио кајзеру и у коме се тврди да финансијска ситуација Немачке онемогућава настављање војничких операција бар у офанзивном погледу.

„Дајче Цајтунг", анексионистички орган, је тај који је први пустио ову вест, подајући да навесне групе чине све могуће напоре код кајзера, како би га навеле на обустављање намераваних војничких операција. Лист настојава на томе, да сви остали суверени и принчеви конференција предупреде цара против једне такве грешке. Изгледа да је баварски краљ већ дејствовао у томе смислу.

—

Цирих. — Одговарајући на једну интерпелацију, аустриски министар унутрашњих дела изјавио је да је стање у Лавову веома озбиљно услед крвавих нереда који су се тамо десили.

НОВЕ ИЗЈАВЕ ТРОЦКОГ

Лондон. — Троцки је учинио нове изјаве на конгресу Совјета, истичући немогућност закључења мира са Немачком под садашњим приликама, као и све донде докле Немци буду одбијали да усвоје принцип напуштања посednутих територија. Он је доказао како је линија коју су Немци предлагали као нову границу била срачуната на то да олакша наступе Немачке у будуће. „Немци, рекао је Троцки, нису се свакако обмањивали до тог степена да ће преварити руску владу, али су свакако мислили да ће ова бити, задовољна што јој немачки предлози пружају средство да једном демократском маском прикрије мир који тражи. Али ако буржоаске владе и могу потписати ма какав уговор о миру, револуционарна влада Совјета не може потписати један такав империјалистички мир."

Скуп је примио уз плескање ову ратоборну изјаву.

КОМЕНТАРИ ХЕРТЛИНГОВА И ЧЕРНИНОВА ГОВОРА

Цела енглеска штампа коментарише говоре Хертлинга и Чернина.

„Тајмс" пише: „Оба говора очевидно сачињавају једну комбиновану офансиву против савезника. Наши непријатељи много више полажу наде на велико-ефектни маневар грофа Хертлинга него на заобилазни говор грофа Чернина. Непријатељ тежи да подвоји савезнике. Председник Вилсон је очевидно главни циљ његовог напада".

„Морнинг Пост" пише: „Канцелар је поставио као услов, да Енглеска напусти Гибралтар, Малту и друге своје поседе. Многе друге државе то су хтеле, али им није пошло за руком. Ако Немачка жели Гибралтар, нека дође да га узме".

„Дели Кроникл:" „Изгледа да ништа друго не може да промени осећаје Немачке него пораз".

„Дели Њус": „Овај говор, и ако изгледа одличан, ипак иде на то да се разговори продуже, а јасно се обележава да то није последња реч Немачке. У осталом, милитаристичка Немачка неће имати да каже последњу реч. Изгледа да ће се наћи ипак једна разумнија Немачка, која ће прећи демократији, као и њени савезници који још више него она теже ка миру".

„Мел Мел Гавета" примећује, да је Хертлингов говор састављен у главним потезима на једном Крунском Савету, коме је председавао Вилем II, а коме су присуствовали Хинденбург, Лудендорф и Килман. Ниједна од ових личности не налази се на своме положају по народном изboру, и ниједна не признаје уставну одговорност према народу".

„Вестминстер Газет" пише: „Ако су оба текста што смо их добили тачни, онда закључујемо, да док гроф Чернин говори о миру и позива Председника Вилсона да зближи ратујуће стране, пангерманистичка странка тријумфује у Немачкој у свима главним питањима. Хертлинг тврди назавачки, да нас се руско питање не тиче и да ће о судбини Пољске решити Немачка и Аустро-Угарска. Ничег јасног нема о Белгији а одвија сваки уступак у Алзас Лорену, и први пут излази са теоријом да се територијална питања са Француском имају решити између Француске и Немачке. Овим очевидно иде на то да унесе распру међу Савезнике."

„Њујорк Њус" пише: „Немачка, коју представља Хертлинг, једина је са којом ми имамо да разговарамо и поштo са њом не можемо разговарати друкчије него на бојном пољу, наставићемо такве разговоре."

И италијанска штампа коментарише Хертлингов и Черинов говор:

„Идеја Националне" вели: „Да Немачка тражи да се ратна карта одржи свуда где је она у добитку а да не важи тамо где је она изгубила. Одатле би изашла немачка Средња Европа, која се брани потребом за егзистенцију Аустро-Немачке у борби против коалиције. Међутим Споразум сада зна да пре свега мора да победи, и он ће знати шта има да чини.

„Борнаде д' Италија" сматра, да је Хертлинг пренео највеће империјалистичке и анексионистичке тежње, које је у опште могао изнети. Немачка је још крвожедна, али народи знају да имају или да постану Хертлинговим робови или да се боре за слободу. У Чернинову говору „Борнаде д' Италија" види много мање неприступачности. Он закључује из тога, да Аустро-Угарска влада не прима анексионистичке тежње немачке владе и да тешкоће, које су се појавиле у преговорима у Брест-Литовску потичу из Берлина а не из Беча. Истина је у томе, да је Аустрији неопходно потребно да дође што пре до мира и да би га хтела постићи без великих жртава. Она се нада, да ће јој њено садашње неслагање са Немачком донети симпатије западних држава. Међутим Савезници су у својим ратним циљевима потпуно сложни.

ИЗГЛЕДИ ЗА ПОБЕДУ

Лондон. — Војни дописник британске радиотелеграфије вели, да маркантна црта садашње ситуације лежи у артилеријском дејству на целом фронту са знацима да непријатељ прибегава артилерији са којом утврђује поједине тачке на својој линији. Напор непријатељске артилерије испољен је на Вердену и на источном сектору који се завлада у Алзас и Лорен, где је покушао да своју канонаду поткрепи оманьим пренадима. Верденски положај је једина тачка на западном фронту, где непријатељска линија показује извесно утпуће те је, према томе, погодна за концентричну операцију. С друге стране, његове су комуникације закрчене а дејом и рђаве, а прилике и околности би га натериле да се развије на једном тешком фронту према јаким француским снагама. Онај други испадни угао, где су комуникације боље и где непријатељ располаже са доста железница на које је рачунао када је објавио рат, није му потодан а тактички и стратегиски положаји којима Савезници дугују своје победе у прошлој години налазе се увек у њиховим рукама.

УМЕТНОСТ

ВЕЛИКИ СРПСКИ ВАЈАР

ИВАН МЕШТРОВИЋ *)

Ви ми тражите, драги директоре, мишљење које имам о делу нашега вајара Мештровића. Мишљење, то је мало. Ја имам највеће дивљење за њега, као за највиши израз нашег народног генија.

Нико пре њега у нашем општем уметничком стварању није имао његов успех и његову заслугу. Он је био први који је разумео, да је за сваког уметника и песника народна груда довољна да створи и гајн генија. Нико пре њега није разумео, да је српска раса, створена од јунака и мученика, сасвим природно одређена за натприродно сањање, за ненадмашну визију људских судбина, за високо схватање идеала, за наналажење узвишених сила у људскоме животу. Српска отаџбина, нековима, није запамтила ни једну генерацију, која није ишла да пада на бојишту. Јединствена може бити у свету у томе погледу. То је Сатурн који гута своју децу. Гробнице палих јунака су насељење него наше варошн. Успомена на њих је јача од наших догађаја садашњег живота.

Ова фатална снага славних покојника ствара у нашим појмма легенде ванредне лепоте. Сваки сељак има о своме гробу умрлих песме. Њима се дивио Гете који их је, као што знате, преводио са српског. За овог великог песника античка грчка епопеја и Св. Писмо су једино способни да се такмиче са извесним стиховима српске епопеје о Косову. Али, ево, зашто су ови јунаци прогнали богове из наше цркве. Јунаци, то су богови.

*) Ова студија г. Јована Дучића штампана је прво у свесци за мај грчкога листа »Елинике Космос" (Јелински Свет), а за тим ју је прештампао атински лист „Le Messager d' Athènes" у своме броју од 1. маја. Ми је доносимо на броја 76 «Српских Новина» од 27. јуна пр. године.

Ми се у томе можемо поредити са старим Јелинима, који су јунаке имали за богове.

Нигде се ово обожавање јунака данас не види осим код нас. Милош Обилић је косовски Ахил, а Цар Лазар је косовски Агамемнон. Православни календар изгубио је важност са својим халдејским свецима, који су јели скакавце или сиријским који су се посветили за то што су шеснаест година стајали усправно на једној нози на врху једног брда као Св. Симеон. Хришћански Бог који је имао два страна сина, — једног Јеврејина и једног голуба, — мање утиче на морално држање српског народа, него ли просте легије које су пале на пољу части са узвишеним пожртвовањем за дужност. Сунцев свештеник је рапсод, који иде од села до села да пева на раскрсницама старе цареве и јунаке, обучене у злато и сјај, који су пали за ово парче земље, које је, неком наклоном судбином, увек жедно крви своје деце.

*

Мештровић, дакле, ваја ове јунаке. На страну његова општа естетика, он има душу за своју уметност. Ја га поредим са Вагнером по његовом народном уметничком схватању, Вагнером који слика мите о Нибелунзима. Такође и по његовој наклоности да осећања види. Српски јунаци су из битке на Косову Пољу (1389), које је било наша Троја за душу и будућу уметност. Жене које он слика нису ни италијанске мадоне, ни мадоне и кокете француске, ни грађанке холандског или фламанског сликарства, већ мајке и жене српских кнежева, војвода и хришћанских вођа палих на томе пољу, које је било последња барикада истављена Турцима у њиховоме маршу на Беч. Код Мештровића је свуда мит, јер је српска религија, имајући херојски мит за основу, више митологија него религија: јунаци поштовани као богови. Мит бескрајно тужан, о једној раси која је пропатила ужасе. Његов мрамор представља, може бити, све оно чега има најзбрканије у уметничкој емоцији и идеалу насликаном широким гестом. Гордост у болу. Дивљење смрти због величине. Погледи бескрајне доброте узвишених душа. Усне жена затворене сличне најгишим речима библије. Гестови хероја, који стављају уобразиљу сна напад решности живота. Срби, ништа друго до Срби, они који су живели незнани да би умрли смрћу, чија слава задивљује свет. Само су Срби у Мештровићевој уметности. Такође и антрополошки: као тип и као израз. Човечија лепота није у облицима младића, већ у снази борца. Женска лепота је у изразу оне, која носи под својим појасом човека, која ће, чим одрасте, дати га да иде да пролије своју крв на груду вечито жељну крви јаких.

*

Слава Мештровићева је већ светска. Он је добио на европским светским изложбама највеће награде. Роден му се дивн. Ових дана он позира пред својим пријатељем Мештровићем за свој портре. Један италијански познавалац уметности писао је једног дана: „Ово што је Роден за данашње човечанство, Мештровић ће бити за векове будућности." У Италији та поређе са мајсторима Ренесанса. У уметности, италијанско мишљење вреди више него у политици, бар за нас друге Србе. У Немачкој је његова слава једнодушно призната. Његова последња изложба у сали Албертовог Музеја у Лондону (сали за велике људе) створила му је потпуно дивљење.

Да ли ове лаворике нису и сувише тешке за једно чело од 34 године? Никако. Он ради без одмора као ђудар. Већ три стотине вајарских радова великих размера, у изради или у замисли, представљају дело српскога вајара. Сва заједно ова дела представљају циклус Косовског Храма, који ће Велика Србија решена да подигне после рата армијама палим за отаџбину дуж њених река. Мој пријатељ Мештровић ће, кад се једном мач спусти у корице, бити први међу нама свима, који ће дати свету велики доказ да постоји једна раса која живи само за високо морално схватање у животу и уметности.

Јован Дучић.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Аџелков

БР. 29 ПОНЕДЕЉАК, 29. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 29. јануара

Српски званичан извештај. — 28. јануара јача артилериска акција у пределу Сокола и Ковила.

Солун, 29. јануара

Француски званичан извештај. — Доста јака артилериска борба на сектору код Мајадага.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 29. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — Доста јака артилериска борба у областима Њепора, Живенкура и у Шампањи у области Моронвиљеа. Северно од Краоне, у правцу ка шуми Шепи (Аргона) и на три тачке у Вогезима, Немци су вршили препаде противу француских оних оделења. Свуда су нападачи задржани ватром Француза. Са француске стране француске су трупе продрле у немачке ровове у Шампањи, источно од Тетона, и извршиле успешно неколико изнађања, нарочито у правцу ка Бадонвиље-у. Французи су у току тих експедиција заробили неколико војника. На осталом фронту ништа ново.

Званичан извештај од 23 часа. — Жестоке артилериске акције на обема обалама Мезе и у Вогезима, на секторима Боном и Виоли. Један немачки препад на оних француска оделења у области Буреј (Аргона) пропао је под ватром Француза.

На осталом фронту дан миран.

Лондон, 29. јануара

Званичан извештај. — Непријатељске паље су активније северно од Ланса.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 29. јануара

Званичан извештај. — На целом фронту борбена активност у току јучерашњег дана била је ограничена, док је артилериска акција била честа и интензивнија на источном сектору високи Азијаго и у зони западно од планине Граппе. У ноћи 26. јануара два препада, које је непријатељ покушао јужно од Даоне (Кјезе), пропала су под жестоком пушчаном ватром наших будних претходница. У Реведоли (ушће Пјаве, једна јака ескадрила маринских хидроплана бомбардовала је с великим успехом непријатељске ровове и бараке.

Лондон, 29. јануара

Званичан извештај. — Време је привремено ограничило ваздушну активност, али се јавља да је на англо-италијанском фронту оборено петнаест непријатељских аероплана у току недеље која се завршила 27. јануара и да је, осим тога, други један непријатељски апарат приморан да слети услед оштећења. Губитци енглески састоје се у једном аероплану и у једном сталном балону.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Вашингтон. — Изјава г. Палмера по којој ће се америчке снаге у Француској попети на сто дивизија, учинила је извршан утисак у свима круговима.

—

Лондон. — Војни дописник британске радио-телеграфије саопштава да непријатељ није могао до сада сконцентрисати довољно снага како би се могло рећи да је обезбеђено надмоћност у ефективима па чак и у случају да се не узму у

рачун ни Белгијанци ни Португалци ни Американи. И ма да ће он и даље продужити пренос својих трупа на западни фронт, слободно се може рећи да је он већ достигао крајњу границу. Концентрација тих трупа зависи у неку руку и од могућности непријатеља, да им осигура снабдевање и исхрану на томе фронту. Способност железница није неограничена а она се нарочито и то да је возни материјал знатно искварен у току рата. Снабдевање животним намирницама и муницијом великих људских маса и губитци који фатално настају услед једне велике акције, намећу железницама потребу за великом способношћу, што ће свакако утицати на концентрацију.

ЗАХТЕВИ СРПСКИХ СОЦИЈАЛИСТА

Душан Поповић, новинар, предао је јесенас холандско-скандинавском социјалистичком комитету у Штокхолму један меморандум делегата српске социјалистичке партије на Београда, који је у исто време и одговор разним изјавама бугарске штампе, која захтева потпуну анексију Добруџе и целе Македоније.

Меморандум каже, да ће политичко уједињење распарчаних делова српског народа, који броји више од десет милиона (према томе више него Чеси или Мађари), бити добит за цивилизацију. Према томе, уједињење Србије са Босном и Херцеговином има за Србију већи значај него, на пример, Алзас и Лорен за Француску. Етнографска културна јединства српског народа налази се између реке Мораве и Јадранског Мора. Окупација Босне и Херцеговине од стране Аустрије према томе је империјалистичка отимачина и последица тајне дипломатије. Аустро-угарска не може ничим да прикрије окупацију Босне и Херцеговине, исто као и окупацију Далмације. Тај поступак према српском народу у Босни и Херцеговини био је један брутален акт империјалистичке жеђи за пљачком; од значаја је да је читава једна трупа у угарском парламенту протестовала против санкционисања окупације, коју је означила као пљачку.

Као минимални захтев, меморандум тражи потпуно васпостављање Србије, накнаду политичке и економске штете нанесене од стране Аустро-Угарске, финансијску помоћ коју би јој дале све велике силе за обнављање производњачке снаге уништене аустро-угарском и бугарском окупацијом, и најпосле: излаз на море. У овом последњем питању меморандум налази, да излаз на Јадранско Море, дат на основу вештачке дипломатске базе без реалних услова, неће имати никакву економску, политичку и културну вредност. Пре свега Србија треба да постане Јадранска држава, то јест да буде уједињена са Босном, Херцеговином и Далмацијом, и само би тада артерија саобраћаја могла бити упућена ка Јадранском Мору.

Али данас је цео економски живот Србије сконцентрисан у долини Мораве, без које Србија не може да живи, као и без пристуна Јегејском Мору преко Солуна. Према томе, Србија треба да влада целом вардарском долином а Солун треба да постане железничко пристаниште за Србију, Грчку и Бутарску.

Али то би било само једно привремено решење македонског питања. Македонија је географски, стратегијски и економски центар за све балканске државе, и за то је она природна допуна свих делова Балкана. Права је националистичка утопија говорити о бугарској Македонији.

За тим меморандум опширно разматра албанско питање, противећи се одлучно подели Албаније, која је способна да живи самостално, а исто тако посвећује један одељак и италијанским интересима на Балкану.

До доласка српских делегата у Штокхолм гледиште бугарских социјалиста, захваљујући потпори Шајдеманове групе, већ је било у многоме усвојено од стране Штокхолмског Комитета, пошто је једино делегат румунских социјалиста, Крста Радовски побијао шовинистичке претензије бугарских широких социјалиста на крајеве посегнуте данас Бугарском.

Долазак српских социјалиста направио је потпун обрт, и Комитет је највећим делом усвојио гледишта изнета у њиховом меморандуму.

Озлојеђење целе бугарске штампе било је због тога тако велико, да су сви листови осули дрвље и камење и на Србију и на српске социјалисте, у чему су се сви ревносно утркивали почињући од најреакционарнијих владиних листова па до органа тесних социјалиста.

ИЗЈАВА Д-РА ТРУМБИЋА

Лондон. — Рајтерова Агенција саопш[тава] следеће изјаве Д-ра Трумбића, Председни[ка]

гословенског Комитета, поводом његовог састанка са Председником италијанског Министарског Савета г. Орландом:

„Сам мој састанак са г. Орландом, рекао је Д-р Трумбић, сачињава један знатан напредак у у односима између Италије и седам милиона Југословена. Званична Италија ступа први пут у додир са Комитетом Југословена. Оно што представља најбоље знамење за односе између Италије и Југославије, то је то, што се постојећа размимоилажења не односе на противположност стварних интереса већ на разлике у схватањима, којих мора што брже нестати, јер заједнички интереси у садашњости и у будућности налажу југословенском и италијанском народу, да буду сложни. Аустрија је заједнички непријатељ Италијана и Југословена. Савезници су дужни да свима својим силама потпомажу независност јужних Словена, као и свих других народа из двојне монархије".

ЈЕДАН ДОКУМЕНАТ

Париз. — Међу документима објављеним у „Пти Паризјену" прошлог уторника, а који се односе на немачки напад, налази се и ово:

„Циркулар од 2. новембра 1914. г., п. н.

Врховна Команда — Агентима који се налазе на границама Русије, Француске, Италије и Норвешке.

У свима филијалима банака и трговачких кућа у Швајцарској, Кини и Сједињеним Државама отворени су наочити војни кредити намењени споредним ратним потребама. Врховна Команда вас овлашћује да се неограничено користите тим кредитима у намери рушења фабрика, депоа, најважнијих војничких и грађанских склоништа која припадају непријатељу. Једновремено кад се будете старали да изазовете штрајкове, потребно је да предузмете мере за онеспособљавање мотора и механизама, за уништење бродова који превозе ратни материјал у непријатељске земље, за спаљивање резервоара сировина и израђених предмета, за лишавање великих центара електричне енергије, огрева и животних намирница. Агенти који су вам стављени на расположење, даће вам потребни материјал за изазивање експлозија и пожара, као и адресе лица из земље под вашим надзором, која ће примити на себе да буду агенти разорачи.

Дг. Фишер
главни армиски саветник"

АНЕКСИОНИСТИЧКИ СМЕРОВИ НЕМАЧКЕ У БЕЛГИЈИ

Један телеграм из Хавра јавља, да се некакав фламански савет — очевидно по наговору немачких власти у поседнутој Белгији — спрема да прогласи независност фламанског дела краљевине Белгије. После тога постарале би се, да се добије признање неутралних сила, подражавајући при томе финском националном покрету. Тај немачки маневар има за циљ да интернационализира фламанско питање и да створи могућност представницима немачке царевине, да се на конгресу мира мешају у унутрашње ствари Белгије. То је у ствари развој плана који је канцелар објавио у Рајхстагу 23. марта 1916. године. Почело се са фламандизацијом ганског универзитета; затим је дошло административно парчање земље, па ће се најзад завршити са политичким оцепљењем.

Споменути телеграм, достављајући то извешће, с правом назива подлим тај поступак. Епитет се толико поклапа са самим чином, да би нас разрешавао сваког коментара, кад не бисмо држали, да је корисно дати неколико података о једном питању које је мало познато нашим официрима и српској публици у опште.

Белгија је задобила не само наше дивљење према њеној верности датој речи и према јуначкој куражи коју је њена војска развила у одбрани свете земље отаџбине већ и нашу болну симпатију за незаслужене патње које су јој, као и нама, причињене једном гнусном злоупотребом силе.

Да ли Немачка има право да у погледу ма којег дела садашње Белгије позива на начело народности ради остварења извесне анексионистичке жеље коју се увалуд стара да прикрије? Нема сумње да постоји извесна крвна и језична сродност између Фламанаца и Немаца. Али ако би један такав етнички елеменат био довољан да оправда ма какву анексију, онда би се анексији могло приступити и у погледу према Швајцарској Холандији, Данској, Шведској и Норвешкој, Великој Британији, Сједињеним Државама, Енглеским насеобинама и колонијама итд. Тврди до краја у примени ту теорију, значило би доказати њену апсурдност.

Ако спајање Фландрије са Немачком жели становништво, како се онда могло десити да се

никакав покушај зближења није чинио у току историје?

Никада, од владавине великога Карла па до данас, није успостављана никаква политичка веза између Фландрије и Германскога Царства. У средњем веку фламанска грофовија зависила је од француске. По времену, та феудална веза постала је најпре чисто фиктивна, па је затим потпуно ишчезла под моћном династијом Бургонаца, али ипак за то она није дала повода никаквом политичком зближењу са Германским Царством. Белгија и Холандија, познате под именом „Уједињене Провинције", биле су уједињене под владавином великога цара Карла Петог. Али ни под његовом владавином као ни под владавином његових наследника те Уједињене Провинције нису биле присаједињене ни Шпанији, ни Немачкој, ни Аустрији. Владар од кога су оне зависиле, управљао је њима по једном нарочитом статуту, поштујући њихова историјска права и повластице. У наше доба тај би се статут могао назвати — аутономијом. При крају шеснаестог века, северне провинције су објавиле своју независност и образовале засебну државу која је постала данашња краљевина Холандија. Јужне провинције које се називају „Белгијске Провинције", претрпеле су многобројне мене пре него што су дошле до своје потпуне независности коју задобиле тек 1830. године.

Овај кратак преглед биће довољан да објасни, да садашње немачке претензије немају никаквога историскога нити националнога основа. Основне идеје јавнога права су у осталом еволуисале. Заједница крви, језика, вере неоспорно је важан темељ који би могао послужити за основицу извесној држави, али се сада сматра да воља за заједничким животом мора бити основа праву народа да собом располажу. Та воља је јасно изражена у току целог историског развоја који се завршио са образовањем белгијске народности. Нерасудни кораци једног лажног фламанског савета, који састављају личности без ауторитета и без мандата, не могу имати превагу над очевидношћу те чињенице.

М. М. Велић

КОМЕНТАРИ ХЕРТЛИНГОВА И ЧЕРНИНОВА ГОВОРА

Париз. — Листови на дуго и на широко коментаришу Черинов и Хертлингов говор и констатују да су они у противности са Вилсоновим програмом, јер не примају ни једну од главних тачака америчког предлога. Према томе, преговори које предлаже Чернин, били би само превара.

Из Вашингтона јављају, да се сматра да ће ови говори само појачати решеност настављања борбе. Мир неће доћи све дотле док се Немачка буде надала да ће моћи да подели Савезнике.

„Еко де Пари" пише, да се Немачка вара ако мисли да ће моћи мимо Француску да ступи у преговоре са Енглеском и Сједињеним Државама. Између Савезника воде се преговори односно заједничког одговора. Клемансо ће казати своју реч, када за то дође погодан моменат.

Париз. — Сва америчка штампа једнодушно констатује разлике што постоје између Черинова говора и изјаве немачког државног канцелара. Амерички листови тврде, да говор грофа Чернина носи на себи неоспорне знаке и трагове великих забуна и неслода, у којима се сада налази Аустро-Угарска са својом потребом да што пре закључи мир са противником. На супрот томе, говор немачкога канцелара треба сматрати као најподмуклију, најсмелију и најпретеранију изјаву пангерманаца.

„Разлика између оба та говора, вели „Њујорк Тајмс" врло је значајна; она не може избећи оку савезничких државника и, најзад, она све више утврђује наше уверење да пут за преговоре о миру води преко Аустрије. Изгледа да двојна монархија никако више не жели да се и даље бори, само да би омогућила Немачкој да окупира и северне француске области и да сачува за себе Алзас и Лорен. Разминилажења у гледиштима, што сада одвајају Аустрију од Немачке, не односе се само на једну тачку и изгледају у целини чак као отворени спор између тих земаља.

„Њу-Јорк Сен" износи слично мишљење. Што се пак тиче држања Председника Вилсона према последњој изјави грофа Чернина, о томе се не може да каже још ништа сигурно, пошто се вашингтонски државни одсек за спољне послове све до сада није изјаснио о томе. Међутим, вашингтонски полузванични доушници, који су у главном добро обавештени, сматрају да говор Чернина не може ни у ком случају наићи на добар пријем код Америчке Владе.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 30 УТОРАК, 30. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 30. јануара

Српски званичан извештај. — 29. јануара местимице јача артилериска ватра.

Солун, 30. јануара

Француски званичан извештај. — Непријатељске извиднице које су покушавале да се приближе нашим линијама на западној обали Охридскога језера, одбијене су. Артилериска активност у Ђевђелиској области. Дејствовали смо разорном ватром против једне непријатељске батерије северо-западно од Битоља.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 30. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — Повремена активност обеју артилерија у току ноћи на фронту северно од Ена, на сектору Корбени—Живенкур нешто мало живља, на десној обали Мезе и у области Безонво.

Званичан извештај од 23 часа. — Французи су задржали својом ватром један покушај препада у области Живенкура. На десној обали Мезе, а после жестоке артилериске ватре, Немци су извршили на фронту шуме Коријер један препад који се изврши у живу борбу; нападачи су потиснути оставив доста мртвих у рукама Француза. Велика артилериска активност у Алзасу, у области Виоли и Боном. На осталом фронту ништа ново.

Лондон, 30. јануара

Званичан извештај. — Ноћу 27. јануара британски авијатичари су извршили успешно бомбардовање у Немачкој и поред тога што време није било повољно. Бацили су једну тону бомби са веома добрим резултатима на железничке раскрснице у Курселу.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 30. јануара

Званичан извештај. — У току јучерашњег дана непријатељ је дејствовао артилериском концентричном ватром западно и источно од долине Френделе. Узимала је учешћа и пешадија. Пред нашим новим положајем у Вал Бела и на превоју Росо непријатељска је акција брзо утушена врло успешним дејством наших батерија. Нешто мало источније, на јужним падинама Сасо Росо нека аустриска одељења, под заштитом своје властите ватре, покушавала су у више махова да поседну неке осматрачке ровове, које смо били напустили испред наших линија. При сваком покушају непријатељ је био ометан нашом запречном и убитачном ватром. Један наш авијатичар оборио је један за другим два непријатељска аероплана; први је пао северно од Тивено и његови су авијатичари заробљени а други је оборен сав у пламену близу Вали ди Сињори.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Петроград. — Полузванични лист „Правда" објављује чланак једног руског делегата на Брест Литовској конференцији, којим се одбија сваки

мир са централним царевинама на основици анексија и који би појачао империјализам у свима земљама. Писац чланка вели: „Руска револуција која не може да пристане на своју срамну абдикацију, неће никада потписати један такав мир. У почетку, она ће давати пасиван отпор све док се не изведе организација револуционарне војске. Привремени губитак неколико стратегиских тачака није од велике важности. Међутим, у међувремену ситуација, која је створена у Аустрији и Немачкој устанком маса, добиће свој природан развој.

—

Берн. — Д-р Сајдлер је поднео цару оставку аустријске владе.

—

Штокхолм. — Финска је објавила рат максималистима који су одбили да евакуишу Хелсинфорс.

—

Лондон. — „Дели Телеграф“ сазнаје да ће централне царевине упутити максималистима ултиматум, којим ће захтевати да се њихови услови за мир приме без одлагања.

ЕНГЛЕСКА ПРЕСТОНА БЕСЕДА

Лондон. — Краљ Ђорђе је престоном беседом отворио парламенат. У беседи је нарочито истакао учешће Америке у овоме рату на страни Савезника а у корист права. Интервенција Сједињених Држава уједињује цео просвећени свет против једног неправедног насртаја, и она је донела снаге које уливају ново поуздање у победу ове борбе.

Русија, настављ престона беседа, с обзиром на унутрашње догађаје, није могла наставити борбу и престала је давати своју потпору делу савезника. Она је почела преговоре о миру са непријатељем, али су ови показали да амбиције које су изазвале рат, још једнако постоје. Ти трагични догађаји су повећали терет осталих савезника, али нису ни у колико смањили њихову виталност.

Сувоземне и поморске снаге показале су храброст која изазива дивљење. Непријатељ је отеран из више делова француске територије.

На будућност гледам с поуздањем. Непријатељу смо отели важне варошн у Палестини и у Месопотамији. Сви наши народи подједнако учествују у борби.

ОДГОВОР ЈУГОСЛОВЕНА

Базел. — На конгресу словеначке народне странке у Љубљани, народни посланик у Рајхсрату г. Л. Погачник је држао један политички говор у коме је побијао мишљење оних који исповедају да би се Југословени у Аустро-Угарској могли задовољити са аутономијом у сржи хабсбуршке монархије.

„Пре рата, изјавио је посланик Погачник, наш је идеал био аутономија. Али рат нам је показао да аутономија није довољна, и због тога сада захтевамо своју независну државу. Патње које смо морали поднети у току садашњега рата утврдиле су у нашем народу свест о томе, да је наш једини спас независност југословенског народа. Народ је сазрео у идеји да Словенци, Хрвати и Срби сачињавају један и исти — југословенски народ.

„У нашим жилама тече иста крв, сви смо ми синови једне исте југословенске матере. Заједно смо се појавили на историској позорници, заједно ћемо ту живети, и, ако судба хоће да нас нестане, заједно ћемо нестати. Чврсто се уздамо да ће беда и патње човечанства имати свога краја и да ће собом однети повластице које уживају извесни народи. Никако насиље није у стању да убије мисао о слободи, која живи у грудима народа. Мученик за награду мора да добије победу“.

Југословенски листови који доносе тај говор, вели, да га је посланик Погачник држао по претходном споразуму са председником југословенског клуба у бечком парламенту, г. Корошецем, и да он представља један посредан одговор на последње говоре Лојда Џорџа и председника Вилсона о условима мира споразумних сила.

СРПСКИ И БУГАРСКИ СОЦИЈАЛИСТИ

„Работнически Вестник“ од 6. новембра, између осталог, пише:

„Српски социјалисти траже велику Србију, која са својих 10 милиона Срба треба да постане највећа и најјача држава на Балкану. Другим

речима, српски социјалисти траже велико српско Душаново царство, које је идеал српске шовинистичке буржоазије и српске династије. Они искључују балканску федерацију великом Србијом, а што на крају крајем говоре о федерацији, то није само недоследност већ прикривање националиама и ниска демагогија".

„Камбана" од 5. новембра у чланку „Социјалистичка лукавства" пише: „Холандско-скандинавски комитет одриче нам у своме манифесту право на Добруџу и западну Македонију, а српски социјалисти траже да им се да цела Босна, Херцеговина и вардарска долина. И све то у име великих социјалистичких идеала. Очевидно је, има нешто трудо у савременом социјализму, кад су могуће овако аликовачке декларације".

„Препорец" од 5. новембра: „Пошто су се чврсто прихватили за пројект холандско скандинавских социјалиста, који предлажу да се Србији да излаз и на Јегејско Море, лукави српски социјалисти плеидирају за уједињење српског народа, који би бројао више од 10 милиона, при чему су и сами осетили да је то врло много речено и да они и сувише откривају карте".

„Дневник" од 5. новембра: „У овом погледу особито је интересантан рад српских социјалиста. У њиховом меморандуму спроведене су идеје, које ће сигурно зачудити и Пашића. Излази, да је социјалистичка мантија у ово време врло згодна за маскирање тежња. Сад народима остаје само да узвикну: Осана, и да створе једну велику Србију, о каквој чак ни Пашић није сањао".

„Зарја" од 7. новембра: „Меморандум српских социјалиста преставља једну смешу од заслепљеног српског империјализма и фразеологије која нема такмаца чак ни код руских бољшевика. Специјално у питању о Македонији српски социјалисти нису никад били искрени, и увек су радили само као најнижи шовинисти. Социјалистичка фраза служила им је само као маска, а свесно су радили да се Македонија присаједини Србији. Још у 1913. рекли су у Београду Саказову да је Македонија за српску државу неопходна".

„Еко де Билгари" од 6. новембра: „Српски меморандум је врло интересантан документат о српском менталитету. Ту се виде српске амбиције у пуном свом сјају..... Не говорећи о Бугарској, чије је природно пристаниште Солун и која на њега има право економски и историски, било би више дозвољено свакој великој сили да тражи Солун него Србији".

Исти лист од 13. новембра: „Манифест Штокхолмског Комитета у питању Македоније је нелогичан, неправедан и штетан; али нарочито је неправедан, јер не води никако рачуна о правима Бугара. Пред његовим очима је пречи интерес економски него ли национални, пречe је стварање подеснијег пута српским синьама него тежњи бугарског народа".

„Воени Известиа" од 13. новембра: „Бугарски социјалисти осетили су се дубоко погођени штокхолмским манифестом. Он је компромитовао веру у рад интернационале."

Душан Поповић на сву ову пакост бугарску одговорно је овако:

„Јавност зна, да у Бугарској постоје две социјалистичке странке. Странка широких, чији је вођа Јанко Саказов, и странка тесних чији су представници Кирков и Благојев. Прва је опортунистичка у толикој мери, да често губи социјалистички карактер; друга је радикалнија, али са нетолерантним вођама, који одричу социјалистичке квалитете свакоме ко не прихвата шаблоне старог друга Благојева. Ми у опште нисмо хтели да се осврћемо на патетичке изјаве Јанка Саказова о македонском питању, јер све што он говори и чини то је само копија владине политике. Држање тесних не може нас међутим оставити равнодушним.

Нама се пребацује да смо ишли под руку са српском владом. Вальда зато, што смо констатовали да Срба и Хрвата (а то су само два имена за један исти народ) има преко десет милиона и рекли да српски народ има права на политичко уједињење као и други народи. Неразумљиво је, зашто би требало да буде срамота за социјалисту да се бори за уједињење свог народа. Можда зато што и буржоаске странке иду за истим циљем. То би значило да не би ни на сунчаној топлоти требали да се грејемо заједно са буржоазијом. У овој тако природној и основној тежњи нема никакве разлике између буржоазије и пролетаријата.

Опасност за хегемонију на Балкану постоји само од стране Бугарске. Ако се Србији узме цела Македонија, као што захтевају у Бугарској и властодршци и социјалисти, онда она остаје у ствари у уском, економски неиздржљивим границама. Уједињење са Црном Гором не би нипошто проме-

нило положај. Формално је Црна Гора краљевина, а фактички само једна мала сиромашна област, као већи српски округ. Уз то она нема такве морске луке, која би задовољила потребу.

Али ако Бугарска узме целу Македонију она постаје господар на Балкану, не због своје бројне преваге коју Македонија даје, тим пре што Србији одсеца сваки додир са Грчком.

Човек би ипак могао схватити аспирације бугарске, кад би Македонија у односу према Бугарској била оно што је Босна за Србију. Стварни односи су међутим са сним друкчији. Само Радославов и Саказов могу на основу националног принципа да захтевају целу Македонију за Бугаре.

ЈУГОСЛОВЕНИ У ЛОНДОНУ

Велики енглески лист „Тајмс" саопштава у своме броју од 17. децембра ово:

„Генерална конференција југословенског комитета држана је у Лондону под председништвом д-ра Анта Трумбића.

Дискусује на оним скуповима утврдиле су факат, да је Крфска Декларација, као политички програм целе српске нације, одобрена и примљена с одушевљењем у свима српским, хрватским и словеначким круговима, како у Европи тако и у Америци.

Комитет је с особитим задовољством забележио изјаву лорда Роберта Сесила у парламенту, 28. новембра, када је на једно питање одговорио, да је Српска Влада била саопштила текст Крфске Декларације Британској Влади, коју је ова примила с интересовањем и симпатијама.

Једна нарочита депутација од стране комитета отишла је амбасадору Сједињених Држава, да му изјави задовољство комитета, што су Сједињене Државе објавиле рат Аустро-Угарској. Тако исто упућена је поводом тога и једна честитка Председнику Вилсону."

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Као издање Министарства Просвете, одштампан је у Државној Штампарији у Крфу илустрован календар „Домовина", са овом садржином:

П. П. Његош: Молитва; Ђура Јакшић: Отаџбина; Алекса Шантић: Отаџбино, где си?; Туга робља, за изгубљеном отаџбином; М. Ј. Митровић: Неознани гроб; Бран. Ђ. Нушић: Мост уздисаја; С. Бешевић: Псалам Давидов; Иво Тишнко: Пламичци; Ђура Јакшић: На Липару; Молитва Давидова; С. Бешевић: Кроз Нирвану, Жетелица, Сећање; Јанко М. Веселиновић: Збег; Божидар Пурић: Ратници; С. Недић: Растанак; Д. Ј. Филиповић: Од Крајине бани, Југовићи; С. Миленовић: Без мајке; М. Бојић: На обалама Јадрана; С. Бешевић: Искушење; Ц. Д. Милићевић: Усуднцу; М. Вукасовић: Сенке; Д. З. Милачић: Чежња; Д. И. Јејо: Повратак; Т. Н. Манојловић: Извињачи; М. Павловић: Један од многих; Бз. К. Ристић: Лекарски преглед; У. С. Дојчиновић: Марина; С. Петровић: Ноћ на југу; На прагу отаџбине; Вл. Станимировић: Запис; Ропство Јанковића Стојана; Смрт мајке Југовића; Стари Вујадин; П. П. Његош: (Поколење за пјесну створено!); Брана: Молитва.

Архиепископ Димитрије: На свиту болих дана; Бранко Лазаревић: Домовина; Ј. М. Жујовић: Српски сељак; Е. Пор: На путу изгнања; Валонски гробови; Н: Крф; Досите на Крфу; А. Нидроменос: Руси на Крфу; М. Комадинић: Срби на Крфу у прошлости; В. Чајкановић: Биверта; Ст. Симић: Солун; Ж. Рато: Пожар у Солуну; Сл. Павловић: Кожух; Ф. Радешек: Словеначка; Јер. Живановић: Чувајте српски језик!; Поуке Соломонове мудрости; Христова проповед на гори.

М. Рабреновић: Школовање наших ученика; Д-р С. Петровић: Речник најобичнијих болести.

Бележник (Летопис 1917. године; Поштанска служба; Таблица главних данашњих монета; Мали речник туђих речи; Преглед покретних празника од 1919.—1928.; Белешке; Нове књиге).

Уредникова реч.

„Домовина" има 13 и по табака велике осмине, са 20 слика. Стаје 1 франак (драхму). Поруџбине упућивати Управи Државне Штампарије.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 31. СРЕДА, 31. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 31. јануара

Српски званичан извештај. — 30. јануара нешто јача артилериска ватра у пределу Ковила. Наша авијација успешно бомбардовала логоре код Разимбеја и Бешишта; бачено пола тоне експлозива и десет запаљивих бомби; констатована два пожара и једна експлозија. Непријатељ опет бомбардовао Битољ са 85 пројектила разнога калибра; погинула два човека, рањене три жене и један човек, оштећено пет приватних зграда.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 31. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — Северно од Елете смели препад у непосредној близини Букомвила. Том приликом Французи су заробили око 20 војника и заплenили два митраљеза. У Воевру, више упада у немачке линије Французи су успешно извели и заробили неколико војника. Немачки напад, који је вршен једновремено од три одељења, задржан је и Французи су нанели непријатељу губитке.

Званичан извештај од 23 часа. — Активност обеју артилерија у Шампањи, у области планина, на десној обали Мезе и на неколиким тачкама у Вогезима. Није било пешадијске акције.

У току 29. јануара француски су пилоти оборили четири немачка аероплана. Осим тога француска је авијација извршила разна бомбардовања. Бачено је 9.000 ктр. пројектила на зграде, магацине, железничке станице и кантонмане непријатељске а нарочито на железничку станицу Мец-Саблон, где се појавио пожар.

Лондон, 31. јануара

Званичан извештај. — Под заштитом дејства роповских мерзера непријатељ је извршио упад у наше линије западно од Ванмолена; недостаје нам пет људи. Активност непријатељске артилерије у близини шуме Хутулст. Непријатељ је јутрос извршио препад на једно наше одељење северо-западно од Сен-Кантена. Недостају нам два човека. Активност непријатељске артилерије на путу Бапом—Камбре.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 31. јануара

Званичан извештај. — Велика локална борбена активност се наставила на јужним падинама Сасо Росо, источно од долине Френцеле. Многобројне масе непријатељске пешадије, откривене и десетковане нашом артилеријом, нису могле развити никакву важнију акцију. У Цермену непријатељска група, која је покушавала да пређе на десну обалу, одбачена је нашом пушчаном ватром. Један наш авијатичар оборио је један непријатељски аероплан на Бертијагу.

Крф, 29. јануара

Саопштење о манифестацији светог јединства, која је изведена на Сорбони у присуству Председника Републике, произвело је дубок утисак у свима српским круговима у Крфу. Срби, као и Французи, који су прошли кроз све перипетије борбе без којих ниједна земља не може се уздићи до демократског режима, који су платили стоструким данком у крви за извојевање слободе, срећ-

ни су што су остали у овој борби за праву уз Француску која је прва прокламовала Човекова Права. Они виде са бескрајним задовољством да је Француска свесна, да јој њен геније забрањује да подражава онима који су заостали иза ње пуних сто година, који је ничему не могу научити, али који морају отворити њену историју да би пронашли пут части. Заклетва, да Француска неће положити оружје пре ослобођења Белгије, Србије и Румуније, представља велику утеху за све поседнуте земље и доказује Србима, да су имали разлога што никада нису сумњали у непоколебљивост Француске. Сви су Срби убеђени да ће француски народ увек с гнушањем одбити да узме учешћа у спасавању немачкога деспотизма и да ће увек остати на челу слободних народа за кажњавање злочина који не могу остати некажњени и за задобијање слободе свима народима да могу собом располагати.

(Пресбиро).

НАСЛЕДНИК РЕГЕНТ СРБИЈЕ
И ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ТРУПЕ

Писмо „Тану" са Македонског фронта

— Емил Томас —

Солун, јануара 1918.

Лицем окренуте пристаништу у Микри на једној тераси, окруженој шаторима и баракама над којима се диже посребрена купола једне капеле у византиском стилу миловане врашина јануарскога сунца, које је тога дана изузетно било топло, југословенске трупе, у знатном броју, чекају с пушком к нози на долазак Врховног Команданта српских армија Краљевића Александра, који ће вршити смотру својих нових бораца.

Војници имају ново одело и потпуну нову опрему, сви поносито носе шајкачу. Дају чудан утисак физичкога и моралнога здравља. Готово сви су врло снажни људи, али имају фине црте и њихове физиономије немају ничега бруталнога, ничега од оне дивљине која чини тако крвавим чела Бугара. Прави Словени, у чијем погледу има ватре и благости, вере и воље.

Настаје једна велика тишина... Затим достојанствена мелодија српске народне химне. И онда ево Краљевића Александра, пешице без икакве друге помпе осим једне свите од неколико виших официра.

„Живео! Живео! Живео!"

Усклици се понављају, а кад се и последњи одјек изгуби Краљевић је стигао пред фронт својих трупа. Он им упућује неколико кратких речи, али оне казују све што очекују ти војници, све што очекују њихова срца, оне изјављују захвалност и понос младога Шефа, који ће достојно наследити славнога Краља Петра и који представља у овоме часу све наде једнога народа који ватрено тежи да живи својим националним животом. Његов глас, врло јасан, одјекује далеко кроз ово ведро вече и наглашава симболичну важност присуства тих војника на тлу Македоније:

„Долазак југословенских трупа у Солун је дан је велики датум. То је сад први пут да ће се борити раме уз раме представници свих трију грана српскога народа. Лавови из Добруџе дошли су да се придруже орловима са Горничева и Кајмакчалана. Слава вам и мој поздрав. Равни вашој браћи у пожртвовању биће им равни у слави. Борићете се у потпуној заједници са њима који су ту већ две године, али ћете се борити под вашом сопственом заставом под којом сте се борили у Добруџи коју сте тамо прославили, али на којој има још места за нову славу..."

„Живео! Живео! Живео!"

Наследник Престола Александар прилази тим официрима који су се ту стекли из свих крајева Југославије подједнако одушевљени истом вером, рукује се и разговара са сваким од њих. Затим се обраћа простим војницима који га поздрављају с извесном крутошћу и узбуђењем и који ће запамтити тај дан. Неколико њих, у оштом и спонтане иницијативе, излазе из строја и са пуно чисте демократске простоте подносе Наследнику Престола писмену и усмену молбу. Увек љубазан Краљевић их саслушава, запитује и смеши им се. И то траје врло дуго, тако дуго да се велико црвено око Сунчево почиње спуштати иза Олимпа. Треба се вратити. Краљевски аутомобил окружен огромним одушевљењем клицањем удаљава се.

*

Ти људи, који су тек пре неколико дана стигли, отићи ће сутра на фронт. Огромна већина међу њима Југословени су: Срби, Хрвати, Словенци. Има и нешто мало Чеха.

Историска судбина — или боље рећи неправда политике — принудила их је да ступе одмах у почетку рата у редове аустриске војске, али њихово срце није било у тим редовима. Слали су их у Галицију и у Буковину да се боре противу Руса својих званичних непријатеља, али своје бранье по раси. Срећом су их заробили а већина од њих помогла је тој срећи. Други пак изложише се свима опасностима само да не би морали да се боре под заставом, која им је била тако мрска. Ускоро-било их је хиљадама који побегоше из борбе само да би се могли боље борити.

Формирани у једну засебну дивизију под командом ђенерала Живковића и пуковника Јосифовића, они су се сјајно борили у Добруџи где је та дивизија изгубила готово половину својих бораца и одакле се повукла после херојског отпора којим је задивила свет. И врло је занимљиво констатовати чудесни случај да готово сви борци из те дивизије, који су остали у животу а који су пошли у рат као аустриски војници, поносито носе на својим јуначким прсима ратна одличја руска и румунска.

Обустава непријатељстава на источноме фронту приморала је Југословене на неактивност која им је убрзо постала несносна. Они изјавише жељу да иду у Маћедонију. Руска влада покушала је из почетка да омете испуњење те њихове жеље, али је напослетку морала да попусти њиховом енергичном наваљивању, пошто је принудила свакога од њих да својеручно напише и потпише изјаву да полази на Маћедонски фронт на свој иницијан и поновљен захтев.

Ево их опет на бојном пољу, после многих тешкоћа и неприлика. Да су хтели могли су мирно без брига и без опасности сачекати у Русији крај рата. Али они то нису хтели. Они добро знају шта их чека ако би их Аустријанци заробили, али тога се они нимало не плаше. Они само једно желе: да се бију.

*

Довољно је да их човек види и да са њима мало разговара па да се увери о дивљења достојној искрености тих људи, о свежини њиховога одушевљења о томе да су себе саме потпуно жртвовали својој великој идеји. Можемо само да се поклонимо врло дубоко пред толиким самопожртвованьем после толико борби и толико мука и да признамо да само дубока вера може у тој мери да изазове енергије и затегне воље. Ми људи са запада, који припадамо народима одавно формираним, који смо навикли на радости слободе, који смо у неколико изгубили спонтаност младих раса, не разумемо увек, какав силан идеализам одушевљава и каква неодољива снага подиже те народе за које су добра, што их ми одавно уживамо, за сад само тек наде. Говорити олако о њиховим тежњама, веровати им само у пола, мислити да би политичке комбинације могле да задрже такве струје, значи не хтети гледати стварности у очи. Могуће је сматрати их, као Аустрија, за врло опасне, али порицати и веровати да их је могуће савладати силом, то је једна бесмислица. Вољу за животом једнога народа не може да уништи никаква тешка артилерија. Свакога дана на начин снажан, који је све више неодољив, испољава се жеља Срба, Хрвата и Словенаца да образују једну државу пошто већ образују једну нацију. Како да Савезници не чују њихов глас? Како би, нарочито Француска, могла остати неосетљива према тој жељи? Како да Француска не учини све напоре за тријумф у јужној Европи великих начела, која је она објавила, чији је симбол њено име а чије је распростирање њен понос и њена слава?

За све потиштене народе а нарочито за народ Велике Србије демократска и идеалистична Француска остаје велика луча. Израз је можда баналан, али никада израз није исказао истину са више живота. Буквално узевши само име Француске садржи у себи за све те народе све велике разлоге за живот — или за смрт.

Уочи смотре, о којој сам говорио, пуковник Вел. Атанасијевић командант резервних трупа давао је банкет у част југословенских официра. Међу гостима било је и неколико нас, представника француске штампе. Нисмо ни покушали да сакријемо дубоко узбуђење са којим смо слушали одушевљене поздраве упућене Савезницима, а нарочито Великој Америчкој Републици и Француској. Пуковник, који се с муком изражава на француском а још теже француски пише, ипак је хтео да нам на француском изрази своја осећања, да нам каже какве наде значи за њега и његов народ присуство Француске међу Савезницима Србије. Он нам је прочитао беседу коју је сам написао наивном синтаксом, али која нас је све такла у срце. А кад је дивна музика краљевске гарде савршено одсвирала Марсељеау, један велики дах прекрилио је салу, који никад не би изазвала чисто званична манифестација.

Будимо захвални Југословенима, докажимо им делом наше пријатељство и поздравимо срдачно дивни гест солидарности што су та три сјајни војници извршили дошавши овамо.

За српску војску то ће бити једно велико окрепљење. Те трупе не значе само резерву за једну војску која не може ни да допуни ни да обнови своје ефективе. Оне значе у исти мах свечану потврду нераскидивих веза које везују сву децу Југославије. Долазак тих трупа за цело ће допринети да се освеже борци, који ни после пет година ратовања нису ништа изгубили од својих високих ратничких врлина, али којима ће ипак бити драго да осете да им се долази у помоћ.

Са гледишта војног и политичког несумњиво је у интересу Савезника да употребе што боље и што више ту снагу и ту веру која лежи у јужним Словенима. Они међу њима, који су сад овамо стигли, представљају само један део оних који би се могли увести у борбу а који само то и траже. У разним земљама Споразума могло би се образовати неколико дивизија добровољаца, које би свугде могле бити корисне, али највише на Балканском фронту где би се борили за ослобођење своје отаџбине.

И у америчкој војсци има много Југословена: 60—80.000, а можда и више, који су послати или ће бити послати у Француску. Они ће се борити за општу ствар, то је главно. Па ипак, каква би велика помоћ и утеха била за народ српски, за војску српску кад би све те трупе или бар један део њихов дошле на Балкански фронт, да се придруже својој браћи (ако се сувише велике практичне тешкоће преноса и снабдевања томе не би противиле).

Томе народу и тој војсци Савезници дугују сваку услугу, коју су они заслужили својим херојизмом, својом савршеном лојалношћу у борби, својим великим несрећама. Они су симбол великих начела, за која се боре народи Споразума. Они ће у сутрашњој Европи бити неопходна брана против навале германизма на југ. Та брана треба да буде јака. То захтевају интереси Француске и Енглеске, као и Италије, пошто је за све њих, ма како име или ма каква форма да јој се да, увек Немачка велики непријатељ.

Са француског
М. В. Ђ.

ИТАЛИЈА И ЈУГОСЛОВЕНИ

„Журнал де Деба" (Бр. 28. од 28. јануара н. н.) у уводном чланку под насловом „Италија и Словени", констатујући у италијанској штампи извесну еволуцију ка споразуму са Словенима, даје следећи извод из једног чланка „Коријера де ла Сера" од 22. јануара н. н.:

„Не може бити мира ни сигурности у будуће, ако пут остане отворен Немачкој за господарење народима на Блиском Истоку, а тај ће пут остати отворен све док буде постојала једна германо-мађарска Аустрија. Али да би чистоћа наше савести била призната у свету, да би Енглези и Американци, који таје илузију о некаквој Аустрији, која би била позвана да сарађује на будућем друштву народа, могли увидети своју заблуду и гледати на данашњу Аустрију оним истим очима којима гледају и на Немачку, потребно је да наша анти-аустриска воља престане да буде партикуларистичка, уско национална и да се уздигне до европских и човечанских размера. Следствено, закључује наш милански колега, потребно је успоставити споразум између Италијана и свих народа на Блиском Истоку, споразум који би се завршио са прецизним територијалним разграничавањем и са тако интимном подударношћу конкретне одговорности да нико више не би могао посумњати да је ту у питању заповедничка воља народа. Тај споразум је могућан само тако ако се Италијани и Југословени међу собом сложе и отклоне сваки повод за неслогу, ма макар и услови за то били такви да се морају учинити једној или другој уговарајућој страни и сувише горки. Ми се не смемо устручавати да жртвујемо извесан део нашега тела ако је само том жртвом наш живот спасен. „Коријере де да Сера" примећује затим да се бечка и берлинска штампа пашти да подгрева неслогу између Италије и Јужних Словена, док се свуда где Италија има пријатеља очекује да она учини један велики политички тест, један племенити мајсторски тест. Ако се Италија не одлучи на тај тест, она ће изгубити сваки изглед на свој долазак у Трст и у Пуљ. Треба бирати: Или Италија хоће да престане да се интересује источним народима и да одустане од сваке тежње која би премашала оно што је сачињавало предмет преговора са Биловом — Трентин и Сочу, или је њој одлучно стало до Трста и до Истрије са поморском, војном и трговачком безбедношћу на Јадранском Мору. У том случају она треба да зна да хоће распадање Аустрије и стварање аустриског наследства, а оно није могућно без потпуног и трајног споразума између наследника.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 32. ЧЕТВРТАК, 1. ФЕБРУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 1. фебруара

Српски званичан извештај. — 31. јануара растерали смо ватром непријатељско одељење пешадије у пределу Ветреника, а разорном ватром тукли смо његове фортификације у пределу Кравице и места непријатељских митраљеза јужно од Градешнице.

Солун, 1. фебруара

Француски званичан извештај. — Дејство обеју артилерија у Бевјелиској и Битољској области, као и у кључу Црне.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 1. фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — Доста велика артилериска активност у области Танон и северо-западно од Ремса. Французи су успешно извели неколико препада источно од Обрива и у Вогезима и вратили се са заробљеницима. Источно..... непријатељски покушај на једно мало француско одељење остао је без икаква успеха. Свуда на осталом фронту ноћ мирна.

Немачки су аероплани бацили више бомби на Нанси. Три лица грађанскога реда погинула су а друга три рањена.

Званичан извештај од 23 часа. — У Шампањи, а после краће артилериске припреме, Французи су извршили један шири препад у области југо-западно од Бит ди Менил, на фронту од 1200 метара од прилике. Њихова су одељења продрла у немачки положај до треће линије, разрушила непријатељске одбране и уништила многобројне заклоне. Број заробљених војника премаша 100.

У међувремену од 19. до 28. јануара француски су пилоти оборили 28 немачких аероплана, од којих је половина потпуно уништена а половина озбиљно оштећена.

Лондон, 1. фебруара

Званичан извештај. — Ниједан ухваћен.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 1. фебруара

Званичан извештај. — У долини Лагарине, непријатељске патроле су растеране нашим батеријама. На Пазубио, запалили смо једну мину која је причинила знатне штете противничким положајима. У долини Азијаго и на западној ивици висоравни Азијаго обе су артилерије биле веома активне. У зони превоја Каприле, покушај непријатељске пешадије да изврши упад спречен је одмах енергичним држањем наших трупа и успешном интервенцијом наше артилерије. Заробили смо неколико војника. Источно од Конељано, два стална непријатељска балона су запаљена од енглеских авијатичара.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Берн. — Јављају из Цариграда да је бивши султан Абдул Хамид умро у прошлу суботу.

Господин Министар Народне Привреде, Г. Д-р Велизар Јанковић, за време свога бављења у Солуну, обишао је о Новој Години војнике III позива Ти-

мочког пашадиског пука и том приликом подарио: 1000 комада цигарета и 200 драхми у новцу са жељом, да се дуван подели војницима целога пука, а новац пак да се раздели само сиромашним Крајинцима, што је и учињено; а преко Економног оделења Министарства Војног приложио је 100 драхми, који је новац, по жељи његовој, подељен за Божићне празнике инвалидима Солунског инвалидског одреда.

ГОВОР Г. БАЛФУРА

„Тан"

Г. Балфур министар иностраних дела држао је, на састанку одбора за ратне циљеве у Единбургу, један велики говор у коме је коментарисао експозе г. Лојда Џорџа и посланицу г. Вилсона.

„Дух који је прожимао Велику Британију и њене савезнике у току ових дугих година тешкота ратовања није се изменио, изјавио је г. Балфур. Ми нисмо ушли у рат, ми га нисмо наставили и нећемо се борити до краја са каквим себичним намерама."

Г. Балфур не види никакво побољшање у држању Немачке и њених сателита. Он види само једну незнатну промену у једној тачки: они су рекли да би после рата било добро за човечанство да се избегну будући ратови.

„То у сваком случају показује извесно побољшање у духовима Немачке. Пре него што су сазнали за смисао који рат може имати по њих — а они су то сазнали у току последње три године а сазнаће можда још боље у току идућих месеца — за немачке политичке филозофе била је обична ствар да претпостављају политику победе јачега над слабијим.

У колико се могу разумети изјаве, из њих се да извести закључак, да Немци још нису почели да појимају моралну страхоту коју су изазивали њихови поступци чак и код најнепомирљивијих присталица немачких метода и сперова.

У колико се тиче Белгије, Немачка је апсолутно и без устезања одбила да усвоји да би морала што год учинити за васпостављање онога што је, противно сваком међународном моралу, потпуно уништила.

У садашњем стању света, са једном силом као што је Немачка и са методама и амбицијама као што су немачке методе и амбиције, где ни сенке од моралности не постоји, ниједан од смерова које су поменули наш први министар и Председник Вилсон, не може бити постигнут".

Г. Балфур неће да расправља питање о томе да ли је идеја о једној лиги народа заишла у фазу у којој би могла да буде остварена. Али, признајући тешкоћу тога остварења, он најављује да би било кукавички и подло узмицати испред њега. Нада се, да ће се цео свет упрегнути у решење тога пространога проблема.

„Ако би се закључио немачки мир, рекао је г. Балфур, у Европи би било центара одакле би избијала болесна испарења. Француска би видела велики Алзас-Лоренски злочин непоправљен. Пољска би остала једна онакажена заједница а италијанско јединство би се извело само делимично. Исток би остао под паралишућим, а често и бруталним игом Турака и ништа не би било учињено за словенске народе из југо-источне Европе. Немачки мир не би оставио свет онако како та је рат затекао већ у једном горем стању. У колико се више знају детаљи овога рата у толико боље се разумеју патње и жртве које наша земља подноси".

Одушевљена клицања поздравила су завршетак г. Балфуровог говора.

ОДЈЕЦИ ВЕРСАЉСКЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ У АМЕРИЦИ

После говора Хертлинга и Черинина

Њу-Јурк. — Рат се мора наставити све док Немци не буду побеђени на бојном пољу или докле револуционарни притисак у Немачкој или Аустро-Угарској не примора немачке милитаристе да признају, да не могу задобити мир путем победе. Такво је америчко јавно мњење после Версаљске Конференције. Гроф Хертлинг је учврстио решење Американа да наставе рат и још јасније им је показао шта се све има урадити па да се обезбеди спокојство светске демократије.

Пре најаве немачкога канцелара, у Сједињеним Државама се мислило да је рат заишао у своју последњу фазу. То опште мишљење заснивало се на веровању да ће Немци, увиђајући немогућност у којој се налазе да задобију победу, одговорити на помирљивији начин г. г. Вилсону и Лој-

ду Џорџу. Хертлинг је открио Америци сву дубину немачке охолости, као и то да је немогућно поклонити вере немачкој влади све док буде била у рукама оних који њоме сада управљају. Победничко држање, које је Хертлинг усвојио, изгледа овде сасвим смешно, али трагично смешно, јер оно значи да су увек пангерманисти ти који рукују немачком дипломатијом. Разлика у тону између Хертлингова и Чернинова говора изгледа као да показује, да између Берлина и Беча постоје извесна размимоилажења у погледима.

У Сједињеним Државама се мисли да је унутрашња ситуација у Немачкој постала озбиљна, али се ипак не рачуна да би Немци могли у садашњем стању рата приморати берлинску владу на закључивање мира без одлагања. Ипак је опште мишљење, да се аустро-угарске трупе неће јавити у великом броју на западном фронту, јер се у двојној монархији оцртава један антинемачки осећај после изјаве гроф Чернина, који је нарочито истакао сличност америчких и аустро-угарских ратних циљева.

Америчка публика прима без икаквог одушевљења предлог који је учинио аустријски министар о намени мисли изкеју Аустрије и Сједињених Држава, јер, вели се, ако Аустрија има што год рећи, нека то учини јавно. После набрајања оних четрнаест тачака услова за мир, које је учинио Председник Вилсон, има реч Аустрија.

СРПСКА МИСИЈА У АМЕРИЦИ

Српски лист „Југословенски Свијет“ који излази у Њујорку, у броју 2519 од 22. децембра прошле године, доноси овај чланак:

„Након званичних мисија савезничких држава дође, ето, у Сједињене Државе Америке и она нама најмилија, најближа, јер је наша — званична Мисија Краљевине Србије.

За Србе-Хрвате Словенце у Америци ови дани борављења Српске Мисије у Америци биће најрадоснији, најсвечанији дани у њиховом јавном животу. А и иначе они су врло важан датум и у заједничком животу Југословенства уопште. Важан и значајан по томе, што је дивна наша Србија жртвовала неизмерно много за остварење заједничких идеала Слободе и Јединства, што је она наш Пијемонт југословенски и неустрашив борац за ослобођење. И најпосле, важан и значајан по томе, што је Србија после Крфске Декларације — акта међународног значаја — и пред страним светом легитимни заступник праведних жеља Срба-Хрвата-Словенаца за ослобођење и уједињење, признати представник целог нашег народа.

За нас, који високо уважавамо и ценимо витешке подвиге Србије, који смо јој неизмерно захвални — долазак званичне Српске Мисије нови је доказ, да наша Србија није клонула, него да високо и поносно држи барјак Слободе наше. За Сједињене Државе, као и за читави савезнички свет — долазак званичне Српске Мисије нови је доказ о њеној идеалној верности стварі савезничкој и оној човечанства.

Данас, кад и велики посрћу, кад клецају ноге колосима, кад се на алтруизам све више заборавља, а себичност преотима маха — бројем мала, али духом велика и неукротљива, наша Србија брилира у читавом свету племенитом несебичношћу и божанским самопрегором. Част и њено искуство блиста као алем камен драги и потамањује умирући блесак изанђале хабзбуршке круне.

И тако ведра чела и поносна лица великомученичка Србија шаље своје званичне представнике у посету овој великој Републици, којој хумани осећаји диктоваху да и она загази у рат против нечовечне хабзбуршке монархије. Шаље их да земљи, која је дала племенитог Линколна, заблагодаре у име српског народа на помоћи до сад указиваној; да јој изразе радост нашег народа ради уласка Сједињених Држава у рат против Аустро-Угарске и наде које он полаже у такав поступак Америке; да јој изразе своју оданост и непоколебљиву верност стварі Савезника и Човечанства; да јој каже своје потребе и захтеве, и најзад да утанчи односе савеза и кооперације у заједничкој борби против Аустро-Угарске.

Као званично изасланство, представници Србије на првом месту ће да посвршавају строго званични део свог програма. И тврдо верујући у племените циљеве и човекољубље Северо-Америчке Уније можемо унапред тврдити да ће Српска Мисија наићи на најсрдачнији пријем званичника ове велике земље, који ће имати срећних последица за нашу праведну стварі.

А кад мисија обави своју званичну улогу, тада ће да посети неке америчке центре и неља југословенска и словенска насеља, где ће јој бити приређен срдачан дочек.

Југословени без разлике имена дочекују Мисију, као своју рођену, једнодушно и заједнички. Они у њој поздрављају неустрашивог носиоца и бранича светих југословенских идеала. Ослобођења и Уједињења. Они су најсрећнији, и они из дубина најискреније душе кличу званичној Српској Мисији:

Добро нам дошла! Дај, лепа срећо, да твој долазак буде крунисан најбољим успехом за праведну ствар напаћеног нашег народа, да буде весник скоре зоре срећније будућности Срба, Хрвата и Словенаца!

ПОГРЕБ ЂЕНЕРАЛА ГРОСЕТИА

„Тан" од 30. децембра 1917.

Погреб ђенерала Гросетиа извршен је јутрос у 11 часова. Од куће покојникове, која се налази у улици де Волонтер па до гробља Пер-Лашез, прешао улицом Вал-де- Грас, на целом том путу узбуђена публика с поштовањем се клањала остацима једнога од највећих војника овога рата.

Пре него што ће се спровод кренути, маршал Жофр је отишао у покојникову кућу, улица де Волонтер, да поздрави свога ратнога друга и да изјави породици своје саучешће. Маршал Жофр је нарочито хтео, да ода ову последњу почаст ономе који му на Марни и Изру беше један од најславнијих помагача.

Осим породице ђенерала Гросетиа, за ковчегом су ишли још и ђенерал Дипарж, у својству изасланика председника министарског савета и министра војног, и ђенерал Дибај, војни гувернер Париза.

Покривен тробојком и лаворовим венцима, ковчег је био постављен на једном лафету из 13 артилеријског пука, окићеном цвећем и запрегнутом са четири коња.

Почаст су одавале три чете из републиканске гарде са музиком, три чете ватрогасаца, два батаљона из 230-ог и 237-ог пешадиског пука, две батерије Венсенске артилерије, један ескадрон из 3-ег драгонског пука и један ескадрон из 2-ог кирасирског пука.

Једно изасланство белгијске војске било је такође присутно.

Сахрана је извршена у гробљу Пер-Лашез. На јучерашњем свом састанку општински одбор је решио, да Пер-Лашезу да извесну концесију за гроб ђенерала Гросетиа а у спомен на пресудну улогу коју је играо славни шеф 42 дивизије када је последњег дана битке на Марни на јуриш освојио замак Мондман, „кључ победе", како се беше изразио ђенерал Фош.

На гробу ђенерала Гросетиа, ђенерал Дибај, војни гувернер Париза, држао је говор, чији главни делови гласе:

„У име владе Републике, коју имам част представљати овде, у име војске, у своје властито име, упућујем изврсном шефу, јуначном другу кога више нема, поздрав захвалности Француске коју је тако племенито служио и која у њему губи једно од своје наславније деце.

.....И сама смрт узмиче на бојноме пољу испред његове храбрости. Али она га савлађује, увлачећи се путевима подле болести коју задобија у Солуну где, командујући француском источном војском, развија као год и у Француској исте, несравњиве војничке врлине.

И тако онај кога, изгледало је, ни пројектили не смеју да додирну, изврстан војник који би могао учинити Француској још толико и драгоцених услуга, ђенерал Гросети умире за Француску, погођен неумољивом болешћу а пре него што је, на жалост, могао осетити усхићење победе. Али је он ту победу припремао свима својим снагама, свом својом храброшћу, свом својом душом хероја, и кад победа дође да крунише наше заставе, у звуке труба мешаће се, у нашим захвалним успоменама, и славно име ђенерала Гросетиа."

Трупе које су одавале почаст, дефиловале су поред гроба овог славног војника.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 33. ПЕТАК, 2. ФЕБРУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ГРЧКИ КРАЉ НА СРПСКОМ ФРОНТУ

Његово Величанство Александар I Краљ Јелина стигао је са Својом свитом у Вертекоп 29. јануара о. г. у 11 часова. Ђенерал Гијома, Командант Савезничких Војсака на Солунскоме фронту пратио је Грчкога Краља. У свити Његовога Величанства били су: г. г. Кундуриотис посланик Грчке на Српском Двору, пуковници Скумбурдис, Суцо и Михалакопуло, командант фрегате Геронdас, потпуковник Делаграматика и мајор Пападијамантопуло.

Високи Гост са Својом свитом кренуо се одмах из Вертекопа аутомобилима на српски фронт у Драгоманце, где је била постројена српска почасна чета. састављена из југословенских бораца. Краљ је обишао чету и поздравио је на српском језику са: „Помози Бог јунаци". Затим је Његово Величанство отишло у стан Његовога Краљевскога Височанства Насленника Престола. После срдачнога поздрава и узајамнога представљања свита, Краљ и Регент остали су на само по часа у разговору. Том приликом предао је Наследник Регент Грчком Краљу орден Карађорђеве Звезде I степена.

Затим је Његово Краљевско Височанство давало ручак у част Свога Високога Госта. У првој сали, за Наследниковим столом, били су Његово Величанство Краљ Александар, ђенерал Гијома, ђенерал Тинан, г. Кундуриотис посланик Грчке у Србији, г. Балугџић посланик Србије у Грчкој и ађутанти Грчкога Краља, пуковници г.г. Скумбурдис, Суцо и Геронdас. У другој сали, за столом на коме је председавао г. Др. Бошко И. Чолак-Антић, посланик Србије, била су сва остала господа из свите Краљеве и Наследникове. После ручка држат је серкл. Затим су Његово Величанство и Његово Краљевско Височанство отишли аутомобилима на српски фронт. После посете српскога фронта Наследник Престола испратио је Грчкога Краља до Вертекопа, па је отуда са Његовим Величанством отишао у Водену, где су се прошетали пешке и одатле се аутомобилума вратили у Вертекоп, где је се Високи Домаћин опростио са Својим Високим Гостом.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 2. фебруара

Српски званичан извештај. — 1. јануара у рејону Зовича ноћас смо ватром одбили непријатељску патролу, која је успела да баци само 2 бомбе на нашу објавницу.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 2. фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — Један немачки покушај противу једног француског омањег положаја северно од Тењи-Силен пропао је. Живо дејство обеју артилерија источно од Ремса и у Шампањи. У јучерашњем препаду француским америчке су батерије веома успешно помагале Французима. Француске су трупе утврдиле осво-

јене положаје у току дана у области југо-западно од Бит ди Менил. Број војника које су Французи заробили и који су сада пребројани, прелази 150.

Званичан извештај од 23 часа. — Северозападно и источно од Ремса Французи су извршили неколико препада и вратили се са заробљеницима. У Шампањи доста велика активност обеју артилерија; француске батерије узеле су под своју ватру и растерале јаче немачко прикупљање које је примећено јужно од Дормуаза. На осталом фронту ништа ново.

Лондон, 2. фебруара

Званичан извештај. — Веома успешним препадима, које су Аустралијанци извршили јужно од Месина, следовала су два друга препада које су извршили Канађани, један у Арживкуру а други у близини косе 70 на сектору Ланса. Првим препадом причињене су велике штете, јер су Канађани наступили под жестоком борбом до противникових прихватних линија, наносећи непријатељу велике губитке и уништивши 17 заклона. На коси 70 отпор противников био је упорнији, али су Канађани и поред тога однели пуну победу. У току та два препада заробљено је неколико војника и запленьено три митраљеза.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 2. фебруара

Званичан извештај. — Узнемиравајуће дејство артилерије у долини Будикарије, на источној ивици висоравни Азијаго и дуж средње Пјаве. Између Гарде и Адиђа наше смеле трупе, пресађ средно преко више система бодљикаве жице, изненадно су се дохватиле двеју тачака непријатељске линије, убивши више стражара и заробивши друге. Помоћу једне мине источно од мостобрана Капозиле, уништили смо једно непријатељско истакнуто оделење. Сва посада је погинула услед експлозије. Извесна количина пушака је прикупљена.

ИЗЈАВЕ САВЕЗНИЧКИХ ДРЖАВНИКА

Лондон. — Јуче је у Доњем Дому, у току претреса нацрта адресе, министар председник г. Лојд Џорџ говорио о преносу многобројних немачких дивизија на западни фронт и додао, да је под таквим условима за савезнике од битнога значаја да сматрају своје војске као једно цело како би могли достојно одговорити евентуалној опасности. Енглески први министар је објавио да је на конференцији у Версаљу у том погледу постигнут потпун споразум.

У Горњем Дому, говорећи о Версаљској Конференцији, Лорд Керсон је изјавио да је владала потпуна слога између политичара и војних представника. „Прети нам се великом немачком офанзивом, рекао је лорд Керсон, али она захтева још већу концентрацију и јединство акције од стране савезничких снага на најопаснијој тачки."

Лорд Керсон је изјавио даље, да скорашњи говори грофа Хертлинга и грофа Черинна представљају једну радњу која је изведена договором између та два државника а којом се циља више на пробијање извесног краја између Савезника него ли на осигурање мира. Никакав напор није учињен да би се приближили минималним захтевима савезника. „Ми идемо, наставио је говорник, ка најкритичнијој периоди коју је икада ова земља доживела, али не мислим да је наш положај ма и најмање опасан а тог су мишљења и наши војни саветници. Но ми морамо ипак развити све наше напоре за општу ствар. Ако будемо тако поступили, ја имам веру да ћемо добити рат и спасти будућност и цивилизацију.

Вашингтон. — У говору који је држао у понедељак пред Конгресом, Председник Вилсон је одговорио на изјаве грофа Хертлинга и грофа Черинна. Председник констатује да је говор грофа Черинна изговорен тоном који више задовољава него ли говор грофа Хертлинга. „Нема сумње, додао је он, да би гроф Черинн отишао и даље да није спутаван савезима Аустрије и њеном зависношћу од Немачке."

Г. Вилсон карактерише говор грофа Хертлинга тиме, што вели да је и сувише неодређен и нејасан, да је пун двосмислених реченица, да потврђује несрећни утисак који је произведен оним што се сазнало са Брест-Литовских конференција. Председник показује да гроф Хертлинг у практици руши начела за која каже да их у опште усваја, па било да се тиче међународне организације, економског уређења или ограничења наоружања или територијалних погодби.

Противставајући методу грофа Хертлинга метод који захтева један правичан мир, Председник

Вилсон вели: „Метод, коме би немачки канцелар желео да нас види да прибегавамо, јесте метод са бечкога конгреса. Ми нећемо тај метод нити ћемо га пак усвојити. Оно што нас се данас тиче, то је светски мир. Оно пак за чим тежимо, то је стварање једног новог међународног стања ствари, које ће се заснивати на широким принципима правде и универзалнога права. Не треба нам један закрпљен мир. Ми не можемо доћи до општега мира само тиме што ћемо га захтевати или пак једном обичном погодбом Конференције Мира. Општи мир не може бити последица извесног низа малих посебних погодаба између великих држава. Сви народи који су ангажовани у овоме рату морају учествовати у решавању свих питања, јер мир за којим тежимо и који хоћемо да зајемчимо и одржимо општом слогом мора бити до својих најмањих ситница подвргнут заједничкој оцени, ако се хоће да тај мир буде правичан и справедљив, да буде један чин правде а не трговине између суверена“.

Односно интервенције Сједињених Држава и узрока рата г. Вилсон се овако изражава:

„Сједињене Државе су ступиле у овај рат зато што су преко своје воље постале поборници патњи и унижења које су немачки војни господари нанели миру и безбедности човечанства, и услови за мир су исто толико важни за Америку колико и за ма који други народ који има ма каквога учешћа у одржању цивилизације. Сједињене Државе не виде могућности нити начина да се мир закључи све док узроци овога рата не буду нишчезли и све док његов повратак не буде био онемогућен у колико је то могућно. Садашњи рат је имао за дубоки узрок презирање права малих народа као и оних којима је оскудевало јединство и снага којом би натерали на поштовање својих права и изабрали облик своје владе као и своје управљаче. Погодбе које ће настати морају онемогућити сличне ствари у будуће и бити поткрепљене трупсиканим снагама свих нација које воле правду и које хоће да је помажу посваку цену“.

Односно економских питања г. Вилсон је изјавио:

„Гроф Хертлинг хоће да битне основе трговачкога и индустриског живота буду очуване и зајемчене погодбама и заједничким гаранцијама, али он се не може надати да му се тако што саветује, ако и друга питања, која ће се накнадно одредити, не буду решавана на исти начин. Он не може захтевати заједничке бенефиције у једној области а да их не да у другој.

Председник Вилсон овако резимира своје мисли о миру: „Сваки део крајње погодбе мора се потпуно прилагођавати условима, које за сваки поједини случај правичност намеће“.

КЊИЖЕВНОСТ

СРПСКИ ВОЈНИК

— Н. В. С. Полар —

Кад се деси, да се више енглеских борача скупе заједно из разних група, онда окрену брзо разговор о свакој нарочитој битци, и затим упоређују фронтове, разне врсте ангажованих трупа, особине разних народа.

Кад је рат избио, Енглези су дошли у додир са војницима других народа и контингентима са разних далеких делова британског царства, који су исто тако страни Енглезу из Енглеске као ма који други странац: Француз, Рус, Португалац, Американац; трупе из доминијума и индијске трупе, срели су све у Француској, али само они, који су били у Солуну, једини су се срели са Србима.

„Каква су врста људи Срби“? честа су питања, и одговор је не промењен: „Величанствен народ, заиста особит борац“. Привилегија је војника, да га мудро критикују његови савезници, а остраљанина Британца није лако покренути да хвали ма шта, било од своје или ма које друге војске; али он има истиниту, природну наклоност и обожавање за Србе.

Све врсте утакмице у овој оцени нису лаке у изражавању тога, кад је њихово мишљење тражено.

Теже је одвојити од њих тачне резоне, на којима је њихово суђење основано, али на крају један нађе: просту природу Срба, њихов добар хумор, храброст и природне војничке особине, које Британци групишу у један пространи израз спортманство. Предње изванредно мишљење свију британских официра и војника је: „да су Срби добри спортмани“. Бравуре Срба су ушле у пословицу, али та сама храброст није довољна да учини такав утисак на резервисан и критичан британски мозак. Срби су природни (прости) готово

као деца у њиховим правичностима — честитостима; он је племенит до потрешке, љубазан са својим суседом и чак и са својим непријатељем. Добар му је хумор чак и кад ради под несрећама које би иначе сломиле сасвим душу неке друге расе са меким живцима.

Упркос његове војничке особине, он није индивидуално или укупно агресиван, и не жели осветu, него обнављање своје Отаџбине. Тако исто он не држи сваког по наосао, Немца или Аустријанца, као непријатеља, али јасно прави разлику између оних чистих инструмената рата и оних на високим местима, који су одговорни за несрећу.

Тај добар општи смисао прави га једином чистом врстом борца и каваљером на спрам једног непријатеља, који му је упропастио његову Отаџбину.

Патриотизам српскога војника је готово религија и заиста помешан са његовим веровањем, „има нешто задивљавајуће чак до скромности код тих српских војника, рече један француски ђенерал.“ Нешто ратнички марцијално а при том просто, нешто савитљиво а такође солидно. Једна чиста стара непобедима раса, потсећа ме некако на наше сопствене сељаке. У најдубљем и најбољем смислу они овде налазе између Савезника праву светску аристократију — они то знају, осећају то и горди су због тога.

Срби је физички величанствен, и од њихове сељачке снажне расе, они подижу ову врсту особитих бораца.

Њихова униформа је врло слична белгијском моделу, имајући сличну јаку разних боја, које означују род оружја и према тим бојама се врло приметно разликују војници. Срби зову њихову целу униформу „походно одело“ (ратно одело) и задржавају њихов специјални народни опанак, који је врста плитких ципела, причвршћених за ногу са кожним каишима. Пушка и бајонет су заиста главно оружје, али су Срби развили нарочито генијално употребу ручних бомби. Они су снабдевени са британским моделом, чија је тежина преко једне фунте и величине као гушчије јаје. То ново оружје направило је дубок утисак на српског војника, и он је себе толико направио мајстором за употребу бомбе, да се непријатељ исто тако боји ове карактеристичне рововске борбе, колико и српског бајонетског напада. Овај у опште сељачки момак је изврстан гађач каменом и како је српска војска практична сељачка војска, њена јачина са бомбама може се лако замислити.

Критика за српску војску има само један коментар да учини, а то је, да се увек жалели, да их има што више (много више војника). И ма колико да су страшни народни губитци и ужасно одступање кроз Арбанију преживели, Срби нису изгубили никако морал. Стрпљиво, на против, они чекају тренутак кад ће им њихова Отаџбина бити повраћена. „Боље је“, они ће вам рећи, „смрт целе нације но да нам Аустријанци нашу народну слободу одузму, ми можемо чекати, и на крају Србија и Савезници ће изаћи победиоци из ове борбе“.

Срби су заиста добри спортмани.

„Балкан Њус“. Превео артилер. пшуковник Д. Т. Николајевић

О СКЕПТИЦИМА

— Из збирке „Тужни сонети“ —

На муци постасмо тврђи и од стена;
крв нам немилосно из набрекних вена
к'о потоци бујни лопи на све стране.
И пробудише се душе окована.

И један за другим падамо без јава,
стравну пирамиду градимо од глава
за спомен потомству... Скептици се чуде:
Шта то у смрт гони ове чудне људе?

Како су нам смешни ти скептици худи!
И зар је могуће, да их не пробуди
зора будућности? Ох, како је сјајна!

Зове се Слобода целог човечанства;
осећам присуство њеног величанства...
Зове се Слобода к'о небо бескрајна.

1918. год. Душ. О. Лукић
Положај.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 31. СУБОТА, 3. ФЕБРУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

СРБИЈА И РУМУНИЈА

Пуковник М. Игњат, румунски војни изасланик при команди савезничких трупа, предао је Његовом Краљевском Височанству Престолонаследнику Србије, у име румунског Краља Фердинанда, војничко одличје Михаило Храбри.

Његово Краљевско Височанство Престолонаследник Александар одликовао је пуковника Игњата трећим степеном Белога Орла са мачевима.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 3. фебруара

Српски званичан извештај. — 2. фебруара у рејону Трнавске косе одбили смо артилериском и митраљеском ватром јако оделење непријатељске пешадије.

Солун, 3. фебруара

Француски званичан извештај. — Доста интензивна артилериска борба на десној обали Вардара. Источно од Црне једна непријатељска извидница, која се била приближила нашим линијама, растерана је нашом ватром.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 3. фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — Неколика француска оделења продрла су у немачке линије северо-источно од Курси и вратила се са 12 заробљеника и 1 митраљезом. У Шампањи, број војника које су Французи заробили на тој тачки, у току њихове операције од 31. јануара, износи 177 људи. На десној обали Мезе и у Воевру ноћ је била обележена жестоком артилериском ватром. У горњем Алзасу Французи су задржали један покушај непријатељског препада у области јужно од Сепоа. Сиуда на осталом фронту ноћ мирна.

Француски авијатичари бацили су 1500 ктр. пројектила на железничке станице Тионвил, Конфлан, Шамбле и Мец-Саблон. Примећени су пожари и експлозије на железничким станицама Шамбле и Мец-Саблон.

Званичан извештај од 23 часа. — Доста живе артилериске акције на неколиким секторима на десној обали Мезе, у Воевру и у горњем Алзасу. Нека немачка оделења која су покушавала да се приближе француским линијама на фронту шуме Шом, задржана су нашом ватром. Ништа ново на осталом фронту.

Лондон, 3. фебруара

Званичан извештај. — Непријатељска артилерија показала се веома активна у први сумрак, дејствујући против наших првих линија на сектору Кеан. Ништа друго важно није се догодило, осим сукоба између патрола у правцу ка Лансу, у току којих смо заробили неколико војника. Јуче у јутру одбијен је потпуно један немачки препад на једно омање белгијско оделење источно од.....

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 3. фебруара

Званичан извештај. — На целом фронту умерена борбена активност. Наша је артилерија успешно дејствовала узнемиравајућом ватром против непријатељских радника у долини Ђудика-

рије, а узајамна пушкарања десила су се између патрола у долини Лагарине.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Рим. — Италијански политички кругови виде у путу г. Политиса на Крф доказ појачања српско-грчког савеза. Они кажу да ће тај савез наићи на пуну потпору Италије.

—

Атина. — После одржаног митинга за рат свет је отишао пред српско посланство и приредио бурне овације Србији. Секретар посланства г. Дучић одговорио је на ове поздраве са неколико топлих речи.

—

Рим. — Вести из сигурног извора јављају, да је између Бошњака и Немаца дошло до сукоба. Немаца је погинуло 14 а Бошњака 3.

—

Рим. — У Пулју и у Котору дошло је до крвавих сукоба између немачких и аустрискиx морнара.

ИСПРАВКА

Међу званицама Њ. К. Височанства Наследника Престола на ручку у част Њ. В. Краља Јелина био је и Војвода г. Степановић. Омашком словослагача изостало је његово име из јучерашњега извештаја о посети Грчкога Краља на српском фронту.

ПОСЕТА ГРЧКОГА КРАЉА НАСЛЕДНИКУ РЕГЕНТУ

„Македонија" пише: „Састанак Краља Александра са Принцем Регентом Србије сачињава дирљиву манифестацију блискога пријатељства и дубоке симпатије између грчког и српског народа. Краљ Александар, који је за време балканских ратова имао прилике да се упозна са јуначношћу и храброшћу српских војника, имао је да их посети и да им однесе знак дивљења грчкога народа према њиховом самопрегоревању. Несавладљива српска раса, у пркос толиким патњама и искушењима, држи увек високо заставу својих идеала. Ништа није могло одвојити српску нацију од њене привржености и оданости њеном идеалу. Једнако самопрегорење намеће опште дивљење. Посета Краља Александра Србима означава то дивљење."

„Неа Алитва" пише: „Посета Њ. В. Краља Александра Њ. Кр. Височанству Принцу Регенту Србије није само знак краљевске куртоазије већ сачињава такође и један веома важан политички догађај. Том посетом грчко-српски савез понова је ратификован; односи оба народа су постали чвршћи и још један пут дато је уверење јуначкој Србији да ће Грчка, верна својој речи, учинити све што јој налажу њена част и њена дужност према њеној пријатељици и савезници.

Главни и основни узрок солунске револуције био је повреда уговора са Србијом, повреда која је фатално одвела Румелском падајству и читавом низу других државних удара против независности и интегритета грчке територије. Тријумф револуције вратио је грчку политику на некадашњи прави пут, који ће је одвести рехабилитовању њене части и остварењу њених идеала.

У будуће Србија може са поверењем гледати на своју будућност. Краљ Грчке лично даје пример својој војсци да се покаже достојна јунака из 1912. и 1913. године. Његовом Величанству је стало до тога, да Грчка одржи своју часну реч. Ето то је уверење дао Краљ Принцу Регенту приликом Његове посете на српском сектору."

ГОВОР Г. ОРЛАНДА

Рим. — Председник Министарског Савета г. Орландо држао је јуче у парламенту један дугачак говор који је представљао један велики успех. Он је потврдио још један пут, да је рат једна заједничка потреба за све силе Споразума и за Италију услед неодољивих захтева њене националне одбране, захтева које су велике нације што се боре признале као праведне. Преко енглеске владе споразум је понудио непријатељу све могућности за један правичан мир, али на правичне предлоге савезника за мир, централне су силе истакле свој властити програм који се састоји у одржању свих њихових захтева и у потпуном одбијању свега онога што ми тражимо.

Г. Орландо је потврдио затим свечано ратне циљеве Италије који су: народно уједињење и безбедност њених суводемних и поморских гра-

ница. Те циљеве намећу јој њен географски положај и други животни разлози. Италија би увек била изложена препаду, ако би ма која од њених врата и даље остала отворена према непријатељу. Италијански управници не таје никакву империјалистичку нити завојевачку мисао према осталим расама. Нико тако у свету не прати симпатично као Италија напоре разних народа да стресу иго под којим још живе.

Г. Орландо је овако завршио: Остављајући централним царевинама пуну одговорност за настављање рата, савезници су одлучили у Версаљу да појачају борбу. Њихов је положај побољшава непрекидним придоласком војних снага Велике Америчке Републике, као и закљученим споразумима у Версаљу који обезбеђују већу кохезију између свих снага на јединственом западном фронту.

Парламенат и Сенат су одобрили ову изјаву италијанског министра председника.

ГРЧКА И СРБИЈА

„Ла Трибин"

Срдачан састанак Њ. В. Краља Александра и Принца Регента Србије крунисао је на сјајан начин срећно зближење које је недавно наступило између обе владе и оба народа.

То је зближење било неизбежно. Њега је налагала сама природа ствари. Њихов узвишени интерес налагао је обема нацијама да иду руку под руку, како би избегле освајачке тежње настрљивих империјализама. Сви балкански народи требали би одавна да се сажиме са том очевидном истином и да образују један чврст блок, истичући се као каква брана испред „дранга", испред лукавог или бруталног продирања Германизма. Али пошто Бугарска, у својим неталоманским смеровима, претпостављала да се одвоји, онда је на Грчкој, Србији и Румунији да се уједине тешње но икада.

Тачно појмање тога заједничког интереса изазвало је закључени споразум између те три државе после другог балканског рата. Оне су биле појмиле да би, изоловане, свака од њих одељито могла бити врло лако плен грабљивости појединих великих сила, па су због тога а да би предупредиле ту опасност оне и биле образовале један блок.

Велика погрешка Константина, ако се у овом случају може говорити о погрешци, састојала се у томе што се он није хтео да помири са том неоспорном истином која боде очи и најмање видовитих људи. Да он и његова клика нису били заслепљени фанатичном жељом да служе кајзеру, они би морали разумети да, остављајући да Бугарска и Аустрија прегазе Србију, самим тим и Грчкој приремају једну тако исто жалосну судбину од које никакав тајни споразум са Берлином не би је могао сачувати; доказ за то лежи у тражењу Бугарске да присвоји источну Маћедонију као бугарску земљу, и тај се захтев не истиче само за то што је већ Грчка ступила у борбу: ма какво да је било потоње држање грчкога народа, софиска влада би извукла а по потреби и изазвала поводе за тражење уједињења грчке Маћедоније са краљевином Фердинанда. Следствено, независно од обавеза које проистичу из уговора о савезу, па чак кад тог уговора не би ни било, животни разлози налагали су Грчкој да притекну у помоћ Србији која се беше нашла између две ватре.

Заслуга г. Венизелоса лежи баш у томе што је са својом бистром интелигенцијом схватио ту потребу и у своје време закључио уговор о савезу са Србијом, који је омогућио да Бугари буду потучени са јединственом брзином у другом балканском рату, и што је се истакао за речитог и неуморног апостола начела да се тај уговор има најскрупулозније поштовати и што је, једном речи, хтео с вером и с упорношћу да очува будућност Грчке спречавајући уништење Србије.

На срећу, после трагичних перипетија, речити глас г. Венизелоса успео је да пробуди грчки народ из летаргије у коју и беше утонуо. Грчки народ, повративши се свести својих реалних интереса и у пркос неколиким жалосним инцидентима ограниченога значаја, решен је да настави борбу у коју је ступио, прелазећи, ако буде било потребно, чак и преко лешева неколико усамљених издајника. Периода умне помућености је срећом свршена; јелинска нација је ударила путем части који је у исто време и пут њене будућности. Одужујући се својој дужности према своме српском савезнику и силама које су је увек брижљиво штитиле, она се у исто време бори за своју неослобођену децу и за побољшање свога положаја у крилу народа. Осећај и логика одобравају њено ново држање.

Заједница грчко-српских интереса није случајна: она је одређена силним историским, географским, економским и националним разлозима; она носи, према томе, перманентно обележје. Садашња борба, у којој Грци и Срби лију своју крв раме уз раме, цементираће на још неразлучнији начин ту заједницу интереса.

Т. Атис

УМЕСНА ОПОМЕНА

Има безазлених и лаковерних војника који још верују да се наши борци, који су 1914 и 1915. године заробљени или нас својевољно напустили, налазе код својих кућа. Они поклањају сву своју пажњу лажним и одвратним вестима које непријатељ на фронту шири, бацајући и дотурајући писма, карте и брошуре, или их обмањује путем карата које тобож долазе из њихових села из Србије и фотографија опет добивених отуда поштом.

Треба знати да је Међународни Црвени Крст прибавио тачне податке по којима се сада у Немачкој, Аустрији и Мађарској налази око 70.000 наших заробљеника и интернираних. Званични подаци ових држава тврде, да је до маја 1917. године умрло заробљеника и интернираних више од 60.000. Наши разменьени инвалиди, официри и војници, причају да је по заробљеничким логорима умирало масама, да се ни броја не зна. Могућно је, да је до маја број умрлих пребашио 60.000, а ако се овоме дода цифра умрлих за последњих 6—7 месеца 1917. године, која неће бити мања од 25—30.000, онда значи, да је само у Аустрији и Немачкој (о Бугарској нема података) умрло до краја 1917. године најмање 90.000 људи...

У свима земљама има људи који су готови да за бакшиш служе непријатељу. Сасвим је могућно, да је од оваквих људи непријатељ изабрао најподесније за себе међу Србима и послао их својим кућама, да учине услуге потребне непријатељу. Од таквих наших људи, непријатељских службеника, пропитаће и деца у колевци. Ово су највеће крволоше народне, јер српски народ одавно већ зна да је „потурица гори од Турчина". Видеће се и чуће се, кад се вратимо, да ће се наши на дому највише жалити на ове непријатељске изнемаре. Они, наравно, неће нас сметти ни дочекати, већ ће побећи заједно са својим госпама. Па ипак надамо се, да је оваквих одрода мало, јер је српски народ познат као лојалан, честит и карактеран народ.

Утврђено је да су неки наши заробљеници стално у ропству, а међутим су тобож писали карте од својих кућа. На фотографијама, послатим из Србије, виде се, али ретко, и наши заробљеници, за које је такође утврђено да се после сликања налазе у ропству, одакле шаљу за корон хлеба... То значи, да је непријатељ са бајонетом у руци отерао ове грешнике да се сликају са својима, да би те слике после искористио за своје циске и подле сврхе: показати нама на фронту, да у Србији тече мед и млеко, да расте смиље и ковиље. А сликани грешник опет је враћен беди и ужасу, глади и мукама, патњи и голотињи по заробљеничким логорима, где болест краљује а смрт харује, или су голи и боси послати на претешке радове по високим и вечито снежним Алпима...

Не клонимо, другови, пред тешкоћама на које наилазимо, јер ваља знати да смо ми у несравњено бољим околностима но они у ропству. Не заваравајмо се мишљу и не верујмо лажима непријатељским. Лаж је његова и сувише провидна.

Запитајмо се само за тренутак, да ли би ми, кад би завојевали бугарске земље, пустили заробљенике Бугаре својим кућама да раде и зарађују, а наше синове, жене и матере терали на тешке кулуке?...

Зар непријатељ, који узима у војску своје синове од 16 и 17 година, може, хоће и сме да пусти своје заробљенике њиховим кућама, у отаџбину коју им је он сам унесрећио.

Као кривац наше несреће он се плаши сада и своје властите сенке, јер осећа да се замка, којом је хтео нас уловити, затеже сада око његове шије. Стога је пустио оне који ће му одано шпијунирати и пред његовом влашћу, кад јој то устреба, наше заостале старине и исправне људе оптуживати.

Не верујмо непријатељу, не заваравајмо се његовим подлим лажима и обећањима, већ истрајмо са нашим моћним савезницима до краја на путу славе и части, за добро отаџбине, за добро наших на дому, за светло име које ћемо оставити нашим поколењима.

Војште, Поднаредник Љ. В.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 35. НЕДЕЉА, 4. ФЕБРУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 4. фебруара

Српски званичан извештај. — 3. фебруара ништа важно.

Солун, 4. фебруара

Француски званичан извештај. — У области Бутково—Џума наша је пешадија успешно извела један упад у непријатељске линије, где је извршила озбиљна разорења. Одбијена су оба напада које је непријатељ покушао јужно од Градешнице.

Наша је авијатика успешно бомбардовала непријатељску комору близу Сереса.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 4. фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — У Шампањи, у области Вил-сир-Турб и у горњем Алзасу јужно од Бирно-ле Ба, Французи су одбили немачке покушаје препада. С друге стране, у току једног упада на сектор Вокуа, Французи су заробили извесан број војника. Свуда на осталом фронту ноћ је протекла на миру.

Авијација: Прошле ноћи немачки су аероплани бацили неколико бомби у области Нанси. Јавља се да је било мртвих и рањених међу грађанским становништвом.

Званичан извештај од 23 часа. — Ништа ново, осим активне артилеријске борбе на десној обали Мезе, нарочито у области Безонво и на неколиким тачкама у горњем Алзасу.

Лондон, 4. фебруара

Званичан извештај. — Трупе из Ланкашира су успешно извеле прошле ноћи један препад у области железничке пруге Ипр—Стаден. Доведено је 11 заробљеника. Наши су губитци незнатни. Немачке батерије су биле активне у току ноћи северно од Ланса и на сектору Ла Басе и Витшајете.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 4. фебруара

Званичан извештај. — У току јучерашњег дана ријало време је свело на минимум борбену активност у борбеним зонама на фронту. Само у области Астика било је неколико жешћих бомбардовања источно од те реке, као и акција патрола у дну долине. Под Монтелом неке групе енглеских извиднича прегазиле су Пјаву и досегле до противничких линија. У равници уобичајено ватрено дејство. Једна наша патрола са мостобрана Капозиле изненадила је једно непријатељско истакнуто одељење и вратило се у наше линије са оружјем посаде која је поубијана или натерана на бегство.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 4. фебруара

Званичан извештај. — Палестина: 1. фебруара британска је линија помакнута на фронту од 6 миља по ширини и од две миље просечне дубине с обе стране села Мутаса, на 16 километара северо-источно од Јерусалима. Наше су трупе наишле на слаб отпор. Слабо предузеће непријатеља против једног малог енглеског одељења на шест километара северо-источно од Јерусалима, одбијено је чим је непријатељ био дошао на домак бомби. Заробљено је неколико војника.

АФРИЧКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 4. фебруара

Званичан извештај. — Источна Африка: Британске трупе су зауселе 21. јануара Литарику у долини Лујонде. Све непријатељске трупе одбачене су са сектора западно од Лујонде. Наше колоне са Запада заробиле су у дојакошњим борбама 93 војника.

НА МОРУ

Лондон, 4. јануара

Званичан извештај. — Адмиралство објављује, да је једна непријатељска флотила великих контра-торпиљера изненада напала, 2. фебруара у један час изјутра, енглеске патролне бродове у мореузу Дувру. Потопљен је један шалутје са 7 дрифтера који су тонили један сумарен. Потопивши то бродовље, непријатељски контра торпиљери су се нагло упутили ка северу пре него што су британске снаге могле да их нападну.

ЊЕГОВО ВЕЛИЧАНСТВО КРАЉ ПЕТАР И ЊЕГОВ НАРОД

„Ратни Дневник" је у своје време у врло кратком изводу донео интервју, који је Његово Величанство Краљ Петар дао америчком новинару г. Е. Маршалу а који је публикован у америчком листу „Питсбург Деспч" од 30. септембра пр. год. Тај разговор, који је објављен и у великом броју енглеских и америчких листова, сада доносимо у целини:

Борба Србије за слободу

„Мој народ је бројао више од четири милиона душа у почетку овога рата, а данас није остало ни два и по милиона" — рече поштовања достојни Српски Краљ. „Од тога броја отерано је и одведено у ропство око двеста хиљада, и то одвођење Аустријанци називају депортацијом. Зар је онда чудо што о томе говорим са великом тугом."

Лице овога несрећнога Краља избраздано је дубоким борама. На његовом лицу могу се читати велики болови. Готово цео свој млади живот провео је као изгнаник. Када је позван на престо, био је већ зашао у зреле године. Краљ је крупан и висок, његова коса и брада беле се као снег. Пре рата он је носио само бркове, а у Србији брада се пушта у знак велике жалости за изгубљеним драгим и милим. Једини Бог зна колико Краљ Петар дубоко жали и оплакује судбину свога народа.

„Провео сам већи део свог живота у једној републици" — рече Краљ. „Једна од најмилијих успомена моје младости јесте борба у којој сам учествовао борећи се за Велику Француску, која се сада бори за нас са оним истим непријатељем са којим се и ми боримо. Тада сам се ја борио противу Пруса за њих, данас Французи ратују противу Пруса за мене и мој народ, за себе и човечанство. Нека би Бог благословио француски народ. Енглеска је земља слобода, Италија је слободна, Америка слободна. То је борба слободних народа."

Изабрани Краљ

„И пошто сам готово цео свој живот провео у једној републици, ја сам задовољан што сада нисам ништа друго до један крунисани председник Републике, и то ми је председништво далеко милије него моја круна. Ја нисам један од оних старинских краљева, оних у рђавом смислу. Ја сам горд што сам Краљ у оном истом смислу у коме је и енглески Краљ Ђорђе — што сам Краљ једнога слободнога народа. Ја сам једини Краљ у Европи кога је народ изабрао."

„Овај је рат борба слободних људи противу неслободних. Србија је била слободна и Аустрија је нападе; Француска је слободна и беше нападнута од Немачке, Енглеска је слободна и Немци, рђаво појимајући реч „слобода", мислили су да се она неће борити за слободу других слободних људи. Италија је слободна, па и Русија је сада слободна. Тако у овом светском рату на једној страни су људи слободни, а на другој неслободни.

„Када сам дошао на краљевски престо моје Србије, нашао сам је малу, слободну изнутра али прикљештену са обе стране џиновским аутократским државама, Аустријом са севера и Турском са југа. Изгледа ми право чудо, како је ова тако мала држава могла да очува своје демократске идеале у пркос огромном утицају који је природно, а често пута и злурадо, деловао кроз многе године на нас.

„Као Краљ ја сам имао једну једину дужност, да будем израз владе и жеља мога народа,

који ме је изабрао за свога Краља. Ти идеали мога народа тежили су да Србин живи у својој земљи у миру и по своме нахођењу; мој народ је волео своја поља, зелене шуме и кршеве и није желео ништа туђе. Идеал мога народа беше да обрађује своју богату земљу, а то је знао тако лепо да ради и био је срећан у своме раду. Мој народ је био, па и данас је, мудар земљорадник и љубитељ природе. Допустите да ударим на ово нарочито гласом: наша прва жеља био је мир.

Неослобођено српско племе

„Друга наша жеља је била да побољшамо судбину оне наше браће по крви, која су тако дуго била заробљена под суровим и неверничким турским режимом као и под насилничким режимом Аустрије. Треба се само опоменути да у почетку овога рата беху само три милиона Срба слободни у својој драгој отаџбини, а девет милиона беху у туђини повијајући се под страшним порезима и подносећи сва могућа унижења. Никада ми нисмо престали да се надамо, да ћемо их ослободити и ако су робовске окове носили више од 500 година.

„Године за годинама су пролазиле, а наша браћа су подносила све веће муке под својим господарима. Године 1912. ми смо били нагнани на борбу са Турском, да би извојевали права и за те чланове наше породице. У тој борби ми смо ослободили онај део Србије још неслободан као и део Маћедоније.

„Допустите ми да овде бацим мало светлости на прави карактер „хришћанске" аустријске владе, која тако ревносно изврпава формалне обреде римокатоличке цркве и чији је цар био уобичајно да сваког Великог Петка опере ноге дванаесторици старих сељака — онда, дакле, када смо у 1912. години пошли да се боримо са мухаеданцима и ослободимо своју браћу, бечки листови донеше једну молитву позивајући Свемогућег Бога да помогне турско оружје, мухаеданце, једну нехришћанску војску и да им подари победу над нама, малом хришћанском државом која се борила за слободу своје браће.

— Свршиће се —

ПОСЕТА НАШИХ ОФИЦИРА ЕНГЛЕСКОЈ ВОЈСЦИ

По позиву Енглеског Министарства Војног, отишла је пре месец дана једна група од десет српских официра, са Македонског фронта, да учине посету Енглеској Војсци.

Ови су официри пробавили 15 дана на Енглеском фронту у Француској а 31. јануара отишли су у Лондон, где ће у току једне недеље дана посетити разне трупе и војне установе.

Нема сумње, да ће ови наши официри, поред лепог гостопримства и другарства, наћи код Енглеске Војске и многих интересантних новина у војном погледу, као и да ће утврдити своје уверење у огромну снагу и силна ратна средства наших моћних савезника.

ТРЕСИЋЕВО ПРЕДАВАЊЕ У ЗАГРЕБУ

У загребачком „Пролетном Салону" држе се редовно предавања. 25. новембра држао је предавање Д-р Тресић *о борби песника за слободу*. Публика је Тресића дочекала са бурним овацијама: кад је ступио на говорницу, бацало се на њега и одјекивала је цела дворана од узвика: „Живела Југословенска Декларација, Живела Југословенска Држава!" Предавач је затим приказао, како су се велики италијански, француски и енглески песници борили за слободу и пренао је на југословенску књижевност. Нарочито је славио словенску „Јуначку Песму" истичући да је народ који има такве песме вечан, и опет се заорила цела дворана, шеће је падало и „Косовска Девојка" предала је предавачу красну киту цвећа са тракама народне тробојке. После предавања неизмерне масе људи су се разишле по улици. Одјекивала је „Лепа наша домовино" и „Ој Словени" по Зрињевцу. Чули су се узвици: „Абцуг Франковци! Абцуг Швабе и Мађари!" Извршено је неколико хапшења. Другог дана настали су немири и дошло је до демонстрација пред извесним зградама.

„Хрватски Дневник" од 6. децембра, говорећи о предавању Др. Анта Тресића-Павичића „о песницима у борби за слободу", вели:

После тог предавања приредили су Југословени, Србо-Хрвати и другови малу демонстрацију, кличући Србији и Краљу Петру(!)...

...Последице демонстрације сносила су и она двојица: Предавач Др. Тресић-Павичић и главни уредник „Хрватске Државе" Др. Будислав Гргур Анђелиновић, протерани су из Загреба".

ПРОГЛАС НЕЗАВИСНИХ СОЦИЈАЛИСТА

Париз. — „Тан" јавља из Копенхагена, да „Социалдемократен" објављује један проглас немачких независних социјалиста, међу којима се налазе и чланови Рајхстага: Гајер, Хазе, Лебедур и Цубајл.

У прогласу се, између осталога, каже:

„Увек су нам причали, како влада жели само да брани немачку границу и да је далеко од сваке намере да осваја туђе земље. Данас сваки, који поштено мисли, неће моћи да брани ово тврђење."

Говорећи о случају Литваније проглас каже: „Ако влада буде успела, да наметне јарам насилног мира руском народу, то ће бити несрећа за Русију, за Пољаке, за Литванце, али још већа несрећа за нас."

Проглас набраја затим опасности, које ће стићи народе, од новога рата за реваншом и од терета због нових наоружања, и закључује да само мир без анексија и оштета и, који ће признати право народа да одлучују о својој судбини, може спасти немачки народ."

ПОСЛЕ ШТРАЈКОВА

Цирих. — Макс Велер, професор на универзитету у Хајделбергу, и даље даје „Франкфуртер Цајтунгу" своје коментаре о унутрашњој ситуацији у Немачкој. Он живо осуђује хипохретско гнушање, које листови показују према штрајкачком покрету, као да су штрајкачи плаћени са стране.

„Влада, каже он, и војни шефови упорно неће да виде да се нешто променило у Немачкој. Социјалисте из већине су неколико пута опомињали владу да нико не може спречити народну побуну, ако се и даље настави пангерманистичка агитација. Нико их није хтео да чује. Штрајкови су природна последица демагошког империјализма. Требало је живети у Берлину последњих недеља, па разумети зло, од кога пати Немачка.

Због свега тога није погођен само углед војске. И царев углед изгледа компромитован. Дописник „Пти Паризјена" из Цириха пише о томе:

„Осуде за увреду величанства на дневном су реду у Берлину. Званични кругови једва могу да сакрију број осуђених и разлог за осуду."

ДРУШТВО ЗА ЗАШТИТУ ДЕЦЕ

Ставило је себи у задатак, да ради на подизању телесног и моралног здравља народног подмлатка и да отклања све узроке побољшања и велике смртности деце као и њиховог моралног пропадања, а првенствено да прикупља и да се стара о напуштеној и незбринутој деци српских ратника.

Програм друштвеног рада је за сад, да изврши организацију материјалне и моралне помоћи деци. То постиже својим установама, од којих су већ основане и раде: склониште за децу без родитеља, главни стан малих четника и планинки, ђачка штедионица и радничка школа за девојчице. Све су установе у Водени. — Сем тога ради на посредовању за смештање деце по школама и занатима.

Друштво жели да прошири свој рад уз припомоћ дечијих пријатеља и на сва остала места, где се год налазе деца наших избеглица.

Друштво дели свој рад на садашњи — указивање брзе помоћи деци избеглица и будући — рад у Србији, кад ће требати да се такође указује брза помоћ у великим размерама. Друштву је дакле, поред осталога, задатак да прикупља још сад што више средстава у новцу и другом материјалу и да ангажује за друштвене установе страна друштва и капитале, који су одређени избеглицама и народу у Србији.

Друштво позива све дечије пријатеље да укажу своју помоћ и да међу својим пријатељима популаришу идеју о спасавању деце.

Будућност нашег народа лежи у подмлатку и то у здравом и напредном подмлатку о коме се морамо сви свесрдно старати.

За сва обавештења обраћати се, као и прилоге слати: Главном Одбору у Водени или друштвеним повереницима који се налазе у свима командама.

Пријаве за повереника слати — Главном Одбору у Водени.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 5. фебруара

Српски званичан извештај. — 4. фебруара ништа важно.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 5. фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — Ноћ је била обележена доста великом активношћу обеју артилерија у области Шавињон, источно од Ремса и у Шампањи. Један непријатељски препад, који је вршен источно од Обрива, није уродио никаквим резултатом. Иначе на осталом фронту ноћ мирна.

Званичан извештај од 23 часа. — Доста жива артилериска акција између Мјете и Ена, на фронту шуме Шом и у горњем Алзасу. Јужно од Мецерала Французи су одбили један немачки препад. Свуда на осталом фронту дан је прошао на миру.

Лондон, 5. фебруара

Званичан извештај. — Енглеске патроле заробиле су преко ноћ неколико војника североисточно од Арживкура. Никакав важнији догађај није се десио, осим што је непријатељска артилерија била активнија у правцу ка Пашендаеле.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 5. фебруара

Званичан извештај. — Веома жива артилериска акција западно од Гарда, источно од Бренте и на средњој Пјави. Наше су батерије успешно тукле концентричном ватром непријатељске трупе у маршу источно од долине Френцеле и на супротној падини превоја Берете. Енглеска тешка артилерија дејствовала је са добрим резултатима противу непријатељских батерија испред Монтела. Непријатељске извиђачке групе одбијене су нашом пушчаном ватром у долини Лагарине и јужно од Канове (Азијаго). Једна наша патрола изазвала је узбуну у непријатељским линијама на потоку Пападополи.

ЊЕГОВО ВЕЛИЧАНСТВО КРАЉ ПЕТАР И ЊЕГОВ НАРОД

(2)

„Ратни Дневник" је у своје време у врло кратком изводу донео интервју, који је Његово Величанство Краљ Петар дао америчком новинару г. Е. Маршалу а који је публикован у америчком листу „Питсбург Диспч" од 30. септембра пр. год. Тај разговор, који је објављен и у великом броју енглеских и америчких листова, сада доносимо у целини:

Ултиматум

...„И тако ево где се мој разговор приближава оним кобним данима 1914. године када је цео свет ушао у рат, који отпоче на нашим границама. Ствар је јасна. Хабсбурги и Хохенцолерни држали су савет. Србија је стајала на њиховом путу. Једини се ми одупирасмо њиховим подземним плановима. Ми смо одбили да будемо њихова играчка онаква каква је Бугарска и какви су били грчки владајући кругови недавно.

„При изради најбоље машине потребни су исто тако мали делови као и велики. Две малене стварчице биле су апсолутно потребне за извршење оне огромне светске моћи, коју су њене замисли-

ле Немачка и Аустрија. И оне су то смишљале тако сурово и убилачки да човек никада не би могао замислити. Али ове две ствари нису могле бити купљене. То су биле славна Белгија и моја храбра Србија.

„И пошто Тевтонци нису могли те ствари купити, они су их украли. Тевтонска савест није протестовала. Ја не мислим да она и постоји. У Аустрији и Немачкој можда се може наћи добрих људи и жена, ја то не знам и готово дошло је дотле да сумњам. Укупно узевши народи ове две државе показали су се несумњиво, неповратно и савршено злочиначки.

„Аустрија наговорена од Немачке ухвати се за један мали, готово сулуд, изговор и предаде мени и мојој влади један савршено непријатељив ултиматум. Оптужени смо неком одговорношћу за убиство аустриског престолонаследника Фердинанда. Истина је, да је он убијен руком једног Србина, али је тај младић био аустриски поданик. Дакле, не мој поданик већ поданик Франье Јосифа.

Та погибија није се догодила на моме земљишту. Па ипак, покрај свега тога, Аустрија начини Србију одговорном. То од прилике исто значи, као да су Савезне Северо-Америчке Државе требале да зарате са Аустријом због тога што је Чолгош, ако се не варам аустриски поданик, убио председника америчке републике Мак-Кинлеја! Аустрија не показа ни поштовања према своме мртвоме престолонаследнику. Његово тело беше пренесено, како причаху, у вагону за пртљаг. Цвећа не беше на Фердинандовом гробу нити ко заплака за њим.

„Ја и моја влада учинили смо све да тај сукоб тада избегнемо. Ми смо се чак понизили одговарајући најпомирљивије на унижавајући аустриски ултиматум, који нам са подмуклим намерама поднесе аустриска влада. Али то Аустрија не хтеде чути. Србија је била изабрана као жртва за повод рата, који је Немачка тако желела.

Први пуцањи

„Председник нашега министарства, Пашић, прими 27. (п. н.) јула телеграм аустриског министарства спољних послова којим се објављиваш рат Србији. Београд беше на граници. Двор и многи грађани напустише варош. Војска остаде на граници да се бори. Два дана протекоше од ултиматума до првог пуцња топовског. Настаје бомбардовање и непријатељ је без икаквог оправдања рушио нашу омиљену престоницу, а наши топови још не дадоше одговора. Рушили су зграде пуне неоцењивих старина, а мирни грађани лежаху мртви по улицама. Па и поред свега тога ми чекасмо неће ли ко, можда Енглеска, Француска и Русија, уразумити побеснелог немачког лудака и сачувати човечанство. Од тог тренутка ми одговорисмо на борбу.

„Ја се дивим кад помислим шта је све мој народ дао. Аустријанцима је требао јули, август и септембар да сломију отпор моје мале али добро опремљене и храбре војске. Тек у октобру пође им за руком да моје храбре Србе потисну. Тада они заузеше готово једну трећину наше српске земље, двоструко миле мени, јер сам тако дуто био изгнан из ње.

„Ми прикуписмо сву своју снагу и учинисмо надчовечанским напор. То донесе и успех. Крајем новембра бејаху пребачени наши непријатељи преко река и наша је земља била слободна. Да смо имали тада одморних војника, могли смо лако продрети дубоко у Аустрију и сједињити се са Русима.

„У септембру 1915. године Немачка удари на нас са својим савезницима. И оно у шта ми не сумњасмо догоди се: Бугарска се појави као тевтонски пријатељ и страшна борба отпоче. Немци са Макензеном гураху са Севера, док нас Аустријанци нападоше са Запада а Бугари са Истока. Наш топографски положај био је незгодан и фронт велики, и тако нам остаде да се боримо што дуже одступајући једним правцем који нам је остао слободан.

„Ја одступах заједно са српском војском кроз албанске планине. Нека Бог сачува свакога да не позна и искуси оно што смо ми тада искусили и преживели! То беше у средини зиме, путева нема, и десетина хиљада жена и деце умираху од хладноће, умора и глади. Колико ли, о Господе, то повлачење кошта моју напаћену земљу.

„Ја често пута жалим и увек се чудим: како и сам нисам у броју оних што су помрли. Али моје је срце сломљено. Видети моје драге Србе како леже мртви гомилама по путу! Шта могу да кажем о њима, о мој храбри народе! Они су тако поштовали свога краља кога су изабрали. Када су ме видели да дрхтим од зиме, позиваху ме тихим гласом да се огрејем крај њихових ватри и нуђаху ми, да с њима поделим последњу корицу хлеба. Тај хлебац који сам са њима делио по ал-

банским кршевима, свети је у мојим очима исто тако као и нафора поједена у дому Господњем.

„Пре него што завршим свој говор, допустите ми да свечано ово изјавим: Једина моја жеља као српскога краља јесте, да видим сав мој народ — Србе, Хрвате и Словенце слободне од њихових угњетача и уједињене у једну државу. Интересује ме, да ли ће ове моје речи продрети преко океана у Америку и да ли ће она послати своју војску на Балкан".

ДУША СРПСКОГА ВОЈНИКА

— Предавање г. Св. Петровића — „Paris-Balkans"

Међу нашим млађим писцима заузима угледно место познати београдски професор г. Св. Петровић, који је у Бордоу, у великом амфитеатру Атенеја, говорио о „души српскога војника". Многобројна публика у коју је школска омладина уносила своју одушевљену ноту, указала је одличном предаваču пријем чија је топлина потврђивала осећаје Француске према Србији и према њеним ваљаним и несрећним грађанима. Аклamације којима је говорник поздрављен, показале су да су са њиме срцем били сви они који су га слушали.

Портрет који је г. Светислав Петровић дао о српском војнику, његовој непоколебљивој вери у васкрс, будућност и величину Србије; о његовој физичкој и моралној енергији, његовој честитости искрености, јунаштву, издржљивости, крепкости, телесној гипкости, умерености, урођеној доброти; о његовим осећајима човечности и милосрђа чак и према непријатељима код којих је, на против, овај рат пробудио све успаване животињске нагоне; о његовом духу пожртвовања; о његовој вољи, куражи у смрти за свој идеал — за своју отаџбину... — учинио је дубок упечатак.

Култ према прошлости и поштовање према својој труди, што су их Срби очували у току вековнога ропства; њихова дисциплина у рату; њихов породичан живот, достојан да буде узет за пример; самоодрицање Краља Петра I који је 1870. добио у Вилерсекилу Крст Легије Части — наложени су изразима узбудљиве лепоте.

Примери, достојни јунака из античког доба, које је навео; пројекције које је дао, уздижући српскога војника — који више нема ни отаџбине, ни породице, ни огњишта али који ипак не губи наду јер је отаџбини посветио све своје мисли, цело своје биће — и показујући подлу свирепост његових непријатеља који нису у стању да обурвају душу његову као што су саломили тело његово, корисно и јединствено су допунили ову примамљиву козерију г. Светислава Петровића који је завршио, тврдећи да Срби у Француској гледају једну сестру коју љубе подједнако, почев од простога војника па до највиших шефова. „Србија тражи своје наде. Она ће се вратити у Београд већа но што је икада била у тренутку када ће сунце слободе засијати над Страсбургом и Мецом" (Жив аплауз).

„Србија и Француска се разумеју, рекао је он најзад. Ратни поклич наших храбрих војника јесте: „За Србију и за Француску!"

Г. Алио, који је имао поред себе г. г. Шарла Делари, конзула Србије; Фервала, директора лицеја; Рожеса, инспектора и српских официра, настањених у Бордоу, био је тумач целе публике кад је честитао и захвалио говорнику. У Србији је поздравио „Малу Француску" на Балкану, а у лицу српског војника, који има право што не очајава, брата француског војника.

Ова лепа манифестација српско-француског побратимства закључена је уз узвике: „Живела Србија! Живела Француска!"

ИЗЈАВА Г. КЛАВАЧЕКА

Рим. — Народни посланик Бевионе, по прочитању лондонског уговора и других докумената који су објављени у Русији, учинио је јуче у парламенту алузију на струју која захтева, да се Италија стави на чело покрета народа које тлачи и угњетава Аустрија.

На тврђење г. Бевионеа, да су чешки одбори одлучили да се задовоље с простом аутономијом у аустријској конфедерацији, г. Клавачек, представник Народнога Већа чешких земаља у Риму, упутио је листовима једно писмо у коме тврди да не постоји никакав чешки одбор који би подржавао потребу за једном таквом аутономијом. Чеси не могу никад пристати на какву аустријску федерацију. И заиста, председник аустриске владе потврдио је недавно да су Чеси изјавом од 6. јануара покидали све везе са аустриском државом и династијом.

Г. Клавачек закључује тврдњом да су чешке тежње и даље наперене противу Аустрије.

ДУЖНОСТИ НЕМАЧКЕ

Мишљење проф. Ферстера

Професор минхенског универзитета, Ф. В. Ферстер, познат већ као слободоуман и одважан противник немачке империјалистичке политике, објавио је у „Минхенер Пост-у“ 4. јануара 1918. п. н. један чланак, који је по својој изненађујућој смелости прави куриозитет.

Пре свега, он говори о идеји, која је већ постала аксиома за већину Немаца, а на име, да су Енглеска а затим и Сједињене Државе ушле у рат против Централних Сила због зависти и у тежњи да униште велику трговачку конкуренцију. То је само легенда, каже Ферстер. У ствари, Енглеска и Сједињене Државе ратују против нас да би спасли свет од ратова и од сваке будуће ратне опасности“.

За председника Вилсона он каже, да је то државник који се инспирише старим моралним и и демократским идеализмом једнога пуританца, а то рећи Немцима за човека, кога њихова штампа не престаје да обасипа поругама, заиста је бравура.

Савезници, каже он, не верују у искреност немачких тежња за миром. Они беле ратоборне изјаве штампе. Они знају да се интелектуални народни управљачи још заносе завојевачким и војничким идејама. Зар то није разлог за неповерење?

„У нашој земљи је пацифистичка литература највећим делом узапћена и због тога наша воља за миром не изгледа нашим противницима довољно снажна, са довољно ауторитета и интелектуалне дубине. Та воља треба да се манифестује на много опипљивији начин него што су опште и двосмислене изјаве.“

Питање о Алзасу и Лорену треба Немци да престану да посматрају као чисто унутрашњу своју ствар, већ треба да признају да је то право европско питање. Немачка је учинила тешку погрешку одузимајући народу у тим покрајинама његова права. Због тога треба да им да потпуну аутономију и сва права која имају и друге земље немачкој царевини.

У питању Белгије, Ферстер је тако категоричан како се само може пожелети. За њега је ово питање још куд и камо простије и једноставније. Што је нарочито оригинално, он тражи повраћај белгиске независности у име националне части немачког народа. Учињена неправда мора да се поправи. Ту не сме да буде никаквог погађања.

На закључку Ферстер каже, да немачки народ треба да призна своје погрешке, да напусти своје садашње идоле и да се врати својим најбољим традицијама.

Чланак, који несумњиво представља велику дрскост, дочекан је, разуме се, најжешћим нападима од стране пангерманистичке штампе, али он има и бранилаца, од стране којих је између осталог речено да ће цео немачки народ у своје време дуговати Ферстеру највећу захвалност због оваквих идеја.

БОЉШЕВИЧКИ МИКРОБ У НЕМАЧКОЈ

У уводном чланку под овим насловом „Келнише Фолксцајтунг“, између осталога, пише:

„Ми сада преживљујемо једно критично међувреме. Наш положај личи на положај човека који је успео да се спасе из каквог бродолома, чинећи надљудске напоре, и види обалу на домаку своје руке чији мишићи, под парализирућом мисли да ће се ускоро наћи ван свака опасности, прете да малаксају. Преговори мира на источном фронту довели су наш народни живот у додир с једном атмосфером која је препуна отровних елемената растројства. Пропаст грози свакој држави која се упусти у област бољшевичких идеја. Јавно мњење у Немачкој је у овоме часу још врло добро, али озбиљне клице постоје а изгледа да се брзо припрема и терен за културу праве политике. Све зависи од политике на коју ће се социјал-демократија решити у току неколико недеља или неколико критичних месеци који се приближују.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 37. УТОРАК, 6. ФЕБРУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 6. фебруара

Српски званичан извештај. — 5. фебруара слаба ватрена активност.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 6. фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — Жестоке артилериске акције у области шуме Мортије и Воксајон. После једне живе артилериске припреме, Немци су извршили напад на положаје које су Французи освојили у Шампањи 31. јануара, југо-западно од Бит ди Менил. После живе борбе Французи су одбацили непријатеља са неколико рововских делова, где су били успели да продру у почетку. Французи су заробили неколико војника. На десној обали Мезе обе су артилерије показале извесну активност у току првог дела ноћи. На осталом фронту ништа ново.

Званичан извештај од 23 часа. — Активност обеју артилерија у области Мјете. Данас после подне Немци су извршили нов покушај у Шампањи, на положаје југо-западно од Бит ди Менил. Французи су својом ватром задржали нападаче који се нису могли дохватити француских линија. Напад који је јутрос вршен у истој области, вођен је од 3 батаљона који су имали и извесне делове нападних трупа (штострупе). Немци су свуда одбијени са великим губитцима и оставили су Французима око 30 заробљеника, међу којима и једног официра. На осталом фронту дан је протекао на миру.

Лондон, 6. фебруара

Званичан извештај. — Енглеска одељења која се налазе у правцу ка Павереллу одбила су један непријатељски препад. Португалци су заробили неколико војника у Нев Шапелу. Пред вече, на сектору Месин, било је сукоба између патрола у току којих је непријатељ претрпео губитака. Непријатељска је артилерија показала извесну активност јужно од пута Арас—Камбре, северно од Ланса и близу Шолбека.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 6. фебруара

Званичан извештај. — Између Позине и Астика наше су патроле показале веома велику активност а наше батерије малога калибра многобројним и изненадним рафалама узнемиравале су непријатељска кретања у басену Лаги. На високравни Азијаго наша је артилерија дејствовала противу непријатељских трупа, које су маршевале дуж долине Галјарара, а концентричном ватром противу сектора долина Френцеле и долина Бренте. Непријатељ је у више махова бомбардовао наше положаје на источној ивици те висоравни. Између Бренте и Пјаве узајамна артилериска ватра на испадном углу код планине Соларолo. Наше су патроле веома успешно узнемиравале истакнута непријатељска одељења на Граве ди Пападополи (средња Пјава). Дуж обалске области непријатељ је знатно појачао ватру своје артилерије на разним тачкама и упутио је више патрола ка Кортелацо; ове последње су потиснуте ручним бомбама и пушчаном ватром од стране морнара који држе мостобран.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Њу-Јорк. — Посланик Сједињених Држава у Јашу телеграфише, да је румунска влада саоп-

штила представницима Споразума, да је одбила да ступи у преговоре са Немачком и Бугарском ради закључења засебнога мира.

—

Рим. — „Епока", јавља да је Ризов изјавио у „Берлинер Тагеблату" да је Бугарска понудила мир Румунији.

—

Лондон. — „Дејли Телеграф" јавља да на западу има три милиона Француза у борби. Енглеза два милиона. Американаца пола милиона. Немци према томе неће бити надмоћни. Наде о пробоју фронта отпадају.

—

Лондон. — „Рајнске Вестфалске Новине" су песимистичне о догађајима на Истоку: „Нова Русија је експлозивна и имаће одјека код нас". Званичан лист жали се на нејасну ситуацију и тражи озбиљан преглед. „Берлинер Тагеблат" вели: „На Истоку је све несолидно урађено, *јер одговорности пада на нас за прекршај права народа*". Немци траже, да Украјина ради против бољшевика.

Лондон, 5. фебруара

Говорећи прекјуче у парламенту, изјавио је г. Лојд Џорџ:

„Није била намера Савезника да Врховном Ратном Савету, установљеном одмах после конференције у Рапалу, даду извршну власт. Али, од стварања овога савета ситуација се изменила и знатан број немачких дивизија пребачен је са источног на западни фронт. Савезници су се састали у Версаљу, у циљу да заједно испитају најбоља средства, како би се ова опасност паралисала у току 1918. године.

Савезници су имали до сада на западном фронту пуну надмоћност. Али, нове немачке трупе стално и брзо се пребацују, упркос обећању учињеном од немачких делегата у Брест-Литовску.

Такав је био проблем, који је имао да испита Версаљски Врховни Ратни Савет. За нас је било потребно и битно да се све снаге Француске, Енглеске, Италије и Америке могу у згодном моменту ба цити на тачку напада. Где ће се напад извести? Још не знамо. Али, знамо да се он спрема.

Требало је предузети мере, да би Савезници могли употребити своје војске као једну јединствену снагу, да би се парирала немачка опасност. Дискусије Врховног Ратног Савета вођене су слободно у Версаљу између свих чланова, цивилних и војних. Постигнута је пуна једнодушност погледа".

ЗДРАВО, БЕСМРТНА СРБИЈО!

Поводом доласка Српске Мисије у Америку, а под насловом „Здраво, Бесмртна Србијо", пише „Амерички Србобран", који излази у Питсбургу, следеће:

„Здраво, Пајемонте и Ослободиоче потлаченог југословенског братства! — Здраво земљо крви и славе, бола и поноса! — Отаџбино јунака и несавладљивих бораца за слободу!

Здраво! Преко твојих одабраних синова, које си нам послала, поздрављају те амерички Срби, Хрвати и Словенци, дише ти се и са највећим поштовањем излазе пред твоје изасланике сви амерички Словени и остали грађани ове пријатељске земље, твоје моћне савезнице и другарице у борби!

Пуни одушевљења и дивљења кличу теби и твојој славом прекривеној војсци: Живела и добро нам дошла, Голготска Краљице, бесмртна и дивна отаџбино свих Срба, Хрвата и Словенаца!

*

Срца горе, српски и хрватски мученици! Срца горе, ниште осамљени, нити сте изгубљени! Ово је велики дан светле недеље, у којој југословенска Мајка Србија дође у госте великој савезници и заштитници Америци.

Данас је дошла, да каже све патње и муке жеље и наде свога потлаченог племена од Триглава до Солуна. И она долази са Истока као витлејемски мудрац, да вам свима јави о рађању и доласку Југословенског Спаситеља, Бога Слободе и Правде народне.

Данас је Америка прострла свилом своје одаје и на своје славно копље високо дигла нашу крваву ослободилачку заставу поред своје звездане у почаст значајног госта на понос свих нас до јуче непознатих у овој земљи.

Срца горе, непобеђени робови! Све наше жеље и патње протумачиће Србија Америци. Она која је у име нас, за нашу срећу и будућност пошла у недогледни рат и заложила се сва у њему, казаће Америци све у име нас и ради нас.

Америка ће чути и разумети, дати и жртвовати све што буде потребно да се обори стари кревик и џелат Аустрија. Зар југословенско робље има до данас већи дан у својој историји и већег савезника.

Зар икад пре имадосмо више наде и вере у своје ослобођење него сад кад се поред племенитих Савезника ставља Америка у заштиту Србије као штит титански против Аустрије крволочне? — Никад!

Због тога се дижи, Југословенски Мученице у Америци и грми, пун вере и наде у бољу и срећнију будућност, кликни и поздрави Србију и Америку и дај им све што од тебе буду тражиле за твоју част и Слободу!

Живела Америка и Србија!

Живели Петар и Вилсон!

ПОЛИТИКА НАРОДНОСТИ

Из чланка Алберта Томе под горњим насловом, који је „Правда" донела у 35 и 36 броју, вадимо ове редове:

Ма какво било незадовољство бечких и пештанских државника, ма какво било њихово испољавање противу немачких амбиција, довољно је да Хинденбург намршти обрве или да пангерманисти објаве неколико оштрих чланака па да се Аустрија поново потчини. У садашњем моменту изгледа нам сасвим неостварљива нада у сепаратан мир.

Једино средство да се спречи стварање „Мител Европе" јесте независност словенских народности. Захтеви народности и покрети радничких маса довешће једнога дана до пропасти Аустрије. Налазећи се између немачкога притиска и захтева народности, монархија ће морати да се определи за своју слободу. Немачка би имала тада да се определи или за општи мир или пак да се помири са тиме што ће њен савезник закључити мир.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Одликован. — Резервни пешадиски потпоручник и чувени четнички војвода Јован Бабуиски, одликован је IV степеном Карађорђеве Звезде с мачевима. Храбром и заслужном војводи усрдно честитамо одликовање.

—

Циприх. — „Хрватска Држава" од 8. јануара јавља, да је у Новом Саду пуштен у слободу Јаша Томић, познати наш политички прекосавски радник. Наш народни борац из Угарске био је у тамници више од три и по године.

—

Из једне проповеди. — Белгијски свештеник Р. П. Хенис држао је 20. јануара у Паризу у цркви Мадлене проповед „Извесна победа", у којој је између осталога рекао: „Оно што знамо сигурно, то је да ће један дан доћи, кад ће се белгијска застава залепршати у Бриселу, с р п с к а у С о ф и ј и, француска у Страсбургу; по томе знаку цео ће свет увидети, да смо ми победили".

ПОДЛИСТАК

ПРВИ ДАНИ НА КРФУ

Била је ноћ када је први ешелон наше војске која се пребацила преко Албаније приспео уз обалу острва, које је заузео један батаљон алписких стрелаца и припремио за наше логорованје. Ту се најзад застало, после краткога задржавања на једном острвцету близу саме вароши, ради преобуке и купања. Завршен је пут који је имао да се пређе да би се дошло до одмора. Није можда Израиљћанима срећнији био тренутак кад их је Мојсије увео у обетовану земљу, него што је то био напаћеном српском војнику који је знао да ће за извесно време бити ослобођен оних невгода на које је наилазио при одступању. Он се журио да назре оно што није могао видети у мраку, да осети благодет средине која не зна за оне безбројне непријатности које собом намеће рат, у којој се не чује топовски прасак и где се људи баве обичним радом на који су упућени по својим склоништима и који им доноси све потребе за живот. Он се, у први мах, као човек који пипкеује какво пријатно изненађење, осврнуо десно и лево и упирао поглед у дубину непознате му земље увијене у таму. Таласи морски запљускивали су обалу, а поветарац доносио је свежину и мирис јужнога поднебља. Недалеко од обале назирале су се рушевине од аркада — остаци негдашњег

трговачког центра — као какве огромне статуе умотане црном копреном. На пучини где-где беласала се светлост.

После кратког времена дознало се да су одређени логори подаље. Остављено је било на вољу да се продужи пут или да се преноћи ту поред обале. Изабрано је ово друго. И убрзо на неколико места почела је да пршти гранчица за гранчицом и да се подиже дим, који је привлачио озебле.

„Ваш је логор на дивном месту, поред саме обале, под маслиновом гором," говорио је млади француски официр, командир батерије, обраћајући се једној групи где је било наших официра, са очигледном нелагодношћу домаћина, који у немогућности да госте почасти у толико им више указује искрену љубазност. Наређено је да се ради првог поткрепљења понуди чај са хлебом.

Без сумње изглед српских ратника превазилазио је његово очекивање. Нелагодност при овом првом сусрету морала је бити повећана и мишљу да сем чаја и хлеба ништа друго није било спремљено у том тренутку, и да ма колика била његова благонаклоност и услужност оне нису могле заменити губер, за којим се тако јака потреба осећала оне свеже ноћи.

Сутрадан, после четрнаест километара пешачења, дошло се на место логорована. Земљиште којим се приступало до обале местимице је мочарно, а трава је пуна росе. Забрањен плод — маслинова гора — покрива цео тај терен. Стојало се одиста пред другом непријатношћу: да се одмара на влажној трави и да се око себе и над собом гледају гране и дебела стабла у која се не сме таћи; а утврђена бодљикава жица у висини половине човечјег раста имала је да обележи границу слободе кретања појединих јединица. Нигде наоколо у близини није се видела ниједна зграда, сем велике палате италијанског богаташа конта Бимбелина, на којој се непрашала савезничка застава, с ону страну пута на проплanку.

Логори су били одређени на имању Алпијерија, који по материној лози има у жилама француске крви. Па ипак његово изненађење није било без сенке непријатности, кад је први пут на своме имању угледао победнице са Марне, а одмах затим и њихове верне савезнике Србе. Обележени простори на његовом земљишту нису били тако осигурани, да их војник не може прећи, а забрана ложења ватре под маслиновим дрвима (једином извору његових знатних прихода) чинила му се немогућом, бар у прво време, док још нису стигла потребна средства ради заштите од зиме у свежим зимским ноћима.

— Свршиће се —

СТУДЕНТСКИМ РОДИТЕЉИМА

Скреће се поново пажња родитељима који су избегли а имају синова и кћери студенте на универзитетима, а нису поднели попуњене пријаве за стипендију, да се пријаве Делегату Министарства Просвете у Солуну, да им он пошље образац за те пријаве.

Пријаве треба поднети најдаље до 1. марта ове године. Напомиње се родитељима да ће се после означеног рока обуставити издавање стипендија синма оним студентима, за које не буду поднесене тражене пријаве.

ПРЕГЛЕД ИЗВРШЕНИХ НОВЧАНИХ ПОШИЉАКА ЗА СРБИЈУ

у току месеца децембра 1917. год.

1) За крајеве под Аустријом:

послато 13.469 пошиљака у вредности од 4,240.024.67 круна.

2) За крајеве под Бугарском:

послато 3369 пошиљака у вредности од 505.241.82 лева.

Из Канцеларије Поштанског Одсека Поштанско-Телеграфског Одељења Врховне Команде К.П.Бр. 13.224.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 38. СРЕДА, 7. ФЕБРУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 7. фебруара

Српски званичан извештај. — 6. фебруара слаба ватрена активност.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 7. фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — Жестоке артилериске акције водиле су се у току ноћи у области јужно од Сен Гобена, на сектору Шавињон и северо-западно од Безонво. Иначе, ништа ново на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Осим доста велике артилериске активности у Шампањи и на десној обали Мезе, друго ништа није се десило.

Авијација: У току 3., 4. и 5. фебруара француски су пилоти оборили или озбиљно оштетили у току многобројних ваздушних борби осамнаест немачких апарата и један немачки стални балон који је спаљен. У току 5. фебруара, и идуће ноћи, француске ескадриле за бомбардовање бациле су 16.000 килограма експлозива на железничке станице Мец-Саблон, Форбах, Бенсдорф, на магацине у Енслсену, где се појавио силан пожар, као и на друге авијатичке логоре.

Лондон, 7. фебруара

Званичан извештај. — Енглези су прошле ноћи извели на три разна сектора успешне препаде. Југо-источно од Епехи, ирске трупе су продрле у непријатељске ровове и вратиле се са неколико заробљеника. Јужно од Ланса, канађанске трупе су успешно извршиле један препад и вратиле се са пет заробљеника. Нешто мало северније, трупе из северног Ланкашира и из Јоркшира извршиле су препад у немачке ровове на јужном делу шуме Хутулст. Велики број непријатељских војника је погинуо а, осим тога, Енглези су заробили 27 Немана са једним митраљезом. Енглески су губитци незнатни.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 7. фебруара

Званичан извештај. — У току јучерашњег дана артилериска борба била је веома велика на источној ивици висоравни Азијаго, а с времена на време и у долини Ђудикарије, на сектору Позине и на фронту планине Томбе и јужно од Понте дел Пруила. Наше су батерије ванредно отвориле ватру против јаких непријатељских одељења у Камарари и растерале их. Француске батерије су успешно дејствовале разорном ватром дуж целога сектора њихова фронта. Британске трупе, препав преко Пјаве, извршиле су један упад у противничке истакнуте ровове.

У току једне ваздушне борбе један наш авијатичар оборио је један непријатељски апарат близу Педароба.

Пре поноћи непријатељски су аероплани бацали бомбе на настањена места у равници у Виченцу, где су 4 бомбе експлодирале. Било је неколико жртава а штета је незнатна.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Цирих. — Пре годину дана, пише „Национал Цајтунг“ десила се најфаталнија погрешка у овоме рату. Та погрешка је друга капитулација пред пангерманистима од 1914 године, и она је

повукла за собом све друге погрешке које су се од тада починиле. Централне државе су изјавиле неутралцима да само употреба свих средстава може скратити трајање рата. Према прорачунима објављеним у свима немачким и аустриским листовима, безобзирна сумаренска кампања је имала да примора савезнике на тражење мира у року од три па до пет месеца највише.

Од то доба протекла је пуна година дана; споразум је изгубио највесну тонажу, али је он далеко од тога да буде тучен.

—

Париз. — „Тан" пише, да немачки ђенералштаб није у стању да предузме велику офанзиву на Западу, јер руска анархија прети да поплави и Немачку тако, да ће ова бити приморана чинити велике напоре, да би се могла одупрети.

—

Цирих. — Лист „Германија" рачуна да ситуација на источном фронту задаје велику бригу.

—

Штокхолм. — Румуни су заузели цео фронт од Галаца до Черновице.

—

Цирих. — Вести из Беча су све неодређеније. Сајдлер није успео да се споразуме ни са Пољацима ни са Југословенима. Исто тако је пропао и у преговорима са Чесима. Немачке партије предлажу Сајдлеру, да се Рајхсрат распусти и да цар сам продужи буџет. „Арбајтер Цајтунг" прети и назива те савезнике рђавим људима, реакционарима и диктаторима. Не зна се, на шта ће се влада решити и шта ће цар напослетку одлучити, али је Рајхсрат већ у кризи и Немци прете, да ће та „разјурити".

ЂЕНЕРАЛ КОРКРАН

Његово Краљевско Височанство Наследник Регент благоволео је одликовати ђенерала Коркрана, делегата Енглеског Министарства Војног при нашој Врховној Команди, Карађорђевом Звездом III степена с мачевима.

Цела српска војска радосно поздравља ово потпуно заслужено одликовање и подноси своја честитања уваженоме ђенералу. Отмена и симпатична појава ђенерала Коркрана позната је свима нашим официрима и војницима, па и онима у најистакнутијим роговима. Сви ће они бити срећни кад сазнају за одликовање достојнога представника силне и моћне британске војске највећим ратним српским орденом.

Овом приликом одликован је и ађутант ђенералов, капетан Крукшенк, орденом Белог Орла V степена с мачевима. Честитамо.

ГРЧКА И СРБИЈА

У јесен 1915. год. званична Грчка са својим краљем Константином на челу срамно је издала Србију а са њом и савезнике из Споразума. Мени је још тада била позната садржина грчко-српског уговора, и ја сам био обелоданио то издајство; али нисам напшао на много вере код публике која сматраше, да је немогућно да једна влада, коју званично штићаху Француска, Енглеска и Русија, игра једну толико подмуклу дуплу игру. Данас је влада препорођене Грчке објавила у својој Белој Књизи тај уговор о савезу и свет може на тај начин видети да нисам ништа претеривао.

За срећу будућности Јеладе, Грчка се трзла и дошла к себи. Прошло је више од две године и Венизелос, спасилац Грчке по други пут, умео је да судбину земље упути добрим путем. Константин, одани слуга Виљема Хохенцолерна и џелат српскога народа отеран је. Прва брига нове владе, која представља народно поштење, била је да се поново приближи Србима и да, у мери могућности, поправи неправду коју учинише томе народу један германизму потчињени краљ, министри и високи војни управљачи које је пруски милитаризам био опсенио.

Задаћа је, нема сумње, била деликатна. Без шумних жалби, Срби су били дубоко осетили издајство својих бивших савезника. Они су знали да су, услед тога издајства, изгубили своју земљу, јер, да је Грчка притекла у помоћ земљи Краља Петра, као што јој је била дужност, Бугарска не би смела мрднути. Али Кобургова влада знала је, о томе има доказа у Белој Књизи, да ће јој пруски маршал Константин оставити потпуно одрешене руке под условом да плен заједнички поделе. Венизелос и његови сарадници умели су да покажу Србима, да маса грчкога народа није умешана у то издајство. Са много такта они су дали

осетити српској нацији у невољи, да здрави део земље, који представља већину, тражи само једно: да се неправда поправи и да се понова са јуначком Србијом сарађује на заједничком идеалу, на ослобођењу њихове браће.

Срби имају менталитет честитих људи, какви и јесу. Они нису злопамтила. Осим тога, они су сентиментални. Чим примете да некога туга мори, они му симпатишу. Грци, жалећи искрено за оним што се догодило, постали су им понова симпатични, нарочито од како грчке трупе све више и више одилазе на фронт, да са њима поврате српску и грчку Македонију, па да после тога отерају свирепог непријатеља са свете земље Шумадије, Тимока, Мораве итд. Зближавање се вршило лако — полако, и то је баш оно што јамчи за његову трајност.

Прошле недеље десио се један догађај који је коначно запечатио повраћено пријатељство између Срба и Грка. Млади краљ Александар дошао је у Солун и обишао са Принцем Регентом Србије српски фронт. Тај млади Краљ, син Константинов, изазвао је приликом свога ступања на престо многа страховања. Да ли и овај младић неће ударити трагом свога оца? На срећу, стварност је демантовала формално та страховања. Александар, после неколико недеља појмљиве а и природне забуне, схватио је ситуацију и своју дужност према једном народу чија судба га беше направила краљем. Он је усвојио концепције Венизелосове Грчке. Као овај, и он рачуна да је прва дужност његове земље да поправи зло које је учинила Србији.

Под таквим условима, састанак између оба државна поглавара могао је бити само срдачан. Он је такав и био. Краљ Александар је нашао у Принцу Александру не само савезника него и пријатеља који врло лепо појима деликатан положај у који га је судба поставила. Срби, а на првом месту Принц-Регент, умеју да оцене положај који је тај владар заузео, приступивши искрено Венизелосовој, Србима и савезницима наклоњеној политици, а осудивши искрено лукаво држање свога оца.

Краљ Александар је видео сада српске трупе на фронту. Он је сигурно одатле понео убеђење, да ће са таквим савезницима који ће подићи своју од заједничког непријатеља опустошену кућу, моћи спокојно чекати будућност. Срби су пак, са своје стране, били задовољни што су понова нашли свога старог пријатеља. Више но икада судбине Србије и Грчке биће после рата спојене заједно. Догађаји су доказали да се једна од њих не може разорити а да друга не добије смртоносни ударац. Управљачи обеју земаља су појмили лекцију, и огромна погрешка Грчке неће се више обновити.

Р. А. Рајс.

ЈА ВОЛИМ РУСИЈУ!

„Новаја Жизњ" доноси један чланак Максима Горког под горњим насловом, управљен против бољшевика. У њему се Горки најпре брани од напада, да је плаћеник Немачке и Кадета, а затим наставља:

„Ја сматрам идејни максимализам за врло користан за неизмерно пространу руску душу: он има у њој да васпита велике и смеле потребе, да мађијском снагом изнами тако потребну окретност, да у овој лепој души пробуди иницијативу, и у опште да јој даде форму и живот.

Али практични максимализам анархокомуниста из Смољног (седиште бољшевичке владе) штетан је за Русију, а пре свега за руску радничку класу.

Народни комесари третирају Русију као материјал за огледе. Руски народ је за њих што је коњ за учене бактериологе који коњу убризгају тифус, да би се у његовој крви створила противтифусна зрнца. И тачно, такав брутален и већ унапред на неуспех осуђен покушај приредили су народни комесари са руским народом, и не мислећи на то да измучени, полуизгладнели коњ може да цркне.

Реформатори из Смољног не бринy се за Русију. Хладнокрвно жртвују они Русију за љубав свога сна о светској и европској револуцији.

Под данашњим условима руског друштва нема места за социјалну револуцију пошто је немогуће 85 од сто сеоског становништва у земљи преко ноћи начинити социјалистима, становништва од кога су, осим тога, неколико десетина милиона туђа номадска племена".

ПОДЛИСТАК

ПРВИ ДАНИ НА КРФУ

(2)

Под таквим околностима војник је, у први мах, био под утицајима нерасположења, што је последица неиспуњених очекивања и чежње за изгубљеном кућом. Залуду се оку његову нуђаху зелене горе маслинове и вртови пуни неранџи; залуд плави морски таласи дан и ноћ запљускиваху песковиту и шљунком покривену обалу правећи пријатан шум: Земља где но лимун рађа, са топлим данима и хладним ноћима, није одушевљавала војника. Његов поглед није опажао све лепоте природине које су раскошно трептале пред њим већ је продирао далеко, за мислима његовим, тамо где брекћу под тежином плода његове родне њиве, тамо где су његови пашњаци, његови њиварн, онамо где је његово огњиште, његов дом. Или би му пажњу, овда онда, привлачили чамци са једрилима у којима су крцјумчари преносили из вароши у логор хлеб, дуван и друге намирнице којих је он био ненаситим. И видите како тромо лута поред обале, у дотрајалу шпиљелу, јунак са Куманова, Једрена, Брегалнице, сенка некадашњег живота и снаге, равнодушан за све што се око њега догађа. Реакција која је наступила после дугог пешачења и напора прелазом преко албанских кршева и услед глади није штедила жртве, а њој се придружила неисцелима тута за изгубљеним и неповратним. Неминовно је било да се међу онима који су савладали све те тешкоће затече известан број живих костура људских, бледих изнемоглих војника, који су замагљеним очима гледали своје гробове. Они се нису могли кретати сами, већ су их под руку држали другови и одводили у болницу. Њима у сусрет иђаше је спровод — скроман војнички погреб — на обичним носилима, са мртвацем покривеним шињелом. Дан раније овај је исто тако одведен из логора, а сад се враћа на вечити одмор. И тако је приморско сунце сваког јутра обасјавало свеже хумке испред палате на импровизованом гробљу окруженом маслиновим гранама.

Али, мало по мало, војник се поче навикавати на услове новог живота. Из дана у дан нада на спасење и жеља за животом сузбијале су клицу очајања која је већ била почела душу његову. На својим гломазним двоколицама, у које су упрегнуте јаке мазге, симпатични и вредни албански стрелци доносили су намирнице; а једновремено војник је снабдеван и са осталом спремом. Убрзо велики део земљишта би покривен шаторима; а трубни знаци, који су се овде онде разлегали, казивали су јасно да се наставља живот једног јуначког народа, који је дошао на одмор, да би прикупио снагу за нове подвиге.

Сунчани зраци просијавају кроз маслинове гране и падају на логор српских ратника. Преко мора протегла се бескрајно дуга сјајна линија. На пучини где-где лепршају се као лептири мале барке рибара једва приметне у јутарњој магли, а глатку површину воде каткад поремети игра делфина. Близу вароши распознаје се велика даља француског Црвеног Крста. Свуда наоколо буја зелено проршње које опомиње да те крајеве не посећује мраз. Таласи, потискујући се, запљускују равномерно песковиту обалу и праве пријатан шум.

Недеља је. Пред логором постројени војници, а пуковски свештеник служи божју службу. Дрхтећим гласом упућује он молбу Свевишњем и његовим речима придружује се у мислима војник, који је у овој диновској борби жртвовао све, изгубио све, само не наду, само не веру у своју праведну ствар, само не поуздање у крајњу победу права над неправом и над насиљем грубе силе.

То је било прво богослужење у једном логору, у доба опорављења српског народа оличеног у његовој витешкој војсци, далеко од домовине, у хладу под маслиновом гором.

Андреја Андрејевић

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Аћелковић.

БР. 39. ЧЕТВРТАК, 8. ФЕБРУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 8. фебруара

Српски званичан извештај. — 7. фебруара слаба ватрена активност.

Париз, 8. фебруара

Источна Војска. — И поред дебелог снега који омета операције, Срби су успешно извели један препад на Ветренику и упали у бугарске положаје.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 8. фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — Три препада које је непријатељ извршио на француска предстражна одељења у области шуме Кенси, северо-западно од Курси, на сектору Вокуа, пропала су под ватром Француза. Доста жива артилеријска борба у Шампањи и у области Бит ди Менила, као и у Вогезима на Виоли. На осталом фронту ноћ је прошла на миру.

Званичан извештај од 23 часа. — У Аргони, Французи су одбили један препад на Фур де Пари и нанели Немцима осетне губитке. У Лорену, северно од Бирба и источно од Монсела, француска су одељења продрладубоко и на широком фронту у немачке линије. Та операција која је сјајно изведена, допустила је Французима да заробе извесан број војника, који премаша 400 људи.

У Вогезима доста жива артилеријска борба у области Фаве.

Авијација. — У току 6. фебруара француски пилоти оборили четири немачка аероплана а а пети је уништен нарочитим француским топовима. Осим тога, друга три немачка аероплана су пала у њихове линије услед јаког оштећења у ваздушним борбама.

Лондон, 8. фебруара

Званичан извештај. — После жестоке артилеријске припреме непријатељ је покушао прошле ноћи један препад на француске линије источно од Арле ан Гоел. Тај су препад наше трупе потпуно одбиле. Извесан број Немаца је поубијан или заробљен. Енглези су успешно извели синоћ у први сумрак једну операцију северно од Сен-Кантена. Ништа друго ново није се догодило на енглеском фронту.

Доцнији извештај. — Наше патроле су задобиле неколико заробљеника северо-источно од Аржикура. Активност артилерије у близини Пашендаеле.

ИСТОЧНО ВОЈИШТЕ

Лондон, 8. фебруара

Званично — Непријатељства су отпочела на источном фронту. Немачка армија је прешла преко Двине, не наишавши ни на какав отпор, и наступа ка Двинску. Друга армија је кренула у Украјину противу бољшевика и наступа од Ковела. Из Шведске се јавља да је руска флота у Балтичком Мору напустила Хелсингфорс. Враћање Немаца пуној слободи акције значи, да хоће да присаједине Естонију и Ливонију а њихова акција у Украјини, под изговором да нападну бољшевике, значи, да се припремају да нанесу Румунији један ударац с леђа.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 8. фебруара

Званичан извештај. — На целом фронту уобичајене узнемиравајуће акције обеју артилерија које су биле нешто мало живље западно од долине Френцеле, и на приморју. На Мецолаго и источно од планине Пертика одбили смо неке знатније непријатељске групе које су покушавале да се дохвате наших положаја. Заробили смо неколико војника.

У првој линији ваздушна активност је била знатна с једне и с друге стране у току целога дана. У зору једна енглеска ескадрила одлетела је изненада на непријатељски аеродром у Камарари, који је бомбардовала са изврсним резултатима. Један хангар за дирижабле је уништен. У вече једна наша ескадрила је одлетела на авијатички логор у Комине, који је бомбардовала, избацивши на њ две тоне бомби, које су изазвале огромне пожаре. Сви наши и наших савезника апарати вратили су се неповређени у своје базе. 6. у вече, један непријатељски аероплан који се враћао са бомбардовања настањених места, оборен је близу Видорбе.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 8. фебруара

Званичан извештај. — Министарство војно извештава, да су у Палестини енглеске трупе напале у јутру 6. фебруара на једном фронту од 15 миља источно од Јерусалима. У вече истога дана сви су циљеви били постигнути по просечној дубини од 2 миље.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — Лојд Џорџ изјавио је дописнику „Удружене Пресе", да се припрема немачка офанзива на западноме фронту. Рекао је: „Наше су снаге далеко надмоћније. Ми спокојно очекујемо њихов удар, који ипак изгледа и неостварљив. Ми имамо пуно поверење у наше армије, које ће умети да одбију сваки непријатељев покушај. Ако Немци изврше напад, ми смо сигурни да ће они претрпети пораз и да ће то бити за савезнике крајња победа, која ће донети мир. Версањска конференција већ је проучила војничку ситуацију".

Лондон. — Нова немачка инвазија у Русији изазвала је сукоб између Немачке и Аустрије. Аустрија је протествовала у Берлину против немачких анексионистичких смерова. Енглески политички кругови мисле да акција Немаца у Украјини не може оставити Аустрију равнодушном.

СРПСКА ВОЈСКА

Немачки часопис „Рундшау" од 6. децембра прошле године доноси један подужи чланак под насловом „Војске малих противничких држава". У томе се чланку на првом месту говори о српској војсци. Због објективности самога чланка, доносимо његов део у коме се говори о српској војсци:

„Војска мале Краљевине Србије представљала је у почетку рата нешто најбоље што је икада једна омања и културно у многоме назадна држава створила на војничкоме пољу. Већ сам турски рат и савезнички од 1912.—1913. показали су да коначно припада прошлости Србија од Алексинца, Сливнице и Пирота. Војска Нове Србије била је најоштрије и најбрижније оруђе за агресивну политику Пашићева министарства. Одлично организована, сјајно и најмодерније наоружана, озбиљно и темељно обучена, с великим и скорашњим ратним искуством, једноставна и одушевљена за народну идеју Велике Србије, храбра, с пожртвованьем и пуна поуздања у победу, подигнута применом свих средстава до највеће могуће јачине трупа, таква је српска убојна сила ушла у рат. Она се борила с беспримерним пожртвованьем и силном упорношћу, па је чак и при пропадању окитила велikом ратном славом своје заставе. Српски војник био је достојан противник а српска се војска у неповољним приликама могла често пута показати и као надмоћна. Правичност, чак и према иначе мрској непријатељу, захтева да се то призна јавно и утврди."

ГОСПОЂА МАБЕЛ С. ГРУЈИЋ

Госпођа Мабел, супруга српског Посланика у Берну, г. Д-ра Славка Ј. Грујића, која се недавно вратила с дугог пута, скопчаног с великим

опасностима по живот, отпутовала је поново у Америку, да настави свој хумани посао. Неуморна кад год је ваљало помоћи оне који су у невољи, г-ђа Грујић је, само за време бављења у Швајцарској, разделила око 90.000 франака нашим ђацима и за стотину платила школске таксе. Набавила је велике количине одела за наше интерниране у Швајцарској и за ђаке који се ту већ налазе, а сваком нашем војнику, који је успео да пребегне из ропства, давала је поред обилне новчане помоћи, читаву торбу с преобуком и потребним ситницама. Нашим рањеницима у Солуну послала је 13 санитетских аутомобила и око 300 сандука различног санитетског материјала, а последњој одбрани старца, на Крфу, 2000 чаршава од каучука.

Поред овога, г-ђа Грујић водила је нарочиту бригу и о овој несрећној деци, која се, интернирана, налазе у Браунау (Аустро-Угарска) и слала им редовно, сваке недеље, по 50 пакета хране, а 200 пакета хране слала је преко Копенхагена нашим ратним заробљеницима који се налазе у Аустрији.

На таквом раду сви смо дубоко захвални племенитој и вредној г-ђи Грујић.

У НЕМАЧКОЈ И ТУРСКОЈ

Цирих. — По вестима, које долазе из врло меродавних извора, види се да је политичка и економска ситуација у Немачкој гора него што је икада била од почетка рата. Ево како социјалистички листови описују страшну ситуацију у земљи:

Народ је сит рата. Здравље му пропада брзо, обрећи у кромпиру недовољни су да утоле глад. Поврће се не може да набе, месо је ретко, а маст се одавно није видела.

Ситуација у Берлину била је крајем 1917. године крајње рђава. Већина становништва нема одела, обуће, светлости, огрева. Средњи и сиротињи сталеж пати страшно. Влада се труди да подигне дух код становништва, причајући му приче о глади у земљама Споразума.

Лондон. — Према озбиљним обавештењима, у Турској влада општа жеља за миром. Та је жеља изазвана скупим поразима Турака на Кавказу, у Дарданелима, Месопотамији и Палестини, као и општом глађу, која се поглавито осећа у Цариграду где становништво три недеље није добило меса. Црвени полумесец је дуплирао број својих кујни, али ипак наилази на тешкоће за исхрану свога особља од 30.000 чланова. Док становништво тако умире од глади, војнички оброк је повећан. Тај оброк је толико обилан, да га официри делом продају публици по врло високим ценама. То повећање војничког оброка, које је одобрено у намери да се отклони незадовољство међу трупама, имало је за последицу негодовање народа. Рат је умањио производњу жита у Турској, пошто по селима оскудева свака безбедност.

ПОДЛИСТАК

КАКО ЖИВИМО?

(Скице са фронта)

I.

Сликар и Дописник:

Зима... Али то није она наша зима, која почиње новембра па траје до марта; она наша лепа, бела зима која покрива белим блиставим покровом земљу, брда, дрвеће, кровове; заледи реке, баре; обуче кристалним њеним, као жеженом сржом, дрвеће, браду, бркове; окити стреје леденицама, које се на мразу преливају као сталактити, полијељи...

Зима, кад под ногама шкрипи снег а саонице, као гудало на виолини, изазивају ону познату зимску песму уз звекет прапорца. Зима која лепи руке за твоје и мрзне дах...

Не, ово овде није зима. То је она млитава, дремљива зима која нас подсећа на наш март, али не и на „Баба Марту", која нам покадшто долази у госте.

Па ипак мештани кажу, да одавна није било тако јаке зиме ни толико снега. А ми им верујемо на голу реч, јер знамо из искуства, да српска војска не мења само европску карту, но и — климатске прилике!...

На Једрену, где се не памти снег — снежна вејавица 1913. год. затрпала је за једну ноћ цео обруч српске једренске опсаде. Кад стигосмо на Крф — потоп: два месеца падала је киша. Овде — како кажу мештани — „незапамћен снег" и неколико дана суворазица — 10 степени.

И сад, ових дана, тамо са Грунићког виса, пушио је снег и дувао студен северац. Сва околина и брда обелипше за једну ноћ, а већ Кајмак-

чалан је још од пре месец дана заогрнут дебелом снежном ћоком, коју не скида тамо до маја... За 4 сахата може човек на коњу отићи на Кајмакчалан. О каква разлика?! — Овде ретко пада снег, а тамо падне у октобру па траје често и до половине маја...

Од команданта дивизије па до простог редова у првој линији, сви имају земунице. У њима они, поред пушкарања фурунице, пркосе зими. Само два „ратна друга" — сликар и дописник — немају земуницу но једну пространу одају у сељачкој кући на „горњем" спрату — доле је штала — само зато, што сликару треба „ширине, светлости, мотива" за сликање, а дописнику, поред оног познатог „за љубав друштва..." и — материјал за ове скице...

Напољу веје ситан снег и дува северац. Поред фурунице — канте од гаса — клечи дописник. Са образима надувеним као цигански мехови дува из све снаге. И он, као Дон Кихот са ветрењачама, покушава борбу са Божјом дувањком — ветром. Истина је „ратни", али ко ће са Богом да ратује?!... Један Божји уздах и читав облак дима одбацује „ратног", скрива светлост, испуњује ширину, одузима реч, тера напоље...

— Ето ти мотива за пејсаж под маглом или борбу кроз дим, ватру и експлозију — свети се дописник сликару, дувајући у шаке и тапкајући пред пространом и светлом одајом да би се угрејао. — А добро је и за твоје слике бар ће добити вредност старина... Зар није било боље заћи се као јазавац у земуницу и преспавати зиму — завршује љутито дописник.

— Имаш и ти тему за писање — добацује иронично сликар.

Тандррр... чује се испод нас пред шталом...

Сеиз, арнаутин Абдула, мучио је са својом „фурупом" исту муку. Али он је свој проблем решио краћим путем. Гордијев чвор он је пресекао: избацио је фурупу, њуке и ватру напоље...

„Не ми треба проклетија" — вичe Абдула из штале.

Дописник и сликар, као исправни чланови споразумног блока, решили се да воде борбу до краја, до победе...

Бацише кичицу и перо, па се латише чекиће. То беше једини алат којим су располагали.

— Ево, овако — објашњава сликар — растопљењем на „примусу" калај са конзерве, скинути данца па утурити конзерве једну у другу — ето њунак. Конзерви има колико хоћеш. Направићемо њунак висок као фабрични оџак.

— Па да завршимо једном широм конзервом од које ћемо направити обртушку — каже дописник.

Речено — учињено: за једно после подне над кровом дизао се у вис висок димњак, танак као глиста, са „обртушком" на врху, који је изглед нашег обиталишта претворио у неку врсту фабрике.

Овај „вештачки" посао био је врло добро смишљен, само се на пракси показало да му не достаје једна маленкост: потребно је било да сликар, дописник и посилни дежурају на смену код димњака, на крову, да би „обртушку" окретали према ветру, јер је тако „вешто" направљена да се сама није хтела окретати.

Најзад смо и тај проблем решили. По примеру солуњана, пробили смо таван и пустили дим под кров, а, у исто време, предузели кораке да зграду осигурамо од пожара.

Једновремено са решењем нашег проблема почео је благи приморски јужњак, те нас је, за овај мах, лишио задовољства да наш „проналазак" искористимо.

Ето, тако проводе зиму ратни сликар Глишић и ваш дописник.

Ђ. Лазаревић

ОГЛАС

Пешадијски потпоручник Стојан Диклић, био је командир 3 чете 4 баталј. Добровољачког Одреда, у месецу октобру 1915. год., а при реформирању одреда није предао прозивник поменуте чете за тај месец. Међутим, овај је потребан због ликвидирања касе.

Како се сада незна где се налази потпоручник г. Диклић, па се није јавио ни позиву овог одреда од 9. октобра пр. год. датог преко „Српских Новина", који је одштампан у 132. бр., — то се моле команде и сва надлештва како овде, тако и на страни, да овом Одреду што пре јаве, где се потпоручник Стојан Диклић сада налази.

Команда или надлештво у коме се сада Диклић налази, нека узме одговор од истог да покаже где се сада налази прозивник поменуте чете за означени месец. Ако је прозивник код њега, нека такав одмах пошаље овом Одреду, било непосредно или преко команде у којој је.

Из канцеларије Добровољачког Одреда, Бр. 6340. 23. јануара 1918. год. у Солуну.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 40. ПЕТАК, 9. ФЕБРУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 9. фебруара

Српски званичан извештај. — 8. фебруара ништа важно.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 9. фебруара

Француски званичан извештај. — Број заробљеника које су Французи задобили у Лорену у току својих операција северно од Бира и источно од Монсела, износи 525 људи, међу којима 11 официра.

Званичан извештај од 23 часа. — Ништа ново, осим доста живе артилериске активности, с једне и с друге стране, на целом фронту а нарочито у областима Пинон, Воксајон, Малмезон, Поинтавер, Гејанкур и Бит ди Менил.

У току 7. фебруара француски су пилоти оборили три немачка аероплана а друга два приморали да слете у немачке линије услед јаког оштећења и спалили један Драхен.

Лондон, 9. фебруара

Званичан извештај. — Трупе из Новог Селанда успешно су извеле јутрос један препад источно од шуме Полигон и заробиле неколико војника. Непријатељска артилерија дејствовала је синоћ противу наших положаја код Флескијера.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 9. фебруара

Званичан извештај. — На целом фронту умерена активност уз повремено артилериско дејство, које је било нешто мало чешће у долини Будикарије и западно од долине Брента. Северно од Валстања наше су патроле заробиле неколико војника. Уништили смо помоћу једне мине једно омање непријатељско одељење источно од Каповане. Један непријатељски аероплан оборен је у долини Кампуло (висораван Азијаго). Наше и енглеске ескадриле за бомбардовање напале су и успешно тукле непријатељске авијатичке логоре близу Лакомине, Авијано и Моти ди Ливенца. На ову последњу тачку бацили су бомбе и марински хидравиони. Сви су се апарати вратили у своје базе.

Непријатељски аероплани летели су јутрос над нашим варошима, у којима су оштетили њихова уметничка блага и приватне својине. Падова је бомбардована у три маха а многе су бомбе бачене и на Виченцу, Местре, Венецију и Требаселеке. Било је мало жртава међу грађанским становништвом, али највише жена. Батерије противу аероплана дочекале су непријатеља силном ватром. Један погођени непријатељски апарат пао је сав у пламену близу Волпаго. Луче у јутру наша је једна ескадрила успешно бомбардовала важну железничку станицу Инсбрук.

АЗИЈСКО БОЈИШТЕ

Лондон, 9. фебруара

Званичан извештај. — Палестински фронт: Наше наступање источно од Јерусалима настављено се и поред жестоких киша, веома тешког терена и упорнога отпора. Британске трупе су напредовале за $3^1/_2$ миље а на фронту од $7^3/_4$ миља и сада се налазе на четири миље од Јериха. Наша линија северо-западно од Јерусалима помакнута је напред за једну миљу а на фронту од четири миље. До сада су наши губитци незнатни. Операције се настављају.

Месопотамијски фронт: — Ситуација без промене.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Цирих. — „Форверц" констатује, да је у Брест Литовску направљена таква нешавина, да сада искрсавају све тежи односи. Неприродна и нереална политика владе морала је довести до „новога рата са Пољацима" и до једног непознатог односа у историји са Русијом. Наставити операције, као што конзервативци траже, значи изгубити се у широкој Русији и доживети грозничу катастрофу од Наполеона.

—

Париз. — Ђенерал Флувил пише у листу „Франс Милитер": „Наша врховна команда проучавала је питање о непријатељској офанзиви. Она је осигурала наш фронт. Али, да ли ће се она задовољити остајањем на садашњим положајима, очекујући непријатељеву офанзиву, која можда никада неће доћи? То би било губљење драгоценога времена; тиме би се послужило непријатељу. Међутим, врховни ратни савет проучио је све стратегијске хипотезе. Ми смо уверени, да је он решавао и питање о савезничкој офанзиви, коју непријатељ неће морати чекати дуго."

—

Цирих. — Јављају из Беча, да су сви чланови Рајхсрата, с изузетком немачких фракција, обавестили Чернина, како ће у парламенту доћи до најјаче буре ако он буде покушао да испуни обећање које је дао Немцима, а које се односи на одашиљање аустриских трупа на западни фронт. Не зна се какав је одговор дао Чернин на те посланичке изјаве.

—

Цирих. — „Винер Тагеспајтунг" јавља, да су Пољаци тражили од Сајдлера, да се немачке трупе одмах повуку из Галиције.

—

Цирих. — Вести из Беча потврђују, да су чешки пукови одбили да иду на западни фронт. У неколико пукова избила је побуна, у којој је изгинуло више официра. Врховна команда је била приморана, да измени своју намеру о пребацивању чешких пукова.

Крф, 8. фебруара

Данас су приспели у Крф г. г. Јован Бањанин, изасланик југословенског одбора и Јанко Спасојевић, црногорски бивши министар правде, изасланик црногорског одбора за уједињење.

СМОТРА

Писмо „Лозанској Газети"
од Р. А. Рајса

Лепо источно зимско после подне. Равница у Микри изгледа са својим безбројним шаторима и баракама сва црвена под плавим и безоблачним поднебљем. У луци, велики бродови се оцртавају у измаглици која се пење са мора. По равници хиљадама људи образују један велики квадрат. Они су млади, крупни, лепи. Одевени су у плаво, почев од увијача до шајкаче. Само је опасач који им стеже половину, отворено жуте боје. Који су то људи?

То су југословенски војници, Хрвати, Словенци, Далматинци, Банаћани и Бачвани који су, узети насилно у аустро-угарску војску, пребегли Русима и тамо образовали, под командом виших српских официра из Србије, малу војску хероја, чији су подвизи у Добруџи постали легендарни. Када је издајством Љевина, Троцког и црвених гарди Совјета, присуство ових јунака на руско-румунском фронту постало бескорисно, они су похитали да се боре са својом браћом Србима по маћедонским планинама. Већ су готови да понова наставе борбу. Али, пре него што ће кренути да понова погледају смрти у очи, они ће продефиловати пред својим Шефом, пред оним кога су дотле познавали само по имену — пред Наследником Регентом Александром.

Одсечна команда. Војници заузимају став за поздрав. Музика свира поздрав застави која пролази поред непомичних војника и заузима место у њиховој средини. Мала је то застава са српским бојама! Али колико ли ће она бити поштована од будућих нараштаја Велике Србије, нараштаја за чију су слободу сви ови младићи жртвовали своје животе!

Ено долази Престолонаследник Александар. У свом дугом суром шињелу са црвеним испускама, с џемпером миона, овај младић показује збиљу човека који нема ништа више да научи у животу.

Александар Карађорђевић, још тако млад, већ је имао прилике да упозна све патње, али уместо да та озлоједе његове властите патње учиниле су га сажаљивим према патњама других.

Понова војници узимају став поздрава и њихов Шеф, Шеф њихове лепе расе, говори им. Он им каже сву своју наду у славну будућност народа са три имена, али са једном једином душом. Он им захваљује на пожртвовању, пожртвовању које је потребно да би се најзад учинило Србима, Хрватима и Словенцима место на које имају право. Све је то речено простосрдачно, сви су погледи упрти у Њега и изгледа као да би ови млади ратници хтели да дубоко урежу у своје памћење црте које виде први пут и које престављају вековне тежње њихове расе.

Престолонаследник са свитом заузима место десно од логора. Одсечна командавања и цела она плава маса се постројава за дефиловање. Музика заузима место на челу колоне и.... напред. Престолонаследник поздравља а војници промичу поносни, величанствени. И последњи су прошли а југословенски официри прилазе и поздрављају свога Шефа. За сваког од њих он има по коју охрабрујућу реч.

Сада се креће ка излазу логора, окружен војницима, који му без страха прилазе и изражавају своје жеље. Престолонаследник слуша простосрдачно и благонаклоно. Нико, који је имао шта рећи, није одбијен. То је био један интересантан призор — видети овог младог Шефа, фамилијарно окруженог свим овим војницима који су све жртвовали за уједињење и слободу оних који говоре српски.

Сунце залази плавећи све својим црвеним зрацима. Енглески аероплани крстаре у вечерњем ваздуху а хиљадама људи изражавају своје жеље у крику: Живео Престолонаследник Александар, Живела троимена али једнодушна Краљевина!

Каква поука и какав симбол!

Орловски.

ПОЉСКИ ПОКРЕТ

Берн. — Пољска опозиција се повећава и непрестано улива озбиљну забринутост. Крвави нереди, који су били особито озбиљни, догодили су се у Лавову и Кракову.

Коментаришући догађаје који су се одиграли у тим двема варошима, „Франкфуртер Цајтунг" примећује да пољски покрет не носи више обележје једне просте владине већ куд и камо важније — државне кризе. „Локал Анцајгер" рачуна да Централне Државе не би требале да компромитују свој мир са Украјином ради задовољења пољског народа. Бечки политички крутови сматрају да је привремени буџет компромитован услед непомирљивог држања Пољака. Политичка криза је на прагу. Садашњи парламенат имао би да буде распуштен а аустриска би клада добила диктаторску власт.

„Дајче Тагесцајтунг" вели да наступање пољских снага које су имале нових успеха, улева му зебње и да ширење анексионистичког покрета у Пољској може имати кобне последице по Немачку.

„Базелер Нахрихтен" сматра да је општи устанички покрет у Пољској сасвим вероватан, после последњих нереда у Кракову и Лавову.

Из Варшаве јављају, да се покрет раздражености противу германо-украјинског уговора о миру, који грози Пољској новим сужањем и новом деобом, све више и више повећава у самој земљи. Одјеци опште срџбе се указују. Министарство је поднело оставку. Чиновници у маси следују владином примеру. Откривајући своју шгру, Немачка прети да употреби силу. У том случају створиће се још један непријатељ више, непријатељ који је решен да се бори.

Из Беча јављају да је 77 пољских посланика из Рајхсрата прешло у опозицију, учинивши на тај начин несигурном владину већину.

Женева. — Придружив се протестима пољског клуба противу услова украјинског мира, аустриски министар просвете и т. Тваровски, министар без портфеља, дали су своје оставке. Врење у Галицији противу аустриске владе је велико.

Цирих. — Цар Карло позвао је у аудијенцију председника пољског клуба и тражио да Пољаци изгласају буџет. Председник је одбио царев захтев.

ПИТАЊЕ О МИРУ У АУСТРИЈИ И БУГАРСКОЈ

Питање мира, код наших непријатеља, све већма саврева; нарочито у Аустро-Угарској. Народи Аустро-Угарске и радничке и демократске масе Немачке, хоће мир, што је могуће пре. Под

притиском ових жеља, владе централних сила попуштају; аустро-угарска влада је објавила принцип без анексија и оштета; немачка влада је усвојила принцип без насилних анексија и оштета.

Жеље Аустро-Угарске за миром иду већ толико, да је Чернин изјавио, да ће Аустро-Угарска енергично бранити само оне своје поседе и њених савезника, које су имали пре рата. Ту је он нарочито нагласио за Немачку и Турску. За Бугарску није поменуо ништа; не зна се тачно зашто, али се може претпоставити, да је то или због тога што Аустро-Угарска и нема никаквих прецизних и дефинитивних уговора са Бугарском, или због тога што влада неки неспоразум између њих. Изгледа, према неким индикацијама, да су оба факта по среди.

Аустро-угарска дипломатија просто и не окреће главу на захтеве бугарске дипломатије; разговори се воде и уговори потписују само између немачке и бугарске дипломатије. Немачка дипломатија усваја све захтеве бугарске владе са једне стране; али, са друге стране, Хертлинг изјављује, да питање Балкана остаља Аустро-Угарској на решење. А то му је таман толико, колико и кад каже. „Ви се, Бугари, споразумите са Аустро-Угарском, са којом немате никаквих прецизних и дефинитивних уговора". — Али баш и да претпоставимо, да постоји прецизан уговор између Аустро-Угарске и Бугарске — што није случај — шта би могла аустро-угарска влада помоћи Бугарску, кад се и она одриче освајања, а тај евентуални уговор се могао заснивати једино на узајамној граници, на заједничкоме разграничењу. Изгледа да ће, на крају крајева, и поред одвратнога и издајничкога држања, Бугарској остати само празне наде.

ПОДЛИСТАК

АХ, БОЖЕ!

Потмула хука топова не престаје и изазива узбуђење и замишљеност. Сви се баве једним питањем:

Шта ће бити?

У колико је пушњава ближе, у толико је нервоза већа.

Решила се да иде са децом. Куда? Не зна! Муж јој се бори са пушком; волови, хранитељи, вуку муницију.

Утасила је вратру на огњишту, затворила велика чађава врата и закључала их дрвеним кључем. Изишла је у двориште са децом, бацила још неколико погледа по зградама, и сузе јој линуше низ лице, али није закукала.

Метнула је неколико вреће жита у канате, привезала два телета позади за кола, децу и кокоши метнула на вреће, овце, крмачу и прасад оставила да тера са собом.

Извађоше на капију. Она заустави краве, врати се и затвори је. Овце и свиње пође су полако путем. И она продужи за њима, водећи краве.

Утучена, уплакана, преморена, са обореном главом, и она је одступала са четворо мале деце, чије се очиње заустављаху у тамно-сивој даљини, која их безизразно окружаваше као вечност.

Стигли су на друм. Он је био закрчен. Вика, ларма и жагор одјекивали су. Кокоши се поплашише, отеше се од деце и пруше у даљину. Она поче ше плакати, мајка се окрену и припрети им: да ће их скинути с кола, ако буду и даље плакала.

Јецајући тихо, она су разгледала, сузним очима, по светини: куда одоше њихове разнобојне кокоше, које су она држала у крилима, миловала их и тепала им умилато. Од ужасног бола за напуштеним огњиштем, мама је постала замишљена и расејана.

У сумрак овце и свиње изгубише се међу туђом стоком. Није их могла наћи. Била је још више утучена. Наместила је децу да спавају. За тим је повела краве и пошла даље.

Скочи Милева, у сну, да ухвати своју кокицу, која јој одлети из крила, и паде, несретно, под кола, те је прегазише точкови.

Мајка чу врисак своје мезимице, заустави краве и појури детету, позади кола, које је издисало.

„Ах, Боже!" — очајно узвикну, грозно измучена мајка, узе мртво дете и врати се кући.

Дам. В. Рашић.

НА ЗНАЊЕ

Мајор Алимпије Сенчић јавља г. г. официрима, да је свога пастува „Ратка" уступио артилеријском потпуковнику Лазару Т. Миловановићу (пошта бр. 711). Пастув је одличан и врло приплодан за опасивање кобила. Књига и подаци о опасивању у прошлој години предати су г. Миловановићу.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 41. СУБОТА, 10. ФЕБРУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 10. фебруара

Српски званичан извештај. — Ноћас смо пушчаном ватром и ручним бомбама одбили једно непријатељско одељење пешадије у долини Бистрице.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 10. фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — Доста снажна артилериска борба на целом фронту, а нарочито у областима шуме Пинон, Шевре, Калифорни, Бит ви Менил, Хартмансвилеркопф и Долер. Није било никакве пешадиске акције.

Званичан извештај од 23 часа. — Артилериске акције у области јужно од шуме Сен Гобен, на сектору Шавињон и северо-западно од Безонво. На осталом фронту ништа ново.

Лондон, 10. фебруара

Званичан извештај. — Прошле ноћи једно јако непријатељско одељење извршило је препад на два наша омања положаја у близини железничке пруге Ипр—Рулер. Недостаје нам неколико људи. На осталом фронту ништа особито није се догодило. Покушај препада који је непријатељ извршио јуче у јутру против наших предстражних положаја, који су држали белгиски војници на сектору Меркем, одбијен је артилериском и митраљеском ватром. Непријатељска артилерија показала је извесну активност у близини пута Арас —Камбре, западно од Ла Басе и северо-источно од Ипра. Иначе, ништа особито.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 10. фебруара

Званичан извештај. — Слабија артилериска борба од Стелвија до Астика а нешто мало живља на неколиким тачкама на другом делу фронта. Наше су батерије дејствовале концентричном ватром против непријатељских трупа у околини Фоце и на северо-западним падинама планине Граппе и енергично су одговарале непријатељској артилерији на сектору долина Франческе—долина Брента. Непријатељски су извиђачи потиснути. Једна енглеска патрола имала је сукоба са једном знатнијом противничком групом. На десној обали Пјаве наше су патроле наступиле на острву Фолина и вратиле се са два непријатељска митраљеза.

Јуче у јутру енглеске ваздушне ескадриле су бомбардовале непријатељске авијатичке логоре северно и јужно од железничке пруге Одерво—Портогруаро. У току дана три су непријатељска аероплана оборена у ваздушним борбама и пала су један близу Гално, други северно од Азијаго и трећи код Моте ди Ливенца. Овај последњи је оборио један енглески авијатичар.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 10. фебруара

Званичан извештај. — Палестински фронт: У јутру 8. фебруара наше снаге, које оперишу источно од Јерусалима, наставиле су своје наступање ка Јерихону. Наишло се на мало отпора а у 8.20 минута у јутру јахаће аустралиске трупе ушле су у варош и заузеле положаје на Јордану и на Вади Ауја. Време је и даље рђаво. Наши губитци у току бојева од 7. фебруара били су по-

нова непознати. У међувремену од 6 и 8. фебруара заробљено је 46 Турака. Северно и северо-западно од Јерусалима наши предњи положаји су нешто мало проширени и одржали смо освојено земљиште.

ЈУГОСЛОВЕНИ И ИТАЛИЈА

Париз. — „Виктор" доноси изјаву министра Бисолати, коју је дао госпођи Сорг о југословенском питању.

„Радујем се — рекао је министар — што идеја о искреном споразуму између Италијана и Југословена, на коме сам ја увек са узбуђењем радио, задобија сваким даном све више терена.

„Италијански народ по свом инстинкту увек је осећао, да је његов интерес и његов напор у потпуном складу са интересом и напором потлачених словена у аустро-угарској монархији.

„Италијанска политика, док је била везана Тројним Савезом, увек је сматрала интегритет Србије као битан услов тога савеза — а Србија као природан центар за Словене из монархије, представљала је за Аустрију веома велику опасност. И заиста, Тројни Савез је стварно престао када је Италија објавила своју неутралност онога дана, кад су централне силе заратиле против Србије. Како би, дакле, Италија, која је ушла у рат против нападача на Србију и која је у овоме рату претрпела толико жртава, могла желети да се овај рат заврши, а да се не доведу у склад интереси оба народа?

Како се може претпоставити да она неће или да не жели да осигура овој великој словенској породици оне битне услове, који би од ње створили јаку брану против немачког продирања на обале Средоземног Мора? Како се може мислити, да Италија није вољна, да се братски и праведно уреде односи између оба народа на територијама где су помешани, а које ће припасти делом једној, делом другој страни?

„Италија је спремна све ово да реши, и сви који противно говоре, раде у интересу оне Аустрије, којом се Немачка служи као својим најјачим оружјем.

„Ја добро знам — наставио је Бисолати — да су у Француској тачно схватили важност словенског питања у Аустрији. Шта значи стварање чешко словачке легије у Француској, која ће се борити раме уз раме са француском војском? Значи, да је Француска добро разумела, да се Немачка може победити тек онда, ако се уништи Аустрија. Стварањем чешке легије Француска је хтела да призна аспирације Чеха на независност Чешке. Али проблем независности Чешке не може се одвојити од проблема независности Јужних Словена. Овде је француска јавност могла бити узнемирена да не дође у сукоб француска политика са италијанском. Умирите француску јавност у овом погледу. И у овом питању влада потпун склад између италијанске и француске политике".

Лондон. — Г. д-р Анте Трумбић, председник Југословенског Одбора дао је Рајтеровој Агенцији једну изјаву о своме разговору са председником италијанске владе г. Орландом. Г. Трумбић је рекао између осталога:

„Мој разговор са г. Орландом био је дуг, сердачан и отворен. Узајамни интереси Италијана и Југословена тесно су скопчани у овом тренутку и треба такви да остану после рата. За сада је довољно нагласити, да је Аустро-Угарска наш заједнички непријатељ. Она држи у ропству седам милиона Срба, Хрвата и Словенаца и угрожава сигурност Италије. Ако би Аустро Угарска надживела рат, она би и даље држала у ропству наш народ и била би стална опасност по независност и слободно развиће Италије. Зато Италијани и Југословени морају споразумно радити против Аустро-Угарске, а морају се сложити и с другим народима, подјармљеним у Аустро-Угарској ради борбе удруженим снагама за ослобођење народа испод аустро-мађарске власти.

„То што је велики заједнички интерес Југословена и Италије, исто тако је општи интерес Савезника. Аустрија је данас непријатељ Немачке, и биће то је још више после рата. Зато је највећи интерес Савезника да раде на независности народа, који су у правом ропству под Аустро-Мађарима.

Ја не знам — завршио је д-р Трумбић — шта ће будућност донети, али у сваком случају, сам факат, да је се шеф италијанске владе састао са председником Југословенског Одбора, чини повољно знамење".

ЧЕСИ И ЈУГОСЛОВЕНИ

Лист Словенац доноси измену братских поздрава између представника Чешког и Југословенског Клуба. Представници Чешког Савеза, посланици Станек, Клофач и Хаберман дошли су у стан Југословенског Клуба, да поздраве Југословене. Председник Станек поздравио је председника Југословенског Клуба др. Корошеца врло дирљивим говором, у коме је између осталога рекао:

„Када се најзад из црвене зоре почело јављати златно сунце слободе, успело се благодарећи *нашем* напору и раду, да смо солидарно радили 30. маја, и као што мора идеја државне самостаности, изражена у тој декларацији, остати непроменљива водиља наше политике, тако ће остати снажнији од челика и споменик и симбол упознања, сарадње и побратимства наших народа.

У борби за свету правду стајаћемо у будућности као један човек, у светлости и у тами, у добрим и рђавим временима, до крајње победе, која ће нам донети плодове за слободу наших народа."

Председник Југословенског Клуба др. Корошец одговорио је, рекавши између осталога:

„У крви смо се уверили и ми Југословени, да без слободне народне државе за нас нема будућности. Ми и ви нећемо ништа друго, него да буде наш народ господар у својој кући. Чешки и Југословенски народ већ су видели страшне виохоре, али су све издржали. Јави, драги брате, поздрав напаћених Југословена старославном чешком народу: не заборавите никад, да тамо доле на југу, раскомадан злочиначким ценањем, живи народ који заслужује срећнију будућност. Година 1918. здружиће нас још тешње у борби за слободу. Дао би Бог, да нам зора слободе ускоро сване!"

КЊИЖЕВНОСТ

СРБИМА*)

(17. септембра 1912. — 17. септембра 1917.)

Ви сте још живе, легије српске,
И у испаштању жестоком
Изгубив крај свој, у туђини
Бијете битке холим скоком.
Који зна пораз и победе
На сунце смелим оком гледа.
Ко духом служи светој ствари,
Судбина вечна тога не да.

Ви сте још живи, војници часни,
Лишени дома од освајача.
Но у даљини туђег краја
Не рђа светли рез вам мача.
Ви нисте бедни, богати ви сте;
Издајство образ ваш не пече.
За отаџбину ко се бије
Анђео с њим је у пламу сече.

Живи сте живи, хероји српски,
Раја се празник васкрсења.
Родна вас места видеће скоро,
Певаће хвале поколења... ,
За њих сте жртве дали скупа.
Подизаи ваши снови нису.
Заборав не мож' стрти дела.
Не мру орлови на вечном вису.

(С руског, Д. Ј. Ф.)

К. Бальмонт.

*) Ову је песму певао највећи живи руски песник К. Бальмонт, на дан петогодишњице нашег ратовања. Штампана је у листу »Утро Росије«, од 17. септембра 1917 године.

ПЕТАР ПРВИ

(медаљон)

Стар и обезнарођен, овај Краљ је симбол изванредне младости и моћи. Када човек својом личношћу постигне идеалну и репрезентативну вредност бесмртности једне расе, значи да се тада у свету догодило чудо од поноса.

Није ли такав Краљ Петар?

Ко може завладати српски народ? Овај народ није плод рђаве смесе раса и наслаганих култура, као што је Бугарин рђаво пословењени Мађар. Србин је дијамантске чистоте и тврдоће. Он је Словенин. Он припада оној раси чији час тријумфа пада негде у будућност. Ко је тај који ће моћи да га сломиће?

Сав бол целокупног народа се тако тесно слио у његову ваљаност, да човек чисто осећа неку врсту страшне радости, кад га види како се пати и страда. Та радост потиче из сазнања да смо људи као и они, као и из тога што видимо

како су у својој вредности човештво издигли на највећи степен. Несразмером, која постоји између њиховога броја, њихове катастрофе и несавладљиве силе која их увек држи успављене, Срби више но ико улевају несрећном човеку понос што је човек. Они су, мора бити, свесни тог фаталног благослова који се на њих излио, јер су чврсти и крути, неми, несавитљиви, као да им је дужност, да свету пружају пример најчистијег мистицизма на делу.

Те тако може се рећи: јапна Белгија, али никако друкчије него — јуначка Србија.

И онај седи страни, који је одлучава, није се могао удаљити из ратне атмосфере, од наде на борбу до краја.

А Србија још има отаџбину, пошто још има војску.*)

Капетан Канудо.

*) Даровити француски књижевник италијанскога порекла, шеф крајње књижевне и естетске групе француских «футуриста» („писци и уметници будућности», они који теже, садржином или обликом, за оригиналношћу по сваку цену, за свим што је апсолутно ново, нечувено невиђено), г. Р. Канудо, познат са својих романа «Ослобођења и «Пресађени» и својих трагедија «Дионисије» и «Клитемнестра», служећи на Македонском фронту у Француској Источној Војсци, упознао се са нашим народом и нашом војском. Горњи «медаљон» штампао је у француском часопису «Le Clairon» и у знак дивљења према нашем Краљу и нашој војсци послао га «Ратном Дневнику», који му на тој пажњи захваљује, а његов «медаљон» у верном српском преводу радо пружа својим читаоцима.

ПОСЛЕ ОКРШАЈА

Диже се пеп'о с успаваног жара
И одсјај среће зашра са лица,
С ватришта јаче пламен запуцкара
И баци искру изнад земуница,
— Кад јавор одби с јадикових струна
Кроз поноћ мразну „Јеку од гусала",
На умирању треска и плотуна,
— Фурија борбе кад је малаксала!...

...А олуј кршем урла!... К'о да стреса
Кишу звездица снежних са небеса
На студен око и на модре маске,
Чији став тучни упечатак чини:
Да су на мртвој стражи, на планини,
— Јунаци давне легенде ил' сказке...

2. фебруара 1918. год. Младен Ст. Ђуричић
Војиште.

РАТНИ ДОПИСНИЦИ

(Стихови са фронта)

1.

Стари Лазар Ењи новинар из рата
многе важне вести нама, кришом, даде,
(радио телеграм, вели, вешто хвата,
кад једном превуче руком преко браде).

И подписке пише: авион се вије,
сви излете нагло, обучени пола,
док зашишти бомба... (ту се писац скрије,
а читалац турне главу испод стола).

Или се укопа и са чела листа
у прворе реду командује: „Пали!"
На крају јуриша победа заблиста
и са шољом чаја писац се разгали
и у земуницу тад се склони своју
да тоњење почне

(у идућем броју)...

2.

Бецић Владимире и Тишко Иво,
занети и пуни уметничких снова,
у жељи да сниме и осете живо
величанство борбе... дошли су до рова...

— Погледајте ове галерије плаве
планина, што желе небу да уруче
снажни поздрав земље"...
Но тад... нешто пуче...
и Бецићу паде шлем с косате главе.

Шћаху да изгубе оба главе русе!
Дотрчаше срећно до заклона згодна
и њихова слава на далеко чу се,

јер је дивна била, ах! светлост заходна
и кичицом Бецић, а Тишко пером
ободрише душу борца новом вером...

Милош Н. Ђорић

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 42. НЕДЕЉА, 11. ФЕБРУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 11. фебруара

Српски званичан извештај. — 10. фебруара ништа важно.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 11. фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — Северно од Елета Французи су извршили један смео напад до непосредне близине Шерви и вратили се са 25 заробљеника, међу који два официра, и са заплењеним материјалом. У Шампањи нека француска одељења су продрла у непријатељске ровове. Око 12 заробљеника је остало у нашим рукама. Свуда на осталом фронту ноћ је прошла на миру.

Званичан извештај од 23 часа. — Никакве пешадиске акције. Доста снажна узајамна артилериска акција северо-западно од Безоно и на неколиким тачкама у горњем Алзасу.

Авијатика: Од 2. до 8. фебруара француски су пилоти за тоњење уништили 16 немачких аероплана и два стална балона. Друга четири аероплана су оборена нарочитим француским топовима у истом међувремену. Осим тога 21 немачки аероплан је оштећен у ваздушним борбама и пали су у њихове линије.

Лондон, 11. фебруара

Званичан извештај. — Шкотске трупе су прошле ноћи извеле један препад код Монши ле Пре. Заробили смо неколико војника. Наше патроле, источно од Витињете, такође су довеле неколико заробљеника. Непријатељска артилерија се показала активна у околини пута који води за Менен и јужно од шуме Хутулст.

Доцнији извештај. — Непријатељ је јутрос рано покушао један препад на наше положаје на коти 70; одбијен је са губицима по њега. Други један покушај извршен је прошле ноћи противу једног нашег омањег положаја северно од Пелкапела, али је одбијен нашом пушчаном ватром пре него што је могао да допре до положаја. Наше патроле су довеле неколико заробљеника са разних тачака фронта. У току дана непријатељска артилерија била је активна између Гузокура и долине Скарпе, као и на извесним тачкама између Ланса и Армантјера и северно од Ипра.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 11. фебруара

Званичан извештај. — На целом фронту артилериска борба била је умерена а извиђачке групе биле су доста активне са обе стране. Енглеске патроле заробиле су неколико војника. Једно непријатељско одељење, које је покушавало да освоји један наш мали положај у дну долине Бренте, одбачено је после жешће борбе. Један непријатељски аероплан оборили су наши авијатичари близу Чизмона. Друга два, погођена од енглеских авијатичара, пала су источно од Салгаредо.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Цирих. — Чешко-словачки народни посланици донели су ову резолуцију:

„Ми, посланици чешко-словачке нације, изјављујемо да мир који не би донео слободу и

правду нашем народу, не би ни у колико био мир већ почетак нове борбе за независност, борбе енергичне и систематске у којој би наш народ прибегао крајњим својим материјалним и моралним снагама; он се не би повукао из те немилосрдне борбе пре него што би постигао повољан резултат. Тражимо да сви народи, па и наш, узму учешћа у преговорима за мир и добију пуну слободу да бране своја права пред конгресом мира".

—

Лондон. — Шеф енглеске радничке партије г. Хендерсон, излажући дописнику „Морнинг Поста" у Паризу држање и назоре енглеских социјалиста у питању о балканским народима, изјавио је да се будући положај тих народа мора утврдити од стране једне нарочите балканске или међународне комисије која ће дати тим народима право да слободно одлуче о својој судбини.

—

Женева. — Швајцарски листови пишу да је бугарски посланик у Берлину г. Ризов упутио својој влади месеца октобра прошле године једно писмо у коме вели, да му је немачки министар спољних послова фон Килман, предвиђајући закључење мира са Русијом, саопштио да би бугарска влада требала активније да се стара о томе да убеди Споразум, да су територије које поседа њена војска — бугарске. Немачка је, додао је фон Килман, увек мишљења да су бугарски захтеви потпуно оправдани, али она хоће ипак да се становништво Маћедоније и Добруџе изјасни у том погледу, чега ради се тај посао поверава Бугарској.

После тога саопштења отпочела су гоњења Грка у источној а Срба у српској Маћедонији.

НАПОР СРБИЈЕ

— Један разговор са г. Пашићем —

Амерички новинар, г. Едуард Маршал објавио је у америчком листу „Питсбург Диспч" разговор са г. Николом Пашићем.

У томе разговору, који је објављен у многим енглеским и америчким листовима, г. Пашић је нарочито ударио гласом и изјавио жељу да Америка пошље своју војску на Балкан.

„Потребно је, рекао је г. Пашић, главнога непријатеља бацити назад само око 300 миља и он је одсечен од своја два савезника, Бугарске и Турске. Зар није то, молим, најбржи и најлакши пут ка победи који нам се нуди у овом тренутку? На северном фронту, у Италији, Француској и Белгији борба се не може водити искључиво човечјом снагом. Непријатељска линија тамо је начичкана утврђењима која се могу разорити великим и највећим оруђима, која се не дају ни брзо правити ни лако покретати. Само огромна машинерија може сломити Немце на тим фронтовима.

„На против, нама на Балкану треба само људи, па да имамо брзу, сигурну и релативно лаку победу. На Балкану нема непријатељских фортификација. Потребна артилерија налази се већ на лицу места. Наши топови и наши неустрашиви артилерци исто су тако дорасли своме задатку. Они су и са количином оруђа и способношћу надмоћници од непријатеља у садашњем тренутку. С друге пак стране, наш је фронт за сада једини где људи одлучују а не оруђа. Људи, људи и само људи! Ми морамо имати људи. Дајте нам људи и ми ћемо победити.

„Ми знамо да улазак Америке у овај рат значи победу за цивилизацију као целину и са сигурношћу се може рећи да то значи и један добар и повољан мир за човечанство — мир који ће у будућности ослободити човечанство деспотизма.

„Без обзира на садању помоћ, Српски Народ има једино да моли Бога да из овога рата никне онакав мир, какав је оцртао Председник Вилсон. Ако се буде дозволило свима народима, који су данас у рату или који су страдали у овоме рату, да буду ковачи своје судбине у оној мери, која не би неповољно повредила права других, Србија, збиља неће имати на шта да се тужи.

„Ако народу буде даровано божанско право да сам уреди своју судбину према својим способностима и жељама, сви ће Срби, Хрвати и Словенци који су сада под Аустријом, одвојити се од те тлачитељке и начинити један народ за себе (нека би Бог то даровао!) на рушевинама које ће овај рат оставити за собом. То ће бити народ једне крви; биће то једна хармонија; то ће бити један срећан народ, у колико то допусте ужаси које су претурила преко главе; биће то један напредан народ, настањен на плодној земљи, а састављен од вредног, трезвеног и изванредног племена.

„Сви ови народи, које сам поменуо, не само да су исте крви, него су по историји и тежњама исти. Ми не желимо да узмемо ни једну народност у нашу државу силом. Ако Срби који су данас

под Аустријом желе да остану и даље под њеним јармом, и када нам се буде дало право да имамо своју државу, ми их нећемо ни молити нити присиљавати. То би био онај страшни принцип, кога се ми ужасавамо, ако би био истакнут на будућој конференцији мира; онај несрећни принцип, који је владао у рђавим старим данима, када су спојени девет различитих народа који су од Аустрије направили један народ, који зарати с нама, принцип који је од Аустрије направио Пруску, близнакињу Немачке, која је поробила Белгију."

„Врло често кроз векове права човека позиваху нас на борбу, час са Турском час са Аустријом, јер су обе ове државе жуделе за нашим плодним пољима и нашом важном трговинско-стратегијском позицијом. Ни један од тих крвавих ратова ми нисмо водили или створили нашом вољом. Ни сада ми немамо као што никада нисмо ни имали никаквих освајачких намера. Пре сто година ми смо се борили са оном истом силом са којом се данас бори већи део Европе и то са истим племенитим намерама. Срби су били први борци у Европи за праву демократију. У овој одлучности за слободом ми смо онолико исто стари као и Америка".

„Ми данас нисмо престали да се напрежемо до крајних граница за нашу ствар. Ми нисмо малодушно остављали наше савезнике да бију наше битке. За време од две године страшни борби, ми изгубисмо, које од патњи које од извршених злочина од стране непријатеља и болести, велики део нашег живља. Сравњено са Сједињеним Државама, пропорционално становништву то би значило збрисати из броја живих 39,000.000 њених грађана! Савезници су стекли славу на Балкану, али ми смо Срби изгубили онолико, колико наши Савезници укупно на том фронту. Ми ни за тренут нисмо напустили борбу".

„Није једино борба у којој смо тако много изгубили. Ми смо се борили, како смо могли, да сачувамо своју земљу од Тевтонаца, али изгубисмо битку, па и поред свега тога ми не подлегосмо, и за време устанка који је подигао наш храбри и до очајања доведени народ, пролећа пропао је велики број нашега становништва. Најмлађи међу нашим људима одведени су у ропство и стављени под надзор опаких нових господара са канџијом у руци. Од оних, што су остали, хиљаде и хиљаде су одведени у ропство, — од којих је само у Аустрији 150.000, не узимајући у рачун оне одведене у Немачку и бруталну Бугарску."

„Ми смо десетковани, али нећемо се борити. Када би с нама пошло раме уз раме 50.000 Американаца у борбу, ми бисмо брзо дошли до Дунава. Без хране са Балкана, борба Аустрије и Немачке постаће немогућа, а без њих Турска би брзо подлегла. Одсеците Немачку и Аустрију од Србије, Бугарске и Турске, — какве онда наде имају тевтонске силе? Немачка би збиља била уданљена главу."

БИТНИ УСЛОВ БУДУЋЕГ МИРА

Међу проблемима, које је покренуо светски рат, а који се неопходно морају решити у интересу трајног будућег мира, стоји у првоме реду коначно решење југословенског питања. То питање је са избијањем данашњега рата потпуно сазрело, и његово решење је данас постало толико актуелно и неминовно да се преко њега ни у ком случају не сме прећи.

Ако се овај велики рат доиста води ради правде и слободе свих народа, или тачније ради њиховог властитог самоопредељења, онда се апсолутно не смеју пренебрегнути жеље нашег троименог народа, манифестоване једнодушно и одлучно ради уједињења у једну независну државу. Нема народа у свету, који је се са толико одважности, пожртвовања и једнодушности испољио у борби за своја права као наш троимени народ, који је се, вековима завађен и цепан од заједничког демона Аустрије, пренуо из сна, схватио свој прави пут и са највећим жртвама започео борбу за коначно ослобођење и уједињење.

Данас се може рећи, да је цео наш југословенски народ сложан и једнодушан у борби за своја права. Они, који су на крволочне Аустрије избегли у туђину као и они, који су пониклі под туђим подневљем, сви су једнодушни у томе, да поднесу све жртве и пролију и последњу кап крви ради ослобођења и уједињења. То је најбоље манифестовано у јединственом полету нашег троименог народа, који је са бурним одушевљењем са свих крајева света похитао, да се под заставом нашег дичног Наследника Престола бори за своје ослобођење и уједињење.

Овај југословенски покрет, и управо је и највећи доказ наших оправданих тежњи, није са-

мо ограничен изван оквира хабзбуршке монархије. Он је исто тако јак, а можда и јачи у самој двојној монархији. У небројено прилика до сада изношено је преко наше и савезничке штампе, како аустријски Југословени воде исту и у истом смислу борбу ради нашег уједињења у једну независну државу. Познато је, да је југословенски клуб, коме на челу стоје сви југословенски представници у Рајхсрату изгласао резолуцију у корист уједињења нашег троименог народа у једну самосталну државу. Председник тога клуба, г. Коровшец упутио је ономад прокламацију чешким странкама, у којој, солидаришући се потпуно са њима, вели од речи до речи: „Ни Југословени не признају грофу Чернину право да говори у име аустријских словенских народа, јер он заступа само привилеговану мањину. И ми Југословени желимо мир, који не базира на потлачивању народа, него на демократским принципима за које се боре милиони људи.“ Овим је г. Коровшец потврдио још једном више, да је југословенски народ решен, да у борби за своју пуну независност истраје до краја.

О томе најбоље сведочи општи покрет у корист уједињења нашег троименог народа у једну самосталну државу. Из многобројних резолуција и података навешћемо, ради примера, само неколико. Грађани Бања-Луке изгласали су 29. децембра 1917. резолуцију, у којој, прамајући потпуно изјаву југословенског клуба од 30. маја 1917. године, вели: „У јединству Срба, Хрвата и Словенаца видимо осигурану нашу политичку слободу, наш просветни, друштвени и економски развитак“. Словенски лист „Словенски Господар“ позива све општине и сва друштва, да помогну рад својих посланика, прокламацијом, у којој се вели: „Најбоље ћемо помоћи југословенске посланике у борби за самосталну државу, ако се гласно изјаснимо сви као један човек за уједињење свих Југословена у слободној југословенској држави“. У Св. Петру, у Швајцарској, Савеа Словеначких Девојака изгласао је исту резолуцију 6. јануара 1918. године, Словенкиње са Морског Мола у изјави, која носи 120 потписа, траже „самосталност нашег већ тако дуго гаженог народа“. Овима су се придружиле и Словенкиње из Старог Трга. Осим тога, исте изјаве дали су последњих дана преко 20 штајерских општина као и све словеначке организације. „Единост“ од 8. јануара доноси да се још 50 штајерских општина изјаснило за самосталну државу нашег троименог народа. „Словенац“, у бројевима од 8. и 9. јануара објављује изјаве разних крајинских општина и организација које се изјашњују за уједињење у самосталну југословенску државу. Сви хрватски листови доносе исте резолуције Хрвата и пишу у истом смислу.

Из свега овога види се, да је данас цео наш троимени народ једнодушан у својим тежњама и решен да, ради њихова остварења, истраје до краја у борби. И ми понављамо опет, базирајући се на непобитним чињеницама: ако овај рат треба да се заврши тријумфом правде и слободе и ако се хоће да спрече будућа крвопролића, у првоме реду мора се решити проблем уједињења нашег троименог народа.

ЦЕНТРАЛНЕ СИЛЕ У СУКОБУ

Аз Ешт пише од речи до речи:

„Ми тражимо неодложно закључење мира и имамо права на то. Нас се не тичу интереси ниједног од наших савезника. С обзиром на нашу општу ситуацију, рат се не може наставити даље. Ми гладујемо. А зашто? Зато, да Немци могу да нас експлоатишу на све могуће начине и да могу и данас, после три године рата, да траже анексије и одштете. Ми одбијамо то, јер знамо да је то утопија. Ми тражимо мир, и то одмах. У интересу Мађарске је да одмах закључи мир, иначе, и ми ћемо истаћи захтев независности, и онда тешко Аустрији.“

Дакле, с једне стране постоји антагонизам између Немачке и Аустро-Угарске, што се најбоље види из држања грофа Чернина, а с друге између Мађарске и Аустрије. Све мађарске политичке странке, па чак и Тисина, траже мир. Све су подједнако раздражене држањем аустријске владе, која се показује немоћна да сузбије немачке анексионистичке тежње.

Цирих. — Из Будим-Пеште јављају: Карољи је у мађарском парламенту изјавио да није никако одушевљен савезом са Немачком, која је приморала Мађарску да зависи од немачке царевине. Он не верује у остварење „Мител Европе“ на економској основи, јер би то била главна препрека за мир и проузроковала би нове конфликте и нова наоружања.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 43. ПОНЕДЕЉАК, 12. ФЕБРУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 12. фебруара

Српски званичан извештај. — 11. фебруара ништа важно.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 12. фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — Доста велика артилериска активност у областима Воксајон и Шавињон, на сектору Бит ди Менил и на левој обали Мезе. Један непријатељски препад на наше истакнуте положаје јужно од Корбени остао је без успеха. У горњем Алзасу, наша су одељења смело прохрла у Пон д' Аспах и у северо-западни кварт доњег Аспаха, где су уништила немачке одбрамбене радове и спалила многобројне заклоне. Наша је артилерија оборила један стални балон. Наше су се трупе вратиле у своје полазне ровове пошто су најпре нанеле непријатељу прилично губитака и довеле собом око 15 заробљеника и 1 митраљез. На осталом фронту ноћ је протекла на миру.

Званичан извештај од 23 часа. — Доста живе артилериске акције у области Шамбрет, у шуми Априон и на неколиким тачкама у Вогезима и у горњем Алзасу. Свуда на осталом фронту дан је прошао на миру.

Лондон, 12. фебруара

Званичан извештај. — Прошле ноћи пропао је непријатељски препад близу Дроксенде. Активност немачке артилерије у току прве половине ноћи на сектору Пашенделе. Препади на белгиске омање положаје ка Меркену одбијени су лако ноћу између 9. и 10. фебруара.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 12. фебруара

Званичан извештај. — Обе артилерије дејствовале су концентричном ватром источно од Бренте а узнемиравајућом ватром на Ђудикарији, на висоравни Азијаго и у области Валдобјандене—Монтело. Живо узајамно пушкарање између извиђачких група дуж средње и доње Пјаве. Код Капозиле једна наша извиђачка патрола довела је собом неколико заробљеника.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 12. фебруара

Званичан извештај. — Палестински фронт: Непријатељ се повукао из Јерихона северно од Вади Ауја, на леву страну висоравни, где држи један мостобран код Ел Герање. Иначе ништа особито.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Петроград. — Савет народних комесара упутио је народу један проглас у коме наређује руским армијама да бране народну земљу до последње капи крви од немачке инвазије.

—

Петроград. — Руски ђенералисим Крилењко известио је Немачку да ће, ако не нареди обуставу наступања њених трупа, Руси дати отпор.

—

Париз. — „Њујорк Американ" пише: „Ми ћемо показати свету, како се Американци могу борити. Рат је сада пред нама и ми не знамо више за другу дужност. Немачка мора бити побеђена.

Председник Вилсон јасно је изразио, да ми ступамо у борбу зато што хоћемо да задобијемо победу, за коју ћемо принети све жртве. Никада није неће одушевљење прожимало амерички народ. Пуни огорчења противу немачкога варварства, ми смо одлучни да се грозничаво боримо. Ми хоћемо да потучемо Немачку и за то смо се решили да употребимо све.

—

Цирих. — Јављају из Беча да се у највећем броју чешких варошн држе велике манифестације у корист потпуне независности Чешке. Изгласане су резолуције, у којима се тражи потпуна самосталност за све народности Аустрије.

СРПСКА ОМЛАДИНА И ФРАНЦУСКА

„Л' Ендепандан"

Г. Амеде Мулен објавио је недавно под насловом Француски Универзитет и Српска Омладина један интересантан извештај о педагошкој помоћи коју је Француска указала Србији од почетка рата. Та мала студија оставља веома срећан утисак који служи на част обема земљама. Верна своме предању о гостопримству, нарочито када трагичне прилике придају тој дужности једно свето обележје Француска је прихватила свим срцем својим српску омладину, примивши је у своје школе и своје породице. А Србија је одговорила на тај позив са спонтаном захвалношћу. У опште узев, тиме је учињено једно изврсно дело чије се благодети неће ограничити само на ово ратно време.

Још у самом почетку непријатељстава г. Онора био је истакао мисао, да би било целисходно, у интересу Србије и Француске, да се омладини те савезничке земље резервише известан број места у француским наставним заводима. У том смислу поднесен је и један законски предлог а закључена је и једна погодба са београдском владом.

Болни догађаји при крају 1915. године убрзали су примену те конвенције, проширавајући је према новим потребама. Читав један свет младих људи и девојака изашао је место поред француске омладине у основним и средњим школама, поглавито на југу Француске и у Алжиру. Осим тога једна српска основна и једна средња школа отворене су у Ајачиу а једна војна у Жоаје-у.

Ово је представљало неодложну задаћу, али француска и српска влада помишљале су такође и на будућност. Још од сада оне су поставиле основе будућој сарадњи. Француски универзитет није сматрао да је његова задаћа завршена тиме што је српским ђацима допуштено да наставе своје школовање. Он се носи амбицијом да прошири своје дело и тежи образовању и спремању и наставника, као што је образовао и спремио ђаке. С друге стране, српска влада, свесна улоге коју будућност спрема победоносној Србији на Балкану, осећа потребу за најбржим развијањем интелектуалнога сета, који је рат десетковао. Германска култура јој је сада одвратна, пошто јој је дуго примамљивала. Српска је влада умела да оцени по заслузи француску цивилизацију и признајући услуге које је универзитет учинио гимназијској омладини, она сада тражи да тај исти универзитет својом наставом задахне и професоре, лекаре, правнике и државнике сутрашње Србије. Такав је смисао конвенција коју су потписали г. Пашић и г. Бон при крају 1916. године.

У очекивању да се тај програм приведе и у дело, живот, који млади Срби и млади Французи проводе на једним и истим клупама, уродиће доцније изврсним резултатима. Нема сумње ти резултати нису увек постизавани без тешкоћа. Била је потребна извесна периода прилагођавања, што се није могло ни на који други начин избећи. Али добре воље савладале су све препоне. Резервисана држања из почетка учинила су у брзо место пуном узајамном повереју. Са једне и са друге стране поступало се правично и дуготрајно другарство се испољило у узајамном поштовању и дивљењу.

Што се тиче српске нације, она никад није пропустила ни једну прилику а да не изјави своју захвалност Француској и да се сложи са речима које је у септембру 1916. год. пред скупштином изговорио министар просвете г. Давидовић:

„Допустићете ми, господо, да за сада кажем само неколико речи захвалности према великом и племенитом народу француском, према том јединственом народу који је приграло више од 3500 наше деце. Он их је прихватио са раширеним рукама и ја сам убеђен да ће их племенита француска нација поучавати само доброме. Што се мене тиче, ја сам уверен да јој у томе ниједна друга нација није равна и да ће општење деце оних, који се борише на Куманову, Битољу, Брегални-

ци, Мачви, Руднику и Космају, са децом победилаца са Марне, Изера и Вердена учинити такав утисак на нашу омладину да ће се вратити потпуно препорођена у своју отаџбину, поневши собом вековне благодети изворне француске културе."

Интелектуални односи који се постављају под таквим окриљем морају се развијати нарочито онда када потврђују осећаје који спајају обе земље. Они могу учинити само интимнијом сарадњу Француске и Србије на сутрашњем цивилизаторском делу.

СРБИ У БОСНИ

„Аз Еш" од 10. децембра 1917. год. објављује један допис из Сарајева у коме се садрже изјаве које је гувернер Босне, Шаркотић, учинио дописнику тога листа. На питања дописника, како се држе босански Срби, гувернер је одговорио од речи до речи ово:

„Ја се не могу на њих пожалити; Срби се за сада држе изванредно резервисано и ја се надам да ће с временом они увидети, да им се благостање може осигурати једино у оквиру монархије.(?) Међутим, то резервисано држање Срба увек је веома значајно. Ја бих се више радовао кад би се, на пример, они једном отворено изјаснили у смислу мојих тежњи."

Што се тиче снабдевања, гувернер се није показао безбрижан.

„Сав вишак земаљских производа дајемо драговољно Аустрији и Мађарској, али на жалост ми ништа не добијамо од Аустрије. Са захваљношћу морам признати да нам Мађарска шаље помоћ. Надам се да ће и Аустрија једном отворити једном своју руку коју једнако држи стегнуту. У противном случају, биће приморан да откажем помоћ коју Босна и Херцеговина шаљу Аустрији на основу одлука последње конференције за снабдевање."

Јадни Срби! Чак и њихово резервисано држање не допада се управљачима монархије. Хапшења, вешања, терор, глад, ништа не може приморати Србе из Босне и Херцеговине да се „једанпут отворено изјасне у смислу тежњи" гувернера Шаркотића. Они остају и поред свега тога верни своме народном идеалу који се састоји у њихову ослобођењу испод срамног ига Немаца и Мађара.

НОВЕ КЊИГЕ

Ових дана изашла је из штампе нова књига од Драг. П. Илића — Адранског, под насловом „Изгнаник" — „Свете Жртве".

„Изгнаник" је песма страдања и тешких искушења српске душе од онога часа када се под притиском грубе силе морала одвојити од свога огњишта и отиснути у далеки свет, воођена идејом слободе. То је у ствари историја патњи нашег народа оличеног у његовој славној армији од дана кад је напустила своју родну територију па до дана када је, обновљена и одморена, ступила опет на праг своје свете земље. Изгнаник је написан живо, изразито и песнички. Чита се лако и разумљив је за наше ратнике, што је данас врло важна околност за једну књигу која рачуна на то да буде у армији читана.

„Свете Жртве" су узвишена трагедија једне дивне српске породице, која је у исто време и оличење целе народне заједнице. Љубав и слобода основни су мотиви ове приповетке која је проткана сваки одликама и врлинама јунака једне трагедије, неумрлих бораца права и слободе свога народа. Кроз целу приповетку провејавају свежина и истинитост догађаја, што чини на читаоца добар и јак утисак.

Ми препоручујемо најтоплије ову ваљану књигу нашим читаоцима и верујемо да ће она имати код њих лепа успеха.

Књига се може добити у књижари М. Ристивојевића, Солун, киоск код Беле Куле. Цена 2 драхме.

ПОДЛИСТАК

СРСКА СЛАВА

Боже мили на свему ти хвала!
Славу слави Стојановић Мита,
Из Прокупља града бијелога,
Ђе но беше стари Југ-Богдане
Са његових девет Југовића.
Слави јунак Светога Николу
У дољини, у грчкој планини,
На балканском фронту код Сокола,
Код Сокола испод правог Рида,
У високој гори буковини,
Ђе трувају велики топови,
Ђе се тресу брда и долови,

Ће гранате тешке пролијећу,
Ће бугарске главе одлијећу,
И ће лете сиви јероплани,
Из небеса бомбе окидају
Те немачку војску раскидају...
На такоме месту жалосноме
Слани јунак славу у планини
Своју славу Светога Николу.
На славу је другове савао,
Све јунаке и старе ратнике,
А за славу пиће набавио
Из Солуна града Дојчинова;
Око себе друштво наместио,
По старини један до другога.
Ал' да видиш старијех ратника,
Како који чашу добијаше,
Димитрију славу честиташе
И у славу божју испијаше...
Ратници му вако бесеђаху:
„Хвала тебе, брате Димитрије,
„Каја ти своје крсно име славиш
„На оваком месту жалосноме!
„Ал' бога ти, брате Димитрије,
„Рашта си нам тако остарио,
„Је л' ти много лета и година?
„Да л' жељкујеш места рођенога,
„Да л' те лета тако остарише,
„Ил' те жалост на дому убила?..."
Говори им ратник Димитрије:
„Браћо моја и другови славни
„Доста имам лета и година,
„Ал' ме лета нису остарила,
„Већ ме жалост на дому убила,
„Имао сам две златне јабуке,
„Две јабуке, два рођена сина,
„Обадва сам млада изгубио,
„Жалост ме је, браћо, остарила,
„До смрти их прежалит' не могу;
„Но чујте ме, моја браћо драга,
„Браћо мила и ратници стари,
„Ево има три године дана,
„Сви желимо миле отаџбине
„И нашијех старих родитеља,
„Милих сеја и вјернијех љуба
„И синова које остависмо,
„Да са њима славу прославимо
„Да заједно госте дочекамо
„И у славу божју запевамо...
„Да сам данас код двора мојега,
„Боље бих вас, браћо, почастио,
„Данас би ми букали волови,
„Место тога што ричу топови,
„Убио бих свињу из обора,
„Заклао бих овцу јаловицу,
„Самлео бих белију пшеницу,
„Донео бих жуте пшеновиче
„И изнео вина из подрума
„И осталих српских ђаконија,
„Те бих своју славу прославио
„И јуначке госте почастио...
Кад то чуше витези-ратници,
Позатоше главе оборене,
Мисли им се са дома вратише,
А уздаси брке занихане
Као ветар шибље на планини,
Па свечару ријеч беседише:
„Хвала тебе, брате Димитрије,
„Хвала тебе на твојој беседи
„И на твојој части и сећању!
„На каквом смо месту жалосноме,
„Добро си се, брате, потрудио
„И добро си госте почастио,
„Како сио се данас задесили,
„Тако ћемо славу прославити..."
Кад то зачу ратник Димитрије,
Он подиже чашу са трпезе,
Прекрсти се и Бога помену
И својега Светога Николу,
Па дружини 'вако говорио:
„Браћо моја и ратници славни,
„Што у тешком рату остаристе
„И јуначку крвцу прољевасте
„За крст часни и слободу златну
„И нашега Краља честитога;
„Не бојте се сне ће добро бити,
„Бог ће дати, слава ће помоћи,
„Неће проћи ни дуго ни много:
„Док се снијег са планина макне
„И обасја Ђурђев-данак леци,
„Док се земља преобуче травом
„А планина листом зеленијем,
„Док закличку виле са планине
„И нареде српски команданти —
„Зарикаће велики топови,
„Затрешће се брда и долови,
„Закличаће четни командири,
„Потећи ће војска на јурише,
„Зацикташе војничке машинке,
„Покосиће што пред њима никне,
„Закличаће јуначки водници,
„Полетеће за њима ратници,
„Проломиће фронте и границе,
„Разјурише Швабе и Мађаре
„И проклете изроде Бугаре,
„Вратиће се дому и огњишту
„Да наставе мирно живовање
„Под слободним небом Србиновим...
„Амин, Боже, хоће ако Бог да!"

Положај, Спевао
редов 2 чете 3 батаљ.
Рад. Петровић-Пазарац.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ — УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 13. фебруара

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром растерали две непријатељске патроле у долини Плаке и једну у области Сокола.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 13. фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — Северно од Елета Французи су успешно извели један препад у области Аржел и вратили се са 18 заробљеника и једним митраљезом. Ноћ је протекла свуда на миру, изузимајући у Шампањи, у области Тахир и у горњем Алзасу, на секторима северно и јужно од Долера, где је артиљериска борба била доста жива.

Званичан извештај од 23 часа. — Ништа ново није се догодило осим узајамне артиљериске ватре у Шампањи и у области шуме Шом.

Лондон, 13. фебруара

Званичан извештај. — Као резултат препада који је непријатељ неуспешно вршио близу Бродсенда и о коме је јутрос јављено, заробили смо 15 војника међу којима једног официра. Многи други војници из непријатељског одељења које је вршило тај препад, поубијани су нашом ватром. Јутрос рано непријатељ је покушао један препад противу два наша истакнута положаја у близини канала Ипр—Комин, али је одбијен свуда. Нисмо имали никаквих губитака. У току дана непријатељска је артиљерија била активна на извесним тачкама дуж нашег фронта а нарочито у близини реке Суше и југо-источно од Ариантјера.

Италијански фронт: Од како су Енглези дошли у Италију они су уништили 58 непријатељских аеропланâ и оборили многе друге. Ми смо изгубили осам апарата.

Доцнији извештај. — Јутрос рано одбијен је један немачки препад источно од Ариантјера са губитцима по непријатеља. Немачка артиљерија показала се активна југо-западно од Камбреа и на сектору Месин.

Јутрос рано једно непријатељско одељење покушало је да изврши препад на наше истакнуте омање положаје у близини Сен Кантена, али је одбијено нашом пушчаном ватром пре него што је могло допрети до наших жица. Друго једно непријатељско одељење, које је напало на један наш мали положај, северно од Пашенделе, било је такође успешно одбијено. На северном делу нашега фронта наше су трупе заробиле неколико војника. Непријатељска активност се показала доста жива југо западно од Камбреа, у долини Скарпе, јужно од Ариантјера и северо-источно од Ипра. Наша је артиљерија тукла и растерала нека непријатељска радничка одељења у близини Ла Басе.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 13. фебруара

Званичан извештај. — Жива узајамна артиљериска ватра од Адиђа до Астика; умерена дуж осталога фронта. На Лагосуро (Вал Камоника) и на Ривалти (Брента) одбијене су неке непријатељске патроле. На левој обали Пјаве једна енглеска патрола напала је једно непријатељско одељење коме је нанела велике губитке. Код Капозиле брзо су одбијена неке непријатељска одељења која су на једном широком одељку фронта покушавала да нападну костобран.

У току дана веома велика ваздушна активност изнад првих линија. Оборена су четири непријатељска апарата, два од француских авијатичара а два од наших. Пети непријатељски апарат оборила је наша артилерија противу аероплана, и он је пао у близини Борсо (северо источно од Басано) сав у пламену. У току ноћи наши су авијатичари успешно бомбардовали железничке станице Матерло и Примолано, и то у тренутку када је у њима владао велики саобраћај. Они су исто тако бомбардовали и непријатељске авијатичке логоре близу Комина и Санто Фјор ди Сопра. И овога пута непријатељски су апарати бацали бомбе на отворене вароши Кастел Франко, Местре и Венецију.

АФРИЧКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 13. фебруара

Званичан извештај. — Источна Африка: У португалском Нисаланду главна немачка снага је потиснута из долине Лујонда од британских трупа. Главно надирање са језера Нијаса креће се према југу од сектора Мтарика ка реци Луриш. Велики број војника заробљен је у међувремену од 29. јануара до 5. фебруара. Многи бегунци се предају. Португалске трупе поново су заузеле 2. фебруара место Малактера. На обалском сектору једна колона која је кренула на пристаништа Амелиа, приближује се ка Мецци, које место држи једно непријатељско одељење.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Берн. — Док је гроф Вестарп, конзервативац, говорио у немачком Рајхстагу, г. Кон, независни социјалиста, непрестано та је прекидао, постављајући му ово питање: „Где је рат био припреман?“ Вестарп је најзад одговорио: „Изгледа да г. Кон има куражи и бестидности да тврди да је рат припреман у Немачкој“. Кон је одговорио: „Да, ја то тврдим“.

Пангерманистички листови изражавају своју индигнацију противу Кона и захтевају да се оптужи за велеиздају. Овај је инцидент изазвао страховиту ларму у парламенту а штампа је умољена у име јавнога интереса да не објављује тај говор. Но већина листова одбила је да прими тај савет.

Амстердам. — Један телеграм, који је јуче у јутру упућен из Софије „Фосише Цајтунгу“, јавља да је у среду пало у бугарском парламенту много жучних протеста противу ћутања аустриске и немачке владе односно бугарских ратних циљева о којима нема помена у скорашњој проклампацији бечке и берлинске владе.

Базел. — Аустриски социјалистички посланици поднели су Рајхсрату једну интерпелацију којом захтевају од аустро-угарске владе, да у начелу призна главне линије мира, које предлаже Председник Вилсон у свом последњем говору и да се на све могуће начине постара, да се Сједињених Државама приближи, како би убрзала закључење мира.

СРПСКА ЕКОНОМСКА МИСИЈА У ЛОНДОНУ

Лондон. — Економска и индустриска српска мисија, која се бави у Енглеској, примљена је јуче од Краља Ђорђа у Букингамској Палати. Краљ се срдачно разговарао на француском језику са члановима мисије и држао је један топал говор.

„Никада нећемо заборавити, рекао је Краљ, јуначки отпор Срба. Ми ценимо изврсно држање ваших храбрих трупа које се сада боре раме уз раме са нашима на Маћедонском фронту. Национални живот наших двају народа заснован је на истоветним начелима слободе и правде. За нас то представља обећање и извесност да ће се, после рата, између Србије и Велике Британије успоставити тесни трговачки односи. Ми се чврсто уздамо, да ће Србија ускоро бити успостављена. Можете рачунати на мој народ који ће вам усрдно помагати у постизавању тога циља“.

МЕЂУСАВЕЗНИЧКА СОЦИЈАЛИСТИЧКА КОНФЕРЕНЦИЈА

Лондон. — Социјалистичка међусавезничка конференција, која је одржана у Лондону и којој

су присуствовали представници социјалистичких партија Велике Британије, Француске и Италије, објавила је један меморандум услова за мир, који радници постављају и чије се главне тачке састоје у овом:

Белгија се мора ослободити са општом.

После уговора од 1871. плебисцит у Алзасу и Лорену се сматра као бескористан.

Србија, Црна Гора, Румунија и Албанија морају бити евакуисане и пуна слобода мора се загарантовати свима народима једне исте расе и једног истог језика, да сами одређују своје судбине.

Федерација Балканских Држава на основици заједничког интереса.

Указати потпору италијанским преденти-стичким захтевима.

Успостављање Пољске са слободним изласком на море.

Не допустити анексију Ливоније, Курландије и Литваније.

Палестина мора постати независна јеврејска држава под међународном гаранцијом.

Аутономија Јерменске, Месопотамије и Арбаније или управљање њима помоћу једне контролне комисије коју ће одредити Лига Народа.

Неутрализација Дарданела.

Давање народне независности народима Аустро-Угарске.

Колоније свих зараћених страна у тропској Африци морају бити стављене под контролу Лиге Народа.

Репарација ратом причињених пустоши и судска анкета у питању о зверствима.

РУСИЈА ОБЈАВЉУЈЕ РАТ НЕМАЧКОЈ

Петроград. — Једно службено саопштење гласи: „С обзиром на недолазак одговора Немачке на изјаву Русије да прима брест-литовске услове за мир и с обзиром на продуживање немачкога наступања на руској територији главни скуп Совјета одбија мир и проглашава поново рат против Немачке".

Совјети са Керенком и министром војним упутили су народу руском проглас у коме изјављују да је отаџбина у опасности. Влада је поново прогласила опасно стање, наредила општу мобилизацију и општу реквизицију у интересу одбране земље. У Петрограду се образовао један врховни савет за народну одбрану, у који су ушли, Ленин, Троцки, Чернов, Сталм и Каледин.

Максималисти су ступили у преговоре са револуционарним социјалистима, кадетима и Козацима. Хетман козачки примљен је у престоници са веома живим одушевљењем.

БЛАГО ЊИМА!?...

Лондон. — Један телеграм из Амстердама објављује да се немачка штампа много бави оним што она назива „енглеском политичком кризом". Коментари, које немачки листова свих боја о томе дају, показују још један пут да наши непријатељи немају ни најмањег психолошког смисла. Тако, скорашњи политички догађаји у Енглеској наводе их да измишљају ствари које ни у колико не одговарају стварности. Они тврде да критике, које се с времена на време јављају противу енглеске владе, значе да је Енглеска решеност једна празна реч. Међутим, анализирући интерпелације које су пале у доњем Дому, сваки би појмио да те критике теже једино побољшању ратне машине. Све партије, па чак и радници, апсолутно су решене да наставе непријатељства. И ако „Келнише Цајтунг" позива своје читаоце да се чувају вести које се распростиру о тој тобожњој енглеској политичкој кризи, ипак један немачки радиограм од 3. фебруара тврди да би британска радничка партија објавила општи штрајк, ако Лојд Џорџ не би хтео закључити мир на основици програма о миру те партије.

АУСТРО-НЕМАЧКИ ОДНОСИ

Берн. — У једном новом чланку „Арбајтер Цајтунг" указује прстом на анексионистичке амбиције које су довеле до настављања непријатељстава противу Русије. Ово је нов рат који Немачка започиње, вели тај социјалистички лист, али методи који се употребљавају за надражење немачкога народа остали су исти. Зар се заборавило на француске авијатичаре чији је тобожњи напад на Нирнберг имао оправдати објаву рата Француској? Немци данас избегавају да о томе говоре, јер је стотинама сведоџби утврдило да је то била једна гола басна. Данас се поново враћају тобожњи по-

који у балтичким пределима, и то баш у најпотребнијем тренутку. Шта све о томе мисли већина у Рајхстагу?

„У сваком случају постоји једна истина са којом се сви Аустријанци без разлике на народност и на класу слажу: Нови рат Немаче противу Русије није наш рат, он не сме постати нашим ратом. Тајни уговор који је закључен са Украјином не сме послужити за повод да се пошљу трупе у помоћ Ради. Парламенат ће звати и умети да примора владу да у том погледу повуче прецизне закључке."

Кад овако говори, „Арбајтер Цајтунг" се јавља у улози тумача парламентарне социјалистичке групе. И збиља, на седници од 7. фебруара Виктор Адлер је изјавио да ће социјалисти гласати противу војног кредита зато што Аустрија нема више да води никакав рат.

ПОДЛИСТАК

РАТНИ БРИЦА

Општа војна обавеза увлачи у строј све сталеже, па је закачила и наше бербере. Познато је да људи истог занимања имају заједничких одлика. То важи и за бербере, па и за нашег ратног брицу Марка — Машу. Он је добар представник своје струке. Зато је вредно у неколико забавних потеза оцртати Машу и његово учешће — учешће многих војника берберског заната — у овим бурним ратним годинама.

—

Маша је борац; са бријачем и маказама бори се он против разних длака. Где год су разбацани делови дивизиског штаба, од куће до куће, од логора до логора, од села до села он је вечити путник; од јутра до мрака он је на ногама. Зар је онда чудо што чешће извуче на цепа пљоснату флашицу, са натреном течношћу, коју склокоће у желудац?

— Шта то радиш, Машо?

— Сипам бензин у мотор! — објашњава Маша и продужава пут ситно корачајући својим кратких кракима.

—

Требало је да Марко оде у Солун, па да се види колико је он потребан.

Пред Машин одлазак сви образи глатко избријани, све косе и бркови строго фасонирани, сјајно бријантирани. Милина беше погледати у ову дисциплину длака; ниједна длачица ни да писне, јер ту је њихов баук, ту је наш Марко.

А пред његов повратак читав хаос! Распојасале се длаке, стрче на све стране; већ повеле коло прекосно прецењући својим ножицама по главама страшних ратника. А незгодна је то ствар; нисмо ми више на фронту одвојеном; као негда у Србији. Поред нас је Енглез, Француз.., па се мора више пазити на утлачену спољашњост, јер и она је огледалце народне културе.

Зато је Маша данас важнија војно-културна чињеница него што бејаше у Србији. Чим пристиже „на фронт" изврши он српски јуриш на длаке, приморавши их на повлачење у строго одређене им границе.

Дотрајала Машин путничка торбица, у којој је носио своја ратна оруђа, своје алате. А он видео згодне сандучиће у неких италијанских бријача, па се решио да направи нешто слично. Израдио му један војник-столар спретно сандуче, а Марко га вештачки пребукао материјом која баш као да је од шаторског крила.

Појавио се Маша са новим сандучетом у руци, сав врачан од радости. А судија Божа загледа се у сандуче, па се насмија:

— Машо, пропао си, пропао си! Ако види командант стана да си упропастио шаторско крило — оде под суд! Ако те он поткупи свима „правилима и прописима", још од шездесетих година прошлога века па до данас — нико те не одбрани! Ух, шта учини, ало ћеш проћи!

— Јјј... је л истина? — провокота Маша, кога није тешко сурвати у панику.

— То је свршена ствар, само ако те види!

Тежак је живот у страху. Идући за послом испитивачки звераше Марко неколико дана на све стране. А неки од завереника тек му пригушено довикне:

— Машо, командант стана!

— Дда... ди га је?! — и сандуче нечезне волшебном брзином под пешкирче или шињел.

— Свршиће се. —

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 45. СРЕДА, 14. ФЕБРУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

НАРОДНА СКУПШТИНА ВОЈСЦИ

Председништво Народне Скупштине упутило је са прве своје седнице Господину Министру Војном овај поздрав Народног Представништва Српској Војсци:

„Народна Скупштина, састајући се за продужење седница по други пут на Крфу, прожета великом љубављу према храброј војсци, хита да одмах пошаље Српским Јунацима свој топал поздрав и наду да ће нам ова година донети под вођством Узвишеног Врховног Команданта победу над непријатељем и ослобођење наше драге Отаџбине.“

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 14. фебруара

Српски званичан извештај. — 13. фебруара слаба ватрена активност.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 14. фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — Ништа ново није се догодило осим што је пред зору артилериска борба била доста жива у области Бомон, на десној обали Мезе.

Званичан извештај од 23 часа. — Јача активност обеју артилерија северно од Шемен де Дама и на обема обалама Мезе, нарочито на секторима коте 204, Морт Ома, Бомона и Шамбрета, где су француске батерије жестоко одговарале немачкој артилерији. Није било пешадиске акције. На осталом фронту повремена артилериска ватра.

Лондон, 14. фебруара

Званичан извештај. — Покушај непријатеља да изврши препад на једну енглеску миниску галерију, јужно од пута Арас—Камбре, пропао је ноћас под пешадиском ватром. Никакав други важнији догађај није се десио.

Доцнији извештај. — Осим извесне активности непријатељске артилерије на разним тачкама, нарочито у близини Флескијера и северо-источно од Ипра, ништа особито није се догодило.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 14. фебруара

Званичан извештај. — Дуж сектора Позина—Астико примећени су покрети по стазама које воде у непријатељске ровове и ми смо уперили своју концентричну ватру на те објекте са добрим резултатима. У области планине Асолоне наше су патроле изазвале узбуну код непријатеља и на тај начин натерале га на једну дуту и бескорисну реакцију. У долини Серена једна непријатељска колона у маршу, изненађена нашом артилеријом, претрпела је доста губитака и приморана да се растури. На осталом фронту борбена активност се одржала доста умерена.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 14. фебруара

Званичан извештај. — Месопотамиски фронт: Наше трупе на Еуфрату заузеле су хан Абурајан, на 14 миља западно од Рамадије, а наше патроле су наступиле до 10 миља од Хита. Турци, од којих је 30 њих заробљено, дали су слаб отпор.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Атина. — Према вестима које су примпеле овде, покушај Аустрије да регрутује трупе у Албанији изазвао је озбиљну побуну у Дебарској области па изгледа и међу Малисорима.

—

Цирих. — „Арбајтер Цајтунг" пише: „Закључење засебног мира са Русијом, којим се ова приморава на губитак пространих територија са становништвом од преко 50 милиона, неће ни у колико допринети да се дође до општега мира већ ће, напротив, продужити трајање рата. Америка, Енглеска и Француска наставиће рат до краја.

—

Берн. — „Франкфуртер Цајтунг" пише у уводном чланку: „Неподељена радост се не испољава. Немачки народ притискује тешко сазнање, да су на прагу нове битке, куд и камо страховитије него што су биле оне раније. Осећај природне радости могао би нам бити уливен једино општим миром. Сама околност што догађаји од последњих дана нису причинили никакву раздратаност међу нама, показује да је тежиште овог страховитог рата не на Истоку већ на другој страни, међу западним народима, чији су министри и војни поглавари објавили своју решеност да свима силама наставе овај рат.

—

Атина. — Настављање непријатељства између Немачке и Русије причинило је дубок утисак у Аустрији. У Петрограду грозничаво се ради на обезбеђењу одбране земље против немачког надирања. Совјети су упутили народу апел, којим га позивају да ступа у редове војске и да стане на браник независности отаџбине. Копање ровова отпочело је на румунском фронту. Немци су ухапсили руске пуномоћнике у Рјежици.

—

Париз. — „Матен" пише, да се све аустриске народности постепено споразумевају у циљу тражења своје независности. Представници италијанских иредентиста и Југословена имали су конференције у Паризу, које су се завршиле са начелним споразумом. Те ће се конференције наставити у Лондону на којима ће узети учешћа и Чеси и Пољаци.

Крф, 12. фебруара

Данас у 10 часова пре подне отворен је 69-ти редовни сазив Српске Народне Скупштине на Крфу. Седницу је отворио, у присуству чланова владе, први потпредседник г. Милован Лазаревић, који је објавио да је Председник Скупштине г. Андра Николић послао своју оставку на председништво услед дуготрајне болести. Скупштина је примила оставку Председника, после чега је прочитана и оставка првог потпредседника г. Милована Лазаревића, која је такође примљена. Други потпредседник г. Брачинац заузео је председничко место и позвао Скупштину да пре свега упути Српској Војсци и Савезничким Војскама свој поздрав, што је Скупштина прихватила са дуготрајним и топлим акламацијама.

После тога прочитан је предлог закона, којим се ниште све експропријације и продаје непокретности, као и све друге хипотекарне трансакције, које су извршене за време непријатељске окупације у Србији. Затим је прочитан предлог закона о помоћи која се има указати становништву у поседнутим крајевима наше отаџбине.

Скупштина је после тога приступила избору чланова скупштинских одбора и решила да на идућој седници изабере чланове Председништва Народне Скупштине.

(Пресбиро).

ИДЕЈА — ПОБЕДНИЦА

Словеначки лист: „Единост" у своме броју од 13. децембра прошле године доноси овај чланак:

„Дуго трајање рата родило је велику идеју, којој је први гласник био Председник Уједињених Држава Вилсон и за коју се читав свет ухватио као спаситељице и основе за будуће уређење односа између народа. Њу је прихватила и данашња провизорна руска влада у својој понуди за мир као главну тачку, и њу, бар формално, и

ако с условима, одобравају и они који је се боје. То је идеја самоопределења народа. Ту је идеју читавом душом пригрлио и читав наш народ до последњег планинског села. Томе расположењу и тој вољи народа дала је израза државоправна декларација наше парламентарне делегације од 30. маја. Народ је потврдно многобројним манифестацијама своје воље — спонтано, како је природно тамо где реч излази из душе. Потврђује је још нарочито убитачном колективном осудом домаћих противника, какву још није изрекао тако огорчено, тако одлучно ни над једним издајником овај наш, иначе кротки, скромни и стрпљиви народ.

Сиде, противне тој идеји, удружиле су се да униште оно што је створио природни развитак народне самосвести Срба, Хрвата и Словенаца: мисао југословенског народног јединства, сопствене државности. Такви експерименти трају већ деценијама, али безуспешно: жеље за нашим народним јединством нису могли уништити. То је наша утеха, то је вера у будућност. После сваког таквог јуриша редови присталица те идеје су се умножавали. На најстрашнији притисак против словеначко-хрватско-српског јединства у почетку рата дошло је оснивање Југословенског Клуба; затим се по броју друга странка у Хрватској придружила мајској декларацији, за њом су се хрватске и српске странке у Босни придружиле Југословенском Клубу. Тако су се противници мајске декларације, т. ј. противници нашег народног јединства нашли у незнатним странчицама чији редови све ређи постају из дана у дан. И баш тиме што је цео наш народ прихватио ту идеју и доказао на тај начин, како је здрава његова језгра у пркос свима интригама и маневрима обележених експонената, идеја постаје силна и коначно ће бити победница!

Треба само да наш народ остане веран сам себи, својој садашњој заклетви верности, нашој великој идеји, нашем народном програму. Истрајмо, не дајмо се заводити притворним речима, ни плашити претњама. Тежак ће бити пут и тражиће још жртава. Али баш те претње нек нам буду убеђење, да је тај пут прави, баш беснило противника нек нас утврђује у уверењу да су нас се почели бојати, да их плаши сазнање да је наш циљ постижан, да је наш народни програм изводљив!

Њихов страх — наша је нада, наша вера! Велика идеја, која је обузела наша срца, остаће — победница. Страх противника нам отвара перспективу у нашу будућу слободу и самосталност.

ПРЕДАВАЊЕ ЛУЈА ВОЈНОВИЋА

„Журнал де Деба" јавља: У серији предавања која је организовао др. Шервен под именом „Француска пред европским проблемима", држао је 19. јануара др. Луј Војновић сјајну конференцију о „Данашњим тежњама за српско јединство".

Војновић је штампао ту скоро и дело: „Француска монархија на Јадрану", у коме је приказао политику наших краљева према Словенима, као и политику Наполеонову изражену у стварању Илирске краљевине. Потребно је споменути се тога данас.

Али није имало ничега потребнијег, него изложити, као што је то урадио Војновић, историске тежње југословенских народа ка уједињењу од њиховог постанка па до данашњег рата. Његова конференција, необично жива, пуна достојанствености и мајсторске прегледности, саслушана је са највећим интересовањем и непрекидно поздрављана аплаузом.

У истом колу предавања, држао је 21. јануара Иво де Ћули не мање интересантну конференцију о „Поморском животу Југословена и њиховој трговачкој марини".

ПОДЛИСТАК

РАТНИ БРИЦА

(2)

Кад од зиме пуца дрво и камен каже се: „Ово је да пас и мачка заједно спавају!" Сличну моћ помирљивог спајања супротности има и српска слава, када се разбукти весеље. Отуд није чудо што је о св. Алимпију, слави једнога чиновника, поред неколико млађих официра појавио се пред вече и Маша.

У турској кући бубњи већ, на трпези вино, пршута, гибаница, јабуке... Око трпезе лица обојена дуванским димом, стално развучена у блажено смешење. Један музикант дува у трубу; затворио очи, набрао чело сеоданијски, по слепим

очима искочиле му грамиче жилица, а надувани образи добили облик две огромне крофне.

Трешти труба, јечи соба, а немузикални метленски зељов тужно завија негде на пољу. Наставља се и песма. Потпоручник Гојко бујним басом галами уз трубу шта све има лепа Јана.

А Маша, са закрвављеним, избуљеним очима у величини дечијих песница — дејство вина из Јенише Вардара — седи пред долапом и ситно млатара кратким рукама — дирижује!.....

Један потпоручник, иначе адвокат, наздравља свечару. У низу лепих жеља паде и ова: Да идуће године, у обновљеној Србији, на дан преподобног Алимпија, обрадује татица своју госпођу и ћерчицу — бујном, природном косом на сада глатког темењачи!

Ту Маша сложи шаке у пљескање: имао би човек једну фризуру више. Али му преседе веселье чим здравичар грмну, рикну гласом паланачког трагичара:

— Марко, шта ћеш ти овде? Јеси ли ти конзервативан?

— Ниш... изволте? — ушукутри Маша.

— Питам те, јеси ли ти конзервативан?

— .....

— Говори!

А збуњени Марко, бришући грашке знојa са чела, упита шапатом једнога цензора, који сеђаше пред њим: „Шта му је то? Је л' пита је л' сам конзерва?" — А цензор њему: „Не питај; кажи да јеси то, иначе тешко теби!"

— Јесам, јесам... то сам... тај сам!

— Шта јеси? Објасни, шта јеси!

— Заз... знате, све сам што ме питате да л' сам!

*

Набедили код Марка дописника да ће та „метне у новине". Објасниће му: Ако то буде објављено, растаниће га начелник штаба од бријача и маказа, саставити са пушком и бомбама, па набити у јуришни батальон! Страшна ствар.

Али где је несрећа, ту је и срећа; послаше Машу у Солун. Кад се вратио, а он спокојан и прибран, сменика се победнички:

— Нема од оно у новине ништа!

— Како да нема; тек што није изишло.

— Паз да не изиђе; удесио сам ја са слово-слагачи; обишао све штампарије и редакције, па сам удесио с пријатељи да се „изгуби" оно кад дође!

Тако се Маша спасао уображене опасности.

*

Велика промена: дошао нов командант. Достојанствена држања, утлађених манира, крупан, здрав... Нарочито она два блистава стаклета у златним оквирима, кроз чији сјај продиру заповеднички погледи без жестине — учиниће и на Машу утисак алокобне, поражавајуће строгости.

Једног дана саопшти му жандарм: — Зове те командант! — Маши се стеже срце а охладиће руке, јер то му беше прва „физита". Кад уђе у канцеларију, командант разгледаше акта... Најзад погледа кроз ова два страшна стаклета у Марка. Маша се најуслужније поклони, и силом навике развуче лице у љубазно смешење. Али кад осети дејство сталног, испитивачког погледа, он се пресече, изгуби...

— Поткреши ми мало браду, али добро пази, иначе ћу те под Кожух! — седајући на столицу нареди му командант.

Кроз гробну тишину зачука дрхтаво ударање маказа о чешаљ; закленета као кастањета у руци ватрене шпанске играчице.., Јер Маша бејаше сасвим охладио: стоји блед, по челу му каши леденог знојa, а руке се тресу...

— Уууу... уу... уплашио сам се! — објасни Маша своју одузетост.

Виде командант у чему је ствар; рече му благо да седне, да се одмори, да се ништа не плаши... Нешто касније милозвучно зацакаше маказе, и под Машином вештом руком доби још једна брада беспрекоран изглед.

*

Ето какву ратну службу врши наш Марко; ето шта он за нас значи, одвојене од света већ толико месеца. У борби за бољу будућност Срба, Хрвата и Словенаца учествује и он својим скромним силама, потребан је и он, а није ни њему лако.

М. Ж.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 46. ЧЕТВРТАК, 15. ФЕБРУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 15. фебруара

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром растерали две непријатељске патроле у реону Трнавске косе.

Солун, 15. фебруара

Француски званичан извештај. — Сукоби између патрола на фронту код језера Буткова. Узнемиравајуће дејство француских батерија на српском фронту. Савезничка авијација бомбардовала је успешно непријатељске центре за снабдевање и један аеродром.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 15. фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — Два јача немачка препада северно од Шемен де Дама нису постигла никакав резултат. У Шампањи, после жестоке артилериске ватре, Немци су покушали да се дохвате француских линија на двема тачкама нових положаја југо-западно од Бит ди Менила. Французи су ватром зауставили нападаче. Повремена али доста жива артилериска ватра у шуми Шепи и Авокур. На осталом фронту ноћ је прошла на миру. Немачки аероплани су бомбардовали прошле ноћи варош Нанси. Погинула су два а рањено једанаест лица.

Званичан извештај од 23 часа. — Артилериске акције, по каткад жестоке, у области Бит ди Менил и на левој обали Мезе. На осталом фронту ништа ново.

Авијација: У току 13. фебруара француски пилоти оборили су три немачка аероплана. Француске ескадриле за бомбардовање бациле су 4500 килограма експлозива нарочито на железничке станице Мец-Саблон и Вармеривил.

Лондон, 15. фебруара

Званичан извештај. — У току ноћи одбили смо неколико непријатељских препада северо западно од Сен-Кантена, у правцу ка Билкуру и источно од Вермела.

Артилерија се показала активна с једне и с друге стране јутрос рано у зору северо-источно и источно од Ипра.

Дошнји извештај. — Одбили смо нека непријатељска одељења источно од Армантјера. Непријатељска је артилерија била активна југо-западно од Камбреа и Месина. После неуспелих непријатељских препада код Ходхајта и Бродњајта, заробили смо 15 војника међу којима једног официра и поубијали многе друге противнике. Одбили смо непријатељске препаде на наше омање положаје на каналу Ипр—Комин. Непријатељска је артилерија била особито активна код Сушеа и југо-западно од Армантјера. Ноћу између суботе и недеље бомбардовали смо три аеродрома у долини Лиса. Сви су се наши апарати вратили неповређени.

Лондон, 15. фебруара

Званичан извештај. — Једна америчка патрола са сектора Шемен де Дам, а уз сарадњу француских патрола, продрла је у немачке линије за више стотина метара и заробила два официра и 20 војника са једним митраљезом. Американци нису претрпели никакве губитке.

Лондон, 15. фебруара

Министарство авијације објављује да је енглеска авијација оборила на западном фронту 75 непријатељских аероплана у међувремену од 19.

јануара до 9. фебруара, а 39 апарата је оборено ван домашаја контроле. Осим тога, нарочита артилерија и пешадија оборила је шест непријатељских аероплана. На тих 120 непријатељских аероплана британска авијација је изгубила свега 28 апарата.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 15. фебруара

Званичан извештај. — Активност непријатељских патрола, које су одбијене свуда од наших предстража између Адиџа и Бренте. Артилериска борба била је жива западно од долине Френцеле и у приморској зони. Наше су батерије тукле непријатељске трупе које су биле груписане северо-западно од планине Граве, као и комору у покрету на доњој Пјави. Близу Чизмона наши су авијатичари погодили један непријатељски магацин са муницијом.

У току ноћи наше су ескадриле успешно бомбардовале железничке пруге од Болцано за Перџине. Многи непријатељски апарати вршили су летења над равницом и бацали бомбе на настањена места између Тревиза и Венеције. Они су се поглавито били окомили на ову последњу варош.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — „Журнал де Деба" јавља, да се у политичким круговима верује, да је на Крфу постигнут српско-грчко-италијански споразум.

—

Лондон. — Ревија „Филд" објављује писмо једног немачког штабног официра, да је он мобилисан још на четири дана пре предаје ултиматума Србији.

РАЗГОВОР СА Г. ПАШИЋЕМ

Милано. — „Корјере дела Сера" донео је овај разговор свога дописника са српским министром председником, Пашићем:

„Српски министар председник Пашић примио ме је данас са великом љубазношћу. Државник, који већ неколико година управља својом несрећном земљом, која је претрпела страховите несреће, сачувао је такву мирноћу, да њом улива поштовање и озбиљност, пуну снаге и поверења.

— Радујем се — рекао ми је — због држања јавног мишљења у вашој земљи у последње време. Италијански народ указао је Србији више пута симпатије, а то је учинио у много већој мери за време овога рата. Што даље траје рат и што се Италијани и Срби више приближују, све се више разумеју."

— Да ли верујете — запитао сам г. Пашића — да је неопходно, да међу циљевима рата буде први: уништење Аустрије?

Г. Пашић је учинио јак енергичан гест, као да је хтео да каже „наравно", па је наставио:

— Народи, који су подјармљени у Аустрији, моћи ће бити слободни тек онда, кад се уништи режим, који их је присилио да живе заједно против њиховог интереса и против њихових идеала. Монархија је постала и повећала се услед династичких веза и бракова, често помагана од разних савеза, који су имали за циљ интерес владалачке куће, а не поданика. У Аустрији је свака влада водила увек исту политику: политику Хабзбуговаца. Овако стање мора бити у овоме рату радикално решено, ако се жели учинити неки акт правде потлачени народима и ако се жели, да се дефинитивно осигура европски мир.

— А да се дође до овог циља?

— А да се дође до овог циља — наставио је Пашић — потребно је, да дође до тесног и лојалног споразума између интересованих држава, које се налазе у истим приликама према Аустрији и које би у таквим остале, кад се не би промениле стање пре рата. Треба бити сигуран, да ће царска политика, која је била непријатељска према Италији и Србији, таква бити и после рата. Да споразум буде потпуно ефикасан потребно је, да се свака страна покаже широкогруда.

— Шта мислите, какав је ефекат учинило на народе Споразума ово расположење за потпун споразум између Италије и Јужних Словена и преденистичких народа у аустриском ропству?

— Могу вас уверити — одговорио је министар — да су савезничке владе од почетка са интересом пратиле јачање ове струје, која непрестано постаје већа. Нек се ова промена наставља, нек се јача и нек добије конкретан облик; ово ће учинити немогућим равне илузије у Аустрији.

— Међутим, треба да победимо. Приближује

се одлучан час. Непријатељ даје знаке, да се спрема за напад на разним фронтовима. Наше војске даће нових доказа о својој храбрости. Ново оружје за нас биће италијанско-југословенски споразум који ће, примењен на све начине, дати одличне резултате. Тај споразум уклониће све потешкоће између Јужних Словена и Италијана; прокрчиће пут за мир и донеће богате плодове после рата, кад се подигне трговина и кад се обнове односи између народа за заштиту међусобним интереса и напретка.

То је мишљење министра председника о споразуму између Италије и Јужних Словена. Идеја о споразуму лепо је примљена у свим овдашњим круговима".

ПОЉСКИ ПОКРЕТ

Берн. — Из Кракова јављају „Наје Цирхер Цајтунг"-у: Примеру, који је дао министар Клобински, следују и многе друге пољске виђене личности, које су до сада биле на челу пољског аустрофилског покрета. Познато је да се Клобински, после обнародовања уговора о миру са Украјином, одрекао свога звања интимног саветника и свога одличја Леополда. Професор Заворки, бивши председник пољског народног већа, отишао је у Беч да лично преда канцеларији ордена своја одличја. Бивши министар Луковски вратио је један од својих ордена, изјавивши да су му остале мађарски војници покрали. Бивши министар финансија Билински и бивши гувернер Галиције Бобрински такође су одустали од својих декорација.

Јављају из Љублина да је Чертецки, генерални гувернер територија које поседа Аустрија, дао оставку поводом потписивања уговора о миру са Украјином; заменио га је ђенерал Липосецки.

Париз. — Из Берна јављају: У буџетском одбору и сам Голуховски, тај верни помагач принца Билова, бацио се у опозицију. „Цела Пољска, изјавио је он, утонула је у дубоку жалост. У великим пољским варошима истакнуте су црне заставе, сва су позоришта затворена. Пољска влада је дала оставку. У Пољској нема ни једног кутка где се не би чули најжешћи протести. Холм нам је неисказано драг; то је земља орошена сузама и крвљу. Никаква дебата не сме погодити тај пољски предео. И сам бечки конгрес био га је оставио недирнут. И Столипин такође није имао смелости да га одвоји од Пољске. Али је било суђено да влада његовог апостолског величанства тргује са том земљом".

Цирих. — У Лавову и Кракову су избиле озбиљне побуне! У Кракову је сто хиљада лица протествовало против уговора са Украјином. У Лавову је било рањених.

Немачка је штампа врло забринута. „Франкфуртер Цајтунг" пише:

„Треба знати, да се налазимо пред једнодушним изразом пољске воље против политике централних сила. Морамо признати, да се тиче врло тешких догађаја.

ПОДЛИСТАК

КРОЗ АЛБАНИЈУ

Одломак из мојих бележака

....Пут од Призрена, преко Ђаковице, до Пећи био је сноп̀љив и ако нас је пратила лапавица и снег. То је било у првој половини новембра месеца 1915. године.

Био је мрак кад смо улазили у Пећ. Снег је у велико почео падати. Цела околина, путеви, кровови покривени снегом. Хладноћа је била све осетнија. Сув снег, гоњен ветром, засипао нас је — ледио срж у костима. Морали смо лутати два, три часа по варошици док смо једва нашли крова у једној излупаној, пржавој соби која је служила за оставу „инжињерског материјала".

У Пећи је био застој. Дотле се могло ићи колима, аутомобилима. Одатле је пут био само за коње и пешаке. За нас су била два пута: један краћи преко Рутова; други дужи преко Рожаја. Први је био опаснији услед узаних стаза и дубоких провалија. Други пут је био дужи али мање опасан...

У том времену, у половини новембра, кад се сва позадина војске и бежанија слегла у Пећ, неколико дана стегао је такав мраз да су људи и стока пропадали, јер, уз то, није било ни хране. За танку пројицу од кукурузног брашна плаћало се 6—10 динара, а за оку пшенице или зоби један динар. Онај се сматрао срећним који је могао да набави; није се питало: шта кошта?

У Пећи се слегла готово сва позадина вој-

ске и избеглице. Око Пећи закрчиле су све празне просторе артилерија и комора.

Узане улице закрчили су возови — коморе, коњоводци, војници, избеглице тако, да је пролаз био скоро немогућ. Требало је стајати често по 1—2 часа па да се пође која десетина метара напред. Између коморџиских кола и коња тискају се војници, избеглице и по неки Арнаутин, који се плашљиво окреће на све стране. Видите и по неког француског официра у плавој униформи; црногорске командире са грбовима на капама...

Некакав ред одржавају црногорски жандарми са пушкама о десно раме и обореним цевима доле. Сваки од њих носи корбач са којим немилостиво туку Арнауте. Они не мисле, да ће за дан-два напустити Пећ и оставити озлојеђене Арнауте да се искале на онима који су остали. Тако је и било...

На пијаци, кроз коју један узан канал спроводи воду, стоје поређани аутомобили. Они су довде дошли. Даље за њих нема пута. Они који су се на њима довде довезли, одавде морају на коњима, или пешке...

Да не би непријатељу пали у руке, аутомобили се уништавају. Шофери их пале бензином. Ту се за тренутак ниште стотине хиљада динара.

Мало на ниже, пред општинском судницом, ред покретних пекарница дан-ноћ пеку хлебац за црногорску и нашу војску која је у околини Пећи.

Дан и ноћ чују се експлозије и пушкарање као удаљена браа пальба. То уништавају топовску и пушчану муницију око Пећи.

Изашао сам на митровички друм. Ужас и покор!... Заплакао сам се на догледу страшне пустоши. Ту се уништавају милиони које је народ српски кроз дуги низ година давао да брани своју отаџбину. — Топови, каре, празне чауре од шрапнела, пушчана муниција — све то уништено, изломљено, исечено, демонтовано. Пламен од запаљених топовских кара повија се, а густ дим покрива згариште за читаве километре лево од друма. Боже мој! — како се лако и брзо уништава рад и труд толиких радника; многогодишњи напори и тековине целог једног народа за цигло неколико сахати једном простом наредбом!

То је наше топовско гробље. Ту је сахрањено наше народно благо.

С десне стране друма пружају се у недоглед коморе разних јединица. И ту се живо ради на уништавању — разоравању. Пламен и дим на све стране. Ту се пале, уништавају возови, аријеи и све што се не може носити и провући кроз кршеве којим је ваљало ићи.

Ту се прекрајују кола. Од наших кола са четири точка, праве се двоколице. Све друго пали се — уништава.

Ко се овде није угрејао нигде неће. Пламен, дим, пепео покрива читаве километре у наколо с једне и с друге стране митровичког друма. Кроз дим и пламен виде се војници како промичу тамо амо, запослени рушењем, озбиљни као да врше велики посао.

Враћао сам се у варош пун црних мисли, разочаран у људску и — Божју правду.

— Да ли је морало доћи до овога? — питао сам се. — И хоће ли бити краја овом уништавању народа и његовог богатства. И, ако хоће, где ће то бити? — Или је можда суђено да, овако постепено уништавајући се, ишчезнемо и као народ и као Срби...

Ове белешке преписујем из мога дневника онако како сам записао — под утисцима оних догађаја. У овом моменту ја се налазим на српском земљишту; гледам пред собом препорођену, духом патриотизма задахнуту, нашу војску. Видим јасно да се у будућности, у врло скорој будућности, издиже из оног гробља нашег народног и војничког богатства, из поворке палих Срба по кршевима Албаније, из славом осветљених бојишта: Чегане, Кајмакчалана, Совича, Горничева, Битоља, Чука, Груништа... Велика, сјајна, уједињена, братска заједница Срба, Хрвата и Словенаца.

Ђ. Лазаревић

НА ЗНАЊЕ

Ратном Пресбироу потребни су следећи бројеви „Ратног Дневника" од прошле (1917.) године: 47, 83, 100 и 126.

Моли се онај ко би те бројеве имао сачуване, а нису му потребни, да их што пре пошаље Ратном Пресбироу Врховне Команде.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ — УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 16. фебруара

Српски званичан извештај. — 15. фебруара слаба ватрена активност.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 16. фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — Француске патроле, које су оперисале у области Бомон и у Лорену, вратиле су се са заробљеницима. Доста жива артилериска ватра северно од коте 344 (десна обала Мезе). На осталом фронту ноћ мирна.

Званичан извештај од 23 часа. — Никакав важнији догађај није се десио на целом фронту, осим узнемиравајућег дејства артилерије источно од Сен-Дие.

Лондон, 16. фебруара

Званичан извештај. — Прошле ноћи канадске трупе су извршиле један препад код Ланса. Оне су нанеле непријатељу доста губитака а саме нису претрпеле никакав губитак. У току дана непријатељска је артилерија показала извесну активност јужно од Камбреа и јужно од Скарпе, у близини Ла Басе, код Армантјера и источно от Ипра. Наша је артилерија отворила ватру на непријатељска одељења пешадије и на комору у близини Сен Кантена.

Адмиралство јавља да је енглески болнички брод „Гленуарт Кастл", потопљен у бристолском каналу у самоме тренутку кад је излазио из пристаништа потпуно осветљен. Сви они који су остали у животу искрцани су на једном америчком дестроајеру.

Адмиралство јавља да је поморска авијација бомбардовала ноћу између 12 и 13. фебруара аеродром у Естакеру и док у Бриџу. Више тона бомби је бачено на те објекте са добрим резултатима. Друга два бомбардовања извршена су 13. фебруара на депо у Енгелу, где се појавио пожар, као и аеродром у Абелу. Сви су се наши апарати вратили неповређени.

Доцнији извештај. — Енглеске трупе извршиле су прошле ноћи успешно један препад на непријатељске ровове у Гринланд Хилу (северно од Скарпе) и том приликом заробиле дванаест војника са једним митраљезом. Други један препад, који су извеле енглеске и шкотске трупе на немачке положаје у јужном делу долине Хутулста, донео им је дванаест заробљеника и три митраљеза. Активност непријатељске артилерије ка шуми Авренкур и јужно од Скарпе. Активност обеју артилерија у току првог дела ноћи источно од Ипра.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 16. фебруара

Званичан извештај. — Повремене артилериске акције које су биле нешто мало живље на Бренти и јужно од Понте ди Пјаве. Наше извидиице растерале су непријатељске патроле југоисточно од испадног угла на планини Соларолo и у долини Арса (сектор на старој Пјави). Северно од превоја Росо једна од наших већих патрола, доспевши до кућа у Стокаредо и одбивши неколико група..... око двајестак пушака и добру количину ратног материјала.

У току дана и ноћи ваздушна активност је била веома велика. Наши су авијатичари успешно бацили 6 тона бомби на више војних објеката. Ен-

тлески авијатичари су оборили два непријатељска аероплана северно од Нервеса и северно од Одерто. Близу Пјаве ди Солиго наша је артилерија оборила један непријатељски стални балон. У току ноћног преласа од 13. и 14. фебруара два непријатељска аероплана за бомбардовање су оборена.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 16. фебруара

Званичан извештај. — Палестински фронт: После жестоких бојева у близини Абу Нахма, 80 миља северно од Медине, једна непријатељска снага, састављена од камилара, потиснута је арапским снагама хеџаског краља. 10. фебруара наше су патроле биле активне источно од Јериха, између пута Јерусалим—Наблус и железничке пруге Рамле Туд Керам. Непријатељска су одељења растурена са губитцима. 12. фебруара наша је авијатика извршила победоносна бомбардовања. 13. фебруара наше јахаће патроле су достигле до Хујел Бахр, малог турског пристаништа на једном језеру које се налази на 2 и по миље источно од ушћа Јордана.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Берн. — Канцелар Хертлинг је објавио у Рајхстагу, да је петроградска влада доставила, да прима немачке услове за мир и да у исто време шаље своје изасланике у Брест-Литовск. Аустронемачки делегати су отпутовали у ту варош.

У том међувремену немачке трупе су заузеле Ревал, Пернаву, Псков и Дорпат. Оне су доселе до великог језера Пејпус.

Хертлинг је још изјавио, да Немачка не намерава да присаједини Белгију, али да жели да предузме потребне мере за будућност.

Крф, 14. фебруара

На данашњој седници Народне Скупштине приликом бирања Председника Скупштине кандидат радикалне странке добио је 54 гласа а кандидат уједињених опозиционих странака 50 гласова.

Услед сасвим слабе већине од четири гласа, као и због жалосне манифестације, којом је спречено да се дође до кворума приликом бирања потпредседника, Министар Председник је поднео оставку целог кабинета.

(Пресбиро).

ПОВРАТАК СРПСКЕ МИСИЈЕ

„Српска Мисија", која је пробавила извесно време у Америци, вратила се натраг и 14. овог месеца стигла у Париз.

СРПСКА ЕКОНОМСКА МИСИЈА У ЕНГЛЕСКОЈ

„Ратни Дневник" је у своје време донео телеграфски извештај о пријему наше економске и индустријске мисије код енглеског краља Ђорђа. Због важности тога догађаја данас доносимо у целини тај извештај из Лондона.

Енглески краљ Ђорђе V примајући у Букингамској палати српску економску и индустријску мисију, која се од пре неког времена бави у Енглеској и која је већ посетила разне трговачке и индустриске центре, разговарао је на француском језику срдачно са њеним члановима, и упутио им врло топао говор, у коме је рекао ово:

„Нисмо заборавили и нећемо никад заборавити јуначки отпор Српског Народа; високо и много ценимо изврсно држање ваших одличних трупа, које се на македонском фронту боре раме уз раме са нашим трупама. Али то није једини разлог због кога смо вас овде данас примили. Национални живот наша два народа засниван је на истим начелима слободе и правде, и то је оно што нам ствара убеђење да можемо рачунати на најтешње трговачке везе после рата између Енглеске и Србије. Ове везе биће извесно за наше опште добро. Са наше стране оне ће бити савршено без задњих намера, које постоје код централних сила у њиховим трговачким везама са слабијим суседима.

Имамо убеђења да ће Србија ускоро бити обновљена, а тада ће пред вама одмах бити задатак да поправите пустош коју је начинио непријатељ. Ма како тежак био тај задатак, моћи ћете да рачунате на срдачну сарадњу свих класа мога народа. Индустрија ваше земље, ваши земљорад-

нички извори и природно богатство ваше земље изазивају наше дивљење и наше поверење, исто тако као и ваше националне аспирације изазивају наше политичке симпатије. Имам најтврђе убеђење да ће се после рата силно развити трговина између Енглеске и Србије и да ће све бити учињено те да се што је могуће више олакша међу наше две земље размена робе и земљорадничких производа. У току ваше посете овде ви сте видели предузеће наших најглавнијих индустријских грана, и надам се да ће вам топао пријем, чији сте предмет у мојој земљи, показати да мој народ потпуно води рачуна о потребама Србије. Уверен сам да ће се личне везе које сте створили са мојим поданицима одржати и постати после рата још тешње, и да ће ваша посета бити за вечито добро наше две земље".

РАЗГОВОР СА ХЕНДЕРСОНОМ

Париз. — Лист „Ла Румани" који излази овде, објављује један разговор са г. Хендерсоном, у коме се износи део меморандума енглеске радничке партије о Балкану. Сав проблем о реорганизацији и управи балканских народа мора бити подвргнут одлуци једне нарочите конференције њихових представника или једној међународној комисији која би имала радити на следећим основима:

1) Народи ће имати потпуну слободу да опредељују своју судбину, не водећи рачуна о турским, аустриским или другим каквим претензијама на господарење над њима.

2) Сваки ће народ бити савршено независан у земљи у којој преовлађује.

3) Верска трпељивост и политичка равноправност за све расе уз локалну аутономију.

4) Царински савез који би обухватио све балканске државе.

5) Све балканске државе ће образовати једну федерацију како би, узајамним пристанком, могле решавати сва питања од заједничког интереса.

ГОВОР БОНАРА ЛО-А

Лондон. — Говорећи у Доњем Дому, г. Бонар Ло је изјавио: „Рат још није завршен. Пут који води миру још је дугачак. Непријатељ врши велике концентрације трупа према нама, али је извесно да неће моћи сломити наше линије."

Г. Бонар Ло је наставио свој говор, рекавши да се не сме равнодушно гледати на оно што се у Русији збива. „Догађаји који се тамо развијају показују колику малу вредност имају празне фразе према брутално сили. Троцки вели: „Немачка колена су нам упрта у груди." Нека би дао Бог да та немачка колена не буду никад упрта у наше груди. Нема никаква разлога да губимо кураж."

Говорећи о руском иступању из рата, г. Бонар Ло вели „да ће америчка интервенција успешно надокнадити руско нестајање са ратне позорнице. Немци с презрењем говоре о америчкој војсци. Они су тако исто говорили у своје време и о бедној малој енглеској војсци. Од то доба имали су кад да се сами увере о томе какву снагу ми представљамо. Имаће кад да упознају и америчку војску.

ПОДЛИСТАК

ИНТЕРВЈУ ПОД АРЊЕВИМА

Густ магљени дим слеже се могленском долином, чијим се путем креће једна колона у дугом и испрекиданом низу. Каменом попатосан пут задржава точкове француских двоколица и окогуњава им лако кретање, и поред блата и воде и приличног товара хране. Под арњевима, правим српским арњевима, храна је била довољно заштићена од непогоде, као и ветеран-коморџија и ја гост, који сам тога дана путовао на ново опредељење.

Омален, средовечан човек, црних бркова и очију, готово без обрва делом можда опалих у борби с непогодама а делом покривених старом, сивом шајкачом, која својим масним шицама сенчи и, у неколико ожиљава често некадањих обрва.

Пријао ме је у кола са стварима, по наредби, показујући ми руком место, не говорећи ни речи. С времена на време би ме погледао озбиљно или равнодушно па повукао уздама и наставио гледати напред, преко коњских ушију, негде у даљину, кроз сиву маглу...

Време је пролазило споро и ми се почесмо чешће погледати и загледати, па опет враћати, ја

својим мислима а он мислима, уздама и сивој празници преко коњских ушију.

— „Одакле си, господине, и где ћеш?“ — упита ме он после читавог сата вожње. Глас му је био још звучан, и ако је по мало потсећао на неко кркљење.

Испричавасмо се један другом тек тада, обично и просто, без церемоније и стиска руке. Он је био Колубарац, добар домаћин судећи по свему, и, на моје изненађење, прилично начитан. Његова се литература кретала и један корак даље преко календара, народних песмарица и новина. И сам рече, допуњавајући своје представљање, да се често дружио са месним попом, учитељем и порезником.

По том опет заћутасмо. Није се имало тотово о чему говорити, а да се не дотакне отужна свагдашњица и не опече о заједнички део бола.

— „Нећеш ми замерити, господине“, — започе он одмерено и лагано, после дуже почивке, са неким спарушеним осмејком, у коме није било смејања, — „ако те мало интерјувишем о ситуацији, што рекли наши новинари,“ — и опет се исто онако насмеши и унесе ми у очи, као да хтеде из њих прочитати моје расположење.

Ја се пријатно насмејах, а он се окуражи и настави:

— „Ја, знаш, овако коморџиски у колима, ипак стигнем да сваки дан прочитам бар по једне новине. То ми је душа и чини ми се да не бих сад могао без њих. Знам да понекад мало и лажу, али ако, горе је без њих. Знаш и сам како је било у Албанији“....

Мало застаде па настави:

— „Велим, и ако баш не идеш из Солуна, опет ћеш знати што боље и више од мене. А ја волим да слушам школованије и паметније“.

— „Врло радо“ — одговорих му, — „него и сам не знам ништа више од онога у новинама. Ако се кад пронесе каква вест, не треба јој ни веровати, док се не потврди. А кад се потврди што званично, мора опет изаћи у новинама. Ти можда мислиш на ону вест, што се недавно протурила о миру?“

— „Па јест“ и на то“ — рече он. — „До мира је целом свету а не само Швабама, али не онаквог, каквог они желе сад, к'о зверови утерани у канеа. Шта мислиш о томе?“

— „Ја мислим да ипак рат неће трајати још дуго,“ — одговорих му. — „Докле ће трајати, то нико не зна. Вађа дотле, докле мора трајати. Ја сам до сад начисто само с тим, да је најећи део његов већ прошао.“

— Тако је! — потврди он одсечно и озбиљно. — И сам сам то тврдно међу друговима, а ја писам одавно коморџија; тек од пре неколико месеци, од како ми Бугари поткратише ону леву ногу. Нећу ни да говорим о победи, на чијој ће бити страни. Вера у победу је нас и повела све из Србије, а она ће нас и пратити, ако Бог да. А што се данас овако трпи, тако је вађа, морало бити. Таква је наша судбина и против ње се не може ништа. А ни кућа се, брате мој, не гради лако у миру, а камо ли домовина у рату. Ех, колико су векова орали костима наши ђедови Шумадију, док су је засејали Слободом!! Предавала се пушка из руке у руку, с ока на сина, стотинама година...“

Ја сам га слушао, готово сумњајући да сам у друштву једног обичног сељака из Колубаре.

— свршиће се —

ОБЈАВА

У смислу наређења Главног Државног Рачуноводства Д.Р.Бр. 34935 од 8. децембра 1917. г., ставља се до знања свима чиновницима и службеницима грађанског реда, као и осталим лицима који на каси Финансиске Делегације у Солуну примају плату, пензију, помоћ и т. п., да се у случају одласка из Солуна благовремено пријаве Делегацији ради пријема новчаних података потребних ради пријема плате, пензије, помоћи и т. п. на каси Финансиске Делегације у чији делокруг одлазе, јер без тих података на другој каси неће се моћи ништа примати.

Бр. 1363. Из канцеларије Финансиске Делегације у Солуну, 10. фебруара 1918 г.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 17. фебруара

Српски званичан извештај. — 16. фебруара ништа важно.

Солун, 17. фебруара

Француски званичан извештај. — Сукоби између патрола на Струми и у кључу Црне. Јахаће енглеске патроле и француске патроле одбиле су непријатељске извиднице, наносећи им знатне губитке. Енглеска авијација бомбардовала је успешно непријатељске магацине западно од Петрича, а француска авијација железничку станицу северно од Ђевђелије.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 17. фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — У области источно од Шавињона Немци су јуче око 20 часова а после живе артилеријске ватре вршили са две колоне напад на француске линије. Нападила се жестока борба прса у прса, која се завршилау корист Француза. Непријатељ је потиснут са великим губитцима. Французи су заробили том приликом неколико војника. Исто тако остао је безуспешан и други један покушај, вршен на истакнуте француске положаје југо-источно од Корбени. У току ноћи одржала се доста жива активност обеју артилерија у целој Краонској области, између Мјете и Ена и на Ремском сектору. Грађанска болница у Ремсу је спаљена и систематски бомбардована за време самога пожара.

У Шампањи, ноћ је такође била обележена озбиљним бомбардовањем првих француских линија, нарочито у области брдској, с једне и с друге стране Суипе и у правцу ка Бит ди Менил. Јутрос један веома жив напад непријатељски, вршен на нове француске положаје југо западно од Бит ди Менил, сломљен је француском ватром и одбијен, изузимајући на једној тачки где су Немци продрли у истакнуте ровове. Од прилике у исто доба, а источно од Суипе, један јак непријатељски препад претрпео је потпун неуспех.

У Аргони, сукоби између патрола. Французи су заробили неколико војника.

У Воевру, доста велика активност артилерије пред крај ноћи на секторима Реневил и Романвил.

Свуда на осталом фронту ноћ мирна.

Авијација: 13. фебруара један је француски аероплан извршио фотографско извиђање до Марienбада, на 80 км. позади немачких линија.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана артилеријска борба је постала прилично интезивна у области северно и северо источно од Ремса, као и у Шампањи, нарочито у брдској области, ка Тахиру и с једне и с друге стране Суипе; северо-западно од Бит ди Менила Немци, пошто су једном већ били отерани француским противнападима са тачака на које су били продрли јутрос, вратили су се поново на јуриш са новим снагама. После многих безуспешних покушаја, који су их стали тешких губитака, они су успели да продру у један део положаја које су Французи освојили 31. јануара.

На десној обали Мезе и у Воевру Немци су жестоко тукли артилеријском ватром прве француске линије на фронту Бомон—шума Шом, као и у области Сешпре, где је један јачи немачки препад одбијен и где је заробљено неколико немачких војника. На две тачке, које су Немци напали у току прошле ноћи и данас, немачке трупе, које су се нарочито специјализале у извођењу

препада, напипле су на делове америчке пешадије који су свуда одржали у целини своју линију, наносећи осетне губитке и заробивши му на свакој од тих нападнутих тачака по нешто заробљеника.

Лондон, 17. фебруара

Званичан извештај. — Трупе из Сафорда и Чесхира извршиле су прошле ноћи успешно један препад северно од железничке пруге Ипр—Стаден који им је донео извесан број заробљеника. Активност обеју артилерија у правцу ка Ла Вакери и источно од Ипра.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 17. фебруара

Званичан извештај. — Непријатељска артилерија, нешто мало активнија у јутру у правцу ка Бренти, била је успешно тучена нашом која је дејствовала успешном концентричном ватром на противникове трупе у долини Санто Лоранео и северно од превоја Берета. На висоравни Азијаго препад, који смо извршили у непријатељске линије, донео нам је извесну количину оружја и муниције. Северно од Понте ди Пјаве један непријатељски воз у кретању погођен је нашом артиљеријом.

14. овог месеца енглески авијатичари оборили су један непријатељски аероплан који је пао сав у пламену близу Нервеце.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Цирих. — Према листу „Последње Минхенске Новости", савез између Немачке и Бугарске ојачан је последњим затегнутим односима између берлинске и софијске владе. „Фосише Цајтунг" јавља, да су у бугарском Собрању упућени најоштрији протести против прекућкивања бугарских ратних циљева од стране аустриске и немачке владе.

—

Париз. — Ових дана стигла је из Аустро-Угарске у Француску једна група наших заробљеника од 37 официра и 134 подофицира и војника, који су од непријатељских војних власти оглашени за инвалиде и с тога пуштени из ропства.

Очекују се даљи транспорти.

Г. ВИЛСОНОВ ОДГОВОР

ПРИНЦИП МИРА

„Фигаро"

Докле Трошки свечано објављује руску демобилизацију и изналази још једну формулу издајства, дотле Председник Вилсон, на оном другом крају моралних степеница, јединственим речима обзнањује узвишена начела за која ратују Споразум и Америка. Први део његове посланице представља снажну критику говора грофа Черњина и немачког канцелара. Председник констатује „пријатељски тон" код првог, неодређеност, пометњу, двосмисленост код другог. Указује на подмуклост грофа Хертлинга.

НЕМАЧКИ СИСТЕМ

„Његова дискусија и његов пријем наших општих начела не одводе грофа Хертлинга никаквом практичном закључку. Он не пристаје да та општа начела примени на оне битне, основне принципе који морају да образују суштину сваког коначног уређења. Он је сагласан на сваку међународну радњу и на свако међународно веће. Вели, да усваја начело јавне дипломатије, али изгледа да настојава, бар за садашњу прилику, да се таква дипломатија ограничи само на општости и да разноликa посебна питања о територији и о суверенитету, разноликa питања од чијег коначног решења мора зависити пријем мира од стране двадесет и три државе, које су уплетене у рат, буду претресана и решена не на једном општем скупу већ одвојено и између народа којих се најнепосредније тичу са гледишта каквог интереса или суседства:

Усваја да мора буду слобода, али рђавим оком гледа на свако ограничење те слободе путем какве међународне радње а у заједничком интересу.

Био би безусловно срећан да види отклањање свих економских препона између народа, јер тако што не би могло ни у ком случају спутавати амбиције војничке партије са којом изгледа да мора да буде у добрим односима.

Немачке колоније морају бити враћене без дискусије. Он то захтева. Неће да дискутује ни с ким другим, осим са представницима Русије, начин на који ће се поступити са народима и зем-

ьама из балтичких покрајина; ни с ким другим, осим са Француском, „услове" под којима ће француска територија бити евакуисана; ни с ким другим, осим с Аустријом, шта ће бити са Пољском".

Ту тачну анализу г. Вилсон овако завршава:

„После једног уређења изведеног, на тај начин, са целим светом а помоћу посебних уступака и ценкања, он не би имао ништа против образовања једне Лиге Нација, која би се подухватила да чврсто очува нову равнотежу сила од спољних метежа.

За све оне који схватају дејство, које је овај рат имао на светско јавно мњење и на светску душу, мора бити очигледно да никакав општи мир, никакав мир достојан бескрајних жртава из ових година трагичнога страдања не би могао истински доћи на тај начин.

Проблеми, сви проблеми које је рат истакао, обухватају и додирују васцели свет. Ако се не буду решавали у духу несебичне правичности и без задњих мисли и предрасуда, имајући у виду једино жеље, природне односе, расне тежње, безбедност и спокојство душе заинтересованих народа — неће се моћи доћи ни до каквог сталног мира.

Народи се не смеју пуштати испод једне суверености у другу каквом међународном конференцијом или погодбом између супарника или противника.

Ми не можемо доћи до општега мира на захтев или простим решењем једне конференције мира".

СВЕТСКИ МИР

Мир, вели г. Вилсон, не може се склопити комадањем и парчадима помоћу посебних погодаба између моћних држава. Све партије умешане у овај рат морају заједнички решавати сва питања која происточе из рата, па ма где се она постављала, јер оно за чим идемо јесте један мир такав да се можемо сви ујединити ради његова огаранговања и одржања, а свака његова подробност мора бити подвргнута заједничком суду, да се види: да ли је правична и да ли представља један чин правде и правице или је обична трговина између државних поглавара.

Сједињене Државе никако не желе да се мешају у европске ствари, да би наметале своју вољу.

„Али Сједињене Државе су ушле у овај рат зато што су се, хотимице или нехотице, придружиле осталима у страдањима и нискостима које су, на супрот заповестима мира и безбедности људства, војни господари Немачке починили, и с тога ће их се услови мира тицати онолико исто непосредно колико ће се тицати и сваке друге нације којој је поверена извесна управљачка улога у одржању цивилизације.

Сједињене Државе не виде како би се могло доћи до мира све док се не отклоне узроци овога рата, све док се његов повратак, у колико се може, не онемогући.

Овај рат има свој корен у презирању јединства малих народа и народности којима је недостајало јединство и снага којом би могли подупрети тражење права да собом располажу и да одреде своју државну припадност и облик свог политичког живота.

Сада се морају утврдити такви уговори, који ће онемогућити сличне ствари за убудуће, а ти уговори морају бити подупрти уједињеним снагама свих нација које воле правду и које су вољне да је одрже по сваку цену.

— свршиће се —

АНАТЕМА

Лондон. — „Тајмс" је добио овај закаснели извештај из Петрограда: Ново изабрани руски патријарх Тихон, упутио је апел свима хришћанима: У томе апелу патријарх позива верне да устану противу бољшевика, које он искључује из вере и на које баца анатему. На крају апела, сви се хришћани преклињу да немају никаквих односа са тим људима „који су се ставили ван закона и ван људске расе".

ПОДЛИСТАК

ИНТЕРВЈУ ПОД АРЊЕВИМА

(2)

Он настави:

— Право да ти кажем, ја имам велику веру у Енглезе, у њихову дурашност. Видео сам све наше савезнике: Французе, Талијане, Русе, њихову силу, богатство, опрему и све; Француза поштујем и волим — јунаци су и воле слободу, ал'

некако ми Енглези, они што увек ћуте и само се на нас Србе смеше — они ми најпаче годе. До душе нисам још видео Американце и не знам ко су и какви су?

— То исто што и Енглези, — рекох му. — И језик им је исти.

— Заиста? Видиш то нисам знао. Ако је тако, онда... — У дубинама тамних му очију разгореше се успаване ватре.

— Читам јуче — рече — шта вели Вилзон! Даћемо девет милиона људи, двадесет хиљада аероплана, железнице, злато и све што устреба — за победу. И победићемо, морамо победити! Да ли истина могу они толико?

— Могу више, но што ја и ти можемо замислити — одговорих. — Вилсонова држава има три четвртине богатства целога света а броји сто милиона душа! Биће ти појмљиво кад ти кажем да је Србија, и стара и нова, имала тек нешто више од четири...

Гледао ме је радосно и значајно, нешто рачунајући у себи.

— Онда смо за идући Божић сигурно у Србији! — рече уверено. — Па лепо. Нек се само дотле победи Антикрст... А јеси ли ти чуо причу о Антикрсту? Ја сам је чуо још као дете од покојне бабе, уз „часне посте" а после сам чит'о и у Јеванђељу: „и доћи ће дан... Пре другог Христовог доласка, доћи ће Антикрст, као казна људима, за њихове грехове. Туђи ће ватром са земље, из воде и из облака!..... Проништаће род људски од њега..... Али његова ће влада бити кратка. Свет ће се спасти и бити очишћен да дочека Христа!"

Јест, биће спасен, кад се сав здружи у борбу против Антикрста. А зна се ко је Антикрст — Немци и Турци, којима су се придружили Бугари, јер не могу ваљда Турци бити за крст!... Да, мора бити зло убијено, господине, и то баш по оном Христовом: „Ко мачем бије, од мача ће погинути!" Ми држимо данас други мач, — мач одбране, који ће можда бити и мач Правде, кад се буде судило злочинцу...

Занесен у пола, говорио је свечаним гласом.

Посматрао сам га разрогачених очију, сумњајући да сам икад срео простог човека да тако лепо говори!... И мора бити да сам изгледао много зачуђен, кад ме он погледа и настави још свечаније:

— „Светог ми Јована, господине, то је моја вера данас! Не вратио се — ако лажем — дому своме и онима који већ две године чекају на мој повратак."

Обори главу и малко се замисли. А кад је подиже, видех да му се из очију и преко целог лица разлива камена одлучност.

— „Јест', а дотле ћемо истрајати! — подвуче он. — „Нећемо погазити цркву, коју од костију савидасмо, па ма шта било. Велики рок служимо ми данас, господине и брате мој, служимо за сва поколења!!...

И просто им било..."

Дуго смо обадва ћутали, кад он поново упита:

— „А ко је тај Љењин што узмути Велику Русију?! Он продужи живот Антикристу!

Говорио сам му нешто о Љењину и револуцији. Завршио сам тиме, да Русију не треба напуштати чак ни онда, кад се баш чује да је закључила и мир. Јер, то је земља свију чуда и изненађења.

— „А може од ње још свашта бити" — додаде и он, замишљено и вртећи главом, и, као да му би мало жао самом на себе, што је помислио ружно о Русији, чисто узвикну:

— „А не би било ни право, кад се искупе сви народи на суд Правде да суде Антикристу, да не буде међу њима Словенска Русија..."

Таман ја то потврдих главом, кад воња колоне даде знак да се устави. Бејасмо стигли...

Скидох стварчице и пружих му руку. Он је стеже као давнашњем пријатељу и кликну:

— „Срећан ти пут, господине! Срећан нам пут свима ускоро — да Бог да! Срешћемо се ми, можда, још ове године на мојој Колубари или где год на Сави. Видећемо тада, да ли смо у залуд орали костима Албанију и крваву Маћедонију, и колика ће нам тада бити Њива?...

На Бадњи дан 1917 г.

Војиште. Сава Дринчић.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 49. НЕДЕЉА, 18. ФЕБРУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

НАШ ВРХОВНИ КОМАНДАНТ

Као Карађорђе, који је од једне гомиле сељака створио војску, што је тукла силну турску царевину, као Краљ Петар, који у тренутку највеће опасности с пушком у руци силази у ров, да отаџбину одбрани од непријатеља, тако и њихов дични потомак, наш витешки Врховни Командант, Наследник Престола Александар војник је од главе до пете, први је војник у Својој војсци. Из дубине Своје српске душе, свим великим срцем Својим Он воли Своју војску. Војска је његова главна брига, његово стално старање, његов понос и његова слава. У њој је Он одрастао, у њој је добио високи појам о дужностима према Отаџбини, због кога му се диви цео свет. С њом је извојевао највеће победе, у њој је стекао највишу славу. И као што Он зна, да је сваки његов официр и сваки његов војник увек радо готов, да на први Његов мег положи свој живот за Њега и Отаџбину, тако и сваки официр и сваки војник зна, да у њему има оца и брата и најбољега ратнога друга, који је увек радо готов, да за њега учини све што може.

ЊЕГОВО КРАЉЕВСКО ВИСОЧАНСТВО ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИК
АЛЕКСАНДАР

Војници знају, колико их воли Престолонаследник. Зато му се често директно обраћају. О Његовој слави, о Новој Години, о рођендану Он добија масу писама од својих војника, који му на дирљив начин исказују своја осећања. И по његовој наредби ниједно писмо не остаје без одговора.

Војници у рову праве из туча употребљених шрапнела или од дрвета најразличније поклоне, које му шаљу и које он радо прима: судове за пиће, луле, увлаке, дивите, светљаке и т. д. Приликом аудијенција посетиоци Престолонаследникови дају се лепој збирци поклона, које су за свога Врховнога Команданта израдили са много љубави а често и са много самоучке вештине Његови војници на фронту.

Али и Наследник Ретент непрекидно мисли на њих и брине се о њима. На Његов захтев плата војницима је удвостручена. Он се побринуо, да сви добију потпуну опрему и да се нарочита пажња обрати на њихову исхрану и на све хигијенске услове. Зато наши војници на фронту у пркос свих, често невероватних, надљудевечанских напора, које су издржали, и непрекидног бављења у рововима, сви одлично изгледају, као да су били у бањи а не у рату. Он је наредио, да им се олакша преписка са породицама у Србији, како би лакше долазили до вести о својима. А да би се Његовим војницима пружило и мало забаве, наредио је да се на фронту установе позоришта и кинематографске станице, које ће у

свима јединицама приређивати представе два пута или бар једанпут недељно.

Кад год му државни послови допусте, Престолонаследник иде на фронт, јер тамо, међу Својим официрима и војницима, најрадије се бави, тамо се најбоље осећа. Али био Он у Солуну или на фронту, сваки војник осећа благи утицај сталне бриге Његове о њему.

Има нешто, што се не може вештачки да створи, што никаква власт не може да нареди: то је онај светли моменат када се Он појави пред својим пуковима, јер тад сва срца у јунака закуцају јаче, свако око засија радошћу, све душе затрепере истим осећањем неизмерне љубави и срдачне захвалности према Ономе, који је препатио све њихове муке, осетио све њихове боле, делио с њима добро и зло, и у данима незаслуженога слома, страховите народне катастрофе био једина утеха и једино уздање, према Ономе, који није посумњао у сјајну будућност свога намученога, храброга, дивнога народа ни онда, када су многи мислили да је изгубљено све. И данас, кад већ свиће зора народнога васкрсења, када се, у свима земљама у којима живе Срби, Хрвати и Словенци, у пркос најстрашнијој тиранији, снажно ори глас пробуђене националне свести, када наш народ, чврсто решен да се уједини и живи својим националним животом у независној Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца, оглашује Аустрији на умору и целоме свету ту своју несавладљиву вољу кидајући и последње ланце, који га још стежу — данас сви виде, да је Он имао право: Његова вера спасла је Њега и сав Његов народ.

*

Кад је Краљ Петар ступио на Српски Престо, Његов син Александар ступио је у Српску Војску као прост редов. У војсци је редом добио све чинове од каплара до пуковника. И ако је на бојном пољу, везавши Своје име за наше највеће победе, стекао тако велике заслуге, да би сваки други официр на Његовом месту давно био ђенерал и војвода, Он је остао пуковник, јер је у међувремену постао Врховилац Краљевске Владе, па није хтео да сам потписује указе о Свом унапређењу: господски гест краљевске скромности.

Као генерални инспектор војске Он је, у-очи рата са Турском, руковао организацијом војске, старао се о њеној опреми, о оружању, обилазио неуморно све гарнизоне у земљи, надгледао рад свију, трудио се да војску што боље спреми за велики задатак, који је имала да изврши. У томе је потпуно успео, јер су и сами непријатељи (аустријске, немачке и турске војсковође и њихови војни критичари) одали највеће признање и најлепшу хвалу нашој војсци.

Стекавши у миру великим, непрекидним трудом високу стручну спрему, Наследник Престола Александар показао је у рату највеће командантске способности и постао један од наших најзаслужнијих војсковођа.

Кад смо ушли у рат противу Турске, године 1912. Он је био командант I Армије. Како је брзим маршевима био стигао пред Куманово пре осталих армија, а међутим се сазнало, да су Турци ту концентрисали знатне снаге, много веће од наших, то су мишљења била подељена. По једноме требало је утврдити се на заузетим положајима и не предузимати никакву акцију противу бројно знатно надмоћнијега непријатеља, док се не виде његове намере. По другоме мишљењу није требало давати времена за размишљање изненађеноме непријатељу него, рачунајући на патриотско одушевљење и снажно самопоуздање наших трупа и наших официра, напасти одмах Турке својом снагом. Проучивши свестрано ситуацију, одлучно и смело реши се Престолонаследник да усвоји ово друго мишљење. Он нареди својој армији, да 11. октобра у јутру на целој линији пређе у снажну офанзиву. После огорчене борбе непријатеља обузе паника: Турци и Арнаути стадоше бежати на све стране. Силним налетом Својих трупа Краљевић Александар заузе Куманово. Затим се одмах реши да пође на Скопље. Кад се Престолонаследник појавио пред славном Душановом престоницом, она му се предаде без борбе. И тако је он јурио из победе у победу. Редом падоше Скопље, Прилеп, Велес. Пред Битољем требало је туђи последњу велику битку. Врховни командант турских трупа у Маћедонији Али Риза Паша беше ту сакупио велику војску, у којој су биле трупе најбољих турских ђенерала Џавид Паше и Фети Паше. Теренске тешкоће биле су огромне. Црна и Шемница беху поплавиле сву битољску равницу. Престолонаследник нареди Својој армији да пређе надошле реке. Војницима је вода долазила до рамена, али су заповест извршили. Кад Али Риза Паша виде, да Срби прелазе реку, запрепашћен узвикну: „То нису војници то су шпијуни!“ И одмах изда заповест

за повлачење свима својим трупама. Тако је Престолонаследник заузео Битољ 6. новембра 1912.

Познато је, како је 1913. осветио Сливницу и однео велику победу над Бугарском сјајно одбивши њен мучки препад, и како је 1914. два пута тукао моћно Аустро-Угарско Царство натеравши у дивље бегство силне и богато опремљене армије Франца Јозефа.

Кад је преко две хиљаде немачких топова загрмело на Дунаву и Сави, кад су нас напале с преда две Велике Силе, две моћне царевине: Немачка и Аустрија, а мучки са леђа подла Бугарска, Престолонаследник је примио и ту неравну борбу, у којој није могао успети, и са Својом храбром војском бранио је стопу по стопу светога тла Отаџбине.

Приморан да се са Својом војском повуче у неприступне и беспутне гудуре Албаније, Он је, по цену надљудских напора са Својим јунацима издржао и то искушење савладавши све невероватне тешкоће. Али толике душевне и физичке борбе изнуриле су неустрашивога Врховнога Команданта и његову славну војску. Престолонаследник се опасно разболе у Скадру, где мораде издржати тешку операцију. Тад му Велике Силе, наше Савезнице предложише, да се склони у Италију и тамо опорави. Италијански Краљ понуди му један свој замак. Он одби ту понуду и изјави, да неће да се одваја од своје војске. „Нећу да идем из Албаније, док се и последњи српски војник не укрца.“ Тим знаменитим, историским речима одговорио је Престолонаследник Александар представницима Споразума на њихов горњи предлог.

Изнурен болешћу и операцијом Престолонаследник није могао продужити прут кроз Албанију пешке. Из Скадра до Драча прешао је пут на носилима. Многи српски пукови беху већ на измаку својих моћи, пре него што ће стићи у Драч. Али кад у носилима, која су носили четири гардиста, угледаше свога љубљеног Врховног Команданта, изнурени, исцрпени, клонули пукови прибраше се, осоколише, снага им се врати и сви стигоше мети.

Пошто је наредно све што треба да се војска на Крфу одмори и опорави, Престолонаследник је одмах приступио реорганизацији својих трупа.

Опорављену, одлично опремљену и организовану војску он је донео у Солун, а затим је пренео на Мађедонски фронт у нове победе. На Горничеву, Кајмакчалану, Чукама, на коти 1212 Српска Војска, под својим Врховним Командантом, превазишла је себе саму и новом, ненадмашном славом обасула своје заставе. 6. новембра 1916. Престолонаследник Александар освојио је Битољ по други пут победивши удружене Немце и Бугаре.

Краљевић је први отпочео борбу за ослобођење и уједињење нашега народа. Краљ Петар је осветио Косово и ослободио Стару Србију и Мађедонију. Престолонаследнику Александру доделило је Провиђење задатак, да оствари вековни сан нашега народа, да уједини све Србе, Хрвате и Словенце у једну независну, моћну Краљевину, и да јој у новој Европи осигура место на које има право, за које су кроз толике наранџаје падали најбољи међу нама. Вековима страдања и јунаштва заслужили смо срећу, да у нашем витешком Врховном Команданту ускоро поздравимо будућега Краља свих Срба, Хрвата и Словенаца.*)

*) Горњи цртеж је дело нашега даровитога и прослављеног сликара Владимира Бецића. Он представља Наследника Регента у рову на коти 1735 у ратној опреми са шлемом на глави.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 18. фебруара

Српски званичан извештај. — 17. фебруара слабија обострана ватрена активност.

Солун, 18. фебруара

Француски званичан извештај. — Активност обеју артилерија у области северно од Битоља. Наша је артилерија бомбардовала области северо-источно од језера Тахиноса и источно од језера Буткова и Хуме. Наша је авијација бомбардовала непријатељске магацине и логоре северо-источно од језера Буткова.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 18 фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — Артилериска борба, о којој је јуче јављено, на извес-

ним тачкама од Шемен де Дама до Мезе настављена се преко целе ноћи с великом интензивношћу а праћена је и доста живим пешадиским акцијама, у току којих су наше трупе имале очевидну превагу. Непријатељски препади на француске истакнуте положаје југо-источно од Париза и јужно од Живенкура одбијени су. Нападна акција непријатељева нарочито се испољила у области северо-западно и југо-источно од Ремса. Још синоћ су немачке снаге покушавале да избију на испадни угао код Нев Шатела; француска прецизна ватра осујетила је напад. Непријатељски делови, који су успели да продру у истакнуте француске положаје, протерани су нашим противнападима. У исто време нека непријатељска одељења су покушала да се дохвате француских линија према Помпели, али су била приморана да се нагло врате у свој полазни ров. После овог неуспеха непријатељ је покушао нов, исто тако жесток, напад у истој области; и поред својих обновљених напора није могао да доспе до тврђавице Ла Помпел. Само извесни непријатељски делови успели су да продру у северни део једног малог утврђења које лежи западно од Ла Помпел. У исто време покушај, који је непријатељ вршио нешто мало источније и јужно од Бертонери, није уродио никаквим резултатом. У Шампањи, непријатељ је напао две тачке наше линије, али није постигао ни најмањег успеха. У правцу ка Корније напад је извршен на фронту од 700 метара. Непријатељ је нашао на ровове француске, који су били по наређењу испражњени. Али енергичним противнападом наших трупа непријатељ је убрзо затим био потиснут и наши положаји су потпуно враћени. Источно од Тетона, немачки покушај је пропао под француском ватром. Југо-западно од Бит-ди-Мениља силна артиљериска ватра преко целе ноћи. У току тих операција нанели смо непријатељу озбиљне губитке и заробили извесан број војника. На левој обали Мезе локалне артиљериске акције, које су биле доста живе на сектору Авокур. На десној обали, у области Во ле Паламе, француске су патроле заробиле неколико војника. Друга два непријатељска препада у Лорену и Вогезима јужно од Фаве, претрпела су потпун неуспех.

Званичан извештај од 23 часа. — У Ремској области и у Шампањи немачка артиљерија показала је слабу активност у току дана. Још у јутру француске су трупе успоставиле потпуно своје линије код Ла Помпела. Према најновијим извештајима немачки напад који је био наперен противу те тачке прошле ноћи, вршен је са два батаљона. Доста жива артиљериска ватра на десној обали Мезе, на коти 344 и северно од Безонво, а повремена на осталом фронту.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 18. фебруара

Званичан извештај. — Услед рђавог времена активност борбена била је јуче умерена на целом фронту. На висоравни Азијаго наше су патроле запленили нешто мало оружја и муниције. Једна француска патрола заробила је неколико војника на левој обали Пјаве.

НЕМИРИ У БУГАРСКОЈ

Бери. — Према извештајима из поузданога извора, ситуација у Бугарској је постала узнемиравајућа. Социјализам, који је већ био довољно распрострањен, задобио је нов полет по доласку максималиста руских на власт. Војничка бегства су учестала у војсци и бегунци образују нередовне чете. Гоњење тих чета није лако, јер их штите сељаци. Бугарска влада приморала је шефове социјалистичких партија да објаве апел којим позивају бегунце да се врате у своје редове, обећавајући им да неће бити кажњени. Мало је бегунаца који су се одазвали. Бегства се настављају у великим размерама. Саобраћај између Пловдива и Карагача је прекинут. Бегунци прете да ће попалити сва села у Родопи, ако влада не престане са гоњењем.

Извештаји из сигурног извора јављају да су се нереди распростри у целој источној Румелији и задобили карактер револуције, која има сепаратистичне тенденције. Један револуционарни одбор установљен је у Пловдиву и упутио је проглас којим захтева да се у источној Румелији организује плебисцит, како би становништво могло одлучити, сагласно народносном начелу, о својој судбини.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 50. ПОНЕДЕЉАК, 19. ФЕБРУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 19. фебруара

Српски званичан извештај. — 18. фебруара слаба ватрена активност.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 19. фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — Два непријатељска покушаја препада северно од Шемен де Дама и у шуми Малакур пропала су под француском ватром. Доста жива артиљериска ватра на фронту шуме Шом. У Лорену, северо-источно од Рејона, француска артиљерија својим дејством спречила је непријатеља да изврши напад, који је припремао у својим линијама. Свуда на осталом фронту ноћ мирна.

Званичан извештај од 23 часа. — Артиљериске акције по каткад доста живе на разним секторима на десној обали Мезе и у Воевру, у областима Домевр и Бадонвилер. У горњем Алзасу немачка артиљерија, енергично тучена француском, жестоко је бомбардовала данас после подне француске линије северно од канала између Роне и Рајне. На осталом фронту ништа ново.

Лондон, 19. фебруара

Званичан извештај. — Прошле ноћи успешно је изведен један препад на немачке ровове југо-источно од Армантјера. Један непријатељски препад одбијен је пре него што је дошао до наших ровова, северо-западно од Сен Кантена, а други један одбијен такође источно од Арле ан Гоел. Треће непријатељско одељење покушало је препад на наше ровове у близини Понтрије, али, нападнуто од наших патрола, претрпело је знатне губитке у бојевима прса у прса. У току тих разних сукоба заробили смо неколико војника. Непријатељска је артиљерија била синоћ активна према нашим положајима западно од Ланса.

Доцнији извештај. — Прошле ноћи заробили смо неколико војника у току сукоба између патрола северо-источно од шуме Полигон. Иначе, ништа особито није се догодило.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 19. фебруара

Званичан извештај. — Лево од долине Френцеле један покушај непријатељске пешадије, потпомогнуте обилно артиљеријом, пропао је потпуно под нашом запречном ватром. На осталом фронту обе су артиљерије дејствовале узнемиравајућом ватром, која је била чешћа с наше стране на висоравни Азијаго а са стране непријатељске дуж Пјаве и у долини Сан Дона.

Неповољни атмосферски услови од дужег времена спречавају ваздушну активност.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — „Пти Паризијен" објављује телеграм из Њујорка, којим се јавља, да је српски министар Веснић изјавио, да је врло задовољан резултатом своје мисије у Сједињеним Државама.

Веснић, који је говорио пред Конгресом одмах чим је Вилсон завршио читање своје посланице у историјској седници од 26. децембра, имао је затим разговор са председником Сједињених Држава.

Обојица су се сложили у двема битним тачкама: 1. Права малих народа да се слободно развијају и 2. Треба наћи трајне основе светском миру.

Петроград. — Руска телеграфска агенција објављује ово саопштење: Мобилизација се наставља веома живо. Војници заборављају минуле интриге и готови су за борбу. Чланови извршног одбора грозничаво раде дању и ноћу на образовању одреда и на предузимању мера за обезбеђење наоружања, преноса и снабдевања. Нови немачки услови мира и наступање немачких трупа у унутрашњост Русије, што све скупа открива истинске смерове Немачке, изазвали су дубоку индигнацију у свима редовима Совјета. Цела земља и цео народ захтевају да се одбију немачки захтеви и да се предузму припреме за крајњу борбу.

—

Цирих. — Независни социјалиста Ковно, говорећи у Рајхстагу о уговору о миру са Украјином, изјавио је: „Ја видим како се приближује дан када ће револуција доћи у Немачку. Онда ће народ устати против својих управљача и узеће сам у своје руке управу над својом судбином".

Ове Конове речи изазвале су неописану буру. Док су социјалисти пљескали да је се све тресло, дотле су конзервативци викали: „Издајица!"

—

Лондон. — Из Цириха јављају: На крунском већу, које је јуче држано у Берлину, кајзер је предложио успостављање царства у Русији. Хертлинг и остали присутни дипломати нашли су да је тај предлог веома опасан и да не може никако бити користан по немачке интересе. На то је кајзер приметно са горчином да је пад руске и грчке династије једно веома кобно знамење за будућност немачке аутократије.

—

Цирих. — Јављају из Беча: Станек, председник чешке парламентарне уније, јуче је дуго разговарао са вођама Пољака, Јужних Словена и Украјинаца, како да поведу заједничку акцију против владе.

—

Берн. — „Краковске Новине" пишу да су немачке трупе за време манифестације, које су недавно биле приређене у Варшави ради протеста против присаједињења Холма Украјини, убиле и ранile многе грађане из те вароши, међу којима и студента Станишевског, сина пољског министра грађевина.

—

Цирих. — Бугарски министар финансија тражио је од Собрања нов кредит у износу од једне милијарде за ратне трошкове. Допао је да ће ускоро имати задовољство да објави народном представништву да терет овог новог намета неће пасти на бугарски народ. Из овога се изводи закључак, да Бугарска намерава тражити од Румуније одштету у новцу.

Г. ВИЛСОНОВ ОДГОВОР

ПРИНЦИПИ МИРА

„Фигаро"

(2)

Који су дакле принципи које треба применити?

„Доћемо у целини тај део посланице:

Прво, сваки део коначног уређења мора бити основан на битној правди и правици сваког појединог случаја у питању, као и на погодбама које су најпогодније да доведу до мира трајнога;

Друго, народи и покрајине не смеју бити предмет трговања између државних потлавара или суверенитета као да су најобичнији објекти или најобичнији шаховски пиони, па макар то и била каква велика игра равнотеже снага, која је сада за навек дискредитована.

Треће, свако територијално уређење, које има да се односи на овај рат, мора бити изведено у интересу и на корист заинтересованих народа а не као део каквог обичног споразума или обичне погодбе у захтевима између супарничких држава.

Четврто, све народне, тачно одређене тежње морају добити најпотпунije задовољење које се може допустити а да се не изазову нови или не овековече стари повода несложе или антагонизма, који би, по времену, били у стању да наруше мир у Европи па, следствено, и мир у свету.

Општи мир који би био склопљен на таквим основама, може се дискутовати. Све док један такав мир не буде осигуран, ми нећемо моћи имати другог избора него да продужимо рат. У колико можемо ценити, они принципи, које ми сматрамо као основне, свуда су већ примљени као заповеднички, изузимајући оне који говоре у име војничке и анексионистичке партије у Немачкој. Ако су они негде и нашли на противнике, ти противници нису били довољно јаки или нису имали довољно утицаја да прибаве поштовања своме гласу. Оно што је у овој прилици трагично, јесте то

што сама та партија у Немачкој хоће и очевидно може да пошље милионима људи у смрт, само да спречи усвајање онога што данас цео свет сматра као правду.

НЕОПОЗИВНА ОДЛУКА

Ја не бих био лојалан тумач народа Сједињених Америчких Држава, ако не бих рекао још један пут, да ми нисмо лакомислено ушли у овај рат и да нећемо моћи никад скренути са пута који смо начелно изабрали.

Наши извори су сада делом мобилисани и ми се нећемо задржати док ту мобилизацију не будемо извели у целости. Наше војске брзо стижу на борбени фронт и оне ће све брже и брже стизати. Целокупна наша снага биће ангажована у овом ослободилачком рату, у овом рату који нас мора ослободити од претње и од покушаја хегемоније себичних група аутократских управљача.

Ма какве биле тешкоће и делимична закашњења у овом тренутку, немогућно је савладати нашу моћ независне радње, и ми нећемо моћи ни у ком случају пристати да живимо у једном свету којим би управљале интрига и сила. Ми рачунамо да наша жеља за једним међународним поретком, у коме би преовладивали разум, правда и заједнички интерес човечанства, јесте жеља просвећених људи свуда земље. Без тог новог поретка, свет не би могао доћи до мира и људском животу би недостајали подношљиви услови за опстанак и за развијање. Примивши се задаће да довршимо увођење тога поретка, ми нећемо никако пристати да одустанемо од те своје одлуке.

Надам се да није потребно додавати, да све ово што сам казао не представља никакву претњу. То није у карактеру нашега народа. Ја сам тако говорио само за то, да би се цео свет упознао са истинском душом Америке, те како би свуда људи сазнали да наша љубав ка правди и ка самоуправним владама народа није проста љубав на речима, већ једна таква жарка љубав да, кад је једном већ пробуђена, мора бити задовољена.

Моћ Сједињених Држава не представља никакву претњу ни за какву нацију или народ. Они неће никада помагати каквом насртају или увећању ма којег од наших себичних интереса. Она је плод слободе и у служби је слободе".

НЕМАЧКО-РУМУНСКИ ПРЕГОВОРИ

Париз. — Из Јаша телеграфишу: Како краљ тако и влада у основи су против пријема дајућу аустро-немачких захтева економског карактера који имају очевидно за циљ да Румунију коначно ставе под германско туторство. Исто тако сматра се да се не могу примити ни мађарски и бугарски захтеви који, у првом реду, циљају на територијалне уступке и на плаћање ратне оштете.

Париз. — Према последњим депешама, преговори између Килмана и Авереска водили су се у једној вароши у близини Букурешта. Немачка нуди Румунији један мали део Бесарабије, који обухвата вароши Кајул, Исмаил и Болград на руско-румунској граници. Напротив, Бугарска захтева измену румунско-бугарске границе тако како би се границе Бугарске протегле до Црне Воде и Костанце.

Аустриски листови признају да преговори са Румунијом неће моћи одвести задовољавајућем исходу. Аверескова влада ће покушавати у колико буде могла да одржи ову неодређену ситуацију. У случају да би била приморана да потпише мир, његова би влада претпоставила да одступи, што би поново одвело одлагању решења питања. У прошли уторак преговори су били прекинути за 24 часа. Ђенерал Авереско отишао је био у Јаш да конферише са краљем Фердинандом о даљем држању румунске владе.

Париз. — Према вестима из Јаша, преговори између немачког министра иностраних дела фон Килмана и румунског председника министарског савета Авереска, неће се водити. Бугарска захтева Добруџу и ратну оштету. Постоји убеђење да ни Краљ ни Авереско неће пристати на закључење мира под таквим условима.

Берн. — „Берлинер Тагблат" пише да румунска влада, којој председава г. Авереско, не изгледа нимало расположена за ступање у преговоре о миру. Г. Мишу, дојакошњи румунски посланик у Лондону а пре свога поласка за Јаш, камо иде да заузме место министра спољних послова, примљен је у аудиенцију од Краља Ђорђа. Затим је конферисао са министром иностраних дела г. Балфуром и посланицима споразумних сила. Дошав у Париз, он је и тамо имао састанак са г. Клемансо-ом и г. Пишоном. С друге стране,

јавља се из поузданог извора да Краљ Фердинанд и Аверескова влада одбијају немачке услове за мир. Велики број румунских политичара, професора и публициста телеграфски су се обратили Краљу у Јашу, преклињући га да се одупре закључењу засебног мира.

Париз. — „Пти Паризиен" пише да јетки коментари немачке штампе показују да услови мира централних сила нису прихваћени од стране Румуније. Предвиђају се тешкоће.

НЕМАЧКО-БУГАРСКИ ОДНОСИ

Берн. — „Лајпцишке Новине" од 12. фебруара пишу под насловом „Неслога између Бугарске и Немачке" ово:

„Ако је веровати немачкој штампи, између Бугарске и Немачке постоји неслога. У току скорашњих седница софиског собрања, тврдило се да су балкански послови упућени из Берлина у Беч и ако се Бугарска у своје време најпре била придружила Немачкој. Изненадно Немачка показује нарочито интересовање за Турску а Бугарску оставља Аустрији. Могућно је да је то незадовољство било узрок што је председник министарског савета Радославов отишао лично у Брест-Литовск, да преговара. Бугарска влада је припремала један веома опсежан анексионистички програм. Она хоће да присаједини Добруџу и српску Македонију под изговором да су те области настањене Бугарима. Али то се тврђење сада побија, јер како у тим областима тако и свуда на Балкану етнографске границе се мешају и немогућно је одредити где се искључиво налазе, Бугари, Срби или Румуни, и не говорећи о другим расама. Свака држава која је до сада заузимала те крајеве, говорила је да ради за највеће добро самога становништва кад присаједињује дотични крај. Само програм балканских социјалиста могао би да изведе задовољавајуће решење, програм који предлаже федеративну републику. Разуме се по себи да бугарски букачи неће о томе ништа ни да чују.

Замерка која би се могла учинити Немачкој не лежи у томе што је она поверила Аустрији послове који се тичу Бугарске него што је ћутала и на тај начин посредно одобравала анексионистички програм Бугара."

БЛАГОДАРНОСТ

Командант 35-те италијанске дивизије подигао је зграду и дао потребан намештај, а српско-енглеско друштво даје намирнице за дечију кујну у селу Тепавцима, која се састоји из четири одељења где се храни педесеторо наше сиротне деце.

Господин Министар Војни и овим путем изјављује своју благодарност дародавцима.

Из канцеларије Економног Одељења Министарства Војног Е.Г.Бр. 21.796, 4. фебруара 1918. год. у Солуну.

Госпођа Boyer d'Aboin из Larbout-a (Ariège) послала је нашем Инвалидском Одреду у Тулону 50 пари вунених чарапа да би се раздале инвалидима.

Господин Министар Војни и овим путем изјављује госпођи d'Aboin своју благодарност.

Из канцеларије Економног Одељења Министарства Војног Е.Г.Бр. 21.716, 4. фебруара 1918. године у Солуну.

Господин Христијан и госпођа Катарина Фегели из Швајцарске послали су 120 динара у злату да се поделе као напојница војницима 2-те батерије планинског пољског артиљериског пука за Божићне празнике.

Господин Министар Војни и овим путем изјављује своју благодарност госпођи и господину Фегели.

Из канцеларије Економног Одељења Министарства Војног Е.Г.Бр. 21.789, 4. фебруара 1918. године у Солуну.

Соломон Јосиф Коен из Битоља, обвезник 3 ч. 2 бат. моравског пешадиског пука III позива, приликом бављења у овој болници подарио је 50 франака, да се раздели сиромашним болесницима ове болнице.

Управа болнице у име сиромашних болесника изјављује своју благодарност милосрдном дародавцу.

Из канцеларије управе II пољске хируршке болнице, Бр. 5255, 13. фебруара 1918. год.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 51. УТОРАК, 20. ФЕБРУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

Крф, 19. фебруара

Његово Краљевско Височанство Наследник Регент Александар стигао је на Крф у 17 часова. Чланови Краљевске Владе и адмирал Гоше дочекали су Га у Санти Кваранти. Народна Скупштина, дипломатско тело, српски и савезнички команданти дочекали су Га на Крфу. Француске, талијанске, грчке и српске трупе одале су војне почасти Његовому Краљевскому Височанству.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 20. фебруара

Српски званичан извештај. — 19. фебруара слабија ватрена активност, 18. фебруара непријатељ је јако бомбардовао Битољ избацив преко 160 пројектила; жртава нема, порушено 11 зграда.

Солун, 20. фебруара

Француски званичан извештај. — Артиљериски двобој северно од Битоља. Српска артиљерија растерала је неке непријатељске раднике.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 20. фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — Артиљериска борба била је жива у току ноћи у области Бомон и Безонво, у горњем Алзасу, код Бан де Сапта и источно од Аржицена. У Лорену, непријатељ је покушао неколико узастопних препада уз сарадњу артиљерије у области Паруа ка Невиље. Својом ватром растерали смо нападе. У области Бир изродила се жестока борба после које су Французи потисли непријатеља који је претрпео тешке губитке..... Французи су заробили неколико војника.

Званичан извештај од 23 часа. — Источно од Меае, Французи су извели, и поред снежне мећаве, један препад ширега обима на немачке одбранбене радове код Калонскога рова. Француске трупе продрле су до четврте немачке линије на фронту од 1200 метара по ширини а од 500 метара по дубини на извесним тачкама. У току тога препада један немачки противнапад у бок Француза одбијен је, после живе борбе која је стала Немце знатних губитака. Број до сада пребројаних немачких заробљеника премаша цифру 150. Французи су ту дошли такође и до плена. Француски су губитци изванредно мали. Северо-западно од Безонвоа, један је немачки препад пропао под ватром Француза. У Горњем Алзасу доста велика артиљериска активност на неколиким секторима. Французи су задржали један немачки покушај препада на њихове ровове источно од Ларжицена.

На осталом фронту дан је прошао на миру.

Лондон, 20. фебруара

Званичан извештај. — Прошле ноћи успешно смо извели неколико препада на разним тачкама фронта. Аустралијанци су продрли у немачке ровове код Варнетона, уништили више заклона, поубијали око педесет људи и вратили се са једанаест заробљеника и једним митраљезом. Јужно од Холебека заробили су на две тачке по неколико војника и запленили један митраљез. Нешто мало северније наше су трупе продрле у немачке линије и на извесним другим тачкама. Оне су свуда извршиле свој задатак, али нису имале заробљеника пошто су наишле на празне немачке ровове. Покушај непријатеља да изврши препад јужно од Сен Кантена пропао је. Заробили смо неколико војника. Велика активност немачке артиљерије у зору на сектору код Ланса.

Авијација: Рђаво време владало је целога дана, али и поред тога наши су аероплани вршили рекогнисцирања наших батерија и неколико успешних извиђања. 200 бомби је бачено на разне објекте а и митраљезима су потрошили многе своје реденике. Два непријатељска аероплана оборена су од наших авијатичара. Један наш недостаје.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 20. фебруара

Званичан извештај. — Дуж целога фронта умерено дејство обеју артилерија, које је било нешто мало живље од Астика до Бренте и од источне падине планине Граппе до Пјаве. Наше батерије дејствовале су веома успешном узнемиравајућом ватром на сектору долина Френцеле—долина Бренте и растерала непријатељска радничка одељења северно од језера Ледро (Будикарија) и источно од Салгарева (Пјава). Дуж старе Пјаве и на мостобрану Капозиле пушчана и митраљеска узајамна ватра.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — Ових дана стигла је из Аустро-Угарске у Француску једна група наших заробљеника од 37 официра и 134 подофицира и војника, који су од непријатељских војних власти огласшени за инвалиде и с тога пуштени из ропства.

Очекују се даљи транспорти.

—

Рим. — Говорећи о италијанским циљевима, италијански министар председник Орландо рекао је о аустриским Словенима ово: „На целом свету нико не може са више симпатија од Италијана да посматра аспирације словенских народа, који живе под аустриским притиском.

—

Лондон. — Сазнаје се из сигурног извора да су краљ Фердинанд и председник владе Анереско одбацили предлоге централних сила.

—

Париз. — Сазнаје се из сигурног извора да су руски максималисти коштали Немачку 70 милиона рубаља.

—

Париз. — „Тан" пише, да је предузимање немачке офанзиве на западном фронту немогуће услед заплетене ситуације на руском фронту.

—

Рим. — На закључку Лондонске конференције савезничких социјалиста, италијански социјалисти поднели су један меморандум, у коме су између осталог изјавили: да је распадање Аустрије неопходан услов за трајан мир.

—

Париз. — „Пти Паризјен" јавља: Узнемирен немачким намерама да потчини и колонизира Русију, Јапан сматра за своју дужност да ступи у дејство а у циљу паралисања немачкога надирања које грози његовим интересима. Намеравана акција припремана је према утврђеном споразуму са Савезницима а нарочито са Енглеском и Сједињеним Државама.

—

Лондон. — Из Токија јављају: Јапанска влада је готова да пошље један походни корпус у Сибир ради заштите савезничких интереса у Русији и потпомагања ствари Споразума.

—

Париз. — Из Јаша јављају: У једном службеном саопштењу стоји, да Румунија неће пристати да поведе преговоре о миру са централним царевинама пре него што не стекне убеђење, да ће преговори отпочети на прихватљивим основама у сваком погледу. У истом саопштењу вели се да сви злуради гласови по којима би се Румунија имала предати безусловно на милост и немилост непријатељу, без сваког су основа.

ЗА ЈЕДИНСТВО

О збору повереника штајерске народне странке, који је почетком јануара, као што смо већ јавили, држан у Марибору, и на коме је проклamовано оснивање једне заједничке словеначке странке — „Словенски Народ" објављује ове детаље:

Састанак је отворио председник народне странке Д-р Векослав Куковец, који је изнео историју странке у последњим годинама и њен рад за време рата.

„Кад је влада против наше декларације истакла круновинску аутономију, народна странка одмах је одговорила протестом. Она је одбила планове о персоналној аутономији, истичући јав-

но, неустрашимо и истрајно, да југословенски народ хоће да има своју земљу и своју самосталну државу. Сити смо насиља, нећемо концесије, хоћемо уједињење и слободу. (Бурно одобравање). Месеца септембра изјашњено се за југословенску декларацију љубљански бискуп и све странке. Странке су забориле раније спорове и сад стоје као један човек за својом парламентарном делегацијом. Сви Словенци свих странака сложни смо у заједничким питањима и, као целина, треба свом снагом да радимо за уједињење нашег целокупног југословенског народа". (Бурно одобравање).

Др. Срђан Будисављевић, као гост, изразио је жељу да се што скорије реализује неодољив захтев нас свих за уједињењем троименог нашег народа. (Буран аплауз).

Предложена резолуција је примљена са великим одобравањем.

У резолуцији се тражи самостална југословенска држава.

Даље се каже:

„Мир је за наш народ могућ само ако дође до победе воља народа без сваке фалсификације, а према начелу самоопредељења народа. Наш народ очекује од светског рата за себе уједињење и самосталност.

Састанак даје одлучну изјаву да се све покрајинске напредне политичке организације уједине у једну велику јединствену југословенску демократску странку. Позивају се изврши одбори напредних странака, да ступе одмах у преговоре у циљу да се оснује Југословенски Народни Одбор као представник народа, вођа борбе за народну државу.

Народ југословенски, раме уз раме с чешким народом, борише се на живот и смрт за бољу и часну будућност".

ИТАЛИЈАНСКИ СОЦИЈАЛИСТИ О МИРУ

Рим. — Пре закључења радова савезничке конференције у Лондону, италијанска социјалистичка унија упутила је савезничким делегатима један меморандум, који садржи следеће услове за мир италијанских социјалиста:

1.) Рат има да се сврши стварањем Лиге Народа, засноване на принципу народности.

2.) Области Трентина, Фриула и Истре имају да припадну Италији.

3.) Распарчавање Аустро-Угарске је неопходан услов за закључење трајног мира.

4.) Алзас-Лорен има да се врати Француској.

5.) Словени, Јермени и Арапбанци имају да добију независност.

6.) Белгија се успоставља и добија оштете и гаранције за будућност.

7.) Пољска постаје независна држава са слободним приступањем ка мору.

8.) Најзад, све афричке колоније имају да добију један и једнак режим.

ИНТЕРВЈУ ФОША

Париз. — Ђенерал Фош дао је интервју „Њујорк Тајмсу", у коме је изјавио, да Немци не могу пробити западни фронт, јер данас сваки сектор даје онакав отпор, какав је давао верденски.

„Ми смо данас боље организовани, ништа нам недостаје, имамо огромне резерве у људству. Надмоћност наших оруђа је очигледна. Савезници су у стању да се одупру и могу створити још већу војску. Зато Американци не треба да губе ни пола минута. Пожурите Американци, догађаји се развијају и на добром исходу треба енергично учествовати".

На питање дописника о могућности, да Немци нападну почесно на друге фронтове, Фош је одговорио, да је то могућно, али без коначних резултата.

ИНТЕРЕСАНТАН КОМЕНТАР

Цирих. — „Арбајтер Цајтунг" објављује један веома интересантан коментар поводом немачког наступања у Русији и критичнога стања у ком се налазе односи између Аустро-Угарске и Немачке. Чланак признаје васалство у које је запала бечка влада према немачким управљачима. „Многи честити људи, вели тај лист, могли су веровати да се никаква сметња није могла јавити закључењу мира са Русијом, пошто Руси беху пристали на све услове Немачке. Али тако није било. Фон Килман нема на жалост сада времена да преговара са Русима. Он је отпутовао за Букурешт где ће се састати са Авереском ради

преговора. Руси ће се стрпети докле мир са Румунијом не буде закључен. Признајемо, немачки империјализам нам импонира, он зна шта хоће и уме да створи своју вољу гвозденом руком. Кад би немачка демократија имала једну такву вољу, свет би сасвим друкчије изгледао. Ми смо од Немачке добили само оно што су њени управни кругови хтели и ми нећемо моћи закључити мир само онда кад то она буде хтела. Ми се налазимо у истом положају као и Руси."

Овај начин писања, који се од неког времена понаша у аустриским листовима, изазива у Немачкој и у Рајхстагу живо узбуђење.

ШТА ЈЕ СОКОЛУ?

Што је Соко ћутљив и суморан;
Што му глава, бледа и проседа,
Дрхти као од тешког повреда
И нем поглед што му је суморан?
Зашто сузи, зашто тихо јеца
Кроз ноћ нему, кроз ноћ без месеца?

Да л' му жао крви проливене;
Ил' јединца у њем' закопана,
Кога чека и сеја и нана?
Из' младости жали сатрвене
Изгнаника, што дому журише
И животе даше на јурише?...

„Не дирајте у ране крваве!
...Жалим сина; жалим стару нану,
Неудану сеју уплакану;
Горко жалим покидане главе
Изгнаника, што дому журише,
Па животе даше на јурише.

„Али плачем, плакаћу довека,
Што ми судба доделила љута,
Да на мени не имаде пута.
Драгој војсци болна сам препрека.
...И кад чујем проклињање људи,
Бол и патње кидају ми груди."

Фебруара 1918 год. на Соколу.

Душан О. Лукић.

ПРЕГЛЕД

о прикупљеном новцу, од приватних лица за пошиљај у Србију за време од 1. децембра 1916. год. до 31. децембра 1917. год. код Финан. Делегације, Обавештајног Биро-а и Главне Поште Врх. Команде.

У МЕСЕЦУ	УПЛАЋЕНА								Исплаћене Црв. Крсту	
	Динара	Драхми	Фр. фран.	зл. Дин.	Шв. фр.	Шв. фран.	Фр. фран.
1916.										
Децембар . .	448.565—	17.520 60					363.207 86			
1917.										
Јануар . . .	454.188 18	108.938 90					454.121 70			
Фебруар . .	239.734 85	156.113 37					331.735 14			
Март . . .	71.794 60	227.189 14					273.890 70			
Април . . .	30.740 70	82.200 70	178.768 25				102.551 71		178.868 25	
Мај	50.562—	65.952 10	338.170 50		100—		77.816 36		366.385 94	
Јуни	75.113 70	95.377 69	469.208—				92.680 45		535.220—	
Јули	9.796—	88.977 90	452.262 50				86.932 55		456.280 58	
Август . . .	18.183—	96.242 50	418.696 95				100.447 40		418.696 95	
Септембар .	28.218 66	99.049 50	452.093 40	280—			110.078—		452.093 40	
Октобар . .	25.271 35	96.487 40	474.744 05				7.321 81		593.020 82	
Новембар . .	19.831 89	66.120 25	480.562 34	300—			300—		569.878 13	
Децембар . .	27.852 20	61.171 56	508.806 15	440—			440—		599.801 91	
	1,500.152 13	1,261.341 61	3,773.312 14	1020—	100—		2,001.523 68		4,170.145 98	

Из канцеларије Финансијске Делегације у Солуну Бр. 2887.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 52. СРЕДА, 21. ФЕБРУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 21. фебруара

Српски званичан извештај. — 20. фебруара јача артилериска ватра у пределу Доброг Поља.

Солун, 21. фебруара

Француски званичан извештај. — Артилериски двобој на многим тачкама фронта.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 21. фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — Северно од Шемен де Дама Французи су успешно извели један препад на непријатељске ровове и вратили се, довевши собом око 20 заробљеника. На десној обали Мезе артилеријска је борба била жестока у области Коријер и у шуми Шем. На овој последњој тачки Немци су вршили јутрос један напад који је одбијен после живе борбе. Други један непријатељски покушај у шуми Шевалье претрпео је потпун неуспех и допустио Французима да заробе неколико Немаца. У Лорену, одбијен је препад који су Немци вршили на ровове Американаца, Патроле ових наших савезника, које су оперисале у истој области, заробиле су неколико војника. У Вогезима непријатељ је узалуд покушавао на више тачака да продре у француске линије.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана артилериска борба се одржала доста жестока на десној обали Мезе а нарочито у области шуме Фос. У Вогезима, знатна активност немачке артилерије на сектору Виоли, на Бан де Сапт и на Хилзенфирсту. Никакав значајнији догађај није се десио на осталом фронту.

Лондон, 21. фебруара

Званичан извештај. — У току препада који су успешно извели прошле ноћи на немачке положаје код Варнетона, Аустралијанци су заробили неколико војника и отели два митраљеза. Једно непријатељско одељење које је напало наше истакнуте трупе у истој области, одбачено је после живе борбе. Јуче после подне наше су патроле заробиле неколико војника јужно од Сен Кантена.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 21. фебруара

Званичан извештај. — Услед рђавог времена које је трајало целога дана, борбена активност се ограничила једино на неколико сектора на фронту. У области Лопио (долина Лагарине) жива узајамна артилериска ватра; наше патроле узнемиравајућим акцијама, које су потпуно успеле, изазвале су узбуну у непријатељским линијама. Дуж Пјаве наша концентрична ватра ућуткала је противникове батерије источно од Корнадела и близу Сан Дона.

АЗИЈСКО БОЈИШТЕ

Лондон, 21. фебруара

Званичан извештај. — Палестина: Од 16. до 18. фебруара десило се неколико сукоба између јахаћих патрола источно и северно од Јериха. Ноћу између суботе и недеље британске су трупе напредовале ка северу на фронту од дванаест миља по ширини и од три миље по дубини а са обе стране пута Јерусалим—Наблус, где нису наишле

ни на какав јачи отпор. Један непријатељски аероплан оборен је у наше линије близу Рантјех. Рањени пилот и осматрач заробљени су.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — У једном јапанском саопштењу вели се, да Јапан, интервенишући у Сибиру, не гаји никакву намеру територијалних завојевања већ му је циљ да очува мир на Крајњем Истоку. У саопштењу се истиче да Јапан никада није циљао на територијална повећавања.

—

Лондон. — Сер Букнан, енглески амбасадор у Петрограду, држао је у Лондону један говор у коме је потврдио верност Цара Николе Савезу. Француски листови објављују једно писмо упућено Председнику Републике г. Поенкареу 13. маја 1916. године, у коме је Цар Никола истицао и потврђивао своју вољу да стави у службу заједничке ствари све своје убојне снаге.

—

Париз. — Уз учешће многобројних уметника, држао је у Паризу 23. јануара г. Рене Пишон лепо и успело предавање „О Српској Музици".

За све пријатеље Српског Народа ово је предавање било од великог интереса, тим пре што је г. Пишон ову тему обрадио врло добро, и приказао лепо богатство наших музичких котива, у којима би могли наћи инспирације и највећи уметници. Интересовање за српске ствари овим предавањем много је увећано.

ВОЈВОДА СТЕПАНОВИЋ

П. А. Рајс*)

То је у једном селу велике и изванредно плодне долине, коју зову Могленa. Њено име долази од српске речи магла, и одиста готово нема дана без буре, тако да су стрми обронци Кожуха, Ветреника, Доброг Поља, који прелази 2000 метара висине, готово увек у облацима. Али честе кише учиниле су земљу тако плодном, да је у извесним местима права тропска вегетација.

Наше село је једно зелено гнездо. Дудови, дивни вековни платани, огромни брестови обележавају јавна места. Њихово корење, које представља праве клупе, служи муслиманском становништву за одмориште, на коме целога дана размишљају пушећи и гледајући сиве таласе бурнога потока, који окреће примитивни сеоски млин. Куће су окружене готово дивљим баштама. Само дудови су добро неговани, јер њихово лишће заједно са шимшировим грањем употребљава се за подизање свилених буба: оне су један од великих прихода становника, који им често дају по три собе у својој кући задржавајући за себе и своју многобројну децу само четврту собу. Јабуке, шљиве, ораси, расту како где стигну а огромни чокоти винове лозе пузе уз њихова стабла до врха и по неки пут сасвим покрију брестове високе по 20 метара. Пољско цвеће и коров образују праве шуме и у великим џбуновима дебелога зеленила сјаје се безбројни цветови црвени као нар.

Иза цркве, коју готово сасвим сакривају огромна, вековна стабла и коју окружава гробље, где бујна вегетација покрива гробове, налази се школа, дутачка бела зграда примитивно сазидана: у њој станује данас штаб једне српске армије. Ординанси пролазе и долазе правећи се, да не виде једног омањег снажног старца, који сам седи за сеоским столом намештеним испод једне груше дрвета. Тај старац има чудно одело. Носи жуте хаљине избледеле од честога прања, кроја пола војнога а пола грађанскога. Његови мали мускулозни листови носе црне чизме сувише кратке. Нека стара енглеска качкета покрива му главу. То је човек око 60 година. Мали, дежмекаст, пленат, кратке ошишане косе он личи на капутлију — сељака малих варошн или великих села. Има

*) Велики пријатељ нашега народа, славни швајцарски научник и публициста г. Р. А. Рајс, професор универзитета у Лозани, који је својим научним студијама постао европски ауторитет у криминалистици, а својим истрагама о аустриским и бугарским зверствима у Србији учинио нама неоцењиве услуге, још нас је веома обавезао многим чланцима о Србији, нашој војсци, нашим националним аспирацијама, заложивши све своје силе за победу праведне Српске Ствари, коју нико не штије и речитије не заступа. Г. Рајс публиковао је у угледном швајцарском листу „Лозанска Газета" лепе и успеле портрете наших заслужних војсковођа: Војводе Степановића, Војводе Мишића и Ђенерала Бојовића, које са допуштењем уваженога писца врло радо пружамо нашим читаоцима у верном преводу са француског оригинала. Горњи напис о Војводи Степановићу изашао је у поменутоме листу под насловом „У Могленi".

мале седе брковe а очи му се крију иза златних наочара. Али кад скине наочаре, како су живе, светле и добре те очи, које осветљују лице овога здравога старца.

Тај човек је војвода Степа Степановић, српски војсковођа, кога поштују и коме се диве сви у војсци Краља Петра.

У иностранству је мање познат, јер је врло скроман и живи повучено. Ратни дописници, ти велики творци репутација, не долазе к њему никако или врло ретко и радије траже друштво других разговорнијих војсковођа. Али сви они, који су пажљиво пратили војни и стратегијски развитак балканских ратова, знају врло важну улогу, коју је у њима имао војвода Степа. Он је био пред Једреном и њему имају Бугари да захвале за једину своју праву и велику победу. У овоме рату видимо та увек тако, где је задатак врло тежак. Познате су његове одлучујуће победе на Јадру и Церу а доцније над војском ђенерала Појорека. На Солунском фронту поверен му је задатак тежак и незахвалан: да брани фронт Могилене и да по могућству из равнице напада непријатеља утврђеног на неприступним планинама, чији висови надмашују 2000 метара. Стари ратник дао се на посао. У пркос страшних бугарских положаја његове храбре трупе већ су на Котки на висини од 1850 метара и он се с правом нада, да ће заузети Добро Поље и са њим целу бугаро-немачку одбрамбену линију до Прилепа, а можда и даље до Бабуне. Наравно, то неће ићи лако. И последњи део српске офанзиве имаће да изврши страшна искушења на тим стеновитим висовима или у тим шумама, где поглед авијатичара не може да продре. Али та офанзива учиниће и ту исто, што је урадила на Кајмакчалану. Степа Степановић уверен је у победу оних, који се боре за своју слободу и за своје право. И он с нестрпљењем чека да се врати у своју земљу.

Такав је храбри, славни војник, али човек у њему исто тако је интересантан. Војвода је син једног сељака, рођен близу Београда на висинама Торлака. Ту, у његовом родном селу остало је његово срце. Као и сви Срби од велике вредности и он се поноси што је син тих сељака, чији су подвиги задивили цео свет и који су извршили нечувено повлачење кроз Албанију.

Војвода Степа је усамљен. Он воли самоћу и најрадије ради сам у чистом ваздуху. Кад сам га први пут видео у октобру 1914. у Липољисту у Мачви, он се био повукао у један „блокхауз" без крова направљен од сандука за муницију. Овога пута он ради под дрвећем седећи на једној столици, коју су за њега израдили његови досетљиви војници. Официри му долазе само кад је апсолутно потребно.

Али та одвојеност војводе од његових трупа само је привидна. Када се усамљен шета он све обиђе и види све. Он лепо уме са неколико кратких речи да охрабри „своје војнике." Јер војници су његови. Он живи само за њих. Само зато да би они могли што скорије да се врате у своје беле кућице, овај храбри старац жртвује своје здравље и снагу својих последњих година на нездравом фронту јужне Маћедоније.

Степа Степановић је мудрац. Он је посветио свој живот своме позиву и својој драгој отаџбини. Он не мари за почасти. Кад сврши посао, полази у шетњу пешке лаганим корацима да бани још један поглед на све што записи од њега. Гледам га како пролази кроз село. Турска деца, која само словенски говоре а плава су као Енглези, играју се у потоку. Војвода застане: „Како се зовеш" запита он. „Ахмед Реџеп", одговори дете салутирајући му. Маршал се насмеши, помилује округле образе детиње и замишљен продужи своју шетњу лаганим корацима. Његове добре плаве очи оплакане посматрају сјајно вечерње небо. Он мисли на сву ону децу, што су остала тамо, а од које многе нема више. Један војник, стар око 30 година, прође и поздрави га. Војвода му одговори скинувши качкету као грађанин и погледавши га узбуђено. „И ти си зацело оставио децу у рукама освајача. Јадни човече, да ли ћеш их икада видети?" изгледа да казује његов поглед.

С француског
М. В. Ђ.

СРБИЈА И АУСТРИЈА

Чешки посланик Странски држао је говор у одбору за спољне послове о политици монархије. Говорећи о држању Аустрије према Србији г. Странски, према извештају који је објављен у „Наје Фраје Пресе" од 12. јануара, овако се изразио:

„Говорник сматра као неопходно потребно да се проучи питање о томе: ко је крив за најсвирепије учињено дело, ко је одговоран за ова

ратна зверства. И заиста, рат није нешто што би било зависно од људске воље; то је резултат једне погрешке а не случајности. Потребно је пакле испитати како министарство иностраних дела може оправдати рат са Србијом, рат који је повукао за собом ову светску катастрофу.

Претресајући експозе министра иностраних дела, говорник истиче нејасну и неодређену тежњу, којом се хоће да представи резултат двају балканских ратова као да је добивен под патронством сила на Споразума, као да се монархија понашала у својству једног мирног посматрача и као да ликвидација балканскога рата није била изведена под притиском Аустро-Угарске.

Он опомиње на аустрофилске осећаје Краља Милана и на његову привржености ка кући Хабсбурговаца и рачуна, да би једна бистра политика Хабсбурговаца могла искористити једну такву ситуацију. Место тога краљ је био приморан на једну политику која га је морала учинити непопуларним у народу и одвести његовом паду. Тајна конвенција коју је Краљ Милан био закључио са монархијом, приморала га је да не дира у Босну и Херцеговину, али му је остављала одрешене руке на југу тако, да је српска нација могла бар на тој страни тражити да стресе турски јарам.

По паду Милана, вели чешки посланик, др. Владан Ђорђевић је имао да брани независност своје отаџбине не само од руске немилости већ и од грубих повреда Аустро-Угарске. Тај искрени пријатељ монархије, који је одржавао најлепше односе са грофом Голуховским и са бечким двором, није никада губио из вида крајњи циљ српске политике, т. ј. уједињење свих Срба. Аустро-Угарска није умела да задобије љубав и привржености српског народа у Босни и Далмацији а све то изгубила је у Хрватској, ма да се још у 1908 години окупација Босне и Херцеговине претворила у анексију, коју Др. Ђорђевић у својој брошури „Quo vadis, Austria?“ назива фаталном грешком. Оба балканска рата била су природна и неизбежна последица тога. Али у колико се тиче ликвидација балканских ратова, монархија је употребила сав свој утицај, на жалост с успехом, да омете Србију да добије одрешене руке на југу, да добије слободан излаз на море. Због тога је она била приморана да задржи на истоку земљиште које је откупила по цену толике крви и око којега се народио сукоб и рат са Бугарском. Према томе, под нашим патронством а не под патронством Споразума нештачки је створена на штету Србије а јужно од ње једна оперетска држава која је кратко време после тога показала своју неспособност опстанка. На тај начин, после Балканскога рата, Србија је била потресена истинском грозницом мржње против монархије и одушевљењем за националну пропаганду чији је циљ био уједињење свих Срба у једну државу. Сарајевски атентат је неоспорно велики злочин, који ништа није могло да извини. Али, у место да овај буде правично кажњен, гроф Берхтолд одговорио је једним осветничким актом који је представљао једно право самоубиство и којим је мислио да ће моћи угасити ватру која гораше на границама земље запаљивши читаве светске покрајине. Ултиматум од 10. јула није био ултиматум већ објава рата, јер пријем тога ултиматума био би у свему раван капитулацији Србије.

Говорник пита: Откада представници монархије у иностранству имају слободу да своју владу гурну у рат; откада један амбасадор може да употреби према своме министру онакве речи какве је употребио барон Гизл? Пансрпска пропаганда, у стадиуму светске историје, који преживљујемо, не може се отклонити друкчије него стварањем једне пансрпске, српско-хрватске, југословенске државе, и ако гроф Чернин неће да упари трагом грофа Еренталa и грофа Берхтолда, онда му не остаје ништа друго него да ради на остварењу те мисли.

НА ЗНАЊЕ

Ратном Пресбироу потребни су следећи бројеви „Ратног Дневника“ од прошле (1917.) године: 47, 83, 100 и 126.

Моли се онај ко би те бројеве имао сачуване, а нису му потребни, да их што пре пошаље Ратном Пресбироу Врховне Команде.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 53. ЧЕТВРТАК, 22. ФЕБРУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 22. фебруара

Српски званичан извештај. — 21. фебруара слаба ватрена активност.

Солун, 22. фебруара

Француски званичан извештај. — Доста живе артилеријске активности на фронту код Дојрана, Вардара и Битоља. Један успешан препад на сектору код Трнове.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 22. фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — Артилеријска акција, по каткад доста жива, у области Ла Помпел, у Шампањи и на неколиким секторима у Вогезима. Један непријатељски препад ка Мен де Масиж остао је узалудан. Свуда на осталом фронту ноћ мирна.

Званичан извештај од 23 часа. — Доста велика активност обеју артилерија у области Кормиси и Ремса. Прошле ноћи Немци су извили неколико препада на француске ровове у шуми Авокур, северо-западно од коте 344. Французи су својом ватром свуда задржали нападаче и заробили неколико војника међу којима и једног официра. Данас повремено бомбардовање француских линија у области Авокур и северно од Дуомона. Артилеријска борба, по каткад доста жива, на разним тачкама у Лорену и Алзасу.

У току 19. фебруара три немачка аероплана су оборена од француских пилота а два од нарочитих топова.

Лондон, 22. фебруара

Званичан извештај. — У току прошле ноћи извршен је код Варнетона један препад који је наишао на јак отпор. Том је приликом погинуло најмање 40 непријатељских војника; но и поред тога, наше су трупе доспеле до друге немачке линије и одбиле два противнапада са великим губитцима по непријатеља. Наши су губитци незнатни. У току ноћи непријатељ је извршио препад на наша истакнута одељења јужно од Сен Кантена и југо-источно од Епехна. Недостају нам четири човека. Данас је непријатељска артилерија показала извесну активност на разним тачкама између Флескијера и Скрапе. Наша је артилерија тукла и растерала на томе сектору неколико непријатељских одељења радника.

Доцнији званичан извештај. — У току препада, који су енглеске трупе јутрос извршиле на непријатељске ровове источно од Билкура, заробили смо неколико војника и три митраљеза по цену незнатних губитака. Осим тога, прошле ноћи извршили смо успешно неколико препада северно од Скарпе и ка Лансу. Потиснуто је једно немачко одељење југо-источно од Гузокура. У току тих нових операција заробили смо још војника са једним митраљезом. Непријатељска артилерија била је активнија но обично јужно од Сен Кантена и у близини шуме Гренје. Активност је била такође доста жива западно од Камбре и југо-источно и северо-источно од Ипра. Иначе ништа особито.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 22. фебруара

Званичан извештај. — Доста жива активност обеју артилерија између језера Гарде и Астика, у области Монтело и дуж морске обале. Успешно дејство наших батерија противу непријатељских трупа у маршу код Азијаго, јужно од Примолате, на падини превоја Бренте и близу Лампола (лева обала Пјаве). Јужно од Тјерно непри-

јатељске патроле, које су покушавале да се приближе нашој линији, одбијене су са губитцима. На Пазубио, оштетили смо једном мином непријатељске положаје. У току дана наши су авијатичари бомбардовали непријатељски авијатички логор близу Мота ди Ливенца и једну трупну колону у маршу близу Одерцо. Један енглески авијатичар оборио је један непријатељски аероплан код Конељано.

Лондон, 22. фебруара

Званичан извештај. — Фронт у Италији: Од потпуног извештаја време је било рђаво и авијација је могла дејствовати само у току једнога дана када смо уништили три непријатељска апарата. Заробљени авијатичари признали су отворено ваздушну надмоћност Савезника и веле да су причињене велике штете њиховим аеродромима и апаратима нарочито у току последња два месеца. За последња 24 часа време је поста о веома рђаво уз бурне мећаве снега. Обична активност патрола и артилерије наставља се у колико је могуће.

Крф, 21. фебруара

У пркос енергичним оповргавањима која је српска Влада гротиставила инсинуацијама непријатеља, који непрестано шири гласове о засебном миру са Србијом, „Лајпцигер Најесте Нахрихтен", за које се каже да је орган немачког кронпринца, враћа се поново на то питање са истим тврђењем. Приморани смо изјавити да садашња криза српског кабинета није ни у колико у вези са ратном политиком која остаје непроменљива, пошто има за себе не само скупштину већ и цео српски народ, што се утврђује маршијалним и моралним непоколебљивим држањем наших трупа. Ми смо већ имали прилике рећи да ратни циљеви Србије нису инспирисани идејом да се дође до више мање повољног територијалног споразума са непријатељем већ идејом праве која управља ратом и која мора управљати и миром. Та идеја држи на бојним пољима славне војнике нација, чији смо ми савезници. Њоме се ми руководимо и њој ћемо остати верни до краја.

Пресбиро.

ВОЈВОДА МИШИЋ

П. А. Рајс

У великом светском рату истакао се известан број војсковођа. Али тај број није тако неликих, као што се могло претпоставити. То никако не значи да Савезници па чак и њихови непријатељи нису имали способних људи. Имали су их а имају их и сада у великом броју. Али баш зато, што много способних има, они, који су учинили више од осталих, ретки су.

Србија, земља изванредних подвига, истакла се такође својим војсковођама, чије су их заслуге учиниле популарним у целом свету. Ко не зна за славно име старога војводе Путника, који је сурван болешћу често у постељи спремао победоносну акцију српске војске у првој периоди рата? Име његовога наследника ђенерала Бојовића такође је познато, јер је великим делом његова заслуга, што су тако добро биле организоване трупе, чије су победе у јесен 1916. изненадиле и задивиле свет. Сви који су пратили догађаје на Балкану знају за важну улогу, коју је у њима играо стари војвода Степа Степановић. Тутњив, живећи само за своје војнике и за своју земљу, извршио је он велика дела. А војвода Живојин Мишић ужива данас углед, који далеко надмаша оквире армија на Истоку.

Живојин Мишић је прави тип српскога ратника и ја не могу одолети задовољству да покушам скицирати силуету тога шефа.

Нећу говорити о његовим славним ратним подвизима. Ко год се интересује за развој светског рата зна, колико се има његовим заслугама да захвали за сјајне победе у јесен 1914. и за победе српске војске пред Битољем у току последња три месеца 1916. Ја хоћу да покушам, да дам психолошку анализу тога човека, који дивно оваплођава све врлине, које одликују красну српску расу.

Средњега стаса, изразитога лица, проседих бркова, војвода Мишић представља својом спољашношћу сјајне сељаке из предела Колубаре. Он је сељачки син и тиме се с правом поноси. Живот га је одвојио од очеве мале беле куће окружене зеленим воћњаком.

Војвода Мишић је врло отмен господин, високо образован, али његово срце остало је тамо у брежуљцима, који окружују његово родно место, лепо село Струганик. Кад је крајем године 1914. цео свет запљескао готово невероватној чудесној победи српске војске и подизима њених вођа а нарочито Мишића, он не иде у Београд да га тамо славе, није му стало до олупељеног клицања престонице и ако је толико заслужио њену хвалу, он хита у своје село да се тако одмори неколико дана у дому свога брата, једног сељака, и

да се ту наужива зимње лепоте свога села. Војвода Мишић је скроман и мудар мислилац. Дубоко религиозан, али нимало фанатик у религији. Он је примеран родитељ. Врло љубазан, радо и лепо прима многобројне странце, који долазе да му се поклоне, и за свакога има љубазну реч. Међутим врло је резервисан и самим се поверава само онима, за које се уверио, да су му прави пријатељи. И то је једна од великих особина, које је наследио од својих сељачких предака.

Диван је то шеф, кога обожавају његови официри и његови војници. Он захтева строгу дисциплину, али уме да охрабри све, који имају добру вољу. Војвода је врло правичан и сви, који су под његовом командом, од пуковника до последњега војника, знају, да ће он увек саслушати сваког и да ће му молба или жалба, ако је уважена, бити уважена. Са својим официрима одржава пријатељске односе. Мишић зна, да само онај шеф, који може потпуно да рачуна на оданост својих подчињених, може да изврши велика дела. Он поступа са својим официрима као са сарадницима и не даје им познати, да су му подчињени. Ако се ко год од њих или какав војник нарочито одликује, може бити сигуран, да ће му његов војвода признати заслугу и да ће га наградити. Је ли онда чудо, што је сваки од њих готов да се радо жртвује за свога љубљеног шефа?

Ја сам често био са војводом Мишићем у разним местима, где га је рат натерао да подигне свој шатор. Увек сам имао утисак да се налазим у средини једне велике породице. Само велике војсковође способне су да створе такво повољно душевно стање код својих потчињених, тако потребно за успешне ратне операције.

За време битке војвода је миран. Његова кратка и одлучна команда извршује се брзо и тачно. Кад га човек види, како мирно пуши многе цигарете, инстинктивно осећа да тај ћутљиви човек господари борбом и да ће своје трупе одвести победи.

Такав је војвода Живојин Мишић. Прави српски тип. Човек ванредно доброга срца, необичне интелигенције и проницавости а несавладљиве енергије. Сем тога, има војвода још једну врлину: остао је природан и скроман упркос велике славе, коју је стекао својим сјајним подвизима.

С француског
М. В. Ђ.

ХЕРОЈИ

I
Четни кувар

К'о Косовка по крвавој луци
Сваког јутра пре сунчаних зрака
Котком шета, с маљерком у руци
Од једнога до другог јунака
— Дели месо и топло варивo
Чети својој — четни кувар Иво.

Четни кувар из Посавља Ива
Педесет је намирио лета,
Ал' још срчан, још се осмехива
Кад по рову с маљерком пошета.
Њега зрно — прича се — не бије,
Јер још пред њим сагнуо се није!

Зна се повест чика-Иве цела:
Рођен с малим да оре и жање,
За свет други да не зна ван села,
Док не стиже орла — орловање!...
Сад га знају сви пути и стазе
Којим ћутом хероји пролазе...

Данас миран и погнуте главе,
Кад ручкове својој чети справља,
Присећа се Кртинске и Саве
Кад се зачу Ива од Посавља,
Кад с бомбама пред Мађаре паде,
Кад вод људи Иви се предаде!...

Не хте Ива славу ни орденье,
Јер он њиву прадедовску чува
Да с ње горски ветар не одува
Тучно класје и златно прамење,
Да пред нашим поноситим светом
Туђин с ње се не закити цветом!...

Кад већ после судбина се сколи,
Кад се стече што, сурова, рече,
Ноженима Ивана су боли,
Ал' он беше писан да претече,
Да у колу богова га виде
Афричанске древне пирамиде!...

Од замора и старости тешке
Од тада су Иви казан дали,
С чашћу Ива под њим ватру пали
Сипа у њу болове витешке
Ручак спрема да соколе снажи,
Да истрају на Вечитој Стражи.

Свако ново јутро кад осване,
К'о до јуче у огњу и борби,
Ил' к'о некад на жетви и орби
— Труд ти частан поздравља Иване,
И твој казан, извор нових сила,
— Честита ти нова радња била!...

Јер кад вулкан започне да кључа
И уста се отворе у мрака,
У сред лаве: гвожђа и туча
И твој казан захтева јунака,
— Да га ложи, и кад врисну стене
Да с њим згори ил' да напред крене.....

Младен Ст. Ђуричић.

ПОДЛИСТАК

ПОЗОРИШТЕ НА ФРОНТУ

Човеку је потребно да се разгали, разоноди, овесели, насмеје; да ужива у уметности, музици, песми, исто тако као што је потребно јести, пити, спавати, радити....

Културни народи Запада осетили су ону потребу чак и у једном тако бруталном послу — рату. Они су, поред телесне, и душевну храну — забаву, разовољење — пренели из позадине на фронт на чак и у ровове. Нарочито се ова потреба осетила у данашњем роповском рату. Рововски рат својим дугим трајањем, бденисањем, некретањем убија дух, изазива меланхолију. Отуда долази то, да се за време ратова развијају копка, пијанке, неслани разговори... Човек је природом својом упућен на рад, покрет — телесни, умни. Ако му не створите услове за користан он ће се бацити на штетан. Животна енергија мора да се троши па ма у ком правцу...

Још пре два месеца, на фронту наших Дунаваца, у .... пуку, подигнута је од четинарских брвана врло практична, за око лепа и пространа, позоришна зграда.

Вредни људи: командант пука, војник од главе до пете и просветни радник, социјалисте, две крајности, мач и перо, нашли су се на заједничком послу, да потврде ону познату изреку пок. Николе Чупића, коју су старовци његови истакли као мото на књижевним наданьима његове задужбине: „Перо је исто тако оштро као мач."

То није опера или наше београдско позориште, али није ни путујуће. То је војничко позориште, које носи, са обзиром на место и прилике, све ознаке једне уметничке установе.

Ту су: оркестар — војна музика — певачки хор, глумачки кадар, гардероба, декорације, кортине, директор, редитељ, репортер страних, српских па и својих оригиналних комада. Све је то тако марљиво, са разумевањем распоређено, израђено, пристављено, да би човек, гледајући све то, морао да заборави и место где је и опасност која му прети, да га ив ове илузије, с времена на време, не опомене који пушањ топа или фијук граната преко позоришта...

Позориште је почело свој рад 22-ог новембра пр. год. О Св. Сави, давана је 30-та престава: „Заклетва" од Алисе Аскју и „Артилерија Рустикана" пародија од Бране. Као увод, на врачној позорници, интонирао је певачки хор врло складно Св. Савску химну: „Ускликнимо с љубављу..." Позорница се постепено осветљавала. У дну позорнице најпре су се оцртавале нејасне контуре, а затим се, у пуној бенгалској светлости, појавила врло лепа, српским костимима и архијерејским орнатом, колорисана жива слика: Св. Сава благосиља српчад."

Овим редовима, није циљ да дају своју оцену о игри глумаца. Доста је кад кажемо, да, сем аматера, који су — да се војнички изразимо — регрутовани, како за мушке тако и за женске улоге, од војника из пука, имамо и професионалних г. Лазу Лазаревића, данас у улози Луције и Јеле; Илкиће у Туриду и старца Станоја, па, донекле и г. Карапића као Алфијера и писца, јер — то морам да кажем — г. Карапић, као Шекспир, пише и игра. Они су увек у својој улози и на своме месту, да по неку пукотину уравњају, загладе.

О Св. Сави било је доста гостију са стране међу којима и пет симпатичних енглеских уредника с њиховим сурим енглеским костимима, са српским шајкачама у којима тако лепо изгледају. Сем ових беху виши и нижи официри, и највећим делом војници. Позориште беше дупке пуно. У њему може стати око 350 лица.

Ми бисмо желели, да се ово војничко позориште са репертоаром, декорацијама, гардеробом сачува и преда нашем Народном Музеју. Зграда би се могла израдити индентична, у минијатури.

Овим написом ми хоћемо да констатујемо благотворну улогу коју ово позориште врши на војнике. На фронту тога пука војници непрестано говоре о њему: коментаришу улоге, комаде, игре „глумаца". Ово скретање мисли са суморног на весело, са очајања на наду, са мртвила у живот, свакако је велика корист за наше војнике на фронту.

За ово душевно уживање ми смо веома захвални пуковнику Момчиловићу и директору позоришта г. Карапићу и ако су у нам, при повратку, на путу, Бугари припремили испраћај читавим пљуском граната...

15. јануара 1918. г.
Положај.

Ђ. Лазаревић.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 54. ПЕТАК, 23. ФЕБРУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 23. фебруара

Српски званичан извештај. — 22. фебруара местимична узнемиравајућа артилериска ватра.

Солун, 23. фебруара

Француски званичан извештај. — У вардарској области а после једне снажне артилериске припреме, трупе су трупе потпуно успешно извеле један препад. На Битољском фронту извели су такође успешно Италијани други један препад.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 23. фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — Доста јака артилериска ватра у Ремској области и у правцу ка Прине. Французи су задржали неколико непријатељских препада у Шампањи и на сектору Маркиз. У Вогезима, у области од Ленжа до Виоли доста велика активност обеју артилерија. Свуда на осталом фронту ноћ је протекла на миру. Немачки аероплани бомбардовали су ноћас област северно од Нанси.

Званичан извештај од 23 часа. — Доста жива артилериска борба на десној обали Мезе, северно од коте 344 и на неколиким тачкама у Воевру. Није било пешадиских акција.

Авијација: У току 21. фебруара француски пилоти оборили су четири немачка аероплана. Француска авијација за бомбардовање бацила је 12.000 килограма експлозива на железничке станице и муниције магацине у непријатељској зони.

Лондон, 23. фебруара

Званичан извештај. — Непријатељ је покушао ноћас да изведе један препад уз жестоку артилериску заперчну ватру источно од Епехна, али је тај покушај сасвим пропао. Нека друга његова одељења која су покушавала да се приближе нама, југо-источно од шуме Гренције и источно од Пелкапела, одбијена су. Активност немачке артилерије у долини Скарпе, источно од Ланса, источно од Ипра и на сектору Нев Капеле.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 23. фебруара

Званичан извештај. — Јуче на целом фронту рђаво време спречило је сваку пешадиску акцију и у велико је смањило активност обеју артилерија. Наше су батерије с извесном упорношћу тукле непријатељске трупе у покрету, које су биле примећене у дну долине Бренте и у области превоја Берета. Рафале су измењане у долини Лагарине и у равници јужно од Понте да Пјаве.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Вашингтон. — Председник Вилсон је тражио одобрење од парламента, да може реквирирати огромне количине робе у Хобокену, које припадају Хамбуршком Прекоокеанском немачком друштву.

—

Берн. — „Германија“, орган канцелара Хертлинга, каже да је за сукоб аустро-немачки крив аустриски министар председник.

—

Берн. — Овдашњи дипломатски кругови уверавају, да сукоб између Беча и Берлина долази отуда, што Аустријанци подржавају Пољаке у борби против Немачке. Немачки амбасадор у Бечу

енергично је протествовао код цара Карла против таквог рада.

Крф, 22. фебруара

Као што смо већ били јавили, председник министарског савета, министар иностраних дела г. Пашић поднео је 14. фебруара Наследнику Регенту оставку целе владе.

Наследник Регент примио је оставку и ставио у дужност владе да отправља текуће послове до састава новог министарства.

(Пресбиро).

„ЈУГОСЛОВЕНСКА ШТАМПА У ХРВАТСКОЈ"

(Рајхспост)

„Заиста је чудна билька ова штампа присталица г. Пашића, Трумбића и другова. Данас ниче читава шума новина као оно некад за време балканских ратова и одмах после њих кад се вратио у Загреб злосрећни Милан Марјановић који је побегао од државног тужиоца, а коалиција га примила и који и данас путује по свету у служби Споразума против Монархије. Туже се на оскудицу у папиру, а сваки дан се појави нов лист.

Под маском Југословенства није Велико Србство још никад имало у Хрватској тако добре дане као сада. Тако у Загребу излази политички југословенски дневник Глас Словенаца, Хрвата и Срба, а у Осеку Југ. Ови су били најпре забрањени, по том опет дозвољени.

Говори се да је то било против воље подбана Д-р Крнјковића и да је са тим у вези било поношење његове оставке. Свакако су се југословенски делови коалиције показали јачи од владе г. Михаловића и листови су опет дозвољени. Какви су, види се н.пр. из 6 броја Гласа, где се у уводном чланку вели:

„Има привидних и пролазних повремених пораза, као што има и привидних и пролазних победа. Али није увек оно победа што се тако назива. Кад побеђени својим поразом више пружа свету него победилац, тада није он побеђени. Јер ни народи, ни човечанство, као ни појединац не живе само од хлеба. Није увек само материјално што човек тражи, нити човечанство тражи само то од једног народа. — Ко пружа самопожртвовање и херојзам, највиша добра човечанства — јер она су вечни доказ да човек стоји над животом — тај је добротвор човечанства и нико на свету не сме укаљати погрдом његов сјајан поклон. То се мора имати пред очима, кад се пресуђује о успеху и неуспеху, победи и поразу. — Никад није изгубљена ствар за коју су пале генерације. Глас гробова је јачи него грмљавина топова и чуће га и будуће генерације. Савест народа ће га увек чути. Нека дође итогод хоће, нека се и небо сруши, али одговор савести ће увек гласити: Живи остају верни мртвима.

Ова одушевљена химна посвећена је наравно Краљевини Србији. Није без интереса ни то што је Глас орган оних Срба, којима је коалиција била преблага и који су ступили у Старчевићанску странку да се под маском праваштва боре за Србство и да како коалицију тако и своју странку терају све одлучнијим великосрпским правцем.

Како идеја Југословенства обузима све више маха на све стране, види се и из прогласа напредњачке универзитетске омладине која захтева самосталну државу Хрвата, Срба и Словенаца на основу самоопредељења народа."

ПОВОДОМ ОТКРИЋА Г. ПИШОНА

Париз. — Открића г. Пишона о упутствима које је немачки амбасадор у Паризу г. Шен био добио уочи рата односно одузимања Француској вароши Тула и Вердена, била су предмет претреса у пленарној седници одбора Рајхстага, којом су приликом многи посланици поставили разна питања.

Г. Ледебур, независни социјалиста, изјавио је: „Захтев, који је г. Бетман Холвег хтео да упути Француској, представљао је право изазивање. Полузванична немачка штампа је признала истинитост открића г. Пишона. Према томе, Бетман је тај који је увукао Француску у рат".

Г. Готајн, радикал, признао је да су та упутства Бетмана Холвега дубоко потресла. „То је, додао је он, сасвим неопмљиво од стране немачке дипломатије".

Г. Позадовски је изјавио, да је откриће г. Пишона сматрао као један фалсификат француске владе; толико му је цела та ствар изгледала невероватна.

Државни подсекретар фон Дем Буш задовољно се тиме што је изјавио да је све речено што је било потребно да се каже о томе питању.

У штампи је објављен само један поверљан извод о том претресу, али и то је довољно да покаже да су откриће г. Пишонова, која утврђују предумишљај и изазивање Немачке произвела извесну нелагодност у парламентарним круговима. Што се царске владе тиче, она покушава да се из ове невоље извуче тиме што ништа не говори. Покушај прандања, који је објављен у „Нордајче Алгемајне Цајтунгу" и који је нашао места и у једном радиограму од 20. фебруара, постигао је само толико што је још јаче истакао поступке једне политике која сматра да јој је све допуштено. Овим је у пуној светлости утврђено да је Немачка, која је на крају крајева објавила рат наводећи лажне поводе, хтела по сваку цену да примора Француску на рат.

ПОДЛИСТАК

ИЗ ЖИВОТА ЈЕДНОГА РЕКРУТА

Када се 1915. године облак најезде надneo над отаџбином нашом, оборивши громове на села, градове и поља; када је са растурених огњишта нејач наша бежала блатњавим јесењим путевима, издишући од ледене беле и глади; када се наш борац упињао да задржи бујице тлачитељских сила... Радомир Јефтић, родом из околине Ваљева, ступио је под заставу као рекрут.

Са свију страна грозила је неман уништења слободног народног духа. А пасме наше потрбила болна скамењеност, она кобна смућеност душе, када се без ударца и суза доживљава издисање најмилијег бића. Кроз потребну свечаност земље наше корачале су дуге поворке тек стасалих младића.

То беху наши рекрути.

На ногама им опанци, на главама шајкаче, закићене јесењим цвећем и стручковима боспока, на уснама песме... Само су рекрути певали. Млади соколови беху тек излетели из својих тињишта, осетивши усташку крв у срцу и моћ подвига у крилима.

Кретаху се рекрути све даље. Прегазише равни Косова, покривене сребрнастим локвама снежне воде. Прођоше и царски Призрен. Зађоше у мрачне гудуре албанске, у црна легла шакалских људи. Разговори замреше, песме умреше, ћутање оживе. Дебар, Струга, Елбасан, Драч... Најзад стигоше у Драч.

Ледени дах албанских гора борио је пучину Јадрана, а пенушави таласи брујаху свој вечни, прастари жубор. Ту су млади соколови узаман изгледали сиње ширине мора — спасиоци не допловише за тиње већ малаксалих крила.

Под притиском оскудица и премора клонуше им главе на упале груди; вукући се ка Валони западоше рекрути у лепљива блатишта фијерска. Ту је многи млађани Млађа застао, занихао се и срушио у поноре вечног бесвешћа...

Суронеми глибови фијерски процвилише тихим јечањем; блатна пустиња накити се грозничавим очима, догорелајућим кандилцима. И док је златозрачно сунце Јадрана расипало жарке искре по алему суза утонулих младости, сури глибови фијерски сањаху летаргије: о милим најама, о добрим снашама, о далеким вајатима крај питомих шљивара...

Али рекрут Радомир Јефтић и ту беше дурашније снаге од свирепих искушења; ишчупао се и отуд. На Крфу је повратно снагу и постао млад војник прекаљене душе.

Већ у јесен 1916 године, у крвавим окршајима по маћедонским планинама, један једини куршум пробио му је леву ногу на четири места. Тек му извидаше ране, а повратна грозница обори га на постељу. Из дивизиског завојишта пренеше га у енглеску пољску болницу, а из ове санитетским возом у француску солунску болницу.

„Кад би једно јутро — прича Радомир, тај типични младар наше народне горе — а нотомобили само вукћу и брекћу пред болницом. А лекар ваће па нас издваја; вели — „Ови ће у Бизерт". Ја претрну. Какав Бизерт, наопако му звонило. Ја нећу на бару; нећу, вала, па да ме свег исеку! Тако се ја заричем и отимам, док стиже ред и на ме. Продрмаше ме два болничара за рукав:

„— Камрад, але, але вит, ајде Бизерт!

„А ја њима: — Нон, нон... Ја јок; нећу па да ме свег исечете!

„Потегоше они да ме изведу, а ја затего па нећу да идем. А они нешто „шу-шу", па ме сподбише, издигоше и посадише у нотомобил. Видо' ја, нема се већ куда, па се опомену славе моје светога Николе; помолих се Богу и светом Николи,

који 'но штити од воде и бродолома, па се умирих — одлакну ми.

„Стигосмо и на лађу. Кад тамо све сама белоња, рана добра а вино још боље... Знаш, то беше болничка лађа. У Бизерту се добро поткожих, али дође и дан повратка. Ух, и сад ми се кожа најежи кад помислим: Ја, Боже, колика је дубина и каква ти све жгадија не гиња кроз ону слану воду! Гадно ти је то удавити се; не зна ти се ни гроб, па те свет разнесе ајкуља и опиљке свакојака аждаја морска! А овде ти је друкчије: чвркне те куршум, погинеш, аз те бар саране ка човека. Зна ти се рака, препали ти се свећа, очита молитва, окади и прелије гроб... Све како се ваља.

„Утоварисмо се ми у три лађе, а наша беше последња. Напред шилкошу два томпиљера, а трећи је позади нас. Кад би трећа ноћ, а лађа писну „на ларму" — знаш то им је узбуна. Потекоше сваки своме сплаву, привезасмо печурке око груди, па чекамо... Али на том и прође. Но кад бемо стигли сирема остриу Мило, затресе се наша лађа, чисто поскочи, пуче, обви је дим...

„Све се устумара, узавре. „Јој, кућо моја! Јој, децо моја!..." Запева народ. Неки секу конопце о којима висе сплавови, други опасује печурке.

У томе часу бити — не бити, наш Радомир није ишао утврђеним путевима; и ту је испољно промућурност свога краја:

„Ја отрча' на кров брода, ђе но су Французи делили вино. Ту беа израније припремио једно празно буре — запчио га чепом и врањем. Ценио сам да ће ми буре боље ваљати но сплав. Препашем печурке па опет помену св. Николу. О, свети Никола, славо моја, заштито моја, не дај мене грешна, спаси мене! Прекрсти се три пута, а лађа се већ накренула... Ја довати' буре па се скомитла у бездну...

„Али висина је то! Док пљесну о воду, буре се обрте, ја одо' под њега, испусти га. Све ми се смрачи. Око ушију ми страшно клокоће и шушти, а у виду ми неки светлаци. Ибаци ме вода. Ја заусти да вичем, кад ме преплави талас. Мало после довати ме као нека рука за кодир, па ме извуче на сплав.

„Погледам, а наша лађа подалеко; накрцила се јадница, шушти и пишти и потреса се од пуцњева. Знаш, то јој навире вода у казане. А Шваба пустио на њу реветлектор — све сија. То Шваба узе слику...

— Какву слику?

— Па слику; она му треба за награду, зашто иначе сваки може да каже „Потопио сам лађу", али му то не важи ако нема доказа. Зато узима Шваба слику.

— Ко ти је то казао?

— Није ми ники казао, но ја сам тако ценим. Да видиш даље. Онај томпиљер позади нас пусти дим, баци и он светлос, рикну топовима, па јурну на сумарев. Он се загњури, побеже. Створише се од некуд и Енглези, па са чамаца само вичу:

— Срб, Србо... оџрајт... не бој! — А то зато што Енглез увек прво Србина спасава. Извукоше нас на томпиљере, ценим да се нико не удави. Ту повратим горку и слану воду што но је беа прогутао кад ме преплави талас. И ето ме, опет дођо. Нека се овде и погине и умре, али ја нећу више на бару; нећу, вала, па да ме свет исеку! — зарече се ваљда по стоти пут рекрут Радомир, причајући рововским друговима код села Зборског о својим поморским доживљајима.

А старији му ратници мудро примећују:

— Сачувај, Боже, белаја, а већ видели би шта би и како би...

м. ж.

НА ЗНАЊЕ

Ратном Пресбироу потребни су следећи бројеви „Ратног Дневника" од прошле (1917.) године: 47, 83, 100 и 126.

Моли се онај ко би те бројеве имао сачуване, а нису му потребни, да их што пре пошаље Ратном Пресбироу Врховне Команде.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 55 СУБОТА 24. ФЕБРУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

Крф, 24. фебруара

Услед смрти црногорског Кнеза Мирка, Наследник Регент Србије наредио је шестонедељну дворску жалост.

Пресбиро.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 24. фебруара

Српски званичан извештај. — 23. фебруара слабија обострана ватра.

Солун, 24. фебруара

Француски званичан извештај. — Ситуација непромењена.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 24 фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — Доста велика активност непријатељске артилерије пред Помпелом и у области Авокур. У Лорену, Французи су одбили један јаки непријатељски препад на Монсел; нападачи, претрпевши озбиљне губитке, изгубили су још и око десетак заробљеника. На осталом фронту ноћ мирна.

Званичан извештај од 23 часа. — Није ухваћен.

Лондон, 24. фебруара

Званичан извештај — Јутрос непријатељска артилерија је била активна на сектору Нев Шапел, затим су нека непријатељска одељења за препаде, користећи се густом маглом, вршила нападе на извесне наше истакнуте положаје северо-западно од Ла Басе. Недостаје неколико наших људи са једног положаја у који је непријатељ успео да продре, али на другим тачкама сва та непријатељска одељења су потиснута, оставивши нам неколико заробљеника. Непријатељска артилерија била је активна у току дана јужно од Камбреа, на извесним тачкама између Вермела и Армантјера као и источно и северо-источно од Ипра.

Доцнији извештај. — Активност немачке артилерије ка Рибкуру и у долини Скарпе. Велика активност обеју артилерија на сектору на Ипру, између пута који води за Менен и шуме Хутулст.

Јутрос, после жестоке артилеријске припреме, непријатељ је извршио један локалан снажан напад јужно од шуме Хутулст. На највећем делу нападнога фронта, његов је напад сломљен ватром наших трупа. Лево од наше линије, где је напад вршен са великом упорношћу, а уз дејство бацача пламенова, наше трупе које су држале неколико истакнутих положаја биле су приморане да се повију на фронту од 500 метара од прилике, пошто су се огорчено бориле. Доцније су противнападом, који је вршен на томе сектору од лаке јокширске пешадије, непријатељске трупе одбијене за 300 метара од наше првобитне линије са тешким губитцима. Наши су положаји потпуно повраћени. Наши су губитци незнатни. Трупе из Сусекса успешно су извеле јутрос један препад источно од Лавана, где су заробиле неколико војника. Њихови су губитци незнатни. Непријатељска артилерија показала је знатну активност у току дана а на извесним тачкама, нарочито у близини Флескијера и на секторима Живанши, Нев Шапел, Армантјер и источно од Ипра.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 24. фебруара

Званичан извештај. — У углу Лаги (Позина) наше су патроле успешно узнемиравале не-

пријатеља и изазвале живу ватрену реакцију. У долини Рио Фредо (висораван Азијаго) омање непријатељске групе, које су покушавале да се дохвате наших линија, дочекане су митраљеским рафалима и натеране на бегство. На источном сектору висоравни Азијаго и у области Понте ди Приола обе су артилерије с времена на време бивале веома интензивне. Енглеске батерије и аероплани оборили су један непријатељски аероплан а спалили два стална балона. Хидроплани из краљевске марине бацили су две тоне бомби на непријатељске бараке и бивоке у долини Кризоверо (доња Пјава).

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Рим. — Као одговор на гнусно бомбардовање уметничких споменика у Венецији, 15 италијанских хидроплана одговорило је тиме што су бомбардовали поморску пуљску базу, која је у исто време и главна станица аустро угарских торпиљера. Овај италијански напад је уродио пуним успехом, изазвавши многе пожаре по војним магацинима, од којих се један могао приметити чак и на одстојању од 50 км. Сви су се хидроплани вратили неповређени.

Рим. — Депеше из Берна тврде да је намеравана немачка офанзива на прагу, пошто су све припреме завршене. Многи знаци показују да ће немачка Врховна Команда отпочети напад једновремено на француском и италијанском фронту, где ће Аустријанци покушати да пробију линију на Пјави. Тврди се да се велике концентрације аустро угарских трупа врше на италијанском фронту и да муниција непрекидно стиже на то ојиште.

ОДЛИКОВАЊЕ Г. БАЛУГЏИЋА

Његово Величанство Краљ грчки Александар одликовао је орденом Спаситеља I реда са лентом, нашега посланика у Грчкој г. Живојина Балугџића у знак признања за велике заслуге, које је стекао својим неуморним радом на одржавању најбољих односа између Србије и Грчке и у најтежим временима. Уваженоме српском дипломати срдачно честитамо високо одликовање.

ИЗЈАВА Г. ПИШОНА

Париз. — „Матен" објављује врло значајне изјаве г. Пишона о јапанској интервенцији у Русији. Француски министар иностраних дела рекао је да јапанска интервенција, која би се састојала у искрцавању снага у Сибир, не би могла наћи ни на какве тешкоће. Безбедност Јапана налаже енергичне мере а савезници, са своје стране, не могу оставити непријатељу житне магацине и друге индустријске производе који се налазе у Сибиру. Европске силе остављају Јапану пуну слободу деловања у Сибиру.

„Повређујући уговор закључен са савезницима и потписујући са централним царевинама један засебан и нечастан мир, максималистичка влада се сама избрисала са листе савезника и слободних влада. Она више не представља ништа. Милионима Руса ишчекују своје ослобођење.

СПОЉНА ПОЛИТИКА АУСТРИЈЕ

Знаменита седница делегација

»Нује Фрије Пресе«

У једном ранијем броју „Ратног Дневника" донели смо говор чешког посланика д ра Странског о политичким односима између Србије и Аустрије. Данас доносимо његов говор о спољној политици Аустро-Угарске:

„Гроф Чернин ће тешко моћи порећи да се чл. 19 основних закона аустриске државе противи нарочитом закону којим би се у Аустрији могла дати превласт ма где, ма како и ма ком племену над другим. Постоји издајство према држави, али постоји издајство и према народима. По нама, издајство према народима је већи грех него издајство према држави. Гроф Чернин је већ потпуно заборавио да је тако што требало да се догоди у Чешкој, где се такође смерало, да се, путем силе или помоћу октроисања, украте повластице које су уставом загарантоване чешкој краљевини. Када министар посматра и проучава све те чињенице, да ли му је у истини толико тешко да поји, да се Словени у овој земљи као и у њеној другој поли сматрају као да су предати самовољи и лишени сваке заштите, као да су стављени ван закона, као да су напуштени од свих својих пријатеља и остављени под заштитом своје властите

снаге? Да ли у истини он не може да се убеди, да они неће моћи никада постати црно-жути и да никада неће моћи бити обојени црно-жуто?

У своме експозеу министар је рекао да се Италија сада може највише надати да добије status quo ante bellum, и да ће Италија, ако настави рат, доцније, постићи још гори мир. Ово треба да је каква министрова заблуда, јер сличне изјаве су такве да могу ставити у опасност изгледе који постоје за мир. Не може бити говора ни за какву нацију на свету да може, после овога рата, постићи један рђав или веома рђав мир, јер све морају добити добар мир.

Претресајући пољско питање, говорник примећује да се према изразима самога експозеа, овде очевидно тиче само васпостављања оних делова Пољске, које је била присаједанила Русија приликом разних деоба. Оваквим решењем, свако одвајање делова, које су присајединиле Пруска и Аустрија, било би искључено. У тој тачки централне владе су у опреци са руском владом која не само што напушта поседнуту Пољску већ и пољску земљу која је још једнако у сфери руске акције. Будући свет знаће само за једну Пољску, једну пољску Пољску а ни за какву аустријску или пруску Пољску. Чеси су за успостављање краљевине Пољске, за шта је и гроф Чернин али само на речима а никако и на делу.

Међународна страна чешкога питања би требала да наведе грофа Чернина, да у своме експозеу поклони овоме питању сву пажњу коју заслужује. И чешки народ је такође донео једнодушно једну одлуку историске важности, одлуку о поновном образовању чешке државе. Чеси никада заборављали да су били слободна нација, и они хоће да поново постану онолико исто слободни колико су и били. Баш сада чешки народ сматра да је дошао тренутак да се преобрази поново „овај немогући државни монструм", који је вештачки створен а насилно одржаван у облику оне првобитне федерације слободних и суверених држава од којих је и проистекао. Ово представља право самоопределења чешкога народа. У току месеца јануара ове године Споразум је својим ратним циљевима обухватио такође и ослобођење словенских и латинских народа Аустрије испод туђег господарства. Наша полузванична штампа хтела је тада те речи да протумачи распарчавањем Аустрије. Туђе господарство, о коме је реч, јесте германо-мађарско господарство, које фактички постоји, и октроисани устав од 1867. године. У јануару 1917. године Председник Вилсон, који је тада био неутралан, говораше, да се не може доћи до трајнога мира који не би признао и усвојио начело: да свака власт мора извлачити своју легалну моћ из пристанка оних над којима се врши. Све док министар иностраних дела не буде усвојио то начело, речи које буде изговарао у делегацији биће узалудне, јер се аустро-угарска делегација заснива на једном изборном праву које није ништа друго до руганье парламентарном начелу, услед чега читави народи који гласају нису у стању да наделствују да им се глас чује. Гроф Чернин не може представљати те народе, и он их представља на међународној позорници једино помоћу насиља које они трпе. Гроф Чернин мисли да је доста учинио за начело народног самоопределења кад ово преобраћа у право државног самоопределења. Чешки народ хоће да успостави чешку независну државу и он ће је успоставити. То је одлука непоколебљива једне велике, славне, храбре, мудре и радљиве нације. Не може о томе бити говора, да ли ће се та одлука остварити већ једино о томе: да ли ће се то моћи извести мирним путем.

(Наставиће се)

ПОДЛИСТАК

У НЕПРИЈАТЕЉСКОМ РОВУ

Дан. Снег пада непрекидно крупним пахуљицама, помрачујући и сужавајући видокруг на неколико десетина метара. На фронту тишина. Сви се склонили у земунице, одакле пажљиво посматрају лелујаво падање снега. Нехотично долазе у свест мисли о величанствености закона природног царства. У њима се и задрема.

„Бугари дремају у својим јазбинама. Премишљају о злочинима почињеним својим суседима. Они их муче. Црне мисли не дају им мира. Привиђа им се мрачна и крвава будућност. Србин мора доакати Бугарину." И разне друге мисли низале су се у глави нашег потпоручника.

Изабрао је три војника с којима ће ићи у непријатељски ров. Остали војници били су код

својих пушкарница, те да их помажу ватром, ако ово буде било потребно.

Српски и бугарски ровови раздалеко су једну стотину метара. Тај узани појас земље брисани је простор и за једну и за другу страну. Он се може прећи трком или пузећи. Тако је на Ветренику.

Изгледа да се и само облачно небо спустило ближе земљи, а крупан снег пада ли пада, никуд да се мрдне.

Искочи војник из нашег рова и, за тренутак, нестаде га у бугарском рову. Ни једна пушка не пламу. Суморна тишина; снег не пада као иначе, већ се као застирач спушта на земљу, испуњавајући цео ваздушни простор.

Одјури други, за њим потпоручник, па трећи војник. Бугари не пуцају.

Сва четворица су у бугарском рову. Ров празан; Бугара нема.

Марљиво и брзо разгледали су ров. Један осматра напред.

Ровови неочишћени са пуно разних отпадака. Они су слика бугарског мурдарлука. Крпа, обојака и дроњака свуда, између којих вире пушчани метци у рамовима и без ових.

Из овог рова води дубока саобраћајница у задњи ров, у коме су се налазили Бугари. Саобраћајница је била запречена крстилом уплетеним бодљикавом жицом.

Овај предњи ров Бугари поседају само ноћу, а у зору се повлаче у задњи ров, остављајући неколико осматрача у њему. Задњи ров утврдили су добро и против артилеријске ватре, те се у њега склањају преко дана да би је избегли у првом рову, боље видном с наше стране и слабије утврђеном.

Радили су вредно. Преносили су крстила испред рова и из саобраћајнице на нашу страну. Истовремено прикупили су и неколико стотина пушчаних метака.

Плану бугарска пушка и метак се зари у земљу између њих. Примећени су. Живо су се повлачили. Осу се прасак пушака и с једне и с друге стране. Метци су фијукали око њих.

Јако узбуђени и заморени, докотурали су се у наш ров. Ниједан није закачен.

Дам. В. Рашић.

КОНКУРС

Према решењу Господина Министра Војног ОАР.Бр. 11.492 од 15. фебруара тек. године при Главном Коњском Депоу у Текели образоваће се Поткивачка Школа, у коју ће бити примљено до 50 наших војника — неборача — који би изјавили жељу да сврше ову школу и обавежу се: да се после свршене школе упуте у трупу за мајсторе поткиваче.

Курс ове школе трајаће 4 месеца;

Кандидати морају бити писмени, и да нису старији од 35 година.

Пре пријема у школу извршиће се лекарски преглед.

По свршеној школи издаће се кандидатима потребно уверење.

Они, који по свршетку школе буду упућени у трупе за мајсторе имаће месечну плату од 80 динара.

Школа ће отпочети 1. априла тек. год.

Кандидати да поднесу своје пријаве редовним путем најдаље до 18. марта тек. год. Артилеријском одељењу Врховне Команде а лично да се пријаве Команданту Главног Коњског Депоа — Текели на дан 24. марта тек. год.

Сваки кандидат да пријаву напише својеручно и у истој означи: чин, звање у војсци, име и презиме, године старости, положај у грађанству и колико је и каквих школа свршио и да се обавеже, да ће по свршетку Поткивачке Школе ићи у трупу за поткивача.

Из канцеларије Артилеријског Одељења Врховне Команде Ар.Бр. 42.935.

СЛУЖБЕНИ ОГЛАС

Моли се команда у којој се налазе бивши обвезници 12-те граничне чете Брегалничке чете: каплар Стојан Н. и Мешљ Борађ, да извести о томе команданта колонских возова Дринске дивизије, с позивом на Пов. Бр. 2170.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 56. НЕДЕЉА, 25. ФЕБРУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 25. фебруара

Српски званичан извештај. — 24. фебруара слабија ватрена активност.

Солун, 25. фебруара

Француски званичан извештај. — Британске трупе успешно су извеле један препад у долини Струме. После жиле борбе прса у прса, цела посада једног бугарског истакнутог положаја побијена је. На другој једној тачки успешно је изведен један заседа, која је стала Бугаре веома озбиљних губитака. У кључу Црне, један непријатељски препад са загушљивим гасовима одбијен је пре него што је могао да допре до наших линија. На италијанском сектору одбијен је један бугарски препад ручним бомбама.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 25. фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — Немци су вршили препаде у шуми Ле Претр и на секторима Рејон и Трикур, који су потпуно пропали. На осталом фронту ништа ново.

У току дана 22. фебруара Французи су својим нарочитим топовима оборили један непријатељски аероплан.

Званичан извештај од 23 часа. — Артилериска акција на десној обали Мезе и у Вогезима. На осталом фронту ништа ново. У току 23. фебруара француски су пилоти оборили два немачка аероплана.

Лондон, 25. фебруара

Званичан извештај. — Синоћ је немачка пешадија, после жестоке активности која је трајала целога дана источно од Ипра, извршила напад под заштитом снажне артилериске ватре на једном фронту од 1600 метара, јужно од пута за Менен и северно од замка Полдерхок. И поред своје жестоке артилериске ватре и снажног напада, непријатељ је одбачен са губитцима са свих тачака, изузимајући у правцу Полдерхока, где је успео да продре на фронту од 200 метара од прилике у неке наше истакнуте положаје. Борба се наставила ноћас са жестином на тој тачки, где смо успоставили сне своје положаје. Синоћ смо одбацили својом ватром једно непријатељско одељење које је покушавало да се дохвати наших линија источно од Нев Шапеле. У току једног препада, који је јутрос успешно извршен на немачке ровове у истој области, Португалци су заробили извесан број непријатељских војника. У току другог једног препада који су трупе из Уестенда јутрос извршиле јужно од Фјербе, заробљено је неколико војника.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 25. фебруара

Званичан извештај. — Наша је артилерија јуче била активнија на планинском фронту од Адиђа до Пјаве. Тукли смо непријатељске трупе и раднике на висоравни Понеса, на ушћу Аса—Астико и на врху долине Френцеле. Непријатељска артилерија одговарала је нашој с извесном већом живошћу у јужном пределу Монтела, док је на осталом фронту дејствовала много слабије. Северо-западно од планине Граве наше су патроле дошле у додир са непријатељским предстражама, које су напале ручним бомбама.

И поред неповољних атмосферских услова, наши су аероплани бомбардовали један велики

парк непријатељских возова северо-источно од Одерцо.

АЗИЈСКО БОЈИШТЕ

Лондон, 25. фебруара

Званичан извештај. — Палестински фронт: У току бојева који су се водили између 19. и 23. фебруара британске линије, које се налазе с једне и с друге стране пута Јерусалим—Наблус, помакнуте су за три миље у напред а на фронту широком од 18 миља. 19. фебруара наша је авијација бацила неколико бомби на железничке станице и на непријатељске аеродроме који се налазе на 80 миља северно од Маана. 20. фебруара једна тона експлозива бачена је на железничку пругу Халал Ел Хеза и на непријатељске логоре близу Синет Мирмин (10 миља источно од Јериха). Ноћу 21. Турци су бацили у ваздух један од својих мостова на Јордану.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — Из Њу-Јорка јављају: Г. Хурле изјавио је, да ће министарство марине пустити у сообраћај, у току овог месеца, 26 нових бродова и да ће у исто време бити спуштено у море 34 друга нова брода. Сада, додао је г. Хурле, из радионица у којима раде 500.000 радника изаћи ће за врло кратко време близу 1600 нових бродова. Радионице на Западу су већ однеле рекорд, свршивши израду једног брода од 1600 тона за 64 дана Радионице на Истоку спремају се да тај рок још више скрате.

—

Атина. — Руски посланик кнез Демидов уручио је протест противу болшевичког споразума у Брест Литовску. Све руске мисије на страни учиниле су ово исто.

—

Штокхолм. — Опозиција покрајинских Совјета све више јача. Сумња се да ће општи конгрес Совјета одобрити споразум у Брест Литовску.

—

Лондон. — Бонар Ло тражећи кредит од 600 милијуна фунти стерлинга рекао је о војној ситуацији, да излазак Русије из савеза свакако утиче на ситуацију. На западном фронту после тога ситуација је сасвим измењена, јер је 30 дивизија с Истока пренето на Запад. Ипак су савезници у људству и топовима надмоћнији; али постоји могућност да и Аустрија пошаље своје трупе на Запад, што је слабо појачање. У ваздуху савезници су много надмоћнији.

Бонар Ло још није уверен у немачку офанзиву на Западу, али ма шта се догодило, војници су чврсто уверени у успех отпора. Наше победе у Турској значе велику корист и војнички и економски. Централне силе не могу помоћи Турској.

—

Париз. — Пишон је изјавио, да пребацивање јапанских трупа у Сибир неће наићи ни на какве тешкоће; европске силе остављају Јапану пуну слободу рада у Сибиру.

Крф, 24. фебруара

Руски отправник послова, г. Борис Пелекин, предао је српском министру иностраних дела ову изјаву:

Мир који је наметнут у Брест Литовску тако званој влади народних комесара — влади, која дугује свој постанак својој непоштеној пацифистичкој пропаганди, социјалној мржњи и вештачком растројству Русије, — не може ни у колико везивати остале многобројне руске елементе, који су свесни својих дужности према Отаџбини.

Они ће бити сретни што ће моћи наставити, уз драгоцену потпору савезника рускога народа, борбу противу спољњег непријатеља, која је била славно вођена, а у заједничком интересу од стране велике и недељиве Русије све до тренутка када су се дале осетити последице револуције.

Ослањајући се на то убеђење и надајући се да се неће моћи добити ратификација једног таквог бешчасног уговора, руском посланству је част још од сада известити Краљевско Српску Владу да она сматра тај уговор, који је лишен сваке међународне правне вредности, као једну увреду према руском народу."

(Пресбиро).

СПОЉНА ПОЛИТИКА АУСТРИЈЕ

Знаменита седница делегација
»Наје Фраје Пресе«

(2)

Гроф Чернин изјављује да је ово једно унутарње а не међународно питање. Реч је о народима а не о народностима и о њиховим узајамним односима у оквиру појединих држава; реч је о државном праву које им припада и о њиховој испољеној вољи којом захтевају државну независност; реч је, према томе, о једном међународном а не унутрашњем проблему. У случају да би гроф Чернин као министар иностраних дела показао једновремено свој немачки интерес и своје народне немачке симпатије, он би се очевидно показао неверан према своме цару.

Министар иностраних дела се пашти да створи утисак, да је могућно да се циљеви, којима теже аустриски Словени, постигну унутрашњим путем а на основици постојећег устава. Суд Беч—Пешта, изјаснио се године 1867. противу Словена. Словени се данас жале једној вишој инстанцији, узвишеном међународном суду светске демократије. Ето због чега се министар иностраних дела мора заинтересовати за национални програм, ако хоће да буде на висини своје задаће. Ми смо били изненађени, сазнавши из уста министра унутрашњих дела, да гроф Чернин изванредно много личи на максималисту Троцког.

Лангенхан: И ми такође!

Странски: Ми сасвим друкчије заминљамо Троцког. Али оно што сада није, може се остварити, ако се гроф Чернин угледа на Троцког. Све док гроф Чернин не буде усвојио гледиште о праву самоопределења народа, које ће бити загарантовано међународном контролом на конференцији мира, он не треба да се чуди што Чеси немају никакве вере у његову политику."

„Рајхспост" од 21. јануара доноси ово:

Југословенски делегат Корошец:

Делегат др. Корошец изненађује се што је министар иностраних дела заузео данас један пријатељски став према Вилсоновој ноти. Што се тиче Вилсонових резерви, говорник, у име Југословена, протествује противу чињенице да би уставни организам монархије могао пружити основу за слободно развијање народа, јер устав гарантује двома привилегисаним народима државну власт само за експлоатацију политички подјармљених народа. Изборно право не би се могло сматрати као опште усled поделе изборних округа. Због тога у Мађарској словенски народи и немају положај који им припада. У Хрватској влада привидна аутономија, а Босна и Херцеговина су предате најбестиднијем апсолутизму. Чеси и Југословени су увек, почев још од 1848. године, захтевали своје право да сами собом располажу, а то ће рећи много пре него што је Споразум употребио ту формулу. Сматрати да је све оно, што ненемачки народи захтевају, политика Споразума било би погрешно. Још у самоме почетку министар иностраних дела је усвојио начело мира без анексија и одштета, а међутим у току преговора у Брест-Литовску, Немци су открили дотле притајене анексионичке апетите. Исто тако стално се не зна на чему сио са анексионистичким прохтевима Бугара. Оно, што изгледа да је главни циљ преговорима поведеним са Украјином, т.ј. послови са том земљом, изазвало је велико врење у народу.

Ако одбор нагласа министру тражено поверење, овај не би требао да изгуби из вида, да Словени немају у делегацији оно представништво, на које би имали право и да, следствено, већина народа још није испољила своје поверење. Говорник не може да гласа за поверење.

— Наставиће се —

ИСТИНСКИ МИР

— Мишљење једног Немца —

Лондон. — „Дејли Кроникл" објављује тезу немачког социјалисте Брука, Марксова ученика и интимног пријатеља Бебела и Бернштајна. Брук каже, да енглески социјалисти могу покушати да увере кајзера да абдицира, као и да га принуде да усвоји услове мира Лојда Џорџа. „Немачки социјалисти мањине — рекао је он — једини су, који предвиђају и схватају прави резултат овога рата". О члановима „немачке организоване демократије" Брук је рекао: да су многи од њих под оружјем или у затвору или да раде под војном контролом.

„Замислимо — наставља Брук — да савезничка конференција постигне повољан резултат, да се савезнички услови мира једнодушно усвоје и да представници Немачке натуре Јункерима своју жељу, ситуација би ипак остала иста каква је данас. Јединство немачких социјалиста, кад би се

остварило, изазвало би бојазан владајућих кругова. За време првих месеца рата, немачка влада је позвала народ под оружје и верни немачки социјалисти саветовали су масе да се покоравају. Према томе, са те стране, не може се очекивати никаква помоћ.

Ја уверавам моје енглеске другове, да се наши демократски идеали могу остварити једино после пораза Немачке на бојном пољу. Сви народи зараћених држава вољни су да се дође до мира. Али пре но што дође дан ослобођења, барикаде, које су Хохенцолерни и Хабсбуртовци подигли, морају бити уништене".

НЕМАЧКА И АУСТРИЈА

Берн. — „Берлинер Тагеблат" пише: Влада није више могућа у Аустрији. Немачке партије су неповољне према Чесима, Југословенима и Пољацима. Није дакле немогуће да се развије таква ситуација, која би натерала аустриску дипломатију да се покаже часна, и поред својих друкчијих наклоности и супротних тенденција.

Рајнско Вестфалске Новине пишу: Политичка ситуација у Аустрији експлоатисана је против Немачке на најперфиднији начин, а др. Сајдлер није ништа учинио да заустави ове нападе. Напротив, цензура, која је увек тако строга у Аустрији, показала се врло прилагодна према новинама које су систематски припремале јавно мишљење против Немачке.

КЊИЖЕВНОСТ

ОЦЕНЕ И ПРИКАЗИ

„Историја Србије" од капетана Х. В. В. Темперлеа; цена 10.6 шилинга или 13.50 др.

Ова књига која је угледала света у Лондону пре неколико месеца, долази у веома згодан час. Њен је значај у толико већи што се у њој јасно доказује чињеница: да се историјска права српскога народа простиру на једну куд и камо ширу област него што је она коју обухватају географске границе Краљевине Србије и Црне Горе. Осим тога, овај научни рад у толико је драгоценији у колико пре његове појаве на енглеском језику није било никаква дела о општој историји српскога народа.

Капетан Темперле имао је најпре намеру да напише само историју нове Србије, т. ј. од почетка XIX столећа па до балканског рата у 1912. години. Али он је убрзо увидео, да је историја савремене Србије толико тесно скопчана са њеном старом историјом, да је одмах проширио свој првобитни план и обухватио целу историју српскога народа, од постанка његова па до овога рата који притискује толике народе. И добро је учинио. Српска славна прошлост, у неку руку, живља је у песничкој души српскога народа него ли садашња времена.

Г. Капетан Темперле, који је у мирно доба професор на Универзитету у Кембриџу, путовао је више пута по Балкану, где је годинама и свестрано проучавао историска, политичка и етнографска балканска питања, искоришћујући уједно у обилатој мери и саму дипломатску архиву у Лондону. Он оцртава тенденције и резултате разних сеоба Срба на север, нарочито оне из 1371., 1480 и после буне око 1690. г. Јасно износи значај који има по данашњу политику ширење Срба по крајевима северно и западно од садашње Србије. Описује прилике и околности које су поделиле Србе и Хрвате, као православне и римокатолике, али енергично потврђује и утврђује јединство расе, језика, осећаја и т. д. свију Југословена.

Делимично решење српскога односно југословенскога питања искључено је, према томе, основним чињеницама, и једино правично и рационално решење тога питања било би интегрално остварење југословенских тежњи које су сада кристализоване у Крфској Декларацији.

Мајор Сим.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 57. ПОНЕДЕЉАК, 26. ФЕБРУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 26. фебруара

Српски званичан извештај. — 25. фебруара наша артилерија разорном ватром тукла је непријатељске организације. 24. фебруара бомбардован је Битољ са преко 180 пројектила; порушено је осам зграда.

Солун, 26. фебруара

Француски званичан извештај. — Слабо дејство наше артилерије у области Сокола а непријатељске на Струми, северо-источно од Битоља и у кључу Црне.

Наша је авијација бомбардовала непријатељске коморе северно од језера Тахиноса.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 26. фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — Није ухваћен.

Званичан извештај од 23 часа. — Активност обеју артилерија на Бан де Сант и Виоли. На осталом фронту ништа ново.

У току 24. фебруара француски пилоти су оборили два немачка аероплана а друга два, озбиљно оштећена, пала су у немачке линије. Потврђује се да је оборено пет немачких аероплана у току 21. и 23. фебруара. Француска авијација за бомбардовање извршила је више летења: 14.000 килограма пројектила бачено је на железничке станице, кантонмане и авијатичке логоре у немачкој зони. Забележено је више пожара.

Лондон, 26. фебруара

Званичан извештај. — 23. фебруара оборено је дванаест непријатељских аероплана а десет других приморани су да слете ван домашаја контроле. Три енглеска апарата нису се вратила. Енглески авијатичари са добрим резултатима бомбардовали су 24. овог месеца железничке пруге, гараже и фабрике у Мајенсу; бачено је више од једне тоне експлозива. Примећени су велики пожари. Сви су се наши апарати вратили.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 26. фебруара

Званичан извештај. — Од Стелвија до Бренте умерена артилериска борба а већа активност извиђача. Неке непријатељске трупе су растеране у области планине Чивидале а неколико клизача је натерано на бегство код Тонале. У долини Позине наше су патроле смело узнемиравале непријатељска истакнута одељења, изазивајући узбуну у њиховој средини. Непрекидном и наглом пушчаном ватром наша истакнута одељења су приморала непријатељске патроле да се повуку. Од Бренте до Мора слабија повремена артилериска ватра.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 26. фебруара

Званичан извештај. — Месопотамиски фронт: Британске трупе су заузеле Хит на Еуфрату 24. овог месеца, не наишавши ни на какав отпор. Турске трупе повукле су се у Сахилијан, седам миља северно.

Крф, 25. фебруара

У присуству Наследника Регента Александра синоћ је одржана свечана сед-

ница у француско-српској школи у Крфу, којој је председавао посланик француске виконт де Фонтене. Присутни су били: чланови Владе, команданти савезничких трупа, српски народни посланици и многобројна публика.

Француски посланик је држао знаменит говор, у коме је истакао величину француско-српског пријатељства, које је највећим делом проистекло из пространог ширења француских идеја у српском народу, као и из ширења француског језика у Србији, што се дугује непрекидним напорима француских и српских интелектуалаца и учитеља.

Посланик је завршио говор, рекавши да је срећан што ће веома велики број Срба знати француски језик после рата, јер Французи и Срби, будући чланови једне породице, морају се разумевати.

Министар Просвете и Црквених Послова Србије одговорио је, захвалио се посланику, истакао своју веру у победу француске културе и француског оружја и разделио одличја професорима француско-српске школе.

(Пресбиро).

СРПСКО ДРУШТВО ВЕЛИКЕ БРИТАНИЈЕ

(The Serbian Society of Great Britain)

Ово је друштво образовано у месецу јулу 1916. године.

Његови су циљеви:

1.) Гајење и учвршћивање тешњих односа између Велике Британије и Србије и целе југословенске расе.

2.) Истицање значаја, који би имала једна Држава уједињених Југословена као залога постојана за слободу Европе.

3.) Радити на пријатељском споразуму између Југословена, Италије и Румуније.

4.) Рад на уједињењу Југословена објашњава:

а) основном цртом савезничке политике која је прогласила обезбеђење права и слободе малих народа;

б) околношћу што би Југославија представљала најбоље јемство против германских умишљаја за заподбијање политичког и економског господарства над целом Европом и Истоком, и

в) чињеницом што би уједињени Југословени представљали најпоузданију установу за одржање мира на Јадранском мору и на Балкану.

5.) Радити у том смислу заједно са свима сличним друштвима и удруженима у Великој Британији и ван ње.

У друштво могу ступити као чланови само енглески поданици.

Друштво се састоји из једног председника, чланова управе, извршног одбора и чланова улагача. Годишњи је улог од 27 динара.

Међу члановима се налазе: адмирал сер Хидворт Ме, ђенерал-мајор лорд Ајров, Д-р Џемс Бири и шест посланика из Доњег Дома.

Друштво је објавило извештај о свом једногодишњем раду у месецу децембру прошле године у Лондону. Извештај је написан у облику брошуре са фотографијама г. г. Лојда Џорџа и Николе Пашића и овим девизама:

Where there is no vision, the people perish'

(Онамо где нема идеала, народи нестају) и

In honour of the small nations

(За част малих нација).

У извештају се налазе подробности о првом, инаугуралном скупу одржаном 20. октобра 1916. године у Меншен Хаузу у Лондону. Тада су говорили Лорд Кромер, председник друштва, сер Едуард Керсон, г. Викам Стед итд. Следећа резолуција је једнодушно усвојена.

„Овај скуп потврђује своју тврду веру да су уједињење југословенске расе и тесан споразум Југословена са Италијом битни услови за будући мир у Европи и представљају, према томе, највиши интерес за народе Британске Државе."

На састанку Одбора, одржаном у месецу јуну 1917. г., решено је да се г. Лојд Џорџ нарочито упозна са великом озбиљношћу ситуације у Србији. 25. јуна, састављено је у том смислу једно писмо и упућено г. Лојду Џорџу, председнику министарског савета.

18. јула, народни посланици, који су чланови извршног одбора, сазвали су тајну седницу у Доњем Дому, на којој су били присутни многи чланови оба Дома. На том састанку донесена је ова резолуција:

„Српско Друштво и присутни чланови пар-

памента скрећу пажњу Влади на озбиљност стања Србије и вољни су настојавати на потреби да се поврати вера и поуздање српскога народа, владе и војске у искреност и добру вољу Енглеске, па захтевају, да се јавно каже у облику одлучне обавезе: да ће Британска Влада подржавати упорно и непрекидно Србију и праведне тежње Српскога Народа."

При крају месеца јула пр. год. Друштво је упутило штампи једно јавно писмо у коме се доказује дуг Савезника према Србији и истиче сва озбиљност њеног положаја. То је писмо објављено у већини енглеских и француских великих листова.

Г. барон Сонино поздрављен је приликом његове посете у Лондону са искреношћу и умољен да употреби свој моћни утицај у служби споразума између Италије, Србије и Југословена.

8. августа пр. год., г. Никола Пашић био је гост извршног одбора. Приређен је у његову част обед у Хотелу Савоа у Лондону. Међу осталим гостима били су: лорд Роберт Сесил, г. Херберт Самуел и г. Лојд Џорџ. Држани су значајни говори. Говорг. Лојда Џорџа особито је био значајан.*)

Одржано је више митинга у разним великим центрима у Енглеској, Шкотској и Ирској, а вешта и дискретна, парламентарна и лична пропаганда непрекидно се води ради остварења друштвених циљева.

мајор Сим.

*) »Ратни Дневник« је у своје време донео те важне беседе.

ЗНАЧАЈ МИРА СА РУСИЈОМ

„Ендепандан"

Максимализам се сурвава у најжалоснијем свом одрицању. Пред наглим наступањем Немаца ка Петрограду и сриу Русије, он је примио жмурке све услове непријатеља. Одважном држању, које је Троцки одавао у Брест Литовску, следовала су плачљива блејања једне тобожње владе коју обузима страх и која изјављује своју готовост да претрпи све срамоте и унижења, само да се инвазија задржи.

Добивши све што су желели па чак и више но што су се надали, Немци су показали своју великодушност тако и толико што више нису хтели да наставе своје наступање, и резервисали су за друге фронтове све снаге које беху мобилисали против руске авети. Максималисти ће им можда бити захвални на том лепом гесту; али ће цео свет бити сведок начина на који се Немачка уме умеравати у својој победи. Јер нису то више само балтичке провинције и Пољска, које мисли да коначно отме Русији, већ су овде у питању и богати предели Батума, Карса и Ардахана које Немачка хоће поново да врати под отоманско, т. ј. под своје господарство, јер се не зна ко ће и у чију корист експлоатисати те Каписконе мору суседне земље. И овога пута се мора констатовати брига коју Немачка води о вољи народа, као и то са каквим цинизмом она предаје голоруко јерменско становништво његовим џелатима. У извесном смислу треба се и радовати што је Немачка на тако потпун начин открила своје смерове и до краја показала њихову истинску природу. Нико више неће моћи сумњати у опасност коју представљају за светски мир незаситљиве германске амбиције, у опасност коју би сачињавао мир којим би се ратификовали брест-литовски услови. Срећа је само у томе што је овде у питању једно по све привремено стање ствари.

Савезници мисле сада, више но икад, а председник Вилсон је то поново казао потпуно јасно и без увијања, да мир којим ће се овај рат завршити мора образовати један блок, мора бити мир целине, складан и хармоничан, обезбеђујући свуда тријумф начела, у име којих силе на Споразума ратују. Мир не може бити резултат цењкања између појединих влада, а најмање када те владе, као што је максималистичка, представљају једну мањину и израз су само једне котерије. Коначан мир може бити потписан само на великом међународном конгресу који ће се састати кад се борба буде завршила. Ова врста Сан Стефанског уговора, који је Немачка недавно наметнула једној анархији без куражи и без достојанства, биће ревидиран када побеђена Немачка буде приморана да прими основице једнога режима, где права народа неће бити гажена и где се клице нових конфликата неће намножавати по вољи и на задовољство појединачног себичњаштва. Али за то је потребно да Немачка буде побеђена. То Савезници осећају и појимају боље но икада. Сурвавање максималиста, далеко од тога да умањи њихову борбену вољу, учиниће само да се она појача. Први резултат те воље биће да се знатно појача војни напор Јапана. Други ће се ускоро затим ја-

вити, који ће показати Немачкој да ће на крају крајева цивилизација и право добити последњу реч.

Агатон.

СПОЉНА ПОЛИТИКА АУСТРИЈЕ

Знаменита седница делегација

»Наје Фраје Пресе«

(3)

Еленбоген немачки социјалиста:

„Гроф Чернин је прешао ћутке преко жеља и тенденција изражених у угарској декларацији, у којима је реч о исправци граница и о анексијама на југу наше земље. Израз „исправка граница" може да послужи као повод за будуће анексије. Министар иностраних дела дужан је да изјави јасно да ми не идемо ни за каквим насиљем, нити војничким нити економским, према Румунији и Србији.

Гроф Чернин је изјавио, да одбијамо свако страно туторство у нашим унутрашњим односима. То се тврђење даје дискутовати. И сам мислим, да би требало да ми сами изменимо своје унутарње односе. Главно је да се ти односи морају мењати. Не може се веровати да беседе Лојда Џорџа и Вилсона, које се баве нашим унутрашњим стварима, буду само израз злобе, неразумевања или само празне фразе. Не треба бити заслепљен и превиђати да је неодређеност у нашим унутрашњим односима била један од узрока овога рата. Та је неодређеност и изазвала аспирације страних држава на аустро-угарске покрајине. Напоменимо само случај Србије у почетку овога рата. Овде није реч само о аустриском унутрашњем питању већ о светском питању. Приморан сам констатовати да ми имамо једну владу која се, у опште узев, не бави целим проблемом. Мене изненађује што министар иностраних дела не појима значај и домашај тих питања у светској политици. Не може се лепим речима наметнути ћутање Вилсоновом захтеву односно унутрашњег преуређења наше земље. Треба бити начисто са тим, да се блаженим и пасивним начином, на који се хоће да избегне решење националних питања, непосредно наводе народи на револуционарни пут, јер овим народима ће бити немогућно после рата, да живе под старим изанђалим државним обликом, под којим су до сада живели".

Удржал (Чех):

„Овај светски рат не може се завршити а да не остави трагове. Ми смо приморани да се модернизирамо. Гроф Чернин мора пре свега потражити лека нашим унутрашњим тежњама. Говорник не захтева уставну реформу већ право за све народе, да могу сами собом располагати. Све оно што се догодило у Чешкој, учврстило је Чехе у њиховој вољи да своју ствар поднесу на решење просвећеноме свету, јер су убеђени да у Аустрији неће никада моћи извојевати своја права."

Што се тиче радничкога штрајка, Удржал вели да су социјалисти успели, привремено, да узму у своје руке управу над масама, али, ако би услед глади избио какав нови покрет, они више не би били у стању да исти савладају или да њиме управљају, јер глад не зна за разлоге.

(свршиће се)

НА ЗНАЊЕ

Решењем Министарског Савета од 24 јануара ове године одобрена је позајмица у 500.000 франака: Извозној, Прометној, Земаљској и Привредној Банци ради враћања улога, којима је то неопходно потребно, с тим да Банке ову суму предају и само на ову цељ употребљавају решавајући сваки предмет споразумно. Једном лицу — депоненту — не може се исплаћивати више од 1000 динара. Ове ће исплате потписане оверавати Комесар Владин при Народној Банци. Ово се саопштава заинтересованим улагачима ради знања. Пријаве упућивати дотичним Банкама преко српског конзулата — Ница.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 58 УТОРАК, 27. ФЕБРУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 27. фебруара

Српски званичан извештај. — Ноћас смо пушчаном ватром и ручним бомбама одбили непријатељско оделење пешадије у пределу Ковила. Прошлог дана пред зору извршили смо успешан препад на непријатељске ровове јужно од Градешнице.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 27. фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — Французи су одбили неколико препада јужно од Бетени, на левој обали Мезе и у Вогезима. Немци су претрпели доста губитака и оставили нам неколико заробљеника. Нека наша оделења продрла су у немачке линије источно од Обрива и у области Бадонвилера, где су порушила непријатељске заклоне и заробила неколико војника. Свуда на осталом фронту затишје.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана ништа ново није се догодило, осим доста живе артиљериске борбе на неколиким тачкама северно од Шемен де Дама и у Вогезима код Хартмансвилеркопфа.

У току 25. фебруара оборено је пет немачких аероплана у ваздушним борбама. Француске ескадриле за бомбардовање бациле су 10.000 килограма пројектила на разне немачке железничке станице и установе у областима северно и источно.

Лондон, 27. фебруара

Званичан извештај. — После бомбардовања наших ровова у близини Армантјера, непријатељ је јутрос вршио препаде на наше ровове на том сектору. На једном месту непријатељски је препад одбијен а на друга два непријатељ је потиснут са крвавим губицима, после борбе. Пет наших људи недостају. Нека непријатељска пешадиска оделења су такође напала наше положаје близу Пашенделе и свуда су одбијена са губицима. Заробили смо неколико војника. У току ноћи један наш положај, јужно од шуме Хутулст, освојен је од непријатеља, али смо га одмах повратили. Четири наша човека недостају.

Доцнији извештај. — Јуче у зору непријатељ је вршио један локалан напад јужно од шуме Хутулст. Напад је сломљен ватром наших трупа и нашим противнападима. Напредовали смо за 300 метара с ону страну немачке линије. На тај начин смо повратили првобитно стање.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 27. фебруара

Званичан извештај. — ..... до Гарде. Непријатељске групе растеране су у долини потока Вермељана, источно од Ладамело и у области Тонале. Од језера Гарде до Пјаве учестана узнемиравања ватра на висоравни Азијаго и на левој обали Бренте. Растеране су непријатељске патроле јужно од Наго. Дуж Пјаве активност узајамна. Наши митраљези су тукли непријатељске војнике на речној обали пред Ценцоном. Служећи се успешним резултатима извиђања наших аероплана, наше су батерије изазвале пожар у једној непријатељској батерији, тукле радничке групе источно од Салетуола, растерале и потопиле неке чамце пред Фогаром. Напа је авијатика била активна у току ноћи. На левој обали Пјаве енглески су авијатичари оборили два непријатељска аероплана.

АЗИЈСКО БОЈИШТЕ

Лондон, 27. фебруара

Званичан извештај. — Палестински фронт: 24. фебруара у зору наше трупе које оперишу у долини Јордана, наставиле су своје наступање ка северу. Наше су трупе прешле реку Вади Ауја, где су наишле на слаб отпор непријатеља и извршиле напад на турски положај Кол Бејудат, који се налази на 5 миља западно од Јордана. Непријатељ је упорно бранио тај положај, али је он ипак освојен у 3 часа по подне. С друге стране пута Јерусалим—Наблус наступање је извршено на фронту од 13 миља по ширини и две до три миље по дубини. Источно британске су трупе заузеле Кепр Малик, Тел Асур и Селвад. У току дана непријатељ је у више махова покушавао узалуд да поврати Тел Асур. Трупе западно од пута Наблус достигле су до линије Бури—Бардавил—Атара—Ајул—Џепр-Ес-Садан, где су наишле на слаб отпор. Аеропланп су извршили успешна бомбардовања близу Лубана, на главном путу Јерусалим—Наблус. Забележени су непосредни погоци трупа и коморе.

СРПСКО-ХРВАТСКО-СЛОВЕНАЧКА АКАДЕМСКА ОМЛАДИНА У ШВАЈЦАРСКОЈ

Од централног одбора опште организације уједињене Српско-Хрватско Словеначке Академске Омладине у Швајцарској добили смо ова два прогласа:

I.

Срби — Хрвати — Словенци — расом, језиком и културом један народ, — Југословени, борећи се на разним фронтовима против Аустро-Угарске Монархије или говорећи преко својих народних представника и интелектуалаца дао је небројено пута израза праведнопе захтеву на слободан и независан културно-политички живот и жељу за уједињење са Србијом и Црном Гором у једну независну, демократску државу.

Његова академска омладина у Швајцарској сматра за своју свету дужност, да и она својим скромним снагама допринесе остварењу тог националног идеала, па да би њен рад био што енергичнији и кориспији, ујединила се у једну Општу Организацију.

Општа Организација Уједињене Српско-Хрватско-Словеначке Академске Омладине у Швајцарској поставила је себи за циљ, да путем обавештавања светског јавног мнења, приређивањем јавних конференција, информативних брошурама, апелима и меморандумима — тражи интегрално уједињење свију делова свога народа у независну, демократску државу, која ће бити уређена на принципу суверенитета народне воље, изражене преко народних представника, изабраних на основу општег, тајног, једнаког и директног права гласа, у Великој Народној Уставотворној Скупштини.

Извршни орган и представник Опште Организације Уједињене Српско-Хрватско-Словеначке Академске Омладине у Швајцарској је Централни Одбор, који сачињавају делегати свију Српско-Хрватско Словеначких студентских друштава у Швајцарској.

Седиште Централног Одбора налази се у Лозани.

II.

Централни Одбор Опште Организације Уједињене Српско-Хрватско-Словеначке Академске Омладине у Швајцарској, сматра за дужност да изнесе своје гледиште на стање створено последњим политичким догађајима, који се односе на решење југословенског питања.

Неоспорна је чињеница, да су Срби, Хрвати и Словенци један народ, који се поробљен и раздељен стално бори за своје ослобођење и оправдано захтева уједињење у једну демократску, од Аустро-Угарске независну државу. У тој борби Србија и Црна Гора жртвовале су своју слободу; југословенске дивизије, састављене од добровољаца из Аустро-Угарске, гинуле су у Добруџи; југословенски посланици у бечком парламенту и хрватском сабору, непрестано и једнодушно захтевају уједињење свог народа у једну независну државу — све то даје најјачи доказ целом свету да је Југословенима (Србима-Хрватима-Словенцима) дали опстанак под Аустро-Угарском ма у ком облику немогућ.

Југословенска Академска Омладина у Швајцарској као интелектуални представник свога народа улаже најенергичнији протест против свих покушаја, који угрожавају његове праведне аспирације и најављује:

1.) Југословени (Срби, Хрвати, Словенци) се неће задовољити никаквим делимичним решењем

свога националног питања и захтевају да се оно реши по принципу народног самоопределења на најширој демократској основи.

2.) Умољавају своје званичне представнике Краљевску Српску Владу и Југословенски Одбор у Лондону за тачну изјаву о политичком положају нашег народа и за енергично настојање, да се наше национално питање праведно реши, а сходно једногласној в о љ и нашег народа.

3.) Очекујући да ће дух руске револуције решити и питање народа Аустро-Угарске: Југословена, Чехо-Словака, Пољака, Украјинаца, Италијана и Румуна повадрања сваки револуционарни покрет у Аустро-Угарској, који иде на то, да се народи Аустро Угарске ослободе политичког и социјалног ропства.

Свима онима који прелазе преко горњих чињеница и наших праведних захтева довикујемо, да право нације на живот и културни развитак не може нико поништити и да ће онде, где престаје моћ званичне политике, она иста енергија народа, која је разбијала челичне препреке на разбојиштима Балкана и Добруџе, успети да прибави себи своје право.

ПОСЛЕ НЕМАЧКО-БОЉШЕВИЧКОГ СПОРАЗУМА

Атина. — Представник Русије, кнез Демидов, упутио је свима савезничким представницима у Атини, као и министру спољних послова г. Политису, следећу ноту:

„Руска Телеграфска Агенција" објавила је 17. фебруара усвајање наметнутих услова од стране Немачке и потписивање споразума о престанку непријатељства између максималистичке владе и централних сила.

Пред оваквом повредом споразума закљученог између Русије и њених Савезника, ја сматрам за своју дужност да енергично и са великим гневом протествујем против оваквог поступка једне владе која на сраман начин баца Русију у непријатељске руке и која тежи не само распарчавању земље, него помаже да она постане инструменат који ће послужити непријатељу за повољно остварење његових тежњи.

Из горе наведених разлога част ми је најавити Вашој Екселенцији да ја, као представник једне и нераздвојне Русије и веран извршилац њених обавеза, сматрам закључени споразум као неважећи".

Атина. — Централна Русија изјаснила се против споразума у Брест-Литовску.

Штокхолм. — Ситуација у Русији постала је још критичнија. Велики део Совјета жучно напада максималисте и позива народ да се брани противу максималистичке издаје. На прекјучерашњем министарском савету Љењин је предложио да се престоница премести у Москву, пошто је Петроград стално у опасности због Немаца који су на 100 километара од вароши. Пошто су Совјети из провинција противни споразуму, постоји велика сумња да ће та општи конгрес совјета ратификовати.

Париз. — Хавасова агенција демантује немачке вести о томе да се Јапан спрема да објави рат Русији. Интервенција Јапана нема претежи карактер нити је пак каква опасност за Русију. Сви Руси, непријатељи максималиста, потпомагаће Јапан у његовом предузећу.

Лондон. — У Русији је отпочела снажна кампања против Немаца. Могуће је да ће се појачи устанак и да ће народ спрати срамоту коју су му нанели бољшевици.

Париз. — „Њујорк Хералд" пише, да су циљеви јапанске интервенције: да заузме сву храну и ратни материјал, који су напустили Руси у пристаништима Сибира; да штити Русе од германске халапљивости.

ГОВОР БОНАРА ЛО

Лондон. — Говорећи у Доњем Дому, министар финансија г. Бонар Ло је изјавио:

„Операције на Балканском фронту биле су више но једанпут критиковане у Доњем Дому. Али они који су се нарочито истицали тим критикама, нису имали поуздану представу о ситуацији на Балкану.

Није тешко бранити побуде са којих смо образовали Балкански фронт. Кад се Савезници не би, ево већ две и по године, бринули о одбрани Солуна, оборени режим у Грчкој и даље би владао. Целу би земљу поседи Немци, који би на тај начин загосподарили њеним пристаништима и њеним лукама, а то би сачињавало један удар од врло великог значаја противу нас. Један озбиљан

проблем би се поставио за нас, чим би грчке обале постале базе непријатељским сумаренима. Било би нам апсолутно немогућно да одржимо своје везе са Египтом. То је питање отклоњено поседањем Солуна и стварањем балканског фронта."

Г. Бонар Ло је потом одао достојну хвалу ђенералу Гијоми, који је успео да стекне поверење свих трупа савезничких што су под његовом командом и које састављају пет разних народности: француска, италијанска, српска, грчка и британска.

За тим је бацио један летимичан поглед на операције противу Турске и извео закључак, да је Велика Британија једна Источна Сила.

СПОЉНА ПОЛИТИКА АУСТРИЈЕ

Знаменита седница делегација

»Наје Фраје Пресе«

(4)

Клофач (Чех):

„Министар иностраних дела дао је само једну крњу слику о орјашкој борби овога светског рата, нарочито у колико се тиче узрока рата. Аустрију је повукла Немачка, која је тежила светском господарству. Овај рат није био одбрамбени рат, рат за опстанак монархије, већ један чисто империјалистички рат, један завојевачки рат наперен противу Србије, један рат који је у исто време имао да пацифистички утиче на унутрашњег непријатеља — на Словене. Овај завојевачки рат припреман је поизданна и инсениран сходно германо-аустро-мађарским плановима, ово је био превентиван рат противу Русије а мимо вољу словенских и латинских народа монархије. Још један нови доказ о тесногрудом схватању грофа Чернина лежи у чињеници, што није ни речи изустио у корист права народа да могу сами собом располагати, права које потреса цео свет и које ће га спасти. За Чернина је то једно питање просте етикете и надлежности. Чернин се повољно изражава о мирољубивом програму Вилсона, али све што год каже губи своју вредност, чим се дотакне питања о праву народа. У прошлости Аустрија се веома често мешала у унутрашње послове других држава, као што је био случај са питањем о судбини хришћанског живља у Босни пре окупације, као што је био случај са Маћедонијом, Албанијом, Јерменском и т. д. Чешки народ не може остати равнодушан према брест-литовским преговорима. Он тежи општем миру а не томе да се рат, пошто се потпише мир са Русијом, пренесе на Запад са куд и камо већом крволочношћу и дужим роком. Чеси не поклањају веру Черниновој политици".

На послетку, Клофач пита министра: да ли је, с обзиром на званичне изјаве председника бугарског министарског савета, вољан да, противно својој формули о миру без анексија, подржи бугарске захтеве у Маћедонији, Добруџи а нарочито у јужној Србији и да ли се монархија обвезала уговорима да те захтеве подржава.

Коропец (Југословенин) подноси предлог, по коме „одбор мора показати своје задовољство што види да се монархија, после дугих колебања, најзад одлучила бар у својим званичним изјавама да одустане од својих раније анексионистичких прохтева. Али тај корак унапред биће од мале вредности за сам мир све док стари анексионистички програм буде отворено постојао код Бугара а прикривено код Немаца. Само енергично држање монархије према тим прохтевима могло би показати апсолутно мирољубиво расположење монархије. Још један нов доказ о томе растрежњавању налази се у чињеници, што гроф Чернин види у мирољубивом програму Вилсона једну пријемљиву основу за размену мишљења са Сједињеним Државама. Преговори о засебном миру са Русијом не пружају довољно гаранција за брзо закључење општега мира. Опозиција, која се води према народима Аустро-Угарске и Босне, у питању о њиховом праву самоопределења представља данас једину стварну сметњу општему миру. Међутим, с обзиром на стање исхране и све то већу одговорност која отуда проистиче, допуштено је надати се да и у том погледу може настати растрежњавање. Због тога управо одбор опомиње министра у овим тешким тренутцима и позива га да отворено изјави: да је монархија готова, у намери да што пре закључи мир, да да народима Аустро-Угарске потпуно право самоопределења и да допусти представницима тих народа, да могу учествовати у преговорима о миру како би могли формулисати и утврдити право народа да могу собом располагати."

Штампарска Резервна Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 59. СРЕДА, 28. ФЕБРУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 28 фебруара

Српски званичан извештај. — Ноћас смо артиљеријском ватром растерали непријатељске војнике у пределу јужно од Градешнице.

Солун, 28. фебруара

Француски званичан извештај. — У вардарској области сукоби између патрола, којом су приликом Бугари натерани на бегство, заробљени или поубијани. Срби су успешно извели неколико препада на добро-пољском сектору. Енглеска и француска авијатика бацила је 1600 кгр. експлозива и изазвала неколико пожара по магацинима, логорима, коморама код Рупела, Демир Хисара и северно од Битоља.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 28. фебруара

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи доста жива артиљеријска ватра на десној обали Мезе, у Лорену, и у области Рејон и Анжервиље. Нашим специјалним топовима оборен је ноћу између 26. и 27. фебруара један немачки аероплан. Апарат је пао северно од Соасона. На њему је било три путника, међу којима два официра, који су заробљени.

Званичан извештај од 23 часа. — Повремена артиљеријска борба у Артоји и Вогезима, снажна у Шампањи, а нарочито у области брда. У Воеврy једно америчко одељење успешно је извело један препад на немачке ровове јужно од Ришкура.

Авијација: У току 26. фебруара француски су пилоти оборили три немачка апарата а четврти озбиљно оштетили. Ноћу између 26. и 27. фебруара француски нарочити топови оборили су три немачка аероплана за бомбардовање.

Лондон, 28. фебруара

Званичан извештај. — Аустралијанци су ноћас успешно извели неколико препада на немачке истакнуте положаје источно и северо-источно од Месина. Поубијали су известан број непријатељских војника а неколико њих су заробили и собом довели. Њихови су губитци незнатни. Активност обеју артиљерија у току ноћи југо-источно од Армантјера источно и северо-источно од Ипра.

Доцнији извештај. — Јутрос, а после жестоке артиљеријске ватре, једно јаче непријатељско одељење напало је португалске положаје југо-источно од Лаванти. Препад је потпуно одбијен. Непријатељска пешадија нападнута је с фронта и са оба бока митраљеском ватром и претрпела тешке губитке, како за време кад је покушавала да пређе преко наших жица тако и за време свога одступања. Велики број рањених и погинулих је остао пред нашим положајима, а Португалци су заробили много заробљеника. Јутрос рано непријатељ је извршио један препад на наше истакнуте положаје источно од Зонебеке. Недостаје неколико наших људи.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 28. фебруара

Званичан извештај. — У току јучерашњег дана наша је артиљерија била веома активна у своме дејству против непријатељске позадине на висоравнима Понеца и Азијага и успешно је тукла противникове батеријске положаје на левој обали Пјаве. Непријатељска ватра је била живља у долини Астика и источно од Бренте. Уобичајена активност извиђачких група изазвала је краћа узајамна пушкарања на неколиким секторима

фронта. Наши су авијатичари оборили један непријатељски аероплан на планини Ерио, енглески три западно од планине Лисе и француске батерије против аероплана један у околини Пердероба. У току ноћи наши су дирижабли понова бомбардовали непријатељске авијатичке логоре.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 28. фебруара

Званичан извештај. — Палестински фронт: Ноћу између 24. и 25. фебруара и у току идућег дана наступање британских трупа, с једне и с друге стране пута Јерусалим—Наблус, настављено се ка Северу, и поред веома тешког терена и упорног отпора непријатеља који је употребљавао многобројне митраљезе, постављене на маскираним положајима. Наступило се на фронту од 12 миља по ширини и 2000 јарди по дубини. Високи врхови који владају северном обалом Вади-Ел-Џиб заузети су од наших трупа и три противнапада које је непријатељ вршио на већину тих врхова између Шеих Алах и Бури-Ел-Лизане, источно од пута, одбијена су. Нешто мало источније британска нова линија северно од Вади-Ел-Ауја утврђена је. У току целога дана 25. фебруара британски су аероплани сарађивали са трупама, нападајући непријатељске снаге и колоне митраљезима и бомбама на разним тачкама пута који води у Наблус. Операције се настављају.

Месопотамски фронт: Турски гарнизон из Хита наставља своје повлачење и сада држи хан Багдадије на Еуфрату, 22 миље узводно од Хита. У току свога повлачења Турци су били нападнути од наших аероплана који су их узнемиравали, бацајући бомбе и дејствујући митраљеским ватром са висине од 100 стопа. Непријатељски су губици озбиљни.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — Пет хиљада Срба, који су приспели из Америке, искрцало се у Тулону. Они иду на Солунски фронт да се придруже српској војсци.

Вашингтон. — Војни критичари истичу да Споразум није никада тако јак као сада на Истоку. Стање Солунске Војске је изврсно. Ђенерал Алемби је разбио турски отпор у Палестини а Месопотамска Војска је недавно нанела један жесток удар непријатељској војсци. Активност Арапа око Медине и Меке чини још критичнијим положај Турске.

—

Лондон. — Службено. У току прошле недеље Немци су изгубили на западном фронту 43 аероплана а Енглези само три.

—

Лондон. — У Јапану је објављен указ о мобилизацији. У исто време је мобилисано пет класа морнара.

—

Вашингтон. — Министарство војно има намеру да мобилише накнадно још 800.000 људи и да тражи 300 милиона нових кредита за артилерију.

—

Вашингтон. — Очекује се прекид дипломатских односа између Бугарске и Сједињених Држава.

ГОВОР КЛЕМАНСОА

Париз. — Интерпелација посланика Констана дала је прилику председнику владе, Клемансоу, да се изјасни о спољној политици. Пошто је говорио о моралној кризи коју преживљују зараћене народности у одлучноме часу велике борбе, Клемансо је изјавио: „Ми нисмо на власти да бисмо стварали тријумф једне странке; ми немамо узвишенијих амбиција. Међу нашим поступцима, ма какви били, тврдим да се неће наћи ни један који не би био инспирисан оном једином мишљу за очување у потпуности херојскога морала француског народа. Ми то хоћемо, ми то чинимо и ми ћемо наставити да тако радимо. Морал је био диван. Огромна је ствар моћи мислити и држати уздигнуто чело, моћи гледати пријатељима и непријатељима очи у очи и рећи себи: „Ја сам син једне стародревне историје која ће се наставити. Мој народ је писао, мој народ је мислио, мој народ је стварао; оно што је он мислио, што је писао, што је стварао, наша потомци ће исто писати, мислити и стварати“... Ето због чега сам ја на власти а ни за шта друго! Морал наших војника изазива дивљење њихових официра као и свих оних који их посматрају.

Нема раздражења, душевно спокојство влада над узбуђењима. Мирни и весели разговори. Дорадушан осмех поверења; а када се говори о непријатељу један тест уз који долази понекад по која реч, што све даје на знање да ће се сви његови напори исцрпети пред француским фронтом. (Жива одобравања). А сроднике тих људи, оцеве, мајке, ви их познајете као стојичне; нема жалби, нема оптужаба! Што је јавни мир могао бити одржан овакав у току четири године, хвала за то припада ранијим владама, а тако исто и самоме француском народу (одобравање). Неки кажу: потребан нам је мир што је могућно пре. Цео свет то жели. Био би велики злочинац сваки онај који би друкчије мислио. Али треба бити свесан онога што се хоће. Неће се блејањем за миром уништати пруски милитаризам! (одобравање). Мало пре ми је г. Констан пребацио моје ћутање у питању спољне политике. Моја спољна политика и моја унутрашња политика једно су исто.

Унутрашња политика: водим рат, спољна политика: водим рат. Ја увек водим рат, (одобравање, живи покрети). Желим да очувам поверење са нашим Савезницима. Русија нас издаје, ја и даље водим рат и водићу га до последњег часа. Несрећна Румунија приморана је да се приклони, ја настављам да водим рат и наставићу до последњега часа, јер смо ми они који ће имати последњи час! (Жива одобравања на левици, у центру и на десници).

Клемансоу је изгласано поверење са 300 против 75 гласова.

ГОСПОЂА Д-Р ИНГЛИС И ЊЕНА „БОЛНИЦА ШКОТСКИХ ЖЕНА"

Пре два дана приспела је у Солун из Енглеске нова *Болница Шкотских жена*, она носи име непрежаљене херојске жене, која је била њен први управник, Д-р Е. Инглис. Та необична жена претрпела је све беде нашега народа у овоме рату, и оставши са својом болницом у Крушевцу, где су је Аустријанци заробили, радила је неуморно док нису сви наши заробљени рањеници прездравили. На интервенцију Шведског посланика у Бечу она је била пуштена из ропства и приспела је у Лондон баш кад су се наши официри кретали за Русију, да се онако неустрашиво боре у Добруџи у редовима I. Српске Добровољачке Дивизије. И тек што је приспела у отаџбину, одлучила је да сакупи ново особље и с новом великом, удвојеном болницом крене је у Русију да помогне Србима, који гину на туђој територији. И дошла је у најкритичније време. После страшног повлачења од Кокарде 5. септембра 1916 — било је наређено I. Српској Добровољачкој Дивизији да заузме напуштене положаје. И у часу кад су долазиле вести о нашем успеху и смрти неколиких најхрабријих официра, дошла је ова сухоњава, малена жена, да као симбол издржљивости и несаломљиве енергије, помогне овој већ преполовљеној дивизији. То је било дубоко у Добруџи — у Мамут-Кујусу. И као да јој је било суђено, да види само наше херојске поразе, она је била са својом болницом увек уз нас све до нашег повратка с ове чудне експедиције, и у најтежим часовима по ову дивизију, у Биул-Биул Мику, Мурфатлару, Карамурату са својим енергичним сарадницама свуда притицала нам у помоћ. Ми смо отишли у дубину Русије — а она је остала на Дунаву да са својом болницом помогне другима, док ми дођемо. И спремна већ да крене из Русије због тешког положаја који се створио револуцијом — чим је дознала да се I Добровољачка Дивизија креће поново на фронт, сачекала нас је у Хаџи-Авдулу и поново се придружила Добровољачкој Дивизији, сва срећна што је поново са Србима.

Кад смо ми због тешких прилика морали оставити Русију, болесна, истрошена од рада, кренула се с нама са целом болницом из Русије преко Архангелска. Сломљена од болести она је нашла снаге да се поздрави с нама на растанку у Њукастлу: „Дајте сам се" рече „из кревета за то, што српског официра могу само стојећи да поздравим." После два дана је умрла.

И сада та њезина болница са свим тим чудним, енергичним женама приспела је поново к нама да нам још помогне. Управник је њезин сада госпођа Д-р Анета Бенсон. На поласку из Енглеске посетио их је Енглески Краљ. Праштајући се са њима Ђорђе V, рекао им је: „Дивим се храбрости Вас жена, које поново идете да помогнете Србија. Ви сте храбре и срчане жене. Честитам вам и желим вам срећан пут и успешан рад."

Ето такве су Енглеске жене!

У Солуну, на пристаништу дочекали су г-ђу Д-р Бенсон, управницу „Болнице Шкотских Жена

Е. Инглисове" и њено особље представници наших и савезничких власти. У име њихових ратних другова из Добруџе и у име Команданта Југословенске Дивизије дочекао их је и поздравио пуковник г. Војин И. Чолак-Антић.

Те одважне пријатељице Српскога Народа толико заслужне за нашу Војску поздрављамо најсрдачнијом добродошлицом и желимо им сваки успех у њиховој племенитој мисији.

Д-р Ј. М.

РУСКО-НЕМАЧКИ МИР

— мишљење Макса Коена —

Берн. — Г. Макс Коен објављује у „Фосише Цајтунгу" поводом закључења руско-немачког мира, ова важна расматрања:

„Безбедност и будућност немачкога народа нису никада до сада били на тако страховит начин доведени у питање, као што је то случај сада приликом закључења мира са Русијом. Уговор о томе миру има за циљ да за дужи низ година стави Русију на један ужасан начин у зависност према Немачкој. Али тај мир може бити само једно примирје, које ће бити с једне и с друге стране подржавано гигантским војним мерама у циљу повраћаја изгубљених земаља или у циљу одржања освојених територија. Немачка неће моћи искоренити руску нацију; сасвим је невероватно, да ће успети да понемчи балтичке провинције, исто онако као што није могла да германизира ни пруску Пољску ни Алзас Лорен. Бескрајно је вероватније да то предузеће уроди резултатом који ће се огледавати у нередима, штрајковима и исцрпљењу наше активности. Немачки народ већ има предосећај, да је поход на источни фронт имао за последицу наше ослабљење на западном фронту, и с тога је потребно дати народу у том погледу извесна објашњења. Али све се то не сматра као важно. Цео свет већ зна да ће се ситуација на источном фронту, која захтева од нас да непрекидно држимо у Русији борбене снаге, одазвати на западном фронту. Савезници имају моћ и контролу над свима изворима и апсолутно је немогућно Немачкој да ма шта предузме без њихова пристанка. Они имају средстава да својом сопственом снагом добију такав мир, који ће значити смртну пресуду за Немачку због њених неправичних радња на Истоку.

ИЗЈАВА ПОЉАКА

Берн. — Према бечкој „Наје Фраје Пресе", изјава Пољака, коју је посланик барон фон Воец прочитао у Рајхсрату, садржи, између осталога, ове ставове:

„Брест-литовски уговор је плод немачког милитаризма и оне моћне перфидије старе аустриске дипломатије. Тиме се ствара један нечисти извор сваћа. Овај уговор о миру имао би да значи тријумф немачкога империјализма. Он у исто време представља и страховито руганје праву народа, да могу собом располагати. Свечано улажемо протест против ове праве отимице."

По „Теглише Рундшау", пољски посланик Дачински изјавио је у Рајхсрату ово:

„Право народа, да могу располагати сами собом, постаје у устима министара Вилема II против-истина и перфидија."

Др. Адлер, социјалиста изјављује:

„Били смо под утиском да је немачка влада са задовољством прихватила вест о томе да су брест-литовски преговори пропали, јер је тај неуспех узео један згодан повод. Надам се да немачка влада неће хтети продужити и даље да иде тим путем и да ће задржати своје наступање. Аустрија нема ни у колико вољу да се интересује посредно или непосредно за евентуалне војне операције. Нарочито за Запад она неће хтети дати ни једног јединог војника у том циљу. Аустрији није дужност да осваја Лондон или да ослобођава Фламанце испод белгиског ига."

Један доста озбиљан иницијенат изјавио је између Беча и Берлина. Немачки амбасадор протестовао је у име немачке владе код аустриског цара Карла поводом прогласа пољскога клуба, у коме се садрже многе увреде према Немачкој а који је објавио бечки званични „Кореспонденц Биро". Док немачка штампа тражи да се Аустрија у овом питању извини, дотле аустриски социјалистички листови настављају и даље своје жучне нападе противу Пруске.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 60. ЧЕТВРТАК, 1. МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 1. марта

Српски званичан извештај. — 28. фебруара јача артилериска ватра у рејону Ветреника.

Солун, 1. марта

Француски званичан извештај. — Активност артилерије у области Љумнице, Негораца и Богданаца, као и у области коте 1248.

Наша је авијација бомбардовала област Горњег Честова, Бењелије и северно од Битоља. Бачено је више од једне тоне експлозива.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 1. марта

Званичан извештај од 15 часова. — Није ухваћен.

Званичан извештај од 23 часа. — Ништа ново није се догодило осим прилично велике артилериске активности у Аргони и на десној обали Мезе.

У току 27. фебруара оборен је један немачки апарат а три друга, озбиљно оштећена, пала су у њихове линије. У току 26. фебруара наредник Гаро оборио је свој десети немачки аероплан.

Лондон, 1. марта

Званичан извештај. — Препади, које је непријатељ вршио против наша три истакнута положаја јужно од Зонебеке, одбијени су победоносно. Било је извесне артилериске активности у току дана и са обе стране на разним тачкама фронта између Авренкура и Скарпе. Непријатељска артилерија пак била је активна и југо-западно од Ла Басе, дејствујући на секторе у позадини и у околини Вирстрата (јужно од Ипра) као и на сектору Пашенделе.

Британски авијатичари бомбардовали су железничке станице Менен, Рудер и Камбре. Оборили су 23 непријатељска апарата. Од наших само четири недостаје.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 1. марта

Званичан извештај. — У току јучерашњег дана тукли смо непријатељска одељења која су биваковала на северној падини превоја Берета, као и неке извиђачке групе, које су натеране на бегство, источно од планине Кристало, у области Тонале и источно од језера Гарде. У долини Астико наше су патроле приморале непријатељске да се повуку. Близу Фенере француске су патроле нанеле доста губитака једном непријатељском истакнутом одељењу. Обе артилерије, које су развијале умерену акцију на целом фронту, биле су активније дуж Пјаве. Наше су батерије тукле рафалном ватром непријатељске трупе и коморе у покрету јужно од Новента и причиниле доста штете у одбрањеним радовима у приморској зони.

Ваздушна активност била је доста велика у равници, на првим линијама и на непосредној позадини. У току дана хидроплани краљевске марине напали су непријатељске магацине а за време ноћи наши су дирижабли бомбардовали непријатељске авијатичке логоре. Оборен је један непријатељски аероплан.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 1. марта

Званичан извештај. — Палестински фронт: У току ноћи 25. марта и идућег дана наше су

трупе понова напредовале с једне и с друге стране пута Јерусалим—Наблус. Непријатељу су нанесени знатни губитци а заплењено је и више митраљеза. Непогодно време ометало је сарадњу британске авијације.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — Листови објављују овај извештај из Цириха: Према вестима из Пеште, завладало је велико узбуђење духова у Хрватској. Народ је почео одлучно да испољава своју вољу; само у Загребу покренута су три нова листа.

—

Лондон. — „Морнинг Посту" јављају из Амстердама, да је један добар део турских и бугарских трупа стигао је у Белгију.

—

Цирих. — Сајц је у Рајхсрату рекао: Не дамо кредите, јер држава води освајачки рат. Ми не можемо радити за Бугарску.

—

Женева. — Пољске легије се буне. Немци их разоружавају и хапсе.

—

Лондон. — Турске трупе, које су наступале ка Ерзеруму, нападнуте су од Руса.

—

Лондон. — Варош Одеса је позвала грађане на борбу против Немаца. Трупе спремају одбрану вароши.

—

Париз. — У току поновног летења над Паризом ноћу између 25. и 26. фебруара, у коме је узело учешћа девет немачких ескадрила, погинуло је око 100 лица. Три непријатељска аероплана са четири места и један са два оборена су. Француски аероплани, вршећи противнапад, бацили су 6 тона експлозива на непријатељске аеродроме.

Енглески авијатичари бомбардовали су поново Мајенс. Бојећи се репресалија, главне рајнске вароши захтевају од владе да одустане у будуће од ваздушних бомбардовања.

—

Лондон. — Подносећи у доњем дому биланс о војсци, подсекретар за рат Мак Ферзон извештава у детаљима о развитку војске у току прошле године. За време 1917. пренесено је на разне фронтове око 7 милиона људи; 511.000 грла стоке; 200.000 кола и 9 и по милиона тона робе и ратног материјала. Број топова порастао је за 50 од сто према претходној години.

—

Париз, — Из Амстердама јављају да је румунска влада пристала да потпише мир, који јој је Немачка наметнула, тек пошто се споразумела са посланицима споразумних сила.

—

Рим. — Из Петрограда јављају листу „Месаџеро": У Тифлису се образовала независна социјалистичка влада, која је изјавила да не признаје максималисте ни мир који су они потписали у Брест-Листовску а најмање пак услов по коме уступају Турској један део руског Кавказа. Осим тога, влада је изјавила још и то, да ће се оружјем одупрти сваком наступању Турака.

—

Амстердам. — Депеше из Берна јављају да се међу социјалистима централних царевина примећује озбиљан покрет неодобравања услова који су наметнули Русији и Румунији, јер такви услови неминовно удаљавају прави мир. Исти се покрет испољава и у Скандинавским државама и у Холандији. Троелстра, који је до сада био германофил, признао је јуче, да је немачки мир један ратни акт.

—

Париз. — Г. Пишон је изјавио „Њу-Јорк Хералду", да Савезници морају одмах организовати економску офанзиву против Немачке. Француски министар спољних послова додао је да Савезници неће напустити Русију. Он рачуна да ће посредовање Јапана, чији је час ближе, бити одлучно у питању приближавања Русије и Споразума.

—

Петроград. — После дугих дебата, Совјети у Москви и Петрограду потврдили су руско-немачки уговор о миру.

Крф, 28. фебруара

По пријему оставке г. Пашића, Његово Краљевско Височанство Наследник Престола примио је у аудијенцију Председника Скупштине г. Брачића ради саветовања о парламентарној ситуацији. Г. Брачинац је изложио своје мишљење и молио Његово Краљевско Височанство Наследника Регента, да прими све шефове партија. Једног за другим Престолонаследник је примио шефове свих партија ради саветовања о кризи и о образовању

једне коалиционе владе. Затим је примио и друге утицајне политичке личности, као и бившег председника министарског савета г. Николу Пашића и остале чланове владе. У току саветовања образовање коалиционе владе је напшло на тешкоће.

(Пресбиро).

ЧЕШКА ВОЈСКА*)

У једној алузији, коју сам месеца јула упутио на адресу Чеха у Страној Легији, ја сам им напоменуо да нису многобројни под нашом заставом, али да ће их за кратко време доћи подоста. Данас је то свршен чин. Указом г. Председника Републике, који тек што није обнародован, доћиће се прописи о образовању чешко-словачке војске. Следствено, сада се можемо упустити и у подробности односно те ствари, о којој смо у то доба могли говорити само увијено.

Образовање чешко словачке војске је плод двогодишњег напора. Закашњење његова решења потекло је искључиво од сложености самога питања, а сад је то решење дошло баш у згодан час да нас утеши због једне неприлике и да нас спречи, да се не отрешнимо. У нашој жалости због иступања Руса из наших редова, било је међу нама људи који су попреко гледали на све Словене, а то је једна неправедна и нетачна генерализација. У Русији је карактер вековним ропством ломљен и болесним мистицизмом и социјалистичким утопијама кварен и изопачаван. У Чешкој, Моравској и Словачкој он је још жив, јак и снажан. Својим моралом Чеси се приближују Србима више него ли Русима. Ова је чињеница довољна да покаже колико се на њих може рачунати.

Ова нова војска биће састављена, делом од Чеха и Словака који су настањени у савезничким земљама, а делом од заробљеника који су се предали Русима и Србима и који траже само толико, да им се допусти да служе раме уз раме са онима који се боре противу њихових угњетача. Никаква притиска, никакве принуде, ни моралне ни материјалне, није било потребно за њихово уврштивање у редове нове војске. Чим је уврштивање било одобрено, само се у Русији јавило више од 20.000 Чеха. Рад чешких политичара се састојао у подржавању тог патриотског одушевљења путем убеђивања и у изналажењу са савезничким владама средстава и метода за извршење. Ово је спадало у делокруг задаће чланова Чешког Народног Већа — проф. Масарика у Русији, г. Стефаника у Русији и Америци, г. Бенеша у Паризу, Лондону и Риму.

Чешко-словачка армија ће бројати 120.000 људи. То већ нешто значи чак и међу данашњим џиновским ефективима. Храброст ових ратника је позната. Ми смо их видели у Артуа и у Шампањи, а на Истоку, Брусилов је одао пуно признање Чешко-Словачкој Бригади. У једном свом извештају тај руски војсковођа истиче њихове подвиге који дају још више рељефа општем слому: „Напуштени перфидно од наше пешадије код Тарнопоља, вели ђенерал Брусилов, Чехо-Словаци су се борили тако да им се цео свет мора поклонити."

Ових 120.000 људи биће распоређено и упућено на разне фронтове. Један знатан део биће прикључен француској војсци. Положаји највиших официра биће за неко време поверени Французима из разлога који није потребно нарочито објашњавати. Међу Чесима има врло мало виших официра. У аустријској војсци највиши положаји су готово сви неприступачни Словенима, као што су Јевреји у Немачкој. Због тога сада чешким трупама недостају шефови, али ће их ускоро бити.

Као награду за своју сарадњу на нашој одбрани, Чеси нам не иште ништа! Између њих и Савезника није било никаквога назарлука. Они не захтевају никакву залогу која би могла да нас доведе у какву незгоду. Све што траже, то је само право, да могу да дају своју крв за једну ствар на коју осећају да је праведна и која се слаже са њиховим тежњама као народа. Овим се неће да каже, да треба доцније да заборавимо оно што су они за нас учинили; али овакво

*) Мислимо да је овај чланак, који је г. Рене Пинон објавио у листу „Oeuvre"-у, први јавни и опсежнији реферат о једном врло важном ратном догађају, — о стварању и образовању једне чешке војске, као самосталне чињенице, у редовима Савезника. Последице тога могу бити велике. Можда није с горег да овим поводом потсетимо на један историски скуп који је Чешки Народни Савез одржао 16. септембра у Карнеџи Халу, у Њу-Јорку. Скупу је председавао председник њујоршке општине г. Мичел а најважнији говор држао је председник интер-парламентарног одбора г. Франклен Бујон, који је поздравио Чешку Војску и позивао Чехе и Словаке из Америке, да ступе у њене редове.

(»Њу-Јорк« од 13. децембра 1917.)

њихово држање је у исто време најбоље и најплеметније надахнуће. Као онај филозоф који је доказао кретање ходањем, тако су и Чеси дали доказа о своме бићу радњом и борбом.

И тако, ми сада имамо једног новог савезника; то није једна држава, али је то један народ, и, што је најбоље, тај је народ оличен у својој војсци.

Укажимо им најбољи пријем, поздравимо њихову црвено-белу заставу и кликнимо њиховој народној химни.

„Где домов мој!...“

Француска је са Чешком, Чешка је са Француском на највећу срећу за сваку од њих.

НАШИ НА СТРАНИ

О ранијим предавањима, која су наши научни и политички радници, као што смо већ објавили, држали у Француској, сада су објављени и неколики детаљи.

Г. др. Василије Ђерић држао је предавање 12. децембра и претресао маћедонско питање. Изнео је сва мишљења словенских лингвиста о маћедонском дијалекту и историским именима Срби и Бугарин, од најстаријих времена до данас. Научно је доказао да маћедонски дијалект са српским језиком чини једну једнодавну целину.

Г. Миодраг Ибровац говорио је 10. децембра о југословенској уметности, износећи упоредо њен развој и творевине код сва три југословенска племена. Кад је објашњавао архитектуру старих манастира и цркава у Србији старих граница, поменуо је и изнео и црквену уметност католичких цркава у Далмацији, поклањајући обема црквама исту пажњу. Објаснио је робовање и застој целе наше културе, као и доцније буђење и обнову. Успео је да прикаже све оно што је најбоље у нашем трпљеном народу у архитектури и сликарству. О новој уметности говорио је такође, именовао све представнике и задржао се нарочито на Мештровићу, тумачећи Косовски Храм и уметникове идеје. Из сликарства је поменуо шеснаест најбољих сликара и дао њихове карактерне црте. Цело је предавање допуњено пројекционим снимцима.

Г. Коста Стојановић имао је тезу: Економске везе Србије после рата са балканским и савезничким земљама. Г. Стојановић је изнео, у почетку, економске односе краљевине Србије у прошлости. Располагао је обиљем, статистичких података и цифара о извозу и увозу. Навео је како је Србија издржала два економска рата са Аустро угарском и правно упоређење извоза пре и после ових ратова, и показао да је после њих наш извоз скочио, чим су створени нови трговачки путеви. Даље је говорник истакао и довољно разрадио врло важно питање: шта би значила за Европу једна увећана Србија, која би представљала и снагу и економску вредност.

Г. Јован Жујовић говорио је, 12. јануара о Пољопривреди у српским земљама. Обим његове тезе је премашио одређено време за једно предавање, те посетиоци нису могли бити, тога пута, обавештени о свима српским земљама, но једино о Црној Гори, Далмацији, Босни и Херцеговини. Г. Жујевић је успео да да једну непристрасну, верну и симпатичну слику Црне Горе. Са свом својом сиромаштином, оскудицом и земље за обраду и путева, Црна Гора имала је ипак културу. Говорећи о Далмацији, показао је како је аустријска политика систематски осиромашавала ову земљу, не дајући јој ни железницу нити ништа што би је подигло. Говорећи о Босни и Херцеговини изнео је како су колонизиране и упропашћаване. Аграрно питање Аустрија није хтела да реши, сељацима су дате најгоре земље, док је у колонијама давано по 10 хектара појединцу најплоднијe земље.

Своје недовршено предавање Г. Жујевић је закључио, говорећи о српском сељаку са дубоким познавањем. Показао је његову величину и вредност и све његове одлике, његов начин живота и схватања, његову велику душу и све оно што га је створило јунаком и у победи и у поразу.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 61. ПЕТАК, 2. МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

Крф, 1. марта

Његово Краљевско Височанство Наследник Престола Србије давао је у српској цркви на Крфу парастос за покој душе свога ујака покојног црногорског кнеза Мирка. Чинодејствовали су Његово Високопреосвештенство Митрополит Србије и Митрополит Велешко-Дебарски.

Пресбиро.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 2. марта

Српски званичан извештај. — 1. марта јача артилериска ватра у области Ветреника и јужно од Градешнице.

Прошле ноћи непријатељ је силно бомбардовао Битољ са преко 1250 зрна, међу којима велики број са загушљивим гасовима; погинуло и умрло од загушљивих гасова 6 људи, 5 жена, 11 деце; рањено и на умору од гасова 3 човека, 4 жене, 8 деце; оштећене 84 зграде.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 2. марта

Званичан извештај од 15 часова. — Није ухваћен.

Званичан извештај од 23 часа. — Ништа ново није се догодило, осим слабије артилериске активности у Шампањи, у области брда, у Вогезима, источно од Сен Дије и у области Хартманс-вилеркопфа.

Авијација: У току дана три немачка апарата оборена су од француских пилота. Потврђује се, да је у току 24. фебруара потпоручник Мадон оборио два непријатељска апарата. Француска авијација за бомбардовање извршила је више бомбардовања. 9800 ктр. експлозива бачено је на железничке станице, фабрике и авијатичке логоре у непријатељској зони.

Лондон, 2. марта

Званичан извештај. — У току ноћи једно непријатељско одељење се приближило нашим линијама у близини Ла Вакери, али је одбијено нашом ватром. Северно од Ланса успешно смо извели један препад и вратили се са заробљеницима. Јужно од Армантјера, после озбиљне артилериске ватре, непријатељ је напао једно наше мало одељење. Недостаје неколико наших војника.

Доцнији извештај. — Шкотске су трупе јутрос срећно извеле један препад на један јачи непријатељски положај југо-источно од шуме Полигон. Непријатељу су нанесени губитци а заробљено му је 37 војника са три митраљеза. Наши су губитци незнатни. Препад, који је непријатељ покушао југо-источно од Армантјера, одбијен је са губитцима по њега. Непријатељска артилерија се показала веома активна северно од Ланса и на обалама канала Ла Басе. Она је била активна такође и јужно од пута Бапом—Камбре и на сектору Пашендаеле.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 2. марта

Званичан извештај. — Северо-западно од Безека знатније непријатељске групе, које су се спуштале у долину Кончеј, да би заробиле наше извиђачке патроле, натеране су на бегство у нереду. На Пазубио, мина коју је непријатељ запалио није причинила никакву штету нашим положајима. Близу Лаги (Позина) једна је наша па-

трода изазвала велику узбуну у непријатељској линији, па се потом вратила у своје одељење, не претрпевши никаквих губитака. На извору потока Арник друге су патроле дочекале у заседи јаке непријатељске патроле које су заробиле. Наша је артилерија растерала трупе војника и радника на Азијагу и колоне у покрету на путевима ка Бренти и Серену. Непријатељска артилерија била је доста активна у долини Волтелина и на средњој Пјави.

АЗИЈСКО БОЈИШТЕ

Лондон, 2. марта

Званичан извештај. — Палестински фронт: У току 27. фебруара наше су трупе опет наступиле нешто мало источно од пута Јерусалим—Наблус. На обалском сектору наше су трупе извршиле напад на фронту од 11 миља и наступиле за 3 миље. Села Рутис-Ел Лубан, Деир-Балут, Меџел-Јаба и Ел-Мир пала су у наше руке. Непријатељ је давао огорчена отпора код Деир-Балута и Ел-Мира.

Британска авијација бомбама и митраљезима растерала је непријатеља.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Хаврас. — Према службеним обавештењима јавља се ово:

„Проглас тако зване аутономије Фландрије изазвао је у поседнутој Белгији дубоку индигнацију. Маневар, који Немци месецима покушавају, тежио је распарчавању земље и уништењу нације. Проглас аутономије, који је имао да крунише тај маневар, бедно је пропао. То је пружило прилику судовима, народним посланицима и сенаторима, општинским и окружним одборима, као и научним друштвима и удруженима, да прокламују у лице окупаторске власти несаломљиву вољу белгиског народа, да очува своје народно јединство.

Бурне демонстрације против т. зв. Фландриског Већа приређене су у Брислу и фламанским варошима. Немачке власти су изненађене и разочаране неочекиваном и једнодушном реакцијом против сепаратистичких смерова којима тежи туђинско мешање у народни живот Белгијанаца.

(Нарочити извештај Ратног Пресбиро-а)

Рим. — Председник Југословенског одбора Др. Г. Анте Трумбић очекује се у Риму, где ће наставити преговоре са италијанском владом.

—

Цирих. — Чешка пропаганда против Аустрије и Немаца наставља се. И католички посланици путују по селима, бодрећи сељаке. У Вотињу аграрни народни посланик Захрадник је рекао: „Доле са владом и њеним помагачима. За нас су они сасвим бедни. Ми хоћемо чисто чешку државу. Осим тога опомињем Немце који живе међу нама, да нас не изазивају. Овде је забрањено говорити немачки и читати немачке листове. Ако продуже и даље да нас изазивају, ја ћу бити и сувише слаб да обуздам праведан гнев чешкога народа, и онда ће крв потећи. У случају да би ми моји претпостављени стварали тешкоће, ја ћу им бацно у лице моје свештеничко одело".

—

Лондон. — Дописник „Дели Телеграфа" из Петрограда телеграфише, да закључени мир са Немачком потпуно ништи дело Петра Великог. Мир је толико монструозан да га прави Руси сматрају као једну пролазну појаву. Осећајући се на ту наду, најбољи део руског народа је приморан да привремено ћутке прати агонију своје земље.

Крф, 1. марта

Г. Пашић, шеф радикалне странке, настојавао је још код шефова и појединих чланова свих осталих странака, да се одржи једна конференција у циљу изналажења начина како да се изађе из садашње тешке парламентарне кризе.

Конференција није довела споразум, којим би се учинио крај кризи. Одлучено је, да шефови странака реферишу својим клубовима о резултатима конференције, после чега би имао доћи нов састанак.

(Пресбиро).

ЗАГРЕБАЧКИ ГРАЂАНИ ГРОФУ КУЛМЕРУ

Граф Мирослав Кулмер, један од вођа српско хрватске коалиције, био је у прошлој сесији изабран за члана делегација у Бечу. Граф Кулмер је посланик другог загребачког изборног среза у Хрватскоме Сабору. Како „Хрватска Ријеч" јавља

у своме броју од 2. фебруара (п. н.), присталице Старчевићеве странке, који су бирачи у изборноме срезу грофа Кулмера, упутили су му писмо, којим га позивају, да у делегацијама заступа идеју самосталне државе Срба, Хрвата и Словенаца. То писмо, које представља један историски документат, гласи у целини овако:

„Господине народни посланиче! Делегације су данас на жалост једини уставни форум дуалистичке монархије, пред којим смеју доћи у претрес сва велика међународна питања која тресу светом. У тим делегацијама чује се ускоро одважан глас свих народа ове монархије, а међу њима одјекнуће и глас и наше браће с оне стране Велебита и Сутле, који ће захтевати оживотворење наших неодложних народних постулата. Била би недогледна штета у овако судбоносном часу да тај глас наше браће буде и самим ћутањем оповргнут од стране народних посланика матице стародревне краљевине Хрватске. Ви сте, господине, изабрани за члана делегација да нас заступате у том највишем уставном телу. У вама град Загреб гледа не грофа ни службеног народног посланика, већ правог народног човека, изабрана слободном вољом народа, који је у сваком одлучном часу народне борбе по предањима своје породице пристао у народне редове. Зато се поуздано надамо ми, ваши бирачи и цела наша престоница, да ћете прихватити прилику која вам се пружа и ставити се на здраво демократско начело безусловног народног самоопредељења и затражити уједињење и државну самосталност Хрвата, Срба и Словенаца. У том очекивању ми вас патриотски поздрављамо".

БУРА У РАЈХСРАТУ

Базел. — Појединости, накнадно пристигле о седници аустријског парламента од 7. фебруара, показују, да је у правој атмосфери битке фон Сајдлер држао свој говор о закључењу споразума са Украјином. На почетку седнице, кад је председник почео да чита царев одговор на адресу, коју је парламент упутио цару приликом споразума са Украјином, сви пољски, чешки и југословенски посланици корпоративно су напустили дворану. Вратили су се кад је фон Сајдлер почео свој говор, и у претесној ставу трпили се око трибине са које је он говорио.

При првим речима министра председника, чешки посланик Сукуп је почео рукама ударати по такту један буран марш, изговарајући у стиховима оштре псовке против владе.

Владини посланици са своје стране такође, да би евентуално заштитили фон Сајдлера, поставили су се у групи од стотине око трибине.

Фон Сајдлеров говор био је стално прекидан узвицима: „Није истина! Лажете!"

Фон Сајдлер је више пута ћутао и није могао да прослови ни речи по неколико минута.

САЈЦ О ПОЛИТИЦИ ЦЕНТРАЛНИХ СИЛА

Цирих. — Бечки „Арбајтер Цајтунг" од 22. фебруара, који је приспео у Цирих 24. фебруара, садржи интересантне изјаве социјалистичког посланика Сајца у Рајхсрату. Сајц осуђује завојевачку политику централних царевина овим речима: „Ми не можемо одобрити ратне кредите, нарочито данас када рат престаје да буде одбранбен и прелази у облик отвореног завојевачког рата. Аустријанци нису дужни да жртвују своје изворе за империјалистичке смерове Бугара. Следствено, нико не може примити лака срца мир са Румунијом. Исто тако је извесно да и мир који је наметнут Русији, не представља један корак напред ка миру измирења, нити пак ка светском умирењу, ка међународном праву, ка разоружању, ка трајном миру. Напротив, уговори о миру које су централне силе наметнуле, у стању су само да надраже страсти наших непријатеља и да их изгоне на продужење рата. Ми смо дужни да одвраћамо владу од продужења једне такве политике, јер ће нас она одвести наоружању целога света противу централних царевина и потпуном изолисању Немачке у будуће."

ЗАХВАЛНОСТ

У сали за концерте код Беле Куле г. Алипранди дао је једну сјајну представу у корист сирочади француске сувоземне и поморске војске.

Представа је имала чистог прихода 2438 драхми.

Француска војна власт изјављује г. Алипранди-у, његовим уметницима и његовим приложни-

цима своју захвалност на њиховој учешћу у овом доброчинству.

Командант Места
пук. Басе

ПОДЛИСТАК

„НАШ ЧИЧА"

Земуница команданта * * * одсека Дунаваца разликује се од осталих. Врло проста и апсолутно сигурна. С поља види се само гомила наломљеног камења. Као кроз приближницу, усеком у земљи, улази се унутра....

Ја сам навикао да, доласком у штаб, одмах, без ичијег питања, нађем командантову земуницу. Она је обично најугледнија. Овде то нисам могао. Војник ме морао довести до уласка у приближницу.

Овде — рече ми посилни — показујући ми један ров. Кад сам дошао на крај рова и отворио врата, пре но што сам успео да назовем Бога, ударио сам главом у таванску гредицу....

То ми је дало на знање, да овде имам посла са човеком који свој комодитет ставља на последње место. Тако је и у свему осталом.

Ето, ту станује „Наш чича" — тако зову официри и војници свога команданта пука и * * * одсека.

Ми смо се упознали за време ланске офанзиве код Рапеша. Раније нити смо се виђали ни познавали. Тада, кад смо са пуковима дошли у комшилук — не знам зашто — тражили смо се, нашли, упознали и спријатељили. То је она врста пријатељства, која долази спонтано, сама од себе и која траје доживотно.... Зашто? — Не питајте, то је у човеку, то се осећа, то се не може објаснити....

— Ја ћу остати на овом фронту који дан. Хтео бих да обиђем ровове — рекох ја.

— Ето, овде ћете спавати — показује прстом други крај земунице према његовом кревету — а, ровове обићи ћемо заједно, али то можемо само ноћу, јер је дању откривен прилаз — не може се прићи — каже он.

— Ја лежем рано и рано устајем — изјавих ја, по вечери, „нашем чичи" седајући на мој кревет који је посилни импровизирао док смо ми вечерали.

— Лезите ви..... Раскомотите се као у својој кући..... Ја имам мало посла.....

Он је нешто превртао по актима, писао и пушио цигару за цигаром.....

Ја сам легао и, по обичају, одмах заспао.....

У полу сну, кад сам се хтео окренути на другу страну, ја сам спазио светлост. Отворих очи. Наш чича је још седео за столом: писао, превртао акта, пушио....

— Па, колико је то часова — упитах ја, рачунајући да је још рано, али, притом, са осећањем потпуног одмора и испаваности.

— Два — каже чича, — спавајте ви без бриге. Немојте се узнемиравати. Сад ћу ја одмах, док свршим ово...

Два-а-а!... понављао сам ја непрестано у памети док нисам поново заспао.....

Лежим будан у кревету... Не мичем да не бих пробудио чичу. Кроз прозорче, које кроз један усечен олук добија светлост, назирало се свануће — јутро. Било је 6 и по часова. Ја бејах као на жеравици. Нисам имао стрпљења да лежим. Полако, да не бих пробудио чичу, подигох главу преко асталчића....

— Шта, ви сте већ будни? — каже чича.

— Ама, што сам ја будан — то је природно и у реду.... али ви?!

— Ја сам легао у 3 часа... Доста је — каже он дижући се.

— Ама, кад спава овај ваш командант? — питам једног официра из штаба.

— Сваку ноћ — одговара официр — кад не обилази ровове, будан је — ради до 3 часа. Није то зато што је велика администрација, јер је ту и ађутант, но стога што он хоће све да проучи сам, и што жели да буде увек будан и спреман у времену кад има највише могућности изненађења на фронту, а то је од првог мрака до 3 часа....

Ово је само једна цртица из живота „Нашег Чиче." Ја нећу ништа више да кажем за сада, јер и овим ризикујем да изгубим његово драгоцено пријатељство....

Ђ. Лазаревић

Штампарска Радионица Манастирска Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 62. СУБОТА, 3. МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 3. марта

Српски званичан извештај. — 2. марта слабија ватрена активност.

Солун, 3. марта

Француски званичан извештај. — Озбиљна артилериска активност, којом су непријатељски радници узнемиравани на Вардару а нека одељења растерана на српском фронту. Непријатељска артилерија бомбардовала је Битољ гранатама са загушљивим гасовима.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 3. марта

Званичан извештај од 15 часова. — Није ухваћен.

Званичан извештај од 23 часа. — Доста јака артилериска ватра на целом фронту, нарочито на десној обали Мезе, у области Безонво и Вашеровил. У Лорену, западно од Форвила а после живе артилериске ватре, један немачки препад сломљен је ватром Француза и растеран са губитцима. Ноћас је бачено 5540 кгр. експлозива на многе железничке станице, фабрике и кантонмане у немачкој зони.

Лондон, 3. марта

Званичан извештај. — Наша извиђачка одељења продрла су у непријатељске линије прошле ноћи западно од Вилер Жуислен и вратила се са неколико заробљеника. Неки непријатељски препади одбијени су у близини Пашендаеле и Пелкапеле. Наша и непријатељска артилерија показала је извесну активност у току ноћи, југо-западно и западно од Камбреа, јужно од Армантјера и на секторима Месиж и Менен. Јутрос у зору наше индијске трупе су извршиле препад у непријатељске ровове југо-источно од Ланса и вратиле се са 14 заробљеника. Препад, који је непријатељ извршио прошле ноћи у близини Пашендаеле, извршен је од стране једног јачег одељења које је претрпело тешке губитке. Заробили смо неколико војника. Јутрос, под заштитом жестоке артилериске ватре, нека непријатељска одељења су напала наше истакнуте положаје јужно од Менсиског пута, али су одбијена нашом пушчаном ватром. Непријатељска ватра била је данас мање активна на већини сектора, изузимајући на секторима код Ланса, Месина и у близини канала Ипр—Комин, где је показала извесну активност.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 3. марта

Званичан извештај. — На целом фронту борбена активност је била доста умерена. Артилериска је борба била с времена на време жешћа у долини Камонике, у зони југо-источно од Монтела и на Доњој Пјави.

УТИСЦИ Г. ВЕСНИЋА

Париз. — „Пти Паризјен" објављује утиске г. Веснића, српског посланика у Француској, који се вратио из Америке. Г. Веснић је најавио да му је била поверена важна мисија и да је у више прилика конферисао са Председником Вилсоном и другим управљачима. Он доноси са свога пута апсолутну веру и одушевљено дивљење према америчкој демократији. Рекао је, да се Америка неће зауставити на по пута, она то неће моћи, јер би то значило узмицање човечанства. И поред при-

временских непријатељских дипломатских успеха, ипак стоји начело: да се плодови отимачине и разбојништва никада нису могли очувати. Непријатељи ће имати кад да се увере о истинитости тога природнога закона. Америка, која ће сву своју тежину ставити на теразије, умеће да им објасни ту лекцију.

Г. БАЛФУР О РУСИЈИ

Лондон. — Енглески министар спољних послова г. Балфур, поводом ситуације у Русији, изјавио је у Доњем Дому, да нису у праву они који мисле да би Русија и даље наставила рат, да смо ми водили неку другу политику. Несрећа је што се руска револуција десила усред европскога рата. Сви чланови Доњега Дома, готово и сви наши земљаци, поздравили су радосно обарање аутократије. Они су се надали и још се надају, да је иза аутократије имао доћи ред и поредак слободе. Али са гледишта рата који водимо, да би смо у будуће заједчили малим народима слободу и спасли свет од немачкога господарства, није се могла догодити већа несрећа него што је руска револуција.

Г. Балфур је лично оптимиста односно Русије, али није оптимиста у питању о најближој будућности Русије, јер му се чини, да се велике тешкоће испречавају на путу те земље самим тим што она номинално није у рату и што овога часа пати од инвазије наших непријатеља.

Министар не допушта ни најмању сумњу у искреност и ревност руских револуционара, али тактика коју су употребљавали учинила их је апсолутно немоћним пред немачким насртајем. Они би били сада вољни да реорганишу руску војску, како би је употребили за народну одбрану, и наша би им помоћ у том погледу несумњиво била добро дошла, али да ли они могу повратити у првобитно стање један инструменат чији делови леже, сломљени, око њих?

ЦАР НИКОЛА И РАТ

Нови подаци о одлучном држању руског цара Николе.

Париз, 17. фебруара. — Јуче је у Лондону ранији енглески амбасадор у Петрограду, сер Џорџ Бјукенен, држао један говор, у коме је изјавио, како он сматра за своју дужност да треба да демантује све разне гласове и тврђења, према којима се једнако помиње и наводи како је ранији руски цар био склон закључењу сепаратног мира са Немачком. „Уверен сам, рекао је сер Бјукенен, да у свим тим вестима и гласовима нема ни једне једине истинске речи. Руски цар је, без сумње, имао много брига и невоља, али није никако био издајник. Он није никада изневерио савезничку ствар и увек се показао веран и лојалан пријатељ Енглеске".

Сазнајемо да се обавештења, што их има на расположењу француска Република, у свему слажу са изјавама сер Бјукенена. Бивши руски цар стално је давао слична уверавања о својој савезничкој верности француском амбасадору у Петрограду, као и његовом британском колеги. Сем тога, када је у априлу 1916. године г. Вивијани отишао у Русију, да тамо, заједно са г. Албертом Томасом, представља Француску Владу, Никола II му је том приликом дао својеручно писмо за Председника Француске Републике, у коме је писао и о немачком надирању против Русије и о намерама и плановима руске владе. То писмо гласи:

„Драги и велики пријатељу.

У овом трепутку, када су Француска и Русија јаче здружене него икада раније у заједничкој борби, којој нема равне у историји и коју оне заједно воде уз потпору својих верних савезника, веома ми је било мило и пријатно, када сам видео да нам долазе у Русију чланови Француске Владе. Веома сам се радовао што ми се опет пружа прилика да видим Г. Вивијани-а, чувара француског државног печата, кога ја већ познајем, и да се поводом тога сетим свога последњег састанка са Вама. Ми смо онда само гледали како ћемо да обезбедимо миран развитак и напредак својих земаља, док је непријатељ припремао у потаји свој атентат на европски мир, у нади да тиме засвује своју превласт на целоме свету. Исто се тако радујем што сам могао да се упознам са Г. Албертом Томасом, Вашим Министром муниције, који је својим великим талентом толико много користио својој отаџбини и савезничкој ствари.

Придајући непрестано велику важност интимној сарадњи наших влада, ја данас приписујем тој чињеници у толико више значаја, што сам чврсто решен да не положим оружје догод се ми

не договоримо о томе и тек пошто задобијемо дефинитивну победу над противником. Треба пажљиво и упоредно да предузимамо своје акције, како би оне биле што успешније. Несумњиво је да је сваки од Савезника задахнут једино жељом да стави што год може више средстава у службу наше опште ствари. Тога ради и моја влада и моји официри и генерали труде се да заједно са члановима француског кабинета проуче разне мере, које ваља предузети, како би се Савезници узајамно што више и што успешније потпомагали. Надам се, према томе, да ће Г. Г. Вивијани и Алберт Томас понети са свога боравка код нас тврдо убеђење, да Русија, у границама својих стварних могућности, неће презати ни пред каквим жртвама, да би само што је могуће пре обезбедила тријумф савезничке ствари. Подносећи Вам своју најтоплију жељу да нам удружени напори буду ускоро крунисани најсјајнијим успесима, сматрам да треба и овом приликом да Вам изразим своје дивљење Француској и њеној дичној војсци, која је херојском одбраном Вердена стекла себа нову славу. У исто време Вас молим да примите и израз мога искреног и неполебљивог пријатељства.

Никола».

КЊИЖЕВНОСТ

ОЦЕНЕ И ПРИКАЗИ

Историја Солунске Војске (The Story of the Salonica Army') од г. Уорда Прајса, званичнога представника лондонске штампе. Цена 6 шилинга или 7·50 драхми. Књига се може добити преко уредништва овд. енглеског листа „Balkan News".

У Енглеској има доста света који британску војску у Македонији сматра као какво расипништво. Широј публици значај ове ратне зоне није познат, и она нема никаква појма ни о стратегиским ни о политичким питањима и консеквенцијама које се ту имају у виду. Већина је у Енглеској рђаво обавештена о садашњим догађајима, па с тога и гледа на савезничку војску у Солуну као на трупе, комору и благо, које је откинуто са животног — западног фронта само због Срба.

Према томе, објављујући своју „Историју Солунске Војске", г. Уорд Прајс је тиме учинио једну драгоцену услугу, јер је отворено ступио у борбу против тих нетачних мисли. Он је тиме заслужио признање не само британских трупа у Македонији, које су и сувише често бивале предмет незаслужене осуде зато што нису успеле да постигну непостижне резултате, већ и признање српског народа и српске војске.

Писац је написао историју Савезничког Похода у Македонији на начин јасан, сликовит и, у исто време, забаван, почев од месеца октобра 1915. до јесени 1917. године. Он не излаже само разне војне операције енглеске, српске, француске и италијанске војске већ се упушта у излагање и разних политичких мена које су се одавале на војну ситуацију. Огромне теренске тешкоће, тегобни превози, кошење маларије, све је то насликано ретком вештином једног гипког посматрача и искусног дописника. Постепено развијање узалудног напора на северу, да би се спасла српска војска, мучно повлачење по нечувеној непогоди, долазак трупа из жарког галипољског предела у хладне пределе, па онда организација линија, просецање и грађење путева у солунској позадини, долазак Срба на острво Крф, постепено излажење на грчку границу, па онде јединствене борбе Срба, које су се завршиле заузећем Битоља; за тим оне огорчене борбе на дојранским висовима, спуштање Француза у Тесалију, да би сачували жетву; па онда она злочиначка политика краља Константина, која грожаше боку и основици савезничке војске, подло уступање рупелског кланца Бугарима — све је то тако расветљено, да не оставља код читаоца никакву сумњу у тешкоће политичке ситуације тих дана и у потребу мера које су имале за резултат свргнуће с престола тога германофилског монарха.

Ко год прочита „Историју Солунске Војске", тај апсолутно мора да раскрсти из свога разума све дотадашње критике, као и сумњу у неопходну потребу Споразума за његовом војском у Македонији. Следствено, сви Савезници дугују г. Уорду Прајсу своју захвалност на његовој историји којом је оправдао постојање Солунске Војске.

мајор Џералд Сим

† КАПЕТАН ЕСКИЋ

Рођен 1884. год. у селу Ковачевцу. Свршио је учитељску школу и био учитељ у северним кра-

јевима Србије. Важно је као истакнутији национални и политички раденик. Премињао је у Бањици где је и сахрањен 6.-II 918. год. оставивши жену и двоје деце поред остале породице старога Филипа Ескића из Ковачевца.

Многобројни светли листови будуће историје, исписани јуначким делима хероја свесног Српства, биће прошарани јуначким делима и високим подвизима народно-војничког вође капетана Ескића који све даде идеалу Српства па и живот свој, истина не онако како је он желео..... онако, како је и приличило једном потпуно свесном националном раденику.. — Али и његова смрт доће у време незапамћених страхота и жртава, као резултат силних напрезања још од 1912. год.

Историја ће, у своје време, казати своје, а како се цени капетан Ескић од људи, који су имали то задовољство, да пропрате целокупни ток исполинске борбе на фронту за ослобођење претежене домовине, нека послужи следеће писмо господина Др. Андре Живковића, који беше стално са нама на фронту пружајући нам кад год је то требало, моралне снаге, савета и подстрека у вршењу службе, имајући стално пред очима свој идеал и принцип „Слобода и равноправност народа." Писмо гласи:

Драги мој земљаче,

Црна вест о смрти нашега најбољег друга из нашег пука, пок. Драг. Ф. Ескића, страховито ме је потресла. Од силнога бола за њим, јуче нисам знао тако рећи шта да радим. Мислио сам на који начин да дам одушке својој душевној скрушености за изгубљеним другом. Знајући да је смрт његова најтежи удар за све његове другове, који су се са њим заједно борили и крв своју пролевали, — реших се да преко тебе изјавим сажаљење другима нашим на овом страшном губитку.

Не пишем ти ово писмо само ради нас, који смо са њим лепо живели и у његовој другарској љубазности уживали! Ја ти ово писмо пишем и ради војника његове чете из нашег пука, са којима је пок. Ескић проводио и добро и зло у најтежим и најкритичнијим тренуцима овога најкрвавијег рата што га историја памти. Његови војници уживали су у пок. Ескићу онако исто, као што је он ужицао у њима. Та љубав између њега са једне и његових војника са друге стране; његова умешност да и поред те узајамне љубави одржава код својих војника потребну дисциплину и ред; његово предњачење у херојству ради одбране наше праведне ствари од грубог непријатеља, — створило је од његових војника праве хероје. Они су заједно са пок. Ескићем, њиховим храбрим и добрим командиром, чинили чудеса од храбрости. И као награду за њихова херојска дела, пок. Ескић је добио, као резервни официр, Карађорђеву Звезду IV. степена. Није овим само одликован он, покојник, већ и његови војници из чете, које је он онако храбро предводио. И то је оно што их мора да ожалости у највећем степену.

С тога, изјављујући сажаљење преко тебе тебе и свима другоима пок. Ескића из * * * пука, изјављујем једновремено сажаљење и војницима његове чете, који су се онако храбро са њим борили и стекли славу и дивну успомену и себи и њему. Па и поред једног оваког ненакнадимог губитка, као што је губитак јаднога Ескића за нашу општу ствар, његови су војници дужни да следују и у будуће примеру свога доброга командира. Само тако одужиће се мртвој сени његовој и љубави којом их је он, јадник, обасипао. Јер као што и сами виде, не умире се само за отаџбину од пушке и топа већ и од „од Бога, старога крвника", као што наша народна песма каже. Ескић је умро, али у служби наше праведне ствари, што треба свима да нам послужи за пример. Тако и умиру хероји идеала и нада. Мир пепелу његовом!"

15. фебруара 1918. год.
Солун.

Капетан М. Милојковић

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Аћимовић.

БР. 63. НЕДЕЉА, 4. МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 4. марта

Српски званичан извештај. — 3. марта ништа важно.

Солун, 4. марта

Француски званичан извештај. — Француска, енглеска и грчка авијација бомбардовале су непријатељске логоре у долини Вардара и у области Дојрана и Сереза.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 4. марта

Званичан извештај од 15 часова. — Није ухваћен.

Званичан извештај од 23 часа. — Ништа важно осим доста велике активности артилерије на десној обали Мезе.

Лондон, 4. марта

Званичан извештај. — Прошле ноћи Енглези су извели један препад ка Армантјеру, којом су приликом заробили 15 војника са 2 митраљеза. Активност непријатељске артилерије југо-источно од Ипра.....

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 4. марта

Званичан извештај. — Узнемиравајућа ватра обеју артилерија, нешто мало чешћа у зони северно од Пријулског моста и у области јужно од Зензона. Северо-источно од Кастијоне (долина Лагарина) наша предстражна одељења су натерала на бегство неке непријатељске патроле. На висоравни Азијаго непријатељска кретања у позадини су ометана нашом рафалном ватром.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Атина. — Из Париза телеграфишу: Као репресалије за ваздушно бомбардовање Париза, француска авијатика је јуче бомбардовала немачку варош Манхајм. Примењене штете су огромне. Из немачког извора јављају да је услед тог ваздушног бомбардовања Манхајма било 1800 жртава. Друга једна француска ескадрила бомбардовала је такође и Кобленц, где су две фабрике за муницију погођене и уништене.

—

Париз. — „Еко де Пари" јавља да је француска влада закључила разне погодбе за израду знатног броја бродова који се не могу потопити. Ти бродови новога типа, над којима су извршени опити са одличним резултатима, могу да издрже експлозије трију торпила а да се не потопе.

—

Берн. — Из Цариграда јављају: Турске трупе су ушле у Ерзерум. Варош је у пламену. Турци покушавају да угуше пожар.

—

Париз. — Каменев, чувени делегат максималистичке владе у Петрограду, који је говорио да му је поверена нарочита мисија, протеран је од француске владе. Изгледа да је већ стигао у Штокхолм.

—

Лондон. — Г. Дилон објављује у „Дели Телеграфу" писма руских првака, који захтевају од Споразума да изиграју план Немаца који теже повраћају цара на Престо. Писци тих писама захтевају уједно и помоћ Споразума а предвиђају

да ће посредовање Јапана бити веома плодно у резултатима. Хиљадама војника и официра, вели он, готови су. Ако Јапан посредује, потребно је да се ослони на сарадњу Руса. У Владивостоку има 6000 руских официра који ништа друго не траже него да се ставе Савезницима на расположење.

НЕПРИЈАТЕЉСКА ПРОПАГАНДА НА НАШЕМ ФРОНТУ

Више пута смо говорили о непријатељској пропаганди на нашем фронту и о сталном покушавању братимљења са нашим војницима. Нарочито су Аустријанци у овоме веома ревносни, јер су послали нарочита одељења својих војника који говоре српски и који покушавају, наравно по наређењу својих старешина, да ступе у разговор са нашим војницима. Међутим, њихов је труд узалудан, јер као одговор добијају само пушчане, митраљеске, рововске па и топовске метке; свако место одакле се чује довикивање обасуто је непријатељском и артиљеријском ватром, тако да се непријатељски војници ратосиљају таквог братимљења.

Али непријатељ, и поред овога, продужава свој рад. Кад не може ништа да уради довикивањима и разговорима, он се латио бацања разних прогласа и новина. Тих новина има штампаних и српским словима, што је иначе у целој Србији строго забрањено; али за пребацивање нашим војницима непријатељ штампа нарочите новине, како би их могао прочитати и најпростији војник који зна само српски да чита.

Те су новине пуне најразноврснијих лажи, којима непријатељ тежи и жели да убије морал код наших људи и да утиче на његов здрав разум.

Међу вестима које непријатељ жели да протури на нашем фронту налазе се на првом месту разни извештаји о закљученом миру са Украјином, са Бољшевицима и о преговорима са Румунијом. Непријатељ мисли да то наши војници не знају, па се жури да их саопшти. Наравно, саопштавајући то, он увек додаје као да је тиме рат уопште завршен и да нама не остаје ништа паметније но да бацимо оружје и да се просто предамо непријатељу на милост и немилост!! У своме лагању Аустријанци и Бугари иду тако далеко да нам јављају како су Руси закључили мир и за нас и да онда нема никакве потребе да се и даље боримо!! Они даље вели, како су Бољшевици лепо уредили своју ствар и позивају нас да се на њих угледамо! Хвала им лепо на савету. Кад су Бољшевици тако лепо све уредили, зашто онда Немци и Аустријанци не усвоје њихове идеје, већ се противу њих најодсудније боре и чак у уговору о миру предвиђају нарочите одредбе противу агитације Бољшевика у Немачкој и Аустрији! Српски је војник потпуно свестан све несреће коју су Бољшевици нанели на првом месту својој рођеној Отаџбини, а затим и нама и осталим савезницима; због тога он нема намеру да следује њиховом примеру, нити тражи од њих да се брину о судбини Србије. Српски војник и даље гаји братске осећаје према маси руског народа која се и сада бори противу издајица Бољшевика и која ће их једнога дана морати срушити и уништити. Српски војник на фронту зна добро под како су сурамним условима Бољшевици закључили мир за себе, и зна врло добро да они нису имали ни најмање времена да мисле чак и на Србију!

Србија ће закључити мир само у заједници са својим Савезницима и то тек онда кад буду наши народни интереси обезбеђени. Све лажи непријатељске о закључењу мира, о образовању неке друге Владе у Србији, о одласку неких њених наших људи у Швајцарску „ради закључења мира" нису у стању да поколебају поверење нашега војника у своју праведну ствар и у њен срећан завршетак. Аустријанци и Бугари су толико далеко забасали у својој агитацији да тврде, ништа мање, већ да су они бољи пријатељи српскоме народу него што је то његов властити Владалачки Дом, његова законита Влада и Скупштина и његови сопствени официри и друге старешине! Сви ови последњи раде о глави српскога народа, а само су се нашли добри, честити и душевни људи, Бугари и Аустријанци, да га спасавају од пропасти!

То је заиста нечувена дрскост, којој наравно нико не може поверовати па ма како био прост и лаковеран човек! Зар они још смеју и да помисле, после упропашћења Србије, после свију зверстава, пакости и зала, после систематског истребљења Срба и осталих Јутословена које непрестано најциничније извршују, зар они смеју

дакле још и да помисле, да ће се наћи Срба који ће поверовати у њихово пријатељство и у њихово болеснво срце? Не, не, тако наивних људи нема међу српским војницима и они знају врло добро какве су опаке намере Швабе и Бугара. Они увиђају јасно, да би Аустријанци и Бугари хтели да наши војници пођу трагом Бољшевика и да забораве на свој образ и на своје најсветије дужности и да постану њихово робље; Аустријанци и Бугари би хтели да се наше трупе распадну као Бољшевици, да напусте своје положе и своје оружје и да сами оду својим кућама. Али сваки наш паметан војник запитаће се: па кад је то тако добро, зашто онда сами Аустријанци и Бугари то не учине, него нас саветују? Зато, што они добро знају да то не ваља и да то доводи до пропасти и земље и народа, као што је случај са Бољшевицима; они би желели да то само ми урадимо па да нас онда прегазе и да нам диктују мир као што су га диктовали Бољшевицима! Али, та им се жеља неће испунити; српски војник је довољно зрео да оцени шта је добро а шта није, и да прозре намеру непријатеља.

Саветујући нама да се угледамо на Бољшевике, Аустријанци и Бугари говоре о њима са презрењем и извештајима у новинама о догађајима у Русији дају редовно наслов: „Руски хаос“ или „Руска луда кућа.“ Ако желе да им поверујемо да је добро оно што се у Русији догађа, онда не би требали да нам пребацују оне новине у којима исмевају Русију. Али, лаж је немогуће сакрити и она се одмах обелодањује.

Непријатељ, даље, не престаје причати, како ће Савезници да напусте Солунски фронт и како ће и српска војска да буде пренета у Италију или Француску!! Према његовим причањима, италијанске трупе из лука Црне реке већ су отишле!! Ништа није истинитије од тога и сваки српски војник може да се увери да су Италијани увек на своме одсеку и да немају намеру да одлазе, као год што ни остали Савезници, па ни ми сами немамо никако намеру да учинимо по жељи Бугарима и да идемо ма где одавде, сем напред.

Сем тога, Бугари и Аустријанци пуне своје новине вестима о неким „страшним побунама“ у српској војсци! Па онда надовезују да је „енглеска жандармерија“ угушила ту побуну и при томе побила грдан број побуњеника!... Пре неког времена, кад су опет писали о некој нашој тобожњој побуни, били су јавили да су француске трупе покосиле све побуњенике митраљезима; сада проналазе да је то „енглеска жандармерија“! Сигурно ваљда хоће да покажу како нас и једни и други Савезници просто уништавају, и да једни нису ништа бољи од других, а ми још не умемо да увидимо да су нам Бугари и Аустријанци једини и прави пријатељи!! И сматрајући се за такве Бугари и Аустријанци једнако нам приповедају како су нас наши Савезници сасвим издали, како нас непрестано жртвују и како просто гледају да униште и последњег српског војника. Нарочито су се окомили на Талијане, које представљају као наше крвне непријатеље, који хоће да приграбе целу хрватску и далматинску обалу. У потврду својих навода они цитирају лажне наводе из неких ранијих уговора, који у осталом више и не вреде. Нека се Аустријанци не брину за наше односе са Италијом и за наслеђе које ћемо ми имати да делимо. Ти су односи сасвим пријатељски и сваким даном биће све бољи и чврши. А то је баш оно што Аустрију боли и што јој се никако не допада.

У свима својим прокламацијама, Аустријанци нас позивају на мир и веле да ништа од нас не траже. Међутим, то су само њихови мамци на које ми нећемо наићи. Јасно је као дан, да они једно причају а друго раде; то се најбоље види по страшним условима које су ставили Русији и Румунији, којима су такође говорили да им ништа не траже. Од Руса су узели грдне провинције и огроман материјал, а од Румуна узеће целу Добруџу, учиниће знатне „исправке границе“ и узеће око $1^1/_4$ милијарде ратне оштете. А да не би то баш изгледало као ратна оштета, они су то удесили тако да не плате Румунима огромне реквизиције извршене у Румунији, које износе $1^1/_4$ милијарде. У опште, дакле, нама је довољно позната љубазност и пријатељско држање како Аустријанаца тако и Бугара, и ми им захваљујемо на томе. И у будуће, сваки њихов покушај братимљења и разговора биће дочекан ватром, и убудуће ће српски војник знати да цени шта је добро а шта није, и у будуће ће он умети да разликује пријатеља од злотвора.

Српски војник показаће својим крвним непријатељима, да има довољно и храбрости и истрајности и да врло добро зна шта му дужност и патриотизам налажу. Свестан своје дужности он

ће истрајати до краја и очуваће свој народни понос. Све непријатељске лажи могу назвати код њега само осмех презрења.

25. фебруара, 1918. год.
У подножју Кајмакчалана. **Х. У.**

ПОДЛИСТАК

ЈОШ ГАЂАЈ!

Хладна јесења ноћ. Повлачимо се. Из веома блатњаве смонице с великим напрезањем извлачимо своје тромазне цокуле, клатећи се час десно час лево. Далеко се чуло мљацкање лепљиве прне смонице при одлепљивању од цокула а и јак пуцањ ваздуха где нога више упадне у њу.

Идемо један за другим. Са стране пута ограда од трња а по где-где штрчи из ње окресани храст или цер. Ситном хладном кишом на густе магле шиба нас ветар са свију страна. Киша се слива за врат с капе и озеблог лица и меша са знојем на раменима и грудима, који пабија из загрејаног тела. Мокре фишеклије, пуне муниције, вуку опасач к земљи, који коље кукове. Пушка обешена укосо преко леђа, с левог рамена на десни кук, да би се могле загрејати прозебле руке у џеповима. Уђемо и застанемо у ливади за коју има пролаз у врањи. Прилази један по један преноме, где је стао, тресе ногама и хуче.

— Колико има до Тамнаве? — пита Милан.

— Још мало! — одговори му наредник Ђорђе.

— Ах, ова проклета смоница, просто ме растрже! — рече, уздишући, Јован.

Стоје, ћуте и припаљују цигаре један од другог. Кад су се мало одморили и испушили цигаре, продужише даље.

О овом страшном путовању кроз глибовиту долину Тамнаве препричавало се следећих дана у роововима, ископаним на падини која се спушта од села Врелаца ка друму у долини Колубаре, поред великих ватри са доста жара, на којима пуцкарају суве граничеве врљике. Далеко унапред, поред саме Колубаре, налазе се објавнице.

У поноћ стиже наређење за повлачење. Војници излазе из ровова и прикупљају се позади њих. Одмах је послата патрола да извести командире објавница да се повуку са војницима.

Све су се објавнице повукле, сем објавнице поднаредника Марка. Њега није патрола известила да треба да се повуче. Кад је свитало, Марко посаље Војислава да извести водника: да непријатељ није отварао ватру у току ноћи нити су штогод запазили код њега.

Војислав се изненадио кад је ушао у правне ровове, не затекав никога у њима. Брзо се врати и извести поднаредника Марка, да су ровови празни и да је чета, вероватно, одступила.

— Ајде, бре, одступила чета! Нисн ти то добро видео. Иди ти са Милованом на добро видите где је чета, а ја и Јованча остаћемо овде, — нареди поднаредник Марко Војиславу и Миловану.

Марко је био наглув и најхрабрији десетар у чети, а тако исто био је храбар и Јованча, Македонац. Њихово објавничко место било је у једном лакту Колубаре, далеко од друма, одакле су могли видети непријатеља само кад би врпио прелаз према њима.

Кад су Војислав и Милован дошли до друма, примете да непријатељ наступа уз Колубару. Њих двојица споразумеју се те се Милован врати да извести поднаредника Марка да непријатељ наступа уз Колубару, а Јанко продужи и задржи се у рову где је била чета.

— Поднаредниче, ево непријатеља близу, сад ће да вас похвата, бежите! — викне уплашено Милован, кад је пришао близу поднаредника.

— Иди ти види где је чета, а ја знам где је непријатељ, — одговори му хладно поднаредник.

Милован побеже а Марко нареди Јованчи, да се окрене низ Колубару и намести пушку за гађање. Војислав и Милован отишли су у чету. Поднаредник Марко знао је да је Јованча много храбрији од Војислава и Милована, па та је зато и задржао код себе, а њих послао да траже чету.

— Свршиће се. —

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Апђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ — УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 5. марта

Српски званичан извештај. — 4. марта ништа важно.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 5. марта

Званичан извештај од 15 часова. — Доста велика активност обеју артилерија. На левој обали Мезе Французи су јуче пред мрак извели потпуно успешно један препад ширега обима у области шуме Шепи. Под заштитом своје артилерије која је надмањивала немачку, француске су трупе продрле у непријатељске ровове на једном фронту од 800 метара по ширини и 300 метара по дубини. Пошто су разорила све непријатељске заклоне, блокхаузе и друге радове, француска су се оделења вратила у своје линије, доневши собом 80 немачких војника из три разна пука и седам митраљеза. Француски су губитци незнатни. У току ноћи активност француских оделења се успешно наставила. Код Вокуа, један бржи препад омогућио им је да заробе око 12 непријатељских војника. У шуми Маланкур, приликом једног упада дубоко у непријатељске положаје а после артилеријске припреме, Французи су заробили 40 војника. На десној обали, непријатељске батерије су жестоко бомбардовале француске линије у току ноћи на неколиким тачкама фронта између Мезе и Безонво. Дејство француске артилерије за контра-припрему отпочело је одмах. Северно од Сен Мијела француске су патроле заробиле неколико војника.

У току 2. марта француски су пилоти оборили један немачки аероплан а четири друга јако оштетили. Француски аероплани за бомбардовање бацили су 7000 ктр. пројектила на војничке установе позади непријатељског фронта.

Званичан извештај од 23 часа. — Повремена артилериска ватра у области Ла Помпед. На десној обали Мезе немачка артилериска ватра, о којој је јутрос јављено, знатно се појачала, после чега су настали немачки јачи напади. У правцу ка Самоње, северно од шуме Коријер и у области Безонво, јача немачка оделења су се дохватила француских положаја и на разним тачкама успела да продру у француске линије. Под жестоком ватром Француза нападачи су претрпели веома тешке губитке и нису успели да се одрже у деловима ровова, где су били продрли. Веома жива артилериска борба се наставља у тој области. Према накнадним извештајима, француске трупе су продрле прошле ноћи у немачке ровове у шуми Маланкур на фронту широком 1400 метара и дубоком 800 метара. Укупан број војника који су заробљени на левој обали Мезе у току прошле ноћи износи више од 160, међу којима неколико официра. На осталом фронту дан миран.

Лондон, 5. марта

Званичан извештај. — У току ноћи једно непријатељско извиђачко оделење, које је покушавало да се приближи нашим линијама у близини Зонебеке, одбијено је нашом пушчаном ватром и ручним бомбама. Непријатељска артилерија показала је извесну активност јужно од пута Бапом—Камбре и та је активност била веома жива према нашим одбранбеним радовима у позадини а јужно од Ланса. Веома силна артилериска ватра непријатеља била је такође управљена према извесним варошима и варошицама северно од канала Ла Басе, јужно од Армантјера и на сектору на Ипру.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 5. марта

Званичан извештај. — Растеране су неке непријатељске извиднице у долини Кончеј и јужно од Азијага. Наше су патроле биле веома активне у области планине Асолоне и заробиле неколико војника у удољи потока Орник. Наше су батерије тукле непријатељске трупе у покрету јужно од Чиамона и дејствовале рафалном ватром источно од Зенсона и на делту Пјаве. Енглески авијатичари оборили су источно од Монтела један непријатељски аероплан. У току прошле ноћи наши дирижабли бацили су две и по тоне бомби на непријатељски авијатички логор западно од Ливенце.

ЗАПАДНИ ФРОНТ

„Народ"

Из Лондона је објављено, да на западном фронту може имати укупно 195 немачких дивизија, рачунајући ту и 43 дивизије, које су пребачене са руског фронта. После тога је и Француска у једној званичној ноти објавила то исто, наглашујући нарочито да је то максимална вероватна цифра, у коју улазе и трупе у покрету за западни фронт, но ни оних 195 дивизија нису још све идентификоване.

Шта представљају ових 195 дивизија? Немачки војни критичари тврде да ове дивизије имају по 16.000 бораца. Али, то је било некад. Због великих губитака немачке дивизије већ су одавно сведене на по три пука, пукови на три батаљона, батаљон на три чете. И поред људства пуштеног из ропства ипак данас све немачке дивизије имају по три пука са по три батаљона. Само у једном незнатном броју батаљона Немци би данас могли да створе и четврте чете, које би биле наоружане обичним или лаким митраљезима. Следствено, њихови батаљони могли би данас да броје просечно по 900 бораца. Са штабовима, артилеријом, инжињеријом и специјалним трупама једна дивизија може имати око 13.000 бораца. Али тај ефектив могу да имају само реорганизоване и комплетиране дивизије, чији је број незнатан, а све остале дивизије су тако ослабљене да куд и камо подбацују ову цифру.

Према свему томе, на западном фронту не може бити више немачке снаге од два и по милиона бораца.

Ситуација би могла у неколико бити измењена у корист Немаца, после мира са Русијом, али то се не може много узети у обзир. Немци, који су имали укупно 241 дивизију, оставили су били на руско-румунском фронту до ових дана још 45 до 50 дивизија. Али те дивизије које су они били за сваки случај оставили тамо, представљају у војничком погледу врло мало. Оне су ослабљене у толикој мери, да готово и не представљају никакву војничку вредност ни по људском материјалу ни по броју. Поред тога, ове дивизије, изгледа, да се из здравствених и политичких разлога неће скоро померати ка западном фронту. Сви здрави руски елементи могу сваког часа загрозити Немачкој повоа са руског фронта и због тога те трупе не могу отуда да буду дигнуте без велике нужде.

У осталом, остале оне тамо или не, то није од великог утицаја. На западном фронту може имати немачких дивизија највише 200, у сваком случају. Међутим, Французи, Енглези и Американци, извесно и несумњиво, имају куд и камо већу снагу, а поред тога њихови се ефективи појачавају непрекидно, док Немци стављају на коцку и последње своје војничке напоре. Отуда наши Савезници с пуним правом и са истинским самопоуздањем објављују да ће западни фронт бити гробница немачком милитаризму.

ВИЛСОНОВ БАЛКАНСКИ ПРОГРАМ

„Фосише Цајтунг" пише под горњим насловом: „Последња посланица Председника Вилсона Конгресу, која ће једном бити сматрана као један од најчудноватијих курвозитета овог светског рата, дотиче се, са својих 14 услова мира, свих земаља које учествују у великој борби, остављајући само једну, Бугарску, непоменутом. У 11 тачки мира, посвећеној балканским државама, говоря се о Србији, Црној Гори, па и о Румунији која управо и није балканска држава; међутим о Бугарској не говори се у њој ништа. Дабоме, само непосредно, јер се посредно говори у њој о Бугарској у толико нељубазније него о осталим државама Четворног Савеза што се она третира просто као quantité negligeable, и што се прелази ћутке преко свих њених националних аспирација запеча-

њених потоцима бугарске крви...

У наведеној тачки 11 мира тражи се да Румунија, Србија и Црна Гора буду евакуисане и да им њихове данас поседнуте области буду враћене. То значи да Г. Вилсон сматра као да не постоји захтев Бугарске на Македонију, Моравску област и Добруџу, и ако ове земље представљају бугарску народну и језичну област, и ако на њих, према често пута и свечано проклamованим принципима — од г. Вилсона исто тако као и од државника Споразума — о образовању националних држава, ни једна друга држава, сем Бугарске не би могла полагати права. Г. Вилсон, коме је досад морала доћи до руку каква етнографска карта Балкана, не колеба се ни најмање да бугарско становништво Македоније, Поморавља и Добруџе које је с радошћу поздравило своје ослобођење од насилне српске и влашке владавине, врати опет њиховим ранијим угњетачима; он ту свирепост још повећава презривим начином на који прелази преко Бугарске и њених права.

САЈЕДНЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ

Лондон. — На конференцији, коју су одржали у Лондону извршни одбори Англо-Италијанске Лиге, Српског Друштва Велике Британије, Англо-Грчке Лиге и Англо-Румунског Друштва, донесена је ова резолуција:

1) Конференција сазнаје са задовољством за садашњи споразум између Италије и Југословена, који су убеђени да је животни интерес обеју раса у њиховом савезу, у њиховој међусобној трпељивости и узајамном пријатељству а противу немачког и аустро-мађарског војничког господарства, за споразум, који треба, у колико је то могућно, да се изведе на основици начела самоопределења.

2) Конференција се нада да то зближење неће одбити већ напротив појачати савезничке везе које постоје између Србије и Грчке, и да ће том зближењу следовати слично решење свих питања која стоје на дневном реду између Италије и Грчке, тако, да источно Средоземно Море образује једну чврсту брану противу немачког ширења на Истоку.

3) Конференција шаље своје братске поздраве Румунији и уверава је да, на какви били услови које буде била приморана да прими услед свирепих ратних потреба, енглески народ неће престати да ради на успостављању њеног националног јединства као једне битне чињенице за трајан мир.

КЊИЖЕВНОСТ

„НЬУ-ЈЕРОП"

Недељни часопис „Нју-Јероп" („Нова Европа") је политички часопис, коме је циљ ширење идеја из области међународне политике у Енглеској. Часопис је ставио себи у дужност да образује и васпитава јавно мњење за паметно посматрање и расуђивање питања из спољне политике, питања која су већином остављена канцеларијама без икакве народне контроле. Он отворено устаје противу старог режима старе дипломатије. Часопис је основан месеца октобра 1916. године и његов је успех изврстан. Његов је утицај веома велик и његови чланци и мишљења вађају се врло често у најважнијим светским листовима, који их репродукују са поштовањем које се по правилу дугује сваком добро обавештеном ауторитету.

Оснивање овог часописа је дело „Српског Друштва Велике Британије" („Serbian Society of Great Britain"), а његов је први уредник био г. Др. В. Р. Сетон Ватсон, чувени писац и познавалац европских политичких питања а нарочито балканских. На жалост, потребе ратне службе су лишиле „Нју-Јероп" тог његног првог уредника, али је она прешла у руке г. А. Ф. Уајта, члана Доњег Дома, који представља највећу залогу за њен даљи успешан рад. Г. Уајт је такође и веома активан члан извршног одбора Српског Друштва.

„Нју Јероп" је увек заступала ствар Југословена и са одушевљењем је дала своју потпору Крфској Декларацији.

Часопис је непрекидно радио на одстрањењу сваког узрока, који би могао изазвати трење између Србије, Италије и балканских држава. Листа њених сарадника је састављена од најодабранијих књижевника, народних посланика и новинара из девет нација, а међу њима се налазе и г. г. професори Тома Г. Масарик и Јован Цвијић.

Значај овога часописа по Србе је веома велики. Свом снагом својом он ради на остварењу југословенских тежња, и то не само као на оства-

рењу једнога акта правде већ зато што би један правичан и трајан мир у Европи био немогућан без тога остварења. У осталом циљ овога листа, који је у исто време и циљ Споразума, лежи у његовој девизи:

„За интегралну победу!"

мајор Џералд Сим

ПОДЛИСТАК

ЈОШ ГАЂАЈ!

(2)

Указа се непријатељска патрола. „Ретка јединачна паљба на 600 м., право", командује тридоухи Марко Јованчи. Овај отвори ватру.

Чим пуче пушка, непријатељска патрола, изненађена, стаде. Јованча продужи гађати; патрола леже. Одмах затим указа се, на месту десетине, редак стрељачки строј. Поднаредник Марко, који је дотле стајао, прилеже поред Јованче те и он отвори ватру. Зауставише десетину и она леже. Отвори се пушчана ватра. Из непријатељске десетине нико не устаје, али се види притрчавање војника ка њој, који одмах легну. Подуже је ово трајало. Било је већ 10 часова. Марко и Јованча стално су гађали трошећи муницију из торбе.

Непријатељски војници почеше појединачно да врше кретање напред, претрчавајући по десетину метара. Марко нареди Јованчи да се повуче другу, користећи дубуње и дрвеће, и чим стигне на друм да отвори ватру на непријатеља те да се он тада повуче. Што је непријатељ био ближе, Марко је отварао све брже ватру.

Плану пушка Јованче; Марко утече испред носа непријатељским војницима.

Гађали су обојица брзом паљбом са друма. Неколико ретких стрељачких стројева наступали су к њима, али споро. Док први стрељачки строј лежи и гађа, дотле војници из заклон строја притрчавају првоме. Затим ови гађају а војници првог стрељачког строја наступају.

Уплаши се Јованча, кад непријатељ дође близу друма, а поднаредник Марко не наређује да се повуку.

— Хоће да нас похватају, поднаредниче, — виче Јованча поднареднику Марку.

— Пуцај и не причај!" — одговара љутито Марко.

Обојица отворише најбржу пушчану ватру, чиме учинише да непријатељски први стрељачки строј отвори такође јаку пушчану ватру.

Кад су стигли у ровове, где им је била чета, непријатељ је још дејствовао јаком пушчаном ватром. Било је 13 часова.

Марко се увери да га Војислав и Милован нису варали, кад су га известтавали да се чета повукла. Нису одмах отворили ватру. Одмарали су се у рову.

На непријатељској страни чу се пиштаљка, паљба се прекиде, стрељачки стројеви дигоше се и кренуше напред. Марко и Јованча опет отворише брзу паљбу. Али сада непријатељски стројеви нису заустављали кретање. Тек после неколико часова, непријатељ је осетио, по пушчаној ватри, да целу његову колону задржавају само наша два изванредно храбра војника.

Повукли су се из рова. Непријатељ је наступао целом колоном. Јованча је мислио да се поднаредник неће више задржавати.

Дођоше код једног бунара, поред стазе.

— Видиш ли непријатеља? — пита Марко Јованчу.

— Видим, — одговара Јованча.

— Е, сад ти гађај, док ја пијем воде, баш сам много жедан.

— Мани се воде, поднаредниче, ухватиће нас!

— Гађај и не причај!

Јованча гађа брзом паљбом непријатеља. Марко спушта кофу у бунар, захвата воду и кад ју је извукао, сипа у чутурицу.

— Поднаредниче, да се повучемо.

— Још гађај, — одговара Марко, приносећи устима чутурицу пуну воде.

Окрену се непријатељу и пије воду из чутурице, бацајући поглед преко чутурице час на непријатеља који наступа, час косо на Јованчу осматрајући како окида пушку.

Повукли су се, кад је непријатељ прошао ровове њихове чете.

Дам. В. Рашић.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 65. УТОРАК, 6. МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 6. марта

Српски званичан извештај. — 5. марта јача артилериска ватра у области Доброг Поља.

Солун, 6. марта

Француски званичан извештај. — Енглески и грчки авијатичари бомбардовали су непријатељске логоре у области Рупела и Негораца.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 5. марта

Званичан извештај од 15 часова. — Патроле, које оперишу северно од Елете, вратиле су се са заробљеницима. Северо-западно од Ремса и ка Ла Помпел неколико непријатељских препада на француске истакнуте положаје остало је без успеха. Артилериска борба се наставља на Мези. Непријатељске извиднице, које су покушале да упадну у француске линије у области Ардомона и северо западно од Безонво, растеране су француском ватром. У Вогезима доста велика тртилериска активност северно од Виоли и на обема обалама Фаве.

Званичан извештај од 23 часа. — Два немачка препада, извршени један јужно од Живенкура, а други југо-западно од Корбени, били су одбијени после живе борбе и непријатељ је претрпео велике губитке. Французи су заробили неколико војника. У области Самоње и Безонво жива обострана артилериска ватра исто тако као и у Лорену између Бира и Бадонвилера.

Авијација: 17. марта оборена су три непријатељска аероплана а шест оштећених приморани да се спусте. Сем тога, један немачки стални балон запаљен је. Потврђује се да је још неколико непријатељских апарата било оборено 2 и 3. марта. Француски аероплани за бомбардовање бацили су на дан 3. марта и ноћу између 3 и 4. марта 6000 кгр. експлозива а 5000 кгр. 4. марта на зграде, кантонмане и железничке станице у непријатељској зони.

Лондон, 6. марта

Званичан извештај. — У успешном препаду прошле ноћи, јужно од Авени-а, енглеске су трупе задобиле неколико заробљеника а саме нису имале никаквих губитака. Непријатељ је имао губитака у борби између патрола северо-западно од Зонебека. Слаба немачка артилериска ватра ноћас јужно од друма Бапом—Камбре и ка Лансу. Већа активност против наших положаја пред Варнетоном и Зонебеком.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 6. марта

Званичан извештај. — Жива артилериска ватра у долини Лагарине, у реону Монтела а јужно од Зенсона. Северно од Нервеве, на обали Пјаве, непријатељски делови били су растерани нашом митраљеском ватром. Наше су патроле поруушиле непријатељске радове у долини Ђудикарије и изазвале узбуну код непријатеља, коме су отеле ратног материјала у приморској зони. 4. марта један наш авијатичар оборио је на десној обали Пјаве један непријатељски аероплан. Јуче су четири друга непријатељска апарата била оборена од наших авијатичара и пала су источно од брда Грапа, у долини Серена, јужно од Азијага и источно од Конка. Прошле ноћи један дирижабл краљевске марине бомбардовао је аеродром непријатеља на Ливенци.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Атина. — Из Берна јављају: Југословени из Хрватске и Славоније састали су се у Загребу и одлучили, да истрају у раду на стварању независне државе Срба, Хрвата и Словенаца.

—

Вашингтон. — Према извештајима који су овде приспели из поузданог извора, може се тврдити да су односи између аустриске и немачке владе постали затегнути. И заиста, тврди се да су последње изјаве грофа Хертлинга, ништећи својом непомирљивошћу сваку наду на мир, страховито разочарале Аустро-Угарску и појачале сукоб који од неког времена дели аустриску политику од пангерманистичке војничке политике.

—

Цирих. — Дописник „Хамбургер Фремденблата" пише из Беча, да је добио један приватан извештај из Пеште, по коме је у тој вароши првога марта избио велики штрајк. Тај се штрајк развио у великим размерама, јер је телеграфски саобраћај између Беча и Пеште обустављен.

—

Берн. — Прво искрцавање јапанских трупа извршено је у Владивостоку.

—

Берн. — Дошло је до споразума између Италије и Југославена. Садашња политика италијанске владе инспирише се начелима које је поставио Мацини и по којима Италија мора закључити савез са балканским народима, да би припомогла ослобођењу подјармљених народа у Аустрији и Турској.

Крф, 6. марта

Јуче су отпочела конференсања између партија на основици програма који је израдио опозициони блок.

Конференсања ће се наставити данас.

Пресбиро.

АЛЕКСАНДРОВ МАЧ

„Велика Србија"

Оно што се догађа у југословенским крајевима под Аустро-Угарском — изненађује цео свет, нас испуњава поуздањем и поносом, а непријатеља згражава и ужасава. Тамо се одигравају невероватни политички догађаји, додуше привидно унутрашњи, али у ствари од највећег међународног значаја, а за нашу будућност, с националног гледишта, од пресудне важности.

Покрет за слободу, уједињење и државну независност разбуктао се невероватно по свима југословенским покрајинама, у сваком кутку где живи ма и један Србин, Хрват или Словенац, где се налази ма и једна Хрватица, Словенкиња и Српкиња, где дише ма и једно словеначко, српско и хрватско дете. У историји је непознат овакан пример манифестације народне свести и изражавања народне воље.

Колико је та револуционарна југословенска струја ухватила маха, види се по писању бечких и пештанских листова и по држању незнатног броја Франковаца, чији орган, „Хрватска", пишући против југословенске идеје, између осталог вели: „Покрет за Југословенство раширио се толиком снагом на све стране, да нигде не можеш ништа чути ни видети него само Југословенство, па опет Југословенство. Вал Југословенства ваља се попут морског таласа и са собом носи све што год захвати." Мађарски лист „Пешти Хирлап" пише: „Васпостављање Србије спада и у програм за мир наше владе. Али Југословени проповедају уједињење са Србијом, а клицањем Краљу Петру отворено признају да ни после мира не мисле да напусте пропаганду политике, која тежи изван граница... Молимо мало мање брбљања о бољшевицима и нешто мало акције (!!) према Југословенима..."

Ма шта писали и радили непријатељи против овог народног покрета, његове резултате више нико не може да сузбије. Покрет је општи. У њему су узели учешћа: и свештеници и учитељи, и сељаци, и универзитетски професори, и лекари, и жене, и девојке, и омладина, па чак и неки аустриски официри. Под формом да дају израза одобравања и пристајања уз Бечку Декларацију, они отворено истичу своје право на слободу, уједињење и независност. У свом писму грофу Кулмеру, посланику другог изборног среза града Загреба, његови бирачи упућују, на пример, и ову поруку: „Зато се поуздано надамо, ми, Ваши бирачи, и цела наша престоница, да ћете прихватити прилику која Вам се пружа, те, стављајући се на здраво демократско начело безусловног народ-

ног самоопределења, затражити уједињење и државну самосталност Хрвата, Срба и Словенаца".

Да се види каква је та стално истицана Бечка Декларација и шта она иза себе крије, довољно је навести шта о томе пише Хрватска Држава. Одбијајући неке приговоре да је Бечка Декларација недовољна, и одговарајући на денунцирања да је она антидржавна, овај лист вели: „Бечка Декларација је минимум наших захтева пред факторима аустро-угарске монархије. Веће захтеве пред њих нити можемо нити смемо постављати... Боље би и јасније било да је, у место минималним програмом, називамо привременим програмом".

Лист хрватских католичких националиста, загребачке Новине, наражава се о томе питању са истом отвореношћу. Овај лист пише: „За нас је данас идеја народног уједињења не идеја политичка него национална. ...Свакако је за нас најважније да непрестано стојимо спремни у уједињеним народним редовима, да слогу Хрвата, Словенаца и Срба не дамо помутити. То је алфа и омега наше реалне народне политике." Констатујући даље, да су највећа сметња, Гордијев чвор, остварењу наше народне идеје немачко-мађарске империјалистичке тежње, исти лист пише: Гордијев чвор ће расећи Александров мач, који се зове народно уједињење и народно самоопределење"...

ПОЗДРАВ РОДУ

Поводом доласка Специјалне Српске Мисије у Кливеланд (Америка), тамошњи Срби, Хрвати и Словенци приредили су јој свечан дочек. Један од најдирљивијих момената био је кад су девојчице у белим хаљиницама и са црвеним капицама предавале цвеће члановима Мисије и кад је Хрватица, г-ђица Маргарет Грашковићева, поздравила Мисију са овим речима:

„Господине Посланиче, јуначка господо и витешка браћо наша!

„Очи наше не виђеше лепоте старе, славне домовине Ваше, али срца наша осетише понос над јунаштвом народа и војске Ваше.

„Крв и старији наши рекоше нам да је часно име и јуначко племе Ваше. Песма га је опевала, стара књига славом овенчала.

И ми, младе кћери Америке, крви и срца југословенског, са овом китом америчких ружа, част дајемо мученичком роду, клањамо се светломе оружју Српског Рода и славне му војске, с топлом жељом и тихом молитвом, да из крви палих јунака, из гробова мученичког рода, сване зора слободе и среће, од Триглава до гордог Балкана — Домовини Срба-Словенаца-Хрвата!"

СЛОВЕНСКИ БЛОК

Цирих. — Цела је аустријска штампа пуна жучних коментара о садашњој парламентарној кризи.

„Наје Фраје Пресе" напада Чехе и Пољаке, који неће да гласају за војне кредите, и тражи да Чешка постане независна држава, а да се Галиција присједини Пољској.

„Арбајтер Цајтунг" напада на немачке странке, које се противе да се одобре војни кредити од редовних.

„Најес Винер Журнал" пита се, да ли је жеља аустриских народа да обезоружају Аустрију, ускраћујући јој војне кредите, и то баш у моменту кад се приближујемо миру.

Цар је позвао Станека, Коропеца и вође немачких странака и покушавао да отклони кризу.

Међу Пољацима појавила се јака струја, која иде за тим да се Пољаци потпуно приближе Чесима и да се створи у Аустрији један јак опозициони словенски блок, који је до данас изгледао немогућ, и то баш због држања Пољака. Немци предвиђају, да би тај блок, под директијом Крамаржовом, био ултрарадикалан.

„Наје Фраје Пресе", на чудан начин, негира Пољацима право да изазивају кризу у држави, из које желе да иступе.

БОРБА ПРОТИВ СУМАРЕНА

Лондон. — Према једној депеши из Вашингтона, г. Даниелс је изјавио Поморски Одбор, да нема никакве сумње да су Савезници на путу да однесу коначну победу над подводним бродовима. Они поуздано и стално добијају, али ипак по неколико бродова се мора увек изгубити. „Све што могу рећи, додао је он, јесте то, да Савезници ломе многе сумарене и да их још више ниште."

На питање да ли Немци топе више трговачких бродова него што је свету познато, г. Даниелс је одговорио: „Никако. А са градњом нових бродова, која све више расте у Сједињеним Државама и у Енглеској, ми ћемо савлађивати тешкоће све више и више."

Лондон. — Представници савезне и неутралне штампе посетили су велике америчке бродоградилишта и констатовали: да Америка не гледа само да накнади тонажу потопљених лађа, већ да је предузела праву поморску офанзиву. Сумаренска опасност биће уклоњена и непријатељски сумарени биће са математичком сигурношћу отерани из свих мора. Метода грађења на серије произвела је праву револуцију у поморској конструкцији.

Захваљујући грађењу на серије, један контраторпиљер сагради се за 22 недеље, а када последњи амерички контраторпиљер (од оних који су сада у раду) буде пуштен у европске воде, Енглеска и Америка имаће 10 контраторпиљера на сваки немачки сумарен. Тако исто гради се и велики број извиђача и гониланца сумарена. Непријатељски сумарени биће веома брзо изложени великим опасностима. Пронађена су врло успешна средства, помоћу којих се присуство сумарена на време примети.

КРАЈ НЕМАЧКЕ

„Базелер Нахрихтен" подсећају на судбину великих царевина које су, хотећи да се упуштају у авантуристичка подузећа, доживеле своју пропаст. Тако је било са царевином Александра Великог, са Римском Царевином, са Арапском Царевином, са Шпанском Царевином. Пошто је разбуцала Русију, отевши јој Финску, лишивши је Пољске, те њене најбоље индустриске провинције, узимајући јој украјинску житницу, одеско пристаниште, петролејске покрајине око Касписког Мора, Немачка није више у стању да се удали од пропасти коју има пред собом. Потребно је да довршн ово што је почела и да од бивше руске царевине створи додатак немачкој царевини. У томе лежи еклатантна погрешка. И заиста, западне силе нису тучене; да би их тукла, Немачка мора да жртвује велики број своје деце. Међутим, она осећа потребу за том децом, ако је воља да колонизира Русију. Има ли она довољно људи не само за колонизацију Русије већ и за колонизацију Турске а и за подизање уједно своје индустрије и своје трговине? Да ли се није дала навести на једно предузеће које је изнад њених снага и то баш у тренутку када је класа пруских јункера, главни симбол државе, десеткована овим ратом?

Ето такав је проблем чију озбиљност и тежину, вели „Базелер Нахрихтен", и сам немачки народ осећа у дубини душе своје. Исти лист мисли да се Немачка, обузета завојевачком несвестицом, дала навести и преко својих првобитних планова. На тај начин Вилем II дошао је до тога, да спроводи баш ону политику коју је осудио 1902. године јуна месеца у своме говору држаном у Екс-Ла-Шапелу, политику којој је он лично приписао срозавање старе германске царевине. Да је Бизмарк тако радио 1866. године, Француска, Аустрија и јужна Немачка би се удружиле и уништиле би Пруску 1870. године. Ето такво је мишљење великог базелског листа, који, као што се види, рачуна да Немачка иде у сусрет извесним катастрофама. То је у осталом судбина свих држава које желе да господаре светом.

ПОМОЗИТЕ ДА СЕ НАЂУ

Младен Стаменковић из Београда, службеник Народне Скупштине и Државног Одбора и

Милош Миленковић-Бојковић пореклом Личанин, кафеџија из Београда.

За њих се зна, да су били евакуисани из Албаније са нашим заробљеницима на Азинара, а доцније — крајем 1916. год. дошли из Француске у Солун.

Моле се команде или појединци, који би знали где се сада налазе, да о томе јаве или да се они сами јаве уредништву „Ратног Дневника".

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 66 СРЕДА, 7. МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 7. марта

Српски званичан извештај. — 6. марта јача артилериска ватра у области Доброг Поља. Наша авијација успешно бацила четврт тоне експлозива на непријатељски логор северно од Преслапа.

Солун, 7. марта

Француски званичан извештај. — Артилериски двобој на многим тачкама фронта. Француски и енглески авијатичари бомбардовали су непријатељске логоре и магацине западно од Битоља и у Дојранској области.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 7. марта

Званичан извештај од 15 часова. — У Ремској области, пред вече, једно француско одељење продрло је у немачке линије за један километар по дубини, разорило многе поседнуте заклоне и вратило се, довевши собом неколико заробљеника. Око поноћи, а после изненадне артилериске припреме, непријатељ је извршио северо-источно од Флери један препад, који је сломљен француским ватром. На десној обали Мезе жестока артилериска борба, нарочито у области коте 344. Није било пешадиске акције.

Званичан извештај од 23 часа. — Доста живе артилериске борбе на десној обали Мезе, у Лорену између Бира и Бадонвизера и на неколиким тачкама у горњем Алзасу. На осталом фронту дан миран.

Лондон, 7. марта

У току препада, које су енглеске трупе вршиле прошле ноћи ка Вилер-Жислен, Ла Вакери и шуми Гренје, заробљено је неколико непријатељских војника. Портоугалци су се вратили после препада са заробљеницима и два митраљеза. Препад је извршен на немачке ровове источно од Нев Шапел. Три покушаја препада, које је непријатељ вршио ноћас ка Флербе и шуми Гренје, пропала су са губитцима по нападаче. Велика живост немачке артилерије у зонама испред и позади сектора на Ипру.

Доцнији извештај. — Једно непријатељско одељење покушало је јутрос да се приближи нашим линијама северо источно од Армантјера, али је потиснуто са губитцима. Живост непријатељске артилерије испред и позади сектора на Ипру наставила се. Било је извесне артилериске живости такође и југо-западно од Камбре, у близини Вермел и према извесном броју варошки и варошица између канала Ла Басе и Армантјера.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 7. марта

Званичан извештај. — Слабије повремене артилериске акције дуж брдског фронта а учестаније у равници од Зенсона до мора. Веома живи артилериски двобоји водили су се у области Валдобјандене-Монтело. Заробили смо неколико војника у Долини потока Арник. Код Грава једна наша патрола се сукобила са непријатељским извидницама, које је приморала на повлачење.

У току ваздушних бојева оборено је у току дана седам непријатељских аероплана: два од наших авијатичара у долини Лагарине, два од француских авијатичара на висоравни Азијаго и три од енглеских авијатичара код..... Пјаве. У току ноћи један наш дирижабл успешно је бомбардовао непријатељске железничке пруге у долини Лагарине.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — Депеше из Швајцарске бележе бурне сцене и туче у аустриском Рајхсрату у току дискусије о стању исхране, која се изврши у прави дом између Словена и Немаца.

—

Лондон. — „Пел Мел Газет" јавља, да сазнаје из поузданог извора, да је немачка сумаренска флота много страдала у току месеца фебруара и да ће бити потпуно савладана око половине лета, ако Немачка не успе да је повећа бар са 30 сто.

—

Атина. — Представници Словена састали су се на конгрес у Загребу и донели резолуцију којом захтевају образовање југословенске и чешке независне државе.

—

Лондон. — Из Амстердама јављају према једном телеграму из Берлина да су енглески авијатичари причинили грдне штете у Немачкој.

ЈУГОСЛОВЕНСКИ ЗАХТЕВИ

— Меморандум Југословенског Клуба —

При крају јануара Југословенски Клуб у бечком парламенту упутио је председнику аустриске делегације у Брест Литовску један меморандум, чије објављивање је забрањено у Аустро-Угарској.

Добили смо текст овога документа, који је једно дуго излагање кривица што их је Аустро-Угарска починила против својих југословенских поданика и енергично тражење права југословенског народа.

„Југословени су тражили од бечке владе чисто и отворено остварење права народа да одлучују о својој судбини. Али аустро-угарска влада не само што је категорички одбила да дозволи народностима да присуствују на преговорима о миру, већ је одлучно изјавила, да није расположена да призна народима који живе у Аустро Угарској право да одлучују о својој судбини, изговарајући се да постојећи устав даје довољно гарантије за њихов слободан развитак у монархији.

Услед тога представници југословенског народа сматрају за своју дужност да изложе своје гледиште, изјављујући да се, упркос грозним прогонствима, сачувала у народу жива искра идеје о слободи и стална тежња за националним уједињењем.

Светски рат донео је нашем народу нова и тешка искушења.

Под страшним војничким притиском уништен је цвет наше омладине. На хиљаде наших породица је искорењено, а њихова имовина опљачкана. Ми имамо право да изјавимо, да је југословенски народ од свих осталих највише претрпео.

Морамо свечано да протествујемо против владиног тврђења, да тако звани устав монархије даје народима могућности за слободан развитак; на против, овај устав даје немачком и мађарском народу средства организоване државне силе да тлаче и експлоатишу друге народе.

Тврдити, да аустро-угарски устав гарантује народима слободан развитак значи, ругати се праву народа за слободно самоопределење. То може да тврди само онај који злонамерно хоће да превари противника.

Због свега тога ми захтевамо:

1. Одмах општи и демократски мир, потпуно разоружање, гарантију и међународно осигурање за слободну трговину свих народа, великих и малих.

2. Признање и потпуну гарантију права народа да одлучују слободно о својој судбини, и да се то право слободно примени нарочито у питању, да ли ти народи хоће слободну државу и под којом формом треба да буде та држава.

3. Ми не тражимо за нашу државу ништа, што би припадало којем другом народу нити што нам не припада; ми тражимо за нашу државу само територију, у којој живи компактним масама без прекидања српско-хрватско-словеначки народ.

4. Море, нарочито море Јадранско, мора бити слободно. У случају да би саобраћај преко лука северног Јадрана, у којима живи у компактним масама наш народ, био од велике користи за економски развитак удаљених народа, ми бисмо били приправни да са тим народима закључимо уговоре, који би им гарантовали слободан трговачки промет преко ових лука.

Мир, који не би био на овим принципима, није мир за народе ове монархије, већ почетак борбе аустро-угарских Словена на живот и смрт

и био би непремостива препрека економском развитку ових народа. У исто време овакном ситуацијом међународни мир био би стално у опасности".

У РУСИЈИ

„Ендепандан"

Да велики број Руса пати у својој души и своме народном достојанству због бедног стања у коме се данас налази њихова земља, да им се Брест-литовски уговор, тај најсвирепији трактат који је Русија икада до сада потписала, указује као једна срамота и огромна катастрофа, о томе се не може сумњати. Савезници никада нису сумњали, да у Русији постоје патрени родољуби и смишљени духови. Они жале само то што ти здрави елементи нису могли утицати никако у анархичној кризи, која се завршила распарчавањем њихове земље и што је руска маса показала такво непознавање својих интереса и такву пасивност, да је једна шака смелих индивидуа могла да одржи своју тиранију и да продужи своје дело разорења.

Међу онима, који су подржавали максимализте или их остављали да врше, неки су то чинили из неосетљивости, други због тога што су им Ленин и Троцки обећавали мир који су им у истини донели (али какав мир?) а многи зато што је максимализам представљао један примамљив програм за пролетаријатске одмазде, што је сељаку обећана земља, што се одржавала заблуда да ће оне и сувише старе друштвене неправде бити поправљене.

Данас се већ може проценити шта је све могло бити остварено од свих тих обећања. Остварена је беда, глад. Остварен је терористички режим у корист једне незнатне мањине и једне разузадане солдатеске. Дошло се до тога, да се бира између ексцеса црвене гарде и тешкога притиска германске чизме. Дошло се до тога, да је распарчана Русија ослобођена по цену бешчашћа од једног спољашњег рата, али да страда услед свих страхота једног грађанског рата.

Пред тим призором срце у многих Руса се стеже. Њихова немоћ им само повећава бол. Сном душом својом они дозивљу реакцију, која ће очистити све оне кобне људе који су својом заслепљеношћу одвели Русију њеној жалосној судбини. Они се надају да ће се та реакција ускоро догодити и радосно поздрављају оно неколико предзнака који је наговештавају.

Пре неког времена руски амбасадор у Паризу г. Маклаков говораше: „Очекивани преокрет доћи ће, али ће задаћа бити огромна. Борба против Немачке отпочеће; и овога пута то ће бити борба за угрожени народни опстанак. Народ, обманут лепим речима бољшевика, није то схватио, али ће сада појмити. И борба је могућна. Русија је и сувише пространа, њено је становништво и сувише велико, да би се она могла савладати силом."

Нема сумње, да у овим речима има извесног оптимизма. Није баш тако поуздано да огромна маса сељачке Русије, чији менталитет је и даље прилично примитиван, јасно појми од данас до сутра онај разумни патриотизам и схвати националну солидарност коју етнички и политички разлози нису никада могли да потпуно остваре. Али ту масу, која је нешто мало безобзирна, једна слободоумна и просвећена елита, чији елементи постоје у Русији, може да поведе; та елита може постати једна у истини управна класа под условом само да одустане од себичних инспирација, које су на жалост и сувише дуто владале у управним и владиним круговима.

У сутрашњој Русији, где би и сувише пространа, и сувише бра, и сувише радикални друштвени опити били можда опасни, та ће елита бити сасвим природно одређена да руским пословима даје онај смисао стварности, који им тако често недостаје и да одржава у тој пространој земљи ону неопходну везу солидарности, како се федерализам не би завршио расплињавањем, борбама и слабостима.

То дело, као што каже г. Маклаков, биће дуготрајно и тешко, али то је разлог да се њему одмах приступи. Савезници неће одбити своју помоћ, ма да се неће много заварати односно непосредних резултата. Они ће пригрлити све оне здраве поборнике те реакције и тог потребног препорођаја. Они неће ништа превидети бар у областима које нису званично покорене Немачкој, како ова не би могла утврдити истинску полузваничну своју власт. Али они неће заборавити, да се не налазе у Русији оне најбоље залоге за ревизију Брест-литовског уговора.

Агатон.

ГОВОР Г. СОНИНА

Министар спољних послова, г. Сонино, држао је у парламенту велики политички говор, у коме је између осталога рекао:

„Најбоље средство, да се постигне правичан и трајан мир, јесте да се покажемо издржљиви у овоме крвопролићу, да очувамо наше везе са Силама Споразума, да се код нас самих повећа поверење и дух солидарности у садашњем моменту када непријатељ полаже све своје наде у несугласице и моралну поколебаност својих противника.

Ми сада улазимо у критичну и одлучну фазу огромне светске борбе, у велику фазу изненадног пада отпора на источноме фронту и америчког спремања огромних снага у циљу велике војне акције. Ово ће бити за нас један период тешких искушења и мучних пожртвовања за спасење и част отаџбине, период озбиљне одговорности, јер су у питању одбрана и тријумф заједничке ствари. Последња конференција у Версаљу претресала је питање о координацији напора. Ка томе циљу треба са жестином да теже сви духови и све енергије народа."

САОПШТЕЊА Д-РА ДИЛОНА

Лондон. — Д-р Дилон саопштава „Дели Телеграф"-у читав низ телеграма, који су њему упућени од једне велике руске личности у својству представника већег дела руског становништва. Телеграми говоре да су Немци у Русији осигурали за себе значајне привилегије, финансиске, економске и политичке. Изгледа као сигурно, да је између Немаца и руских монархистичких кругова дошло до споразума да се успостави монархија у Русији. Предвиђа се да ће у блиској будућности Немци учинити све да Русији даду цара који ће бити изабрат од стране Кајзера. Силе из Споразума треба да мотре, јер ова опасност постоји и она се може избећи и предупредити.

Активни и утицајни елементи у Русији желели би да васпостављање реда код њих буде поверено западним силама. Јапан треба да нас помогне и да нам пружи драгоцену војничку помоћ. Маса у Русији гледала је са неповерењем улазак Јапана у акцију. Али данас су се времена изменила, и оно што је јуче било истинито, није више данас. Данас ће нам Јапанци добро доћи. Они могу лакше рачунати увек и у свако доба на искрцавање у Русији. Број руских официра врло је велики — од прилике 6000 — који ће се наћи одмах на страни Јапанаца. Они се налазе у околини Владивостока, најурени од бољшевика, где се могу реформисати и дати једну добру снагу. Може се такође рачунати на једну пољску војску, која је срце руске снаге и која је најбоље употребљена.

Број Пољака који служе у војскама споразума врло је велики. Могу се створити контингенти који ће са истовременим улазом Јапанаца у Русију ослободити народ руски од јарма немачког и бољшевичког. Ако Јапанци буду прихватили понуђени им савет, да својом војском уђу дубље у Русију, можемо бити сигурни у брз успех.

БОМБАРДОВАЊЕ ОТВОРЕНИХ ВАРОШИ

Амстердам. — Народни посланик Шуп протестовао је у Рајхстагу против аеропланских бомбардовања отворених варошн, што служи само подгревању узајамне мржње. Говорник је захтевао од немачке владе да покрене преговоре, који би имали за циљ да се дође до међународног споразума ради забране ваздушних препада ван војишних зона. „Ми смо бомбардовали Париз и Лондон, рекао је г. Шуп, наши су непријатељи бомбардовали Фрибург и друге вароши; сада смо квит. Време је да се обуставе ти покољи."

Тим поводом „Манчестер Гвардијан" објављује један чланак који је учинио извесну сензацију. Писац чланка вели, да сазнаје из поузданог извора, да се Немачка носи мишљу да тражи или чак и да је тражила од Шпаније да посредује код Савезника односно обуставе ваздушних бомбардовања ван војишне зоне.

Није с горег приметити да се у званичним круговима овој вести поклања слаба вера. Но ипак не може се спорити факт да се Немачка, с обзиром на учестане препаде савезничких авијатичара, може наћи у положају који ће јој пружити довољно добрих разлога да тражи, да се ваздушни препади ограниче само на војишне зоне.

Штампа: ска Референата Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 67. ЧЕТВРТАК, 8. МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 8. марта

Српски званичан извештај. — 7. марта јача артилериска ватра у пределу ДоброгПоља. Наша авијација успешно је бомбардовала непријатељске логоре код Разимбеја са пола тоне експлозива.

Солун, 8. марта

Француски званичан извештај. — Артилериски двобој на многим тачкама фронта. Савезничка авијација је показала јачу живост. Енглески авијатичари оборили су један непријатељски аероплан у области језера Тахиноса. Пилот и осматрач су заробљени.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 8. марта

Званичан извештај од 15 часова. — Непријатељска артилерија дејствовала је на неколиким тачкама на десној обали Мезе и у Воевру. После жестоког бомбардовања, непријатељ је на многим тачкама вршио пешадиске нападе који су остали без резултата. Северо-источно од Рекса лако је задржан један немачки препад. На сектору Суен непријатељ је у три маха покушавао да се дохвати француских линија, али је био приморан жестином наше ватре да се врати натраг, претрпевши тешке губитке. У Лорену, један јачи напад непријатеља противу француских положаја код Харикура одвео је жестоким окршајима прса у прса. Французи су свуда одржали превагу и потисли непријатеља, заробивши му неколико војника. Са своје стране, Французи су извршили упад у немачке линије источно од Суипа. На осталом фронту ништа важно.

Званичан извештај од 23 часа. — Повремена артилериска активност између Мјете и Ена као и..... област шуме Брил. Немци су данас вршили јачи напад на француске положаје. После жилаве борбе, француске трупе су одбациле непријатељске делове који су били успели да продру у неколико њихових истакнутих ровова. Према накнадним извештајима немачки напад, који је вршен јутрос у области Суен, вођен је од два батаљона јуришних трупа; претрпели су тешке губитке и потпун неуспех. На осталом фронту ништа ново.

Лондон, 8. марта

Званичан извештај. — Португалци су одбили препаде које је непријатељ покушао прошле ноћи ка Фокисару. Никакав други важнији догађај није се десио, осим извесне слабије живости на сектору Пашенделе.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 8. марта

Званичан извештај. — Западно од језера Гарде чешће узнемиравајуће дејство обеју артилерија. Од језера Гарде до Монтела повремена и слабија ватра. Дуж Пјаве узајамно пушкарање између извиђача, сукоби патрола код Грава и успешне рафале наших батерија противу непријатељских положаја на левој обали, који се протежу од Новенте до Гризолера.

Наши су авијатичари спалили два непријатељска дрхена код Конељана и Колмирана. Оборена су два непријатељска аероплана: један од енглеских авијатичара код Сан Ђакомо ди Виклија, а други од француских авијатичара на висоравни Азијаго.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — Представници разних фракција већине из Уставотворне Скупштине, распуштене декретом бољшевика, упутили су савезничким конзулима у Москви једну ноту у којој енергично протествују против мира који су максималисти закључили. Овај мир, кажу они, не везује руски народ. Уставотворна Скупштина једина има право да одлучује о рату и миру. У једној прокламацији народу позивају све руске грађане да се уједине ради одбране слободе и части отаџбине.

—

Вашингтон. — Недељни часопис америчког министарства војног вели; „Све више и више постаје јасно да Немци неће предузимати офансиву на западном фронту друкчије него ако их на то примора општа стратегиска ситуација. Америчке су снаге стално у дејству и ове се сада налазе у роковима на пет разних тачака.

—

Лозана. — Немци, настављајући своје наступање с ону страну Одесе, заузели су варош Николајев. Руска је влада решила да образује грађанску гарду за одбрану руске републике од немачког империјализма. Ленин је изјавио да рачуна на потпору Јапана и потпору радничких класа у Европи.

—

Рим. — „Коријере дела Сера“ јавља из Лондона, да је доктор Анта Трумбић изјавио Рајтеру, да има извештаје, да се у Хрватској шире побуне противу владе, да се свакога дана понављају демонстрације противу аустро-угарске владе у Бечу и Пешти, и да народ свакога дана манифестује за национално југословенско уједињење.

—

Атина. — Из Лондона јављају, да је кавкаска република доставила Турцима, да не признаје закључени уговор о миру са бољшевицима и да неће напустити Батум, пошто су Турци дужни да одложе преговоре са кавкаском републиком ради закључења мира.

Ако би Турци покушали да силом заузму те пределе, онда ће ситуација постати веома интересантна, јер је турска војска у том крају малобројна и без икакве спреме, што ће свакако учинити да резултат евентуалне борбе неизбежно буде користан по кавкаску републику.

Цирих. — „Нордајче Алгемајне Цајтунг“ објављује једну речиту статистику губитака које је немачка индустрија претрпела услед савезничке блокаде. Број фабрика кожа сведен је од 1400 на 300; од 1700 памучних предионица само је 70 њих које раде са смањеним персоналом; од 720 фабрика уља 705 је затворено; број разбоја за ткање свиле пао је од 45.000 на 2500.

ВАЗДУШНА НАДМОЋНОСТ САВЕЗНИКА

Лондон. — Званично се саопштава да су савезнички авијатичари оборили од 1. јануара до сада 843 немачка аероплана и то: у јануару 292, у фебруару 273, у марту за 17 дана 278.

Од тих бројева Енглези су оборили: у јануару 144, у фебруару 138, за 17 дана месеца марта 202 што чини свега 484. Од овог броја Енглези су уништили или запленили 316 аероплана а оборили ван домашаја своје контроле 168.

Од 1. јануара до 17. марта п. г. Енглези су изгубили свега 117 аероплана.

Лондон. — Службено. — Министарство војно објављује, да су 5. марта енглески аероплани за бомбардовање напали војне објекте у Манхајму на Рајни. Више од једне тоне бомби је бачено са изврсним резултатима. Осам бомби је погодило баденску фабрику соде из које је избио густ облак дима. Две експлозије су изазване у ложовима а једна у некој другој великој фабрици. Две ескадриле непријатељских аероплана напале су наше апарате за бомбардовање који су оборили два непријатељска аероплана ван наше контроле а други су потиснути. Сви су се енглески апарати вратили неповређени.

БЕЗУСЛОВНО УЈЕДИЊЕЊЕ

Љубљански „Словенски Народ“ доноси следећи извештај са збора повереника Словеначке Народне Странке у Целу.

„Гвожђе је вруће и ковачи су на послу. Све снажније се манифестује несаломљива воља словеначког народа, да постигне државну самосталност. Особито у словеначкој Штајерској. Из разних крајева долазе извештаји — који веселе — како се раширила народна свест до најпростијих сељачких кућица. .....Данас је на збору повереника

Народне Странке у Целју проговорило и средиште политичког живота у словеначкој Штајерској. Уз велико учешће повереника из свих округа збор се одушевљено изјавио сагласним са свима одлукама мариборског збора, нарочито што се тиче нашег одлучног захтева за самосталном државом и о заједничком народном раду свих словенских странака у форми Народног Одбора или Народног Савета.

Први је говорио Др. Векослав Куковец о политичком стању и о југословенском питању. Истиче глад и беду у централним државама. Ко тражи владу народа, тај мора бити и за самоопределење народа. Она лозинка допрла је у све земље света. Само Немци и Мађари боје се самоопределења народа. Покрет за самоопределење код Словенаца не да се више зауставити." Износи тешко тлачење штајерских Словенаца за време рата. „Али баш то тлачење је учинило да је код Словенаца лозинка самоопределења пала на врло плодно земљиште." Позива целокупни народ на истрајност. „Све наше мисли морају бити прожете живим, чврстим убеђењем, да је пукла југарња зора ослобођењу Словенаца, Хрвата и Срба". Али ипак „треба још великих борби: зрела јабука неће нам пасти сама у уста. Слобода дарована без борбе не би имала праве вредности".

„Словеначки политички живот пошао је таквим путем, да нам се спољни свет чуди. Противнике, који су пре мислили да је све само фраза, ухватио је страх. Тај страх је барометар да Југословенство долази..... Наша је лозинка: безусловно уједињење нашег троименог народа".

ГОВОР ЧАРЛСА ХОГСА

Њу-Јорк. — Г. Чарлс Хогс, који је на последњим председничким избора био конкурент г. Вилсона, држао је у друштву Сен Давин један одушевљен говор, којим је позивао Американце да се боре свима својим силама све док немачки мир не буде био онемогућен. „Није сада тренутак, изјавио је он, да се претреса о миру, јер је очевидно да, ако би се још од сада ступило у преговоре, једини могући мир био би германски мир."

Г. Хогс је потврдио да би Савезници, а нарочито Американци, морали ради постигнућа тога циља, да се припремају на повећавање својих напора, и тај део његове изјаве био је одушевљено поздрављен. Говорник је додао: „Ми преживљујемо један озбиљан час. У овом тренутку видимо како се Немачка шири ван својих граница, труди се да постави основе једној великој царевини, која би била стална претња светском миру и безбедности не само за слободне народе у Европи већ и у Сједињеним Државама. По мом мишљењу, да би се могао постићи један частан мир, потребно је: или да се судбина оружја изјасни у нашу корист, или пак да успемо да наметнемо Немачкој убеђење да политика усијаних глава коју она води, хотећи да утврди своје господарство над целим светом, нема апсолутно никаквога изгледа на успех. Најпоузданије средство да се то убеђење утврди код наших непријатеља лежи у томе да се фактима покаже, да се Сједињене Државе решене да без устезања баце у борбу све своје снаге и, осим тога, да никада неће помишљати на мир пре него што тај циљ буде постигнут и њихов успех обезбеђен.

ГИГАНТСКИ НАПОР АМЕРИКЕ

Јављају из Вашингтона „Тајмсу": Дописници савезничких и неутралних листова, посетили су велике варошн источне Америке, у којима се израђују поморски бродови. Они су обишли Вашингтон, Филаделфију, Бостон и Њу-Јорк, где им је било допуштено да све виде. Свугде и на сваком месту добили су најпотребнија обавештења о ситуацији и о целокупној изради, као и о офанзивним мерама, предузетим противу те сумаренске опасности.

Може се слободно рећи:

1) Подизање америчке флоте није само ограничено на замену изгубљене тонаже, већ има намеру да осигура и постигне сигурну поморску победу.

2) Имају се тачна математичка уверења, да ће немачки сумарени у водама, у којима се сада налазе, бити разјурени.

3) Грађење бродова промењено је из основа увођењем нових метода и применом система централистичке државне управе.

4) Радна снага Америке одазваће се са одушевљењем послу који јој је додељен; она је једнодушна у томе да подржи Гомперсову политику, која се састоји у овој његовој реченици: „Добијте

пре свега рат, па нете онда разговарати."

У свима радионицама, које су биле посећене од стране кореспондената разних новина и у којима се граде трговачке и ратне лађе, увек је дато првенство овим последњим.

У радионицама, где се изузетно граде само ратне лађе, првенство је дато нарочито дестројерима и јединицама које су специјално одређене за вођење борбе противу сумарена. Велики програм рада на конструкцији бродова налази се на одличном путу свога задатка.

О БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

— Предавање г. д-ра Кумануди-а у Паризу —

У низу јавних предавања која је организовао г. Шервен, једно је, 19. јануара, било посвећено Босни и Херцеговини. Тако су слушаоци и наши пријатељи добили праву слику и ранијег и данашњег аустро-угарског режима, и били потпуно обавештени како Аустро Угарска схвата и примењује аутономију и како упропашћује отете земље и подјармљене народе.

Г. д-р К. Кумануди потпуно је успео да све то представи у своме предавању о Босни и Херцеговини. Он је претресао свестрано босанско-херцеговачко питање, расмотривши све његове стране и све фазе кроз које је прошло од времена окупације. Изложио је аграрно и религиозно питање у времену окупације и у времену анексије, као и уставно питање из тога времена. Говорио је о међународном и политичком положају обе ове наше покрајине, објаснио анексиону кризу и њен утицај на међународну политику.

Приказавши хронолошки какво је све било стање у Босни и Херцеговини, од рата 1914. године, изнео је сва гоњења и уништавања становништва, политичке процесе и, у 1917. години, утицај одлука бечког Југословенског Клуба на држање политичких партија у Босни и Херцеговини како српских тако и хрватских.

Цело је излагање, и по убедљивим информацијама и по научним погледима, врло пажљиво праћено и примано са пуним одобравањем.

КЊИЖЕВНОСТ

НАД ПРЕСПОМ

—Војводи Јовану Бабунском —

Поноћ бледа лута Перистером,
Звезда трне негде на северу,
„Крвав месец једи кроз облаке
И губи се у мирном језеру, —:

А над њиме као вапај сирти
Шуми песма поробљених гора;
И док језа потреса планине,
И свет слеће са сурањутог бора, —

Јача вером од сурога стења,
Ведра као душа Србинова,
Страшна као бура ноћи кобне,
Стражу чува чета Бабунскова — — —

Положај 3.-III-918, г. Стеван Загорчић

КРАЈ МОРА

— Из циклуса „Крвави дани" —

По песку на Арти лежи војска једна;
С мора ветар хуји и шиба јој лице
Док песак засипа очи некилице...
Чудна војска! Боса! И гладна и жедна!

И немоћно ред свој, к'о спасење, чека
Да је укрцају, да се једном вине
Тамо, где цветају лимун и маслине
И где влада клима топла, блага, мека...

И док море цвили и сунце већ тоне,
А с морских бродова урлају сирене,
Мирно украј мора, к'о полегле стене,
Преморена војска чека код Валоне.

Положај, 1917. Душ. О. Луњић

НАЈЛЕПШИ ПОМЕН

1.) Коста Ј. Адамовић инж. капетан I кл. положио је 500 динара Друштву за заштиту деце у Водену и уписао за члана добротвора своју покојну мајку Персиду Ј. Адамовић.

2.) Светомир Максимовић рез. инж. кап. I кл. положио је 50 фр. и уписао је за члана утемељача свог пок. брата Божидара М. Максимовића, свршеног богослова, војника II рез. бол. чете.

Главни Одбор Друштва за заштиту деце искрено благодари племенитим прилагачима, који оплетоше својим покојницима најлепши венац вечитог сећања.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 68. ПЕТАК, 9. МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 9. марта

Српски званичан извештај. — 8. марта јача артилериска активност у области Доброг Поља. Наши авијатичари бацили су неколико бомби на непријатељски логор северно од Кукуруза.

Солун, 9. марта

Француски званичан извештај. — Француски, енглески и грчки авијатичари извршили су успешна бомбардовања у кључу Црне, у Вардарској области и у долини Струме.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 9. марта

Званичан извештај од од 15 часова. — Северно од Елете Французи су извршили један препад на непријатељске ровове у непосредној околини Буконвиља и задобили заробљеника. Пред зору жестоко бомбардовање подржано од северног и јужног сектора Ремског а исто тако на разним тачкама фронта у Шампањи. У овој последњој области Немци су извршили више покушаја који су остали безуспешни, особито на сектору Хирлиса, у реону Суена и према другу Сен Супле. На десној обали Мезе велика огорченост бомбардовања француских положаја у току јучерашњег дана а у вече следовао је јак напад између шуме Коријер и Безонво. После борбе прса у прса француске трупе су одбациле непријатеља са неколико тачака на које је он био продро у првом надирању. Французи су задобили заробљеника. У Лорену Немци су потпуно пропали у свом покушају у реону Ноајена. Јединице послате у напад око 1·30 час., после живе артилериске припреме, биле су одбијене француском ватром и претрпеле су тешке губитке не имајући никаква успеха. Са своје стране Французи су успели у свом наступању ка Армокуру и задобили су заробљеника.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана активност немачке артилерије била је непрестано јака између Мјета и Ене, у целој области Ремса и на фронту у Шампањи, особито између реона Монса и Вил сир Турб. Француске батерије свуда су енергично одговарале; на сектору Хирлиса Немци су извршили три узастопна напада који су били сломљени ватром или одбачени противнападом француских трупа.

Источно од Супле, покушаји препада потпуно су пропали; француска артилерија својом ватром растерала је немачке колоне које су наступале у области јужно од Монтоа.

На десној обали Мезе и на неколиким тачкама у Воевру интензивна артилериска ватра на прву линију француских ровова.

Авијација: Потпоручник Фонк оборио је 4 марта свој 30. непријатељски аероплан.

Лондон, 9. марта

Званичан извештај. — Јутрос рано непријатељ је предузео жестоко бомбардовање на целом фронту између непосредне околине Вандеј до јужно од Сен Кантена и Скарпе. Прошле ноћи Енглези су успешно извели један препад ка Сен Кантену, којом су приликом заробили 13 војника са три митраљеза. Било је сукоба између патрола југо-источно од Месина а изведен је и један препад јужно од шуме Хутулст, којом су приликом Енглези заробили извесан број непријатељских војника. Један покушај Немаца да изврше препад у правцу ка Армантјеру, пропао је.

Доцнији извештај. — После жестоке артилериске ватре, којом је дејствовао противу наших

првих положаја као и противу наших сектора у позадини, непријатељ је предузео снажан пешадиски напад на фронту од преко 50 миља, који се пружао од реке Ове до реке Сансе. Тај напад, за који се знало да се од извесног времена припрема, вршен је са највећом жестином и упорношћу преко целога дана. У току бојева непријатељ је продро у наше истакнуте положаје, као и у борбене положаје на извесним деловима фронта. Напади су вршени с великим масама и веома су скупо стали непријатељске ангажоване трупе, чији су губитци били изванредно тешки. Упорна битка наставља се на целом фронту. Примећена су силна непријатељска појачања у току дана, која су се кретала из непријатељске позадине ка првим линијама. Многе непријатељске дивизије, које су биле нарочито трениране за тај напад, идентификоване су, подразумевајући ту и гардиске трупе.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 9. марта

Званичан извештај. — Северо-источно од Корно ди тре Сињори једно наше истакнуто одељење, нападнуто пушчаном ватром од непријатељских група, растерало је нападаче својом властитом ватром. Наше извиђачке патроле заробиле су на југорном делу потока Орник неколико војника. Код Капозиле неке наше смеле групе продрле су у непријатељске линије и вратиле се са заробљеницима, оружјем и ратним пленом, пошто су најпре нанеле непријатељу доста губитака. Обе су артилерије биле активне у зони Пецо, у долини Лагарина и западно од долине Француза. На осталом фронту оне су дејствовале умерено.

6. марта у ноћи један непријатељски авионлан и један хидравион оборени су нашом артилеријом код Кампо ди Пјера (северо источно од Зенсона) и на пешчану обалу Кортелацо.

НА МОРУ

Лондон, 9. марта

Званичан извештај. — Адмиралство јавља: Два ратанска дестроајера и три француска напали су једно одељење немачких дестроајера, које је било дошло и десет минута бомбардовало Денкерк. Два непријатељска дестроајера могу се сматрати као потопљени. Људи из посаде, који су остали у животу, спасени су. Један савезнички брод није потопљен. Један енглески оштећени дестроајер могао је да се врати у пристаниште. Британски су губитци незнатни а Французи нису претрпели никакав губитак.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Амерички српски потпорни фонд предао је ђенералу г. Рашићу у Вашингтону 50.000 франака за Друштво За Заштиту Деце. Ова сума ће служити као фонд за издржавање ратне сирочади.

—

Париз. — Професори српског универзитета упутили су савезницима један апел у име Југословена, којим траже да се осигура слобода народа да располажу самим собом.

—

Атина. — Пре уласка немачке војске у Одесу. Руси су спалили све магацина жита и других намирница за варош. Одесу су заузела четири аустро-немачка пука.

—

Берн. — Берзански дневник у Берлину доноси опште падање свих немачких вредности. Штампа приписује то падање страху од нових намета на разне индустрије.

—

Лондон. — Према једном званичном извештају. Енглеска има 7.500.000 људи под оружјем.

—

Берн. — Из Беча јављају, да се Цар Карло лично ставио на чело аустриске марине, у којој је владало извесно врење које је претило да обухвати целу војску. Југословенски адмирал Макс Негован смењен је. Опсадно стање је проглашено у Босни и Херцеговини, где су југословенске трупе одбиле да пуцају на манифестанте у Мостару. Иста је мера примењена и на три хрватска среза који се граниче са Далмацијом.

—

Атина. — Према посредним вестима из Софије, има већ три недеље како је саобраћај између Ниша, Београда и унутрашњости Маћедоније потпуно забрањен приватним лицима.

—

Рим. — У италијанским круговима верује се да ће централне силе предузети офанзиву на

пролеће на италијанском фронту. Јавља се за концентрације непријатељских трупа јужно од Трентина и западно од језера Гарде. Италијанска Врховна Команда предузела је мере према тим извештајима.

Крф, 8. марта

После четвородневних преговора између шефова радикалне странке и опозиционог блока, није се могао постићи потпун споразум.

(Пресбиро).

ЕНГЛЕСКА ОЦЕНА СРПСКЕ ВОЈСКЕ

„Балкан Њус", енглески дневни лист који излази у Солуну и који је намењен британским трупама у Македонији, донео је пре неколико дана овај чланак:

„У последње време много се говори о изврсним особинама и о ратничкој моћи наших савезника Срба.

Један историчар, који добро познаје Исток, казао је: „Ни у једној другој земљи можда односи између официра и војника нису тако окарактерисани оном дивном сменом простодушности и дисциплине, као што су у српској војсци; војни стручни критичари су мишљења, да борбене особине српског војника, њихова живахност и природна бистрина у вези са њиховом способношћу за елан и отпор уздижу их на степен најбољих европских војника."

Ове су реч добиле пуну своју потврду у догађајима овога Великога Рата.

Чланак се наставља излагањем само двеју операција српске војске за време првог балканског рата. Податке о тим операцијама писац је нашао у архиви Српске Врховне Команде у Скопљу у месецу мају 1913.

Он вели да је главни циљ Србије у првом балканском рату био: излазак на море.

Ђенерал Јанковић, командант III армије, по заузећу Сандака, Ђаковице и Призрена, кренуо је из ове вароши ка Љешу са 8700 људи из Дринске Дивизије, са 10 брдских топова и 10 митраљеза. Одстојање које је имало да се пређе, износило је више од 90 километара у ваздушној линији. На том маршу требало је прелазити преко Дрима и газити брдски и непроходни предео Мирдитије, коју дотле никаква војска не беше походила. Снег од метра дебљине, хладноћа 15° испод нуле, велике, неукроћене реке — све је то српска војска савладала, и за све време тог невероватног марша вели се да се свега један војник разболео!

На послетку дошло се до Љеша који би нападнут и освојен 6./19. новембра.

Другу операцију је водила Шумадиска Дивизија са 7000 својих бораца, 4 топа и 10 митраљеза. Ови су се људи кренули крајем октобра из Призрена за Драч преко Албаније и Тиране. Одстојање у ваздушној линији износи 145 километара, али, према ономе што и колико знамо о просторности балканских брдских предела, можемо слободно рећи да је у том походу српска војска превалила бар пет пута веће одстојање.

После петнаестодневних опасности и гладовања, хранећи се често некуваним кукурузом, травом или корењем, Срби су дошли у Драч и крстили своје победоносно оружје у валима Јадрана.

При сећању на ове операције српске војске не треба никад губити из вида да је она марширала преко једног дивљег и беспутног земљишта о коме не постоји никаква тачна карта, носећи собом и артиљериску муницију.

„Да ли се у опште Наполеонов прелаз преко Алпа може поредити са тим двема операцијама?

Па ипак, и поред свега тога, Србија ни тада није добила свој излаз на Јадране."

мајор Џералд Сим

СИТУАЦИЈА У РУМУНИЈИ

Лондон. — Маргиломан се примио састава нове владе. Он је примио дужност и нада се да ће успети да добије боље услове за мир.

Јаш. — Према једној депеши упућеној „Пти Паризјену", нова румунска влада је образована. Г. Маргиломан се окружио својим политичким пријатељима које је довео собом из Букурешта. Новинарима је изјавио, да је полузванично умољен да интервенише у питању о предлозима мира и да још није повео никакво питање унутрашње политике. Румуниска штампа се уздржава да коментарише демобилизацију или општу ситуацију. Сва се дебата сада своди на активност и нову

оријентацију политичких странака. Прегруписавање политичких снага се врши на терену друштвених и управних реформа. Али се дискусија компликује личним и партиским полемикама. Чим мир буде био закључен, нова ће влада наићи на жестоку опозицију у питању финансиске реорганизације и примене уставних реформи. Програм мира г. Маргиломана још није познат.

Париз. — Из Берна јављају да је румунском посланику у Паризу, г. Мишу, који је отпутовао из Француске пре извесног времена, поверена једна мисија за Краља Фердинанда и да је већ приспео у Јаш. Преговори за мир, који се воде у Букурешту, напредују веома тешко. Међутим немачки услови су толико овратни да има сасвим мало вероватноће, да их и сам Маргиломан може примити. Између осталога Немци захтевају уступање целокупне територије која се простире око ушћа Дунава. Примити ту клаузулу значило би за Румунију пристати потпуно на економско подјармљивање, чија би последица била вечито ропство румунскога народа, чији би рад ишао само на повећање немачкога богатсва. У преговорима учествују од неколико дана и изасланици нове бесарабске републике.

Париз. — Извесни услови мира, које је Немачка наметнула Румунији, заслужују да се на њима задржимо, јер се јављају као једно брутално мешање у унутрашњу румунску политику, као један прави покушај поробљавања. Килман и Чернин захтевају од румунске владе да протера све политичке људе који су наклоњени Споразуму, а осим тога, они хоће и сами да одређују личности које могу ући у састав кабинета. Тога ради они су већ поднели један нов ултиматум.

Такви су методи аустро-немачке дипломатије.

„Пти Паризјен" их овако дефинише: „Мало је примера у историји који би показивали једно такво презирање права народа, једну такву злоупотребу силе. Где је тај споразумни мир, тако драг вођини Рајхстага, и за чије су се поборнике истицали канцелар Хертлинг и подканцелар Пејер? Хинденбург влада, али не треба заборављати да се ствари могу изменити.

„Републик Франсез" се овако изражава: „Оно што је извесно, јесте то да никакав уговор који је потписан у Брест-Литовску и на другом ком месту није дефинитиван. Сви такви уговори биће ревидирани на конгресу који ће претходити општем миру. Савезници ће говорити као господари, јер Немци потребују сировине које им ни Балтичко, ни Црно Море нити и један други крај, који сада држе, не може дати.

ЗА ЈУГОСЛАВИЈУ

Како јављају „Новине", у броју од 23. јануара (п. н.). у Шибенику је одржана скупштина грађана Шибеника, под председништвом Др. Винце Иљадице, на којој је народни посланик Др. Анте Дулибић поднео извештај о раду у парламенту. Поред њега су говорили Владимар Кулић и Павао Роца. На скупштини је примљена резолуција, која поздравља Декларацију Југословенског Клуба за уједињењем свих земаља, у којима живе Срби, Хрвати и Словенци. У резолуцији се изражава жеља за склапање часног мира, који би донео нашем троименом народу право на самоопредељење и слободу.

„Хрватска Држава", у броју од 21. јануара (п. н.), доноси ово интересантно писмо југословенских рањеника:

„Потписани синови Хрватске и Словеније, који лежимо рањени у болници милосрдних сестара у Загребу мирно, али с целом пажњом пратимо ток борбе за наше народно и државно уједињење. Одобравамо декларацију од 30. маја. 1917. и прилажемо за споменик покојног Др. Јанеза Крека 114 круна и кличемо нашим народним посланицима да истрају непопустљиво и одлучно при декларацијским захтевима; нека нам проливена крв, жртвована младост и здравље не умноже затирање, него нека нам се јави из тога сунце слободе за сва времена. Нека се сваки држи позивнице Др. Јанеза Крека: „Сада или никад..!" — У болници милосрдних сестара у Загребу, 18. јануара 1918. (Следује 124 потписа рањених Хрвата, Словенаца и Срба)."

Штампарске Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 69. СУБОТА, 10 МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 10. марта

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром одбили две непријатељске патроле у области Доброг Поља и Сокола.

Солун, 10. марта

Француски званичан извештај. — Артилериска активност и борбена између патрола на разним тачкама фронта. Француска авијатика бомбардовала је непријатељске логоре северо-западно од Битоља.

Грчки званичан извештај. — Извесна митраљеска и пушчана активност на више тачака нашега фронта. Наше су патроле водиле борбу са непријатељским које су се морале повући. Две наше патроле упале су у истакнуте непријатељске положаје, који су били напуштени, и вратиле се са пленом. Осредња артилериска живост с једне и с друге стране. Наша тешка артилерија тукла је јуче бутарске логоре и комуникације. Обострана аеропланска извиђања.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 10. марта

Званичан извештај од 15 часова. — Французи су одбили неколико јачих непријатељских препада јужно од Живенкура, на сектору Года, северно од Куси и северно од Ена. На тим двема последњим тачкама неки француски истакнути делови одбацили су нека немачка одељења, после жиле борбе која је Немце стала осетних губитака. У Шампањи, пропао је немачки покушај западно од брда Корније. Доста живе артилериске борбе у области Брда и на неколиким тачкама на десној обали Мезе и у Воевру. Потврђује се да је потпоручник Ербелен оборио свој 10 непријатељски аероплан у току дана 20. фебруара.

Званичан извештај од 23 часа. — Доста велика артилериска живост у току првог дела дана, нешто жешћа после подне, нарочито на разним тачкама северно од Шемен де Дама, у областима Курси и Ла Помпеј, и у Шампањи јужно од Моронвиљеа. Три немачка препада, северно од Суена и источно од Тетона, нису постигла никакав резултат. Ништа ново на осталом фронту.

У току 8. марта два немачка аероплана су уништена а четири озбиљно оштећена у борбама са француским пилотима. Осим тога, три немачка апарата су оборена нашим нарочитим аеропланима. У 20.40 час. једна група немачких аероплана прешла је преко наших линија. Извесан број бомби је бачен на Компјен и на разне друге варош у тој области. Неколико аероплана се спустило мало јужније, али су били приморани да се испред дејства француске артилерије врате. Узбуна је одмах оглашена у Паризу а после по часа је обустављена.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 10. марта

Званичан извештај. — У току јучерашњег дана борбена активност је била већа на целом фронту. Неке непријатељске патроле су растеране западно од долине Кончеј (Ђудикарија) и на Граву (Пјава). На сектору долине Френцеле—Бренте једно непријатељско одељење успело је да продре у један наш истакнути положај, али, задржано нашом баражном ватром и противнападнуто, оно је било приморано да одступи на своје полазне положаје. Заробили смо неколико војника у области североисточно од планине Граве. Обе су артилерије дејствовале јаче са једне и друге стране Пјаве.

Италијански и француски авијатичари оборили су један непријатељски аероплан на висоравни Азијаго. С ону страну Пјаве енглески су авијатичари оборили три апарата а четврти приморали да слети услед оштећења. Јужно од Мота ди Ливенца наша је артилерија спалила један непријатељски дрaхен.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 10. марта

Званичан извештај. — Палестински фронт: У току прошле недеље наше су се трупе у главном бавиле утврђивањем и побољшавањем својих положаја. Падале су плахе кише. 28. фебруара одбијен је један непријатељски противнапад у близини Деир Балут на 17 миља источно од Јафе. 1. марта наше трупе у долини Јорданској заузеле су Ел Мусалабех и узвишени терен који се налази западно од тога места и који влада путем Јерихо—Наблус. 6. марта заузета су без икаквог отпора места Беј-Рима и Кефр-Тут.

Вршена су аеропланска бомбардовања над непријатељским установама у близини Ел-Кутранџ, железничком станицом на Хеџаској прузи. Бачено је 478 бомби на станичне зграде, пругу и возове. Примећени су непосредни погодци. У ваздушној борби уништен је један непријатељски аероплан а два наша су нестала.

Месопотамски фронт: Није било никакве војне акције. Обилна киша је пала на сектору који држе наше трупе.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Цирих. — Говорећи о офанзиви на западном фронту „Рајнске и Вестфалске Новине" пишу: „Ми се налазимо на правом почетку рата." Нов ратни план отпочеће овога пролећа на западном фронту. Рововски рат ишчезнуће и доћи ће покретно ратовање. Наша врховна команда ће напустити досадашњи систем ратовања и приступиће томе опиту, који до сада на Западу после Марне није примењен."

—

Лондон. — Хертлинг је у Рајхстагу рекао, да она четврт сата за победу, коју је Клемансо обележио, није далеко и да цео свет чека догађаје на Западу са нестрпљењем. Он је уверавао Рајхстаг, да треба да буде оптимиста.

—

Цирих. — Турска влада принуђена је да призна аутономију кавкаске републике. Енвер паша изјавио је у парламенту, да ће признати аутономију и оног дела руског Кавказа који су максималисти уступили Турској.

—

Лондон. — Јапански министарски савет бавио се проучавањем ситуације у Русији. Интервенција јапанске војске у Сибиру извршиће се за 15 дана. Сједињене Америчке Државе не истичу више никакав приговор интервенцији Јапана, чије лојално држање отклања свако неповерење.

—

Рим. — Аустриски заробљеници и бегунци који су се предали у току последњих дана на италијанском фронту, једнодушни су у изјави, да повраћај аустро-немачких заробљеника који су ослобођени у Русији преставља веома озбиљан проблем, јер је максималистичка пропаганда у њиховим редовима нашла на нове присталице. Изгледа да је аустриска влада увидела потребу, да тим повраћеним људима наметне не само санитетски већ и морални карантин зато што су се искористили као јаки пропагатори Љењинистичких идеја.

Крф, 9. марта

Министарство Иностраних Дела саопштава да су приликом судара брода којим су путовали наши студенти спасена ова лица и да се налазе у Патрасу: Драгољуб Причисковић филозоф, Милорад Наумовић правник, Драгомир Петровић техничар, Никола Стојановић правник, Адам Максимовић филозоф, Душан Радосављевић филозоф, Добривоје Кратофил техничар, Радојко Јоцић филозоф, Светислав Милосављевић правник, Страхиња Дамјановић филозоф, Стеван Јовановић медицинар, Боривоје Крстић техничар, Велимир Трифуновић филозоф, Дејан Симоновић правник, Јован Ђурковић техничар, Јован Миловановић правник, Милорад Мићић правник, Војислав Јосимовић техничар, Божидар Вићентијевић правник, Јован Кулић правник, Тока Николић техничар, Ђорђе Петковић техничар, Велизар Ерасимовић правник, Петар Вулић техничар, Јаков Бенароја техничар, Пакле Ђорђевић правник,

Драгомир Марковић философ, Никола Распоповић правник, Боривоје Обрадовић техничар, Боривоје Милојевић техничар, Драгољуб Шушкановић правник, Владислав Валента, Милош Каракашевић, Ставра Атанасијевић, Душан Димитријевић, Матија Фук, Драгољуб Страхинић, Вилиам Турнијс.

Из Рима је дошао још овај извештај. Спасени су и Видоје Дамокић, Јаков Лемновић и Стеван Суботић а погинули и погребени у Галипољу: Миодраг Крстић, Радмило Димитријевић и Божидар Букић.

(Пресбиро).

СА ЛОНДОНСКЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ

— Значајна декларација —

Париз. — Г. г. Клемансо и Пишон вратили су се јуче из Лондона, где су се држале међусавезничке конференције, односно којих је председник министарског савета изјавио своје пуно задовољство. Лако је постигнут потпун споразум у најважнијим питањима. После тих конференција владе Споразума су објавиле једну изјаву, у којој констатују своју пуну сагласност у војним питањима која су на дневном реду и у којој примају к знању нечувене атентате који се врше под назином немачкога мира над руским народима. У изјави се истиче чудновата заблуда и непојмљива простодушност са којом је Русија одустала од сваког војничког отпора и очекивала од Немачке, која се четири године бори против независности народа и човечанских права, демократски мир без анексија и насиља. У декларацији се за тим констатује премештај немачких војних јединица из Русије на западни фронт, чиме се гази дата реч, заузимање руске територије, рушење њених одбрамбених радова, њено распарчавање и најзад потписивање без прочитања једног тобожњег уговора, за који ни Руси сами не знају да ли ће да дођесе мир или рат.

Изјава се овако наставља:

„Владама Споразума никада се тако јасно није наметао суд слободних народа. Нашто се задржавати на речима Немаца, кад се зна да никада у историји завојевачка радња Немачке, па чак и у доба дебеле Пољске, није била тако разорна према слабој независности и тако непомирљиво непријатељска према свима правима која представљају достојанство човека и просвећених народа. Пољска, која је могла и умела тако дивно да одржи свој народни живот кроз најтрагичније катастрофе Европе, налази се сада под претњом четвртога распарчавања, и то на оне уобичајене начине подмуклости и коварности, на које ће се из обећања ослобођења донети ново ништење и последњих трагова њене независности. Поновна и силна буџица оних потока немилосрдног завојевања, чија су пустошења причинила толико несреће међу источним народима, односи овога пута и Румунију. Све се те ствари дешавају у знаку мира, лажи, које у оквиру једне мирољубиве благовиности утврђују стварност једнога рата без закона и једне бесконачне бруталне силе. Услови мира. Ми их не познајемо; ми их не можемо знати, пошто нам је намера да јунаштвом и издржљивошћу једном за свагда свршимо са том политичком отимачином која мора уступити место једном трајнијем и правом организованом режиму. И заиста, према развоју догађаја у овоме рату види се све више и више јасно да су сва ослобођења везана једна с другима и да је довољно, и не покушавајући да набрајамо та будућа ослобођења, навести само опште правичне репарације које се своде на ову једну једину реч — право.

Што се пак тиче тога, да ли је право у стању да победи силу која утиче на народе, наши људи са фронта и из позадине показали су се без довољне припреме толико велики да се народи, чија ће се судбина ускоро одиграти на последњим бојним пољима, могу поверити њима поставити им да доврше триумф цивилизације.

ИТАЛИЈА, ЧЕСИ И ЈУГОСЛОВЕНИ

— Изјаве чешког политичара —

Талијански лист „Идеа Национале" у своме броју од 20. фебруара саопштава разговор свог ђеновског дописника са инжењером Миром Бодјиновом, политичким чешким емигрантом, шефом чешке организације у Швајцарској и веома активним чланом чешко-словачке акције.

Пошто је Бодјинов констатовао, како су Чеси први схватили потребу споразума између Италије и аустро-угарских Словена, он је затим расмотрио политику чешке делатности у том правцу и дошао до закључка, како ни једна друга Сила не може више и живље желети распад Аустро-

Угарске, него Италија, која мора најзад доћи до уверења да аустро-угарски Словени теже том истом циљу, а да сваки компромис у решењу тог питања може да буде судбоносан, како по Италију, тако и по Чешку.

„Не сме се заборавити — каже Бодјинов — да је Аустро-Угарска била она, која је изазвала светски рат. Аустро-Угарска, ако се сачува као држава и преуређена једино са геополитичког гледишта (као што то замишља Лојд Џорџ и Вилсон у својим говорима), не би значило ништа друго него још већу концентрацију већ постојећих затегнутих прилика. Ситуација би се ослабила, Беч и Будимпешта имали би у Немачкој јак ослонац, који би своје тежиште за безбедност управио на Јадран, а последице тога морале би да сносе, осим Чехо-Словака, и Југословени и Италијани".

„Одржање Аустро-Угарске значило би у сваком погледу успех по Немачку, по Средњу Еврону и по „Drang nach Osten", док би аустро-угарски распад донео истовремено и дефинитивно решење проблема о Средњој Европи, наиме, италијанског, чешко-словачког, југословенског, пољског и румунског проблема".

„Ја бих желео да будем сасим убеђен да ће Италија разумети интересе своје политике рата, и да буде одлучна, стављајући се на чело потлачених народности Аустро-Угарске, које се боре за своју народну слободу".

„Истина, Словени монархије очекивали су помоћ из Русије, али они нису никада хтели да приме ову помоћ по цену губитка своје народне индивидуалности. Сада је разумљиво, што се њихови погледи окрећу искључиво Западу. Ко ће моћи да Словене најбоље разуме и да им пружи пријатељску руку? Зар није то баш Италија, која је по свом географском положају најпогоднија за то? Задатак Италије је, да, у споразуму са потлаченим аустро-угарским народностима, ради на томе да убеди свет, како Аустро-Угарска није жртва, већ саучесница Немачке. Треба да заједнички докажу, да је свака реформа у овој држави немогућа, и да би сваки од разних пројекта тзв. самоуправе изазивао нове опасности по општи мир."

„Територијални проблеми, — продужава Бодјинов — који постоје између Италије и Југославије, могу се — по моме мишљењу — много лакше решити, но што то изгледа. На том месту треба да потсетим на једну историску чињеницу. После пораза Аустрије у 1866. г. пангермани су предлагали Бизмарку да присаједини Немачкој извесне аустриске покрајине. Бизмарк је паметно одбио тај предлог, изјављујући како Немачкој у њеној политици не требају анексије, већ Аустро-Угарска као јака и снажна савезница. Догађаји данас оправдавају Бизмарково држање. Додир између Италије и Југославије је много тешњи, него ли између Немачке и Аустро-Угарске."

„На закључку — завршио је Бодјинов — треба да додам, да сам пре Божића био у Француској при дочеку чешко-словачких трупа, које су дошле из Америке. Ови добровољци били су пуни живот одушевљења за чешко-словачку војску, која је образована у Француској. Тако исто одушевљено траже и наши, чешко-словачки, заробљеници у Италији, да се боре на италијанском фронту. А у томе је и решење проблема, и полазна тачка за скору антиаустриску сарадњу."

ЈУГОСЛОВЕНСКА УМЕТНОСТ.

„Њиев Ротердамише Курир" објављује велики чланак о југословенској уметности, у коме каже да је аустро-угарска уметничка изложба, која је скоро отворена у Холандији, била потпуно празна и без ичега новог; јер на њој нису хтели да се појаве најбољи уметници из монархије. Они су као Срби и Југословени посветили сав свој уметнички дар својој народној отаџбини, Србији, и нису хтели са Аустријом да имају никакву заједницу. Напротив, Мештровић, Росандић и Рачки изложили су ових дана засебно своје ствари у Лондону, које су као и увек привлачиле пажњу целога света, изражавајући јаку цивилизацију која ври у једном народу.

ПАРАСТОС.

У суботу, на Задушнице, Димитрије Миленковић, наредник, давао је на Крфу помен својој браћи и синовима, палим на пољу части у овим ратовима и то: Стевану, Јовану, Јанку, Златомиру, Крстивоју, Константину, Чедомиру, Драгомиру, Владимиру и Милинку Миленковићима, из Горње Буковице, среза подгорског, округа ваљевског.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 70. НЕДЕЉА, 11. МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

Крф, 10. марта

Његово Краљевско Височанство Наследник Престола отпутовао је јутрос за Солун.

Крф, 10. марта

Његово Краљевско Височанство Наследник Престола, после неуспела покушаја да се образује коалициона Влада и после неуспеха да се дође до споразума између партија, поверио је образовање нове Владе бившем Председнику Министарског Савета г. Николи Пашићу. Нова Влада је састављена од свих чланова бивше Владе.

Пресбиро.

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 11. марта

Српски званичан извештај. — 10. марта јача артилериска ватра у рејону Сокола. Нашом артилериском ватром растерали смо једну непријатељску чету у рејону јужно од Градешнице.

Солун, 11. марта

Француски званичан извештај. — Живост патрола источно од Црне. И поред рђавога времена, енглески и грчки авијатичари су вршили успешна летења у долини Вардара и Струме.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 11. марта

Званичан извештај од 15 часова. — Доста снажно повремено бомбардовање француских предњих линија и њихових позадина северно од Шемен де Дама, у Ремској области и у Лорену. Један немачки препад источно од Луавра остао је без успеха. Сукоби патрола северно од коте 344. У Воевру, у области Блемерв, Немци су вршили напад који је одбијен француском ватром; непријатељ је претрпео осетне губитке и оставио неколико заробљеника у рукама Француза. На осталом фронту ништа ново.

Званичан извештај од 23 часа. — Артилериске акције, по каткад жестоке, јужно од Оазе у ремској области и у Лорену између Арокура и Вогеза. У горњем Алзасу један немачки препад на шуму Хицбах пропао је под француском ватром.

Лондон, 10. марта

Званичан извештај. — Прошле ноћи борба се наставила дубоко у ноћ на целом фронту између реке Оазе и Сансе. Наше су трупе и даље задржавале непријатеља на својим борбеним положајима. У току јучерашњих непријатељских напада његова је пешадија у масама пружала изврсне циљеве нашој митраљеској и артилериској ватри; наше су трупе извукле сву корист из те околности. Сви извештаји потврђују тешке губитке које је непријатељ претрпео. Јутрос није било озбиљнијега напада, али се очекују силни окршаји.

Доцнији извештај. — Јутрос је непријатељ обновио своје нападе са великим снагама куд целога борбеног фронта. Бесна борба водила се на нашим борбеним положајима, где још једнако траје. Непријатељ је напредовао на неколиким тачкама а на другима су његове трупе одбачене нашим противнападима. Наши су губитци неминовно морали бити велики но не и несразмерни величини битке. Према извештајима, примљеним са свих делова фронта, непријатељски су губитци и даље веома тешки, и његово се наступање извршило свуда по цену великих жртава. Наше се трупе боре с највећом храброшћу. Како су се све

јединице свих родова оружја и сви војници свих чинова одлично показали, тешко је у овој фази битке навести поједине случајеве храбрости. Па ипак, особиту храброст су показале трупе из 24-те дивизије у дуготрајној одбрани Ле Верје-а и 3-ћа дивизија која је успела да одржи наше положаје у близини Кроазија и северно од тога села у ркос обновљеним нападима непријатеља. И 51-ва дивизија се такође веома храбро борила у близини пута Бапом—Камбре. Резултати постигнутог идентификовања у току саме битке показују, да је први непријатељски напад вршен од неких 40 немачких дивизија, потпомогнутих многом немачком артилеријом појачаном аустриским батеријама. После тога многе друге немачке дивизије су учествовале у борби док су нове непрестано пристизале у борбену зону. Очекују се нове крајње жестоке борбе.

Лондон, 11. марта

Званичан извештај. — Упорне борбе настављене су се дубоко у ноћ на целом борбеном фронту. После подне снажни непријатељски напади пробили су наш одбранбени систем западно од Сен Кантена; наше трупе на том делу борбеног фронта повлаче се у добром реду на припремљене положаје. Нешто мало западније, на северном делу борбеног фронта, наше трупе држе своје положаје.

Доцнији извештај. — Битка се наставља са највећом силином на целом борбеном фронту. Јужно од Скарпе, јужно и западно од Сен Кантена наше су трупе заузеле своје нове положаје и упорно се боре противу непријатеља. У току ноћи јаки непријатељски напади близу Живе одбијени су са великим губитцима по противника. На северном сектору борбеног фронта непријатељски су се напади наставили са највећом упорношћу и без икаквог обзира према губитцима. Наше су трупе одржале своје положаје на највећем делу фронта. После љутих и дутих борби само на једном сектору одбијено је шест непријатељских напада. У два од тих напада узела је учешћа немачка коњица. Нападе је одбијала једна наша пешадиска бригада. Непријатељски напади настављају се са великом жестином.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 11. марта

Званичан извештај. — Узајамно пушкарање између истакнутих наших оделења и непријатељских извидница северно од Вал ди Ледро и у долини Лагарина. Сукоби између патрола десили су се на острвцу Фолина и источно од Канапукерина. Слабије артилериске акције, које су с времена на време бивале интензивније на неколиким тачкама планинскога фронта.

Наши су авијатичари бацили неколико бомби на непријатељске железничке пруге у долини Латарине.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — Према француским и енглеским извештајима о борби између дестројера у Северном Мору, пет немачких бродова је потопљено у тој борби.

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

Париз. — Француска штампа говори са позивањем о наступном развоју немачке офанзиве. „Матен" пише: „Нема спора да Немци прибегавају најгроховитијим методама, али је утешно помишљати да су још колико првога дана били неспособни да постигну циљ који беху себи одредили. Они нису били у стању да начну прве одбранбене радове британских трупа. Међутим, искуство ратно је утврдило да првога дана задобијена превага има изванредно велики значај и да је врло ретко да други напад уроди резултатима који нису постигнути првим нападом. Немци доводе појачања, али и Енглези имају огромне резерве које ће привести са највећом лакоћом на угрожене секторе."

Г. Итен у „Еко де Пари": Веома велике резерве, послане баварском кронпринцу Рупрехту, које се састоје из најбољих дивизија пруске гарде, нападају сада на једном изванредно широком фронту на коме се налазе положаји које су савезници отели непријатељу прошле године приликом Хинденбургова стратегиског пораза. Неоспорно је да су Немци рачунали на успех одмах у почетку саме операције, и они су на том успеху засновали своје највеће наде. Успели су да заузму два или три предња положаја, продревши у борбене британске положаје, али, кад се стварју

опште расмотри, они нису били способни да прећу линију предњих положаја. Ми нисмо и не можемо бити изненађени. Опште је веровање, како у роповима тако и у позадини, да, ако је Немачка одлучила да одигра одлучну партију, она ће навући на онога с којим јој нала говорити, и можда ће на тај начин и успети да видимо крај ове страховитој ратној авети.

Копенхаген. — „Теглише Рундшау" пише да ће сва Немачка пратити офанзиву са грозничавим интересовањем за то, што смо предузели одлучну битку за општи мир. Према томе, циљ немачкој офанзиви је да наазове одлучну битку, којом би се рат завршио у корист Немачке.

Лондон. — Ако непријатељ пропадне у својој садашњој офанзиви, њему неће више остати никаква нада на успех којим би опсенио немачки народ који у велико пати. Енглеске су трупе у историји биле увек чувене са огорчености своје одбране. „Дели Њус" пише да Немци поверавају све случају. Једино објашњење, које се може дати, јесте то, да је стање у Немачкој куд и камо озбиљније него што та ми замишљамо и да су управљачи царевине невољно увучени у ову очајну авантуру.

ЈУГОСЛОВЕНСКИ ПОКРЕТ У ДАЛМАЦИЈИ

Базел. — Покрет за уједињење узима све веће размере у југословенским земљама. У далматинској престоници Задру одржана је ових дана једна велика политичка конференција, на којој су биле присутне све југословенске партије из Далмације. Према извештају који је донео „Народни Лист", конференцију је отворио свештеник Продан, задарски посланик у бечком Рајхсрату. У своме говору посланик Продан је доказивао потребу, да се у Далмацији озбиљно приступи послу ради остварења југословенског народног програма који предвиђа ослобођење и уједињење свих српско-хрватско-словеначких земаља у једну националну државу.

Затим је узео реч српски посланик у бечком Рајхсрату г. Бајак. Његов је говор произвео праву сензацију. Он је рекао: „Отварање нове ере за наш народ наговештава се снажним изразом његових тежњи и његове воље. Народ Хрвата, Срба и Словенаца хоће да буде уједињен и господар на своме дому. Ово неколико речи садржи политички програм за нашу будућност. Он се заснива на праву које је свечано прокламовано за време ових бурних дана, на праву народа да сами одлучују о својој судбини. Борба за право самоопредељења народа јесте опај знак који се обележава данашња унутрашња ситуација аустроугарске државе".

Исто тако држао је један веома значајан и веома храбар говор и посланик далматинског сабора Мештин у име хрватске националне странке која има већину у далматинском сабору.

На послетку вредно је забележити да је чак и један познати конзервативан, као што је г. Перић, посланик у Рајхсрату за имотски округ, говорио у истом смислу.

Присутни су изгласали резолуцију, у којој се између осталога каже: „Наш народ из вароши Задра и околине захтева апсолутно и безусловно остварење слободнога живота и слободнога развића за тромени народ Словенаца, Хрвата и Срба.

ИТАЛИЈАНИ И СРБИ НА МАЋЕДОНСКОМ ФРОНТУ

— Осећење нове српске школе —

Тек отворена после ослобођења овога краја од Турака 1912. године, школа у нашем лепом и значајном селу Б..., морала је престати да ради чим се распламтео овај страшан и дуги рат. А кад је непријатељ са три стране навалио на Србију и српски народ, и кад су борбе отпочеле и у овом крају 1915. године, и сама школска зграда је била порушена. Од повраћаја овога краја из бугарског и немачког ропства, крајем 1916. године, поново је била отворена школа и у овоме селу. Али сада је била потребна већа школска зграда, а није било никакве. У овоме су селу, сада, многа српска деца и из других ослобођених села, која су, под притиском варваризма својих удружених непријатеља, и под употребом сурових разорљивих средстава ватре и олова противу мирнога и малолетнога грађанскога становништва, морала напустити своја огњишта. Из тих се узрока у овоме малом селу нашло више од стотине деце за школу. И да није било наших искрених савезника Италијана, ко зна колико би се још, под овако тешким приликама за нас, морало чекати за добијање школске зграде.

Наши, и моћни и верни, Савезници почели су се у овој зони да утркују добročинствима према нашем становништву. У овоме делу војишта постоје многе хумане организације наших енглеских, француских и италијанских савезника. Многи су од пионира тих хуманих установа и животе своје положили на том светом послу. Заузимањем команданта италијанског Експедиционог Кора, чувеног генерала Ернеста Момбелиа, у овом су селу његови војници, на место старе, порушене, подигли нову, пространу и, хигијенски и педагошки, уређену зграду, на којој је ради успомене на заједничко оружје италијанског и српског народа, записано: „Scuola Serba“ и „Српска Основна Школа“.

Ово је друга школска зграда у овом делу војишта, коју су подигли италијански војници.

За освећење ове школске зграде одређен је био данашњи дан, и освећењу су присуствовали командант I. Српске Армије, војвода Живојин Р. Мишић, и командант италијанског Експедиционог Кора, ђенерал Ернест Момбели. — У пратњи свога Начелника ђенералштаба; енглеског официра за везу са I. армијом, капетана Ферезна; италијанског официра за везу са I. армијом, поручника Сумонтија, и јерменског архимандрита, Бједова, војвода Мишић је стигао пред школу данас у 4 сата по подне. Војводу је, пред школском зградом, дочекао ђенерал Момбели са својим начелником штаба, пукувником Албертијем, и са великим бројем официра и чиновника из разних јединица свога кора у позадинској служби. Између многих официра и друге господе, присутни су били и потпуковник Фантини, мајори: Рушињоне, Супино, Вероне и капетани: Вивера, Роси, Басињано, Нура, Др. Цандомино и други. Између остале господе, била је група краљевских српских власти, школског одбора, представника разних санитарних енглеских, француских и италијанских мисија и родитеља са децом, са ученицима ове школе. Војвода је отпоздравио почасно италијанско одељење и примио је од малих ових Српкињица китy цвећа увезану српском и италијанском тробојком.

Пред самом школском зградом, ђенерал Момбели је поздравио војводу Мишића лепим и занимљивим говором, који је изговорен са пуно патоса и са дивном интонацијом. — Главни смисао поздрава ђенерала Момбелиа био је овај: „Господине Војводо! Ово је други случај, где са највећим задовољством, отварам и присуствујем освећењу српске школе у ослобођеној зони Србије коју држе италијанске трупе. А овога пута, освећење ове школе, и прослава ова увеличана је вашим присуством, господине Војводо. Мени је, господине Војводо, част, што сам могао да вам покажем и овим малим знаком, у име моје отаџбине, која се бори, која трпи и ради и чије срце бије заједно са срцем ваше отаџбине. — И пошто од овога рата прође доста времена, и рат овај остане, по времену, далека успомена..... и онда ће остати неизгладиви трагови братских веза два народа и успомене на ове трагичне дане, и мала ова српска деца, прихваћена и подигнута јуначким подвизима и напрезањем својих очева, научиће и упамтиће, да се поред њихова, српског народа, налазио овде још један народ, да се поред њихове миле отаџбине Србије налазила овде и сестра Србијина, Италија, и да је поред браће Срба било и браће Италијана....“

Војвода је генералу захвалио за његово старање и за труд његових војника око подизања ове просветне установе и око неговања српске деце и српскога живља у овоме делу војишта.

Ј. Х-В.

— Свршиће се —

БИЛАНС БЛАГАЈНЕ

— Друштва за заштиту деце у Водену —

На дан 1. марта 1918. године:

У злату . . .	франака	40·—
У банкнотама	„	9032·80
„ „	динара	1291·—
„ „	драхми	9024·99

Код ђенерала Рашића депоновано 50.000 франака.

Свега 59072·80 франака; 1291 динар и 9024·99 драхми.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 71. ПОНЕДЕЉАК, 12. МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 12. марта

Српски званичан извештај. — 11. марта јача ватрена активност у области Доброг Поља. Наша авијација бацила успешно неколико великих бомби на непријатељске логоре код Алхара.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 12. марта

Званичан извештај од 15 часова. — После једне жестоке артиљеријске ватре непријатељ је покушао један препад јужно од Живенкура, не постигнувши никаква резултата..... ... у Вогезима ка Ла Фонтенел и Хартмансвајлеркопфу.

Званичан извештај од 23 часа. — Повремена артиљеријска живост северно од Шемен де Дама. Артиљеријске борбе, по каткад жестоке, водиле су се у Шампањи, у области Брда, на десној обали Мезе, између шуме Коријер и Безово и на Хартмансвајлеркопфу.

Лондон, 12. марта

Званичан извештај. — У току ноћи није било никакве значајније промене у ситуацији на борбеном фронту. Водиле су се само борбе на извесним тачкама. Наше трупе држе линију од Соме до Перона. На нашем десном крилу у контакту смо са Французима а северно од реке Соме до Перона наше су трупе одржале своје положаје, пошто су одбациле извесан број непријатељских напада, који су вршени на разним тачкама тога фронта у току првог дела ноћи. Очекују се жестоке борбе.

Доцнији извештај. — Нови непријатељски напади су се развили јутрос са великом силином готово на целом борбеном фронту и трајали су целога дана. Јужно од Перона а после огорчене борбе непријатељ је успео да пређе преко Соме на неколико тачака. Око тих тачака води се борба. Северно од Перона непријатељски су напади завршени са највећом жестином на линију која иде дуж реке Тортиј. Наше трупе..... повукле су се под борбом на нове положаје. Нешто мало северније јуриши, које су вршиле велике немачке снаге, одбијени су са тешким губитцима по непријатеља.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 12. марта

Званичан извештај. — На целом фронту умерена акција обеју артиљерија и активност наших извиђачких одељења. На планини Томби једна француска патрола заробила је неколико војника.

ИТАЛИЈАНИ И СРБИ НА МАЋЕДОНСКОМ ФРОНТУ

— Освећење нове српске школе —

(2)

После ових изјава пријатељства и савезничких осећања, војвода и генерали су са присутнима разгледали школску зграду, па је уведен у школску трпезарију диван овај подмладак српски који се учи у овој школи и подељена му је супа. У целој овој свечаности најпријатнији тренутак био је онај, кад су се деца посадила за сто, да приме свој оброк..... Ако се успе да се одржи ред који се сада заснива у овој школи, не само ова деца, већ и сви њихови укућани моћи ће се отети оне учмалости, у којој се овде до скора расло и живело. Већ се примећује, како се ред, који се уводи међу децом у школи нагло преноси и на њи-

хове матере и на све њихове укућане.

Уз пространу учионицу, и уз пространу трпезарију за више од стотину деце, налази се и кујна са свима потребама за спремање јела за ову децу и сва потребна одељења па и стан за учитеља.

После водоосвећења у школској згради, сви су присутни отишли у трпезарију Етапне Команде, и тамо су били послужени по чашом спумante. Овде је командант етапе ..... мајор Џустињано, са жарким осећањем подигао чашу за велику и срећну Србију у будућности, на Србију која се тако велика показала у овоме светском рату. „Неизмерне су, рекао је мајор Џустињано, биле муке Србије, али је због тога и слава њена велика, и због тога ће историја Србију у овоме рату забележити као пример народима и човечанству. И кад једном куцне час праведне, који ће неминовно куцнути, ми ћемо онда ову исту Србију поздравити као земљу и лепшу, и већу и славнију, но икада што је до сада била."

На топлу ову здравицу мајора Џустињана, громко се је хорило „Живела Србија! Живела Италија!" У име војводе, на здравицу мајора Џустињана, у кратком, али лепом и лепо изговореном говору на италијанском језику, одговорио је архимандрит Бједов: Да наши верни савезници Италијани сваким даном све више дају доказа о својој истинској љубави према Србији..... и завршне речи т. Бједова: „Eviva l' Italia!" присутни су поновили бурним усклицима: „Eviva l' Italia! Eviva la Serbia!"

Као што је дочекан, војвода је и испраћен са великим почастима и са особитом пажњом.

Гостољубиви командант етапе, мајор Џустињано задржао је на вечеру и наше чиновнике, свештенике и учитеље, што се су затекли у овоме месту, и докле је њих 30 савезника било за трпезом, стигао је из команде војводе Мишића мајору Џустињану телеграм ове садржине: „Њ. Е. т. Војвода Мишић наложио ми је, да Ваша, и своју господи официрима Етапе изразим његово највеће задовољство приликом данашње свечаности, која још јаче утврђује лепе традиције италијанске културе, која илуструје и овим видним доказом, да ће два ова народа, којима је усуд, у пркос свима политичким страстима и утицају времена, доцније да буду заједно. Официр за везу са првом армијом, поручник Сумонте".

На телеграм овај, мајор Џустињано је одговорио телеграмом следеће садржине: „Изволите поднети г. Војводи моју топлу захвалност. Ја и сви официри ове етапе, и сви присутни овој свечаности ганути смо значајним речима које нам је Војвода имао доброту да изговори по предмету нашега скромнога рада за сестринску нам Србију, за народ српски, са којим смо ми везани заједничким идеалима....."

Тако је завршена ова тиха и скромна свечаност, и сваки се од присутних брзо вратио своме редовном послу. А стотина малих Срничића и Срнкињица продужила је да се учи књизи и реду и да чека дан када ће им васкрснути сва, драга и мила, њихова отаџбина Србија.

Кроз першетије овога дугога рата, и под утицајем других, повољних или неповољних, тренутака у будућем животу, може бити да ће успомена на ову свечаност и избледети у свести присутних. Али се у свести, и у срцима ових Срничића никада неће утрти жива и светла успомена на храбри италијански експедициони кор, који је се и у њиховим селима борио за њихову слободу, а име отменога и племенитога команданта кора, ђенерала Ернеста Момбелина, толико је дубоко уресано у срцима овога подмлатка српскога народа да ће прећи и у поколења његова а „поколења дела суде".

4. март 1918. год.
Војиште.

Ј. Х. В.

ПРОТЕСТ ПАРТИЈЕ „НАРОДНА СЛОБОДА"

Париз. — Из Москве јављају: Партија „Народна Слобода", бивша партија кадета, предала је званично француском конзулу у Москви овај протест:

„Русија се налази пред највећом несрећом коју је икада до сада притискивала. Распарчана, ослабљена, од ње се тражи овога часа да потпише у облику немачкога мира своју властиту пресуду на смрт. Као последица тога мира остају само рушевине и остатци оне велике силе коју смо познавали, и чак и оно што још остаје од Русије, пашће једнога дана под немачко иго. Није то само једна класа, па ма која била, већ цео народ а нарочито трудољубиви слојеви који су потчињени туђину. Тим више него спрешим условима немачкога мира, треба додати морални пораз Русије, коју су Совјети осудили да потпише засебан мир,

да пренебрегне своје савезничке дужности, да се одрече свога потписа стављеног на уговоре. Нека Немачка зна врло добро, да руски народ неће хтети никада одобрити један мир који је она извршала привременим носиоцима власти. Одбијајући са индигнацијом и саму помисао на засебан мир, ми још више и јаче устајемо противу немачких узурпација. Нека и наши савезници знају такође да партије руског народа, у име којих говоримо, неће хтети признати никада садашњу повреду савезничких уговора, која ће закључењем засебног мира постати један свршени чин.

У име части Русије, у име њене будућности и њене историске судбине ми протествујемо противу овога мира који предаје Русију Немачкој."

Сви, изузимајући максималиста, манифестовали су противу закључења засебног мира.

ПРОТИВ БУГАРСКИХ АПЕТИТА

— Критика Хермана Вендела —

Женева. — По инспирацији бугарског посланика у Берлину т. Ризова, скоро је објављен и растурен по неутралним државама један атлас са 40 тематичних карата Балкана, које су намењене да подрже бугарске претензије на поседнуте области. Г. Херман Вендел, социјалистички посланик у Рајхстагу, објавио је једну немилосрдну критику на то бугарско пропагандно дело, чију је неистинитост и неоснованост неоспорно утврдио.

„Бугарска пропаганда се неуморно труди, вели г. Вендел, да докаже да планови територијалног увећавања Бугарске, не представљају никакве анексије. Последњи изум те тенденциозне литературе јесте један атлас који би имао да на неоспоран начин докаже, да у својим захтевима Бугарска има за себе и морално, и политичко, и историско право. Њене претензије не обухватају ништа мање него Добруџу, целу Маћедонију. Поморавље, цео Тимочки басен, т. ј. не само спорне области у Маћедонији већ и крајеве који су од памтивека припадали српској држави.

Од 40 карата објављених у потврду бугарских претензија, 20 њих треба одбацити одмах као карте које представљају само документе територијалне и политичке природе а не и националне и етничке. Друге две су полемичне карте. Од 14 осталих карата, 13 њих је из 1877. године, т. ј. из доба када потребни основи за етнографска проучавања на Балкану још не беху постојали."

НОВИ СОЦИЈАЛИСТИЧКИ МЕМОРАНДУМ

Лондон. — Изасланици савезничких социјалистичких партија и представници народа који захтевају своју независност, састали су се под председништвом т. Алберта Томе ради проучавања средстава за предузимање заједничке акције.

Доносимо главне тачке меморандума који је састављен после седнице:

1.) Право народа да слободно собом располажу мора бити принципом закључења мира основно правило у питању о повраћају поседнутих земаља, о питањима и територијалним изменама које изискује стање ствари у Европи.

2.) У раду на ослобођењу народа, у намери да се заснује Друштво Нација, као једина залога за трајан мир, социјалистички пролетаријат се неће руководити обзирима којима се покушава, да брани постојање извесних држава као што је Аустрија, постојање које се коси са остварењем права народа да собом располажу у својим границама. Исто онако као што је у друштву свака потлачена класа стална претња за потресе и нереде, тако исто и у Европи мир неће бити зајемчен све док и једна земља буде била поробљена.

3.) Ослобођене нације морају одређивати свој будући статут. Оне ће моћи да се групишу, федеришу, уједињују онако како желе под условом само да се при том имају придржавати редовних формалности које ће одредити највиша народна власт. Та иста власт ће определити облик и услове под којима ће народна воља имати да се изрази. Мора се организовати право, да се гласањем одлучује о приласку свој или оној народности. Међународним процедурама ће се обезбедити слобода и искреност гласања. Тога ради гласању ће претходити читав низ мера намењених откланању сваког управног и политичког, посредног или непосредног притиска.

Потписани изасланици социјалистичких партија још сада сматрају, да то гласање не би могло бити једнообразно и да се мора водити рачуна о очевидним радњама којима су дотични народи испољили своје наде и своје тежње.

Насилно уклањање једног дела народа, као што се догодило у Јерменској и на другим местима, или потлаченост коју подносе Југословени, Румуни и Италијани доказује сву бесмисленост једног чисто аритметичког референдума.

4.) Постојање нових држава, чије ће образовање задовољити народносно начело и слободну вољу народа, отклониће узроке за рат који су у прошлости потицали од господарења једне нације над другом. Те државе, способне да се развијају економски и политички на један самосталан начин, могле би, с обзиром на своју младу политичку структуру, створити у старој Европи једну нову опасност од рата, јер би њихови млади и слаби политички организми могли пробудити завојевачке прохтеве у њихових старијих и моћнијих суседа.

Њихову заштиту ће осигурати не само Федерација, којој ће их у току времена одвести њихове економске или политичке узајамне потребе, него и Друштво Народа, које ће чувати и штитити новодошашње у европски свет.

Установа једног међународног правног поретка отклониће сваки повод за стратегиске гаранције и неповољна преписивања која су државе још колико јуче тражиле, позивајући се на потребу своје одбране.

Прогласивши свечано своју сагласност у тим битним начелима, потписани изасланици социјалистичких партија одлучују да поведу, како код Социјалистичке Интернационале тако и код разних савезничких Влада, као и код међународне конференције мира, заједничку борбу у намери извојевања признања тих начела.

Они не превиђају тешкоће на које могу наћи у својим земљама код јавнога мњења, које је тако често рђаво обавештено о својим правим интересима. Како би јавно мњење обавестили, они одлучују да овако уђесе своју заједничку акцију:

„Стални секретаријат биће установљен у Паризу са по једним чланом од сваког народа. Конференције разних партија држаће се кад год се укаже потреба за донашење заједничких одлука. Овај секретаријат ће имати за дужност да проучава сва питања која могу бити постављена између народа. Он ће конференцијама предлагати процедуре за образовање нових држава, као и за одређивање потребних средстава за акцију. Осим тога, послаће ову декларацију социјалистичким чехо-словачким, пољским и русиским друговима од којих ће тражити пристанак".

УПРАВА САВЕЗА МАЛИХ ЧЕТНИКА И ПЛАНИНКИ

На скупштини Савеза — Одељка Друштва за Заштиту Деце, држаној 4. марта ове године у Ваљеву, изабрана је управа за Главни Стан Малих Четника и Планинки:

Председник Савеза Д-р Младен Берић, доцент универзитета.

Начелник глав. стана Момир Коруновић архитекта.

Помоћник начелника Владимир Богдановић, судски писар.

Секретар Тодор Видојковић, суплент.

Благајник Никола Величковић, благајник пореског одељења.

Домаћин Милош Букановић, геометар.

Чланови: Панта Аранђеловић, суплент, Велимир П. Поповић, банкар. чиновник, Александар Костић, медицинар.

Надзорни одбор: Атанасије Ц. Крстић, мајор, Борисав П. Поповић, машин. инжињер, Бранко Аџемовић, дипломирани правник.

А за почасног председника изабран је оснивач скаутизма (четништва) у Србији и раније председник Д-р М. Ђ. Поповић.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 72 УТОРАК, 13 МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 13. марта

Српски званичан извештај. — 12. марта ништа важно.

Солун, 13. марта

Француски званичан извештај. — Артиљериски двобој на више тачака фронта. Француска авијација је успешно бомбардовала непријатељске логоре у области Семенли.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 13. марта

Званичан извештај од 15 часова. — Француске трупе су интервенисале на британском фронту још 10. марта. Оне су смениле један део савезничких снага и примиле борбу за свој рачун на томе сектору фронта. Сада оне..... област Новјон, водећи борбу око висова на десној обали Оазе а противу знатних немачких снага. Северозападно од Ремса жестоко артиљериско дејство у области Курси—Луевр. У Шампањи, два су немачка препада пропала источно од Сипе. Наше су патроле заробиле неколико војника у правцу ка Тахиру. Велика артиљериска живост између Аракура и Вогеза. У свануће непријатељ је напао француске линије источно од Блемере и источно од Бадонвилера. Одбијен је са тешким губитцима.

Званичан извештај од 23 часа. — У области Новјона битка се наставља огорчено, јер Немци непрекидно довлаче нове снаге. Француске трупе, сходно примљеним наређењима, уступају постепено терен, вршећи снажне противнападе и наносећи Немцима тешке губитке. Огорчена борба водила се око Нела који је губљен и повраћан у више махова. Артиљериска борба на многим тачкама фронта. У току прошле ноћи и преко дана на Ремс је пало 1375 хаубичких зрна.

Лондон, 13. марта

Званичан извештај. — Битка се наставља са великом жестином на целом фронту. Велики напади које је непријатељ предузео јуче после подне и у вече северно од Бапома били су одбијени са великим губитцима по непријатеља. Само на једној тачки Немци су ушли у наше ровове одакле су били одмах затим истерани. Свуда на осталом фронту напади непријатеља задржани су нашом пушчаном, митраљеском и артиљериском ватром пред нашим положајима и његове су трупе биле одбијене са врло великим и крвавим губитцима. У току ноћи и у јутру нови напади непријатељски развили су се у близини и на југу Бапома. Јужно од Перона делови немачких трупа, који су прешли реку између Ликура и Брвја, одбачени су на источну обалу нашим противнападима.

Доцнији извештај. — Борбе врло огорчене наставиле су се целог јучерашњег дана на широком фронту јужно од Перона и јужно и северно од Бапома. На обадва сектора непријатељ је напао наше позиције са великим и свежим снагама и у пркос јуначкој издржљивости наших трупа приморао нас је да напустимо терен. Непријатељске трупе уселе су Нел и Бапом а жестоке борбе се настављају.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 13. марта

Званичан извештај. — Јуче је била жива борба обостране артиљерије на многим тачкама од Гарде до Бренте; њихова живост била је слабија

на осталом делу фронта. Непријатељске патроле одбијене су у Вал ди Кончеји; радничка одељења и нека трупа одељења растерана су у близини малог језера Роникоие (долина Будикарије), између Канове и Азијаго, на крајњем делу долине Брените и северно од Кортелаца. У близини Новенте да Пјаве тешко је оштећена нашом ватром једна непријатељска батерија. Велика ваздушна активност. Четири непријатељска апарата оборена су на левој обали Пјаве од којих два од енглеских авијатичара. У току јучерашњег дана још су два непријатељска апарата оборена изнад Тонеце и Монтела од француских и наших авијатичара. Железничка пруга у долини Латарине и аеродром непријатељски на Ливенци бомбардовани су од наших авијатичара.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 13. марта

Званичан извештај. — Палестински фронт: 9. марта рано у јутру појединн делови наших трупа прешле су преко Јордана, и поред јаке струје. Пребачен је мост преко реке и трупе наше које су прешле утврдиле се на левој обали. Напредоване су у истом правцу, где су наишле на знатан отпор. Операције се настављају.

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

Лондон. — 10. марта јек битке је трајао неколико сати. Немци су дивље нападали. Неповољни терен између канала и оригиналне линије напушта се по плану, тако исто и северно од Сен Кантена. Немци доводе свеже трупе. Први немачки објекат био је линија Соме, али није остварен.

Немци хоће да се пробију без обзира, што ће изгубити неколико стотина хиљада људи. Наш је план: напуштање линија пре него што наступи опасност за трупе. Тај метод је добар, јер Немци на терену трпе веће губитке.

Немци нападају са 500.000 људи. Доведене су неке јединице са француског фронта и доведена последња дивизија из Италије. Очекује се, да ће нападати стално са новим трупама по свом методу.

Лондон. — „Тајмс" јавља: 47 (од којих 4 гарде) немачких дивизија учествују у нападу. На једноме сектору су 17 немачких дивизија противу 5 енглеских дивизаја. Једна трећина целокупне немачке војске напада на фронту од 50 миља. Немачки успех није већи од нашега очекивања. Ми смо задовољни са досадашњим стањем. Наши војници су се уморили касапећи Немце.

Лондон. — Рајтерова Агенција добија извештај с енглеског фронта, да се у току јучерашњега дана водила битка са крајњом упорношћу. Енглеске су трупе јуначки одбиле непријатељево надирање западно од Сен Кантена, где је борба била најогорченија и најкрвавија. Непријатељ је претрпео толико жртава, да су његови војници газили преко лешева својих палих другова. Напади и даље упорно трају и непријатељ уводи у борбу нове снаге доведене из позадине. Непријатељеви су губитци невероватно велики; наша баражна ватра коси његове редове густих нападних маса.

Лондон. — „Ивнинг Стандард" пише: Најкритичнији дани велике битке имају тек да дођу. У првом налету задобијање терена је природно. Ствар ће бити јасна онда, кад видимо да ли ће Немци моћи користити тренутни успех или да ли ће енглеске резерве моћи да одбаце Немце противофанзивом. Имамо поверење према досадашњим резултатима.

Женева.— Пуковник Фејлер, коментаришући немачку офанзиву на енглеском фронту, каже, да Хинденбург није постигао замишљени циљ. Он вели, да се та офанзива има сматрати као пропала, пошто су Немци изгубили 30 од сто својих ефективаа, а нису задобили жељени резултат.

Лондон. — „Дејли Експрес" јавља са фронта: Заробљеници са севера од Сен Кантена изјављују, да су немачки губитци 30—50 на сто. О борби између Араса и Бапома јавља се, да је најозбиљнија. На неким местима однос трупа немачких према нашима је 8:1. И ту смо храбро одбијали нападе.

Лондон. — У борбеној зони авијатичарска активност је велика. Непријатељ лети ниско и митраљезима гађа наше трупе у повлачењу. Густи редови немачки били су добра мета нашим апаратима. Наши апарати откривају кретање непријатеља. Осам и по тона бомби бацили смо на позадину. Између Араса и Сен Кантена оборили смо 27 немачких авијона и 20 приморали да се спусте.

Доцније су оборени још три. Осам наших су пропали. 14 тона бомби бацили смо на логоре резерви.

Лондон. — Дописник „Морнинг Поста" јавља са западног фронта: Немачка офанзива предузета је са најупорнијим налетима пешадије и са најстраховитијом артиљеријском ватром, коју је икада свет видео. Она се врши и поред огромних нападачевих губитака, тако огромних, да се никад не би могли замислити. Нека су села пала у руке непријатеља; друга, због којих је пролио море крви, још увек држе наше храбре трупе, које ломе сне непријатељеве дивовске нападе. Главни циљ немачких напада био је да нас потисне на северном делу фронта. На томе сектору је по један топ био на сваких 15 јарди, а бацио је 18 дивизија на тај сектор. Непријатељева пешадија је надирала у масама као морски таласи, један за другим, један преко другога. Немогућно је дати подобан опис смета овога. Наша артиљерија је беспрекидно дејствовала са највећим резултатима и задржавала узастопне таласе непријатељевих маса, наневши му највеће жртве. Не може се дати никаква приближна и одређена цифра немачких губитака. Међутим, један заробљеник из друге фазе битке вели, да је његова дивизија изгубила у првоме налету половину од својих ефактива. Друге су дивизије прошле још горе, обнављајући неуспеле нападе. По средњем прорачуну, Немци могу већ имати преко 100.000 људи избачених из строја.

Лондон. — „Морнинг Пост" јавља из Вашингтона: Овде се мисли, да ће велики губитци потрести немачки морал. Кад немачки народ сазна шта га стаје та офанзива, која је требала да оконча рат, биће разочаран и захтеваће мир по сваку цену.

ОСУДА НЕМАЧКЕ ПОЛИТИКЕ

— Мишљење бившег немачког амбасадора у Лондону —

После последњих открића Г. Пишона, који је показао немачку решеност на рат по сваку цену, јавља се једно ново сведочанство које открива одговорност Немачке за сукоб.

Ова изјава у толико је важнија што потиче од једног немачког дипломате, принца Лихновског, посланика у Лондону, који је био у стању да добро оцени ствари. По свему ономе што он изјављује, излази да британска политика није престајала да тежи одржању општега мира, док је међутим политика Берлина и Беча умножавала интриге и спремала се да силом реши тешкоће које су се нагомилавале.

Ове нове изјаве бившега амбасадора Немачке начиниће највећу сензацију. Оне сада излазе у једном штокхолмском листу, који у главном даје границе немачкој политици у Шведској. Ово је кратак извод првих глава тога листа.

Принц Лихновски, пре свега, подвлачи неумешност којом је немачка влада изазвала јавно мњење у Француској непрекидним покушајима понижавања, који су убрзали и учврстили зближење ове земље са Русијом и Енглеском.

Агадирска афера, која је пре конференције у Алгесирасу могла још и да се објасни, изазвала је у своје време највеће узбуђење у Лондону.

Принц Лихновски представља енглеског министра спољних послова, сера Едуарда Греја, као човека са највећом помирљивошћу и признаје да он ништа није жалио да спречи светски рат.

У погледу Албаније, принц нарочито критикује стварање албанске краљевине које се ничим не правда. Он мисли да је у овој земљи требало дати Србији један појас који би јој осигурао излаз на Јадранско море. Ово решење, по његовом мишљењу, могло је да спречи рат. У овоме случају средња Албанија припала би Грчкој.

Амбасадор је у овоме смислу писао и самом цару, али је успео само у толико, што је добио једну опомену од стране канцелара Бетмана Холвега. Овај му је забранио том приликом да општи директно са царем и да му саветује политику противну интересима Аустрије. То је била грешка и заблуда канцеларова који је гледао источну политику кроз аустриске наочари. Принц Лихновски улази напослетку у детаље конференције 1912. године, која је имала за циљ решење источнога питања.

Он живо критикује источну политику тројног споразума. Да је Немачка водила паметно своје преговоре са Русијом, Аустрија би неминовно постала вазална држава Берлина. Немачка влада би се на тај начин ослободила аустриског гледишта на источно питање, које је неминовно морало довести до светскога рата. Бивши амбасадор Немачке на крају помиње са похвалом господина Вениделоса.

На против, он осуђује рђаву политику председника бугарског министарског савета Данева који је био Берхтолдов човек и који је играо важну улогу у овој великој завери за рат.

Принц Лихновски мисли да је само утицајем Беча и Пеште изазвано држање Бугарске, које је имало за последицу лудост другог балканског рата.

„Тројни савез, говори бивши амбасадор, био је без вредности и без циља. Од свију погрешака које је Немачка учинила пре 1914. године и које су фатално водиле ка европском рату, највећа је грешка савеза са Аустријом." Нешто мало пре мога доласка у Лондон, крајем 1912. године, Сер Едуард Грej предлагао је да се слободно намене мишљења е да би се спречило да балкански рат постане општи европски рат, јер, на жалост, у почетку самога рата ми смо одбили предлог Француза да дамо једну изјаву незаинтересованости. Сер Едуард Грej хтео је само, као поштен посредник, да изједначење између обеју група Сила и у току преговора, који су трајали 8 месеца, допринео је много и својом добром вољом и својим утицајем да се постигне споразум. Ми смо, на против, гледали увек да усвојимо назоре Беча. Граф Бенсдорф је оно лице које је одвело Тројни Споразум до Лондона; сер Едвард Грej је често пута прилазио нашој страни само да не би давао повода за сукоб. Овај повод створио је један надвојвода који је после тога умро. То је мишљење једнога веродостојног немачког дипломате."

ПОДЛИСТАК

РАТНИ КУВАРИ

Што су зачињи јелу, то су кувари војсци. У најтежим данима борбе, војници се слатко насмеју кад чују неку досетку на рачун кувара, којима се често дешавају разне непријатности.

Не збивају се толико шале са војничким куварима колико са официрским. Од војничког кувара и не тражи се нарочито знање и умешност у кувању као од официрског кувара. Он има добро да скува једно јело, што уме да изврши и сваки војник а спремању запршке обучи се брзо, после два-три дана вежбања у кујни. Већ официрски кувар не може да буде сваки војник. Потребно је да је био кувар у времену мира или да се обучавао у кујни као помагач кувара. Тек после подужег практичног рада, он бива произведен за кувара од свога друга код кога је учио.

Ако је уверен да је његов млађи колега постигао жељени успех у куварском занату, онда му допусти да он спреми ручак за какав свечанији дан, под његовим надзором, којом приликом буде објављено да је млађи кувар спремио ручак. Тако овај, на свечан начин, буде произведен за кувара. Ако ручак испадне на задовољство свих официра, чланова менаже, онда се претера у оцењивању куварске способности млађег кувара, јер, обично, сви повичу да је млађи кувар бољи од старог, чиме се нанесе увреда старијем кувару, те почне да мрзи свога ученика.

Ово се десило кувару Видоју и његовом помагачу Милану. Уверени од чланова менаже кувар-наставник, а кувари су осетљиви као и жене, почне смишљати како да се освети своме ученику. Да се разрачуна тучом са њим, не сме, јер се боји да не буде бијен, чиме би причинио себи двоструку штету. Прво, добио би више песница и, друго, извукли би га из кујне.

После дугог размишљања, он нашлази на спасоносну мисао. Најбоље да иде у болницу. А кувару се није тешко разболети. Треба само да се преједе, а он то може увек да учини. Кад буде остао његов ученик, кога он у истини ничему и није научио, тек ће се тада увидети ко је и какав је био стари кувар.

Сав утучен одлази у болницу. Ученик остаје сам да кува. Прво дана сви официри незадовољни ручком. Супа мирише на дим, пасуљ загорео и т. д. Пљусак примедби паде на Милана како је рђаво спремио ручак, а домаћини менаже нагласи му да ће зло проћи, ако оваква буде и вечера.

Хуче Милан по кујни, вајкајући се шта да ради. Тешки га ординанс Драгомир, који му је сада одређен за помагача.

— Чујеш ти, не знам ја да кувам. Нисам ја никад био кувар. — каже му Милан.

— А како си могао да спремиш одличан ручак за Св. Аранђела, а сада не знаш да кувaш?! — вели му заједљиво ординанс Драгомир, одличан пријатељ кувара Видоја.

Д. В. Рашић.

— Свршиће се —

БР. 73. СРЕДА, 14. МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 14. марта

Српски званичан извештај. — 13. марта ништа важно.

Солун, 14. марта

Француски званичан извештај. — Наша је пешадија растерала две непријатељске извиднице у области језера.

Француски и енглески авијатичари бомбардовали су непријатељске логоре северно од Битоља и у долини Вардара.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 14. марта

Званичан извештај од 15 часова. — .....Наша артилерија, постављена у области Новјона, успешно подупире нашу пешадију чији отпор и чешћи противнапади успоравају надирање Немаца, наносећи им уз то још и велике губитке. Новјон је напуштен у току ноћи у највећем реду. Французи чврсто држе леву обалу Оазе. На осталом фронту ништа ново.

Званичан извештај од 23 часа. — Француске трупе чврсто држе своје положаје на левој обали Оазе изнад Новјона. Борба се наставља са несмањеном жестином на фронту Бресир-Сом—Шон—Руа—Новјон. На осталом фронту ништа ново.

Лондон, 14. марта

Званичан извештај. — У току ноћи борба је попустила и наше су трупе поселе своје нове положаје источно од Роа и Албера. Северно од Соме очекују се борбе које се још нису развиле. Јавља се за нападе који су се развили јутрос јужно од Соме против наших и француских трупа у близини Роа и Шона. Непријатељски губитци су и даље веома озбиљни. Непријатељ је приморан да појача свој борбени фронт деловима који су доведени са целог западног фронта. Идентификовано је до сада више од 70 дивизија.

Допунски извештај. — Северно од Соме водиле су се локалне борбе на разним тачкама. Примењени су многи покрети трупа и комора на борбеном сектору. Наша артилерија и наши аероплани су их нападали. Јужно од Соме непријатељски напади, о којима је јутрос јављено, настављили су се снажно са свежим непријатељским снагама против Новјона и Роа. После подне нови непријатељски напади отпочели су у близини Шона и између те вароши и Соме на све до северно од..... Битка се наставља на целоме фронту јужно од Соме. У току шестодневних непрекидних борби на свима деловима борбенога фронта наше су трупе показале изврсну храброст.

Авијација: Ваздушна живост је јуче била веома велика. Дан је био јединствен с обзиром на количину експлозива које су избациле наши авијатичари, као и с обзиром на број летења и метака испалених са мале висине на непријатељске трупе. Наши су пилоти доносили извештаје о развоју битке и успешно вршили реглажу. Концентрација непријатељских трупа у борбеној зони сломљена је под митраљеском ватром и под бомбама наших апарата који су летели на малој висини. У току дана избачено је више од 1700 бомби на разне објекте, у које долазе и докови у Брицу, железничка станица Онуа, један пространи логор јужно од Камбреа, на далекометне топове и непријатељска појачања. 45 немачких апарата је оборено а 22 приморани да слете услед оштећења. Друга два су оборена од наших нарочитих топова; 10 од наших апарата није се вратило. Наше ескадриле за бомбардовање су ноћу поново бацале бомбе и митраљеском ватром тукле непријатељске трупе дуж целога борбенога фронта. Осим

тога, бомбардовали смо докове у Бриџу и један аеродром између Турне и Монса, који је служио за полазну тачку непријатељским авијатичарима за ноћна летења. Бачено је више од 14 тона експлозива. Наши су апарати остали неповређени. Ноћу један велики аероплан за бомбардовање био је приморан да слети у наше линије. После данашњег лета на Манхајм, наши су пилоти напали у ноћ друге објекте у Немачкој. Бацили су пола тоне пројектила на железничку станицу Келн, где је изазван пожар; више од једне на железничку станицу Луксембург, где се такође појавио пожар и на железничке станице Корсел и Мец. Примећени су погоци моста, који је југо-источно од вароши и једног воза у станици који се западно. Пожар је узео велике размере. Осим тога, бацили смо једну тону експлозива на железничку станицу Тионвил, где је један воз избачен из шина и изазван један пожар. Сви су се наши апарати вратили неповређени.

Лондон, 14. марта

Адмиралство службено саопштава:

У току нападних извиђања која су морински апарати вршили у међувремену од 8 до 11. марта, десет непријатељских аероплана је уништено а седам оборено ван домашаја контроле. Један непријатељски стални балон оборен је сав у пламену.

Докови у Бриџу бомбардовани су у три маха. Имали смо непосредних погодака хангара и кејова. Примећено је распрскавање неколиких бомби у близини непријатељских дестроајера. Многи непријатељски торпиљери, дестроајери и лађице за пратњу били су нападнути. Један енглески аероплан пао је у море. Пилота је спасао један француски дестроајер. Сви остали апарати вратили су се.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 14. марта

Званичан извештај. — На целом фронту уобичајена ватрена акција са умереном делатношћу извиђачких одељења.

Наши су авијатичари оборили пет непријатељских аероплана који су пали код Валдобјадено, Морјато, Сан Пјетро ди Салето и Бјадене, а шести, који су оборили француски авијатичари, пао је близу Монтебелуна.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 14. марта

Званичан извештај. — Палестински фронт: Ноћу 9. марта проширили смо своје положаје на левој обали Јордана, где смо заробили неколико војника и запленили митраљеза.

Један наш извиђачки аероплан напао је једну непријатељску ескадрилу од пет апарата, од којих је оборио три ван контроле.

Арапске трупе Хеџаског краља напале су и уништиле једну чету турских камилара на 78 миља северо западно од Медине.

Доцнији извештај. — Ноћу 10. марта наше су трупе прешле преко Јордана ново-сграђеним мостовима и наступиле 9 миља у правцу Ес-Солта. Турске и немачке трупе су давале отпора. Имамо заробљеника турских и немачких. У једном сјајном налету запленили смо једну целу батерију.

Наши су аероплани вршили успешна бомбардовања.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Цирих. — Откриће Лихновскога о одговорности за рат изазвала су грдну узбуђеност у Немачкој. Берлински листови јављају, да ће се принц Лихновски извести на суд. У Рајхстагу су незавидни социјалисти поднели интерпелацију: усваја ли влада ова открића, која утврђују немачку одговорност за рат; пристаје ли влада да објави потпун текст свога меморара? Две хиљаде меморандума Лихновскога конфисковано је.

—

Цирих. — Овдашњи лист „Наје Цајтунг“ има телеграм из Беча, да се цар Карло лично труди да нађе решење парламентарне кризе која и даље траје. Он је примио у нарочиту аудијенцију утицајне чешке и пољске посланике, али није објављен никакав комуникé о резултату тих саветовања. На другој страни, по иницијативи Пољака, ради се на томе да се створи један велики словенски блок, који би спроводио енергично опозицију и која би била под Крамаржовим вођством.

—

Женева. — Јавља се за увођену жестину у кампањи која се води у аустријској пангерманистичкој штампи противу националних захтева Југословена. Агенција Балкан постаља нарочито

говор хрватског народног посланика Лагиње, који је држао прилком буџетске дебате у Рајхсрату. Тај се посланик повода вратио на тезу по којој је сарајевско убиство било припремљено од стране панрепубликанског народа, за чијим се уништењем тежило. „Хрвати, изјавио је Лагиња, сматрајући аустроугарску државу као кривца, одбиће да јој дају буџет који би јој омогућио настављање својих злочина."

—

Берн. — Турски листови отпочели су систематску кампању против Бугара. Турска штампа назива бугарску политику безобразном и ненаситом. „Икдам" пише: „Ми познајемо врло добро план Бугара. Он се састоји у томе, да прво униште Грчку, па по том да се окрену на Турску и заузму Цариград."

—

Лондон. — Америчка влада решила је да одмах објави рат Бугарској. Утврђено је да на западном фронту, према америчком сектору, учествују у борби и бугарски војници.

—

Женева. — Аустријска и мађарска штампа напада Бугарску, оптужујући је да својим претераним претензијама ради на остварењу бугарске хегемоније на Балкану, угрожавајући животне интересе Аустро-Угарске и Турске.

—

Лондон. — У Бечу се штрајкови настављају. Радници изјављују да нису способни за рад пошто је храна која им се даје недовољна. Радници на зборовима, које приређују сваког дана, траже хлеб, мир и право гласа.

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

Лондон. — Цела јавност хладнокрвно и са великим поуздањем прати ток битке на западном фронту. Код целог енглеског народа влада уверење у коначну победу Савезника.

Цирих. — Какве наде Немачка полаже на исход офанзиве на западном фронту, где је бачено од стране Немачке све на коцку, види се по томе што борбама руководи лично кајзер, и неуспех офанзиве биће катастрофа за Немачку. Немачка штампа, која је очекивала победе, о томе сада ћути; само истиче жељу да ове борбе донесу крај рата.

Лондон. — Војни критичар „Дејли Кроникла" јавља: Могуће је да ће Немци успети да заузму нека места, али ће крваво платити тај незнатан успех, јер никада неће постићи прави објект.

Париз. — Говорећи француским посланицима о догађајима на енглеском сектору, г. Клемансо је изјавио: „Прилично сам од енглеског штаба најбоље и потпуно успокојавајуће вести. Наши савезници подносе непријатељски напад са дивном храброшћу."

Лондон. — Коментаришући битку „Морнинг Пост" каже: „Немци су рачунали да ће за време од 9. до 10. марта поново заузети не само бившу Хинденбургову линију већ и Перон и Бапом. Они су се надали, да ће постигнувши ове резултате одсећи енглеске трупе на северу од оних на југу. Они су били предузели врло велики напор да би постигли врло велике резултате. Попут валова бачене су огромне масе трупа против савезничких линија, али оне су масе великим делом тучене и растеране.

Лондон. — „Дејли Мел" каже, да разлог, који је нагнао непријатеља на нову офанзиву, јесте унутрашња ситуација, која је много озбиљнија него што се мисли. Резултати пораза такође биће несрећни за Немачку, која се нада за кратко време миру. Ако се поново удаљио час мира због офанзиве, свет ће присуствовати врло важним догађајима у Немачкој.

Париз. — Ужасна борба, која се сада развија на енглеском сектору, причињава непријатељским армијама страховите губитке. Читави пукови су уништени. Баварски принц Рупрехт отпочео је офанзиву.

Лондон. — Немачка штампа још није почела да коментарише борбе на западу. Ни један лист не предсказује успех великих почетних операција. Они износе да од успеха борбе зависи брзо закључење општег мира и верују да ће се напад проширити и на италијански фронт.

АМЕРИКА И РУСИЈА

Лондон. — Агенција Весник јавља из Москве: На питање, да ли ће амерички консулат у

след ратификације мира од стране конгреса совјета напустити Русију, амбасадор Сједињених Држава сер Франсиз изјавио је следеће: „Неће остаивити Русију, сем ако будем натеран. Влада америчког народа је много заинтересована за напредак руског народа, те да би могла оставити Русију Немцима. Америка се искрено интересује за слободу руског народа и урадиће све могуће да обезбеди праве интересе народа. Ако руски народ, вредан и патриотски, за час баци на страну политичке размирице и ако ради одлучно и енергично, он ће моћи отерати непријатеља са своје територије и још пре краја 1918. осигурати и себи и целом свету трајан мир. Моја влада сматра се и даље као савезник руског народа и ми ћемо бити приправни да помажемо ма коју било владу, која искрено буде организовала енергичан отпор немачком завојевању".

ПОДЛИСТАК

РАТНИ КУВАРИ

(2)

Милан на ово ништа не одговори, већ настави:

— Увредили човека, што су се нашалили официри и рекли му да сам ја бољи кувар од њега. Чудо Боже!

— Знам, али ти онда ниси мислио да је шала, јер да си мислио да је шала ти не би ћутао, већ би казао да ти ниси готовно ручак но кувар Видоје, а ти си ћутао. То је њега увредило и он ти то не може лако опростити. Требао си одмах да му се извиниш.

— Па, ево, ја бих му се сада извинио.

— Јест, сада, кад он није овде.

— Иди, Драгомире, у амбуланту и замоли га да дође, па нека лежи овде и заповеда нам а ми ћемо га слушати.

— Дакле, да кажем да га ти молиш.

— Јесте, реци му да га ја молим. Само нека дође одмах с тобом, иначе ћу зло проћи увече кад будем однео вечеру.

Драгомир оде. Нађе се са кувар-Видојем у амбуланти. Исприча му како је прошао Милан. Насмеја се задовољно Видоје.

— Па, баш, моли да дођем.

— Моли. Каже, нека он лежи и само заповеда.

— Добро је, кад се опаметио.

— Него, да се кренемо одмах.

— Причекај мало, док ја одем да се јавим наредniку болничару.

Звонким женским гласом праћао се кувар Видоје са болничарима, који су се смејали овим његовим женским особинама.

Стигоше у штаб Драгомир и Видоје. Пошто се Видоје поздравио са Миланом, седе да се одморе. Милан му се поче извињавати, рекавши да он никад и није био кувар, а и сада што зна то је научио од њега — Видоја. „Ти буди старији као што је и до сада било, а ја ћу те слушати".

Видоје се насмеја пријатно на ову изјаву. Ордонанс Драгомир, стални саветодавац, додаде како би било велико зло и по једног и по другог да се нису благовремено измирили.

— Није ово ништа према ономе што се дешава у другим командама, — отпоче Видоје. — Пројури једно вече вест са телефона да су Бугари пустили загушљиве гасове на Мемедовом Риду, који се спуштају полако у равницу. У равници су били, поред осталих, и кувари хаубичког дивизиона. Чим они чују да иду загушљиви гасови, навуку маске на главу. Били су изделили вечеру и тек што нису легли. Али сада нису смели да легну. Дуго у ноћ чекали су гасове са привезаним маскама. Напослетку, задремају и заспе са маскама.

— Ала су то глупи кувари, — додаје Драгомир.

— Кад је свитало, устану и почну спремати ручак. Нису се умивали, јер су се бојали да баш тада не наиђу гасови и подаве их после толиких ноћашњих мука при спавању са маскама. У 11 сати понесу ручак команданту на осматрачницу. Њихов командант није могао да проговори од смеха, кад је видео своје кувare са маскама.

— Што сте набили те маске?

— Због гасова, г. потпуковниче, — одговарају они.

— Каквих гасова?

— Па... синоћ јавише да иду гасови са Мемедовог Рида и ми одмах метнусмо маске и нисмо их скидали, да нас не би угушили гасови.

— Скидајте то, немојте да брукате хаубичаре. Зар пешаци в а с најпре, да збијају шале? Срам вас било!

— И они, осрамоћени, скидоше маске. Код нас је био само мали неспоразум, а њима се смеје цео свет, — заврши Видоје своју утешитељну причу.

Дам. В. Рашић.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ — УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 15. марта

Српски званичан извештај. — 14. марта, слабија ватрена активност.

Солун, 15. марта

Француски званичан извештај. — Артиљериски двобој на разним тачкама фронта.

Енглески авијатичари су бомбардовали непријатељске магацине и железничке станице у области Дојрана и Струме.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 15. марта

Званичан извештај од 15 часова. — Синоћ и ноћас Немци су свуда задржавани и исцрпени њиховим веома великим губитцима. Они су због тога приморани да успоре свој напор. Храброст француских трупа, које су бранile терен стопу по стопу, изнад сваке је хвале. Французи држе линију Ешел (?)—Сент Обен—Бевреј — северно од Ласињи — непосредна близина јужно од Ноајона — лева обала Оазе. Французи су одбили преко ноћ јаке извиднице, које су покушавале да се дохвате француских положаја северо-западно од Ноајона. На осталом фронту повремена артиљериска ватра.

Званичан извештај од 23 часа. — Немци, уводећи у борбу нове свеже трупе, напали су данас са удвојеном жестином француске положаје источно од Мондидје. Француске трупе су у више махова задржавале са јединственом упорношћу непријатељске налете, и непријатељ је успео да напредује једино благодарећи својој бројној надмоћности. У областима Ласињи и Ноајон не мање снажни напади непријатеља претрпели су потпун неуспех и сломили се пред јуначким отпором француских пукова. Ништа ново на осталом фронту.

Лондон, 15. марта

Званичан извештај. — Као резултат напада које је непријатељ јуче вршио с једне и с друге стране Соме, наше су трупе на обема обалама биле приморане да се нешто мало повуку у области Бре. На једној тачки у близини саме реке непријатељ је успео да продре у наше положаје, али је одбачен нашим противнападом.

Доцнији извештај. — Битка се јутрос наставила са великом жестином јужно и северно од Соме и силна борба водила се преко дана од јужно од Позијера до северно од Абленевила. Све непријатељске нападе одбиле су наше трупе наневши тешке губитке непријатељу. Нешто мало северније, наша је линија одржана у току првог дела дана и поред веома великог притиска. Доцније, Немци су предузели нове нападе на томе сектору, услед којих смо морали нашу линију да повучемо на кратко одстојање на запад. Последњи извештаји показују да смо противнападима успоставили готово првобитну ситуацију. Упорне борбе воделе су се између Соме и Анкра и северно и јужно од Албера. Један део наших положаја јужно од Албера, у које су Немци били успели да продру, повраћен је у току једног противнапада, а нови жесток напад, који је непријатељ вршио на тој тачки после подне, био је потпуно одбијен. Жестоке борбе воде се и даље на целом борбеном фронту.

Лондон, 15. марта

Званичан извештај. — Министарство војно

саопштава 14. марта у вече: Ноћас наше су трупе потиснуте нешто мало на обема обалама Соме и оне су јутрос рано у зору држале приближно линију Позјер—Арбонер—Сајн—Лезео—Меркур л' Аб—до Анкра и железничке пруге југо-западно од Албера. Непријатељ држи Албер. Јутрос наше су трупе повратиле Морланкур и Шипили и помакле нашу линију до Брозара западно од Роз. Французи су заметнули жесточку борбу и били су приморани да нешто мало одступе али појачања пристижу.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 15. марта

Званичан извештај. — Палестински фронт. 12. марта британске трупе напредовале су поново источно од Јордана и примакле се селу Ес Салту. Непријатељ је давао слаба отпора. Но ипак надирање је ишло тешко због једне велике олује.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Рим. — Манифестације дивљења према чврстом британском отпору и вере у успех настављају се. Цео народ, буржоазија као и радничке класе, деле потпуно поуздање енглеског народа, исповедајући исте погледе и гајећи исте наде. Велика гомила с нестрпљењем чека вести пред уредништвима листова и пред поштом. Италијанска штампа је једнодушна у одавању заслужене хвале и поштовања великим енглеским војсковођама.

ВИЛСОН И ЛОЈД ЏОРЏ ДУГЛАСУ ХЕГУ

Лондон. — Председник Вилсон је упутио енглеском главнокомандујућем, сер Дугласу Хегу, једну депешу у којој му изражава „своје топло дивљење према чврстини и дивној храбрости британских трупа, као и савршену веру свих Американаца, да ће Савезници одолети непријатељу и однети крајњу победу."

Лондон. — Лојд Џорџ је телеграфисао Хегу: Кабинет захваљује војсци на јуначкој одбрани. Царевина се поноси отпором наших трупа надмоћном непријатељу. Ми се надамо, да ће наше храбре трупе поразити последњи очајни напор непријатељев напор, који иде да погази све слободне народе. Ми смо спремни, да вас помогнемо и учинимо све другарски, да би победили. Људи, топови, митраљези, који треба да замене изгубљене, или су већ у Француској или су на путу за тамо. Нова појачања су спремна за бојно поље.

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

Лондон. — Дописник „Тајмса" даје узбудљиве појединости о џиновској битци која се води четири последња дана и која је на линији Бапома узела највеће размере. „Никада се није могла ни замислити, а камо ли видети, овако паклена слика бораба. Залуђени својим освајачким бесом, Немци подносе непојмљиво велике жртве, тврдоглаво и све жешће нападајући наше позиције са новим снагама. Као и увек, Баварци су највише платили. Међу заробљеницима има и дечака од 17 година."

Лондон. — Главне савезничке резерве су готове да првом згодном приликом буду искоришћене.

Њу Јорк. — Спокојство и поуздање једнако владају у Америци. „Знамо ми, вели „Њу Јорк Тајмс", докле ће Немци моћи да подносе ове страховите губитке које трпе у своме надирању."

Вашингтон. — Говорећи у војном одбору Сената, ђенерал Вуд је најавио, да су стручњаци једнодушни у свом поуздању да немачка офансива неће успети. Препоручују да се што је могућно пре пошље у Европу једна америчка војска од два милиона људи, да се тако њено бројно стање стално одржава и да се друга два милиона одмах позову на обуку.

Берн, — Немачки лист „Крајц Цајтунг" пише:

„Ми се уздржавамо од гајења сулудих нада, јер смо свесни да нам неће бити дато да однесемо крајњу победу".

ПАНГЕРМАНИСТИ ПРОТИВ ЈУГОСЛОВЕНА

Базел. — Пангерманистичка штампа у Аустрији жучно напада претензије Југословена. Она

не крије више своје империјалистичке смерове. Званични „Алдајчес Тагеблат“ вели: „Немачке земље у Аустрији треба да постану најглавнија област немачке колонизације. Пут трговачки Хамбург—Беч—Трст мора за увек да буде отворен. Сам Трст постаће немачко пристаниште. Југословенске планове треба разорити заједничким напором Немаца. Слободна и јака Мађарска бранићe одушевљено пангерманистичке планове против заједничких непријатеља“. Одбор хришћанских социјалиста Немаца позива све немачке странке у Аустрији да створе блок противу стварања независне југословенске државе. Они веле, да би та држава грозила немачкоме излазу на Трст.

СИТУАЦИЈА У РУСИЈИ

Париз. — Из Христијаније јављају: Професор московског универзитета Ејечев који путује за Париз стигао је у Христијанију. Интервјуисан од „Тиденс Тегна“, изјавио је, да се прошлог месеца одржала у Москви једна значајна конференција, на којој су били преставници револуционарне партије. После дугачке дебате решено је да се организује народна гарда са циљем да обори бољшевички режим — Генерал Алексијев — организује знатну војску на Дону. Милион младића дошло је под његове заставе. Потпомажу га и Козаци. План акције састоји се у томе да се образује коалициона влада, која би прогласила републику. Та би нова влада објавила за неважећи овај мир који су закључили бољшевици са Немачком. После тога мира положај бољшевика је врло слаб. — Наглашава, да овај значајан покрет није био до сада познат зато што бољшевици спречавају све телеграфске информације о овом предмету.

Лондон. — Из Штокхолма јављају, да ће се у Русији проклamовати уставна монархија. Мисли се, да ће син бивше цара Николе, Алексије, бити изабран за цара. Савет од три члана помагао би га у вршењу државних послова. Један од тих чланова имао би бити велики кнез Михаило, а друга два би имала изабрати Уставотворна Скупштина.

Париз. — „Матену“ јављају из Штокхолма, да се осећа јак покрет против бољшевика за заједнички рад са Јапаном у Сибиру. Државни удар ће моћи невзоставно. Дописник „Матена“ додаје, да једно вапредно добро обавештено лице тврди да је на прагу повратак уставне монархије. Велики кнез Михаило Александрович био би владалац. Тај је пројект популаран у целој Русији.

Париз. — Велики кнез Михаило Александрович одбио је да према наређењу Љењиновом иде у Сибир и остао је у Петрограду. Изјавио је, да ће се ставити на чело владе коју би изабрао народ или Уставотворна Скупштина. Кадети га потпомажу отворено.

Лондон. — „Дејли Експрес“ добија из Петрограда: Љењин је пред катастрофом. Његове присталице осећају се као звер пред хајком.

ЗАХВАЛНОСТ

Министар Просвете и Црквених Послова, Г. Милош Трифуновић, изволео је посетити пофицире и војнике пекарско занатлиске чете на Крфу и том приликом им је подарио: 100 драхми, 104 комада швајцарских карата и 1000 комада цигарета с тим, да се новац и карте разделе најсиромашнијима а цигарете свима војницима чете.

Господин Министар Војни захваљује Господину Министру Просвете и Црквених Послова.

Госпођица Агнеса Финдлеј, болничарка I. завојишта Југословенске дивизије, поклонила је следећу спрему, са жељом да се раздели најбољим војницима и то:

280 пари чарапа, 80 пари рукавица, 130 пари вешa, 110 комада шалова, 35 комада шлофијанки, 90 комада пешкира, 40 пари наруквица, 3 ћебета, 20 комада пешкирића, 1 врскапут, 2 пара одела, 1 чакшире, 1 прслук, 2 свилене блузе и 1 свилене гаће.

Господин Министар Војни и овим путем изјављује своју топлу благодарност на пажњи и обилном поклону госпођици Агнеси Финдлеј.

Из канцеларије Економског Одељења Министарства Војног ЕГ№ 23.135. 10. марта 1918. године у Солуну.

ПОДЛИСТАК

КРОЗ СМЕТ

Из збирке: „Тужни сонети"

Већ три дана љута непогода влада
на малом брежуљку „Ставрином ћувику".
Холуј крши букве уз помамну цику,
дрхте танке јеле, а снег пада .. пада.

И док са висова, уз демонску вриску
побеснелог ветра, читав снег се диже
— „Спремај се за покрет", наређење стиже.
И чета се спреми, осу се у ниску

и ћутке колоном по један се крете.
Упадају ноге... тоне се до груди...
Још се главе виде утонулих људи.

Природа се стиша да прати покрете
ових дрских људи. И небо се дими
снази мученика, који нису криви.

Фебруара 1918.
Соко.

Душ. О. Лукић.

ИСКУШЕЊЕ

Побеснела руља хтела је још бости
Изобдена тела. И за нама вазда
Пружала се дуга и крвава браздa
По снегу, где своје разбијасмо кости

Путем у изгнанство. И све старе приче,
Из времена давних, умрлих у крви,
Побеснела руља у свом бесу сркви.
А Легенда нова из костура ниче

На ставама смрти. Низ замрзла стења
Урлао је ветар кроз гудуре неме
И маглио ставе. А редови стреме
Завејаним кланцем, путем искушења,

Све рећи и рећи. Више се не вапи.
Јаук се не чује, помрли су даси.
Живот за животом полако се гаси
У вечитој зими. А све дубље зјапи

Страшна, хладна рака. Они што остају
Сваку нову жртву понесу у души. —
Све се више зида што се више руши
Кроз снег и кроз маглу. И кад смо на крају

Пута искушења, сатрти и боси,
Избили на плаву, пространу пучину
А уморне очи нова светлост шину, —
Видесмо да сваки по сто душа носи

И толико моћи за освету њину...

Крф, 1918. Ј. Горски.

УЧИТЕЉСКЕ ПОВИШИЦЕ

Учитељи који су стекли право на периодске повишице за време рата имају да се пријаве преко својих команада или надлештава те да их ове унесу у спискове, које послати Делегату Министарства Просвете у Солуну. На основу тих спискова Делегат ће послати командама и надлештвима штампане обрасце, које ће учитељи попунити а команде оверити и вратити Делегату. Учитељи ван команада и надлештава имају да се за ове обрасце обрате преко избегличких комесаријата. Непосредне и неоверене пријаве неће се моћи узети у рад.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Апђелковић.

БР. 75. ПЕТАК, 16. МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 16. марта

Српски званичан извештај. — 15. марта ништа важно.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 16. марта

Званичан извештај од 15 часова. — Битка се наставила синоћ и ноћас са једнаком жестином. Непријатељ, укљештен храбрим француским трупама и жестоко погођен пред фронтом Ласињи — Ноајон, на левој обали Оазе, померио је своје напоре на лево француско крило и бацио знатне снаге у област Мондидје. Борбе на тој тачки су се развиле са нечувеном огорченошћу. Француски пукови, који се боре јуначки и упорно, наносе нападачима тешке губитке, нису ни у једној прилици попустили и повукли се у реду на висове који се налазе у непосредној близини западно од Мондидје-а.

На осталом фронту повремена артиљериска ватра.

Званичан извештај од 23 часа. — Немци, настављајући са великим снагама своје наступање у области Мондидје-а, покушали су јутрос да прошире свој успех на запад и југ ове вароши, али су француске трупе са дивним полетом извршиле противнапад на нож на непријатеља и истерале га из села Курт-Манон, Менил, Сен-Жорж и Асевилер, која су заузеле и сада чврсто држе. То надирање, које је извршено на фронту од око 12 км. по ширини, премаша два километра по дубини. На фронту Ла Сињи—Ноајон, лева обала Оазе, наставља се борба са великом жестином и ниједа никакве користи Немцима, јер их француске трупе енергично задржавају.

На осталом фронту ништа ново.

Лондон, 16. марта

Званичан извештај. — На целом енглеском фронту у току дана водиле су се жестоке борбе јужно од Соме до северо-источно од Араса, и фронт битке протезао се на дужини од 55 миља. Јутрос, после једне јаке артиљериске припреме и заклоњен облаком дима, непријатељ је извршио нов противнапад са великим снагама на широком фронту јужно и северно од реке Скарпе; у исто време непријатељ је извршио и низ јаких напада по целој дужини наше линије на југу све до Соме. На новом сектору битке, источно од Араса, непријатељ је успео да продре у наше истакнуте положаје и целога дана настављена је борба у нашој борбеној зони. Сви су непријатељски напади одбијени са тешким губитцима по њега у овоме сектору; страшна борба још увек траје јужно од Скарпе. У Бојелу, Мојененвилу, Абленженвилу, Бискоу и Пасјеу наше су трупе често нападале непријатеља и одбиле велики број његових снажних напада. У Дернанкуру непријатељ је успео да са жестоком борбом уђе по други пут у село, али је још једанпут био одбачен нашим противнападом, оставивши много мртвих и заробљеника. Јужно од Соме наше су се трупе биле целог дана у бесној борби у близини Авијера, Врели и Хамела. Више села прелазило је из руку у руке у току жестоких борби, али смо ми задржали све наше положаје. Борба се наставља на овоме сектору.

Лондон, 15. марта

Министарство Војно под 14. мартом саопштава:

Јуче после подне непријатељ је прешао Анкр близу Менила, северно од Албера, али је противнападнут и одбачен натраг преко реке. Северно од те тачке није наступила никаква промена у ситуацији.

Јутрос су наше трупе извршиле противнапад северно од Соме, у углу који образују Анкр и Сома, и повратиле Морланкур и Шипији. У исто време наше трупе, јужно од Соме, помакле су понова нашу линију код Брозара. Непријатељ је понова вршио напад у околини Бикоа, где је тога ради било довео још једну дивизију гарде. До сада тај напад није постигао никакав резултат.

Данас је непријатељ вршио многобројне нападе на наш фронт северно и јужно од Соме, али најновији извештаји јављају, да је противник одбијен са тешким губитцима.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 16. марта

Званичан извештај. — Наша истакнута одељења у долини Аса потисла су својом пушчаном ватром нека непријатељска одељења. Сукоби између патрола десили су се дуж Пјаве, јужно од Монтела. На осталом фронту повремена артилериска ватра, нешто мало јача у области морске обале.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 16. марта

Званичан извештај. — Палестински фронт: Ноћу, 12. марта, наша је пешадија заузела Ес-Салта а у јутру, 13. марта, наше јахаће трупе су се приближиле Аману, на Хеџаској железничкој пруги. У току борбе 12. марта заробили смо известан број турских и немачких војника и запленили један топ и извесну количину муниције.

Један је непријатељски аероплан уништен у ваздушној борби.

Званичан извештај. — Месопотамиски фронт: Успела операција извршена је од наших трупа, које су оперисале на Еуфрату, северо-западно од Хита. Та победа завршила се заробљавањем или могућим уништењем свих турских снага на томе фронту.

Јутрос рано у зору британске су колоне наступиле, у намери да нападну турске положаје у околини Хан Багдадије, на 22 миље северо-западно од Хита, при чему је коњица извршила један обиман заобилазан покрет према десном турском крилу, са циљем да заузме пут који води у Алеп. Пред вече главни непријатељски положаји северно од Хан Багдадије заузети су на јуриш. Главнина непријатељских снага покушала је да се пробије ка северо-западу, али је одсечена и потиснута са тешким губитцима.

До сада се јављa за 3000 заробљеника међу којима један командант дивизије, 2 команданта пука, око 200 других турских официра, 1 немачки официр и 2 немачка подофицира. Плен се састоји из 10 топова, 2000 пушака, много митраљеза, 800 грла стоке и велике количине другог материјала. Гоњење остатка турских снага настављено је све до с ону страну Хадите, 45 миља северо-западно од Хита. Британски су губитци мали.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — Према телеграфским извештајима из Вашингтона, Председник Вилсон упутио је Савезницима најсрдачнију депешу, изјављујући своје потпуно поуздање за одржање и победу на западном фронту и завршујући речима: „Небојте се никога и ничега. Цела је Америка ваша резерва."

Лондон. — Краљ Ђорђе је упутио британским авијатичарима своја честитања поводом њихових сјајних подвига за време ове велике битке. Ти њихови подвизи се испољавају делом у врло великим губитцима нанесеним непријатељској авијатици. За пет дана, од 8. до 12. марта, енглески авијатичари су уништили 137 немачких апарата а 83 оборили ван контроле, од којих се вероватно већина разлупало о земљу.

Енглези су за то време изгубили свега 38 апарата.

СЛОГА СРПСКОГА НАРОДА

Крф, 15. марта

Категорички се оповргавају тенденциозни гласови који се распростиру о

томе као да је тобож министарска криза избила из разлога спољне политике. На против, све политичке партије из опозиције имале су прекјуче састанак са којега су упутиле г. Пашићу једну писмену изјаву којом су га известиле да се у свему слажу са спољном политиком његове владе.

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

Париз. — Сам кајзер командује својим армијама. Непријатељски напади се нижу у густим и дубоким колонама које потпомажу немачка и аустриска артилерија. Још од првог дана 40 немачких дивизија је увелико у борбу. Непрестано појачавање после тога, оне се сада достижу 97 дивизија. Ово је довољно, па да се види огроман напор који непријатељ чини. Савезничке резерве су недирнуте и готове да ступе у дејство у згодном часу а под најбољим погодбама противу непријатеља кога су умор од последњих дана и изванредно велики губитци знатно исцрпли. То увиђају и сами Немци, па се стога и уздржавају од пенања химни победи. Постигли су делимичне, локалне успехе, који су неминовни кад се имају у виду жртве на које су пристали. Борба, страховита, огорчена, наставила се и јуче целога дана. Енглези испољавају једно савршено искуство и несаломљиву храброст.

Лондон. — Пуковник Репингтон коментарише стање на западном фронту, па вели: „Сменујући један део енглеских трупа са југа, Французи су грдно много олакшали задаћу 5-ој британској армији која без тога није могла да притекне у помоћ трупама које су се хватале у коштац са непријатељем на северу. Перон и Бапом су пали али за четири дана касније него што се непријатељ надао. Има јаких разлога веровати, да ће усов бити задржан. Неоспорно је да је напад причинио озбиљне губитке обема британским армијама које једино, беху ангажоване у битци. Од 96 германских дивизија, које се налазе на нашем фронту, њих 73 је већ учествовало у битци. И док ми никада нисмо имали према Немцима надмоћност од два противу једнога, дотле у овој садашњој битци непријатељ истура противу сваког нашег човека по три па чак и по четири војника. Противу те страховите масе људи и топова, храбри енглески војници се боре са јединственом упорношћу и чврстином".

Дописник „Морнинг Поста" у Француској телеграфише:

„Британске армије су издржале најсилнији удар који се икад досада догодио; оне су издржале најжешћу артилериску ватру за свет зна; оне су спречиле, да непријатељ добије ону колосалну победу на коју је рачунао и коју је хтео да однесе пред очима свога цара. Четвородневне огорчене борбе на једном војишту које се није простирало више од 14 миља по дубини, донеле су Немцима један крајичак опустошеног земљишта које су пре годину дана били напустили, али су скупо платили поново заузимање тог пустог земљишта".

Истичући у једном чланку германски напор, Конан Дојл пише: Овај ће напад стати Немце толико губитака, да им више неће остати довољно трупа за прибирање плодова победе којој теже. Не остаје нам ништа друго него да причекамо да олуја прохуји, и стање ће се променити. Сви ови бесомучни налети су само ново издање верденског предузећа."

„Дејли Кроникл" сасвим тачно вели да Немци не могу бесконачно поднети овако страховите велике губитке какве су досада имали. Непријатељ је још за време прва два дана свога напада употребио 600000 људи. Његови су губитци износили 30 до 40%. Према томе, за 48 часова избачено је из строја 250000 људи од којих 50000 погинулих.

Лондон. — Војни дописници јављају, да су немачки губитци на западном фронту огромни. Десетковане су читаве јединице енглеским митраљезима. Приморани унутрашњом ситуацијом Немачке и Аустро-Угарске, Немци врше очајне јурише. Морал и поверење савезничких снага непоколебљиви су.

Париз. — Кратак енглески комуникe јавља: Ми смо задовољни са ситуацијом. Непријатељу је осујећен циљ. Наше су се трупе уморише убијајући немачке војнике.

Цирих. — Немачки комуникe саопштава: Отпор енглеских трупа постаје све јачи. Оне предузимају противнападе. Тенкови врше силне јуришe. Услед страшне гмљавине, услед гасова и

магле није могуће распознавати трупе на десет корака. Њихови аероплани лете над нама бацајући велику количину експлозива.

Цирих. — Аустро-угарско министарство војно објавило је комунике, у коме вели да ће резултат офансиве бити закључење мира.

Париз. — Првог дана напада учествовало је 40 немачких дивизија. Данас су се попеле на 97. Борбе се свом жестином настављају. Енглези су доказали своју пуну способност у војном погледу и њихови се војници боре са највећом храброшћу и несавладљиви су.

Париз. — Војни дописници на енглеском сектору јављају да савезничке резерве нису такнуте и да су готове да ступе у борбу у одсудном моменту противу замореног и исцрпљеног непријатеља.

Лондон. — Рајтерова Агенција сазнаје из Париза, да ће Савезници предузети у згодном часу офансиву за коју се још од сада припремају.

Г. ВЕСНИЋ О АМЕРИЦИ

— Лични утисци —

„Ја сам се вратио из Америке одушевљен — рекао је г. Веснић — оним што сам видео и моја непоколебива вера у сигурну и дефинитивну победу Савезника појачана је нарочито.

Идеалисте, Американи су ушли у овај рат, да би учинили да из њега изађе бољи свет. Осећај пожртвовања је код највећег броја људи које сам сусрео. Он је праћен одлучношћу да се победи, што је сасвим природно код једног народа младог, богатог, великог и јаког, који осећа легитимну потребу да узме, по цену жртава, хероизма и грађанских врлина, оно што би му временом можда само дошло, али што тада не би имало за њега исту вредност ни исту моралну важност, т.ј. почасно место у модерним демократијама.

Г. Вудров Вилсон, син обичног протестанског свештеника, усправио се, уздигнуте главе, испред краља Пруске, наследника Фридриха II., ученика Бизмарка и Молткеа, и њихови погледи су се укрстили преко Океана. Ја видим тог великог грађанина како гледа право у очи немачког кајзера, и чини ми се да чујем његов глас, одлучан и јасан, како му довикује: „Стој!", а сто милиона слободних грађана, управљени иза њега, узвикују још енергичније: „Назад!", и сви Савезници од тога тренутка добили су новога полета.

Ја се враћам из Америке са чврстим убеђењем да се Америка неће зауставити на половини пута. И кад би то хтела, она то не би могла. Свити заставе пре него што их победа осветли значило би не само стагнацију, већ падање. То би било у исто време опште одступање човечанства. То Американци неће хтети и неће примити никад. Остали савезници такође.

Један од разлога успеха моје мисије, и не најмањи, налази се баш у том факту, што у свима приликама ја сам инсистирао на потреби да се продужи и води рат до потпуне и дефинитивне победе, и да се не слушају пацифистичке сутестије Немачке, и ако ја представљам нацију, која је патила и која пати, због рата, више него и једна друга, и која је поднела релативно највише жртава.

Германско-туранска дипломатија могла је имати тренутних успеха. Аустро-Немци, Турци и Бугари не могу да заведу стабилан ред, јер њихов ред значио би корак у назад у историји, победу варварства над цивилизацијом. Произволи пљачкања и разбојништва нису били никад дуга века. Америка ће, будите у то сигурни, метнути све на теразије да им наметне ту лекцију."

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 76. СУБОТА, 17. МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 16. марта

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром одбили непријатељску патролу јужно од Градешнице, која је доспела до наше жичане препреке.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 17. марта

Званичан извештај од 15 часова. — Битка се наставила са жестином синоћ и ноћас до неко доба. У пркос свима својим противнападима, непријатељу није испало за руком да одбаци француске трупе од села која су оне заузеле у току јучерашњег дана. Допуњујући своје успехе, француске су трупе заузеле под жестоком борбом Мовшел пред Леси де Роа. Водиле су се огорчене борбе. Сви напади на то село сломили су се о несавладљиви отпор француских трупа.

Исказима заробљеника, као и количином нађених лешева на том делу разбојишта и у области Мондидје-а, утврђује се да су губитци Немаца изванредно велики а постигнути резултат раван нули.

Северно од Мондидје-а француско енглеске трупе победоносно задржавају непријатеља на линији Авр—Невил—Сир Бернар—Мезјер—Маркалкан—Хамел.

Читаве колоне непријатељске пешадије са многим возовима коморе примењени су на путу Лаон—Ла Фер и тучене и растурене француском далекометном артилеријом.

На осталом фронту јача артилериска живост.

Званичан извештај од 23 часа. — На фронту Оазе битка је осетно ослабила у току дана. Немачка офансивна активност показала је само неколико локалних напада на неким тачкама француског фронта која се све више учвршћује са непрекидним доласком свежих трупа. Све су ове нападе француске трупе одбиле и Немци су имали губитака. Препади на француске положаје у реону Бадонвилера, у шуми Пароа и јужно од Сепуа потпуно су пропали. Ништа ново на осталим деловима фронта.

Лондон, 17. марта

Званичан извештај. — Непријатељ је јуче после подне извршио нове јаке нападе и исто тако и у вече на различним тачкама дутачког борбеног фронта северно од Соме. Наше су трупе задржале своје положаје и на неким местима заузеле су терена у току успешног противнапада. Заробили смо неколико непријатељских војника и запленили неколико митраљеза у току борби, и непријатељ је поново имао врло тешких губитака. Његови непрестани напади, које је вршио са великом огорченошћу, нису успели и он је доспео само до наших предњих положаја и то после тешке борбе на нож од неколико сати. Он је онда упутио напред против наших положаја своје резерве, али су оне биле одбијене са великим губицима. Наши су митраљези, наше пушке и наша артилерија стварали гробља од његових борбених редова. Јужно од Соме, исто тако су се водиле жестоке и непрестане борбе све до доцкан у вече. Наше трупе, пошто су целог дана држале своју линију у пркос свима поновним нападима непријатељских снага које су биле бројно надмоћније, повукле су се на мало одстојање од својих предњих положаја.

Доцнији извештај. — Сем локалних борби на разним тачкама непријатељ данас није продужио свој напад северно од Соме. Ми смо задобили терена на неким тачкама. Јужно од Соме непријатељ је равнио јаке нападе целог јутра у близини Мезјера и Демиена. Борба се још увек води

на томе сектору. По запленењим документима ана се да је непријатељски јучерашњи напад с једне и с друге стране Скарпе имао за циљ да заузме гребен Вимна и Араса. Овај напад је извршен са најмање 6 дивизија прве борбене линије и 4 дивизије резерве. У пркос бесном нападу борбе су донеле непријатељу велики пораз. У страшним борбама јужније између Боари и Сер, које нису имале више успеха од оних које су се водиле на предњем сектору, идентификовано је око 11 немачких дивизија.

Лондон, 17. марта

Званичан извештај. — Министарство Војно саопштава да је стање од 15. марта у вече било овакво:

У току ноћи непријатељ је успео да пређе Сому са севера на југ близу Шипиља, услед чега је лево крило наших трупа, јужно од Соме, било принуђено да се повуче ка Хамелу.

Јужно од ..... Французи су прошле ноћи били потиснути дуж пута Роа—Бретон, и непријатељ је ушао у Мондидје. Од Варнављеа линија иде кроз Арвиље, Даванкур, Гратибус, Менил Сен Жорж до Хенвиљеа. Између ове последње тачке и Понлевека, јужно од Ноајона, Французи су јутрос извршили противнапад са знатним снагама и одбили непријатеља на фронту од 10 километара по ширини и 3 километра по дубини. Притисак Француза на непријатеља на том сектору наставља се и даље.

Северно од Соме наша линија остаје у главноме она која је била и прошле ноћи. Непријатељ је у више махова нападао у току ноћи у близини Бомона, Хамела, шуме Росињола и северо-западно од Пушаје, али је стално одбијан.

У јутру 15. марта непријатељ је отворио жестоку артиљериску ватру северно и западно од Скарпе, којој је следовао напад спрочу Араса са 7 дивизија у најмању руку. На том фронту непријатељ је продрео у нашу борбену зону, где су се водиле силне борбе. Наша линија на том сектору сада се пружа од Арле Фампу—Неми—Витас—Боале, а одавде као и раније. Борба је била силна, и непријатељ је претрпео особите губитке.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 17. марта

Званичан извештај. — Западно од Гарде слаба артиљериска живост. Између Гарде и сектора Позина — Астико наше су трупе показале врло живу активност; у току једног срећног препада ми смо заробили мало непријатељско одељење на северним падинама Кол дел Росо. Обострана артиљераска ватра дуж Пјаве била је повремено много живља на сектору Монтела и јужно од Фосалта. Пред Фолином наше су трупе извршиле један препад на аду у реци уништивши непријатељску посаду. Прошле ноћи наши су авијатичари бацили 6500 ктр. бомби на установе и зграде железничких станица Матарела и Примолана и имали су врло доброг успеха; запажено је много великих пожара. Два непријатељска апарата погођена су топовима против аероплана, један је од њих оборен, а други је био приморан да се спусти иза непријатељских линија у близини Понте ди Пјаве.

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

Цирих. — Немци се диве жилавом отпору британских трупа. Многи одсеци фронта постали су права гробља кајзерових војника. Енглеске резерве се брзо концентришу. Сарадња између савезничких трупа је најтешња. Северно од Бапома непријатељ наилази на све огорченији отпор.

Лондон. — Рајтер јавља, да је у току 13. марта константован известан застој у непријатељским покретима. Није било више онога напона, који је раније постојао, а тако што није се могло приметити ни неко груписање.

Париз. — „Тан" јавља: Наше трупе хитно одлазе на енглески фронт и на линији Ноајона и Роа показују успеха. Наше трупе утичу отпорно на оштре непријатељских прорачуна у времену. Изгледа, да се Немци јужно од Ноајона прикупљају за нову битку.

Цирих. — Немачки листови припремају, изгледа, публику на енглеско-француску контра офансиву. Коментари су доста противречни. „Минхенер Најесте Нахрихтен" обећавају да ће се тактички успеси експлоатисати стратегиски, али предвиђају и снажно увлачење савезничких резерви. Уверавају, да ће настављање операција имати карактер покретног ратовања, које је проповедао Хинденбург. „Фосише Новине" вели: Прешли смо тешко време, али нас теже очекује. „Франкфур-

тер Цајтунг" и „Наје Бадише Ландесцајтунг" подвлаче важност резерви које су стигле. Изгледа као да се публика припрема на неуспех, признају тубитке и саветују умереност у радости.

Лондон. — Дописник Рајтерове Агенције јавља: Циљ немачке офанзиве био је, да пробије енглеску линију и да раздвоји Енглезе од француских трупа. Немци сами признају, да нису могли постићи тај циљ и да се Енглези повлаче у највећем реду, дајући огорчен и успешан отпор. Њихов комуникеа чак одаје хвалу упорности енглеских трупа.

Лондон. — „Ивнинг Стандард" вели, да још нису позване опште савезничке резерве да узму учешћа у великој битци која се води већ осам дана.

Лондон. — „Манчестер Гвардијан" вели: Ма да смо уступили терена, непријатељ је сваким кораком напред губио све више изгледа на постигнуће свога главнога стратегијског циља. Сам тај факат значи за њега пораз, с обзиром на крајње напоре које улаже и с обзиром на превелике жртве које трпи.

ПОКРЕТ У РУСИЈИ

Москва. — Агенција „Весник" јавља из Кијева, да је Немачка тражила од Украјине да јој преда све магацине хране који се налазе у земљи, сем количине која је потребна за исхрану становништва. Немачка изјављује да је спремна да јој плати храну у новчаницама.

Москва. — Агенција „Весник" је обавештена из Кијева, да су због тражења Немачке да наметне Украјини врло тешке услове, обе земље у ратном стању. Борбе између Немаца и Украјинаца већ су започеле. Украјинске трупе које су започеле офанзиву против Немаца потисле су их у округу Ровна 25 км. од њихових положаја северо-западно од ове вароши. Сем тога у правцу Лосвича Немци су се повукли на запад од ове вароши 36 км. под притиском Украјинаца.

Париз. — Једна депеша из Москве јавља, да су трупе Совјета напале Немце и да су зауселе Херсон и Николајев а тако исто и врло важну станицу Знаменику. Држи се да је пад Љвина неизбежан. Последњи извештаји јављају да су исто тако и украјинске трупе започеле офанзиву на више тачака фронта. На неким местима Немци су били приморани да се повуку за 25 врста.

Москва. — Агенција „Весник" јавља: Дански посланик у Петрограду известио је министра спољних послова г. Џоба, да су савезнички амбасадори који су били пребегли у Финску изразили жељу да се врате у Петроград. На основу ових корака максималистичка влада је ставила на расположење чланова дипломатског кора један специјални воз жељени да се поврате у руску престоницу.

Москва. — По наређењу максималистичке владе, сви грађани способни за војску, позвани су да ступе под заставу. Генерали и официри су такође позвани да понуде своје услуге за организацију војске, над којом ће влада вршити политичку контролу. Трупе Совјета концентришу се у Барбачком округу, камо иду и присталице украјинске владе.

Атина. — Руска телеграфска Агенција саопштава да су максималистичке трупе поново заузеле, после крваве борбе, варош Одесу, одакле су протерали Немце.

ПОДЛИСТАК

ОД ЗУМБАТА У МОГЛЕНУ*)

Пред вече, 5. јула 1916. године, кренула се Тимочка Дивизија из околине села Зумбата, које лежи на десетак километара источно од Солуна. Изузев неколико личности из дивизијског оперативног одељења нико није знао за правац и место наређеног покрета. Па ипак свакоме беше знано где се иде. Сваки је знао да се пуковске заставе приносе војишту, да их кроз громовито крваве пожаре борбе треба унети у заробљену отаџбину.

И Солун — сведок безбројних страдања и покора, један од главних чворова замршеног питања Ближег Истока, већ замореи чудноватим догађајима последњих година — доживе у лето 1916. једно од највећих чуда: видео је васкрсну српску војску.

По тротоарима, према заливу, тискала се гомила личности разних земаља и раса: Ту Енгле-

*) Одломак из уводног дела једног већег описа.

зи из Енглеске и Доминија, Французи, зуави Алжира, анамски Монголи, сенегалски Црнци; Јевреји, Грци, Турци и потурчењаци... Кроз излоге и велике прозоре гостионица жута светлост електричних сијалица озарава ту вавилонску мешавину језика и нарави. У пространом залиеу многобројни паробродн испуштаху стубове црног дима пут звезданог неба, док се блескави сноповн рефлекторских зракова са ратног бродовља испитивачки плажаху по мрачној пучини.

А пред старом, дремљивом Беаз-Кулом седео је на коњу тадашњи командант дивизије, окружен својим штабом. Чета за четом, батаљон за батаљоном... кретао се брзим, чврстим кораком; равномерни удар поткованих цокула о раван калдрму сливао се у тежак бахат. Дивизиска музика свирала је маршеве јуначког полета, командант је поздрављао пуковске заставе и топло отпоздрављао својим војницима... А затајена гомила гледала је са тротоара васкрслу српску војску са неверицом дивљења у очима.

Јер ти спасити, коштати војници, у плавим униформама, са ранцима на леђима, са сурим, гвозденим шлемовима на главама, који тако смело ступају, — јесу ли то они исти људи које више Крф, измождене албанским патњама у сенке јадника? Зар не проживише ти људи све усхите највећих победа, све грозоте најжешћих крвопролића, све паклене чемере великог слома?

И ето их где промичу испред разнежених, бледих солуњана: усправљени, силни, са песмом на уснама и буктињом витешке воље у очима!

Нису то неискусни жирнодопци, већ прекаљени ратници; врло добро знају они где иду и знају шта их тамо чека, па ипак иду, а из очију им бије пламен одушевљења!

Зар то није несхватљиво чудо за сваког посматрача са стране? За сваког у чијим жилама не тече српска крв, у чијим прсима не куца срце мученичког Српства, које вековима чезне за светлошћу мира у слободи?

И доиста, сви војници блистаху самоуздањем и радошћу што је наређен покрет. Нигде не беше трзавице узнемирености, несигурности, снебивања; нигде скривене зебње и заташкаваног нечкања. Јер се веровање да је куцнуо час великог повратка.

Да је когод са тротоара запитао нашег војника да му одгонетне ту загонетку моралног полета, добио би одговор:

— Доста је било чекања; време је да кренеко кућама.

А то је значило: Чезнемо да видимо куће и њиве своје, које сиса мрски осваја̂ч; да загрлимо миле сужње своје, који се злопате; да ослободимо и себе и њих оне туге, што се свија око срдаца наших, кадгод помислимо на њих...

Треба кренути кућама, покидати ланце ропства — то беше стожер наше моралне снаге у 1916. години.

И наша дивизија прође кроз метеж Солуна, прође поред свију његових примамљивих удобности, и опет зађе у пуста поља, да на голини отпочине или се завуче у шаторчиће под звезданим небом... Топчин, Јеничје Вардар, Каленица — то беху дања успутна места. Пешачило се често под јаросном пршеком јужњачког јула. Па ипак, у вечерње застанке, вило се бујно српско коло, зачињено песком и поскочицом.

У таквом расположењу приближавала се Тимочка Дивизија, као и цела напа војска, своме одсеку на Солунском фронту.

*

Код села Каленице задржала се дивизија неколико дана. Ујутру, 24. јула 1916., диже се око Каленице предпокретни жагор:

Официри и војници ужурбали се; издају се и примају наређења, дозива се, жагори, смеје... Падне и повека псовка. Дижу се шаторчићи, припасују опасачи, забацују на леђа ранци; на витконоге мазге набацују се гвоздени самари, товари се пртљаг, муниција, митраљези... Моћне телесине топовских запрега приводе се предњацима и рукуницама плавичастих француских двоколица. Најзад, уз песму, звекет оружја и рзање коња, са добром слутњом у грудима, пође чело дивизије преко села Дреновог Чифлика на разбојиште — ка џиновском ланцу Могленских планина.

М. Ж.

Штампарски Расходни Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 77. НЕДЕЉА, 18. МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 18. марта

Српски званичан извештај. — 17. марта слаба ватрена активност.

Солун, 18. марта

Француски званичан извештај. — Ништа ново.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 18. марта

Званичан извештај од 15 часова. — Битка се поново наставила у току ноћи с новом жестином. Она се развија на једном фронту од 40 километара, који се протеже од Монреја до Ласиња. Потпомогнуте својим резервама, које непрестано пристижу, француске трупе дају огорчен отпор снажним непријатељским налетима.

Авијација. — У току 14 и 15. марта француска авијација, упркос рђавом времену, наставила је своје нападе на непријатеља. Летећи у групама, француски авијатичари су тукли из митраљеза или бомбама немачке трупе у борбеној линији као и у зборним зонама. Многи француски апарати летели су по три пута у току једног дана. У области Ноајон—Гискар—Хам бачено је 17.000 кила експлозива. Ескадриле за гоњење оборише су за време ваздушних борби 14 непријатељских апарата од којих је седам потпуно уништено а седам озбиљно оштећено; осим тога, спаљена су два стална балона.

Званичан извештај од 23 часа. — Битка која је започела на фронту Монреј—Ласињи трајала је целог дана са великом жестином и проширила се на још већи део фронта. На дужини од 60 км. непријатељске снаге, не обазрући се на ужасне губитке у својим бојним редовима које им је нанела француска ватра, повећале су своје нападе против француских положаја. Јуначке француске трупе, бацајући се са свим бесом у бес борбе, својим непрестаним противнападима задржале су свуда бесно надирање Немаца. Рејон Дарвилер—Ле Племон и Ле Плеси де Роа био је главна позорница ових крвавих борби; ова су села више пута прелазила из руку у руке. Две немачке дивизије, које су биле успеле да уђу у Племон и да се утврде, а тако исто и у парку Плеси ди Роа, најурене су са једним дивним противнападом француских трупа које су поново исправиле линију. На неким тачкама нападајуће масе, узете под ужасну ватру француске артилерије, морале су се од једном да задрже и да се разбегну у нереду остављајући терен пун немачких лешева. Губитци немачки на целој зони битке прелазе губитке које су имали у току јучерашњег дана.

Лондон, 18. марта

Званичан извештај. — Северно од Соме водиле су се само локалне борбе. Јужно од Соме напади, које је непријатељ вршио јуче код Демуена и Мезјера, успели су да потисну наше трупе од тог села. Заробили смо неколико непријатељских војника у току наших противнапада. Код Демуена, сви покушаји непријатеља да поврати то село пропали су после жестоких борби које су трајале цело после подне. У току прошле недеље наша се коњица борала са великом храброшћу, како у пешачким тако и коњичким акцијама, и потисла непријатеља наневши му тешке губитке у току многобројних сукоба.

Доцнији извештај. — Северно од Соме, а после краћег затишја, битка се јутрос поново наставила. Непријатељ је обновио своје скупе и лудне налете. Како у области Боари демократске

и непосредно северно од Соме сви покушаји које је непријатељ вршио са великом силином и са свежим снагама, одбијени су са тешким губицима по њега и наши су положаји остали неокрњени. Имамо извесан број заробљеника. Силна артилериска ватра пратила је вођење предњих напада источно од Араса. Јужно од реке Соме и између те реке и Авра борба се наставила. Непрекидни напади и противнапади водили су се у честим размацима времена. Непријатељ је јутрос успео да продре у село Демуен, у долини Лиса, али је задржан на западним ивицама села.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 18. марта

Званичан извештај. — Извесна активност обеју артилерија у долини Камонике, јужно од Рио Понале (западно од језера Гарде) и с једне и с друге стране Астика. Наше су батерије тукле непријатељске коморе у долини Сан Лоренцо, трупе у покрету северно од Кортелаца и изазвале експлозију у једном муниционом магацину северно од Салгареда. Извесне противникове групе натеране су у бегство од наших патрола у долини Кончеј, источно од језера Ледро и на сектору Позина — Астико.

Јутрос у зору наши су апарати бомбардовали железничке пруге и авијатичке логоре. Један непријатељски аероплан оборили су наши авијатичари близу Понте ди Пјаве. Други један оборили су енглески авијатичари у околини Спрезијано.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 18. марта

Званичан извештај. — Палестински фронт: 14. марта наше снаге источно од Јордана наступиле су ка Аману док се наше јахаће трупе налазе удаљене једна за једну миљу од те вароши. 14. марта заробљено је 200 војника.

Наши су аероплани оборили четири непријатељска апарата. Силно су тукли непријатељске трупе, као и један воз на хеџаској прузи. Примећени су многи непосредни удари.

Ноћу 14. марта победоносни препади су извршени [illegible] на разним тачкама на путу Јерусалим — [illegible] Јордана.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — На састанку који је одржан на фронту и на коме су били присутни: г. Клемансо, ђенерал Петен, ђенерал Першинг и г. Лушер ђенерал Першинг је предстао ђенералу Фошу и рекао му:

„Долазим да вам кажем да би амерички народ сматрао за велику част, ако би наше трупе биле уведене у ову велику битку. Ја то тражим од вас у име своје и у име америчког народа.

У овоме тренутку нема другог питања осим питања борбе; пешадија, артилерија, авијација, све што имамо на вашем је расположењу. Расположите како за добро најбоље. Доћи ће и других снага колико је год потребно.

Нарочито сам дошао да вам кажем, да би се амерички народ поносио, ако би узео учешћа у овој највећој и најлепшој битци у историји."

Г. КЛЕМАНСО О ВОЈНОЈ СИТУАЦИЈИ

Лондон. — Из Париза телеграфишу: У говору који је јуче држао у парламенту, г. Клемансо је коментарисао војну ситуацију. Председник француског министарског савета гледа у будућност са савршеним поуздањем и ведрином. Изјавио је, да је од првог дана офансиве у тесној вези са француском и енглеском врховном командом.

Одавши достојну хвалу и признање јунаштву француско-британских трупа, г. Клемансо је затим пружио парламенту подробности о војној ситуацији, не упуштајући се при том у чисто стратетиска расматрања. Сем тога, напомињо је мере које су предузете, споразумно са главнокомандујућима Хегом и Петеном, у циљу успешног извођења јединства команде.

Г. Клемансо је на завршетку изложио разлоге који га наводе да буде спокојан, и одушевљено је говорио о јединственом моралу савезничких резерви које су тек ступиле у ватру.

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

Париз. — Наша врховна команда успела је да омете Хинденбургов план, који се трудио свима могућим средствима да прекине француско-енглеску линију, да раздвоји ове две војске и да

зада смртни удар свакој војсци посебно.

Може се сматрати, да је пропао овај план и зато је наступио један мали застој у непријатељевим операцијама. Науен је јуче признао, да су му појавом наших трупа на левом крилу одмах успорена напредовања и ослабили напади. У Ноајен је, вели, улазио стопу по стопу. Код Вердена и у Лорену је појачана артилериска акција.

Лондон. — Новинарски дописници јављају из Амстердама да извештаји, који су приспели са немачке границе, показују да су све празне зграде у западној немачкој претворене у болнице, пошто се показало да је број рањеника са западнога фронта три пута већи него што се очекивало. Возови пуни заробљеника пролазили су дању и ноћу непрекидно кроз Лијеж од 9. марта. Мада је немачка санитетска служба била предузела ванредне мере, с обзиром на офансиву, ипак су се те мере показале као посве недовољне за потребе којима досада није било равних.

Немачким листовима још није допуштено да ма шта објављују о рањеницима.

Цирих. — У белешкама, службено надахнутим, немачка штампа наставља да опомиње народ, да се клони прерана нада које су гајене у немачким извештајима и да не поклања веру фантастичним извештајима немачких ратних дописника.

Ове су опомене очевидно намењене народу у позадини и циљају на оправдање веома великих губитака које су Немци претрпели, као и неуспеха плана о пробоју савезничких линија.

Лондон. — „Дејли Мел" има овај извештај из Хага: Немачка штампа и даље разуверава јавно мњење у погрешно веровање појединаца, да је битка већ завршена. Савезници имају огромне масе трупа, те се мора очекивати ускоро предузимање офанзиве са њихове стране.

Париз. — Преокрет битке, који је отпочео пре два дана, примљен је овде са великим оптимизмом. Благодарећи појачањима, послатим на време, ситуација се на бојном пољу знатно изменила и предвиђа се могућност једне контраофанзиве. Налети су сломљени. Елана нема. Жртве непријатељеве све веће.

Берлински лист „Тегликхе Рундшау" пише: Енглеске су позиције јаче него што су биле раније. Када је први немачки напад достигао положаје енглеских трупа, то се морало одмах констатовати. Уз то, непријатељеве су снаге тако јаке и њихов отпор тако упоран, да се не може никако очекивати пробијање праве борбене линије.

АМЕРИЧАНИ О НЕМАЧКОЈ ОФАНСИВИ

Њу Јорк. — Штампа у свима крајевима Сједињених Држава одаје свршену мирноћу и недрину душе.

„Њу-Јорк Уорлд" вели: „Немачка, која је играла и изгубила на Марни, играла и изгубила на Вердену, сада игра и изгубиће на Соми. Ваздух се прочистио, и немачки се милитаризам указује у своју својој гнусној наготи. За цео свет је Немачка, која устаје данас против цивилизације, она иста Немачка коју смо видели 1914. г. То чудовиште неће устукнути ни пред чим осим пред силом, и мира неће бити све дотле док пруссизам не буде био сломљен. Ништа се неће моћи добити преговорима и компромисима; може се добити само помоћу силе оружја".

Сви амерички листови испољавају своју веру у победоносни отпор Савезника. Они само жале што Сједињене Државе нису могле још од сада да узму обилнијег учешћа у операцијама. Највећи листови изјављују, да ће Сједињене Државе показати непоколебљиву решеност за победу и да ће још више развити и појачати своје напоре поред Француске и Велике Британије ради што потпунијег пораза Немачке.

Ово је, тврде ти листови, одлучан тренутак како за Америку тако и за оне који се боре у Француској. Немачка треба да појми да ова земља мисли да се бори свима снагама, свима својим средствима а уз Савезнике све донде док онај који је нарушио светски мир не буде сломљен.

Говорећи пред војним одбором у Сенату, ђенерал Вуд је изјавио, да се сви стручњаци слажу у мишљењу, да немачка офансива неће успети.

РАТНИ ЦИЉЕВИ САВЕЗНИЧКИХ СОЦИЈАЛИСТА

Под горњим насловом енглески часопис „Њу-Јероп", у броју од 15. фебруара, доноси један чланак који објављујемо у изводу:

Документат, у коме су изложили социјалисти савезнички ратне циљеве и који је објављен 10. фебруара, представља један тријумф демократске

дипломатије. Радничке партије савезника дошле су до једнодушне сагласности у једној веома сложеној политици, а при том се нису ни у колико огрешиле о своја основна начела. Због тога они већ имају право да узму учешћа у офанзивној политици у 1918. години, као и у коначном обрачунавању, јер су показали способност да превреде и ове препоне које званична савезничка дипломатија није могла до сада савладати. Овај успех је резултат свестраног расматрања и проучавања тешкоћа са потпуном искреношћу. „Ми смо умели и могли рећи ону просту истину, вели г. Албер Тома".

Владе би имале много чему да се науче од начина на који је тај социјалистички документ састављен. Прошлога лета неслагање у извесним питањима између француских, енглеских и италијанских социјалиста било је оштрије него ли што су били неспоразуми између њихових односних влада. Посредством искрене и стрпљиве дипломатије те су тешкоће ишчезле. Споразумни социјалисти, гоњени овом истом потребом за јединством, која је приморала владе да створе Версањски Савет, одустали су од својих засебних политичких праваца, које су спојили у једну снажну политичку комбинацију. Детаљи тога документа, који предвиђају повраћај отетих земаља, оштету и гаранције, показују да постоји један минимум испод којега се радничка класа неће спуштати у својим захтевима. Међу ратним циљевима се налази Белгија, Алзас-Лорен, Балкан, као и споразум између Италије и Југословена итд. Сложено питање о Аустро-Угарској расправља се на један начин, који показује да су савезнички радници готови да подрже аустро-угарске народе у њиховим праведним захтевима, и ако се међутим устручавају да спомену реч распарчавање.

Односно колонијалне политике тај социјалистички документ преставља један велики напредак према ранијим сличним документима, показујући да, ма колико међународни споразум био основица свакој колонијалној акцији, ипак садашња управа над колонијалним земљама не сме бити подвргнута случајности једне подељене контроле.

На послетку, предлог о установљењу једне Лиге Нација добија пуно одобрење социјалиста, које показује да су покретачи те замисли добро проценили непосредне могућности. У ствари, за мишљај једног међународног система о деоби животних намирница и сировина у целоме свету а за време првих година обнављања после овога рата, представља једну од функција те лиге. Кад тај систем буде био уведен у живот, ми ћемо тада увидети да смо отпочели готово несвесно да регулишемо економске снаге, што опет, у ствари, не представља ништа друго до праву Лигу. Ако владе буду оцениле да ће то уређење, на које ће их нагонити потреба, бити она револуција у међународносним односима, коју су неке од њих до сада презирале, оне ће моћи убрзо савладати сваку сумњу која се рађа од страха од непознатог. Према томе, Лига неће више бити зидање кула у ваздуху већ једна практична машина за решење тешкоћа првих година мира.

Ето таква је политика радничких снага у државама споразума. Ако се та политика буде почела примењивати, нова Европа ће се отуда родити. Неки циник може одговорити, „докле љубазни Европљани са Запада сањају о некаквом будућем свету, дотле непријатељ прибира богату жетву свога завојевања на Истоку. Милитаризам и „реалполитик" изгледају да односе победу. Али у ствари источно од Бердина рат се претворио у једну борбу револуције и контра-револуције, у једну дивовску борбу коју ни сама немачка сила неће моћи издржати. Нереди у Немачкој могу бити привремено угушени; грозничаво стање у Аустрији може попустити још једанпут, али ће корење од свега тога остати. Четворогодишњи рат је добро припремио земљиште за клицу семена које су савезнички социјалисти посејали. Било би нерасудно веровати, да ће немачки и аустро-угарски социјалисти примити лондонске предлоге; али би било још нерасудније закључити да ти предлози неће силно одјекнути у централној Европи. Документ замера немачким независним социјалистима и изражава наду у садашњу већину аустро-угарских народа, али савезнички социјалисти могу рачунати на потпору многобројних пријатеља у непријатељским земљама. Овај документ има за себе и ту јединствену заслугу, што је успео да уједини социјалисте савезничких демократија као присталице ове потпуне победе која нам једино може дати трајан мир.

мајор Џералд Сим

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 78. ПОНЕДЕЉАК, 19. МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 19. марта

Српски званичан извештај. — 18. марта обострана артилериска ватра. Наши авијони успешно бацили неколико бомби на непријатељски логор северно од Преслапа.

Солун, 19. марта

Француски званичан извештај. — Западно од Вардара наша је артилерија успешно одговарала, тукући непријатељску. У области Градешнице, ватром смо растерали извесне непријатељске радничке трупе.

Доста жива активност наше авијатике.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 19. марта

Званичан извештај од 15 часова. — Борбе које су се синоћ наставиле са подједнаком огорченошћу, потврдиле су још јаче потпун неуспех огромног покушаја Немаца, да извршe пробој у току 17. марта. Између Мондидјеа и Мореја француска пешадиска ватра косила је непријатељске батаљоне који су непрестано налетали. Узет од Немаца, повраћен и опет изгубљен од Француза, Мореј је најзад дефинитивно освојен једним налетом на бајонет који су извршиле са несравњеном храброшћу француско-енглеске трупе помешане у истим редовима. И шуме, северно од Мореја, су такође освојене под силном борбом. Французи су у тој области заробили многобројне заробљенике.

Потврђује се да је непријатељев неуспех између Мореја и Ласињиа потпун. Французи су напредовали до самог Канисир-Ма. Дивизија која је повратила Племон, очувала га је у пркос свима налетима и заробила 700 војника.

На осталом фронту повремена артилериска ватра.

Три непријатељска препада на десну обалу Мезе нису уродила никаквим резултатом.

Званичан извештај од 23 часа. — Немци заморени од крвавог неуспеха јучерашњег дана извршили су данас само неколико покавних напада на неким тачкама фронта. Северно од Мореја нису имали никаквог успеха, сем у пределу Антар-ан-Сантер где су успели после огорчене борбе да продру у то село. Између Мореа и Ласињиа француске трупе освојиле су према најновијим извештајима синоћ Ејанкур и Ле Монцел, заробиле око стотину војника и запленише око 14 митраљеза. Данас су наступиле у току живих борби у области Орвиље. На фронту на Оази једно немачко одељење у јачини једног јуришног батаљона покушало је, пошто је најпре прешло реку близу Шоши, да постави један мостобран на левој обали. Снажно противнападнуто, то је одељење потпуно уништено или заробљено. Број здравих Немаца који су остали у нашим рукама премаша стотину. Далекометни француски топови тукли су и уништили једну муницију колону за тешку немачку артилерију у области Лаона.

На осталом фронту ништа ново.

Лондон, 19. марта

Званичан извештај. — Јужно од Соме наша линија у долини Лиса успостављена је синоћ после једног противнапада који је снажно извршен. Два противнапада које је непријатељ извршио у току дана на наш фронт, који се протеже од Марселкава до Соме, одбијена су са тешким губитцима по противника. У току наших напада који су јуче вршени у непосредној близини северно од Соме, непријатељска пешадија је кренула у напад у

четири топа и одбијена на свима тачкама од наших истакнутих одељења. Губитци непријатељеви на том делу борбеног фронта рачунају се на хиљаде. Јуче после подне извршили смо успешно једну локалну операцију у непосредној близини Сез. У томе месту наша је линија помакнута такође нешто кало. Заробили смо 250 војника и запленили 50 митраљеза. Наша је линија такође нешто мало помакнута и на другим деловима борбеног фронта, где смо такође задобили заробљеника. Непријатељска артилерија била је сваки активна у непосредној близини Бикуа.

Доцнији извештај. — Северно од реке Соме непријатељ није данас обнављао своје нападе. Међутим он је доста снажно дејствовао артилеријом на разним деловима тога фронта. Заробили смо неколико војника са митраљезима у току локалних бојева јужно од Соме. Непријатељ је око подне предузео напад са знатним снагама јужно од великога друма Перон—Амиенс. Борба се води у селима и око њих у долини Лиса, око заузећа шума и места која имају извесну тактичку вредност.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 19. марта

Званичан извештај. — Дуж целога фронта узнемиравајућа ватра обеју артилерија. Погођени су непријатељски логори у Рио Фредо. Наше су патроле биле веома активне на разним деловима фронта; оне су нанеле непријатељу велике губитке и задобиле су неколико заробљеника. На сектору планине Томба непријатељска одељења су одбијена ручним бомбама. Енглески авијатичари оборили су шест непријатељских аероплана изнад Мансуе и изнад Мелете; друга два била су принорана да се спусте на овај сектор. Један пилот оборио је један непријатељски аероплан у Кампо Молон, док је други један био погођен од наше артилерије и пао у долину Орник.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 19. марта

Званичан извештај. — Палестински фронт: 15. и 16. марта британске трупе источно од Јордана наставиле су победоносно своје операције и поред огорченог отпора непријатеља. Колонијалне јахаће трупе разориле су за више миља хеџаску пругу. Два непријатељска апарата су уништена. 15 марта Енглези су напали и западно од Јордана, и центар левог крила помакнут је унапред за 8 миља по ширини и 2 миље дубини. Заузели смо Дејр Симан, Хан Ум-ел-Икба и Хан Ум ел-Буренд.

Крф, 14. марта

Скупштина се данас поново састала и приступила избору оба потпредседника. Затим је прочитан предлог закона о ратним кредитима, који је одлашен за хитан и упућен финансиском одбору.

Пресбиро.

Крф, 15. марта

На јучерашњој скупштинској седници г. Милорад Драшковић, један од шефова самосталне странке, прочитао је изјаву по којој сматра, да криза није завршена пошто је ситуација остала иста. У одговор на ту изјаву г. Никола Пашић, Председник Министарског Савета, изјавио је на данашњој седници у име радикалне странке, да и он сматра кризу као нерешену пошто се није могло доћи до споразума, али да је уверен да ће се до споразума доћи, пошто то сваконе налажу интереси Србије.

Пресбиро.

КЛЕМАНСО ЛОЈДУ ЏОРЏУ

Париз. — Г. Клемансо је упутио г. Лојду Џорџу овај телеграм: „Никада тако Француска није се дивила храбрости Енглеза, нити је имала толико вере у ваше велике шефове. Ми смо спокојни, јаки и сигурни у сутрашњицу."

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — Потпуно успостављена ситуација око Албера и успешни енглески и француски противнапади северно од Араса и ка Леси де Роа повољно су упливисали на многобројне народне посланике који су се тискали по ходницима парламента. Синоћ се говорило да су непријатељске хорде опкољене савезничким трупама у место да оне опколе ове, што је једно изврсно знамење за онај огромни напад који ће данас сутра престављати наш одговор.

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

Париз. — „Пти Паризјен" јавља, да се две хиљаде америчких авијатичара данас налазе у савезничкој војсци.

Лондон. — Дописник „Тајмса" јавља, да су бранденбуршки, виртенбершки и баварски пукови били оне трупе, које су у првом налету највише губитака претрпеле. Они су изгубили по 30, 40 и 50 од сто од својих ефектива.

Лондон. — Више од 90 немачких дивизија је идентификовано у току ове битке. Многе од њих су одбијане по два па чак и по три пута. Немачки губитци на овоме фронту цене се на 300.000 душа.

Атина. — Немци признају огромне губитке које су претрпеле њихове армије на западном фронту. Борбе се продужују огорчено. У току својих противнапада Савезници су повратили многе изгубљене положаје и места. Само једно место је седам пута било губљено и повраћано.

У БЕЧКОМ ПАРЛАМЕНТУ

Мир и право самоопредељења Народа

„Neue freie Presse" у броју од 10. јануара о. г. доноси опширан извештај са седнице Рајхсрата од 9. јануара о дебати која се водила поводом интерпелације коју су поднели чешки и југословенски посланици.

Народни посланици Станек, Хаберман и другови поднели су у име Чеха следећу интерпелацију.

1.) Да ли је влада вољна да се најзад окане недостојне игре са начелом самоопредељења и да разуме, да она на тај начин наноси озбиљну штету стању духова у целоме свету, а нарочито у Русији, наклоњеном у корист мира, и да потресе веру у искреност воље монархије за миром? Зашто влада није устала противу завојевачких намера немачке царевине? Зашто граф Чернин подгрева национални сукоб између Пољака и Украјинаца, обећавајући Пољацима украјинске земље?

Придржавајући се чврсто нашега програма о подизању Чешке на степен независне државе, где цео јавни живот и посебно јавно мњење треба да базира на чисто демократским принципима, ми смо исто тако вољни да најсрдачније учинимо све у корист демократизације.

2.) Страхујући за обећања дата радницима, која нису била озбиљно процењена, ми подносимо влади следећа питања: а) да ли је влада вољна да обнови обећања која је везују пред парламентом? б) кад и на који начин мисли и да ли је у могућности да нас извести о остварењу потпуне демократизације општег права гласа, од Чеха толико изазиваног и траженог? в) како више година Дијета (Сабор) не заседава или како је од дужег времена рад престао, а влада је, с друге стране, заузета новим изборима за време рата, на који начин мисли да одржи ова своја обећања?

3.) Како влада може мислити озбиљно о реформама општинских избора, ако још увек задржава систем курија за покрајинске сборе.

4.) Зар није дошло време да се све сметње уклоне садањој демократизацији, т.ј. хоћу рећи, да у господској кући, где заседају од владе само изабрана господа а где народ и читаве класе нису заступљене.

У име југословенских посланика др. Коронец је поднео интерпелацију сличну чешкој, на све оно што се односи на југословенске земље.

Хришћански социјалисти поднели су једну своју изјаву и тражили објашњења шта је са житом и брашном; тако исто тражили су тачна обавештења која се односе на један део Венеције и и развоге зашто Аустро-Угарској то није дато кад јој је било обећано.

Украјинци су претресали питања о будућности Украјине.

Дебата је постала живља, поводом декларација председника вишега савета и поднетих интерпелација. Одмах је затим узео реч Гломбински (Пољак) и рекао, да Пољаци гледају са неповерењем у Брест-Литовск и боје се да области Пољске и Литваније не постану у будућности једна подлога независних немачких колонија. Сами Пољаци треба своју судбину да реше. О исправци границе, која треба да иде у прилог Немачке, као и о распарчавању Пољске, говорник се изјашњава са највећом жестином и протестом. Нарочито протестује противу експлоатисања угљених мајдана који чине најважнију индустрију Пољске.

Одмах после закљученог мира са Русијом, трупе централних сила треба да се повуку са земљишта Пољске.

Пахтер (Неман) даје следећу изјаву у име

Немаца у Чешкој:

„Немци Чешке траже остварење једне неазависне провинције, која треба да буде остварена од чешких Немаца, са свима правима и институцијама једне крунске земље у оквиру краљевине Аустрије; потпуну независност у односу према Чесима Чешке. Осим тога, они захтевају посебан сабор, јер неће и не могу више да подносе сабор краљевине Чешке. Ми ћемо се борити, ако буде устребало и силом, противу остварења чешкословачке државе."

— Наставиће се —

ПОДЛИСТАК

СКИЦЕ СА ФРОНТА

II.

Два „братка"

Под притиском нашега фронта и наше артилериске ватре често искочи понеки „братко" из бугарских ровова к нама.

„Нема живот од ваљната артилерија" — то им је прва реч приликом предаје.

Ових дана дошли су нам опет два „братка" Често се питам: зашто бугарски војници бегају? — Та они су тако, на њиховом фронту, тако рећи, код својих кућа, ближе својима. „Има нешто труло у држави Данској — био би одговор на своме месту...

Један је од двојице наш крајинац, из села Брањевца, на Тимоку. Брањеваи је чисто српско село. Он је преко пута од нашега Рајца. У Брањевцу су: језик, обичаји, ношња чисто српски. Рајац и Брањеваи, то су два брата подељена граничном међом — Тимоком. И једни и други су досељеници са Косова.

— Дошао сам — каже он — по паду Битоља на маћедонски фронт. Дотле сам био на раду у фабрикама аустриским.

Други је Бугарин муслиманске вере, из Тракије. Био је у борбама на Кајмакчалану. Он каже: стотинама су осуђени и стрељани услед пораза на Кајмакчалану. Требало је оправдати пад Кајмакчалана, а у исто време и подценити хероизам победиоца. Крвљу невиних треба бацити свету прашину у очи...

Обојица изјављују, да је стање у Бугарској несношљиво, да нико више не верује лажима које бугарски управљачи упућују народу а команданти војсци, да бугарски војници у масама дезертирају у унутрашњост Бугарске, да су честе побуне у војсци, да много страдају од наше артилерије.

III.

Баја Гање — пацифиста

„...Тиме је у најмању руку дат доказ, да српски војник спада у најжилавије ратнике које је видео светски пожар."

Ово је мишљење наших непријатеља, које је у „Келнише Цајтунгу", ових дана, написао под овојим потписом Карло Новак. Међутим Баја Гањи, и поред свега горког искуства и разочарања у неравној борби са српским народом, није могла ова општепозната истина да пробије дебелу главу. По примеру Немаца на руском и Баја Гање покушава на нашем фронту да води пацифистичку пропаганду. Нема, сиромах Бајч Гање, поуздана у своје оружје, па, онакав какав је: прост, глуп, шерет-будала добацује бесмислене разговоре и писма нашем војнику коме је цео свет признао првокласну бистрину, појимање дужности, памет, хитрину, присебност и јунаштво. Они мисле да овде имају посла са руским безправним мужиком, без слободе, земље, права. Бајагањевци треба једном за свагда да упамте, да српски народ није добио ни своју Отаџбину, ни слободу, ни земљу на пешкеш од Русије. Он је својом борбом и крвљу извојевао ослобођење своје земље, а дугом политичком борбом, личну слободу, самоопредељење и права да у својој кући, на своме земљишту буде неприкосновен од свију и свакога.....

Ту благодет бугарски народ није, не може и неће никад осетити из простог разлога са којета ни изсарош не може никад осетити вредност и право својине као онај, који је исту трудом и радом стекао....

Нека то Бугари запамте, а, уз то, још и то, да нас њиховим пацифистичким бенетањем само још више утврђују у мишљењу, које смо увек имали: о страховитој глупости Баја Гање, коме ће требати још дуго и дуго да дупа главу док дође до сазнања, да је једини пут ка успеху — искреност, одржање задате речи, а не притворство и лаж!...

У Вилемовој школи, у којој се учи да су уговори парчад хартије", то неће научити, али ми му јамчимо, да ће га ускоро догађаји уразумити и научити, да се без казне не може табанати по тујој земљи и слободи!...

25. фебруара 1918. г.

Војиште.

Ђ. Лазаревић.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 79. УТОРАК, 20 МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

СПОЉНА ПОЛИТИКА СРБИЈЕ

БЕСЕДА ГОСПОДИНА ПАШИЋА У НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

(Телеграм)

Крф, 17. марта

На данашњој скупштинској седници а после пријема акламацијом предлога Председника Скупштине, да се упуте француском и енглеском парламенту телеграми у којима ће се изразити дивљење Скупштине према несавладљивом јуначтву савезничких армија, г. Никола Пашић прочитао је у име Владе ову декларацију о спољној политици:

Господо Посланици,

Од последњег састанка ове Скупштине развили су се многи догађаји, који су знатно изменили општу војну и политичку ситуацију. Један од наших највећих савезника, Русија, повукао се са бојнога поља, али други један савезник, исто тако моћан као и Русија, притекао нам је у помоћ и ако не још са потпуном снагом којом располаже. Ова два важна догађаја заједно са другима, који су од мањега значаја, осетно су изменили ситуацију која је владала пре годину дана и више, у доба када нам Немачка предлагаше закључење „часног мира" за обе ратујуће стране. Немачка је још тада почела увиђати немогућност да туче своје противнике једино војничком снагом и да је морала прибећи другим средствима којима се већ служила, мада у ограниченијој мери. Немачка се тада беше одлучила да енергичније искоришћује те тајне путеве, како би што је могућно пре могла растројити снагу и јединство својих противника. Она је ковала интриге, служећи се разним методама према земљама којима исте беху намењене и у којима је веровала да ће имати успеха. Господа посланици се сећају још случаја Мјасоједова, који је био поткупљен од непријатеља у намери да уништи целу руску армију. Они се сећају такође и непријатељскога покушаја да побуни Ирску, који је жалосно пропао захваљујући брзим и енергичним мерама британске владе. Ви свакако имате још у живој успомени незаконито експлоатисање, у Италији, Папине ноте у корист мира од стране непријатељских влада. Ви се исто тако опомињете и оних многобројних случајева разорења и палежа војничких објеката од стране њихових агената, као и непријатељске пропаганде која је циљала на развијање идеје о превременом миру у корист Немачке и коју су, помоћу конференција по неутралним земљама и дефетистичких листова, вршили ултра-пацифисти и извесан број сумњивих интернационалиста. Све те интриге, заодевене лепим фразама хуманих идеала којима је непријатељ пропагирао у републикама монархистичке а у монархијама републиканске идеје, препоручивале су у демократским земљама војничке режиме а у аутократским

демократске, а те републиканске и анархистичке идеје имале су један једини циљ: изазвати унутрашње нереде и неслогу између савезника, у намери да се противникова пажња скрене са главнога циља. У свима савезничким земљама осетиле су се последице тих потајних ровења наших непријатеља. Али све те интриге и тајна ровења нису имали нигде толико успеха колико у Русији, где је било много Немаца и где су непријатељи успели да у јеку рата усредсреде сву пажњу народа на унутрашњу реорганизацију. На тај начин, најопаснијим непријатељима слободе народа и њиховога права слободнога самоопределења дата је могућност да лакше поведу борбу противу слободних и демократских нација, које се беху дигле противу германизма а у одбрану права слабих и ради спречавања да друге земље и други народи не буду подјармљени. Први револуционарни покрет у Русији био је наперен противу једне аутократске и неодговорне управе. Револуционари су мислили и говорили, да је влада отпочела тајне преговоре о миру са Немачком без руског народа и савезника. После овог првог покрета дошао је други који се, противно свима разлозима па чак и револуционарним, завршио са демобилизацијом руске војске и отпчињањем преговора о засебном миру са непријатељем у Брест-Литовску. Резултат преговора били су: капитулација максималиста пред немачким милитаризмом; прикривена анексија великих руских провинција од стране Немачке; закључење мира између централних царевина и Украјине, која се одвојила од тако ослабљене браће и несвесно пришла у помоћ непријатељима словенске расе; признање независности Финске, Кавказа и Пољске, као и растројство и општа неслога у целој Русији, где сада бесни грађански и братоубилачки рат.

Нећемо да поричемо, да руска револуција броји у својим редовима искдене поборнике за узвишене друштвене идеале, за демократске реформе и за слободу. Али, ценећи њене последице, немогуће је одрећи да руска револуција није трпела немачки уплив и да није до сада користила само Немачкој, која је објавила Русији рат кад је ова хтела да је спречи да подјарми слабе народе и да установи своје господарство над целим светом. Руска револуционарна странка претрпела је пораз од немачке милитаристичке странке, кад је пристала да јој уступи народе који су тежили да добију од руске револуције право самоопределења. Могућно је и вероватно, да се стање у Русији поправи. Али сада се остварило оно чему су Немци тежили у Русији: заузели су руске провинције, изазвали грађански рат у руској отаџбини и отклонили опасност којом им је руска војска грозила. Како је та војска, из непојмљивих разлога, превремено демобилисана и дезорганизована, непријатељ је могао да упути све своје снаге противу других својих противника. Осим тога, он је отуда добио и знатне количине материјала и животних намирница. Ова катастрофа, која је нанела руском народу срамоту, послужила је за лекцију свима осталим народима, јер се коначно стекло убеђење, да је Немачка та која је изазвала овај страховити рат у циљу за војевања и хегемоније. Али, велика и слободна Америка није чекала овај тренутак па да се одлучи на објаву рата Немачкој, која је начело бруталне силе истицала изнад начела права и правде. Из немачких поступања у рату, која су својим ужасом надмашдла варварске поступке и која нису штедила чак ни неутралне земље, Сједињене Државе стекле су убеђење, да им је дужност да ограниче ту бруталну силу, ако се хтело да цео свет не потпадне под иго немачкога милитаризма. У том циљу оне су ушле у рат противу Немачке ради одбране цивилизације и права народа да собом располажу. Појава северне Америке на ратној позорници попунила је празнину створену руским удаљењем.

Стекавши убеђење, да више не могу

рачунати на Русију и да би шта више било опасно очекивати сада од ње какву војничку потпору, наши су савезници употребили све своје снаге сходно новоствореној ситуацији а у намери да ојачају солидарност која их везује и да повећају војну и материјалну снагу у мери у којој су били ослабљени повлачењем Руса са бојнога поља, као и у намери да могу наставити рат са пуним поверењем до коначне победе, како би обезбедили у свету правду и трајан мир, заснован на слободи народа да могу собом располагати. Оружана снага наших савезника је куд и камо већа него ли снага наших непријатеља, како у људству тако и у материјалу. Њихова је организација побољшана и они су у свима питањима потпуно сложни. У последње време немачка ратна зверства одлучила су и Јапан да узме живљег учешћа у борби коју савезници воде за победу слободе и права.

Српски народ, који је поднео највеће жртве и дао највеће доказе о својој лојалности и својој верности према савезницима, може према томе бити уверен да његове жртве неће бити узалудне и да ће његови идеали бити остварени, ако и у будуће буде продужио давати доказе о својим и грађанским врлинама и ако се и у будуће као и у прошлости сачува од интрига, којима је циљ да разоре његову слогу и његово јединство у одбрани интереса нашега народа који носи три имена, али који је у ствари један народ. Пада у очи, да је Аустро-Угарска појачала, нарочито у последње време, своје интриге и клевете противу српскога народа. Она је почела ширити у западној Европи лажне гласове о томе, како је Србија тобож покушавала посредним путем да отпочне са њом преговоре о засебном миру, док у нашој земљи и на фронту српске армије она непрестано сугерира, да би била вољна да учини крај рату противу Србије, али да се томе противе Краљ Петар и српска Влада. Све те интриге и клевете имају за циљ само да поколебају веру коју наши савезници имају у српски народ, да сломе народно јединство и слогу и на нашим неслогама и трењима обезбеде себи завојевање српских земаља. Али наш народ и сувише добро познаје Аустро-Угарску, да би могао поверовати тим подлим интригама и тим лажним речима. Он је остао веран својим племенитим савезницима, који проливају своју племениту крв за мале и слабе народе, и неће напустити до краја то своје држање. Српски народ је дао све што је имао и могао дати. Сада, са оно мало снаге што му остаје, он се може држати верно само савезника и не сме никада губити из вида, да је Аустрија изазвала овај рат у намери да уништи Србију, и да према томе, чак кад би наши противници по каткад и показивали да имају тобож какве симпатије за нашу ствар, они никада не би могли бити за нас већи пријатељи него што су наши савезници који су устали на оружје да одбране своју и нашу независност и да обезбеде једнакост међу свима народима. Наши ће савезници неизоставно стећи убеђење, да аустро-угарски народи не могу бити ослобођени и да трајан мир не може бити обезбеђен све дотле, док ти народи буду живели у држави Хабсбурговаца, који су од некада слободних народа створили германо-мађарске робове и који су спречавали њихово развиће, излажући их германо-мађарској експлоатацији. У своме надирању ка Истоку германизам се сукобио са српском отаџбином, и само уједињена држава Срба, Хрвата и Словенаца, тесно везана за Италију, може препречити пут немачком надирању ка Истоку и Јадрану, доприносећи уједно и успостављању правичнога и трајнога мира. Ми и наши савезници не тражимо туђе земље. Ми тражимо само оно што нам по праву припада. Тражимо укидање ропства народа, онако исто, као што је укинуто ропство личности. Тражимо једнакост међу свима народима, великим и малим, братство и једнакост сваког народа, оснивање једне слободне државе свих уједињених Југословена, повраћај

Алзаса и Лорена Француској и потпуно успостављање независне Белгије, успостављање краљевине свих Чеха, као и свих Пољака, уједињење Италијана са Италијом, Румуна са Румунијом, Грка са Грчком. Све то представља највећу и најчвршћу гарантију за међународни правичан и трајан мир. Ми захтевамо, дакле, све оно што се мора кад тад остварити, ако не после овога рата а оно после другог новог крвопролића, пошто то налаже напредак цивилизације и човечанства. Ови велики хумани и правични циљеви који оваплоћују живот и развој цивилизације, понављамо, морају бити остварени. Они садрже у себи оне велике идеале који потичу из душе и осећаја јединака и народа и који ће победити бруталну снагу извесних преживелих држава, као год што су прошлога века победили бруталну снагу јединке. Нека је част и признање свима народима који се боре за право свих народа да могу располагати својом судбином, као и за међународни правичан и трајан мир.

(Пресбиро).

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 20. марта

Српски званичан извештај. — 19. марта слабија ватрена активност. Артилериском ватром ометали смо утврђивање непријатеља.

Солун, 20. марта

Француски званичан извештај. — Британска авијација бомбардовала је непријатељске логоре у Демир Хисарској области.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 20. марта

Званичан извештај од 15 часова. — Синоћ и ноћас борба се наставила северно од Мондидје-а са изванредном упорношћу. Непријатељ је нарочито вршио свој напор између Мондидје-а и друма Перон—Амијен, употребивши знатне снаге нарочито у циљу проширивања својих тековина западно од Хангара ан Сантер. Француско-британске трупе су сломиле нападачеве таласе који нису могли да избију. У току једног противнапада када су наши савезници показали неодољиву упорност, успели смо да потпуно потиснемо непријатеља и да повратимо то село. Нешто мало јужније борба није била ништа мање жешћа. Гривен, циљ снажним и непрестано обнављаним нападима који су долазили до окршаја пред пред, остао је у нашим рукама у пркос веома великим губитцима које су претрпели Немци. Између Мондидје-а и Ласињ-а није било никакве промене.

Званичан извештај од 23 часа. — Битка траје на целом фронту северно од Мондидје-а где се немачка артилерија показала особито активна. Немци су вршили нове нападе на Гривен. Сви њихови налети су одбијени са великим губитцима. У току жилих борби француско-енглеске трупе су успеле да осетно напредују на разним тачкама између Соме и Демуена. На осталом фронту ништа ново.

Авијација: У току 16. и 17. марта француска авијатика је извршила многа летења и поред кише и ниских облака. Бачено је на непријатељске логоре и на железничке станице у области Сен Кантен—Гискар—Роа 5000 килограма експлозива. Француски авијони су чешће нападали митраљезима и бомбама непријатељска искупљања. 9 аероплана и један стални непријатељски балон су уништили француски пилоти. Италијанска авијација за бомбардовање узела је активног учешћа у експедицијама од последњих дана и извела многе успешне препаде у немачким линијама.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 20. марта

Званичан извештај. — Активност патрола на висоравни Азијаго и на доњој Пјави и ватрено дејство на осталом фронту.

Албански фронт: Препад, који је непријатељ покушао ноћу између 17. и 18. марта противу нашег мостобрана код Чифлик Таризит, пропао је потпуно и противник је одбијен са губитцима.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз, 19. марта

Званично. — Пошто смо задржали напредовање Немаца, почели смо жестоке противнападе и повраћање терена.

Лондон, 19. марта

Лојд Џорџ је изјавио, да је ђенерал Фош одређен за ђенералисима француских и енглеских трупа на западном фронту.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Вдх. М. Анђелковић.

БР. 80. СРЕДА, 21 МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 21. марта

Српски званичан извештај. — Ноћас смо у пределу Ковила и јужно од Градешнице ватром одбили и растерали две непријатељске патроле. Наши авијатичари са успехом бомбардовали непријатељске логоре код Полчишта и Алхара, бацивши преко пола тоне експлозива.

Солун, 21. марта

Француски званичан извештај. — Живо дејство обеју артилерија западно од Вардара, у областима Ветерника, Сокола и западно од Битоља.

Савезнички авијони успешно су бомбардовали непријатељске магацине и логоре. Бачено је више од $2^1/_2$ тоне експлозива на разне објекте.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 21. марта

Званичан извештај од 15. часова. — Ноћ је била релативно мирна на фронту на Оази и на Сому. Артилериска борба је била прилично жива на једном делу борбеног фронта. Француско-енглеске трупе напредовале су нешто мало у току ноћи између Соме и Демуена.

У области калонског рова и Бан де Сат Французи су успешно извели два препада, у току којих су задобили заробљеника.

Код Шамбрета пропао је непријатељски покушај противу истакнутих малих француских одељења.

Званичан извештај од 23 часа. — Целог јучерашњег дана артилериска борба особито жива између Мондидје-а и Ласињи-а. Француске батерије узеле су под унакрсну ватру немачке трупе источно од Контињи-а. Једно јако немачко извиђачко одељење нападнуто од француских трупа на левој обали Оазе, југо-западно од Сериеја, било је отерано. У Воевру и горњем Алзасу непријатељски препади нису имали успеха.

На осталим фронтовима ништа ново.

Лондон, 20. марта

Званичан извештај. — Синоћ је непријатељ у два маха напао наше положаје у западним предграђима Албера, али је оба пута био одбијен.

Јужно од Соме непријатељ настаиља своје покушаје да наступи дуж долина реке Лиса и Авра, али је слабо напредовао. Напади и противнапади су се низали један за другим на том сектору цело после подне и у ноће са променљивим успесима. Очекује се да се борба и даље настави.

У току локалне операције, вођене у непосредној близини Сера, укупан број запљењених митраљеза узноси 109.

Доцнији извештај. — Дан је био релативно миран на целом борбеном фронту. Локални напади, које су јутрос вршила омања непријатељска одељења у близини Албера, одбијени су. Непријатељ је изгубио највећи део својих ефектива. Јужно од Соме била је локална борба код Мореја и Ангара. На том сио сектору напредовали у току противнапада.

Лондон, 21. марта.

Званичан извештај. — Сем једног обичног покушаја у близини Сера, приликом којега смо имали неколико заробљеника, дан је прошао на миру на целом борбеном фронту.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 21. марта

Званичан извештај. — Активност наших па-

трола; задобили смо неколико заробљеника у области Тонале и Вал Арса. У Будикарији и источно од моста на Пријули растерали смо пушчаном ватром непријатељска одељења. На осталим фронтовима слаба активност обостране артилерије. Рђаво време спречило је сваку ваздушну акцију.

АЗИЈСКО БОЈИШТЕ

Лондон, 20. марта

Званичан извештај. — Месопотамски фронт: Британске трупе наставиле су са неуморном енергијом гоњење остатака турске војске, која је потучена код Хан Багдадије и 15. марта оне су биле наступиле за 83 миље северо-западно од Хита. Још нису добијени потпуни детаљи о плену, али је овај био веома значајан. Осим тога, ухваћени су драгоцени подаци. Велики магацини у Хадиту и Анаху су пали у руке Енглеза.

Број заробљених војника попео се на 5000.

Лондон, 21. марта

Званичан извештај. — Месопотамски фронт: На Еуфрату наше су тонче трупе наступиле за 70 миља преко Анаха. Заробљено је још неколико Немаца.

Поред већ објављених топова, запленили смо још других од 10·5 см, који су били постављени на бродовима.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — Приликом заузећа Мезјера непријатељ је прибегао једном новом систему нападања. Митраљесци су наступали, закланљајући се хитро по рупама или по линији рупчага од експлозија, и стварали су силну баражну ватру, после чега би опет појурили напред, поновно митраљезе. Њихова снага у митраљезима је веома велика.

МИСИЈА Д-РА ТРУМБИЋА У РИМУ

Лондон. — Рајтерова Агенција јавља, да се председник Југословенског Одбора, Д-р А. Трумбић, налази у Риму где ће наставити у Лондону започете преговоре о југословенско-италијанском зближењу. Ови односи изазивају најживље интересовање не само код политичких крутова у Лондону, него и код управљајућих крутова свих Сила Споразума. Из овог разлога боравку г. Д-ра Трумбића у Риму приписује се огромна важност.

Рајтерова Агенција придаје такође велики значај конгресу представника потлачених народа из Аустро-Угарске у Риму, јер ће његове одлуке повољно утицати на питање о ослобођењу народа испод јарма Аустро-Немаца и Мађара.

АУСТРО-УГАРСКИ МАНЕВРИ*)

— Р. А. Рајс —

Аустро-Мађари, потпомогнути немачком штампом, периодично пуштају глас о сепаратном миру са Србијом. Овај маневар има разне циљеве. Они хоће тиме да обесхрабре јуначно становништво заузете Србије, које очекује долазак браће ослободилаца. Затим они желе да деморалишу Југословене из двојне монархије, који добро знају да би мир између Србије и Аустро-Угарске значио за њих дефинитивно ропство. Они такође таје наду да ће моћи да заваде владу Престолонаследника Александра са њеним савезницима набацујући на њу подозрење да тежи ка миру по сваку цену. Најзад, они хоће да умире своје сопствено становништво јако заморено ратом, приказујући Србе као људе који још више желе мир него и само то становништво.

За сада штампа централних држава експлоатише српску министарску кризу и приказује је као да је потекла из жеље за сепаратним миром која постоји у земљи дивљења достојног Краља Петра. Она представља скупштинску опозицију као решену да обори Пашића, који је према њој главни непријатељ сепаратног мира, да би после могла одмах да се споразуме са бечком и пештанском владом.

Међутим садања криза, коју сам могао да пратим на лицу места од почетка, нема ничег заједничког са том тобожњом жељом за миром. Баш на против, шефови опозиције, са којима сам имао прилике да дуго разговарам, пребацују г. Пашићу

*) Наш уважени и драги пријатељ чувени професор Лозанског универзитета, г. Р. А. Рајс, био је љубазан да нам стави на расположење овај свој допис, који је послао швајцарском листу „Газет де Лозан". Радо објављујемо овде у преводу са француског.

што је био сувише млитав у погледу народних аспирација, т. ј. у погледу ослобођења хрватске браће, Далматинаца, Словенаца и Босанаца који су још под аустро-угарским јармом. Они су незадовољни што председник није одмах и енергично протествовао против изостављања српских аспирација у говорима Лојда Џорџа и Вилсона. Међутим ослобођење Југословена од Хабсбурга не може ни у ком случају ићи упоредо са жељом за миром по сваку цену са Аустро-Угарском. Није ли ово објава рата до истребљења против угњетача?

Не, садања криза не представља ни у ком случају капитулацију пред иским освајачем него на против појачање борбе свима часним средствима, да би се дошло до народног јединства. Она ће, у осталом, бити решена на најбољи начин по српске интересе и интересе Савезника. Посланици на опозицији исто су тако ватрене патриоте као и други. Они могу да не деле власнико схватање о начину управљања земљом, али су све партије сложне када је у питању опстанак и част њихове земље. Што криза дуго траје, то је за то што се жели да што чешће сви неспоразуми и зато се дискутује о свима детаљима споразума коме се тежи. То ће бити свршено за кратко време.

Нека се не вара нико од оних који имају интереса да Аустро-Угарска онаква каква је данас наџиви овај рат. Србија и сви Срби знају да њихова будућност зависи од пропасти двојне монархије. Ако би ова остала нетакнута то би било дефинитивно подјармљивање Југословена и пропаст слободне Србије. Међутим, Срби се нису тако храбро борили, они нису жртвовали све што су имали, они нису надржали страшно албанско повлачење и грозоте острва Вида, да би дошли до тога резултата. Не, они сви без изузетака хоће слободну Србију која би сјединила сву браћу а то одговара распарчавању Аустро-Угарске и према томе рату до истребљења, док један од противника не остане мртав на месту. Срби нису Руси, они су то довољно доказали! Шта више, они су свесни да могу рачунати на своје савезнике, а поглавито на Француску, који их неће напустити. Они такође воде рачуна и о томе, да међу Савезницима има још једна земља, која као и они има највећи интерес да се распарча Аустрија, то је Италија. Ово је сигурна гаранција да ће обе земље закључити италијанско-српски савез, који је потребан за будућност оба народа.

Централне државе ће узалуд чинити све што им је могуће да би обмануле јавно мнење. Савезници Србије знају да је овде у Крфу као и у Солуну и у рововима на фронту српска девиза остала иста од последње Скупштине у Нишу до данас: боље умрети него срамно живети! А ово ће рећи: или победа над Аустро-Угарском и њеним савезницима, или смрт.

КЊИЖЕВНОСТ

МАКЕНЗЕН ПРОТИВУ ЖИВКОВИЋА И ТЕРЗИЋА*)

I.

Борба против невидљивих Немаца

Почев од Лаповске раскрснице, већ се осећа фронт. Још се, истина, не види блесак топова, још се не чује распрскавање шрапнела, али депои коња и кола, који се налазе уз пругу, дају пределу неки ратнички изглед. Једна болница посејала је своје шаторе на обали Мораве. Још празна, она очекује свој део окрављеног меса. Америчанске болничарке, тологлаве и у чизмама, гледају како наш воз пролази. Један француски аероплан фармановa система, лебди изнад Паланке. Небо је мрачно и ниско. Апарат лети скоро изнад саме земље. И, по оваквом времену које онемогућава свако извиђање, вероватно да пилот врши само пробу мотора. Па шак срце се већ мало стеже. У колико се приближује,' извесна поступност у импресијама вас обузима. У приближавању ка бици има нечег више, трагичног, можда, него ли у самој бици.

Железничка пруга пролази кроз лепу средину Моравске долине. Она је лепа, та долина са зеленим пашњацима и жутим њивама. Село је близу села, јер је земља у овом делу Србије богата и допушта ономе ко је обрађује раскош у многобројној деци. Ниски оџаци пропуштају дим од ватре на којој се припрема вечера. Лако је замислити читав један мали свет у заклону ових топлих кућица. Али, вај! Долина је и сувише широка да би је бранили од инвазије, која је већ успела да пребацује преко Дунава. Узалуд око, у нади

*) Доносимо ове две занимљиве главе из одличне књиге даровитога француског књижевника г. Фери Пијанија: «Српска Драма» коју је на српски превео г. Н. П. Петровић, а издао г. Ч. Мирковић.

на сретни отпор, тражи на удаљеним златњакавим, од јесени, брежуљцима положај за прихват, где би српски батаљони зауставили своје одступање, окренули се, ископали ровове и укрстили бајонете вичући: „Стој! Даље се не може!"

Али, на хоризонту ничег другог до благих брежуљака скоро равних као раван која их ограничава. Након године дана офанзива се обнавља, али на другом правцу и са другим људима. У октобру 1914. године Аустријанци пођоше од Дрине. У октобру 1915. године Немци полазе од Дунава. Каквоћа инвазије није иста, терен, да би се иста могла задржати, мање је повољан. Пре је ту било Ваљево и Рудник, страховито природне препоне. Овога пута, једине препоне су Михаиловац, Осован, Врбовац. Прошли пут се имало посла са Пођорском. Данас се нападач зове Макензен.

Све се то зна. Зна се још и то да је војвода Путник говорио кратко, са одлучним тестовима. Зна се да је Дунавска артилерија позвата журно на Бугарски фронт. Пешаци, узнемирени, окрећу главе ка положајима на којима, колико још до јуче, знађаху да има француских топова, тих топова чија послуга беше онако горда и која их кињаше цвећем кад би пролазили варош. Борци већ предосећају нешто. Један од њих рече им: „то је грешка политичара!" Треба бранити и Дрину, и Саву, и Дунав, и Неготин, и Пирот, и Вардар. Сем тога, ако се Албанци побуне треба бранити и Ситницу. Треба распарчати своје снаге, своју пешадију, своју артилерију, своју коњицу. Треба поделити на двоје једну једину авијатичку ескадрилу. Час је трагичан, претње и опасност са свију страна!"

А Французи још не долазе!

Кад ли ће доћи Савезници? Ах! страшно самртничко питање, које је овде на свима устима, које вас зауставља, на улицама у вароши, на путевима у пољу, на железничким станицама, крај постеља рањеника, свуда! Кад ли ће доћи Савезници? То узбудљиво питање вас сусреће свуда, кроз погледе деце, жена, стараца. Оно је је и у згради где је скупштина. Оно је у ходницима лутајућих министарстава. Оно је на свима лицима. Ако би срели војне возове који преносе трупе испијена лица би вам добацила у пролазу: Одсечени смо! Кад ће доћи Савезници? и у вечери која пада, чини вам се да и саме стварі то говоре. И долина Мораве кроз коју сада пролазимо, цела долина са својим напредним селима са својим топлим кућицама, својим ниским одајама из којих се пуши дим од вечере, све, и зелени пашњаци и пожутела поља, изгледа да довикују, да питају: Ми смо нова Белгија! Кад ће доћи Савезници?

Сутра, по овој веселој равници која је хранила људе, граната ће ломити дрво, рушити кровове. Ватра ће уништити све. Постаће пустиња. Гледам овај предео и он оставља на мене утисак онога који је осуђен на смрт. На 2 км. северно од Паланке воз стаје. Очекује нас један аутомобил да нас одведе до положаја где ће Шумадијска дивизија покушати да задржи непријатеља. У главном штабу српском казали су ми: „Идите да видите!" Идем, ево, да видим.

И, пре свега, ја видим широку, тиху раван, на коју полако пада вече. Један вод коњице из једнога шумарка, једна амбуланта крај пута, један жандарм који пролази у галопу. Ето то су једине слике које у овом тренутку дају животи пределу. Па ипак, у овој равници, на околним брежуљцима, две војске налазе се једна према другој. Српска војска једва се назире. Немачка пак, остаје за све време неопажена. Али ипак, она је ту пажљурена у овом декору сиве боје. Она је ту. Зна се и њен број, и њен састав. Њоме командују генерали фон Радек и Лохов. Ту је 83. 113. 168. пук; ту је 4. драгонски, 1 батаљована, 6. дивизија из 3. армиског корпуса. Ту је и 214. пешад. пук, „лутајући пук" који је био на Ипру и код Араса и пред Варшавом. Пре осам дана, тај пук је први ушао у Београд. И, према једној јединој нашој дивизији, Немци имају 80.000 људи али ни један једини бајонет не да се видети.

У осталом, има ли у опште тај непријатељ бајонета? Има ли пушака? Човек има права да у то посумња, јер они се крећу напред само помоћу топова. Данас је 9. октобар. 24. септембра македонски батаљони су извршили јуриш, један против двојице, по београдским улицама. Тада су Срби први пут видели Немце. Да ли ће то бити и последњи? Могло би се и поверовати у то, јер ево већ петнаест дана ни један се војник непријатељски не показује. Па ипак, тај непријатељ наступа; он је ту. То је борба против невидљивог непријатеља!

— наставиће се —

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 81 ЧЕТВРТАК 22. МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

СРБИЈА И ЕНГЛЕСКА

— Телеграми г. Пашића и г. Лојда Џорџа —

Крф, 21. марта

Поводом битке на западном фронту, Председник Министарског Савета г. Пашић упутио је Првом Министру Енглеске г. Лојду Џорџу овај телеграм:

„Сјајни и херојски напор који су извршиле храбре и неупоредиве енглеске трупе за одбрану основних начела светске цивилизације, испуњује моју душу највишим надама. Журим се, да преко Вашега Превасходства најсрдачније поздравим поборнике Слободе и Правде у име Србије, која храбро бди на Солунском Фронту. Нека би свемогући Бог дао, да ова гигантска битка донесе целом свету као и напаћеној Србији ослобођење и нови поредак ствари."

Одговор г. Лојда Џорџа гласи:

„Примите моју најтоплију захвалност на Вашем поздраву упућеном трупама, које у садањој великој битци у Француској бране слободу човечанства. Будите уверени, да и у овим тешким данима непријатељског напада ми не заборављамо нашу браћу Србе, који не склапају ока на својим истакнутим предстражама." (Пресбиро.)

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 22. марта

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром растерали непријатељску патролу у долини Бистрице.

Солун, 22. марта

Француски званичан извештај. — Ништа важно није се догодило.

Солун, 22. марта

Грчки званични извештај. — Уобичајена активност патрола и митраљеза, местимице доста јака. Јуче је наша артилерија успешно тукла непријатељске положаје.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 22. марта

Званичан извештај од 15 часова. — На фронту на Соми и Оази активност обеју артилерија се повећава. Јужно од Мореја непријатељ је вршио жив напад на француске положаје између Морисела и Маји—Реневала. Одбијени француском ватром, нападачи су могли да продру само на једној тачки француских одбрамбених линија. Један непријатељски покушај северно од Ролоа пропао је под француском ватром. Французи су синоћ извршили један слабији напад северно од Племона, у току којега су осетно проширали своје положаје и заробили 60 војника.

На осталом фронту ништа ново.

У току 18. и 19. марта француске ескадриле су бациле 12 тона експлозива на железничке пруге и кантонмане у Хаму, Шони, Ноајону, и т. д. Појавио се велики пожар у Шони. На непријатељске кантонмане у Роа бацили смо много бомби а тукли смо их и митраљезима са мале висине.

Француски авијони за гоњење имали су многобројне борбе у току којих је оборено 7 непријатељских апарата, док су многи други уништени топовима против аероплана.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана није било никаквог пешадијског дејства. Артилериска борба одржала се врло жива у об-

ласти северно од Мондидјеа а особито између Демуена и Хангар ан Сантер. На осталим тачкама фронта дан је прошао на миру.

Лондон, 23. марта

Званичан извештај. — На француском бојишту без промене.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 22. марта

Званичан извештај. — Јужно од Марко (долина Лагарина) једно наше јуришно одељење продрло је изненада у један непријатељски положај и после огорчене борбе успело је да уништи посаду; наше се одељење вратило у целини са 15 непријатељских војника. Друга наша одељења заробила су на јужним падинама Чима Дора (Ђудикарије) неколико непријатељских војника и заплениле материјала на северо источним падинама Монте Алтисима; извршила су исто тако врло успешна извиђања на висоравни Азијага и потисле непријатеља у области Монте Томба. Растерали смо непријатељске патроле у горњем Вал Даоне и у Кортелапу. У горњој Вал Фурва непријатељски војници, на скијама, користећи се вејавицом покушали су да нападну једно наше истакнуто одељење на висини 2518 метара, али су били опажени и натерани да одступе. Наши војници, на скијама, гонили су их.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Цирих. — Коментари полузваничних немачких листова веле, да су немачке трупе на многим тачкама западнога фронта биле приморане да изврше „еластично повлачење на своје линије ка позадини". (Еластичне денуђ нах ракверц).

Париз. — Јављају из Петрограда, да је апел Троцког учинио велику импресију на грађанство престонице и у унутрашњости.

Троцки је тражио депешом пристанак Украјинске Владе да заједно раде по истом плану против Немаца. Козачког атамана, ђенерала Каледина очекују у току недеље у Петрограду, да организују нове руске снаге.

Париз. — Јављају из Штокхолма да је француска мисија, која је пре била у Румунији, задржана од Украјинске Владе, која ће јој поверити организацију украјинске војске.

Лондон. — Од почетка битке, до последњег извештаја, 200 непријатељских аероплана било је уништено, а 100 других оборено иза непријатељских линија.

Истовремено је само 70 енглеских аероплана уништено.

Извештаји о бомбардовању запрепашћују. Сами енглески авијатичари бацили су 150 тона експлозива на непријатеља. Бачено је хиљаде бомби; тукли смо непријатељске комуникације врло успешно.

Крф, 18. марта

Делегација од пет чланова Народне Скупштине посетила је јуче француског посланика виконта де Фонтене и енглеског посланика сера де Гра и честитала, у име Скупштине, на дивном држању француско-енглеских армија, изјављујући да у овим славним и тешким данима савезници могу рачунати, као и до сада, на непоколебљиву верност Србије.

Посланици Енглеске и Француске вратили су посету председнику Скупштине и присуствовали седници, на којој је један од шефова опозиције, бивши министар грађевина, г. Вуловић изјавио, да сва Скупштина дели мишљење: да цела Србија, од последњег сељака па до Краља, мора остати до краја са савезницима, и да је она везала своју судбину за њихову на живот и на смрт.

У четвртак биће у грчкој цркви велико молепствије за победу савезничких армија, на коме ће српски митрополит чинодејствовати.

(Пресбиро).

ЧЕСТИТКЕ ГЕНЕРАЛИСИМУ ФОШУ

Париз. — Вилсон је честитао Фошу овом депешом: „Честитам срдачно ваше ново именовање. За мене је то најозбиљнији знак успешног краја. Пратимо живо ваше смеле акције."

Париз. — Орландо је честитао Фошу: „Разумећете моје задовољство што сте именовани за генералисима и познајете које дивљење које гајим према вама. Срећан сам да вам изјавим симпатије владе и народа Италије за победу наше правичне ствари."

Лига Радника Енглеских упутила је ђенералу Фошу овај поздрав:

„Лига Енглеских Радника, изражавајући патриотске осећаје енглеских радника, шаље свој поздрав пун поштовања великом војнику Француске који од сада управља савезничким армијама, уверава га о пуном поуздању британске демократије у овој најђој кризи рата за слободу и права човечанства и понова потврђује непоколебљиву решеност британских народа, да наставе борбу до задобијања победе. Лига изражава своје непомућено уверење, да ће непобедна британска армија под сјајном командом сера Дутласа Хега, борећи се раме уз раме са славном француском армијом, ускоро успети да ослободи савезничке земље и човечанство од пруског милитаризма.

Седон, главни председник
Грин, председник извршног одбора
Виктор Фишер, главни секретар."

МИР ПО СВАКУ ЦЕНУ

Базел. — Чланови аустриске социјалистичке странке имаће донели су на једној својој тајној седници одлуку, у којој између осталога стоји и ово:

„Будући мир Европе може бити обезбеђен једино на два начина: 1) да се уреде државе по народностима; 2) да се те државе уреде на демократској основи.

„Код тога нема важности, да ли ће Аустрија после рата остати или не.

„Ако Аустрија не може да буде уређена као чисто демократска држава — а ми држимо да је под династијом Хабзбургонаца то немогуће — она треба да буде подељена на државе по принципу народности.

„Оданост, којом већина аустриских и немачких социјалиста брани интегритет Двојне Монархије и Турске, представља нов доказ о томе, да су они само обично оруђе аустриских и немачких империјалиста.

„Интегритет Аустро-Угарске и Турске не представља идеал, за који аустриски и немачки народи треба да се жртвују".

КЊИЖЕВНОСТ

МАКЕНЗЕН ПРОТИВУ ЖИВКОВИЋА И ТЕРЗИЋА

I. (2)

Борба против невидљивих Немаца

Битке су као и олује, непогоде, претходи им увек затишје. Наш аутомобил стао је у подножје једнога брежуљка и ми се пешице пењемо на узвишицу. Стој! Стој! Две силуете коњаника на седлу појавише се пред нама. То су официри који треба да нас одведу на положај. По околном пољу још од пре петнаест дана у пркос присуству аустријских батерија, српски сељаци обрађују земљу. Скренули су ми пажњу да пре но што се испењемо горе, да ћемо проћи логоре десетак батальона. Гледам око себе, али не видим ништа. Па ипак знам да се на наша кретања мотри, да су телефонске жице већ биле за мене. Већ је дуго од како су стражари, које ја не видим, видели мене. Кретао сам се кроз средину једне дивизије па ипак никога нисам видео: ни шајкачу, ни бајонет. На врху брежуљка једна колеба; у њој један човек. Треба прећи корак — два, да би се уочиле еполете од злата које означавају чин, скоро невидљиве, толико су потамнеле. Лице је поцрнело на сунцу, киши, ветру. Ја се налазим пред командантом Београдске војске.

Генерал ме уведе у колебу; један пољски кревет, једна клупица, једна ватрица чији пламен пројектује наше сенке на оплетеном зиду од грања. „Ратујући, рече ми он, ја сам заборавио како се живи по кућама. Ја сад спавам само под оваквим кровом, као што је овај!" Одатле он шаље своје заповести. Ту он живи сам, имајући за своје друштво једнога жандарма, једнога телефонисту и једнога пса. Са прага колебе око може лако да види обалу Саве, земунски пут и висове Бежаније, за којима су дефиловале аустријске батерије. Непријатељ се још није усудио да крене из Београда. Тамо доле, на саставу Саве и плавог Дунава диже се бела престоница, бели град, кога одавде видимо. Лако је оназити сне детаље његове, кварт око Славије, град Калимегдан. А она зелена пега усред воде — то је Ада Циганлија.

Ада Циганлија? Када је први пут обиђох, њено име је изазвало у мени успомене на Невска острва, на она острва где се нео Петроград пре рата прикупљање забаве ради, уз прасак отварања шампањских боца и мелодија цигански песама, а у пустом Београду под аустриским топовима, да ли ће се где наћи ма мало живота, на виолину која јеца или на жену која пева? Ах, да лепог малог острвцета лепе Аде Циганлије! У брзој води Саве огледају се њене врбе. Обале су окићене трскама и воденим израшћем. А не би било чудно, да се у овом декору нађе на завијутку какве

ставиле на нимфе које играју по цветном застору.

Али, на жалост, по Ади Циганлији играју гранате. Као музика — писак куршума. Да би освојили ово неколико квадратних метара земље бацио је батаљоне, пукове, дивизије аустриски цар. Хрвате, Чехе, Влахе, Мађаре, Далматинце. Све расе царства ту су се сломиле. Требала је Макензенова артилерија и његови Баварци па да одатле отерају Србе. Данас је туђин господар Аде Циганлије; али ипак је тако мала да је требало побацати многе жртве чије је животе она коштала, у воду, јер их она у се није могла примити.

Јадни Београде! Прошло је скоро шест месеци од како последњи пут пређох кроз твоје улице, од како лутах поред твојих рањеника са спуштеним засторима, једна једина херојска посластичарница је била отворена. Место је било мало али посластичарница добра. Ту око 5 часова, долажаху авијатичари из француске мисије на шољу чаја, ради кога колачића, јадни Београде! Изгледао си тада нем као неки град фараонов на обали Нила. Рат није могао истерати из тебе једну старицу која сваког јутра у пркос ватри аустриских предстража одлази на Калимегдан да мрвицама нахрани изгладнеле вране. Београде! Волео бих да сам у твојим улицама. Волео бих да сневам пред твојом Скупштином. Зграда још не беше завршена и српски официр, који ме тада вођаше, рече ми: Темељ овој згради постављен је пре Српско-Турског рата. Ми смо тада били мала Краљевина од 2,500.000 становника са 100 посланика. Од тада су протекла 4 рата. Заузели смо Скопље, Вардар, Македонију. По аустријском слому имаћемо Босну, Херцеговину, Северну Албанију. Биће нас тада 12,000000 Срба са четири стотине посланика. Никад ова зграда неће моћи примити у се толико света: „Да лепих снова из добрих времена“!

Вече је пало. Ступамо у прве ровове. „Видећете лепе ствари!“ рече ми један од мојих вођа. „Шваба ће нас ноћас опет напасти са артилеријом!“ На додаде: „Према нама имају пет пукова артилерије“. Ја знам шта то значи. Одвели су ме на коту 118. Један тридесетогодишњи мајор ту организује одбрану. Кота 118 чини саставни део од осваячких ровова. Одатле се доминира цела раван.

Бал почиње тачно у 10 часова по средње европском времену. Једна граната, две гранате, три гранате, плотун од по дванаест. Непријатељ гађа са 150, 190 и 305 милиметара. А ми имамо само пољске топове! Нашто онда и одговарати. Непријатељ нас бомбардује са 15 километара одстојања са друге стране Дунава, а наши једва добацују до 6000 метара. И зато ми ћутимо. Оно што су моје очи виделе, мој мозак није био у стању да запамти. Још и данас, након двадесет и четири часа, узалуд покушавам да обновим, средим своја сећања о утисцима за време тих паклених часова бомбардовања. Знам да је трајало целе ноћи — и то је све што знам и чега се сећам.

Најпре, зрна се распрскаваху у линији изнад села, по том окрећоше се к нама, приближавајући се по 50 метара поступно. Шрапнели као да полажаху на јуриш ка нашим положајима, баш као пешадија у стрељачким стројевима. А по том, као да је неко помамно коло почело да се врти око нас. Заглушеног уха, ужарених очију, надражених грла, од дима-експлозива стајали смо тако припијени један уз другога држећи се рукама за ивицу земље да не би попадали. Као да сад видим једног старог поднаредника са Кара-Ђорђевом Звездом, опшра погледа, стегнутих вилица, обгрљио пушку која му сада није ничему могла да послужи. Као да сад гледам наше батерије које под распрскавањем шрапнела напуштају Осовички положај и воће са бичем у руци као вуку волове за рогове.

Једна ми је само одређена, јасна успомена остала. Могло је бити око 5 часова ујутру, био сам се увукао у једну рупу крај телефона на Осовичком вису. Чуо сам ово: „Ало! Овде је кота 115... Мајор Ђукић! Али ми се писмо повукли..... Ми смо још увек на истом положају..... Кота 115 не постоји на карти? Наређење да се остане на коти 118..... Али, реците генералу да ми нисмо ни мрднули!..... Сигурно је од бомбардовања смањена за три метра!

Могао бих се дуго мучити, али се ничег више не могу да сетим. Када свану, само на нашем сектору беше 200 мртвих и 600 рањених.... Ниједно зрно ми нисмо могли опалити. У 8 часова добисмо наређење да одступимо. И, када се окренух ка Осовичком гребену, учини ми се да је само за једну ноћ под страховитом ватром променио свој облик.

Фери Пизани.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 82. ПЕТАК, 23. МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 23. марта

Српски званичан извештај. — 22. марта јача обострана ватра у области Доброг Поља. Наши авијатичари успешно су бомбардовали непријатељске логоре у области Кожуха и Пороја; бачено преко 300 кгр. експлозива.

Солун, 23. марта

Француски званичан извештај. — Успешне акције патрола северо-источно од Дојранског језера и близу Мачукова. На осталом фронту обично артилеријско дејство.

Савезничка авијација бомбардовала је са добрим резултатима непријатељске железничке станице и логоре. Укупно је бачено 1500 килограма експлозива. У току једне ваздушне борбе један непријатељски аероплан био је приморан да слети.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 23 марта

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи артилеријска борба се знатно појачала у области северно од Мондидјеа. Северо-западно од Ремса, у Шампањи и на левој обали Мезе, француске трупе су продрле на више тачака у непријатељске ровове. Приликом тих упада оне су заробиле око 30 војника са два митраљеза.

Непријатељски препади источно од Ремса и северно од Сен-Дие остали су без успеха.

На осталом фронту ништа ново.

Званичан извештај од 23 часа. — Битка је се наставила и јутрос са изванредном жестином у области северно од Мондидјеа и још једнако траје на фронту од 15 км., који се протеже од Гривена до северно од пута Амиен—Роа; Немци су употребили огромне снаге, откривајући на тај начин своју чврсту вољу да пробију француски фронт по сваку цену. До сада је идентификовано помоћу заробљеника једанаест немачких дивизија. Француске трупе са изврсном храброшћу одолеле су удару нападачких маса које су кошене артиљеријском ватром. И поред десет пута обнављаних напора Немци нису ни по цену крвавих жртава успели да задобију више од стотину метара терена и да заузму села Маји-Реневал и Моризел, чији су оближњи висови у француским рукама. И ако нападнут са особитом жестином, Гривен је ипак остао у рукама Француза који су, сломивши све нападе, извршили противнапад са жестином и напредовали на тој тачки. Између Монидјеа и Ласињ-а велика активност обеју артилерија.

Лондон, 23. марта

Званичан извештај. — Северно од Соме никакве промене. Јужно од Соме непријатељ је вршио жестоке нападе јутрос рано у зору на француско-британски фронт. На британском фронту напредовао је нешто мало у правцу Хамела и шуме Вир. На осталом енглеском фронту сви су његови напади одбијени са тешким губицима по њега. Борбе се настављају. На француском фронту, одмах на нашем десном крилу, непријатељ је напредовао нешто мало у углу између реке Лиса и Авра.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 23. марта

Званичан извештај. — Наше су патроле биле доста активне дуж целога фронта. Код Малга Бумела (Тонале) и на планини Спинонџина одбили смо неке непријатељска одељења. Јужно од Сан Доне дејство рововских мерзера у више ма-

хова. Истакнута одељења су се тукла узајамном пушчаном ватром преко Пјаве Вјекје. Наши су авијатичари запалили један непријатељски стални балон у области Валдонбадјене. У току ноћи они су тукли железничке пруге у долини Лагарине.

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

Немци неће продрети. — Амијен и Арас ван опасности. — Немачки губитци 400.000. — Енглеско самопоуздање. — Вилсон журно шаље нове трупе.

Париз. — Представник Агенције Радио на западном фронту телеграфише о немачком неуспеху. Нови извештаји потврђују замашај бесног напада који је извршен пре три дана на сектору између Мореја и Ласињи-а. Напад је осујећен. Немци су претрпели огромне губитке. Очевидци, који су пратили ток борбе, цене да су Немци имали више од 400.000 војника избачених из строја. Англо-Француски су губитци несравњено мањи.

Ова се разлика у губитцима објашњава одлучношћу Немаца да потисну Французе са њихових положаја.

Исти представник јавља, да се енглеске трупе одлично држе. Оне имају пред собом непријатеља који се исцрпљује у узалудним напорима. Последњи извештаји јављају о јаким сукобима код Ејлауа и Есвингена. Немци се морају дивити и бојати се храбрости наших трупа.

Армије кронпринца, распоређене на фронту од 60 километара између Мореја и Ласињи, налазе се у чудноватом положају. Оне сачињавају офанзивну окуку на левом крилу и окренуте су готово леђима армијама Фон Галвица, које се боре западније против Енглеске. Могуће је да ће, у даном моменту, тај чудноватн распоред напући армије кронпринца у безизлазан положај.

Атина. — Из Париза јављају „Патрису": енглеско-француска контрафанзива успостављена је равнотежу на борбеном фронту. Немци неће моћи пробити наш фронт. Амиен и Арас су ван сваке опасности. Јавља се да бугарске трупе и аустриска артилерија учествују у операцијама на западном фронту.

Париз. — Г. Клемансо је посетио прекјуче француско енглески фронт у пратњи г. Ренуа, председника парламентарног војног одбора. Председник Министарског Савета је толико дубоко заишао у прве линије да је његов аутомобил, упознат благовремено, службо неколико минута за циљ немачкој артилерији. Стакла на аутомобилу су разбијена. Г. Рену је изјавио, да је г. Председник за све време путовања био достојан сваког дивљења. Додао је, да је савршено убеђен о срећном исходу борбе. Савезнички шефови су потпуно присебни и имају у својим рукама све адуте успеха.

Лондон. — „Тајмс" објављује да ће Америчка Влада, на основу углављеног споразума између Сједињених Држава и Савезника, ставити под команду ђенерала Фоша не само пукове који не могу бити уврштени у дивизије и који ће ући у састав енглеских и француских јединица, већ и све остале америчке снаге које су формиране у облику великих јединица. Шиљање америчких трупа у Француску наставља се непрекидно. Председник Вилсон показује велико нестрпљење у питању о убрзавању америчких војних припрема. Ускоро ће држати у Балтимору један велики говор односно америчке операције.

Лондон. — Г. Лојд Џорџ је упутио г. Клемансоу овај телеграм: „Хвала вам на честитци и поуздању. Велика Британија и даље је мирна и решена, ослањајући се на правичност своје ствари и на вредност људи који је бране. Наше поуздање расте у мери у којој пратимо јуначке напоре храбре француске војске у одбијању непријатеља."

ВЕСТИ ИЗ РУСИЈЕ

Атина. — Руска телеграфска агенција потврђује из Москве вест о повраћају Одесе од стране Руса. У томе предузећу, коме је следовала крвава борба, узела је учешћа и руска црноморска флота и тукла је с мора немачке трупе које су убрзо растеране.

У истој депеши се вели, да је ослобођење Одесе дело армија Совјета и Украјинаца. Морал руских и украјинских армија је изврсан.

Париз. — Једна депеша из Цириха јавља, да је немачка штампа јако узнемирена услед објаве рата Немачкој од стране Украјине. „Арбајтер Цајтунг" јавља, да је немачки ђенерал Макензен

упитао румунског министра председника г. Мартиломана, о томе, какав ће одговор дати румунска влада на позив украјинске владе, да и Румунија учествује у непријатељствима отпочетим од стране Украјинаца.

Лондон. — Службено се саопштава из Петрограда, да су Руси повратили Одесу која је потпуно очишћена од Немаца.

Црноморска флота играла је у томе врло важну улогу.

Рим. — Из Москве јављају да су руске трупе, у току борби које су се водиле у Украјини, нанеле озбиљне губитке Немцима који су тобоже ка северо-западу.

Једна депеша из Цириха јавља, да је, поводом новостворене ситуације у Украјини, сазван ратни савет у Немачкој Врховној Команди под председништвом Хинденбурга.

У БЕЧКОМ ПАРЛАМЕНТУ

Мир и право самоопредељења Народа

(2)

Корошец (Југословен): Целокупно становништво обузето је страхом од онога момента, када су се у Брест-Листовску исполиле завојеначке намере. Дипломате централних сила хтеле су да прикрију своје завојеначке намере у виду једне недопуштене игре са правом једног народа да собом управља. Због тога је мир са Русијом доведен у опасност и спречено закључење општега мира. Словени су потпуно убеђени да пут конституелан не даје довољно гаранција за остварење личнога самоопредељења. Влада, која је дужна да упозна намере и тежње једнога народа, изгледа да по овоме није ништа предузимала. После радничког револта гроф Чернин се решио да завојеначку политику измени само у неколико, с обзиром на Пољску. Док су украјински посредници још на путу за Брест-Литовск, гроф Чернин обећава једној холмској и волинској депутацији да ће те украјинске земље дати Пољској. Сама пак Немачка још се није изјаснила противу анексија, као што и сама Бугарска још није дала никакве изјаве о истој. Југословени остају и даље верни својој изјави о стварању једне Југословенске државе. Говорник тражи не само демократизацију општинских избора, већ тако исто и опште право гласа за изборе у парламенат и укидање Господске Куће.

Корошец завршује речима, да мир неће све дотле доћи, докле год народу не буде осигурана слобода и док народи сами не буду могли доћи до споразума; Југословенска држава мора припасти Народу Југословенском.

Елверт (Немац) дао је у име свију моравских Немаца једну изјаву противу чешког народног права, у којој тражи да влада буде подељена на два дела — Чехе и Немце, као и да школска администрација буде такође одвојена.

Оберлајтнер, дао је такође једну сличну изјаву у име шлеских Немаца.

— наставиће се —

КЊИЖЕВНОСТ

МАКЕНЗЕН ПРОТИВУ ЖИВКОВИЋА И ТЕРЗИЋА

II. (3)

Одступање Шумадијске Дивизије

Небо сиво, земља сива. Као да је околина узела на се изглед наших душа. Шумадијска дивизија је утрошила 10.000 артилериских зрна за 10 часова. Сада може бити око 8 часова изјутра. Напуштамо Михаиловац, Врбовац и Осован. Од данас кључ Мораве је у немачким рукама. Надирући од Београда, они ће моћи продрети кроз долину који их води ка бугарској војсци. Наше ранењике извлачимо и евакуишемо под ватром. Има их 600. За то време један аероплан лети над нама на висини од хиљаду метара а ми немамо топова за управно гађање. Француска полу ескадрила придодата северној војсци немоћна је да тони немачке апарате, поред све вештине и херојизма пилота. Немци лете 120 километара на сат, имају по два мотора, 2 митраљеза, и три места. А наши фармани старога модела прелазе једва 80 км.

Немачки таубе, у пуној безбедности, посматра нас. Преко телеграфије без жица корегира ватру тешких батерија на бежанију, чији шрапнели прате наше болничаре. Наша носила неће сва доспети до завојишта! У 10 часова наши батаљони изнурени и проређени, без да су и један метак опалили, почињу да се повлаче на југ. Онај између нас, који би окренуо главу у назад да последњи поглед баци на крваве брегове, не би их могао познати. Силна ватра у току ноћи својим

челиком, као неком огромном секиром, променила је облик гребена. Ми одступамо.

Заставе одлазе прве. Ах! Одступање застава и њихових чувара по путу по коме се гура комора. Сјајно платно које се још јуче лепршаше на ветру, савијено је сада, као да се крије, савијено и обложено у мушему. Онај који је носи и они који су уза њ — корачају оборене главе. Видео сам пролаз тих побеђених застава на Морави. Каква болна и дирљива слика!

Спасти најпре амблем, оличење отаџбине! Па тек после оне који трпе, пате за њу. Амбуланта одлази друга по реду. На другим местима за то се одређују бржи аутомобили или бар кола са коњском запрегом. Ту онда има федера који рањеника штите од трускања, и лежишта за тешке рањенике а по некад и угодности, луксуза чак који чине да се на бол мање мисли. А овде, у Шумадијској дивизији, на воловским колима са мало сламе крећу се ка првим болницама рањеници поломљених удова, пробијених глава, крвавих лица. Овде је шеф амбуланте једна жена. Видео сам на челу ове колоне бола и патње госпођу Стобарт, велику Енглескињу која ево већ три године дели судбину Срба на бојном пољу. Леди Стобарт је на коњу, у црно обучена, мало зачепљана, са револвером за појасом. Њен коњ се полако кретао за заставама.

Трећа по реду била је артилерија. По блатњаву, глибаву путу вукла је запрега од гоатих бивола. А за њом, полако најнужнија комора једне војске која одступа. Ту је телефон, каса, муниција, хране мало за људе и стоку. Старци вођаху запрегу. Низу од кола тешко је било сагледати крај. То је била комора.

Јер сем тих кола било је и других и прва достигоше до других на пет километара испред Паланке. Ова друга припадаху становништву које бежаше. Оно је очекивало последњи минут, јер прости неверују у несрећу. Душа простих састављена је из гомиле малих, ситних навика. Ти, што бежаху, беху жене и деца. У очајању за домаћим огњиштем нагомилали су на домаћа кола наметај, одећу, дирљиве драге успомене, стварчице без вредности, ствари чак и сменне. Они су били навикли на њих, оне су чиниле саставни део њиховог живота, оне бејаху њихова душа. И, гледајући их при пролазу, како је било појмити да би пре изгинули крај њих него што би се раздвојили од њих. Видех девојке лепе које сем своје лепоте и своје младости не имађаху ништа друго да сачувају. Имао сам прилике да видим особе у Фландрији, на Висли: оне беху неуређене, пуне ларме, хучна особа којој присуствовах у долини Мораве била је, на против, нема као смрт. Немо очајање — а то је ово које је најузвишеније, најјаче, Њутљиве беху сељанке које вођаху своје волове. Њутљива бејаху дечица која су ишла позади кола. Њутљиви бејаху сасвим мали и сасвим стари који почиваху на последњој врећи јечма и жита, последњег извора за опстанак. Њутљива бејаху говеда, њутљиви беху точкови јер блато је чинило нечујним њихове кораке и њихов пут. Из очајне и њутљиве особе није се чуо ниједан узвик. Чисто сам хтео да пријем, да додирнем руком, да опипам ова створења, да се уверим да ли ови, који се преда мном кретаху, да ли имају у себи живота.

А када се та два низа кола упутише ка Паланци, један, војна комора, путем а други, избеглица, кроз поље, тада пођоше пукови шумадијске дивизије. Војници се кретаху у колонама по четири, са ремником од пушке о рамену. Кретали су се без видљивог узбуђења, лица без израза. Може бити да свако од њих није могао да схвати да је одступање отпочело? Човек који се бори у строју чини саставни део једног огромног механизма, који на њега оставља само утисак целине јер он мало разуме његово функционисање. А сем тога, већ четири године, они су толико пута маршевали и напред и назад. То им је четврта година борбе а шести рат!

Помислите: турски, балкански, албански, аустриски; ево сада немачког и по други пут бугарског! Већ четири године једни се исти бију и на северу и на југу, и на истоку и на западу. На Дрини, Дунаву, на Сави, на Дриму, у Македонији, на Брегалници. Све је то прошла Шумадијска Дивизија. И људи су изгубили можда моћ да се чуде!

А један известан словенски фатализам довршио је, да од њих постану машине. Крећу се кроз насмејану долину. Како поља бејаху дивна. Мисли далеко од рата обузимаху побеђене ратнике. И збиља, никад ова поља, која они сада напуштаху, не бејаху тако лепа као онда од када их, по одласку мушкараца у бој, жене почеше обрађивати. Јер Бог благосиља слабе који теже да буду јаки.

Фери Пизани.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 83 СУБОТА, 24 МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 24. марта

Српски званичан извештај. — 23. марта обострана артилериска ватра у области Доброг Поља. Наша авијација бомбардовала је непријатељски логор северно од Преслапа.

Солун, 24. марта

Француски званичан извештај. — Успешна извиђања на енглеском фронту. Артилериски двобој на разним секторима. Француски, енглески и српски авијатичари бомбардовали су непријатељске магацине у области Прилепа, Мале Рупе, Вардара и Струме.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 24. марта

Званичан извештај од 15 часова. — Немци су наставили своје нападе у току ноћи са огорченошћу, која ни у колико није попуштала, и увели су у битку нове снаге. Французи су до сада идентификовали на том делу фронта 15 дивизија, од којих 7 свежих. И поред видне бројне надмоћности ....., непријатељ није постигао свој циљ — железничку пругу од Амвена до Кдермона, као што о томе сведоче запљењене наредбе. Својим упорним отпором и својим снажним противнападом Французи су одржали у целини своју линију и нанели непријатељу свирепе губитке. Докле су Французи на северу помицали своје положаје ....., дотле су непријатеља одбацили из шуме Арнјер-Кур, западно од Маји-Реневал. Југо-западно од Гривена Французи су у току једног сјајног противнапада освојили пољско добро Сењан, које су задржали и поред свих непријатељских бесних налета. Артилериска борба се развила у огромним размерама. Француске трупе нападају немачке линије код Епинет, а очувале су већи део шуме на 600 метара северно од Орвиј Сорел. Сви напори непријатеља да одатле истисне француске трупе остали су потпуно узалудни.

Званичан извештај од 23 часа. — Немци нису обновили своје нападе у току дана на фронту северно од Монидјеа. Француске су трупе напале јаким противнападом на непријатеља и успеле су да побољшају своје положаје на више тачака а особито у области Маји—Реневал и Кантињи, чију северну и западну ивицу ови држе. Између Ласињи и Ноајона обострана јака артилериска активност. Французи су и у току после подне задобили терена северно од брда Рено. На осталом делу фронта дан је био веома миран.

Авијација: У тока 21. марта оборили смо пет немачких аероплана од којих један француским митраљезима. Сем тога, запалили смо један сталан немачки балон. У току ноћи 20. и 21. марта и у току дана 21. француски авијатичари на апаратима за бомбардовање вршили су више летења. 23·000 килограма експлозива бачено је на зграде, станице и установе непријатеља. Запажено је неколико пожара а особито на станицама Лаона и Сен Кантена. Потврђује се да су наши пилоти оборили још пет непријатељских аероплана 14. 17. 19. и 21. марта.

Лондон, 24. марта

Званичан извештај. — Од рано ујутру 23. марта непријатељ је извршио јаке нападе северно и јужно од Дернакура, јужно и западно од Албера и код Моајенсвилера. Југо-западно од Албера, код Дернакура, он је успео да продре у наше одбрамбене положаје.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 24. марта

Званичан извештај. — Дуж брдовитог сектора фронта, непријатељ је вршио узнемиравајуће гађање наших положаја на висоравни Азијага; Растерали смо нека непријатељска одељења на западним падинама Ортлера и узели под унакрсну ватру трупе које су биле позади линија Сусегана и Конељана. Наше су патроле извршиле многа извиђања и довеле неколико заробљеника из области Вал Арса; сем тога оне су растерале посаду једног истакнутог положаја и натеране су у бегство пушчаном ватром непријатељске патроле на сектору Февера. Дуж Пјаве обостране артилерије гађале су врло јаком повременом артилеријском ватром; наше батерије проузроковале су неколико пожара у непријатељским положајима пред Гравом. Енглески авијатичари оборили су изнад Чизмона три непријатељска аероплана; четврти је био приморан да се спусти код Стриња.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 24. марта

Званичан извештај. — Месопотамски фронт: Било је жестоких олуја. Број заробљених војника на Еуфрату износи сада 5214 Турака међу којима 208 официра и 18 Немаца.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

„Тан" доноси да је белгиска војска извршила нови напор, проширујући свој фронт од Северног Мора до околине Биксшута. И овај је напор, као и све остале, она извршила скромно. Не помињући ову промену ни у једноме извештају, она је посела на северу цео одсек Њупорта а на југу цео одсек Меркека који је раније држала француска војска под командом ђенерала Антоана. Белгиска ће војска у будуће држати фронт од 40 км. и то у једној од најтежих области западнога фронта.

—

Лондон. — Дописник „Морнинг Поста" у Француској телеграфише, да непријатељ још једнако довлачи топове и пребројава своје жртве. У свему што је досада о томе писано, није ништа преувеличано. Немачки су губитци просто невероватни. Тако, 208 дивизија изгубила је од 8. марта 75 од сто а 20 дивизија више од 50 од сто својих ефектива. Неки пукови из 50 резервне дивизије су уништени. 80 дивизија изгубила је 30 од сто првог дана а 40 од сто код Меанјера 16. марта. Чете 1 дивизије просечно су сведене на 40 од сто 15. марта а чете 12 дивизије на 25 од сто између 8. и 16. марта.

—

Париз. — 40 немачких дивизија не може се више употребити у борби јер су десетковане савезничком артилеријом.

—

Вашингтон. — Посланик Сједињених Држава у Софији телеграфише да ниједан бугарски војник није послат на западни фронт.

—

Вашингтон. — Велики број посланика поднели су парламенту предлог, којим захтевају од председника Вилсона да одмах објави рат Турској и Бугарској. Држи се да је објава рата на прагу.

Крф, 23. марта

Данас је по наредби Српске Владе у крфској саборној цркви одржано молебствије за победу Савезника. Чинодејствовао је српски митрополит са епископом нелепшим и многобројним свештенством. Присуствовали су сви чланови Владе, дипломатско тело, народни посланици, официри, представници савезничких војних мисија које се налазе на Крфу и многобројно становништво. Митрополит је изговорио лепу беседу, коју је завршио овим речима:

„Молимо Бога за победу наших племенитих Савезника, чије се заставе вију заједно у овој гигантској борби против варварских народа, који хоће да замене слободу света својом тиранијом. Од успеха ове битке ми такође очекујемо наше васкрсење, и у нашим патњама једина нам је утеха што смо међу поборницама слободе и цивилизације. (Пресбиро).

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

Париз. — Господин Клемансо говорио је поново пред војним одбором, изражавајући своје дивљење држању француске војске, јединству савезничке више команде, као и великом броју ре-

зерви у људству, и огромном ратном материјалу којега савезници имају у изобиљу.

Председник Савета упутио је такође један сјајан поздрав савезничким авијатичарима, а са нарочитим дивљењем се изражавао о раду и енергији мобилисаних радника.

И поред очевидних знакова исцрпљења, Немци су ипак поново јуче снажно на свима фронтовима почели да нападају. Али су напили на противника, који се, истина, држао дефанзивно, али је давао јак отпор непријатељу наносећи му велике губитке! На обема крајњим тачкама фронта војна ситуација није се много изменила. Општа стратегиска ситуација нарочито се изменила у корист наших савезника. Северно од Соме, лево крило принца Рупрехта, чији је задатак био да напредује државним друмом ка Амијену, једва је стигао до висова Албера. Ова варош пала је из руку у руке, и није била коначно заузета још ни од једнога противника. Дакле, Немци су на овоме делу претрпели неуспех. Са неупоредљивом храброшћу Французи су на левом крилу одбили нападе непријатељеве и ако је он био бројно надмоћнији.

На сектору Ноајон — Ласињи, немачке дивизије предузимале су више пута луде нападе, али су увек биле одбијене. Према овоме изгледа да су Немци одустали од својих намера да се увуку у канал Оазе.

Огорчена надржљивост Француза, одвратила је Немце од јачег настављања њихове намере. На другој страни Французи су извршили успешан противнапад и заузели Плесис-де-Рој, а нека француска одељења успела су поново да се увуку у Ноајон, где се водила огорчена борба до дубоко у ноћ. С обзиром на поверење и храброст који постоје код савезничких војника, као и на велику вредност савезничких команданата, може се са највећим задовољством констатовати, да резултат који је противник ових дана тражио, на име, да оцепи савезничку војску, није успео и ако је тај задатак био поверен најбољим пуковима кронпринчеве војске.

Возови и камиони без престанка обилазе утврђења француска и енглеска на бојном пољу.

Париз. — „Матен" и „Еко де Пари" имају података из сигурних извора, да су Немци, напоредо са садањим великим нападом на фронту Соме, имали задатак да у масама нападну на лево крило англо-белгиско у правцу Калеа, те да на тај начин доведу Енглезе у опасност.

Сазнавши о томе немачком плану, савезници су предузели све мере да га осујете.

У БЕЧКОМ ПАРЛАМЕНТУ

Мир и право самоопредељења Народа

(3)

Клофач (Чех рад.) Читаве странке у овоме парламенту немају друге бриге, сем да драже владу противу Чеха. Један дутотрајни мир био би само тада могућан када би народи насиљени један на другог могли слободним животом живети, а не силом дражени један противу другога. У времену када су Естонци на путу да имају једну независну државу, када је Финска објавила своју независност са најкитњастијим речима, било би за жаљење када Чеси, који броје више од десет милиона душа, не би поднели највеће жртве да задобију независност, као што је учинила шака Естонаца и Финаца. Наш народ има жељу да види један општи мир а не обману руске демократије и пренашање војишта са Истока на Запад. Народ је лако увидео да су посредници, који интересују централне силе, вођени од стране самих Немаца и да им исти и упутства дају. Овим ратом је аустриски народ десеткован и он нема намеру да се повија пред шаком људи који воде преговоре без икаквог народног одобрења. Граф Чернин заогрнуо се начелом немешања у наше унутрашње послове. Али овај рат истиче мисао да утврђивање читавих народа не може бити сматрано као једна унутрашња ствар утврђетача и утврђених и да та питања, напротив, морају интересовати цео просвећени свет, јер једно такво утврђивање представља претњу за општи мир и вређа међународни морал.

— Наставиће се —

КЊИЖЕВНОСТ

МАКЕНЗЕН ПРОТИВУ ЖИВКОВИЋА И ТЕРЗИЋА

II. (4)

Одступање Шумадијске Дивизије

Остао сам са заштитницом. Она је, мирна као на маневру, посела положај на извици једне мале висоравни на левој обали, која доминира моравском долином. Помоћу алповчића људи ископаше

мале заклоне. Било је потребно преварити непријатеља да се ту налазе знатне снаге, него дати отпор. Нас је било свега једна чета и на њу нападаше три немачке дивизије!

Оне су наступале предхођењем шрапнелима чије распрскавање сејаше беле облачиће и праменове. Јер швабе се више не усуђиваху да избаце напред своју коњицу. Они се служаху шрапнелима за извиђање. Ниско небо које као да се увијаше у вео, као што се човеку који умире мење вео на лице, прогута у се мађарске планине које се оцртаваху на хоризонту. Далеко тамо у позадини, с оне стране Дунава, Макензен је као мудар ловац поставио свој штаб у Вршцу. Очекивао је ноћ да би пустио најзад таласе својих пешака. Љубичевски дрвени мост запаљен од Срба надалеко је осветљавао. Појави се маса немачких стрелаца. Најзад ево Пруса! Али је било и сувише доцкан. Нас је било свега две стотине. Полако, наша чета повлачи се. Ако пожурим, успећу да изађем на главни пут аутомобилом. Мотор забруја. Почех полако да се спуштам дуж ставе. До раскршћа само још 500 метара.

— Господине, улани!

Један непријатељски коњички вод појавио се при дну долине. Са копљем у руци препречио нам је пролаз. Како шофер притеже своје кочнице? Шта је било по том? Не знам. Сећам се само да пошто смо лудо пројурили преко поља, претекли једну баруштину, пробили једну дрвену ограду и прескочили преко два рова, да се најосмо са нашим торпедима на путу, испред непријатељских извиђача, али изван њихова домашаја. Немачке батерије нас осматраше и узеше за мету овај аутомобил који, мишљаху вађда они, носаше какав српски штаб. Лов поче.... Зрна су нас пратила приближавајући се све по сто метара. Осам, па седам, па шест! Тачност гађања беше изванредна. Имали смо још да избројимо пет зрна пре онога које је требало да нас ту на путу сврши.

— Господине, будите милостиви, спасите наше рањенике!

Два српска болничара дадоше знак да се заустављамо. Стадосмо. Ту бејаше шест рањеника на ивици пута, шест рањеника положених по земљи, шест рањеника на надисају, тешко рањених.

— Заповиште се кренуло, комора отишла нема ни једних кола да понесемо ове мученике. Нас је само двојица болничара без носила. Улани се приближују мораћемо да напустимо ових шест јунака, али ће их Швабе одмах посећи. Господине, буди милостив, повези наше рањенике.

Трагично прекидање, јер, због немања места на колима нисам у моћи да спасем ни шест, ни пет, ни четири, ни три, ни два од ових осуђених на смрт. Са великом муком могу да понесем само једнога!

— Па, господине, избирај кога ти хоћеш да спасеш!

Кога да изаберем? Зар ја могу да погодим, кога треба изабрати? Да ли је то најмлађи, најстарији или најбеднији? Да ли је баш онај који је једина потпора старе, самохране мајке? Да ли је баш тај отац? Или је он вереник? Треба ли да спасем онога који ће, и ако је сада рањен, моћи још послужити својој отаџбини? Да ли тежина ране треба да определи? Овај нема руке, онај више неће моћи ићи, трећи ће остати слеп, четвртом је кичма повређена, он ће остати у животу, али сви нервни центри код њега су умртвљени. У једнога пак лице није ништа друго до усирена крв у чијој се средини налази отвор у коме се види поцрнели језик. Кога да изаберем? Затворих очи да не бих видео погледе оних пет мученика које ја треба да осудим на смрт. Спасао сам онога, који је остао без људског лика!

Шрапнел који је требао да нас стигне, пребацио је преварен нашим застојем. И за време док непријатељ поново изврши поправку у гађању, ми ћемо му измаћи. Болничара је нестало кроз шуму — наш ауто полази поново а позади нас тутњи галоп Улана, који јуре да заврше живот пет остављених рањеника!

Пре но што доспемо до Паланке, сусретосмо једну жену бледу као смрт, скоро неодевену, носећи у рукама једно новорођенче, које плакаше. Жена посташе од слабости.

— Слушај, снахо (тим именом поздрављају у Србији удату жену), снахо моја, рече официр који ме је пратио, то је лудост што си устала из постеље, што бежиш у томе стању.

А на то жена, бледа, да се човек од ње уплаши смакну мараму са лица дечијег и рече:

— Официру! Не бежим ја себе радим! Да сам родила кћер, остала бих у своме селу, јер не бих марила да мене и моју кћер Аустријанци убију. Али, види! Ово дете је мушкарац, ја га морам по сваку цену спасти, јер оно није више моје. Оно припада Отаџбини!.....

Фери Пизани.

БР. 84. НЕДЕЉА, 25. МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 25. марта

Српски званичан извештај. — Ништа важно.

Солун, 25. марта

Француски званичан извештај. — Сукоби између патрола на многим тачкама фронта.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 25. марта

Званичан извештај од 15 часова. — Ноћ је била обележена силним бомбардовањем северно и јужно од Авра а нарочито у области Ле Моншел. Никакве пешадиске акције. На десној обали Мезе и у шуми Апрмон артилериска борба била је с времена на време доста жива. Два немачка препада, један северно од Во-де-Балене а други ка Сезе нису имали никаква резултата.

Званичан извештај од 23 часа. — Артилериска борба се одржала жестока на фронту на Оази и Соми. Немци су јутрос извршили један јачи напад на француске положаје између Менил—Сен-Жорж и Ле-Моншел. Сломљен француском артилериском ватром, тај напад је потпуно пропао. Многи су лешеви остали пред француским линијама. Нешто мало северније француске батерије су растерале немачка прикупљања у шуми јужно од Ангара и у области Демуен. На Ноајонском сектору Немци су покушали, после бомбардовања са гранатама великога калибра, да преотму француске тековине северно од брда Рено. После веома живе борбе, француске су трупе одржале превагу и очувале освојени терен. На левој обали Оазе дан је био обележен низом жестоких напада које су Немци вршили на фронту Абекур, јужно од Вохи, Баризи. Француске су трупе давале отпора на својим истакнутим линијама и, наневши Немцима веома велике губитке, вратиле су се понова, према издатим наређењима, и заузеле припремљене положаје. У Аргони, у области Сен Мијела и код Бан де Сата доста велика активност обеју артилерија.

Лондон, 25. марта

Званичан извештај. — Између реке Лиса и Соме жестока борба водила се јуче после подне и у вече све до дубоко у ноћ. Непријатељ је употребљавао велике снаге и вршио у више махова нападе на наше положаје. Сви су ти напади одбијени са губитцима по непријатеља, али су се наше трупе повукле нешто мало на положаје источно од Виje Бретоне, које још држе. Северно од Соме непријатељска артилерија била је активна у току ноћи у непосредној близини Бикуа и у долини Скарпе. Наша је артилерија јутрос рано напала непријатељска прикупљања у непосредној близини Албера.

Доцнији извештај. — Јутрос се појачала активност непријатељске артилерије и рововских мерзера северно од Соме а за њом су допли и жестоки пешадиски напади дуж целога дела борбеног фронта између реке Соме и околине Бикуа. Најновији извештаји јављају да ти напади нису нигде постигли успех и да су изазвали нове озбиљне губитке по непријатеља. На истом фронту наше су трупе извршиле један победоносан напад у близини Ебитерна и заробиле 100 војника са неколико митраљеза. Јужно од Соме непријатељ није данас вршио нове нападе на британски фронт. Извештаји потврђују да је јучерашња борба на томе фронту била веома силна и упорна, јер је непријатељ у више махова вршио напад на наше положаје источно од Виje Бретоне.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 25. марта

Званичан извештај. — Умерено дејство непријатељских батерија на целом фронту а нешто мало живље на висоравни Азијаго. Наша је артилерија тукла непријатељску, погодила возове у покрету на путу Примолано-Срего и уништила непријатељске радове код Фолине и близу Понте ди Пјаве. Између Адиђа и Пјаве непрекидна активност наших група се наставила. Заробили смо неколико војника у утчњу на Азијагу. У области Тонале једно зустриско одељење, које се приближавало нашим линијама, растерано је рафалама наших митраљеза и нашом пушчаном ватром.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Амстердам. — Јављају са немачко-холандске границе о мноштву рањеника. Пошто број вагона није био довољан за пренос свих рањеника у позадину, немачке власти преносе своје рањенике на аутомобилима. Број непријатељских рањеника три пута је већи од броја који је објавила немачка Врховна команда.

Немци признају да су им последњи јаки напади савезничких авијатичара на њихове линије у позадини нанели велике штете.

—

Лозана. — Војни критичар „Лозанске Газете" пише: Немци ће убрзо бити присиљени да баце у борбу снаге слабије по квалитету. Иницијатива у операцијама прећи ће у савезничке руке.

—

Вашингтон. — Америчанска државна благајна одобрила је Енглеској нови зајам од 200 милијуна долара, што са досадањим износи 2736 милиона издатих Великој Британији а 5161 милион одобрен савезницима.

—

Вашингтон. — Конгрес је опуномоћио финансијско одељење да изда савезницима суму од 1500 милиона долара.

—

Цирих. — Политичка и војничка ситуација у Аустрији поново се погоршала. Узрујаност народа опажа се у предграђима Беча. Проглашено је опсадно стање у Пешти и Прагу.

Париз. — Генерал Фош поднео је министарском савету рапорт, износећи са тачношћу и у светлим цртама војничку ситуацију на западном фронту.

—

Лондон. — Целокупна енглеска штампа пише о поновном отпочињању битке на западном фронту и каже да она има карактер страшне борбе без поштеде и без милости. Немци су ангажовали сву своју снагу, коју су у опште могли да баце.

—

Париз. — Народ се плаши од страховитих жртава и захтева да се штеде људски животи и што више употребљују техничка средства. Радници веле, да би требало да офанзива доведе до мира, а не да буде епизода без икаква резултата. У Берлину се много говори о сукобу између Вилхема и Луденгорфа. Лудендорф је говорио тако оштро и са таквим ауторитетом, да је цар, веома блед, устао, ударио песницом о сто и повикао: Јесте ли ви цар Немачке или ја?

—

Париз. — Клемансо се поново вратио на фронт. Овај пут — рекао је Клемансо — ово је последња фаза битке.

—

Лондон. — Енглеска штампа показује највеће задовољство због уједињења фронта под командом ђенерала Фоша. — „Тајмс" пише: У овако критичним моментима није се смело ни за моменат одлагати концентрисање операција за борбу противу једнога упорног непријатеља. Са друге стране, са свију се страна упућују хвале личности ђенерала Фоша, као врховном команданту. — „Дејли Телеграф" га назива „Јунаком садашњега дана и човеком од кога зависи судбина човечанства".

Крф, 23. марта

Председник Француске Коморе г. Пол Дешанел упутио је Председнику Скупштине ову депешу у одговор на честитку Српске Скупштине:

„Идућег четвртка имаћу част, чим се Француска Комора буде састала, саопштити јој драгоцено уверење о солидарности српског Парламента; али нећу чекати на тај састанак па да Вам захвалим на депеши којом ме Ваше Превасходство, извештава о одушевљењу које назива код представника славне српске нације јунаштво армија Француске Републике, које се боре за победу права и правде. Пресбиро.

МОЛЕБСТВИЈЕ У ЦРКВИ СВ. САВЕ

У српској цркви Св. Саве у Солуну одржано је данас, после службе Божје, молебствије за победу наших Савезника на Западном фронту, на коме се у овај мах решава судбина Европе.

Чиноделствовао је заједчарски прота г. Милетић са многобројним свештенством.

Црква је била пуна нашега побожнога света оба пола.

Њ. К. Височанство Наследника Регента, који се у овај мах налази на фронту, заступао је ђенерал г. Јуришић. Сем њега, од стране Двора, присуствовали су први ађутант Њ. В. Краља пуковник г. Љуб. Покорни са ађутантима и ординансима Његовог Величанства. Од стране Врховне Команде били су: помоћник Начелника Штаба Врховне Команде пуковник г. Петар Пешић са свима начелницима одељења, шефовима секција и многим официрима Врховне Команде и разних овдашњих војних надлештава.

Краљевску Владу представљали су г. Р. Трифуновић, шеф јавне безбедности, са начелником Мин. Унут. Дела г. Бошковићем и окружним начелницима г. Јованом Тирковићем, М. Јовановићем и П. Кочићем, генерални консул Србије г. Р. Винтровић са вицеконсулом г. Шапоњићем и осталим чиновницима Краљевскога Консулата.

Савезничке Војске представљали су: ђенерал Коркран, представник Енглеске Војске код наше Врховне Команде, заступник шефа Француске Војне Мисије код Српске Војске мајор г. Кудан, војни аташе Француске Републике мајор г. Карбонје, представник Француске Војске у Штабовима наших армија мајор г. Строс, и представник Енглеске Војске у тим Штабовима капетан г. Феран.

ПИСМО КРАЉА ЂОРЂА МАРШАЛУ ДУГЛАСУ ХЕГУ

Лондон. — Краљ Ђорђе је упутио следеће писмо маршалу Дугласу Хегу:

Драги маршале,

Моја кратка посета на војишту дала Ми је срећну прилику, да вас видим, а тако исто и многе ђенерале од оних, који суделују у великој битци која свим бесом траје. Ја сам се лично уверио о несавладљивој храбрости и несаломљивој издржљивости, са којима британске трупе издржавају највећи напор велике већине непријатељских снага. Видео сам много јединица, које су се враћале из борбе, и чуо сам војнике који су причали о току огорчених борби ове недеље.

Био сам присутан при одласку свежих трупа, које су једва чекале да иду ка својим другоима у прву борбену линију. Уверио сам се о дивној санитарној организацији. Спокојство рањеника једино је упоредиво са добротом оних, који о њима воде сву своју неуморну бригу. Понео сам собом са тог кратког боравка међу Мојим војницима потпуно убеђење, да ће се целокупна Краљевина придружити Мени, да вам изрази благодарност коју сте заслужили. Страшни напади непријатељеви били су одбијени и даље их одбијамо и ако су за тренутак, због многобројности непријатељеве, наше трупе биле присиљене да се мало повуку.

Добио сам утисак, да ниједна војска не може имати тако висок морал, толико храбрости и вере у саму себе, као та, којом ви имате част командовати. Сваки, који је имао среће да узме удела у овим дивним подвизима, осетиће се као и Ја, поносан, што припада енглеској раси, чији ће несаломљиви дух, уз помоћ Божју, довести нас до краја наших искушења.

У колико се пак тиче нас, који остајемо у земљи, ми ћемо морати све учинити, да наше резерве остану силне и да наши радници, мушки и женски, наставе свој племенити рад, да се задовоље свака ратна потреба. Ви, с ваше стране, будите потпуно мирни у погледу средстава, која са нашом јуначком војском и помоћу храбрих и верних савезника оправдавају нашу одлуку да победимо.

Верујте потпуно у Моју искреност

Ђорђе I.

ВЕСТИ ИЗ РУСИЈЕ

Лондон. — Један телеграм из Москве јавља да је један јерменски корпус понова отео Турцима Ерзерумски округ.

Борба у Украјини постаје општа. Максималистима командују Краленко и Муравјев.

Јављају из Москве: Троцки наставља озбиљно организацију за отпор против Немаца. Мо-

ковски Совјети, са своје стране, формирају нове јединице за сваку евентуалност. Представници са војничке дипломације, који су се повратили у Петроград, помажу Троцког у његовим напорима.

У БЕЧКОМ ПАРЛАМЕНТУ

Мир и право самоопредељења Народа

(4)

Дашчински (пољски социјалиста). Ово што се сада одиграва у Русији и Аустрији јесте почетак једног добро смишљеног покрета који треба на један енергичан начин да се развије, и милиони људи који леже у рововима имали би да се врате својим кућама. Овај покрет неће се зауставити ни пред кесом, ни пред банкама, ни пред капиталистима који сада уживају плодове сјајних операција, давајући на зајам коруптиван новац држави и војсци. Овај покрет није нимало анархистички, већ је он социјалистички, и он не иде противу државе у колико се институција државе поклапа са интересом и вољом народа. Како ми Пољаци треба да замишљамо ово решење? Наш положај и наша политика, можемо слободно рећи, налаже нам да останемо са Аустријом увек у доброме пријатељству, али ми хоћемо једну државу Пољску и да као такав део Пољске припадамо једној независној уједињеној Пољској. Може се сумњати да ствар неће бити тако лака за Чехе и Немце, Југословене и Немце. Југословене и Италијане. Али конгрес Европски, на чак и светски, одвешће Европу доброме свршетку и неће више у Европи бити робова, угњетача, господе и вазала.

Адлер (социјалиста): Ово што се данас у Аустрији дешава не значи још крај. Сваки онај који мисли да ће Аустрија из овога рата изаћи онаква каква је ушла у овај рат, вара се. Сваки се још више вара о последицама руске револуције, јер народ у Аустрији није дужан да прими стид и да живи још назадњим животом. Ми немамо намере да заузмемо место руске царевине. Говорник је затим говорио о раденичком штрајку, демократизацији општина, и против војничке диктатуре. За нас је најважнији мир. Ми знамо врло добро да ћемо пропасти ако не добијемо мир. Нећу и не мислим ништа да улепшавам, нити ма шта да изазовем. Наша народна маса и наше жене до сада су доста поднеле. Мој пријатељ Троцки, — или, ако вам се боље свиђа, мој непријатељ — добро је одговорио генералу Хофману: „Не извлачите консеквенце из ваше војне ситуације, кад и ми то не чинимо у нашој политичкој ситуацији!" Мислите ли ви да он није обавештен у каквој се ситуацији ми сада налазимо? Цензура може да не одобри цару Карлу да чита писма професора Ферстера, али она не може да спречи Троцкоме да сазна о нашем очајном стању, да се хранимо песницом која не садржи Бог зна шта. Ми нећемо никакво издајство учинити ако наше тајне буду сазнали непријатељи, т. ј. да је наш животни интерес — мир.

Ми не тражимо од Чернина да са Немачком прекине наше односе или да видимо Аустрију да води Немачку? Аустро-Мађарска треба и мора да се сасвим изнова преустрои. Докле год све ратне последице не буду изглађене и утанчане дотле се човечанство неће смирити. Ако монархија постане једна демократска земља на основи народне федерације, ми тада можемо доћи до нашега жељеног циља.

Валднер (Немац): У скоро се надам да ће граф Чернин закључити мир са Русијом, који ће осигурати Аустрију од једне јаке силе, и тада ће прикупити своје економске снаге. Изјава Чеха базира на основи да народи сами треба да реше питање о независности једне државе или у комуни са осталим народима. Ова изјава сама по себи доводи у питање опстанак саме монархије. Та иста катастрофална политика види се и код наших непријатеља. Ова изјава иде противу дуализма. И ми смо, истина је, за једну ревизију дуализма, али се опет од свију тих случајева ограђујем. Снаге Чеха и Југословена најпре ће на највећи отпор са наше стране.

— Свршиће се —

ИСПРАВКА

У 82. броју „Ратног Дневника" на страни 326. у чланку: „Немачка офанзива" окрњена је случајном грешком једна реченица коју треба исправити тако, да гласи: „Последњи извештаји јављају о јаким сукобима у којима се енглеске трупе исто онако храбро боре као некада код Ејлауа и Еслингена."

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 85. ПОНЕДЕЉАК 26. МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 26. марта

Српски званичан извештај. — 25. марта јача ватрена активност у области Ковила и Доброг Поља.

Солун, 26. марта

Француски званичан извештај. — Активност патрола у области Струме. Артилериски двобој северно од Битоља, Британска авијација бомбардовала је непријатељске логоре у области Латрова.

Рим, 26. марта

Италијански званичан извештај. — Албанија: У току после подне 23. марта јака непријатељска одељења, која су покушала да се приближе нашим осматрачким линијама на Осуму, била су одбијена са губитцима.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 26. марта

Званичан извештај од 15 часова. — Јуче пред вече Французи су одбили један немачки напад у области Гривена. У току ноћи велика активност обеју артилерија између Мондидјеа и Ноајона. Западно од Ноајона једно немачко одељење, које је успело да продре у француску истакнуту линију, одмах је одбачено једним противнападом. На фронту на Оази Немци нису обнављали свој покушај у области Шони—Паризи. Неколико немачких препада северно од Шемен де Дама остало је без успеха. Ремс је жестоко бомбардован у току ноћи.

Званичан извештај од 23 часа. — Француска је артилерија задржала немачки напад у области Хангар-ан-Сантер и узела под унакрсну ватру трупе, које су биле скупљене на разним местима фронта северно од Мондидјеа. На десној обали Мезе био је одбијен после живе борбе један јак немачки напад северо-источно од коте 344. Немци су претрпели озбиљне губитке и ми смо задобили заробљеника међу којима три официра. Није имао успеха препад на предње француске положаје у Аргони и на сектору Во ле Паламе.

Авијација: У току 24. марта француски пилоти оборили су седам аероплана и два немачка стална балона. Француски авијатичари бацили су 5000 ктр. експлозива на станице и зграде у области Роа.

Лондон, 26. марта

Званичан извештај. — Наша омања предузећа, која смо предузели јутрос јужно од Соме, добро су успела и довела до живих локалних борби. Непријатељ је извршио снажан противнапад, да би отео прве своје положаје, али је имао великих губитака; број заробљеника који је остао у нашим рукама попео се на 140 а сем тога запленили смо више митраљеза. Јутрос је непријатељ покушавао два пута да нападне наше положаје код Бикуа, али је сваки пут био задржан од наше артилерије. На осталом делу борбеног фронта дан је прошао мирно.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 26. марта

Званичан извештај. — Од Стелвија па све до Монтела врло слаба борбена активност. Дуж Пјаве било је неколико повремених артилериских рафала с једне и с друге стране а тако исто и обостране пушчане ватре између патрола и непријатељских истакнутих положаја. На сектору пре-

ма морској обали уђуткали смо непријатељске батерије код Гризолере и источно од Капозиле; задобили смо неколико заробљеника.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Рим. — Талијански Краљ је телеграфисао Поенкареу и казао: да ће херојизам и јединство акције савезника победити непријатеља. Г. Поенкаре је одговорио: Непријатељ ће својим нападом припремити разочарење својим трупама.

—

Лондон. — Одговарајући на честитке које му је упутио раднички Савез, ђенерал Фош изјављује своје дивљење напору енглеских радника у току овога рата.

„Јунаштво војника и рад радника осигураће коначну победу, која ће ослободити свет од немачког јарма.

—

Лондон. — Генералисимус Фош изјавио је једном енглеском дописнику: Све је добро. Немци су задржани, а будућност ће показати срећне резултате наших успеха.

—

Берн. — Крваве се борбе воде у области Батума, Ардахама и Карса, где Јермени и Грузини бране своју земљу од турског јарма, коју су Турци хтели да поседну, на основу уговора о миру са Русијом.

—

Цирих. — Јављају из Беча да се у Љубљани држао ових дана велики југословенски збор. Посланик Корошец прочитао је петицију, потписану од 200.000 лица, којом се захтева уједињење Срба, Хрвата и Словенаца у једну независну државу.

—

Рим. — Аустријанци су на италијанском фронту концентрисали 55 дивизија.

—

Рим. — На дан 30. марта држаће се у Риму конференција представника потлачених народа у Аустро-Угарској. Посланици Дровски и Зејд представљаће Пољаке; бивши потпредседник Флореско, сенатор Прагиеско и посланик Морнеско представљаће Румуне; посланици Бенеш и Хлавек представљаће Чехо-Словаке, а Др. Анте Трумбић Југословене. Конгресу ће присуствовати и многе виђеније личности.

Цирих. — Примећује се велико врење међу аустриским Чесима а поводом увредљивих изјава министра иностраних дела грофа Черинна. Чески посланици захтевају сазивање парламента, како би могли протествовати и тражити објашњења од владе.

Пештански „Аз Ешт" сазнаје да ће гроф Чернин услед опозиције Чеха и Словена поднети оставку. У том случају заменио би га гроф Андраши.

—

Мадрид. — Предстоји општа мобилизација целокупне сувоземне и поморске снаге Шпаније. То би био одговор на немачке претње.

—

Копенхаген. — „Социјал Демократ" пише, да се штрајкови у Бечу настављају и да радници изјављују како су физички неспособни да се прихвате поново свог посла, јер су због оскудице у исхрани савршено изнурени. Радници држе сваког дана митинге на којима траже „хлеб, мир и право гласа".

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

— Њене последице —

Лондон. — Немачка штампа коментарише живо војне операције. Врло је песимистички расположена и спрема јавно мњење немачко за контра офанзиву Савезника.

„Франкфуртер Цајтунг" припрема читаоце за саопштење о поразу немачких трупа, које су спремане да пробију фронт савезнички, зато почиње да умањује значај савезничких резерви.

Лондон. — Телеграм из Хага јавља о великим демонстрацијама, које су се десиле у Франкфурту приликом доласка рањеника са западног фронта. Држали су се говори маси која је разјарена викала, тражећи да се одмах престане са офанзивом, изведеном због амбиција једнога човека.

Телеграми из Амстердама такође јављају, да су губитци познати немачком народу, и то производи страшан утисак код народа.

Цирих. — Бечки „Арбајтер Цајтунг", говорећи о новој офансиви на западу, жали те узалудне касапнице и осуђује луде наде централних царевина, да ће моћи савладати силе из Споразума.

Тај лист протествује против аустриске владе која је послала трупе на западни фронт.

Пештански лист „Аз Епт" истиче да централне царевине никада неће моћи наметнути мир путем оружја.

Берн. — Држан је у Франкфурту велики митинг против настављања рата. Манифестанти су викали: Доле виновник рата, доле људски крволок! Нереди су избили и у другим немачким варошима.

ВЕСТИ ИЗ РУСИЈЕ

Петроград. — Француски амбасадор Нуленс, који се вратио у Петроград, изјавио је новинарима да повратак представника савезничких земаља у престоницу утврђује положај Савезника према Русији. „Никад нисмо ни мислили, рекао је Нуленс, напуштати Русију, нити ћемо је икад напустити".

Штокхолм. — Сви извештаји који долазе из Русије представљају стање Немаца у тој земљи као све теже и теже. Немачка страховања од каквог руског напада су таква да су већ отпочели подизање одбрамбених радова с погледом на такву једну евентуалност.

Атина. — Према једној депеши из Вашингтона, петроградски амбасадор Сједињених Држава телеграфски је известио своју владу, да Троцки сматра отпочињање непријатељстава између Немачке и Русије као неизбежно. Дисциплина је почела да се уводи у руску војску.

Цирих. — „Форверц" не крије свој страх због апела Троцког да се организује јака војска, и вели: „Данас потписници мира објављују и траже обнављање рата".

НЕМАЧКИ АМБАСАДОР ОПТУЖУЈЕ НЕМАЧКУ

Рапорт кнеза Лихновског немачком цару

Недавно је бивши немачки амбасадор у Лондону кнез Лихновски објавио „Politiken"-у свој рапорт, који је упутио немачком цару и који у ствари представља једну страховиту оптужбу против немачке и њених управљача у питању о одговорности за овај рат. Из тога рапорта дајемо само његов закључак који према депешама из Париза гласи:

Кнез излаже необичне маневре, којима је берлинска влада изненада разбуктала рат на који је одавно помишљала. С друге стране, наводи напоре које су чиниле Енглеска, Русија и Француска у корист одржања мира. Истиче огромни уступак који је Србија учинила, одговоривши на онај цинични ултиматум. По свима мишљењима, изузимајући мишљење Немачке и Аустрије, Србија је тим својим одговором била пристала на све, јер је пристала да поведе дискусију. „Да су Русија и Енглеска у истини желеле рат, пише кнез, довољан би био само један миг и она невероватна нота Аустрије остала би без икаквог одговора, исто онако као што би био довољан само један берлински миг, па да се гроф Берхтолд задовољи само дипломатским успехом и да изјави да је задовољан српским одговором. Али тај миг није учињен, већ се напротив гурало у рат. После напет одбијања да примимо српски одговор Сер Едуард Греј затражио је од нас, да сами учинимо своје предлоге. Ми смо се свима силама трудили да дођемо до рата. Све више и више се утврђивао утисак, да хоћемо рат по сваку цену. Иначе став, који смо заузели у једном питању које нас се није тицало непосредно, био би непојмљив. Упорно настојавање и позитивне изјаве г. Сазонова, доцније готово понизни цареви телеграми, предлози који су се низали од стране Сер Едуарда Греја, опомене Маркиза Сан Ђулијана и Болатија, зазиру који савети, — све то ништа није могло да учини у Берлину! Ствар је била решена! Потребно је било да Србија буде искасапљена.

Догађаји су се захуктали. Када се најзад гроф Берхтолд, који је дотле по наредби из Берлина изигравао јака човека, одлучио да устукне, ми смо одговорили на руску мобилизацију, пошто је Русија узалуд преговарала и очекивала ултиматум коме је следовала објава рата."

Кнез Лихновски овако завршава свој рапорт: „Према свима службеним изјавама, као и према свему ономе што није побијено нашом „Белом Књигом", која сама за се сиромаштином своје садржине и својим празнинама представља једну веома озбиљну оптужбу, — ко је крив?

1) Ми смо хтели охрабрити грофа Берхтолда, да нападне Србију, и ако никакав немачки интерес није био у питању, и ако смо морали бити свесни да ту постојаше опасност од светског рата. Да ли нам је садржина ултиматума била позната или не, то је сасвим равнодушна ствар.

2) Ми смо одбили предлоге Енглеске о посредовању, који су чињени од 10. до 17. јула, када је т. Сазонов био позитивно изјавио, да неће моћи допустити да се изврши напад на Србију. Ми смо то одбили и онда када је Србија под притиском Русије и Енглеске примила ултиматум готово у целини и када је било лако да се дође до споразума у две спорне тачке и када је и сам гроф Берхтолд био изјавио своју готовост да се задовољи српским одговором.

3) 17. јула, када је гроф Берхтолд хтео да устукне, ми смо на једну обичну вест о руској мобилизацији, када Аустрија још не беше нападнута, упутили у Петроград ултиматум а 18. објавили рат Русији и ако је цар залагао своју часну реч да се нико неће латити оружја све док буду трајали преговори.

Према томе, не треба се ни мало чудити што пред овако неспорним чињеницама цео просвећени свет баца само на нас одговорност за овај светски рат."

У другом делу свога меморара кнез Лихновски, управљајући своје погледе ка будућности, изражава мишљење, да будућа судбина Немачке није сјајна.

Он сматра да Тројни Савез представља прошлост. „Мител Европа" је средњевековна а пројект Берлин—Багдад један ћор-сокак а не пут који води ка слободи. Борба коју је Немачка изазвала, завршиће се триумфом њених противника и Немачка ће остати сама са Аустро-Угарском.

У БЕЧКОМ ПАРЛАМЕНТУ

Мир и право самоопределења Народа

(5)

Ценкер (немачки прогресиста): „Мир се неће родити све дотле, докле народи не буду сами собом управљали.

Петрушевић (украинац): Протествује против претенација да се области Галициске Украине присаједине Пољској. Рат је објаснио да Галиција није обична земља, већ је она житница Аустрије. Немци, који траже и мисле да треба Галицију одвојити од Аустрије, руководе се намерама да осигурају већину у Парламенту, али они заборављају да су Чеси и Југословени данас чврсше везани један за друге и да неће дозволити немачку већину. Не може се сумњати да један народ тлачи други. Треба једном поставити федерацију своју земаља, где ће слобода и једнакост бити подједнака за све. У томе треба да буде нова основа Аустрије. Украјинци морају плебисцитом да одлуче о својој судбини.

Сукуп (чески социјалиста): Сутуација, у којој се ми сада налазимо, више је него озбиљна, више него што и сама влада може замислити. Говорник говори из дубине душе народа, из дубине очајних запомагања због оскудице у намирницама, које се не могу наћи, па ма се пели до неба. Појмљиво је када милиони људи прате са нервозом и најћешом пажњом догађаје у Брест-Литовскоу.

Влада треба добро да паази шта ради. Не треба товарити суверену више него што би могао понети.

Треба добро да промислимо, шта значе речи које нам из Русије стижу, када председник вишега савета не жели никакву инкооперацију на рачун његов. Принцип аутодиспозиције у овоме рату постао је интернационалан; само он може донети међународно решење и међународне гаранције. Говорећи о изјави Чеха, говорник сматра да у њиховоме тражењу, да имају своју државу, не треба гледати издајство. То је једино дело пред којим имају сви да се приклоне. Аустриска влада обећала је Пољацима независност и примила се да посредује код Украјине, али је ова одбила. Чешки пролетеријат водиће и даље борбу раме уз раме са пролетаријатом свију осталих народа.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Војт. М. Анђелковић.

БР. 86 УТОРАК 27. МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ГЛАСОВИ О ЗАСЕБНОМ МИРУ СА СРБИЈОМ

Непријатељски тајни агенти шире на све стране у земљама наших Савезника и дотура на нашем фронту и у нашој позадини разне неповољне гласове о Србији. Они причају, како ће, одмах по закључењу мира са Румунијом, Аустрија и њене савезнице закључити засебан мир са Србијом, и да ће Српска Влада на то пристати, јер ће јој у противном случају Централне Силе упутити ултиматум, у коме ће изложити своје услове. Ако Србија не пристане да закључи мир какав Аустро-угарска и Бугарска хоће, оне ће напасти на Маћедонски фронт, и отерати наше и савезничке трупе са фронта, „бацити их у море".

Они чак знају и услове које ће Аустрија понудити Србији, а које ће Српска Влада морати да прими. Ти су услови: да Србија уступи Бугарској Поморавље и целу Маћедонију. Ти исти агенти причају даље, да је г. Војислав Вељковић, бив. министар, пошао из Београда на Крф, да Српској Влади поднесе те услове, који су јој већ познати, да српска опозиција пристаје на те услове, и да захтева од г. Пашића да их и он усвоји, али он се томе противи, те је услед тога избила министарска криза, и зато тако дуго траје.

И ако је Српска Влада све те гласове категорично демантовала, и ако су и „Ратни Дневник" и сви српски и страни листови у Солуну и у иностранству публиковали те деманти-е, ипак се ти гласови и даље проносе. Многи лаковерни и необавештени људи, и у српској публици у Солуну и на фронту, препричавају па чак и увеличавају те неповољне вести и тиме и несвесно служе нашим непријатељима.

Овлашћени смо да понова најодлучније изјавимо, да у свима тим гласовима нема ни трунке истине. Није истина, да ће Србија закључити засебан и сраман мир са својим непријатељима. Није истина, да је ма ко у Србији присталица таквога мира. Није истина, да је последња министарска криза била ма у каквој вези с тим гласовима.

Закључење засебнога и срамнога мира, какав би желели наши непријатељи да закључе са Србијом, била би ужасна издаја и Српске Мисли и опште ствари наших Савезника. Зар би један Србин достојан свога имена и наше славне прошлости и смео помислити на закључење засебнога мира са својим крвним непријатељима после срамнога мира, који је Русији наметнут а на који ће и Румунија бити принуђена, мира који би значио и политичку и економску потчињеност Аустрији и Бугарској.

Србија, њен народ и њена војска, својим надљудским напорима у овоме рату доказали су да им је част дража од живота. На томе путу части истрајаће Србија до краја рата, верна својим моћним Савезницима и убеђена да ће благодарећи њиховој моћној помоћи и патриотизму свога народа, извојевати ча-

стан мир, који ће нам донети слободу и уједињење свих Срба, Хрвата и Словенаца у једну независну и моћну Краљевину, за коју се наш народ бори са подједнаким одушевљењем и у границама Аустро-Угарске монархије и на Македонском фронту. Само такав мир достојан је Српскога Народа и свију досадашњих жртава које је он поднео да до њега дође.

Права је лудост веровати у горе поменуте лажне вести, а право издајство и даље их ширити. Очевидна је намера наших непријатеља, да протурањем тих злонамерних измишљотина покуша ослабити високи морал у нашој војсци и у нашем грађанству. Али сви су ти покушаји узалудни, непријатељ неће успети у својој подлој намери. Само не треба допустити лаковерним и лакомисленим људима међу нама, који хоће да се праве важни доказујући како су боље обавештени од других и како знају важне тајне ствари, да шире те лажне и штетне гласове, који уносе забуну у нашу необавештену публику. Зато је прека патриотска дужност свакога официра и чиновника и у опште свакога доброг Србина, грађанина или војника, да међу својим познаницима енергично сузбија и оповргава све те лажне вести.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 27. марта

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром одбили и растерали једно одељење непријатељске пешадије западно од села Старовине.

Солун, 27. марта

Француски званичан извештај. — Ништа важно.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 27. марта

Званичан извештај од 15 часова. — Ноћ је била обележена жестоком артиљериском ватром, нарочито на левој обали Оазе. Француске извиднице показале су се веома активне и довеле су собом неколико заробљеника. На обали..... неколико немачких препада је пропало. Свуда на осталом фронту ноћ мирна.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана притисак Немаца се настављо северно од Елете у области доњега Куси. Предњи делови француских трупа давали су отпора и успоравали наступање Немаца, који су бројно надмоћни, и наносили им јаке губитке. На фронту на Соми и између Мондидјеа и Ноајона није било никакве пешадиске акције. Обе су артилерије показале живу активност. У Вогезима пропао је један немачки препад северно од Тет-де-Фо. На осталом фронту повремена артиљериска ватра.

Амерички извештај. — У петак у вече непријатељ је покушао на две тачке да упадне у америчке ровове. Први напад је лако одбијен. Што се тиче другог, немачке су трупе остављене да се приближе до бодљикаве жице, и тада је отворена ватра на њих а мало доцније америчка се пешадија кренула у напад и потисла нападаче. Први непријатељски ров је очишћен и непријатељ је био приморан да се повиње ка својим прихватним рововима. Америчка артилерија је одговорила изванредно жестоком ватром на дејство непријатељске артилерије и уњуткала је њене две батерије.

Лондон, 27. марта

Званичан извештај. — Осим извесне активности непријатељске артилерије на разним тачкама борбеног фронта, а нарочито у непосредној близини Бикуа, ништа особито није се догодило.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 27. марта

Званичан извештај. — Јуче на целом фронту повремена и слаба обострана артиљериска ватра. Извиднице су биле активније западно од језера Гарде и у долини Лагарине. На висовима Азијага енглеске патроле су напале разне тачке непријатељске истакнуте линије, уништивши једно предње одељење и довевши собом неколико заробљеника.

ЈУГОСЛОВЕНСКО ПИТАЊЕ

— Огист Говен —

Париз. — Чувени публициста Огист Говен, говорећи о југословенском питању у „Журнал де Деба", вели: Садашња ситуација изазива бојазан код присталица независности народа. Али ипак народи не очајавају. Као што Румуни полажу велику нађу на бољу будућност, тако и Југословени под аустро-мађарским јармом тврдо верују у тријумф њиховог идеала. Шеф парламентарног југословенског клуба у Бечу, посланик Коропец, послао је 14. јануара у име клуба опширан меморар делегатима на конференцији мира у Брест-Литовску. Овај меморар, управо овај документат, повеља, са захтевима Срба, Хрвата и Словенаца, садржи неограничено право слободне примене свију народа Аустро-Угарске. Мир који би садашња ситуација санкционисала не би био мир за народе у Аустро-Угарској. Такав мир био би почетак борбе на смрт и живот и сачињавао би огромну препреку социјалном развићу словенских народа у Аустро-Угарској. Међународни мир био би такође, стално угрожаван таквом ситуацијом.

Поводом овога изнећемо следећа опажања о југословенском питању из „Ревю де Пари": „Ове изјаве, упућене делегатима у Брест-Литовску, прочитане су биле и у аустријском парламенту. Зар оне не представљају грађанску објаву рата? У сваком случају, оне стављају југословенско питање пред цео свет. Оне објављују борбу на смрт и живот, у случају да ови народи остану и даље у данашњем положају: објављују истина унутрашњу борбу, али би та борба морала изазвати преокрет изван земље.

Будућа генерација скупо би платила погрешке данашњих шефова, кад проблем не би био решен приликом закључења општег мира у смислу правде и правичности.

Конгрес у Берлину створио је неприродно стање ствари на Истоку. Измиривши све кабинете, чланови конгреса су мислили да су извршили своје дужности и постигли велики успех. Али су народи, незадовољни постављеним клаузулума, понепали берлински уговор и конфликти су на Балкану, у току 40 година, следовали један за другим. Ти су конфликти довели до великог светског рата. После 1918. године, једнака ће историја поново отпочети, ако се на конференцији мира не поведе рачуна о законитим жељама народа".

ЛИГА НАРОДА

Вашингтон. — У Сенату је вођена значајна дискусија о образовању Лиге Народа у циљу учвршћивања мира после рата. Придаје се велика важност предлогу г. Овена, сенатора из Оклахоме, личног пријатеља г. Вилсона. У предлогу се тражи, да се дозволи председнику Вилсону да позове Велику Британију, Француску, Јапан, Италију и Кину да уђу у Лигу Народа.

Ове би државе имале закључити уговор о основима међународног законодавства. По том предлогу, стране уговорнице имају тражити од Немачке да закључи мир у року од 60 дана. У противном, Немачка се има искључити из Лиге Народа и трговачки одвојити од осталог света за пет година. Да би то и постигла, Лига би имала да забрани немачким трговачким бродовима да улазе у пристаништа држава које су у Лиги. Сем тога, Лига би имала одузети Немачкој све користи увоза и извоза, као и слободан поштански, телеграфски и телефонски саобраћај.

СРБИ И ИТАЛИЈАНИ

Бивши италијански министар спољних послова и италијански амбасадор у Паризу, а сада сенатор Краљевине Италије, г. Титони, упутио је једном нашем резервном мајору, своме пријатељу, писмо, у коме између осталог вели:

„Мој драги мајоре! Ја сам пресрећан што се остварило братство италијанско-српске војске. Са срцем пуним радости придружујем се вашим племенитим жељама за тријумф наше опште ствари. Верујем да ће наша оба народа остварити своје народносне аспирације. Верујем да ће они остати увек сједињени у пријатељству и да ће њихове здружене снаге бити јако јемство за успех будуће цивилизације и правде....."

КЊИЖЕВНОСТ

ФРАНЦУСКОЈ ХВАЛА

У часу: бола, борбе, горчине,
Страшне Голготе, — с јонских обала

Ти нас загрли, к'о дух с висине.
Француска! Хвала!

Утре нам сузе, са душе мучне,
Што их је лила Србија пала,
Пијући чашу судбине жучне.
Француска! Хвала!

Гоњену децу ти нам прихвати.
Чедном љубављу све обасјала,
Нежно, к'о друга Србија — мати.
Француска! Хвала!

Дух се забљеста! Васкрсну мртве!
Кроз трошно тело, живот си дала!
И неста бола! Престаше жртве!
Француска! Хвала!

Нацијо славна! Мајко слободе!
— Захвално кличе: Србија мала: —
Ропства си спасла народе мале.
Француска! Хвала!...

I.-1918. М. Ј. Путниковић.

ПРЕД ОТАЏБИНОМ

У лутању мрачном, без хлеба и крова;
У изгнању један народ са Голготе,
— Што претрпе судбу праведнога Јова, —
Сад огњиште греди, што му демон оте.

На вратнице своје отаџбине свете,
Са руком Херкула бије громко смелом.
Отаџбини хита, — као мајци дете,
Радосно, са чежњом, — крљу узаврелом.

А демон се грчи, к'о грешник у мраку,
И пресуду чека за паклена дела,
И дрхтаво блене у дубоку раку;
Већ чује почетак крвавог опела...

Положај М. Ј. Путниковић.
I—1918. г.

МАРС

— Из збирке „тужни Сонети —

Немо и блед стоји Марс, божанство рата
и гледа страхоту: својих руку дело.
И поче да сумња, да је он зацело
смоћно божанство тог страшног заната.

Не, он није хтео рат ужасан тако,
ни то море крви, што се сад пролива.
Стојте, о зверови!... Већ и Олимп плива
по том грозном мору! Та ово је пак'о!!

И божанство рата мач положи Богу:
„Свемоћни, опрости!... Ја више не могу
бити, што сам био; већ пливам по крви."

Док божанство јеца, Господ гроли мртве:
„Са Марне и Соме то су свете жртве, —
остајеш бог рата док се крвац сврви."

Положај, 1918. Душан О. Лукић.

КОНКУРС

Решењем Начелника Штаба Врховне Команде ОСБр. 10.574 од 16. марта т. г. отворен је при Аутомобилској Команди и други курс за спрему шофера.

На овај курс примиће се до 100 слушалаца.

Курс ће почети 1. јуна ове године.

1. — Право на конкурс имају:

а) добровољци младићи, који су ослобођени војне службе и

б) неборци из позадине који изјаве жељу за изучавањем шоферског заната.

2. — Услови су за пријем на овај курс:

а) да кандидати нису млађи од 18 ни старији од 35 година;

б) да су здрави и способни за шофере; да нису кратковиди ни сакати, што ће утврдити комисија коју одреди Начелник Саобраћајног Одељења Врховне Команде;

в) да се обавежу писмено да ће прослужити у Аутомобилској Команди најмање годину дана;

г) да су свршили најмање четири разреда основне школе или коју другу равну њој на пр. занатску и др.;

д) да своје пријаве пошаљу редовним путем до 20. маја најдаље Начелнику Саобраћајног Одељења Врховне Команде а пријављени кандидати да се лично јаве Команданту Аутомобилске Команде на дан 25. маја т.г.

3. — Принадлежности примљених слушалаца док су на курсу и доцније као шоферима одређиваће се по постојећим прописима о томе.

4. — По свршеном курсу сви слушаоци полагаће испит пред комисијом коју одреди Начелник Саобраћајног Одељења.

5. — Они слушаоци који не покажу задовољавајући успех или нису доброг владања упућиће се допунској команди за распоред на друге војне службе према њиховим способностима.

Штампарски Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 87. СРЕДА, 28. МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

СПОРАЗУМ И РУСИЈА

Уговор о миру са Русима. — Последице Руског Пораза.

Закључењем засебнога мира између Немачке и њених савезница: Аустрије, Турске и Бугарске са максималистичком Владом Народних Комесара у Петрограду с једне стране и са привременом Украјинском Владом с друге стране, успели су Немци да Русија привремено иступи из савеза са Силама Споразума. То иступање Русије из савеза са нама и нашим Савезницима дало је повода необавештеним круговима наше публике за посве нетачна схватања и велике бојазни, чија је неоправданост очевидна.

Уговор о миру, који је Немачка силом наметнула руским Бољшевицима, превариви их да пристаје на мир без анексија и на право народа да сами располажу својом судбином, ни издалека не може имати тако тешке последице за Србију и њене моћне Савезнике, као што се то у први мах необавештенима учинило.

Пре свега, тај уговор нема никакве међународне важности, јер је закључен са двема незаконитим насилничким владама (максималистичком и украјинском), које нису признате ни од које друге европске државе осим централних, и које нису израз слободне воље Руског Народа, законитим путем исказане. Руска Уставотворна Скупштина, која је једина законита власт у Русији, огромном већином гласова изјавила је да не признаје владу самозваних Народних Комесара нити мир, који су они, без њеногa овлашћења, закључили са Немачком. Исто су то изјавила и сва Посланства Русије на страни.

Територије, у којима су узурпирали власт Бољшевици (максималисти) и Украјинци, само су два дела Руског Царства, чији много већи делови имају засебне, независне владе (у јужној Русији, централној Русији, на Кавказу, у Сибиру) које не признају власт Бољшевика и изрично одричу сваку важност уговору о миру, за који и сама бољшевичка влада вели, да јој је силом наметнут и да су Централне Силе погазиле сва обећања, којима су их намамиле у Брест-Литовск.

Са гледишта међународнога права, поменути уговор о миру и није никакав уговор, јер му недостаје основно обележје сваког пуноважнога уговора. Тај уговор је само један нов, писмени документат немачкога варварства, цинично гажење свих основних начела Европскога Јавнога Права, груби акт једног страховитог међународног насиља, којим су Владе потписнице за свагда обешчастиле своје државе. Тај уговор веже само бољшевичку и украјинску владу у Русији: чим те владе, које су се само у своје име обавезале, падну, пашће и тај уговор, и онда ће опет Централне Државе бити у рату са Русијом. Судбина Русије решиће се дефинитивно тек на Конгресу Мира, на коме ће, после несумњиве победе над Немачком, наши Савезници вратити Русију у њене старе границе, и осигурати њену слободу и независност и ин-

тегритет њене територије као и свима осталим европским државама. Енглеска и Француска и њихове Савезнице могу само постојањем велике, снажне недељиве Русије осигурати свету трајни мир и сачувати га од пангерманске хегемоније. На Конгресу Мира осигураће наши Савезници права и оправдане аспирације Рускога Народа као да Русија и није престала бити у савезу с њима. За Велике Силе Споразума, као што су то Вилзон и Лојд Џорџ изрично изјавили, то је дуг части. Америка, Енглеска, Француска, Италија и Србија као и сви њихови Савезници неће никад заборавити да је за општу свету ствар у овом рату Русија жртвовала три милиона својих најбољих синова, славно палих на бојном пољу.

Али услед помућености јавних односа у Русији, изазване анархијом Бољшевика и Украјинаца, Руска Војска у тим двема провинцијама више не постоји, а у осталим деловима Русије није у стању да врши своје савезничке дужности према Споразуму. Услед издаје Максималиста и Украјинаца дезорганизована је славна и моћна Руска Војска, која је својим снажним офанзивама и победама над Аустријанцима и Немцима омогућила победу на Марни, одбрану Вердена и италијанске успехе на Сочи, и тиме учинила нашим великим Савезницима огромне услуге. Не постоји више Источни Фронт, који је толико страха и бриге задавао Немцима и њиховим савезницима и држао приковане за себе толике армије немачке и аустријске.

Мора се дакле признати, да је иступање Русије из нашега савеза одиста војнички и дипломатски успех Немачке. Али данас, кад и сами Немци признају Споразуму знатну надмоћност у броју војника, у оружју, муницији и свима средствима за ратовање, бесмислено је уобразити, да је због Руса све пропало, да је пораз Русије и за нас и наше Савезнике страховита, непоправима катастрофа.

На против, ко је год пажљиво пратио развој догађаја на бојиштима и иоле познаје садашњу војну, политичку и економску ситуацију у свету, мора знати, да се услед пораза Русије војна ситуација наших великих Савезника није битно изменила.

М. В. Ђ.

— свршиће се —

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 28 марта

Српски званичан извештај. — 27. марта ништа важно.

Солун, 28. марта

Француски званичан извештај. — Артиљериска двобој и живост патрола на многим тачкама фронта. Енглеска авијатика бомбардовала је непријатељске логоре јужно од Демир Хисара.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 28. марта

Званичан извештај од 15 часова. — Велика живост обеју артилерија на многим тачкама фронта северно од Мондидије и између тога места и Ноајона. На левој обали Осве није било пешадиске акције. Повремено бомбардовање. Сходно издатим наређењима, француски предњи делови су се повукли на утврђене положаје југозападно од доње шуме Куси и јужно од Куси ле Шато. Држане стално под ватром, немачке трупе су претрпеле велике губитке у току тих операција. Северо-западно од Рекса два непријатељска препада су пропала. Још мање среће су били други немачки покушаји вршени против ованих француских одељења близу Епаржа, на сектору Рејова, северно од Бонома.

На осталом фронту ноћ мирна.

Званичан извештај од 23 часа. — Северно од Мондидије немачка артилерија, коју је жестоко тукла француска, бомбардовала је више тачака на положајима француским. У области Хангар ан Сантер Французи су својом ватром спречили један немачки напад да избије из немачких линија. Французи су одбили један непријатељски

покушај западно од Новјона, на сектору Бјермон. На левој обали Овзе повремена артилериска борба. Француске батерије су тукле и растерале непријатељска прикупљања у области Куси-ле-Шато. Никакав важнији догађај није се десио на осталом фронту.

Лондон, 28. марта

Званичан извештај. — У току ноћи помакли смо нешто мало нашу линију на јужној обали Соме, источно од Вер-су-Корби. Северно од Соме, задобили смо неколико заробљеника са једним митраљезом у близини Невил Витас. Непријатељска артилерија показала је појачану живост у току ноћи на целом енглеском борбеном фронту. Непријатељ је дејствовао гранатама између Ланса и канала Ла-Басе и источно од Армантијера.

После силног бомбардовања наших положаја од канала Ла Басе па до близу Армантјера, непријатељске знатне снаге напале су јутрос енглеске и португалске трупе које су држале тај сектор. Користећи се густом маглом која је онемогућавала свако осматрање, непријатељ је успео да продре у савезничке положаје у близини Нев-Шапела, Фокисара и пољског добра Ла Кордонери. После жестокога боја, који је трајао целога дана, непријатељ је успео да потисне португалске трупе у центру и британске на бочним линије на реци Лиси, између Естерда и Максмаура. На оба бока ми држимо положаје у близини Живанши и Флерпе. Око те две последње тачке развијале су се упорне борбе и непријатељ је потиснут. Ришбург, Сен Васт и Лаванти су отети од непријатеља. Жестоки бојеви настављају се на целом фронту. Јужно од Араса водиле су се опште борбе у току којих смо заробили неколико војника.

Лондон, 28. марта

Званичан извештај. — Британски авијатичари су бацили више од 500 бомби и избацили 50·000 митраљеских метака на непријатељске сконцентрисане трупе. Они су у ваздушним борбама оборили 26 немачких аероплана.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 28. марта

Званичан извештај. — У угњуву Азијага нашим дејством противу непријатељских батерија изазвали смо неколико експлозија и пожара у непријатељским линијама. Пред Фагари потопљене су неке непријатељске лађице нашом артилериском ватром. На живу противничкову пушчану ватру између Салгареда и Зенсона одговорили смо енергичним рафалама. На осталом фронту никакав важнији догађај. Наши авијатичари оборили су један непријатељски аероплан код Санта Луција ди Пјаве.

Крф, 27. марта

На данашњој скупштинској седници прочитан је овај телеграм француског парламента:

Његовом Превасходству Господину Брачинцу,
Председнику Скупштине

У почетку своје седнице Француска Скупштина поздравила је једнодушним и дуготрајним пљескањем депешу Српске Скупштине. Она ми је наложила да умолим Ваше Превасходство, да доставите члановима Скупштине израз наше живе захвалности на овој великој манифестацији. Заједно са српским народом непоколебљиво верујемо у дефинитиван тријумф Правде.

Дешанел.

Саопштење овог поздрава Скупштина је саслушала и поздравила бурним пљескањем.

Крф, 27. марта

Поводом изјаве Српске Владе у Скупштини грчки министар иностраних дела, Господин Политис, известио је Господина Пашића преко српског атинског посланства, да је са великим задовољством примио к знању делове српске изјаве о спољној политици, који се односе на Грчку и у којима су срдачно опредељени циљеви рата Србије. Господин Политис је изразио топлу захвалност Грчке Владе, дајући поново уверење, да ће Грчка, свесна солидарности која спаја обе савезничке земље, неминовно заступати српске интересе са истим одушевљењем као и грчке интересе.

Крф, 27. марта

Г. Д-р Анте Трумбић, Председник Југословенског Одбора, упутио је Српској Влади честитке на мислима које су изражене у експозе-у спољне политике Србије.

(Пресбиро).

СРБИ И ЈЕЛИНИ

Председник Краљевске Владе добио је из Атине ову депешу:

Његовом Превасходству Господину

ПАШИЋУ

Председнику Министарског Савета Србије —

КРФ.

Тронутим срцем подносимо Вашем Превасходству изразе своје дубоке захвалности и своје честитке пуне поштовања на лепим речима које сте приликом отварања скупштинског сазива изговорили о потлаченим народима. Како смо и сами подносили оне исте свирепе патње које је трпео и храбри српски народ, то смо могли да осетимо и оценимо боље но ма ко други сву лепоту и племенитост начела која сте високо проклamовали на понос Србије и на част целога Човечанства. Неослобођени Јелини који су одавно у најбољим везама са Србијом, увек су испoведали према њој најискреније дивљење, не заборављајући никада част коју је њен храбри и јуначки Краљ учинио њиховом верском и националном центру Васељенској Патријаршији и узвишеној свесрдноj учешћа како у њеној срећи тако и у њеној несрећи. У последње време још више је порасло њихово дивљење према јуначком српском народу, који је пружио целом свету пример велике храбрости, стрпљења и самопрегоревања. Поздрављајући у Вашој личности величину српске душе, ми смо уверени да ћемо ускоро видети славом овенчану Србију уједињену, велику и поносну што је својим епским борбама допринела ослобођењу свих потлачених народа. Јелинство, које се вековима борило и подносило тешке жртве за слободу народа и за цивилизацију, неће никада заборавити признање, које је Ваше Превасходство одало његовој Стварн оним лепим речима. Достојно својих предања и своје дужности, оно ће знати и умети да затражи, споразумно са слободним народима, осигурање своје будућности и интегралнога народнога уједињења.

Вама, Превасходство, и храбром Српском Народу наша захвалност и наше искрено дивљење.

Председник централног комитета
неослобођених Јелина,
Евангелидес.

ГОДИШЊИЦА УЛАСКА У РАТ СЈЕДИЊЕНИХ АМЕРИЧКИХ ДРЖАВА

Париз. — Приликом годишњице ступања Сједињених Држава у рат, г. Поенкаре је упутио г. Вилсону овај телеграм:

„Протекла је година дана како су Сједињене Америчке Државе, под Вашом узвишеном и племенитом управом, донеле са јединственим одушевљењем одлуку, да учествују у величанственој борби коју воде слободни народи противу разбуктаног беснила империјализма. Храбри амерички војници непрестано пристижу на бојиште и њихов изврстан шеф је већ у име њиховог захтевао част, да и они послуже на бојним пољима где се одиграва судбина света. Допустите ми, Господине Председниче, да изаберем прилику ове дирљиве годишњице и да вам кажем још један пут у овим озбиљним и свечаним часовима, да се срце Француске осећа близу срца Америке. Обе наше земље знају да се заједнички боре за праву и слободу а противу завојевачког и у исто време подмуклог и брутalног духа. Оне виде јасно пред собом оне племените циљеве, које сте Ви бесмртно одредили и одлучене су не као наши непријатељи, да се чине да их примају како би се што боље од њих удаљили, већ да од њих створе за дуже време светлу стварност. Раме уз раме ми ћемо наставити неуморно до победе овај рат ослобођења, који мора утврдити судбину човечанства."

Г. Вилсон је одговорио:

„Захваљујем Вашем Превасходству на љубазном телеграму којим сте ме почаствовали приликом годишњице ступања Сједињених Држава у овај рат. Ми се поносимо што смо придружени јуначкој и племенитој Француској у овој борби, којој је циљ да се одбије насртај немачких милитариста и да се извојује признање слободе народне суверености и пуног развијања свих народа. И ако у минулој години нисмо стигли да извршимо све оно што смо намеравали или желели да изведемо, надам се да ће Француска сматрати оно што смо учинили као доказ наше чврсте решености, да наставимо и даље уважавање наших напора до победе права и уништења неправде. Ми јасно појимамо циљеве за које се боримо, и сви ће наши извори бити посвећени њиховом остварењу. Јунаштво, које храбри синови Француске показују у одбрани њихове драге отаџбине, испуњује нас дивљењем и ми се искрено надамо да ће и синови Америке заслужити велики део поноса у слави крајње победе."

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 88. ЧЕТВРТАК. 29. МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

СПОРАЗУМ И РУСИЈА

Уговор о миру са Русима. — Последице Руског Пораза. (2)

Већ одавно Споразум није сматрао Русију као војничког фактора, није рачунао на њену војску, онеспособљену за сваку акцију политичком анархијом у земљи. У извесном погледу засебни мир са Русијом не само да неће шкодити Споразуму него ће му донети и велике користи. Док је Русија била члан Споразума, морале су Француска, Енглеска и Америка да јој непрестано шаљу новаца, оружја, топова, муниције и да је снабдевају сваковрсним потребама. За пренос тога материјала био је заузет велики број савезничких бродова. То снабдевање Русије коштало је Савезнике огромне суме новаца. Сав тај материјал и новац, сви ти бродови, остају сад на расположењу Америци, Енглеској и Француској за подмиривање својих потреба.

Али највећа корист за наше Савезнике, која не само попуњује празнину, изазвану иступањем Русије, него и далеко надмаша услуге, које је Русија могла чинити, произлази из ступања Америке и Јапана на место Русије. Целокупна војна, финансијска и економска снага Сједињених Држава Северне Америке и интензивно учешће свих слојева њеног становништва (кога има преко 100 милиона), као и сва војска и флота Јапана (који има око 60 милиона становника), сва његова индустрија и сва његова финансијска моћ потпуно стоје на расположењу наших Савезника и обезбеђују им победу над непријатељем. По последњој изјави америчког министра војног г. Бекера, америчка војска износи сад 1,200.000 војника, од којих се већ половина налази у Француској, а до јесени ове године тај број ће се попети на 2,000.000. Јапанска војска, чија је мобилизација већ наређена, износи преко четири милиона војника. Она се по храбрости, спреми и опреми може да пореди са најбољим војскама. Исто тако је важан факат нагло развијање енглеске војске, која је у јесен 1914. износила 180.000 војника, а која сад има пет милиона одличних војника, чијим се борбеним способностима и сам непријатељ диви и јавно им одаје признање.

Из горе наведених разлога, у свима државама Споразума влада највеће самопоуздање и непоколебива вера у скору победу. И док јавно мњење у тим државама једнодушно тражи, да се рат настави до потпуне победе над Немачком, сви велики листови у Немачкој и Аустрији непрекидно вапију за миром, широке народне масе умиру од глади и ишту мир по сваку цену. Немачка Врховна Команда, тешком унутарњом политичком и економском ситуацијом у земљи принуђена, да предузме офанзиву на Западном Фронту у најгорој сезони, под скроз неповољним климатским околностима, читав месец дана раније него је хтела, претрпевши тежак неуспех у првој фази те офанзиве (у пркос страховитих жртава није постигла ниједан од циљева те офанзиве: одвојити Француску Војску од Енглеске Војске и, по једнима, до-

чепати се мора, а по другима узети Париз или бар Амијен) не престаје саветовати немачком народу, да се не одаје претераним надама, јер су Енглези и Французи силни противници, јер се има очекивати снажна франко-енглеска контра офанзива, јер Немци морају бити готови, у пркос поднесених огромних жртава, да поднесу још веће жртве, ако желе немачки мир.

Аустриски ћенерали у уводним чланцима великих листова доказују, да је та офанзива осуђена на неуспех и да ће страховите жртве бити излишне. А обе Царске Владе тих земаља, у којима је тако строга војна цензура, допуштају да се такви чланци публикују. Докле меродавни чиниоци и народи у државама Споразума мирно очекују развој догађаја, убеђени у победу права и правде, дотле сви фактори и званични и незванични у Централним Државама не крију своју узнемиреност, чине очајне напоре, да и код својих противника изазову покрет за миром. Аустрија отворено изјављује да неће више да ратује, а немачки канцелар барон Хертлинг непрекидно уверава, да би се мир могао одмах закључити, само кад би Савезници Споразума пристали на Конференцију мира, јер је Немачка готова да усвоји услове председника Вилсона изузевши питање о Алзасу и Лорени и питање о Русији.

Из свега горе изложеног јасно се види, колико је мало користи донела нашим непријатељима превара извршена над Русијом уговором мира у Брест-Литовску. У пркос руског пораза крајњи пораз Немачке је несумњив.

М. В. Ъ.

У чланку „Споразум и Русија“ у јучерашњем броју, у другом ступцу на првој страни изостављена је случајно једна реченица. Дотични став треба овако да гласи:

„Са гледишта међународнога права поменути уговор о миру и није никакав уговор, јер му недостаје основно обележје сваког пуноважног уговора (било државно-правне или приватно-правне садржине): слободно изражена воља, драговољно дати пристанак обеју уговорачких страна“.

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 29 **марта**

Српски званичан извештај. — 28. марта ништа важно.

Солун, 29. марта

Француски званичан извештај. — Живост патрола на разним тачкама фронта.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 29. марта

Званичан извештај од 15 часова. — Ноћ је била обележена читавим низом локалних акција које је непријатељ предузимао на многим тачкама..... Огорчена борба се водила око заузећа Гривена, који је прелазио из руку у руке. Око 3 часа француске су трупе једним противнападом повратиле цело село.

.....Французи западно од Кастел претрпео крвав неуспех. Немци ништа нису били боље срећне у области Сизуа. Северо-источно од брда Рено француске су извиднице заробиле неколико војника и заплениле два митраљеза. На левој обали Оазе и у области Канала повремена артиљериска борба. Северо западно од Ремса, Французи су успешно извели један препад у немачке линије и заробиле неколико војника. Велика активност обеју артилерија на левој обали Мезе, у шуми Апрмон и у Воевру у области Флире.

Званичан извештај од 23 часа. — На фронту северно од Монидјеа и у области канала код Оазе артиљериска борба се одржала доста жестока. Никакве пешадиске акције. Французи су заробили око 30 војника у току борби које су се водиле прошле ноћи. На осталом фронту дан је прошао релативно на миру. Потврђује се да су четири немачка аероплана оборили француски пилоти 18., 20. и 24. марта а пети у току последњега дана.

Лондон, 29. марта

Званичан извештај. — На каналу Ла Басе упорне борбе су се наставиле синоћ и ноћас. Наше трупе држе линије на рекама Лав и Лис и жестоко су се ангажовале противу непријатеља на прелазима те реке код Естера и код Бак Сен Мор. Живанши, у који је непријатељ успео да продре, повраћен је мало доцније у току једног успешног противнапада који је вршила 55. дивизија. Ова је дивизија заробила 750 војника у току борби на том сектору. Јутрос рано непријатељ је отворио жестоку артилеријску ватру на наше положаје источно и северно од Армантјера на све до канала Ипр—Комин. Јавља се да су борбе отпочеле на јужном делу тога фронта. На британском фронту јужно од Соме водиле су се локалне борбе синоћ на извесним тачкама, али се ситуација ни у колико није изменила.

Доцнији извештај. — После артилеријске ватре, о којој је већ јављено, непријатељ је јутрос предузео један веома снажан напад на наше положаје између Лиса, Армантјера и канала Ипр—Комин. Жестоке борбе вођене су се на томе сектору целога дана, као и на целом фронту северно од канала Ла Басе. Северно од Армантјера непријатељ је својим налетима приморао наше трупе да се повију до линије: висораван Витнајете—Месин—Плекстирт. Немачка пешадиска одељења која су била себи прокрчила пут у Месин, одбачена су јутрос у току једног противнапада наших трупа. После дуже борбе, непријатељ је успео да пређе јужно од Армантјера на леву обалу Лиса, на извесне тачке источно од Естера и у близини Бак Сен Мор. Јутрос је непријатељ такође пешице преко Лаве код Лесема, али је, противнападнут нашим трупама, отеран из села и пребачен преко реке. Између Естера и Живанши-а наши су положаји одржани. На осталим деловима британскога фронта дан је протекао релативно на миру.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 29. марта

Званичан извештај. — Обе артилерије су се узајамно тукле са највећом живошћу у току јучерашњег дана на фронту између Астика и Брента. У угњуњу Азијага непријатељске патроле биле су приморане да се повију, оставивши неколико заробљеника. Код Капозиле једно наше нападно одељење уништило је посаду једног непријатељског малог истакнутог положаја.

Париз, 29. марта

Његово Краљевско Височанство Краљевић Ђорђе отпутовао је у Лондон.

Крф, 28. марта

Председник Скупштине упутио је Господину Трумбићу, Председнику Југословенског Одбора, приликом отварања Конгреса у Риму, ову депешу:

„У име Народне Скупштине част ми је упутити братске поздраве члановима Конгреса потлачених народности у Аустрији. Убеђена у апсолутну потребу споразума између подјармљених народа Хабсбуршке монархије, Скупштина жели Конгресу успех у његовој радњи на раскинуњу ланаца који ометају њихово развиће у току века".

(Пресбиро).

МОЛЕБСТВИЈЕ У БАЧУ

У лепој цркви живописнога и питомога села Бача, одржано је прекјуче молебствије за победу наших Савезника на Западном Фронту, где се у овај мах бије највећа битка од како је света.

Чинодејствовао је пречасни архимандрит г. Бједов са свештеницима из Армије и из околине.

Молебствију су присуствовали: Његово Краљевско Височанство Наследник Регент Александар са Својим ађутантима и ордонансима и осталим дворским особљем, командант Армије војвода господин Мишић са начелником свога штаба, командантима, начелницима, шефовима секција и официрима свога Штаба, командант Коњичке Дивизије, са официрима свога штаба, начелник среза мориховског г. Стеван Николић са својим чиновницима и многи побожни хришћани оба пола из Бача и околних села.

После молебствија изговорио је једну од својих најлепших беседа пречасни отац, архимандрит г. Бједов, духовник Армијскога Штаба о значају велике битке на Западном Фронту одајући

достојно признање ненадмашној храбрости наших племенитих и моћних Савезника. Учени архимандрит спада у наше најбоље црквене беседнике. Својом дивном беседом узбудио је до суза све присутне, који су се усрдно придружили његовим речитим топлим молитвама Свемогућем за победу оружја наших храбрих Савезника и дефинитивни тријумф наше праведне ствари.

Ђ.

ИЗ ЗЕМЉЕ РОПСТВА И НАСИЉА

Берн. — Велико врење, које влада у словенским круговима у Аустро-Угарској, стално се погоршава услед ратоборног држања органа немачких партија, који отворено бране Чернина у његовим жестоким нападима против Словена и социјалиста. Велики су се састанци држали у Прагу прошлога четвртка и петка. Чешки вођи Расхин, Клофач, Мемец, Сукуп и Руска одговорили су аустриском министру иностраних дела енергично, најавивши нарочито да Чешки народ зна врло добро, да му никада слобода и независност неће доћи до Аустро-Мађара или од њихових савезника, али да ипак и у пркос свима претњама и казнама Чеси неће ни у колико изменити свој национални програм, који имају да изврше и који представља примену начела која је објавио председник Вилсон у својим правичним беседама. „Ми нећемо допустити да будемо обрхвани једним тренутним неуспехом, изјавио је демократски посланик Расхин. Ми знамо да се ничему не можемо надати од стране народа који су у савезу са Аустро-Угарском, али ми знамо и то да крајња победа припада Правди и Праву".

Никаква сила на свету, закључује посланик Мемец, не може спречити остварење нашег националног програма".

„Социјалисти снажно подржавају Чехе и Југословене и огорчено нападају Чернина и немачку владу. Стање у радничким круговима ја тако критично, да су бечке власти наредиле да се прошлога четвртка растурају по фабрикама и по улицама плакате којима позивају народ на присебност и испуњење његових патриотских дужности, чувајући се од напуштања радионица.

Лондон. — Према једном телеграму из Цириха, гроф Чернин је одгодио свој полазак за Букурешт због компликација које су настале у мутној ситуацији у Аустро Угарској.

Париз. — У беседи коју је пре неколико дана изговорио пред изасланством бечке општине, гроф Чернин је жучно напао председника народног чешко-словачког Већа, г. Масарика: „Бедни и жалосни Масарик није осамљен у своме роду, повикао је министар, има још других Масарика у унутрашности монархије."

Као год што су у Немачкој оглашени за умне слаботиње сви они, дипломати или индустријалци, који се усуђују да прстом укажу на одговорност немачке владе у питању о пореклу рата, исто тако се и у Аустрији називају подлацима Словени који изјављују да се бране од угњетавања које „жандармска држава" врши над њиховом независношћу и њиховим народним предањима.

„Журнал де Женев" показује да, и поред Чернинових увреда, бедни и жалосни Масарик заузима видно место међу научницима ове епохе, па онда оцртана трудољубиву и плодоносну каријеру овога филозофа историчара који је, после озбиљних студија у Бечу и Лајпцигу, држао предавања најпре на универзитету у Бечу у својству доцента, затим на Пражком универзитету као професор филозофије и социјологије и најзад, гоњен у Аустрији због његовога мешања у чешке политичке послове, приморан је био да оде на универзитетску катедру у Лондон. Овај лист наводи речи које је г. Масарик изговорио у Женеви 1915. године приликом петогодишњице чешке реформе:" Наша реформа, као и свака друга, нити је била нити је сада завршена. Она је стално дејствовала, она стално греди ка својој еволуцији, она захтева стално обнављање, сталну тежњу ка бољем, стално усавршавање, стално напредовање. Ми се боримо против насиља, па с тога не желимо прибегавати насиљу и нећемо никада њему прибећи први, али ћемо се од њега бранити чак и гвожђем." А женевски орган додаје: Ове речи не представљају никакву претњу ма да су изведене озбиљна опомена за управљаче монархије. Лако је појмити зашто гроф Чернин дрхти кад констатује потпуну сагласност у осећајима између научника и г. Масарика с једне и чехо-словачког народа с друге стране."

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 89 ПЕТАК, 30. МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ПАШИЋ И ФОШ

Крф, 29. марта

Поводом именовања ђенерала Фоша за главног команданта, Председник Министарског Савета упутио му је следећу депешу:

„Хитам, Ђенерале, да Вам из свег срца честитам на високом одликовању. Ја не сумњам да ће војске, које су дале и које стално дају доказа о својој храбрости и патриотизму, вођене вашом мудрошћу и вашим познавањем ратне вештине, умети да осигурају свету трајан мир дефинитивном победом, што ће учинити да Ваше име буде занавек записано у историји."

Ђенерал Фош је одговорио:

„Веома дирнут Вашим благонаклоним изразима, желим да Вас уверим, да је Ваше поуздање у савезничке трупе потпуно оправдано. Оне ће умети да заједничком непријатељу наметну победу и мир са накнадом."

(Пресбиро).

БУГАРИМА

До јуче сте ћутали као труле лешине у гаравим веригама турског ропства. Никад, ни један ваш дах за слободом, ни један узвик храбрости није заплашио ваше крвничке господаре, достојне својих млитавих робова.

Ваше комшије и браћа су искрзалом рамицом и тупом мотиком здробили железне ланце и из дима и огња, кроз врисак и јаук смрвљених душмана, крвави од опанака до изношених шубара, на врховника отетих крвних, османлијских јатагана, изнели сунце слободе на дисната чука Шумадије и са пирамида тела борача палих за њу, гласом дивова-победника објавили ширином небеског свода: Васкрс Раје.

Ви сте гинули у страху и мраку; свет за вас није чуо ни знао, и до данас вас не би било, народи човечанства, да браћу из широких степа није коснула ваша беда.

Два најславнија имена ваше историје: Плевна и Једрене, — су дела туђих руку. Два најновија имена вашег народног живота: Брегалница и Валандово, су најверније слика вашег ништавства и ваше крвничке душе.

На бреговима скрханих костију оних, што дођоше с далеких северних страна, да у својој крви утопе душмане ваше, нижу се данас ваши градови, села и засеоци, а у њима гмижу незахвалне гомиле народа издајника, што нема светиња и не зна за част људи.

Плод ваших поља, засејаних костурима ослободилаца ваших, храни убице и делате оних што вам живот даше. Од храстова ваших шума, столетних сведока племените душе братске, искресали сте вешала невиној деци њиној.

Вај! незахвални и продани роде умртвљене савести и сахрањене части, зар си заборавио, у заносу лудила твога, бескрајне поворке осакаћених дивова наших за твоју славу и величину, што прокрстарише уз бојни узвик ратишта твоја кроз дажд вредих зрна душмана твојих? Зар сте заборавили да је сваки трун бојних поља ваших заливен крвљу бораца наших што падоше за вас! Време ће срушити пирамиде гробова синова наших, снизане под Једреном и по Тракији; божје суде ће испрати дебели млаз крви што се вукао по проклетој земљи вашој за уморним стопама рањених бораца наших. Али ће свака зова, што никне на земљи пошкропљеној крвљу нашом, ра-

сутом за вас и потрушеном костима нашим, скрханим у борби за вас, кроз свирање ваших чобана причати луговима и гајевима, птицама и путницима о издаји вашем. Нико вас није познавао и ускоро ће цео свет знати недела незахвалне душе ваше.

Имали смо живот и слободу, јер нисмо жалили крви да је и вама дамо. Срећна будућност је гордо прилазила нама по стази, обележеној костурима нашим. Бедници! Наша вас је срећа отровала, а будућност светла заслепила! Себичне кукавице, избезумила вас заслужена слава браће!

Једина свест, што је имате, свест о ништавилу и неспособности вашој, дигла вас у недостижне висине крволока од зината!

Прогнали сте нас из земље, здружени с крвавим хордама као што су ваше, мучким нападом побеснеле звери; наш сте јед слили у пламен и сажегли тековине труда и зноја нашег; на згариштима наших светих домова измрцварили сте невинашчад нашу и окрвавили до рамена зликовачке руке, разбојници!

Вриштите од животињског беса, занети задахом вреле крви жртава, што издишу под ногама вашим, бесне оргије ваше миришу на дим и крв и остављају гаравe стене и рушевине огњишта наших, крај којих се однихаше орлови што уз клик полажише у помоћ вама.

Свим, што сте били и јесте; свим што чините и чинисте, — крвави до костију и звери до сржи у њима, — ви сте се високо дигли. На снежним висовима вашег Рила, Родопа и Балкана, у охолом ставу засићених зликоваца, осмотриће вас једнога светлог дана цео свет и пљунути вас у безумљена лица, бесне звери! Нико вас одатле скидати неће: ни Историја, ни свет, ни Будућност.

И када једне румене зоре, уз заносну звиждску химну слободи, Вечита Правда васкрсне све паћенике и мученике — жртве беснила вашег, — жртве ће ваше, васкрсле у рују Слободе, показати изможденом руком на студене и мрке кипове ваше на снежним висовима Родопе, Рила и Балкана и кликнуће громко пространством васионе: „Ено Крвавих Богова Злочина, на недостижној висини!"

Нико вас није познавао, а тада ће вас познати сви.

Г.

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 30 марта

Српски званичан извештај. — 29. марта јача обострана артиљериска ватра у области Доброг Поља.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 30. марта

Званичан извештај од 15 часова. — Француска артиљерија се показала активна у току ноћи између Мондидјеа и Ноајона. Узето под француску ватру, једно немачко одељење се распршгало у области Орвиље-Форен пре него што је и успело да се дохвати француских линија.

.....и источно од Ремса Французи су успешно извели неколико препада и вратили се са 12 заробљеника. У Шампањи, непријатељ је напао истакнуте француске положаје источно од Суена, али је потиснут после жилих борби. Други један покушај непријатеља у шуми Апрмон пропао је такође под ватром Француза.

28. марта ватром француских митраљеза оборена су два немачка авиона.

Званичан извештај од 23 часа. — Жестока артиљериска борба на извесним тачкама фронта северно од Мондидјеа и у области Ласињи. Прошле ноћи и јутрос Французи су одбили два немачка, доста жива, напада на сектору код Ноајона. Повремена артиљериска ватра на обема обалама Мезе и у шуми Ле Претр.

У току месеца марта, по новом, оборили смо 26 немачких аероплана топовима противу авиона. Од тога осам апарата је оборено ноћу. Томе броју треба додати још и два аероплана који су оборени такође топовима приликом напада ноћу између 26 и 27. фебруара.

Лондон, 20. марта

Званичан извештај. — Битка се наставља на целом фронту од канала Ла Басе до канала Ипр—Комин. Упорне борбе водиле су се у близини канала око Лане и Лиса, у околини Лестрема и Армантјера. Наше су се трупе повукле од Армантјера који је пун гасова. Северно од Армантјера нема много промене у ситуацији. Жестоке борбе наставиле су се до дубоко у ноћ прошле ноћи у близини Плетстирта—Месин и Вит-

пајете. На осталом енглеском фронту ништа ново.

Доцнији извештај. — Непријатељ је снажно наставио своје нападе у току дана на целом северном борбеном фронту. Жестоки и обновљени налети вршени су од стране немачких свежих дивизија у области реке Лаве, између Луана и Лестрема. У тим борбама 51. дивизија је одбила све нападе, наневши велике губитке непријатељу а успешним противнападима повратила је положаје у које је непријатељ успео да продре. Жестоке борбе водиле су се код Естера и између тога места и Стинверока. И на томе сектору непријатељ је такође нападао са великом снагом и успео да нас потисне до северно од тих двају села. Северно од Армантјера непријатељ је јутрос нападао наше положаје у шуми Плетстиртa, где је нешто мало напредовао. Нешто мало северније непријатељ је јутрос вршио жесток напад на наше линије у близини Витшајета и Холебеке, али га је 9. дивизија потпуно одбила, наневши му веома тешке губитке. Борбе се настављају на целом фронту између канала Ла Басе и канала Ипр—Комин. На осталом енглеском фронту дан је релативно протекао на миру.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Берн. — Једна виђена немачка личност, која борави овде, изразила се у поверењу са највећом зебњом о судбини немачке офанзиве на Западу.

—

Лондон. — Лојд Џорџ је наложио у Доњем Дому војну ситуацију. Изјавио је, да непријатељ није успео да постигне свој циљ, који се састојао у пробоју савезничког фронта и заузећу Аијена. Утврдио је, да је искрцавању 350 Јапанаца и 50 Енглеза у Владивосток циљ да се одржи рек. Дао је уверење да то искрцавање не стоји ни у каквој вези са интервенцијом Јапана у рату. Саопштио је да ће ново регрутовање обухватити све обвезнике до 50 година старости и да ће бити примењено и на Ирску.

—

Лондон. — Није било знатне промене у ситуацији. Енглези су успоставили своје положаје јужно и северно од Соме, повративши Бузокур северно од Хамела. Једна нова и озбиљна борба водила се северно од реке Лиса, после које су Французи отерали Немце са неколико положаја. Француви сада држе јаку линију на Елети. Имајући пред собом северно од Соме трећу енглеску војску а јужно пут који држе појачања француска, непријатељ је покушао да пробије фронт Армантјер—Бетин, чији су центар држали Португалци, имајући на боковима Енглезе. Напад је извршен од осам дивизија и главни удар су издржали сами Португалци. Напредовање које је постигао непријатељ непредставља никакву тактичку добит. Заузеће Живаншиа од стране Енглеза од велике је вредности.

—

Женева. — Озбиљна обавештења показују да ће врло скоро аустро-угарска монархија запасти у унутрашње веома тешке трзавице које ће јој апсолутно онемогућити продужење рата. Изгледа, да је и то један од разлога који наводе Немачку да врши своју офанзиву на Западу са овако великом жестином и оволиким жртвама.

ИЗЈАВА ВЕСНИЋЕВА

Париз. — Поводом говора, који је недавно гроф Чернин држао пред изасланством бечке општине и у коме је се дотакао Србије, г. Весниh, српски посланик у Француској, изјавио је „Журналу де Деба" ово:

„Знам да ћу бити тумач осећаја не само Краљевске Владе него у исто време и свих мојих земљака, кад изјавим да ми не желимо, да нећемо другога мира осим оног који буду диктовали Савезници. Зна се врло добро у Бечу и Пешти, као год што се зна у Берлину и Софији, да Србија није пристала на подношење надчовечанских жртава и мученишгва каквоме нема равна до белгиского у историји, да би се на крају свога тегобнога пута морала поклонити пред једним огромом свога народа као што је гроф Чернин. И кад се на врхунцу своје моћи министар царске Хабсбургове куће спушта на улогу јавнога достављача, оптужујући великог грађанина Масарика и друге чешке родољубе, онда је он тај који је бедан и жалостан а не човек који је ставио у службу најплеменитије ствари целу своју памет, цело своје срце и цео свој живот. Он треба да зна у исто време врло добро и то, да сва наша југословенска браћа, као год и сви Срби, Хрвати и Словенци, очекују свој коначан спас само од победе Савезника, да су се борили, да се боре у на-

шим редовима, са крајњом енергијом за ту победу, да се и аустриски Италијани и Румуни такође налазе у истим приликама, да је Хабсбургова монархија један земаљски пакао за све народности осим Немаца и Мађара. Ах, никако, никако немачки мир! Боље је часно умрети него ли бити роб.

УМЕТНОСТ

ВЕЛИКИ КОНЦЕРАТ МЛАДЕНА ЈОВАНОВИЋА И ОРКЕСТРА КРАЉЕВЕ ГАРДЕ

Један од најбољих европских пијаниста, наш велики уметник г. Младен Јовановић, приредио је у корист „Матице Српске" у прошлу среду концерат, четврти по реду у овој сезони, са учешћем оркестра Краљеве Гарде и солиста.

Одлични оркестар Краљеве Гарде, под вештом управом свога заслужнога и неуморнога капелника, чувеног и омиљеног српског композитора г. Станислава Бинички, састављен је из самих уметника. Он данас спада у најбоље европске оркестре. Својим уметничким свирањем изазвао је одушевљено дивљење својих слушалаца, где год се појавио. Својим концертирањем у Европи високо је дигао углед српске музике.

Све ратне неприлике, нови инструменти, недостатак нотног материјала, нису могли да омету плодни рад овога оркестра који ће увек смело моћи стати напоредо са прослављеним оркестром Републиканске Гарде Француске или Life-Guard-ом енглеским. И овога пута је наш прослављени капелник Бинички лаком руком довео до тријумфа и силне оркестрове масе у увертири Лало-а „Roi d'Ys" где је нежна кантилена виолончела исто тако прецизно и деликатно звучала као што су биле непогрешне трубе чија је задаћа била тешка и неблагодарна. А све филигранске тешкоће „Продане Невесте", најкласичније увертире у целокупној славенској музици после Глинковог „Руслана", биле су савладане савршено лако и сигурно. Љубитељима декоративне музике, где се гомилају сви ефекти модерног оркестра, дата је друга Листова рапсодија.

Два пијаниста у исти дан, то је истина против концертне етике али један од њих је био — девојчица од 12 година, госпођица Јосиповићева која се успешно први пут појавила са две Шопеновске ствари, показавши леп тон и већ доста развијену технику и сигурност (њу имају увек деца, која не знају за трему и нису свесна својих слабости). Други пијаниста г. Младен Јовановић је у 4-ом концерту Сен-Санса само потврдио мишљење које је солунска публика о њему стекла за годину дана његовог неуморног учешћа на концертима. Успех његов је био тријумфалан као увек.

Г. Бенц, виолониста, који има опасног супарника у солисти самога оркестра, г. Фрајту, — који је и технички зрелији и по осећају дубљи — свирао је особито добро два прва дела Брухоовог концерта, док се у трећем делу осећало одсуство систематског вежбања, неопходног код тог опасног инструмента.

Г. Роно, по занимању лекар и као певач само аматер, лепо је отпевао обе арије из „Фортунијо" од Месажера, где је поезија великог француског песника Мисе-а нашла тако веран одјек у музици.

Концерат је био веома добро посећен и са свију страна се чује жеља да се слични концерти дају чешће, јер привлаче и Србе у истој мери као и наше Савезнике. Д. Ј.

Изашла је из штампе књига „Тајна Превратна Организација." — Извештај са претреса у Војном суду за официре у Солуну по белешкама вођеним на самом претресу. — Цена 5 драхми.

Књига се може добити код Николе Л. Брkића, новинара, — Солун, Краља Петра улица бр. 70.

Штампарија Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 90. СУБОТА 31. МАРТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ — УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 31. марта

Српски званичан извештај. — 30. марта обострана ватрена активност. Наши авијатичари бомбардовали су непријатељски логор на Блатецу; бачено око четврт тоне експлозива.

Солун, 31. марта

Француски званичан извештај. — Непријатељски напади у лакту Црне и између језера били су потпуно одбијени. Сукоби патрола срећни по нас у области Буткова. Доста живе артилеријске борбе западно од Дојранског језера, у лакту Црне и у области Битоља.

Наша авијација бомбардовала је са пуним успехом железничку станицу Порна и депое, као и логоре у области Демир Хисара, Ђевђелије и Рождена. 900 килограма експлозива бачено је на ове објекте.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 31. марта

Званичан извештај од 15 часова. — Артиљериска борба постала је прилично јака у току ноћи у области Ханжар ан Сантер. Француске извиднице показале су се активне на секторима код Ноајона и Кали-Сир-Мац. Французи су заробили известан број непријатељских војника. Доста жива артиљериска ватра у области канала Оаз и у шуми Паруа. Французи су успешно извели неколико препада на непријатељске линије у правцу ка Шермези (северно од Елете) и западно од Бит ди Менил, одакле су се вратили са заробљеницима. На осталом фронту ноћ мирна.

Званичан извештај од 23 часа. — После артиљериске припреме, Немци су јутрос напали француске линије на фронту Ханжар ан Сантер—Уржж. Жестока борба се заподена која је трајала целога дана. Спрочу Уржа Немци нису успели да напредују и поред свих својих напора. После многобројних слојих напада, који су непрестано обнављани свежим трупама, Немци су продрли у Ханжар. Француски противнапади вратили су Немце у западни део села, где се борба и даље огорчено води. На сектору код Ноајана доста жива артилериска борба. Француске батерије су тукле немачка искупљања. Немци су бомбардовали Ремс, појавило се више пожара, нарочито око катедрале. У Шуми Апрмон, Немци су напали француске положаје у шуми Бриле и заузели предње ровове. Живим противнападом, који су вршиле француске и америчке трупе, одмах је непријатељ протеран. Заробљена су 22 војника из 6 разних јединица од стране Американаца.

У току 29. марта француска авијација за гоњење имала је многобројне борбе у току којих су оборена два немачка аероплана и један стални балон. 12 других непријатељских апарата, обилно оштећених, пало је у француске линије. Истога дана француске ескадриле су бациле 16.000 кгр. пројектила на железничку станицу..... и на авијатичке хангаре и логоре у области северно од Мондидјеа. Жесток пожар уништио је хангаре у Шеризи, а други један пожар са експлозијом примећен је у железничкој станици..... Потврђује се да су уништени један немачки аероплан и један стални балон 10. а два аероплана 18. марта.

Лондон, 31. марта

Званичан извештај. — Упорне и непрекидне борбе водиле су се прошле ноћи у близини Мервила и Нев Бергин; у тим местима непријатељ наставља свој притисак и напредовао је. Непријa-

тељ је у току ноћи заузео Мервил. Напади, које је непријатељ вршио у близини Плекстирта, завршили су се после жестоких борби тиме, што су наше трупе потиснуте ка области Нев Еглис на нове положаје. На осталом северном борбеном фронту ситуација непромењена. Један део наших положаја, у које је непријатељ продро северно од Фестивера, повраћен је приликом противнапада. На фронту између..... и реке Лаве и северно непријатељски су напади одбијени. Борбе се настављају на целом фронту северно од канала Ла Басе до Холебеке. Јужно од Араса, јачи локални напади вршени су од стране непријатеља јуче противу наших положаја у близини Невил Витас; одбијани су стално. Нешто мало северније непријатељ је успео, после дуготрајне борбе, да продре у један наш истакнути положај близу..... али је одмах протеран и положај је повраћен. Непријатељска артилерија показала је све већу активност с једне и с друге стране Соме.

Доцнији извештај. — Непријатељ је преко целога дана вршио јак притисак јужно и југозападно од ..... Непрекидни напади са великим снагама вршени су на томе сектору, где се још једнако настављају. Наше су трупе у току тих непрекидних борби потискиване полагано до положаја у близини железничке пруге ..... где су се ангажоване жестоко противу непријатеља. Живе борбе водиле су се такође и на другим деловима борбеног фронта северно од канала Ла Басе и непријатељ је нешто мало напредовао између реке Лаве и ..... на другим тачкама наши су положаји одржани. На осталом енглеском фронту ситуација непромењена. До сада је више од 110 немачких авиџија ангажовано од 8. марта у јутру и више од 40 њих је уништено у борбу два па и три пута.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 31. марта

Званичан извештај. — Врло живо дејство обеју артилерија у долини Лагарина, на висоравни Азијаго и у зони Монтела. Наше су батерије извршиле успешна узнемиравајућа гађања непријатељских радника код Понте да Пјаве, Сан Дона и Реведоли. У планинској зони наши су извиђачи узнемиравали непријатеља и вратили се са неколико заробљеника. Једно непријатељско одељење, које је покушавало да изненади једно наше предстражно одељење на јужним падинама Сасо Росо, брзо је одбијено.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 31. марта

Званичан извештај. — Палестински фронт: Енглеске трупе помакле су напред своје линије источно од железничке пруге Тул-Керам-Рамле за $1^1/_2$ миљу по дубини а за 5 миља по ширини и заузеле села Ел-Кефр и Рафат, у пркос жилавом отпору непријатеља, чији су противнапади сломљени артилеријском и митраљеском ватром. Међу заробљеним војницима налазе се и неколико Немаца.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — Дописник „Тајмса“ из Хага сазнаје да је после првих дана офансиве око 100.000 немачких рањеника доведено у Екс ла Шапел и распоређено по околним округима. Хиљадама других рањеника пристижу свакога дана. У пркос свима предострожностима, подаци о немачким губитцима су већ познати и власти су јако забринуте, услед чега се труде да те губитке и даље чувају у тајности. Бугарске и аустриске трупе већ замењују Немце у многим гарнизонима.

Париз. — Одговор Клемансоа на нове изјаве Чернина о састанку у Фрибургу изазива у француској штампи најживљи интерес. Пре годину дана цар Карло је признао захтеве Француске на Алзас-Лорен и Чернин је онда био сагласан са царем. „Тан“ пише: „Утврђено је, да је Карло изјавио, да је готов да помогне наше захтеве. Ни за тренутак нећемо сумњати у искреност Карла. Он је наследио рат, за који не осећа кривицу. Он је схватио, да је Алзас отровао светски мир, као што је и Вилсон казао. Ствар је Француске добила и ми бисмо желели знати, због чега би се од сада спорили наши праведни захтеви.“ И „Пти Паризијен“ пише исто.

Цирих. — Немачка је захтевала војну помоћ од Турске и Бугарске после претрпљених огромних губитака. Већ су бугарске и турске

трупе у многим гарнизонима замениле Немце и одржавају ред у варошима.

Немачко јавно мњење протествује противу настављања офанзиве. Да би умирила публику и припремили је на неуспех, листови тврде да офанзива није циљала на заузеће Калеа нити Париза већ на осујећавање савезничке офанзиве.

—

Париз. — Бразилијанске трупе су приспеле на фронт.

—

Берн. — Луденгорф је изјавио дописнику журнала „Аз Ешт" ово: Истина је, да је наступање Немаца наишло на огромне тешкоће, због јаке одбране непријатеља и рђавог терена.

—

Рим. — „Коријере д'Италија" сазнаје да немачки дипломати нису сложни у питању о настављању рата. Изгледа, да се већина изјаснила у корист закључења мира, пошто је немачка победа немогућна. Што је аустриски цар у извесном тренутку гајио наду да закључи мир са Француском, признајући овој право на Алзас-Лорен, то је он, сасвим вероватно, чинио поглавито с тога што га је бодрила та неслога немачких дипломата, која се доцније испољила у откривима кнеза Лихновског.

—

Рим. — На конгресу народа од Аустрије потиштених, који је јуче завршио своје седнице на Капитолу, југословенска се делегација састоји од ових чланова: Трумбић, Мештровић, Газари, Петровић, Стојановић, Српкић, Тринајстић, Бањанин и Јамбришак.

Из Српске Народне Скупштине дошли су на конгрес ови посланици: Коста Стојановић, Настас Петровић, Аранђеловић, Ђорђевић, Цветковић, Атанашковић, Бајкић, Микић, Павловић, Пера Јовановић и Јоксимовић.

Конгресу присуствују енглески, француски и амерички представници. Америку заступа амбасадор Нелзон Пеџ.

КОНГРЕС ПОТЛАЧЕНИХ НАРОДНОСТИ АУСТРО-УГАРСКЕ

Врло смо захвални Краљевском Конзулату Италије што је имао доброту саопштити нам ову депешу:

Рим. — Јуче је веома свечано у присуству многобројних политичара завршио свој рад Конгрес народа потлачених од Аустро-Угарске. Све воље разних изасланстава говориле су уз веома живо одобравање. Трумбић је изнео уз непрестано одобравање целог Конгреса историско значење Крфске Декларације од јула 1917. године, која доказује вољу југословенског народа који хоће да дође до јединства ослободивши се хабсбуршког јарма. Изјавио је, да је постављена основица за споразум између Италијана и Југословена, који ће и после рата бивати све конкретнији, реалнији и тешњи.

Изасланик Заморски тврди да пољско питање мора бити решено до краја и потпуно, у смислу независности и уједињења Пољске.

Бенеш, чешки делегат, изјављује да је рад конгреса страшан по Аустрију и да ће се то ускоро видети. Посланик Лупу говори о несаломљивој издржљивости румунског народа. Збор је изгласао дугу изјаву, која осветљује тежње потлачених народа против немачко-мађарске превласти.

Народи сакупљени на овом Конгресу изјављују:

1) Сваки народ проклампје своје право стварања и довршења свог народног и државног јединства да би дошао до потпуне независности.

2) Сваки народ признаје да је Аустро-угарска монархија средство немачког господарења и главна препрека за остварење њихових права.

3) Збор признаје да је потребна заједничка борба против заједничких тлачитеља, за потпуно ослобођење. Италијански и југословенски изасланици сложили су се поноасоб у овоме:

1) Јединство и независност југословенског народа има се сматрати као животна потреба италијанског народа, и с друге стране, јединство и независност италијанског народа као животна потреба југословенског народа.

2) Слобода Јадранског Мора и одбрана његова од сваког садањег и будућег непријатеља животни је интерес за оба народа.

3) Територијалне распре биће решене пријатељским начином на основу начела народности и тако да се не повреде животни интереси оба народи, а решења ће се донети приликом закључивања мира. Представници Пољака, пошто је пољско питање везано на исти начин за немачко питање, додају још неке изјаве у којима се тврди

да је Немачка главни непријатељ Пољске. Пољаци виде у овој акцији за ослобођење народа од аустро-угарске монархије један од главних услова за своју независност према Немачкој. Конгрес је једногласно изгласао ту изјаву. Говорили су уз велико одобравање италијански изасланици и представници Енглеске и Француске.

Данас ће председник Министарског Савета т. Орландо примити изасланике. Политички кругови и штампа придају велико значење збору у погледу аустро-угарске монархије као и на односе између Италијана и Југословена.

Рим. — Председник Министарског Савета т. Орландо примио је југословенске изасланике који су учествовали на Конгресу. Примио је т. т. Трумбића, Јамбришака, Тринајстића и Стојановића. Међу њима се водио веома срдачан разговор у коме су претресли питања о италијанским и југословенским захтевима, о заједничком раду на независности и јединству Југословена и о циљевима рата које воде Италија и Савезници. Изасланици су били врло задовољни што је министар председник изволео нарочито нагласити својим данашњим разговором са њима своје поверење у рад југословенског одбора.

НАРОДНОСТИ И АУСТРО-УГАРСКА

— Интервју Г. Николе Пашића са талијанским новинаром —

„Коријере дела Сера", од 15. фебруара (п. и.) саопштио је ову депешу са Крфа, коју је примио од свога дописника:

„Председник Српског Министарског Савета Г. Пашић, дозволио ми је интервју, и примио ме је врло пријатно.

— Врло се радујем — рекао је Г. Пашић — новоме држању јавног мњења у вашој земљи. Србија је имала већ до сада јасних доказа симпатије од стране италијанског народа, а у овоме рату испољиле су се те симпатије још у већој мери. Што више рат траје, то се Италијани и Срби све више приближавају једни другима и све се боље разумеју.

— Мислите ли — упитао сам — да је неопходно потребно, да један од главних циљева у овоме рату буде уништење Аустрије?

Г. Пашић је на ово моје питање одговорио једним енергичним гестом, врло изразитим, као да је хтео казати: „наравно!" После је додао:

— Народи, који су данас потчињени Аустрији, неће моћи имати никада своју слободу, не буде ли уклоњен онај режим, који их је приморао да живе у једном удруженом животу, у једној заједници, која није одговарала ни њиховим интересима ни њиховим идеалима. Монархија постоји и наставила је свој живот и своје проширење на основу династичких удешавања и брачних веза које су проистицале и биле управљене према савезима који су имали за главни циљ да штите интерес двора, а не онај поданика.

Ова ситуација мора бити радикално решена, жели ли се учинити једно праведно дело према народима, који страдају у овоме рату. Ово се питање мора решити, жели ли се осигурати дефинитиван мир у Европи. Жели ли се постићи ово, потребан је најтеснији, најлојалнији споразум између оних држава које су интересоване аустро-угарским питањем и које се налазе у истим приликама према Аустро-Угарској.

— Шта мислите, какав је утисак оставио у Споразуму овај покрет, који иде за тим да реализује потпуни споразум између Италијана, Југословена и осталих неослобођених народа у Аустро-Угарској?

— Могу вас уверити — одговорио је — да су савезничке владе већ од почетка пратиле буђење ових народа, као и ток струје која је ишла за тим да оствари овај заједнички покрет. Нека се овај покрет настави, нека ојача, нека поприма конкретне форме, и то ће учинити да се пониште нека мишљења о Аустро-Угарској."

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Вдик. М. Анђелковић.

БР. 91 НЕДЕЉА, 1. АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

СРБИЈА И АУСТРИЈА

— Одговор г. Пашића на интерпелацију г. Трифковића —

Крф, 30. марта

На данашњој скупштинској седници народни посланик г. Марко Трифковић интерпелисао је Министра Председника поводом Чернинова говора и тачности његових тврђења односно Србије. Председник Министарског Савета г. Пашић одговорио је, да је оповргао дотична Чернинова тврђења, чим је сазнао за њих из једне амстердамске депеше и да понова изјављује пред Скупштином, да су та тврђења нетачна у колико се тиче Србије (узвици на десници: Чернин лаже!) Председник г. Пашић изјавио је затим да гроф Чернин није никада чинио Србији предлоге о миру и да их она никад не би ни примила. Сва Чернинова тврђења су просте интриге Аустро-Угарске. Председник Министарског Савета је потом прочитао део Чернинова говора, у коме се каже, да Аустрија не жели уништење Србије већ да хоће да живи са њом на миру, желећи само да је морално победи и да је економски привеже за себе. Председник је изјавио, да се Аустрија и Чернин варају кад тако мисле о Србији. „Они је не познају. Она никад не би пристала на један такав мир" (одобравање и узвици: Чернин лаже!).

После тога интерпелант је изјавио, да је задовољан са одговором Председника г. Пашића, делећи његово мишљење о томе, да се Аустрија служи једино интригама. „Она не интригира само противу једне велике земље као што је Француска већ и противу једне мале као што је Србија (усклици: Живела Француска! Живела Србија!). Аустрија је интригирала исто тако још од почетка самога рата, да би одвојила Русију од Француске (узвици: Живела Француска!). Све те интриге противу Србије само појачавају њену слогу са њеним великим и моћним Савезницима."

(Пресбиро).

ИТАЛИЈА И ПОТЛАЧЕНИ НАРОДИ АУСТРО-УГАРСКЕ

Краљевски Генерални Консулат Италије имао је доброту саопштити нам ову депешу:

Рим. 31. марта 1918. — Г. Орландо, Председник Министарског Савета, на пријему у част изасланика потлачених народа под Аустро-Угарском, држао је врло важан говор, који су сви присутни саслушали са великим узбуђењем. Између осталог он је изјавио ово:

„Италијанска Влада прати са симпатијом рад на слози и измирењу потлачених народности под Аустро-Угарском и њихов племенити напор за ослобођење. Таквим су осећајима прожете раније изјаве, које је Влада учинила пред Скупштином. Природно је, да се води друкчија политика од оне ко-

ју је водила Аустрија, која је изазивала народносне распре између потлачених раса, да би их лакше подјармила. Потребна је слога између Италијана и Јужних Словена, као и оних на Јадранском мору, слога која не носи собом никакав битни разлог за неспоразум кад се стварно и искрено испитају сви услови који су потребни за опстанак једне и друге стране. Потребно је да обе стране жртвују свака по неку незнатну народносну групу, у областима граничним, где нема тачног опредељења, и најпосле да утврде праведне гаранције, које се морају дати извесним народносним групама, које би обостране потребе за опстанак принудиле да буду присаједињене једној или другој држави. Италијанска је Влада задовољна закључцима, које је конгрес донео.

Ниједан народ не може достојније од италијанског народа гајити симпатију за потлачене народе, јер је Италијански народ имао и има исте болове и исте наде. Италијанска историја, то је ваша историја која има да се заврши. То се односи и на Пољску, и на Ческу, и на Југославију и на Румунију. Данас је питање, хоће ли ваши народи постојати или не. Треба рада и вере, па ћемо победити.

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 1. априла

Српски званичан извештај. — 31. марта обострана ватрена активност, јача у области Доброг Поља.

Солун, 1. априла

Француски званичан извештај. — Наша је артилерија дејствовала разорним гађањем противу непријатељских батерија и утврђења. Српска и енглеска авијација бомбардовале су непријатељске логоре у области Новте, у долини Вардара и близу Демир Хисара. Било је неколико ваздушних борби у току којих су два непријатељска апарата приморана да слете у њихове линије.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 1. ап. ила

Званичан извештај од 15 часова — У току ноћи француске су трупе противнападима, вршеним у области Ангар ан Сантер, потпуно одбациле Немце. Французи поново држе цело село заједно са гробљем. Осим губитака које је претрпео, не постављши никаква резултата, непријатељ нам је оставио још и 70 заробљеника међу којима 3 официра. Артилериска борба наставља се жестоко у тој области. Између Монидјеа и Ноајона доста живо бомбардовање и велика активност патрола. Француске су трупе заробиле око десетак војника северно од Орвиje-Сорел. Између Мјете и Ена два немачка препада су пропала под француском ватром. Са своје стране Французи су заробили неколико војника на секторима Сент Изер и Суен. Немци и даље бомбардују Ремс. Један део вароши је у пламену. Живо се ради на ограничавању пожарних огњишта, и то у времену међу рафалама немачке артилерије. У шуми Апрмон, Немци су обновили своје нападе у шуми Бриле. Америчке трупе са тога сектора, у вези са француским, борише су се снажно и сломиле већину непријатељских покушаја. Само на једној тачки непријатељ је успео да продре, али је француским противнападима потиснут. Број заробљених војника у току јучерашњег дана премаша 40. У Лорену, Французи су успешно извели један препад у области Епли. На осталом фронту ништа ново.

Званичан извештај од 23 часа. — Узајамна бомбардовања на неколико тачака северно од Монидјеа а нарочито у области Кантињи—Гривен. Западно од Ласињи француске су трупе извршиле један напад на шуме северо-западно од Орвиje—Сорел. На фронту од 1200 метара, од прилике, они су наступили за више стотина метара по дубини и заробили извесан број војника. На сектору код Ноајона, нарочите трупе за напад пуштене су у напад на француске положаје, али су их Французи дочекали својом ватром пре него што су могле да се дохвате француских линија и претрпеле су крвав неуспех. Доста велика артилериска активност на коти 304 у Епаржу и у шуми Паруа. Свуда на осталом фронту дан миран.

У току 30. марта француске ескадриле за гоњење извршиле су више од 350 летења и надр-

жале 120 борби. Оборено је осам немачких аероплана а 23 друга су пала у њихове линије са озбиљним оштећењем. Осим тога, пет немачких сталних балона су спаљени а других пет пробушено је врника услед чега су морали нагло да се спусте на земљу. Француска авијатика за бомбардовање такође је показала све што може у току 30. марта и ноћу 30 и 31. Укупно је бачено 48.000 килограма експлозива у току извиђања у којима је такође узела учешћа и италијанска авијација.

Лондон, 1. априла

Званичан извештај. — Жестоке борбе су се развијале јуче у близини Нев Егліса и Вилтегема, које су се наставиле и прошле ноћи доста касно. Нешто мало смо помакли своју линију напред у близини Фестибера, где смо заробили неколико војника. Рано у ноћ непријатељ је, после жестоке артиљеријске ватре, вршио напад на наше положаје источно од Логона. Непријатељ је успео да продре у нашу линију на извесним тачкама, али је био протеран нашим противнападима; исто тако је одбијен са успехом и други један напад који је непријатељ покушао доцније на том истом сектору. Пре поноћи непријатељ је такође нападао западно од Мервала, али је потиснут. На осталом северном борбеном фронту ситуација се није изменила. Живе локалне борбе водиле су се јуче јужно од Соме, у близини Антара, а положаји, у које је непријатељ успео да продре, повраћени су у току противнапада које су вршиле енглеске и француске трупе. Северно од Соме непријатељска артиљерија је била активнија.

Доцнији извештај. — Као резултат борабе из прошле ноћи, које су се водиле у близини Нев Егліса, непријатељ је успео, после дуже борбе, да продре у село. Јутрос је снажно противнападнут од наших трупа и одбачен, оставивши нам неколико заробљеника, међу којима једног команданта батаљона. Нови напад, који је непријатељ вршио мало доцније у јутру, одбијен је са успехом. У јутру извесан број напада такође је извршен од стране непријатеља на разним тачкама борбеног фронта северно од канала Ла Басе; сви су ти напади одбијени. Три одељита напада на наше линије југо-западно, западно и северно од Мервила одбијена су редом, после жестоких борби. Напад, који је непријатељ покушао јужно од Летевана одбијен је са успехом исто онако као што су одбијена и четири друга напада вршена на наше положаје југо-источно од Бајела. Тешки губитци су нанесени непријатељу у току тих узалудних напада. Данас после подне непријатељ је вршио са знатним снагама један напад између река Летевана и..... Жестоке борбе водиле су се на целом том фронту. На другом делу енглеског фронта дан је протекао без знатнијих догађаја.

Четири непријатељска дирижабла прешла су источну обалу ноћу између 30. и 31. марта. Два су заишла само за неколико миља над копном, трећи је допео до пола острва а четврти је готово достигао до северо западне обале. Те ваздушне лађе летеле су на врло великој висини и избегавале су бранење секторе. Већина бачених бомби пала је у поље. Порушене су четири куће. Иначе није било никаквих штета. Два човека, две жене и једно дете су погинули а рањено је осам људи, шест жена и једно дете. Један део Ремса је у пламену услед немачког бомбардовања.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 1. априла

Званичан извештај. — На целом фронту учествање артиљеријске акције, нешто мало јаче и дуготрајније између језера Гарде и Бренте. Наше су патроле биле особито активне у области планине Грапе, где су заробиле неколико војника и запленили ратног материјала. Северно од Кортелаце морнари су у току једног сретног препада уништили једну непријатељску стражу и заробили око десетак војника. Један непријатељски аероплан приморан је да слети на Пјаву.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 1. априла

Званичан извештај. — Палестински фронт: 28. марта у јутру, после краће артиљеријске ватре, непријатељ је предузео офанзиву противу обалског сектора нашега фронта. Борба је трајала целога дана. Турско-немачке трупе, које су продрле у наше истакнуте положаје у правцу ка Борукину и Ел-Кафр, одбачене су противнападима, и наше су линије помакнуте у напред на више тачака. Знатни су губитци нанесени непријатељу и заробљено је неколико турских и немачких вој-

ника. 29. марта један турски напад на наше положаје на источној обали Јордана а у близини Хераника пропао је са озбиљним губитцима под ватром наше артилерије. Наше јахаће трупе потиснуле су непријатеља у одступању све до недалеко од Сунет Нимрина. Напад на наше положаје с једне и с друге стране пута Јерихо—Наблус, западно од Јордана, био је такође одбијен.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — Јапански цар је упутио Поенкару телеграм: „Високо ценим храброст и дух солидарности, који је показала у овој страховитој борби француска војска. Срећан сам што Вас, Господине Председниче, још једанпут могу уверити, да је Моја вера у крајњу победу после таквог доказа јача него икада". Поенкаре се захвалио, изражавајући пуну веру у успех и најлепше жеље Јапану.

ЈЕДНА ЗНАМЕНИТА НАРЕДБА

Фелдмаршал Сер Дуглас Хеиг издао је следећу нарочиту наредбу Целокупној Енглеској Војсци у Француској и Фландрији:

„Пре три недеље непријатељ је на фронту од 50 миља отпочео страховите нападе противу нас. Његове су намере да нас одвоји од Француза, да заузме каналска утврђења и да разбије Енглеску Војску.

Мада је он до сада већ 106 Дивизија бацио на бојиште и подноси безбрижно жртве у људима, имао је врло малих успеха у погледу свога циља. За ово имамо да захвалимо одлучном борењу и самопожртвовању наших трупа. Немам речи да изјавим дивљење које осећам према одличном држању показаном од целе наше војске, под оваквим околностима.

Многи су међу нама заморени. Ја бих овима рекао: „Победа припада ономе ко најдуже издржи." Француска војска придолази журно и с великим снагама нама у помоћ. Нема другог излаза до борити се до краја. Сваки положај мора се држати до последњег човека; ту не сме бити повлачења.

Са лећима уза зид и вером у праведност наше ствари, сваки од нас понаособ мора се борити до краја.

Сигурност наших домова и слобода човечанства зависи од држања свакога од нас у овом критичном часу".

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Мишљење Л. Џорџа и Клемансоа —

Лондон. — Лојд Џорџ је у Доњем Дому рекао: Главне су нам мере искључене некорисне индустрије, појачање транспорта и војна обавеза до 55 год. Ирска се даље не може искључивати. У почетку битке Немци нам бојно нису били равни, али су имали два преимућства: иницијативу напада и јединство команде. Из сигурног извора знам, да је кајзер казао Константину: „Туђи ћу их, јер немају јединства у команди." У Версаљу се пре напада предвидело, да ће Немци напасти са 95 дивизија на широком фронту са циљем раздвајања савезника и заузећа Амијена. Немцима је помогло и лепо време. Пробој је био опасан између 3 и 5. армије, али су трупе брзо поставиле везу и тиме спасле Европу. Француске резерве су најхитније стигле и то је јединствен пример организације. Ђенерал Кареј је 6 дана задржавао Немце на пробоју са сигналистима, инжињерима и радницима. Губитке смо накнадили и сад смо јачи. План Немаца је осујећен. Вилсонова помоћ ће одлучити исход ове битке. Немци хоће резултат у овој години по сваку цену и зато ће се борба проширити од Северног Мора до Јадрана свима снагама.

Париз. — Клемансо је поводом операција на западном фронту изјавио: Зид је врло јак и неће пасти, упркос огреботинама које је непријатељ направио.

Лондон. — Пуковник Репингтон пише у „Дејли-Мељу": Битка на западном фронту окренула се у нашу корист. Наше трупе заузеле су врло јаке позиције, резерве су недирнуте. Напад противу Амијена неће успети и непријатељ ће бити принуђен да одступи.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 2. априла

Српски званичан извештај. — 1. априла слабија обострана ватрена активност.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 2. априла

Званичан извештај од 15 часова. — Доста жива артилериска ватра између Мондидјеа и Ноајона. Француске извиднице, које су оперисале у тој области, вратиле су се са заробљеницима. Северно од Сен Мијела и у Лорену, у области Анбермениla и Вира, Французи су продрли у непријатељске линије и заробили око десетак војника. С друге стране они су одбили неколико немачких препада северно од коте 304, у области Сен Мијела, у Воевру и на превоју Бонома. На осталом фронту ноћ мирна.

Званичан извештај од 23 часа. — Дан је био обележен бомбардовањем на неким тачкама фронта. Пешадиске акције није било.

Лондон, 2. априла

Званичан извештај. — После снажних напада који су трајали цело вече, непријатељски напади, који су започели јуче после подне од Метерена па до Вулвергена, били су одбијени. Доцкан у ноћ непријатељ је поново напао на Нев Еглис, и то четврти пут овога дана, али је опет био одбијен. Сем тих већ наведених напада непријатељ је јуче у вече кренуо у јак напад противу наших одбрањених положаја у околини Фестубера, али је био одбијен. На овом сектору, северо-западно од Локона, велика непријатељска овеселења била су тучена цело вече са врло кратког одстојања нашом пешачком и артилериском ватром.

На крају овога дана непрестани и чести напади, од којих су неки били врло јаки. На целом борбеном фронту Лиса наша је борбена линија била потпуно недирнута. Непријатељски губитци у току овога дана изванредно су тешки према извештајима који се о томе имају. У току ноћи борба се наставила у околини Нев Еглиса а јутрос је непријатељ отпочео своје нападе у непосредној близини Бајела. Борбе се настављају на томе фронту.

Доцнији извештај. — После вишечасовних и упорних борби, које су се водиле преко ноћ и јутрос поново у околини Нев Еглиса, наше су трупе задржале у својим рукама то село. Непријатељски напади на томе сектору били су неизмерно јаки и непријатељски губитци врло су велики.

Данас је непријатељ обновио своје покушаје да поново зауме село и борбе још увек трају.

Напад, који је непријатељ предузео рано у јутру у близини Бајела, био је одбијен од наших трупа а други напад, који је непријатељ предузео у јутру мало доцније у близини Мерн-а, остао је исто тако без успеха.

У јутру непријатељска је пешадија исто тако покушала да нападне северо-западно од Мервила, али узета под нашу унакрсну артилериску ватру била је растерана. Непријатељска артилерија данашњег дана била је активнија у околини Албера.

На осталом делу британског фронта ништа ново.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 2. априла

Званичан извештај. — Непријатељска артилерија била је врло слаба и гађала је само по-

временно на целом фронту узнемиравајућом ватром. Ми смо гађали усредсређеном ватром непријатељске батерије на висоравни Азијато и дуж Пјаве. Непријатељске патроле биле су растеране нашом пушчаном ватром у долини Лагарина и нападнуте и растеране савезничким одељењима у басену Азијага.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — Председник португалске републике у телеграму Клемансоу изражава дивљење и понос цивилизованог света на херојском држању Француза.

—

Рим. — Ђенерал Диаз је упутио наредбу војсци, износећи у њој величанствено држање Француза.

—

Вашингтон. — Влада је реквирирала све лађе ради појачања превоза људства и материјала у Француску.

—

Вашингтон. — Министар марине Сједињених Држава г. Даниелс наредио је, после саветовања са стручњацима, да се приступи изради најбољег далекометног топа.

—

Берн. — Преговори између Турске и Бугарске су прекинути услед непомирљивог држања Бугарске која не пристаје на уступање једног дела тракије. Немачка штити Турску и утиче на Бугарску да буде попустљивија.

ПИСМО ЦАРА КАРЛА

Париз. — Г. Клемансо је обзнанио писмо, које је цар Карло упутио 31. маја преко принца Сикста Бурбонског г. г. Поенкаре-у и Рибо-у. У писму се каже, да је Француска у току прошле три године доказала своју снагу и свој јединствени полет и да се цео свет диви традиционалној храбрости француског народа. Карло изјављује, да не постоји никаква несагласност у погледима између њега и Француске и да он живо жели изразити овој последњој своје симпатије које одговарају осећајима његовога народа. Монархија ће избегавати у будуће повратак рата, за који Карло вели да нема никакве одговорности. Он моли да се ово његово писмо преда тајно и службено г. Поенкареу, у коме су изражени његови осећаји, који дају уверења да ће он употребити сав свој утицај код својих савезника како би се признала права Француске на Алзас и Лорен. На послетку, Карло тражи да му се достави мишљење Француске и Енглеске а ради припреме терена за мир.

Цирих. — Кајзер је упутио Карлу једно писмо, које је објавила немачка штампа, о откривењима г. Клемансоа. Кајзер изражава своје убеђење, да ће Карло оповргнути тврђења непријатеља.....

ЗАГРЕБ КЛИЧЕ СРБИЈИ, ПАШИЋУ И ТРУМБИЋУ

— Признања аустриске штампе —

Догађајима који се дешавају у Аустрији не придаје се, изгледа, увек довољно значаја; међутим у истини није нимало ситно, безазлено или безутицајно, кад дође до таквих појава у једној држави до каквих долази у Аустрији. Мора изгледати страшно очајно за државне управљаче кад народни посланици у сред парламента изјављују да траже оцепљење од такве државе, кад већ и широке народне масе једном врстом добровољног плебисцита дају израза своме захтеву о независној народној држави, и кад се читави пукови предају да би се после борили против своје државе.

За карактеристику тога односа доносимо у целини чланак, који је о манифестацијама у Загребу, објавила „Рајспост", орган покојног престолонаследника Фрање Фердинанда:

„Чудноват је метод којим се власти служе, да прекину ове недостојне сплетке. Пушта се Југословенској штампи највећа слобода и неспречавају се демонстрације, али се чини све могуће да ништа не изађе изван монархије. Ко је пратио демонстрације у Загребу и за тим прочитао извештај у варошким листовима, мора да се ухвати за косе и да се пита, како је то могуће. Командант стражара Бошњак, Србин, улетео је два пута с коњем у масу тако да је пао коњаник и коњ и господин командант морао је пешке својој кући. Полиција је у опште била тако спора у вршењу своје дужности — а то је сигурно према добијеним инструкцијама — да се није ништа избегло,

што би се могло избећи. Поменути је командант стао да разговара са демонстрантима, извињавајући се за наредбе које је издавао. Човек је у оној гужви морао да побесни. Само су се чули поклици: Живела Србија! Живео Трумбић! Живео Пашић! Доле Аустрија! На гробљу су држани говори, упркос забрани, и положени су многобројни венци на Прерадовићев гроб са српским тробојним пантљикама. Демонстранти су такође носили српске тробојне значке. Све се то десило пред очима власти, која је то трпела, и може се рећи давала подстрека. Тек кад су демонстранти напали на железничку станицу разбивши неколико прозора, онда је полиција пуцала — у ваздух.

Политичари, који су против југословенског покрета, били су нападнути увредама од ових голобрадих дечака, и сваки онај који није имао схватања иста као и загребачка омладина, био би учинио много боље да је остао тога дана код куће. Држање Народног Позоришта просто је изазивачко, јер је оно у знак протеста затворено тога дана, за то што му је била забрањена пројектована престава у спомен Прерадовићу, и ако је управник позоришта Хрељановић народни посланик у Хрватском и Мађарском Сабору и позориште које прима субвенцију из приватне касе цареве! Демонстранти су принудили све грађане да истакну заставе и у час је цела варош била заставама окићена. — Продрли су и у зграду Сабора и ту су изнели и извешали заставу. Демонстрације од 19. марта нису тако невине, како би неки листови хтели да прикажу! Тај је дан искључиво био посвећен Пашићу и Трумбићу!"

НАРОДНИ САВЕТ ЈУГОСЛОВЕНА У ЗАГРЕБУ

Аустриски Јутословени организовали су у Загребу национални савет. Овај је савет састављен од 24 представника свих југословенских крајева. Он ће имати главну дирекцију југословенске политике. Народне масе су до сада спорадично изражавале своју вољу, да се оствари уједињење Југословена, да се створи апсолутно независна и слободна национална југословенска држава. Потребно је овом вољом управљати са извесним системом, са најзгоднијим методама и због тога је образован овај национални савет, чија ће функција бити плодна и мисија врло деликатна.

Пре десетину дана биле су у Загребу конференције представника разних југословенских странака. Учествовали су и представници парламента бечкога, Далмације, Истре, Словеначке, посланици из Сарајевског Сабора, Хрватскога Сабора, представници Хрватске, Славоније и јужне Угарске. Прва конференција је била растурена од полиције по наредби из Пеште. За ово су се бан и хрватска влада извинили и изјавили, да је то извршено без њихова знања. Али је становништво Загреба на ову полицијску меру одговорило манифестацијама. И да не би дошло до експлозије народнога незадовољства, пештанска влада је дозволила другу конференцију.

Резултат ове конференције било је једно саопштење, које је цензура дозволила само „Новој Сл. Преси" да објави. Ово саопштење је овако састављено:

„После расправљања опште политике и националне ситуације сви учесници конференције констатују једнодушно своје погледе, да се створи једна концентрација свију странака и свију група, које, полазећи са гледишта народнога јединства и оснивајући се на праву народа да располажу собом, траже стварање једне државе Словена, Хрвата и Срба, националне и независне, која би се надахњивала демократским начелима".

„Рајхспост" из Беча, примећује, да ово саопштење не говори, да се ова држава оствари у оквиру Аустрије.

„Ова констатација, каже „Рајхспост" у толико је потребнија, што учествовање неких српских посланика озбиљно компромитованих не говори о границама ове државе у оквиру монархије, доказује, да постоји озбиљна контрадикција између Корошеца и владике Јаглића. Која се од ових изјава има сматрати као аутентична? Немогуће је усвојити, да један црквени католички великодостојник остане у истој политичкој заједници са струјом, која изазива неповерење и која уводи у живот нашег словенског и хрватског католичког народа београдску политику".

КАКО СЕ ХРАНЕ НАШИ ЗАРОБЉЕНИЦИ И ТАМОШЊИ НАРОД У АУСТРИЈИ

Од речи до речи, из једне карте коју пише почетком фебруара један наш заробљеник из Аустрије:

„...Здраво сам, што и теби желим, али од

ропства и лепе царске менаже не може се просто живети; храна је испод сваке критике, те према томе немој се чудити, што ћу ти јавити, да овде (у Аустрији) народ умире без хране, а да би остали у животу, принуђени су да једу оно што се никад није ни помислило; тако н.пр. сточну репу, куване краставце — оне маторе што их ми бацамо — куване тикве, разна којекаква лишћа, куване дивље траве, кору од неког дрвета ит.д. Хлеба следује на дан оволико, колико ти је мало и за доручак, просто речено увек смо гладни и жељни свачега. Имаш ли везе с кућом..."

ПОДЛИСТАК

КОШТАНА НА РАТИШТУ

I. Вечерња представа

Спустила се тиха звездана ноћ и закрила врхове кравог Кајмак-Чалана. Тишина. По каткад кроз таму провесе се глухо зујање гранате. Пуста македонска брда као да су изумрла, али тамо горе у снегу и тами стоји будни стражар. Испод стрмог и каменитог брда разлежу се звуци наше лепе и омиљене песме.

Ту је војничко позориште.

Под сводом од јелових гранчица сакупили се напаћени ратници, далеко од своје домовине, жудећи да чују песму свога милог завичаја.

И мене је привукао звук миле песме и пошао сам за њим, да заборавим патње у туђини.

Пред очима мењала се слика за сликом, праћена угодном песмом. Играла се „Коштана". Био сам усхићен гледајући и слушајући нашег младог и даровитог глумца г. Ђ. Маринковића, где игра улогу „Коштане" са толико духа и уметничког изражаја како је не би одиграла и најбоља глумица. То је улога која тражи много изражаја у покретима, у гласу и у песми, а све то постигао је г. Маринковић са лепим успехом.

Он је својом игром и песмом приказао „Коштану" са најтањим цртама њезина карактера и са свом њезином младалачком снагом и страхом да је изгуби.

Женске улоге биле су врло лепо одигране.

Поред „Коштане" особито се истакао наш омиљени г. Тошић у улози сестре Стојанове, у коју је он унео много нежности и милине.

Он нам је својом милом појавом и изврсном игром приказао истиниту њерку која стрепи пред својим строгим оцем, и драгу сестру која стрепи за свога брата и љуби га и воли више него игру, песму и другарице; сетно нас је на далеке наше миле сеје, које жељно очекују наш повратак и стрепе за нас.

Стојан, којега је са много жара одиграо г. Тошић пружио нам је слику и сетно нас лепих дана и наше младости у далекој поробљеној домовини.

Буру одобравања изазвао је познати наш глуман г. Пелагић, који је своме Хаџи Томи дао израз правог и истинитог старца хаџије. Особито му је испао за руком прелаз од срџбе на сина у старачки севдах, која је изазвала лепа Коштана, сетивши га својом песмом и млађаном снагом његове сопствене младости.

Последњу слику украсио је г. Шуњур у улози Митка.

Ову тешку улогу одиграо је са много уметничког схватања и приказао нам сву жалост и чежњу старости за прошлом и неповратном младошћу, и сву тешку прозу нашега живота. При растанку са Коштаном, он је дубоке речи пропратио силном уметничком глумом, и срце се стезало код његових речи и код последње песме Коштанине: „Да знаеш, море моме, каква је жалба за младост", у коју је г. Маринковић улио толико искрене жалости и сјете, да су сузе и нехотице потекле низ образе сурових ратника.

Дошавши из далеких крајева братске нам Русије, жељни наше песме и нашег позоришта нашли смо га овде међу каменитим брдима Македоније, на прагу наше поробљене домовине.

Веома смо благодарни нашем Врховном Команданту који нам је пружио могућност да у кратким часовима одмора од тешких ратних напора, слушајући песму и гледајући игру из наше домовине, ма и на кратко време заборављамо тугу и жалост, и, поновно окрепљени и одморни са новом снагом, новом надом, лакше сносимо све патње и тешкоће у туђини.

Много смо захвални такође нашим омиљеним глумцима, који су у овим тешким данима и овако незгодним приликама, са много труда и борећи се са многим незгодама подигли храм уметности на самом положају. Овде они врше своју тешку службу са толико пожртвовања и љубави да ће им имена остати незаборавна и народ им никад неће моћи заборавити и исплатити те услуге које му они сада чине.

26. марта 1918. г. Добровољац К. Ставрић
Положај

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 3. априла

Српски званичан извештај. — 2. априла пред вече јака обострана артилериска ватра у области Старовине.

Солун, 3. априла

Француски званичан извештај. — Енглеско-грчке трупе су извеле један обиман препад на предње делове бугарске на левој обали Струме. Села Кумли, Орманли, Календра, Хомондос, Осман Камила, Киспекеви Сал Махале, Какараска, Бејлик Махале очишћена су од непријатеља. Неколико заробљеника остало је у рукама нападача. Грчке трупе, које су први пут ступале у борбу, показале су упорност изнад сваке похвале. Савезнички аероплани су бацили једну тону експлозива на непријатељске логоре у области Сереза, Демир Хисара и Ђевђелије.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 3. априла

Званичан извештај од 15 часова. — ..... споредна операција која је потпуно успела и која им је донела око десетак заробљеника. Од 30. марта Французи су на том сектору заробили 160 војника. Између Мондидјеа и Ноајона, у Шампањи, јужно од брда Тети, Французи су у току више извршених препада заробили такође неколико војника. Непријатељски покушаји јужно од Шемен де Дама и југо-источно од Корбени остали су без икаква успеха. На многим тачкама фронта повремена артилериска ватра.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана артилериска борба је задобила велику жестину у области Ангар ан Сантер; француске батерије су растерале немачке трупе које су се искупљале у непосредној близини Демуена. Французи су успешно извели два препада, један код Фур де Пари а други на превоју Бонома, и заробили неколико војника. На осталом фронту повремена артилериска ватра нешто мало живља на сектору Авокур.

Лондон, 3. априла

Званичан извештај. — Јуче су се преко преко целога дана водиле упорне борбе око Нев Еглиса. Одбивши многобројне нападе, наше су трупе најзад биле приморане да се по други пут повуку из тог села. Непријатељ је јуче после подне вршио снажне нападе на извесне тачке на борбеном фронту. Северо-западно од Мервила водиле су се жестоке борбе. Резултат је био тај што су нападачи, који су наступали дуж северне обале канала Лисе, узети под нашу артилериску ватру и спречени да развију своје нападе. У току дана непријатељ је вршио седам напада на Мервилски сектор, али су сви одбијени са тешким губитцима по противника. Само је у један мах непријатељ вршио јуриш у пет таласа; под притиском тога напада наша се линија нешто мало повила, али је одмах успостављена у целини нашим противнападом. Југо западно од Бајела нека непријатељска одељења успела су да продру привремено у наше положаје, али су била протерана нашим противнападом и наша је линија успостављена. Ми смо извршили веома успешну споредну операцију у току ноћи источно од Робеја. Запленили смо много митраљеза и заробили 150 војника. Јутрос рано водиле су се борбе и јужно од Соме у близини Ангара. Наши положаји на томе сектору су побољшани и заробили смо известан број непријатељских војника. Непријатељ-

ска артилерија била је активна прошле ноћи у близини Бикуа.

Доцнији извештај. — Данас после подне водиле су се борбе у близини Бајела и Вулвергена. које још трају. На осталом борбеном фронту на Лиси није било ничег особитог. Непријатељска артилерија је показала извесну активност на извесним секторима, нарочито између Живанши и Робека. Наша је артилерија успешно тукла неке одељења немачке пешадије која су се кретала путем Ла Басе—Естер. На осталим деловима енглеског фронта ништа особито.

Лондон, 3. априла

(Службено). — Са повратком лепога времена енглески авијатичари су поново 30. марта испољили своју надмоћност над непријатељем. Више од 40 немачких апарата оборено је на западном фронту, а 20 других је пало ван домашаја контроле; осим тога, оборена су још два друга аероплана нарочитим топовима и уништено девет сталних балона. Независно од тога, вршена су бомбардовања дању и ноћу непријатељских објеката; 48 тона бомби бачено је и више од 110.000 митраљеских метака испаљено. И француски авијатичари такође су оборили и уништили 31 непријатељски апарат, што чини да је 30. марта непријатељ изгубио свега 93 апарата.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 3. априла

Званичан извештај. — Слабија и повремена артилеријска акција с једне и с друге стране. У клиси Лаги једна је наша патрола напала на један митраљески аппласман, уништила посаду и запленила митраљез. Наше извиднице су заробиле неколико војника у долини Орника. На висоравни Азијаго обишли смо ручним бомбама неколико непријатељских патрола. Северно од Кортелаџо растерана су нашом артилеријском ватром неке непријатељска јача одељења.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Петроград. — Ђенерал Бајов, командант московског војног округа изјавио је, да се нада да ће за два месеца моћи да формира милијон војника. Адмирал Саблин је примио команду над флотом Црнога Мора.

—

Рим. — „Коријере д' Италија" сазнаје да се немачке дипломате не слажу у погледу вођења рата. Већина захтева закључење мира, пошто је немачка победа немогућа.

—

Лондон. — Британске поморске снаге бомбардовале су прошле ноћи белгиску обалу.

—

Амстердам. — Овде кружи глас да су потопљене три немачке крстарице западно од .....

—

Хаг. — Један немачки торпиљер наишао је 30. марта на мину на пучини испред Зебрића и потонуо.

—

Цирих. — Добруџа неће бити уступљена Бугарској све док ова не буде испунила услове које су јој наметнуле централне силе.

ЦАР КАРЛО И АЛЗАС-ЛОРЕН

Председник Министарског Савета саопштава:

Париз, 28. марта. — Гроф Чернин је дагао кад је рекао, да га је на неколико дана пред немачки напад Клемансо питао преко посредника „да ли је спреман да ступи у преговоре и на каквој основи." Господин Клемансо као одговор на ово дао је једну рукописну ноту од Ревертере, у којој је било речено да је Аустрија хтела да „јој Француска" учини предлог за мир. Гроф Чернин није се усудио да то порече. Да би прикрио своју забуну он тврди да је на захтев Клемансо-а био започет разговор. Али на његову несрећу има један разлог, који потпуно руши његово тврђење. Г. Клемансо је извештен о томе 5. новембра 1917. године, сутрадан пошто је заузео место војног министра, извештајем посредника, који је носио датум 27. октобра. Према томе извештај је био

упућен његовом предходнику. Кад би било истинито оно што је рекао г. Чернин, требало би веровати да је г. Клемансо започео разговор о тој ствари пре но што је постао Председник Министарског Савета.

После личног оповргавања, гроф Чернин је претрпео и категорично оповргавање фактом. Он сада мора да тврди да је Арман био повереник г. Клемансо-а, а г. Клемансо до овог догађаја видео је само једанпут г. Армана за време од 5 минута пре 15 или 20 година.

Напослетку, гроф Чернин може да каже, да у ствари није главно да се дозна, ко је започео преговоре пре почетка офанзиве на западном фронту, већ да се види, ко их је прекинуо. Зашто се онда морала подићи толика прашина, да би се утврдило да су све француске Владе, као и сама француска држава, попустљиве у питању Алзаса и Лорена?

Ко би могао веровати да ће бити потребан Ревертера да Чернин јасно види питање, о којем је сам аустриски цар рекао своју последњу реч? Јер је цар Карло лично у писму од марта месеца 1917. године званично изјавио свој пристанак „на праведне захтеве Француске у Алзас-Лорену." Друго царско писмо потврђује, да је Карло V. био сагласан са својим министром — и грофу Чернину није остало ништа друго већ да прими свој сопствени демантн.

Париз. — Штампа пише још увек о капиталној важности, што је цар аустриски признао француско право на Алзас и Лорен. Она види у томе стварну жељу Аустрије, да остане независна и прориче да ће гроф Чернин бити жртвован упркос негодовању Берлина.

Лондон. — Открића г. Клемансо-а, која се тичу изјаве аустриског цара, о правичности француских захтева у Алзас-Лорену, у Енглеској су учинила дубок утисак. Сматра се да се тиме уноси у открића Лихновскога—Јагова један нов елемент, који сад више осамљује војену партију „Јункера" у Немачкој.

АУСТРИЈА ОСУЂЕНА НА СМРТ

„Глас Италије"

Баш тако. Конгрес у Риму изрекао је са висине Капитола, пред целим цивилизованим светом, смртну пресуду Аустро-Угарској царевини.

Пресуда је неопозива. Ми смо тврдо убеђени, и у овом тешком часу који преживљујемо, да ће она бити извршена на крају рата, јер је она потребан услов, и више него потребан, неопходан, за будући поредак у Европи, главни услов за светски мир.

Ма како било, па и у најстрашнијој невероватној претпоставци, кад би ова ужасна држава, оваква каква је, морала преживети овај рат, суђено јој је да убрзо пропадне. Римска пресуда, дижући копрену с очију целоме свету, који је мислио да је постојање Аустро-Угарске државе потребно као вентил за немачки империјализам, као равнотежа и као брана од свесловенске (панславистичке) опасности, открила је огромни, ужасни и неизлечиви рак на телу Европе, који од векова омета и поткопава европски мир. Римски конгрес, изричући ту смртну пресуду, потписао је и уговор слоге и мира међу свима потлаченим народима, који су до сада били распарчани и несложни, не својом кривицом него злом намером онога, коме је пошло у корист да раздваја да би могао подјармити, и изјавио је да је Италија њихова велика мајка, Италија, која боље и дубље од сваког другог народа разуме и осећа жеље подјармљених народа који теже ослобођењу, јер је она исто тако трпела исте болове и гајила исте наде.

АНЕКСИЈА БЕСАРАБИЈЕ РУМУНИЈИ

Париз. — Из Букурешта званично јављају, да је сабор Бесарабије свечано и једнодушно решио присаједињење Румунији. Та одлука је у Француској примљена са задовољством. Француска је прва признала одвајање Бесарабије од Украјине и њени представници су водили преговоре са Бесарабијом у име Румуније. Француска се радује овом догађају и сматра, да је ова одлука један корак ближе решењу Источног Питања.

Лондон. — Маргиломан је после саветовања са краљем Фердинандом отишао у Кишењев, где је у присуству Сабора Бесарабије прокламовао присаједињење те области Румунији.

Лондон. — Украјина је признала одлуку Бесарабије о присаједињењу Румунији.

У АУСТРИЈСКОМ РОПСТВУ

Писмо разменског инвалида

Aix-en-Provence
18.II.-1918.

Драги мој Бабиђу,

Колико мука, колико несреће, колико ужасних дана од нашег последњег растанка у нишком парку! Шестог дана по нашем растанку лежао сам у крви својој, гледајући како ми сржи тече из поломљених костију; па и то сам много лакше поднео но помисао: да чекам милост и немилост германске гордости и — да сам роб! Ни десетак минута нисам лежао у тако страховитом положају а већ ми засијаше пред очима тестерасти бајонети упрти у груди! — Али ме оставише, јер сам био пребијен као мрцина, па су рачунали да немају потребе шта више да чине!

И од тога дана, од тога часа, не сазнадох ништа сем ужаса, ништа сем гробота, које се неприживљују лако. Само ме је једна мисао увек пратила, мисао која ме ни тренутка не бади у очајање, мисао која ми даваше нове снаге, нових напора...., да се по сваку цену искобељам из пакла, где ме сагоре бол и туга!... После исцељења, једног страшног дана докотрљаше нас из Темишвара у Ашах; када бадих први поглед преко жица у којима испрекрштано беше ограђена „варош од дашчара", муњевитом брзином проструји ми кроз главу тужна мисао, а таком силином као да ми проби лобању, тако ме силно заболе... ах, та црна мисао, која се брзо испуни!... — „Дошао сам у велику костурницу нашег племена" — то сам махинално изговорио најближем другу са којим допутовах, — он се трже и погледа ме задрхтавши, — ја заплакаох горко и рекох: — да, мој драги пријатељу, и ми смо дошли да нашим телесима увећамо ово место, где ће векови написати крупним словима: — „Овде леже хиљаде јадника помрлих од глади у другој деценији XX века!!...

Ту нађох Драгољуба; пре нам речи беху: Ниje ово место за нас! Бегство! Успех или смрт? Ма да сам тек тих дана штаке оставио, отпочнем брижљиво припремање. Дошао је први дан Ускрса 1916. год., утоворени дан, који нам је био највећа нада, који чекасмо са највећим одушевљењем и дочекасмо са топлим другарским сузама. Пало је вече, киша је пљуштала као из кабла; дивно време за излазак из логора — понављао сам често. Већ је осам и по часова, ствари беку спремне, жица просечена, цивилно одело било је на нама; још неколико корака и опасност је прошла... али... ааај! Ох, да гадних неплаћених стражара; и још десетак војника опколише нас и чусмо речи: „То су ти..." Већ можеш мислити шта је даље следовало. Изгледа ми да сам још модар од оних удараца кундацима...

После овога дошло је и друго бегство. После пуних дванаест дана ухватише ме на обали Ина, кад хтедох прећи аустриску границу! Пуних пет месеци проведох у затворима, без једнога зрака, у тами и влази, док ми здравље не дође до тога степена, да ми једнога дана више главе ставише у дијагнози: t. b. c. — Знаш ли шта је то? Али мене то није изненадило ни запањило, и ако готово гледах крстачу више главе; био сам истог расположења као да сам кијавицу добио, још мало расположенији, јер сам добио наде да ћу бар који дан проживети у слободи ..... ако ме смрт брзо не посети, могу се надати размени. И ово се друго збн!

Данас већ имам наде да ћу бити потпуно спасен; енергија ме није напустила. Добра храна, добра постеља, уредан живот учинише да се почех поправљати. Сада се већ смем надати да ћу завршити своје студије и да продужим оно што сам увек мислио: да ово мало живота посветим своме народу.

Поздрави све наше другове.

Љуби те и грли твој друг,
Д. А. Пантић.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 94. СРЕДА, 4. АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 4. априла

Српски званичан извештај. — 3. априла слаба обострана ватрена активност која је у току ноћи била јача на левој обали Црне Реке.

Солун, 4. априла

Француски званичан извештај. — После пешадиских борби, енглеске су се извиднице вратиле са заробљеницима из области Ћупри. Британска авијација бомбардовала је непријатељска искупљања јужно од Демир Хисара. Артилериски двобој на многим тачкама фронта.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 4. априла

Званичан извештај од 15 часова. — Није ухваћен.

Званичан извештај од 23 часа. — Обострана артилериска ватра у области Мондидјеа. Није било никакве пешадиске акције. У шуми Ле Претр Немци су вршили више покушаја, које су француске трупе одбиле после доста живих борби. Француске патроле заробиле су неколико војника ка Рењевилу и Бадонвилеру. На осталом фронту ништа ново.

Лондон, 4. априла

Званичан извештај. — Синоћ је непријатељ, после жестоке артилериске ватре, предузео један веома снажан напад на наше положаје између Бајела и Нев Егліса. Три најодабранije немачке дивизије, које нису раније учествовале у битци, извршиле су тај напад. После жестоког и упорног боја, непријатељ је успео да заузме висораван југо-источно и источно од Бајела, која је позната под именом Мон де Лил и Ревелсберг. На томе фронту наше су се трупе повукле на нове положаје северно од Бајела и Вулвертена. Бајел је пао непријатељу у руке. Јутрос нови немачки напади развијали су се у близини Витшајете. Непријатељ је јутрос рано напао такође југо-источно од Вје-Беркен, потпомогнут силним дејством артилерије и рововских мерзера; одбијен је. Заробили смо извесан број непријатељских војника у току ноћи а приликом препада које смо успешно извели југо источно од Робека. На осталом енглеском фронту ништа особито није се догодило.

Доцнији извештај. — Силне борбе водиле су се данас на фронту од Метерана до Витшајете. Непријатељ је јутрос у зору обновио своје нападе са великим снагама у близини Витшајете и Спанбрекемелена. Потпомогнуте силном артилеријском ватром, непријатељске трупе су се приближиле нашим положајима под заштитом магле и, после дуге борбе, заузеле су та два места. Непријатељ је успео да продре јутрос и у село Метеран у коме се борба још једнако води. На осталим деловима горњег фронта непријатељски су напади одбијени. Непријатељ је и јутрос извршио јак локалан напад на наше положаје спрочу Бајела, јужно од Араса, и борба још траје на томе сектору. Непријатељска је артилерија била активнија јужно од Албера и у околини канала Ла Басе. Немачка пешадиска одељења, која су се искупљала у области Локон, тучена су и растерана нашом артилеријом. На сектору Пашенделе обострана артилериска активност се стално повећавала. На осталом енглеском фронту ситуација непромењена.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 4. априла

Званичан извештај. — Узнемиравајућа гађања, нешто мало чешћа у долини Лагарине, и извесна локална борбена активност коју су изазвале наше патроле у области Адамело и у долини Бренте. Затишје на осталом фронту.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — Један телеграм из Беча јавља, да је гроф Чернин поднео оставку. Аустриски министар иностраних дела извлачи на тај начин последице из своје недотупавне дволичности, која га је оставила без икакве потпоре у публици и која је озбиљно дискредитовала цара Аустрије. Чернинов напад на Чехе у бечкој општини, његова незгрална открића о разговорима о миру, која су довела до открића писама аустрискога цара и његове потпуне зависности од Немачке, онемогућили су му да се идуће недеље појави пред Рајхсратом у својству министра иностраних дела. Цар је примио његову оставку и молио га само толико да остане на своме положају до именовања његовога заменика.

—

Цирих. — Немачки листови објављују многе чланке у којима саветују свету да се не окаје претераним надама односно садашње офансиве и предсказују да ће започете борбе трајати месецима.

ПИСМО АУСТРИСКОГ ЦАРА

Париз. — Председништво Министарског Савета извештава:

Нема застоја у лажима цара Карла под надзором Берлина. Примивши као своја оповргавања грофа Чернина, он тражи од Републике да даде доказе.

Стога Председништво Министарског Савета обелодањује текст аутографског писма, које је цар Карло упутио принцу Сиксту Бурбонском, датираног 18. марта 1917. г. које је принц предао г. Поенкаре-у, а затим, пристанком принца Сикста Бурбонског, садржина писма била је саопштена тадањем Председнику Министарског Савета г. Рибо-у.

У писму се наводи, да, у часу кад се завршава трећа година рата, захваљујући слози, јачој но икад до сада, народа под Аустро-Угарском, монархија је могла да издржи највеће нападе, а њезина војска да побере војне успехе, особито на балканском ратишту.

„Француска је са своје стране дала доказа велике издржљивости и дивног елана. Ми се сви без разлике дивимо сјајној традиционалној храбрости њене војске и целокупног француског народа. Исто тако, веома ми је пријатно што могу да утврдим, да, и ако смо моментално противници, никакве разлике у погледима и тежњама не постоје између мојег царства и Француске. Ја се са правом могу надати, да ће моје живе симпатије за Француску, заједно са симпатијама целокупне монархије, моћи за увек да отклоне рат, за који ме нико не може окривљавати.

Да бих могао у овом случају што прецизније да манифестујем своје осећаје, ја те молим да поверљиво саопштиш г. Поенкареу, Председнику Француске Републике, да ћу, у колико буде било у мојој моћи и до мене стојало, упливисати код мојих савезника, да се захтеви Француске односно Алзаса и Лорена испуне.

У писму даље продужава: „Белгија мора бити понова потпуно васпостављена у границама њене краљевине са задржавањем својих колонија у Африци и са правом на компензације које јој треба дати за претрпљене губитке.

Србија мора такође бити успостављена у својој суверености. Ми смо вољни да јој осигурамо један природни излаз на Јадранско Море и да јој учинимо економске концесије. Аустрија и Мађарска тражиће од ње као апсолутни и основни услов обећање, да укине у својој земљи сваку политичку агитацију, која би имала за циљ растројавање монархије и да о томе да уверење под гаранцијом сила.

Што се тиче Русије, цар се држи резервисано све донде докле догађаји у Русији не буду успоставили дефинитивно и легално једну Власт. Напослетку он завршује, тражећи од принца да му изложи своје мишљење о Француској и Енглеској по извршењу ове поруке и да припреми земљиште на коме би споразум могао да поведе преговоре, који би се завршили на опште задовољство.

Извештај Председника Савета додаје: Гроф Чернин, признавши у својој ноти од 8. априла постојање тих преговора који су потекли иницијативом једне личности од кућ и камо већег положаја него што је његов, аустриска је влада сада приморана да се изјасни у питању о покушају који она признаје, као и у питању о детаљима разговора њеног изасланика".

Париз. — „Тан" примећује, да писмо цара Карла не носи лично обележје. Начин на који је састављено, избор његових речи, програм који он излаже наводи на мисао да су га састављале или дотериване дипломате од заната. У осталом то је питање споредног значаја, јер је писмо увек одлучно кад год треба ангажовати Савезнике и еластично кад год треба ангажовати Аустрију.

Ако би то писмо у истини изражавало цареву мисао, онда би било потребно да Аустрија ступи у опозицију према Немачкој. А то је међутим немогућно. Утицај младога цара, који он нуди као јемство, врло је слаб, а међутим он тражи од Француске, да она изда Румунију, Србију и Италију. Видеће се, у осталом, кад разговори које је изазвало писмо буду били обзањени, да је Француска, не огрешујући се никада о своју дужност према својим Савезницима, проучавала и трпељиво претресала иницијативу цара Карла. У истини та иницијатива није могла одвести једном правичном и трајном миру. Бранити од Немачке слободу народа у исто време кад и преговарати са Аустријом, која тлачи своје народе под контролом Немаца, било би једно противречно и нечасно држање. Француска хоће да учврсти своје савезе својом лојалношћу и да бадри захтеве потлачених народа.

У јучерашњем чланку „Цар Карло и Алзас Лорен" испала је у речи *непопустљиве* одречна речица *не*, те је тиме преокренула смисао. Треба да стоји: „Зашто се онда морала полиња толика ларма, да би се утврдило да су све Француске Владе, као и сама Француска Држава, *непопустљиве* у питању Алзаса и Лорена".

РАЗМИШЉАЊА ЈЕДНОГ СЛОВЕНОФИЛА

Г. Д р Р. В. Сетон-Ватсон је написао под горњим насловом један чланак у „Њу-Јероп-у" од 22. фебруара. Г. Д р Сетон-Ватсон је један од највећих ауторитета међу живима у питању политике, историје и тежњи Европе. Својим радовима, ван сваке хвале, о Југословенима и Србима он је потпуно заслужно назив Словенофила. На жалост, мали простор којим располажемо, не допушта нам да објавимо у целини тај чланак, те га с тога дајемо у изводу.

Изгледа, да велика прошлост Француске баца извесну сенку на Русију. Према томе не треба заборављати да историска поређења никад нису тачна. Ако су, на жалост, Љењин и другови му лудо упустили многе ствари које су имали у рукама, они су бар строго поштовали Дантонове и Карноове методе. Али, при свем том, има једна замерка која се никако не може учинити Русији: Велики Хесенски Војвода се креће на Петроград, али у његовој војсци се не налазе емигранти каковима је обиловао у своје време Главни Стан Брунсвишког Војводе у Коблецу.

Русијино је срце здраво, и ако је њено тело подлегло загушљивим гасовима које су производиле у атмосфери царизма интриге туђина и унутрашња корупција. Само је невоља у томе што онај простосрдачни човек са Запада врло слабо схвата и разуме порекло ствари; он цени само реаултате. Појединим фантастичним демагозима радња Бољшевика, којом су уништили руску војску и поклонили Немцима њену спрему, јесте један величанствен акт који отвара ново доба; простом пак човеку ствар се јавља као настављање касапнице и патњи својих властитих пријатеља. У својој јарости и разочарењу он види пред собом само срушено тело свога бившег савезника; он заборавља оне надчовечанске напоре који су имали за последицу изнемоглост Русије а у великој мери и његово рођено спасење. Морална наказност царистичког система, срамна корупција бирократије, жалосна слабост буржоазије јесу они узроци који су довели постепену парализу у државном организму. Дела су била замењена једном бесконачном бујицом речи све док се узаврео лонац није распрскао у парампарче. Љењин и Троцки су избацили на површину царизам и јункеризам. Бољшевичка револуција раздувала је у ветар све оне идеале који су надахњивали раније револуције. Она се руга начелима народног представништва; она се кези на једнакост и на братство. Уместо укидања класе и касте, ми смо просто на просто заменили једну корумпирану превласт другим исквареним господарством. Аутократија,

аристократија, буржоазија биће искорењене, али ће се повести рат до истраге противу културе и сва власт ће бити усредсређена у рукама пролетаријата! Рат између класа, то најкобније учење, натовештава се, оглашава се као друштвени идеал. Истински идеалд друштвене револуције су једнакост и сарадња уз укидање свих друштвених разлика и одлика осим оних које дају природна вредност. Они који исповедају супарничко начело: „Склони се ти, да седнем ја“ хтели би да нас врате у оно природно стање, у ком би сваки имао право да по вољи киџисава на свога суседа. Немогућно је избећи закључак, да су носиоци таквих теорија непријатељи људске расе.

То што извесна бољшевичка начела, проклампована у Брест-Литовску, заповеднички изазивају симпатије свих демократија, показује просто на просто, да је могућно комбиновати једну правичну спољну политику са једном врло рђавом унутрашњом политиком, ма да су најскорашњији догађаји доказали да једна утиче на другу.

Јавном мњењу на Западу необјашњива је нестварност Бољшевика. Они су уништили војску па су после стали да запомажу: „непријатељ нам је ставио нож под грло.“ Уступили су без отпора тврђаву Двинск, па су после позивали све и сваког, да копају ровове за одбрану престонице. Поступали су са штампом, са Уставотворном Скупштином, са Украјинском и Финском Владом, са свим оним што је могло има и слободоумних мисли неправично и аутократски.

Кампања Бољшевика противу тајних уговора и конвенција, противу „старе дипломатије“, спада у једну другу категорију. Баш та кампања је изазвала симпатије према Троцком међу великим бројем оних који знају каква је непоправима зла починила та „стара дипломатија“ демократској ствари у другим правцима.

Силом рата и инвазија Русија је запала у ону мрачну епоху која је у Француској дошла по издисају „Терора“.

Осудом Бољшевика и њихове разорне доктрине ми смо далеко од помисли, да негирамо Русију и словенски дух. Достојевски је сам изабрао за мото своје ремек-делу ове речи: „Нека само једно зрно жита падне на земљу и умре; оно ће само да отврдне; али кад већ узри, оно ће дати много плода.“ Ми нећемо доживети жетву, али ће она јамачно сазрети. Мада је за сада укочена, Русија ипак представља једно обећање за васцели свет. Руска је револуција један од највећих догађаја у људској историји. Као год што не проклињемо Океан што је разорио један шлеп, исто тако не смемо бркати револуцију са пеном поврх њених вала. Француска је могла доћи к себи тек пошто су протутњеле оргије „Терора“. Па и сама Немачка ће морати једног лепог дана да одбаци своје лажне богове и да се врати предањима сјајне прошлости. Морамо ли очајавати за Русију? Њена садашња трчења нису њен смртни ропац већ прве реакције животног еликсира.

Словенска душа доћи ће к себи, ослобођена трогубе куге: царизма, прусијанизма и бољшевизма. Она ће учити свет трима словенским врлинама: правди, снисходљивости и милосрђу.

мајор Џералд Сим

ПРОТИВ ЧЕРНИНА

Цирих. — Јављају из Беча: Чешка Унија позвала је председника комисије за спољне послове у аустриским делегацијама, да одмах сазове делегације.

Председник чешке Уније Станек са секретаром Тусаром посетио је Сајдлера и протествовао против тога што је гроф Чернин држао свој говор пред једним ненадлежним форумом, и затражио је, да се одмах сазову парламенат и делегације. Услед Черниновог говора влада врло велика узрујаност код словенских маса.

Председник чешког клуба у протесту предатом председнику Сајдлеру оптужује Чернина, да је претио и тешко оптужио чешки народ, неводећи рачуна о народном представништву.

Председник Сајдлер, пошто је примио чешког председника, отишао је код цара Карла да му реферише о разговору.

Чернинове изјаве поново су покренуле чешко питање. „Винер Тагеблат“ каже: да ће чешко питање бити за кратко време главно питање у унутрашњем животу Аустрије и имаће највише утицаја на парламентарну ситуацију.

„Нје Фраје Пресе“ пише: да је општа политика монархије налагала Чернину да отворено изнесе чешко спиеткарење. Чеси се спремају да праве Влади велике тешкоће.

Штампарски Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 95. ЧЕТВРТАК, 5 АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 5 априла

Српски званичан извештај. — 4. априла слабија обострана ватрена активност.

Солун, 5. априла

Француски званичан извештај. — Активност артилерије и патрола северно од Битоља. Енглеска авијација бомбардовала је непријатељске логоре у области Дојрана и Сереза.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 5 априла

Званичан извештај од 15 часова. — На фронту на Соми и на Оази доста велика живост обеју артилерија и сукоби између патрола. Французи су извршили неколико препада у непријатељске линије, нарочито југо-западно од Бит ди Менил, у области Тахира и северно од Флирса. Французи су заробили неколико војника. На десној обали Мезе пропао је непријатељски покушај источно од Самоње. На осталом фронту ноћ мирна.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана није било никакве пешачке акције. Немци су жестоко бомбардовали наше прве линије и нека села у области северно од Мондидјеа. Француске су батерије снажно одговарале немачкој артилерији и тукле су усредсређеном ватром немачке положаје. На осталом фронту повремена артилериска ватра.

Лондон, 5. априла

Званичан извештај. — Синоћ смо извршили један успешан противнапад у близини Витшајете. У Метерену смо исто тако нашим противнападом успоставили наш положај и село је прешло у наше руке. У току целог дана после подне и целе вечери јучерашњег дана непријатељски напади, који су били непрестано обнављани северно од Бајела, били су одбијени и непријатељ је претрпео тешке губитке. Немачка пешадиска одељења која су наступала у густим колонама била су узета под нашу унакрсну ватру на веома кратком одстојању и претрпела су тешке губитке. Задобили смо неколико заробљеника.

Јуче је непријатељ покушао да изврши један напад у току после подне, источно од Робека, али је његово наступање било сломљено ватром наше артилерије.

Због успеха непријатељева на фронту Лиса наше трупе, које су држале истакнуте положаје источно од Ипра, повукле су се на нове линије. Ово повлачење извршено је нашом одлуком а нисмо били присиљени од непријатеља. Јуче после подне немачка одељења, која су наступала с ону страну наших старих положаја, била су узета под унакрсну ватру са наших положаја и уништена.

На бојишту јужно од Араса немачка пешадиска одељења, која су била продрла у наше ровове пред Бајелом, истерана су јуче после подне и непријатељ је оставио већи број заробљеника. У овој области наша је линија потпуно исправљена.

Непријатељска артилериска активност постала је јача јутрос на енглеском фронту јужно од Соме.

Доцнији извештај. — Јутрос је непријатељ отворио јаку артилериску ватру на фронту Лиса и од шуме Њепр до Витшајете; после тога прешао је са пешадијом у нападе. Сви његови напади били су одбијени и непријатељ је имао озбиљних губитака.

У току нашег напада, о коме смо јутрос говорили, наше су трупе успеле да продру у

села Метерен и Витшајете, али због непрестаних непријатељских напада нису могле задржати своје положаје. Француске трупе сарађују на овоме фронту са енглеским. На осталом делу енглеског фронта ништа ново.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 5. априла

Званичан извештај. — Енглеске патроле на висоравни Азијага и талијанске патроле на брду Томба заробиле су заробљеника и запленили материјала. На лакту Гонфа спречили смо успешним митраљеским рафалима непријатеља да пређе преко воде и нанели смо му губитака. У долини Лагарина артилериска активност.

НА МОРУ

Лондон, 5. априла

Адмиралство јавља службено, да је главнокомандујући велике флоте јавио, да је 2. априла извршио један препад ради чишћења Категатског канала. Артилериском ватром потопљено је девет немачких лађица које служе за пратњу. Енглески су бродови спасли њихове посаде. Енглези нису претрпели никакве губитке.

Лондон, 5. априла

Један телеграм из Готенбурга вели, да се потопљавање немачких лађица, које служе за пратњу, извршило на пучини према Данској обали, код северног уласка у Сунд а недалеко од Киле-Литуза.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Рим. — Из Берна телеграфишу, да је унутрашња ситуација Немачке веома ненормална. Уверавају да ће Билов и Хелферих заменити фон Хертлинга и фон Килмана.

—

Рим. — „Епока" јавља, да постоји још једно писмо цара Карла, које ће бити објављено и које ће произвести веома велику сензацију.

—

Атина. — Телеграфишу из Цириха, да су јуче прошли кроз Келн и Диселдорф два болничка воза са турским рањеницима из последње немачке офанзиве на западном фронту. Ти возови путују за Цариград. Данас би имао да прође један воз са бугарским рањеницима који се преносе у Софију.

—

Атина. — Депеше из савезничких престоница јављају, да положај немачке војске постаје веома тежак, пошто је непријатељ већ употребио већи део резерви које је био сконцентрисао на западном фронту. Положај Немаца, који су наступили у правцу ка Ла-Басе, веома је ризичан, јер представља један веома оштар угао који је јако прикљештен на својим боковима.

Крф, 4. априла

На данашњој скупштинској седници завршена је дебата о владиној изјави, после чега се прешло на гласање. Са 55 гласова против 42 скупштина је примила дневни ред, који је предложио посланик Ломовић, у коме се одобрава изјава и изражава поверење влади.

(Пресбиро).

БИТКА НА ЗАПАДУ

— Беседа лорда Керзона у енглеском Доњем Дому —

Лондон. — Говорећи у Доњем Дому у току дебате о ефективима, лорд Керзон је рекао:

„Влада је предузела хитне мере за слање појачања преко Ла Манша. Никакав догађај није ни се десио на путу. Министар наоружања известио нас је, да је потпуно у стању да одмах попуни све наше губитке. Наш изгубљени материјал већ је замењен колико брзо толико и лако. Осим тога, ми продужавамо и даље радити на образовању једне снажне резерве. Предузели смо многобројне мере.

Одмах после отпочете офанзиве, ми смо се обратили Индији и свима нашим аутономним колонијама, да што више и што јаче разгранају свој ратни рад. Са свих страна добили смо одушевљене одговоре пуне бодрења и родољубља. Мило ми је што могу рећи, да готовост најудаљенијих делова царства, којима није грозила никаква опасност, да се приме нових жртава, јесте једна од највеличанственијих патриотских манифестација у овоме рату, и она није била ни у колико мања од

готовости коју показује становништво чијим је огњиштима непосредно загрожено. Ми смо такође апеловали и на нашег великог савезника с ону страну Атлантика.

Господин Вилсон је одговорио са племенитом готовошћу која нас је дирнула. Обећао нам је за најскорију будућност број бораца који премаша сва наша очекивања. Дом ми неће тражити, да му дајем цифре. Ипак могу рећи, да ће месечна појачања у пешадији и артилерији, која ће нам у будуће долазити из Америке и чији је пренос потпуно обезбеђен, бити довољно јаки како би се од њих образовала једна значајна армија.

Напослетку, захваљујући потпори наших савезника, ми смо учинили један велики корак ка остварењу јединства контроле над савезничким војним операцијама. На неколико дана по почетку ове велике офансиве, вишн француски и енглески команданти пристали су, из сопствених побуда, да повере једном шефу управу над операцијама на западном фронту.

Нашавши се у једном повољном положају који се више никада не би јавио, непријатељ је предузео читав низ битака, у намери да задобије одлуку. Он је приморан да тако поступа из разлога економске ситуације у Немачкој, а још више из разлога своје исцрпљености.

Непријатељ ће наставити своје покушаје с најсвирепијим презирањем живота својих војника. Та криза може трајати недељама, па и месецима, и одвести нас у пету годину рата. Британска влада би испунила рђаво своју дужност, кад би се ограничила само на старе војничке мере. Ето због чега она данас подноси Дому један нов билo о ефективима.

НАЈСИГУРНИЈА ДЕФАНСИВА ИЛИ РАЦИОНАЛНА ОФАНСИВА

— Жосеф Ренак (Полиб) —

Литре у свом чувеном речнику глагол **бранити се** објашњава са глаголима обезбедити се, чувати се, предохранити се. Али, више научник него што је био војник, Литре не даје војнички смисао тога глагола; јер у војној вештини бранити се може да значи и нападати.

Наравно, није реч овде о томе да се напада насумце, слепо, ма где, по сваку цену, без довољнога определења правца, без одмеравања удара, без повећања својих снага до највећег степена. Све је то чак и изливно рећи: међутим ипак та треба рећи, како би се најпре одстранила сва она нагваждања која су уобичајена кодпасивних глупака.

Офансива има своје законе које су претресали највећи устаоци војничке науке. Али немогућно је претресати саму душу офансиве. Један шеф, који нема ничега заједничког са оном делијом из романа што ни од чега не преза, мудри и предострожни Петен рекао је: „Непобедима је свака трупа која је, жртвовавши најпре свој живот, решена да нашлати непријатељу што је могућно скупље то своје жртвовање."

У војној историји не постоји пример само о једној баражи (баража, то је реч дефансива, па било да је она од камена, од земље, од људских груди, од ватре), која је дуго одолевала (понављам: д у г о) једном упорном и одлучном нападу.

Било је опсада које су се дизале услед опсађивачевог нестрпљења (Карло V пред Мецом) или услед доласка нагле и јаке помоћи (Собјески код Беча). Али стара је истина, стара тридесет векова, да је свака опседнута варош и — заузета варош.

Срчани људи су куд и камо чвршћи бедем него ли што су стене од гранита и од армираног или неармираног бетона. Леонида и његових Триста Другова на Термопилима умели су само да положе своје животе. Али то није довољно. Потребно је још и победити.

Исто тако је било са свима осталим Леонидама, кад су се ограничавали на дефанзиву.

Димурје се упутио у реторику кад о Аргони каже: „Ево Термопила Француске". Жестоко би се провео, да је тим својим речима сасвим и своја дела! „Прочитајте Тјера, Мишлеа, Шикеа. Борба код Валми, која припрема битку, победу на Валми, то је офанзива; пака и моћна противофанзива; гипки и јаки маневар (живи, одлучни покрет којим је Димурје заузео Аргонске кланце „испред носа забезекнутог Аустријанца").

Немојте више говорити да извесна армија може бити само у дефанзиви, већ реците да има шефова који немају офанзивна духа.

Ја сам навео једну Петенову изреку. Доктори ратне науке проповедали су један метод из којега су почели да одбацују „помисао на резуд-

тат који се има добити окршајем."

У веома похвалној намери да поштеде људску крв, али, не појимајући да самим тим окрећу леђа своме властитом циљу (пошто је продужена дефанзива куд и камо скупља по времену него ли брза офанзива у простору), они су хтели да замене „свест о снази са свешћу о фигури, ратну механику са ратном геометријом, чињеницу са намером и удар, битку, са претњом". „Ето то је оно чиме се више не можемо надахњавати у садашњој Европи, ми, спасиоци Револуције и Царства, наследници оне новорођене вештине на војишту код Валми-а, која је задивила стару Европу!"

Ко је тај Јакобинац, тај санкилот, који тако побија доктринаре из крунских (аулических) већа?

Ја сам имао прилике да познам Нео Јакобинце, који су се у јеку овога рата народа трудили, да се врате рату краљева, данашњих краљева т. ј. политичара, рату који су кодификовали Масенбах и Жоли де Мезроа речима: „Победа без битке". Писац, којим се служим, јесте г. ђенерал Фош, који је написао Ратна Начела и Предавања на Вишој Ратној Школи у 1900 години, страна 26. и 27. Да ли је он био само професор, само теоритичар?

Ко је боље него Фош појмио на Марни Жофрову снажну офанзивну мисао? И други је нису мање појмили, па ипак ништа није могло надмашити битку 9. армије. Ко је боље него Фош, борећи се на Изеру са један против три па чак и пет, објаснио „рационалну тактику офанзиве" Енглезима, чију је захвалност пуну дивљења још тада задобио.

Свакако није забрањено писати да се Фош налази на лицу места, где се сада води огромна битка коју је немачки цар разбуктао 8. марта у пределу Амијену, офанзивна битка какве до сада није било, али у којој је „рационална" тактика још један пут уступила место „колосалној".

Недавно сам нагласио да Хинденбург, када је пре годину дана наредио оно своје чувено повлачење, није у томе гледао само најсигурније средство да избегне битку, коју су Жофр и Хег у јесен 1916. године решили да поведу у пролеће 1917. године, већ можда и згодну прилику да добије у простору са што је могућно мање ризика, како би се доцније могао повратити као победилац у ту област, чије уништење он био одлучно својим дивљим наредбама и која је имала да послужи као једно препречно средство његовим положајима Вотану и Сигфриду.

Пре него што ћете стати да се дивите тој иначе хипотетичној прецизности, забележите само да се она не би ни у колико остварила да смо, у место априлскога напада на Ену, пред оном страховитом Краонском висоравни, наставили на Соми Жофрову и Хегову победу, или да Приказ за № 1. није довршио уништење руске војске.

У осталом, изгледа да је немачка офанзива у пределу између Соме и Оазе била поглавито одлучена из разлога што се мислило да ће, услед проширења фронта енглеске армије, тачка њене везе са француском војском, која је по нужности слаба, бити негде ту на томе простору.

То расуђивање је испало у толико тачније, у колико је материјална надмоћност акције ишла на руку нападу, захваљујући ванредним усавршењима која је артилерија постигла од почетка рата, нарочито у погледу повећања путање која је порасла просечно од 2 до 5 километара, а да и не говоримо о оним чудовишним топовима, који у ствари још не представљају ништа друго до одвратна безопасна страшила за становништво грађанског реда.

(Свршиће се)

МОРАЛ У ЕНГЛЕСКОЈ ВОЈСЦИ

Полузванични орган Енглеске Влаке „Вестминстер Газет" вели:

Посматрана са сваке тачке гледишта, велика битка која се води биће одлучујућа за Немачку. Ми ћемо је издржати јуначког срца, чврсто уверени да ће се зора, коју ишчекујемо, родити из ове битке.

Штампарска Радионица Министерства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 96. ПЕТАК, 6. АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ФРАНЦУСКА И ИТАЛИЈА

Његово Величанство Краљ Италије упутио је Председнику Републике овај телеграм:

„Као војска и цео италијански народ, тако сам и Ја пратио, са забринутом душом али са вером, све мене упорних борби у току последњих дана, уверен да ће јунаштво савезничких војсака, уједињених свуда у истој непобедимој вери, задржати и сломити нападачев удар. У овој гигантској борби, која се води на француском земљишту за слободу и за правду целога света, понова су се заблистале вековне и славом овенчане војничке врлине Француске, и Ја сматрам за своју дужност да поновим, Господине Председниче, Вама, као и целој француској војсци и француском народу, осећаје Мога најживљег дивљења.

Виктор Емануел."

Председник Републике је одговорио:

„Француска и њена војска биће веома дирнути телеграмом који ми је Ваше Величанство изволело упутити, као и честиткама које оно шаље јуначким војницима који се боре за право. Постепено задржавана методично и сложном акцијом савезничких снага, офанзива, коју је непријатељ предузео, резервише му несумњиво крајње свирепо разочарање. Решена, као и храбра италијанска војска, да се бори до заједничке победе, француска војска је примила и наставља ове нове борбе са ведрим и јединственим поуздањем.

Ремон Поенкаре."

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 6. априла

Српски званичан извештај. — Ноћас је била јака обострана артилериска и митраљеска ватра на обема обалама Црне Реке. Једна наша јача патрола извршила је препад на непријатељски ров, у пределу југо-источно од селе Градешнице.

Солун, 6. априла

Француски званичан извештај. — Артилериски двобој северно од Битоља. Савезнички аероплани вршили су успешна бомбардовања северо-западно од Битоља и у Серескоj области.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 6 априла

Званичан извештај од 15 часова. — У области Корбени, Французи су узели под своју ватру и растерали једно јаче непријатељско одељење које је покушавало да се приближи њиховим линијама а после артилериске припреме. Непријатељ је вршио више препада у Шампањи, на десној обали Мезе, источно од шуме Корије и нарочито ка Дампуру. Сви ти покушаји су одбијени. Французи су задобили заробљеника. Са своје стране Французи су успешно извели северно од Ремса и у Лорену више упада у немачке линије и заробили извесан број непријатељских војника.

Званичан извештај од 23 часа. — Јутрос су француске трупе напале немачке положаје са једне и друге стране Авра, на фронту од 4 км. између Тена и Маји-Реневала.

Источно од Авра, Французи су знатно напредовали. Западно, францу-

ске су трупе освојиле највећи део шуме Сенека и помакле своју линију до ивице Кастел. Нешто мало јужније, Французи су доспели до западних падина висова који доминирају Авр-ом. Број заробљеника, који су пали у руке Француза, премаша 800 међу којима 15 официра. Французи су запленили још и много митраљеза.

Потврђује се да је препад, који су покушали Немци прошле ноћи источно од шуме Корије, био веома смртоносан по њих саме. Французи су нашли око 40 лешева на терену. С друге стране Французи су заробили 20 војника, међу којима једног официра. На осталом фронту повремена артилериска ватра у току дана.

Лондон, 6. априла

Званичан извештај. — У току ноћи није било никакве промене на британском фронту. Непријатељска артилерија показала је велику активност на јужном делу фронта на Лиси, између Живанши и источно од Робека. Жестока артилериска ватра противу наших положаја између Локона и Робека трајала је још у зору. Локалне нападе одбиле су наше трупе синоћ на сектору Мерис. Потпуни извештаји о јучерашњим борбама на фронту шуме Њепр—Витшајете утврђују величину непријатељских губитака. Југо-источно од косе Кемел, Немци су напали..... (нејасно).

Доцнији извештај. — Данас су се водиле упорне борбе на највећем делу борбеног фронта на Лиси, од канала Ла Басе преко Живанши па све до реке Лисе. Источно од Сен Венана, бомбардовању, о коме је јутрос јављено, следовали су јаки напади који су потпуно одбијени. Јавља се да су губитци нанесени нападачима и овога пута изванредно тешки и да су наше трупе заробиле више од 200 војника. Борба је била особито жестока у близини Живанши, где је непријатељ чинио упорне напоре да би поправио своје раније неуспехе. Борбе у томе пределу још нису престале и активност непријатељске артилерије се наставља доста живо на целом том фронту. Доцније нови напади, уз жестоко артилериско дејство, развили су се противу наших положаја јужно од Кемела, али су одбијени. Осим знатне артилериске активности на разним секторима, а нарочито јужно и северно од Соме, ништа особито није се догодило.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 6. априла

Званичан извештај. — Запаливши једну мину у долини Арса, једно је наше одељење напало један непријатељски истакнути положај у Вал Морбиа. Његова посада је била приморана да се разбегне, повони су разорени и наши су се људи вратили са неколико заробљеника. Непријатељске патроле су одбијене у области Корне ди Тре Сињоре нашом успешном пушчаном ватром. Исто тако је било и на висоравни Азијаго, где је непријатељ био приморан да се повиче, после сукоба са једним француским одељењем. Активност обеју артилерија знатно се појачала у долини Лагарине, на сектору Позина—Астико. на висоравни Азијаго и између Фосалата и Капозиле. У току јучерашњег дтна наши су авијатичари оборили пет непријатељских аероплана у области Валдобјандене и Конелано. Енглеске ескадриле за гоњење оборише су једанаест непријатељских апарата а дванаести приморале да слети. Наше нарочите батерије погодиле су један хидроплан који је пао у море близу Порто ди Пјаве Вјекја. Сва три авијатичара са њега заробљена су.

ОКО КАРЛОВОГ ПИСМА

Париз. — „Журнал де Деба" подвлачи слабост Карловог телеграма и бележака Балфпаца:

„У једном новом телеграму упућеном Вилему II, пише тај лист, Карло I најављује да одустаје од даље дискусије са Француском и да ће својим топовима на западу дати одговор „ниским" оптужбама г. Клемансоа. Али г. Клемансо није подигао никакву оптужбу противу Карла I. Он је објавио само једно писмо тога владара, чија се аутентичност да врло лако утврдити; топови не могу ни за један слог изменити то писмо.

Ново саопштење са Балпаца, које је такође веома кратко, не баца већу светлост на само питање. У неколико редова оно искључује принца Сикста Бурбонског, чији карактер искључује сваку могућност фалсификата. Саопштење признаје затим немогућност у којој се налази бивши министар иностраних дела, да покаже „где је лажно писмо потурено правом писму" и отуда изводи закључак, да се инцидент мора сматрати као завр-

нен. Али инцидент је толико мало био завршен, да је неколико дана доцније гроф Чернин већ био у оставци".

Париз. — „Тан" овим речима додирује питања, која могу покренути бечки догађаји:

„Ма шта се говорило у овој главној бечкој ноти, ипак инцидент није завршен. Проширен срозавањем једне тако високе личности, он се само још више отвара, откривајући на један још индискретнији начин многе проблеме из прошлости и из будућности. У својој белешци аустриска влада је одала заслужено признање искрености и лојалности принца Сикста Бурбонског. Из тога излази да више нико не може, ни у Аустрији ни у Немачкој, сумњати у аутентичност царског писма које је донео принц Сикст а које је обелоданила француска Влада. Нарочито (ми чикамо аустриску Владу да побије тај закључак) текст и смисао употребљених речи односно Алзаса и Лорена не могу више бити оспоравани у Бечу. Због тога се управо сада и једно ново питање заповеднички поставља. Принц Сикст Бурбонски донео је Карлово писмо у Јелисејску Палату 31. марта 1917. године по новом, а 3. априла исте године Карло I је приспео у Главни Стан Вилема II. Та два владара су се тада састали, да би донели извесне важне политичке одлуке, зашта се може узети као доказ присуство канцелара Бетмана и гроф Чернина. Кад су се ти разговори свршили, да ли је Вилем II знао или не за садржину писма које је принц Сикст саопштио г. Поенкареу? Ако Вилем II није ништа о томе знао, онда како може покољаћати веру Карлу I? А ако је пак знао за то писмо, како је то могло бити да га одобри? Јер, узалуд ћете тражити у његовим изјавама или у изјавама његовог канцелара ма и најмањи траг о томе да поступак Аустрије у овом случају није наишао на његово одобравање. Ако му је било познато писмо, у коме његов главни савезник усваја „праведне француске захтеве односно Алзаса и Лорена", а он није јавно своје неслагање са тим писмом, онда са каквим образом може данас говорити да су баш ти француски захтеви узрок што се рат продужава у бесконачност?"

„Пти Журнал" изјављује да се налазимо тек у почетку потребних разјашњења у питању полемике грофа Чернина са г. Клемансоом и предвиђа да ће овај изнети у целини ово питање пред одбором за спољне и војне послове у Парламенту и у Сенату. Политички људи који су играли извесну улогу, нарочито г. Рибо, додаће своја објашњења и тако ће земљиште бити припремљено за дебате у тајној седници.

ПОЖАР У ФРИДРИХСХАФЕНУ

Лондон. — Из Женеве јављају да су велике цепелинске фабрике у Фридрихсхафену, које су биле претворене у фабрике за израду аероплана Гота, потпуно уништене једном експлозијом којој је следовао велики пожар. Ватра је трајала целога дана у недељу, и у понедељак изјутра још није била угашена. Црвенило пожара могло се видети са језера Констан које се налази удаљено 70 миља. Велике су количине сировина изгореле. Још је немогућно оценити сву штету која изгледа огромна. Многе радионице и канцеларије у непосредној близини фабрике претворене су у пепео заједно са великом збирком аероплана. Изгорели су и велики цепелински хангари. И поред оповргавања Волфове Агенције, може се слободно рећи да је немачки главни центар авијације уништен и да је то ненакнадним губитак за немачку војску. Зна се, да је Немачка баш сада имала у Фридрихсхафену готових 30 ескадрила које су биле одређене за борбу против америчких аероплана.

НАЈСИГУРНИЈА ДЕФАНСИВА ИЛИ РАЦИОНАЛНА ОФАНСИВА

— Жозеф Ренак (Полиб) —

(2)

Из вредности немачких војника и немачке команде, коју нећу ни у чему да потцењујем јер би то била једна недотупавна увреда према нашим британским пријатељима и према нама самима, произашло је то што су Енглези, а и ми са њима, били приморани да се повуку не само са својих првих него још и са других и трећих својих линија.

То је, на крају крајева, можда, неизбежна незгода околности што се унапред припремају положаји за повлачење, који дејствују као магнет у леђа бранилаца првих линија, унапред жртвованих!

Та тактика, која је за Немце (Хинденбург-Лудендорфово упуство од децембра 1916), као и за нас саме, проистекла из ранијих искустава, биће без сумње измењена у будуће у току непрекидног еволуисања овога рата.

Али су Немци очевидно очекивали од своје унапред објављене победе куд и камо веће резултате од оних које су постигли, па ма колико да су ови иначе велики.

Из наредаба, које су нађене код заробљеника и код погинулих, излази да су их њихови J + 1, + 2, + 3..... морали одвести удаљењим објектима него што су пут Бапом—Перон и линија Албер—Бре—Лихон—Роа—Ласињи—Ноајон, где је битка још колико јуче беснила у непосредној близини тих села и варошн.

Бапом и Перон су дошле пали у руке Немцима, али четири дана после рока који су њихови шефови одредили.

По свеме обичају Немци су, распаљени, поред осталог, и присуством Кајзера у пратњи пруског и баварског кронпринца, Хинденбурга и Лудендорфа, при поласку и у прво време напада дали свој најснажнији напор, баш као они коњи тркачи који вагрено истрчавају испред осталих, али који, заморени својом и сувише брзо утрошеном снагом, заостану пре него што стигну до победног стуба.

*

Ма да Немци и даље настављају да се љуто бију, ипак, према доста озбиљним знацима, изгледа да су они већ запали у фазу успоравања, механичког и физичког успоравања. Нема сумње, потребно им је времена за довлачење тешке артилерије, што се има вршити по једном опустошеном терену чије путеве аеропланн бомбардују и туку из митраљеза. У сваком случају, њихови листови предосећају да ће борба бити дуга и крвава.

Они су хтели да свршс једним ударцем. Али то се ни у овај мах није збило. Хтели су да нас одсеку од Енглеза. Веза се још добро држи.

Ако не ваља примати буквално причања заробљеника о губитцима који су, изгледа, често достизали 50% од ангажованих ефектива, ипак није мање извесно, да је њихова победа купљена по цену ужасних људских хекатомби — тих људских касапница које су у моди у Дахомеу и које су пружале политичким партијама са левице онај велики аргумснат против офансиве на западном фронту.

Наизменична употреба трупа из прве линије и из резерве даје веома велика премућства; али медаља има и своје наличје, које се састоји у једновременом изнуравању једних и других трупа.

Исто онако, као што бива слаб свуда онај, који хоће да буде подједнако јак на свима тачкама једног фронта од више стотина километара, исто тако остаје са свим без свежих трупа онај, који хоће да из дана у дан употребљује свеже снаге.

Хинденбург је био поверио најважније команде ђенералу фон Белову, који је пробио италијански фронт код Капорета, и ђенералу фон Хутиу, који је разбио Русе код Риге.

Али, како дефетизам тако и недисциплина и издајство одсуствовали су на нашим линијама; пробој линија је извршен, али не, као што то силно каже маршал Хег, пробој живог зида који се само повио и који једнако стоји усправно пред непријатељем.

*

Осим разлога општијега карактера, да не бих рекао доктрине, које сам истакао, ето вам читавог низа чињеница из којих излази, да она јединствена чврстина отпора немачком кидисању не сме ограничити наше наде на убичајену формулу: „И опет учмалост", већ их мора охрабрити на крепке против-офансиве.

Да фронтови могу бити разбуцани и да маневарски рат није сахрањен у рововима, Хинденбург и Лудендорф су то недавно још једанпут доказали.

Ако тиме ничему новом нису научили оне праве шефове, који су повратили висораван Сантер и долину Анкра, Дуомон и Во, Шемен де Дам и Краону, они су бар убедили неке наше већене савременике о неосновности њихових погледа.

Оно што су сада Немци учинили, то исто трупе, као што су наше, ти стоички tommies[1], ти samies[2] тек крштени у правој пакленој ватри заједно са нашим poilus[3], могу извести у супротном правцу под условом да њима управљају шефови који би били дорасли војницима и да макар и најмања срећа буде нама наклоњена.

Од како је ратова била је и остаје само једна једина ефикасна дефанснва, а то је: рационална офанснва.

„Фигаро".

[1] Енглески војници.
[2] Амерички војници.
[3] Француски војници.

БР. 97. СУБОТА, 7. АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 7. априла

Српски званичан извештај. — 6. априла, после јаке припреме артилеријом, наша одељења пешадије напала су и потисла непријатеља у пределу Зборског и пошто су непријатељу нанела осетне губитке, вратила су се у своје полазне ровове.

Солун, 7. априла

Француски званичан извештај. — Неколике непријатељске извиднице између Охридског и Преспанског језера одбијене су, оставивши нам ратног материјала. — Енглеска авијација бомбардовала је непријатељске логоре и комору у области Сереза и Демир-Хисара.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 7. априла

Званичан извештај од 15 часова. — Доста јака артилериска ватра са обе стране у области Кастел—Маји—Реневал. У току ноћи Французи су порушили неколико митраљеских гнезда на фронту на коме се јуче водила борба.

Број непријатељских војника које су Французи заробили, достиже до сада цифру од 640 људи међу којима ..... официра.

Северно од Безонво Французи су успешно извели један препад и вратили се са заробљеницима. На осталом фронту повремена артилериска ватра.

Званичан извештај од 23 часа. — Никакве пешадиске акције. У току дана артилериска борба је била врло активна у области Кастел—Гривен и на десној обали Мезе.

На осталом фронту ништа ново.

Лондон, 7. априла

Званичан извештај. — Непријатељски напади, о којима је јуче јављено као да напредују, јужно од Кемела, одбијени су успешно, а други, које је непријатељ вршио на томе сектору синоћ, сломљени су ватром наше артилерије и наших митраљеза. Изузимајући извесну обострану артилериску активност на борбеним секторима, ноћ је протекла релативно на миру на целом енглеском фронту. Заробили смо неколико војника са неколико митраљеза у току слабијих преузећа на разним тачкама фронта. Пуков из шест разних немачких дивизија идентификовани су у неуспелим нападима које је непријатељ вршио јуче на сектору Живанши—Сен Анен. Борба у Живаншу, као и на другим тачкама тога фронта, завршила се потпуним одбацивањем непријатеља који није, при крају најупорнијих и најскупљих налета, био у стању да продре ма и најмање на две тачке наше најистакнутије одбрамбене линије. Знамо поуздано да је непријатељ претрпео тешке губитке од наше артилерије и пре него што је предузео своје нападе. Његови губитци у току дневних борби били су такође веома озбиљни.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана није било никакве промене на енглеском фронту. Непријатељска артилерија била је активна на разним тачкама а јутрос у зору бомбардовани су жестоко наши положаји у близини Кандкира, северно од Мервила. Није следовала никаква пешадиска акција. Наша је артилерија успешно тукла непријатељске трупе и комору, које су се кретале путевима позади борбеног фронта на Лиси.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 7. априла

Званичан извештај. — У угњуву Азијаго неке енглеске одељења успешно су извршила неколико изненадних напада на непријатељске истакнуте положаје, наносећи противнику озбиљне губитке и заробивши 22 војника. Непријатељске патроле које су наступале ка нашим линијама код Корно ди Кавенто (Адамело) и на падинама брда Вал Бела (висораван Азијаго), одбијене су нашом ватром. На целом фронту повремено дејство обеју артилерија. — Енглеске батерије обориле су један непријатељски аероплан близу Роана.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Рим. — Генерал Диаз примио је јуче г. Др. Анте Трумбића, Председника Југословенског Одбора.

—

Лондон. — Лорд Милнер именован је за министра војног на место лорда Дербија, који замењује лорда Бертна, у својству амбасадора са нарочитом мисијом при Француској Влади.

Г. Аустен Чемберлен именован је за члана ратног кабинета.

—

Вашингтон. — Сенату је поднесен предлог, којим се захтева објава рата Турској и Бугарској. Предлог је упућен одбору за спољне послове. Ова одлука објашњава се тиме што су Турска и Бугарска, будући савезници Немачке, самим тим непријатељи Сједињених Држава.

—

Лондон. — Један дописник, који прати операције француске војске, телеграфише да дуж целог фронта немачке офансиве јужно од Соме и Осве француска артилерија дејствује непрекидно усредсређеном ватром, гађајући сваки педаљ немачких линија за неколико миља у позадини, у намери да омете непријатељево укопавање. Заробљеници изјављују, да је немогућно ископати ма и један ров и да артиљериска ватра наноси Немцима ужасне губитке.

—

Париз. — Према једном извештају који је објавио „Тан", два млада америчка авијатичара, поручници Винслов и Камбел, оборили су, после борбе од једног минута, један немачки аероплан и један „албатрос" најновијега типа. Француски обласни командант упутио је победницима ово писмо:

„Као командант, шаљем у своје име и у име трупа овога града своја искрена честитања на сјајном успеху који сте постигли, оборивши два немачка аероплана, после борбе од једног минута. Срећни смо са те победе америчких авијатичара и хитамо да вам предскажемо нове успехе у будуће".

МИСАО ВОДИЉА НАШИХ НЕПРИЈАТЕЉА

— Алфред Капи, члан Француске Академије —

Па ипак се може извести известан закључак из двосмисленог говора грофа Черинна. Тај закључак је упорност немачког плана о завојевању и подвлашћивању и његово шумно поновно избијање на површину, чим се нашим непријатељима војна ситуација покаже као задовољавајућа. И тада они просто нису у стању да се уздрже, њихова права мисао нагло се испољава, и они поново почну зачикавати васцели свет; тада такође и они немачки вазали, као што су Аустрија и Бугарска, поново задиреће и заузимају став матадора.

Ваља додати да аустро-немачки народи, изнурени најжешћим искушењима, осећају с времена на време потребу, да им се покаже блесак наде на једну силну победу, на један триумф тако савршен какав ниједан народ од како је света и века није имао прилике да види.

На тај начин долазимо до једне битне мисли, до мисли водиље овога рата, која се састоји у једнодушности немачке нације за добит и за плен, па, следствено, и у њеној пуној одговорности. Социјал-демократи исто толико колико и најбестиднији панемерцисти хоће, желе деобу нашег иметка, наше коже, само ако им се за то прилика укаже; а они први показују извесну неодређену и неискрену умереност само у неизвесним часовима, када изгледа да је победа дошла под питање. Дубоко надражени овога тренутка новом и скором офансивом, они се искупљају око кајзера и очекују јагму. Чим се утврди неуспех, ми ћемо их видети како сугерирају француским и енглеским социјалистима пројекат о каквом договору у Штокхолму или у Берну ради проучавања питања

о ступању Немачке у коло Друштва Народâ.

Војнички напади у приликама кад се мисли да можемо бити побеђени; међувреме кад се покушава наше слабљење или наше завођење оним што се зове дипломатска офанзива, — ето то је кривудава линија немачкога држања у рату. Својом изјавом гроф Чернин припрема сутрашњицу неуспеле офанзиве и покушава да посеје међу Савезницима потајне клице раздора.

„Фигаро".

КЊИЖЕВНОСТ

Овчепољски: „Срби и Бугари у прошлости и садашњости". Солун. 1918. год.

Пре краткога времена појавила се у Солуну књига „Срби и Бугари...." од Овчепољског. — У времену, када је један део српског народа, пред удруженим својим непријатељима, морао оставити своју отаџбину, и кад је српски војник лишен своје богате и лепе домаће књижевности, свака је српска књига са нестрпљењем очекивана. Још више је се свет наш заинтересовао за ову књигу по значајном наслову њеном.

И да није Бугарска учинила према Српском Народу ово што је учинила у овом рату, питање ово, односи Срба и Бугара, требало је да интересује нашу интелигенцију више но икоје друго питање. — Од свих својих суседа и сродних народа требало је најбоље познавати бугарски народ... а оно, о томе је у нас најмање, како треба, расправљано све до самога Балканскога рата. — Ако и постоји код Бугара нешто више литературе о овоме насушном питању, она је не само бескорисна, но и врло штетна, јер је дело најбеље, шовинистичке, страсти. Најјасније о томе говори само држање Бугарске најновијега доба. Писац ове књиге имао је скромне претензије и, колико због малог обима ове књиге, још више у недостатку, сада, изворне литературе, он није ни покушавао да покаже, да је за расправљање питања, које је истакнуто насловом ове књиге, потребно широко и темељно познавање целокупне прошлости Срба и Бугара. Да се задовољи тежња аутора ове књиге за популарисањем историје, потребно је такво познавање нарочито XIX века и нашега доба.

Судећи по досадашњим, и ако мањим, списима аутора ове књиге, писац је и сам осетио да за третирање прошлости и садашњости Срба и Бугара треба одлично познавати све географске, антропогеографске и етничке прилике обе земље и њихова становништва кроз сва времена; политички живот оба народа и обе земље; аграрноправне и социалне везе са околним земљама; црквене и просветне прилике, административну поделу, административне уредбе и у опште државну управу, и т. д. Исто тако, и темељно, треба познавати политичке прилике Турске Царевине у Европи, и многостручни, и различити, утицај Русије и Аустрије, и у опште Европе, на Турску Царевину и на њене народе.

А у овој се књизи из наведених узрока недовољно види траг од овога: — Докле је писац у једном погледу био и сувише егзалтиран, дотле је у другом и сувише скучен. И на тај су се начин писцу измакли из вида најважнији моменти у прошлости Срба и Бугара, и потпуно су превиђене и најјаче додирне тачке у прошлости ова два народа. — Многи важни и пресудни моменти у односима ова два народа остали су у овој књизи и не споменути, а истакнуте су, и подвучене, и легенде и анегдоте из „преисторијскога" доба ова два, ипак најближа и најсродније, народа. Нису ни приближно једнако представљене ни периферије насеља у земљама ова два народа. — За оволику књигу, једна је и сувише потенцирана, а друга није ни у контурама оцртана.

Поналазим, лишен и потребне литературе, а у тежњи да популаризира и старију историју ова два народа, писац је доста несигуран и несразмеран и у операцијама са фактима које је изнео у књизи, и падао је и у неке контрадикције (Маћедонско питање за времена Краља Душана; национализам у Србији Средњега Века; Турци, једним замахом свога мача збрисали Српску и Бугарску културу: Књежевина Србија и постанак Бугарскога Ексархата; отварање српских школа од 1890. године на овамо, и т. д. и т. д.).

Колико је деликатан и користан посао популарисање науке кад је оно добро изведено, још штетнија је, кад се писац заведе за моментаним разлозима и обзирима...

При свем том, по већини материјала, који је писац изнео у овој књизи, књига ова не изостаје иза већине књига, које су угледале света од кад смо ми изван своје Отаџбине. Овчепољац. *)

*) Са великим задовољством доносимо овај језгровити реферат нашег сарадника, уваже-

ног г. Овчепољца, иза чијег се псеудонима крије име угледног српског научника европског гласа. Г. Овчепољац спада у најбоље познаваоце Балканског Полуострва, признати је ауторитет у свима питањима, која се тичу етнологије, етнографије, географије и историје Маћедоније. Ученоме писцу били бисмо врло захвални и ми и наши читаоци, ако би нас чешће обрадовао својим цењеним написима.

Књига младога писца и професора г. Овчепољског, (коме желимо да ревносним и савесним радом на науци успе ступити у ред писаца важности и вредности г. Овчепољца) у пркос недостатака, од којих су неки по готову неизбежни у садашњим приликама, заслужује интересовање наших читалаца, јер ће у њој многи наћи корисних података, који су им били непознати. А младоме писцу обраћамо пажњу на велику обазривост, са којом се морају третирати научна питања, која су у тесној вези с актуелним животним политичким питањима нашега народа, у којима често политички моменат има превагу над историјским, и у којима радо непозвани противници несавесно, пристрасно експлоатирају податке и аргументе чисте науке на нашу штету. Треба дакле брижљиво избегавати да им се и нехотице за то не да и најмањи повод. Ђ.

ПОДЛИСТАК

САН ПОД СОКОЛОМ

Са истока рујна зора руди,
Под Соколом Србин се пробуди;
Пробуди га пушака трактање
Док он спава на јелово грање;
Стење вала медвед из пећине,
Сад ће настат пролећне врућине,
Свак се војник о прошлости сећа
Сваког дана жудња је све већа;
Није жудња за лебом и вином
Већ је жудња за свом отаџбином,
Жудња сваког за миле и драге,
За њих даде Србин своје снаге;
Ој, лијепа отаџбино мила,
Док си нама у рукама била,
Ових дана годишњега доба
У мом селу беше једна моба,
На моби се младо сакупило,
У вртњаку коло се повело,
Коловођа Енглез један беше
А кец беше један мали Француз;
Сва се моба у весеље створи
Пред малене Србинове дворе;
Ту бејаше лепих девојака
Поред пута Великог Бошњака;
Домаћин је био неки Ћата
Сељани га зову Ћифта Лата.

— — — — — —

*

— Бунца ли овај Мирко, бунца. Ој, Мирко! — Чујем Нинко! — Што бунцаш, дижи се време је да идеш на објавницу. — А-а-а-а! Колико је сати? — Пет. — Деде, Нинко, мети дезве и престани две каве. Чуј ме што сам један сан уснио, мора бити неки преокрет у овом нашем дугом лежању. — Дела причај, Мирко, док ја испечем каву, али пожури јер треба да идеш на објавницу да смениш Милана Ману. — Ево сад ћу. И брзо исприча Нинку свој сан који је напред описат. — Е чујеш, бре Мирко, треба да идемо код Ердевичког, јер он има Свето Писмо и знаће да објасни овај твој сан. Кафа је готова, сипај да пијемо па кад дођеш са објавнице онда ће нам Ердевички казати, шта значи тај твој сан.

Кад се Мирко врати са објавнице и Ердевички је дошао из друге суседне земунице и пошто му Мирко исприча свој сан, Ердевички се насмеја и рече:

— Добро је! — Како добро? — Ердевички продужи: — Тај твој сан, бро Мирко, све ће нас да обрадује. Како све вас? рече Мирко. — Ево како: Моба, значи да је се цео свет ухватио у коштац и искупио се на једној светској касапници. Коловођа Енглез — значи: да је наш силни савезник Енглеска најјачи противник непријатеља и да је ситуација у његовим рукама. Кец Француз — значи: да је такође наш Савезник Француска највећи подупирач и помагач Енглеске у овом великом рату. Ћата Ћифта, значи: да поред Енглеза и Француза има још неко који их искрено помаже материјално а то је Америка. Медвед из пећине значи: да ће Јапан потерати Русе напред а сад је у Русији сезона за ратовање и Швабе ће побећи. Вртњак значи башта а баштовани су Бугари и у њиховој ће се земљи завршити Европски рат.“ Сви војници повикаше: Врло добро, Ердевички! Живео! Живела Велика Србија, ако Бог да, најдаље до Светога Илије!

21. марта 1918. г.
Ров.

Милан Н. Косић
нови Дринац.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Аћимовић.

БР. 98. НЕДЕЉА 8. АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ИТАЛИЈАНСКЕ ТРУПЕ У ФРАНЦУСКОЈ

Краљевски Генерални Консулат Италије имао је доброту саопштити нам ову депешу:

Рим, 6. априла. — Изјаве, које је јуче учинио г. Орландо, Председник Министарског Савета, пред парламентом, да италијанска војска образује десно крило једне једине војске, и да ће у скором времену италијански пукови учествовати у борбама у Француској, примљене су са највећим одушевљењем. И социјалистички посланици придружили су се поздраву, који је Председник Министарског Савета упутио француској, америчанској и енглеској војсци. Италијанска војска и италијански народ примили су са великим задовољством изјаве Председника Савета и сматрају за особити понос, што ће италијанске трупе у скором времену показати своју храброст раме уз раме са јуначким француским, енглеским и америчанским трупама. Сви једнодушно мисле, да ће такво јединство војних акција довести до главног јединства политичког и моралног ова четири велика народа у току рата и после рата. Већ се пријавило много официра и војника, који желе да се уврсте у јединице, које ће бити упућене у Француску.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 8. априла

Српски званичан извештај. — Ноћас су наша одељења пешадије извршила препад на важне непријатељске ровове источно од Ветреника, исте заузеле и утврдиле за одбрану. Непријатељ је претрпео озбиљне губитке. Наша артилериска ватра спречила је сваки непријатељев покушај за контранапад.

И у области Доброг Поља наше трупе извршиле су успешан препад и по свршеном задатку вратиле су се у полазне ровове без губитака.

Солун, 8. априла

Француски званичан извештај. — Пешадија савезничких армија вршила је срећна изнађења у кључу Црне и у области Мале Рупе; непријатељ је претрпео осетне губитке. Артилериски двобој на фронту Дојран—Вардар и у области Струме.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 8. априла

Званичан извештај од 15 часова. — Непријатељ је покушао један препад у области Хангар ан Сантер. Заробили смо неколико војника међу којима једног официра. Активност обеју артилерија показала се веома активна између Ласињиа и Ноајона.....

Званичан извештај од 23 часа. — Дан је био обележен артилериском активношћу нарочито западно од Авра и на обема обалама Мезе. Источно од Сен Мијела, Немци су вршили јуче у јутру један напад на фронту од једног километра ка Сешпре-у, продрли су у неколико истакнутих делова француских ровова, али су их Французи противнападом одмах одбацили.

Авијација: Ноћу 5. и 6. априла око петнаест француских аероплана бацило је близу четири тоне бомби на авијатички логор у Шарпјену и на бивоке у области Хам—Гискар—Ноајон. 6. апри-

ла тринаест француских апарата извршило је два летења и бацило 1860 кгр. експлозива на немачке одбрамбене радове у области Роа и Морej. Ноћу 6. и 7. априла седамдесет апарата веома успешно је бомбардовало железничку станицу Сен Кантен и многе железничке пруге у области Жеси, као и многе авијатичке логоре. Више од петнаест тона експлозива бачено је. Друга једна група од седам апарата бомбардовала је железничке станице Мон Корне, Асфел, Ирсон и авијатичко поље у Клермон Ле-Ферм. Авијатичке патроле, летећи на малој висини, тукле су трупе на одмору. Потврђује се да су оборена три нова аероплана, од којих један нарочитим топовима, и један „дракен".

Лондон, 8. априла

Званичан извештај. — Као резултат једног омањег предузећа које смо извршили јучe јужно од Скарпе, заробили смо неколико војника и запленили 9 митраљеза и један рововски мерзер. Ноћас је непријатељ вршио противнапад на том сектору, али је одбијен. У току ноћи једна је дивизија успешним противнападом одбацила непријатеља са тачака из наше истакнуте линије, на које је успео да продре б. о. м. у околини Живанши и Фестберана по цену великих губитака. Ми смо постигли све своје циљеве и положаји су на томе сектору успостављени. Локални напади су вршени на наше положаје југо-источно од Робека, који су се изродили у жиле борбе у току којих је непријатељ одбачен. Осим извесне артиљериске активности са обе стране на разним тачкама дуж нашега фронта, ништа друго особито није се догодило.

Доцнији извештај. — Слабије успешне операције вршили смо јутрос јужно од Ебитерна и јужно од Скарпе. Помакли смо напред нешто мало своју линију и заробили 37 војника са 3 митраљеза. Непријатељска је артиљерија била активна у близини Ејете и јужно од канала Ла Басе. Иначе ништа ново.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — Поенкаре се вратио с фронта са врло оптимистичким расположењем.

—

Берн. — Оставка Черинова погоршала је политичко стање у Аустро Угарској.

Париз. — Волфова Агенција јавља: Чернин је дао оставку зато што је цар без његовог знања упутио писмо принцу Бурбонском.

—

Лондон. — Војни критичари сматрају као вероватну офансиву централних сила на италијанском фронту. Рачуна се, да ће тај напад бити изведен једновремено с једним јаким притиском, који ће непријатељ покушати да изврши на западу. Новинарски дописници истичу мирноћу са којом се очекује та нова офансива у Риму и у целој Италији. Генерал Диаз је већ предузео све потребне мере.

—

Париз. — Генерал Першинг је изјавио да ће за два месеца америчка војска у Француској бројати један милион војника и да ће се помешати са француском војском ради бољег обезбеђења јединства акције.

—

Берн. — Немачки министар иностраних дела, фон Килман, дошао је у сукоб са војним круговима у питању о миру а са Хертлингом у питању о турско-бугарском спору. Његова оставка је неизбежна. Њега ће заменити бивши амбасадор Бернсторф.

—

Париз. — Амерички војни представник у Вишем Ратном Савету известио је званично, да је и Америка признала генерала Фоша за главнокомандујућег свих савезничких снага које оперишу у Француској.

—

Лондон. — Лорд Сесил, државни подсекретар у министарству иностраних дела, изјавио је у Доњем Дому, да је постигнути споразум између Италије и Југославена веома задовољавајући. Енглеска се радује што види слогу између својих Савезника.

—

Цирих. — И поред објашњења која је цар Карло дао, односи између Немачке и Аустрије остају и даље затегнути. Кајзер је изјавио жељу, да оде лично у Беч како би јаче учврстио веze између оба народа.

ВИСОКА ОДЛИКОВАЊА

Његово Краљевско Височанство Наследник Регент благоволео је одлико-

вати орденом Белог Орла с мачевима првога степена ђенерала Гијома, Врховног Команданта Савезничких Војска на Солунском Фронту и истим орденом другог степена његовога Начелника Штаба, ђенерала Шарпи-а. Уваженим савезничким војсковођама честитамо висока одликовања.

МИШЉЕЊЕ ЈЕДНЕ СРПКИЊЕ О МИРУ

Мађарски лист „Будапести Хирлап" доноси у броју од 13. марта ову интересантну ствар:

„Јене Ирињи, налазећи се у Београду, упитао је госпођу код које станује: шта она мисли о миру. Госпођа Мара Миловановићка, жена резервног коњичког капетана, одговорила је на тврдњу овог новинара да је источни рат завршен, овако:

— Нас нећете моћи сварити и — пазите! — ми смо и сувише тежак залогај за непријатељски стомак.

— Признајем, госпођо! — одговорио је дописник. — Али не мислите ли да је напшјући интерес српског народа да што пре затражи мир?

— Кад би хтели поштен мир да склопите с нама, брзо би се могли споразумети. Али нам не можете диктовати такав мир као што сте диктовали Русима и Румунима.

— То је истина, госпођо, али у питању српског мира српски војници и српско оружје неће имати више ништа да кажу. У осталом шта ви Срби сматрате за поштен мир?

— Ја се не разумем много у политици, али то добро знам, да ми Срби не можемо да склопимо мир по цену жртвовања српске земље..... А без мора не можемо живети. Морамо се уједнити с Црном Гором и.....

— И?

— Разуме се да остале тачке нису сада актуелне.

— Мислите ли на Босну?

— Па, јесте, и на то сам мислила. Увиђам да се у данашњем стању не може озбиљно говорити о томе. .....И ово би била велика жртва за нас, јер смо у овом рату за националне идеале највише крви ми пролили."

Кад наши у поробљеној отаџбини о тобожњем миру овако говоре са непријатељским агентима, може се онда претпоставити шта они о томе мисле и како гледају на исход овога рата.

„Велика Србија".

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

Париз. — Наступање Немаца на енглеском фронту равно је нули, што се има заблагодарити дивној одбрани Енглеза. Велики број француских трупа стигао је да појача енглеске линије. Сви верују у стратегију генерала Фоша.

Лондон. — Немачка штампа почела је поново да коментарише борбу на западном фронту и говори нарочито о француским појачањима која су дошла на Ла Басе. Из тих коментара види се да су Немци задржани у свом наступању ка Калеу и Денкерку.

„Франкфуртер Цајтунг" пише да је престиж Хинденбургов јако опао због пораза на фронту Амијена, и каже да су наде Немаца сада управљене ка Армантијеру.

Берн. — Један немачки коминике покушава да утиша јавно мњење због огромних губитака. У њему се признаје да су губитци тешки, већи него ли ма у којој прилици до сада. Немачка штампа захтева бројно стање губитака и не задовољава се само фразама.

Париз. — Поводом немачког напада на фронту Ла Басе—Армантијер, дописник „Тајмса" на француском фронту јавља: „Велико наступање Немаца заустављено је. Вероватно је да ће непријатељ продужити на овим тачкама, али ће на целој дужини борбене линије наћи на отпор све јачи и јачи. Његови напади изгубили су пробитну јачину и они су много претрпели ових последњих дана од ватре наше артилерије. Задржавши наше позиције противу свију непријатељских јуриша, ми смо на много места противнападали и приморали непријатеља да одступа. Ова офансива немачка потпуно је промашила свој циљ, који се састојао у пробоју нашега фронта." Затим кореспондент описује дивну акцију енглеске авијатике, као и акцију

трупа. И, описујући велику отпорну снагу Енглеза, додаје да борбе за пристаништа на Ла Маншу могу да трају цело лето; али докле год енглеске трупе буду обнављане ни један немачки генерал неће постићи циљ.

Рим. — Италијански листови доносе да је цар Вилем, говорећи у главном стану, рекао: Ми смо претрпели огромне и силне губитке, али то је потребно да се очисти западни фронт и наметне непријатељу мир.

ЈУГОСЛАВИЈА

Цирих. — „Фремденблат", посматрајући југословенско питање са гледишта да је Аустрији потребан излаз на море, каже, да Југословени под плаштом своје националне аутономије неће да признају Аустрији овај захтев. Орган министарства спољних послова пребацује словенском клиру што учествује у југословенској пропаганди и каже да је логична реакција Немаца. Ипак мисли, да немачки напори да се боре против програма независне југословенске државе, нису никакав принцип, који не може да поправи политичку ситуацију. Влада није још схватила, да је развитак целе Аустрије укочен југословенском агитацијом. За то „Фремденблат" позива, да се организује енергична, компактна одбрана, јер се не сме устукнути пред словенским притиском.

Женева. — „Преса" јавља да је у Беч стигло једно изасланство из Босне које предводи Димовић. Оно је дуго конферисало са бароном Буријаном и тражило да се у Босни и Херцеговини поврати редовно уставно стање и да се сазове Босански Сабор. Изјавили су да су и народ и народна интелигенција јако озлојеђени радом владе, и да теже уједињењу Срба, Хрвата и Словенаца у једну државу.

Цирих. — На збору у Прагу Крамарж, одговарајући Коропецу, рекао је: Борба и победа Југословена биће борба и победа и Чеха. Реците Србима и Хрватима, да ћемо бити увек на њиној страни у борби и у часовима радости и да наша срца гаје живу и свету наду у нашу општу победу.

ЕНГЛЕСКА ЈЕ НЕУМИТНА

Лондон. — „Глоб," који се сматра као орган Бонар Лоа, публикује овај чланак: „Ми морамо тражити минимум оштете да накнадимо наше жртве. Пошто буџемо помогли рестаурацију Белгије и повраћај Алзаса и Лорена Француској, нешто ће и нама бити потребно. Немци, који су уништили један знатан део наше трговачке тонаже, вратиће тону за тону, и ако за то не буду имали довољно тона да регулишу рачун, доплатиће одштету за накнаду наших губитака.

Ми нећемо вратити ни један квадратни јард немачких колонија, које смо заузели. Ако рат мора трајати и двадесет година па да свршимо са Немачком, ми ћемо наставити рат до потпуног и коначног задовољења. И наши пријатељи и наши непријатељи треба да знају, да ћемо срушити сваку владу, која би предложила средње решење.

ТУРСКО-БУГАРСКИ СПОР

Париз. — Из Цириха јављају да је Хелферих, после конференције одржане у немачкој врховној команди са немачким царем, пристао да се, по кајзеровом наређењу, умеша у спор који постоји између Турске и Бугарске; у питању је пруга Једрене—Деђеагач, чији повраћај Турска захтева.

Немачка је морала да се умеша због живе агитације која је забележена у Бугарској против Турске и која задаје бригу Берлину.

Вероватноћа да је ту агитацију подстрекла сама бугарска влада, поткрепљује се тиме што је врење избило одмах после опомене која је учињена Фердинанду из Беча и Берлина, да Добруџа неће бити уступљена Бугарској пре него што Турска не буде била задовољена у својим захтевима.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 99. ПОНЕДЕЉАК, 9. АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

НЕМАЦ И БУГАРИН

Некази два заробљеника

(Од нашега ратнога дописника)

Положај, * * 1918.

Јутрос сврати ми у штаб, да обиђем мога старога друга и пријатеља мајора А..... кога већ одавно не бејах видео. Затекох га у великом послу. Кад сам ушао у његову канцеларију, он је испитивао једнога немачкога војника, кога је једна наша патрола заробила пре два дана. Мајор А. допусти ми да присуствујем испиту тога заробљеника, који је из једног немачког митраљеског одељења.

Беше то крупан, лепо развијен човек, обријане браде и бркова. На сва питања одговарао је јасно и отворено. Говорио је само о ономе, што је сам знао, видео и чуо.

Понашао се мирно и достојанствено као прави војник. Изнео је право стање ствари у своме одељењу, како га је знао. Видело се да говори истину.

Међутим, на сва питања која су се тицала других околних јединица, немачких и бугарских, овај је заробљеник одговарао да ништа о томе не зна, изговарајући се да је само гледао своја посла, да им није било дозвољено да се шетају по положајима, да није одлазио у позадину и да му према томе није познато шта се дешава ван његовог митраљеског одељења.

Кад је завршио испитивање овога Немца, мајор А. ми исприча како сада ретко има заробљеника Немаца, пошто их је мало према нашем фронту. Али и раније, кад их је било више, сви су се готово држали исто овако војнички и достојанствено.

Затим ми је објаснио да ово потиче како због урођеног патриотизма и достојанства код немачких војника, тако и због наређења њихових старешина. Тако, вели, пало нам је у руке једно немачко наређење којим је објашњено војницима како треба да се понашају кад падну непријатељу у ропство. У томе наређењу војници се саветују да не говоре ништа рђаво о својој отаџбини, да при испитивању даду само оне податке који немају великог значаја, као на пр. где се налази његова чета или батерија, колико има људи у чети, колико митраљеза, шта добија за храну, како му се зове командир и водник и томе подобно. За све остало, што је ван његове јединице, имају да кажу да не знају. Нарочито им се препоручује да никада не лажу и не измишљавају какве ствари, јер се врло лако ухвате у лажи. Боље је да просто кажу, да им ништа није познато, но да изјаве нетачне податке.

Поред тога, строго им је забрањено да ма шта говоре о припремама за напад или о намерама које о томе постоје, пошто овакви подаци највише могу да користе непријатељу и да нанесу штете и пакости нашим сопственим трупама.

На крају наређења се напомиње да, по међународним законима, непријатељ нема право да присиљава заробљенике да говоре, нити да од њих силом

изнуђава податке о њиховој војсци. Према томе, заробљеници немају раштa да се плаше да ће их постићи какве казне, ако буду мало говорили, нити ће пак с друге стране штогод добити ако буду избрбљали све што знају. Напротив, у овом последњем случају показују да су подлаци и наносе срамоту како себи тако и целом народу. И сам непријатељ, пошто прво саслуша ове беднике и употреби њихове исказе, одгурне их од себе и поступа са њима са презрењем и гнушањем.

*

На крају разговора, мајор А..., који је имао прилике да саслуша велики број бугарских заробљеника, изјавио ми је да они чине сасвим друкчији утисак. Да би нам се удобрили, они и без питања почну да грде све што је бугарско, почевши од краља Фердинанда и Радославова па до свога водника и десетара. Ништа им у Бугарској не ваља: народ је у оскудици сваке врсте; војска на фронту гладује и буни се; Немци извлаче из земље све што има и мало плаћају; револуција је на прагу; Бугарска мора да пропадне ит.д.

Односно података о бугарским и немачким трупама, бугарски заробљеници такође радо говоре све што знају и изгледа да су срећни кад могу да кажу какав податак који ће моћи нашкодити њиховим друговима које су оставили. Тако н.пр. они препоручују где и кад треба да гађа наша артилерија па да добро туче бугарске војнике у резерви или за време смене; они тачно показују на лицу места где се налазе њихове батерије или митраљези; они казују какве планове имају бугарски команданти и какве се припреме врше на њиховим положајима и у позадини. Једном речи, они се старају свима силама да нам се удворе и удобре, не водећи рачуна што ће то моћи да напакости њиховој браћи и друговима!

*

По растанку са мајором А... дуго сам размишљао о његовим речима. И Немац и Бугарин наши су непријатељи и подједнако су нам мрски. Ипак се код Немца види достојанство, чување народне части, поноса и дисциплине; код Бугарина пак одмах се показује стара њихова ропска потчињеност, улизивање, подлост и бацање блата на своју отаџбину. То је оно што нам даје права да га поред мржње још и презиремо.

Размишљајући о овој ствари, паде ми на памет да се запитам: Како ли се, Боже, држе наши војници, кад падну непријатељу у руке?

И сама помисао, да би се Србин могао спустити на ниског Бугарина, натера ми руменило стида у лице. Не, то није могуће. Наш војник мора и у несрећи задржати своје војничко достојанство и свој народни понос. Он неће никада дати повода непријатељу да га сматра за подлаца и да га одмерава презривим осмејком. У осталом и сам непријатељ отворено признаје патриотско и достојанствено држање наших заробљених војника, па је то у више прилика и штампао у разним својим новинама. То ме ни најмање не чуди, јер је Србин, од векова, јунак пун достојанства, части и поноса. Он може да буде побеђен и заробљен, али не може да буде подлац.

к.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 9 априла

Српски званичан извештај. — Ноћас је непријатељ три пута нападао ровове источно од Ветреника, које смо му прошле ноћи отели, али је сва три пута нашом јаком ватром одбијен са осетним жртвама. И код села Старовине растерали смо ватром непријатељску патролу која се приближила нашим рововима.

Ток ноћашње борбе био је следећи:

Између 20½ и 21 часа непријатељ је извршио противнапад на ровове источно от Ветреника, које смо му прошле ноћи отели. Напад је

био припремљен пушчаном, митраљеском ватром и бомбама из бацача, а штићен артиљеријском баражном ватром на простору између заузетог рова и наших позадњих линија са циљем да спречи придолазак наших резерви. Непријатељска одељења напала су ручним бомбама, али су нашом ватром била одбијена са осетним губицима.

По други пут непријатељ је покушао противнапад на исте ровове у 23 часа, ну и овога пута је ватром одбијен.

У 2 часа непријатељ је отворио јаку артиљеријску ватру на већи део наше линије на источном Ветренику, а нарочито на своје изгубљене ровове, покушавши напад и по трећи пут, али је нашом ватром и овог пута био одбијен.

Солун, 9. априла

Француски званичан извештај. — Српска пешадија успешно је извела једну операцију у току које је задобила земљишта. Енглези су извели успешно један препад јужно од Дојрана. Енглеска авијација бомбардовала је непријатељске логоре и батерије у области Демир-Хисара; оборила је такође и један непријатељски аероплан.

Рим, 9. априла

Званичан извештај. — Македонски фронт: Ноћу 5 и 6. априла, а после силне артиљеријске припреме, непријатељска одељења су вршила напад на наше положаје на коти 1050. — Задржана су нашом баражном ватром и, противнападнута одмах, она су била приморана да се повуку, претрпевши доста губитака.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 8. априла

Званичан извештај од 15 часова. — Непрекидна артиљеријска делатност на левој обали Авре, као и између Мондидјеа и Ноајона. Одбијен је један непријатељски препад северно од Ремса. Борба се наставила преко ноћи у области Сешпре. Французи су готово у целини повратили изгубљени терен. Америчке јединице, које се боре са французима, одбиле су такође један немачки снажан напад на томе сектору.

Француске трупе извршиле су многе препаде у Лерену и у Вогезима.

Званичан извештај од 23 часа. У току дана није било никакве пешадиске акције. Узајамна артиљеријска делатност на разним тачкама фронта на Соми, Авру и Оази, као и на десној обали Мезе. Северно од Сешпре француска линија је потпуно успостављена. Немци су бомбардовали Ремс, где се појавило више пожара.

Лондон, 9. априла

Званичан извештај. — У току ноћи одбијен је, после борбе, напад који је непријатељ вршио на наше предње положаје јужно од Скарпе. Наша је артиљерија својом ватром задржала покушај непријатеља, да наступи северо-источно од Ипра. Прошле ноћи успешно смо извели једну локалну операцију у близини Робека, у току које је известан број непријатељских војника поубијан а други заробљен са неколико митраљеза. Непријатељска артиљерија била је активна јуче после подне и ноћас на сектрима на Соми и Анкру и у близини канала Ла Басе.

Доцнији извештај. — Локалне борбе вођене су се јутрос у нашу корист у близини Робека, где су непријатељске трупе одбачене са успехом са неколико њихових истакнутих положаја. Непријатељска артиљерија показала је веома велику активност на том последњем сектору. Осим извесне обостране артиљеријске активности на разним сакторима, дан је прошао релативно на миру на британском фронту.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 9. априла

Званичан извештај. — Западно од Мори наше нападне групе напале су непријатељска омања одељења у области Саној. После живе борбе, оне су успеле да два од тих одељења униште а треће натерају на бегство. Заробљено је неколико војника. У угњењу Азијага наша је артиљерија дејствовала концентричном ватром противу непријатељских линија док су енглеске патроле, у току узнемиравајућих и успешних акција, наносиле непријатељу доста губитака.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — Непријатељ се одмара, и он нема ништа више да објави него неуспех својих

последњих напада. У другој битци око заузећа Живанши-а и линије на каналу Ла Басе, која штити Бетин, непријатељ је претрпео озбиљан пораз и резултат је био сличан ономе који су имали његови напади ка брду Камел. Према томе, ми можемо бити потпуно задовољни обртом који ствари узимају.

—

Лондон. — „Морнинг Пост" вели, да се у Немачкој позивају сви људи, који само могу носити пушку. Исти лист сазнаје, да се чине припреме за премештај немачке врховне команде у Штрасбург.

НЕМАЦ ОСУЂУЈЕ НЕМАЧКУ

Писмо Д-р Милона Бетману-Холвегу

Д-р Вахелм Милон, бив. управник Крупове фабрике упутио је г. Бетману-Холвегу ово писмо:

Берн, 26. априла / 7. маја 1917.

Његовом Превасходству г. канцелару империје фон Бетману-Холвегу

Превасходство,

Ма колики био од почетка рата број и тежина нагомиланих грешака и погрешака на немачкој страни, ипак, ја сам дуго, у пркос свему, неровао, да ће се, макар и касно, јавити извесна увиђавност у менталитету наших управљача. У тој нади сам се, у извесној мери, и ставио вама на расположење,[1]) да заједно са вама радим у Румунији, и натоварио вам да сам пођан, да вам помогнем у земљи у којој сада боравни, у Швајцарској, ако би циљ нашим напорима имао бити зближавање непријатељских страна. Да сам био и да остајем непријатељски расположен према свакој другој делатности осим оне која би тежила измирењу и рестаурирању, ја сам то доказао убрзо после отпочињања непријатељстава, давши неопозивно своју оставку на управништво у Круповој фабрици.

Али још од првих дана 1917. ја сам напустио сваку наду у погледу на садашње управљаче Немачке. Понуда мира без одређивања ратних циљева, појачани сумарески рат, одвођење Белгијанаца, систематско пустошење Француске, торпедовање енглеских болничких бродова толико су убили углед управљачима царевине, да сам дубоко убеђен е су они за навек дисквалификовани за извођење и закључење једног правичног и искреног споразума. Они се лично могу и изменити, али не могу више остати као представници немачке ствари. Немачки народ моћи ће покајати тешке грехове учињене против властите му садашњости и будућности, противу будућности Европе и целога човечанства само тако ако га буду представљали други људи и другог менталитета. У истини, право је што је његово име тако рђаво у целом свету. Триумф његове методе, по којој је он досада војнички и политички водио рат, сачињавао би пораз оних крајњих и узвишених идеја и нада човечанства. Нека се само замисли један исцрпени, душевно клонули народ, или народ који мрзи насиље, да пристане на мир с једном владом која је водила један овакав рат, па да се одмах поји и призна, колико би ниво и услови за живот народа постали варљиви и мрачни[2]).

Као човек и као Немац који жели само добро немачком народу, обманутом и мученом, ја се коначно растајем са садашњим представницима немачкога режима. Једна ми жеља само остаје, а то је: да сви независни људи тако исто поступе, да многи Немци разумеју и делају.

Како ми је сада свака манифестација пред немачким јавним мњењем немогућна, сматрао сам за своју строгу дужност, да известим ваше превасходство о своме гледишту.

„Матен."

*

[1]) Dr. Милон је закључио у име Немачке са Братијановом владом, пре ступања Румуније у рат, уговоре о испоруци жита.

[2]) Наметнути мир исцрпљеној и деморалисаној Русији у фебруару 1918., у Брест-Литовску, показује какав је видовит пророк био Dr. Милон у мају 1917. год.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 100. УТОРАК 10 АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 10. априла

Српски званичан извештај. — 9. априла јака обострана артилериска ватра у пределу Ветреника, Доброг Поља и на левој обали Црне Реке. Ноћас смо опет ватром одбили непријатељски напад на скоро освојене ровове источно од Ветреника.

Солун, 10. априла

Француски званичан извештај. — У области Бењелије извршен је један успешан препад. Довели смо собом неколико бугарских заробљеника. Жестока артилериска борба у долини Вардара. У Битољској области наша је артилерија вршила разорно гађање чија је успешност констатована. Британска авијација бомбардовала је непријатељске логоре и магацине у Демир-Хисару и у области северо-западно од Дојранског језера. Један непријатељски аероплан оборен је у ваздушној борби у непријатељске линије.

Рим, 10. априла

Званичан извештај. — Македонски фронт: Заштићена нашом артилериском ватром, нека наша одељења нанела су озбиљне губитке немачким предстражама од којих је једна потпуно уништена.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 10 априла

Званичан извештај од 15 часова. — Ниje ухваћен.

Званичан извештај од 23 часа. — Изузимајући доста велику артилериску активност у области Мондидије—Ноајон, ништа друго ново није се догодило у току дана.

Авијација: У току 7 и 8. априла француски су пилоти оборили четири немачка аероплана и два стална балона, а непријатељ пети. Осим тога, 16 немачких апарата је пало у њихове линије услед јаког оштећења у току ваздушних борби. У истом међувремену француска авијација за бомбардовање извршила је многа летења. 13.900 ктр. експлозива бачено је на непријатељске железничке станице, кантонмане, авијатичке логоре у области Сен Кантен, Жиси, Шон, Роа, Хам, Гискар, Асфелд. Два пожара су избила у железничкој станици Шон и Асфелд. Један муниционски магацин источно од Гискара бачен је у ваздух.

Лондон, 10. априла

Званичан извештај. — Ноћас је непријатељ извршио један локалан напад уз жестоку артилериску ватру на наше положаје у околини Менил (северно од Албера). После живе борбе, у току које је непријатељ успео да освоји један наш истакнути положај, напад је одбијен. Побољшали смо своје положаје у току ноћи на сектoрима Вилер-Бретоне, Албер и Робек. Извршили смо неколико успешних препада на разним тачкама северно од Ланса. Заробили смо неколико војника и запленили неколико митраљеза. Владала је велика артилериска активност са једне и са друге стране на разним тачкама британског фронта. Непријатељ је поплавио тукао наше положаје на обема обалама Соме и Анкра, на сектору Ланса, у околини Фестибера у у шуми Њеп.

Дошиђи извештај. — Одбијени су препади које је непријатељ покушао јутрос јужно од Соме у близини Хамела и јужно од канала Ла Басе. Северо-западно од Фестибера, под заштитом артилериске ватре о којој је јутрос јављено, непријатељ је успео да заузме један наш истакнути

положај који је већ у више махова прелазио из руку у руке у току скорашњих борби. После једне друге окане операције, коју смо извршили на сектору Робек, ми смо нешто мало помакли своју линију напред и заробили 68 непријатељских војника. Наша је артилерија тукла на томе сектору нека непријатељска пешадиска одељења која су се искупљала.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 10. априла

Званичан извештај. — Повремена артилериска ватра на целом фронту.

НА МОРУ

Лондон, 10. априла

Званичан извештај. — Адмиралство службено саопштава: Лаке британске снаге, које оперишу у луци Хелголанд, дошле су у додир са лаким непријатељским снагама које су се одмах повукле позади минских поља. Измењено је неколико метака на великом одстојању и утврђено је да је један непријатељски дестроајер погођен. Сви британски бродови су се вратили без икаквог губитка.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — Недељни белгиски извештај вели: 5. априла, после артилериске припреме, непријатељ је напао наш фронт између Рибњака Блакерт и железничке пруге Ипр—Турон. Успевши да привремено продре у наше предстражне положаје, непријатељ је одмах отеран у току једног противнапада који су сјајно извеле наше трупе, заробивши непријатељу 760 војника са два бацача мина и 45 митраљеза.

—

Париз. — Из Хавра јављају, да су Белгијанци постигли у петак још један успех у области Њепра. После жестоке артилериске ватре, једно немачко одељење „штострупен" (јуришних трупа) и маринских стрелаца кренуло је у напад у 6½ часова у јутру на белгиска истакнута одељења јужно и северно од канала Пашенделе и и Кроат Бежерђника. Противнападом наших карабинера ситуација је већ у 9 часова била потпуно успостављена. Непријатељ је оставио на терену многобројне лешеве са 15 заробљеника, међу којима један официрски кандидат и два подофицира.

—

Амстердам. — Међу немачким трупама које се налазе у Рерлоту у Белгији избила је побуна, чим је издато наређење да се крену на западни фронт. Војници су ухватили велики број команданата од којих су 30 њих стрељали.

—

Цирих. — У току дебате у Рајхстагу о сумаренском рату више је посланика нападало владу, истичући да је тај рат пропао. Тим поводом су се десиле бурне сцене, услед чега је дошло до позивања на двобој између многих посланика.

ЖИВОТ НАШИХ ЗАРОБЉЕНИКА

Једна група наших подофицира и војника, који су фебруара т. године размењени као инвалиди из аустриског ропства, прича:

„У Мутхаузену је било у почетку децембра 1914. године 14.500 до 15.000 српских ратних заробљеника. Од овога броја помрло је нешто више од 8.500. Измучени силним напорима и страховитом глађу у путу; нагомилани у баракама по 3—400 људи са недовољном и неуредном количином хране; бачени у логор без: кунатила, дезинфекције, вешерице, болнице и лекарских средстава — заробљеници су почели нагло оболевати, и болест је узела највећег маха почетком јануара 1915. године. Умирало је дневно по 200—300 људи. Мртви су лежали по пољу по 2—3 дана не сахрањени. Од Аустријанаца нико није смео ући у заробљеничку бараку због заразе. На тај начин су заробљеници, сами себи остављени, били у једном страховито очајном стању. У баракама смрт, а ван барака мађарски стражари рањавали су бајонетима болесне људе, који су у тифусној ватри лутали по логору. Уз то је и дисциплина била врло нечовечна. Употребљавана су пендрека, батине, шпангле и т. д.

У другој половини 1915. године, велики део српских заробљеника растурен је по радовима: државним фабрикама, рудницима и положајима. У Тиролу је маса наших људи нашла смрт, мучени: глађу, зимом, страховито злостављани

од мађарских војника, радећи путеве, вукући топове, носећи муницију и храну на положаје.

Са оним следовањем што га од Аустрије добијају морале сви помрети, јер је у последње време било за 24 часа на једног заробљеника: 120 гр. хлеба, 200 гр. куване сточе репе и 100 грама меса. Услед оскудице у уљу и сапуну по 2 м-ца су неокупани и непребучени. Они моле за што скорији спас из ропства и да им се што више шаљу пакети са храном".

Ето слике како непријатељ поступа са нашим заробљеницима.

Како је нашим заробљеницима у заробљеничком логору и како они осећају, најлепше се види из једне карте коју пише, 18./31. јануара 1918. године из заробљеничког логора у Мађарској, један наш заробљеник своме брату Војину Марићу војнику 1 чете 1 батаљона * пука; који између осталога каже своме брату: „Војине, буди храбар и послушан старешинама, чувајте се да не будете стрине као ми данас и вековима без части".

АМЕРИКАНЦИ МЕЂУ НАМА

— Прво Дрински Завојиште —

(Писмо с фронта)

Док смо још у својој Отаџбини били, за овога рата, стигле су нам биле у помоћ неколике Америкапске санитарне мисије и јединице, и својски су нас помагале. На овом војишту овде, уживамо још већу Американску помоћ. Свуда међу нама овамо види се Амерички Црвени Крст, а Америкапских сестара и браће има по свима нашим већим санитарним установама. — Ретка је која наша болница, у којој нема племенитих ових наших савезника, Американаца.

Између многих наших санитарних установа у саставу 1 армије, најпише се истиче Прво Дрински Завојиште. — Као сва друга, и ово је Завојиште уређено, како се код нас, док смо били у својој земљи, сматрало само као идеално. — Вредни управник овога Завојишта, мајор Д-р Миланко Дунић, и његови помоћници, Д р Свет. Шохајевић и Д-р Јован Крајинчевић, уредили су и одржавају ово Завојиште за сваку похвалу. Ништа јаче не показује какво је ово Завојиште и колико су просвећени радници у њему урадили, колико то, да је за 18 месеци на овом војишту, у Завојишту овом неговано и исцељено више од 20.000 обвезника. Ово врло лепо уређено Завојиште је и тако географски положено, да се многи наш свет навраћа у њ и налази помоћи у својој болести. — Са таквога свога положаја, Завојиште је ово чувено и са гостопримства госпоже у њему.

Прво Дрипско Завојиште много одваја од свих осталих Завојишта I Армије и другим својим преимућством. Има више од три месеца како је у овом Завојишту инсталирано и Зубно Одељење. Шеф тога Завојишног Одељења је Д-р Свет. Шохајевић, а у одељењу ординирају два америкапска зубна лекара. То су доктор С. Б. Удад (D-r C. B. Woodard) и Д-р В. Е. Уејд (D-r W. E, Wode).

Два ова савесна и хумана Американца више од два месеца, и посведневно, третирају по већи број наших обвезника без разлике чина и положаја. — Позната свест Американаца, да су зуби један од најважнијих органа за варење у опште, и да је чистота и одржавање зуба и уста један од главних услова човечјег здравља, полагано се преноси и на нашега војника. — За кратко време, од како су ови хумани Американци у овом Завојишту, све се више, и са свих страна, стиче наших војника, да своје зубе доведу у ред, и да осигурају чистоту својих уста и исправност свога стомака. Зна се, да је једнога дана при крају месеца марта ове године стигло у Завојиште 60 обвезника, и опште је уверење било — а тако је и било — да су два ова неуморна Американца радили тога дана сваки по 10 сати.

Д-р Удад је и у својој земљи зубни лекар солидне спреме и јаке репутације, а не изостаје му ни Д-р Уејд. Први је од ове двојице истинских пријатеља нашега народа, на овом послу у својој Отаџбини, провео пуне 23 године. Велим у својој земљи због тога, што народи Сједињених Држава носе рекорд у свету у развијању ове гране хигијене и народне медицине.

Д-р Удад и Д-р Уејд очекују, из своје земље, и остатак потребних средстава и материјала за ову своју благодетну професију, и чим се добије материјал, још више ће развити овај свој веома важан посао, и многи ће српски војник наћи у њима искрене своје савезнике и истинске пријатеље и спасиоце, а српска ће им војска, за то, бити вечито захвална.

6. априла 1918. год.
Положај. Овчепољац.

ПОСЛЕДЊИ РУСИ

Једна од француских мисија, које се налазе у Русији од почетка рата, напустила је Москву пре неколико недеља. У тренутку поласка њен је шеф издао свом особљу ову дневну заповест:

„У тренутку када ћемо напустити Русију и вратити се у Француску, сматрам за своју дужност, да се свима обратим и да свима укажем на једну истинску опасност по нашу отаџбину: на песимизам и на преношење лажних вести.

Никад не треба прикривати истину, али увек ваља разликовати истину од заблуде.

Ја одавно познајем Русију; осим тога, ево већ петнаест месеца како у њој живим у додиру са свима друштвеним слојевима; по селима сам живео животом сељака, по варошима сам живео животом богатих класа и, најзад, као комесар Француске Републике у Украјини, продрео сам у социјалистичке кругове а био сам у односима и са бољшевицима. Према томе, могу себе сматрати као доброг судију у руском питању. Нека се они, који су видели само један део руског тако разноликог друштва, клоне да даду свој суд. Руски војник није што и сељак, буржоа што и племић, јеврејин што и хришћанин, православни што и католик, монархиста што и социјалиста...

После те поставке, изнећу сада шта ја мислим. Русија преживљује једну од најстрашнијих криза, какву уопште један народ може да преживљује. Друштво које је било образовано у облику царства а по начелима централизације, запало је сада у анархију у најтачнијем смислу те речи: нико не управља нити командује; нема више друштва, има само људи, једних поред других.

Рус је сањалица који нема појма о стварности; он једино мрзи неред. Видели смо уживаче без родољубља, без онога што ми називамо народни понос; видели смо масе, дивље, истински дивље руље; видели смо војнике који беже, побивши најпре своје официре; видели смо скрнављење мртвих; видели смо најгоре ужасе који се могу замислити. Али то није Русија. То је поманиталост једне непросвећене гомиле која је, пошав за неколицином идеолошких и демагошких букача, ишчупала бране које је цивилизација с великом муком успела да наметне човековом дивљаштву. (Читајте књигу Гистава Ле Бона о психологији француске револуције).

Русија је огромна земља са несравњеним богатством; њен је народ добар и услужан. Лен је, али се лако да навести на рад; непросвећен је, али жељан знања.

Руско родољубље се, изгледа, срозало одједанпут, као све оно што је сачињавало ону огромну грађевину на чијем се слемену блисто цар, али у дубини срца свог Рус воли своју земљу, воли своја предања, воли своје иконе и своје „избе", своје цркве и своје историске успомене. Оне људе, који беже, гледао сам кад су се борили као нико од нас; оне антицаристе, оне невернике слушао сам кад од срца певају „Боже Царја храни", гледао сам их како се побожно крсте.

Ја познајем мноштво Руса који подносе најгоре патње, срамоту, који љубе своју отаџбину, који желе да ми она буде још већа, који имају енергије, који су готови на најузвишенија пожртвовања.

Талас лудила, душевне малаксалости запљусно је и понео све, али има људи, има жена које су могле да испливају на површину. Има их који не желе да утону, који неће да Русија умре, који не желе да имају обешчашћену Русију. Могао бих вам навести стотинама имена људи из свих друштвених слојева, који су долазили и преклињали ме, да их не сматрамо као људе који су изневерили част. Могао бих вам показати писмо једне жене, једноставно писмо какво се икада могло прочитати.

Пре него што ћете се вратити у Француску, изгнајте из себе вашу одвратност, избљујте, да, избљујте све оно што вам је тешко, као и мени, али тамо у нашем завичају прикрајте ту одвратност не будите преносиоци жалосних вести, имајте веру у моје уздање, верујте да сила добра увек побеђује силу зла, не обарајте морал Француза, оцртавањем морала Руса, не проклињите ову земљу коју напуштамо; то би био гест ружан и недостојан једног Француза.

„Фигаро."

Москва, 18. фебруара / 3. марта 1918.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Ањелковић.

БР. 101. СРЕДА, 11 АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ГРЧКА И СРБИЈА

Атина, 11. априла

Регент Наследник Престола Србије посетио је јуче Краља Александра. Био је врло срдачно примљен и остали су у разговору више од пола сата. Почаст је одавало једно одељење Евзона.

Сутра ће бити приређен свечани ручак у част Регента Наследника Престола. Присуствоваће г. г. Дамњановић, Ђорђевић, Димитријевић и други чиновници српски а исто тако и г. г. Венизелос, Политис и дворски достојанственици.

„Трибуна".

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 11. априла

Српски званичан извештај. — Ноћас је непријатељ понова напао наше скоро заузете ровове источно од Ветреника и после врло јаке пешадиске борбе и дејства артилерије одбили смо непријатеља, који је претрпео велике губитке. Нешто источније од овога места синоћ смо одбили још један непријатељски напад.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 11 априла

Званичан извештај од 15 часова. — Није ухваћен.

Званичан извештај од 23 часа. — Велика активност обеју артилерија у области Хангар ан Сантер и на сектору западно од Новјона. Никакве пешадиске акције није било. Није било важнијих догађаја на осталом фронту.

Лондон, 11. априла

Званичан извештај. — После успешне операције, коју смо извршили прошле ноћи северно од Албера, наш је положај побољшан; заробили смо 60 непријатељских војника. Исто тако заробљено је неколико непријатељских војника и на сектору Робек и близу Витшајета. На тим двама последњим секторима водиле су се локалне борбе у нашу корист. У близини Фампу једно наше извиђачко одељење продрло је у непријатељске ровове и доспело до његових прихватних линија. Јуче после подне и синоћ непријатељска је артилерија била активна западно од Албера и на најнижем делу нашега фронта који се протеже јужно од шуме Њеп до источно од Ипра. Примећене су концентрације непријатељских трупа на сектору Вилер Бретоне и у близини Сера, па су узете под ватру наше артилерије.

Дошњи извештај. — Јутрос друга једна мања операција, којој је био циљ побољшање наше линије источно од Робека, изведена је са пуним успехом. Осим задобивеног терена заробили смо 120 непријатељских војника са неколико митраљеза. Исто тако смо побољшали наш положај јутрос рано у близини Метерама где смо заробили неколико војника и запленили четири митраљеза. Непријатељска артилерија јутрос рано показала је знатну активност, употребљавајући гранате са загушљивим гасовима на сектору Вилер Бретоне.

Број дивизија, које је непријатељ употребио противу британских трупа од почетка своје офанзиве, износи 102 а многе од ових су употребљене по два па и три пута. Одупирући се

снажним ударима које је непријатељ, захваљујући једној таквој концентрацији својих трупа, био у стању да нанесе британској војсци, сви родови оружја и све установе су се понашале са храброшћу и жилавошћу које стоје изнад сваке хвале. У раније извештајима споменуте су неке британске дивизије због њиховог изузетног храброг држања; многе друге су се такође одликовале: дивизија Гарде, после петодневних крвавих борби код Боари Бекерел, потпуно је одбила непријатељске нападе који су вршени са великим снагама 15. марта па затим 30. марта, наносећи непријатељу тешке губитке. Та дивизија са 31. и 3. дивизијом на својим крилима одупирала се у тој позицији као и у другим са пуним успехом свима напорима непријатеља да пробије северни нападни бок. И још многе друге дивизије су се такође одликовале.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 11. априла

Званичан извештај. — Живе акције патрола у долини Позине и успешна артилериска гађања против непријатељских кретања између превоја Каприле и превоја Верете. На осталом фронту ништа важно.

НА МОРУ

Лондон, 11. априла

Званичан извештај. — Адмиралство јавља, да, и поред рђих извлазака немачке флоте изван линије која штити територијалне воде царевине у Северном Мору, британски су сумарени победоносно напали 40 непријатељских ратних бродова.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — Из Амстердама јављају: Дописник „Телеграфа" доставља да је број немачких рањеника на фронту на Лиси тако велики да су не само манастири, манастирски заводи, школе и болнице у Бриселу и његовој околини препуни рањеника, већ су Немци приморани да реквирирају и приватне домове у Халу, Вилвоорду и другим оближим местима јужно од Бриселa, које претварају у болнице. Било је дана у току прошле недеље када је по 40 болничких возова долазило само на северну станицу Бриселa. Дописник додаје да су рањеници стрпани по вагонима за стоку који су застрти сламом.

—

Цирих. — Нереди су избили у Кракову. Надражено становништво је опљачкало јеврејске радње. Полиција није била у стању да успостави ред. Дошло је до више сукоба између манифестаната и полицијских органа. Рањено је 21 лице. Најзад се умешао и гарнизон који је растерао гомилу. Узроци овог покрета нису познати.

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

Лондон. — Дописник Рајтерове Агенције при француској војсци саопштава свој разговор са једним од најспособнијих француских ђенерала, који је рекао: „Има много основа за веровање, да су се војничке перспективе потпуно окренуле у нашу корист. Очајничке жртве, које је подносио непријатељ до сада не постизавајући жељене резултате, не могу трајати још дуго. У томе ће доћи и Фошов моменат."

Лондон. — „Вестминстер Газет" пише: „Што се тиче велике битке која се води на западноме фронту, може се рећи, да је ситуација далеко боља него што се предвиђало првих дана офанзиве. Догађаји који се одиграше за последњих месец дана учиниле су то, да се потхрањила и пропирила наша решеност да идемо победи. Но то више неће бити победа само у војничком смислу те речи, већ и победа таквог карактера да ће наметнути ново опредељење владама целога света."

Лондон. — „Дејли Хроникл" пише: „Фаза брзе немачке акције изгледа да је за сада завршена. Она се свакако може поново повести, али је очигледно, да непријатељ последњих дана није могао напредовати, сем по цену жртава које ни у колико не оправдавају стечене добити. Већ је запажено, да је непријатељ утрошио најзнатнији део својих резерви, док су савезнички губитци сасвим незнатни у сразмери са гигантским обимом садашње битке. Са тога животног гледишта, савезнички положај мора бити сада осетно јачи него ли у почетку битке."

Лондон. — „Обсервер" пише, да је овога-

дишња борба, „борба резерви против резерви". Британија мора до јесени да да најбољи део резерви и оне ће да одлуче немачки пораз.

Лондон. — Краљ је преко министра муниције послао радницима писмо признања на њином раду од почетка офанзиве. Краљ је сазнао од министара, да су сви губици у материјалу попуњени без узимања резервног материјала. На фронту имамо топова и аероплана више, него у почетку напада.

КРИЗА У ЦЕНТРАЛНИМ ДРЖАВАМА

Париз. — Дописник „Матена" телеграфише из Цириха: Криза која је избила у централним силама оставком Черинна и мађарског председника министарског савета Векерле-а и која ће се вероватно наставити оставком фон Килмана, изгледа да је куд и камо већа него што се мисли. По мишљењу дописника, сво би имало да буде обнављање кризе од прошлога лета која се завршила са променом канцелара. Недавно је одржана једна конференција у току које су избиле озбиљне несугласице између политичких и војних шефова, а нарочито између Луденгорфа и Килмана. Овај ће по свој прилици морати да да оставку. Несугласице се тичу поглавито питања која покреће садашња офанзива. Држећи да су резултати те офанзиве завршено незнатни и несразмерни према жртвама, и ако је већ протекао читав месец дана од њезина почетка, немачки политички шефови су готово склони, да потраже какву основу на којој би се могли отпочети преговори. Луденгорф и Хиндебург се показују непопустљиви у питању настављања рата. Држи се да су те несугласице узрок успоравању немачке активности које је примећено у току последњих дана.

БУГАРСКО ДИВЉАШТВО

Ако се може судити о души једног народа по делима песника, ова ратна песма Ивана Аркендова, бугарског Пиндара, коју обелодањује „Ле Голоа" у свом броју од 7. августа 1917., карактеристична је за дивљачку крволочност бугарског народа. Иван Аркендов носи титулу „дворског песника".

Сунце се дигло на видику црвеном од крви непријатељске. Што чекаш, о Бугарине млади? Високо, високо дигни руке, да ти их сунце својим крвавим зрацима благослови. Затим, зарији их у утробу какве жене младе... да ти сунце завиди на краљевском пурпуру. Са росним мирисима што их зора диже у част краља неба, учини да се дигне мирис крви драге боговима. Напред, Бугарине млади, увек, увек напред!

Пре него што се дневна звезда уздигне седам аршина на небо, нека језеро крви испод твог мача нарасте на седам аршина. Где, једног старца где вуче за собом своју јадну старост, он хоће да преварн сирт и твој полет да задржи. Претрави га ногама својим, ископај му вилушком мутне очи, јер нису достојне да гледају величанство Бугарске, дај му их да их прождере, јер три дана није ништа јео ни пио. Што чекаш, Бугарине млади? Напред, увек, увек напред!

Ћилимови од белурских тела жена и деце мекши су од априлског бусења. Пиј најпре росу њиву, усхити душу твоју слатким плодом младости њихове, а затим, пијан од јунаштва и слада страсти, разбацај их к'о ништавне ствари и прођи, као по краљевском ћилиму. Провали копитом твога коња груди лепих жена, да усахне млеко које доји наше непријатеље. Што чекаш, Бугарине млади? Напред, увек, увек напред!

Сине олује, буди к'о отац твој свуда куд идеш. Да не остане камена на камену, да се ниједно дете не радује на грудима своје мајке, да се ниједан старац не опире о раме свог унука. Лобање им баци гладним псима, што се грозно облизују, ноћу, њушећи твој долазак, а душе њихове у пакао, у велики понор, који прождире сваку душу, која је недостојна да дигне очи ка сјају бугарског сунца.

И пре него сване дан божији, да на рушевинама, које си ти посејао, буду само кострци и и авети, а к небу да се дижу само мириси спаљених тела, који су мили боговима бугарског Олимпа.

Напред, увек, увек напред!

Гледај! Још се један димњак пуши, лонац кључа на ватри, гладна једна уста чекају храну. Стиди се! Зар не знаш, да чим си ступио ногом овде, да друге хране несме бити за твоје непријатеље, до земље, коју ће у смртном ропцу загристи? Начини буктињу од старих тела и запали је последњим жаром са огњишта, запали кућу са све четири стране, да места, која си својим до-

ласком посветио, буду после тебе само прах и пепео. Бугарски Бог шири над тобом као штит своје медвеђе крзно. Не бој се ничег, Бугарине млади!

Напред само, напред!

КЊИЖЕВНОСТ

ЧУВАРИ КАПИЈЕ

(The Guardians of the Gate: Historical Lectures on the Serbs' by R. G. D. Laffon C. F. the Clarendon Press. Oxford 5 shillings net)

То је наслов књиге, коју је написао г. Р. Г. Д. Лафан, свештеник у енглеској војсци, о српском народу. Књига се у главном заснива на предавањима која је он држао енглеским војницима, аутомобилистима који су придодати на службу српској војсци. Ова ће књига пружити читаоцима тачну оцену улоге Србије не само у овом светском рату, већ и у далекој прошлости, која почиње од онога дана у 1389. год., када су Срби подлегли турској сили на пољу Косову. Тада је Србија водила борбу за слободу као год што се и данас бори за исту славну ствар. Цела њена историја јесте историја једног малог али несавладљивог народа који се силно одупире господарству које хоће да му наметне моћни и безобзирни сусед, па био он Турчин, Аустријанац, Немац или Бугарин. И заиста, једна од најдирљивијих страна српске трагедије јесте то што је баш у тренутку када је та мала нација, после вековних борби и после савлађивања толиких тешкоћа успела да извојује себи један независан положај у свету, букнуо овај велики рат у току којега је Србија у три маха са нечувеним јунаштвом одбила и протерала непријатеља из своје земље, и што је најзад морала подлећи због поплаве несравњено надмоћније офансиве у којој узеху учешћа Немачка, Аустрија и Србијин подмукли сусед Бугарин.

Г. Лафан је обдарен завидном моћи, да јасно излаже ствари тако, да кад је једном свој предмет исцрпео, онда читалац не осећа више потребу ни за каквим даљим објашњењем. Пада у очи његово дивљење према народу о коме пише и који се увек борио и још једнако бори противу тираније. А то његово дубоко дивљење не одводи га на претеране хвале. Он је и сувише искрен и веран пријатељ, да би се могао упуштати у празне комплименте. Свој материјал тражио је на најсигурнијим изворима, и он ништа не каже о чему не би био претходно потпуно убеђен. Резултат тог његовог строгог трагања иде само на част Србије. Ова књига врло јасно показује зашто су Енглези пре рата тако мало познавали Србију. Аустрија се брижљиво старала, да онемогући слободним народима са запада да ступе у какве односе са земљом за којом је она тако дуго чезнула као за ходником који ју је имао извести на Солунска врата. Иза бедних интрига Аустрије, оцртава се сенка немачког цина, који у својој глупој ћуди превиђе планове о подвалашивању целога света, при чему би и сама Аустрија имала да буде само један инструменат. Српска борба противу економског господарства Аустрије, којим је Србија имала да буде искључена са светских тржишта, била је онолико исто храбра колико и њени подвизи на бојноме пољу. У тој борби северни разметљивац био је тучен. Победоносни завршетак те борбе тарифа изазива међу Енглезима дубоко дивљење, и ако је они сами називају мало песничким називом the kig war (свињски рат).

Ако су енглези познавали мало Србију пре овога рата, они сада почињу бивати боље обавештени. Ова књига објашњава један европски — политички проблем, који је за Енглезе један од најсложенијих проблема. Књига показује, да као год што је Србија у прошлости била чуварка врата противу отоманске силе, тако је у почетку овога рата она била озбиљна препона немачком ширењу ка југу и истоку, једина препрека „Drang-y nach Osten".

Из ове књиге се види, шта је Србија урадила у прошлости. Шта ће урадити у будућности? У једном кратком предговору г. Трубриџ даје одговор на то питање: „Ја сам слободан да, као и Срби, верујем у једну велику и напредну будућу Србију која ће наставити своје народно развиће и остварење својих идеала у миру и спокојству, везана за Велику Британију спонама најтешњега пријатељства и која ће и сада, као у прошлости, бити чуварка врата слободе живота, слободе мисли од злочиначких снага моралнога ропства.

Микра, 2. априла 1918. мајор Џералд Сим.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 102. ЧЕТВРТАК, 12. АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИКОВ ПУТ

Јављају из Атине: Јуче у 3 сата по подне Престолонаследник Александар посетио је грчког Краља. Састанак је био врло срдачан. Они су говорили дуго о односима наших двеју земаља. Краљ Александар вратио је посету Престолонаследнику у хотел „Фалеру". Данас ће бити у двору ручак у част Престолонаследникову, на коме ће бити Веницелос, Политис и целокупна Престолонаследникова свита. У књигу Престолонаследникову уписали су се Веницелос, Данглис, Параскевопулос. Говори се да ће Политис давати такође ручак у част Престолонаследникову у име грчке Владе.

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 12. априла

Српски званичан извештај. — 11. априла успешан рад неколико наших патрола источно од Старовине. Ноћас су наша јача одељења нападала непријатеља источно од Кукуруза наневши му губитке.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 12 априла

Званичан извештај од 15 часова. — Између Соме и Авра артиљериска ватра је задобила у току ноћи огорчену жестину на француско-британском фронту, нарочито у области Вилер Бретоне, Хангар-ан-Сантер. Француска артиљерија је енергично одговарала непријатељским батеријама. У области Елете и у шуми Авокур француске су патроле довеле собом неколико заробљеника. Повремена артиљериска ватра на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Жестокој артиљериској ватри, којом су тучени француско-енглески положаји јужно од Соме и на Авру, следовао је немачки напад који је вођен знатним снагама на целом фронту. Још од 5 часова у јутру немачки напори су били уперени на Хангар ан-Сантер, област Ај и на шуму Сенека јужно од Авра. Битка, која је трајала целога дана и која се наставља још јенако, била је особито огорчена у области Ангара. После читавог низа бесних налета, Немци су успели да продру у шуму северно од Хангара, као и на источну ивицу самога села које француске трупе огорчено бране. Не мање жестока борба била је у области Ај. Више немачких налета, управљених на узвишење источно од села, сломљено је ватром и противнападима Француза. Нешто мало јужније Немци су такође пропали у својим покушајима на шуму Сенека и на коту 82, које су остале у целости у рукама Француза. На десној обали Мезе доста жива артиљериска борба. На осталом фронту дан миран.

Лондон, 12. априла

Званичан извештај. — Активност непријатељске артиљерије знатно се појачала јуче после подне и синоћ на највећем делу енглеског фронта, нарочито на секторима на Соми и на Авру, у долини Скарпе и на секторима северно од Бетина и северно и северо-источно од Бајела. У зору непријатељска је пешадија напустила своје ровове и кренула у напад северо-западно од Албера, али је одбијена ватром наше пешадије и наших митраљеза. Јаки непријатељски напади су се развијали доцкан у вече у близини Драгнтура и одбијени од француских трупа, после жиле борбе.

Француска и енглеска артилерија је наносила тешке губитке непријатељу. У току ноћу активност непријатељске артилерије настављала се а јутрос рано у зору снажно бомбардовање је отворено дуж целог енглеског фронта од северно од Албера до наше везе са Французима јужно од Соме. Жестоки пешадијски напади су у току на сектору од Албера и између Соме и Авра. Јавља се да је јутрос рано непријатељ дејствовао жестоком артиљеријском ватром између Живанши и Робека. Својом ватром растерали смо искупљање непријатељске пешадије у близини Мервила.

Дошији извештај. — Јутрос око 6.30 час., после жестоког бомбардовања, непријатељ је напао на део енглески фронт јужно од Соме и на Француске који су на нашем десном крилу. Непријатељ је одбијен. Дошије напад на наше положаје на томе сектору је обновљен са знатним снагама и, ма да је одбијен са губицима по непријатеља на јужним и северним деловима фронта, он је нешто мало напредовао код Вилер Бретоне, где су се упорне борбе водиле целога дана. Непријатељ је заузео село и борба се наставља. Други напади које је непријатељ вршио јутрос на северној обали Соме и северно од Албера одбијени су. Јутрос смо заробили неколико војника у току једне локалне операције коју смо извели северо западно од Фестибера. Положај који је непријатељ заузео на томе сектору 9. априла повраћен је од наших трупа. Посада је дала јак отпор и претрпела је тешке губитке. Заробили смо неколико војника и четири митраљеза. Јутрос рано непријатељ је вршио јак локалан напад без икаквог успеха на наше нове положаје источно од Робека. Наша је линија одржана у целини а остала су нам у рукама 84 непријатељска војника. Заробили смо и друге војнике у току слабијих локалних акција источно од шуме Њеп и у близини Метерама.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 12. априла

Званичан извештај. — У басену Азијаго енглеске патроле су напале нека непријатељска одељења која су покушавала да их зауставе пред линијама код Канове; непријатељ је био приморан да се повуче, оставивши на терену извесан број погинулих. Дошије нека непријатељска одељења која су наступала ка брду Каберлала, одбијена су у нереду нашом пушчаном ватром. Друго једно одељење које се приближавало нашим линијама јужно од Стокаредо нападнуто је и растерано ручним бомбама. На другим секторима фронта активност патрола је била доста жива са обе стране.

Енглески авијатичари оборили су два непријатељска аероплана изнад Левика а друга два испод Лисера; и пети су наши пилоти погодили и он је пао у близини Видора.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Амстердам. — Из Беча: Чешки и југословенски посланици, после претресања нове ситуације створене оставком Чернинову и доласком Буријановим, решили су да наставе и даље опозицију.

Париз. — Поводом именовања ђенерала Фоша за ђенералисима „Келнише Цајтунг" пише: „Идемо да присуствујемо двобоју Хинденбург—Фош. Значило би смањити Хинденбургову славу ако би смо спорили да је Фош један већи и напредно обдарен противник.

Лондон. — „Тајмс" пише: Постало је сасвим јасно, да је ова битка на западу „битка народа". Зато ће сви зараћени народи увести у њу све своје снаге. Савезницима ће садашње резерве бити сасвим довољне, да сузбију сваки нови непријатељев налет, ма где се извршио и са ма колико снаге. Сам „Локал Анцајгер" опомиње своје читаоце, да је главни део Фошове снаге још нетакнут.

ИЗ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Крф, 10. априла

Данас је у Скупштини, после читања записника, саопштен поздрав Владе Сједињених Америчких Држава са изјавом: да је Србима обезбеђен повратак у Отаџбину и остварење идеала Србије.

По том је на захтев опозиције прочитано неких тридесет нових интерпелација међу којима и једна г. Продановића о Солунском процесу. За тим се прешло на претрес ратног кредита. Говорили су г. г. Ничић, Милоје Јовановић и Урош Ломовић.

ПОТОЧЊАК ПОГИНУО

У уличним демонстрацијама у Петрограду, борећи се против Максималиста, погинуо је Dr. Франко Поточњак, дугогодишњи посланик на Хрватском Сабору и члан Југословенског Одбора у Лондону.

ДВА ФРАНЦУЗА

Њу-Јорк. — Под овим насловом „Њу-Јорк Трибун" објављује на уводном месту један чланак, у коме одаје велику хвалу ђенералу Фошу и г. Клемансо-у: „Да је Фош оквалификованији но ма ко за високо место које заузима, то нико не спори. Американи гаје особиту љубав према јунаку са Марне. Они, између осталога, поштују чене околност што се Фош не плаши да говори кад му је време, и што његове речи увек доносе убеђење. Али наша љубав и наше дивљење су подједнаки и за оног другог племенитог Француза који се зове Жорж Клемансо. У овоме критичном часу он не представља отпор само за Француску већ и за све Савезнике. Он оваплоћава ону крајњу решеност; посматрајући Клемансоа, ми појмамо онај верденски дух; посматрајући га, ми верујемо у победу наших застава.

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Малаксалост немачке офансиве —

Лондон. — „Дејли Њус" пише: „Пошто су претрпели пораз у борби Живанши—Бетин, Немци су направили извесни застој у своме напирању. Али се може предвидети, да ће ускоро извршити нов напад са великим масама. Исход тога напада очекује се овде с оправданим поверењем. Непријатељ може још имати снежих трупа да их баца у смрт, али су његове најбоље дивизије већ утрошене и повучене из битке. Зато ће сви будући напади бити много слабији него ови досадашњи. Међутим, најбољи и највећи део савезничких резерви није ни улазио у борбу и са њима ће Фош извршити свој удар, када буде процењено да је непријатељ исцрпљен толико, да ће контра-офансива довести до дефинитивних резултата."

Лондон. — Дописник „Дејли Мејла" јавља, да Немци имају веома мало поверења у своје трупе доведене из Русије. У више махова те су дивизије извенадна смењиване, вероватно зато што се посумњало у њихову борбену истрајност. Исти дописник тврди, да су већина немачких батаљона сведени од 500 на 200—300 људи после губитака у садашњој офансиви.

Цирих. — „Теглише Рундшау" пише: Ма какав да је успех досадашњих операција, ми морамо признати да је ово само почетак. Крајња одлука није наступила и ми морамо издржати још озбиљних борби. Морамо признати и то, да сваки дан не доноси победу.

„Лецте Минхенер Нахрихтен" вели: Успоравање офанзиве које се констатује не значи да су операције престале. Вероватно Хинденбург припрема нов напад.

„Франкфуртер Цајтунг": Што се више приближујемо великим саобраћајним путевима отпор непријатеља је све већи.

Париз. — Немачка је офанзива стварно заустављена пре неколико дана пред енглеским положајима. Артилериска је борба све интензивнија јужно од Соме, а нарочито између Ноајона и Ласињна. Код непријатеља се осећа велика малаксалост и плашљивост. Немачки заробљен официр изјавио је: „Ако се крајем маја, по новом, не постигне дефинитиван резултат, онда ће наступити велика делатност обмањивања јавног мишљења".

Париз. — Изгледа да у садашњим операцијама Немци употребљавају исти метод као и код Вердена. Они су се толико ангажовали у офанзиви, да по сваку цену желе постићи резултат. Њихове су жртве тако велике да се Хинденбург морао зауставити да прикупи и реорганизује пострадале дивизије. Последња реч припада ономе који буде умео најбоље сачувати своје снаге. Не изгледа да је тај случај код Немаца.

Париз. — Већ два дана офансива је потпуно престала. Немци су у очајању.

Париз. — Последње новости које су дошле с фронта потврђују пораз Немаца у пределу западно од Ла Басе. За последњих 48 сати Немци нису напали нигде поново. Њихова активност свела се на беспрекидну артилериску канонаду. Исто тако борба у Пикардији обележена је новим застојем.

Берн. — Због великих губитака немачке војске, влада немачка упутила је на фронт све људе који су били на служби у позадини.

Женева. — Телеграми из Холандије јављају, да су у мало место белонско Перавил, које се налази између Монса и Турнеа, ових дана стигла 23 џака са значкама за идентификовање 360.000 Немаца који су погинули у борбама од 23.—28. марта.

У истом периоду времена прошло је кроз Перавил 188 санитетских возова састављених од 35 до 44 вагона, упућених за Немачку; 15.000 тешких и 60.000 лаких рањеника налазе се на лечењу у болницама у Белгији.

ВИЛКЕНЗОН О ФОШУ

Лондон. — Орландова изјава да се и италијанска војска ставља под највишу команду ђенерала Фоша примљена је најповољније у политичким и војним круговима. Сматра се, да ће ово јединство савезничких армија много олакшати будуће операције. Професор војне вештине, Спенсер Вилкензон подсећа на сјајне способности генералисима Фоша и вели, да његово само име улива савезничким трупама опште поверење; од њега и његовог будућег рада страхује немачка команда, која је полагала до сада највећу наду у подвојеност Савезника. Вилкензон тврди, да је овако створено јединство акције равно придоласку стотина хиљада нових војника.

† ДР СПИРА ДИМИТРИЈЕВИЋ

— Извод из беседе г. Бјелова —

Архимандрит Бјелов, изасланик Команданта I Армије, у одежди и са китом босиока у руци опростио се са покојником овим речима:

„Још једна нова гробна хумка, још једна отворена свежа рака зјапи данас, да у своју мрачну и хладну утробу прими једног заслужног Србина, једног великог родољуба, једног спремног просјетног радника, једног врсног лијечника, једног нежног брата и пријатеља, једног ријетког и прокушаног организатора, какови се у нашем колу на прсте избројати даду.

„Твоја лијепа и племенита душа која је набијала и огледала се у непрекидној очињској бризи и старању да се довида свакоме средству и искористи сваку згоду и могућност која би јој у прилог дошла могла, да се нашим у здрављу оронулим и умором савладани витешким борцима мелема благог и разоноде пружи — није никад заборављала да им и духовне спасоносне утјехе згодимице накучи. Ја сад нећу да рећам и нижем твоје многе заслуге за нашу ствар, јер би ме то далеко одвело.

„Плодове и дјела та, која су на највишим и најпозванијим мјестима заслужено признање завриједила; а у доказ те напредне поште и признања које си ти, у тим најеродованијим круговима с правом уживао и завриједети знао, нека ти сиједоком буде и последњи искрен поздрав и почаст сјени твојој, коју ти наш свијетли Војвода Мишић, мој уважени армијски командант који ме овамо и упутио, преко чедности моје намијењује. Његову бистром и проницавом оку нијесу умаћи могла необична својства твоје благородне душе и твоји значајни подвизи, на којима ти у овом тужно свечаном тренутку, када врелу сузу за тобом пушта, своју дубоку хвалу хтједе да изрече.

А ето ти даље хиљадама нашијех јунака данас на положају и још овдјена на одмору и опоравку, који су златним словима у своја срца уклесали свијетлу и свету успомену на Димитријевића Спиру! Па треба ли ти, вар, од тога споменик љепши и величанственији? Још ми дозволи при последњем растанку, Спиридоне брате, да ти од стране оних наших неколико хиљада бораца који су под твојом очињском и брижном његе и окриљем окријепе нашли и данданьи с пушком у руци крче, а у најскоријој ће будућности и да прокрче, ако Бог да, пута у нашу милу Отаџбину, да ти предам ову киту босиока као од милоште дара и као свет завијет теби, наш врли суборче и витеже часни у аманет, тијем, да ћемо и на даље остати вјерни нашим узвишеним идеалима и савезничким обавезама, до тод нам под грлом куцало буде. И с те стране, почивај у миру, Спиридоне брате!... Хвала ти и слава!

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 103. ПЕТАК, 13. АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИКОВ ПУТ

Атина, 12. априла

За време доручка, који је приређен у Двору у част српског Престолонаследника, Регент Наследник Престола Александар одао је хвалу грчкој војсци, признавши јој изврсне особине и диван елан у њеним нападима на непријатеља. Његово Краљевско Височанство, указујући на многе чињенице, констатовало је да ће улога грчке војске у садашњем рату бити веома значајна.

Данас после подне Краљ Александар ишао је са Наследником Регентом Србије на аутомобилу у излет до Татоја, где су обишли краљевски дворац и баште.

Синоћ је приређена у руском посланству вечера у част његовог Краљевског Височанства Наследника Престола Александра. На вечери је било присутно цело дипломатско тело.

Наследник Престола Србије напушта Атину у току дана и враћа се у Солун.

Како смо извештени утисци, које Престолонаследник Александар носи собом из Атине, веома су задовољавајући.

„Ла Трибин".

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 13 априла

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром растерали непријатељско одељење пешадије у изворном делу Трнавског потока.

Солун, 13. априла

Француски званичан извештај. — Артилериска активност између Црне Реке и Мале Рупе. Нека одељења српских трупа извела су успешне препаде на разним тачкама фронта и порушила многе одбранбене радове у непријатељским линијама.

Два непријатељска апарата су оборена. Наша је авијација бомбардовала непријатељске логоре у долини Девоџија (Албанија).

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 13. априла

Званичан извештај од 15 часова. — Битка се упорно наставља око села Ангар-ан-Сантер, на које је непријатељ био управио све своје напоре у току ноћи. Француске трупе су се одупирале храбро и у више махова вршиле успешне противнападе. Село, најпре изгубљено па затим повраћено, остало је у рукама Немаца по цену великих губитака. Ми држимо непосредну околину Ангарв, одакле непријатељ није успео да избије у пркос својим више пута обнављаним покушајима. На обема обалама Авре артилериска борба, веома жестока, наставља се. Французи су извели више успешних упада у непријатељске линије нарочито западно од Ласињи, јужно од Куси ле Шатоа и у Лорену. Веома активна артилериска борба у Воевру, у области Флире—Рипвил.

Ништа ново на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Дан је био обележен великом активношћу обеју артилерија у области Хангара и на обема обалама Авре, али без пешадиске акције. У Воевру, а после жестоког бомбардовања, Немци су вршили напад на сектору Рењевил; француске трупе су одбациле непријатеља са неколико истакнутих положаја, где су били продрли, и тиме успоставиле потпуно

своје линије. Неколико заробљеника је остало у рукама Француза. Доста жива артилериска борба на левој обали Мезе и у Вогезима.

У току дана 9. и 10. априла француски пилоти су оборили седам немачких аероплана и један стални балон. Десет других непријатељских апарата пало је у немачке линије, услед озбиљних повреда у току ваздушних борби. Потврђује се да су два немачка аероплана, о којима је јављено да су повређени, у истини оборени, као и то да је пет других немачких апарата и један стални балон уништено 8. априла, поред оних о којима је већ јављено у извештају од тога дана. 10. априла и ноћу 10. и 11. априла француски аероплани за бомбардовање бацили су 5000 килограма експлозива на железничке станице Нел, Роа и Шон. Осим тога, француски су аероплани нападали у више махова митраљезима искупљања немачких трупа.

Лондон, 13. априла

Званичан извештај. — Преко целе ноћи водиле су се и још једнако се настављају љуте борбе око Вилер Бретоне-а. Наше су трупе понова задобиле терена у току противнапада и заробиле известан број војника. Јучерашња борба била је на целом фронту веома упорна и тешки губитци су нанесени непријатељу нашом артиљеријом, пешадијом и 6 индираним аутомобилима. Северно од пута Сен Кантен—Вилер Бретоне непријатељ је у три маха нападао наше положаје, али је стално одбијан са губитцима. За време борбе непријатељ је прибегао употреби неколиких блиндираних аутохобила. Непријатељ је синоћ понова напао француске положаје северо-источно од Бајела, али је одбијен. Јутрос рано непријатељ је обновио своје нападе на тај сектор и на енглеске положаје нешто мало источније а после жестоке артиљеријске ватре. Борба се наставља на томе сектору на широком фронту. Прелаз, који је непријатељ покушао у току ноћи у близини Бешн, одбијен је. Непријатељска артиљерија била је активна преко ноћи на секторима Фестибер и Робек.

Доцнији извештаји. — Француски и енглески положаји од северно од Бајела до источно од Витшајете били су силно тучени преко целога дана. Најупорније борбе водиле су се на целом фронту а нарочито у близини Дранутра, Кемела и Вирштрата. У току обновљених напада и противнапада савезничке трупе су биле приморане да се повуку са положаја које су држале у јутру, али борбе још једнако трају. Јужно од Соме успешни противнапади, које су водиле прошле ноћи енглеске и аустријске трупе противу положаја које је непријатељ освојио јуче у Вилер Бретонеу и око тога места, омогућили су нам да помакнемо своју линију напред до близу старог нашег фронта.

У току тих борби заробили смо још 600 војника. Село је сад у нашим рукама.

Непријатељ је јуче вршио своје нападе на томе фронту са четирдивизије најмање, а његови су објекти били, према исказима заробљеника, село Гаша и пут Гаши—Фујоа. Ти циљеви нису постигнути ни на једној тачки. Мноштво немачких лешева, које су наше трупе нашле на положајима, показује да су непријатељеви губитци били веома тешки.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 13. априла

Званичан извештај. — У Педескали (долина Астика) наша су одељења, после кратке борбе, уништила једно непријатељско истакнуто одељење. Исто тако изненадно су напала једну непријатељску патролу у Вал д' Асса и запленила су материјала приликом извиђања на падинама Кол Каприје.

Мања непријатељска одељења, која су покушавала да се приближе нашим истакнутим одељењима, на десној обали Бренте, била су одбијена нашом пешачком и митраљеском ватром. Артиљериска живост била је јака на одсеку Падероба—Монтело.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Цирих. — Један јеврејски лист у Загребу доноси, да су јеврејске општине и установе у Хрватској потписале проглас у коме изражавају своје симпатије према тежњама слободе и независности српско-хрватско словеначког народа. Осим тога, југословенски Јевреји обећавају, да ће употребити сав свој утицај код руских Јевреја, како би и они потпомогли праведну ствар југословенског народа, пошто би им српско-хр-

ватско-словеначки народ дао у својој новој држави ону исту слободу и једнакост коју Јевреји уживају у Србији.

—

Берн. — Више чланова разних партија изјаснили су се противу Бурјана, нарочито Југословени који неће да чују ништа друго сем за своју независност. Влада је због узбуђења у Чешкој затворила све клубове и забранила све листове чекке.

—

Атина. — Националистички покрети веома узнемирују аустријску владу, тако, да су забрањени сви скупови и политичке манифестације.

ОДЛИКОВАЊЕ

Његово Краљевско Височанство Наследник Престола Александар, на предлог Краљевске Владе, одликовао је команданта Француске Источне Армије на Солунском фронту, ђенерала г. Ханрис-а, орденом Белог Орла са Мачевима првог степена.

Јуче је у Воштаранима војвода г. Мишић, пред пуком коњице и једним пуком пешадије, свечано предао г. ђенералу ово високо одликовање.

ЂЕНЕРАЛ ФОШ И НЕМАЧКА ОФАНЗИВА

Приликом пријема изасланика свих париских листова, ђенерал Фош је рекао:

„Господо, срећан сам што вас видим овде на фронту и што вас могу примити..... Имам врло мало ствари да вам кажем. Ви радите на општој ствари, то је мени познато: треба наставити..... Вама је наш положај познат, јел те?..... Он није нимало рђав.....

Затим је натренијим гласом додао:

Шваба, поштo га морамо називати тим именом, Шваба је заустављен..... Од 14. марта Шваба је задржан.....

Показујући на карту, ђенерал је наставио:

Погледајте!.... Талас је дошао да се разбије о наш бедем, јер је несумњиво наишао на највећу препону..... Ништа се више не може рећи, зацело ништа..... Постараћемо се да урадимо боље!.....

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДНОМ ФРОНТУ

Париз. — У интервју-у са редактором „Ек де Пари" Клемансо је поново изјавио своје задовољство које је стекао последњом посетом фронта. Он хвали држање и морал енглеских трупа, које се бију сјајно, и нарочито истиче радост становништва у сев. крајевима, кад види француске трупе. Сви су плакали при пролазу наших пукова. На крају је Клемансо рекао: Почела су поново одсуства, ма да ограничена, и то је најбољи знак да не треба бити узнемирен."

Париз. — Данас ступамо у други месец од како је почела немачка офанзива. Листови констатују да се савезнички шефови до сада одлучно држе у дефанзиви, штедећи живот својих војника и исцрпљујући непријатељске снаге. Фош располаже са готово недирнутим француским резервама и моћи ће у своје време предузети одлучан противнапад.

За време своје посете на француско-енглеском фронту г. Клемансо је конферисао са савезничком Врховном Командом и вратио се потпуно задовољан са добијеним утисцима.

Париз. — Један војни критичар француски каже, да је транспортовање резерви из Енглеске тако брзо и тако непрекидно, да изгледа као да се може прелазити с брода на брод. Број лађа је толики да су готово једна за другом.

Берн. — Велике промене очекују се у главној немачкој команди због пораза који су Немци претрпели за време офанзиве. Зна се да ће принц Леополд баварски бити премештен на неки сектор на југу.

МИЛНЕР О ФОШУ

Лондон. — Државни секретар у министарству војном, Милнер, изјавио је јуче у Доњем Дому, да је именовање ђенерала Фоша за генералисима свих савезничких армија било један велики догађај. Германски таласи разбијају се о чврсту обалу савезничких снага, у којој енглеске армије заузимају најизложеније рт. Истакао је једнодушан и одушевљен одзив позиву за војну службу у британској царевини и одао хвалу пожртвовању радника и њиховој истрајности. Влада је одлучила, да спроводи најбрже и најенергичније мере за одбрану земље.

ПОДЛИСТАК

БОСАНАЦ

Снег се просипа из ниско спуштеног облака а јак и хладан ветар титра се помамно њиме у ваздуху, докле га најпосле бесомучно не сјури у ровове и саобраћајнице. И тако већ трећи дан бесни вејавица. На неким местима брежуљци од снега, а на другим земља потпуно обрисана.

Одређени војници непрекидно, на смену, избацују снег из ровова и саобраћајница. Избацују живо неколико минута, па беже у земуницу да се склоне од ниче.

Има истакнутих места, које непријатељ туче пушчаном ватром и спречава избацивање снега. На једном од оваквих места избацивао је снег Иван Ј. Ивановић, родом из . . . . , среза зворничког, округа сарајевског.

То је добровољац из поносне Босне, која цвили у ропству Шваба и Мађара. Цео народ робује госама шваписким и мађарским и живи у беди и чамотињи, изумирући поступно. Од његове крваве зараде, Мађари и Швабе усрећили су га многобројним пандурима и вешалима. Гоњен куцањима, народ је подигао лепе друмове, којима се возе на луксузним аутомобилима шваписки и мађарски трофови. Од целокупног богатства земље Србину се дају само огризине. Србину није ништа сигурно, ни живот ни имање, само зато што се назива Србином.

Кад год хоће, власт му подметне да је радио на издаји земље и тужи Србин, невин као Христос, иде у тамницу и на вешала, а имање му распродају за судске трошкове. Његови сирочићи потуцају се по свету, а његову кућу и имање мађарска или шваписка банка, која их је купила на лицитацији државним новцем, предаје на поклон Шваби или Мађару. Ето, тако злотвори раде са Србима. Власт ради у име шваписког цара, судови непрекидно суде, и све има један циљ: уништити Србе и населити Швабе и Мађаре.

Шумадинци још не знају како је робовати Швабама и Мађарима. Не пале она села, не убијају стотине одједаред као што су радили Турци куда су пролазили, већ они с планом уклањају из свих места једног по једног виђенијег и богатијег Србина. Ово чине непрекидно, те је Срба сваке године све мање, а Шваба и Мађара све више.

Све је ово тешко заболело Ивана и зато се решио на огорчену борбу против крвника српског племена. Више је волео да умре под српском заставом, но у тамници поробљене Босне.

И, ето, он је избацивао снег од саобраћајнице на најопаснијем месту. Другови су га хтели одменити, али он није хтео. При избацивању снега буде тешко рањен. Када је превијен, лежао је на носилима, а другови су шапутали између себе, питајући се: „Да ли ће остати жив?"

Чувши ово, Иван призове свога друга, редова-добровољца, Ђорђа Божића, па му, напрежући се, рече: „Ђорђе, ако умрем, кажи мојима у Босни, да сам умро за Отаџбину".

Иван је умро.

Србину је слађе умрети но робовати. То његови непријатељи знају и зато га се плаше.

Дам. В. Рашић.

ЗОРА РУДИ

Зрацима се брда златe,
Славуј песмом данак буди:
Устај српски пашениче,
Са истока зора руди!...

Од мириса поље дрхти;
Сваким араком цветак ниче.
Небо руди. — Небо пева:
Устај српски мучениче! —

Нек са зором боли мину,
Нек ти сунце пружи лека;
Устај српски осветниче, —
Србија те жељно чека!

У сузама зору моли,
Да јој крепи болне груди;
Па да тебе жељна види: —
Устај! — Устај, зора руди.....

— — — — — — — — — — —

22.-III-1918. год. Положај.

Стеван Загорчић.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 104. СУБОТА, 14 АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 14. априла

Српски званичан извештај. — 13. априла наша артилерија са леве обале Црне Реке принудила један непријатељски аероплан да се спусти у непријатељске линије а друга два вратила натраг. Наша авијација успешно бомбардовала непријатељски логор северно од Кожуха, на који је бачено 220 кгр. експлозива.

Ноћас је наше одељење пешадије тајно без ватрене припреме извршило веома успешан препад на непријатељске ровове западно од Ветреника и по извршеном задатку, уништивши целу непријатељску посаду бајонетима и бомбама, вратило се лагано под борбом у своје полазне ровове са једним заробљеником.

Солун, 14. априла

Француски званичан извештај. — Британска авијација бомбардовала је непријатељске логоре и магацине у области Сереза. Српска авијација напала је један логор у области Мале Рупе.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 14. априла

Званичан извештај од 15 часова. — Јужно од Соме жестока артилеријска борба. У току ноћи Французи су извели многе препаде на разним тачкама фронта, нарочито у области источно од Ласињи, између Мјета и Ена, ка Безонвоу, на Епаржу, у Лорену и у Вогезима. Французи су се вратили са неколико заробљеника.

Ноћ је прошла на миру свуда на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Француске трупе су јутрос извршиле противнапад на немачке линије од Вилер-Бретоне до јужно од Лиса и, у пркос огорченом отпору Немаца који су били довели на ту тачку знатне снаге, успеле да им преотму знатан део земљишта које су јуче били освојили. Французи су освојили „Ле Монимап" јужно од Вилер-Бретонеа, продрли у шуму Ангар ан Сантер и овладали западним делом тога села. Битка, која је трајала целога дана и наставља се још једнако, била је изузетно жестока. Немци су покушали да преотму Французима њихове тековине по сваку цену и у пркос великим губитцима које им је наносила француска ватра при сваком покушају. У северном делу шуме Хангара, нарочито, њихови су батаљони у седам махова вршили напад, не успевши да помакну храбре француске трупе. Борба је исто тако упорна била и у селу Хангару које је два пута прелазило из руку у руке. На јужној обали Лиса Французи су заузели такође Верже који су одржали и поред свих напора Немаца. Повремена артилеријска ватра на десној обали Мезе и на Хартмансвилеркопфу. На осталом фронту ништа ново.

Лондон, 14. априла

Званичан извештај. — На фронту Бајел—Холебеке, а после упорне борбе која је трајала целога дана противу куд и камо бројно надмоћнијих снага, савезничке трупе биле су приморане да одступе и непријатељ је заузео косу Кемел. Борба се наставља у близини Дранутр—Кемел и Виршграта. Извршили смо у току ноћи једну омању операцију западно од Мервила и заробили 50 војника са три митраљеза. Непријатељска артилерија била је активна дуж нашег фронта од Лисе до Живаншина. Јужно од Соме, непријатељска одељења, која су се држала југо источно од Вилер Бретоне, очишћена су од наших трупа. Непријатељска артилерија била је такође активна и на томе сектору, где је дејствовала гранатама са загушљивим гасовима. На осталом фронту ништа ново.

Доцнији извештај. — Северно од Лисе битка се наставља огорчено на целом фронту од Дранутра до канала Ипра. Непријатељ је заузео косе

код Дранутра и Кемела као и само село. Јучерашњи непријатељски напади су вршени од стране девет немачких дивизија. Јутрос рано Французи и Енглези су извршили противнапад и успели у почетку да нешто мало напредују и да заробе неколико војника. Доцније, у току дана, непријатељ је обновио своје нападе, управивши их поглавито на савезничке положаје од Локра до Ла Клите и са обе стране канала Ипр—Комин. У близини Ла Клите сви непријатељски напади су настављени, али после упорне борбе, у току којих је непријатељ вршио одлучне нападе, одбијени су са тешким губитцима по противника; непријатељ је успео да потисне нашу линију у правцу ка Локру. Са обе стране канала Ипр—Комин непријатељ је такође нешто мало напредовао. Јутрос рано француске и енглеске ту трупе напале непријатељске положаје јужно од Соме, у близини Хангара и у шуми Хангара и на извесним тачкама су прилично помакли напред своје линије, после љутих борби. На осталом енглеском фронту ситуација се није изменила.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 14. априла

Званичан извештај. — У долини Арсе, наша су јуришна одељења прешла три линије непријатељских препрека од жица, изненадила су истакнута одељења у Вал Морбја и у Дасо, заробивши једног официра и 18 војника. Она су исто тако покварила већи део непријатељских препрека и уништила преграду на друму за Роверето. После тога, наши су се војници вратили без губитака и довели заробљеника, док је непријатељска артилерија узалудно вршила своју концентричну ватру на овај нападнути сектор. Доста јаке артилеријске борбе биле су на висоравни Азијага и у долини Бренте. Наше су патроле проузроковале један пожар и неколико експлозија у непријатељским батеријама у долини Азијага и на висоравни Сеца. У ваздушној борби код Конељана наши су авијатичари оборили два непријатељска аероплана.

КРЕКОВА ПРОСЛАВА У ТРСТУ

Десетога марта, по новом, прослављена је у Трсту успомена великога борца за народно ослобођење и уједињење, покојнога Крека. О тој величанственој прослави, која је у исто време била и једна велика југословенска манифестација, „Единост" у своме броју од 11. марта (п. в.) саопштава ово:

„Величанствена, као што је величанствена мисао јединства Југословена, била је јучерања прослава успомене првог борца за ту мисао — спаситељку тројменог и тројединог југословенског народа. Највеће тршћанско позориште, „Politeama Rossetti," било је сувише уско за сву ону силну масу... Биле су ту хиљаде људи, за које није више било места... Тршћански Немци су се обратили надлежној власти да забрани прославу, како не би дошло до изгреда, али нису успели. Неки су очекивали противакцију и са италијанске стране, али ми смо били убеђени да је из правог тршћанског италијанства услед искуства у рату већ скоро сасим нестала прељашњаештачки потпиривана мржња против нашег народа, и да није далеко време кад ћемо моћи говорити о међусобном поштовању. С италијанске стране нисмо очекивали сметње, и тих сметњи није ни било".

Извештај затим описује извођење богатог и разноврсног програма. Певане су словеначке, српске и хрватске народне песме. Од српских н. пр.: Драги је далеко. Затим химне: Молитва, Боже Братимства, Лепа наша, Словенац, Срб, Хрват, Ој Словени. Представљена је „жива слика Југославије, која устаје из црног гроба". Декламоване су патриотске песме. Говор је одржао тршћански посланик Д-р Рибар. О душевљење је прелазило све границе... Све ове хиљаде манифестовале су данас своју тврду, непоколебљиву, несломиву вољу да хоће слободу југословенског народа.

Д р Рибар је између осталог рекао:

„Велике су Крекове заслуге за наш народ у културном и економском погледу. Али највећа је његова заслуга ради победе југословенске мисли... Јасно и одлучно је казао свим опортунистима и кукавицама, да наш народ неће да зависи од милости других народа већ да жели да буде господар на својој земљи, да му је за његов опстанак и развој потребна сопствена држава.

....После огромних и ужасних крвавих жртава гледа наш народ, гледамо ми сви куражно у будућност. Из крви наших људи мора настати нов живот. Успомена на њих, на сузе наших удовица и сиротиње, на трпљење наших мученика мора у нашим срцима пробудити несломиву

вољу, да не попустимо, док не дођемо до циља, да не малакшемо, док се из згаришта и рушевина широм наше домовине не подигне нов дом, дом слободе и јединства."

„Единост" завршава овим коментаром: „Југословенски Трст најсвечаније је прославио успомену великог борца за југословенску слободу, Др. Крека. После дуго година састали смо се... и из тих просторија заорио се наш силни узвик далеко преко граница наше југословенске домовине, до ушију оних, који су нас већ метали у гроб, узвик да не дамо да нам се одузме ова лепа наша домовина, да нећемо је ми Словенци, Срби и Хрвати, увек и на вечита времена браћа, умети за увек да сачувамо за себе и за своје потомке!

Црна земља нека прогута онога који је отпадник!"

ЈЕДНА СМЕОНА ОПЕРАЦИЈА

Лондон. — Један крајње смели и храбри препад изведен је под командом вице-адмирала Кејша де Дувр уз сарадњу француских дестроајера против непријатељских поморских база у Зебрижу и Остенди. Шест расходованих крстарица је узело учешћа у нападу а међу њима је било пет напуњених цементом, које су имале бити потопљене у каналима и улазима у пристаниште ради затварања истога. Према последњим вестима операција је крунисана успехом. У Остенди, а после бомбардовања, две су крстарице потопљене па после бачене у ваздух. У Зебрижу два друга брода су потопљена на уласку у канал. Непријатељ је претрпео велике штете у свима својим радовима, дестројерима и бродовима. Један од његових дестроајера, који је покушао да се дохвати пучине, потопљен је. Искрцана су нападна одељења на моло, која су имала за задатак да заваравају зебришку посаду док се затварање канала врши.

Лондон. (Службено). — У току операције која је извршена у јутру 10. априла, ваздушне снаге су вриле осматрања и бацале бомбе. Ваздушна провиденост је била врло рђава услед облачног времена, те су наши аероплани морали због тога да се спусте на 50 стопа изнад земље. Једна огромна рупа од 20 јарди у пречнику примећена је јасно на молу у Зебрижу.

У Остенди виђене су међу стубовима бродови који су потопљени и који затварају већи део унутарњег пристаништа. Многе су бомбе бачене на објекте на обали.

Лондон. — Дописник „Дејли Кроникла" описује повратак и дочек морнара који су учествовали у зебришком препаду. Било је међу њима и рањених, али су сви изгледали весели.

Морнари су изјавили, да су Немце потпуно изненадили и да су готово неопажени продрли у зебришку луку. Тада су их обалске батерије засуле силном ватром. Један немачки торпиљер који је покушао да се дохвати пучине, потопљен је. Други енглески бродови су затим ушли у пристаниште и напали неколико непријатељских дестроајера пре него што је њихова посада и могла да се освести. Немачки су морнари јурили у ноћној тоалети али су изгинули пре него што су могли да изиђу на палубу. Наш је напад био толико неочекиван да су топови још имали покривене своје затвараче. Они су водили борбу с великом храброшћу све док операција, која је трајала читав час, није била завршена. Довољним доказима утврђује се, да је улаз у канал у Зебрижу блокиран веома добро.

Лондон. — Услед великих услуга које је учинио, управљајући операцијама против Зебрижа и Остенде, вицеадмирал Кејш добио је племство а командант „Вајндиктива" је унапређен.

НАЈВЕЋИ КРИВАЦ И ЊЕГОВА БИТКА

Лондон. — „Пел Мел Газет" пише: „Пошто је сам кајзер изразио своје највеће задовољство услед „успеха" далекометног топа, који је бомбардовао Париз, то се он мора сматрати за одговорног због убиства жена и деце у тренутку када су се молили Богу на најсветији хришћански празник. Тај злочин је тако ужасан, да немамо израза којим бисмо га назвали. Неминовна је казна за његовог извршиоца. Потребно је да савезници на преговорима за мир поставе нарочити услов, да се стави под суд тај највећи лажов и највећи фарисеј у хришћанском свету."

Лондон. — „Морнинг Пост" тврди, да је кајзер рекао својим ђенералима, како је садашња борба „његова битка", кајзерова битка. Ово је сасвим вероватно зато, што је од пораза на Марни једини циљ немачке врховне команде био да спасе династију помоћу крајње победе. Очигледно је,

вели „Морнинг Пост", да кајзер и његови ђенерали увиђају потпуно, како могу бити потучени у току ове „кајзерове битке" и то насупрот немилосрдној решености да се победи, каква није забележена у историји. Говори се непрестано, да Немачкој треба мир. Оно што треба Немачкој, то јест кајзеру и његовој војсци, то је победа, која једино може очувати династију и садашње управљаче Немачке. Због тога се и води ова битка, најкрвавија у историји и највећа по својим размерама. Династија Хохенцолерна је на умору и кајзер је одлучно да жртвује — и жртвоваће! — сву своју војску у последњем напору да задобије победу.

КЊИЖЕВНОСТ

VIVE LA FRANCE!*)

Опет земља дрхти у пакленој ноћи,
Опет оркан бије у брегове гњевно,
Опет људска крв се без милости точи,
Исто, као некад, у зло доба древно!...
И никад Европи нема среће, мира,
Кајзери су жедни увек страшног пира.

И народи гину! Сирћу жеље звече...
Пустош на све стране у огњу и диму...
Умукнула песма... Хекатомба јечи
Само „Нерон" срећан у несрећном Риму.
Невиншчад мрви погана му нога
О, да л' има правде? О, да л' има Бога?...

На обали Саве, Дунава и Дрине
Беше један народ — народ „соко чио".
На стражи Европе — док гроза не мине
Од „Полумесеца"... С крвљу гнездо свио.
Ал тај народ сад је Нерону на стази,
И тиран се дрзну да га чизмом згази.

„Donnerwetter einmal!" — кликну Фрања стари,
То „племе хајдука" нек' се крвљу збрише!...
Напред, верне слуге!... Бугари, Мађари...
„Пашче је упорно!"... Да га нема више!...
И на „Земљу Свету" јурнуше шакали,
И Србија паде — клепну Давид мали.

Крв му лопи с рана. Једва ногом ходи.
Кроз албанско стење хладни ветри бију;
Тај пут, роде мили, на „Голготу" води,
На Адрију, — где се твоји снови крију...
Чекају те тамо добре „Галске Виле";
Да видају ране... Да ти врате силе...

И где, Давид мали понова се диже!...
„Из пепела Феникс" бојном пољу жури...
Мој „Бесмртни Народ" нови лавор ниже,
На Кајмакчалану... Соко вране јури...
О „Земљо Француска, отаџбино нова,
Слабе су ми груди а бледа су слова

Да ти хвалу кажем! Стој чврсто на крми,
Колевко слободе! Греје сунце твоје!
Албијон се буди... Америка грми,
А кохорте Рима, к'о звезде се роје...
Још ударац један започетог дела,
И „Нова Европа" заблистаће цела.

У бедем Француске, ког' векови слише,
Залуд Вилем лупа своју тврду главу.
„На Вердену" Нерон последњи издаше,
Док громови трубе часних Гала славу.
Дрхтите Нерони!... Страшни звони час
„Живели Народи!" Ура!,.

Vive la France!

мајор В. М.

*) Штампано у „Срп. Новинама" 1916. год. са малим изменама.

ПАРИЗУ

— Из збирке: „Тужни Сонети" —

Слушао је много о Хунима приче:
да су клали људе и крв њихну пили,
јели људско месо... Варвари су били,
Али то су само старе, бледе приче.

...Париз данас гледа неизмерна јада
и са болним срцем пригушено јеца,
јер умиру сирћу борача и деца
и невином крвљу квасе платна града.

А „радио" лети с краја на крај света:
„Град победа многих Германији смета;
кад срушимо Париз сломили смо крила"...

И док свет се грози, Париз осмех краси,
вера у победу, место да се гаси,
сад је много јача него што је била.

Милетина, 1918. Душ. О. Лукић.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 105. НЕДЕЉА, 15. АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ФРАНЦУСКА И СРБИЈА

ЂЕНЕРАЛ ГИЈОМА ЂЕНЕРАЛУ БОЈОВИЋУ

Ђенерал Гијома, Врховни Командант Савезничких Војсака на Солунском фронту, упутио је ђенералу Бојовићу, Начелнику Штаба Врховне Команде, ово писмо:

„Српске армије извршиле су у току последњих дана неколико почесних операција, у којима су још једном испољиле своје лепе и велике војничке особине, које су сигурна залога за будуће успехе.

Нарочито Шумадиска Дивизија недавно је на најсјајнији начин показала своју моралну надмоћност над непријатељем, отевши му изврсним полетом једно значајно утврђење, учинивши узалудним све његове противнападе и утврдивши се одмах на освојеном земљишту.

Част ми је молити Вас, да изволите испоручити храбрим српским трупама моја честитања и изразе мога потпуног задовољства за полет и истрајност са којом су оне ту скоро испољиле своју вољу да врше значајну улогу у битки која почиње на свима фронтовима.

Осим тога, да бих могао наградити официре и војнике који су се нарочито одликовали у тим борбама, биће веома срећан да их одликујем француским ратним крстовима и да потражим од Владе одликовања за оне који су то нарочито заслужили и које ћете ми Ви изволети предложити".

ГИЈОМА с. р.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 15. априла

Српски званичан извештај. — Ноћас су наша одељења пешадије извршила успешан препад на непријатељске ровове у области Доброг Поља и по извршеном задатку вратила се у своје ровове без губитака.

Солун, 15. априла

Француски званичан извештај. — Артилериски двобој на равним тачкама фронта. Српска пешадија извршила је један сјајан препад. Српски и енглески авијатичари бомбардовали су непријатељске логоре у области Мале Рупе и у околини Драме. Два непријатељска апарата, после борбе са енглеским аеропланима, приморани су да слете.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 15 априла

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи обострано бомбардовање се наставило на фронту Вилер Бретоне—Хангар. Никакве промене није било у ситуацији. Један немачки напад на француске одбрамбене радове и на железнице западно од Тена није имао успеха. Французи су успешно извели неколико препада у области канала између Оазе и Луавра, северо источно од Корније и заробили извесан број војника. Доста активна артилериска борба на десној обали Мезе.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана није било никакве пешадиске акције. Артилериска борба се одржала доста жива јужно од Соме и на обема обалама Авра. Жестоке артилериске акције у правцу ка Лафо и на фронту шуме Корније—Ле Шамбрет.

Свуда на осталом фронту дан миран.

Лондон, 15. априла

Званичан извештај. — Велика обострана артилериска активност у току ноћи на целом фронту битке, северно од Лиса. На овоме сектору борба је јуче била веома упорна, јер је непријатељ у више махова и одлучно покушавао да развије успехе које је постигао минулог дана. После вишечасовне битке са промењивом срећом, непријатељево је наступање било задржано свуда а његове су трупе претриеле тешке губитке у току тих многобројних али узалудних напада. Непријатељеви напади на француске положаје од Локра до Ла Глити вршени су с крајњом жестином и, пошто су већ три напада била одбијена са великим губитцима по противника, његове су трупе успеле у току четвртог напада да освоје село Локр. У неке наши су савезници извршили противнапад и протерали непријатеља, повративши на тај начин то село. На осталим тачкама сви су непријатељеви напади одбијени. Веома љуте борбе водиле су се такође и северно од села Кемела, у близини Вормезеле, које је после продужене борбе остало у нашим рукама. После поене непријатељ је поново са жестином напао наше положаје на шумовитој висини југо-западно од Вормезеле и потпуно је одбијен. У току те борбе заробили смо неколико непријатељских војника. Локалне борбе водиле су се такође јуче после подне и на борбеном фронту на Лиси у близини Живанчина. Као резултат тих борби, заробили смо 40 војника. Јужно од Соме борба се наставила после подне и у вече у корист савезничких трупа на сектору Хангар—Вилер Бретоне. Наша је линија поново помакнута напред на извесним тачкама и један непријатељски напад, који је вршен одмах после подне уз садејство блиндираних аутомобила, сломљен је нашом ватром, те није ни успео да се развије.

Број заробљених војника на томе сектору премаша 900 људи.

Успешне препаде вршиле су наше трупе у току ноћи у близини Арлеа и на сектору Вје Рекена. Заробили смо 20 војника. На осталом фронту ништа ново.

Доцнији извештај — У току ноћи непријатељ је напао један наш истакнути положај у близини Фестибера и успео да га узме. Други један локалан напад на наше положаје западно од Мервила сломљен је нашом митраљеском и пушчаном ватром, те није успео да се развије до наших ровова. Осим слабијих, безначајних сукоба на борбеним секторима и извесне обостране артилериске активности, дан је релативно протекао на миру на енглеском фронту. Наша је артилерија успешно тукла непријатељске снаге које су се искупљале источно од Вилер Бретоне.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 15. априла

Званичан извештај. — Артилериска активност је била умерена са обе стране на целом фронту. Ми смо успешно дејствовали усредсређеном ватром на непријатељске положаје и батерије у долини Лагарине, као и на непријатељске ровове у долини Фредо и у округу Кастелет.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Цариx. — „Нова Сл. Преса“ саопштава сада утиске, што их је цар Карло изнео својој пратњи о своме путу по Чешкој. Цар је понео, према „Преси“, веома тешке утиске о економској ситуацији те земље. Он је рекао, како радници морају да лутају на много километара по околним селима, да би нашли који кромпир или неколико зрна грашка. За то они дају своју кошуљу, своје ципеле или своја одела. Цар је додао, да је у многим местима у унутрашњости настало критично стање. Појавила се нова болест од глади, коју су назвали „Хунгередем“; та болест пустоши становништво.

—

Лондон. — Према извештајима из Беча, који су приспели у Лондон, одбор Чеха и одбор Југословена претреса ситуацију која је створена оставком гроф Чернина и именовањем барона Бурјана. Одлучено је да се настани бој ба у корист брзог мира, и оба су одбора изразили своје неповерење новом министарству.

—

Лондон. — Из Вашингтона телеграфишу „Морнинг Посту“: Амерички листови непрестано подсећају своје читаоце, да се приближује час када ће Америка имати довољан број аероплана за непрекидно бацање бомби на немачке пароми

и да ће Немачка ако се то бомбардовање настави активно, бити приморана да капитулира.

—

Берн. — Протеривању матере аустриске царице слековање и протеривање других високих личности са аустриског двора, јер је то Кајзер изриком захтевао.

—

Вашингтон. — Жива дебата се повела у Сенату у питању објаве рата Турској и Бугарској. Сенатор Бранџиџ поднео је предлог, којим захтева од сенатског одбора за спољне послове да узме у поступак резолуцију сенатора Кинга који је захтевао објаву рата. За то време сенатор Конкс је поднео предлог, којим тражи да се г. Вилсон умоли да обавести Сенат, ако то не би било противно јавном интересу, да ли постоји какав војнички разлог противу те објаве рата.

—

Париз. — Немачко-холандска ситуација задаје бригу званичним дипломатским круговима. Из Хага јављају, да се влада данас састаје у ванредну седницу.

По једној депеши из Ротердама, упућеној једном енглеском листу, немачка је влада већ упутила, или тек што није, извесне захтеве по којима би Немачка ишла на то, да примора Холандију, да се изјасни за једну или другу ратујућу страну.

АУСТРИЈА И ЈУГОСЛАВИЈА

Последњи Чернинов говор, који је био као позив Мађарима и Немцима да спасу монархију од словенске опасности, узнемирио је још више Хрвате и Словенце у њиховој борби против Аустро Угарске. Влада је за неколико дана била забранила да југословенски листови прелазе преко границе царевине. „Аз Еште", орган мађарских панфиста, тврди, да демонстрације у Хрватској против Угарске долазе једна за другом са узнемирујућим крешчендом, и описује појединости приликом прославе стогодишњице рођења песника Прерадовића. Доноси, да често, врло често, и у свакој прилици, млади људи врше демонстрације, које су упек наперене против мађарских школа.

Хрватски ђак је подстрекач сваког словенског покрета, а гнездо ових покрета су школе, исто онако, као што је то било пре рата у Босни. Цео јавни живот иде овом националном струјом. Данас више у Хрватској нема мађарских листова, док све већа и све јача постаје југословенска штампа.

Вреди да се забележи овај догађај — пише „Аз Еште" — да се у Хрватској слави, као народни јунак, народни посланик Фран Поточњак, који је погинуо на улицама петроградским, борећи се против бољшевика. Хоће да овековече његову успомену. Исто се тако говори о Супилу и Трумбићу. Између разних политичких тежњи у Хрватској најслабија је мађарофилска. „Изгледа да је Банова Влада сазидала једну Робинзонску кобебу на гротлу вулканском.

Међутим, по наредби из Беча и Будимпеште настављају се истраге против потписника чувене југословенске изјаве од 17. маја прошле године. На Ријеци, пише „Хрватска Ријеч", водила се истрага и у капуцинском манастиру. Већина оних, који су били позвани пред истражног судију, изјављује да сматра, да није дужна да на шта искаже и неће да потпише протокол. Прети се, да ће бити кажњени подписници, — којих има неколико десетина хиљада у свим југословенским покрајинама — са пет година затвора. Говори се, да се тражило од црквених власти, да се смени цело хрватско свештенство. „Треба додати — пише словенски лист — да не само Хрвати, него и Италијани изјављују свој пристанак уз потписнике". Према томе, изгледа да је верно оно што смо предвидели, а то је, да ако би се Италијани и Југословени изван граница монархије сложили, да би се за кратко време то осетило у унутрашњости монархије.

За истрагом дошли су прогони. Званични орган „Хрватска Држава" од 1. марта, доноси овај прогласи „У сагласности са Министром Правде, Министар Унутрашњих Дела објавио је наредбом да су установљени преки судови у окрузима Будве, Херцег-Новог, Котора и Пераста, и у општинама Стрмице, Плавна, Отена, Радичевића и Книна, због „злочина и разбојништава". Природно је, да су злочин и разбојништво само изговор да би се могао задржати народ, који се буни због глади и националних тежњи.

Једини глас који се диже против југословенског покрета, глас је епископа Штадлера, који је чисто оружје у рукама владе. Он напада најбесније састављаче Крфске Декларације и хтео би да изиграва рад Трумбића. Али Трумбић и остале

избеглице говоре и раде из срца целога народа. Епископ Штаделер нема посведника ни међу самим свештенством, које је у великој већини пристало на најаву уједињења.

„Il Secolo"

ЗАКЛЕТВА ЧЕХО—СЛОВАКА

Рим. — „Пополо д' Италија" јавља, да су се на талијанском фронту извршиле заклетве официра и војника чешко-словачке бригаде.

Формула заклетве следећа је:

„Обећавам, да ћу остати веран чешко-словачкој ствари и да ћу се борити за њену слободу и за њену независност. Дајем реч, да ћу слушати све наредбе народног већа чешко-словачких земаља и да ћу вршити сву своју дужност за опште добро народа и отаџбине".

Свечаност је била врло велика и дирљива. Чеки војници слушали су своју химну гологлави. Многи су плакали.

ГВАТЕМАЛА ОБЈАРЊУЈЕ РАТ НЕМАЧКОЈ

Париз. — Г. Лардинабал, отправник послова Гватемале, посетио је министра иностраних дела, г. Пишона, коме је саопштио да у садашњем рату Гватемала заузима онакав исти ратујући став као и Сједињене Државе противу Немачке. Министар Спољних Послова молио је г. Лардинабала, да испоручи својој влади захвалност владе Републике.

С друге стране, један телеграм из Вашингтона саопштава, да посланство Гватемале објављује одлуку те државе да ступи у ред савезника овако:

„Гватемала је данас у ратном стању са Немачком и њеним савезницима и она се налази на страни Сједињених Држава у одбрани права Америке и Човечанства. Гватемала ће остати у том ратном стању споразумно са Сједињеним Државама све док пруски милитаризам не буде престао да представља једну претњу за слободне земље.

Рим. — Пишон је извештен о објави рата Гватемале Немачкој.

Вашингтон. — Министар Гватемале известио је Лансинга, да је парламент Гватемале објавио рат Немачкој.

СУКОБ СЛОВЕНАЦА И НЕМАЦА

Рим. — Сукоби, који су се догодили пре неколико дана у Св. Ивану између Немаца и Словенаца, били су озбиљних размера. Немци са Драве дошли су са својим послаником у Св. Иван, у намери да овај узме реч на словеначком збору. Словеначки су се посланици успротивили вичући: „Напоље Немци!" Ови су одговорили називајући Словенце „издајницима". Потом је дошло до сукоба. Маса је почела да туче Немце који су бегали ка железничкој станици. Словенци су разорушили станичне ограде и употребили оружје противу Немаца. Многи су рањени и пренесени у болнице. Узрујаност се проширила и на околину. На железничкој станици Драватог неколико војника Словенаца употребило је оружје ради одбране своје браће од беса немачке масе.

У Виндишгрецу је један Немац опалио намар Словенцу који је дошао из Св. Ивана и причао што се је тога дана тамо догодило. Тај поступак је изазвао крвав сукоб. Идућег дана посланик Коронец, говорећи на другом збору у Св. Ивану, најавио је да је народ решен да жртвује све за тријумф југословенске ствари.

„СРПСКА ЗВЕЗДА"

Дао сам у штампу друго издање моје а књиге „Српска Звезда" са овим сваржајем:

„Сабља, Несрећница, Несрећни Босанац, Најлепша кућа, Срећа, Два Гроба, (Босна и Херцеговина), Прво писмо, Два голуба, Чобанин, Печеница, Госпа Цана просјак, Мртвачко окриште, Згодитак, Зеленаш, Наш водоносац, Цара Радована Благо, Клетва, Баба Ката, На Божић".

Књига је посвећена храброј и дичној Српској Војсци.

Имена добротвора и претплатника штампаће се уз књигу.

Да би се због скупоће хартије и штампања знало, колико примерака треба штампати, молим да се претплата са списком пошаље до 10. маја ове године.

Цена књизи биће 2.50 драхми. Повереници, имаће проценат на сто двадесет.

Чист приход намењен је друштву за заштиту српске деце.

Књига ће до 1. јуна бити готова и предата претплатницима.

1. априла 1918. год. Солун.

С поштовањем Станојло Димитријевић пошт. чиновник б.п. 999.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 106. ПОНЕДЕЉАК, 16. АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 16. априла

Српски званичан извештај. — Ноћас су наша одељења пешадије извршила успешан препад на непријатеља у пределу Тушина и по извршеном задатку вратила се у своје ровове без губитака са заробљеницима.

Солун, 16. априла

Француски званичан извештај. — Српска пешадија је извела успешно један препад на бугарске ровове у области Доброг Поља.

Енглеска авијација бацила је више од једне тоне експлозива на непријатељске логоре у области Сереза, Демир-Хисара и Дојрана.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 16. априла

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи жестоко артилеријско дејство северно од Авра, као и у области између Ласињиа и Ноајона. Северно од Шемен де Дама Французи су успешно извели два препада на немачке линије и том приликом заробили 25 војника. Французи су одбили непријатељеве покушаје, којима су претходила жива бомбардовања, северозападно од Рекса, на секторима Сен Мишел де Линевил и шуме Ле Претр. Французи су задобили заробљеника.

На осталом фронту ноћ мирна.

Званичан извештај од 23 часа. — Жестока бомбардовања на фронту од Вилер Бретоне до Лиса и у области западно од Ноајона. На осталом фронту дан миран.

Лондон, 16. априла

Званичан извештај. — Јуче после подне непријатељ је развио један напад у близини Вормезеле. Успео је да заузме село, али је противнападима избачен из истога још у почетку ноћи. Доцније непријатељ је поновао напао тај сектор. Целе ноћи водиле су се локалне борбе са обе стране канала Ипр—Комин. Извршили смо неколико успешних препада у току којих смо заробили 40 војника и запленили 4 митраљеза и 1 рововски мерзер јужно од Гавреле и на секторима код Ланса и код коте 70. Препад, који је непријатељ покушао северно од Бајела, одбијен је. Артилеријска обострана активност наставља се на свима фронтовима где се води битка.

Доцији извештај. — Јављено је, да се јуче после подне непријатељев напад у близини Локра почео развијати. Иначе, пешадиске акције су се данас ограничавале само на локалне сукобе на разним деловима борбеног фронта. Јужно од Соме наше су патроле довеле собом известан број заробљеника. У близини Вилер Бретоне обострана артилеријска активност се наставила. Данас после подне непријатељска артилерија жестоко је тукла наше положаје на сектору на Ипру.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 16. априла

У току ноћи 14. непријатељ је покушао да развије концентричну ватру на разним тачкама наших положаја дуж Пјаве и да пребаци своје патроле на десну обалу реке. Ти су покушаји пропали под нашом јаком артилеријском ватром и под успешним рафалама митраљеске ватре. Код Севера наша једна патрола напала је ручним бомбама једно мало истакнуто одељење непри-

јательско, које се повукло оставивши мртвих и рањених.

Северно од Пјеве ди Ледро растерали смо једну непријатељску извиднички патролу.

На осталом делу фронта артилериска активност била је слаба с једне и друге стране. Наше су батерије проузроковале пожар у једном магацину муниције у Кверу и неколико експлозија на батеријама у области Азијага Исто тако смо тукли непријатељске колоне и коморе на другу ка Кол Каприле и у близини Конове.

НА МОРУ

Лондон, 15. априла

Званичан извештај. — Адмиралство саопштава: 9. априла у вече два наша дестроајера срела су пет аустриских у Јавранском мору. Непријатељ је побегао у Драч, да се склони у утврђеном пристаништу. Наши дестроајери и један француски гонили су их све до после поноћи, када је изгубљен додир с непријатељем. Наши су дестројери претрпели сасвим незнатне штете у том нападу на кух и камо надмоћнијег непријатеља. Имали смо свега 7 погинулих и 19 рањених.

Непријатељски губитци још нису познати.

Сутрадан енглеске ваздушне снаге напале су Драч. У пристаништу је примећена од ратних бродова само једна топовњача. Наши су апарати напали хидропланску базу на коју су бацили једну тону бомби са очевидно добрим резултатима. Сви су се наши авијони вратили неповређени.

ПАРАСТОС ПОГИНУЛИМ ЗА ОТАЏБИНУ

Крф, 15. априла

Народна Скупштина приредила је свечан парастос свима нашим јунацима палим за Отаџбину у току рата. Митрополит је држао беседу, у којој је изнео злочине извршене од стране наших непријатеља и нарочито истакао страховите покоље над женама и децом, које је он лично констатовао после прва два аустриска пораза у Србији. Ти покољи вршени су не само у Србији него и у свима југословенским земљама са таквом свирепошћу за коју се никада није могло претпоставити да је она могућна код народа који живе у Европи.

(Пресбиро).

Крф, 14. априла

Сазнајемо да је Гига Гершић, бивши министар, државни саветник и професор универзитета, умро у Београду. Рођен у Белој Цркви у Банату, у Мађарској, око 1840. године, он је по том дошао у Србију и узео учешћа у њеној организацији државној. Био је професор међународнога права на Великој Школи и постао је министар 1887. године. Играо је значајну улогу у политичком животу земље. Имао је великога утицаја на Србе у Аустро Угарској и дао је многе радове од велике научне вредности из области међународнога и римскога права.

(Пресбиро).

ЈУГОСЛОВЕНСКО-ЧЕШКИ ПОКРЕТ

Рим. — Иницијативом сталног одбора народности потлачених под Аустријом одржаће се у Риму помен мученицима хрватске независности, Зрињском и Франкопану.

На јавном збору, коме ће председавати посланик Торе, говориће др. Трумбић.

С друге стране дознаје се да је солидарност између Југословена и Чеха све јача.

Лист „Хрватска Држава“, који излази у Загребу, пише: „Политички и национални интереси Чеха и Југословена једнаки су. И економски интереси потпуно се слажу. Да ноћу до мора Чесима је потребан један југословенски коридор. Југословенске земље служиће се чешком индустријом и чешким капиталима. Чеси ће бити учитељи Југословена у колико се тиче социјалне политике.“

У ФРАНЦУСКО-СРПСКОЈ ШКОЛИ

Једна веома дирљива свечаност искупила је прекјуче после подне наставнике и ученике француско-српске школе на Булевару Војске и известан број грађанских и војних пријатеља те корисне установе. Међу присутним личностима били су запажени: г. г. Граје, консул Француске, представник ђенерала Гијоме, поручник Моноли, пуковник Басе, командант места, посланик Белтије и г-ђа Мишот де Вел, Винтровић, генерални

консул Србије, пуковник Драг. Милојевић, дописник „Тана" и г-ђа Е. Тома, и т. д.

Испољавајући и у овој прилици своје старање о свима француским установама, а нарочито о школама, адмирал Мервеје да Виньо био је допустио изврсној музици са ратног, адмиралског брода „Патри", да увелича сјај ове свечаности. Пљескања која су поздрављала поједине, ванредно лепо одабране комаде, доказала су у којој су мери, мали и велики, ценили ту деликатну пажњу. Права овација је приређена поглавито последњем комаду који, под називом који носи и сам адмиралски брод, синтетише оно чега има најодушевљенијег, најузвишенијег и најтрадиционалнијег у француској патриотској музици.

Али најоригиналније обележје ове свечаности дали су сами ђаци, који су у низу српских и француских песама дали доказа о чудесној гипкости и установству које обећава. Сви су се присутни дивили поглавито чистоти дечијег изговарања једног језика, који им још колико јуче, тако рећи, беше потпуно стран, јер школа једва да броји месец дана свога постојања. С тога, резултати који су за тако кратко време постигнути, могу само послужити на част директору школе, поручнику Обелу, његовим сарадницима и деци поверењој њиховој старању.

На крају свечаности учињен је практичан приказ изврсности метода који се употребљавају при настави. Један је професор одржао час, и слушаоци су и овога пута били задивљени напретком који за пет недеља могу постићи даровита деца под управом учитеља који не штеде ни труда ни времена.

У опште узев, ова је свечаност била једна манифестација традиционалног пријатељства, које улева пуно нада и које су догађаји од последњих година само још јаче учврстили. Као год на своме огњишту, где је указала најшире гостопримство Србима у невољи, отворивши широм врата својих завода њиховој омладини, тако и овде у Македонији Француска се стара, да настави иста предања, да јаче учврсти умне и моралне везе између обе земље. Једно од најбољих средстава је несумњиво то, да олакша својим младим пријатељима разумевање једног језика који је неопходно потребан сваком просвећеном човеку а још више једном народу који мора у будуће остати у тесним везама са оном великом нацијом на Западу.

Поред својих жалосних страна, рат ће овај уродити и оним изврсним резултатом, што ће после света постати солидарнији народи које је заједница аспирација тежила да зближи, али који се непотпуно међусобно познају. Тесно здружене у току више година, Француска и Србија имале су прилике и могућности да се оцене, да поједу, у колико им допуштају разлике у националним нарави ма, да их прожима истоветан појам о дужности и да се руководе истоветним идеалом. Оне су појмиле да се боре за исту ствар и да представљају иста начела. Њихово пријатељство, засновано једновремено на осећајима и на разуму, не може бити краткорочно. Будућност ће само допринети да се богате клице из садашњости развију и расцвате.

"L' Indépendant"

ПОДЛИСТАК

СКИЦЕ СА ФРОНТА

IV.

Чича Васильо

И официри и војници зову га чича Васильо. А немају право, јер он је само поручник, дакле, оличење младости у сваком официрском кору, а друго, он је водник, тек на првој пречази лествица официрске хијерархије, и треће — што је најглавније — њему је тек — 45 година.

Чича! — То је име старости по данашњим накарадним појмовима. Везивати старост са годинама — то је апсурд. Године су измислили људи. Има младих стараца и старих младића... Али, да останемо то, јер моји читаоци могу помислити да ја овим правим алузију — нека ми опрости г. Живановић за овај несрпски израз — на мојих 60 год. То, међутим, и ако би донекле било тачно не стоји, јер је овде реч о чича Васильу...

Чича Васильо, резервни поручник Василије Стојановић, водник је чете у Гвозденој Дивизији. Чича Васильом прозвали су га најпре његови војници. Нису они то учинили с тога што је он стар. Боже сачувај! — Тако га зову из милоште зато што га воле... Од војника то му је име отишло у дивизију на овај начин:

Чича Васильо је сушта доброта. Али служ-

ба је служба — ту нема „врдање". Неколико војника нешто погрешили у служби па их Чича Васиљко послао на рапорт команднру чете.

Стали војници прописно у ред, по војнички. Намештају шлемове, прегледају, пипају: да ли су закопчана сва дугмад...

Наилази командир на првог:

— Шта ћеш ти? — пита командир.

— Господине капетане, на рапорт сам по заповести чича Васиљка, — отпоче војник брзо, одсечно салутирајући у ставу мирно.

— Шта, шта? — упада му у реч капетан... Ко ти је тај чича Васиљко?!...

— Овај... г. капетане, — поправља се збуњено војник — на рапорт сам... ете, по заповести г. поручника Васиљка...

Ето, тако је рез. поручник В. Стојановић авансован за — „чичу".

Чича Васиљко воли своје војнике и они њега. Он је суштa доброта, али служба није дружба, ту нема врдања, каже он четње.

Била смотра, па чича нашао код неколицине неисправност.

— Ви ће да пожарчате ноћас — каже им чича. — Сваки по два сата. Ама, нема врдаламе: тачно два сата, па чим дође смена да ми се јави...

— Разумем! — повикаше војници...

— — — — — — — — — —

Сутрадан, за ручком, чича Васиљко неиспаван непрестано гунђа...

— Бре, бре, бре! — ама ми доакаше — жали се он — место они да издрже казну, ја пропадох ноћас...

— Шта, шта, чича Васиљко? — питају другови, официри.

— Неје за казнување, ама, ете, да кажем — почиње чича — казнија сам јучер на смотру неколицину војника да пожарче по два сата, там, куде мој шатор. А они, ђаволи, заопуцали, као сањим немају сахат: „чича, колко је сати, има ли вреке за смену." — Тако целу ноћ; око на на око несам турија... Место ја њих да казним, а ја сам казнија себ' — завршује чича Васиљко зевајући зловољно...

На положају целе ноћи будан. Објавнице смењује он лично. Седи са војницима, разговара, пуши и сам осматра. Нигде да не пукне пушка, на његовом одсеку чује се по нека. То он пуца . . . .

— Зашто пуцаш без потребе? — кори га командир.

— Ама, како да не пуцам — правда се он — ето, баш мало час Бугари запалише мину у ров. Знам, да ће да се скупе да одгурну камење, да копају, па ја дам.м.. у гомилу, да знају да смо ту — да не работе баш рахат....

Чича није пушио дуван за време мира и операција. Сад, у рову, пропушио је. Пуши као Турчин по две кутије . . . .

Командир чете, кап. Рајковић, обилази ровове ноћу. Близу „гнезда" машинске пушке види светлуцање цигаре и чује овакав разговор:

— Е, брате — говори чича Васиљко — ћу се па отрујем од овај дуван — н'умем да га пушим . . .

— Ама, чича Васиљко, много си се па променија у лице... Не треба толко да пушиш... Колко кутије понесеш за ноћ? — говори и пита Милан „гардист."

— По две кутије — каже чича —

— Е, то је много. А, има лек. Ти кад запалиш једну, дај на војници две, па ем ће помалко да пушиш, ем ће ни прође ноћ на брзо...

Војници, који полазе ноћу на објавницу ради смене, прво долазе код чиче да узму „следовање" по једну цигару.

— Држ', ево ти једна — каже им он — испуши ту, а там' два сата нема пушење...

Али нарочити мерак има чича Васиљко на велике ракетле за осветљавање положаја. Душа му је и свет да их сам пали.

А увек он има изговор кад га прекори командир због употребе, јер су скупе.

— Ако су и скупе, ама су и добре..... „Ето, шушну нешто у јаругу, па да видим да се који не привлачи"... А, погледај само кад „завуди" нагоре, запне амерлче па се спушта на доле... Паз', паз', бога ти куде ће да прође... па, да је мрав, кад му фрљим једну па ће се види...

Такав је чича Васиљко. Као такав он је одличан. Њега, као таквог, воле и војници и старешине. Зато му и тепају: Чича Васиљко...

19. марта 1918. год.
Положај. Ђ. Лазаревић.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Аћимовић.

БР. 107. УТОРАК, 17. АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 17. априла

Српски званичан извештај. — Прошле ноћи, после снажне артилериске припреме, непријатељ је јаком снагом напао ровове источно од Ветреника које је 8. ов. м. изгубио, али је нашом ватром и бомбама одбијен са великим жртвама.

Солун, 17. априла

Француски званичан извештај. — На француском сектору успешно је изведен један препад северо-источно од Мавова. Једно непријатељско одељење, које је покушало да се дохвати италијанских линија, растерано је артилериском ватром и разбегло се, оставивши на терену ратног материјала. У области Нонте, српске су трупе успешно извеле један препад на непријатељске ровове чија је посада уништена; српске су се трупе вратиле натраг без икаквих губитака, довевши собом неколико заробљеника. После жестоке артилериске припреме, непријатељ је гонова напао ровове које су му српске трупе отеле 8. априла, али није постигао никакав резултат. У области Вардара и на фронту на Струми жива артилериска борба. Британска авијација тукла је бомбама и митраљезима непријатељска утврђења западно од Дојрана. Примећени су повољни резултати.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 17. априла

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи Немци су у више махова покушавали да нападну француске положаје у шуми Хангар. Французи су својом ватром задржали све њихове покушаје. Велика активност обеју артилерија од Вилер Бретоне до Лиса, као и у области између Ласиња и Нојона. Немачки препад северно од Гривена није постигао никакав резултат. Са своје стране нека француска одељења су продрла у немачке линије у области Корбени, у правцу ка Курси, на десној обали Мезе, у Горњем Алзасу, и вратила се са заробљеницима. Веома жива артилериска акција на фронту шума Фос—шума Кор'јер. Ноћ мирна на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Активност обеју артилерија северно и јужно од Авра и у области Пијемона. Једно немачко одељење, које је покушавало да пређе Оазу источно од Варена узето је под француску ватру и растерано. У Вогезима, Французи су одбили један препад на њихове омање положаје на сектору Леижа. На осталом фронту ништа ново.

У току 14. априла француски су пилоти оборили два немачка аероплана. Истога дана француски аероплани за бомбардовање бацили су 6000 килограма бомби на установе у немачкој зони.

Лондон, 17. априла

Званичан извештај. — Нашом пушчаном и митраљеском ватром одбили смо непријатељски напад у близини Лока, о коме је јављено као да је јуче после подне био у развоју. Непријатељ је јутрос отворио силну артилериску ватру помоћу експлозивних граната и гранате са загушљивим гасовима на целом фронту од Метерама до Вормезеле, а пешадиски се напади сада развијају. Непријатељска артилерија је такође показала велику активност у току ноћи од Скарпе до Ланса и између Живаншиа и шуме Њеп. У току једног успешног предузећа које смо извршили прошле ноћи, повратили смо омањи положај који се налази у близини Фестибера и који нам је непријатељ отео ноћу 13./14.

априла, заробивши том приликом 50 војника са 3 митраљеза. У току успешних препада јужно од Албера и у близини Невил Витас заробили смо такође известан број војника са 4 митраљеза.

Дочнији извештај. — После жестоке артиљериске ватре, јутрос су велике непријатељске снаге напале француске и енглеске положаје у близини Метерама па све до језера Зилебеке. Исто тако су вршени напади и на белгијске положаје северно од Ипра. Велике и упорне борбе су се убрзо после тога развиле на целом савезничком фронту. Енглеске дивизије 25., 49. и 21. су потпуно одбиле сваки покушај непријатеља да продре у њихове положаје, и, у пркос упорним нападима који су се непрекидно низали уз учешће великих снага, одржале своју линију потпуно недирнуту. Непријатељски губитци су били веома тешки. Исто су тако били нападнути и француски положаји на косама јужно од Шерамберга и на брду Руж; непријатељ је потиснут. На тачкама где је непријатељска пешадија успела да нешто мало продре у француске линије, непријатељ је одмах одбачен противнападима. И на белгиском фронту су одбијени непријатељеви напади после жестоких борби, у току којих су нанесени непријатељу тешки губитци. Борбе се још једнако воде на извесним тачкама дуж целог борбеног фронта. На осталом енглеском борбеном фронту ништа особито није се догодило, осим уобичајене артиљериске активности.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 17. априла

Званичан извештај. — Прошле ноћи извршили смо један препад у зони приморској, који нам је донео око двадесет заробљеника са једним митраљезом. У току јучерашњег дана обе су артиљерије с времена на време дејствовале узнемиравајућом ватром уз активност енглеских и италијанских патрола на високравни Азиаго. На осталом фронту повремена гађања од малога значаја.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — Дописници једнодушно изјављују да повраћај Локра, који је стао непријатеља изванредно великих губитака, представља један од најсјајнијих подвига садашње офансиве. Околина Локра била је покривена немачким лешевима кад су Французи повратили то место. Нешто мало јужније озбиљне борбе се настављају. Једна француска дивизија, на коју су Немци седам пута узастопце налетали, није помакнута са свога места.

—

Париз. — Из Беча јављају, да је једна експлозија уништила потпуно фабрику за муницију у Блаумау. Било је 35 погинулих и 29 рањених лица.

—

Париз. — Из Јаша јављају „Тану": Ситуација на поседнутој територији мора остати и после потписивања немачко-румунског мира готово онаква каква је била и за време рата. Шест немачких дивизија ће и после тога поседати земљу. Осим тога, Немци ће вршити контролу над управом и задржаће у сили право реквизиције. Утисак званичних крутова је такав да утовор, који Немци захтевају, премаша по својим тешким условима и најпесимистичнија предвиђања. Конвенције о експлоатацији петролских бунара, о контроли над железницама и о испоруци жита нису још утврђене.

—

Париз. — Аустро немачки циљеви односно Балкана све се више и више прецизирају. Централне царевине би хтеле за осигурају себи преко Балкана све оне линије за које мисле да им припадају. Осим Дунава, железничку пругу Черна Вода—Констанца и Валоне, оне захтевају још и Солун. „Констанцер Цајтунг" отворено пише, да централне силе не могу уступити Солун Бугарској, јер ако Енглеска не поврати поморске базе које држи у Средиземноме Мору, Солун мора постати једна база за немачку флоту.

Ова се вест потврђује из Берна.

Крф, 15. априла

У тренутку када се приступило гласању о ратном кредиту у износу од 250 милиона динара, опозиција је напустила скупштинску салу и на тај начин онемогућила потребан кворум за пуноважно гласање.

Пресбиро.

ИЗЈАВА ЛОЈДА ЏОРЏА

Лондон. — Лојд Џорџ је дао у Доњем Дому ову изјаву:

„Пун сам поуздања (пљескање). Мало час сам видео једног ђенерала који се враћа са фронта. Рекао ми је да се састајао са ђенералима који се боре. И он је пун поверења (живо пљескање). Изгубили смо нешто мало терена, али нисмо изгубили ничег животног (пљескање). То није мишљење само наших ђенерала, то је и мишљење ђенерала Фоша, који је такође миран и пун поуздања. Ђенерал, са којим сам се видео, имао је састанак данас после подне са ђенералом Фошом. Пун је апсолутнога поуздања (пљескање). Немци теже уништењу британске војске. Непријатељ осећа да би му пут ка победи био отворен, чим би успео да одстрани ту војску. Он није успео да је избаци из њезина колосека (пљескање). Непријатељ нам је нанео, ја жалим што то морам рећи, тешке губитке, али они ништа нису у сравњењу према губитцима које је он сам претрпео.

Француска војска је недирнута, америчка војска се буквално наручује на континент. Може бити колебања у борби, али ако останемо чврсто и одлучно уједињени, не поданавајући се страху или паници, готови на међусобне концесије у свима мерама које се имају предузети; ако све партије у Великој Британији и Ирској образују јединовремено блок, Ирци из Ирске борећи се заједно са Ирцима који милионима долазе преко мора да се боре заједно са британским трупама; ако све то учинимо, ми ћемо на крају крајева изнудити победу" (живо пљескање).

О СРПСКОМ ПРЕПАДУ

Париз. — Једно српско јуришно одељење извршило је ноћу 12 и 13. априла један врло успешан препад. Акција је била врло живо вођена и вреди да се подробније испрача. Посада у рову била је јачине готово једног одељења услед велике важности тог положаја. Српски војници извршили су овај препад без икакве артиљериске припреме. Пошто су пузећи прешли 4—500 метара, дошли су до непријатељске препреке од жица, коју су неопажено пресекли и прошли између густе линије препрека од жица. Од једанпут цело одељење ускочи у ровове и тако изненади посаду која је спавала. Према издатој наредби артиљерија је одмах затим отворила ватру и тако спречала непријатељску посаду да побегне а тако исто спречила придолазак и појачања.

Борба ручним бомбама и на нож трајала је целих 20 минута. Затим, пошто је дат знак узбуне бугарским резервама, Срби су се полако повукли пошто су уништили целу непријатељску посаду. Собом су довели једног рањеног заробљеника.

ЗАКЛЕТВА У ПРАГУ

Женева. — На збору 1. априла у Прагу било је више од 10.000 Чеха и Југословена. Говорили су Станек, Крамарж, Фирасек књижевник, који је прочитао заклетву Чеха. Текст је цензура забранила, али се зна да се Чеси заклињу на борбу до победе за независност. Хрват Анте Павелић је рекао: 1848. Југословени су дошли у Праг да спасу монархију, а сада да спасемо сами себе. Прамо борбу коју нам је Чернин објавио. Ми хоћемо сви заједно независност." Корошец је рекао: „Ми се заклињемо на верност у борби. Заједно смо били робови, заједно ћемо се борити и победити. Наша победа је независност Чехо-Словака и Југословена".

Стјепан Радић је изјавио: Први пут у историји је чешки народ сједињен као у блоку за велику идеју. У тој борби неће бити усамљен. Преживљујемо историске часове, и ми ћемо се борити за нашу независност.

ОРЛАНДО, ЧЕСИ И ЈУГОСЛОВЕНИ

Рим. — У разговору са дописником „Журнал-а де Деба" Председник Министарског Савета г. Орландо говорио је са великом симпатијом о Чесима и о осећајима пријатељства, које Италијани гаје према Југословенима. Он је изјавио да је Италија, кад су се у Лондону водили преговори о закључењу уговора, имала пред очима једну Аустрију непријатељски расположену према себи, против које је требало узети све могуће и највеће гаранције. Сада, кад се говори о могућности стварања једне пријатељске југословенске држа-

не, пошто се промениla ситуација, са њом се мења и талијанско схватање.

Г. Орландо се на посletку дотакао и заједничке акције савезничких војсака на западном фронту, изражавајући своју веру у последњи успех ове страшне борбе.

„ЧАС ЈЕ ОЗБИЉАН"

Цирих. — „Фосише Цајтун" пише: Морамо признати, да, и поред свих наших упорних напада на енглеском фронту, савезничка линија нигде није пробијена, и ако се повлја на неким местима. Час је одиста веома озбиљан. Ситуација се може сутра изменити, али може бити и погоршана. Но ми не треба да губимо поверење. Оно на шта треба да мислимо пре свега, јесте факат да је победа на мору код Трафалгара била припрема за пораз Наполеонов код Ватерлоа. Дотле, док Енглеска буде остала господарица мора, треба се бојати свакојаких евентуалности. То је тачка на коју морају бити увек управљени погледи наших управљача.

НЕМАЧКА И ХОЛАНДИЈА

Лондон. — Немачка претња Холандији расте а холандска страховања су оправдана не само због хистеричног карактера немачке политике већ и због непосредних претња које се сада изражавају потпуно отворено а на основу једног унапред припремљеног плана. Тако, „Германија" пише: „Ако се рат настави још доста дуго, наступиће тренутак када ће Холандија а можда и Швајцарска бити приморане да се изјасне за једну или другу од ратујућих група. Холандија је сада дужна да учини свој избор".

Очевидно је, да ће се покушати да и Швајцарска буде увучена у вртлог. Обе те земље имају разлога да буду узнемирене због немачке политике, али Холандија има особито разлога да буде забринута, јер је Немачка увек желела да згради холандске колоније и никада она није крила своју жељу, да присаједини немачком царству уопће Рајне. Један важан доказ односно држања немачке према Холандији садржи се у изјави фон Јагова, који је био министар спољних послова Немачке у 1914. години. У намери да обмане енглеску Владу у питању о инвазији Белгије, фон Јагов је говорио да ће та земља бити повраћена, јер не би била ни од какве користи за Немачку без територијалних присаједињења на штету Холандије. Из овога се види да је ту у питању једна потпуно утврђена политика са стране Немачке, и поред свега онога што је обећано, и да се хоће, ако се буде могло, да се Белгија освоји. Немачка, по свој прилици, сматра садашњи моменат као посве погодан, да збаци са свога лица маску пријатељства и да покаже Холандији челичну песницу, како би на тај начин осигурала себи оне територијалне тековине које рачуна као један неопходни додатак уз присаједињење Белгије.

СУКОБ СУМАРЕНА

Париз. — Први пут водила се борба између сумарена. Част за тај сукоб припада америчким морнарима, који су са својим сумаренима напали у енглеским водама једну непријатељску сумаренску флотилу. Амерички челни сумарен, спазив непријатеља, устремио се на њ, приморао га да се загњури и натерао на бегство бацивши противу њега једну торпиљу. Немачки подводни брод није имао кад да опали ма и један метак. Узет под артилериску ватру, он је убрзо био потпуно онеспособљен.

ЗАХВАЛНОСТ

Шеф Царинске Делегације, г. Сава Ј. Божић, послао је 15 комада календара „Домовина" да се као поклон његових синова, Војислава и Драгана, раздаду војницима Шумадиске дивизије, који су у рову, што је и учињено са особитом захвалношћу на пажњи према нашим ратницима.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 108. СРЕДА, 18 АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 18. априла

Српски званичан извештај. — 17. априла јача обострана ватрена активност.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 18 априла

Званичан извештај од 15 часова. — Доста јака артилеријска борба северно и јужно од Авра, на сектору Ноајон и на јужној обали Оазе. Француске патроле показале су се активне на целом том фронту и вратиле се са око 15 заробљеника. На десној обали Меае и у горњем Алзасу Французи су одбили својом ватром нека немачка одељења која су им оставила неколико заробљеника, не постигав иначе никаква успеха.

На осталом фронту ништа ново.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана жестока артилеријска ватра у области Хантара. На сектору Ноајон један немачки напад извршао се у живу борбу. Француске трупе одбациле су непријатеља из истакнутих ровова, где су успели да продру у први мах, и васпоставиле своју линију. Сукоби између патрола на левој обали Оазе. На осталом фронту ништа ново.

Лондон, 18. априла

Званичан извештај. — Јуче после подне и синоћ француске су трупе извршиле успешне противнападе и протерале непријатеља са земљишта које је освојио у јутру у близини Локра. Французи су заробили извесан број непријатељских војника. Цело село је у рукама наших савезника. После жестоког пораза, који је непријатељ претрпео јуче, ноћ је протекла сразмерно на миру на западном борбеном фронту. Помакли смо нешто мало напред своју линију у току ноћи источно од Вилер Бретоне. Осим извесне артилеријске активности на извесним секторима, ништа ново није се догодило на енглеском осталом фронту.

Доцнији извештај. — Французи су заробили 94 војника у току успешних противнапада које су вршили прошле ноћи код Локра. У току дана, осим локалних бојева на разним тачкама, није било никаквих пешадиских акција.

Најновија обавештења потврђују околност, да су непријатељски губитци били веома тешки у току јучерашњих узалудних напада. Јужно од Соме наше су патроле довеле собом неколико заробљеника. Осим убичајене активности обеју артилерија, ништа ново није се догодило.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 18. априла

Званичан извештај. — На висоравни Азијаго једна наша патрола сукобила се са једним надмоћнијим непријатељским одељењем близу села Стокарето; том приликом изродио се један жешћи бој у току којега је непријатељ претрпео озбиљне губитке и побегао. Енглеске патроле, источно од Канове, и наше у долини Орнике заробиле су неколико војника. Једна непријатељска патрола одбијена је код Малга Косталунга (источно од Азијага). На осталом фронту уобичајени артилеријски двобој.

АЗИЈСКО БОЈИШТЕ

Лондон, 18. априла

Званичан извештај. — Месопотамиски фронт: Наше снаге у више колона, чија је организација

захтевала дужу припрему, наступиле су северно од Багдада главним путем који води у Мосул преко Кифри и Киркука. 14. априла Кифри је већ био у нашим рукама; тамо смо заробили 40 војника. Турци, који нису сачекали наш напад, хитно су се кренули ка Киркуку, али је наша коњица извршила јуриш на непријатељску колону чим ју је приметила.

Заробљено је 538 Турака а погубљено више од 100. Осим тога пао нам је у руке велики ратни материјал.

15. априла наша је коњица под борбом провалила себи пролаз код Аксуа југо-западно од Тузкурматли и истога дана главнина наших снага је дошла до обале те реке. Рано у јутру 16. априла наша је коњица успела да овлада са обе стране непријатељским комуникацијама ка Тауку а мало после наша је пешадија наступила ка Тузкурматли и брзо је овладала том вароши.

Заробљено је 300 војника и заплењено пет топова.

Непријатељска одељења са комором која су покушавала да путом умакну, пала су нам такође у руке. Гоњење непријатеља наставља се дуж друма ка северу.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Копенхаген. — Килман и Хертлинг поднели су оставке. Кајзер их није уважио.

—

Цирих. — 135 аустриски пук у коме су искључиво Југословени побунио се у Кракову. Затворен је у једну нарочиту касарну и многи су од војника стрељани.

—

Лондон. — Лојд Џорџ је изјавио, да никад није веровао у брзи свршетак овога рата, нити да се Европа преговорима може ослободити немачког милитаризма. Деспотизам Немачке се може уништити тек онда, када слободни народи буду показали, да ће га оружјем уништити. Последњи догађаји доказали су, да је немогућно примирје између идеала за који се ми боримо и непријатељских намера. Аутократија и демократија боре се на смрт и живот. Џорџ не сумња, да ће слобода тријумфовати на свету.

ЂЕНЕРАЛ ФОШ

Доносимо неколико веома тачних биографских података о ђенералу Фошу, новом Главном Команданту савезничких снага на западном фронту.

Ђенерал Фош је рођен 4. августа 1851. год. (п. н.) у Тарбу (Горњи Пиринеји), где је његов отац био главни секретар окружног начелства. Своје школовање почео је у родном месту, наставио га у Сент-Етјену а у Колежу Сен-Клеман у Меџу, који је дао толико изврсних официра војсци, припремао се за политехнику.

Примљен на политехнику 1871. год., он је, по изласку из Фонтенблоа, изабрао гарнизон у Тарбу. Похађао је часове обуке у коњичкој школи у Сомиру, добио капетански чин 1878. год. и ступио у ратну школу 1884. год.

Командир ескадрона у 1891. год., он се, пет година доцније, повнова вратио у Ратну Школу као асистент професора стратегије и опште тактике. Ту је добио потпуковнички чин у 1898. год.

После две године он је напустио Ратну Школу, али је његово дело остало; оно је оставило незагладиви отисак на сам предмет опште тактике. 1907. год. добио је чин бригадног ђенерала, био неколико месеца командант артилерије у Векору, у Орману, и убрзо после тога би позван на положај команданта Ратне Школе.

Ђенерал Фош добио је команду 13-те дивизије у Шомону 1911. год. а идуће године био је постављен на чело VIII корпуса, који је, после неколико месеца, напустио и заузео почасно место команданта XX корпуса у Нансиу. Ту га је рат и затекао.

Најпре командант армије, за тим командант једне групе армија, ђенерал Фош је, као што је познато, узимао особито сјајног учешћа у свима главним операцијама. Он је поглавито у знатној мери допринео победи на Марни. Његова је армија образовала наш центар који је непријатељ покушао да пробије између Сезана и Мајна. Приморан да одступа за време три узастопна дана, он је најзад предузео офанзиву тако, да је његово упорство на крају крајева савладало нападе непријатеља кога је, искоришћавајући један његов лажан маневар, напао у бок и потукао.

У Фландрији ђенерал Фош је испољио исту жилавост у оним критичним данима при крају октобра 1914. Њему се у извесној мери такође ду-

тује успешна офансива на Сому 1916. год.

Крајем 1916. год. ђенерала Фоша је сменио на челу групе армија ђенерал Франше д' Еспере. Тада су му биле поверене разне мисије у Француској и Италији.

Кад оно германо-аустриске трупе кидисаше на италијанске линије и приморане армије наших Савезника на повлачење, ђенерал Фош је био тај коме је поверена задаћа да командује армијом коју Француаи и Енглези беху послали у помоћ с ону страну Алпа. У Француску се вратио тек пошто је ситуација била успостављена и учвршћена.

Од тога доба ђенерал Фош је био командант маневарских корпуса који су били намењени, у офансивном или дефансивном циљу, да буду употребљени негде на француском фронту. То је већ било упућивање ка Врховној Команди на коју га данас доводи високо поверење француске и енглеске владе. Са тим маневарским корпусима ђенерал Фош је приликом немачке офансиве од 8. марта стварно примио команду над операцијама на Сому.

Вешт распоред који је дао и хладнокрвност коју је испољио у једном после тешком часу допринели су, уз јунаштво француских и енглеских војника, да се задрже немачке масе које су избијале долинама Оазе и Соме.

ОДЛИКОВАЊЕ ЂЕНЕРАЛА АНРИСА

(Писмо с фронта)

Војиште, 11. априла 1918.

По истински пријатељском сусрету, и по видној изразитости дубоко укорењеног братва француског и српског оружја на Маћедонском фронту, дан 11. априла ове године остаће, у животу I. Српске Армије, забележен као дан ретког задовољства. — Врховни Командант Српске Војске, Његово Краљевско Височанство Наследник Престола Александар, благоволео је одликовати Команданта Источне Француске Војске, ђенерала Анриса, Орденом Белога Орла са Мачевима I реда. Високо ово одликовање ђенерала Анриса у исто време је одликовање и француске војске под командом овога истакнутога француског ђенерала, која се онако храбро бори за општу савезничку ствар на Маћедонском фронту.

По најпрвој жељи, знаке овога високог одликовања требало је ђенералу Анрису да преда Командант I Српске Армије, Војвода Живојин Р. Мишић, а ђенерал Анрис је сматрао за дужност, и за особиту част, да знаке овога одликовања прими пред српском војском, и за предају одликовања одређен је био дан 11. априла.

У штабу I Армије, у 11 сати овога дана постројен је био цео коњички пук са спремом данашњега стања и пешачка чета. На челу ових трупа, и целога свога штаба, налазио је се Командант I Армије у моменту када је ђенерал Анрис стигао у штаб и на одређено место за ову свечаност. Генерала Анриса су, у овоме свечаном тренутку за њега и његове храбре трупе, пратили његов начелник штаба, пуковник Експер Безансон; српски официр за везу у команди ђенерала Анриса, поручник М. Димитријевић и велики број официра из штаба и других јединица Источне Француске Војске. Наплажење генерала Анриса у штаб армије музика је поздравила свирањем Марсељезе.

Тако рећи пред два савезничка штаба, Војвода Живојин Р. Мишић је знаке одликовања ставио на јуначка прса ђенерала Анриса и поздравио га је овим речима:

„Господине ђенерале! Ценећи ваше велике заслуге, вашу високу војничку вредност и сјајне услуге, које сте учинили Вашој племенитој и горда отаџбини, а жељећи да Вам ода пуно признање за дело које сте учинили Србији, на чијем се напаћеном земљишту Ваше дивне и херојске трупе и данас тако храбро боре, раме уз раме са нашим трупама, за право и слободу, — мој узвишени Врховни Командант, Његово Краљевско Височанство Престолонаследник Александар, благоволео је одликовати Вас, Својим Краљевским Орденом Белога Орла са Мачевима I реда.

По нарочитоме наређењу Његовог Краљевског Височанства, Врховног Команданта Српске Војске, ја Вам, господине ђенерале, предајем знаке овога врло високога одликовања, и срећан сам што Вам у име своје, и у име I. Српске Армије, могу лично да честитам, и да Вас уверим у наша најискреније и најсрдачније осећања.

У исто време, ја Вас молим, господине ђенерале, да будете тумач мојега дивљења према Вашој храброј војсци која и у данашњем искушењу, нападнута бесним орканом варварства, као челичан зид одбија силне налете безумника, и мојега дивљења према Вашој племенитој Отаџбини, Француској, нашој верној и моћној савезници, чијој се несрећењој одбрани светске ци-

вилизације, данас диви цео свет."

Војвода је свој овај поздрав завршио узвиком: Живела Француска! на шта се из хиљаде грла захорило: Живела Француска! Живела Француска! Музика је интонирала Марсељезу.

Украшен овим сјајним одликовањем, ђенерал је захвалио Војводи овим речима:

„Господине Војводо! Двострука је част, које ме је удостојило Његово Краљевско Величанство Престолонаследник Регент Србије. То је најпре тиме што ме је одликовало Својим Краљевским Орденом Белога Орла са Мачевима, на чему Му изражавам своју захвалност пуну поштовања, а друго и за то што је одредио, да ми знаке тога високог одликовања преда један од најбољих српских генерала који Србији чини част; да ми те знаке преда победивши на Руднику, на Горничеву и на Црној, према коме ја гајим велико дивљење и велике симпатије.

Ништа ми од овога не може бити пријатније и ласкавије. Дакле, допустите ми, господине Војводо, да Вам свесрдно захвалим и да Вам откријем колико ме пријатно дирају Ваша и Ваше Армије честитања, која ми овом приликом исказујете.

Сведочанство овог високог одликовања, којега сам ја данас предмет, још више спаја — ако је то могуће — везе које сједињују наше две армије. На тај начин, ја Вам најтврђе, најсрдачније и свим жаром изражавам моје жеље за Ваше успехе, и за успехе Ваше храбре армије, поред које сам поносан да се борим за племениту и правдну ствар, за коју се боре сви савезници, и да на тај начин допринесем са њом заједно обновљењу будуће, још веће и још јаче Србије. Живела Србија!"

На поздрав генерала Анриса музика је интонирала Српску Химну.

За овим су пешачка чета и пук коњице живо продефиловали поред високих команданата и њихових официра, и појачали, иначе диван, утисак са целе ове, и ако скромне, али за то праве војничке свечаности.

Овчепољац

НЕМАЧКИ МИНИСТАР ВОЈНИ О БИТКИ НА ЗАПАДУ

Лондон. — Последњи говори немачких државника показују да очајање и песимизам постају све очигледнији у Немачкој, било због немоћи њихових армија да дођу до одлучних и брзих успеха на западном фронту, било због разочарања, које су доживели у сумаренском рату.

Том разочарању, које је произашло из ова два неуспеха, придружиле су се беда у којој се сада налази цео народ, и предвиђања финансијске и економске пропасти, о којој сви немачки публицисти пишу као о сигурној, ако Немачка не успе да однесе најпотпунију победу.

После неуспеха Фон Капеле-а, који је покушао да успокоји јавно мњење својим рапортом о сумаренском рату, који и сама Немачка није признала као тачан, имамо говор ђенерала фон Штајна, министра војног, о офанзиви на Западу. Он је та обавештења дао на питања неких чланова Рајхстага, и тиме откриво узнемирено стање духова у земљи.

Фон Штајн није успео да подржи амбициозна обећања, која су била званично учињена и његове су изјаве још више увеличале песимизам, који влада у земљи. Он је наглашавао огромност потребних припрема за те операције и обазрео се на издржљивост савезничких армија, изјављујући да су немачке трупе учиниле највеће услуге што су се могле од њих тражити. Покушао је да умањи огроман број немачких губитака, али је изјавио да су тешки и признао је да су у неким одељењима две трећине официра биле изгубљене. Хтео је уверити Немачку, да немачки успеси морају бити сматрани за велику победу, тако, да би Немци морали бити задовољни.

Ово своје мишљење оснажава и својим описом тешкоћа око појачавања немачке војске. Он говори:

„Заклони нису више употребљиви у порушеним областима, а друмови и путеви су искварени." То је факат на који су енглески дописници већ више пута обраћали пажњу. Због тога су немачке армије изложене страшним губитцима и непрестаном пустошењу.

Фон Штајн је тиме изјавио да је енглеска војска поново посела јаке положаје, којима се изврсно послужила и да је стога потребно настављање битке. Његов прави закључак садржи следеће бадрење: „Са поверењем у Главног Команданта, морамо трпељиво чекати до нових успеха".

То је све што је он могао рећи о „кајзеровој битки," на основу које је натерао немачки народ да гаји безграничне наде. „Ла Трибин"

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 109. ЧЕТВРТАК 19 АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

АМЕРИКА СРБИЈИ

„Српске Новине“ у бр. од 12. априла доносе овај телеграм Америчке Владе, прочитан на скупштинској седници 10. априла:

„Владу Сједињених Америчких Држава није нагнао осећај патриотске дужности, да притекне у помоћ Србији и њеној херојској борби противу свирепих напада једне немилосрдне Велике Силе, већ искрена воља, која је произишла из дубоке наклоности коју Амерички Народ гаји према Србији толико измученој у овом рату“.

„Амерички Народ дели убеђење Српске Народне Скупштине, да је победа уз сарадњу наших пријатељских земаља осигурана, а тако исто и дуготрајан мир и славна будућност Србије“.

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 19. априла

Српски званичан извештај. — 18. априла јача обострана пешадиска и артилериска ватра.

Једна патрола са великим пожртвовањем извршила је препад јужно од Градешнице и довела заробљеника.

Солун, 19. априла

Француски званичан извештај. — На вардарском сектору једним смеоним препадом нанели смо Бугарима осетне губитке. Заробили смо неколико војника. Северно од Ветреника, српска је артилерија тукла непријатељске трупе у покрету. Северно од Ђевђелије, једна грчка ескадрила оборила је један непријатељски аероплан; у повратку ескадрила је тукла са сасвим мале висине бугарске линије. Енглеска авијација бацила је више од једне тоне експлозива на непријатељске паркове и логоре близу Демир Хисара.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 19. априла

Званичан извештај од 15 часова. Веома јака артилериска ватра у области Вилер Бретоне и на обема обалама Авра. У Лорену, француске су патроле заробиле неколико војника. На осталом фронту ноћ је прошла на миру.

Званичан извештај од 23 часа. — Изузимајући доста живе артилериске ватре у области северно од Мондидјеа дан је протекао на миру. 17. априла потпоручник Герен оборио је свој двадесети непријатељски апарат.

Лондон, 19. априла

Званичан извештај. — Одбијен је нашом митраљеском ватром један локални напад који је непријатељ извршио јуче на један наш омањи положај у близини Сен Жилјена. Наше су трупе у току ноћи заузеле на јуриш положаје, које је непријатељ држао на сектору код Метерама, и заробиле неколико војника. У току једног успешног препада, извршеног прошле ноћи, француске трупе побољшале су своје положаје у близини Локра.

Дошнији извештај. — Данас је непријатељска артилерија била активна према . . . . . , као и у близини Бетина. Исто тако су јако бомбардовани и француски положаји у области Локра. Осим уобичајене артилериске активности и ло-

калних сукоба, на осталом фронту ништа ново није се догодило.

Британске армије заробиле су у Француској у току месеца марта ове године: 1661 војника, међу којима 59 официра, а у месецу априлу: 5241 војника, међу којима 136 официра. Ти бројеви не обухватају заробљенике које су задобиле француске трупе.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 19. априла

Званичан извештај. — Енглеске патроле су упале у непријатељске ровове, југо-западно од Канове и јужно од Азијага, и нанеле доста губитака непријатељским посадама. Непријатељска артилерија била је доста жива у зони Тонале, у области Азијага, са обе стране Бренте и у околини Корнуде. Њој је свуда жестоко одговарала наша артилерија која је изазвала пожаре и експлозије у непријатељским линијама. Муниционски магацин у Кости, северно од Азијага, погођен је и бачен у ваздух.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — Једна депеша из Вашингтона јавља, да су адмирал Ли и ђенерал Шјанг завршили своју поверљиву мисију у Сједињеним Државама. Адмирал Ли је изјавио, да је Кина готова да пошље милијон војника у Француску, чим савезници то буду захтевали и ставили на расположење потребан број бродова за превоз. Трупе ће бити снабдевене на основици модерне војне вештине, и оне су одушевљене за борбу противу непријатеља.

—

Женева. — Бугарски листови и даље објављују чланке о организацији грчке војске. Они веле, да ће грчка војска бити надмоћнија од бугарске. Штампа изражава због тога доста живу забринутост и прекорева владу Радославова што није предвидела ту организацију која из основа мења ситуацију на Балкану.

—

Цирих. — „Бреслауер Цајтунг" јавља, да је прошле недеље било више од 30 демонстрација против Немаца у разним чешким варошима.

БИТКА НА ЗАПАДУ

Немачка страховања односно извршења обећања која су дали шефови приликом офансиве на западу, више се све више и званична штампа, која је непрекидно контролисана, стално проповеда стрпљење и труди се да развагна гласове о поразима, који потичу из констатације великих немачких губитака. Забележићемо три типична напора у вези са том унутрашњом кризом:

„Дајче Цајтунг" пише: Енглеска је решена на један гигантски напор, само да нас спречи да се дохватимо обале. Осим тога, дужни смо да рачунамо са јунаштвом и храброшћу Француза. Ми смо ушли у једну акцију највећега значаја, која може захтевати дуже време, пре него што уроди колико толико знатнијим резултатима. Кад је то тако, онда зашто морамо бити нервозни? Шта је било са оном чувеном мирноћом и поуздањем Немаца у саме себе?

„Дајче Тагесцајтунг" пише: Ми смо увек препоручивали да се стварности гледа у очи. Према томе, ми смо дужни признати да су наши непријатељи, захваљујући америчкој помоћи, повећали своје снаге у таквој сразмери какву нисмо желели. Они су у велико повећали своје аероплане, своје штокове сировина, број својих инжињера и својих стручних механичара. То је за велико жаљење, али се с тим морамо помирити.

„Лајпцигер Нахрихтен" пишу: Разни застоји, који су нам наметнути на западном борбеном фронту, почињу урађати извесном дозом песимизма у немачкој царевини. У истини је преко потребно да народ буде стрпљив.

Овај апел на стрпљење постао је, без сумње још потребнији, од како је адмирал фон Капеле потврдио у Рајхстагу да су учињене припреме с обзиром на један дугачак рат.

Цирих. — Професор Трелч пише у листу „Минхенер Најесте Нахрихтен": Наша офансива, тако добро започета, стаје нас губитака у људским животима и материјалним изворима који изазивају озбиљне проблеме за време после рата. Трајан мир постаје невероватан са западним силама, неизбежан с Америком. Наша будућност поставља сасвим нова питања, чија озбиљност налаже нам да учврстимо, јаче него икад, своје народно јединство.

„Њујорк Тајмс" вели: Безгранично је поверење свију нас у енглеске и француске армије. Немачка офансива унапред је осуђена на пропаст.

Лондон. — Јављају из Женеве, да је један словенски пук аустриске војске одбио да иде на западни фронт. Немачке трупе употребиле су против њих оружје.

Лондон. — Један део војника из немачких трупа са источног фронта, које су у покрету за западни фронт приспеле у Берлин, одбио је да се укрца у воз и настави пут за западни фронт.

ЗЕМЉИ ХЕРОЈСТВА И СЛОБОДЕ

Лондон. — „Дејли Телеграф" пише: Примамо свако-дневно нове доказе о незапамћеној храбрости, не само француске војске, већ и француског народа. У овоме тешком часу, Француска остаје она узвишена, несаломљива и весела Француска. Поздрављамо са поштом и дивљењем ову велику нацију, тако славну у прошлости. „Живела Француска!" Тај поклич налази одјека код нас, а тако исто и међу милијонима Американаца. Уверени смо непоколебљиво, да ће данашње жртве Француске ускоро престати и да ће обележити зору нове ере за велику Републику.

ИЗЈАВА ЧЕРЧИЛА

Лондон. — У Доњем Дому је оном Черчил, министар муниције, изјавио, да је Енглеска изгубила од почетка садање битке скоро хиљаду топова, око 4—5·000 митраљеза а муниције онолико колико износи 1—3 недеље фабрикације. Међутим, сви су ти губитци већ накнађени самом фабрикацијом. Затим је рекао, да је израда аероплана већа него што се предвиђало. Енглеске фабрике су израдиле последње недеље више аероплана него у току целе 1914. године, а више него ли за три месеца 1916. године; ове године ће се израдити неколико пута више него прошле године. Сви тенкови су замењени новим и бољим моделом. Черчил је додао, да је сваку деветнаесту гранату израдила жена.

Министар народне привреде изјавио је, да је агрикултура учинила велики напредак, тако, да се Велика Британија не може бојати и од најмање глади, па ма какви били сумаренски напади.

ПРЕДАВАЊЕ ФЛОРЕ СЕНС

После свога пута по Енглеској дошла је у Хавр 15. марта у нарочитој мисији госпођица Флора Сенс (Sandes), наредник добровољац у једном пуку наше војске.

Циљ њеног пута је, да упозна енглеског војника са тешкоћама с којима се у рату бори српски војник.

У томе смислу држала је 16. марта по подне од 6—7 и по часова једну конференцију у тамошњем енглеском „Lyric Theater", којој су присуствовали у великом броју енглески официри и војници, а тако исто и енглеске госпође из удружења У. М. С. А. (Хришћанско удружење младих људи).

Госпођица Сенс, у униформи српског наредника, говорила је с великом љубављу, на енглеском језику, о нашем народу и о војнику. Изложила је укратко историју српског народа, његове ратове, описала борбе и повлачење кроз Албанију и најзад његову ситуацију на Солунском фронту. Наговестила је оскудицу с којом се бори српски војник и напоменула, да је уз помоћ још неких личности основала три кантине на путевима где се српски војник, идући с положаја или на положај, „може окрепити топлим чајем, кавом или чорбом и добити дувана."

Иза тога пројектовала је на платну известан број фотографија које је она снимила у Албанији и у Маћедонији на српском фронту, и уз сваку слику давала објашњења, а на крају слику Његовог Величанства Краља Петра.

Често прекидана пљескањем, на крају је громогласно поздрављена, приликом чега је један енглески официр тражио, да сви скупа узвикну три пута „Живела Србија".

Тада је госпођица Сенс учинила апел на присутне, да прикупе једну своту новца међу собом, коју ће она употребити на оснивање поменутих кантина на српском фронту, куда ће се она вратити кроз три недеље. На крају је прикупљена свота од неколико стотина франака.

Ја сам био позват да присуствујем конференцији, на коју сам био повео и још девет на-

ших војника избеглих из Немачке, који су се јесили тога дана у депо-у, и два добровољца.

Наши су војници врло симпатично примљени и при поласку са конференције госпођица Сенс им је предала сваком по 20 франака, што их је тога часа међу енглеским госпођама прикупила за њих, да им се нађе на путу, јер су истог вечера путовали за Тулон.

ЗНАЧАЈНО ПРИЗНАЊЕ

Базел. — Лист „Фолксштиме", који излази у Шемницу, а под насловом „Једна несрећа", између осталога, вели:

„Аустро-Угарска, а са њом и Немачка, претрпела је један озбиљан дипломатски пораз. Жртва, гроф Чернин, најбољи дипломата Централних Сила, остао је на попришту. То је један жестоки удар за полуапсолутизам. Ми, Немци, то можемо искористити у нашој уставној борби.

Споразум има право у овој тачки: Средња Европа осећа потребу за истинским уставним животом. Ни у једној просвећеној земљи не влада се са толико апсолутизма као у Немачкој и Аустро-Угарској".

„Фигаро".

ХОЛАНДИЈА И НЕМАЧКА

Париз. — Холандска влада, у немогућности да задовољи германске апетите, припрема се да брани неутралност своје земље. Холандија има 500.000 људи под оружјем.

Цирих. — Немачки листови су објавили чланке, којима се труде да докажу да се Холандија као и Швајцарска морају кад тад умешати у рат силом самих околности. Ти значајни чланци, као и друге чињенице, изазвали су живу узнемиреност у Холандији. Званични кругови ни мало не крију озбиљност ситуације.

Одговарајући на једну интерпелацију у парламенту, холандски министар спољних послова рекао је, да не може улазити у подробности о отпочетим преговорима, али да ови не напредују како би се желело и да он не може тајити од парламента, да је питање неома озбиљно и да су предузете мере за сваку евентуалност. Ситуација изгледа у толико више озбиљнија, у колико сада преовлађује немачка војна странка, јер конзервативно - пангерманистичка штампа жестоко напада барона Килмана и не допушта му да употреби свој утицај ради умеравања захтева и тежњи. Од почетка рата Холандија се није нашла пред оваквом озбиљном кризом. Немогућно је предвидети, да ли се Холандија попуштањем не би нашла сутра пред новим захтевима који се не би могли сложити са њеном неутралношћу.

Атина. — Према вестима из аутентичног извора, односи између Холандије и Немачке и даље су веома затегнути. Холандско министарство војно већ је предузело све војничке мере с обзиром на сваку евентуалност. Према другим обавештењима, изгледало би као да постоји споразум између Холандије и Швајцарске ради заједничког дејства, у даном случају, према Немачкој.

ИНЖИЊЕРИМА И АРХИТЕКТИМА

Чланови Удружења српских инжињера и архитекта, држаће у Солуну збор на дан 23. априла тек. год. у 15 часова у згради српске гимназије, Дојранска ул. бр. 32. — Дневни ред:

1) Договор о начину јаче помоћи породица осталих у Србији;

2) О школовању техничара и полагању државног инж. испита;

3) О раду удружења по повратку у домовину; и

4) Предлози чланова.

Решењем Начелника Штаба Врховне Команде од 15.-IV 918. г. Ђ.ОБр. 6579 одобрено је држање овога збора за резервне официре и војне обвезнике.

Управа.

ИЗЛОЖБА

У недељу 22. априла отвара се мала изложба у Српском Војном Дому, нова грађевина на Марсовом Пољу. Излагаће се рукотворине српских војника, и исте ће се продавати у њихову корист. Изложба ће трајати 5 дана.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 110. ПЕТАК 20. АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ПОМЕН ЗРИЊСКОМ И ФРАНКОПАНУ

У уторник 17. априла навршило се равно 247 година, од како су умрли мученичком смрћу први борци за ослобођење нашега народа од Аустрије: Петар Зрињски, бан Хрватске, и његов шурак кнез Фран Крста Франкопан. Један од најгорих Хабсбурговаца, подли и подмукли аустријски цар Леополд, позвао је к себи у Беч на договор Зрињског и Франкопана, давши им своју Царску Реч да им се ништа неповољно неће десити, па кад су му они поверовали и дошли к њему, он им је мучки окрубио главе у касарни Винер Најштата 17. априла 1671. године. Тим великим синовима нашега народа, тим славним Хрватима, који су први положили животе за победу наше Народне Мисли, приређен је на врло свечан начин онамах помен у овдашњој цркви Св. Саве. Чинодејствовао је прота г. Милетић са свима српским свештеницима у Солуну. Хор наших богослова веома је лепо певао. Црква и двориште били су препуни нашег побожнога света.

Његово Величанство Краља, Његово Краљевско Височанство Наследника Регента и Краљевску Владу заступао је Краљевски Генерални Конзул Србије г. Рајко Винтровић праћен особљем Краљевскога Генералнога Конзулата.

Врховну Команду заступао је Помоћник Начелника Штаба Врховне Команде, ђенералштабни пуковник г. Петар Пешић са свима Начелницима Одељења и Шефовима Секција Врховне Команде.

Из двора су били присутни ађутанти и ординанси Његовога Величанства Краља и Његовога Височанства Наследника Регента, који се налазе у Солуну, и Командант Краљеве Гарде, пуковник г. П. Живковић са својим официрима.

Од стране Министарства Војног били су в. д. Начелника пуковник г. Душан Трифуновић са начелницима, шефовима сељења и осталим официрима и чиновницима Министарства.

Били су још присутни: Председник Великога Војнога Суда, Командант Места и многи официри из Солуна и околине.

Од стране Министарства Унутрашњих Дела били су: Управник јавне безбедности г. Р. Трифуновић, окружни начелници г. г. Бошковић, Тапрковић и Јовановић са својим чиновницима.

По свршеном парастосу два учена сина нашега народа, Хрват Д-р Бранко Шнајдер и Словенац Д-р Јожо Пехарен изговорили су дивне беседе у част великих покојника, у којима су одали достојно признање њиховим заслугама и речито истакли њихов значај у нашој историји. Својом топлом речитошћу млади Југословени дубоко су узбудили све присутне.

У суграшњем и прексутрашњем броју донећемо обе беседе у оригиналном тексту, из кога се види да је хрватски језик истоветан са српским, а словеначки само један дијалекат српскога језика (ин : и; ки : који; рока : рука; ста : сте (двојина); јо : ју; заупање : нахање; глобоко : дубоко итд).

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 20. априла

Српски званичан извештај. — Ноћас је у области Доброг Поља наша пешадија Југословенске дивизије одбила напад непријатељског одељења и противнападом отела непријатељу предње ровове и терен у дубини 150 метара а по фронту 300 метара, који је одмах утврдила. У области јужно од Кравице наше јуришне трупе извршиле су успешан пре-

пад на непријатељске ровове и по извршеном задатку вратиле се у своје полазне ровове.

Солун, 20. априла

Француски званичан извештај. — Пешадиска активност на разним секторима а нарочито источно од Црне, где су Срби успешно извели један препад. Енглеска авијација је бомбардовала логоре западно од Вардара и у области Серза.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 20 априла

Званичан извештај од 15 часова. — Немачки напад, северно од Авра, против француских положаја у области Тенеса пропао је под француском ватром. Други непријатељски покушаји, северно од Шавањона и северо западно од Ремса, исто тако нису имали успеха. Са своје стране Французи су извршили више препада на непријатељске положаје а особито против Ле Моншел, западно од Куси ле Шато, северно од Понт а Мусона и Виоли и заробиле су око 20 непријатељских војника.

Званичан извештај од 23 часа. — Врло је јака активност обостране артилерије северно и јужно од Авра. Прошле ноћи француске су трупе успеле да осетно напредују у шуми Хангар. Данас у јутру Французи су извршили једну почесну операцију која им је донела целу шуму Ла Бон, југо-западно од Меји Реневал, и око тридесет заробљеника, међу којима једног официра. Запленили су пет митраљеза.

Између шуме Перуа и Вогеза артилериска активност.

На осталом делу фронта дан је прошао на миру.

Лондон, 20. априла

Званичан извештај. — Јутрос рано у јутру непријатељска артилерија била је доста жива на сектору Вилер Бретоне и у околини Мериса. Слаба активност била је исто тако и у току ноћи на сектору Арас—Ланс—Сен Верманд.

Није било никакве пешадиске акције.

Доцнији извештај. — Напад који је непријатељ покушао јутрос у околини Ебитерна био је одбијен.

Сем обичне артилериске живости с једне и с друге стране ништа особито.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 20. априла

Званичан извештај. — У селу Токадоло и на висинама Монте Неро сукоби између патрола; непријатељске патроле, које су покушавале да се приближе нашим линијама на Сасо Росо, биле су одбијене пушчаном ватром са наших истакнутих положаја. Непријатељска артилериска ватра била је јача у зони Тонале, на неким тачкама висорани Азијага и дуж доње Пјаве. Наше су батерије растерале непријатељске гомиле на Досо деи Молати (Будикарија), тукле непријатељске коморе на станицама Примолана, Сусегане и Конељана.

Оборили смо три непријатељска аероплана на Граве ди Пападополи, Чима Долмо и Фонтанеле. Два друга оборили су енглески авијатичари.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 20. априла

Званичан извештај. — Палестински фронт: 17. априла рано у јутру енглеске снаге, источно од Јордана, наступиле су у намери да нападну непријатеља који држи основицу висова јужно од Ес Салта. Енглеске јахаће трупе, које наступају северно, дуж источне обале реке и које су скренуле ка истоку, прспеле су у поноћ на две миље од Ес Салта. Око поране било је већ заробљено 260 непријатељских војника.

Извештаји, примљени од арапских трупа које оперишу у области Маана, јављају да су те трупе заробиле 250 војника у току њихових последњих напада на хеџаску железничку пругу близу варошке станице. Западно од Јордана, британска линија је помакнута унапред за једну миљу близу села Месхара, чији су западни висови заузети после слабијег отпора од стране непријатеља.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Штокхолм. — Вести из немачког извора јављају, да су избили нереди у Петрограду. Транспорт руских заробљеника из Финске за северну

Русију обустављен је. Кружи вест, да је бивши Престолонаследник Алексије Николајевић проглашен за Цара а Велики Кнез Михајло Александровић за регента.

ВЕЧИТИ ВЕЛИКИ ПЕТАК

Господе, праштај!... На крвавој стази,
Под венцем, који крвави и боде,
За сунцем твоје Правде и Слободе,
Под тешким крстом — измучено гази
Несрећно Коло!... И час болни стиже
И распеше га, да ти буде ближе...

На свакој стени планинској и страни
Одсјаива се траг врела румени';
Студен се камен грчи и камени
Где год је клекло колено Избрани',
А Содом кључа од демонског смеја
Док с Мучеником мре извор Идеја!...

Господе, ако Ускрс мртве чека,
Спасавај спомен на Бого-човека
На крсту задње док прскају жиле;

Ил' пусти Содом, нек из уста своји'
И царство етра безумљем запоји
И олтар дигне у част — Мрске Силе!...

Младен Ст. Ђурићић.

КОНФЕРЕНЦИЈА ДР. ТРУМБИЋА

Рим. — Данас је у Театро Квирино Др. Трумбић држао конференцију у спомен хрватских мученика, која је била већ раније објављена. Присутни су били чланова комитета народности потлачених под Аустријом, г. министар Бисолати, многобројни посланици и сенатори, начелник министарства спољних послова и представници савезничких држава. Позориште је било пуно народа. Председник је био г. Андреа Торе, посланик у парламенту, који је држао веома успели говор, приметивши да оно што је некад била само утопија данас је стварност, данас је знак и предсказање новог дела које ће латински и словенски народи извршити по сваку цену против тлачитеља а за заједничку слободу

Данашњи помен знак је нове, политичке организације. Италија је ушла у рат да сломи Аустро-Угарску а не народе потлачене под њом. Беч и Пешта само су оруђа у рукама пангерманаца, а они су ти против којих се ми боримо. Чехо Словаци, Пољаци, Румуни, Југословени и Италијани имају исте тежње, насупрот немштини и мађаршини. Њихово је братство засновано на заједничкој животној потреби за слободу.

Г. Торе је поздравио у Трумбићу човека, у суштини непомирљивог борца против Аустрије, и који, као такав, има више права да говори са Капитола. Аустрија, која нас је јуче делила, данас нас уједињује.

Затим је узео реч г. Трумбић да говори о хрватским мученицима Зрињском и Франкопану. На крају свог говора, потпуно политичког, говорник је објаснио против-аустриске осећаје југословенског народа, мученички живот потлачених народа под Хабсбурговцима, апсолутну потребу издржљивости до краја, да би се дошло до потпуне слободе тих народа.

Г. Трумбић је говорио још о животној потреби потпуног споразума између Италијана и Југословена, да би се имале у власти обе јадранске обале за одбрану против заједничког непријатеља.

Конференција је била више пута прекидана пљескањем, а на завршетку била је крунисана одушевљеном овацијом. Г. Торе и г. Трумбић на изласку из позоришта били су поздрављени од многобројне публике живим поклицима: Живела Италија! Живела Србија! Живели Југословени.

БИТКА НА ЗАПАДУ

Париз. — Одговарајући ронском савету на адресу поверења и честитања, Клемансо је одговорио: „У страховитој кризи у којој имамо част да држимо нашу заставу, када се тако хучно потврђује величина једне расе, сви Французи имају само једну мисао: Признање и хвала нашим херојским војницима, као и њиховој савезничкој браћи по оружју. Французи данас имају само једну дневну заповест: Цела Француска је спремна да их подржи у овој крвавој борби, да замењује оне који падну и да доврши, напорима свију, најплеменитију победу која је икада заслужена".

Париз. — При повратку са фронта г. Клемансо је изјавио дописнику „Кориере дела Сера", да ће врло скоро куцнути час победе.

Берн. — Немачка штампа све је нервознија због неуспеха последњег напада на западном фронту и отворено прети Швајцарској да ће убрзо доћи крај њеној неутралности.

Лондон. — „Дејли Експрес" пише: Лудендорф је одлучно да запобије победу по сваку цену. Ми смо са своје стране спремни да онемогућимо немачку победу, такође по сваку цену. Сада је питање људи и само људи. Нове жртве, које нам се намећу, веома су тешке; но ми имамо да бирамо између пораза или потребних мера да избегнемо тај пораз. Цео народ велике Британије већ се определио, делећи уверење Лојда Џорџа: „Ми нећемо никада подлећи поразу!" Преживљујемо доба које тражи крајње напоре, и ми ћемо их подићи смело и одлучно.

Париз. — Француска штампа истиче крвави пораз, који су Немци претрпели у Фландрији. Они су имали да по сваку цену потисну француске и енглеске трупе са Ипра а Белгијанце са канала Изера. Обновили су очајничке налете, али нису могли постићи циљ. Претрпели су ужасне губитке, без икаквога успеха. Непријатељу су Французи задали пораз код Бајела и у пределу Локре; Енглези у Вурмезелу и на језеру Зелебеку а Белгијанци на Изеру.

Берн. — „Фосише Цајтунг" изражава своје негодовање, што се немачко становништво оставља у грозничавом очекивању. У Рајхстагу — каже лист — водила се нарочита дискусија о нашим губитцима, који су невероватни; јавља се да је непријатељ врло јак и да ми немамо коња за настављање офанзиве и да је област Ипра неосвојива. Посланици кажу отворено да ми морамо напустити офанзиву.

Рајхстаг није дозволио — додаје „Фосише Цајтунг" — да се ови деморалишући гласови шире, али треба тражити узрок опадању морала.

Напослетку, лист саветује посланицима, да донесу одлуке, које им налаже њихова одговорност пред народом.

Париз. — Немци су имали веома великих губитака у последњим борбама. Они су јако уморни и сада се групишу према новој ситуацији коју су Савезници створили.

Немачка се јавност потпуно разочарала и немачка штампа употребљава све, да то разочарење ублажи, уверавајући да је досадања борба само почетна фаза битке. Али, само неколико цифара довољно је да обори ту тврдњу.

До сада су Немци употребили у борби 124 дивизије, од којих су неке увођене у борбу два и три пута. Сада имају у битци ангажованих 89 дивизија, 29 су повукли услед огромних губитака, а 6 преместили на друге мирне секторе, тако, да им остаје на расположењу света 48 дивизија, од којих једва 20 свежих. Стање савезника у овом погледу несравњено је боље. То нам допушта да закључимо, како ће се доцније развијати ова велика битка и до каквог ће нас резултата довести.

Хаг. — Број немачких рањеника је запрепашћујући. Због оскудице у болницама рањеници се успут смештају чак и по фабричким зградама. Хитно се раде бараке, а рањеници се транспортују само ноћу. Хиљаде рањеника свакодневно пристижу. Поред свих предострожности власти, публика са узнемиреношћу тражи праве цифре о губитцима.

Лондон. — „Тајмс" пише: Генерал Фош и француска војска чине чуда. Ми им се сви искрено дивимо због хитрине, којом су свеже јединице дојурише нама у помоћ. Своју су нам помоћ дали, прожети правим духом братског савеза, и долазак француских дивизија у велико је охрабрио наше војнике, који су били у тешком искушењу.

ЗА ПОТЛАЧЕНЕ

Париз. — На месечној својој седници извршни одбор радикалне странке, најјаче и најбројније од свих странака у парламенту, придружио се на најизразитији начин конгресу народа у Риму.

Референт Ригол, говорећи о политици Француске према Аустрији, изјавио се у корист народа „жртава нечистих савести, које влакају у Берлину и Бечу" и одобрио је одлуке конгреса у Риму. После тога је изгласана резолуција, коју су предложили Рене Рандиј, Рене Бенар, Далимие и Ригол, и која гласи:

„Извршни одбор републиканске радикалне и радикалне социјалистичке странке, веран својој идеји јединства, поздравља са усхићењем херојам војника Републике и савезничких, гаји своју потпуну веру у победу права, истиче са задовољством резултате конгреса у Риму и из свег срца придружује се жељама за слободом и независношћу од централних сила потлачених народа."

БР. 111. СУБОТА, 21 АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

НАСЛЕДНИК РЕГЕНТ У АТИНИ

Пре неколико дана био је у Атини, престоници Грчке, Његово Краљевско Височанство Наследник Престола Александар. Његa је тамо водила и одвела синовља љубав према узвишеној личности Његовог Величанства Краља Петра. Због тога је Његов пут у Атину имао и према Грчкој, као и према другим државама, сасвим приватан карактер; због тога је Он и путовао инкогнито, приватно, незванично.

Али и поред таквог карактера пута Његовог Краљевског Височанства, Њему је, као највишем представнику Српског Народа, било приређен такав дочек у Атини, да се имамо права поносити, што је нова препорођена Грчка, са својим узвишеним млађим и уставним Владаоцем, а не туђинска Грчка, поново стала, као наш савезник, у ред држава које се боре за слободу, право и част. Почасти, указане од лепе грчке престонице, пријатељског грчког народа и његовог потпуно уставног Краља нашем Врховну Краљевске Власти, Носиоцу идеје народног ослобођења и уједињења и Врховном Команданту наше херојске војске, учињене су уједно и целокупном нашем тромученом народу. Оне су нам сведок и гарантија, да је Грчка, свесна своје дужности и својих правих народних интереса, изабрала одговарајуће место у друштву слободних народа и без предрасуда пришла извршењу својих обавеза.

Тако је најпосле и морало бити!

У најтежим временима наше исполинске борбе, кад је северни непријатељ, у друштву са Немачком, и по четврти пут почео да трпи поразе од наших храбрих војника, и кад је, у једном по непријатеља прилично опасном моменту, издајничка и вероломна Бугарска мучки и с леђа напала искрвављену и заморену Србију, — онда је Српски Народ упро свој поглед на југ, према својој савезници Грчкој. Али му Грчка, спутана наметнутом вољом једног туђинца по осећајима, није могла да одговори онако како је она желела и била дужна да одговори. Српски Народ је то разумео и кренуо се без мржње и осуде преко — Албаније. Он ни онда, као ни пре тога, као ни доцније, није ни за час озбиљно посумњао у пријатељска осећања и искрену жељу Грчког Народа да испуни своје савезничке обавезе. Болело га је унутрашње стање у Грчкој, јер је оно имало пресудан утицај на њено спољашње држање; али је веровао и живео у нади, да ће свест и патриотизам Грчког Народа на крају ипак тријумфовати.

Доцнији догађаји оправдали су веру Српског Народа. Грчка је збацила са себе вео самовоље једног туђинца и пошла својим историјским путем. За нас је од велике важности факт, што је Грчка, постајући поново народна, поставила себи као најважнију дужност: извршење обавеза савезног уговора. Чак се може казати, да је у томе знаку и извела значајну промену свог унутрашњег стања. И она је одмах прешла са речи на дела. Њена војска поново је стала поред српских другова по оружју из 1912 и 1913. године.

Убеђени смо, да се је Грчки Народ обрадовао овом преокрету у својој класичној отаџбини, као што му се обрадовао и Српски Народ. Много појаве сведоче о томе са пуном искреношћу. А као један редак доказ служи и леп дочек нашег Врховног Команданта и Вршиоца дужности Краљевске Власти, Његовог Краљевског Височанства Наследника Престола Александра. Тај леп дочек и пријем Српски Народ сматра као значајну манифестацију љубави, пријатељства и савезничке верности целе Грчке, од сарајшег њеног Владаоца па до најпростијег сељака. У њему он

глека једну гаранцију више за будуће односе, који се данас учвршћују заједничким проливањем крви и повезују на костима одабраних синова оба народа у циљу обезбеђења заједничке лепше будућности.

„Велика Србија".

Д-Р ФРАНКО ПОТОЧЊАК

Бечки и загребачки листови (а по њима и „Ратни Дневник") донели су вест, да је приликом уличних демонстрација у Петрограду у борби против максималиста погинуо наш чувени политичар и публициста Д-р Франко Поточњак, члан Југословенског Одбора у Лондону.

На наше питање, да ли је та вест истинита, Краљевско Министарство Иностраних Дела имало је доброту одговорити нам овим телеграмом:

„Поточњак жив и здрав у Ница".

Наши читаоци заједно с нама поздрављење са највећом радошћу ту добру вест и пожељење великоме родољубу и заслужноме борцу за нашу Народну Мисао још много година здравља и снаге, како би дочекао остварење свих идеала, за које се борио целога живота.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 21. априла

Српски званичан извештај. — 20. априла активнији рад наших патрола.

Солун, 21. априла

Француски званичан извештај. — Пешадиска делатност на многим тачкама, нарочито источно и западно од Црве, где су српска и италијанска одељења изводила успешне операције.

Енглеска авијација успешно је бомбардовала један магацин источно од Сереза.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 21 априла

Званичан извештај од 15 часова. — У области јужно од Вилер Бретоне жестока обострана артилериска ватра. Одлучне борбе водиле су се у околини Монимана, у току којих су француске трупе нешто мало напредовале. Јужно од Авра, Французи су јуче пред вече извршили једну почесну операцију која је потпуно успела. Француске трупе напале су немачке положаје између Аја и Кастела и заузеле коту 82, као и једну шуму поред Авра. Број војника које су Французи заробили премаша стотину, међу којима четири официра. У области Елете француске трупе одбиле су један немачки препад. Њихове извиднице показале су се особито активне у Воевру и Лорену, одакле су се вратиле са заробљеницима.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана није било пешадиске акције. Доста велика активност обеју артилерија у области и јужно од Авра. Француске батерије су тукле и растерале немачка прикупљања јужно од Вилер Бретоне и ка Кастелу. Доста живе артилериске акције на десној обали Мезе. На осталом фронту дан миран.

Лондон, 21. априла

Званичан извештај. — Прошле ноћи водиле су се локалне борбе у нашу корист у околини Вилер Бретоне. Извели смо неколико успешних препада јужно од Араса и источно од Сен Ренана, у току којих су наше трупе заробиле десет војника и запленише пет митраљеза. Артилерија је била активна са обе стране у току ноћи између Живанши и шуме Њеп, у близини Локра и јужно од Ипра.

Доцнији извештај. — У току локалних борби које су се водиле у току прошле ноћи јужно од Вилер Бретоне наше су трупе кооперисале са француским трупама и заробиле неколико војника. Јутрос је непријатељска артилерија показала знатну активност северно од Албера, на сектору Бомон Хамел. На осталим тачкама фронта није се ништа важно догодило осим те артилериске активности.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 21. априла

Званичан извештај. — Наша извиднička одељења напала су и растерала непријатељска одељења у долини Скура (висораван Азијага) и у зони Алана. Жива обострана артилериска ватра у области Тонале, у долини Лагарине и Бренте и на доњем току Пјаве. Растерали смо нашом артилериском ватром непријатељска радничка одељења и трупе на улазу долине Ноче и у близини моста на

Пјави и Кастелаца. Порушили смо непријатељска утврђења у зони Азијага и тукли смо непријатељску комору код С. Дана. Жива ваздушна активност на целом фронту. Вршена су многобројна извиђања — која су довела до многобројних ваздушних борби. Јављају да је уништено осам непријатељских аероплана.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 21. априла

Званичан извештај. — Палестински фронт. — Док је наша пешадија настављала своје нападе на непријатеља у подножју висова јужно и југо-западно од Ес-Салта, аустралијске јахаће трупе су продрле у само село и заробиле 33 Немца и 317 Турака. У току операција једна јахаћа бригада је пошла у извиђање у области гаја на Јордану, код Жист Ел Дами; бројно надмоћније трупе су је напале, успех чега је била приморана да се повуче. Батерије коњичке артиљерије које су подржавале бригаду спасле су све људство и стоку, али су оставиле 9 топова који се нису могли извући због испресецаног терена. Појачања су одмах послата тој бригади и операције се настављају. Западно од Јордана непријатељски напади су на многим тачкама одбијени ноћу 17. и ујутру 18. априла.

ПОМЕН ЗРИЊСКОМ И ФРАНКОПАНУ

БЕСЕДА Г. Д-РА БРАНКА ШНАЈДЕРА

Жалосни зборе!

Прохујао је низ година од кобног дана, од трагичног 17. априла 1671, када погинуше од крвничког мача у Вајнер-Најштату наши хрватски великани Петар Зрињски и Фран Крста Франкопан. И ево нас, након низа година сакуписмо се у постојбини славенских апостола св. Ћирила и Методија, да одамо дужну пошту великанима, чије су идеје, чије су мисли данас актуелније ваше но икад пре; састадосмо се, да обновимо култ наших мученика, које је онако окрутно погубно подмукли и језуитизмом надахнути Леополд, цесар аустријски.

Након победе хришћанске војске, чија су део сачињавали Срби, Хрвати и Словенци, над Турцима утапачи вјероломни цесар срамотни мир са Турцима у Вашвару године 1666., по којем су Турцима остали дијелови краљевине Хрватске и Славоније, готово сва Бачка, готово сав Банат и по којем се срамотном миру обвезао, и ако је хришћанска војска била победничка, да ће давати годишњи данак.

Овакав је поступак наравно револтирао хрватске великане као једине пионире народних права, па још к томе Леополдова похлепа, Леополдова грамзљивост за њиховим имањем довела је до несносног стања.

Зрињски и Франкопани устају као изразити представници народа српско-хрватско-словеначког против паклених планова Хабсбурговца Леополда, који није био достојан својих великих савременика Луја XIV, Карла XII. и Петра Великог устају као поборници уставности против германског и централистичког абсолутизма, устају као борци славенске расе против тевтонске.

Палади одбране краљевине Хрватске бијаше Устав.

Тко би дирнуо у права Уставом загарантована, дирнуо би у срце народа хрватског. И зато је разумљива борба Зрињских и Франкопана, и зато је разумљиво, што ти великани као представници некадањег славног хрватског краљевства устају са покликом: „Hos, reliquiae reliquiarum clari olim regni Croatiae",[1]) да се одупру тевтонској инвазији, да осујете атентат на зеницу ока народа хрватског, на Устав његов.

Сматрајући Немце као највеће непријатеље свога народа, Зрињски су и Франкопани концентрисали сву своју снагу, сав свој интелект у борби против Немства.

Инвазија цесарских чиновника у Хрватску, кнут тевтонске расе раздражио је народ, који је листом пригрлио идеју Зрињско Франкопанску. Две главе падоше, два живота угасише, али је мисао остала. Та је мисао била иманентна у души, у срцу народа српско-хрватско словеначког; није се угасила, тињала је, требала је само да кане као ускрс и да букне пуним, младеначким и бујним животом.

Поштујући високо начело „suum cuique"[2]) нису ти народни великани тежили за влашћу, нису тражили предоминантан положај своје расе над немачком, него само да завладају начела сло-

[1]) „Ми, остаци остатака некад славне краљевине Хрватске"

[2]) „Сваком своје".

боде чувајући вазда државно-правни положај краљевине Хрватске. Може се рећи, да су Зрињски и Франкопани први ставили за девизу: „regnum regno non praescribit leges“,[3]) коју су девизу доцнија покољења тако упорно бранила у борби против Мађара.

И ако су у становитим критичним моментима Немци хтели са својим народима преговарати, и ако су им хтели чинити извесне уступке на државно-правном пољу, Зрињски су и Франкопани све то примали „cum grano salis“.[4])

Они су видели у сваком њемачком дјелању невјеру, подвалу и превару. И као што је сунце зимско варљиво, тако је исто сваки гест, свака реч, свака мисао бечке камариле описана нечим варљивим, нечим обманљивим и нечим подлачким.

„Вируј Ницу као сунцу зимскоме“, велика је мисао наших мученика, која је доцније била мисао водиља свију српских, хрватских и словеначких елемената на пољу борбе економске, културне и државно-правне.

Зрињски и Франкопани, да осујете страшне последице ваварског мира, шаљу своје делегате француском краљу Лују XIV. а шаљу и Мехмеду IV., мислећи да извуку што више корис и за своју отаџбину. Но Леополд, дознавши што му се спрема, позва Петра Зрињског и Фрања Крсту Франкопана у Беч, обезбедивши им „sabvum conductum“[5]). Вјероломни сатрап погази своју царску реч и опако окрутно изврши смртну пресуду.

Ево, господо, и данас се иста борба наставља. Тада бејаше центар Беч, а данас Берлин. Тада се у Бечу стварала централна Европа, а данас се ствара у Берлину. Борба Југословена у Аустро Угарској је у пуном јеку, а ми Срби, Хрвати и Словенци, који смо ван граница дуалистичке монархије, видимо, да је Немац наш највећи, наш најопаснији непријатељ, да је Немац једина запрека нашем културном, економском и државно-правном развитку; зато нека сваки Србин, сваки Хрват, сваки Словенац концентрише сву своју снагу, сав свој интелект за упорну борбу против Немаца, јер само тако ће бити прави наследници Зрињско Франкопанске мисли.

На данашњи дан закунимо се сени наших великана, да њихову мисао никада изневерити нећемо, да ћемо по остварењу наших идеала пренети њихове драге смртне остатке у постојбину Срба, Хрвата и Словенаца, одајући по нашем прераду и ту посљедњу почаст:

„У твом пољу дај му гроба,
Твојим цвијећем гроб му кити.“

Мир пепелу њиховом!!!

Слава Петру Зрињском и Франу Крсти Франкопану!!

17.-IV-1918. г. Др. Бранко Шикаљер

[3]) „Краљевина краљевини не прописује законе“.

[4]) „Са зрном соли“; у преносном смислу: с извесним неповерењем.

[5]) Слободан пут, т.ј. да им се неће ништа десити, да ће се вратити живи и здрави.

АУСТРО-УГАРСКЕ НЕВОЉЕ

Париз, 19. априла. — Директор „Наје Фрије Пресе“ у свом дугом чланку о економском стању у Аустрији говори да је оно страшно. Брашно коштa у Бечу 14 круна килограм. Масло се продаје по 40 круна килограм а остале намирнице имају исто тако врло високе цене. Најглавнији узрок овој скупоћи папирни је новац. До сада је Аустрија издала 21. милијарду папирног новца.

Цирих. — Из Беча: Барон Буријан имао је дуг разговор са председником општине бечке. Овај је на једном састанку бирача у Јозефштату изјавио: „Наша је исхрана постала још слабијом и потребно је, да народ покаже највеће пожртвовање. Угарска нас не помаже, како би требало. Наде, које смо полагали у увоз из Украјине, до сада се нису испуниле. Надамо се да Немачка неће заборавити своју савезничку дужност, да помогне наше патничко становништво.“

Цирих. — Према позадавши вестима унутрашња ситуација у Аустро-Угарској сасвим се погоршала. У више слојеве продрле су максималистичке идеје, што су пренели заробљеници. Штрајкови и нереди су у пуном јеку.

Лондон. — „Тајмсу“ јављају: У Италију стижу вести о великом врењу, које влада у целој Чешкој. У више махова становништво је напало одељења, која су пратила заробљенике, и ослободило њихове жртве. Посада састављена искључиво од аустриских Немаца добила је наређење да пуца на народ ако се слични покушаји поново. У Корушкој је било озбиљних нереда и Словенци су протерали месне власти.

Берн. — „Цајт“ пише, да је у Прагу био велики сударе између војника чешких и мађарских. Има много жртава.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 112. НЕДЕЉА, 22 АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

НАРЕДБА ОБР. 24.545

ВРХОВНОГ КОМАНДАНТА ЗА СВУ ВОЈСКУ

ЗА 22. АПРИЛ 1918. ГОДИНЕ У СОЛУНУ.

ЈУНАЦИ,

Светле празнике Христовог Васкрснућа дочекујемо и ове године усред крвавих ратних догађаја. На западу, на лепим пољима Француске, наши дични Савезници Французи, Енглези, Американци и Белгијанци, својим чврстим бедемом, ломе најбоље непријатељске снаге, чекајући свој моменат да пођу напред и да их дефинитивно сруше.

Ове џиновске борбе у Француској, здружене са нашим и наших Савезника херојским напорима на Маћедонском фронту, створиће наше народно уједињење и донеће Правду и Слободу нашем троименом народу Србима, Хрватима и Словенцима, као и целом човечанском роду.

Велики резултати захтевају велике напоре, велике жртве и истрајност до краја. У томе се огледају врлине једног народа и његово право на живот, као што смо ми то небројено пута посведочили пред целим светом. Ми се не боримо само за нас, већ и за нашу децу, за наше потомке, за будућа поколења. За њих ми подносимо и подносићемо до краја све потребне жртве, као што се и Христос добровољно жртвовао за род човечији.

Будите уверени, да те наше жртве неће бити узалудне. Божјом помоћу, оне ће нам донети Васкрс наше лепе Отаџбине и Уједињење са осталом нашом дичном браћом Југословенима.

У то име, Ја вас поздрављам, поносни Јунаци, са

„Христос Васкресе".

АЛЕКСАНДАР с. р.

НАРЕДБА ФАОБР. 38.058

МИНИСТРА ВОЈНОГ ЗА 22. АПРИЛ 1918. ГОДИНЕ ЗА СВУ ВОЈСКУ

Честитајући г. г. официрима, чиновницима, подофицирима, капларима и редовима наше храбре и славом увенчане војске ове наступајуће свете и светле празнике Христовог Васкрсења, ја их позивам да у нашој заједничкој жељи, да покидамо ропске ланце браће своје и повратимо слободу миле нам Отаџбине, будемо сложни и једнодушни, идемо и даље стазом старих традиција српске војске **верност Краљу и љубав на Отаџбини** и, вршећи наше свете војничке дужности, истрајемо до краја у овој претешкој борби са непријатељем. Наша издржљивост, наше пожртвоване и наша јуначка борба биће крунисани успехом и победом правде над силом, јер је наша ствар за коју се боримо праведна. Из ове племените и свете врви, коју је пролио српски народ и српски војник, заједно са својом браћом Хрватима и Словенцима, у овој борби за остварење наших заједничких народних идеала, ослобођења и уједињења целога српскога народа са својом браћом Хрватима и Словенцима, наћи ће Велика Краљевина Србија, Хрвата и Словенаца, васкрснуће њена слобода, оживеће негдашња слава и величина српскога имена и племена, на срећу и славу миле нам заједничке Отаџбине и части српског оружја. У тим жељама ја вас поздрављам са

Христос Васкрсе!

Министар Војни,
Генерал,
Бож. Терзић с. р.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 22. априла

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром растерали два непријатељска одељења пешадије, која су у пределу Кравице и јужно од Градешнице покушала да се приближе нашим рововима.

Солун, 22 априла

Француски званичан извештај. — Српска пешадија извела је успешне препаде на бугарске предње положаје.

Савезнички авијатичари су бомбардовали логоре источно од Прне, у долини Вардара и у области Серез. Оборена су два непријатељска авијона.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 22. априла

Званичан извештај од 15 часова. — Врло жива артиљериска ватра у области Апра. Французи су извршили неколико препада источно од Елете и западно од Ла Помпел; задобили су неколико заробљеника. Један немачки покушај на сектору Кавалјер де Курси и друга два северно и северо-источно од Ремса нису имали успеха. На осталом делу фронта ноћ је прошла на миру.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана никакве пешадиске акције. Артиљериске борбе северно и западно од Апра, исто тако и у области горњег и доњег тока Елете. На осталом делу фронта ништа особито.

Лондон, 22. априла

Званичан извештај. — Прошле ноћи са једним малим покушајем, који је успео северо-источно од Хевтса, ми смо побољшали у неколико наш положај и запленили смо два митраљеза. Једну врло успешну локалну операцију, у току које смо заробили доста непријатељских војника, извршиле су француске трупе на сектору Локра. Рано у јутру непријатељска је артиљерија отворила јаку ватру на француске и енглеске положаје од испред Локра па све до јужно од Ипра, а особито је била јака на сектору шуме Нев—Метерем.

Доцнији извештај. — Наша и француска артиљерија одговориле су врло јаком ватром на бесно бомбардовање непријатеља јутрос рано јужно и југо западно од Ипра. Није било никаквог напада. Пешадиске борбе у току целог дана ограничиле су се само на локална предузећа на разним тачкама фронта. У току малих успешних операција, које смо извршили ноћу у сектору Хенгса заробили смо више од 40 непријатељских војника. Један локални напад, који је непријатељ покушао рано у јутру јужно од Локона заштићен јаким артиљериском баражом, био је потпуно одбијен. На сектору Локра у операцијама које смо јутрос извршили француске трупе напредовале су и заробиле 50 непријатељских вој-

ника. Енглеске трупе, које су оперисале на десној страни наших савезника, исто су тако напредовале у околини Метерема. На осталом делу фронта ништа особито.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 22. априла

Званичан извештај. — На планинском сектору омање акције наших и енглеских патрола; заробили смо неколико непријатељских војника у Вал Арси и југо-источно од Канове. Одбили смо неколика непријатељска извиђачка одељења и гонили смо их у Томби Монте Нера. На брду Шпиц, на десној страни долине Бренте, један непријатељски напад који је покушан од стране неколиких одељења био је задржан пред нашим истакнутим положајима јаким посредовањем наше артилерије. На разним деловима фронта с једне и друге стране повремена рафална артилеријска ватра.

Наша је авијација била активна и непријатељ, који је узалуд покушавао да спречи нашу ваздушну активност са својом артилеријом противу аероплана, није у томе успео. Бомбардовали смо непријатељске бараке у долини Аса заједно са енглеским авијатичарима који су бацили 60 бомби; један наш дирижабл бацио је једну тону експлозива на непријатељски авијатички логор код Кампо Мађоре (јужно од Седика); оборили смо 12 непријатељских аероплана, један је био приморан од наших и енглеских авијатичара да се спусти. Један други, погођен нашом нарочитом артилеријом, пао је у пламену код Спрезијана.

ПОМЕН ЗРИЊСКОМ И ФРАНКОПАНУ

БЕСЕДА Г. Д-РА ПЕХАРЕЦА

Људје се роде, живе ин мро. Нападни људје навадно умирајо: угасне живљење ни небенега слену ни веч, да се уопће кедај живели. — Вчасих де се роди понеки, ки се појави на нашем навадием словенскем обзорју ко звезда непремичница, ки сплети з необичним жаром, ин којега жарки продирајо у последњи котић народове душе. За те људи хисторија ни потребна. Њихов дух живи свеж ин јак в народу ин ни је силе на свету ки би могла затрети спомин на њихово живљење ин деловање.

Прек 247 лети умрла ста од крвникове роке два така великана, Петер Зрињски ин Фрањо К. Франкопан. Ах, ин њихова кривица? Хотела ста, да освободита свој народ изпод неаносносната копита властижељних ин крволочних Хабсбургонцев ин за то њуно племенито дело морала ста положити своје главе. Умрла ста и онадва, али њун дух, њуне мисли ин идеје остале со. Њун дух, ки веје же толико лет из Бечкега Новега Места, био је вредно свеж, јак ин чил, али никдар свежији ин јачји него је данас.

По њуни смрти, по тој страшни катастрофи ки је задела наш народ, ко је изгубил наенкрат две главе, в катере је веровал ин гледал с побожно веро ин заупањем, била је истина борба нашега народа проти његовим триногом за неколико часа утишала, на видез заустављена. Али револуционарни дух Зрињскега ин Франкопана ни мировал. Појављали со се нови борци за исте њуне идеје, за исте њуне мисли. Песници, писатељи ин политичари пошли со мед народ, да буде народно свест, да га спремијајо жртев, ки јих је народ же жртвовал за своје освобођење, да га подбадајо на отпор проти притиску, ки со га вршили на народов развој тујци — господарји. Вси: Петар Прерадовић, Евген Кватерник, Валентин Водник, Анте Старчевић, Људевит Гај ин Станко Враз, бан Јелачић ин војвода Книћанин, Јурај Стросмајер, Рајачић, Светозар Милетић, Фрањо Прешерен ин други млађши — вси, вси ти со стремели за једним цилем, за уједињењем ин освобођењем нашега народа. Дух Зрињскега ин Франкопана је заиграваo, њуне мисли ин идеје со се приводиле стварности. Како не? Все те борце прељубил је народ ки је чутил, да му говоре оно, кар он сам мисли, да му говоре из душе, ин да делајо само за његово добро. Рад јим је помагал, вчасих ше цело с својо тешко ин одлочно пестјо.

Ин данес? Данес дух Зрињскега ин Франкопана тријумфира, њуне идеје ин мисли стоје пред остварењем.

Цело гнездо њуних соколов је излетело, да поносно ин самозавестно лије кри, ин да славно гине за оно, кар јим памет мисли ин срце њути. Штири лета же бесни страшни пожар, нечувено крвопреливање, по всех бојних пољах широм пе-

ле Европе имели со дела ти дични соколи, достојни синови славних Зрињско Франкопанских. Широке равнице Пољске, житна поља Добруџе пиле со њиховo племенито крвцо; високе, госте шуме Карпатске ни непрегледне шпице Руске врло добро познајо њихов бојни крик; по кланцих ни препадих пусте Албаније, по Грчки, по врочи Африки — повсод се беле њихове кости — жалостни али славни споменици њихове народне свести. Ји потем високе планине Македонске — але не познате туди ве, тех сивих тичев, ки со бистрих очи ни крепких мишиц же толикрат годиле в ваших поносних темен сопрага, ки вас с својо присотностїо само оскрињавае?

Али туди они, ки со силом околности морали остати в наши несрећни домовини, туди они со взели орожје в своје роке. Боре се по часописих, по парлементих, по зборих — а живо беседо позивајо народ на одпор, ни народ јих слуша. Ничнисо помагале Аустрији тамнице ни вешала; ничим помагало крваво угушиваше народних манифестацај. Они, ки со били обсођени на тамницо али на смрт, шли со поносно подигнене главе; они, ки со гинили на манифестацијах, гинили со пеавјоч — — — всем њим па је аграл в очех скрипостен огењ, ки је јасно одкривал глобоко верo ни заупање в болшо бодочност нашега народа. Данес је збран вес наш народ под ено заставо. Все становске разлике со падле: племић ни трговец, чиновник ни делавец боре се рамо об рами за једно мисел, за један циљ — за права својега народа. Од уст до уст па гре само ен крик: „Уједињење ни свобода — али смрт! Данес али никдар!"

Хвала вама, ти Петер Зрањски ни Фрањо К. Франкопан! Дала ста нашему народу мисел, ки га је уједнила пополиома ни то там, кјер се вежејо таке веза најбоље ни најтрдње: на бојнему пољу. Зато па слава вама, вечна вама слава! Слава па туди најзним дичним соколом, нашим новодобним Зрињским ни Франкопаном!

ЦИЉ НЕМАЧКЕ ОФАНЗИВЕ НА ЗАПАДУ

Величина немачког плана у садањој офанзиви и циљ њихових операција да униште британску армију најбоље се може ценити: у сравњењу садање велике битке са другим великим ударима, које су Немци предузимали у циљу да са својим одлучним акцијама сломе дефанзивну моћ њихових противника.

Офанзива на Дунајецу у Галицији од 28. априла 1915., и на Вердену од 21. фебруара 1916. године исте су природе. Исто тако као што су на Дунајецу усредсредили све своје напоре да раздвоје руску армију, тако су исто сада овде покушали раздвајање британске армије с цилем: да јој нанесу такав пораз, да јој поновно успостављање буде потпуно немогуће.

На Вердену стратегијски објекти били су исти.

На Дунајецу Немци и Аустријанци су груписали 24 армијска корпуса — од прилике 1,000.000 војника на галицијском фронту. То је било највеће груписање централних сила и истављање толиког броја војника у битку. Код Вердена првих дана Немци су нападали са 14 дивизија или 230.000 бајонета на фронту од 8 миља, пређа су се крила овог напада постепено проширила тако, да је фронт напада достигао 21 миљу. На крају осме недеље они су увели 30 дивизија на 30 миља фронта.

Садањи напад на британску армију био је још већих размера. Две британске армије саме, имале су да издрже напад првих дана 77 немачких дивизија, од којих су 37 биле у резерви; фронт напада ширио се на 50 миља. Британске армије имале су да издрже удар много тежи и силнији него и Руси на Дунајецу и Французи на Вердену. Немачки напори ни за тренутак нису попустили. Са проширавањем фронта број Немаца се повећавао тако нагло, да је са заузећем Бејела достигао око 2,000.000 војника. Немци су у овој битци комбиновали искуства из битке на Дунајецу и Вердену, и згруписали су највеће могуће масе с цилем: да по сваку цену дођу до решења и буду сигурни у исход битке.

У историји света до данас ова се офанзива сматра као најбрижљивије и најмоћније припремљена.

Природно је, да се много слабије британске снаге ни по храбрости ни по вештини нису могле борити у овој неравној битци.

Услед бесних немачких напада британске су армије попустиле, али су убрзо биле потпомогнуте Французима.

Достојно је дивљења са којом су брзином Французи прозрели немачки план, а још више брзина са којом су противстали немачком надирању угрожаваљем самог њиховог левог бока.

Немци су разочарани.

Разочарани у својим надама, они пребројавају плен и трофеје, а забораваљу: да су само за један месец у овој великој битци изгубили више људи него ли за свих 5 месеца пред Верденом, а циљ нису постигли.

С енглеског: Пет. М. Ј.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 113. ПОНЕДЕЉАК 23. АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 23. априла

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром одбили неколико непријатељских бомбашких одељења у области Доброг Поља и Сокола.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 23. априла

Званичан извештај од 15 часова. — Северно и јужно од Авра као и на секторима..... обострана артилериска активност. Није било никакве пешадиске акције. У Лорену..... Французи у области Етрикура и борба патрола у области Арсенвалера донеле су заробљеника.

На осталом делу фронта ноћ је прошла на миру.

Званичан извештај од 23 часа. — Повремена обострана артилериска активност северно и јужно од Авра без пешадиске акције. На осталом делу фронта дан је прошао на миру.

Авијација: У току 20. и 21. априла оборили смо девет непријатељских аероплана у ваздушним борбама а два друга нашом нарочитом артилеријом против аероплана. Сем тога, 23 непријатељска аероплана пала су између непријатељских линија; у току истих дана и ноћу 21. и 22. априла француски су авијатичари извршили многа летења. 28.000 килограма експлозива бацили су на станице Хам, Ноајон, Шон, Жиси, Перон, Сен Кантен, на магацине и зграде ових области.

Лондон, 23. априла

Званичан извештај. — У току омањих успешних операција, које смо извршили прошле ноћи у близини Сели ле Сек и источно од Хебитерна, поправили смо наш положај на овим тачкама и задобили смо заробљеника. Рано у јутру непријатељ је напао нове положаје које смо у току ноћи 20. и 21. заузели северо-источно од Хенгса, али је био одбијен. Наши су положаји остали у целини. Ми смо извршили јенан успешан напад у шуми Њеп. Артилерија с једне и с друге стране била је врло активна на бојишту Лиса.

Доцнији извештај. — Француске трупе заробиле су неколико непријатељских војника у току ноћи у локалним борбама у близини Локра. Данас, изузев активност обостране артилерије и локалне борбе на разним тачкама фронта, нема ништа ново да се забележи.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 23. априла

Званичан извештај. — У долинама Лагарине и Азијага и на сектору Фоселта појачана непријатељска узнемиравајућа ватра. Растерали смо артилериском ватром у зони Стелина непријатељске радничке групе и тукли смо успешно станицу Роверето и возове на станици Конељано. Проузроковали смо једну јаку експлозију на левој обали Пјаве испред Норвезе.

Између Бренте и Пјаве акције патрола са једне и са друге стране.

Била је врло јака акција наших авијатичара. У току летова капрона и енглеских аероплана, које су штитили многобројни аероплани за борбу, бацили смо девет тона експлозива на хидро-електрична постројења код Кавелине (северно од Мора). Док се развијала ова операција, друго аеропланско одељење поново је бомбардовало авијатички логор код Кампо Мајоре (јужно од Стеника).

Прошле ноћи наши су се дирижабли изне-

надно појавили над станицама Приколана и Колтана и бацили на њих са успехом своје бомбе.

У исто време један дирижабл краљевске морнарице тукао је непријатељске колоне које су прелазиле преко Тањамента. Уништили смо осам непријатељских аероплана, од којих су два пала у пламену између наших линија.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — „Птит Паризјен" има овај извештај из Петрограда: Отпочели су унутарњи нереди услед глади. Напаћени народ подиже свој глас против максималистичких узурпатора власти. Трагедија садашњега момента јесте у томе, што цео свет мора да пати од глади. Максималисти више не надзиру луде који би их штитили и које би употребљавали против народа. Петроградско становништво, лишено потпуно хлеба и кромпира, приређује јуче огромне демонстрације против максималиста. Неке индивидуе покушале су да бране народне комесаре од оптужаба демонстраната, али их нико није хтео саслушати. Кад је црвена гарда била позвана да растури скуп, она је отказала послушност с изјавом, да су жалбе народа оправдане.

Царскоје Село проглашено је, да је у опсадном стању.

—

Цирих. — Гроф Чернин је изјавио да аустриски народ не сме поклањати веру немачким извештајима о претрпљеним губитцима у току офанзиве на западу. Истина је сасвим друкчија, додао је он, и број губитака је куд и камо озбиљнији него што је онај који признаје немачка Врховна Команда. Укупни губитци премашају 600·000 мртвих и рањених.

Ове Черинове изјаве изазивају буру од протеста у немачкој штампи. И немачка влада је са своје стране протестовала код Аустрије, уложивши захтев да гроф Чернин оповргне те своје изјаве.

—

Лондон. — Енглески дописник на италијанском фронту јавља, да су прва одељења чехо-словачке армије, образоване у Италији, већ заузела место на италијанској линији.

—

Лондон. — Један телеграм из Хага оповрга вест о томе, да је Холандија тобож пристала на немачке захтеве и изјављује да је држање Холандије непромењено.

—

Вашингтон. — Листе о броју америчких трупа, које су превезене у Француску у току последњих 90 дана, показују да је експедиција достигла такав развој какав ниједна влада није могла сматрати да се у опште може постићи.

—

Рим. — Чехо-Словаци, који су уврштени у италијанску армију, били су предмет братскога дочека од стране становништва у ратној зони и трупа на фронту. Веронске госпође предале су Чехо-Словацима њихову убојну заставу са народним чешким бојама. Организација и дисциплина тих пукова су изврсне.

—

Берн. — Германофилски „Бернер Тагвахт", у уводном чланку, напада Бугарску и подсмева јој се због њених претензија на Македонију.

—

Цирих, 21. — Узрујаност је у Аустро Угарској велика. У неким крајевима власти су апсолутно немоћне да сузбију нереде, који свакодневно избијају услед глади и оскудице у свима средствима. Чеси и Југословени развијају најогорченију агитацију против аустриске владе, али са циљем да јој ометају рад и што пре изазову народ против стања у држави. У неким местима се и чиновништво солидарисало са грађанством, јер не предузима ништа против изгреда, који по негде и у моментима добијају карактер револуционарног покрета. Бечки кругови су врло забринути и почињу озбиљно страховати за судбину монархије.

—

Петроград, 21. — Између кадета и социјалиста постигнут је споразум.

УСКРШЊЕ ПОСЕТЕ

Ђенерал Гијома, Главни Командант Савезничких војсака, ђенерал Мили, Командант Енглеске војске и велики број Савезничких официра учинили су јуче посету Начелнику Штаба Врховне Команде ђенералу Бојовићу и честитали му Ускршње празнике.

Командант италијанског експедиционог корпуса, ђенерал Момбели, послао је са фронта врло срдачну телеграфску честитку ђенералу Бојовићу, на чему му је Начелник Штаба депешом захвалио.

ЕСАД ПАША КОД ЂЕНЕРАЛА БОЈОВИЋА

Његово Превасходство Есад паша Топтани, Председник Владе Албаније, праћен г. П. Гавриловићем представником Србије у Албанији, посетио је јуче ђенерала Бојовића, Начелника Штаба Врховне Команде, и честитао му ускршње празнике.

ДУШАН ГЛИШИЋ

— Из збирке „Српјански Венац" —

И он виде царско пало Скопље
Под ударом крвава палоша
Као књежев сморен стеговоша,
Што о прсло ослонив се копље
Спази како бесне чете славе
Земљу части и пољану славе.

На Косову истом, старом, горком
Покрхане светле пушке леже,
Докле ветар са Голеша реже
За прокислом и гладном поворком,
За судбином чуднога тајанства,
По несрећним путима изгнанства.

Све је пало. Већ Ситница јеца
Вековима песму непрекидну,
А најезду да избегну стидну
По косама изумиру деца.
Кричу врани изнад страшна слома,
Дрхће душа под ударом грома.

И кад мисли болних чудна смеса
Прште тешко у час нерасудник,
Онда Душан висок као Рудник
Кроз сред срца врело арно скреса.

Ноћ се спушта. Србија надише.
На Косову један божур вене.

Био је то човек висок, коничат, великих бркова, сјајна погледа, бодељљив, пргав, бистар, уочљив, храбар, поштен, искључив, створен да мрзи или да воли.

Рођен у Чачку. Свршио нижу и вишу школу Војне Академије. Заузимао најугледније положаје. Убио се 1915. год. у Урошевцу на Косову, пошто није могао да одбрани Скопље с оно слабих трупа, што је имао.

Три су брата Глишића наша епопеја од 1912. Најстарији гине на Куманову као оличење наше снаге, упућене Косову, најмлађи при продирању у Босну на врхунцу војничких успеха, а средњи кад је слом био потпун.

Задатак је овога још живог појаса да забележи имена свију оваквих људи за свог Толстоја и за свој „Рат и мир" кроз шесет, седамдесет година. Јер ако се његови јунаци буду само звали њиховим правим именима, ми бисмо извршили један племенит посао учинивши да „довијек живе."

То и јесте смер ових песама.

Милосав Јелић

ЂУРЂЕВ-ДАНУ

Твоји зраци нису овде — тако мили;
К'о што су ми некад тамо — љупки били,
Од колевке и радости — твоје ране
Мирисави и пуни чари — Ђурђев-дане.
Овде нема ни ђурђевка — и твог дрена,
Ни мирисних љубичица — овде нема,
Па ни здравца, копитњака — и омана,
Чиме Српче на Ђурђев дан — купа нана.
Кад у воду биље мење — она тепа:
Буди чио, мој голубе — срећо лепа,
Ево, чедо, мајка мене — дрена прво,
Да јој будеш чврст и крепак — к'о дрен дрво
Онда здравца зеленога, — сине мио,
Да би увек чио и здрав — мајци био;
И граб, лутко, ако, ако, — није џабе,
Нек се, пуре, кад порастеш — за теб' грабе;
Па ђурђевка, дико моја, — мирис бајни
Да миришеш к'о ђурђевак — твојој нани,
Ево, чедо, мајка мене — још и крина
Да окупа мајчин понос — свога сина, —
К'о крин бујан својој мајци, — сине буди,
Леп, к'о зора, чедо мило, — кад заруди,
Да ужива с тобом мајка, — мили сине,
Бићеш понос оца, мајке — Отаџбине.

Све је тако некад тамо — љупко, мило,
Ја се стресем кад се сетим — шта је било.
Но свему ће краја бити — Бог ће дати
Скоро ће нам Српско Сунце — засијати!

23. Априла 1918. год.
Положај.

Л. П. Н.

УМЕТНОСТ

НАРОДНИ КОНЦЕРАТ
ОРКЕСТРА КРАЉЕВЕ ГАРДЕ

Љубимац солунске публике, прослављени оркестар Краљеве Гарде, под вештом управом г. Ст. Биничкога, а уз сарадњу нашега великога пијанисте г. Младена Јовановића, нашег познатога певача г. Мијата Мијатовића и наших пријатеља г. Јетса и г. Гоно-а, приредио је у среду 13. ов. месеца, у сали „Беле Куле" у корист српских студената интернираних у Аустрији диван концерат, на коме је публика одушевљено поздравила све наше уметнике изазивајући их по два и три пута после сваке тачке.

Овога пута је оркестар уступио место солистима и заузео само три тачке у програму, али је њихова квалитативна накнадила количину. Прва тачка је била Григова увертира „С јесени". Написана, кад је Григ још био на конзерваторији у Лајпцигу, под утицајем првих вагнеровских опера, она већ носи печат Григових главних особина: строго националан карактер и вешта градација ефеката. Ако би могла да јој се пребаци извесна крутост у инструментацији, Масне-ове игре из опере „Сид" су нас потпуно утешиле. Свих 7 фрагмената те балетне музике одликују се елегантношћу и грацијозношћу и цео ватромет звукова игра у пикантним ритмовима појединих делова. Менделсонова класична увертира „Рај Блаз" била је последња — last not least — тачка у програму и одсвирана исто тако савршено као и прве две ствари.

Два певача, Енглез Г. Јетс и Француз Д-р Гоно певали су дует из „Скупљача бисера" од Бизе-а. Док први има лепши глас, коме је овај пут сметао француски изговор, други је певао са много укуса и обилазно је успешно сва опасна места тог тешког, али лепог дуета. Као бис певали су дражесан дует из 4 чина „Босме", Пучинијеве и отпевали га мајсторски.

Наш омиљени певач рез. арт. п-поручник г. Мијат Мијатовић, који баш тога дана беше стигао са фронта и одмах понуђио своју сарадњу чим је чуо да се концерат даје у корист српских студената интернираних у Аустрији, отпевао је лепо три македонске песме, које су се неома допале публици, нарочито присутним Србима. Г. Мијатовић по музичком образовању изостаје иза прва два певача, али их лепотом гласа надмашава. Његову патриотску ревност наградила је публика бурним пљескањем.

Г. Јовановић је овога пута свирао без оркестра. Бетховенова соната „Месечина", изазвала је буру од усхићења која се није стишала док није дошао монументални предудијум Рахманинова. Сањалачки први део сонате, грацијозно скерцо и фантастичан финал који г. Јовановић не схвата као буру, као што схвата већина пијаниста, већ као меланхолично хујање јесењег ветра у сувом лишћу били су по техници и осећању подједнако савршени.

Са г. Фрајтом нашим омиљеним виолинистом и г. капелником Рендлом, скромним и баш зато правим музичаром, г. Јовановић свирао је трио Дворжака. Г. Фрајт имао је неблагодарну задаћу у овој прилици, јер је партија виолине веома занемарена према партијама виолончела и клавира. Тек у скерцу Аренскога, који су сва троја свирали на бис могли смо да се радујемо пуноћу, сочному тону и широкој кантилени г. Фрајта. Г. Рендла, искусни камермузичар који зна све традиције тога стила и кога неуморни рад на оркестру спречава да се ода своме инструменту, онако како би хтео, показао је пуни тон, разноврсност нијанса и ону љубав к делу која је карактеристика правог уметника.

Сала је опет била пуна најодабраније публике која је г. Биничког и његове солисте срдачно поздрављала и испраћала и свуда се само чула жеља, да се овакви концерти често понављају.

Наши рођољубиви уметници зарадили су на том концерту за наше сироте студенте, интерниране у Аустрији, преко 2.500 драхми и тиме заслужили нашу најтоплију захвалност.

Д. Ј.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 114. УТОРАК 24 АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ЧЕСТИТАЊЕ УСКРСА

Његово Краљевско Височанство Наследник Регент благоволео је одговорити на честитку Начелника Штаба Врховне Команде овим телеграмом:

НАЧЕЛНИКУ ШТАБА ВРХОВНЕ КОМАНДЕ
ЂЕНЕРАЛУ БОЈОВИЋУ

Благодарим Вам, драги Ђенерале, на честитци Ускршњих празника, коју сте Ми у име официра, војних чиновника, подофицира и војника оперативне војске поднели и шаљем вам свима Мој поздрав.

АЛЕКСАНДАР с. р.

Честитка ђенерала Бојовића гласи:

ВРХОВНОМ КОМАНДАНТУ
ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТВУ
НАСЛЕДНИКУ ПРЕСТОЛА АЛЕКСАНДРУ.

У име официра, војних чиновника, подофицира и војника оперативне војске, молим Ваше Краљевско Височанство, да, о данашњем светлом празнику Христовог Васкресења, изволите примити наша најодданија и најусрднија честитања за дуг и срећан живот Вашег Краљевског Височанства на славу, величину и срећу скорог ослобођења и уједињења целокупног Југословенства.

Задахнути овим жељама и осећајима поздрављамо Ваше Краљевско Височанство са

„Христос Васкресе".

Начелник штаба ђенерал,
БОЈОВИЋ с. р.

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 24. априла

Српски званичан извештај. — 23. априла јача активност наших патрола у пределу Кравице, где смо ноћас ватром и бомбама одбили једно јаче одељење непријатељске пешадије.

Солун, 24. априла

Француски званичан извештај. — На лакту Црне Реке једно италијанско извиђачко одељење нанело је непријатељу осетне губитке у току једне борбе са ручним гранатама. Између Језера, пропали су под нашом ватром два непријатељска покушаја да се приближи нашим предњим линијама.

Савезнички авијатичари бомбардовали су са успехом непријатељске зграде код Рупела и Рожлена. У току једне ваздушне борбе енглески авијатичари приморали су један непријатељски аероплан да се спусти северно од Ђевђелије.

Грчки званичан извештај. — Обична активност патрола и авијације. Слаба обострана активност артилерија.

Рим, 24. априла

Званичан извештај. — Албанија: У току ноћи 21 и 22. априла једна наша патрола, пошто је прешла Војушу, изненадила је непријатељску предстражу код Ромзи, нанела јој губитака и вратила се са неколико заробљеника.

У зору 21. априла наши су авијатичари бомбардовали војне установе јужно од Фијери.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 24. априла

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи Французи су извршили два успешна препада

западно од Хангара и југо-источно од Ноајона. Задобили су заробљеника. После јаког бомбардовања непријатељ је покушао да се приближи француским линијама југо-западно од добра Аншен, али је потпуно пропао и оставио је много мртвих на терену.

У Шампањи, једно француско одељење продрло је у немачке ровове у области северно од Лоавра и западно од Ремса; после једне живе борбе, у току које су Французи нанели непријатељу велике губитке, повратили су се у своје положаје са великим заплењеним материјалом.

У Лорену, у области Абокука, једно извиничко француско одељење задобило је заробљеника у току борбе а само није имало никаквих губитака.

Ништа особито на осталом делу фронта.

Званичан извештај од 23 часа. — Врло велика активност обостране артилерије северно и западно од Авра, без пешадиске акције.

Ништа особито на осталом делу фронта.

Лондон, 24. априла

Званичан извештај. — Извршили смо прошле ноћи између Соме и Анкра, западно и југозападно од Морлакура, једну успешну операцију. У овој области помакли смо нашу линију на широком фронту у пркос огорченој издржљивости непријатеља који је претрпео велике губитке. Више од 150 заробљеника, 20 митраљеза и један роговски мерзер пали су у руке нашим трупама. Наши су губитци били врло лаки. Локалне борбе прошле ноћи биле су свршене у нашу корист у области Локона и код речице Лав. У овој области побољшали смо наше положаје.

На осталом делу фронта ситуација је непромењена.

Доцнији извештај. — Више од 200 заробљеника задобиле су наше трупе у успешној локалној операцији коју су извршиле у току ноћи у близини Морланкура. Два напада, које је непријатељ извршио прошле ноћи и јутрос рано у јутру јужно од Локра, одбијени су сваки пут од француских трупа. Артилериска обострана активност наставља се у току дана на борбеном фронту северно од Лиса. Неколико пожара проузроковали смо нашом артилеријом иза непријатељских линија.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 24. априла

Званичан извештај. — Одбили смо са митраљеским и артилеријским рафалама једно непријатељско одељење у Вал Арси, које је покушало да се приближи нашим јамама на доњем делу долине. На висоравни Азијага, једна енглеска патрола донела је неколико заробљеника које је заробила у току борбе у непријатељским рововима. На целом фронту слаба акција обостране артилерије; у зони Тонале и Лагарине омања прикупљања а тако исто у области Позина-Астико, на висоравни Азијага и на доњем току Пјаве.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 24. априла

Званичан извештај. — Палестински фронт: У току дана 19. априла борба се и даље продужила источно од Јерусалима и јужно од Ес—Салта. Снаге непријатељске које су прешле реку код Жизр-Ед Дамие продужиле су да нападају трупе које држе село Ес Салт, али су одбачене.

Наша авијација напала је трупе и воз који је превозио материјал од Хеџаса, близу Амана и у Вади Сир са бомбама и митраљезима. Два наша апарата недостају.

У току ноћи од 19. као и сутрадан у јутру непријатељ је, добивши нова појачања, поновa отпочео нападе противу Ес Салта, преко Норда и Н. Е. Сви су напади били одбијени са тешким губитцима по непријатеља. 314 заробљеника остала су у нашим рукама.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — Енглески авијатичари однели су поново један велики број победа. Оборено је 28 непријатељских аероплана, пет их се спустило у непријатељске линије а три су оборена између енглеских положаја ватром из топова. Забележено је 11 енглеских апарата као изгубљено.

Петроград. — Овде је стигао председник Думе Родзјанко. Он је упутио прокламацију руском народу. У њој Родзјанко тражи да руски

народ збаци немачки и максималистички јарам и предлаже сазив Велике Народне Скупштине, која ће решити форму владавине и васпоставити јединство у Русији.

—

Атина. — Атинска Агенција јавља да је кроз Намир прошло 225 возова пуних немачких рањеника

—

Амстердам. — Са границе јављају „Телеграфу" да многобројне болнице у Фландрији нису довољне да приме све рањенике. Затворене су све школе у Сеџесту, Етвилду, Терденку и другим варошима источне Фландрије и претворене су у болнице. Многобројни рањеници преносе се на лађама Лисом.

—

Амстердам. — „Журнал де Вилхелмхавен" од 17. априла доноси из Беча депешу да су у Љубљани биле велике демонстрације. Маса је пуцала на немачке касине, разбила је прозоре кличући савезницима у пркос посредовању војске која је била немоћна да растера манифестанте.

—

Атина. — „Еко де Пари" пише да има врло јасних знакова да су Немци потпуно сада у забуни. Да би могли да поправе неуспех који су имали на бојном пољу, они су почели да воде дипломатску офанзиву, која се састоји у томе да владајући бечки кругови проture идеју да Аустрија може бити отргнута од коалиције централних сила, али Савезници неће поћи на тај лепак.

—

Амстердам. — У главном немачком штабу је био састанак кајзера, кронпринца, и главних генерала. Био је и баварски краљ.

Јавља се, да су се кронпринц и Лудендорф изјаснили за обустављање офанзиве на западу због великих губитака и последњега пораза у Фландрији.

—

Лондон. — После немачког пораза у Фландрији, борба на западном фронту потпуно је застала. Лудендорф је предвиђао, да ће допрети до Калеа и Париза до 18. априла и последњи немачки налет био је у вези с овим задатком. Сами авијатичари задржавали су својом ватром непријатељева одељења за шест сати, што до сада није нигде забележено.

ЕНГЛЕСКА И ФРАНЦУСКА

— Пријем новог енглеског амбасадора —

Париз. — Председник Републике у присуству Министра Иностраних Дела, главних секретара председништва и официра из своје свите примио је у свечану аудијенцију лорда Дербија који му је предао акредитивна писма у својству ванредног и пуномоћног амбасадора Његовог Величанства Краља Велике Британије.

Предајући акредитиве, амбасадор је држао говор, у коме је нарочито рекао:

„Кад је мој претходник отпочео своју високу дужност амбасадора при Влади Француске Републике, потпун споразум је већ постојао између обе земље. Ја га замењујем у тренутку када је тај споразум уступио место тесном и искреном савезу, који је на вечита времена цементиран крвљу коју су оба народа пролила на једним истим бојиштима за одбрану слободе и правде.

Боља прилика се не би могла јавити, да Вам кажем са каквим узбуђењем дивљење земља, коју представљам, прати високе подвиге племенитих и храбрих војника Француске. Могу Вас уверити, Господине Председниче, да су осећаји који су одлучили Британску Империју на ступање у рат 1914. године, исто онако живи као и у почетку и да тамо и сада постоји она иста решеност, да се ништа не штеди за остварање победе, одакле ће проистећи трајан мир.

Дипломатија је за мене једно ново поље деланја. И поред тога а можда баш и због тога усуђујем се гајити наду, да ћу моћи рачунати у толико више на Вашу племениту сарадњу и на сарадњу Владе Републике ради постигнућа циља који себи постављам. Тај циљ, Господине Председниче, састоји се не само у одржању па чак и у појачавању веза пријатности и узајамне љубави, које тако срећно спајају грађане Француске и поданике мога Владара, већ и у томе, да се стварі односе тако како би овај тесан савез наших народа могао да се продужи, после заједничких вођених борби, и за време будућег мира који ће крунисати тријумф наших армија".

Председник Републике одговорио је новом британском амбасадору, најавивши му своје поуздање у „тесну и плодоносну сарадњу Француске и Енглеске, која има за јемство не само јединство стратегиске управе и команде на фрон-

ту него и заједничку вољу у унутрашњости, да се рат поведе до краја и да се такође подносе до часа победе све потребне жртве."

НАРОДНА СВЕСТ

Цирих. — Приликом прославе шездесет-годишњице Ива Војиновића далматински 22. пешад. пук послао је у Загреб 1000 круна за народну борбу, али је публикацију спроводног писма забранила цензура. „Словенски Народ" јавља да су војници 26. југословенског пука „свесни врло важног пробуђења наше нације у овом часу судбоносном за целу Европу" сакупили међу собом 2531 круну, и да би тиме посведочили свој пристанак аспирацијама целог југословенског народа шаљу ту суму, да се раздели између разних националних друштава. „Хрватска Држава" пише: „Примили смо од ратника Ј. М. 30 круна. Хрватски и српски официри I батаљона ландштурма 28. пука послали су нам 150 круна као помоћ нашем листу за његово јуначко држање у националној борби; поручник Ј. С. у име своје и своја два друга, одушевљени народним плебисцитом коме „Хрватска Држава" посвећује чланке, шаље нам 40 круна."

СА РАСПЕЋА

Речено је било пре више столећа,
Да мој народ дадне сву крв и све сузе
Рад' Слободе, коју варварин му узе;
И Он не одрече: већ с крстом на плећа
Пође страшним путем крвавог Распећа...

Ступао је смело у Смрт и у Славу,
Пет векова пуних, без вриска и плача;
Штитио Слободу врхом свога мача.
— И, једнога дана, кроз огњену лаву,
Изведе га Вечност пред Пилатску главу.

Но Он не задрхта, већ с поносом Христа
Један презрив поглед баци на Пилата,
И на Јуду бедног и безброј џелата...
— Од његовог гледа дворана заблиста,
А синуше копља Голијата триста!...

Апостоли, што су са победа сјали,
Завише црнином Заставе и трубе;
И Сунце их виде како земљу љубе:
— Тамо, где им друзи уморни су пали,
Слобода и Правда где су малаксали...

— Пођоше Голготи, а кап задње крви,
Стави жиг на чело Бестињу и Срми;
Анђео се крену да им стазе прти...
А обесни Пилат — огрез'о у крви,
Појури у поноћ да им сенке сврви.

Задрхташе горе! Јекну васиона!
Са небесног свода попадаше звезде,
А поноћ угледа како мирно језде,
Без даха и крви, чете Легиона.
И звоно се јави са светог Сиона...

На трновом путу иза страшног коба,
Иза мора крви, иза гора гробља
— Спаситељ их срете Слободе и робља:
И, у место мраком и мртвилом гроба,
Целива их зраком Сунца Новог Доба...

Скамени се Пилат. А Господ му рече
Гласом тако громким к'о хиљада звона:
„У бездан, Сатано, испред мога трона!..."
Погружени Грешник на колена клече,
А обасја Сунце ово мрачно вече!...

— На столетња гробља попуцаше плоче.
Са Знамења Славе црнина се диже,
А клонули народ указа се ближе:
И Сатану видеђ' да крв своју лоче,
Из мрачнога гробља васкрсават поче...

— Озари га Зора Светога Спасења.
— Из просуте крви оживе му нада,
И зачу се нека загробна парада:
— Литургија, песма и велика бдења
И Божанско Звоно Светог Васкрсења!...

априла 1918.
Положај. Мир. Стефановић

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 115. СРЕДА, 25. АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 25. априла

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром одбили и растерали два непријатељска одељења пешадије у области Кравице и у долини Пороја, која су покушала да се приближе нашим линијама.

Солун, 25. априла

Француски званичан извештај. — На више тачака фронта жива артилериска активност. Савезнички авијатичари бомбардовали су непријатељске построје северно од Битоља, између Вардара и Дојранског језера и области Сереза.

Грчки званичан извештај. — Фронт на Струми: Обична активност патрола. Активност наше артилерије јача но обично. Једно непријатељско одељење, од прилике 100 људи, растерали смо нашом ватром. Ваздушне борбе више наших положаја. Два наша аероплана у борби са три непријатељска аероплана успела су да један оборе између наших линија. Два официра, који су у њему били, убијени су; друга два непријатељска аероплана била су гоњена. Наши су се авијатичари вратили неповређени.

Вардарски фронт: Обична активност патрола. Слаба активност артилерије.

Врло жива ваздушна активност с једне и с друге стране.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 25 априла

Званичан извештај од 15 часова. — Северно и јужно од Авра активност обостране артилерије. Један непријатељски препад на једно француско истакнуто одељење западно од Хангара пропао је. У току једне почесне операције у истој тој области Французи су заробили заробљеника.

Ништа важно на осталом делу фронта.

Званичан извештај од 23 часа. — Јака активност обостране артилерије на фронту Хеј—Вилер Бретоне. Немачки препад јужно од Хартмансвилеркопфа пропао је. На осталом делу фронта ништа значајно.

Авијација: У току дана 23. априла оборили су француски пилоти у ваздушној борби четири немачка аероплана а два су повређена пала између непријатељских линија. У току истог дана француска је авијација за бомбардовање бацила 4.000 килограма експлозива на станице Флавил, Мартел, Менесис, Хам, Гискар, Ноајон, Верманд.

Лондон, 25. априла

Званичан извештај. — Извршили смо један успешан напад прошле ноћи у близини..... заробили смо неколико заробљеника и запленили три митраљеза. Наши су губитци у току ове операције врло лаки. Напад који је непријатељ покушао код Ноајела, био је одбијен.

Ништа ново.

Доцнији извештај. — Није ухваћен.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 25. априла

Званичан извештај. — Западно од брда Стамбрем (зона Адамело) у близини Плена у долини Кјезе, на греди Казина (северне падине брда Алтисимо) растерали смо и натерали на

бегство митраљеским и пушчаним рафалима и ручним бомбама непријатељске патроле, које су покушале да се приближе нашим истакнутим одељењима. Активност непријатељске артилерије ограничила се на повремена гађања наших положаја и кућа у долини Бренте. Наше су батерије тукле концентрисаном ватром непријатељске трупе у покрету јужно од Чизмона.

Авијација: Енглески авијатичари оборили су три непријатељска аероплана у зони Бота ди Ливенца и тукли су непријатељску позадину између Астика и Бренте.

ЧЕШКИ И ЈУГОСЛОВЕНСКИ ПРОТЕСТ

Рим. — Чешко-словачка група, која се налази у Италији, сматра као повреду својих права изјаве фон Сајдлера у погледу поделе Чешке на политичке и националне округе. Ова децентрализација има за циљ да распарча чешку заједницу, да би се на неким местима добила нешачка већина немачка. Чеси неће да трпе оваку поделу националног земљишта. Борба ће се наставити много јаче због владине протекције немачких интереса. Исто тако и југословенски кругови протестују против владине одлуке да се од територијалне југословенске заједнице одвоје приморски крајеви. Овај пројект одговара само интересима аустро-германским, док се Југословенима дозвољавају само неке културне аутономије и прети оштрим казнама агитаторима за слободу и национално уједињење. Пројекти фон Сајдлера показују још један пут, да Аустро Угарска држава не може да се помири са правима потлачених народа.

БИТКА НА ЗАПАДУ

Париз. — Војни критичари, испитујући садашњу ситуацију, слажу се у предвиђању скорога обнављања непријатељеве офансиве. Али ма где напао, сутра или кроз неколико дана, непријатељ неће наћи ниједну слабу тачку, на којој би могао задобити обилан и користан успех. Енглеска и француска артилерија непрестано се појачава; батерије разних калибара руше непрекидно непријатељеве позиције, уносећи велику пометњу.

Лондон. — Последња три дана немачки коминике говори само о савезничким противнападима.

Лондон. — „Тајмс" даје статистику немачких снага, које су учествовале у првим биткама на западу приликом нове офансиве: 1,200.000 војника, које су водили 17.000 официра, са 16.200 митраљеских пушака, 13.600 бацача бомби, 80.000 митраљеза, 54.000 пионера, 130.000 телефониста, 17.000 коњаника и више од 150.000 артилераца.

Лондон. — Запленили смо једна немачка поштанска кола са писмима за војнике на фронту. Сва садржина писама и карата пуна је песимизма и открива очајање и душевни револт народа, који схвата истину и види у овој офансиви само неуспехе. Једно од запленьених писама гласи: „Требало је да одавно умакнеш, јер је ред на тебе био дошао. Крајње је време да се ова страхота оконча. Последњих недеља сазнали смо за смрт пет наших сродника. Међутим, никакве наде за мир! Сав свет је утучен тугом и бедом.

Лондон. — Дописник енглеског радиограма са западног фронта пише: Да би одржавали дух становништва Немци непрестано тврде о неким новим потпуно измишљеним победама. Немачки народ је постао необично нестрпљив за победу, која му је обећавана за кратко време. Народ све јаче манифестује мишљење, да је потребно уравнотежење великих губитака са стварном победом. Листови пишу, да није требало очекивати наглу победу и да су успеси до сада задобијени састављи делови потпуне победе, која ће следовати. У исто време, дописници листова труде се да објаве дневне победе, којих нема и које нису ни могле бити, јер су ти дани били сасвим без борбе".

БУГАРСКА ПРОТИВ ФРАНЦУСКЕ

„L' Homme Libre", орган француског Министра Председника у свом броју 645. доноси овај чланак:

„Међу убицама Француске, међу онима који се прикрадају позади германскога монструма, да би нанели смртни ударац окрвављеном телу ове племените расе, нашло се и на Бугарина!

Овога пута службено је утврђено оно што

су извесне наивне душе одбијале да верују, на име, да се Аустро-Бугарја огорчено боре противу Савезника на обалама Соме.

Tu quoque, fili! могла би тужно рећи Француска „цару“ из Софије, унуку Луја Филипа Француске. У својој слепој сервилности према Немцима он вређа крв своје матере, вређа своју властиту крв, увлачећи једну готово дивљу земљу у једну борбу која нема никаквих веза са њеним интересима и која се води на удаљеном тлу Француске.

Tu quoque, fili! могла би поновити, као Цезар, француска душа бугарском народу.

Зар и ти, који си увек тако широко уживао француску племенитост у мрачним данима твога политичког робовања и који си чак 1913. године, за време балканског рата, извлачно добити из једне симпатије која је за тебе увек била топла и верна!

Поредите Бугаре са Румунима

Фердинанд Хохенцолерн је такође заборавио на своје порекло, али само у толико у колико је захтевала дужност чије је испуњење гласно тражила цела Румунија: рат Аустро-Мађарима! Вековни народни идеал му је налагао да се лати оружја.

А у Бугарској? Какав је то идеал који гура бугарску војску на опустошена поља Француске? Један једини, један исти идеал — проклети идеал берлинског милитаризма; беснило за анексијом по сваку цену; лудило за отимачином, цинична крађа суседа, опијеност услед лаке победе, сан о некаквом неодступном бугарском империализму, одрицање сваког осећаја човечности, сваког идеала мира и правде на овој несрећној земљи.

Ми, Румуни, ми смо, на жалост, добро познавали те своје суседе. Народ мрачан, лишен сваког осећања, тврдоглав и похлепан. Налази се и налазиће се још за дуго на оном примитивном степену цивилизације, на коме преовлађују, у првом реду, најсвирепији инстинкти. После три четвра века можда ће се код те азијатске расе наћи на европејскије осећаје, али сада неће их ухватити. Да би добили и сачували Добруџу и Македонију, чије подношавање не могу ничим оправдати, они без икакве гриже савести долазе у Француску, да убијају оне који су их морално подржавали у њиховој борби за независност. Руси, који су били њихови материјални творци, били су исте среће.

Ако у историји има правде, она неће опростити ову срамоту.

Бугарска је независна тек од 1908. год.

Први политички акт слободних Бугара према њиховим добротворима јесте њихово кидисање на Сому.

Ствар човечанства, чија се судбина одиграва у овим мрачним часовима, опомињаће се увек удара бугарскога издајства. Неспособан да допринесе светској просвећености, Бугарин је готов, кад год треба, да је укочи.

Надајмо се, да ће победоносна Француска умети, после победе а захваљујући скупо стеченом искуству, да разликује оне који су изневерили идеал права и правде од оних који буду жртвовали све за његов тријумф.

С. Ксени
бив. румунски
народни посланик

НЕМАЧКЕ СНАГЕ НА ЗАПАДУ

Колике могу бити снаге којима располажу Немци на западном фронту, сада, у овој офанзиви?

Војни дописник енглеских новина „Daily Mail“ рачуна да их има до три милијона. „L'homme Libre“ мисли да њихове снаге достижу до 142 дивизије, подељене у 20 армија које чине 3 групе, изузимајући оне друге 92 дивизије, подељене у 3 групе које садрже 13 армија опште резерве.

Ове 234 дивизије, свака по 7500 људи, дају једну укупну цифру од 1,755.000 пешака. Рачунајући ту и артиљерију, коњицу и нарочите трупе придодате тим дивизијама, дошло би се од прилике до цифре од три милијона, као што „Daily Mail“ доноси.

Хинденбург, који се нађаснио да ће жртвовати 1,500.000 људи да би постигао свој циљ, пристаје да упропасти половину немачке снаге. По цену таквога крвопролића он може постићи моменталне успехе. Али ако, после четрдесетодневних напора и страховитих жртава, не успе да загрози фронту француско-енглеском, онда се треба помирити с тим да су те клањице, које је приредио Хинденбург, биле сасвим излишне за Немачку. Ако Немци буду располагали својим људима не водећи рачуна о генералу Фошу, победоносну са Изера у 1914. и сачашћем арбитру судбине Француске, она ће овај удесити ствари тако, да они плате скупо њихове мегаломанске снове. Успеси се не састоје само у бруталним снагама маса; разум је такође једно моћно оружје, и то оружје има генерал Фош, кога М. Пате, председник Војног Одбора назива у „Evenement“ једним од најславнијих војсковођа Европе.

ПОДЛИСТАК

ПЕШАЦИ И ТОБЏИЈЕ

— Опис једног догађаја из кога се види силна љубав њихових према другима —

Ветар је дувао помамно и дим, који је излазио кроз неколико канти наслаганих у „смислу оџака“ на земуници командира батерије, враћао у земуницу и испуњавао сувише тескобну њену просторију. Командир је дремуцкао на кревету, трудећи се да проспава још коју партију оног сна, који тако слатко пада пред зору. Али хоћеш! Његове су очи већ биле засузиле, јер их је дим нагризао и трљајући их, љутито је мрмљао: „Мијајло, Мијајло, теби треба по десет пута да се каже; сигурно још ниje извео оџак више земунице, кад се дим опет враћа.....“ Диже се из кревета, огрну се својим тешким шињелом и пође вратима, али у томе одјекнуше три до четири куцња на вратима. Куцање? На ову учтивост научио је свога посилног и сигурно очекивао да се после куцања посилни појави, те с тога доста љутито, а и доста промукло, викну:

— Напред!

Али место фигуре коју је гледао сваког дана у своме посилном, појави се нова, њему непозната. Непознати ступи у земуницу, притвори врата за собом, поздрави домаћина и упита:

— Ви сте командир батерије, капетан Н. Н.? —

— Ја сам.

— Христос се роди! —

Командиру тек сад сину кроз главу да је тог дана Божић, те пожури да што љубазније и што српскије дочека свога госта а још и положајника!

— Ваистину се роди! Седи пријатељу; извини што те овако дочекујем, али право да ти кажем, док ме ти не поздрави ја се не сетих да је данас Божић. Узми, запали једну, сад ће и чај бити, мој посилни тек што га није унео. Ти си пешак?

— Јесам, г. капетане.

— Сигурно си пошао у своју јединицу...

— Није, г. капетане, мене је мој командир друге чете, послао код вас, да вам предам ово писмо. — Војник извади из шајкаче писмо и пружи командиру. Овај узе писмо и погледа адресу:

„Команданту батерије
Г. Н. Н.
артилер. капетану
Положај“.

Затим исцепа завој и продужи читање:

„Официри, подофициpи, каплари и редови 2-те чете 2-ог батаљона желе да им буде гост, данас на вечери у 7 часова, нишанџија трећег топа Ваше батерије, да би му овим путем одали признање и нашу захвалност за заслуге које је стекао док је ова чета била на положају.

Вама и Вашим потчињеним честитамо данашњи празник и желимо да Ваша батерија у наступајућој години буде плаcирана на Фрушкогорским положајима.

25. децембра 1917. г. Командир чете
Положај. пешад. капетан
М. М.

Он прелете очима још неколико пута по писму, очевидно веома пријатно дирнут овом појавом; затим га остави на сто, окрете се своме госту, понуди га чајем, који тек што унесе посилни, пруживши му и кутију са бисквитом. И док је гост сркутао чај и грицкао бисквит, седе и написа ово писмо:

„Команднру чете
Г. М. М.
пешад. капетану
Положај.

Радо се одазивам Вашој жељи, шаљући Вам за госта нишанџију трећег топа моје батерије, каплара Добривоја Симића.

Благоизволећи Вам на лепој честитци, којом изражавате искрену љубав и веру у своје тобџије и њихове топове, шаљем Вама, подницима, подофицирима и војницима моје топло поздрављење и најлепше жеље за најскорије остварење наших националних тежња: — Уједињење Југославије!

25. децембра 1917. г. Командир батерије,
Положај. капетан, Н. Н.“

Кад сврши писмо и пошто га адресова, предаде га госту да га однесе своме командиру. Разговарали су још мало, па се пешак диже, опрости са домаћином и оде стазама и без стаза, преко крша и урвина, својој чети.

— Свршиће се. —

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 116. ЧЕТВРТАК 26. АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 26. априла

Српски званичан извештај. — Ноћас су наше јуришне трупе извршиле успешан препад у области Зборског, где су пресекле жицу, ускочиле у непријатељски ров и даље гониле непријатеља до његове друге линије ровова, па пошто су извршиле добијени задатак, бацивши велики број ручних бомби у непријатељски ров, наше су се трупе повукле под борбом у полазне ровове без губитака. У области Кравице јача активност наших патрола, где смо ватром одбили напад јачег непријатељског одељења пешадије.

Солун, 26. априла

Француски званичан извештај. — Жива артилеријска акција у области Батоља, Црне Реке и западно од Вардара. Непријатељска одељења, која су покушала да нападну на српске положаје у области Доброг Поља, растерана су нашом ватром.

Западно од Дојранског језера успешан препад енглеских трупа; велики број бугарских војника убијен је у борби прса у прса; извршена су врло важна рушења, нарочито једно велико слагалиште муниције, у које су се били сместили Бугари. Британски авијатичари бомбардовали су авијатички логор у Драми и логоре у области источно од Сереза.

Грчки званичан извештај. — Врло жива артилеријска непријатељска активност на неколиким тачкама фронта. Обична акција обостраних патрола.

Фронт на Струми: Активност обостране артилерије. Савезнички аероплани бацили су на Топољане 10 бомби.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 26. априла

Званичан извештај од 15 часова. — Велика активност обостране артилерије у току ноћи, северно и јужно од Авра.

Више препада, које су Немци покушали западно од Мондидјеа и у областима Хангара, Теноса и Гривена пропали су. Французи су задобили заробљеника.

На осталом фронту ништа ново.

Званичан извештај од 23 часа. — Северно и јужно од Авра активност обостране артилерије без пешадиске акције. На осталом делу фронта дан је протекао на миру.

Лондон, 26. априла

Званичан извештај. — Јутрос је непријатељ извршио јак локални напад противу сектора између Клита и Воклеза. После огорчених борби непријатељ је успео да уђе у предње положаје савезника на неколико тачака. Борба се наставља на овим тачкама. Иначе свуда непријатељски напад био је одбиген. У току једне локалне операције која се свршила са успехом, француске су трупе задобиле заробљеника јужно од Ла Клит.

На осталом енглеском фронту ништа особито.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 26. априла

Званичан извештај. — На целом фронту рђаво време ограничило је обострану активност артилерије и патрола.

АЗИЈСКО БОЈИШТЕ

Лондон, 26. априла

Званичан извештај. — У Ес-Салту, пошто су задобиле још 314 непријатељских војника, енглеске трупе повукле су се источно од Јордана и задржале се на линији која чува главне прелазе преко реке.

У току операција источно од Јордана, за време од 17. до 24. априла, Енглези су заробили 47 официра и 884 војника. Од њих су један официр, 41 подофицир и војник Немци. Запленили су 29 митраљеза, 6 топова и један аутомобил.

Непријатељ је претрпео велике губитке.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

26. априла. — Немачко званично саопштење са фронта у Добруџи јавља: Данас је потписан уговор о миру са Румунијом у палати Котрочени, код Букурешта.

—

Цирих. — Ситуација у Аустрији није се побољшала; узбуђење у немачким круговима је све веће. Немачке партије су стално на окупу. Оне ће делегирати нарочиту депутацију код председника владе, која ће имати за дужност да захтева од владе, да се не мења курс спољне политике и да у унутрашњој политици влада не попушта Словенима на штету Немаца.

—

Женева. — Јављају из Трста, да су се догодили поново велики немири због реткости хране и због искрене варошки. Маса је жена навалила на многобројне магацине и разграбила их. Трупе су морале да посредују и употребљено је оружје.

—

Берн. — Немачки министар фон Буше демантује све вести по којима би Немачка имала на предложи мир. Али немачка штампа наставља дискутовање о могућности мира упркос декларација Савезника да су они потпуно одлучни да не иду на лепак.

Крф, 25. априла

Председник Југословенског Комитета г. Др. Анте Трумбић стигао је на Крф.

Пресбиро.

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

Амстердам. — „Телеграф" јавља да Немци концентришу своје трупе код Гана. Ове ће трупе бити употребљене за будућу офанзиву.

Париз. — Клемансо се вратио јуче у вече са своје посете на фронту. Недељу и понедељак провео је у роововима пре линије у Пикардији, разговарајући са војницима. Понео је утиске потпунога поверења у борбеност и чврстину војника и старешина, као и у непобедност француско-енглеских снага, које прирашћују сталним пристизањем америчких трупа.

Базел. — Овдашњи „Национал Цајтунг" пише поводом војне ситуације: „Немачка војничка странка тражила је од главног одбора Рајхстага рок од осам недеља да се покори Француска и да се нагна на закључење мира. Шест недеља су већ прошле без икаквих резултата. Пруским милитаристима остају само још непуне две недеље за испуњење њихових обећања."

Париз. — Клемансовљев орган „L'homme Libre" пише: „Ова величанствена немачка офанзива неће свакако бити „последња из драме 1918." Мало по мало, задржана и савладана, она ће бити ускоро сломљена заједнички и братовољно поднесеним напорима свих савезника. Кајзер, који је са својом битком, својим топом и својим авијонима сејао ветар у пролеће, моћи ће свакако жњети буру када буде дошло лето."

Амстердам. — Дописник „Морнинг Поста" јавља, да Немци образују резервне армије од трупа повучених из Украјине и Румуније које су под командом генерала фон Лисингена.

Лондон. — Сви ратни дописници јављају за велико затишје на целом западном фронту, што значи припрему за други велики напад Немаца. Дописник „Дејли Експреса" јавља, да су се Немци непрекидно припремали од почетка садашњег застоја, тако да је друга фаза њихове офанзиве имала већ да наступи; напад се очекује на пиће

тачака. Покрети у непријатељевој позадини велики су и Немци су до сада морали превући тешку артилерију. Све припреме за велику битку могле су до сад бити завршене. Заробљеници тврде да ће Немци ускоро напасти. Кад бура поново избије, она ће обухватити највећи део западнога фронта.

ЗЕМЉА ЛАЖИ И ПОДВАЛЕ

Жозеф Ренак (Полиб.)

Император варалица. То је немачки цар. Његова је целокупна влада, влада лажљиваца и варалица. Дипломација има право, њена је дужност, да не игра са картама на столу. Немачка дипломација игра са обележеним картама. Има допуштених „подвала." Има их подлих. Овима се последњима, по вишој наредби, служе немачки шефови.

Од почетка рата, немачке су јединице махале „белим заставама", дизале руке у вис и клицале; „к а м а р а д!" Ми смо се приближавали не мислећи о злу. Митраљези би заштектали. Немачки су заробљеници признали да су њихови официри убијали редке војнике, који нису хтели да врше овакве подвале.

Ратни дописници на војиштима Пикардије причају, да се немачки аероплани, са француским знацима, спуштају до наших трупа и гађају их митраљезима; да немачки војници прерушени у енглеске војнике наступају ка нашим роговима вичући: „Не пуцајте! Наши смо!"

Немачка неискреност, подмуклост, лукавство — свуда су и на сваком месту; откривају се под сваком формом, под сваком маском.

Оној сам говорио о Јапанцима — у једном чланку о бици код Мондидје-а. Један Аристотелов ученик подсетио ме на „јединство предмета". Све је повезано у овоме грдном рату: Постоји само једна битка. Величанствени успеси наших победа на Сому и на Мези изјаловили су се због догађаја на обалама Неве. Немојмо да и данас уништимо, на истим тим обалама, успехе највећег Вердена чија се грмљавина већ чује.

*

Немачка, је на послу у Русији, да постави нову замку. Већ давно су нам све конпрене морале спасти с очију. Да неће што бити? Да ли су одбили? Кад ћемо престати, о савезничка демократијо, да се хватамо на лепак, сваки пут кад се ловци са кључама прерушавају у Спартаке и међу на главу фригијске капе?

Немачка, која види само своју врху: Превласт над светом, не гледа никада на средства, на оруђе. Она ради и са Распутином и са Љењином, и, увек, са „Охраном", пакленом тајном полицијом, која је била један од главних узрока слома Царства и рушења Револуције. Одмах у почетку рата, Немачка је имала Мјасоједова код Сухомлинова, који је и сам био њезин. Имала је Мануилова код Бориса Штирмера, који је и сам био Herr von Stürmer. Неки су од вођа Бољшевика били, или су још и сада, плаћеници Немачке; остали, ако се и нису сами продали, примили су новаца од Немачке за своју пропаганду рушења и злодела. Обелодањени су рачуни банака преко којих је новац слат.

Сада, после тешких открића, после толиког низа издаја, које су довеле Русију до пропасти, од „Постјамске странке" до Револуције, од Револуције до Анархије и од Анархије до рушења зграде Петра Великога, тако, да је сама Москва само једно географско име, сад се хоће, после света тога да ради са Троцким на стварању „црвене војске," и има слепаца у оба света који терају Владе на једну такову грешку.

Какве залоге даје? Какве гаранције? Да ли је то само предложено?

— Наставиће се. —

„ЗАВЕСА ОД ГВОЖЂА"

Париз. — Немци су вршили страховито бомбардовање савезничких положаја на Ипру и код Локра. Томе је имао да следује напад пешадије на врло широком фронту, од белгијских позиција северно од Ипра до јужно од Локра. Напад је имао да отпочне у суботу у 9 и по часова пре подне, са циљем да пробије немачке линије у правцу Поперинга и да се извуку високи западно од Кемела.

Четири дивизије су морале учествовати у почетном нападу; резерве су биле у близини. Немачка артилерија је тако снажно дочекана од савезничке артилерије, да се ниједан немачки војник није смео кренути у напад. Покушај је пропао сасвим. Савезничко гађање било је права фантастична „завеса од гвожђа", која је натерала

немачку команду да се одрекне напада и да га одложи. Наша артилерија је била апсолутно надмоћна и потпуно је деморалисала непријатеља за напад.

ПОДЛИСТАК

ПЕШАЦИ И ТОБЏИЈЕ

— Опис једног догађаја из кога се види силна љубав првих према другима —

(2)

Командир нареди да му се упути каплар Добривоје Симић и кад овај по наређењу приста са-општи му ово:

„— Слушај, Симићу, из овога што ћеш сад од мене чути, видећеш колика је силна љубав пешака према добрим тобџијама и како пешаци знају да цене и да се одужују нама, њиховим заштитницима. Ти си нишанџија на трећем топу, тај топ је штитио 2 чету 2-ог батаљона за све време док је она била на положају, и да си заслуге стекао, сво ти доказа: Тебе командир те чете, сви њени официри, подофицири и војници позивају на данашњи велики празник да им будеш гост на вечери, а тиме желе да ти се унеколико одуже и одају признање. Спреми се и тачно у 6 часова пођи да тамо на време стигнеш. Ајде, иди, па и у будуће буди, као што си до сад био, јер ово признање, које ти указују другови пешаци, признање је којим се дичи цела твоја батерија!“

Сутра дан, у заклону где је топ смештен, наслоњен на топовску цев а опкољен својим друговима, овако је нишанџија Симић причао о своме гошћењу код пешака:

„— Кад ми каза командир за што ме звао, би ми и мило и тешко; рекао би и ја коју, бар ону: „хвала“, али ту ме стегло па ни да бекнем. Једва сам чекао да изиђем напоље те да ми лакне у грудима, јер хтедоше да прсну. Ппоручник ме пусти цео дан вољно, и ја се дадох на спремање; омих се, избријах се, очистих одело и обућу. Пред мрак кренем у госте и у одређено време стигнем пред земуницу командира чете. Из ње се разлегала песма и граја. Чукнем на врата неколико пута и уђем унутра. Било их је много, сви за столом, и официри и војници. Ја их поздравим и престанем се ко сам. Кад су чули моје име, командир први уста, поздрави се са мном, па се окрете осталима и рече: „Ово је наш нишанџија трећег топа, кога смо звали на вечеру“. — Размакоше се и направише ми места баш до командира. За време вечере сви су ме нудили и служили а све се реч водила о хвали нас тобџија. Ја сам се осећао задовољан, јер сам видео како нас воле пешаци. После вечере певали су сви и ја са њима и баш у најбољем весељу дођоше нам неколико официра добровољаца и војника. Упознавајући се међу собом, командир и мене са њима упозна и изјави како му је дужност била са његовим војницима и војницима да свога нишанџију позову на вечеру, јер је штитио целу чету на опште задовољство. Кад су ово саслушали, узеше чаше и командир одржа ову здравицу: „Да ову чашу попијемо у здравље нашег младог нишанџије, и желим да што скорије сви заједно уђемо у нашу лепу и милу Србију као победиоци, да скинемо нашој браћи тешки јарам и донесемо слободу за коју се боримо вековима“.— Наста куцање чашама, отпевасмо: „многаја љета“, српску, словенску и још друге химне. За овим од мах један официр-добровољац напи ову здравицу: „У здравље наше пороблене браће, која цвиле и плаче за нама кад ћемо им донети слободу и благостање. И да да Бог да сву браћу уједнимо у нашу заједничку Југославију, од које очекују срећну будућност наши млади нараштаји.“ Расположење је све више узимало маха и песма се орила. Осећао сам дужност да и ја кажем коју и да се храбрим друговима пешацима захвалим на топлој љубави и дивном пријему, зато узех чашу и устадох: „Ову чашу, господо, пијем у здравље командира, његових војника и војника, да да Бог да нас све заједно одведе у нашу милу и Велику Србију и да све наше лепе жеље добри Бог услиши“. Из свију грла загрме: „Живео артилерац, живела артилерија“. Веселили смо се до дубоко у ноћ и кад смо се растајали, пешаци ме не хтедоше пустити самог, већ ми дадоше друга, који ме до батерије допрати. Ето, браћо, како нас цене и воле пешаци. Живели!... —

— Зврр... Зврр!.. — зазвриа телефон. — Десно, жута земља, један метак на топ!...

Сви присутни око топа полетеше да донесу тај један метак, да и тиме сведоче своју у помоћи својим друговима пешацима. Топ груну... али исто тако снажно загрме из грла присутних: „Живели пешаци!“

А.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 117. ПЕТАК 27. АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 27. априла

Српски званичан извештај. — Ноћас смо у пределу Кравице одбили ватром и бомбама два непријатељска одељења пешадије, а у пределу Трнаве наше трупе извршиле су на два места успешан препад и непријатељу нанеле губитке.

Солун, 27 априла

Француски званичан извештај. — Жива артиљериска акција на ушћу Струме, код Доброг Поља, на лакту Црне Реке и код Битоља. Српске трупе извршиле су један успешан препад на непријатељске ровове код Зборског. У току извиђања источно од Охридског језера заробљен је један бугарски официр. Наша је авијација тукла авијатички логор код Драме. Више од две тоне експлозива бачено је; констатована је велика штета.

Грчки званичан извештај. — Фронт на Струми: Обична активност патрола. Слаба активност обостране артиљерије. Једна ескадрила савезничких авијатичара бомбардовала је авијатичарски логор у Драми и станицу Ангисту.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 27. априла

Званичан извештај од 15 часова. — Жива артиљериска акција с једне и с друге стране северно и јужно од Авра. Једна немачка патрола која је покушала да продре у француске линије у области Ла Шапел — Ст. Еван, била је растерана.

На осталом делу фронта ништа ново.

Званичан извештај од 23 часа. — Ништа важно сем јаке артиљериске активности с једне и с друге стране на фронту Хај—Мондидје.

Лондон, 27. априла

Званичан извештај. — На крају јутрошњих борби на сектору Вормезеле—Ла Клит француски и енглески положаји на овоме фронту били су потпуно повраћени. Као последица активности непријатељске артиљерије, о којој смо већ говорили, били су немачки локални напади јутрос у близини Албера и Бузина. На овом последњем месту непријатељски напад био је потпуно сломљен ватром наше артиљерије и наших митраљеза тако да није успео да дође до наших ровова. Код Албера, после претрпљених губитака од наше ватре, непријатељске трупе успеле су да продру у наше истакнуте положаје на фронту од пријке 150 метара.

На осталом енглеском фронту нема ништа важно, сем слабе артиљериске активности с једне и с друге стране и на разним секторима.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 27. априла

Званичан извештај. — Артиљериска активност с једне и с друге стране била је јача на неколиким местима у базену Азијага, на левој обали Бренте и у округу Масераде.

Покрети непријатељских трупа запажени су код Роана, на брду Сиземол, на Кол Каприле и на сектору Берете, али су нашом ватром задржани. Борбе патрола код Пенара, на висоравни Азијаго, дуж Пјаве и у близини Фенер.

Енглески авијатичари бомбардовали су авијатичарски логор у Мота ди Ливенца.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Штокхолм. — Немци су заузели Севастопољ и цео Крим. Они намеравају да ову провинцију уступе Турској као накнаду за увећање Бугарске анексијом Добруџе.

Немци су заузели такође и Таганрог и рудни базен Донеца.

Ова пространа често немачка окупација на великом делу Русије изнова снагама створиће Немцима у скорој будућности велике тешкоће, кад се узме у обзир обим који узима покрет националног буђења у Русији.

—

Штокхолм. — Немци су уништили неколико руских села. У једном селу, опкољеном од њихових трупа, митраљезима су потукли све људе, жене и децу.

—

Женева. — Ситуација у Аустрији је све више узбуркана. Листови се пуне симпатија, које народи манифестују према Споразуму. Народи кажу: „Монархија није непосредно заинтересована у борби Немачке са Француском, Енглеском и Америком."

—

Париз. — Румунски мир је дефинитивно закључен и зваће се „Букурешки мир".

Посланства Француске, Енглеске и Америке у Румунији, опозвана су.

—

Рим. — Иницијативом листа „Ил Пополо д'Италија" у Милану ће се ускоро отворити једна установа, за младе српске ђаке у Италији, под именом „Опоравите", где ће они наћи помоћи да могу свршити своје науке. Високе личности из банкарског света а тако исто и из индустриског из Милана понудили су већ своју моралну и материјалну потпору за ову похвалну иницијативу, која је још један корак у напред ка братству Италијана и Југословена.

Крф, 26. априла

Г. Лисиен Корне, сенатор и члан комисије министарства иностраних дела, написао је за српски службени лист чланак под насловом „Југословени, уједините се", који излази данас на првом месту у „Српским Новинама". Сенатор Корне најпре бодри Србе да задрже своју храброст и поверење, јер нико на Западу и не сања да их остави или да не призна њихова права. Нека се један Радославов усуди да каже да Србија више не постоји, то нема никакве важности, јер нико у то не верује па ни он сам. Србија ће постојати док год буде постојао појам права међу људима. Она ће се поново родити срећнија и већа, јер се неће ништа заборавити да би се наградила за њезину издржљивост и за потлаченост, јер не постоји сада само српско питање него југословенско питање које се мора решити целокупно. Најважнија ствар да се дође до циља, јесте, да Југословени морају бити заједно, јер се не само у Македонији воде борбе за Србију већ и у бечком парламенту и у загребачком сабору и у сабору у Прагу. Чеси дају Југословенима диван пример: толика је привлачна снага њихове групе да ће и чешки социјалисти поставити национално питање над сваким другим. Треба склопити мир са свима данашњим непријатељима Хабсбурговаца. Југословени морају пружити руку Пољацима који су тако слабо награђени за своју вековну верност. Нема се начему надати од Беча који ће увек сејати неслогу између Словена, да би наметнуо начело: дели да би владао. Стога су дали Холм Украјини која га није тражила. Непријатељ Словенаца, Хрвата и Срба исти је и вољда је свуда једнак. Они траже да се сви подигну заједно против непријатеља људског рода.

Пресбиро.

ОДЛУКА ТАЛИЈАНСКИХ НАЦИОНАЛИСТА

Париз. — Једна депеша из Рима јавља, да је група италијанских националиста одржала тамо један свој скуп, на коме се дискутовало о постигнутим резултатима на конгресу представника потлачених народности у Аустро-Угарској. У тој дискусији сасвим су се сложили професор Роко и Доферцони у мишљењу, да ће тај конгрес јамачно бити од користи по Италију и у погледу војне акције према непријатељу и у погледу дипломатске акције према Савезницима. Група италијанских националиста увидела је и признала да ће узајамна уступци, на којима се заснива споразум између Италије и Југословена, имати добрих последица по Италију, чији главни интерес не зависи од добијања неколико квадратних километара земљишта, него од користи које ће

јој прибавити тај споразум у дискусијама које ће настати по завршетку овога рата.

БУГАРСКЕ НЕВОЉЕ

Лондон. — Сазнаје се из сигурног извора, да је председник бугарске владе Радославов, пре свога одласка за Букурешт, учинио у Собрању карактеристичне изјаве о односима између Бугарске и њених Савезника, као и о унутрашњој ситуацији земље. „Бугарска влада — рекао је Радославов — не добивши 100.000 тона жита које је тражила од Немачке, приступила је реквизицији. Министарски је савет, сем тога, одлучио да ослободи од војне службе више класа, како би било довољно радне снаге за обрађивање земље". Али Радославов није инсистирао на извршењу ових мера због страховања бугарског генералисима, који виде у сталном повећавању грчких снага на Маћедонском фронту опасност непријатељске инвазије на случај да се смање бугарски ефективи.

Радославов је додао: „Непријатељ још располаже са великом снагом и не могу да разумем одакле црпи ту снагу која стално узнемирује бугарску војску".

БРАЋА НАУМОВИЋИ

— Из збирке „Српјански Венац" —

Наше небо мрки плашт огрну.
Светлуцава стаминице кандила
Као пламен на згаришту црну
У пастирских попаљених ћила.
Све потамне врх доља и била,

Црна дупа као црна риза,
А срцем се горки пелен плете:
Сатворене планина и низа
У колеске пређене и свете.
Сатрвене одступају чете.

И Лекица кад последњи јуриш
За одбрану Лисца и Китице
Ноћ прах само расу се у урви,
Нови ужах таласну латице.
Снеж му лавор опшете витице.

О, уједи! Изгледаше да ће
Нова зора пасти на разгорја
И да неће млађега у браће
Као шумор поломљена борја
Ожалити крвава даворја.

Али поток посред Ветерника
Кад прокључа и рујаво лину,
Онда Бору, најбољег војника,
Стрт јесења страшним крилом шину
И обави у позну тамнину.

Нема стоје небесна пространства
Изнад тешког навег жртвеника.
Наше стазе пуне су тајанства
Пут чаробних маглених видика
До Господа, до старог крвника.

Коњички капетан II кл. Александар-Лекица Наумовић па к. 855 („Китица" испод планине Лисца) 11. октобра 1915.

Пешадиски поручник Бора Наумовић пао на Ветернику-Прослопу 7. септембра 1916. први од официра тимоч. дивизије.

Милосав Јелић

ЗЕМЉА ЛАЖИ И ПОДВАЛЕ

Жозеф Ренак (Полиб)

(2)

*

Да су Савезничке Владе „разговарале" (не признајући их никада) са шефовима Бољшевика, потпуно је разумљиво, и то је било, фактички, неизбежно; може се увек да „разговара". Али се данас ради о другоме а не о разговору, јер Тројки, чија је власт лабава, и који је по логици ствари нашао да има бољшевика, који су више бољшевисти од њега, тражи помоћи од наших официра за реорганизацију војске.

То што је Тројки увидео, да регуларна војска није проналазак „капиталиста" и „буржоазије" и „империјалиста", то није ваљда проналазак који би му донео поверење Савезника. Тако и ова, тако звана „регуларна" војска, коју ова одважна личност хоће да формира, уз сарадњу наших војних мисија у Румунији и Русији, није ништа друго до велика преторијанска гарда, са, на основи „Правила № 1, свртним ударцем за руско ратовање".

Ако се хоће да верује енглеској штампи,

која је увек врло добро обавештена, Трошки хоће војску у којој ће официри, све до командира чета, бити изабрани; у којој ће, само команданти батаљона и виши официри, бити постављени од Врховне Команде, где ће увек бити један комесар који се неће мешати у стратегиска питања, него ће „терати на слушање". И то би била војска, и још да се бори против Немаца.

Да је Трошки још увек једна загонетка, с тим се може сложити; има много Руса, који су загонетка сами себи. Али ево што је сигурно: Трошки има за собом једну врло сумњиву прошлост; најпаметнији од многих револуционара, он стога носи највећу одговорност због несреће и срамоте Русије; — удружен са Ленњином, као Октавијан са Антонијем, он хоће за себе цело царство, он бесни још више, јер својим оштрим очима види како му звезда бледи; — он презире своју странку, странку занесењака и злочинаца, полицајаца и немачких плаћеника, и овнова Панурга; али је он члан своје партије, и он је био и до сада, из беса рушења, коју не може да задовољи ниједна моћ стварања, и из мржње према имућном сталежу, у којој нема никаквог патриотског осећаја. Док главни команданти војске, вође у Думи и главне вође из Револуције, кад је она започела, нису успели да подстрекну рат против странаца, он није био онај, који је имао да запали ту искру; — оно што је до сада радио, није било обновљење светог рата, већ продужење социјалног рата. Он није имао само потпоре од људи из своје странке, већ и од људи старог режима, који чекају крајности зла, обновљење свога влакања од покровом самовлашћа, као н. пр. онај ађутант царев, који је вођа большевика у Одеси. Ако он данас тражи сарадњу стотине наших официра, он ће сутра тражити, да му упутимо у средиште Русије велики ратни материјал, који ми још имамо у лукама Белог Мора. Он је толико паметан да види, да би свака помоћ, коју би добио од Савезника, одвратила од ових све оне Русе, којих има сваким даном све више, и који мрзе большевизам или су згађени, и који, пропавши напола и бојећи се за оно имања што им је остало и за свој живот, траже поредак, који би, доведени до послехње границе, примили са захвалношћу од Немаца.

Тако Трошки, под новим својим обликом, играјући своју игру, наставља фактички игру анархије и Немачке. Пошто за сада нема Руса, који би хтели да се бију против Немаца, војска коју бисмо ми створили Трошкому, не би никада била употребљена против њих, него би служила за настављање сталешких борби. Помоћи большевицима, а још више, баш сада кад су они на заласку, било бисмо у опасности, ми и Американци, да пробудимо сумње Јапанаца, јакле, да изгубимо последњу наду, која нам остаје, да преко Сибира истргнемо Русију из канџи Немачке и Азију за којом тежи, и да очувамо будућност у неким од најбогатијих крајева света. Пошто су војници, готово сви сељаци, отишли у своја села, а морнари прешли у анархију; пошто се црвена гарда топи на пролећном сунцу а нижи сталеж преварен у свом детињском шпекулисању....., большевизам се руши; јер није никада владао сем силом. Ову силу он тражи од наше наивности.

Хоће ли сам Трошки позвати у помоћ Јапан? До сада није ни једне једине речи рекао. Хоће ли он рећи реч која ће га оптужити пред Немачком? Хоће ли ову реч претећи у непоправимо дело? Не падајмо Немцима на ленак. Добијмо нашу битку на пољима Пикардије и немојмо ми сами донети Немачкој победу у руским степама.

«Фигаро»

НЕМЦИ И БУГАРИ

Париз. — Једна депеша из Цариграда јавља, да швајцарски лист „Национал Цајтунг" саопштава, коментаришући сукоб који изгледа да је избио између Бугарске и Централних Сила и услед кога је Др. Хелферах послан у специјалној мисији у Софију, да сада и сама Немачка увиђа да Бугари нису никада ни били угодни и добри савезници. „Ти „балкански Пруси" — додаје „Национал Цајтунг" — имају незајажљив апетит и захтевају за себе не само целу Маћедонију са Солуном, него још и друге суседне области у којима нема ни једног јединог Бугарина. Осим тога, они траже целу Добруџу, а нису вољни ништа да уступе Турцима од Једренског Вилајета.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

О РОЂЕНДАНУ НАСЛЕДНИКА ПРЕСТОЛА

— Беседа г. Јоакима Бједова*) —

Тачно о навршеној 500-ој годишњици од пропасти српскога царства на Косову Пољу, тамо где црвена божура цвату, када 'но је невиђеном слављем посвећена Лазарица црква, на Видовдан лицем, на кninскоме новом Косовом Пољу, у цветној и питомој Далмацији — те исте епохалне године, 28 љета томе отрагу, угледао је света на данашњи дан, најљежнији цвијетни росак српски и најлиниији косовски осветник, наш млади Врховни Војени Вожд — Његово Краљевско Височанство Престолонаследник Александар.

Пушчани прасак по улицама малога Цетиња и топовска јека са снијежног и поносног Ловћена, навијештали су тога дана први рођендан праунука тирјанског бича, бесмртног Карађорђа, најмлађег и најмилијег чеда херцеговачког четника и усташе Мркоњића Петра, француског Лежионера најчаснијег — Његова Величанства нашег сиједог, прослављеног и омиљеног Краља.

Бесмртни дуси великог Му Прадједа Црнога Ђорђа и неумрлог Му Дједа, митрополног пјесника Горскога Вијенца Владике Раја, окружени тога дана свијетлијем сјенама косовскијех Мученика: Цара Лазе честитог колена, Обилић Милоша, Топлице Милана, Косанчић Ивана, Старца Јут Богдана и његових девет сивих тића, девет браће Југовића — стекоше се у Ловћенској чедној богомољи, да узнесу топле и усрдне благодарствене молитве ка превишњем престолу Цара над царевима, што им је додијелио преријетку срећу и милост, да иза мрачне петвјековне ноћи, сачекају осват нове српске Водиле Звијезде; и склади вилински хорови с Анале и Ловћена, Дурмитора и Перистера, Велебита и Динаре, небосјечног Триглава и горког Кајмакчалана.. и свуд тамо даље и овамо ближе, уздуж и попријеко, камо јецају и допиру јаворове танане струне и где слађана бесједа српска замрла није — појали су умилно „Осана" Зоркину и Петрову Сину, Вождову Праунуку — Александру, Кнезу и Витезу!

А кад се побожна коленопреклона молитва младог Владике Петра утиша и изумираху

*) Велики српски лист „Србобран", који излази у Њујорку, у своме броју 436 од 15. фебруара о. г. под насловом: „Члан Савеза „Слоге" Српском Престолонаследнику" штампао је лепу беседу г. Бједова, коју и ми радо доносимо пропративши је овим уводом:

Од месеца јула 1916. год. налази се на српском фронту као армијски свештеник наш члан и брат, наш омиљени српски свештеник из Америке, архимандрит Јоаким Бједов, члан друштва „Св. Сава" из Кливланда бр. 58. Савеза Сједињених Срба Слога. Архимандрит Јоаким Бједов отишао је из Америке као јеромонах и ставио своје услуге српској отаџбини на олтар. Митрополит Србије, г. Димитрије, ценећи рад оца Јоакима у Америци и уважујући његове велике умне способности, произвео га је у чин архимандрита, а Врховни Командант Српске Војске поставио га је указом својим за армијског свештеника у лето 1916. године.

Архимандрит Јоаким Бједов прележао је прошлог лета опасни тифус и по оздрављењу поново је отишао на фронт српски, и на рођендан Њ. Кр. В. Александра, Престолонаследника Србије, одржао је 4. децембра 1917. год. у цркви села Бача диван говор који доносимо у целости. Говор је одржао архимандрит Јоаким Бједов у присуству Њ. Кр. В. Александра, Престолонаследника Србије, целе Његове свите и целог армиског штаба и војника.

Свима члановима Савеза Сједињених Срба „Слога" биће врло мило кад чују да њихов брат чини част Савезу Сједињених Срба „Слога" својим радом на српском фронту.

Част и нашем члану и брату архимандриту Јоакиму Бједову!

посљедњи звуци херувимске пјесме; када се дим и благовони мирис тамјана и измирне свјетлиштем пут неба вину и блага, провидна магла слеже да осјени херојске, великанске, мученичке и свештитељске сјени и да их у царство напетог тајинственог мука и прибранности приведе — појави се одједном пред царевим дверима, царска, старачка и свечачка Цар Лазина појава и ев' овако, како царски вала и требује, бесједити уз:

„Браћо моја и другови мили, дјецо моја и синови красни: Васкрсења не бива без смрти".

Од данас па до три недеље дана, ми ћемо у царству вјечности, као и обично, да прославимо рођендан Божијег Сина, који с нама заједно славе и славиће на вијеке сва кољена људска и сви народи земни; а од данас опет, па док је Срба и Косова, славиће се рођендан нашег новог српског Месије, брат Ђорђева праунучета и мога најмилијег дијетића.

Житије им је за прве младости слично и налично обојици — а ето вас, на судне!

Пет вјекова мал' да не, требало је да протече, док се појавио Ђорђе, да варварске лађе сруши и нов живот српској души дуне и донесе; а кад се то вријеме навршило и превршило, ево га међ нама, Александра мог поноса, славе и уздањице наше, који ће Ђорђево велико дјело да доконча, да запечати.

Он се рађа данас, у дан свете мученице Варваре, која је у најљепшем јеку младости своје мученичким вјенцем овјенчана била, с да тако своју живу вјеру Богу посвједочи; а и Њега, миљеника мога, још у најранијем дијетињству и у цвијету најбујније му младости очекује тежак страдалнички вијенац — тежак вијенац, ал' је ноше слатко!

— Свршише се —

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 28. априла

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром и бомбама одбили јаче непријатељско оделење пешадије у области Ветреника.

Солун, 28 априла

Француски званичан извештај. — Активност патрола на више тачака фронта.

Енглески авијатичари тукли су непријатељске логоре у области Дојранског језера и Серева.

Грчки званичан извештај. — Јуче је дан прошао релативно на миру на нашем сектору. У току прошле и ове недеље наши су авијатичари у успешној борби оборили четири непријатељска аероплана између непријатељских линија.

Париз, 28. априла

Источни фронт. — На ушћу Струме обострана артилериска акција, на српском фронту, на лакту Црне Реке и северно од Битоља. Српске трупе извршиле су један успешан препад на бугарске линије код Зборског и одбиле су бугарски напад код Доброг Поља. Борбе извиднице источно од Охридског језера. Француско-енглески авијатичари тукли су авијатички логор код Драме и логоре код Беранаца.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 28. априла

Званичан извештај од 15 часова. — После јаке и кратке артилериске припреме, јуче после подне Французи су заузели парк у Гривену, чији је један велики део био у немачким рукама. У току ове операције Французи су заробили војника међу којима четири официра и запленили ратног материјала.

У пркос живом отпору непријатељске артилерије и извиђачких оделења против наших нових линија, ми смо задржали наше нове позиције и утврдили. На десној обали Елете, у Шампањи у области Масижа и северно од Ремса, у Лорену у шуми Ели, Французи су извршили више успешних почесних операција и одбили су неколико непријатељских препада, у току којих су заробили 36 непријатељских војника међу којима једног официра.

Авијација: У четвртак, у току дванаест летења, поручник Фонк оборио је шест немачких аероплана: прва два од једног маха, трећи пет минута доцније, а три последња у току другог летења.

Званичан извештај од 23 часа. — Ништа особито сем јаке артилериске борбе у области Гривена и између Ласиња и Ноајона.

Лондон, 28. априла

Званичан извештај. — Мали део истакнутих ровова северо-западно од Албера, који је непријатељ узео у току свога напада јуче у јутру, заузели смо у току вечера нашим противнападом. Задобили смо неколико заробљеника. Непријатељска артилерија била је активна прошле ноћи у долинама Соме и Анкра и на разним тачкама борбеног фронта на Лису.

Доцнији извештај. — Локалне борбе у току данашњег дана у шуми Авелај, северно од Албера. Сем неке активности непријатељске артилерије на разним тачкама а особито на сектору Вими, Робека и јужно од Диклебуша, нема ништа важно да се забележи.

У току 26. априла, лепо време дозволило је нашим авијатичарима рад целог дана. Наши авијатичари била су целог дана осматрачи за артилерију, извршили су многобројна извиђања и узели много снимака непријатељске позадине. Наши апарати за бомбардовање били су врло активни на целом фронту. Укупно бацили су више од 24 тоне експлозива на разне циљеве, међу којима врло важне станице железничке у Турнеју, Кеју, Морковиу, Шону и Камбреу и на логоре код Карвија, Перона и Шапилма. Исто тако бомбардовали смо докове у Зебриду.

Ваздушне борбе биле су непрекидне а особито огорчене пред вече. Оборено је 27 немачких апарата а 12 су приморана да се спусте изван наше контроле. Исто тако оборен је један непријатељски стални балон. Изгубили смо 6 апарата. У току ноћи бацили смо 4 и по тоне експлозива на докове на уласку у канал Остенде и 3 и по тоне на Перон Шон и Бапом. Сви наши аеропланн су се вратили.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 28. априла

Званичан извештај. — Акције патрола на планинском сектору и артилериске борбе по нека јаче у зони Адамела, на северним падинама брда Алтисимо и на источном сектору висоравни Азијага. У долини Бренте, у долини Сереније и на ушћу Пјаве узели смо под ватру наше артилерије непријатељске колоне и трупе у покрету. Ваздушна активност била је врло јака на предњим линијама и у позадини. Четири непријатељска аероплана оборена су а један је био приморан да се спусти.

АУСТРО-УГАРСКА ПРЕД РАСПАДОМ

Цирих. — Политичка ситуација у Аустрији крајње је озбиљна. Сајдлер је одложио парламентарнат, јер није могао да обезбеди већину. Председник Грос протестовао је. Општа ситуација је пуна претње; финансијско стање као и стање исхране је опасно. Усамљеност владе потпуна је. Чеси и Југословени иду руку под руку у сепаратистичкој политици. У целој монархији је снажна антинемачка агитација. „Нова Сл. Преса" напада Словене. Пољаци су раздељени од Холмске афере. Социјалисти и националисти изишли су из клуба. Аустријски Немци траже германизацију Аустрије. Социјалисти траже мир и осмочасовни рад. Никад аустријско питање није било оштрије. „Мржња раса, каже „Арбајтер Цајтунг" није никад достигла тако крајњу оштрину".

Штокхолм. — Један социјалистички првак дошао је из Аустрије, где је имао додира са свима политичким странкама, као и са војним и економским круговима. Он изјављује, да је стање у двојној монархији веома озбиљно. Ако одмах не дође до мира, дунавска монархија ће се морати распасти сама по себи. Од Клемансоових открића потпуно је пао углед младога цара а отпор потлачених народа постао је јачи него икад.

Рим. — „Корријере д' Италија" пише: Срби Крвоније побунили су се противу Аустријанаца и прете да заузму Котор. Аустријанци су послали трупе, да угуше покрет.

Берн. — Три члана из Сајдлеровог кабинета дали су оставке. У југословенским крајевима влада је предузела претерано строге мере. Због тога су социјалисти протествовали врло енергично. У случају, да се ове мере и даље примењују, радничке класе биће принуђене, да још енергичније, може бити отвореном побуном, траже своје право.

КЊИЖЕВНОСТ

Иво Ћипико

ЖЕЂ

На подножју планине из које, клатећи се преко стена, шумом силази свежа река и пољем вијуга, окомито се летно, поподневно сунце и захватило армијско завојиште. У засебноме шатору до узглавља смртно рањеногa Витомира, седи брат Радован и ја. Стриц комордија, стоји над њим, и махалком тера му муве са лица.

Јутрос у рођају сунца, са положаја довели су га на мазги. Синоћ био је здрав и јак. По вечери са другом пошао је у патролу.

Поплаининска ноћ била је упечатљива: пуна слика. Месечева светлост цедила се кроз свежи ваздух, падала на земљу и на њој је мирно почивала. Патрола нађе стражаре на своме месту, на опрезу. Ословише се, затим, за час, заклоните иза стена: чуче и пазе; гледају у непријатељске жице и ровове. Око тих ровова као да се нешто креће, покадшто кроз месечеву светлост промакне нека згрбљена прилика. Стражари, два чиче, озбиљни, ћуте, а њих двоје момци, узети у војску, у тек наслућеној сласти живота, чврсти, као да су расли с кршом што га свакн дан газе својим танким цокулама, добаце један другом по неку реч.

— Чобанска ноћ! — каза заминљен, плав Нинџија.

— Ух! чобани! — прихвати разговорљиви Витомир. — Неки дан сам на једно њихово друштво наишао; читаво село колибица! Испред њих јуре се деца, лепа пуначка деца.... Неколико жена сршавају послове. Вике и два девојчића с крчагом у руци.... Од једне полепше затражих воде и сит се напих.... Свежа планинска вода чисто ме разгалила..... И, смејући се весело, дода: — И сада сам жедан оне воде и онога девојчића! —

Неко време, ослушкују, преминљају... па тишину, у којој се из даљега јављају погушени ноћни гасови, прекиде ћук. Два момка пођоше даље.

Витомир ћутак, брз, кадгод му се прилика пружила, умакао би из друштва, осамио би се и у оближњој околини тражио би што га је на село и планину потсећало. Враћао би се весео, па би своје тренутне доживљаје живо друговима причао. Причао је о засенутим планинским врелима, о усамљеним пастирским колибама, о воловима и јарму... Био је сретан кад би у селу видео, или у путу срео по неко младо женскиње. Тада би своме другу Светиславу, који је ноћас с њиме у патроли, чежњиво, поверљиво о њима причао, и у разговору упоређивао те са девојкама свога краја. У томе спомињању његове очи весело су гледале Светислава и младо тело горело је од наслућене страсти. А кад би разговор прешао у шалу, његова насмијана, разговорљива уста говорила су сијасет разблудних ствари суровим избираним речима. Па ипак лакомо штедно је своју нетакнуту младост и мушку лепоту; био је свеж — и чист до додира жена!

Витомир, жедан, пошао је у патролу. Штедно се. Није хтео да пије млаку поточну воду, јер је знао, по казивању другова, да негде у близини код бреста самца, испод стене провире жива вода. Сада, у ходу, обузе га жива жеља, да је се сит напије и чутурицу напуни. Руком протаре сува, загорела уста.

— Одох да потражим врело — каза другу Светиславу.

— Знаш ли где је?

— Тамо доле код онога дрвета — и показа руком у ономе правцу.

— Не иди! Ноћ је светла као дан, а нема где да се склониш. Сигурно и они знају за ту воду... Вребају... Не иди! — опомиње га друг.

— Кажу да је врело заклоњено, жубор се не чује док се нађа њ не дође... Жеђ ме мори! — оповрне Витомир. — И као жедно жребе несвесно опасности, пође за трагом воде. Иде, мирно, полако, са сенком, пушком о рамену.

— Обиђи раван, погни се! — повика за њим Светислав.

— Свршше се —

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 119. НЕДЕЉА, 29. АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ — УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

О РОЂЕНДАНУ НАСЛЕДНИКА ПРЕСТОЛА

— Беседа г. Јоакима Бјелова —

(2)

Од данас па до равна три мјесеца дана, Он ће остати сироче: пожељеће своју милу Нану и под брижном његом Бабајка свога, провести ди јетињство своје у туђини — у изгнанству.

Но тек истече и наврши се стољеће једно од погибије славне нашег достојног прејемника а посинка мог Ђорђа за првог му устанка најјачег стуба, твог зета Милоша, Миланова и Иванова побратима достојног, Хајдук Вељка — овај ће млади витез, којега ће тек да нагарне наусиште црне, свету причест свечано да прими из руку српског Златоуста Николаја, па тек новоослобођеном, осве ћеном и посвећеном Косову Пољу, у бијелој грачаници цркви, тамо где се моја сва редом причестила војска, уочи оног кобног дана нашег Видовдана, кад'но небеском над земаљским одвољесмо царству.

А истом се наврши и заруби половина вијека од овога дана пресрећнога, Њему ће у дио пасти тешки задатак, да сјеж као пупољак, њежан као љиљан, млад као роса, љубак као пјесма, ведар као зора, благ, умиљат и питом као голупче, а поносан као кедри на Ливану, у замјени свог Узвишеног Оца, упрти на своја витка плећа замашно и тегобно бреме државне бриге и одговорности и да као Врховни војени Вожд поведе свој народ на путу славе и бесмрћа, кроз најтеже клапње јадиковке и најстрашнија искушења те их је икада један доживио народ, док га не доведе опет у постојбину нашу лијепу: у ону свету, обећану и благословену земљу, по којој је наш Марко орао друмове, по којој је наш Лутица Богдан подизао гроздне винограде, по којој је наш Милош Војновић пасао свилоруна стада, по којој је наш Лека Капетане дизао своје злаћане дворе, а по којој си ти, нетјаче мио, Југовић Дамјане, сејао пшеницу бјелицу, а твој се свилени алај барјак лепршао, ујкин мјезимче, Југовићу Бошко.

Тако је то у књиза Вјечности уклесано било, да се збуде писаније више.

Здрави сте ми браћо и дијецо моја и весели данас и до вијека!

Здраво Јуже, мој премио зете, ој Богдане моја жива жело, жртве наше не остане пусте.

Ој Милоше моје десно крило, Обилићу тврда вјеро моја, војеводство васкрснуће твоје, у Мишићу од Рудника Змају.

Здрави сте ми мој китни ђердане, здрави сте ми моја круно златна, Косанчићу, Топлица Милане, дивна браћо девет Југовића, сустижу вас Југовићи нови.

Црни Ђорђе, мој посинче врли, буди Јанка, Чарапића Васу, Хаџи Ђеру и Хаџи Рувима, попа Луку и Матију проту, и Миленка и Петра Добрњца, Хајдук Вељка, Станоја Главаша и Стојана — Змаја од Ноћаја — зора руки, да освјежи, да цјелује, осветнике нове тиће — Карађорђа звијезда сваће!

Нема дана без очњега вида; нема смрти без суђена данка, васкрсења не бива без смрти.

Здраво, здраво!...

А кад царска рјеч на светитељским уснама гасну и заниједи, из Ловћенског светишта, из планинске „свјатаја свјатих" славујским митополијем заикташе струне и одјекнуше испрекидани звуци на злаћаној лири митрополског пјесника — Кнеза:... Обилићу, Синђелићу, заточнике осветнике, мученике, бесмртнике, гле, Српкиње и сад рађу!... мрачне, густе помрчине не могоше свјетлост скрити... јер витештвом, благородством, и херојством Србство дише... бјежи грдна клетво с рода, завјет Срби испунише!

Онда било сад се спомињало... а на половину половине вијека и повише мало, три године само, од тог срећног и значајног дана, о годишњици његовој која данас пада, наше се српске груди милом и поносом напуњу и, свијесни свог дуга, поште, признања и истинске љубави и оданости које нас нераздвојном везом везује и у несрећи, и у хаљама и у недаћама, и у слави и у погибији за нашег младог и Узвишеног Вожда, ми Му се кунемо и преклињемо и овом згодом на вјерност, док нам под грлом куцало буде; а из наше разбрагане душе отимље се и понавља свет завјет Њему у аманет: Александре славни, Господару главни, ми смо се заклели Тебе бити вјерни, Ти с нама ми с Тобом и у ватру и у воду...

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 29. априла

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром одбили напад једног непријатељског одељења пешадије у области села Зборског.

Рим, 29. априла

Званичан извештај. — Македонски фронт: Један непријатељски препад на наше положаје на коти 1050 пропао је потпуно под нашом ватром.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 29. априла

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи јака артиљериска ватра трајала је непрестано на целом реону Гривена и Мају Реневала. Француске су трупе извршиле северно од Гривена један препад, који је донео 15 заробљеника.

Једна почесна операција, северо-западно од Орвије—Сорел, донела је Французима врло важан терен; 39 заробљеника и више митраљеза остали су у њиховим рукама.

Један непријатељски противнапад потпуно је пропао под француском ватром.

Француска одељења извршила су исто тако више препада на непријатељске линије а особито југо-источно од Монзинјеа, северно од Тијекура, на сектору Шампињел и у Воевру. Французи су задобили заробљеника и запленили материјала.

На осталом делу фронта ништа важно.

Званичан извештај од 23 часа. — После једне врло жестоке артиљериске припреме, Немци су јутрос напали са нарочитим нападним трупама француске положаје код шуме Ла Гон, југозападно од Мају-Реневала. Пошто су, потпомогнути маглом, били успели да зауму северни део шуме, били су одатле истерани сјајним противнападом француских трупа које су потпуно повратиле своје положаје. Немци су претрпели врло тешке губитке и оставили су Французима око стотину рањених заробљеника, 15 митраљеза и ратног материјала. Врло жива артиљериска борба у области Орвије Сорел. На осталом делу фронта дан је прошао на миру.

Лондон, 29. априла

Званичан извештај. — Напад, који је непријатељ покушао у близини Невил Витас, одбијен је. Ништа важно да се забележи. 27. априла облаци и магла спречили су сваку ваздушну активност до 15 часова, а после, пошто се време разведрило на једном делу фронта, ваздушна активност била је врло јака све до доцан у ноћ. Више од 14 тона експлозива бацили смо на Перон, Бапом, Тиел, Дуе, Зебрић и докове у Бриџу. Непријатељски аероплани били су врло активни и напали су на наше аванџатичаре више пута. Осам немачких апарата оборено је у ваздушној борби а шест других приморано је да се спусте. Девет наших аероплана недостаје. Један наш аероплан, за који је било јављено да је изгубљен 24. априла, вратио се после.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 29. априла

Званичан извештај. — У долини Арсе у току ноћи 26. априла, после живе и храбро вођене борбе, наша пешадија и јака одељења напала су на један вис који је био врло добро утврђен на брду Корзо, заробили су 100 непријатељских војника, 2 топа, 4 митраљеза и ратног материјала.

Борбе патрола у току јучерашњег дана између језера и у долинама Френцела и Орника. Непријатељ нам је оставио неколико заробљеника. Јака ваздушна активност.

Један наш дирижабл бацио је једну тону

експлозива на железничку станицу Матарело. Три непријатељска аероплана била су приморана да се спусте, а један ставни балон запалиља су енглески авијатичари.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — Како листови јављају, посланик Вилсон Вилт намерава да изнесе у скором времену пред парламент нови пројекат закона, који ће увести обавезну помоћну службу у војсци свих неудатих девојака од 18 до 31 године.

—

Париз. — Јављају из Берлина да се у пантермантистичким круговима диже велике тужбе против Аустрије, која је врло слаба у погледу настављања рата.

—

Генерал фон Либерт јавно испољава свој бес у „Тегляше Рундшау": „Ааај, не допадамо сваког дана вести о новим подвизима наших савезника Аустријанаца; није само могуће непријатељу да позове довољне француске и енглеске и да их шаље у Фландрију него му је још омогућено да тамо шаље и италијанске дивизије. Тако дакле све више Немачка сноси сву тежину рата.

—

Лондон. — Удружење трговачке флоте јавља, да су трговачке лађе у току прошле године превезле: 13 милиона људи, 25 милиона тона материјала, 51 милион тона зејтина, угља и горива, 2 милиона коња и мазги, 100 милиона товара жита, 7 милиона тона железа.

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

Париз. — „Хавасова Агенција" саопштава: Испитујући ситуацију, војни се критичари сви слажу у томе, да ће Немци почети нову офанзиву на западном фронту. Неки од њих доказују да је мора на снага немачких војника јако опала и износе као доказ многобројна дезертирања немачких војника уочи скорашњих напада.

Други пак критичари износе да Немци концентришу велике снаге на појединим секторима. Верују да ће непријатељ поновити напад са свежим снагама. Међутим, сви су критичари убеђени да ће и овај немачки покушај претрпети слом. Сви понављају да ће Амијен за Немце бити други Верден. „Ехо де Пара" верује, да ће Немци вршити напад на Ипру, а „Журнал" тврди да ће идући напор Немаца бити уперен на сектор где се спајају англо белгијске трупе.

Цирих. — Пуковник Фејер пише у „Журналу де Женев": Нико не може веровати, да су Немци, концентришући огромне снаге на западу, хтели споредне циљеве: они су хтели да разбију непријатеља и да овладају Паризом и морем. Немци нису успели да разбију непријатеља него су се морали зауставити. Били су смислили један наполеоновски маневар; Амијен је требао да буде Шарлроа из 1815; они нису постигли свој Шарлроа. Да би дошли ово постигли, они су почели помоћне операције јужно и северно. То је већ био неуспех. И овај маневар пропао је. Немци се враћају на Ену и Оазу; и ту не успевају. Као 1914. на Марни, и сад су Немци промашили циљ.

Лондон. — Енглески дописници са француског фронта јављају, да већ недељу дана Немци концентришу између Араса и Амијена огромне снаге за напад. Могуће је, да ће Немци покушати да новим и последњим ударом заузму Амијен. Дописници јављају, да савезничка команда не може бити изненађена.

Лондон. — Све показује, да ће Немци ускоро обновити обустављену офанзиву. Макензен је познат, да предузме команду на место кронпринца Рупрехта.

ОСТЕНДЕ И ЗЕБРИЏ ЗАТВОРЕНИ

Лондон. — Енглеска морнарица запрешила је с успехом своју операцију затварања лука Остенде и Зебриџа, потопивши стару крстарицу „Виндиктив" између насипа на уласку у Остендску луку. Енглеске лађе вратиле су се претрпевши врло лаке губитке.

Успех пред Остендом нов је доказ потпуног блокирања Зебриџа, јер би у противном случају немачки сумарени и дестроајери били одбили овај нов наш напад. Пошто су луке Зебриџа и Остенде потпуно затворене, излаз у Северно море за немачке сумарене и дестроајере биће Елба која је на 320 миља северније од Остенде. Врло ће им бити тешко да се ослободе лађа које су потопили енглески авијатичари, јер ће они непрестано моћи да туку раднике на послу.

КЊИЖЕВНОСТ

Иво Ћипико

ЖЕЂ

(2)

Витомир стиже до бреста и склони се испод њега. Његова сенка пушком о рамену испрекидала се са сенкама зелених грана старога дрвета и у њима се изгубила. А око њега царује светла ноћ, пуна погушених гласова и зрикаваца. У њој разнолико уобличене стене, посуте кршевитим пољем, негде у гомили, изгледају, као по легла стада оваца, негде као крупна стока на паши, негде у полусени, усамљене, као горостаси на стражи, у смежураној, пространој кабаници. Витомир неко време, пажљиво омера око себе, па се упути у смиљеноме правцу. Из близа, гунђајући лагано и благо, јави се жубор воде. У месечевој светлости, отичући вода се блешти и предена као живо сребро и наглим се преломом губи у сени. Витомир клече пред врело. Протаре руком сува уста и окретно пригну се да се пићем напије. Али у ономе часу кад на своме челу осети свежи додир воде, пуче пушка и смртно га рани.

...Умире, леп, јак, витак као јасенова шипка, у бујноме пољу ожарену врелим пополдневним сунцем, када пуно лето око њега уз разиграно цврчање цврчака слави свадбу топлоте и светлости! По шатору, у провалијама, опрашају се лахором потресене јаворове зелене гране са широким срцоликим лишћем и трепере над рањениковом главом и грудма. Ћутке гледамо Витомира како се од бола превија и грчи, и патимо што му помоћи не можемо.

— Чича, леле! ја умрех! — каза стрицу и окрете се на леву страну. Поред шатора пролазе запослени болничари са белим кецељама, а у суседноме шатору опорављени болесници да убију досаду врелога летњега дана, играју се карата, на махове чује се смех и жива оштра реч. Рањеник кретом руке показа на сагорела сува уста.

— Не сме да пије! — каза болничар.

Витомир подиже руку под главу. Његове прстране груди у сиртним трзајима као да ће да се отргну од витких, јаких бокова...

Гледам, како се до пре малочас живе, крупне очи постепено гасе; светлост живота из њих измиче... Лице бледи, дужи се, а јако тело, у оти мању, трза...

Чича стиже да упали свећу.

Тога часа у шатор уврати неки млад сељак, бос, голокрак, са мотиком преко рамена, погледа радознало у рањеника и изиђе да поврне воду у своје набрекле помодреле кукурузе. У суседноме шатору осетише сирт. Она је, ту, у бујноме вреломе пољу скривена: вреба! Престаше падање карата; играчи мрки, озбиљни, гледају преда се...

Око шатора жубори наврнута вода, лагано шуште кукурузи, цврче цврчци — и за братом јеца брат Радован.

Болничар испружи мрца на леђа, прекрсти му руке преко груди: веза их канапом, склопи уста и њих веза. Мени дође да му кажем: — Не везуј те негда слободне, јаке руке, сапеване да тимаре стоку, да плугом управљају и да пред црквом са најлепшом девојком, бесно, коло поведу... Не склапај чиста уста, пуна белих, здравих зуба, сагорела, незасићена наслућеним сластима живота, жедна планинских вода и девојачких пољубаца рођеног краја, у чијим угловима патња, бол и грч царују. Та уста ни у очајним сиртним мукама не упиташе: — Зашто? Остави слободна отворена та уста, не видиш ли да на њиховим пребледелим уснама још лебди ненаречена, задржана тешка реч, — ћутке у гроб понесена.

Њујоршки „Србобран“ бр. 436. од 15./2. 1918.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 120. ПОНЕДЕЉАК 30 АПРИЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 30. априла

Српски званичан извештај. — У области Доброг Поља и јужно од села Градешнице, наше јуришне трупе извршиле су ноћас успешне препаде на непријатељске ровове и пошто су непријатељу нанеле губитке ручним бомбама, вратиле су се у своје полазне ровове.

Солун, 30. априла

Француски званичан извештај. — Сукоби патрола на фронту на Струми свршили су се у нашу корист. Једно непријатељско одељење које је покушало да нападне на наш истакнути положај у области Зборског било је разјурено. Две непријатељске извиднице одбијене су на лакту Црне Реке. Северо-источно од Битоља, непријатељ је покушао, али без успеха, два препада на наше прве линије, претрпео је губитака и оставио нам је на терену материјала. Бомбардовали смо више пута непријатељске логоре нашим ескадрилама.

Грчки званичан извештај. — Фронт на Струми: Слаба артилеријска активност с једне и с друге стране.

Фронт на Вардару: Обична активност пешадиских патрола. Јача активност артилерије на разним тачкама нашег сектора. Наша тешка артилерија порушила је непријатељска утврђења.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 30. априла

Званичан извештај од 15. часова. — Јако бомбардовање у области западно од Маји-Реневал.

Непријатељски напад на нове положаје француске, северо-источно од Орвиje-Сорел, потпуно је пропао. Француска ватра нанела је непријатељу велике губитке који је оставио Французима заробљеника.

Артилеријска борба била је врло јака на десној обали Мезе на сектору шуме Коријер-Шамбрет.

На осталом делу фронта ноћ је прошла на миру.

Званичан извештај од 23 часа. — Целог дана врло жива артилеријска ватра у реону западно од Авра. Никакве пешадиске акције.

На осталом делу фронта ништа ново.

Лондон, 30. априла

Званичан извештај. — Успешном локалном операцијом, коју су извршили 29. априла, Французи су побољшали свој положај северно од села Кемела и заробили су око стотину непријатељских војника. Непријатељски препад био је одбијен у јутру 28. априла, код канала Ипр—Комин. Ми смо задобили неколико заробљеника и запленили митраљеза у току ноћи у сукобима патрола код Метерема.

Непријатељска артилерија била је врло жива у току ноћи 28. и рано у јутру 29. априла, на сектору Анкра и јужно од Албера на нашим истакнутим положајима источно од Ляса и јужно од Вурмезеле.

Један енглески брод за постављање мина потопљен је од немачког сумарена 23. априла. Два официра и 13 војника недостају.

Доцнији извештај. — 30. маја сем обостране артилеријске активности ништа важно.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 30. априла

Званичан извештај. — Акције патрола дуж

планинског фронта. Једна наша извиђачка патрола напала је на непријатељски истакнути положај на брду Орсо, уништила посаду у живој борби на нож и запленила један митраљез. Друге наше патроле растеране су у области Соларолo непријатељска одељења, нанеле им губитака и донеле ратног материјала запленьеног у зони Асолона. Непријатељска одељења одбијена су ватром са наших истакнутих положаја северно од Монтела (на извору Ноче), северно од Брентоника (долина Лагарина) и на падинама брда Шпиц (десна страна долине Бренте). Артилеријске борбе ту и тамо у долини Арсе, у долини Бренте и дуж Пјаве. У ваздушним борбама оборили смо седам непријатељских аероплана.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — Ратно веће упутило је телеграм г. Кејесу команданту Дувра: „Земља дугује вама, официрима и војницима који су под вашом командом најтоплију захвалност за успешни рад који ви вршите за уништење сумаренске опасности у његовој бази. Затварање Остенда прошле ноћи врхунац је ваших храбрих подвига. Цела земља вам срдачно честита."

Цирих. — Резервисти румунске војске који су пуштени на одсуство приспели оу у Букурешт и извршили су једну манифестацију против Немачке кличући Савезницима.

—

Женева. — Бугарска тражи у Тракији све до Чаталџе.

„Берлинер Таглат" напада бугарску халапљивост и говори да Аустрија сматра да је она заузела Добруџу, а ако Бугарска хоће да је има, треба да и она пристане на уступања.

—

Атина. — Савезничка штампа пише са индигнацијом о букурешком миру, који директно гуши Румунију и потпуно је подјармљује под централне власти. „Ом Либр" (лист г. Клемансоа пише, да уговору фале потписи Савезника, да ће мач правде, који је бачен на теразије, уништити уговор и ослободити Румунију.

—

Париз. — Листови пишу о прошлом дану са највећим задовољством. Французи су повратили Гривен; поручник Фонк је оборио шест аероплана; затворено је пристаниште Остенде; америчко-француска манифестација братства. Уз ово долазе још неке чињенице које јучерашњи дан обележавају као одличан по Савезнике.

—

Париз. — Врло је интересантан исказ једног заробљеног немачког официра о разлозима који су натерали Немачку на ову офансиву.

Ми смо, вели официр, хтели да саршимо рат пре наступајуће зиме или, у најмању руку, нама је требало да извојујемо једну велику победу пре месеца септембра, да бисмо натерали наш народ да без противљења прими страхоте пете године рата.

—

Париз. — Јављају из Вашингтона „Матену": Парламенат је примио закон регрутовања и одлучио је да америкаиске трупе могу бити упућене на ма коју страну света.

ЂЕНЕРАЛ ГИЈОМА У ИНСПЕКЦИЈИ

Ђенерал Гијома, Врховни Командант Савезничких Армија на Истоку, прегледао је са ђенералом Анри, командантом француске војске на Истоку, области Водене, Кожани, Сјатишта, Влахо Клисуре, Касторије и Преспе.

Праћен на свом обилажењу од г. Илијакиса, генералног гувернера западне Македоније, чији је он гост био у Кожанима, био је врло топло примљен свуда и био је веома дирнут. У свим местима која је посетио, грађанске и црквене власти, а исто тако и народ и школска деца долазили су му у сусрет кличући Француској и Грчкој.

У Кожанима ђенерал Кондоратос, командант дивизије, представио му је први грчки пук, чије је врло лепо држање учинило одличан утисак. У Водени, Врховни Командант обишао је са великим интересовањем Реконвалесцентно одељење српске војске.

Исто тако обишао је и лађице на Преспи.

Ђенерал Гијома изјавио је да је врло задовољан оним што је видео у току свога пута. У суботу у јутру вратио се у Солун.

ЈУГОСЛОВЕНСКИ ПОКРЕТ

Берн. — Аустријска штампа у априлу месецу пуна је вести о југословенском покрету.

„Аз Ешт" доноси из Пеште један врло карактеристичан допис о стању духова које влада

у Хрватској и Угарској. Дописник скреће пажњу публици, да је прослава стогодишњице хрватског песника Прерадовића била замењена великим манифестацијама и немирима.

Хрватски Ђаци узнемирени због мера власти, напали су и продрли у Сабор и нису дозволили да се седница наставља. Мађарске школе су полупане.

У Босни су биле исто такве сличне манифестације. Званични лист коалиције дао је сам повстрек за манифестације у прилог југословенске заједнице. Сви Ђаци Хрвати, Срби и Словенци носе националне тробојке.

Цирих. — „Бечка „Нова Сл. Преса" тражи енергично хитне мере противу словенске опасности и испитује политичку сарадњу Чеха и Југословена са великим неспокојством и као велику опасност за монархију. Лист каже, да је ситуација у јужним крајевима монархије много озбиљнија, него што то публика и замишља.

Цирих. — Принц Виндишгрец, председник аустриског Горњег Дома, био је овлашћен од цара да направи споразум са странкама. Његов покушај је бедно пропао, нарочито са Словенима. Виндишгрец је поднео оставку.

РИМСКИ УГОВОР ПРОТИВ АУСТРИЈЕ

— Утисци и мишљења најутицајнијих учесника на Конгресу —

„Месаџеро" од 10. ов. м. доноси интервју једног од својих сарадника са г. Костом Стојановићем, српским народним послаником, бив. Министром Народне Привреде.

Г. Коста Стојановић, један од најпознатијих чланова Српске Народне Скупштине, казао нам је:

„Ми, српски посланици, који се налазимо у иностранству после пораза наше земље, били смо можда најрасположенији од свију што можемо да узмемо учешће на овом Састанку, а нарочито због говора Вилсона и Лојд Џорџа, у којима се излажу идеје, да се Аустро-Угарска одржи у животу и да се могу задовољити аспирације потиштених народа простом аутономијом.

„Ми смо већ знали, да аутономија, дата од стране Аустрије, не важи ништа, пошто та Царевина не трпи чак ни независност својих суседа и пошто је чинила све могуће, да спречи слободно развијање Србије и Румуније, претећи и слободном развијању Италије.

„Аустрија и Турска су од оних анакронизама, који не постоје у модерним принципима права и правде и у потпуној су противуречности са основним и здравим принципом народности.

Аустрија и Турска, служе само као оружје Немачке, која је хтела да загосподари Европом са брутланом снагом. У сагласности са Немачком оне су спремале и желеле овај рат, да би онтетиле развитак и мир народа.

„Велики демократски народи туку се, да би створили једну слободну Европи, у којој ће наћи своје место независне и потпуне државе италијанска, пољска, чехо-словачка, румунска и југословенска на место једне средњевековне државе, каква је Аустрија, на место овог органа немачке снаге. Надајмо се, да ће у садашњем рату латински народи, који се туку вековима, од битке на Ецију па до данас, уједињени са Словенима, за триумф принципа слободе, да триумфују дефинитивно над варварском надмоћношћу.

На балканском полуострву, најезде Немаца следују од првих векова хришћанства па до данас. Оне су долазиле са севера, са југа, пљачкајући и рушећи земље, а данас су обновљене са истим гвозденим и ми имамо разлога, да се обратимо нашим садашњим савезницима, културним народима, за одбрану наше народне независности.

Овај Конгрес је показао, најзад, да се могу потпуно ујединити све снаге, да се потуче заједнички непријатељ: и одлуке на њему донете, да би се отклониле све питање несугласице, које су као нештачке препреке давале могућности нашим непријатељима, да се користе нашом неслогом, осигуравају наш заједнички успех.

Од средњег века па све до данашњих времена владали су између мањих земаља пријатељски односи. Наша култура, наша уметност, наша литература су као култура, уметности, литература италијанска. При крају XIX и у почетку XX века била је Италија, она која је нас помогла.

„Јадранско Море је било увек заједничко италијанско и наше Море. Ми нисмо имали разлоге за сукоб. Пропаганда Аустро-Немачке је била та која је створила и представила свету тешкоће у циљу да то Море не припада ни Италији ни нама, пошто је Немачка та, која је желела, да господари њиме дугом руком преко Аустрије.

Она је рекла, да је немогуће да се ми споразумемо, пошто је желела, да нас раздваја. Вечни и непроменљиви темељ политике централних сила — „завади па влада".

„Ми се надамо, да ће сви наши Савезници, бити најзадовољнији овим споразумом између Италије и потиштених народности од Аустрије а нарочито између Италије и Југословена, чији су културни односи у прошлости велики и чија је Италија, преко Мацинија и Кавура, била учитељица у народних идејама, чије остварење или одбрана је увукла у рат противу Аустро Немаца све нас. Надамо се такође, да ће овај грозни рат уништити све предрасуде и потребе постојања једне државе каква је данашња Аустрија, са чијим ће нестанком нестати за увек уништени разлози узнемираваоца нашег Народа, као што ће са нестанком Турске, бити решено од стране Европе, Источно Питање".

БОМБАРДОВАЊЕ

— Писмо с фронта —

Положај ..... априла 1918.

Три часа је изјутра. Кроз провидне облаке пуни месец фантастично обасјава кршевите планине које окружују лакат Црне Реке. Свуд унаоколо влада дубоко затишје. На гребену косе позади наше колебе оцртавају се на сивкасто-плаветном небу силуете три коња. На једноме од њих јаши коњаник са пушком пребаченом преко рамена. То су коњи који ће нас за кратко време понети у артилеријску осматрачницу. Појахасмо, и пењање почиње. Месец нам озорава пут кроз стење. Коњи су већ свикли на ноћна путовања. Корачају сигурно и не презају од фантастичних сенки које месец оцртава по земљи. Готово на самоме врху планине на једном каменитом масиву издваја се једна сенка: „Стој!", више она полугласно. Дајемо одзив стражи која нас извештава, да нас пуковник командант артилерије очекује.

Сјахујемо и пењемо се узбрдо за неколико стотина метара колико смо удаљени од самог врха. Ствар није тако лака, јер у место да ударимо стазом која води ка осматрачници, ми смо скренули преко њива. Сваког часа нам грози опасност да упаднемо у старе бугарске ровове, те успомене из огорчених окршаја који се дешаваху у овом пределу при крају 1916. год. Најзад стигосмо. Неколико сенки од глава се помаља тако рећи из земље. „Јесте ли добро спавали? Тачни сте. Скочите у осматрачницу", рече нам пуковник који се налази ту са својим штабом. Ускачемо у осматрачницу; нека врста велике рупчаге чији су зидови појачани наслаганим камењем.

Четири и по часа је. Планине, на истоку, почињу се указивати при првим светлуцањима дана. Официри пуше и гледају у своје часовнике. Не чује се никакав шум. Изгледа као да је све утонуло у најдубљи сан.

Од једанпут један брдски топић од 65, постављен недалеко од осматрачнице, испаљује један метак. Одјек прошарује суви пуцањ који испуњава целу долину пред нама. То је сигнал. Са свих страна топови свакојаких калибара почињу грмети. Њихова се зрна распрскавају над бугарским рововима. Експлодирајући, праћнела дају живу светлост. И топови са Флоке узимају учешћа. Њихове мује парају облаке који као да су се закачили о снежне врхове тога масива и чине јединствен утисак.

Лом је толики да заглушује. Непрекидна грмљавина у којој се ипак распознаје звижданье зрна малог и кобно урликање пројектила великог калибра, који пролећу преко наших глава. Изненађени, Бугари врло ретко одговарају на тај потоп од ватре и челика, али очајно пуштају ракетле које образују велике светле звезде које се стропоштавају у долину. Боје се да Срби, заштићени својом артилеријом, не упадну у ровове војника Фердинанда Подлог. Њихови митраљези непрекидно дејствују.

Пуних 15 минута српски топови бљују смрт у бугарске линије. Војници са српских објавница причали су нам да су за време бомбардовања слушали запомагање и јаук бугарских рањеника. Сада је све свршено. Мртва тишина влада у тој долини док зора руди.

Прилично је хладно. Пуковник нас позива на прну кафу коју су посилни приготовили на ватри у телефонистовом заклону.

Дан све више осваја. Појединн заноћени славуји још извијају своју песму док врапци у велико цвркућају. Силазимо са планине и враћамо се у стан да мало починемо. Пролазимо поред једног великог оруђа које је завршило своју задаћу. Артилерци га с љубављу чисте и уређују. Бугари мирују. Колико ли је њих који сада жале лудо издајство њихова народа?

„Телеграф" Р. А. Рајс.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 121. УТОРАК 1. МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 1. маја

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром растерали два непријатељска одељења пешадије, која су у пределу Кравице покушала да се приближе нашим роровима.

На левој обали Црне Реке наше јуришне трупе извршиле су препад на непријатеља, после чега су се вратиле у своје ровове.

Солун, 1. маја

Француски званичан извештај. — У селу Салмак једна коњичка извидница растерала је једно бугарско одељење.

Српске трупе извршиле су врло успешне препаде на непријатељске ровове и нанеле су непријатељу губитака.

На лакту Црне Реке два покушаја бугарска да нападну на наше линије пропала су под нашом ватром.

Савезнички авијатичари бомбардовали су магацине у области Демир Хисара, логоре код Полчишта и авијатички логор у Ресни. Један непријатељски аероплан оборен је код Ливунова.

Грчки извештај. — Фронт на Струми: Обична активност пешачких патрола и обостране артилерије.

На Вардарском фронту ништа важно.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 1. маја

Званичан извештај од 15. часова. — Обострана артилеријска активност на неколиким тачкама фронта северно и јужно од Авра.

У Лорену француска одељења продрла су у непријатељске линије северно од Номени и довеле су заробљеника.

У области Сен Дие један непријатељски препад пропао је под француском ватром. Иначе ноћ је прошла на миру.

Званичан извештај од 23. часа. — Никакав важан догађај сем јаког обостраног бомбардовања, особито на обема обалама Авра.

Лондон, 1. маја

Званичан извештај. — Непријатељска артилерија је била доста јака јутрос северно од Сера; исто тако била је активна целог дана на јужном делу енглеског фронта и на сектору северно од Кемела.

Сем тога ништа особито.

Наши су аероплани у вези са артилеријом извршили врло важна летења. Више од 8 тона експлозива бацили су на војне циљеве у близини Менена, Армантјера и Ла Басе и на докове у Бриџу.

У ваздушној борби оборено је 6 непријатељских аероплана. Један наш аероплан недостаје.

У току ноћи бацили смо 14 тона експлозива на станице Дона, Маркоина, Шона, Бапома, Перона и на докове у Бриџу.

Један наш аероплан није се вратио.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 1. маја

Званичан извештај. — У току ноћи 28. априла, после јаке артиљериске припреме, непријатељ је напао на наше положаје на брду Корно; задржан је нашом ватром. Нашим противнападом био је приморан да се повуче са великим губит-

цима. На осталом делу фронта обична активност артилерије и патрола.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — Банкет енглеско-америчког новинарског удружења претворио се у савезничку манифестацију. Енглески амбасадор рекао је, да ће јединство команде ићи најсигурнијим путем ка победи и да ће се тај пут брзо прећи. Амерички амбасадор одао је хвалу Вилсону, који је повео своје сугрђане да проливају крв за ствар Правде. Пишон је потврдио, да ће народи Америке, Француске и Енглеске, поштo су постали браћа по оружју, задобити јединством своје воље праведан и потребан мир.

—

Лондон. — Доњи Дом је решавао о Асквитовом предлогу, да се именује анкетни одбор за решење афере ђенерала Мурисе. Лојд Џорџ је говорио против тога захтева и бурно је позиван. Предлог је одбачен са 295 против 106.

—

Лондон. — Лорд Керзон је изјавио: Велика Британија је стуб и бедем савеза који брани слободу света. Садашња влада је дала највећи ратни напор забележен у историји Енглеске. Џорџов одговор на оптужбе потпун је и успео. Цела земља и сви савезници претпостављају Лојда Џорџа свима друговима.

—

Њу-Јорк. — Бекер је званично изјавио, да у Француској сада има више од пола милиона америчких војника, а да ће их до краја 1918. године имати милијун и по.

—

Царих. — У бугарском Собрању изјавио је посланик и бивши министар Апостолов: да бугарски народ почиње отворено да истодује противу данашњег тешког стања у земљи и продужења рата, јер је свима познато да ће задржати окупиране територије.

—

Рим. — „Трибуна" јавља да се наставља концентрација немачких и аустриских снага на западном фронту. Мисли се да ће нова офанзива бити поверена Макензену и Белову. Напад би морао да буде управљен против Амијена и Ипра.

—

Лондон. — Немачка је врло узнемирена због Арабије и Палестине, како се види из чланка који објављује „Форверц" а који је написао пуковник Гетке.

Он пише, да, ако Енглези успеју да пресеку железничку пругу код Хеџаса, Арабија ће бити по свој прилици изгубљена за Турску због тога треба обратити врло велику пажњу на борбе у Палестини.

—

Амстердам. — Лист „Ле Нувел" јавља, да је прошлог уторника кроз поседнуту Белгију провезен један сав разлупан велики топ који је бомбардовао Париз.

Крф, 29. априла

Лист „Минхенер Лецтере Нахрихтен" јавља да је унутрашња ситуација у Аустрији врло критична због владине одлуке да се одложи Рајхстаг до 5. јуна и због мера које се морају предузети против Чеха и Југословена.

Сматра се као сигурно да ће сви словенски министри дати оставку. Кабинет Сајдлера биће због овог факта приморан да да оставку.

РИМСКИ УГОВОР ПРОТИВ АУСТРИЈЕ

— Утисци и мишљења најутицајнијих учесника на Конгресу —

Пре но што се стигло на један терен да нашињет потпуног, поштеног, искреног, пријатељског и тесног споразума између наших политичких личности и најизнатијих представника Југословена, постоје су велике разлике у мишљењима и изгледало је, да ће се изродити велике тешкоће за споразум, нарочито са г. Трумбићем. Данас све то припада прошлости.

Г. Трумбић, од кога смо тражили такође, да нам каже своје утиске, рекао је:

„Не бих знао, да вам кажем ништа боље од овога да смо постигли потпун споразум између нас и италијанских делегата и да сам ја врло задовољан. Од овог споразума ће се видети плодови, било у току било на крају рата, када се неће ићи за дипломатски сто за мир, неспремни и неповерљиви један према другима, јер ће представници својих Влада и својих Народа, носити конкретне програме, против којих не могу да важе тражиште једно створене и евенту-

алне интриге у последњем часу, које би покушали да створе наши заједнички непријатељи. Ми смо данас братски уједињени, држећи један другог за руке, и заједнички спремили у поштеном и потпуном споразуму будућност свију Народа потиштених и ослобођење свију територија, које ће нам са сигурношћу бити повраћене".

О РИМСКОМ КОНГРЕСУ

Париски „Тан" у броју од 13. априла (п.н.) пише о Конгресу Потиштених у Риму:

„Конгрес потиштених народа под Аустријом завршио је јуче свој рад. И ако је немогуће још сада у неколико речи проценити све политичке и моралне последице овог догађаја, већ се види да ће овакова манифестација бити од велике важности не само по народе који су били заступљени у Риму, него и по развитак целе Европе. На првом месту, најглавнији факт је тај што је било могуће сакупити у Риму представнике који се могу сматрати као овлашћени да заступају разне народности а од којих су поједини врло популарни и уживају јак престиж међу својим сународницима. Ово је у ствари био први експеримент међународног политичког конгреса који није био састављен од стручних дипломата него директно од народних представника. Ова нова дипломатија, која сачињава први пример онога што ће моћи да буде будућа дипломатија, није без оних погрешака услед којих су направљене замерке старој дипломатији: њена дискутовања су исто онако мучна као и код стручних дипломата; дискутује се дуго о речима, о запетама; чак се понекад са исто онолико ината бране лична гледишта, а суревњивост према другима је исто онако велика; међутим овде се уноси једна вера, топлина, жеља за крајњим споразумом, које најзад превазилазе несporазуме и умирују све личне насртаје.

Извесно је да ће овај римски конгрес имати великог одјека не само у словенским земљама, него и у целој аустро угарској монархији па и у целоме свету. Он ће обелоданити праву ситуацију оних који се боре за независност својих угњетених земаља. Најзад, оно што је важно у овоме конгресу, то је што је он одржат у Риму и у Капитолу, у присуству сенатора и посланика који престављају све интервенционистичке партије, и пред писцима и публицистима од јаког утицаја као што су Гуљелмо Ферерo, Салвемини, Борте-зе, Амендола и други. Ово активно учешће нове Италије на конгресу даје истоме један специјалан значај, не зато што би Италија хтела да заузме надмоћнији положај у овој ствари, него зато што је она, по своме географском положају, најзаинтересованија у будућем развитку ових нових народа који се налазе на самој граници Италије и на Јадранском Мору. Познато је, да су тешкоће и зебње биле доста велике и да је споразум постигнут после доста дуге припреме и многобројних састанака између г. Андреје Тора и г. Трумбића. Услед тога и јесте најзначајнији међу документима који су произишли из овога конгреса онај, који представља решење односа између Италијана и Југословена."

СЛОВЕНСКИ ПОКРЕТ У АУСТРИЈИ

— Декларација чешких чланова Горњег Дома —

Женева. — Бечки листови објављују декларацију чешких чланова Горњег Дома, која је изазвала читаву сензацију. Ево главнога извода. „Понављамо наше старе захтеве за независну државу, основану на историјском праву, ојачаном природним правом свих народа да одређују слободно своју судбину. Ми енергично и једнодушно одбијамо гледишта и пројекте владине, који иду на то да реше национална питања чешке краљевине према тежњама и на корист једнога другог народа, упозоравамо најозбиљније Владу на ово, нарочито с обзиром на сву тежину и озбиљност времена које преживљујемо. Изјављујемо отворено: да тешке последице таквога рада неће моћи бити оправдане ни пред судом нашега доба, нити пред судом поколења".

Цирих. — Јављају из Беча: Краш, министар финансија поводом питања, које му је упутила немачка национална странка о бунтовничком држању чешких трупа на италијанском фронту, изјавио је, да је издајство остало без опасних последица услед држања осталих трупа.

Берн. — Ситуација у Аустрији стално је врло критична, нарочито у Чешкој, Галицији, Истри и Југословенским земљама, где покрет за ослобођење узима врло велике размере. Влада помишља да шаље трупе да уведе ред, али Пољаци не допуштају да се на тај начин угуши покрет, и најављују да ако Сајдлер изврши ову ствар,

они га неће вине помагати у Рајхсрату, чиме ће учинити да влада буде у мањини и да јој се онемогући рад у Рајхсрату. Сајдлер има или да поднесе оставку кабинета или да уведе диктатуру.

НЕМАЧКА СУМЊА У СВОЈУ МОЋ

Лондон. — „Дели Мељ" објављује једну наредбу ђенерала Луденгорфа у којој се говори, да треба оставити систем нападања у масама „због великих губитака које тај систем доноси".

То је још један доказ како су били огромни губитци немачки на западном фронту.

Цирих. — Последњих дана целокупна немачка штампа променила је тон. Престали су са писањем о неким победама на западном фронту и говоре да је време за један частан мир. Пангерманска штампа истиче, да је могуће доћи до задовољавајућег мира за све ратујуће стране и да би требало прекинути даље крвопролиће на западном фронту. Неутрална штампа опширно коментарише ове појаве код немачке штампе.

ПОДЛИСТАК

НАСЛЕДНИК РЕГЕНТ НА ФРОНТУ

— У „Војничком Позоришту Југословенске Дивизије" —

(Писмо с фронта).

Велику част и Високог Госта имало је наше позориште 27. априла у вече. По четврти пут, а по највишој жељи, даван је Јанков „Ђидо". Пред сам почетак игре стиже глас да се очекује Њ. В. Престолонаследник, што још увећа иначе велики број посетилаца.

И савезнички суседни логори се испразнише и наши француски другови појурише листом, да и они узму учешћа у реткој забави, да виде и поздраве Српског Принца-Регента и „Вожда."

Тачно у 20 часова стигао је аутомобилом Њ. В. Престолонаследник, у пратњи свог ађутанта, пуковника г. Јеше Дамњановића, Маршала Двора. На челу свога штаба дочекао га је Командант наше дивизије поздравом, а по том свеколика војска са громовитим и трократним „Живео!..." — А кад музика одаде почаст Високоме Госту народном химном, из две хиљаде грла проломи се:

„— Живео Југословенски Краљ!"

То беше поздрав војника Југословенске Дивизије своме вољеном Вођи, свом будућем Краљу...

Затим се дигла завеса и почео комад „Ђидо" је овог вечера био више но икада дотле — „Ђидо", витешки понос Мачве и Србије, пред узорним представницима изгнаничког Словенског Југа, из катастрофе изнесен на Заставама Части, у крвавим али несаломљеним срцима...

У насловној улози каплар Раја Бајић, глумац, у плаховитој песми младости славио је светлу прошлост Мачве, док је редов Станојевић-Шуњур, глумац, наша велика симпатија, у улози „Маринка" уметнички укрсавао страсти и части њене цветне младости.

Глумац Јовановић „Максим", кандидати: редов Тошић „Љубица", ђак поднаредник Јосић „Станојло", редов Лазић „Свештеник", каплар Маринковић са три улоге кроз шест слика, као и остали, с великим жаром и полетом, савршеним маскама, погођеним костимима, игром, песмом, хором и колом, — допунили су уметничку илустрацију тако дубоко урезане нам у срцу слике...

Комад је испраћен Бранином песмом „Србија нас чека", коју је одекламовао каплар Бајић, још у костиму „Ђиде", поздрављен дугим и бурним аплаузом...

Своје задовољство изразио је Високи Гост топлим честитањем Команданту наше дивизије, а посебице: капетану г. Радосављевићу, директору позоришта, на знаначкој спреми комада и уложеном труду, и даровитом композитору и капелнику дивизијске музике г. Урбану, на дивно изведеној музичкој илустрацији наше прошлости и садашњости...

А сутра-дан, у знаку високог одличја, од Краља је пао и — Краљевски дар војницима позоришта и музике, а позоришту помоћ и богата гардероба...

28. априла 1918.
Бојиште. Д.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 122. СРЕДА 2 МАЈА 1918. ГОД. ГОД V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 2. маја

Српски званичан извештај. — 1. маја јача ватрена активност у области Сокола и Ветреника.

Солун, 2. маја

Француски званичан извештај. — На више тачака фронта борбе артилерије и патрола.

Енглески авијатичари тукли су построје и магацине у области Рупела, Демир Хисара и Середа.

Грчки извештај. — Вардарски фронт: Обична акција патрола и жива акција непријатељских патрола.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 2. маја

Званичан извештај од 15 часова. — Француске патроле, које су дејствовале северно од шуме Хангар у правцу Курти и западно од Мезе, задобиле су заробљеника.

Французи су успешно одбили један непријатељски препад на истакнуте положаје северозападно од Оријe Сорел.

Врло жива артилериска борба у Шампањи и на сектору Бит ди Менил и у Вогезима.

Један непријатељски покушај северно од Сешта пропао је под француском ватром. На осталом делу фронта ништа ново.

Званичан извештај од 23 часа. — Повремена артилериска ватра на сектору Гривена. Француске батерије растерале су непријатељска прикупљања и коморе у области Мондидјеа и на друму Ноајон—Гискар. У Шампањи, један немачки препад у области Бит ди Менил потпуно је пропао под француском ватром. На осталом делу фронта дан је прошао на миру.

Лондон, 2. маја

Званичан извештај. — Јутрос, после јаке артилериске припреме, непријатељ је напао на фронту по дужини од једне миље од пралике, југозападно од Морланкура, и успео је да на једној тачки продре у наше ровове. Свуда на осталим тачкама напад је био одбијен и непријатељ је претрпео велике губитке. На месту, где је непријатељ био успео да продре у наше линије, непосредним противнападом аустралијанских трупа био је одбијен и потпуно је успостављена наша линија; заробили смо више од 50 непријатељских војника а наши губитци су врло лаки.

Северно од Кемела непријатељ је напао у правцу Клајфиршпитрата, али су та француске трупе одбиле. Сем тога ништа важно.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 2. маја

Званичан извештај. — Непријатељски покушаји да понови напад на брдо Корно и у долини Арсе и да се приближи нашим линијама на коси Казино (северно од Алтисима), у долини Калчино и у долини Орник потпуно су пропали под нашом ватром. Наше и енглеске патроле извршиле су извиђања у село Педескоја (долина Астика) и на ровове пред Аве (јужно од Азијага) и нанеле непријатељу губитке.

Јаче артилериске борбе у области Тонале, долини Лагарина, на брду Азолоне и северно од Монтела.

Авијација: Оборено је 11 непријатељских аероплана у ваздушним борбама.

Енглески авијатичари бомбардовали су с успехом утврђења код Азијага.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Рим. — У Аустрији Сајдлеров кабинет, због концесија учињених Немцима и пројекта административне поделе Чешке, наићи ће на велики отпор Словена. Распуштање парламента изгледа да неће бити могућно избећи. Више бечких листова мисле да ће издржљивост Аустрије, која је због свог економског положаја већ ослабила, бити потпуно сломљена.

Лондон. — Јављају из Токија, да је образована сибирска влада, чији су шефови антимаксималистички генерали Еверт и Семјонов.

ПОТЛАЧЕНИ НАРОДИ

Париз. — Клемансо је примио јуче председништво конгреса потлачених народности Аустро-Угарске, који ће се ускоро одржати и у Паризу. Представници разних народности представљени су Клемансоу од Франклина Бујона, председника парламентарног одбора за спољне послове. Били су Чехо-Словаци: Бенеш и Сухрава; Пољаци: Сејда и Залапки; Румуни: посланик Лупу и сенатор Драгическо; Југословени: Кнез Војновић.

Клемансо је изјавио делегатима најживље интересовање за конгрес народности у Паризу и дубоку симпатију Владе за ствар потлачених народа.

ЧАСТ ФРАНЦУСКОЈ!

(Писмо из Париза)

Париз, 25. марта

Париз је свечанији можда него на дан заузећа Бастиље. Он је ведрији него после Марне и Вердена. У њему се тек сада, боље него икада огледа велики дух Француског Народа.

Први зраци пролетњег сунца са првим знацима новог живота у природи донели су му нову жељу смрти, јаче и страхоте нове и последње битке. И као што мирно и тихо легиони синова Француске иду да на обалама крваве Соме плате данак Човечанству и Републици, пуни вере и поуздања у нов живот који се за потомке спрема искупљује, — тако и Париз мирно и тихо чека и унапред се радује новоме сунцу, које ће бити сјајније и лепше него и ово пролетње.

А непријатељ ништа није пропустио, чиме је мислио да може да поколеба морал француске престонице. Сва паклена оруђа ставио је у покрет да сеју смрт међу невину децу и жене посеје страву међу њиховим оцевима и мужевима. Али шта? Жене и деца спремни су да погину на свом рођеном огњишту, чекајући оне који се тамо на Соми грле са Славом; а они на Соми падају витешки бранећи њих, која ее оружа поуздањем и стрпљењем. Дивна хармонија душа и срца свију који се поносе именом Француза данас се испољава као ретко када. Јер само велики догађаји могу да произведу велике манифестације духа. А Немац хоће да убије тај дух, јер га се боји више него оружја.

Први дани немачког напада на енглеском фронту дочекани су у Паризу са исто онолико одушевљења са колико је некада, оних лепих новембарских дана 1914. године, дочекан код нас глас да су Аустријанци пребачени на другу обалу Дрине. „Почели су — говорило се по Паризу. Толико боље, бар ће пре да буду тучени, бар ће пре да се сврши све ово." А даље како се битка све више развијала, у толико је поуздање постајало све јаче, све силније. И ево у моменту кад пишемо ове ретке, први наступ германске бујице задржани су пред Амијеном и Компијењом. Први знак умора већ се показао; прве успехе ветерани са Марне и Вердена већ су побрали као Мондидијера; прво крвало оправдање великог поуздања читаве нације већ је регистровано у низу славних историских догађаја, којих ће бити пуна нова француска епопеја.

И кад берлинска разбојишта нису могли ништа друго, два већ дана бију Париз из топова да и тиме јасно докажу још једаред да бес германски не штеди децу онда, кад не може ништа оцевима.

Варварин није стао! Он зна врло добро да се ради о бити или не бити. Кајзер је обећао кроз три месеца мир и победу. А не буде ли ни мира ни победе? Буду ли уместо тога само нова гробља, нове хекатомбе? Поновн ли се Верден и Марна?... На то они у Берлину не смеју ни да мисле, али се на то спремају ови у Паризу. Дакле, бити или не бити... И после првог неуспеха варварин ће још једаред да збије

своје хорде и са отрцаном фразом: Gott mit uns послаће и њих на касапницу. То Французи знају и очекују. И они који из дана у дан постају све мање милитаристи и све више војници своје Отаџбине, Човечанства и Слободе дочекаће нове таласе тевтонске поплаве са Марсељезом и челичном вољом и решеношћу да док и један Француз живи Француска неће и не сме да буде побеђена. Немци се сећају шта значи дирнути у слободу једног народа, који је спреман за њу све да да. Они су ту науку добили код Београда и Смедерева. Но ако им је онда пошло за руком да једат мали и изнурени народ најпре опколе па онда, не да га туку, јер они на једном победом не могу да се похвале у борби против Србије, него да га због природне немоћности успешније одбране натерају на нечанички пут мука и части, зар мисле да је то исто могуће учинити са једним великим народом, са којим не може да се бије другачије него лице у лице, јер је Француска бар у толико повољнијем положају од нас, што за леђима нема неку Бугарску да је накајнички убоде ножем онда када се најмање нада.

Ако се у војсци за време рата огледа снага једног националног организма, у позадини је, несумњиво, његов пулс. По пулсу се познаје да ли је организам здрав и снажан. А пулс је Француске више чак него и одличан. Париз је најбољи пример.

Опште је убеђење да је ово последњи напор Немачке; опште је уверење да слом немачког нагртаја на Француску има да донесе мир Европи. То убеђење, и кад не би било тачно, храбри и даје полете. А кад се још узме да је оно готово до краја тачно?

Тешко је упустити се у нагађања о значају и консеквенцијама ове битке на француско-енглеском фронту. Но, без страха да ће догађаји да дезавуишу такве претпоставке, може да се каже да је ово једна од најодлучнијих битака у овоме рату. Задатак је огроман и његове консеквенције морају да одговарају његовој величини. А у томе предузећу лавовски део терета пао је на леђа Француске. Помогнута од својих савезника она ће да издржи до краја. И ми који у вредност, величину и снагу Француског Народа никада ни посумњали нисмо, можемо данас мирно да очекујемо славни свршетак започетог кршног дела.

Лепо је код нас речено: „Срећа је Србије што је у добром друштву". Да, срећа упркос свим несрећама. Јер да је Србија ма у ком другом друштву не би могла да буде спокојна за своју будућност као сада кад француски војник решава на бојном пољу судбину и свог и нашег народа. Сви догађаји, које је Европски Рат повукао на позорницу садашњице падају у сену пред џиновском борбом, која се води на француском и енглеском војишту. Два света данас се хрву. Ми знамо који ће да победи.

Српски војник поред свег свог неизмерног бола може да буде миран, поред све своје ненадмашне славе још више поносан, јер његов француски друг са исто оволико храбрости као и он некада ни Дрини и Сави а данас на Црној Реци, врелом својом крвљу пише последње стране савремене историје, чији ће епилог да буде: Слобода Човечанства.

Част Француској!... М. Хопе.

СЛОВЕНСКИ СОЦИЈАЛИСТИ ЗА ЈУГОСЛАВИЈУ

Рим. — Стигла је вест да су и словенски социјалисти пристали на програм националног уједињења Југославије. Лист „Аграмер Тагблат" пише да су словенски социјалисти на збору, одржаном у Љубљани 1. маја т. н., и хрватски социјалисти у Загребу, тражили уједињење Југословена.

На скупу у Љубљани говорио је посланик Копач, који је између осталог ово рекао:

„Уједињење и самосталност државна потпуно су логичан захтев социјалиста и природни захтеви народа који се у томе потпуно слажу и са средњим сталежом. Ако буде потребе да уђемо у борбу за стварање југословенске државе, демократија ће бити прва на извршењу своје дужности.

Међутим, борба међу разним народностима све више се шири и сам „Аграмер Тагблат" протествује против компромиса за изборну реформу у Угарској.

Председник напредњачке немачке странке у Чешкој изјавио је немешнику Чешке да ће борба, ако не буду извршени захтеви Немаца, бити све већа. Он је исто тако протествовао против владине одлуке да учини од Прага чист чешки округ.

Лист „Гадуј Дизи" доноси један манифест словачке странке по којем се Словаци наилазу интегралним делом чешко-словачког народа.

КРИЗА У АУСТРИЈИ

Из Беча јављају преко Цириха ово:

Сајдлер вели, да југословенско питање заиста постоји. Не зна, да ли ће једном постати југословенска држава, али то није искључено. О томе сад није могуће говорити, јер се то питање тиче не само Аустрије, већ и Мађарске и Чешке. Не може да каже, ни да ли би извесни аустријски крајеви могли припасти тој држави, али је једна ствар довољно јасна, а то је, да ако би таква држава постала, она би могла бити једино под скиптром аустријског цара и као саставни део монархије. Та држава не може бити створена на конференцији о миру, нити јој се могу приса-једињити крајеви, преко којих су остали аустријски делови везани за Јадранско Море. Истина је, и у тим крајевима постоје националне аспирације, те је природно, да ће и те југословенске земље бити узете у обзир.

Признаје, да би се Југословенима могли учинити разни економски и културни уступци, али данашње агитације, којима се изазивају народности против народности, могу да шкоде овој благонаклоности аустријске владе. Такви поступци трују односе између појединих народа и воводе у питање саму државу. У интересу њеном, такве се агитације морају спречити. Оним не циља на мирно расправљање питања југословенске државе, већ на такве агитације које доводе у опасност државу. То се не сме дозволити. Агитације, којима је циљ изазивање свађе и непријатељства између народности, биће свим законским средствима угушене. Такав се поступак неће дозволити ни Немцима. За све народе морају вредети иста права и исте дужности.

Говорник вели, да је политичка и војна ситуација у одлучујућој фази. Скоро ће се доћи до великих резултата. Верује у победу монархије и њених савезника.

Економске прилике, нарочито питање исхране, критичне су. Нису без наде, али су веома тешке. Постојање државе зависи од питања, да ли ће се истрајати до коначне и сретне одлуке.

КОНГРЕС У ПРАГУ

Лондон. — Рајтерова Агенција објављује накнадне интересантне податке о великом конгресу државном у Прагу. Конгресу су присуствовали сви чешки посланици у бечком парламенту и чешком сабору, изасланици чешког универзитета и академије, радници, грађани и многе виђеније личности. Југословене су представљали 24 посланика, између којих и председник југословенског клуба Д-р Корошец и један изасланик српске-хрватске коалиције. Пољски Клуб је послао депешу, пуну симпатија за рад конгреса. Конгрес је отворио председник чешког удружења посланик Станек, изјавивши да конгрес сачињава нову манифестацију за независност целог чешко-словачког народа. Он је оптужио Аустро-Мађаре као виновнике овог крвопролића и најавио да ова, надахнути империјалистичким тежњама, продужавају овај рат и одбијају да дају Словенима независност.

Хрватски посланик Павелић, говорећи у име Југословена, обећао је верност Југословена према Чесима, као према својој браћи.

СУМАРЕНСКИ РАТ

Лион. — У току фебруара, марта и априла пловило је без икаквих губитака у зони која је означена као опасна 3723 пароброда и 888 једрилица.

Број сумарена уништених од јануара месеца порастао је необично много.

У јануару, фебруару и марту потопљено је више сумарена но што их је непријатељ могао да сагради.

Број потопљених сумарена у априлу месецу само је за три јединице мањи од броја потопљених сумарена у прошла три месеца.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 123. ЧЕТВРТАК, 3. МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

СВЕЧАНОСТ НА КАТУНЦУ

Суре Могленске планине почеле су се облачити зеленилом. На њиховим јужним кршевитим падинама скоро две године, без одмора, води дивовску борбу са Бугарима јуначка и славна српска војска.

По снежном гребену Ниџе таласа се густа магла и спаја са облацима изнад ње, а јачи северац, који долази из наше поробљене Отаџбине, савија букове гране развијајући лист.

Јако зујање аеропланских мотора и пуцњи тешких топова са шкрипљивим зујањем њихових граната реметили су тишину на фронту.

На врху Катунца припремана је свечаност какву он није доживео до овог дана. Било је и пре овога историских догађаја на његовом врху. На њему је прво отпочета борба између Срба и Бугара на Солунском фронту. На његов врх се први успео, козјом стазом, резервни пешадиски потпоручник Живојин Р. Глишовић, земљорадник из Заграђа, срез качерски, округ руднички, са својих двадесет војника — јасеничана. На ове две десетине Срба одмах је кидисала цела бугарска чета. Али је њен напад сломљен и нанети су јој велики губитци. Катуначког јунака потпоручника Живојина одликовао је Врховни Командант највећим орденом, Кара-Ђорђевом Звездом са мачевима. Ово је било прво одликовање у српској војсци на Солунском фронту.

Другог дана напад бугарски сломио је са својом четом резервни пешадиски капетан I класе Аксентије П. Маринковић, земљорадник из Врањевнице, срез таковски, округ руднички, у чијој је чети потпоручник Живојин био водник. За ово је капетан Аксентије одликован француским орденом, Легијом Части. Ово је прва Легија Части заслужена у српској војсци на Солунском фронту.

И зато је Катунац горд. Он је био увек достојанствен својом величином и лепотом у Могленији, али је сада достојанственији, јер је његово име проткано кроз све сјајне доживљаје Шумадинаца. Виши је око педесет метара од планине Рудника у средини Шумадије. Његова јужна падина од врха до Могленске равнице личи на стрмо нагнуту даску. По њој змијасто вијуга најлепши друм у Могленији, којим стално саобраћају кола и аутомобили.

Под самим врхом, с јужне стране, на стази, били су постројени најхрабрији подофицири, капларе и редови које је имао одликовати овога дана Врховни Командант, Његово Краљевско Височанство Престолонаследник Александар.

То су изабрани јунаци јуришних водова, који су пре неколико дана учинили надчовечанска војничка дела, кољући Бугаре у њиховим рововима. То су деца легендарне Шумадије за коју слобода значи живот. То су хероји, чија је дела похвалио својом наредбом Командант Источне Војске Ђенерал Гијома. То су праунуци бесмртника са скупа на Орашцу, међу које долази Вождов Праунук да им лично придене ордене на груди.

Величанствен тренутак. Врховни Командант приказа, јашући на коњу јако кривудавом стазом. Они су узбуђени. Очекују га са нестрпљењем. Стиже. Командант дивизије крену се с чела у сусрет и рапортира Му о стању дивизије. Затим Му изађе на рапорт водник првог јуришног вода Кара-Ђорђевог пука.

После поздрава, Врховни Командант се обрати предложенима за одликовање:

— Јунаци, сазнао сам за ваше славне подвиге, које сте учинили ових дана у борби са непријатељем. Они су Ме силно обрадовали, и, ценећи високо ваше храбро држање у борби, Ја сам дошао да вам лично предам заслужена одликовања. —

Начелник дивизиског штаба прозивао је предложене и они су прилазили Престолонаследнику, и док је он придевао одликовање, начелник штаба читао је кратак опис дела, које је учињено одликовани. После прочитања описа учињеног дела, Престолонаследник је са сваким детаљније разговарао о борби у којој је учествовао одликовани.

Препади на бугарске ровове вршени су ноћу. Јуришна одељења изашла су из наших ровова и пузећи пришла бугарским препрекама од жица. За сечење жице, која је била утврђена на гвозденом колу у више реди, требало је доста времена и много муке. Препрека од жица налази се на неколико метара испред бугарских ровова из којих осматрају и слушају стражари. Приметили непријатељ сечење жице онда је смрт свима неизбежна без икаквог постигнутог успеха. Али, наша су јуришна одељења била дорасла и за овај најтежи рад. У времену од два часа, она су успела да непримећено исеку непријатељску жицу и створе пролазе за непријатељске ровове. Сва одељења била су једновремено готова са сечењем жице у свом правцу. После неколико скокова, непријатељски ров био је опкољен. Неколико десетина, једновремено бачених ручних бомби у непријатељски ров створиле су од овога рушевине у којима је нашла своју смрт и цела посада рова. Непријатељски стражари, који су почели бегати, били су поклани камама од наших бораца јуришних одељења, који су били опколили ров.

Истовремено, када су наша јуришна одељења ускочила у ров, бацила су ракетлу да наша артилерија отвори ватру. Нашом јаком артилеријском ватром створена је ватрена завеса између нападнутог дела рова и осталих бугарских ровова, чиме је спречен долазак појачања. За двадесет минута сва посада у рову била је уништена.

Када је све одликовао, Његово Краљевско Височанство Престолонаследник наредио је да се одмах постави сто, те да одликовани ручају. Ручак је за све одликоване донет из Двора.

После ручка, Врховни Командант дошао је међу одликоване и питао сваког: да ли би имао какву жељу да му испуни? Многи су молили да им се понешто учини, а један регрут, голобрад, пришао је близу и љубопитљиво посматрао Престолонаследника.

Престолонаследник га упита:

— Имаш ли ти какву жељу?

— Немам никакву, Ваше Височанство!

— Е, ти си срећан човек — рече му, смејући се, Престолонаследник.

Опростивши се са свима, Његово Краљевско Височанство Престолонаследник оставио је, оставивши доживотну успомену о себи код одликованих својим нежним и очинским понашањем.

Одликовани вратили су се у команде носећи у својој души дивне успомене на ову ратну и историску свечаност на положају.

Бојиште, априла 1918. Дам. В. Рашић.

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 3. маја

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром одбили два непријатељска одељења пешадије у области Кравице и једно у области Доброг Поља, која су покушала да се приближе нашим препрекама. У области Ветреника и Кравице јача активност наших патрола.

Солун, 3. маја

Грчки званичан извештај. — Вардарски фронт: Обичан рад патрола и артилериска активност с једне и с друге стране. Жива акција непријатељске авијације над нашим линијама; непријатељски аероплани били су више пута приморани да се врате, због успешног гађања наших топова против аероплана и борбених аероплана.

Фронт на Струми: Ништа важно.

30. априла жива артилериска активност; једна непријатељска патрола, која се сукобила са једном нашом, била је приморана да се повуче оставивши на бојном пољу једног мртвог и три рањена.

Наши су авијатичари бомбардовали станицу Серез и построје код Бернара.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 3. маја

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи јако бомбардовање у области северно од Монидидеа и између Монидидеа и Ноајона.

Јуче, на крају дана, француске трупе изврш-

пиле су један јак напад против непријатељских положаја јужно од Аја и заузеле једну шуму на западној обали Авра, упркос огорченом отпору непријатеља.

Јутрос, један јак непријатељски противнапад довео је до живе борбе: француске трупе одржале су у целини своје добитке и нанеле су непријатељу који је нападао озбиљне губитке. Број заробљеника које су француски заробили достиже 70 војника са једним официром.

Други један непријатељски покушај јужно од Холоа, изведен после живог бомбардовања, исто тако је потпуно пропао.

Северно од Шемен де Дама, Французи су одбили један немачки препад на њихове истакнуте положаје у области Ла Бовел. На осталом фронту ништа важно.

Званичан извештај од 23 часа. — Велика активност обостране артилерије у области северно од Авра.

Један препад, који су Немци покушали против француских положаја југо-источно од Живанкура, није имао успеха.

Иначе свуда дан је прошао на миру.

Лондон, 3. маја

Званичан извештај. — Јутрос рано било је локалне борбе на сектору северно од села Кемел, у којој су Французи заробили заробљеника и помакли линију унапред.

Доцнији извештај. — Један непријатељски препад прошле ноћи северно од Ланса био је одбијен.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 3. маја

Званичан извештај. — Живе артиљериске борбе и активност патрола на планинском фронту. Наше су батерије растерале и гониле својом ватром оружане трупе у долини Ђенове, одбиле непријатељска одељења која су наступала ка брду Корно, растерале радничка одељења на Паубубу, тукли возове на станици Примолана и трупе у покрету на хрумовима брда Каприле и басена Алана.

Дуж Пјаве непријатељска ватра, на коју смо ми успешно одговарали, била је у неколико јача у области Спреамјана и у приморској зони. Упркос рђавом времену наши су авијатичари бацили 4 тоне експлозива на авијатичке логоре у долини Пјаве.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 3. маја

Службено. — Енглеске трупе у Месопотамији одбациле су непријатеља на обали малог Заба источно од Тигриса, 70 миља од Мосула. Заробљено је 30 непријатељских војника и заплењено два топа.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз, (Званично). — На целоме фронту влада режим бомбардовања и сталних извиђања. Но ово затишје не обмањује никога. Немци довршавају припреме за своју офанзиву, која може избити свакога тренутка. Савезници су предузели све потребне мере, а материјална средства јачају сваког момента. Морал бораца није био никада на тако високоме ступњу: не постоји ни најмања узнемиреност.

—

Лондон. — Операција код Зебрића дала је неочекиване резултате. Немци данас располажу једино поморским базама на немачкој обали. Од сада немачки сумарени могу пролазити кроз Ла Манш, где их наши бродови очекују или преко миниране зоне у норвешким водама.

—

Париз. — Адмирал Фурније је изјавио „Матену", да је операција код Зебрића најлепше војничко дело у поморској историји свих времена и свију земаља. Великог удела у њој имали су Французи.

—

Цирих. — Д-р Макс Осборн пише у „Фосише Цајтунгу": „Енглески војници показали су се сјајни браниоци у свима досадашњим биткама. Немачки војници говоре о њима са највећим поштовањем; енглески војници остају на своме месту у борби, презирући смрт. Чак кад схвате да им отпор неће донети крајње користи, они не напуштају борбу. Они дају највиши напор, да би дали времена својим друговима да се групишу и

између маневар целине".

—

Вашингтон. — Једна висока личност дала је следеће мишљење: „Садашња битка трајаће до јуна. У то време, савезници ће дефинитивно одбити непријатеља и изиграти његове планове. Немац ће усвојити оно што је неизбежно и Немачка ће ревидирати свој програм мира и учиниће нове предлоге мира."

ГОВОР ЂЕНЕРАЛА ДАНГЛИСА

Атина. — Генералисим грчке војске Данглис посетио је јањински гарнизон и рекао: „Ми ћемо ускоро приступити мобилизацији свију наших дивизија. Цела наша војска појавиће се на македонском фронту. Тада ћемо побрати све плодове наше националне борбе. Ова борба је критична за нас и од ње зависи судбина целог јелинизма. Ми се боримо на страни наших савезника за право. Ми можемо победити, али зато морамо сви да помогнемо победи. Не треба штедити ни људе, ни новац, ни крв за победу. Треба да докажемо, да народ грчки није онакав, како га је представио оборени режим".

БОРИВОЈЕ БОШКОВИЋ

— Из збирке „Српијански Венац" —

На дверима нашега олтара
Страшне смрти сачеко је плиму,
Па заспао крај палих другара
Свестан да је Рим само у Риму.

А кад вече тамну кабаницу
Простре изнад јуначких телеса,
Тад је огањ из гневних небеса
Сагорео моравску равницу.

Спавај Боро! Гуслари моравски
Твоје име уплићу у руже,
Док им песме у свод плави круже
Тихо, свето као тамјан славски

И док туме у позно пролеће
На хумкама цветови ивански:
„Под нама је пород српијански,
Па из цвећа поникнуло цвеће".

Боривоје П. Бошковић, бранилац Смедерева, трговац, резервни капетан I кл., командант батаљона у 3 позиву. Питом, лепо васпитан, из угледне београдске куће. Свршио нижу и вишу школу Војне Академије, али је морао да изиђе из војске.

Пао је јуначки септембра 1915. г. Тога му је дана била жена на порођају у једној кући у виногради, који је непријатељ заспао гранатама из тешких топова, а он је час по обилазио а час силазио на пристаниште и кроз пљусак олова бодрио војнике. У очима му се блистала вера у победу и с тим је сјајем погинуо. Чим је њега нестало, нестало је и Смедерева.

Милосав Јелић

НЕМАЧКИ ГУБИТЦИ

Берн. — „Фосише Цајтунг" доноси чланак фон Салцмана, који сматра да је потребно енергично протрести из зачмалости немачки народ.

„Невероватно је, пише он, да се немачка публика подаје стално халуцинацијама".

И настаљa, прецизирајући природу ових халуцинација, чије је заједничко порекло у дебатама у Рајхстагу.

„Ево вести, које су се чуле последњих дана у Берлину: У Рајхстагу кажу, да су наши губитци невероватно велики; у Рајхстагу речено је, да је непријатељ много јачи него што је то наша команда и мислила у почетку офанзиве. У Рајхстагу је казано, како ми немамо више коња и да због тога не можемо да продужимо офанзиву; у Рајхстагу је речено, како је цео предео Ипра једна непроходна баруштина.

Ово је само један део од онога што се прича и што се чује у Рајхстагу.

Ето, шта смо урадили за неколико дана. Људи су почели да губе главе. А зашто? То не може да се разуме, јер је изјава министра војног у Рајхстагу о губитцима била тако проста и јасна. Отуда долази то, да један посланик изјави својим бирачима да су наши губитци били тако тешки, да ћемо морати да прекинемо офанзиву?"

Наравно, Салцман се чуди, како то Рајхстаг пушта у циркулацију вести које тако деморалишу; али и тражи да се испита узрок овом периодичном опадању морала у маси, и саветује посланике да поминљају на своју одговорност пред земљом.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 124. ПЕТАК 4. МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 4. маја

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром одбили и растерали три непријатељска одељења у пределу Кравице и једну јачу патролу у пределу Доброг Поља, која су покушала да се приближе нашим препрекама.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 4. маја

Званичан извештај од 15 часова. — Артилериска активност на сектору Ај—Кастел. Један непријатељски препад, источно од Мондидјеа, пропао је под француском ватром.

Француске патроле, које су оперисале северно од Елете, задобиле су заробљеника.

На осталом фронту ништа важно.

Званичан извештај од 23 часа. — Нема артилериске акције. Северно и јужно од Авра јака активност обостране артилерије.

На осталом делу фронту дан је прошао на миру.

Авијација: У току 2. маја, француска борбена авијација због погодног времена била је врло активна. Оборено је 17 немачких аероплана а 18-ти оборен је нарочитим топовима. Сем тога била су запаљена 4 стална балона.

Лондон, 4. маја

Званичан извештај. — Наше трупе извршиле су прошле ноћи један препад у близини Гавреле и задобили су нешто заробљеника.

Сем артилериске акције с једне и друге стране на разним тачкама, особито у долини Соме и на обалама Анкре, источно од Араса и на северном борбеном фронту, нема ништа друго да се забележи.

Доцнији извештај. — Сем артилериске активности с једне и друге стране, особито на борбеном фронту северно од Лиса, нема ништа важно.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 4. маја

Званичан извештај. — Јуришна одељења заједно са пешачким одељењима продрла су у непријатељске ровове на брду Асолоне. Део непријатељске посаде био је убијен, остали су побегли оставивши нам неколико заробљеника.

Енглеске патроле извршиле су препад на непријатељске положаје код Канкове (Азијаго) и заробиле једног официра и неколико војника; сукобиле су се исто тако с једним непријатељским одељењем и нанеле му осетне губитке.

У више покушаја непријатељ је хтео да се приближи нашим истакнутим положајима у долини Разоле (Форбо), код Фортина (лева страна долине Лагарине), у долини Позине и на брду Денел, али је свуда био одбијен нашом ватром. У долини Лагарине, у долини Арсе и на висоравни Азијаго с једне и друге стране јача обострана артилериска активност; пожари и експлозије запажени су на непријатељским положајима.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Цирих. — У посади немачких сумарена влада велики замор и оболевање. Констатовано је да су многи из маринских посада душевно оболели. Немачке поморске власти крију све ово.

—

Берн. — Услед затварања Зебрића и Остенда немачки су сумарени изгубили своје најглавније базе. Многи немачки посланици напали су због овога у Рајхстагу министра марине фон Капеле, као и због нерада немачке флоте која се нигде не појављује.

—

Лондон. — „Тајмс" јавља, да енглески успех у Зебрићу и Остенде потврђује и немачка бежична телеграфија, која јавља својим сумаренима, да не треба да се враћају у ова пристаништа, већ у пристаниште Хелголанда.

—

Париз. — Има 15 дана, како ни једна граната из великог топа није пала на Париз. Значи, да Немци нису успели да донесу и монтирају нови топ, пошто су ранија три уништена.

—

Париз. — Војни кругови у Паризу сматрају да ће најдаље у року од десет дана отпочети немачки напад на западном фронту. Што се тиче офансиве на италијанском фронту, цар Карло се још устеже због тешког стања у монархији.

—

Цирих. — Професор универзитета у Будимпешти, Грос, вративши се из Цариграда, у „Аз Ујсагу" описује овако живот у Цариграду: „Странац се запрепашћује, гледајући групе изгладнеле деце, која се вуку улицама ноћу. На улици се беда види на сваком кораку. У министарствима само се чује немачки.

Крф, 3. маја

Министар војни, ђенерал г. Божа Терзић и г. Др. Анте Трумбић, председник Југословенског Одбора, отпутовали су са Крфа за Солун.

(Пресбиро).

СА ВОЈНИЦИМА ИТАЛИЈЕ НА ИСТОКУ*)

(Писмо с Маћедонскога фронта)

Војиште, фебруара 1918.

На брежуљку, на коме је Штаб Италијанске дивизије, опажа се необична ужурбаност, постројавање војника, светлуцање метала, а доспевши на врх с поносом гледамо преображај који се ту извршио. Пре неколико месеца ово село што сад бљешти у сунцу са својим колебама, са својим друмовима, са својим постројењима, са својим пакким и благим приступима, било је пуст, бедан каменит вис. Садањи командант експедиционог корпуса схватио је да наше присуство на Истоку, сем војничког смисла, има и високи политички смисао. Не треба се дакле чудити, ко познаје овог човека, што се он, пошто је реорганизирао војску и утврдио фронт тако да нема више бојазни од изненађења, сада брине да што више дигне част Италије у очима Савезника. Данас он очекује важну посету, господина војводу Мишића, храброг српског војсковођу чија је војничка прошлост непрекидан, задивљавајући низ славних подвига. Име војводе Мишића постало је код нас познато од оног времена кад се говорило да му се повери команда свих војсака на Истоку. Та идеја је уопште била врло лепо примљена, а осо бито се била за њу заузела прошле године енглеска штампа.

Стигосмо у штаб у исто време кад и аутомобил господина Војводе, кога је пратио његов начелник штаба и италијански официр за везу при српској војсци. Први акорди српске народне химне одјекнуше свечано, као нека црквена песма. Обавивши почасну чету, ђенерал је представио војводи начелника штаба дивизије, а затим све официре своје команде.

Ручак је био у једној новој дворани, белој и веселој, као светли пролетњи дан. Био је то искрен, срдачан пријатељски састанак, чије је ве-

*) Римски лист »Ил Пиколо« доноси у своме 63 броју од 5. марта о. г. из пера даровитога младог књижевника, отменога и симпатичнога италијанског резервног поручника г. Гонзалва Сумонте, који се сад бори на Маћедонском фронту, овај лепи уводни чланак, који с пишчевим допуштењем радо доносимо у верном преводу с италијанскога.

сеље увеличала музика једне бригаде на одмору, која је извела као једну тачку свога програма — што је било велико изненађење за славног госта — леп и тужни марш српског музичара Васковића: „Сећање на Крф“, који је он компоновао после трагичних дана повлачења кроз Албанију, и који заузима сада једно од првих места међу патриотским аријама ове јуначке и несрећне земље.

Али војвода Мишић припремио нам је друго изненађење, за које смо му сви дубоко захвални. Чули смо да се он, из љубави према нашој земљи и нашој култури, од неколико месеца бави изучавањем нашег језика, али нико није очекивао да ће чути из његових уста здравицу на чистом италијанском језику, коју је изговорио потпуно правилним италијанским нагласком: „Радујем се, што сам дошао да Вас поздравим — рекао је између осталог — у овом крају, који сте ви препородили, да Вам кажем, господине ђенерале, да ће пријатељство, које сада везује Србију и Италију, надживети све политичке мене и трагове времена...“

Речи војника, просте и чисте, без реторике и надутости, које је изговорио полако, гледајући редом присутне, као да је хтео да оне продру у срца свију. И сви су их разумели и сви су били дирнути.

После ручка била је посета српској школи, која је подигнута пре неколико дана, а пружа деци из оближњег села (има их око 70) наставу, чистоћу, одело, и топло јело. Затим госета официрима, становима страних официра за везу, претлед пећи, фабрике сапуна, за коју се употребљавају остаци масти са којом се прави одличан сапун, који се после дели војницима у рововима.

Приликом дугог обилажења оба ђенерала иду сами, под руку, везани скорашњим срдачним пријатељством. Путем сретоше једног старог пастира, погуреног, у широкој тамној долами из које вири кошуља сва на крајевима извезена црвеним везом, по старом маћедонском обичају. Угледавши славног војсковођу своје Отаџбине, старац застаде задивљен. Војвода ступи са њим у разговор добродушно, распитујући се о њему и његовима, затим га упита: — „Како живите са Италијанима?“

Старац не одговара, али се његово изборано лице разведри и дижући руке у мирном, свечаном покрету, у којем је била изражена сва љубав, дивљење и захвалност за наш рад.

Има нешто што задивљује у тој групи, и изгледа као да присуствујете некој божанској служби, гледајући у овом часу, на овом месту, док топови греме а аероплани круже у висини, овог старца са рукама дигнутим к небу, као да би хтео да благослови у овој двојици славних ђенерала, који стоје пред њим тесно зарувени — братство двају народа.

Гонзалво Сумонте

ВЕСТИ ИЗ РУСИЈЕ

Цирих. — Кијевски листови саопштавају да су вести о смрти генерала Корнилова сасвим нетачне. Напротив, генерал Корнилов надире још од почетка априла са својим трупама ка Оренбургу, како би се спојио са козачким трупама у Дутову. Његов циљ није успостављање монархије, него да изазове брз сазив Уставотворне Скупштине.

Амстердам. — Избиле су озбиљне побуне противу германо украјинске владе у Одеси. Побуне су такве природе, да су Немци били приморани да распусте јединице, које су сами образовали у Украјини. Избиле су такође побуне и у целој Украјини.

Петроград. — Велики нереди, који су се последњих дана догодили у Петрограду због глади, узели су огромне размере. Масе света иду по улицама тражећи хлеба и проклињући издајнике Русије. Стање је веома критично. Керенски је пуштен у слободу.

Многе нове немачке јединице отишле су за Одесу, Харков и Екатеринослав, где су избиле велике побуне. На многим местима избили су и сељачки нереди, који се организују за борбу против Немаца.

Хлеба, меса и поврћа нестало је у Петрограду већ више дана. Стање у Украјини још горе.

Берн. — Немачки Амбасадор у Русији, предао је ултиматум бољшевичкој влади.

Париз. — Телеграфишу из Штокхолма, да су комуникације између Петрограда и Шведске прекинуте прекључе, то јест од дана кад је Немачка предала ултиматум Русији.

Париз. — Бољшевици концентришу своје

трупе да бране Петроград од Немаца који су већ у покрету.

Лондон. — Према информацијама из Петрограда, глад узима све страшније размере. Општинска је зграда стално опкољена од народа, који је четири дана остао без хлеба.

Лондон. — „Дејли Мел" каже, да је командант козака Семјонов потукао бољшевике, који су се одупирали његовом наступању у Сибиру, у правцу Чите.

СИТУАЦИЈА У АУСТРИЈИ

Рим. — Телеграфишу из Берна, да „Најс Фраје Пресе" пише: Прекид парламентарног рада очевидан је знак унутрашње кризе у Аустрији. Ситуација је озбиљна. Једно финансиско стање погоршава се сваким даном.

Рим. — Чешки и југословенски листови, који су дошли из Аустрије, потпуно су правни због строге цензуре. Ипак се из наслова чланака и понеке заостале фразе види велика симпатија ових листова према Савезницима.

Базел. — Ситуација у Аустро-Угарској погоршана је услед држања Сајдлерова према Словенима. Чеси су решили да отпочну најогорченију борбу противу сваког покушаја поделе Чешке на округе, јер они у томе гледају распарчавање у корист Немаца. Узрујаност духова у Чешкој тако је велика, да сваког момента може избити револуција. Позиција Чеха појачана је солидарношћу Југословена, а у југословенским земљама атмосфера је пуна електрицитета. У Бечу су озбиљно забринути.

НЕМАЧКА И АУСТРИЈА

Париз. — Цар Карло, праћен од барона Бурјана и ђенерала Арца фон Штраусенбурга, начелника штаба Врховне Команде, стигао је у недељу у јутру у немачку Врховну Команду, где се већ налазио Вилем II. са фелдмаршалом Хинденбургом, Лудендорфом, Хертлингом, Килманом и Кронпринцем. Бечки дописник „Франкфуртер Цајтунга", који је увек веома добро обавештен, даје врло сигурне вести о овој конференцији.

„Пут цара Карла још је важнији због тога што се водила реч о будућим односима између Немачке и Аустро-Угарске. Утврђено је: учвршћење савеза; војна заједница, царинска заједница, увођење савеза у све основне законе земаљске. Ипак да би се уставним путем дошло до овог циља, треба добити у аустриском парламенту већину најмање од две трећине.

Ми се бојимо да се у интересованим круговима не води довољно рачуна о правом значењу овог програма, који би можда било врло лако извести у Угарској, али је потпуно немогуће у Аустрији. Ако преговори у немачкој Врховној Команди буду вођени паметно, брзо ће се видети да ту треба водити рачуна о целом великком аустриском питању, о питању постојања Аустрије као самосталне државе, коју данас хоће да сруше Немци из аустриских провинција и сви Словени. Једни хоће да од ове државе учине један низ мањих слободних држава са потпуно засебном управом. Други, напротив, траже повратак ка германској конфедерацији, која би одједном прекинула све тежње малих народа да се ослободе".

Види се да ове седнице двају царева имају за циљ да што више зближе политику двеју царевина, и да их тако тесно вежу, да никакве разлике међу њима не би више биле сем повређености једне монархије према другој. Од сада Аустрија у погледу Берлина не би имала више слободе од Баварске или Саксонске.

Говори се, да у Бечу политичари прорачу као форму ове заједнице (?), враћање старе германске конфедерације, разуме се с том разликом што би односна ситуација Аустрије и Пруске била измењена и што би Берлин имао своју надмоћност која је Бечу била позната пре 1866. године. Али треба рачунати, како то правилно запажа дописник „Франкфуртер Цајтунга," са Словенима аустро-угарске монархије, који се неће тако лако одрећи својих снова о независности и неће дозволити да их присаједине, без великог отпора, царству Хохенцолерна.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 125. СУБОТА 5 МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 5. маја

Српски званичан извештај. — Ноћас смо у пределу Кравице одбили ватром одељење непријатељске пешадије, које је покушало да се приближи нашим рововима.

Солун, 5. маја

Грчки званичан извештај. — Фронт на Струми: Обична активност наше артилерије и патрола. Савезнички аероплани бомбардовали су села Суботско и Тополане, као и железничку пругу и коморе код Драме и Тополана.

Вардарски фронт: Јуче је дан прошао на миру на целом сектору.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 5. маја

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи јако бомбардовање области Аја. Французи су према Менил Сен Жоржу одбили један немачки препад и задобили заробљеника. У области северно од Ласиња на Мацу француска одељења су продрла на двема тачкама у непријатељске ровове и довеле око 40 заробљеника, међу којима једног официра. На јужној обали Оазе један немачки покушај на истакнута француска одељења, на сектору Варен, пропао је под француском ватром. На осталом делу фронта ноћ је прошла на миру.

Званичан извештај од 23 часа. — Ништа важно сем обичне активности обостране артилерије на фронту северно и јужно од Авра.

Авијација: У току ноћи 1./2. маја и у току дана 2. маја многобројни аероплани суделовали су у бомбардовању немачке зоне: 20.000 килограма експлозива бачено је на станице и авијатичке логоре Сен Кантена, Жисна, Флави ле Мартел, Незле, Хам и т. д. Један депо муниције експлодирао је у Незле-у; запажени су неколики пожари у Гискару и у Катлеу и на станици Незле.

Следеће ноћи бачено је 30·000 килограма експлозива на исту област и 10·000 килограма на област.....Ликој и Мон Морне. У току дана 3. маја, четири непријатељска аероплана оборена су а три друга тешко оштећена. У току ноћи 3./4. на станице и построје немачке у области Шон—Роа, Нела, Сен Кантена, бачено је 35,000 килограма експлозива. Запажена је експлозија једног муниционог депоа у шуми Шапиен, као и пожар и експлозија у Екили, Вилселе и на станици Нел.

Лондон, 5. маја

Званичан извештај. — Велика артилериска активност с једне и с друге стране у току ноћи у шуми Рака, на сектору северно од Хенжа. Непријатељска артилерија била је много активна између Локона и Хенжа и у шуми од Њепа ка Метерему.

Доцнији извештај. — Извршили смо један успешан препад прошле ноћи, у близини Бомон—Хамел, и задобили неколико заробљеника.

Јутрос, северно од Мериса, заузели смо један непријатељски истакнути положај, потукли или растерали посаду.

На осталом фронту нема ништа важно сем активности обостране артилерије.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 5. маја

Званичан извештај. — Успешно бомбардовање и узнемиравајућа ватра наше артилерије на тачкама фронта где је непријатељска активност била јача: на Тоналу, у долини Лагарине, у до-

линии Арсе, у удолји Азијага, с једне и с друге стране Бренте и луж Пјаве између Зензона и мора. Растерали смо непријатељске радничке патроле и оделења, проузроковали пожаре и експлозије на супротним линијама и тукли непријатељске колоне у покрету.

Енглеске патроле сукобиле су се са непријатељским на висоравни Азијага; исто тако и наше патроле у зони Фенера. На једном и другом месту дошло је до живих борби.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Чикаго. — Шеф чешко-словенског покрета, професор Масарик, стигао је овде из Русије и поздрављен од 250.000 Чехо-Словака.

—

Париз. — Ердељски и буковински Румуни у Паризу основали су комитет за борбу са Аустро-Мађарима у сагласности са осталим потлаченим народима Аустрије. Они настављају борбу, коју су њихова браћа у Молдавији морала обуставити. У том циљу упутили су апел за организовање румунских легија.

—

Амстердам. — Услед немогућности да се добију цереалије из Украјине, у Немачкој ће се ускоро смањити поново порције хлеба. Листови су већ почели да припремају јавно мишљење за то ново смањење. Очекују се тешке последице ове мере.

—

Лондон. — Веза између француских и енглеских трупа тако је чврста, сарадња тако блиска, да непријатељ никада неће моћи остварити свој план о раздвајању савезничких војска.

—

Берн. — Немачки посланик у Цариграду поднео је својој влади опширан извештај у коме тврди да у турским политичким круговима влада велико незадовољење противу Бугарске и њених амбиција и да је огорчење политичких и војних кругова достигло свој врхунац.

—

Атина. — Румунски посланик у Атини посетио је Политиса и најавио, по заповести своје владе: „Румунија, по закључењу мира са Централним Силама, враћа се у стриктну неутралност".

—

Париз. — Један телеграм из Рима јавља, да је у јутру 1. маја командант Пелегрини, са три изабрана човека који су служили као посада, ушао у пристаниште Пуљ, где је са успехом торпиловирао један велики аустриски дредноут типа „Вирибус Унитис". Италијански хидроплани који су потпомагали ту акцију оборили су два непријатељска аероплана а трећи су приморали да се спусти. Вратили су се неоштећени својој бази.

Крф, 5. маја

Приликом педесето-годишњице установљења чешког народног позоришта, које данас прославља чешка и југословенска колонија на Крфу, „Српске Новине" пишу ово:

„Оно што особито показује важност овога спомена, коме су се и Југословени с одушевљењем придружили, јесте то, што она пада баш у тренутку кад су Чеси предузели да у Француској створе своју националну војску, која ће убрзо ући у борбу раме уз раме са цивилизованим народима за уништење својих непријатеља и непријатеља целог човечанства.

Ми се придружујемо целим срцем овом спомену, који прослављују Чеси, наша браћа по крви и по оружју и по надама које нас воде у борбу за ослобођење."

(Пресбиро)

ГОВОР КЛЕМАНСОА НА СВЕЧАНОСТИ У СОРБОНИ

Господине Председниче Републике, Госпође, Господо!

Учинили сте ми велику част изразивши жељу да ме чујете. Али се ја нисам усуђивао данас да тражим част да говорим. Ви сте данас обилато уживали у речитости. Ја сам на месту, где се ради. Ја радим. Ја хоћу да остварим речи које сте ви чули. И ја добро разумем да ме ви нисте овде позвали за друго, већ за потврду дела које треба да извршим, и ја то не могу одбити.

Г. Председник Сената, Г. Председник Скупштине, Г. Министар Иностраних Дела изговорили су речи, које су историја данашњице и неће се никада заборавити.

Те речи није било потребно рећи ни за нас, ни за вас. Па нису биле изречене ни за све слуша-

оце споља, до којих ће допрети и који ће их се свагда сећати. Оне су изречене за народе који су бесно напали на цео цивилизовани свет и који треба да знају, да ће се сукобити до краја са савестима које знају што је част, са душама пуним људског поноса, које су сада и које ће и даље остати неустрашиве. Јер речи, којима сте ви пљескали, треба сада да оживе на делу, у борби против најгорих непријатеља човечанства.

Био сам пре неколико дана на фронту. Доносим вам од наших великих војника реч, која иде од уста до уста, која распаљује сва срца: — „Неће проћи!“

Кад вам то кажем, шта бих вам још могао додати?

Ми се поносимо, што смо народ високог идеализма, али најплеменитији појмови човекови, најлепши осећаји, који стварају његову величину, скупо се плаћају, у крвавом судару са непријатељским народима плаћају се боловима, жртвама, које су данас највеће искушење за нас и које ће донети нашим синовима најлепше награде историје. Искушење је почело за мене на овом састанку Скупштине у Бордо-у, о којем се мало говорило, када су нам отргнути из Француског Парламента сви моји најбољи пријатељи из Алзаса и кад је за кратко време успомена на ту страшну трагедију, која је остала жива у мом срцу од оног тужног дана, почела да ишчезава у суровом нехату народа земаљских, који се лако навикавају на све, заборављајући да је одмазда Правде и Слободе неизбежна.

И ево та одмазда дошла је и без наше воље. Наш непријатељ нам ју је сам наметнуо. Сви су народи скочили на ноге за одбрану најсвете идеје која постоји: постизање боље правде међу људима. И сваки треба да појми, да је први услов за то у независности народа, који су ушли у историју са жељама вишег живота за цело човечанство. То је најмања дужност која за нас постоји од како је Француска задобила у свету глас племенитости, који чини да, чим се бори за саму себе, Француска има част да се бори за све народе који траже правду и бољу будућност људског друштва.

То је дело, које ми сви овде, ви и ми, у овај мах вршимо. Оно што у мени хоћете да поздравите, то је нада, то је воља скорог остварења. Имајте поверења, оно долази. Ја сам само један прост војник који пролази. Ви сте овде слободни представници Француске. Оно што Француска хоће, данас вам је казано; ви ћете то од сутра понављати, све до победе, која ће великим делом бити и ваше дело.

ВРЕЊЕ У АУСТРО-УГАРСКОЈ

— Његови узроци —

Париз. — Пјер Бертран у „Евенману“ испитује разне узроке данашњем врењу у Аустро-Угарској и долази до закључка, да се револуционарни дух не би појавио у толикој мери и не би узео тако опасан карактер, да се нису одиграла два главна догађаја ван граница монархије: Крфска Декларација и Римски Конгрес. Док су народности биле покорене, двојна монархија могла је мирно живети, али, после слоге између ових и сила Споразума, опасност је непосредна, смртоносна за Аустрију.

Лондон. — Према обавештењима која су дали аустриски заробљеници, заиста је била побуна на аустријској флоти у Пуљу и Котору. Побуњеници су истакли на свима ратним бродовима црвене заставе и тек после осам дана предали су се на интервенцију адмирала, који им је гарантовао да неће бити кажњени.

Цирих. — Из Беча: После оставке Силва Таруке, Хорбазевског и Золгера, председник Сајдлер спрема да изврши нешто велико, а што нико не зна шта је. Не зна се, да ли ће Сајдлер успети да успостави мир у монархији, што ће много зависити од тога, да ли ће моћи да се споразуме са Пољацима. Извршено је концентрисање трупа, у великим размерама, нарочито у Чешкој, Галицији и свим југословенским крајевима, да се угуши у крви сваки покушај побуне. Последњих недеља опет је било великих промена у команди флоте и предузете су мере, да уђе што више Немаца у морнарицу.

Базел. — У аустријској флоти избиди су били ових дана велики нереди, који су у моментима имали карактер врло озбиљне побуне. Нереди су тешком муком угушени. Повећан је број Немаца на флоти. Незадовољство и даље тиња. Аустријске поморске власти са забринутошћу прате стање на флоти. У почетку је било забрањено да се говори о овим нередима.

АУСТРО-НЕМАЧКИ ОДНОСИ

— После састанка царева —

Цирих. — Из Беча стижу следеће информације о састанку Виљема и Карла. Овом приликом није потписан никакав формални споразум, јер моменат зато није згодан. Али главни потези и основица једног новог уговора о савезу тачно су установљени, и сада остаје само да се израде појединe одредбе и да се одреди тачна форма настављања и проширења данашњег савеза.

Берлински листови доносе да су цареви утврдили ове три тачке уговора: Трајање савеза за 25 година; Немачка и Аустрија потписаће војничку конвенцију, којом ће свака од њих бити обвезана најстрожим условима у војничком погледу; и економски ће односи бити регулисани чим буде уређен план о „Мител Европи".

Лондон. — Коментаришући службени извештај о састанку царева у немачком главном стану. „Тајмс" каже, да је ово дефинитивно потчињење Аустрије Немачкој.

Немачка је одлучила, да не трпи више дописивања Карла-Сикста ни индискретну иницијативу Хабзбурговаца. Треба убити у клици сваку амбицију цара Карла.

ПОДЛИСТАК

ЊИХОВ УСКРС

Из збирке: „Тужни Сонети."

Већ се сумрак хвата над маленим селом
и суморно њуте уцветане шљиве;
само тужно шуме усамљене иве
и ветар вапије пустим, мрачним ждрелом.

У малој кућици седи бледа жена,
скрушена и нема. Изгледа да деца.
Крај скутова њених играју се деца
С гргуровом косом, лица испијена.

А сутра је Ускрс... Деца ће да траже
обојена јаја. Шта ће да им каже?
....„О, добри Исусе! Тако ти свих мука,

што претрпе јуче од људи Пилата,
спаси нас, о спаси од ових пирата,"
— на'ну јадна жена и тихо закука.

Велика Субота, 1918. Душан О. Лукић
Ров.

ВОЈНИК *** ПУКА

Ја сам ђетић оних гора
Ђе слобода прво ниче,
Ђе је орле кликто силно:
Напред, напред Осветниче!
Мален бејах кад ми Ђедо
Крај гусала песмом рече:
Ову грудву наше земље
Кара-Ђорђе с крвљу стече,
Па је паз'те и чувајте
Ко' зеницу ока свога
Од душмана браните је
Врхом мача пламеногa.
Јер кад год сам по Јавору
Прогонио своја стада
Пут Сјенице око бац'о
Пунан неких жеља, нада,
А врх Таре кад год гледнем
Оно стење магловито,
Груди моје мишце снажне
Напрежу се силовито,
Па се заклех с врх Јавора
Једним гробом борца стара
Да ћу и ја јунак бити
Сред паклена бојна жара;
Заклех себе Вером тврдом
И споменом оних дана
Кад се гором на Јавору
Лила крвца узбуркана.
И данас ме брађо ево
Ђе к'о војник пушку носим,
Љубећи јој цијев танку
Ја је врелом сузом росим.
Носићу је с пуно славе
К'о што личи српском војну,
Очекујућ' ријеч Краља
И кроз кланце трубу бојну —
Па да јурнем међ душмане
Што ми ропством брату даве,
Да им мачем порастављам
Од телеса бесне главе...
А морам ли и ја мрети,
Мрећу славно без јаука
А у славу дичног Краља
И јуначког мога пука.

Сретен П. Јешић, поднаредник
рањеник са „Кајмакчалана"

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 126. НЕДЕЉА, 6 МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 6. маја

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром и бомбама одбили више непријатељских одељења у пределу Кравице, која су покушала да се приближе нашим препрекама. У области Трнова непријатељ је дејствовао пушчаним експлозивним зрнима, што је и раније било запажено.

Солун, 6. маја

Грчки званичан извештај. — Фронт на Вардару: Обична активност патрола с једне и с друге стране. Слаба активност непријатељске артиљерије.

Фронт на Струми: Ништа важно.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 6. маја

Званичан извештај од 15 часова. — Није ухваћен.

Званичан извештај од 23 часа. — Северно од Авра и у Шампањи у области Месиж веома жива артиљеријска активност.

Француске патроле заробиле су заробљеника између Ласињи и Нојона.

Два немачка аероплана оборена су нашим топовима против аероплана, један у току 3. а други у току ноћи 3. и 4. маја.

Амерички извештај. — У Пикардији и Лорену одбили смо два непријатељска препада. Немци су имали убијених и рањених.

У Воевру, непрестана ваздушна активност.

Амерички авијатичари били су победиоци у више борби.

Лондон, 6. маја

Званичан извештај. — Прошле ноћи јача артиљеријска активност с једне и с друге стране између Жинавши и Робека.

Непријатељска артиљерија била је доста жива на сектору Ланса, Хазебруха и Ипра.

Иначе ништа важно.

Доцнији извештај. — Два успешна налета, у току којих смо заробили непријатељских војника и запленили два митраљеза, извели смо јутрос на сектору Морланкур и јужно од Фалуха. У овом предузећу аустралијанске трупе продрле су у непријатељски положај западно од Морланкура, изненадиле Немце и заробиле 21 војника и 1 митраљез; оне нису имале никаквих губитака.

Велика ваздушна активност. Више од 23 тоне експлозива бачено је на железничке важне центре и на аеродроме у позадини непријатељских линија. 30 непријатељских апарата било је оборено, 5 других пало је изнад наше контроле, два су била приморана да се спусте између енглеских линија а пилоти су заробљени.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 6. маја

Званичан извештај. — Јуче рано у јутру у долини Арсе непријатељ је и по трећи пут покушавао да заузме брдо Корно које смо освојили у току ноћи 27. априла. Две непријатељске колоне, са митраљезима и бацачима пламенова, потпомогнуте артиљеријом, нападе су на наше положаје, али су биле узете под нашу јаку баражну ватру и тучене рафалима наших пушака и митраљеза док нису биле присиљене да се повуку у нереду.

Два бацача мина остали су у нашим рукама а положаји на брду Корно држе још увек чврсто

наше трупе. Друга непријатељска одељења била су одбијена са осетним губицима на коси Алто (северне падине Алтисима), у долини Франселе, у зони Азолоне, на улиску у долину Орњака и код Фенера. Три непријатељска аероплана оборена су на средњем току Пјаве. Два су пала у наше линије, а трећи код Граве ди Пападополи.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — Борбе на целоме фронту представљају стално исто обележје: налет, насилна извиђања, јака и стална активност артилерије, све већа активност авијатике. Све ово показује да је предузимање немачке офансиве питање часова.

—

Лондон. — Немачка се офанзива још одуговлачи и ако је време за њу сада најпогодније. Дописник „Тајмса" напомиње да је према познатом војничком правилу свако задоцњавање увек било у корист одбране.

—

Њу-Јорк. — Ђенерал Першинг непрестано шаље оџушевљене рапорте министарству рата о борбеној активности америчких трупа на западном фронту. Ђенерал изражава своје задовољство због ступања у борбу великих америчких снага, које се налазе у Француској, и са радошћу поздравља одлуку владе у Вашингтону да упути што пре у Француску војске и материјала.

—

Амстердам. — Ђенерал Смутс изјавио је: „Непријатељ се спрема за највећи напад. 1918. г. биће најславнија у нашој историји. Јединство у команди даје нам надмоћност над непријатељем."

—

Хаг. — Канцелар Хертлинг и министар фон Кулман вратили су се у Бер ин. Они су одбили да приме чланове Рајхстага и да их обавесте о односима с Аустријом и источним питањима. Због овога је избило велико незадовољство.

—

Лондон. — Лорд Њутон изјавио је у Горњем Дому о размени заробљеника. Једна трећина интернираних немачких грађана не жели да се врати у Немачку. Неки од њих извршили су самоубиство, да не би били размењени.

—

Цирих. — Дворски саветник Фукс пише у „Наје Фраје Пресе": „Ово је први пут што овај лист ствара рубрику: Немачко питање у Аустрији. Ова рубрика неће престати. Да, у Аустрији не постоји само чешко питање, само пољско питање и само италијанско питање; постоји још једно питање, а то је немачко питање, које ће ускоро заузети врло велике размере. Дај Боже, да не буде касно.

—

Рим. — Социјалистички конгрес изгласао је једну резолуцију, у којој се проклампје као пре ка потреба потпун споразум између Италије и Југословена, и изјављује да је распарчавање Аустрије исто тако пре ка потреба, да би се могле створити мале слободне државице.

—

Лондон. — Енглески авијатичари извршили су своја летења над Сарбриком у Немачкој 3. маја и бацили су 24 тешке бомбе. Сукобили су се са једном непријатељском ескадрилом и оборили су пет аероплана. Један од наших аероплана недостаје.

2. маја биле су велике ваздушне борбе на фронту. Оборено је 25 немачких аероплана; других 12 пали су ван наше контроле. Недостаје 11 енглеских аероплана. Истог дана Французи су оборили 18 немачких аероплана.

—

Цирих. — „Фосише Цајтунг" јавља из Беча да се угарски програм, који Векерле заступа, састоји не само у присаједињењу Босне и Херцеговине Угарској него и Далмације.

ЂЕНЕРАЛ ТЕРЗИЋ

Господин Министар Војни ђенерал Б. Терзић, стигао је у Солун са Крфа.

СРПСКА ВОЈСКА НА МАЂЕДОНСКОМ ФРОНТУ

(Телеграм «Тајмсу»)*)

У Штабу II. Српске Армије
28. априла 1918.

Посећујући овај фронт поново после осам месеци одсуства, у стању сам да јавим, да је морал српске војске не само онако јединствен, као што је раније био, већ и јачи него икада дотле.

После низа славних победа у Македонији 1916. године, дуг период неактивности на коју је она била принуђена учинио је, сасим природно, да се осети извесна пролазна заморености. Али од тога данас нема ни трага. Дубоко и весело поуздање може се сада констатовати, које делом изазива гигантски конфликт, који сада бесни у Француској и Фландрији и од кога Срби очекују решење овога рата, а делом појачања, која су у њихове редове довеле хиљаде Југословена добровољаца. Ови бивши аустро-мађарски војници, који су стигли из Русије пре два месеца, исти по крви и језику са Србима, били су поздрављени добродошлицом неизмерне радости. Та радост је појмљива свакоме, који је имао прилике да види дејство које чини долазак нових појачања на оснабљене јединице на које војске. Сјајно обучени, јединствено развијени и одважни, ови људи дају утисак најбољих бораца. Знајући добро да неће наћи на топал пријем, ако би допали ропства, они дају пример, коме следују сви остали српски војници. Српска војска је исто тако обрадована изгледима, да ће јој доћи оне хиљаде заробљених у Италији Југословена, који су молили да им се дозволи да се, као српски војници, заједно боре са Србима за општу ствар, о чему ће на сваки начин италијанска влада у интересу савеза повести рачуна. У овом погледу су све српске војне власти потпуно сложне.

Понуде за мир Аустријанци чине непрестано српској војсци, не губећи при том наду на успех. Такве понуде долазе свакодневно у облику прокламација везаних за празне гранате. Али Аустријанци, изгледа, нису задовољни овим сланим штампаних понуда већ почињу прибегавати и другим методима. Од како су повукли своје трупе из Румуније, они употребљују извесан број Хрвата, у које имају нере да ће учинити све у погледу прибављања Срба. Изгледа, да се сада позади сваког бугарског пука, који је на фронту према српској војсци, налази и једна чета ових аустријских агената. Њихов задатак није да се боре, већ да долазе с времена на време у прве бугарске линије и да довикују својој браћи ове понуде о миру. Али оба та аустро бугарска начина понуде мира наилазе код српског војника само на презрење, и обично им се на њих одговара пуцнаном и артиљеријском ватром. Срби кажу: кад би Аустрија сама била њихов противник, ове би понуде можда још и имале неки минимални изглед на успех, али свест о томе, да су омрзнути Бугари посели најмилије делове њихове отаџбине и суровo тлаче њихов народ, ствара једну апсолутну препреку свакоме миру или преговору са Аустријом. Од свију сам чуо да би Срби пре пристали на своје потпуно уништење, него што би напустили жељу да се разрачунају са Бугарима.

Помисао да продужење рата доноси још веће патње њиховим породицама у поробљеној отаџбини распаљује свом силином душе ових фанатичких родољуба. Онај међу њима, који би ставио живот или част своје породице изнад спаса Србије, сматрао би се као издајник.

Фронт, који они сада држе, износи око 40 миља, јер су га недавно проширили за још три километра на левом крилу Француза. Бугари су, као и пре годину дана, на свима највишим планинским висинама који су испред нас, док Срби држе јужне падине њихове, одакле су истерали Бугаре 1916. године. Срби су несумњиво способни да заузму те висове као и да се преко њих пробију у долину, али би их такво једно подузеће стало одвећ много драгоцених живота, да би се тако одлако на то могли одлучити. Од како су престале операције у великом смислу, Срби су у омањим нападима побољшали своје положаје на више места, али ниједно место које су у току последње две године заузели, нису упустили.

Од прилике пре две недеље они су узели један важан гребен источно од Ветреника, који доминира падинама, на којима су Срби били и где их је јако узнемиравала непријатељска ватра. Колико су Бугари ценили овај положај, види се по томе што су осам пута вршили прескупе по њих противнападе да поврате овај гребен. Сад је ситуација на том месту сасвим обрнута, јер Срби одатле гроде својом ватром северним падинама Ветреника, а тиме угрожавају и положај бугарских резерви спречавајући њихов саобраћај са гребеном...

*) Велики пријатељ нашега народа, бивши Генерални Конзул Енглеске у Једрену, г. Ф. Каоверт, који се сада бави у нашој средини као нарочити изасланик највећега и најважнијега енглеског листа, лондонскога „Тајмса", послао је о својој посети на српском фронту горњи телеграм, који у преводу са енглеског доносимо.

Врло смо захвални уваженоме даровитоме енглеске публицисти на великој доброти, што је допустио да тај важни напис изађе у Ратном Дневнику у исти мах кад и у „Тајмсу".

Наша надмоћност у ваздуху изгледа да је дефинитивно утврђена, благодарећи енглеској, француској и српској авијацији. Целе прошле године Бугари и Немци нису вршили никаква ваздушна бомбардовања, док су међутим свакодневно трпели бомбардовања Савезника.

Ф. Калверт.

КЛЕМАНСО И ПОТЛАЧЕНИ НАРОДИ

Париски листови од 28. априла пишу да је г. Клемансо примио пре неки дан представнике потлачених народа под Аустро Угарском, које му је представио г. Франклен Бујон, и да им је учинио веома категоричне и јасне изјаве у погледу њихове независности и политике према Аустро-Угарској.

Он је, како кажу, пред једном парламентарном комисијом поновио и нагласио оне изјаве које је пре учинио. Говорио је нарочито о чешко-словачкој војсци, чија је политичка и војничка храброст свима позната и за коју се он интересује од самог почетка за све време њеиног развијања.

Он је са великим задовољством примио вест о великој народној манифестацији, која је била у Прагу 1. априла, као и вести да је чешка маса, кличући савезничкој ствари и победи, клицала Лоју Џорџу и Клемансоу.

КЕРЗОН О МИРУ

Лондон. — Лорд Керзон је изјавио удружењу стране штампе ово:

„Било би некорисно дискутовати услове мира сада. Они су објављени јасно од државника Споразумних Сила. Мир мора да задовољи три услова: праведан мир, частан мир и обезбеђење сигурности света потоњим генерацијама. Нико од Савезника не пристаје да потпише неправедан мир и увек ће претпоставити праведан рат. Данашњи неправедан мир био би претеча нових и страховитих ратова и био би оправдање злочина обновљеног у будућности."

СЛОВЕНСКИ ПОКРЕТ У АУСТРИЈИ

Париз. — Јављају „Матену" из Цириха: „Најесте Минхенер Нахрихтен" доносе да је војна чешке делегације, која је примио Сајдлер председник аустро угарског министарског савета, изјавио ово:

Ако влада није одбацила мисао да у Чешкој створи немачке округе, чешки народ ће одговорити на ово изазивање са крвавом револуцијом."

Лион. — Јављају из Бала: Дописник „Франкфуртер Цајтунга" упутио је из Беча следећу депешу своме листу: „Незадовољство чешких и словенских посланика постаје све веће и веће због будућег развитка савезног уговора аустро немачког.

Чешко словенски посланици изјавили су у кулоарима Рајхсрата, да ће се борити са највећом енергијом против уговора, који би били поднесени парламенту на одобрење и да ће њихово држање бити такво и у току преговора."

АУСТРО-НЕМАЧКИ ОДНОСИ

— Са састанка царева —

Цирих. — Цар Карло се вратио у Беч. То изазива разне коментаре. По једној ранијој полузваничној депеши састанак је требао да траје шест дана, и сад је доста рано прекинут.

Могло би се закључити да састанак није задовољавајући. Очигледно нико није веровао да су се детаљи једног новог уговора о Савезу могли утврдити за неколико дана, али се претпостављала могућност споразума за Пољско питање у корист Аустрије и односно обавезе Аустрије, да стави своју војску на расположење Немачкој, било за италијански фронт, било за западни. Видеће се за неколико дана да ли је остварен овај споразум.

У сваком случају бечки дописник „Франкфуртер Цајтунга", изјављује да ништа дефинативно није закључено.

„Ле Пти Паризјен" пише овом приликом: Она два пара можда су поставили базе будућег ужег савеза, али то треба да кажу прекорајински народи и све то још мора да буде остварено.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 127. ПОНЕДЕЉАК, 7 МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 7. маја

Српски званичан извештај. — После претходне припреме снажном ватром наше артилерије, наше јуришне трупе извршиле су ноћас препад на непријатеља јужно од села Градешнице; непријатељу смо нанели осетне губитке.

Солун, 7. маја

Грчки званичан извештај. — Две повремене местимичне рафалне ватре на нашем сектору. Жива ватра непријатељских митраљеза, без успеха, против наших аероплана који су летели над непријатељским линијама и врло ниско.

Наша је артилерија успешно бомбардовала непријатељска постројења.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 7. маја

Званичан извештај од 15 часова. — Активност обостране артилерије у области северно од Авра. Француске патроле, које су дејствовале на сектору Хангара, довеле су заробљеника.

Два непријатељска препада на доњем току Елете, у Аргони и у Воевру, пропали су под француском ватром.

Французи су задобили заробљеника у току једног налета источно од Ремса. На другим тачкама фронта ништа ново.

Званичан извештај од 23 часа. — Ништа важно сем повремене артилеријске активности северно и јужно од Авра.

Лондон, 7. маја

Званичан извештај. — У локалној операцији, коју смо предузели у току ноћи код Вид сир Анкр, била је крунисана потпуним успехом. Аустралијанске трупе заузеле су немачке положаје једним препадом около села, које је сада у нашим рукама, и заробиле су 360 војника и запленили 20 митраљеза. Наши су губитци врло мали.

Ми смо данас извршили један потпуно успешан налет на непријатељски положај југозападно од Метерема и нанели губитака непријатељској посади.

На осталом фронту ништа особито, сем артилеријске активности с једне и с друге стране на разним секторима.

Доцнији извештај. — Предузели смо јутрос на сектору Морланкура и јужно од Хилиха успешне налете, у току којих смо задобили заробљеника и запленили два митраљеза.

У току првог предузећа, аустралијанске трупе продрле су у непријатељски положај јужно од Морланкура, изненадили посаду и заробили 21 непријатељског војника и запленили 1 митраљез; сами пак нису имали никаквих губитака.

Непријатељска артилерија била је у неколико активна јутрос на сектору Вије Бретоне. После подне активност артилерије била је јача, као и у вече с једне и с друге стране између Жиеанши и Робека. Иначе ништа важно.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 7. маја

Званичан извештај. — Јуче је локална активност била јача на целом фронту. На југо-западним падинама брда Мантела потпуно смо закр-

жали један непријатељски напад. У области Адамела јака непријатељска одељења, потпомогнута живом артилеријском ватром, напала су на једно наше истакнуто одељење јужно од брда Сталбе.

Наше су трупе показале велику издржљивост; снажно подржане артиљеријом, одбиле су непријатеља који је био приморан да се повуче оставивши око стотине мртвих и рањених. У долини Ђуникарије напали смо и растерали ручним бомбама посаду једног непријатељског истакнутог положаја на северо источним падинама брда Ноцоло, задобили заробљеника и запленили материјала.

Енглеске патроле извршиле су неколико офањих успешних акција јужно од Арса, а наше извиднице патроле у долини Орме.

Јужно од језера (Позина), једна наша извиднича патрола сукобила се са већим непријатељским одељењем, и одбила га. Северно од брда Грапа наше јуришне патроле, на подножју Тавоне, продрле су у непријатељске ровове, нанеле непријатељу губитака и довеле заробљеника. У долини Арсе и на висоравни Азијага, са обе стране, била је јача артиљериска активност.

Авијација: На целом фронту јача ваздушна активност. Један непријатељски стални балон и четири аероплана оборени су; два смо оборили ми а два Енглези.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — Чарлс Едвард Лисед, чувени публициста амерички, интимни пријатељ Председника Републике Вилсона, држао је јуче говор у Лондону у коме је изјавио између осталога: „Америка се нада да ће до краја ове године имати под оружјем десет милиона људи.“

—

Цирих. — „Нова Сл. Преса“ јавља, да су у Пешти заведени преки судови, да би се стало на пут дезертирању које све више расте. Два војника, који су неколико пута дезертирали, стрељани су на јавном месту.

—

Париз. — Према објављеној статистици ратни трошкови зараћених страна до краја 1917. год. износе: Француске 97 милијарди; Енглеске 105 милијарди; Италије 29; Америке 24; Русије 120; Белгије 3; Србије 2; Румуније 10; Немачке 126; Аустро-Угарске 78; Турске 5 и Бугарске 4 милијарде франака.

—

Лондон. — Генерал Шмит, члан енглеског ратног савета, изјавио је да ће нов покушај Немаца имати за циљ Кале и Денкерк, али да су Савезници уверени да ће сломити нову немачку офанзиву.

—

Лондон. — Енглеска штампа, коментаришући пут цара Карла у Софију и Цариград, мисли да је циљ овом путу, да убеди турску и бугарску владу о потреби шиљања појачања на западни фронт. Међутим, Турци и Бугари нису расположени да приме сличне предлоге.

—

Париз. — Немачки поручник Богард, која је заменио Рихтхофена после његове смрти и који је оборио 36 аероплана, тешко је рањен у борби са једним енглеским аеропланом. Један куршум прошао му је кроз око и по свој прилици неће више бити способан за авијатичку службу.

—

Бордо. — Капетан авијатичар Ерто, командант славне ескадриле Сикоњ, вратио се са своје мисије из Америке. Он је изјавио да Американци припремају огромну ваздушну армију по каквоћи њихових пилота и аероплана.

—

Лондон. — Војни критичари енглеских листова сматрају да ће нова офанзива врло брзо бити предузета и да је питање само од неколико дана.

СЛОВЕНСКИ ПОКРЕТ У АУСТРО-УГАРСКОЈ

Рим. — „Словенски Народ“, пишући о оставци словеначког министра Золгара, вели: У време кад се мислило да ће се Вилзонова помоћи доћи до мира, у Аустрији су сматрали за потребно да буде један југословенски министар. Оставка нашег човека поучава нас и уверава, да ужасно греше они Југословени који још имају наде у Беч. И деца данас виде, да се Немци и Мађари заједнички опиру независности југословенског народа. Захваљујемо Богу што спас нашега народа не зависи од министарске столице у Бечу, већ ће једнога дана доћи сам по себи.

Рим. — Немачка штампа подстиче аустриску владу да силом угуши чешко-југословенски покрет.

Америчанска штампа сматра, да ће споразум између Италије и Југославена донети последњи удар аустро-угарској монархији. Многи листови саветују америчанској Влади да одмах предузме све за упаштење Двојне Монархије.

Лион. — Јављају из Женеве „Журналу де Деба": Један скуп Словака, који је одржан 10. маја у Св. Николи Луптовском у Угарској и на коме су присуствовали хиљаде људи, изгласао је дневни ред, по коме се тражи да чешко-словачкој народности у Угарској буде без сваких услова признато право слободног самоопредељења као и уједињење свих Чеха и Словака у једну самосталну државу. У Будим Пешти је због тога велико незадовољство, јер су Мађари узалудно радили целе године да одвоје Чехе од Словака. Прашки листови објављују овај манифест на првој страни и са великим словима.

Рим. — Дипломатски кругови у Швајцарској сматрају да се после састанка царева мора очекивати, да ће Аустрија прогласити анексију Пољске.

Према истим информацијама чешки и југословенски посланици бориће се у Рајхсрату против обнављања савезног уговора са Немачком и тражиће да се одмах закључи мир.

Немачка штампа једнодушно тражи да се што више немачких трупа увуче у Чешку и југословенске земље да би се угушиле демонстрације.

ПРОГЛАС ЧЕХА И ЈУГОСЛОВЕНА

Цирих. — Чешки и југословенски посланици заједнички су упутили својим народима један проглас, у коме протествују против одлагања Рајхсрата. Проглас овако почиње: „У часу кад влада једном апсолутистичком одлуком одлаже парламент против воље већине и гази устав против воље заинтересованих народа, Чешка Унија и Југословенски Клуб солидарно протествују у име својих народа." Проглас даље са индигнацијом говори против пројектованог новог преуређења Чешке. Влада ради против слободног развитка југословенског народа и против његовог националног поседа на Јадрану. „И влада се усуђује да то ради у најтежем моменту светског рата и на захтев за самоопредељење и самоуправу, што је захтев целог цивилизованог и демократског света, она одговара апсолутистичким декретима који не представљају могућност пријатељског, заједничког живота, већ принцип борби, каквих још није било и које могу да прекораче границе које издавоци декрета у опште и замишљају".

„У моменту најгорем — наставља проглас — када се не зна, шта ће да донесе сутрашњица, поред врло тешког економског и социјалног мучења додаје се и политичко, са експериментима, који учвршћују апсолутизам. И док парламенти у правним демократским земљама непрекидно учествују у раду, од кога зависи судбина народа, аустриски се парламенат без икаквог разлога одлаже и посланици су поново лишени оне парламентарне трибине, која им је три пуне године била одузета под пресијом војне диктатуре.

„То још једном доказује, да се Аустрија не може сматрати као уставна држава. Чешки и југословенски посланици неће признати никакав декрет или коју другу апсолутистичку наредбу. Одбијају сваку одговорност за будуће развијање ствари, и никаква их сила неће уплашити у борби за демократију и слободу самоопредељења против апсолутизма и привилегија".

НАДЕ САВЕЗНИКА

Париз. — „Иманите" доноси чланак бившег социјалистичког министра Самбе о општој ситуацији, у коме констатује да постоје два велика мотива за наше наде: „Брзи напредак авијатике и придолазак америчких снага, који превазилази сва очекивања. Заједнички напор Савезника на пољу авијатике донео нам је већ знатну надмоћност. Приближава се час, када ће та надмоћност постати поражавајућа и када ће моћи да нагна Немце да траже мир."

Интересантно је подвући ова тврђења једног истакнутог вође француских социјалиста.

УЗАЛУДНИ ПОКУШАЈИ

Цирих. — Према „Фосише Цајтунгу" присаједињење Босне и Херцеговине Угарској изгле-

да готова ствар. Такође је узето у разматрање и питање да се и Далмација откине од Аустрије и присаједини круни Светога Стевана тако да би Хрватска, Славонија, Далмација и Босна и Херцеговина, у оквиру земаља круне Св. Стевана, сачињавале једну југословенску државу, док би из тога били искључени Хрвати из Истре и Словенци. Ово све може да се доведе у везу са последњим Сајлеровим говором који је из пресумптивне југословенске државе искључио ове Југословене, који се налазе између Немачке, Аустрије и мора.

ПОДЛИСТАК

ЕНГЛЕСКА ТРУПА

У „Војничком позоришту Југословенске Дивизије"

Ретку част је имала наша војничка позорница, а ми, гледаоци, неизмерно задовољство, у среду 11. априла, у вече. Високо ценећи културни и патриотски рад нашег позоришта, одликовала га је својим гостовањем енглеска трупа из 706 аутомобилске чете, састављена од 4 официра и 12 подофицира и војника, под управом симпатичног и младог капетана господина Милса.

Програм се састојао из 18 тачака: куплета, уз пратњу клавира, духовитих шала и карикатура и сличица из војничког ратничког живота.

Међу посетиоцима је био знатан број Енглескиња, Енглеза и Француза. Кад се подигла завеса и указала позорница, искићена симболичним белим цветовима, и појавила се трупа, пао је френетичан поздрав...

Својственом гипкошћу и оним својим одвојеним хумором, Енглези су наишли на силно допадање код наше војске. Сакрзина игре је била објашњена на нарочитој таблици, пре почетка представе, али су њу наши уметнички гости потпуније изразили електрицитетом свог уметничког геста. Јединствене маске, у двема мис, нашле су свој најсавршенији израз! — Два обична енглеска војника комбинацијом костима и смишљеношћу гестова пружили су нам потпун карактер и темперамент својих сестара и земљакиња, другарица у животу и херојских учесница у овој гигантској војни. Успех је био такав да је, и поред објава и поред свих уверавања, знатан део и отменијих посетилаца, и наших и савезничких, отишао са представе у илузији, да је у улози сваке мис, морала бити једино и само — права мис!...

Енглески хумор, често праћен српским речима и читавим реченицама, изазивао је буру расположења у нашој војсци, чији сваки корак ова велика нација нарочитом пажњом и љубављу обасипа. Разлог, са кога је овог вечера број посетилаца у нашем позоришту превазишао сваку могућу замисао, о посети једне забаве ове врсте...

Програм је завршен прекрасном и дирљивом сликом: „Повратак Џонија из рова у Отаџбину". Слика се болно такнула душа наших бораца и паћеника, али је њу испратио величанствен гест великог сина највећег Народа, који је био сигурна и узбудљива гаранција и за њихов скори и срећни повратак.

*

Још један диван успех нашег „Војничког Позоришта", још један значајан дан у историји наше изгнаничке уметности. Капетана г. Милса и његову дивну трупу, у име свеколике српске браће, сакупљене са целог Словенског Југа под заставе наше дивизије, ватрено поздрављамо са:

„— Владај, Британијо!...."

12. априла 1918.
Војиште. Сава Дринчић.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 128. УТОРАК, 8 МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 8. маја

Српски званичан извештај. — Наше јуришне трупе извршиле су ноћас успешан препад на непријатеља у Поројском потоку и по извршеном задатку вратиле се у своје ровове. На левој обали Црне Реке бомбама смо растерали јачу непријатељску патролу.

Солун, 8. маја

Француска званичан извештај. — Велика артилеријска активност на фронту Дојранског језера и западно од Охридског. Једно непријатељско одељење, које је покушало да нападне на наше линије северно од Битоља, било је одбијено.

Енглески авијатичари тукли су непријатељске логоре у области Демир Хисара.

Солун, 8. маја

Француске трупе осетно су напредовале у Албанији за последња три дана и продрле су на левом крилу за 18. км. на непријатељску територију. У вези са француским трупама, напредовале су италијанске трупе; нови положаји које су заузеле налазе се на падинама Осума. Фронт је скраћен за 17 км. Пре је био 36 а сада износи само 19 км. Друм за Санти Кваранта на простору између Ерсека и Корче потпуно је слободан. Операција је била сјајно изведена од савезничких трупа, које су заробиле заробљеника а срећом саме нису имале тешких губитака.

Рим, 8. маја

Званичан извештај. — Албанија: Између Осума и Девоља наше трупе, у тесној вези са француским трупама, почеле су у ноћи 1. и 2. маја да наступају према северу.

Пошто су имале да сломе непрестане и јаке отпоре са стране непријатељске и да пређу јаке природне препреке на терену, наше су трупе 5. маја достигле фронт Царевода—Островица.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 8. маја

Званичан извештај од 15 часова. — Јака активност артилерије у области Ханџара и јужно од Авра. Французи су заробили заробљеника у току својих операција.

Западно од Кастела, северо-западно од Ремса, ка Берберикуру, француска су одељења продрла до треће линије непријатељских ровова. Нанели су им велике штете, заробили материјала и заробали војника, међу којима једног официра.

Немци су покушали више препада против француских линија у области Воклера и шуме Шевалије, али нису успели. На осталом делу фронта ноћ је прошла на миру.

Званичан извештај од 23 часа. — Пешадиских акција није било. У току дана артилеријска активност початкам јача, јужно од Авра и на неким тачкама у области Мондидие—Ласиньи.

На осталом делу фронта дан је прошао на миру.

Лондон, 8. маја

Званичан извештај. — У току ноћи, француске трупе извршиле су једну успешну операцију источно и северо источно од Локра. Достигле су све своје одређене објекте на фронту од прилике 4 км.; заробљено је више од 400 непријатељских војника. Локалне борбе биле

су данас рано у јутру северно од Албера; неколико наших људи недостаје.

Један део наших трупа проширео је у немачки положај северно од Хебитерна и заробио је неколико непријатељских војника и запленио два митраљеза.

Непријатељска је артилерија била доста активна данас са зрнима са загушљивим гасовима на сектору северно од Бетина.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 8. маја

Званичан извештај. — Активност наших патрола у области брда Монтела (брежуљак Деи Треи Синьори) и непријатељских извиђачких одељења, која су била брзо одбијена, између Ахиће и Астика. Узнемиравајућа ватра обостране артилерије ту и тамо, у долини Соле и у источној области Лисера. У Капозиле, око 9 часова, једна наша јуришна група заузела је у току успешног препада један део непријатељских истакнутих ровова и ту се утврдила.

Јутрос, рано у јутру, непријатељ је извршио јак противнапад, али је био потпуно одбијен. Непријатељ је изгубио много људи; 31 војника, око стотину пушака, 4 митраљеза и други ратни материјал пао нам је у руке.

Наши и савезнички авијатичари били су врло активни. Војни објекти у долини Сугане бомбардовани су са осам тона експлозива; седам непријатељских аероплана оборено је а осми је био приморан да се спусти.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон, — Затворени су главни подстрекачи побуне у Ирској, који су били у вези са Немачком. Цела штампа разних партија одобрава тај чин.

Подстрекачи су били врло брзо ухваћени и није се догодио ниједан непријатни случај. Мир влада потпуно у оним местима где се мислило да је дух побуне најјачи.

Нема никаквог разлога да се мисли да постоји и један део Ирског народа који би показивао симпатије за ону немачку заверу.

—

Цирих. — У круговима Југословена у Аустрији, као и међу Чесима, чине се припреме за борбу са допуштеним и недопуштеним средствима. Последњи говор фон Сајдлера, којим је покушао да од југословенске групе одцепи Словенце и осигура слободно немачко развијање према Јадранском мору, само је подстрекао отпор словенских елеесената.

—

Цирих. — „Национал Цајтунг" пише: „Немачка војна партија тражила је од главне комисије Рајхстага рок од осам недеља да научи Француску памети и да је присили да склопи мир.

Седам недеља је већ протекло без успеха. Још остаје само једна недеља пруском милитаризму да оствари своја обећања."

Крф, 5. маја

Резервни поручник Топаловић, др. права, који је као тешки рањеник сада замењен, пошто је провео 3 године у аустриском ропству, држао је у крфском позоришту предавање „О понашању Аустријанаца према нашим заробљеницима." Он нарочито наглашава да не треба имати више никаквих илузија о протекцији заробљеника и интернираних грађана по прописима међународног права, који су сада постали само мртво слово. Заробљеници могу рачунати само на храну коју добијају споља. Туберкулоза потпуно сатире. Заробљенички логори и логори интернираних грађана прави су расадници туберкулозе. Сем Срба, констатовано је да је 10.000 Италијана већ заражено туберкулозом. Заробљеници се употребљавају на фронту у зони ватре, где су приморани да раде као стока, док не дође час да изађу под ударцима. Изјаве Топаловића, који је донео само истините и неоспорне чињенице, показују да је аустриски менталитет дошао до такве страшне суровости, каква се не може замислити код људских створења. Њихова суровост намеће целоме свету дужност казне, ако осећај солидарности међу људима не би морао за навек престати.

(Пресбаро)

Крф, 6. маја

За потврду наших тврђења да су српски заробљени војници употребљавани у зонама ватре, сазнајемо да су недавно прошли кроз Беч

три нова заробљеника, који су упућени у Месопотамију и Малу Азију. Сви заробљеници изгледали су веома изнурени.

(Пресбиро).

АКЦИЈА САВЕЗНИЧКЕ АВИЈАТИКЕ

Лондон. — У току последњих дана наши су авијатичари односили победу за победом. 5. маја су бацили више од 22 тоне експлозива на станице Турне-а, Куртре и Шона, на разне авијатичке логоре и на логоре дуж целог фронта.

Непријатељска авијација била је активна само у току 4. маја. Ипак много је непријатељских аероплана оборено источно од наших линија. 19. непријатељских аероплана било је оборено између наших линија а 4 изван контроле.

Истог дана више од једне тоне експлозива бацили смо на железничке станице у Мецу. Запажено је неколико пожара на пруги и у радионицама које леже дуж пруге. Наши су се аероплани вратили неоштећени.

У току ноћи наши су аероплани бацили 10 тона експлозива на станице Шона, Хобурдена, Дуе и Маркоинь, на Перон и на логоре у околини Бапома. Извршили смо исто тако летења у току ноћи над станицама Тионвила и Меца. 32 велике бомбе бачене су и било је неколико погодака. Опазили смо у Тионвилу један пожар. Недостаје један наш апарат.

6. маја извршили смо у сред дана једно летење са доста успеха, над станицама и фабрикама у Келну, у Немачкој.

33 бомбе бачене су и проузрокован је пожар у хангару станице.

Наши аероплани за бомбардовање били су нападнути од више непријатељских извиђачких аероплана, које смо оборили изван контроле.

Сви су се наши аероплани вратили неоштећени.

ВОЉА, ВЕРА И ПОБЕДА

Париз. — На банкету, који је приредило удружење енглеско америчке штампе у част министра Пишона, посланика америчког Шерца и енглеског лорда Дерби-а, овај последњи казао је ово:

„Сад смо остварили јединство команде и нема никога у нашој земљи који мисли да то није добро урађено. Поносим се што могу рећи, да сам стари пријатељ маршала Хега и да сам му постао још већи пријатељ оног момента, кад сам дознао са колико се лојалности ставио на расположење генералу Фошу. Та му лојалност није наређена одозго; она је плод апсолутне вере у врховног команданта. Још ћу више да кажем: није то лојалност само једног човека, то је симбол лојалности свих официра и целе земље. Изјављујем, да ће нам јединство команде, које су прихватили сви народи који су с нама, отворити пут ка победи, до које ћемо сигурно доћи".

Разговора ради, нека нам је допуштено да овом приликом потсетимо наше читаоце на једно руско предсказање из 1915. године, у коме се вели „да ће Русија преживети велике несреће и невоље, али да ће најзад савладати све своје недаће и изаћи из тешког искушења снажна и моћна. Јавиће се генерал са врло кратким презименом који ће потући и побенити непријатељску војску." Заман су Руси тражили код себе тога ђенерала са врло кратким именом. Било их је и таквих, али то не беху изабраници судбине. Другој једној земљи, племенитој и јуначној, суђено је било да роди и одгаји човечанству тога великана. Тај ђенерал са врло кратким именом, тај изабраник Провиђења јесте ђенерал Фош. Скори догађаји, којима идемо у сусрет, потврдиће нашу претпоставку.

(Уредн.)

ИЗ РУСИЈЕ О РУСИЈИ

Париз. — Нарочити дописник „Њујорк Хералда" у Трондему каже, да је интервјуисао једну од највиших личности у погледу трајања бољшевичког режима и да му је ова одговорила, да постоји једна организација која је у стању да сруши бољшевичку владу и да је разоружа за један дан, али то не чини стога што би масе очекивале тада, да нова власт испуни махнита обећања бољшевика. Бољшевици се морају сами потпуно упропастити, иначе би могли опет да искрсну на површину. Бољшевици су нашли ослона у станов-

ништву својим неограниченим обећањима. Затим је интервјуисани додао: „Сада преживљујемо кризу и народ се неће дати даље варати новим обећањима. Све класе становништва у варошима и селима трпе. Постоји међу радницима и сељацима против бољшевички покрет. Бољшевике ће срушити покрет маса, као што је срушио и монархију. Успех Савезника је сигуран, ако наставе да енергично раде, јер мислим да ће се Русија поново појавити на ратној позорници. Земља се буни против Немаца.

Напустили смо Савезнике у врло критичном моменту, али можемо да се вратимо поново у помоћ Савезницима у моменту још критичнијем. После наше страшне болести, опоравићемо се. Кажем Савезницима: Русија ће се пробудити, не губите наду. Ниједна војска не може да постоји без дисциплине, коју бољшевици не примају. Али ће бољшевици бити искорењени. Појавиће се нов вођ, који није учествовао у револуцији."

ПОДЛИСТАК

СА АФРИЧКИХ ОБАЛА*)

РУЈИНЕ

Ту, где некад сјајне куле белсаху са предгорја,
Вијача се тамна сплела кроз дворане и предворја.

Расцвао се сплет од сочних лимунових танких грана
Изнад стаза у вртова и заспалих шедрвана.

А ту, где је харем био одаљска и султанки,
Мирт мирта као душа у ишчезлих муслиманки.

*) И афричке су обале, вољом судбине, за један знатан део наших ратника постале предмет њихових ратних успомена. Стога доносимо и ове лепе песмице нашег познатог и ратницима омиљеног песника г. Милосава Јелића, које ће пријатно потсетити сваког од њих на дане и ноћи проведене на обалама жарке Африке. — Ур.

ПРИВИЂЕЊЕ

Месец се јави
Блеђозлатна лица.
Залив заплави
Око крстарица.

Сенке тополе
Падоше на море
И на куполе
У камене форе.

Чини се свагда
Плаволика страна
Сва од смарагда
До Шрек-Бен-Шабана.

Кад поноћ стиже
С тајанственог жала
Горде се диже
Сабласт Ханибала.

Стала је плима,
Ветри, не лахорте! —
За казну Риму
Пролазе кохорте.

ЈУЛСКА НОЋ

Капље месечина
Сребрнасте локве
На круне у смокве
И горе маслина.

Спава море мирно.
Ни дах ка затресе
Лозе и чемпресе
Уз поље сафирно.

А иум у честару
При јутарњој прузи —
То зру кукурузи
У Ајин Битару.

Милосав Јелић.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 129 СРЕДА 9 МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

Д-Р ТРУМБИЋ НА СРПСКОМ ФРОНТУ

Д-р Анте Трумбић, Председник Југословенског Одбора у Лондону, стигао је на Српски Фронт као гост Његовог Краљевског Височанства Наследника Престола. Предао је извештај Његовом Краљевском Височанству Наследнику Престола о раду Југословенског Одбора. По том је посетио фронт и задржао се нарочито код Југословенске Дивизије, где му је приређен одушевљен дочек. Трумбић је изјавио своје потпуно задовољство због високог морала који влада у редовима Српске Војске и Југословенске Дивизије.

На путу за Солун Трумбић је посетио болницу Скотских Жена, придодату једној српској армији.

У Солуну, где је се задржао два дана, посетио је српске војне власти и ђенерале Гијома-а и Милна.

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 9. маја

Српски званичан извештај. — 8. маја слаба ватрена активност.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 9. маја

Званичан извештај од 15 часова. — Није ухваћен.

Званичан извештај од 23 часа. — Никакве нешадиске акције. Повремена артилериска активност јужно од Соме, на Оази и у Вогезима.

Авијација: — У току дана 6. маја француски пилоти за борбу оборили су 6 немачких аероплана. 9 других немачких апарата пали су у њихове линије, јако оштећени, у току борбе. Истог дана, као и у току ноћи 6./7. маја, бачено је 25.000 килограма експлозива од француских аероплана за бомбардовање на зграде у Росијеру, на Сантер, на авијатичке логоре у Вилсерв Вовилер, станице Перона, Несла, Шона и т. д. Запажен је велики пожар у Росијеру. Сем тога у току исте ноћи два аероплана италијанске авијације бомбардовала су станицу Монкорне и авијатички логор код Ла Вил о Боа, где је запажено да је нанесена велика штета.

Лондон, 9. маја

Званичан извештај. — Трупе једног батаљона из Сирнеја извршиле су једну локалну успешну операцију јуче у пече северо-западно од Мервила. Враћајући се на своје положаје на овом сектору довеле су 30 заробљеника и 6 митраљеза. Јутрос рано у јутру један непријатељски противнапад на наше нове положаје, који је био предухват после јаког бомбардовања, сломљен је нашом артилеријом и ватром наших митраљеза.

Извршили смо један срећан налет у току прошле ноћи, југо-источно од Араса и задобили смо неколико заробљеника и запленили један митраљез у непријатељским рововима. У току ноћи непријатељска артилерија је била врло активна на сектору Албера, ка Ебитерну и између шуме Њепа и Метерема а активнија но обично између Скарпе и к. 70 северно од Ланса. Бомбардовање са загушљивим гасовима, које смо објавили јуче, на сектору северно од Бетина било је врло јако.

Дошији извештај. — Противнапад, који је

био управљен јутрос против наших нових положаја северо-западно од Мервила, био је изведен са јаким снагама на фронту од 1200 метара; јако бомбардовање било је пре наступања непријатеља. У пркос јачини артилеријске припреме његова пешадија није могла да допре до наших положаја сем на два места, али је наша линија остала читава.

Лондон, 8. маја

Немачки авијатичари летели су над Лондоном прошле ноћи после мировања од 10 недеља. Објављен је овај извештај данас у 12·30 часова пре подне. Непријатељски аероплани прешли су преко обале код Кента и Исекса, после 11 часова увече недеље, и наступали су ка Лондону. Налет се продужује.

Други извештај издат је у 6·45 часова у јутру и јавља да извештавају да су 4 непријатељска аероплана, која су узела учешћа у нападу на Лондон, прошле ноћи оборени. Изгледа да је овај налет извршен са великом припремом и да је бачено на Лондон много бомби, али још нема никаквих појединости о штетама и губитцима у људима.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 8 маја

Званичан извештај. — У току ноћи 6./7. маја једна непријатељска јуришна чета, која је изненадним препадом хтела да нападне у области Сото Кастело (југо-источно од Мори), одбијена је нашом ватром. Други један напад, два пута поновљен на северним падинама Сасо Росо, довео је до жиле докажане борбе, у којој је непријатељ био потучен и принуђен да се повуче ка својим линијама. Један наш налет у правцу Фенера довео је непријатељу тешке губитке а нама неколико заробљеника. У току јучерашњег дана била је јача артилериска активност. На брду Спиноча једна наша патрола, коју је јако потпомагала артилерија, извршила је са потпуним успехом један препад на утврђене непријатељске положаје. Непријатељска посада и једно одељење које је притекло у помоћ биши су потпуно уништени. Заробили смо два официра и 51 војника. Код Капозиле проширили смо наш јуче заузбијени терен и могли смо утврдити велике непријатељске губитке.

Наши и енглески авијатичари оборили су осам непријатељских аероплана. Девети, погођен од артилерије, пао је у пламену.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Рим. — Идућег месеца биће прослављена с великом свечаношћу годишњица битке на Косову, где је српско јунаштво засијало великим блеском у борби против Бугара и Турака.

—

Париз. — Јављају из Вашингтона: Државна каса одобрила је зајам Србији од три милиона долара.

Савезне Америчке Државе до сада су одобриле Србији девет милиона долара.

—

Бал. — Јављају из Прага да су се тамо догодили велики немири који имају изглед пленизације.

—

Атина. — Велике противнемачке манифестације у Букурешту у знак протеста против срамног мира.

—

Мадрид. — Једна званична депеша из Мурсиа јавља да је 5. маја око 21 часа, немачки сумарен У 39 ушао у луку повређен.

ЈУНАШТВО ДВОЈИЦЕ ПРИЈАТЕЉА СРБИЈЕ У ПОБЕДИ КОД ЗЕБРИЦА

Са дубоком тугом добили смо вест о смрти потпуковника енглеске маринске пешадије г. Елијота. Овај храбри официр пао је као жртва племените дужности. Он је био у енглеској поморској мисији, која је била упућена у Србију децембра месеца 1914. године. Тада је он био мајор и одликовао се у одбрани Београда са Дунава у току 1915. године, те је због тога маја месеца исте године био одликован Белим Орлом, а после битке код Београда октобра 1915. године енглеским орденом за Ванредне Заслуге.

У последње време био је произведен за потпуковника.

Његова смрт је крунисање једне сјајне и племените каријере. Он је погођен у часу, кад су

све енглеске снаге искрцавале за затварање Зебрићке луке. Сви Срби, чије је он симпатије знао да придобије за себе, једнодушно жале његову прерану смрт, колико због његове храбрости толико и због његовог каваљерског карактера. Наше искрено и дубоко саучешће његовој удовици, чији је муж погинуо у радости победе.

У пстој битки код Зебрића поморски поручник Хилтон Јанг тешко је рањен и изгубио је десну руку. Поручник Јанг био је придодат штабу Његовога Превасходства адмирала Трубриџа у Београду 1915. године.

Он се особито прославио у битки код Смедерева октобра месеца 1915. због чега га је одликовао златном медаљом за храброст Његово Краљевско Височанство Престолонаследник Александар. Он је посланик у Енглеском Парламенту.

Нашем уваженом пријатељу г. Јангу честитамо на јунаштву показаном у једном од најсјајнијих подвига енглеске флоте.

мајор Џералд Сим

НА СРПСКОМ ФРОНТУ

(Телеграм „Тајмсу")

Војиште, маја 1918.

Данас је ускршња недеља, рачунајући по српском календару, трећа ускршња недеља коју Срби проводе у изгнанству, за коју се надају да је и последња. Јутарња служба се свршила и војници помешани са сељанима кућају у масама из цркве, која се налази на брежуљку селанца. У зеленилу, а у хладу старих јела, још једна већа група људи скупила се да поздрави добродошлицом госте дана. То су 16 дечака и девојчица, изабраних између оних 300, који су нашли заклоништа у Азилу Српског Релиф Фонда у Водени. Госпођица Харпа, директорка овога друштва, дозволила је овим привилегисаним да приме позив нашег штаба за ручак и да проведу неколико пријатних часова у логору. Сва ова деца лепо изгледају, обучена у најпростију али и најскладнију ђачку униформу. Њих води један учитељ њихове земље, средњих година, са појавом која пада у очи, обријана лица, кратко подшишане косе испод једног старог изношеног шешира у једном лепо скројеном оделу са кратким чакширама, који уз песму изводи са својим ђацима све еволуције шведске гимнастике. Громка плескања гласним ударањем у дланове и, када је завршена представа, сви обраћају пажњу на мале учеснике ове представе.

Најомиљенија од свију је једна мала девојчица од 12 година са плавом косом, најстарија међу њима, која привлачи све не само својом лепом спољашношћу него и својом трагичном историјом — једна од оних безбројних ђаволских епизода овога рата — која је помрачила њен млађани живот. Њено је име Кристина Григоровић из Битоља. Када су Немци и Бугари у пролеће 1916. године заузели Битољ, Бугарима је дато неограничено право да и даље врше своју стару праксу и тероризирају српско становништво. Многобројна су вешања извршавана под најпразнијим изговорима и најсвирепије. Међу жртвама бугарског војног суда био је и Кристинин отац, Ванђел Григоровић, берберин, чије је вешање извршио под нарочито свирепим околностима бугарски префект полиције. Тај чиновник није био нико други до млађи Бојаџијев, син чувеног бугарског ђенерала истога имена, чија злочини, већ познати у историји, биће предмет судских истраживања после рата. Да би дао више ефекта призору извршења смртне казне над Кристининим оцем и ово изнео као пример, Кристина и њена мати биле су приморане да стоје у близини вешала и присуствују самом вешању, и када је мала Кристина у смртном страху пустила један узвик ужаса, Бојаџијев је удари својим корбачем, од кога јој се белег још и данас види на челу. Али време од две године у дечијем животу избрисало је успомену на ону страшну трагедију и тога сунчана дана, у мају, она је изгледала толико срећна колико и остале њене другарице.

Време је апсолутно било величанствено, поветарац тих а ведрих пун пролетњег мириса и музике славуја и других тица. Али потмуо звук артиљерије, која не престаје чак ни у овако свечане дане, подсећа нас на злочиначки живот у који је свет загазио...

Ф. Калверт.

— Свршиће се. —

КОНЦЕРАТ Г. МЛАДЕНА ЈОВАНОВИЋА

Прослављени и омиљени српски уметник, наш велики пијаниста г. Младен Јовановић, који је пре две године напустио Париз и дошао на

Македонски фронт, да ту као добровољац послужи Српској Војсци, својим лепим дописима у „Матену" и својим неуморним радом у Престолонаследниковој Болници корисно је послужио својој Отаџбини.

Многим концертима у корист сирочади српских ратника, српских избеглица, наше школске омладине, наших интернираних студената и за разне друге добротворне сврхе, које је он организовао или у којима је био главни учесник стекао је право на нашу најсрдачнију захвалност. Својим изванредним уметничким свирањем он је свуда, где год се у Европи појавио, високо узнео углед српске уметности.

Изнурен толиким радом родољубиви уметник полази на опорављење у Француску. Пред свој полазак даје данас у 5 часова по подне у сали Беле Куле свој последњи концерат, који најтоплије препоручујемо нашим читаоцима. Са г. Јовановићем свирање и Оркестар Краљеве Гарде, а певање и познати енглески певач г. Јетс.

Заслужноме уметнику желимо најлепши успех, срећан пут, потпуно опорављење и што скорији повратак у Отаџбину, којој он служи на част.

БЕСКУЋНИК:

ОЊИНА КАРТА

„Драги... ми смо здраво, ја и мала Рада.
О, како је златна! Често за те пита,
Још увек је с нама и Вера и Нада.
Твоје књиге Сима претура и чита.

Крај куће нам поток од скорашње кише
Набујао тако, да темеље дере;
Виноград родио него икад више
И грожђе нам сусед преко реке бере.

Божић смо провели као досад нигда.
О Години Новој певала је Нада,
А за Ускрс венац лепши него игда
Сплели смо од цвећа млада, млада, млада!

Мој отац је стоку отерао лане
И своју и нашу и из целог села
На пашу у аду, и ни с које стране
Писмо да нам дође. Мајка ме је клела

Да те питам, хоће л' и Слободан скоро
Да се јави картом. Не би било квара.
Тебе и све наше, Зоро, моја, Зоро,
Поздравља и љуби, много, твоја Дара."

. . . . . .

Дрхтала је рука и срце се било
О обале груди код младог војника,
Док читаше карту. Вече беше скрило
И последњи жагор у рову мужика.

Када карту ватра спали, у ров скрита,
Да је нико више никад не прочита.

НА ЗНАЊЕ

У броју 47. Српских Новина од 19. априла ове године Обавештајни Биро Црвеног Крста на Крфу оштампао је упут Женевског Извештајног Биро-а о преписци и шиљању фотографија за Србију.

Како се овај упут не слаже са званичним обавештењима и упутима добивеним од Господина Министра Грађевина за преписку са Србијом и за отправљање фотографија, на основу којих су и састављене наредбе Начелника Штаба Врховне Команде ПТБр. 2053 за 8. септембар 1917. год. и П.Т.Бр. 6614 за 15. фебруар 1918. год. — то је Начелник Штаба Врховне Команде наредио, да јединице и установе оперативне војске и на даље у преписци са Србијом поступају по напред поменутим наредбама, све док се не добије надлежно обавештење о овоме упуту оштампаном у Српским Новинама.

Из канцеларије Начелника Штаба Врховне Команде ЦБр. 666 од 6. маја 1918. год.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 130. ЧЕТВРТАК, 10. МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ЗА СЕДИМ КРАЉЕМ
ПУТЕМ ЧАСТИ

Под пакосним смехом људскијех хијена,
У локвама крви, под огњеном лавом,
Под јауком деце, стараца и жена,
Падоше пољане увенчане славом:

Излише се на њих страхоте и јади,
Умукоше песме са светих олтара;
Рушевине, гробља, пустош и комади
Никоше из беса Пруса и Татара!...

Згариште се многа видеше у крви,
Поломљене кости и гомиле меса,
И људождер — како сатире и мрви
Умишљаје Божје — сред дивљега беса!...

Све под огњем сијну: и старци и деца,
Храмови и гробља, Знамења и блага;
И земљом се зачу, како тужно јеца:
„Због ом, децо моја!...“ „Због ом, Мајко драга!...“

И Народ и Владар, Голготи Изгнања,
Кренуше се Путем уврежене Части. —
А остаде робље! — Нејач и имања
Падоше под бесом Демонове власти!...

Побожни к'о песме у Велика Бдења,
Узбуђења пуна к'о Недеља Чиста,
Мрачни као поноћ и ледена стења,
Бледи као чело распетога Христа.

Превалише силне урвине и хриде,
Сметове од снега, дивљине и шуме,
И страдање њино само Сунце виде,
Бројећи им многе гробове и хуме!...

На страшноме путу свака Зора нова
Среташе Литију Авети и Смрти,
И поворку нему Народних Синова
И Краља им Седог како стазе прти! —

На уснама нигде осмеха ни збора,
Плача ни јаука, роптања ни клике:
— Као сени какве, од Бора до Бора,
Водило је Сунце ове Мученике....

У срцу и оку носили су само
Неувелу наду и ватрене жуди,
Што у часе тешке, на Голготи тамо,
Бадрише им душе и грејаше груди....

И напокон мука, к'о Авети неке,
Преморени глађу, без даха и збора,
Под бременом туге, уздаха и јеке,
Падоше далеко...., крај туђега мора!.....

У умору тешком, к'о Ждралови тићи,
Краљ, Војводе, Војска, Народ, Ђенерали,
Министри, Ратари, Ђаци, Краљевићи,
— Сви су се под Стегом Изгнаничким збрали....

Замукоше морски пенушави вали,
Устадоше неке сјајне Барикаде;
Пред Легије Части, под умором палих,
Поклони се Вечност и пошту им даде:

Неуморна јата Француза и Гала,
Словена и многих што Слободу љубе,
Прихватише Српство. — И крај морских жала
Развише његове Заставе и трубе!....

Запалише лучу умирућих душа,
Васкрсоше Југа, Милоша и Марка,
Отворише Гробља, — крв се запенуша,
И оживље Народ из гомиле рака!....

Задрхташе хорде Пруских Фарисеја;
Васиона јекну на четири стране!
За Распећем чу се страшна Одисеја:
„Живели народи што Слободу бране!"...

У мају 1918. Мир. Стефановић
Војиште.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 10. маја

Српски званичан извештај. — 9. маја јака обострана артилериска ватра у области Кравице.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 10. маја

Званичан извештај од 15 часова. — Није ухваћен.

Званичан извештај од 23 часа. — На разним тачкама фронта Соме и Оазе активност обостране артилерије.

Лондон, 10. маја

Званичан извештај. — Извршили смо на разне тачке фронта неколико налета крунисаних успехом. Источно од Араса наше су трупе продрле у немачке ровове на двема тачкама и заробиле 14 непријатељских војника и 1 митраљез; друга нападна одељења довела су заробљеника са непријатељских положаја у близини Ловона и сектора шуме Њеп—Метерем. Северно од канала Ипр—Комин наше су трупе заробиле 16 непријатељских војника. Једно извиђачко непријатељско одељење, које се приближавало нашим линијама прошле ноћи јужно од Албера, било је с места отерано.

Непријатељска артилерија била је нешто активна у близини Денакура а активнија источно од шуме Њепа.

Доцнији извештај. — Јутрос рано у јутру непријатељ је по други пут покушао да изврши препад на наше положаје југо источно од Мениla, али је био одбијен. Још један нов успешан налет сем ова два о којима смо споменули јутрос да смо их извршили прошле ноћи у близини Ебутерна. Тешки губитци нанесени су непријатељу у току сукоба и задобили смо неколико заробљеника.

На осталом делу фронта нема ништа нарочито сем обичне активности обеју артилерија на разним секторима.

Лондон, 9. маја

Према званичном извештају, један велики број непријатељских апарата изгледа да је успео учешћа у налету на Лондон прошле суботе. Није могуће дати тачан број, али изгледа да је до Лондона дошло 20—30 апарата, прешавши преко обала Кента и према Лондону.

Један непријатељски апарат био је нападнут у 11 и по часова од једног енглеског авијатичара, који је из велике близине пуцао на непријатеља док овога није нестало у облаку дима.

Са висине од 7700 стопа немачки аероплан пао је сав у пламену. Други аероплани бацили су на разне тачке много бомби али није било никакве материјалне штете.

Једна друга група нападача прешла је обале Исекса и кренула је на Лондон, где је још један непријатељски аероплан оборен ватром из топова противу аероплана.

Око 12 бомби бачено је на неке делове лондонских округа, које су проузроковале само на неким местима доста велике штете на омањим зградама.

Непријатељски аероплани покушали су да се пробију ка Тамизи, да би достигли јужну обалу.

Многи су морали бити тешко оштећени док су покушавали да продру ка одбрани Лондона.

Три друга непријатељска апарата оборена су, пре но што су прешла обалу, два од њих од енглеских авијатичара. Пети аероплан оборен је на пучини и пао у море. Извештавају да је и шести исто тако оборен и пао у море. Овај немачки налет потпуно је пропао; никакве штете у војним објектима није било.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 10 маја

Званичан извештај. — Дуж планинског фронта наставила се са успехом активност наших извиђачких одељења. Јужно од Асе једна енглеска патрола довела је заробљеника са једног налета на непријатељске линије; наше неустрашиве трупе заробиле су једно стражарско одељење северно од брда Вал Бела и продрле до села Стокаредо, где су нанеле губитке непријатељској посади и про-

узроковале експлозију у једном депоу муниције. На свима секторима била је јача артилериска обострана активност. Источно од Понте ди Пјаве и код Зензона наше противдејство на непријатељску артилерију било је веома успешно.

Јака активност италијанских и савезничких авијатичара; осам непријатељских апарата је оборено, од којих два артилеријом противу аероплана.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Рим. — Комитет за железницу преко Балкана, у Риму, поднео је министру иностраних дела основни пројекат пруге Валона—Битољ. Овај железнички крак био би везан преко Отрантског залива великим сплавом са италијанском обалом и био би део пруге Рим—Валона—Солун—Цариград.

—

Лондон. — Отварање моста преко Суецкога канала изазвало је велику узнемиреност у Немачкој и Турској, јер он везује Африку са Азијом и омогућава пребацивање трупа у Палестину.

—

Лондон. — Рајтерова Агенција сазнаје, да нереди свакодневно расту у словенским земљама дунавске монархије. Сукоб на станици Виништрец завршио се крвао; жене су учествовале у борби и велики је број рањених и изгинулих.

—

Цирих. — Јављају из Беча: „После саветовања са гроfом Тарновским, пређашњим амбасадором у Вашингтону, пољски парламентарни клуб је одлучио, да узме опозиционо држање према спољној политици барона Бурријана. Представници свих пољских странака тражили су енергично да се Галиција присаједини пољској краљевини, као и да се предео Холма врати.

Крф, 9. маја

Министар финансија, г. Стојан Протић, приспео је на Крф.

Крф, 9. маја

Американска мисија за потпомагање српских пољопривредника састављена од пет чланова, коју води мајор Франсиз Јегер, приспела је на Крф у пропаву за Солун. Мисија носи собом много материјала и пољопривредних справа и семена. Шеф мисије уверавао је новинаре да ће Америка све учинити за подигнуће српске пољопривреде.

(Пресбиро)

Солун, 10. маја

Приликом враћања посете ђенералу Гијоми посланици из грчке Македоније изразили су му веру да ће се под његовим командовањем Македонија ослободити од непријатељског јарма. На то им је ђенерал одговорио: „Са једном храбром војском, каква је грчка војска, и с помоћи Савезника могућно је надати се да ће се за кратко време раскинути ланци несрећне Источне Македоније."

ДВА ЗНАЧАЈНА ДАНА

— На фронту Југословенске Дивизије —

У суботу 5. маја посетио је фронт Југословенске дивизије Председник Југословенског Одбора г. Др. А. Трумбић. Командант Југословенске дивизије, на челу свога штаба, дочекао је лепим поздравом драгог нам госта и, по крајњем одмору, приказао му новодошле Југословенске трупе из Русије.

Топло поздрављен од трупа, г. А. Трумбић је, после дужег разговора са војницима и официрима, у име отпоздрава одржао говор. Живом речју представио је трупама сав значај и величину идеје, за коју су дошле да се боре. Нагласио је: да борцима за Ослобођење и Уједињење Југославије доноси братске поздраве са Конгреса из Рима и вест, да је Југословенски Програм прихваћен од свега просвећеног света и да ће у најкраћем времену бити унет у Велики Савезнички Програм, у Програм Борбе Човечанства за Ослобођење Народа.

— „Пођите и истрајте, драга и мила браћо", — завршио је овим речима г. Трумбић. — „Светлим и херојским путевима наше витешке браће с Мораве и Вардара. Победа је извесна и — нама, јер за њу непрестанице пролива крв најплеменитије и најлепше поколење човечанства..."

Сутра дан, 6. маја „Војничко Позориште Југословенске Дивизије" дало је свечану представу у част поновне посете Његовог Височанства Престолонаследника Александра. Као гост Ње-

говог Височанства Наследника Престола дошао је г. А. Трумбић.

Представништво Југословенске Борбе, пред две хиљаде бораца за остварење Југославије и многим савезничким гостима, поздравила су, преко наших уметника, драмским песмама, два српска песника, — Ђоровић кроз „Зулумћара" и Одавић кроз „Хеј, Словени!"... У међувремену г. Гошић, глумац, поздравио је будућег Југословенског Краља сјајном Миленовићевом песмом „Буди сан на стражарском месту..."

Свршетак игре се претворио у плаховиту манифестацију, за време које су, будући Владар и Његов гост, дубоко узбуђени, отпоздрављали и сјајним и свечаним поклонима гледали уметнике и борце, с обе стране херојске позорнице...

Војиште. Сава Дринчић.

НА СРПСКОМ ФРОНТУ

(Телеграм „Тајмсу")

(2)

За време ручка мали гости именовани су са официрима из штаба а мала Кристина добила је почасно место поред Команданта. Господски је то ручак, када та посматрају очи деце из села, која не учествују у њему и која се ври око прозора менаже да би боље видела и пиљила у сваки залог укусних јела, која приносе устима официри и њихови гости. Ми их жалимо и надамо се да ће што претећи и пасти и њима у део, Банкет је зачињен песмама и декламацијама.

Српски војници имају сада више занимања, којим испуњавају своје време, него када сам их последњи пут обишао. Јер војска је сада потпуно реорганизована уз припомоћи француских инструктора. Школе за наставу за сваки род оружја за официре и војнике отворене су и дају изврсне резултате. Најновија оружја, као и најмодернији принципи ратовања, које није потребно да описујем, заведени су и употребљавају се са све већим успехом. Наследник Престола Александар, као и његов врло искусни и спремни штаб, не штеди никаква труда да начини ову снагу непобедном, у колико им то њихов број допушта, очекујући тако жељно ишчекивани час да се баце на ушанченог освајача.

Престолонаследник лично надгледа вежбе. Он више времена проводи на фронту но у његовом малом дворцу у Солуну. Са оданом љубављу према војни који је делио све опасности и тешкоће, почевши од 1912. године, они су радили да што боље осигурају његову удобност по разним логорима, где Он проводи обично своје време. За Њега су они подигли мале лепе летњиковце, неке од цигала а неке од дрвене грађе, и окружили их алејама цвећа, младим борићима и кипарисима. Његово Краљевско Височанство може се поносити овим доказима лојалне оданости, коју му спонтано указују Његови стари ветерани, које је тако често водио у борбу.

И за одмор трупа у резерви сада се боље постарало но прошле године. Сем честих локалних и инструменталних концерата сада су подигнута и позоришта у непосредној близини штабова дивизија, у којима глумци од стварне вредности представљају два пута недељно. Пре неколико дана ја сам присуствовао једној представи у позоришту скоро образоване Југословенске Дивизије. Сцену ју је мапао један од официра из дивизије. На прве две кулисе налазе се намалани портрети у природној величини Краља Петра и Краљевића Александра. Оркестар је једна од оних изврсних војних музика које су, час меке а час бодне, често изазивале одушевљено плескање свију љубитеља музике у Солуну. Програм тога дана била је једна пантомима и једна комедија, где се један овејани жено-мразац, заведен кокетеријама једног младог артиљерца, који игра улогу једне лавне младе девојке, заљубљује у њу. Ја још никада нисам видео ни једно женско лице на позорници да је тако добро играло своју улогу флертовања као овај млади српски војник. У пантомими представа два клоуна, који су ово по професији пре но што су били у војсци, држала је целу публику у не прекидном смеју. Сељачка деца из околних села била су пуштена да се згурају око оркестра и да и она уживају у представи и да завиде срећи двојице од њих који су служили клоунима за извођење њихових шала. И за цело ово време, сви топови из блиске даљине опоминуу својим брујањем да је ово незавршени светски рат.

Ф. Калверт.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 131. ПЕТАК 11 МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

СРБИЈА И ИТАЛИЈА

ПАШИЋ—ОРЛАНДУ

Крф, 10. маја

Поводом треће годишњице уласка Италије у рат, Председник Министарског Савета, Министар Иностраних Дела Господин Пашић упутио је Господину Орланду, Италијанском Министру Председнику, овај телеграм:

„Ја хитам, Превасходство, да Вам из свег срца честитам трећу годишњицу велике борбе коју Италија води толиком храброшћу и толиким жртвама за победу Правде, Права, Слободе и Једнакости свих народа. Ја се поуздано надам да ће четврта година рата донети Народу Италијанском остварење његових жеља, његових правилних националних тежњи, наградивши га на тај начин за све што је препатио у току овога ужаснога и свирепога рата, који нам је Варварство наметнуло газећи најсветија права свих народа.

(Пресбиро).

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 11. маја

Српски званичан извештај. — 10. маја јача обострана артилериска ватра у области Кожуха, Преслапа и села Зовича.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 11. маја

Званичан извештај од 15 часова. — Није ухваћен.

Званичан извештај од 23 часа. — Повремено дејство артилерије на неколико тачака јужно од Авре. Није било пешадиске акције.

Лондон, 11. маја

Званичан извештај. — Непријатељ је заузео један наш истакнути положај прошле ноћи у сектору шуме Авелен. Недостају нам два војника.

Извршили смо успешан препад у околини Ејете и Боаље—Сент Мар, наневши губитака непријатељу и отевши му један митраљез. Непријатељ је покушао препад на наше положаје код Еје ди Вижиж, али смо га одбили пушчаном и митраљеском ватром.

Непријатељска артилерија је дејствовала прошле ноћи у долини Анкре, јужно од Ланз, источно од Робека и источно од Нијепске шуме.

Доцнији извештај. — Одбили смо непријатељске препаде наневши му губитака ноћас у Шуми Авелен и јужно од Ебитерна. Један немачки митраљез, смештен у шуми Авелен, запленили смо и уништили. Заробили смо неколико војника и запленили један митраљез ноћас приликом успешног препада северно од Бајела и западно од Локра.

Ничег другог важног.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 11. маја

Званичан извештај. — На брдовитоме делу фронта дејство обеју артилерија и наших изви-

ђачких патрола није имало никакве важне последице.

Одбили смо непријатељска одељења у Вал Арса; на јужним падинама Сасо Росо било је живих сукоба бомбама.

Дуж Пјаве артиљеријска ватра покадшто је била јача.

Напад на мостобран Капозиле потпуно смо одбили. Једно наше одељење отерало је у Кавацукерина посаду са једног малог непријатељског положаја и уништило на њему одбрамбене радове.

Наши и савезнички авијатичари оборили су три непријатељска аероплана а два друга натерали да се спусте. Бомбардовали смо са очевидним резултатима терен непријатељске авијације близу Мота да Лиденца и трупе и коморе у покрету на висоравни Азијаго.

Мајор Барака задобио је своју 32 победу.

САВЕЗНИЧКА АВИЈАТИКА

Париз. — Прошла недеља била је најплоднија за савезничку авијатику: оборено је 274 непријатељских аероплана.

Париз. — Немачка офансива још оклева. Војни критичари сматрају да ће отпочети за дан два, и то се показује по авијатичарској активности. Савезничка авијатика је изазвала велику узнемиреност и помешу у организацијама и концентрацијама непријатељевим. Наши многобројни авијатичари бомбардују најосетљивије тачке и озбиљно су пометли непријатељеве планове.

Париз. — Дан за даном доказује се надмоћност савезничке авијатике. Она ових дана постиже успехе, који имају непосредног утицаја на борбе које ће се водити.

Савезничка конференција за авијатику наставља свој рад, доносећи значајне одлуке. Немци су изгубили господарство у ваздуху и сад тек увиђају, да ће оно бити једна од основних чињеница војничке победе. „Ентрансижан" сазнаје, да је Клемансо у току свога јучерашњег одласка на фронт био нарочито задивљен са стране наше ваздушне војске, од које се много очекује у току будућих операција.

Цирих. — Келнски листови пишу о савезничком ваздушном нападу извршеном у прошлу суботу. Признају, да је било 25 погинулих и 47 рањених и да је материјална штета огромна.

СЛОВЕНСКИ ПОКРЕТ У АУСТРИЈИ

Цирих. — Поводом 50 годишњице чешког позоришта биле су манифестације у Прагу. Дошле су делегације: пољска од 60 чланова са грофом Скарбеком и послаником Клембинским; југословенска са три посланика и председником Љубљане; италијанска од 17 чланова са послаником Кончи и око двадесет словеначких, хрватских и румунских посланика. Праг је искићен са словенским тробојкама. Чешка штампа је посветила овом дану пригодне чланке. „Народни Листи" су са радошћу констатовали присуство Пољака и најавили жаљење што нису дошли и Руси. Говорили су Крамарж и други делегати. У име Југословена Рабик је прослављао јединство Словена. Председник Љубљане је похвалио верност Чеха, савезника Јужних Словена. Станек, Чех, рекао је да ће Чеси са својом браћом ускоро прослављати велику победу. Званична аустриска нота јавља, да су избили нереди у Чешкој поводом овог јубилеја. Угушивање је било насилно. Сви југословенски и словачки делегати на свечаности протерани су из Чешке. „Народни Листи" су извештени да ће бити забрањени а редактори изведени пред ратни суд. Бечка штампа јавља да су противу Мађара и Немаца све народности у Аустрији образоване свечани савез. Овог пута су се и Пољаци изјаснили за остале Словене и заклели се, да браће њихове захтеве као своје.

Цирих. — Сајлер председник бечке владе позвао је председника чешког клуба да конферише са њим о стварању немачких дистриката у Чешкој. Посланик Станек у име клуба одбио је и позвао Сајлера да добро размисли о последицама овог пројекта.

„Народни Листи" пишу: „Сајлер ради данас да створи немачку Чешку и нада се, да ће његов последњи успети да убеди Чехе и Југословене на мирољубиву парламентарну сарадњу. Чешки народ ће бранити своје право и продужити борбу до крајњих последица.

Лист „Вечер" пише, да Чеси и Југословени неће да гласају за будет, па био министар председник Сајдлер, Бек или ма ко други.

„The Montenegrin Bulletin"

(Црногорски Преглед)

Под овим насловом излази, с времена на време, у Енглеској, орган Црногорског Комитета за национално уједињење. У броју 3. од 7. априла има неких дванаест чланака и бележака у циљу ширења идеје праведног и потребног уједињења Црне Горе, Србије и југословенских покрајина у Аустрији, у једну независну државу.

И у енглеским и у савезничким новинама штампане су изјаве, које нападају на Крфску Декларацију а износе жеље црногорских сепаратиста. Ови написи показују потребу једне моћне и веште пропаганде.

Г. Анкрија Раловић, бивши црногорски Министар Председник, излаже врло лепо у једном кратком чланку циљеве „Црногорског комитета за национално уједињење", чији је он био председник. Енглеска јавност савршено ништа не зна о европским питањима и врло је тешко наћи, шта пише и у високо политичким круговима и међу новинарима, људи који су у току ствари и јасно и правично гледају на балканско питање. Али је сигурно, да су Енглези спремни да подрже сваког онога чије су националне тежње праведне.

Већина ових чланака црногорског прегледа дивни су и по садржини и по стилу.

Чланци брошуре који говоре о страшном положају Црне Горе и патњама тог мученичког народа — пробудиће у срцу сваког читаоца дубоко саучешће и симпатију.

мајор Џералд Сим

ПОДЛИСТАК

СКИЦЕ СА ФРОНТА

V

Челични нерви

Трећег априла, око 14 часова, пео сам се стрмим серпентинама од моста испод Црне Стене на више ка Брнику. Преко ноћ падала киша, а јутрос освануо леп сунчани дан. Ваздух млак, умивен, прозрачан. Видик јасан, далек ..

Један непријатељски аероплан зундара, као бумбар, високо изнад Брника у правцу Рапеша, Дабиће, Бобишта. Наши аероплански топови обележавају правац његова кретања белим шрапнелским пахуљицама. Из долине Црне чује се пуцањ наше артилерије. Мориховска таласаста равница озеленила, шарана бијугавим браздама наших и непријатељских линија утврђења. Тамо изнад Макова надиже се из таласавих узвишица округло, црвенкасто брдашсто теме Дабиће, која доминира равницу, а која је вечито у покрету прошарана клупчадма дима од наших рововаца и непријатељских мерзера.

Излазио сам већ из стрмих серпентина на прву узвишицу. Одавде, лево, у дну стеновитог амфиса, кривуда Црна између Грунишког виса и огранака коте 1212. Десно, пут усечен у стену, води у Брник...

Са непријатељског положаја, тамо иза Чаништа, најпре као зујање мушице, па све јаче и јаче чује се фијук непријатељске гранате преко наших рововa и положаја у правцу Брника. Једна за другом две експлозије проломиле ваздух, а одјек као грмљавина разли се по каменитим масивима околних брда. Чује се и фијук парчади кроз ваздух...

У кратким размацима, сливају се један у други, по два фијука и две експлозије у истом правцу, на истом месту.

Под непрестаном грмљавином од експлозије, ја сам за $^1/_4$ часа изашао усеком на лакат завијутка. Ту сам морао стати, јер је пут пред мном засипан гранатама од 155 мм. Парчад су фијукала на све стране. Заклоњен стењем морао сам чекати да престане бомбардовање...

Зашто је непријатељ бомбардовао баш ово место тако интензивно? — Било би од интереса о томе писати. Из војничких разлога ја ћу то прескочити. Задржаћу се само на опису једног момента који ме је и определио да ове редове напишем...

У моменту кад сам избио горе и застао пред овим вулканом од експлозија и разорног дејства парчади која су засипала сву околину — на путу, пред нама, из јаруге појави се један војник. Он

се лагано, као да иде у шетњу, пео ка месту које беше огрејало у диму од експлозија. Ишао је путем од прилике као човек, који је из радозналости хтео да види: шта се то тамо горе догађа? — Не скрећући с пута он је сваку експлозију пропраћао погледом. На неколико корака од пута тресну једна граната. Друга мало на више. Две пребацише пут. Дим је колутао на више, растурао се; парчад су фијукала на све стране одбијајући се о стене. Појмих да узмем једно парче, које је долетело до мене, али га одмах испустих. Било је врело...

Војник скрену десно с пута; дође до једне велике рупе из које се дим још пушио. Прочачка по рупи штапом, па оде даље кроз дим полако, резигнирано, као да се ништа око њега не догађа; као човек, коме је досадно живот па тражи начина да погине...

Оволика хладнокрвност, резигнација, презирање живота зачудило ме је. Помислих: овај човек није свестан онога што се око њега догађа — он не зна шта ради.

— Ко је онај војник? — упитах неке војнике око мене. —

— То је Аврам Ратковић наредник 2. чете 2. бат. пука „Краља Петра." Он је трговац из Београда. Има винарску радњу преко пута Скупштине — одговарају војници. — То је врло храбар човек. Одликован је Карађорђевом Звездом... Ама нема смрти без суђена дана — завршује један поднаредник... — Пошао да обиђе стражу, па неће да се за инат врати — примећује један.

Бити у толикој мери господар својих нерава, у овакој опасности по живот испољити толико презирање живота — то значи имати челичне нерве — то је одиста јунаштво. Ја бих га зато наградио највећим одличјем, али, у исто време, ако може бити допуштен према јунацима овакав израз, казнио највећом казном. Његов живот у рату не припада само њему но, у првом реду, Отаџбини. Он треба да га жртвује кад је потребно, а не да га ставља на коцку само зато да би показао својим друговима, како нема смрти без суђена дана....

Сачеках да престане бомбардовање. Прошао сам истим путем преко рупчага од експлозија, али, право да кажем, мој слух је непрестано окренут ка непријатељским положајима, а у исто време погледом сам осматрао заклоне где бих прискочио на случај потребе...

6. априла 1918. Ђ. Лазаревић
Војишће.

СРПСКЕ ЦИГАРЕТЕ

Управа Државних Монопола поред дуванских прерађевина, које су у продаји, као: дуван српски друге врсте, цигарете Македонски и српски специјалитет, — ради што бољег и погоднијег снабдевања наше војске ово дана пушиће у продају српске цигарете:

друге врсте 1000 комада 30. — динара — драхми или паклица од 20 комада по 60 пара — лепта, и

треће врсте 1000 комада 25. — динара — драхми или паклица од 20 комада по 50 пара — лепта.

Цигарете су израђене од зрелог и превреног дувана. Свака је тешка 1 грам. На грчкој територији продаваће се само за драхме, а на српској за динаре и, у оскудици ових, за француске франке al pari.

Повлашћеним продавцима на све врсте дуванских прерађевина признаваће се на име процента 10 од сто.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 132 СУБОТА, 12 МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 12. маја

Српски званичан извештај. — 11. маја јача активност наших патрола у области Ветреника и јака обострана ватрена активност у области Ковила, Ветреника и Доброг Поља.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 12. маја

Званичан извештај од 15 часова. — Непријатељски препади југо-источно од Менила, Сен Борђа и западно од Ноајона били су одбијени француском ватром.

Французи су продрли непријатељске ровове југо-источно од Куси у Шампањи и у Вогезима и довели око 15 заробљеника.

Повремена артиљериска активност на неколиким тачкама фронта.

Званичан извештај од 23 часа. — Једно непријатељско одељење продрло је у немачке линије јужно од Кани сир Мањ; с друге стране један немачки препад јужно од Шампињи пропао је. На осталом делу фронта ништа ново.

Лондон, 12. маја

Званичан извештај. — У току једног непријатељског препада код Термајја, северно од коте 70, неколико наших људи недостаје.

Прошле ноћи у зору непријатељ је покушао други напад на један наш положај у шуми Авелај, али је био одбијен. Ми смо извршили срећан препад, нешто мало после поноћи, југо-западно од Ла Басе и заробили смо неколико заробљеника.

Заробили смо исто тако војника у сукобима патрола северно од канала Ипр—Комин.

Непријатељска артиљерија била је активна прошле ноћи јужно од Ланса, у близини Живанши и Фестибера; наши положаји у шуми Њеп тучени су са зрнима са загушљивим гасовима.

Доцнији извештај. — Под заклоном јаког артиљериског баража непријатељ је извршио прошле ноћи један препад у близини Биков. Неколико наших људи недостаје.

Енглеске и француске патроле заробиле су неколико заробљеника на разним тачкама фронта.

Ништа ново иначе.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 12. маја

Званичан извештај. — На обали Соло (сев. источно од језера Ледра) наше патроле, прошавши кроз истакнуте непријатељске препреке, продрле су у један одбрамбени положај, уништиле посаду, довеле 11 заробљеника, неколико пушака и другог ратног материјала.

У области Цуља Торта, непријатељ је извршио противнапад на смеле нападе наших одељења. Био је одбијен и осетно нам је око 10 заробљеника. Покушаји препада и непријатељских напада на Монте Вив (долина Ледра), на брду Трапола (долина Арсе), у увољи Азијага, између Бренте и Пјаве, на брду Пертика и на улазу Сантона, пропали су сви под нашом ватром.

Ваздушна активност била је јака: оборили смо пет непријатељских аероплана. Авијатички логори код Фелтра и Мота на Ливенца бомбардовани су са успехом.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — „Келнише Фолксцајтунг“ доноси вест из Берлина, да тамо круже гласови о неком

атентату против Хинденбурга и Луденгорфа. Полиција је открала и отклонила атентат.

—

Париз. — Вечерњи листови јављају, да је почетак немачке офансиве само питање неколико сати.

—

Лондон. — Више од 18 тона експлозива бачено је на позадину непријатељску и у самој Немачкој, где су бомбардоване многе варошн а особито Манхајм, који је већ примио седму посету наших авијатичара.

РИМСКИ КОНГРЕС

— Трогодишњица ратовања Италије —

Краљевски генерални конзулат Италије имао је доброту саопштити нам ове две депеше:

Рим, 9. маја

Комитет потлачених народа под Аустријом извештава италијанску штампу, да је Капитолски Уговор примљен са одушевљењем, од Срба, Хрвата и Словенаца, који се налазе у Сједињеним Државама. Разне њихове установе изјавиле су своје одобравање преко депеша упућених г. Трумбићу. Ти исељеници, који од победе очекују слободу и независност своје отаџбине, представљају огроман број, који ће једнога дана, кад народи буду позвани да сами одлучују о својој судбини, бити одлучујући.

Рим, 9. маја

У Риму влада велика ужурбаност око припрема велике свечаности, којом ће се прославити трогодишњица ступања Италије у рат. У поворци ће учествовати и славне заставе бригаде из Млетака, Виченце, Агода, одликоване златном медаљом, и заставе Удине, Уртогруара, Виченце, које су се депримале на првим борбеним положајима.

Командант чешко-словачког корпуса позван да учествује у свечаности са својим одељењима, одговорио је следеће: „Срца чешко словачких трупа, дубоко гануга позивом њима упућеним, куцају живо од радости и учествоваће у свечаној манифестацији свих Савезника."

Представништво чешко-словачког корпуса пред спомеником Виктора Емануела осветиће своју заставу.

Ф О Ш

Требало је и сувише времена, да би се разумела императивна потреба заједничке команде под управом једног шефа примљеног од свију. Ово је сада спроведено у часу велике опасности кроз коју су прошли Савезници.

Могло се колебати између ђенерала Фоша и ђенерала Петена. Фош старији, имао је своја дела: битку на Марни и Изеру и скорашње прихватање Италије. И као шеф штаба Врховне Команде скоро годину дана, својим радом сам се по себи наметнуо.

Петен је имао за собом Верден. И та два шефа удружена вољно и срцем бију битку. Један управља битком, други распоређује снаге. Петен је тактичар, Фош стратег, и оба су потребни.

Њих двоје владају себи равним и признати су од свију. Шефови армија: Кастелно, Фајол, Гуро, Дуглас, Хејг и Першинг покоравају се са вером.

Фош је био професор тактике и стратегије. Он је од оних великих професора, који чине част Ратној Академији Француској. Фош је био више професор праксе него ли теорије. Он није ни доктринар ни догматик. Он има практичну способност. Он је држао своје слушаоце са катедре и на терену изненадном импресионистичком бистрином. Артилерац, волн свој род, а и више специјалиста. Зна историју, из ње црпе што му треба

И кад је постао 1910. директор Ратне Академије, он је покушао да сузбије утицајну струју „ђака маршала", како су их Французи звали, и који су играли кобну улогу почетком овога рата.

Фоша је затекао рат као команданта 20. корпуса у Нансију. Од тога момента његова је каријера позната. Учествовао је у борби на Гран-Куроне: затим позван за команданта нове девете армије, коју је Жофр формирао у позадини Арденске армије, која се повлачила. Девета армија поднела је удар фон Хаузена између 7 и 10. септембра 1914. на центру француског фронта, док је на десном крилу фон Клук вршио класично опкољавање. Девета се армија повија и у најбољем јеку борбе, Фош врши ирзак маневар и разбија свога противника.

По том се Фош одмах појављује на северу на обалама Изера и на Ипру. Мала варош Касел

очуваће успомену на Фоша, који је смејући се испољавао свој оптимизам и галски дух пред колебљивошћу Енглеза.

Тај је Фош задобио поштовање и поверење Енглеза, и он је остао поред њих више као саветник, него ли шеф до новембра 1916.

Данас се Фош појављује као шеф савезничке војске на западу, и, налазећи Енглезе у критичном моменту, као оно на Изеру, може им повољити заповест Нелсонову: „Енглеска очекује да сваки врши своју дужност".

У страшној битци која се туче од Оазе до мора и од које још зависи, као пређе на Марни, спас Француске и целога света, и поред напора које чине Хинденбург и Луденгорф, ми смо сигурни, да ће ствар Савезника тријумфовати, јер је Фош изнад оне снаге, оне прибраности и генијалности, која је увек спасавала Француску кад год је била у опасности.

„Народ".

ПРОЛЕЋЕ НА МАЋЕДОНСКОМ ФРОНТУ

На српском фронту, 4. маја 1918.

После доста сурове зиме, пролеће је завладало стеновите планине око лакта Црне лаким зеленим плаштом, који ће јунско сунце ускоро спали и. Али, за сада, безбројно много планинског цвећа на својим кратким стабљикама убацује једну веселу ноту у ово очајно камење.

Готово у сваког долини, у сваком потоку, свуда где непријатељево око не може допрети, пуно је логора која сви имитују пејзаж око њих у колико је год то могуће, да би се скрили од погледа бугаро-немачких авијатичара који долазе свако јутро и извиђају. Здравље војника Петра Карађорђевића је изврсно. Њихова снажна природа је тријумфовала над нечувеним уморима повлачења кроз Албанију. Они су опет они исти снажни и лепи људи какве сам их виђао 1914. на Мачковом Камену, у Мачви, и на другим местима. Али тада, кад бесмо још у Србији, српски војник је био увек са песмом на уснама. Певао је у биваку, певао на јуришу, певао иђући у смрт, певао када га рањеног преносиле у болницу, на слами у воловским колима, уз лагани ход волова, увек исти, филозофски једнак. Данас српски војник још увек пева. Песма му постаје данас култ успомене коме прибегава када је сам, потпуно сам или када је са неколико пријатеља, интимних другова својих, кад хоће да изазове успомене далеког села које, можда, више никад видети неће. Прободена жива и весела песма, некад и маснија, претворила се данас у озбиљне жалопоје којима актуелни догађаји дају непрестано нове и нове предмете.

Војник српски, сељак-војник, и не пита се више када ће свршити рат. Неисказане патње научиле су га стрпљењу. Он чека, чека, јер је уверен да ће једног дана доћи час правде и да ће, ако он не буде више на овом свету, бар његова остала браћа ући, увенчана славом, једног лепог дана у његово мало село, загрлити малишане које је оставио тамо доле, бити им у место њега, оца, који ће почивати вечним сном испод голих стењака маћедонских. Вера у правицу и нада у будућност, она дивна нада српска која одржа расу гордих хајдука кроз векове најгорег угњетавања и која учини да остану непобедни, држе га и данас и чине од њега узвишен пример морала.

Чекајући тако, тај ратник не заборавља пољске радове, он воли земљу, има инстинкт сељака за рад на земљи, а и потребе ратне гоне га на тај рад. Свуда где су бујне кише оставиле мало плодна земљишта по стенама, он ствара мали врт, залива га брижљиво водом са извора, свежом водом са често врло, врло далеког извора. Црни лук, планинско цвеће, образују скромни и лепи вртић који га потсећа на воћњаке, винограде из села, које данас беру и уживају дивља Бугарин, сурови Мађар и лукави Аустријанац.

У маћедонским селима српског војника врло радо гледају. Он је услужан и драговољно помаже становништву које је тако много пропатило од рата. А затим сељани воле да га виде где игра коло, у вече, уз гајде које је направио неки довитљиви другар. Сви Маћедонци, чије жене и девојке са својим разнобојним оделима, својим новцима обешеним о врату, о ушима, о коси која је кратко потсечена спреда и пала на ниско чело, изгледају као другарице некаквих црвенокожаца, сада сравњују на миру Бугаре и Србе, који се обоје називаше њиховом браћом или бар рођацима по крви. На жалост они су и сувише окушали Бугаре да их никад више не пожеле и упоређење је увек на корист Срба, што су им сами становници, својевољно, више пута признали.

Усред овог пролетњег пејзажа војници поштовања достојног Краља Петра, које бих радије назвао „војници правде", чекају онај тренутак кад ће им судбина дозволити да најуре силним налетом Бугаре и њихове саучеснике Аустро-Немце. Свесрдно сви прижељкују тај дан, па ма колико их он стао крви, чисте крви њихове послење младежи. Знају они врло добро да сло-

бода целог њиховог народа захтева жртву, и готови су да се жртвују.

Очекујући тај свети тренутак они наносе војницима Фердинанда издајице тешке ударце. Одиста, не могу се упоредити гигантске борба на западном фронту са борбама какве се за сада воде у Маћедонији. Али су ове последње ипак озбиљне и показују нам јасно да за победу није потребан само број него, и нарочито, морал бораца.

Међу српским трупама које су се истакле у последњим борбама, одликовале су се и југословенске јединице, оне које су дошле из Русије да умиру или победе уз своју браћу. Присуство тих јунака је охрабрење и срећан симбол за Србе који се надају, да ће Италија, поставши им сада пријатељица, дати могућности оним 40.000 Југословена, које држи још, да и они учине исто што и лавови из Добруџе.

Нико још не зна да ли је пролеће ове године и последње ратно пролеће, али знам поуздано да је седмо ратно пролеће затекло малену српску војску исто онако одлучну као што беше и првог пролећа. Њихова девиза је била и остаје: „До краја!"

Р. А. Рајс.

У НЕПРИЈАТЕЉСКИМ ЗЕМЉАМА

Шведски социјалистички лист „Политикен" објављује један интервју, који је имао са једном великом личношћу која се вратила из Немачке и Аустрије и која је била у додиру са војним и политичким круговима.

„У Аустрији је стање врло тешко и дунавска монархија може бити спасена само једним брзим миром.

У Чешкој, некада најмирније партије траже да се одели Чешка од Аустрије и да се створи независна република. Сиуда се манифестује у корист савезника, а особито се клоне Вилсону. Да би умирила народ у Чешкој, аустриска влада шаље све своје жито у Чешку којега има врло мало због угарског бојкота.

Исто тако ситуација је врло тешка код јужних Словена која сада отворено траже штрајковима и побунама да буду присаједињени Србији. Српски живаљ почео је да се буди и живи само у нади кад ће доћи срећан моменат да отерају са своје земље непријатеља једном свеопштом побуном.

Рајтерова Агенција дознаје из веродостојног извора да у словеначким крајевима бивају свакодневно немири и да се побуна све више и више шири. Сукоб на станици Винцишпрег између Немаца и Словенаца крвавo се свршио. Словенаке се жене разбесниле и узимале су учешћа у борби. Велики број бораца био је рањен и пренесен у болницу.

Има се нових појединости о сукобу између Словенаца и Немаца код Св. Ивана. Словеначки посланици организовали су један скуп у циљу да пропагирају у народу начело одвајања од Аустрије и за развијање непријатељских осећаја против Немачке. У току скупа било је одлучено да се силом ослободе испод немачког јарма и да се боре за независност југословенске државе. Словенци су викали: „Живела Југославија" а Немци: „Живели Хабсбурговци", због чега је дошло до борбе, која се веома крвавo свршила.

У Немачкој је ситуација мање озбиљна. Народ нема много хране, али све то подноси верујући у брзу победу на западном фронту која би им могла донети мир, немачки мир.

Један виши официр учинио је у четири ока ову изјаву: „Ми ћемо узети Париз и Калс. То ће нас коштати један милион људи; али ћемо успети." Ово је мишљење свуда раширено у Немачкој; тако је империјалистички немачки дух на високом постољу.

Што се тиче социјалиста, они или су се прилагодили империјалистичкој политици, или се осећају немоћни и чекају погодан час и дан кад ће народ бити убеђен да офанзива на западу неће донети Немачкој скори мир и кад ће немачка влада, налазећи се у великим тешкоћама, морати да сноси њихово мишљење.

Свакако положај у Немачкој није такав да се може очекивати још каква револуција; ако се рат продужи, могуће је да ће политичке борбе у Немачкој створити ако не револуцију а оно бар једно врло тешко стање.

ИСПРАВКА

У 130. броју „Ратног Дневника", грешком коректора (уредника), песма г. Мир. Стефановића добила је наслов „За седим Краљем путем часта", а треба да буде само „За седим Краљем". Моле се читаоци да то исправе.

Тако исто коректор је пропустио и није поправио неке грешке писмене, наиме:

„— Као сени какве, од Бора до Бора,
а треба: Као сени какве, од бора до бора;
И напокон мука, к'о Авети неке,
а треба: И напокон мука, к'о авети неке;
У умору тешком, к'о Жикалови тићи,
а треба: У умору тешком, к'о жикалови тићи;

У 131. броју, у телеграму с Крфа „Србија и Италија", место: „његових правичних националних тежњи" треба: „његових правичних националних тежњи". Моле се и остали листови да ову грешку исправе, јер су именовани телеграм прештампали из „Р. Дневника."

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 133. НЕДЕЉА, 13. МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 13. маја

Српски званичан извештај. — 12. маја јача обострана артилериска ватра у области Доброг Поља и Ковила. Наша авијација успешно је бомбардовала непријатељски логор северно од Кожуха бацивши 132 килограма експлозива.

Париз, 13. маја

Званичан извештај. — Источна војска: Близу Румли, (12 км. јужно од Демир Хисара) и западно од Дојрана борбе између одељења, у којима су британске трупе нагнале у бегство Бугаре и задобиле неколико заробљеника.

Обострана артилериска активност на обема обалама Вардара, источно од Црне и западно од Охридског језера, где су Бугари бомбардовали из једног далекометног топа Мумулиште и Удуниште.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 13. маја

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи француске трупе одбиле су два непријатељска препада, један јужно од шуме Хангар а други у Вогезима. Француска одељења и француске патроле успели су да изврше више упада у непријатељске линије западно од Ноајона, у правцу Апели у Воевру. Французи су задобили извесан број заробљеника.

Ништа друго на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Сем повремене артилериске активности, северно и јужно од Авра, ништа важно.

Авијација: Француски пилоти оборили су 9. и 10. маја четири немачка аероплана и два стална балона. Потврђује се да су пет немачких нових апарата уништени у борбама ваздушним од 3., 6. и 8. маја. Од 9. до 10. маја закључно француске су ескадриле за бомбардовање бациле 30.000 килограма пројектила на железничке станице, логоре и авијатичке терене у немачкој зони; констатовали смо пожаре у железничким станицама Монтескур и Ирсон и на авијатичком терену код Капи.

Лондон, 13. маја

Званичан извештај. — У току последње ноћи наше трупе извршиле су препад на непријатељске ровове у близини северно од Албера и заробиле преко 40 војника, запленивши два митраљеза. Извршен је такође успешан препад северно од Ланса, у коме су наше трупе заробиле неколико непријатељских војника.

Непријатељска артилерија била је активна јуче у вече, бацајући зрна са загушљивим гасовима источно од Бетина, а преко ноћи показала је јачу активност у сектору Стразела.

Доцнији извештај. — Непријатељска артилерија била је данас активна на сектору Вилер Бретоне.

Ништа важно.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 13. маја

Званичан извештај. — Између Бренте и Пјаве и јужно од Зензона, обе артилерије биле су доста активне. Појединачни препади на осталом делу фронта.

На јужним падинама Сасо Росо, непријатељ је покушао више напада, који су изазвали успешно дејство наших батерија и донели до јаке борбе са ручним гранатама.

Јужно од Коп Каприле, омања непријатељска одељења одбијена су. У пределу Монте Азоло наше патроле уништиле су јачу непријатељску предстражу и запленили оружја и ратног материјала.

Британски авијатичари бомбардовали су непријатељске трупе на комуникационим линијама Азијага. Оборено је пет аероплана а шести принуђен да слети.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Цирих. — У Прагу су припремљени велики зборови свију странака из целе Чешке. У целој Чешкој стање је веома критично и народ је веома узбуђен.

—

Цирих. — Објављено је опсадно стање у целој Чешкој.

—

Рим. — Италијански министар марине, Бано, изјавио је „да су савезничке флоте господари Средоземног Мора и да су већ потопиле велики број сумарена."

—

Цирих. — У понедељак увече у Прагу на Венцеслављу биле су манифестације чешким вођама, Масарику и осталима. Певало се: „Ако нам Руси не помогну, помоћи ће нас Британци". Полиција се умешала, али ред није постављен до поноћи.

Крф, 11. маја

Дан прославе великих апостола Кирила и Методија прослављен је данас на свечан начин на Крфу. Ове године прослава узима нарочиту важност за југословенске народе, који се приближују остварењу њихових народних тежња чије су претече и храбри подстрекачи пре тринаест векова ова два апостола била.

После црквених обреда била је свечаност у српским школама на Крфу. Званичне „Српске Новине" доносе чланак, у коме се коментарише високи значај по Југословене дана Кирила и Методија који су саставили словенску азбуку.

(Пресбиро).

ВАНРЕДНИ УСПЕСИ ФРАНЦУСКЕ АВИЈАЦИЈЕ

Париз. — Како је од 2. до 5. маја било лепо време, наши су авијатичари имали веома задовољавајуће успехе. 551 патрола извршена и 155 борби. Непријатељ је имао тешке губитке: 37 аероплана оборених, 60 тешко оштећених пали су у његове линије, 6 стално балона запаљено.

Аероплани за навођење и осматрање извршили су 350 фотографских задатака, 450 поправака у гађању и 250 извиђања од којих нека дубоко иза непријатељских положаја до испод Фридрихсхафена. Вештина командовања нашим ескадрилама задивљује.

У току 3. маја 75 авијона крстарило је у ваздуху на широком простору, док су друге ескадриле вршиле бомбардовање. Од 2. до 5. маја бачено је на непријатељске положаје више од 160.000 килогр. експлозива, од којих 135.000 килогр. од ноћних авијатичара, чији је посао имао успеха у пркос тешкоћама ноћних бомбардовања.

У току ноћи 2. и 3. маја, 120 аероплана бомбардовало је станице Несле, Роја, Сен Кантена, Жиси, Шонна, Хама. Запажене су експлозије и пожари. Следеће ноћи, око стотину аероплана бомбардовало је авијатички логор код Канн-а где су запажене многобројне експлозије. Друга једна група бацила је 3.000 ктр. експлозива и запалила станице и један аероплан, који је летео над тереном.

У току ноћи 4. и 5. маја око педесет аероплана бацило је 192.000 ктр. експлозива на авијатичке терене Вилселна и Вовилеа. Разне бомбардоване станице претрпеле су врло велике штете. Италијанске и америчке ескадриле, такмичећи се у издржљивости са нашима, узимале су учешће у овим налетима и имале су великих успеха.

БЕЗБОЖНО ВАРВАРСТВО

Лондон. — Сва британска штампа осуђује нови немачки злочин организованог бомбардовања

енглеских болница у дубокој позадини француског фронта. Две немачке ескадриле летеле су два сата над болничким логором, бацале бомбе и тукле митраљезима шаторе и бараке. Болнице су биле толико обележене, да Немци не могу имати никаквога изговора. Ово је најужаснија епизода из овога рата, која се може поредити са потапањем „Лузитаније", убиством мис Кавел и поступањем са заробљеницима. Тиме су се наши непријатељи још једном обележили као отпадници од човечанства. Слика је била страховита. Изгинулих болничарки, лекара и рањеника било је више него за време ма којег бомбардовања Лондона. Црвени Крст није никаква заштита од немачког варварства.

Болничарке су се држале херојски, храбрећи немоћне рањенике, за време овога дивљачког бомбардовања. Авијатичари су са мале висине мотли разликовати послугу од рањеника.

Лондон. — 20 немачких аероплана бомбардовали су енглеске болнице на фронту и проузроковали неколико стотина жртава. Један авијон је оборен. Капетан Немац, заробљен, изјавио је цинично: „да је жалосно што су енглеске болнице намештене пок условима тако повољним за бомбардовање."

ДЕЈСТВО РИМСКОГ КОНГРЕСА

Лондон. — Дописник „Манчестер Гвардиана" на италијанском фронту, телеграфише: „Постигнути споразум између Италије и представника потчињених народа у Аустро-Угарској приморао је команданте аустријских армија да предузму изванредне мере предострожности на италијанском фронту. Рад на реорганизацији војске, у циљу сигурније контроле над словенским елементима, настаља се без престанка. Нов распоред јединица дозволио је главном штабу да има свуда надмоћност Немаца и Мађара над Чесима и Југословенима. Војници митраљеских одељења су искључиво Немци и Мађари. Дописник тврди, да је генерал Боројевић задржан на положају једино у циљу да задовоље Југословени, у претпостави да ће се лакше покоравати наредбама једног официра њихове расе, него каквог Немца као што је маршал Конрад фон Хеценкорф."

НЕМЦИ И БУГАРСКИ ЗАХТЕВИ

Базел. — Поводом вести о претераним бугарским захтевима „Штрасбургер Пост" пише: „Ми смо закључили мир са Румунијом. Али је уређење интереса разних сила четворног савеза привремено. Рат је на Истоку завршен теорајски. Међутим, источна питања нису тако јасна као што се мисли." Интересантно је истаћи да немачки листови, извесно под утицајем Вилхелмштрасе, познавајући незасићеност и безграничну прождрљивост Бугарске, траже од ове да буде задовољна са оним што јој се да и да одустане од захтева који нису сообразни са услугама које је учинила у овоме европском рату.

„Штрасбургер Пост" додаје да се интереси Турске и Бугарске у многим питањима сукобљавају.

Коментаришући бугарске захтеве према Румунији, „Франкфуртер Цајтунг" вели: „Бугарска влада је хтела да присаједини целу Добруџу, али јој се ова жеља није испунила, јер Добруџу нису освојиле само бугарске армије него и турске, немачке и аустро мађарске."

У ОСИЧЊАКУ

Лондон. — Ранзом, дописник „Дејли Њуса" у Москви, телеграфише: Најочигледнији је резултат немачке акције у Украјини тај, да се у масама народа развила велика огорченост против Немаца и да се све уверило у потребу заједничкога рада свих руских области. Немци су се навили у правом осином гнезду. Што се њихово присуство буде више испољавало, у толико ће незадовољство бити веће. Дуже бављење њихово довешће до поновног уједињења руских и украјинских народних снага.

НИЈЕ ИМ ЛАКО

Париз. — Амијен се сада појављује у истој историској боји као и Верден. На његовим капијама Немци су претрпели озбиљан неуспех, који је раван поразу. Последњих дана су чешћа дезертирања немачких војника, који сада изјављују:

Бегамо из редова своје војске зато што схватамо, да би жртве које се од нас траже биле од сада сасвим узалудне. Већ се и у Рајхстагу створено говори, да су наши губитци огромни, да је Споразум много јачи него што је претпостављала наша команда и т. д. Већина пукова, који долазе са Истока одбијају да узму учешћа у борбама на западном фронту.

ПОДЛИСТАК

ЂУРЂЕВ-ДАН

У Штабу „Гвоздене Дивизије"

Прекјуче, на први дан Ускрса, ни с једне стране на фронту није метак опаљен. Непријатељи — Срби и Бугари — славили су дан Христова Васкрсења.

Јутрос је освануо деп, ведар, умивен свежином јутра и росе, Ђурђев-дан. Нека свечаност осећала се у природи. Земунице, шатори искићени зеленилом. Тамо навише, испод камењара, беле се ново-окречене сеоске кућице тако окићене зеленилом. Цео штаб, цело село, као умивени, очешљани, у ново рухо обучени, изазивају чистоћом некакво пријатно расположење. Тамо, још навише, испод стења, девојке, у живописном оделу, загрљене, као букет цвећа, певају унисоно своје маћедонке, које су тако истоветне са нашим ужичким, ерским напевима.

Кроз штаб промичу свечари. Они хитају горе црквици да припале свећицу свечу, да пре ручају колач и да се помоле Богу за покој душе палих другова, а за живот и здравље својих милих и драгих на дому. И наш увек запослени начелник штаба замаче преко стењака ка црквици, јер и он је данас свечар...

Кроз село промичу сељанке у свечаном руху, које својом белином и горећим црвенилом тако јако одскаче од сиромашних каменик кућица. Ниде нисам видио тако живописно одело са тако лепим шарама и везовима све домаће рукотворине. Али о томе треба писати нарочито...

Необична свечаност владала је и у штабу и у селу целога дана. У штабу је било пет свечара: начелник штаба; уважени стари прота, отац Вељи; наш весели, мали телом а великих духовитошћу судац Мијаћ; вредни, увек коректан и од укуса командир телефонског одељења капетан Љуба и артилериски капетан г. Перуничић.

Нећемо да улазимо у описе расположења свечара и гостију. Нека читаоци покушају сами на себи створе слику о расположењу ратника на фронту кад им прилике створе тако изврсне услове — ту разумем избор свечара — да своје расположење могу да испоље у пуној мери. Али ипак нешто не могу да пропустим. Имали смо тога дана једно необично и велико изненађење на фронту. То је био: човек у цивилу од главе до пете. Толико нас је то изненадило и збунило, да сам ја у први мах видио само: црни капут сако, панталоне, тврд шешир и — замишљите — машну, а нисам ни опазио да је у томе за фронт необичном оделу био мој уважени пријатељ, инспектор министарства унутрашњих дела г. Васа Лазаревић у друштву са начелником округним г. Матићем, који је, својом појавом носио утисак светског путника, јер је дошао са српском дивизијом која је допутовала из Русије.

И Ђурђев дан је прошао без пуцања на фронту. Тек пред вече чула се тешка артилерија избацила је неколико метака...

Данас, кад ове редове исписујем, на фронту отпочиње редован посао: наши аероплани зундарају изнад наших глава; артилерија гађа непријатељске објекте — сваки је на своме послу: мотри, вреба, пуца, убија. Такав је рат.

24. априла 1918.
Положај. Ђ. Лазаревић

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 134 ПОНЕДЕЉАК 14 МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

СРБИЈА И ИТАЛИЈА

АЛЕКСАНДАР ВИКТОРИУ ЕМАНУЕЛУ

Вршилац Краљевске Власти, Његово Краљевско Височанство Наследник Престола, упутио је поводом трогодишњице ступања Италије у рат Његовоме Величанству Краљу Италије овај телеграм:

„Поводом трогодишњице ступања у рат Италије на страни народа који се боре за права цивилизације, Ја сам срећан да Ти обновим израз моје непоколебљиве вере и убеђење да ће срећна срдачност, која се сваким даном све више утврђује између наша два народа, убрзати тријумф наше праведне ствари.

АЛЕКСАНДАР.“

ПРЕД ПАДОМ АУСТРИЈЕ

Манифестације потлачених народности приликом прославе педесетогодишњице чешкога народног позоришта у Прагу, за нас су велика утеха и нада. Ове манифестације су доказале да наша борба није бесплодна и бесциљна и да она лежи у дубини душе свију народа аустро угарске монархије, са којом смо ми примили борбу баш у име тога принципа народности. Данас се принципи народности не могу више дискутовати: они су добили своје најјаче право и нико их на свету не може поништити; они морају добити санкцију своју. Немачко и мађарско насиље у двојној монархији може бити највеће, равнодушност образованог света према народносним захтевима потлачених аустро угарских народности може бити најсебичнија, ипак све то неће успети да одржи живот Аустрије. Она мора да падне пред чврстом вољом и потпуном свести потлачених народности, које захтевају своје право самоопредељења. — Аустро-угарске војне и цивилне власти могу и даље протеривати нелегалије народности, као што су учиниле у Прагу са југословенском и словачком, али оне не могу протерати мисао југословенске, чешко-словачке и осталих народности независности. — Историја друштвеног развијања не даје нам пример, да је нешто слично покрету потлачених аустријских народности угушено; напротив, угушивање још више егзалтира. Ми са те стране можемо бити мирни, и сви ћемо наставити борбу, и ако ће се захтевати нове жртве. У Прагу су била и наша словенска браћа Пољаци: то је први пут да и они учествују у сличној манифестацији у Аустро-Угарској. Наша херојска народна борба не може да добије бољу награду и боље јемство за сигурну победу него васпостављањем словенске солидарности. Ми се осећамо узбуђени при факту, да је и племенити пољски народ приступио нашем колу у борби са вековним непријатељством аустријске монархије. Колико се тек осећамо поносити, када видимо и наше пријатеље Италијане и Румуне и колико је тек та заједница импозантна! Увек смо веровали у верност Чеха, јер знамо њихову истрајну борбу, борбу на живот и смрт са Немцима и Мађарима. Заједно са „Народним Листима“ најављујемо жаљење што и Руси нису учествовали у овим сјајним пражким манифестацијама, али смо апсолутно убеђени да се то догодило не због тога што су Руси напустили словенску борбу, за коју су жртвовали највише што се могло жртвовати, него што су тренутно у збуњеноме положају, неорганизовани и без компаса. Руси ће поново дати свој удео за словенску борбу и опет ћемо их ми и мати на челу борбе. Убеђени смо у победу, јер

су се и Пољаци заклели да бране захтеве потлачених словенских народности као и своје сопствене. Борба народности у Аустро-Угарској је крвава и величанствена и таква ће остати до победе.

„Правда".

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 14. маја

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром растерали јачу непријатељску патролу, која је јужно од Градешнице покушала да се приближи нашим роововима.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 14. маја

Званичан извештај од 15 часова. — Обострана артилериска активност била је доста јака у пределу шуме Ханґара и јужно од Авра. Један непријатељски препад коме је претходило јако бомбардовање, извршен на француске положаје у сектору Орнијер Сорел, остао је без икаквог резултата.

Други покушаји непријатеља у Шампањи и у Вогезима такође нису имали ваше успеха.

Француске патроле и француска одељења задобили су неколико заробљеника, нарочито у пределу Елета.

Ништа важно на осталом делу фронта.

Званичан извештај од 23 часа. — Пешадиских акција није било. Артилериска активност на појединим ачкама северно и јужно од Авра.

Свуда на осталом фронту дан је прошао на миру.

Лондон, 14. маја

Званичан извештај. — Један део наших трупа извршио је препад на непријатељске ровове јужно од Бакуа заробивши 14 војника и запленивши два митраљеза.

У току ноћи извршили смо и друге успешне препаде источно од Ебатерна и јужно од Неиил Витас, у којима смо заробили 14 војника и запленили један митраљез.

Одбили смо ноћас непријатељске препаде у близини Села Ле Сек, Викуа, Аблензервал, Фестибер и Мериз.

Непријатељска артилерија показала је нешто јачу активност, нарочито на секторима Вилер Бретоне и Бернакура, у близини Бикуа и између шуме Њеп и Метерем.

Доцнији извештај. — У току ноћи француске трупе су одбиле један непријатељски препад у сектору северно од Бајела; бомбардовање о коме је јављено да се врши у сектору Вилер Бретоне било је жестоко извршено са зрнима са загушљивим гасовима.

Жестоко бомбардовање са загушљивим гасовима вршено је јутрос у зору западно од Енжа.

12. овог месеца, ескадриле су могле само врло кратко време летети преко дана. Користећи се тим кратким периодом бациле су 30 тона бомби на кантонмане у близини Армантјера и Мерила, на једно муниционо складиште у Варсенару и на докове у Бругу.

Оборили смо у ваздушним борбама осам апарата а два морала су да слете ван наше контроле; други један немачки аероплан оборен је ватром из митраљеза са земље; ниједан од наших апарата не фали.

За време кратког периода у току ноћи, када је било омогућено бомбардовање, бацили смо 11 тона бомби на Перон, Бапом и Маркур. Сви су се наши апарати вратили.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 14. маја

Званичан извештај. — На целој линији фронта нормална артилериска активност; активност артилерије била је нешто јака у сектору Тонале а нарочито активна на Доњој Пјави.

На јужним падинама Сасо Росо (долина Бренте) пушчаном ватром наших предстража и ватром наших батерија одбијене су непријатељске патроле које су наступале под заштитом жестоке митраљеске, пушчане ватре и бацања ручних бомби.

Италијанска и савезничка аероплани, летећи врло ниско, гађали су из митраљеза и бомбардовали непријатељске трупе и логоре у угњућу Азијаго и дуж Пјаве.

НА МОРУ

Лондон, 13. маја

Званичан извештај адмиралтва. — Један од наших сумарена који прате транспорте у Атланском Океану, вративши се у своју базу, јавља да је 28. априла, када се спровод налазио према рту Сен-Венсан, приметио и потопио један сумарен типа крстарице.

Како је море било јако узбуркано ниједан од посаде није спасен.

Одмах затим примећен је други један непријатељски сумарен који је избегао судбину првога на тај начин што се брзо загњурио у воду.

Поводом уништења првог сумарена крстарице, решено је да на даље не важи правило које се састојало у необјављивању потопљених непријатељских сумарена.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Цирих. — Берлински „Локал Анцајгер" пише да је, због оскудице у радној снази, жетва у Турској врло слаба. Цене намирницама, нарочито у варошима, постале су неприступачне средњој класи становништва.

—

Рим. — Италијански хидроплани бомбардовали су аустријске војне установе у Котору у којима су се појавили пожари.

—

Париз. — Од почетка офансиве на западном фронту савезнички авијатичари оборили су преко 1000 непријатељских аероплана.

—

Лондон. — Г. Бекер, амерички министар рата, изјавио је да ће на дан годишњице када су се искрцане у Француску претходнице Америчке војске, то јест после месец дана, у Француској бити милијон америчких војника.

Крф, 14. маја

Председник Југословенског Одбора г. Трумбић стигао је на Крф из Солуна.

(Пресбиро)

ИЗ ГОВОРА МИНИСТРА ДАНИЈЕЛА

Њујорк. — Амерички министар марине, г. Данијел, држао је говор у Филаделфији, којом је приликом између осталог рекао: „Ако би германска аутократија победила, са лица земљиног нестала би свака слобода. Ни доба старости, ни опште стање, нити схватање ма какве природе све то неће моћи ограничити потпуну и општу употребу нашега људскога материјала. Ништа неће моћи умањити продуктивну моћ Америке у погледу задобијања победе, која мора припасти онима који се боре за право и за слободу. Као што је Бекер изјавио, само месец дана нас раздваја од тренутка, када ћемо на земљишту Француске имати својих милијон бораца."

АКЦИЈА МАСАРИКОВА

Њујорк. — Професор Масарик држи предавања у америчким варошима и упознаје амерички народ са стањем двојне монархије. Он тврди, да је Аустрија најслабија тачка у германском ратном блоку. Док год Аустрија остане неизвршена, постојаће кајзерова превласт од Рајне до персијског залива и „Мятел Европа". Кад се Аустрија буде срушила, победа ће бити више него сигурна.

Чехо-Словаци, којих у Америци има милијон и по, приређују своме председнику најодушевљенији дочек.

УОЧИ НОВЕ ОФАНЗИВЕ

Париз. — Вр ме је лепо, топло и суво. Сви знаци дају да се предпоставља, да је непријатељ већ завршио своје припреме за идућу офанзиву. Артилеријска двобоји задобили су последњих дана значајну јачину. Ваздушна активност удесетостручила се. Препади и извиђања, који претходе великим предузећима, понављају се и расту по броју и важности. Према томе, очекује се скори напад непријатељске пешадије. Преовлађује мишљење, да су Немци потпуно спремни и да траже да отпочну офанзиву изненада.

Међутим, сваки дан доноси савезницима

знатне користи, јер им допушта да се појачавају под најбољим погодбама и да организују терен како на фронту тако и у позадини. С друге стране, пак, улазак у борбу америчких трупа наставља се непрестано, тако, да сваки дан који прође доноси нове извежбане војнике. Немци могу продужити или скратити период неактивности. Једна је ствар међутим извесна, а то је, да Немци неће моћи пробити фронт. Никада код савезничких трупа, осећај мржње и освете против немачког милитаризма и империјализма, није био јачи него сада.

Париз. — Све сигурнији знаци показују, да је немачки напад питање часова. Сви стручњаци једногласно тврде, да неће проћи ни недеља дана, а непријатељ ће ући у спровођењу својих планова. Артилерија је све активнија, а авијатика је удвојила своју борбеност. Нарочито се истиче знатна улога, коју ће авијатика имати у будућим биткама; неки чак мисле, да ће судбина немачке офанзиве зависити много од ње и радосно констатују нашу све очигледнију надмоћност која се показује у читавоме низу победа.

Лондон. — Робинзон, ратни дописник „Дејли Њуса", јавља у свом последњем телеграму, да је велики немачки напад сасвим близу. Немачка команда је сада решила да покуша нову офанзиву. Све су припреме извршене и „њавоља игра" само што није отпочела.

Женева. — „Журнал де Женев" сазнаје, да ће Немци обновити своју офанзиву и извршити нападе на више тачака на западном фронту у другој половини месеца маја.

Лондон. — Генерал Мурис пише у „Дејли Кроникли": Немачка офанзива тек што није почела. Две трећине укупних немачких снага на западу скупљене су између Ипра и Оазе.

МРАЧНЕ СЛУТЊЕ НА ИСТОКУ

Цирих. — Носке, социјалистички немачки посланик, пише у „Фолксајтунгу": „Шта се сада догађа у Русији? Троцки је тајним уговором огарантовао живот Романова. Московски Совјет ослободио је политичке кривце и Керенскове министре. Једном од њих, Никитину, поверена је значајна служба у бољшевичком министарству унутрашњих дела. Троцки се сасвим измирио са Љењином и наставиће да реорганизује војску, да би створио један заједнички фронт са свима другим социјалистичким областима против Немачке а за ревизију мира закљученога у Брест Литовску".

Са друге стране, полузваничан лист „Норддајче Алгемајне Цајтунг" даје ова обавештења: Извештаји из северне Русије не дају могућности да се створи тачна слика ситуације. Зна се само, да се у Москви ствара младо-бољшевички покрет, чије воће траже зближење са буржоаским странкама, нарочито са кадетима. Изгледа да ни сам Љењин није противан томе покрету.

Цирих. — „Берлинер Тагеблат" пише: Оптимисте и утописте су на послетку схватиле, да зграда подигнута на нашој источној граници стоји на веома слабим темељима. Сада је јасно, да ће Украјина покушати да се што пре приближи Русији; у осталом, уговор о миру даје јој право на то. Остали народи на источној граници следоваће томе примеру и само по цену сталних и крајњих напора моћи ће их одвраћати од тога. Будућност која нас на тој страни чека и сувише је мрачна. Они, који су видели у Украјини једну „брану" против Русије, имали су диван сан, али само краткога века.

Цирих. — Шајдеман је изјавио у Рајхстагу, да Волфова Агенција објављује лажне извештаје о Украјини. Стварно стање показује, да је народ веома огорчен. Немачке трупе у Украјини изложене су великој опасности, јер су у незнатном броју према целоме становништву, које се наоружава и које се показује све више непријатељски расположено. Шајдеман позива владу да схвати ову опасност.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 135. УТОРАК, 15 МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

СТАРИ КРАЉ

ДРАМСКА СКИЦА У 1 ЧИНУ

написао
поднаредник
Јован В. Мокрањац

ЛИЦА:

Стари Краљ.
Доктор.
Ађутант-пуковник.
Станоје, Милија } стражари
Раде.
Инвалид, Жена, Девојка } избеглице
Војник.
Мајор.
Арнаутин.
Есадовац.
Гардист.

Више Есадоваца-војника и гардиста. Мала свита Краљева. Догађа се новембра 1915. г. у албанском кршу.

Албански крш и јад. У дну огромна планина, која се стрмо спушта у долину. Кроз долину тече поток. Напред, више на десној страни, колиба, у којој спавају два стражара: Милија и Раде. На сред колибе, мало више напред, тиња ватра. Новембарско јутро 1915. год.

I.

Станоје (трећепозиван, седи крај ватре са пушком у крилу; задремао и сања — мелодрамска музика). — Мајнишани, унучићи моји! Пожурите, потеците своме деди у загрљај. Били смо растављени, дуго се нисмо видели: ваш се деда за то време ломио по албанском кршу и јаду. Није вас гледао, како весело скакућете, како се братски играте; није вас миловао по вашој златној косици; није тако дуго слушао ваш умилни глас.... био је далеко.... далеко.... А сад?... Сад је опет са вама, анђели моји! Скакућите око мене, играјте се и причајте вашем дејки, малишани, унучићи моји! (хоће у сну да их загрли... у томе се буди, диже и звера око себе.) Боже! Ово је опет било само сан (баца поглед око себе) а више и около мене сама је планина, снег и крш. Ту су и муке: зима и глад. (Подстичући ватру) И колико ће се планина још проћи, колико нових мука искусити?! (прислања пушку уз колибу и полази потоку). Погни главу, Станоје, ћути и заборави! Жена и деца, кућа и отаџбина твоја само су прошлост, само сан!... А кад ће бити јава, истина?!... (оде на поток не давши одговора своме питању. За време следеће сцене умива се — после чега се крсти — и чека Милију).

II.

Милија (грудоболан је — око 30 година — спава на десној страни лицем окренут напред, спава и сања — мелодрамска музика —). Милена, друже и сапатниче мој! Опет те видим, опет си моја! (притиснуо кашиље). Не питај ме и ћути! Промрзле су моје груди, јер се газило и спавало у снегу, у леду; пропала је моја снага, јер се по десетак дана хранило воћем и корењем. Напустио сам отаџбину, оставио сам и тебе а муке и патње биле су све веће и веће. Ко се овоме надао, ко је то мислио? (кашиље). Нек не сузи твоје мило око, нек не дрхте твоје слатке усне; престани, ћути! Ево, боље ми је, кад чујем твоју умилну реч и кад те видим веселу и насмејану као некада. Мили друже мој, миле моје, ходи у загрљај! (Буди се — мелодрамска музика престаје).... Милена!?!... Где си, шта је ово?! (кашље и погружено ће рећи): Хладна студен и Албанија! (Приласи ватри и подстиче је). Опет сан, опет обмана а од јаве сам далеко.... све даље и даље.... (узима убрус испод свога узглавника и полази потоку — тужно): Ни-

каква, чини ми се, никада неће сванути сунце среће моје, никада нећу видети и загрлити своје! Овде у овом крају, биће и мој крај, тако свиреп, тако ужасан! (Оде до потока, где га очекује Станоје. Умива се и крсти. Остаје у разговору а затим у околини скупљају шибље за ватру).

III.

Раде (кадровац спава на левој страни окренут напред; сања): Мајко, добра и мила мајко! Нек се разведри твоје лице, нека нестане бора, које је живот на њему тако грубо исписао; нека се заблиста суза радосница у твојим потамнелим очима. Ја сам, твој син, твој јединац! Жив и здрав! Радојка, сестро и зенице моја, утехо наше старе мајке, братска дико и поносе: опет сам ваш, опет са вама а тако дуго бисмо далеко (буди се и звера око себе — малодрамска музика престаје). Још увек, још увек само сан, још увек тако далеко! (јачим гласом). Па и на њему нека ти је хвала. Свемогући, то ме храбри и муке ми блажи! И ако у сну, само што чешће да их виђам, да их разговарам! (Оде на поток. Станоје и Милија се враћају са нешто шибља. У разговору су).

— наставиће се —

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 15. маја

Српски званичан извештај. — 14. маја слабија ватрена активност. Наши аероплани бомбардовали су непријатељске логоре код Алхара и јужно од Тополеца; бачено је око пола тоне експлозива.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 15. маја

Званичан извештај од 15 часова. — На западној ноћи Немци су отпочели жестоко бомбардовање у целом пределу шуме Пинона и Ремса. Јутрос су извршили напад на једном врло широком фронту између ове две тачке. Француско-британске трупе издржале су удар својом познатом храброшћу противу немачког наступања. Битка се наставља.

У Шампањи, на десној обали Мезе, у шуми Апрмон и у Воевру жива артилериска активност преко целе ноћи.

Немци су извршили више локалних напада у шуми Апрмон. После борбе која је стала непријатеља доста губитака, ови су напади одбијени. Два друга покушаја у пределу Лимеј и северо-источно од Бадонвилера такође су пропали. Заробили смо неколико војника.

Званичан извештај од 23 часа. — Битка се наставила преко целога дана са крајњом жестином на фронту од преко 4 км., од предела Воксајона до улаза у Бримон. Немачке масе, у борби са француским трупама прве линије, наступају без обзира на губитке, ка долини Ена где су изнесни делови немачких трупа доспели на измаку дана у предео Повт Арси. Француско-британске трупе, ешелониране по дубини, повлаче се методички одржавајући потпуно везу, чинећи врло скупим прве неизбежне успехе непријатељу и осигуравајући отпором, стопу по стопу, успешну улогу наших резерви. Артилериска активност одржала се врло жива на обема обалама Мезе, у пределу Сен Мијела и на фронту у Лорену. Један немачки препад, извршен источно од Беј ан Еј, одбијен је.

Лондон, 15. маја

Званичан извештај. — Јутрос, у 3.30 часова, британске дивизије држећи сектор француског фронта на обема обалама Ена код Бери о Бака, између Бермерикура и Крејонвила, снажно су нападнуте истовремено. Непријатељски напади великог стила извршени су противу француских трупа у непосредној близини нашег десног крила и противу француских дивизија на нашем левом крилу дуж висова куда се протеже Шемен де Дам. На британском сектору непријатељски напад поткрепљен је био тенковима и јаким бомбардовањем са артилерија са загушљивим гасовима. На нашем десном крилу непријатељ је успео, после јаке борбе, да потисне наше трупе на другу линију унапред припремљених положаја. Огорчена борба водила се на целом фронту и наставља се на борбеном фронту Лиса.

Јаки напади, које је непријатељ извршио јутрос на фронту Локра и Вурмезела одбијени су после обилне борбе од стране француских трупа са великим губитцима по непријатеља. У близини језера Дикебиша, непријатељ је успео да продре на малој раздаљини у француске положа-

је, где се борба наставља. Друга места, на којима је непријатељ био успео да продре у својим првим нападима повраћена су противнападима француских трупа које су заробиле извесан број војника.

На осталом делу британског фронта стање је непромењено.

13. маја, услед облака и густе магле, летење је било могуће само пред вече. Бачено је четири тоне бомби на војне објекте у близини Армантјера и Фелкура. Оборено је шест непријатељских авиона у ваздушним борбама. Ниједан од наших апарата није изгубљен. 14. маја наши авиони бомбардовали су железничку станицу Бенсхорф, бацивши 20 тешких бомби; запажене су експлозије. Наши авиони за бомбардовање нападнути су били од стране непријатељских апарата за гоњење, када су били изнад својих објеката: један наш апарат пао је под нашом контролом. Сви су се остали апарати вратили.

Допунски извештај. — Јаки непријатељски напади, којима је претходило врло јако бомбардовање, развили су се онога јутра на широким фронтовима противу француских и енглеских трупа на линији између Ремса и Соасона и противу француских трупа између Локра и Вурмезела.

Јуче и ноћас велика артилериска активност од стране непријатеља на британском фронту.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 15. маја

Званичан извештај. — У пределу Тонале, борба која је била отежана услед глечера и огорченог отпора непријатеља, отворила је једном победом зору четврте наше ратне године.

Операција је почела у јутро 12. овог месеца и наставља се без прекида преко ноћи 12. и 13. маја и у току јучерашњег дана.

Врх Цитолон (3040 метара) са оштрим углом Мароче, угиње Пресена, пролаз Монти Чело (2550 м) и оштри угао који се налази даље на истоку, одустали су од непријатеља и налазе се у нашим рукама.

Све наше трупе дале су доказа храбрости и високог морала. Треће јуришно одељење и алпински батаљони Кавефто, Едоло и Манџроне, заслужују да се нарочито спомену.

Губитци задати непријатељу велики су; добра веза између артилерије и наших јуришних одељења допринела је да су наши губитци лаки.

До сада избројали смо 870 заробљеника, међу којима 14 официра, 12 топова, 14 рововских мерзера, 25 митраљеза и више стотина пушака. Велика количина сваковрсног материјала остала је у нашим рукама.

У Вал Арси, у току ноћи 12. и 13. непријатељ је у два маха извршио јаке нападе противу наших положаја на Монте Корно. Посада, потпомогнута артилеријом, задала је тешке губитке нападачима. Дошније смо одбили један противнапад непријатеља.

У долини Позине и на јужним падинама Сасо Росо сукоби патрола са резултатима повољним по нас.

На осталом делу фронта обе артилерије показале су обичну активност, нешто јачу дуж Пјаве између Фагаре и Интеста Дуре.

Услед рђавог времена ограничена ваздушна активност.

Оборено је осам непријатељских аероплана.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — „Манчестер Гвардијан“ посвећује један уводни чланак недавном савезничком успеху у Албанији. „Овај успех“, каже се у чланку, „од нарочитог је значаја, јер осигурава комуникације између Јадранског мора и Солуна преко Корче и искључује сваку могућност напада на овом сектору од стране непријатеља“.

—

Лондон. — Према једној депеши из Амстердама, белгиски рибари, који су стигли у Холандију из Брија, причају да је прошле недеље стрељано у Остенду 13 немачких морнара. Морнари су били оптужени „за покушај издаје отаџбине“ приликом енглеског напада противу Остенда и Зебрића.

—

Цирих. — И поред дугачких белина, које оставља војна цензура, бечки листови од суботе показују, да се унутрашње стање у Аустрији много погоршало. „Арбајтер Цајтунг“ вели: Влада није ни у колико свесна садашње ситуације; она не зна да се данас игра са ватром.

Амстердам. — Војни критичари сада позивају немачки народ, да се не показује нестрпљив и да не рачуна на брзе успехе. Заборављајући оно што су писали у почетку офанзиве, тврде да врховна команда никада није сневала о брзој победи. Веле, да је битка по самој својој суштини имала да буде дуготрајна.

—

Лондон. — Лојд Џорџ је рекао у Единбургу: Тешкоће су још ту, али се ситуација побољшава и на суву и на мору. Потапамо сумарене у већим размерама него што их Немци могу израђивати. На западном фронту смо учви великих напада. Сви меродавни очекују резултате са највећим поверењем. Јединство у команди много је допринело нашој борбеној снази. Учви највеће битке, од које зависи будућност човечанства, радује ме што се на челу савезничких снага налази Фош са својим војничким генијем.

—

Париз. — Коста-Рика је објавила Немачкој рат.

—

Лондон. — Уласком Коста-Рике у рат, сада је против Немачке у рату 20 држава.

—

Вашингтон. — Пришло се измени гледишта у циљу да се изради план рада на потпомагању Русије са пристанком свих савезника као и са пристанком Русије. Од савезника су већ примљена уверавања, да су спремни да сарађују на свакоме плану, који буду поднеле Сједињене Државе.

Крф, 13. маја

У одговору на депешу г. Пашића, Председник Италијанског Министарског Савета упутио је овај телеграм:

„Поводом нашег ступања у рат, наша вера у триумф Правде Ствари Цивилизације појачава се пред призором чврсте воље народа а наша одлучност повећава се пред напорима које сви Савезници чине. Рат се може завршити само победом цивилизације, независности и слободе народа. Србија, која је толико страдала, али чије је држање било тако херојско и која је показала толике животне снаге, видеће остварење својих оправданих тежњи што јој из свег срца желе сви Италијани".

(Пресбиро)

СУМАРЕНСКА СИТУАЦИЈА

Рим. — Министар маринe изјавио је: Ми смо господари сумаренске ситуације у Средоземноме Мору. Савезнички бродови потопили су у томе мору велики број сумарена. Међутим, на тој страни су много веће тешкоће него у Северноме Мору. Наш општи поморски положај у Средоземноме Мору можемо посматрати са највећим поверењем. Непријатељска флота не намерава да напусти своје базе. У осталом, ми смо потпуно спремни на све. Нагле савезничка флота не ради у тако потпуној и успешној сарадњи као у Средоземном Мору.

КУРСЕВИ

За официре и чиновнике. војне и грађанске, отварају се курсеви за учење француског језика. Предавања ће држати француски стручни наставници. Има три ступња наставе: почетнички, средњи, виши. Ако буде повећи број слушалаца, поделиће се ступњи у мање групе. Часови ће се држати у Француско Српској основној школи (на путу од Марсовог поља за Камару), од 6—7 и од 7—8 сах. у вече, три пута недељно. Школарина је месечно само пет драхми и плаћа се унапред.

Ко од официра и чиновника жели да се упише у који курс, моли се да се што пре писмом картом јави Делегату Министарства Просвете: име, презиме, занимање и тачну адресу, у који ступањ жели ући; која су му недељни дани и који је од поменутих часова најподеснији за полазак на часове.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влах. М. Анђелковић.

БР. 136. СРЕДА, 16. МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

СВЕТЛИ ПРИМЕРИ

Мало који дан мине а да нам званичан извештај са фронта не обзнани, лаконским стилом, какву нову акцију наше пешадије и њених јуришних трупа. Ове се акције некада изводе дању некаква ноћу; у једном случају узима у њима удела и артилерија, у другима не. Понекада, непријатељ обавештен нашом артилеријском припремом очекује напад; понекада пак ништа му не наговештава нашу акцију и бива њоме потпуно изненађен.

Поneки необавештени читаоци званичних извештаја склони су можда да сматрају ове акције као безначајне и лаке, које се врше тек колико да се убије време и да се војници мало прошетају и разоноде.

У ствари ове су акције скопчане са највећим опасностима. Живот свију учесника јако је изложен и увек је у питању. Непријатељ, располажући силним одбрамбеним средствима, пушкама, митраљезима, бомбама, рововским оруђима и топовима разног калибра, буквално је, чека и вреба. Ко се год појави може постати његова жртва; ко год се крене напред, није сигуран да ће се вратити; свако је начисто да га ова акција може стати живота.

Међутим, и поред свега тога, наши дични јунаци јављају се од добре воље и сами захтевају да врше ове смртоносне нападе. Они су потпуно свесни шта их очекује, али од тога не презају. Они нису авантуристи нити пустолови да траже борбу ради саме борбе, нити од тога очекују какву велику награду; не, то су прави војници који раде из убеђења и осећаја дужности према својој отаџбини, отаџбини за коју су већ дали више но што се мислило да је могуће дати и за коју су вољни да и даље подносе све жртве до последње — полагања свога живота.

Због тога свака оваква акција и сваки препад, па ма са како малом снагом био извршен, представља узвишено и јуначко дело, представља један светао пример. И „Ратни Дневник" ће са највећим задовољством доносити, под овом рубриком, све лепе догађаје са фронта, јер би била највећа штета да они остану незабележени и незапамћени. Њихов је значај велики, како за садашњост, тако, ако не и више, и за будућа поколења. Из њих ће се видети да се и у шестој години ратовања, у жилама српских непобедних ратника налази још онако исто врела крв и онако исто силно срце као и у моментима Кумановске битке. Храброст, решивост, патриотизам и истрајност још су у свој својој снази, и непрестано красе врлога српског и југословенског војника. Нарочито је истрајност велика, ако не и највећа, врлина у овоме рату. Без истрајности, све друге врлине могу бити без значаја; треба знати да и најхрабрији људи, кад клону морално, губе своју вредност и морају се потчинити и мање храбром непријатељу, само ако је истрајан.

Али, треба знати и то да истрајност не краси све народе. Ту врлину имају само народи, које је провиђење нарочито обдарило и који су изабрани да живе и да имају права на живот.

Ма како једна држава била велика по броју људи, она је намењена за пропаднe, ако ти људи буду у животу без воље, без жилавости, без истрајности.

Српски народ, и ако бројно мали, никада није клонуо духом. Он је показао своју истрајност и своју животну снагу у целој својој историји, па их данас показује у још већој мери. Тиме он доказује да има право да живи и он ће живети. Примери, које ћемо у идућем броју почети доносити, показаће шта вреди српски и југословенски херој и после толико претрпљених

мука и недаћа. Он је несаломљив и он ће бити вечан.

Јако жалимо, што из познатих разлога, није могуће објавити цела имена ових хероја. Али из описа догађаја и из онога што се буде објавило њихови ће другови знати одмах кога се то тиче и познаће у опису ове јуначке извршиоце. Међу њима се налазе како Срби из Краљевине, тако и Срби и остала Југословени, који су дошли било из Русије било из Америке.

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 16. маја

Српски званичан извештај. — 15. маја повремена јака обострана артилериска ватра у области Зборског, Ветреника и Доброг Поља.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 16. маја

Званичан извештај од 15 часова. — У вече 14. маја, благодарећи својим новим појачањима, Немци су успели да пређу Ен између Вели и Бери о Бак; француско-британске трупе, пред много надмоћнијим снагама, повукле су се стопу по стопу. Битка се наставља са жестином између Весла и Ена у пределу висоравни иза којих се налазе француске резерве. У Шампањи, на десној обали Мезе и у Воевру активност артилерије с једне и с друге стране.

Један озбиљнији непријатељски препад извршен против француских положаја у сектору Шамбрет одбијен је француском ватром.

Званичан извештај од 23 часа. — У току последње ноћи и преко дана, користећи се увек својом бројном надмоћношћу, Немци су развили нове напоре у циљу да појачају своје напредовање и ка Соасону. На свом левом крилу француске трупе, својим енергичним противнападима, зауставиле су немачко напредовање и сломиле немачке нападе на висовима Немил сир Маржи вал, Врења и северно од Соасона, као и на планинама у пределу Сири Салсон и Васели који доминирају непосредно јужно од долине Весла.

У центру, где су Немци усредсредили свој главни напор, битка се развија са постојаном жестином на линији Весла коју су успели да пређу у јутру на више тачака, нарочито у пределу Балоња и Фима.

На француском десном крилу, британске трупе одупрле су се на масиву Сен Тијери непријатељским јуришима; изгледа да је непријатељ претрпео особито велике губитке.

Западно од Монђаја, американске трупе, потпомогнуте француским блиндираним јуришним аутомобилима, сјајно су заузеле на фронту од два км. источни угао Кантињи, као и јако утврђено село Кантињи. Заробили су 170 немачких војника и запленили нешто материјала. После подне немачки противнапади управљени против Кантињи потпуно су пропали.

Артилериска борба наставља се врло активна на десној обали Мезе и на многим тачкама фронта у Лорену. После жиме борбе одбијена су два јака немачка препада у пределу Вео и Емберменила.

Лондон, 16. маја

Званичан извештај. — Противнападима, које су данас рано у јутру предузеле са успехом француско британске трупе, успостављена је наша линија источно од језера Дикбуша. Много заробљеника заробљено. Јуче у непријатељским нападима на овом сектору па до јужно од Лоза биле су ангажоване четири немачке дивизије. У току борбе ове немачке дивизије претрпеле су тешке губитке а линију смо одржали на свима тачкама.

На осталом делу британског фронта, сем обостране артилериске активности на разним секторима, ништа важно.

Дневни извештај. — 14. маја време је било у главном лепо, али облачно те се није могло добро видети. Међутим наши су аеропланци извршили добар посао, како у сарадњи са артиљеријом тако и узимајући фотографске снимке и бомбардујући. Бацили смо 16 тона бомби у току дана на разне објекте, поглавито на логоре између Армантјера и Ланса и на докове у Брицу. *Уништено је 15 немачких аероплана од стране наших авијатичара а три друга оборена су ван наше контроле.* Два наша апарата недостају.

У току ноћи 14. и 15. маја бачено је неколико тешких бомби на бране у Зебрицу и докове

у Бриду, бомбардован је такође велики број логора позади непријатељских линија. Свега је бачена 21 тона бомби у овим равноврсним нападима. Сви наши апарати који су учествовали у овим бомбардовањима вратили су се.

Непријатељски аероплани за бомбардовање били су активни у позадини. Један „Гота" принуђен је да се спусти позади наших линија а његову посаду која се састојала од три човека заробили смо.

У току исте ноћи наши авијони, за бомбардовање на великој раздаљини, били су врло активни и бацили су 4—5 тона бомби на фабрике производа у Манхајму, на железничку станицу Ландау, на станицу електричне фабрике Крлуцвалд (близу Саарбрука), на железничку станицу Мец-Саблон. Изазване су велике експлозије. Сви наши апарати, сем једног, вратили су се.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 16. маја

Званичан извештај. — Код Капозиле, наши берсаљера и наша јуришна одељења, потпомогнута савршеном кооперацијом артилерије и потпрепљена врло успешним дејством бацача пламена, продрли су у току ноћи 13. и 14. маја у свом налету на непријатељске линије према сектору северно од мостобрана и заузели непријатељске узастопне одбрамбене положаје у дубини од 750 метара; у пркос јакој непријатељској реакцији одржали смо заузете положаје.

Непријатељ је претрпео знатне губитке. Заробили смо седам официра и 433 војника; сем тога запленили смо четири роповска мерзера, десет митраљеза, више стотина пушака, сваковрсног роповског оруђа и много муниције и разног ратног материјала.

Артилерија италијанске краљевске марине допринела је успеху ове акције која нас је стала врло мало губитака.

Борбена активност била је минимална на осталом фронту.

Одбили смо непријатељска одељења у долини Орника и на песковитим спруговима Пјаве према.....

Код Кортелаца патроле наших морнара изненадно су упале у непријатељске ровове и вратиле се са 4 заробљеника.

СТАРИ КРАЉ

ДРАМСКА СКИЦА У 1 ЧИНУ

написао

поднаредник

Јован В. Мокрањац (2)

IV.

Станоје. — Ми се данас смењујемо и идемо даље!

Милија. — Може бити, али нам муке остају исте!

Станоје. — Морамо да их трпимо, дужност нам је, зар не?

Милија (кашље). — Тако је, морамо, али ја ускоро нећу моћи да их поднесем. Мени је све горе и горе, осећам да ми се приближује крај! (кашље).

Станоје. — Како то говориш?! Туга! Мало нерасположење услед ружног сна, али и од њега бежи: оно здрављу смета!

Милија. — Зар га ја желим: оно само дође! Та довољна је једна једина мисао, која брзином муње хита далеко... далеко преко ових врлетних гора... далеко у нашу гору, у нашу јадну и напуштену Шумадију. Тамо је сунце, тамо је живот, а овде су муке, глад а можда и смрт! (кашље).

Станоје. — Не говори тако! Док стигнемо у Скадар биће боље: послаће на боловање у Француску, па ћеш се излечити!

Милија, (са пуно наде). — Мислиш ли збиља ил' ме само тешиш?

Станоје (прибрано). — Да, свгурно! Чуо сам да ће тако поступити са болесним војницима.

Милија (с убеђењем). — Та „наши" се брину... и овде би, ал' није могуће: мора да се трпи. Да само стигнемо до Скадра, па ћемо заборавити све муке, које претурисмо преко главе.

Станоје. — А зацело, није их мало. Ко зна, можда је ово казна божја. Грешили смо, сад испаштамо.

V.

Раде (тако исто се враћа са мало шибља). — Добро јутро! Како је Милија?

Станоје. — Добро је синовче.

Милија. — Боље, много боље а кад дођемо до Скадра, онда ће Милија лађом да се отисне на дебело море у Француску, тамо да се лечи, да се поправи!... Зар не, Станоје? Раде можда не верује? (Раде је запослен око ватре).

Станоје. — Он за то и не зна! (промењеним тон) Али, да се прихватимо! Донеси, Милија, донеси што имамо!

Милија. — Хоћу, Станоје, одмах (диже се и прилази колиби говорећи за себе): Само да издржим до Француске! (тражи по торбама).

Станоје (тихо Раду.) — Ја га утеших а и ти га храбри!

Раде. — Хоћу, ал' спаса му није! Тешко да ће и до Скадра доћи! Страшно је то умрети без отаџбине, далеко од кућњег крова, од својих!

Станоје. — Шта ћеш, судбина!

Милија (враћа се носећи комад хлеба, сира и бела лука). — Ово су последњи остаци, више немамо!

Раде. — Ако и ми данас не пођемо за Краљем, мораћемо дати „кожуље" за „буx".

Станоје. — Даћемо их, кад није другојаче! Бар ће терет на леђима бити лакши али за то стомак пунији!

Милија (јетко). — Ти нас Арнаути оголиње: узеше нам сребро, узеше и банке, па хоће и одећу са тебе! Страшно су ми мрски! Само што пре одавде!

Станоје (умирујући га). — Не љути се, то ће да ти школи! (Милија кашље) Видиш?

Раде. — Остави јед другом, мисли на пут. Данас Краљ пролази! (суморни Милија престао је да кашље и мења се под утиском одушевљених речи младога борца — његово се лице ведри) Стари Краљ! Још увек са нама, трпи и пати као и ми! Видиш, Милија, Његове су муке сада много веће него наше, јер је живео много боље него ми. Био је Први међу главарима горштва Балкана, Први у Србству, у Југословиџи а сада? Без престола, без земље, са шаком јада иде у изгнанство. Видели смо Га у Призрену и на путу, али на Његовом лицу ни трага од патње: Он је и у несрећи велики и не губи наде.

Станоје. — Па зато и ти, и ми храбро сносимо невоље наше велике борбе; трпимо и надајмо се!

Милија. — Нада ме крепи и води све даље и даље! (мала пауза).

— наставиће се —

ДОЛАЗАК ПОЉСКИХ ЛЕГИЈА

Париз. — Један транспорт из Сједињених Држава искрцао је у Бордо-у знатан контигенат Пољака добровољаца.

Један од уредника „Екселсиора" интервјуисао је поручника Газиоровског, члана француске војне мисије, и он је казао да сви добровољци, који долазе у Француску, живе у Сједињеним Државама. Они ступају као добровољци у редове француске војске да се боре противу њиховог крвног непријатеља — Немачке.

Искрцани контигенти знатни су, али су ипак само претходница једне велике војске.

Поручник Газиоровски казао је још и ово: „Моје је дубоко убеђење да се Пољаци из Аустрије не слажу са својим бечким угњетачима. Ступање у борбу Пољака из Сједињених Држава представља догађај врло великог значаја, јер ће они, кад Пољаци који су под скиптром Хабсбурга и Хохенцолерна буду за то сазнали, поприметити много бућњу народне свести.

РУСКА ЛЕГИЈА ВИЛСОНУ

Париз. — Прва руска легија, која се борила у последњој немачкој офансиви на западном фронту, упутила је председнику Вилсону телеграм, у коме је изнела своју веру у успех наше ствари. У исто време изражена је захвалност Председнику велике Америчке Републике за његову потпору Русији у овим данима, када је та земља остала без пријатељства и помоћи. Телеграм се завршава речима: „Вољу најстарије демократије да подржи и потпомогне руску републику, још слабу, у њеној мучној борби за своју независност и слободу, никада неће заборавити руски народ. Прва руска легија борила се и бориће се, раме уз раме са својим савезницима, противу заједничкога непријатеља."

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 137 ЧЕТВРТАК, 17 МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

СВЕТЛИ ПРИМЕРИ

ИВО ЋИПИКО:

ПРЕПАД*)

Док су топовска, разорна зрна рушила непријатељску препреку да отворе пролаз, од њих седморице, двојица су, верући се, кришом прешли к својим жицама да их размакну. Ту ће, на дати знак, проћи мало одељење удружено у једну заједничку, снсону душу — одељење одабраних. ...Опрезно, ћутке, крију̂ћи се, иду стрмом страном дубоког кривудавог потока. Тихомир, вођ, предњачи; прате га по два војника с лева и с десна, а позади на кратколе одстојању с обе стране штите њих петорицу по један војник. Доле, испод њих, ломећи се преко изглачаних стена, певају̂ћи, силази свежа вода, а горе, над њиховим главама у топлом, пролетњем сунцу, шумом крила грлних птичурина, трепти жива, убојита ватра. Али њих седморицу нема што да буни. У њиховом мозгу уврежена је једна мисао подржана снажном вољом: — извршити поверени им задатак!

Ту мисао не може из мозга да отера ни сила других помисли што се помаљају једна за другом невероватном брзином и, тек што се појаве, ишчезавају и губе се; ни нагон очувања младих живота: дух је њима обвладао, те презиром гледа и на живот и на смрт!

Петорица од њих, добровољци, дођоше из далекога, туђега света. Топла љубав према својој грудн земље, што је тињала у њиховим напаћеним душама, у бригама и патњама свакидашњега живота, на глас свога слободнога брата, чувена у јунаштву и прегору широм света, распламтила се и испунила је чистим заносом њихове младе, здраве животе... И довела их је ту до непријатељских ровова, окупила их и удружила са својим братом у животу и смрти...

Пред непријатељским препрекама стали су — и прилегли. Пребирући мисли, пребаују. Нигде никога. Топови на разних пуних грла једнако тутње; учестали су... У њиховој тутњави осећају се јачим; чисто их та топовска заштита гони на смеона дела... Пред њима леже замршене мреже порушених жица, а даље горе зјају мрки ровови „Грбе": ту ће да̂упану...

Вођ, Тихомир, хтеде да крене. Али у томе часу једно парче гранате удари га у главу. Тихомир се повеле и руком покри рану. Друг Богдан пређе му и, прихвативши га, каза:

— Скрајмо се за стене, док наши помере ватру...

Испод јаке Тихомирове руке крв се расу по препланулим образима, и цело се лице осу цветовима вреле крви. Богдан са рањеним вођем крену натраг истим стопама.

— Да те понесем! — каза му у путу у братском заносу.

— Подржи ме само, још могу... — одговори Тихомир и осмехну се.

Очи им се сукобише. У њиховим јасним зеницама засја: и бол и љубав и оно заједничко, тешко, дубоко у душу урезано, никада неизречено...

....Њих петорица још неко време, заклоњени иза стена, чекају. Један другоме добаце по коју реч, што се губи у тутњави топова.

— Мора да је сунце на западу — каза један од другова, гледајући на земљи у разнолико уобличене дуге сенке високих стена.

Пре него су кренули, нови вођ, Сава, пређе

*) Овај догађај десио се 18. априла на Српском фронту на „Грби".

очима преко друштва: ту је на окупу по један из разних крајева раскиданога Српства: и Бошко и Мита и Милан и Божидар... Сви ће, понети једном мишљу, јурнути у непријатељске ровове што пред њима зјане.

....Одједном зачу се: — „Ура! Ура!" а затим прасак бомби...

Два бугарска војника, преплашени наглим упадом, згрбљени умакоше ровом и изгубише се позади траверзе.

Из једнога блиндажа у рову чуше се гласови бугарских војника: „— Бомбе, бомбе!"

Један од другова у томе правцу махом баци бомбу. Уз прасак диже се облак од земље. Задржаше дах... Ослушкују...

Из рова истрча један војник и наже бежати.

— Предај се! Стани! — чуше се повици. Затим одјекну пуцањ... Војник се повеле и паде.

Зверају очима на све стране. Газе по затрпаним рововима, порушеним блиндажама и изломљеним пушкама. Ту, до њих, леже два затрпана војника: из земље им вире ноге... Даље, друга два, отворених очију према небу, од бомби нарањена...

Из једне курјачке рупе помоли се рука са белом марамицом. Похиташе двојица тамо... Извукоше га...

Стоји пред њима бугарски заробљеник, преплашен, изгубљен... Не сме да сачека њихов победнички поглед.. Он већ није војник; он је од сада своме непријатељу само једна потребна ствар...

— Бедник!...

А последњих зрака пролетњега сунца нестаје са непроходних висова сурове планине.

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 17. маја

Српски званичан извештај. — 16. маја, после припреме артилериском ватром, наша пешадиска одељења Југословенске Дивизије напала су непријатеља у пределу Доброг Поља, упала у непријатељске ровове и пошто су извршила задатак, наневши непријатељу тешке губитке, вратила су се у полазне ровове са неколико заробљеника.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 17. маја

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи, немачко наступање, подржавано доласком свежих дивизија, почело се нарочито на оба крила у правцу Соасона и Реми. На десном крилу, француске трупе повукле су се, бранећи стопу по стопу, до источних висина Соасона, где се битка наставља огорчено. На десном крилу, француско британске трупе, после енергичне одбране масива Сен Тијери, повиле су се јужно и југоисточно од ових висова, где држе линију између Весле и канала Ена. У центру, борбе су се наставиле са двојаким изгледима, на јужној обали Весле, чије висове француске трупе бране са дивном храброшћу.

Западно од Монкнијеа Американци су разбили један за другим два немачка напада против Кантањена.

Жива артилериска борба на обема обалама Мезе, у Воеверу и на фронту у Лорену, на сектору Ендерменила.

Серија непријатељских препада у пределу Бадонвилера, северно од Безонвоа и према каналу Рон—Рајна пропали су под француском ватром.

Званичан извештај од 23 часа. — Битка је задобила особиту жестину на левом француском крилу у пределу Соасона. После огорченог отпора и после уличних борби које су задржале напор Немаца више часова, француске трупе евакуисале су варош чије излазе на западу још држе.

Југо источно од Соасона битка се развија на висоравнима које пресецају Пене. Сетмон, Арбриф, и Шакриз.

У центру, док су Французи под притиском Немаца попуштали у терену у пределу Лупења, северно од Лафер ан Тарнуа, француско-британске трупе, источније од ових места успеле су да задрже своје положаје на линији Бујје, Савањи, Тилоа,

На десном крилу, трупе које штите Реме повукле су се са канала Ена северо-западно од вароши.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 17. маја

Званичан извештај. — Код Капозиле, у то-

ку ноћи 14. и 15. маја разбили смо два жестока непријатељска напада извршена уз припомоћ јаке артиљеријске ватре противу наших нових положаја.

У долини Превена (Тонале) заробили смо једну патролу, која се састојала из једног официра и 12 војника; заробили смо још неколико војника код Кол Каприле. Одбили смо непријатељска одељења код Мон Корно и на Азолоне.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Атина. — Из Штокхолма јављају да Немци напајају на све веће и веће тешкоће у Украјини. Побуњено становништво побило је велики број немачких официра. Овога часа воде се уличне борбе у Кијеву између немачких трупа и трупа пређашње Раде.

—

Париз. — „Екселсиор" доноси слику новог типа америчког тенка, званог „Америка." Овај је тенк много већи од оног што су Енглези до сада употребљавали, покреће се паром и прелази преко ровова највећом лакоћом. Ускоро ће се ови тенкови послати у Француску.

СТАРИ КРАЉ

ДРАМСКА СКИЦА У 1 ЧИНУ

написао

поднаредник

Јован В. Мокрањац (3)

VI.

Арнаутин (скакућући дотрчи са малога крша с леве стране. У руци му прође црно зелена. Приближи се стражи:) Бук? Хлеба имаш! (у место имаш).

Милија (јетко, јер га је Арнаутин тргао из мисли). Нећемо хлеба и твој „бук". Иди, бежи утвару!

Арнаутин (пође али га Раде задржава и ступи у погађање — мимично).

Станоје (Милији). Не узбуђуј се, пријатељу. Иди на прилегни те се одмарај, иначе је прилично хладно, добро се ува! (Обоје прилазе колиби).

Милија. — Добро, хоћу а тебе хвала друже: бринеш као брат. Кад се вратимо моја ће ти Милена да изради поклон за успомену. Да знаш како она лепо ради, моја Милена миле моје! (заплаче се).

Станоје. — Сузе? Човече, војниче, Србине, зар плачеш? И зашто?

Милија (умирује се). Опрости мојим сузама, али, чини ми се да је неђу више видети а пред самим се ратом ожених. Тешко њој!

Станоје. — Умири се, лези и одмори се!

Милија. — Хоћу! (леже на своје место увијајући се цео у шињел и поњаву. Станоје узима испод угланника кошуљу па ће за себе рећи:) Шта је овај грудоболни човек у овој великој борби народа? Јединка за себе слаба и ништавна. А шта је он у својој кући? Стуб, основа, темељ. Њега нестаје и његова се кућа руши! И на таквим рушевинама почиваће наша отаџбина! (прилази Ради и Арнаутину који су погађајући се отишли мало даље.)

Раде (показујући руком:) — Пет динара!

Арнаутин. — „Кажуља"! Јок динари! „Кажуља", пантолони!

Раде. — „Ска" „кошуља" динари, срма! (звецка завежљајем у џепу)

Станоје (пришао им). Још једна залиђина је у мене! На! (Арнаутин је загледа и даје пројуо... одлази одакле је и дошао.) Главно је јести а са овим дећи нећемо до Скадра, где ће твоје сребро више да вреди него овде. Причувај га!

Раде. — Право имаш, чико, добро ће нам доћи! (оставља пројуо у колибу.) (Мала пауза).

Станоје. — Зашто већ Краља нема?

Раде (погледа на планину, по чијем се врху купа јесење сунце). — Сад ће, сигурно. До Флетија, где кончи нема више до сат хода. (примети је неку бежанију). Пази, нека бежанија! Видиш ли, чика Станоје? Жена у бунди: то мајка бежи!

Станоје (гледајући попут планине низ коју слазе инвалиди, жена и девојка). — А девојка што је придржава сигурно јој је кћи.

Раде. — И оне газе албански снег!

Станоје. — Неће ропство, беже испред гњева нашег небрата!

Раде. — Браво, Српкиње! (чара ватру).

— наставиће се —

ВРЕЊЕ У ТУРСКОЈ И АУСТРИЈИ

Атина. — Према веродостојним добивеним извештајима стање у Турској је доста очајно. Због разних зараза, оскудице и глади становништво умире у масама. И поред свих предострожности турске владе, јавно мњење у Турској зна врло добро за енглеске успехе у Месопотамији и Сирији и с тога је потпуно разочарано.

Енвер паша се обратио Немачкој за помоћ и нагласио је да, ако му се не да, неће бити у стању да спасе ситуацију. Да би поткрепио Енверове разлоге, фон Сандерс је отпутовао за Берлин.

Породиле су се озбиљне размирице између турских и немачких управљача. Талат паша је тражио да се Турска ослободи немачког јарма.

Из Смирне јављају да су читави батаљони дезертирали и да не пристају да се врате у своје логоре и ако је турска влада објавила помиловање свих војних бегунаца.

Лондон. — Побуњенички покрет противу турске владе све се више шири у Малој Азији и узима војнички карактер.

Енвер паша је послао тамо већи део своје телесне гарде и предузео је строге мере противу неких од својих колега.

Све трупе из Ахремита послате су у Миласу, а једна аустријска батерија отишла је за Ајдин (југо источно од Смирне).

Цирих. — Унутрашња криза у Аустрији узима претеће размере услед јаког врења код разних народа.

„Франкфуртер Цајтунг" пише, да се манифестације и хапшења настављају у Чешкој, Штајерској и Каринтији.

„Цирихер Цајтунг" јавља, да се противнемачки покрет, који се појавио у Украјини, шири и у Галицији и у Буковини.

Базелски „Национал Цајтунг" јавља да су Пољаци јако огорчени због тога што је веома неправично решено питање Пољске.

Женева. — Женевска „Трибуна" пише да је, од прославе педесетогодишњице чешког позоришта, у Прагу и у осталим варошима Чешке притворено око 800 Чеха, под оптужбом да су припремали заверу за устанак.

Јављају такође из Базела да је полиција обуставила излажење „Народних Новина".

Цирих. — Бечки „Цајт" јавља, да су се прошлог петка у Прагу поновиле манифестације противу аустријске владе. Полиција, под командом потпуковника Конденова, напала је манифестанте.

У КРАЈЊОЈ ОСКУДИЦИ

Цирих. — Бечка „Нова Сл. Преса" објављује серију извода појединих председника општина главних вароши у Аустрији о стању исхране. Председник Инсбрука пише, да су услови живота у Тиролу гори него што се може замислити. Одавна је једина и неховољна храна пројино брашно; кромпира нема. Има читавих срезова, који нису добијали хлеб више недеља. У Клагенфурту је тако стање неиздржљиво. Председник Габловца, у Чешкој, пише: „Лудост је што влада дели карте за намирнице када се њима ништа не може добити. Овим се начином становништво само ограничава и покреће на револт". Председник Баденбаха пише: Морамо се обратити Немачкој, јер се тиче нашега опстанка или наше смрти. Ако немачка Чешка има да буде прва жртва блокаде Споразума, централне се силе могу сматрати као побеђене.

Базел. — У Трсту је порција хлеба смањена на 100 грама дневно, а порција брашна на 420 грама месечно. Резолуција радничког удружења у Трсту, која је износила неиздржљиво садашње стање, забрањена је.

ЗАХВАЛНОСТ

Господин Крста Поповић, шеф поштанског одсека Врховне Команде, послао је Тимочком пешадијском пуку III. позива 200 комада обојених јаја да се, као његов ускрснји поклон, поделе војницима истога пука.

Из Канцеларије Економног Одељења Министарства Војног ЕГВр: 26.189. 14. маја 1918. године, у Солуну.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 138. ПЕТАК, 18. МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 18. маја

Српски званичан извештај. — 17. маја наша одељења пешадије упала су у непријатељске ровове, како у области Ветреника тако и јужно од Доброг Поља, и побила остатак посаде који није успео да побегне, а по том се вратила у своје полазне ровове. У пределу Кравице одбили смо ватром и бомбама два непријатељска одељења пешадије.

Солун, 18. маја

Француски званичан извештај. — Јака артилериска акција на фронту Дојран—Вардар, западно од Вардара и на српском сектору. Јужно од Дојрана Енглези су прокрли у бугарски ров и уништили посаду. Авијатика је бацила осам тона експлозива на Ухово и 29.000 ктр. бомби на Милетково, Смоквицу, Пардовицу и Ђевђелију.

После јаке и кратке артилериске припреме, јутрос у 5 часова грчке су трупе, потпомогнуте француском артилеријом и пешадијом, освојиле положаје Скра ди Леген и у пределу Љумнице. Заробљено је много заробљеника и материјала.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 18. маја

Званичан извештај од 15 часова. — Битка је настављена преко целе ноћи. Француске трупе одржале су се упорно на западним улазима у Соасон, где непријатељ покушава узалуд да избије већ неколико пута.

Мало јужније, води се веома жестока борба у пределу пута Соасон—Артев и на фронту Лафер ан Тардиноа—Везили, где француске трупе, потпомогнуте резервама, противстају непријатељском напредовању са неуморном издржљивошћу.

На десном крилу, француско-британске трупе разбиле су све непријатељске нападе на фронту Брује—Тилоа, као и западно од Ремса и задржале су своје положаје.

Званичан извештај од 23 часа. — Битка је настављена преко дана 17. маја са истом жестином на целој ширини фронта. Француске трупе држећи западне улазе у Соасон спречиле су свако наступање Немаца.

Јужно, Французи чврсто држе леву обалу Гриза. У центру, борба није изгубила у јачини. Немци су заузели Лафер ан Тардиноа и Везили и врше напоре у правцу Вил ан Тардиноа.

На десном крилу Французи осетно држе своје положаје, као и северо-западно од Ремса.

Лондон, 18. маја

Званичан извештај. — Француске трупе извршиле су у току последње ноћи једну крунисану успехом локалну операцију источно од језера Дикбуша и тиме побољшали положај у овом сектору.

На осталом делу британског фронта сем обостране артилериске активности ништа важно.

Ниски облаци и рђаво време спречавали су много рад аероплана све до позно по подне, када се је време мало проведрило. Оборено је пет немачких аероплана у ваздушним борбама а један је пао ван наше контроле. Нисмо изгубили ниједан апарат. Бацили смо пет тона бомби на муниција слагалишта и непријатељске логоре у близини Армантјера и Бапома. Бомбардовање настављено је у току ноћи 16. и 17. маја и бацили смо 16 тона бомби, не изгубивши ни један апарат, на железничке станице Валансјен и Гусињи, на ва-

роши и путеве позади непријатељских линија, као и на докове у Брицу.

Сем напада, о којима је јављено 15. маја, наши су аеропани јако бомбардовали у току ноћи 15. и 16. маја важну железничку раскрсницу Мец—Саблон. Сви наши апарати сем једнога вратили су се неповређени.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 18. маја

Званичан извештај. — Јуче узнемиравајућа ватра у Будикардији, код Вал Лагарина, у Вал Арси и на висоравни Азијага; одбрамбени радови и покрети непријатеља успешно су бомбардовани од стране наших батерија. Код Чима Палоне (Будикардија) одбили смо један непријатељски покушај препада.

Код Кортелаце, противнападали смо једну непријатељску патролу, растерали је и заробили неколико војника.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Цирих. — „Арбајтер Цајтунг" сазнаје, да је немачка полиција открила последњих дана нову украјинску завереу против немачке доминације, коју је организовала „Лига за слободу Украјине". Та Лига је била припремала општи устанак, који је имао да почне вршењем атентата над немачким официрима и чиновницима.

Женева. — Балканска Агенција саопштава: „Словенски Народ" јавља, да су полицијске власти у Аустрији добиле најстрожији налог, да хитно поднесу влади детаљне извештаје о југословенском покрету. Наређено је да се захтевају имена оних, који су покретачи или организатори тога покрета.

ГИЈОМА—ВЕНИЦЕЛОСУ

Командант Савезничких Војсака на Солунском фронту, ђенерал Гијома, упутио је, поводом ђучерашњег успеха грчких трупа, овај телеграм г. Венизелосу:

„Враћам се у Солун, пошто сам присуствовао са командног места корпуса Народне Одбране ђутрошњем величанственом нападу и традиционалној храбрости грчке војске. Трупе, које сам у ђуришу на Скра ди Леген видео, умеле су да покажу методу и дисциплину, које једине доносе победу. Заузимање непријатељске линије на фронту од 13 километара представља врло лепу ратну операцију. Ово је осећај наших војника који су из свег срца пљескали успеху својих грчких другова уз којих се боре 20 месеци. Ја сам уверен да ће нове дивизије које хитају на фронт црпети из овог успеха, којим се цела Грчка с правом може поносити, још већег полета за рад и за борбу. Изразио сам на самом терену своја честитања ђенералу Зимбракакису те да их он саопшти трупама. Са истим уверењем упућујем Вам, Господине Председниче, израз задовољства које сам данас имао. Благодарећи Вама данас се грчка војска бори на страни Савезника и она ће умети да узме великог удела у коначној победи."

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

— Мишљење савезничке штампе —

Лондон. — Цела штампа бележи са спокојством и поверењем све војничке догађаје који се сада одигравају на западном фронту. Сви енглески листови једнодушно исказују уверење, да ће и ова офансива имати исту судбину као и све раније, само што ће њен неуспех значити сада за Немце потпун пораз у рату.

Лојд Џорџ је изјавио једном америчком новинару, да велика офансива коју намеравају Немци, није још у ствари почела; велики напади ће почети ускоро на другоме сектору.

Један виши официр из оперативнога одељења изјавио је, да се главна немачка снага налази позади фронта Соме, где ће се и развити главни немачки напор.

Лондон. — „Тајмс" има извештај из Хага, да је садашњој офансиви на западном фронту претходила последњих дана енергична агитација већег броја официра против Хиденбурга. То су бивше присталице ђенерала Молткеа, који су тврдили, да ни нова офансива на западу неће донети никаквих стварних резултата, као што су остале узалудне и огромне жртве у првој њеној фази.

Париз. — Француска штампа коментарише нову немачку офанзиву и каже, да су Немци нападали са великом јачином на крилима првог борбеног фронта, и да су одбијени у Фландрији и ако су нешто напредовали северно од Ене.

„Пти Паризијен" пише: „Нова офанзива је почела на фронту од 40 км., између Соасона и Ремса, и Немци су забележили привремени први успех неизбежан у сваком великом надирању. Овај први успех је стао скупо непријатеља. И он је ограничен отпором француско-енглеских трупа. Он неће поколебати суђење савезничке команде и неће одвратити њижу од других сектора, где непријатељ намерава да изненада нападне. Многи мисле, да је јучерашњи напад, ма колико снажан био и ма каквим ударима био праћен, само једна велика диверзија".

„Пти Журнал" пише: „Други чин велике непријатељеве офанзиве, коју смо чекали неколико недеља, почео је између недеље и понедељника. Првог дана су Немци нападали разне секторе, у Фландрији и између Соасона и Ремса. Догађаји тога дана су потпуно задовољавајући на сектору Фландрије, где су сви напади војвода принца баварског Рупрехта сјајно одбијени."

„Матен" пише: „За прва 24 сата наша је дужност биза да се одупремо непријатељу, употребљавајући што је могуће мање трупа. Улажење у борбу једног од наших најславнијих корпуса већ је имало срећан утицај."

Лондон. — Ратни дописник енглеског радија јавља:

Јуче у зору непријатељ је почео један напад на два одсечита фронта, то јест, јужно од положаја Ипра, између Локра и Вурмезела, где је претрпео много тешких пораза, и на фронту од 50 километара између Соасона и Ремса. Пред оба напада претходило је кратко али врло интензивно бомбардовање са загушљивим гасовима и осталим метцима.

На северном сектору први ударац, како се и очекивало, имао је нешто почетног успеха, и непријатељ је успео да заузме брежуљак 41 и болницу Локра и продро је у правцу језера Дикебина. Али наши савезници, који су држали један део ове линије, одмах су извршили контранапад нанесши непријатељу врло тешке губитке и успоставши свуда ситуацију сем на језеру Дикебина, где огорчена борба још траје.

На фронту Соасон—Ремс непријатељ је напао са највећом одлучношћу, употребивши 30 дивизија на фронту од 50 километара, и успео је у првом налету да се дочепа положаја Шмен де Дам. У подне у центру је продро прилично далеко да осигура прелаз преко Ене код Понт Арси.

СТАРИ КРАЉ

ДРАМСКА СКИЦА У 1 ЧИНУ

написао

поднаредник

Јован В. Мокрањац (4)

VII.

Жена (Девојка и Инвалид сишли су у долину). — Помаже Бог, браћо!

Девојка. — Добар дан. (Раде и Станоје салутирају и рукују се).

Инвалид. — Добар дан! (приметио је ватру, таре руке). Да красне ватрице!

Станоје. — Отрејте се и Бог вам помогао у овом крају и свуда, куда ваша нога крочи. Али ипак ... зашто пођосте? Пут је тежак и доста опасан.

Жена. — У место што нас питаш реци: зашто да останемо? Мени су два сина у војсци а ја и кћи ми саме да останемо, да чекамо и да тугујемо? Не! Боље што смо пошли путем, који је тежак и доста опасан али и пун части. Свако ће од наших да праћ као пријатељ, да ти помогне као брат или син. А тамо? У нашој јадној и напуштеној домовини ко зна како је. Жене, мајке, девојке све слабо и без заштите а обест победиоца и небрата довољно је позната. Да сам остала срце би моје препукло од туге, овако, с нађом у Бога, издржаћемо.

Инвалид. — И ја се одлучих на пут и муке, јер су ми оне милије, него да под своје старе дане другоме робујем: ја, стари наредник и инвалид!

Станоје. — Да у праву сте и боље је, а Бог ће помоћи и онима, које на дому остависмо. Добар је Бог! (мала али мучна пауза).

Раде (променивши тон). — Па како је, како на путу?

Инвалид. — Питаш нас, синовче, а и сам знаш: тешко је, тешко. Зар су моје године да

прелазим толика брда, толике просторе; зар је господа мислила да кисне, да мрзне и да гладује по Албанији; зар смо и ми икада помишљали, да ћемо бити прогнани из наше лепе домовине?!?..... Ал' доће зло, доће несрећа! (тужно). Отаџбино, пуста и несрећна земљо наша. У тебе мајке узалуд довикују своје синове, жене не ишчекују своје мужеве а дечица, мала и нејака дечица, без оца, без ранитеља, утучена зверају око себе и питају: где је тата, где је деда? а одговор им је суза, што је мајка кришом утире... Ето, како је!

Девојка. — Срце се човеку цепа од бола, мора да плаче, мора да суза! (мала пауза... сви су утучени, сузне су им очи).

Станоје (прибрано). Ти нас расплака ал' знајте добро, док суза и туге има, има и љубави спрам наше отаџбине. Та силна и велика љубав спрам рођене груде и спрам наше куће даће нам снаге да издржимо, да истрајемо и да победимо. И после кише, после сузних дана сијаће сунце, доћи ће Васкрс, а на претрпљене муке и патње нико више неће ни мислити!

Жена. — Тако је, стари ратниче, хвала ти на утешним речима. Сакримо тугу дубоко у нашу душу и мислимо на пут и на наш крајњи циљ. (диже се).

Инвалид. — Да пођемо! Крај добре ватре подах се сновима, сетих се својих! (рукујући се са Станојем). У здрављу друже и хвала ти! Оваквe ватре тешко ћемо наћи.

Станоје. — Хоћемо, стари, али код куће онда, кад снови буду истина!

Раде (девојци). — И ми ћемо за вама, само док Стари Краљ прође.

Станоје. — Збиља, да ли се већ кренуо?

Инвалид. — Ми смо поранили, али ће ускоро и Он да нађе. У здрављу!

Жена. — Због ом и хвала вам!

Раде. — Срећан пут! (Путници се изгубе лево).

VIII.

Раде (који је од говора жене био забринут после паузе реће Станоју:) Одавно ме, чико, једна мисао гони као зла коб а жена ова мојим слутњама даде живота. Сестра, једна и једина и стара, изнемогла мајка, то ми је кућа, то моја срећа. Оне су сад саме и без заштите!

Станоје. — Још једну бригу товариш на своју душу као да их је мало! Остави слутње, одагнај црне мисли. Да је све било онако, како смо ми мислили, нас овај крш никад видео не би!... До куће, доће тренутак, тежак и мрачан, кад је суза једина утеха. Ал' ипак.... хоста суза, мислимо на Бога и молимо му се, јер мудро је речено: Човек напаже а Бог расподаже.

Раде. — Тако је! Он нам је једини спас и услишиће наше молитве!

— наставиће се —

ДВА НЕМАЧКА НАПАДА

— Неуспех на Лису, штур успех на Ену —

Лондон. — Дописник британске радиотелеграфске агенције јавља о немачким нападима на секторима Лиса и Ена ово:

„Напад на сектору Лиса одбијен је потпуно и победоносно, а стао је непријатеља врло великих губитака не донеше му ни најмање користи. Ово је трећи пут како непријатељ трпи потпун и пораван неуспех на овом сектору.

На сектору Ена, искоришћујући свој почетни успех, непријатељ је задобио још терена. У центру је успео да наступи ка Давењи-у, заузев Мон Нотр Дам, јужно од Брена. Али оба бока његовог напада наилазе на велике тешкоће. На десном крилу савезничком, британске трупе, сходно општем плану, повукле су се на своје првобитне положаје и бране висове Тијери-а, северо-западно од Ремса. На левом боку, Французи бране висове између Нивела и Марживала, северно од Соасона. Жестока борба наставља се целом дужином овог сектора, и ма да се роговски рат претворио у рат маневара, не може се предвидети никаква локална одлука пре него операција не буде добила већи развој. Али, до сада, нема у операцијама ничега од већег значаја.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 139. СУБОТА, 19. МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ИТАЛИЈА И ЈУГОСЛОВЕНИ

— Разговор са г. Трумбићем —

Енрико Лели*)

Солун 10. маја

Д-р Анте Трумбић, Председник Југословенског Комитета, задржао се после доласка на Крф два дана у Солуну, одакле је отпутовао за Рим. Посетио је на фронту Југословенску Дивизију (где је срдачно био дочекан) и српске трупе, које сјајно врше своју улогу на Мађедонском фронту. Д-р Трумбић, који је неколико пута конферисао са Престолонаследником Александром, Регентом Србије, био је гост и Италијанског Експедиционог Корпуса где је врло љубазно био примљен. Та висока политичка личност с којом сам имао част дуго да разговарам, изјавила ми је своје велико задовољство на пријему у Италији и због потпуног успеха конгреса у Риму, на коме се није чуо ниједан глас протеста, ни у јавном мњењу ни у штампи, која се са „Секолом" и „Коријере де ла Сера" на челу може сматрати као искрен израз нашега великога народа. „Наша влада била је у потпуном споразуму са Конгресом, вани министар председник Г. Орландо, човек необичног политичког схватања и великих концепција, био је њен речити тумач. Римски састанак, који се развијао уз приномоћ владе, утврдио је нову коначну оријентацију између Италијана и Југословена, која је започета у Лондону, када ме је Орландо, прешавши преко свих досадањих предрасуда, удостојио своје посете. На том састанку ваш представник, представник једног великог народа, и ја, обични представник једног одбора, који је до душе још живи израз аспирација наших потлачених сународника, били смо на часто да треба прекинути са свима досадањим размирицама и склопити чврст споразум. Г. Орландо својим отвореним и искреним држањем збрисао је све оно што је било погрешно схваћено у прошлости. До срећано објављеног споразума у Риму требало је још много раније. Пропустили смо драгоцено време. Иначе би место Лондона Рим био седиште Југословенског Одбора. Ниједна народност више од италијанске, због своје историје, својих традиција и самог почетка свога препорођаја, није имала право да дигне заставу потлачених народа против Аустро-Угарске. Данас више није време за пуста преклињања, тим мање, што је са висине Капитола пошла реч заштите и

*) Римски Конгрес потлачених народности Аустро-Угарске један је од најважнијих догађаја у европској спољној политици за време светског рата. Он је од нарочите субоносне важности за нас Југословене којима је у начелу осигурао остварење свих наших националних аспирација у потпуности. Тај конгрес био је прави триумф Југословенске Мисли и огроман лични успех за једнога од највећих и најзаслужнијих заточника њених, нашега много заслужнога држанника г. Трумбића, шефа хрватске странке у Далмацији, бившега дугогодишњега члана Далматинскога Сабора и Бечкога Парламента, једнога од најстаријих неустрашивих бораца за Слободу и Права Југословена. У дугоме низу сјајних заслуга, које је г. Трумбић стекао својим плодним политичким радом и неуморном службом Отаџбини, резултати Римскога Конгреса једна су од највећих. Ми нашем Народу и њему на њој срдачно честитамо.

Млади италијански књижевник и један од најбољих модерних публициста своје отаџбине, симпатични изасланик „Секола" г. Енрико Лели, веома нас је обавезао дугогодишњим пријатељским писањем о Србији и нашем народу. Заслуга је његова, што је био међу првим представницима италијанског јавног мњења, који су се искрено и свом снагом заузели, да што боље обавесте своје земљаке о праведности наших захтева, и који су били међу првима, у почетку тако ретким, италијанским присталицама искреног и праведног споразума између Италије и Србије у питању Далмације. Нашем драгом пријатељу г. Лели-у врло смо захвални, што нам је за „Ратни Дневник" уступио овај знаменити историски интервју г. др. Трумбића.

М. В. Ђ.

ослобођења. Изгубљено време треба надокнадити радећи што више и са обновљеном несаломљивом енергијом. Римски Конгрес је објавио свечано целоме свету у очи, да је животна потреба заједничке акције за ослобођење потлачених народа испод одвратног немачко мађарског јарма. Није било питање о територији, јер пре свега треба доћи до циља, који смо себи поставили, без кога ни Италија неће имати своје сигурности, ни ми своју независност. Уверен сам ако успемо да протерамо са Јадранског Мора уљеза и отимача, говорићемо тада пријатељски расположени о територијалном питању и са искреним и братским осећајем и имаћемо само једну мисао: да створимо несаломљиви споразум између два народа, која неће ићи раме уз раме и чији се интереси не косе већ иду упоредо. Велики италијански народ јако ће се споразумети са новом југословенском државом с којом ће имати увек заједничког непријатеља. Море нас не дели већ нас спаја. Верујте ми, ми смо много ближа вама Италијанима, но што би се мислило. Било их је много, који су на Римском Конгресу осетили, како ове две народности између свих осталих имају највише додирних тачака, рекао бих готово исти менталитет. Г. Орландо и овога пута био је исто онако деликатан и кирпуо нас је тиме, што је хтео да почасти наш одбор примивши га нарочитим пријемом. Исто тако кад сам хтео да поменемо у Риму ова хрватска мученика, којима је Аустрија одсекла главе, и за то тражио дозволу, Председник Министарског Савета овговорио ми је, да од срца на то пристаје. Помен је успео у истину величанствено и био је свечани доказ, да је једном за свагда нестао онај дух неповерења, који се створио кроз дуге, заједничке, велике грешке и прекрасуде и који је увек био крив што се у Италији мислило, да су јој Хрвати непријатељи.

— Свршише се —

С италијанскога
Иво Ћипико

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 19. маја

Српски званичан извештај. — 18. маја јака непријатељска ватрена активност у области Зборског и Доброг Поља. Јача активност наших патрола у долини Плаке и Бистрице.

Солун, 18. маја

Француски званичан извештај. — Јуче пред вече, енглеска и српска одељења извршила су упаде у непријатељске организације и пошто су нанели осетних губитака Бугарима, вратиле су се у своје ровове са заробљеницима.

У току ноћи, после снажне артилеријске припреме, српска јуришна одељења упала су у непријатељске ровове, уништила њихове радове и вратила се у своје линије са 5 заробљеника. После жестоке артилеријске реакције, непријатељ је покушао да се приближи нашим положајима, али је потпуно одбијен са губицима по њега.

После подне, и поред врло јаке артилеријске реакције, непријатељски противнапади на француско грчке трупе, које су изјутра заузеле бугарске положаје у пределу Нонте—Љумница, пропали су. У пркос рђавом времену, савезнички аероплани суделовали су у борби бомбардујући непријатељску позадину и гађајући из митраљеза са мале висине његове резерве.

Досада смо избројали 1200 заробљеника, од којих 24 официра и неколико Немаца-стручњака. Сем тога, заплењен је велики материјал који још није пребројан. Ова сјајна операција, која нам је дала непријатељске организације на фронту од 12 километара и по дубини од 2 километра, побољшава веома много наше положаје, пружајући нам важне осматрачнице.

Грчке и француске трупе показале су у овом нападу полет изнад сваке хвале; у своме одушевљењу, трупе из резерве молиле су своје шефове да их пусте у редове батаљона који су имали да врше напад.

Грчке трупе из Народне Одбране упале су у противникове ровове и заробиле посаду, која, изненађена у заклонима, није могла на време да побегне.

Наши су губитци лаки; наша надмоћност неоспорна је.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 19. маја

Званичан извештај од 15 часова. — Немци су наставили своје напоре на њиховом десном крилу до Оазе, вршећи жестоке нападе у пределу

Елете.

Француске трупе повеле су се пок борбом на положаје северно од линије Блеранкур—Епарње.

У пределу Соасона и мало јужније немачки напади разбили су се о херојски отпор француских трупа, које су окржале своје положаје на западним падавима из вароши и дуж пута Шато Тијери.

У центру Немци су успели да мало напредују у пределу северно од Марне. Мало источније као и северо-западно и северно од Ремса сви напори Немаца да напредују остали су узалудни. Једним својим енергичним контранападом француске трупе повратиле су Тилоа.

Званичан извештај од 23 часа. — На десном крилу француском, у пределу Доње Елете, Немци су појачали свој притисак преко дана..... разбиле су непријатељске нападе у пределу Блеранкура и западно од овог места. Одбили смо један напад Немаца који су били успели да пређу Оазу источно од Сапиња и одбацили их на десну обалу.

Напор Немаца био је поглавито управљен на сектор Соасона и јужније у правцу Нејсан—Фро.

Западно од Соасона француске трупе извршиле су снажне противнападе и зауставиле све немачке покушаје, задавши непријатељу врло тешких губитака; непријатељ није могао да напредује у овом крају. Напротив, Немци су задобили мало терена западно од пута Соасон—Шато Тијери и у правцу ове вароши прешавши Улни да виђ и Улни ле Шато.

У центру лака немачка одељења допрла су до северне обале Марне између Шартав и Жонгон.

На десном крилу Француза као и северозападно од Ремса стање непромењено.

Лондон, 19. маја

Званичан извештај. — Ништа важно на енглеском фронту.

Доцнији извештај. — Наши авиони и балони били су веома активни. Вршена су јака бомбардовања преко целога дана. Бачено око 30 тона бомби на разне објекте варочито на железничке раскрснице и логоре Мервила, Армантјера, Бапома, Албера и Валансјена. Уништили смо 28 непријатељских аероплана и два стална балона преко дана, а шест других аероплана морали су да слете оштећени. Пет наших апарата нестаје.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 19. маја

Званичан извештај. — У току ноћи 16. и 17. маја непријатељ је обновио свој напад против мостобрана код Капозиле, али је одбијен. Остале непријатељске нападе покушане на Спино Нола и западно од Канове разбили смо артилеријском ватром.

Доста знатна артилеријска активност од стране непријатеља у долини Лагарине и овде онде дуж Пјаве, која је изазвала енергичну реакцију наше артилерије.

Ваздушна активност била је јака: бомбардовали смо непријатељске ровове, логоре, биваке, на висоравни Азијага и висоравни Ла Вароне и напали митраљеском ватром колоне трупа и профијант колоне на путевима који воде за Гало.

Оборили смо три апарата у ваздушним борбама.

РУСИЈА ВАСКРСАВА

„Франкфуртер Цајтунг“ од 3. маја 1918. године по новом доноси:

Изгледа да се Русија спрема за поновно учешће у рату. Главни одбор совјета целе Русије, који заседава у Москви, одобрио је програм Троцкога односно обавезне војничке обуке свих људи од 16 до 40 година, као и односно регрутовања свих сељака и раденика. Прећашњи војници и најбољи виши официри већ су позвати да сарађују на стварању нове војске. Комитети који су били придодати војсци укинути су. Верује се, да ће се у року од десет месеци створити врло јака војска. Представници Британије, Сједињених Држава и Јапана присуствовали су скупштини. Ако рат буде трајао до идућега пролећа, Русија ће опет располагати милионима козака за своју одбрану.

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

Париз. — Од трећега дана немачке офанзиве може се констатовати, да немачко надирање постаје слабије и теже, ма да су се наше трупе морале повлачити под крајњом жестином надирања. Може се предвидети скора стабилизација. Листови веле, да се општа ситуација нешто побољшала и заслужује мање узнемирености. „Журнал" вели, да битка улази у фазу срећивања; опасан период изненаднога пробоја удаљује се.

Париз. — Листови од четвртка увече показују поверење и спокојство; много се говори о изненађењу које су нам приредили Немци. Непријатељево напредовање није потпуно задржано, али се спроводи полако и потребно је још 48 часова па да се потпуно затвори пролом који је створен повлачењем Енглеза. „Тан" представља овако ситуацију: На западу су Немци у Соасону, на југу у Фер Торденоа, на истоку пред Ремсом. Моменат није за коментаре ни за испитивање околности, које су допустиле непријатељу да оствари овако напредовање. Истакнимо поверење у наше савезнике, чија је храброст изложена највећем искушењу. — „Журнал де Деба" мисли, да је ситуација озбиљна, али да није загрожено. Приближујемо се часу кад ће се немачка офанзивна снага исцрпети. И сувише је замашан и велики циљ Немачке, да би имала снаге да га постигне.

СТАРИ КРАЉ

ДРАМСКА СКИЦА У 1 ЧИНУ

написао

поднаредник

Јован В. Мокрањац (5)

IX.

Неколико Есадоваца и наших гардиста сишли су низ планину.

Есадовац. — Добро јутро, Србине! (греје се.)

Станоје. — Здраво побратиме: дакле пролазе?

Гардист. — Његово Величанство иде! Где је трећи стражар?

Раде. — Уморан је, па се одмара!

Гардист. — Буди га, ми одосмо даље! Хајдемо!

Есадовац. — Хајдемо! Збогом! (оду лево).

Раде. — Збогом!

Станоје. — У здрављу!

Раде (Станоју). — Да будем Милију, јер ено Старог Краља где силази низ планину (на врху планине види се краљевска поворка).

Станоје. — Видиш, Радоје, к'о ова планина у овом крају што је највећа тако је до скора и његов престо био међу балканским главарима. Сада?... Сада се спушта, губи с Висине! (пауза...)

Раде (пушао колибу и буди Милију) Милија, устани, ево где Стари Краљ долази. Милија! (тргне шињел.) Боже! (спушта се до тела). Чика Станоје!

Станоје (који је био забављен око оружја.) Шта је, дете?

Раде. — Срце не ради! (пипа га за руке.) Он је већ хладан!

Станоје. — Зар умро? Па без свеће и причешћа?

Раде (узима лојаницу из своје торбе, пали је... крсте се.) Колико обичај да се одржи!

Станоје. — Јадни човече! Осећао си крај, а твоји на дому? Пате и трпе јер се нахају твоме повратку. Далеко ти је кућа, далеко друг. Бог да те прости! (крсте се и међу капе...) Сад да испунимо и своју другу дужност а после ћемо га укопати! (уређују се пред колибом.) О десно раме! Поздрав на десно!

— наставиће се —

НА ЗНАЊЕ

Управа Државних Монопола извештава све војне јединице, да ће, у интересу лакшег, бржег и непосредног снабдевања наше војске, као и ради заштите од могућих злоупотреба, на ограничена требовања потичних јединица, снабдевена бројем и потписом њиховог команданта, а за готов новац, издавати из својих стоваришта требоване количине дуванских прерађевина.

Управа су стоваришта на грчкој територији у Солуну и Сакуљеву и на српској територији у Бачу и Ложцу.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 140. НЕДЕЉА 20. МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ИТАЛИЈА И ЈУГОСЛОВЕНИ

— Разговор са г. Трумбићем —

Енрико Лели*)

(2)

Питао сам га: Кажите ми, Господине Председниче, да ли ви верујете у могућност распада Аустро-Угарске Монархије?

Г. Д-р Анте Трумбић ми је одговорио: Не треба очекивати тај догађај као неко чудо. У унутрашњости Аустро-Угарске Монархије тињају неугасива пламенови пожара, који само чекају час да се распламте. Ми морамо да учинимо све, да се овај пожар што пре разбукти како би нестало онога организма, чији би живот био, као и увек до сада, извор нових немира и сукоба у Европи.

— Мислите ли, да потлачени народи Аустро-Угарске могу то разумети из изјаве, која је учињена на Римском Конгресу?

— Уверен сам у то, одговорио ми је г. Трумбић. У остатом, Конгрес је већ имао успеха на фронту, где су војници, која припадају потлаченим народима бежали из редова аустриске војске и изјавили, да то раде због тога, што су сазнали за изјаву прилкену на Конгресу. Ви знате, да су на италијанском фронту већ чешко-словачке легије, а казаћу вам, што се тиче питања југословенских заробљеника, да је оно на добром путу.

— Господине Председниче, говоримо искрено; има их још који гаје симпатије за Аустро-Угарску а има их који држе, да би пропаст Аустро Угарске изазвала повећање Немачке због тога што би присаједињила себи Немце из Аустрије.

— То је велика заблуда, — рекао ми је Д-р Трумбић. — Они који тако мисле, то су само слепци, којима ништа не може да скине копрену с очију. Немачка не мисли на то и неће распад Аустро-Угарске Монархије. За њу је на против од животног интереса, да Аустро-Угарска остане недирнута у свијој својој форми. Шта више, Немачка мисли да Аустрији присаједини Пољску. Аустрија је у опасности да буде политички, економски и војнички подјармљена. Може се држати, да је то утврђено приликом разговора двају царева. Шта би Немачка добила пропашћу Аустро-Угарске? Ништа. Немачка би присајединила Немце из Аустрије, али сем њих и Мађара она би изгубила превласт над осталим народима пропале Аустро-Угарске. А пропашћу Аустрије нанео би се и Немачкој велики ударац!

— Како ви сматрате нашу општу ситуацију?

— Са поверењем. Не сме се крити, да је моменат тежак, али ипак гајим наду у крајњи успех. Моје се поверење оснива и на свему, што сам видео у Француској, Енглеској и Италији и на томе, што су оне несаломљиво одлучне, да унесу у борбу сву своју енергију заједно са Сједињеним Државама, које све више и више помажу заједничку ствар. То што Немачка није успела да са својом великом офанзивом у Француској дође до постављеног циља, а већ су два месеца прошла, даје нам наду да ће тако дуго жељена заједничка Врховна Команда донети потпун успех. На послетку Немачка је сама први подстрек за заједнички и неисцрпљиви савезнички отпор. Да је Немачка била друкчија у погледу Русије после склопљеног мира, да је изјавила ону мирну формулу без присаједињења и ратних трошкова, да је повукла своје трупе из унутрашњости Русије и оставила Русе, да се крећу у своме хаосу, какво би ужасно оружје она имала у својим рукама против држава савезничких. Али њу заслепљује халапљивост. Она хоће да задржи све, што се може узети. Немачка је велика у организацији, али јој недостаје психолошка јачина. Она нема никакве способности за разумевање народа. То ће бити најглавнији узрок њезине про-

пасти. Она ће пасти под самом тежином својих победа исто онако као Наполеон, који је међутим имао генијалност коју Немачка нема. Треба имати вере и издржати до краја. Морална јачина Савезника не може бити виша но што је. Има дакле наде и треба чекати нову офанзиву (о којој се говори да је неизбежна) против Француске и против Италије. Из моје посете на Италијанском Фронту однео сам најбоље утиске. Борбени дух италијански велики је и морална снага трупа висока. Ђенерал Диаз, који је сушта скромност, изјавио ми је, да чека догађаје са највећим миром и поверењем. Он ми је говорио о нашој Ствари са искреном симпатијом, која ме је ирнула. Као што је Енглеска била подстрекач италијанског препорођаја, рекао ми је г. Диаз, то исто Италија мора да буде за потлачене народе под Аустро-Угарском. А у овом случају Италија мора бити за Југославе оно, што је Енглеска била за Италијане. Са том изјавом ваш славни ђенерал урезао је неизгладивим словима велики и племенити задатак, који Историја поверава Италији.

С италијанског
Иво Ћипико

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 20. маја

Српски званичан извештај. — Ноћас смо митраљеском ватром одбили и растерали непријатељску патролу у долини Бистрице. Наши авијатичари бомбардовали су веома успешно непријатељске логоре у области Хуме, бацивши преко пола тоне експлозива.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 20. маја

Званичан извештај од 15 часова. — Наступање непријатеља настављено се на изнаку дана и у току ноћи са увећаном жестином на фронту Соасон—Шато Тјери.

У пределу Соасона и на линији Шоден—Вјерзи француске трупе, настављајући своје противнападе са неуморном енергијом, одбациле су непријатељске масе на овом фронту, задобивши свуда терена и заробивши више стотина војника.

Јужно од Соасона непријатељ је одбачен Криз.

Мало јужније, Шоден и Вјерзи који су неколико пута прелазили из руку у руке остали су у нашим рукама после огорчених борби.

Битка се водила са истом жестином у пределу Шоа, Неји Сен Фрон. Француске трупе разбиле су непријатељске нападе и задржале линију у непосредној близини источно од ових места.

На северној обали Марне непријатељ је помакао своје претходнице од северо источних и источних ивица Шато Тјерја до Вернеја.

На француском десном крилу развиле су се јаке борбе на путу Дорман—Ремс. Стање је остало непромењено северо-западно и северно од Ремса.

Званичан извештај од 23 часа. — Дан је обележен серијом снажних немачких напада на целом фронту између Оазе и Марне. Француске трупе попустиле су само на извесним тачкама пред бројно надмоћнијим снагама, наневши нападачима тешке губитке.

Између Оазе и Ене Французи су повукли своје положаје на северне ивице шуме Кардинов и на висове западно од Одињикура до Фонтенуа.

Сви немачки покушаји западно и јужно од Соасона до северно од Вијерзи остали су узалудни.

Мало јужније, битка је узела особиту жестину, с једне и с друге стране Урка Немци су господари Шоа и Неји Сен Фрона. Француске трупе изржавају борбу на линији Вилер—Елон Нороа—Арџеа—Монтје, Етрепили; оне држе на северној обали Марне Шато Тијери.

Никакве промене на десном крилу. У пределу пута Дорман—Ремс Французи су осетно ојачали своје положаје, нарочито северно од Вил ан Тардиноа, и поред непрестаног притиска непријатеља.

Југо источно од Ремса, једним жестоким нападом коме је претходио напад јуришних аутомобила, непријатељ је успео да тренутно одбаци Француске са фора Ла Помпел на железничку пругу, али једним брзим противнападом француске трупе су повратиле утврђење и васпоставиле своје положаје у целости. Заробили смо више од 200 војника и запленили четири нападна аутомобила.

Лондон, 20. маја

Званичан извештај. — У току борби које се развијају у шуми Авели, о чему је јутрос добијен извештај, наше трупе једним успешним локалним нападом помакле су своју линију у напред, заробив 30 војника.

На осталом енглеском фронту, сем уобичајене обостране артиљеријске активности, ништа важно.

Број заробљеника задобивених у месецу мају износи 1158 међу којима 29 официра.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 20. маја

Званичан извештај. — Између језера Гарде и Адиџа, на високравни Азијага и с једне и с друге стране Бренте, повремени јачи артиљеријски двобоји; ватра енглеских батерија изазвала је експлозију у непријатељским слагалиштима код Мена Селва (Роцо). Својом ватром растерали смо непријатељске патроле код Вајто Монтичело (Тонале) и Монте Корно (Вал Арса). Оборили смо четири непријатељска аероплана у ваздушној борби.

СТАРИ КРАЉ

ДРАМСКА СКИЦА У 1 ЧИНУ

написао

поднаредник

Јован В. Мокрањац (6)

X.

Свита је ранije сишла и намерава да остане крај ватре.

Краљ. — Господо, даље! Нећемо се задржавати.

Доктор. — Али, Величанство...

Краљ. — Издржаћу, докторе. (пришао је straжи). Старац и младић једно поред другог. Ето шта чини да не осећам умор а не ваше бриге и лекови. Душа ми је мирна и ако је несрећа велика. Старо и младо полази са Мном и мојим Сином. Српски је народ живаљ и упоран: издржаће, победиће. (Станоју:.. свита се заустављала.) Тебе су прешле године, добра старино, а ти си још увек уз свога Краља?

Станоје. — То је дужност Србина и војника, Величанство.

Краљ. (Ради). — А ти си кадровац?

Раде. — Да, Величанство.

Краљ — А где је трећи стражар? Да није...

Станоје. — Бог је учинио крај његовим мукама.

Краљ. — Шта кажеш: умро?

Станоје. (Показује на колибу.) — Још свећа гори, тек што изданy.

Доктор. — Онда је боље да идемо.

Краљ. — Напротив... застанимо и помолимо се Богу за покој душе овога Србина, који је умро на дужности! Бог да му душу прости!

Сви. — Бог да га прости!

Краљ. — Нек се сахрани, сад одмах!

Ађутант. — Равумем, Величанство! Четири Гардиста! (Ови приђоше и почињу по упутству копање раке десно у кулиси.)

Краљ. (Станоју и Ради.) — Станите вољно. (Станоју) Пријн ближе, пријатељу, ово је твоја ватра.

Станоје. — Сваког оног који прође овом стазом, Величанство!

Краљ. — Трећепозивац сам! Знам! Жена ти је на дому, деца у војсци а унучиња далеко од тебе. Ал' здравље те држи и нада чини да под своје старе дане надржаваш ове муке. Зар није тако, стари друже?

Станоје. — Тако је, Господару!

Краљ (бржим гласом.) — Али овај јадник не дочека дан спасења!

Станоје. — Нема смрти без суђена дана а војнику најлепша је смрт за Краља и Отаџбину. (на планини се указује поворка војника са неколико официра.)

Краљ. — Колико је тисућа већ нашло такву смрт, колико је породица изгубило домаћина, покровитеља?! Ужасно и грозно: сузе у место радости, клетва у место благослова... Доводиш ме у искушење, Свевишњи, ломиш ми снагу, притискујеш душу... Зашто све то?.. Зашто?.. (Приметно је поворку војника) Поворка нека иде... Ко силази то низ ову мрачну и велику планину?... Мој народ, моји сапатници... (војници су већ нашли) Моји војници!

Ађутант. — Иду своме циљу, Величанство!

Краљ. — Колико их је? Ко их води?

Мајор. — Ја сам, Господару, командант овог батаљона.

Краљ. — Батаљон војске, сада једна једна чета. Колико их беше некада?

Мајор. — Највећи број беше 1200, ал' у почетку нашег ратовања. А већ четири године... с

Краљ. — А сада?

Мајор. — Око две стотине, Величанс Сви

Краљ (тешко му је). — Добро, гос мајоре (пружи му руку). У име Божје, колико

жите пут!... ...Све гладно и жедно, босо и голо... па ипак та људи иду, падају и умиру не попуштајући. Ох, браћо моја! Децо моја! Како ми вас је жао, вас и ваших.... (Отаџбину): И ти, стари ратниче, кажеш да је слатка смрт „за Краља и Отаџбину!" а од хиљаду и више бораца једва их је две стотине, од целог мог народа остаде шака јада! Умиру „за Краља и Отаџбину?!" Па зар сву ову несрећу, сав овај јад прво ја да примим? Зар да ме куну и проклињу толике породице, кад им се хранитељи не врате дома; зар сам Ја ово хтео, овоме се надао?... Ох боље умрети као овај јадник: у планини, на путу или од непријатеља, само да не дочекам клетву мога дивног народа.

Станоје (дирнут болом Старога Краља). — Узвишени Господару! Добри Краљу мој! Нек не буде тако, као што у болу Твоје срце осећа. Живот Твој припада Борби за Јединство нашега племена. Ти водиш ту свету и тешку Борбу, Ти са Синовима Својим и са Твојим Народом имаш и да је довршиш.

Краљ. — Честита старино, речи ми твоје годе али помисли: су чим ћемо изић' пред Милоша? Људи су изгинули, већ је четврта година тешког ратовања; многи су сад остали а од оних, који се упутише преко овог крша, многи се неће вратити! Па са чиме да се вратимо своме порушеном огњишту, ко ће понова да га подигне?

Станоје. — Са оним што дође, са оним што се спасе: поћи ћемо напред! До душе, биће нас много мање него раније, али у сваком од нас, сигна ће бити тројином већа. Та чини ми се, да бих ја својим старим рукама заклано сваког оног, ко се испречи моме повратку у Отаџбину.

Краљ. — Да, стари ратниче, Србин је велики по души, храбрости и пожртвовању. Али је несрећа, што је малобројан. Мали смо и слаби и само због тога патимо и страдамо!

— Свршиће се —

ВРЕЊЕ У АУСТРО-УГАРСКОЈ

Нереди у Чешкој

Лондон. — Врло озбиљни нереди у унутрашњости Чешке све се више и више шире.

Бечки листови јављају да су у Хозену, због брутално поступања полиције, манифестанти запалили општинске бараке и општинску кућу где су били смештени коњанички жандарми; осам жандарма изгорело је у пожару.

Дописник „Стутгартер Најесте Нахрихтен" из Прага јавља, да нереди који су избили прошле суботе у чешкој престоници превазилазе по озбиљности све досадашње манифестације.

„Наје Фраје Пресе" пише, да „само изврсљивост и дела оних који желе да се држава очува могу допринети да монархија прежива ову тешку кризу."

Опсадно стање у Босни

Лондон. — Хрватски листови јављају, да је у Босни проглашено опсадно стање, услед нереда који су били избили у разним варошима. Незадовољство словенског становништва расте из дана у дан.

Лијон. — „Журнал де Женев" под 18. ов. м. пише: „Потврђује се вест, коју смо донели у нашем листу од прошлог четвртка, о томе да су избили озбиљни немири у Аустрији. Од јуче саобраћај на швајцарско-аустриској граници потпуно је обустављен и строго забрањен странцима улаз у Аустрију.

Изгледа да су немире изазвали чехо-словачки социјалисти.

Побуна у аустријској флоти

Лондон. — „Тајмс"-ов дописник на италијанском фронту јавља, да су добивени први извештаји о великој побуни која је избила у аустријској морнарици. Побуна је избила истовремено у Пули и у Котору. Прво су радници поморског арсенала захтевали да се позову дисциплинске казне, затим се покрет почео да шири и захватио посаду ратних бродова. Официри на лађама били су потпуно у немогућности да одрже ред, али изгледа да опет није дошло до борбе са матрозима. После преговора који су трајали недељу дана, власти су морале да задовоље раднике.

Црвена застава на Котору

У Котору је побуна имала много озбиљнији карактер. Шест крстарица и неколико контра торпиљера истакли су црвене заставе и копно је до туче са Немцима и Мађарима, која су остали ван покрета. Има више мртвих. Побуњеници су однели победу и ухватили официре и адмирала, које су злостављали и ухапсили на једној ратној лађи укотвљеној у пристаништу. Постављени господари ситуације, побуњеници су издали наредбе потписате од стране комитета посаде. Комитет је радиограмом достављо своје захтеве бечкој влади и тражио да се одмах закључи мир.

После овога, бечка влада је послала у Котор флоту под командом једног адмирала. После дугих преговора између побуњеника и адмирала, први су пристали да предаду лађе написмено обећање: да ће се сви њихови захтеви испунити и да се неће вршити никакве казне.

Штампарска Редакција Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

Криз.

Мало

БР. 141. ПОНЕДЕЉАК 21. МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 21. маја

Српски званичан извештај. — Ноћас се на левој обали Црне Реке наша патрола сукобила са непријатељском и после борбе ручним бомбама непријатељска патрола била је принуђена на повлачење.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 21. маја

Званичан извештај од 15 часова. — На француском фронту немачки притисак снажно је настављен на целом фронту између Оазе и Марне. Француске трупе одбиле су неома жестоке нападе на северним ивицама шуме Карлпон и близу Мулен су Туван и одбациле непријатеља северно од овог последњег села. Брдо Шоази, које су Немци нападали четири пута и заузели, поново смо повратили на бајонет и остали господари.

Између Вјерам и Урка, непријатељ је заузео Ломпон, Корси, Фаверол и Трон, али енергичним офанзивним противнападом француске трупе су повратиле ова места.

На Марни, Немци су покрили до брда западно од Шато Тијери. Ми држимо крај вароши на левој обали.

Жестоке борбе вођене су близу пута Дормоан—Ремс који су Немци прешли на малој раздаљини јужно од Оливи—Виолен—Вил ан Тардиноа.

На осталом фронту Ремса никакве промене.

Званичан извештај од 23 часа. — Битка је настављена у току дана, погланито од предела северно од Урка до Марне, где су Немци пренели своје главне напоре. Француске трупе издржале су удар немачких снага са упорном храброшћу. Немци су успели да опет заузму Фаверол, али су сви њихови напади на Корси и Трон пропали. Западно од Њих Сен Фрон својим противним нападима Французи су одбацили Немце на Паси ан Валоа. Кота 163 у непосредној близини овог места повраћена је од стране француских трупа после упорних борби.

Мало јужније, на фронту Торси—Бурош разбили смо два немачка напада извршена један за другим.

На десном крилу Французи су повратили Шампла и задобили терена у правцу Вил ан Тардинноа. Свуда на осталом фронту ситуација без промене.

Лондон, 21. маја

Званичан извештај. — Лондонске трупе извршиле су новас успешан препад југо-источно од Араса заробивши 27 војника и заплењивши 1 митраљез. Извршени су и други успешни препади јужно од Ланса и северно од Бетина. У оба ова случаја задобили смо заробљеника. Непријатељска артилерија развила је тек у јутру знатнију активност у сектору Вилер Бретоне, а била је такође активна дуж нашег фронта између Анбера и Араса и у сектору Ипра.

Укупан број заробљеника задобивених у борби у шуми Авели износи 72.

Доцнији извештај. — Сем обостране артилеријске активности ништа важно на братанском фронту.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 21. маја

Званичан извештај. — Умерена артилеријска активност на целом фронту.

Наше предстраже одбиле су непријатељске патроле у Вал Арса код Кроче ди Сен Франческо (источно од долине Франчеле) и преп Сен Дона ди Пјаве.

Код Кавацукерине заробили смо неколико

војника у једном препаду.

Наша авијација, као и авијација наших савезника, била је врло активна. Бомбардовани су са преко пет тона бомби непријатељски авијатички терени. У ваздушним борбама оборено је пет непријатељских аероплана. Шеста непријатељски аероплан оборен је нашом артилеријском ватром и пао је лево од Пјаве.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 21. маја

Званичан извештај. — Месопотамија: У сектору Киркута, наше коњичке трупе, које су биле одбиле Турке на малом Забу, повучене су. Турци нису ништа предузимали да спрече овај покрет. 17. маја наши аероплани бацали су бомбе преко ноћи на непријатељски логор код Фахта и близу утока малог Заба у Тигар.

Палестина и Хеџас: У току ноћи 15. маја наше трупе, оперишући на морској обали, помакле су своју линију по дубини највише од $3^3/_4$ миље на фронту од $5^1/_2$ миља јужно и југо западно од Јапсура, заробивши две турске предстраже и одбивши више непријатељских противнапада са знатним губитима по непријатеља.

У околини Фарам и Ед Хеса, која се места налазе на 45 и 35 миља северно од Маана, арапске трупе хеџаског краља обновиле су свој напад на железничку пругу Хеџас, заробиле 125 војника, заплениле четири митраљеза и нанеле великог квара пруги.

АФРИЧКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 21. маја

Званичан извештај. — Источна Африка: Јављају да се непријатељске трупе помичу ка југу и прелазе реку Лурие у близини Масива на 55 миља јужно и југо-западно од Манунгу. Наше колоне које гоне непријатеља, идући са севера, у ходиру су са непријатељским заштитницима јужно од реке Лудумана која је притока десне обале Лурие и која се улива јужно од Манунгу.

ВЕНИЗЕЛОС — ГИЈОМИ

Атина. — Венизелос је одговорио на депешу генералисима Гијоме:

„Ганут-Вашим честитањима, ја Вам захваљујем. Ваше ласкаве речи иду право у срце народа, и цела јелинска душа се налази у полету бораца са Скра-ди-легена. Војска се поноси речима, које сте јој упутили.

ВЕНИЗЕЛОС."

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

Париз. — Листови бележе са задовољством да су како у пределу Соасона тако и у пределу Ремса, сви непријатељски напади сломљени о отпор наших трупа и повраћање Типоа сматрају као нов доказ доброг морала француских трупа и знак васпостављања равнотеже снага и стабилизације, која ће се за кратко време показати на целом фронту. „Ентрансижан" каже, да је трупама издата дневна наредба, да је почела велика битка. „Тан" каже, да је ситуација озбиљна, али је далеко од тога да буде компромитована; треба је посматрати са повереньем.

Париз. — Војни критичари гледају још увек на ситуацију као доста озбиљну, али мисле да постоје бољи знаци. Дошла је једна главна чињеница, на основу које се могу определити стратегиски планови Немаца: окретање ка западу и надирање ка Паризу. При првоме удару тога новог налета, морали смо уступати терена, али се држимо на Ени и Урну а наши снажни противнапади су предстра задржавања Немаца. Сада најзначајнији део битке има као крајње тачке Нојон и Шато Тијери, где немачко надирање према Паризу мора привући сву пажњу. Клемансовљев „Ом Либр" је оптимиста и констатује, да је немачки план делимично успео, али да је на путу да претрпи потпун пораз.

Лондон. — „Вестминстер Газет" пише о борби на Ени: „Са свом својом снагом Немци се бацају у борбу са неизвесним изгледима. Они знају, да ће нама велика појачања тек имати да приступе и тек тада ћемо имати да се огледамо. Положаји које смо напустили нису од животног интереса. Наши су напори: очувати једнаство савезничке војске; очувати се од сваког пораза, која би послужио непријатељу; очувати терен, који би олакшао немачко надирање.

Лондон. — Ратни дописник „Тајмса" јавља, да ситуација није очајна и да се битка наставља

с обе стране са крајњом огорченошћу. Немци, и поред употребе својих резерви, напрасе на све веће тешкоће. Француске трупе врше успеле противнападе на крилима борбеног фронта, чиме много угрожавају немачким трупама које су у виду клина продрле до северне обале Марне. Дописник за тим вели: „Фош има крајње поверење у своје трупе, које ће одолевати непријатељевом надирању до момента, када он буде нашао за потребно да баци своје резерве на ону страну, где се буде имала да одлучи судбина целе битке. Може се очекивати та велика битка, чији ће исход значити пораз или победу. Морали савезничких трупа је одличан на свима секторима и у свима редовима; са крајњим се поверењем очекује последња Фошова реч.

СТАРИ КРАЉ

ДРАМСКА СКИЦА У 1 ЧИНУ

написао

поднаредник

Јован В. Мокрањац (7)

XI.

Свита се узневерила. Један војник са пушком и фишеклијама на себи а на ногама у место обуће увијена крпа, хоће ка напри; свита га пропушта. Тајац — Војник се греје и халапљиво гута комад црно-зелене проје.

Краљ. (благо.) Лакше, лакше, задавићеш се!

Војник. — Четири дана и четири ноћи бејах без и једне мрвице. Сем воде моја уста не окусише ништа више. Не могу лакше, не могу! (и даље халапљиво једе).

Краљ (примећно да је Војник без обуће.) — Што си без обуће?

Војник. — Сад је баш једем! Погана вера не хтеде кошуљу, већ обућу. Ја пођох даље... кад он за мном... хвата се за пушку. Е, хтедох да му дам али метак... један једини био би му довољан! Отерам га а уз пут наиђох на другог те без речи дадох обућу... Пушку да дам?!? Да се одвојим од свога највернијега друга, којиме прати још из Турског и Бугарског рата. Била је са мном и у Албанској побуни и на Церу, на Љигу, сад на Ада Циганлији и у Београду, па да је дам? Она ме свуда чувала, штитила, ћу ми је дао мој Краљ, мој Господар, а ја да је продам. Не!... Нећеш, потгани Арнаутине! Узео си ми обућу али ја ћу бос да прегазим снег и лед твојих брда, ал' пушке не дам. Ја сам војник, Господине!... Ни обуће не бих дао, да нисам сиромах. Трпех четири дана па, морао сам је дати... шта ћу, кад сам сиромах!

Краљ. (на кога је силно утицао говор Војника.) — Са таквим срцем човек није сиромах. Прави си Србин! Пушка ти није тешка и ако ти за сада није од потребе, пушка ти је светиња, јер си осветник своје отаџбине и поносим се, што сам Краљ Српском Народу и што мој Син предводи ове соколе, чија ненадмашна храброст неће моћи бити довољно опевана. Слава нека је жртвама а ти, Боже мајстори дај нам снаге да истрајемо и да победимо.

Војник (у току говора видео је пред киме седи. Стога се бојажљиво диже а по свршетку Краљевих речи војнички поздрављa са речима): — Ваше Величанство, Краљу и Господару мој!

Краљ (нежно га ухвати за руке). — Не Краљ и Господар већ твој пријатељ, твој друг у овој тешкој борби. Иди нек те утопле од мог одела и обуће, иди заложи се и на целом путу и за свагда бићеш уа мене! Ти си доста дао за Отаџбину и твога Краља!

Војник. — Хвала, Величанство! Али, кад дође час за нову борбу ја хоћу у пук, без борбе не могу! Испуни ми ту једину жељу!

Краљ. — Добро, биће како желиш! (пред гробу Мишићином скинувши капу). О ви, мали и велики, знани и незнани јунаци моји, ви имате тако висок појам о дужности, тако храбро подносите најчовечанске напоре и свакојаке муке и невоље, нека сте благословени! Народ који тако зна да мре, живеће вечито! Боже Правде и Слободе спаси нас!

Априла 1916. г.
Крф.

ИЗЛОЖБА ВОЈНИЧКИХ ИЗРАЂЕВИНА

Сходно одобрењу Господина Министра Војног О.А.Т.Бр. 9553 од 28. октобра прошле године и наређењу Начелника Штаба Врховне Команде ИБр. 15825 од 30. октобра пр. године приређена је на Ускрс 22. априла ове године у Српском Војном Дому у Солуну једна кратка изложба разноврсних израђевина наших војника из појединих команада и установа како са фронта

тако и из позадине.

Изложба је трајала пет дана, а изложено је било око 300 разноврсних војничких израђевина, као: дрвених чаша већих и мањих, дрвених кашика и виљушака, разних светњака, двојница, фрула, чаша и чашица од алуминијума, буренца са и без постоља од дрвета и месинга, целокупних прибора за шах и домине, разних камя и ножева, четака за одело и косу, опанчића, тамбура, чутурица, дивита, муштикала од дрвета и алуминијума, кутија за цигарете кожних, дрвених и металних, прстења разног, пепеоница разних, кожних улара, разних упрежа за пушаче, чекића, разних вазни, поскурника, гривне, бритава разних, гусала, виолина, српских сикирица, лампи, дрвених штапова, кожних дуванџара, новчаника, нотеса и корбача, огледала, пољских кревета, волујских кола, јармова и луксузних чеза у минијатури, печата, бакарних казанчића и бакрачића, кантарчића, чибука, рамова за слике, разбој у минијатури, кожних буњелара, сандала, икона са кандилом, плетених сточића, корпи од пруће и целзне треске, разних пиштоља у минијатури, ножева за хартију разних, чаша за пиво од чаура, слика израђених мрком бојом на платну итд. итд.

Од изложених предмета продато је око 230, зашта је добивена сума новца од 3150 дракми, која је по свршеној изложби разаслата појединим командама да се одговарајуће суме за продате предмете предаду сопственицима.

У продате предмете спадају готово сви дело израђени, вештачки и минијатурни предмети, који служе више као украс и успомена, док међутим предмети за које су тражене претеране цене, као и грубље израђени предмети, остали су непродрти и као такови вратиће се сопственицима или ће се оставити за идућу изложбу.

Куповина појединих предмета вршена је писменим надметањем посетилаца, чиме је постигнуто, да је скоро сваки купљени предмет продат по већој цени но што је излагач за исти тражио.

И ако је време за трајање изложбе било са навесних разлога доста кратко, ипак је изложба била многобројно и неочекивано посећена не само од наших но и од великог броја савезничких официра, војника и осталих војених и цивилних енглеских и француских лица, а поред тога и од великог броја нашег и Солунског грађанства оба пола.

Како је ова изложба дала врло добре резултате, Врховна је Команда намерна, да приреди на дан 15. августа тек. године нову изложбу свих наших војничких израђевина, која ће бити стална, т. ј. примати и излагати доцније предмете до даљег наређења. Нарочити одбор састављен од лица Министарства Војног и Врховне Команде као и војних мајстора преконтролисаће цене, које војници тражили буду, и исте ће по потреби повишавати.

Свака ствар биће изложена 15 дана и ако се за то време не прода вратиће се сопственику.

Ствари ће се продавати по одређеној цени и као продате биће по нахођењу одбора евентуално и дуже изложене.

Новац од продатих предмета достављаће се дотичним излагачима званичним путем.

Предмете за ову нову изложбу треба послати најдаље до 10. августа тек. године. Инжињерском Одељењу Врховне Команде, те да би се могли изложити 15. августа, са чистим списковима на формату табака хартије састављени из следећих рубрика: 1) Текући број (не попуњавати ништа, што ће учинити одређени одбор према доцнијим предметима и списковима); 2) Име и презиме обвезаника излагача; 3) Из које је команде; 4) Шта излаже; 5) Коју цену тражи; (за сваки предмет мора бити означено); 6) Вредност по оцени одбора; 7) Купац предмета; 8) Продајна цена; 9) Примедба.

Пошто ће изложба непрекидно трајати, то ће се и ствари примати и излагати и преко горњег рока, како доцније буду.

Желети је, да се наши обвезници — излагачи што обилније одазову са пишљењем и излагањем својих лепих и духовитих израђевина, како би се сада у овоме моменту, и поред њихове материјалне зараде, дала згодна прилика нашим савезницима, Енглезима, Французима, Американцима, Италијанима, Грцима и осталом одабраном страном и нашем живљу, да за себе као успомену на српску војску у овоме великоме рату, могу имати по неку чисто српску стварчицу, и да у исто време избљже виде предмете израђене руком нашег војника, у рову и ван њега најпримитивнијим алатом, а често пута само једним једним ножићем или бритвицом, што све скупа одликава духовитост, досетљивост и културну способност нашег народа.

Из Штаба Врховне Команде, ИБр. 23604.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 142. УТОРАК, 22. МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

СРБИЈА И ГРЧКА

НАСЛЕДНИК ПРЕСТОЛА ГРЧКОМ КРАЉУ

Вршилац Краљевске Дужности, Његово Краљевско Височанство Наследник Престола Александар, поводом последњих операција на Вардарском фронту, упутио је Његовом Величанству Краљу Јелина Александру ову депешу:

„Срећан сам што могу упутити Вашем Величанству Моја топла честитања на сјајном успеху грчких трупа коме ће, убеђен сам, следовати и други подвизи који ће допринети остварењу нашег заједничког идеала".

АЛЕКСАНДАР.

НАШ ВРХОВНИ КОМАНДАНТ МЕЂУ НАМА

(писмо с фронта)

Кадгод није спречен другим државним пословима, Његово Краљевско Височанство Престолонаследник Александар, наш Врховни Командант, најрадије борави међу Својим армијама.

Његов живот на фронту стоји у знаку обилажења разних јединица. Он невероватно добро познаје велики део својих официра. Његове посете разним установама одликују се пажњом према свима чиновима. Стојећи на здравоме становишту: да је држава напредна и моћна када су сви народни сталежи напредни и моћни, да је државна снага заснована на моралној, економској и интелектуалној снази свију њених поданика, најзад, да је ова очајна борба за остварење наших народносних идеала резултанта напора свих учесника, — стојећи на томе становишту Свога Оца, становишту свију добрих демократских владара, Њему је сваки поданик драгоцен, Он је свима подједнако наклоњен. Код Њега нема запостављаних. Његова је жарка жеља, као и сваког мудрог родољуба, да је што мањи број безначајних, потиштених, сиромашних или поклизнулих Срба. И у овим тешким ратним приликама Он је остао непоколебљиво доследан својим убеђењима, веран својим начелима. То потврђују сви Његови поступци. Отуда, обилазећи јединице оперативне војске, Он се врло често упушта у опширне разговоре и са редовима, били борци или неборци.

На Велики Петак посетио је II. завојиште наше дивизије у Врбљанима, које се развијало у армијско реконвалесцентно одељење. Прегледајући ову установу, провео је скоро два часа у разговору са прездрављеницима. Лагано, од једног војника до другог, увек у ставу мирног самопоуздања и природног достојанства, свагда с осмехом на уснама, уносећи се испитивачки благо сваком саговорнику право у очи, Он се распитивао о личним стварима и доживљајима, о исхрани, о нарочитим жељама војника... Исправљајући случајне грешке, одликовао је два војника медаљама за храброст. Болничара, који је изразито и марљиво обдржава лепу куглану одељења, наградио је усменом похвалом и једним златником. Његова приступачност учинила је особито јак утисак на југословенске добровољце, ненавикнуте на војски срдачну владарску пажњу.

У вишe махова сpрaћao је до команданта дивизије. У подне 10. маја посетио је штаб наше дивизије са г. др. Антом Трумбићем, председником Југословенског Одбора у Лондону. После поздрава и појединачног представљања особља дивизијског штаба, Врховни Командант, са г. Трумбићем, командантом дивизије и својом свитом ушао је у летњиковац менаже, пред којим Га је особље штаба поново поздравило.

Летњиковац менаже, подигнут у једном кампињанском дудару, права је оаза европског уређења у пардогу Моглене. Својом лаком архитектуром од пробраних букових облица, својим мозајичким подом од белог и црног шљунка,

чистоћом, повијућим стазама, од којих главна пролази испод писнатог свода дудових дрвореда оперважених појасима од белих облутака и зеленог бусења — летњиковац по све потсећа на летње трпезарије по субашписким крајевима Швајцарске.

На снежно беломе зиду, више зачела трпезе, висала је најновија слика Краља Петра, а испод портрета велики панорамски изглед фронта II Армије, израђен у акварелу. Отисно проста, трпеза је била украшена цвећем у вазама од топонских чаура. У свему, па чак и у јеловницима — улепшаним акварелисаним мотивима из Моглене, од којих је за успомену понело собом један јеловник Његово Високанство, а други г. Трумбић — у свему, кроз многу ситницу, провиривала је љубав и поштовање према Високоме Госту, као и пажња према г. др. Трумбићу, упорном борцу за најбоље решење Југословенског Питања, одрпано јасно у Крфској Декларацији.

Пошто је провео око три часа у нашој средини, Врховни Командант, Његово Краљевско Високанство Престолонаследник Александар, опростивши се појединачно са свима присутнима, сео је у аутомобил са г. г-р Трумбићем, добацивши кроз своје озбиљно, мирно смешење:

— До скорог виђења!

Маја, 1918. Војиште. М. Живановић

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 22. маја

Српски званичан извештај. — Ноћас је одељење наше пешадије успело да заузме непријатељски предњи ров северно од села Извора. У пределу Кравице ватром и бомбама одбили смо јако одељење непријатељске пешадије а јужно од Градешнице растерали смо јачу непријатељску патролу.

Солун, 21. маја

Француски званичан извештај. — Активност непријатељске артилерије, којој успешно и снажно одговарају наше батерије. За време дејства наше узнемиравајуће ватре, наша артилерија је узела под своју ватру непријатељске трупе које су вршиле смену и нанела им велике губитке. Растерали смо више непријатељских патрола које су покушавале да се приближе нашим положајима.

Преноћ, која су Бугари покушали да изврше преко ноћи на један наш рад, завршио се потпуним неуспехом по нападаче; потпуно одбијен, непријатељ је морао да се повуче остављајући лешеве на терену.

Свуда где је непријатељ покушао да се приближи нашим положајима, савезничке трупе приредиле су му сличан дочек.

У вече, наше ескадриле, настављајући свој успешан рад, бомбардовале су и тукле из митраљеза железничке станице, логоре и прикупљање непријатељских трупа задајући непријатељу много јада.

Једна енглеска аеропланска патрола приметила је једну непријатељску ескадрилу од 12 авиона и одмах је напала; у сјајној борби енглеска патрола је оборила четири непријатељска аероплана од којих су два пала у пламену, остали авиони разбегли су се према својим линијама.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 22. маја

Званичан извештај од 15 часова. — Јуче у вече француске трупе наставиле су своје противнападе на целом фронту између Урка и Марне и имале су напредовања на разним тачкама. Један жесток немачки напад извршен с једне и с друге стране пута Шато Тијери разбијен је француском ватром југо-источно од Буреша. Свуда на осталом фронту Французи су одржали своје положаје.

Немци су претрпели тешке губитке у току ових акција. Французи су заробили око стотину војника.

Званичан извештај од 23 часа. — Битка је обновљена са великом жестином у току ноћи и преко дана. Немци, довлачећи свеже снаге, напали су између Оазе и Урка са удвојеном жестином. Северно од Ена немачки напади били су поглавито управљени на брдо Шоаси, које је по пети пут повраћено од стране француских трупа. Сви остали немачки покушаји између Оазе и Ена, а нарочито северно од Мулен су Тупар и Венкра, остали су узалудни.

Између Ена и Урка, Немци су покушали

очајне напоре да продру у шуму Вилер Котере истовремено са севера и истока. Француске трупе херојски су надржале удар немачких снага и разбиле су на овом фронту напада њихово наступање наневши им крваве губитке.

Западно од Соасона, Немци су заустављени источно од Пернана и мало јужније, на општој линији Саконен—Миси Обоа—Вукастиј—источне ивице шуме Рец и Трон.

Снажним противнападима Французи су повратили Фаверол који су Немци били заузели.

Између Урка и Марне ситуација непромењена.

У пределу јужно од Вил ан Тарденоа француско британске трупе одржале су све своје добитке северно од Шамплена.

Лондон, 22. маја

Званичан извештај. — У току ноћи француске трупе су одбиле непријатељске препаде северно од Бајела; број заробљених војника у току успешних операција, које смо извршили последње ноћи југо-источно од Стравела, износи 288. Успели смо да запленимо један немачки топ против тенкова и више роговских мерзера.

Ништа важно на осталом фронту.

Доцнији извештај. — 20. маја наши аероплани извршили су многа осматрања за артилерију и узели много фотографских снимака; бацили су 18 тона бомба и гађали из митраљеза из ваздуха разне објекте. Уништено је у ваздушним борбама 8 немачких аероплана и 14 оборено ван наше контроле. Три наша аероплана недостају. У току ноћи 20. и 21. маја бомбардовали смо железничку станицу Сен Кантен и Валенсијена бацив 8 тона бомби. Сви наши апарати који су извршили ово летење ноћу вратили су се.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 22. маја

Званичан извештај. — Дуж целог фронта артилериска повремена активност, јача код Ван Арса и од Зенсона до Мора. Јужно од висоравни Азијаго једно енглеско одељење продрло је у непријатељске линије и вратило се са заробљеницима наневши великe губитке посаде. На Доњој Пјави једно наше одељење извршило је извиднички препад на..... реке. Одбили смо нашом ватром један напад који је непријатељ покушао код Капозиле.

Знатна ваздушна активност с обе стране; оборили смо један непријатељски аероплан.

Крф, 22. маја

Председник Југословенског комитета г. Трумбић отпутовао је са Крфа за Италију.

(Пресбиро).

ОДЛАЗАК ЂЕНЕРАЛА КОРКРАНА

Ђенерал Коркран, досадањи шеф Енглеске Мисије при Српској Војсци добио је ново опредељење и ових ће дана отпутовати на Солуна.

За време свога кратког бављења при Српској Војсци, ђенерал Коркран је успео задобити опште и неподељене симпатије. Својим искреним радом он је још више развио пријатељске и савезничке везе између Енглеске и Српске Војске и заслужио је нашу пуну благохарност.

Жалећи што нас оставља, желимо ђенералу Коркрану најлепше успехе у новој дужности, на пољу части, где га Отаџбина позива.

У част ђенерала Коркрана дао је Начелник Штаба Врховне Команде опроштајни ручак, 20. ов. м. у Врховној Команди, на коме је био већи број савезничких и српских официра. Међу њима је био и ђенерал Пленкет, следбеник ђенерала Коркрана.

Ђенерал Пленкет није нова личност за нас. У 1914. години он је био војни изасланик у Србији и обилазећи наш фронт у почетку рата био је и рањен на Дрини.

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

Париз. — Листови констатују, да је савезнички отпор све солиднији. — „Љиберте" пише: Такав је резултат јучерашњега дана. Извештаји гласе, да трупе дају свуда све јачи отпор изузев код Шато Тијерија.

Париз. — „Ентрансижан" пише: „Немци од јуче нису осетно напредовали. Масе резерви и једне и друге стране не изгледа да су још ангажоване". „Љиберте" сматра, да је француски

успех код Вијерзи-а и Шокена раван немачком код Неји Сен Фрона. Шато Тијери увек је у нашим рукама. Марну нису прешли нигде. „Тан" вели, да је данас дан знатно бољи и да се још не може говорити о потпуном задржавању, ма да су негде Немци задржани. „Журнал де Деба" указује на тешкоће у надирању Немаца ка Паризу. „Не заборављамо да Немци држе 40 свежих дивизија, са којима мисле да задају удар. Очекујемо тај моменат, у коме ће се борба развити одлучно".

Париз. — Листови констатују, да се битка наставља са крајњим огорчењем. Отпор савезника је све јачи а напредовање непријатеља је све слабије. Војни критичар „Журнала де Деба" Анри Биду, овако одређује ситуацију шестог дана борбе: „Немачки положаји између Оазе и Марне опружавају се данас као две испупчене шаре, са једном која улази у њихов центар пред Соасоном, где остају приковани. Ако упоредимо ово бојно поље са утврђеним крајем, онда се наша три центра отпора на Оази, Ени и Марни држе добро, али је непријатељ успео да напредује на растојањима. Докле ће да иду ови уметнути лукови? То је тајна будућности. Непријатељ је јуче узео два важна положаја који личе, кад се погледа на карту, на последње рубове заузете 14. маја у Пикардији. Непријатељ је располагао за ову борбу са половином снага, којима располаже, дакле са 40 дивизија најпре, затим још 4—5 других, када се борба проширила западно. Непријатељу остаје још 40 дивизија за нове нападе или за експлоатисање напада или за нов ударац. Тактичка ситуација се учврстила на великом делу фронта, док се са стратегијског гледишта сматрамо у очи нових расплета.

Цирих. — Немачка штампа већ показује узнемиреност због опасног положаја, у коме се налазе немачке колоне, које се клинасто пробијају између Марне и Оазе; она већ показује велику бојазан од Фошовог маневарског против-удара, као што је био онај из 1914. Тако, „Берлинер Тагеблат" пише: „Битка ће бити огорчена и крвава тек идућих дана. Треба гледати истини у очи и очекивати велики Фошов маневар са резервама, које ће се сјурити са свих страна. Ми се надамо, да је наша команда предузела мере како не би дошло до нове Марне." — Франкфуртер Цајтунг" вели: „У великој битци која се сада води на западу, судбина Немачке је у рукама Луденгорфа. Будимо стрпљиви, јер ће битка постати још огорченија".

Лондон. — Рајтерова Агенција јавља: Притисак непријатеља је снажан. Армије фон Белова боре се жестоко, али се исцрпљују у узалудним напорима на крилима у циљу да пробију снажну француско енглеску брану. Нису могле да напредују у пределу Соасона нити су успеле да се приближе Ремсу.

ПОЗИВ

Ниже именована лица позивају се, да представу Финансиској Делегацији у Солуну, ради пријема новца или ако су на фронту, да јаве тачне адресе, како би им се испослао новац преко Команде.

1. Аранђел Каранфиловић железничар по акту број 23274.
2. Владимир Васиљевић председник општине по акту број 4643.
3. Душан Н. Аранђеловић обвезник по акту број 25403.
4. Мијат Марковић обвез. по акту бр. 24021.
5. Милан Бокић чувар шума по акту бр. 3966.
6. Миленко Стефановић инв. по акту бр. 2295.
7. Милутин Јорџаћевић матрос, бр. 3180.
8. Милан Тодоровић служб. општ. београд., број 7338.
9. Никола Пејовић трг. из Зајечара, бр. 26656.
10. Светозар Миловуковић добров.. бр. 2898.
11. Тодор Цветковић, Здравко Митровић, Славко Јевремовић, Бранко Мркушић, Тошосије Радовановић, Милан Брашковић, Милутин Митић обвезници, који су радили на раскопавању изгорелог зграде финансиске делегације, сви по акту број 23282.

Из канцеларије Финансиске Делегације у Солуну, 17. маја 1918. г.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 143 СРЕДА, 23. МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 23. маја

Српски званичан извештај. — 22. маја јака обострана артилериска ватра у пределу Доброг Поља и јужно од села Градешнице. Ноћас смо ватром и бомбама растерали јаче непријатељско одељење пешадије, које је покушало да се у области Ветреника приближи нашим препрекама.

Солун, 23. маја

Француски званичан извештај. — Велика артилериска активност на целом фронту. Гађање наших батерија могло се са пуном сигурношћу исправљати. Неоспорно дејство наше разорне ватре на један извесан број непријатељских батерија. У исто време извазали смо у непријатељским положајима експлозију једног важног муниционског складишта.

Нашим успесима и нашом прецизном ватром нервирана бугарска пешадија извршила је више извиђачких напада у наше линије. Непријатељске трупе, увек дочекане будном нашом артилеријом, морале су се повући под нашом ватром у великом нереду и не допревши до наших положаја. Напротив, наше патроле и извиђачка одељења, електризирана својим успесима, нападали су на целом фронту непријатељска одељења с којима су се сукобљавала у вршењу својих задатака. Са све већим и већим полетом, савезнички војници растерали су у сваком од ових сукоба своје противнике задавши им губитака и задобивши заробљеника.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 23. маја

Званичан извештај од 15 часова. — Између Озе и Ена, задржан отпором француских трупа, непријатељ није могао учинити никакво напредовање.

Између Ена и Урка, битка је настављена са великом жестином преко целе вечера и преко целе ноћи.

Почев од 19 часова, вршени су жестоки напади у пределу Перната, Саконена, Миси о Боа, Трона. Пернан је пао непријатељу у руке после упорне одбране која је стала нападача великих губитака.

Мало јужније, Французи су изгубили мало терена западно од Саконена и Миси о Боа. Французи су сачували Фаверод на кога је непријатељ био напао, а тако исто одржали су и Трон.

Не мање јака борба водила се у пределу јужно од Урка. Непријатељ, потпомогнут снажно артилеријом, управио је своје снаге противу Мослоа, Неи ла Потери, Боржи и Буреш. Једним противнападом Француза су повраћени Мослоа; Неи ла Потери био је позорница жестоких борби; пошто је неколико пута прешло из руку у руке, село је остало у рукама Немаца.

Америкапске трупе зауставиле су надирање немачких снага које су покушавале на продру у шуму Неји и једним величанственим противнападом одбациле су непријатеља северно од ове шуме. Јужније, непријатељ није могао остварити никакво напредовање.

На фронту Марне, један непријатељски батаљон који је био прешао на леву обалу реке према Жолготу, дочекан је био противнападом француско америчких трупа и одбачен на другу обалу претрпевши тешке губитке. Уништен је привремени мост и 100 заробљеника пали су нам у руке.

Никакве друге промене на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана Немци су осетно успорили своју акцију и ограничили су се на неколико локалних покушаја. Немачка артилерија била је активна север-

но од Ена, између Ена и Урка и у пределу Ремса.

Северно од Мулен су Туван, француске трупе побољшале су своје положаје и остариле заклобитке у терену.

У пределу Ломпона, Немци су успели да привремено продру у шуму Реп, али противнападнуте од стране француских трупа одмах су потиснуте до источних ивица шуме.

На осталом фронту нема промене.

Лондон, 23. маја

Званичан извештај. — Ноћас смо одбили напад на непријатељска одељења у близини Бомона..... и Бозела. Француске трупе одбиле су други један непријатељски препад покушан се веро-западно од Кемела и заробиле неколико војника.

Ништа важније на осталом британском фронту.

Прилична ваздушна активност извиђачких ескадрила и узимање фотографских снимака. Преко ноћи бачено света 18 тона бомби на железничке станице Сен Кантен—Дуе и Луксембург. Оборена су три непријатељска аероплана у ваздушним борбама а један је пао ван наше контроле. Сви су се наши апарати вратили.

Амерички званичан извештај. — Борбена активност у Пикардији и у Лорену.

Артиљериске борбе на ваше тачака у Лорену.

Вођене су ваздушне борбе у којима је наша авијатика уништила један непријатељски аероплан. Један наш аероплан недостаје.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 23. маја

Званичан извештај. — Јуче, својим успешним концентрачним гађањем наша артиљерија бомбардовала је ливаје на фронту, комуникације и животне центре непријатеља у долини Лагарине, на висоравни Азијага и на извесним деловима леве обале Пјаве.

Непријатељске батерије биле су активније код Понте да Пјаве и у пределу Мусиле.

У пределу Граве наше патроле нападе су једно непријатељско одељење, задале му губитака и нагнале једну предстражу на повлачење после врло живе борбе.

Непријатељска одељења код Монте Корно (Вал Арса) и Порте ди Салтон (Спиновчка) одбијена су.

Крф, 23. маја

Сем Министра Унутрашњих Дела сви чланови Српске Владе отпутовали су у Солун ради ликвидирања текућих послова.

(Пресбиро).

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

Амстердам. — Дописник „Телеграфа" у Берлину јавља, да се немачке варошн поново пуне рањеницима. Без великог оптимизма и са крајњом запетошћу народне масе прате развој битке на западу, која зарад немачког освајања прождире толике масе људи. Изузев пангерманистичке листове, сва остала штампа држи се врло резервисано, предосећајући да се у садашњем најнећем налету може потпуно скрнити војничка моћ Немачке и са њом отићи у пропаст све досадашње добити.

Париз. — Битка још бесни између Оазе и Марне. Непријатељеви напади се удвајају жестином, док се француски отпор посвећивана са дивном енергијом и моћним реакцијама. Наше трупе задржавају непријатеља, наморавајући га чак на узмаче на неким тачкама.

„Матен" пише: Свакодневно се опажа опадање немачког напредовања. То је повољна појава, која осведочава, да наш отпор постаје сваким часом све активнији и све успешнији. Може се дакле надати, да ће у врло кратком року Немци бити сасвим задржани.

Лондон. — Рајтерова Агенција има овај извештај са француског фронта: Већ недељу дана Немци бесно врше беспрекидне нападе на француске положаје, између Ноајона и Ремса, увођени свеже трупе из својих резерви. Французи се свуда јуначки опиру немачким налетима до својих крајњих граница, наносећи Немцима ужасне губитке.

Не употребљујући резерве, Фош је повлачио своје трупе пред немачком бројном надмоћношћу, али је као успешан отпор и очувао своје положаје на крилима борбеног фронта (Ноајон и Ремс), и у његовоме центру (Соасов). На тај начин не-

мачке нападне колоне надирале су у виду два клина: један између Реиса и Соасона до Шато Тијери; други између Соасона и Ноајона до Мулена су ту Ван. Први је имао за циљ Компијењ, (25 км. у ваздушној линији), други долином Марне имао је за правац Париз (78 км. у ваздушној линији). Главни немачки напори били су упућени долином Марне између те реке у Урка.

Изгледа сада, да се Фош одлучио да задржи немачко надирање употребом једнога дела својих резерви, која већ улазе у акцију. На главном немачком нападном сектору (Урк—Марна) француске трупе су јутрос извршиле противнападе и потиснле Немце. На целом осталом борбеном фронту свуда је задржано немачко надирање. Ово су најкрвавије борбе, у којима Французи врше јаповске напоре и наносе Немцима веома тешке губитке, поменући њихове бесне налете.

ПОКРЕТ У ЧЕШКОЈ

Цирих. — Телеграми из Прага јављају да су се манифестације поновиле пре пет дана у Прагу. Више хиљада особа са словенским заставама напали је полиција и после огорчене борбе растерала.

Пражко општинско веће и трговачка комора једногласно су изгласали енергичан протест против суспензије „Народни Листи"; то исто урадили су и чешки новинари, који су лично протествовали код намесника Чешке. Полиција је забранила политичке скупове и концерте, које приређује уметница Ема Дестан, којој је наређено, да одмах напусти Праг. Дестин је америчка поданица.

Цирих. — И поред строге цензуре, немачки листови објављују поједине пасусе извештаја својих дописника у Прагу, који показују, да је стање у чешкој престоници још увек веома озбиљно и да се демонстрације настављају. Аустриски су листови ограничавају на кратке белешке; у Бечу се не објављује никакав званичан извештај о стању у Чешкој, само је саопштено да су морале бити предузете најстрожије мере. У Прагу су на свима ћошковима постављене полициске страже а улицама крстаре војничке патроле. Ипак свакоднево долази до народних манифестација, којом се приликом чују савезничке химне. „Хеј Словени" и друго. Једнога јутра осванули су на зидовима Фердинандове улице у непосредној близини полиције, натписи: „Живео Крамарж", „Живео Масарик", Живела Југославија", „Живео Споразум", „Доле с освајачима и угњетачима народа".

Забрањени „Народни Листи" били су почели да излазе поново под другим именом, али је излажење забрањено опет због садржине првога броја.

МАТУ ПЕЋАРУ

Нашем другу добровољцу из Аустралије, који је пао за слободу и уједињење домовине дне 8. маја 1918., родом из Брпста, горње приморје, Далмација.*)

Домовина твоја захвална ће бити,
Премда родитељем боли њен заклат;
Ал' утјеха бит ће кад дознали буду
Да си живот дао за златну слободу.

Ти си нас претек'о, живјет ће ти помен,
На плавом Јадрану и кршном приморју;
А твоји другови из Аустралије
Кличу: Слава! Друже, и ми ћемо к теби!

У Србству се знаду идеали свети,
За које стољећа гинуше херојн;
Пак и сада ево Хрват и Словенац,
Уз раме ће брату борит се и мрети.

Спавај слатко, нек је лака земља, брате,
Ако није наша, ипак пријатељска
Бит ће горњој груди која тебе роди —
Југославија ће живјет у слободи!

Положај.
17.—5.—1918.

Посвећује друг добровољац
Ђуро Матутиновић.

*) Горњи стихови пропраћени су овим писмом уредништву:

Цијењено Уредништво,

Овђе вам шаљем неколико стихова на успомену мог друга добровољца, Мате Пећара, који је као свој млади живот за слободу и уједињење наше Домовине, први од нас добровољаца из Аустралије, дне 8. маја 1918. године, пак ако можете да их уврстите у ваш Ратни Дневник. Ја бих написао ћирилицом (писмо Уредништву и стихови су били написани латиницом), али се бојим да ви не би могли да нађете исто доста читљиво!

Унапред захваљујући вам, у борби за слободу остајем

Вам одани
добровољац
Ђуро Матутиновић
бр. п. 48."

У ПЛАНИНИ

Са српског фронта, мај 1918.

Налазим се на венцу високих планина који се протеже од Старковог Гроба до Белог Гротла,

па поште пређе дубоку јаругу Беле Воде, иде даље од Сокола до Кожуха. Ваздух је јасан и провидан и човек може да разликује и најмање појединости на врло великим даљинама и на врховима од којих највиши, Кајмакчалан, прелази 2550 метара. Црквица на Кајмакчалану, спомен који још не довршни српска инжињерија, јасно се оцртава на ведром азуру јунског неба. Сунце је растопило готово сав снег који иначе покрива осам месеци у години ове висине, границу српско грчку. Али, местимично су се одржали пред сунчаним зрацима појединн снежни покривачи. Дрва не досежу довде, само врло ниско жбуње пресеца овде онде терен. Међу камењем почела је да расте кратка, ретка, горка трава по слабој падини. Свуда избили клокуси затворено љубичасте боје. Овде онде, мали бокори цвећа дан и ноћ које толико дуге на љубичице, којих има такође дивљих, да би се човек преварио кад не би дан и ноћ имао жуту мрљу усред љубичастог плаветнила.

Зауставили смо наше коње и дивимо се величанственом панорамском изгледу пред нама и свуда око нас. С лева долине Црне, битољска раван коју затвара Баба планина, на хоризонту пред нама врх Бабуне који затвара хоризонт, Прилепске планине, врх полчиште који носи на себи осматрачницу бугарског главног команданта, и Демир Капија. С десна могленска долина кроз коју Могленица кривуда, пробија себи пут кроз раван и наносећи доле шљунак са планина, као сребрна трака која тугаљиво савија и коју можете пратити далеко, далеко, све док се не изгуби у магли хоризонта. Пред вама су страшни положаји Бугара. Добро Поље, Ветреник, Козјак, и бан право пред нама, неприступачни, стрми и одсечни бедем Сокола. На њему се јасно разликују ровови, често у камену муком укопани. Српски ровови змијасто се повијају на падинама ка врху зеленим и шумовитим. Местимично су лепе јелове и борове шуме као пожаром спаљене, дебла као скелети са поломљеним гранама и гола, без лишћа. То је последица рада тешке артилерије која ево баш сада, близу нас, почиње свој свакодневни посао. Страховитим треском велика Крезовљева оруђа, вешто прикривена под маскама сличним земљи, бацају своја зрна која у свом лудом трку урлају као ветар с краја новембра. После неколико секунада, које изгледају врло дуге, види се водоскок црног дима који се диже над непријатељским рововима и шири као печурка. Дим се већ готово растурио сасвим, а тек се чује експлозија зрна као далека грмљавина чији одјек носе планине. Фердинандови артиљерци неодговарају готово никако по исказу њихових заробљеника, који су скоро пали у наше руке; они немају коња, нити магарца да на њима преносе муницију по овим висовима него им људи на грбачи носе зрна, често преко 40 километара далеко. Али, с времена на време, експлодира и по која њихова и начини малу рупу у земљи, шаљући парчад гвожђа на све стране по снежном пољу. Како лукаво и накосно нагледа то у сред овог тихог величанства планине!

Ваља се одвојити од овог лепог призора, јер нас очекују у дивизиском штабу. Коњи сад иду широким путем, који направи српска инжињерија на овој планини где се знало само за козје стазе и богаве. На неколико стотина метара даље већ почиње изнова шума. Најпре само неколико борова, које су силни удари бурних ветрова искривили као да су их хтели казнити што су се усудили расти тако високо. Најзад ево и праве лепе шуме, сличне нашим шумама у Швајцарској и пресечене овде онде зеленим ливадама кроз које пробија хладни бистри поточић. Коморџије ту напасају своје коње, магарце, краве, о чијем врату висе мекенице начињене од чаура топовских зрна. Људи су полегали по трави и свирају своје народне арије на фрули. Тице, које се овде не боје ничег, певају лудо, певају по гранама дрвећа, а неколико орлова шестаре величанствено по великим висинама, мислио би човек да је у сред мира, далеко од ровова који су тако близу.

Тамо доле, преко пута, видимо како се непрекидно пижу мали камиони који доносе муницију и храну овим стражарима на планини. Војници вешто слажу силна и велика зрна са аутомобила. Сутра, прекосутра, кроз неку недељу све ће то прелетати над главама Бугара. Али ће завршити свој смртоносни задатак, јер рат још није готов.

А док доле припремају дело убиства и разарања, тамо горе у сред траве и песме тица, млако тело диса своју мајку, а један магарац бесконачном ријом својом олакшава своје пролетне љубавне јаде.

Р. А. Раје

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 144. ЧЕТВРТАК, 24. МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 24. маја

Српски званичан извештај. — 23. маја јака обострана ватрена активност у пределу Ковила.

Солун, 24. маја

Француски званичан извештај. — Обе артилерије још развијају велику активност која очигледно показује надмоћност наше артилерије свих калибара.

Одбили смо више покушаја непријатељске пешадије да се приближи нашим препрекама и организацијама. Непријатељ је у овим покушајима претрпео знатне губитке не постигнувши ни најмањи успех.

На против, савезничке трупе извршиле су на више тачака успешна напредовања, идући до центра непријатељских одбрамбених радова. Тако, једно српско одељење оправдало је и овога пута своју ревносне храбрости продревши у један непријатељски положај. Пошто је сломило отпор непријатеља, српско одељење се утврдило у положају и одбило бугарске покушаје да поврате изгубљени терен. На другом једном месту, једно јаче напредњачко одељење, које се трудило да наступа у зони између наше и непријатељске линије, натерано је у бегство од стране једног одељења грчке коњице, које је својом одлучношћу и брзином маневра изненадило непријатеља, не давши му времена да се прибере.

Заједничким радом, савезничке авијације бомбардовале су непријатељска склоништа и логоре, проузрокујући знатне губитке.

У овим ваздушним операцијама, наредник Сон, онеспособио је један непријатељски аероплан; оно је четврти непријатељски аероплан који овај пилот уништава за мање од месец дана.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 24. маја

Званичан извештај од 15 часова. — Јуче у току дана и преко ноћи настављене су локалне борбе на северним ивицама шуме Карлпона; одбили смо два непријатељска напада митраљеском ватром.

И други непријатељски покушаји у пределу Отреша, источно од Домјера и према Корси-у пропали су. Северно од Корси-а једном пешадиском акцијом, потпомогнути блиндираним аутомобилима, Французи су успели да исправе своју линију на ивицама шуме.

Јужно од Урка, Немци су вршили жестоке нападе на Шези и југо-источно од овог места. Француске трупе разбиле су све јурише непријатеља и нанеле му знатне губитке.

Наставља се врло жива артилериска активност северно од Ена и у пределу Ремса.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана Немци су умножили своје напоре на разним тачкама фронта у циљу даљег напредовања. Свуда су одбијени са озбиљним губитцима.

Један покушај прелаза преко Овзе на Мон Лагашу потпуно је пропао.

Северно од Ена једним својим противнападом Французи су повратили у целости терен који су Немци били правремено заузели. Близу Венгра Французи су заробили 150 војника и запленили 2 митраљеза.

У пределу Лапона одбацили смо Немце са виса код пољског добра Шевиња, где су Немци били успели да напредују под шумом. Непријатељ је оставио преко 50 заробљеника у нашим рукама у овој борби. Свуда на осталом фронту одржали смо своје положаје.

Авијатика: Француска авијација била је врло активна у целој борбеној зони. 22. маја, у једној дуплој експедицији извршеној преко дана

у долини Савијера наше ескадриле за бомбардовање бациле су око 17 тона пројектила на прикупљања немачких трупа које су потпуно растурене. Преко ноћи 22. и 23. маја бачено око 14 тона експлозива на железничке станице Фим, Фер ан Тардиноа, Бујен и Рамиран. Оборена су четири немачка аероплана а два стална балона запаљена. Један велики немачки аероплан са четири мотора оборен је ноћу 19. маја у пределу Мантеј ле Одоен. Посада од осам војника заробљени је.

Лондон, 24. маја

Званичан извештај. — После једног непријатељског препада, извршеног рано у зору у близини Морденкура, заробили смо 21 непријатељског војника и запленили три митраљеза. Сем обостране уобичајене артилеријске активности ништа важно на британском фронту.

Пошто је 22. маја време било облачно, на британском фронту непријатељска авијатика није била активна. Наши аероплани оборили су један непријатељски апарат а други један пао је ван наше контроле. Уништен је и један непријатељски сталан балон. Сем извиђачких операција и артилеријске ретлаже бациле смо преко дана и у току последње ноћи 14 тона бомби. Сви су се наши апарати вратили.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 24. маја

Званичан извештај. — На целом фронту ограничена активност артилерије. Добро управљени погоци наше артилерије изазвали су овде онде у непријатељским линијама пожаре и експлозије и оборише у пламену један непријатељски сталан балон на левој обали Пјаве. У пределу Граве повољни по нас сукоби патрола; код Кортелана наше предстраже одбиле су пушчаном ватром једно непријатељско одељење.

Пред вече 21. маја оборили смо четири непријатељска аероплана.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Женева. — Немачки листови јављају да Немачка држи сада у својим рукама два члана царске руске породице, које је сматрала као своје најбоље непријатеље. То су Марија Феодоровна и Николај Николајевић. Кнез Николај, док је био бољшевички заробљеник, био је учитељ својим нећакама. Остали велики кнежеви занимају се пољским раховима.

—

Париз. — Клемансо је држао дуг експозе о општој војној ситуацији пред комисијом за војску. Дао је обавештења о стању садашњих операција и о употреби савезничких ефектива. Његово излагање, по својој тачности и јасноћи, учинило је врло добар утисак на комисију.

—

Цирих. — Војни критичар „Берлинер Тагеблата" очекује, да ће Италијани предузети офанзиву. Ова би офанзива имала почети на фронту Трентина и била би уперена против Тирола.

—

Париз. — Страховити напад непријатељев није имао никакво дејство на крилима. У центру наступање непријатељево је задржано. Резерве се прикупљају. У изгледу је решавајућа битка.

—

Париз. — Марсел Семба, бивши министар и социјалистички вођа, пише у „Иманите" у поводом садашњег учешћа америчких трупа у бици између Оазе и Марне: „Долазак трупа из Америке превазилази све оно, што нам је било обећано и све у што смо се могли надати. Чуо сам Тардијеа, нашег комесара у Сједињеним Државама, када је подносио свој извештај буџетском одбору. Не могу навести цифре које сам забележио тада а које су овде пред мојим очима. Али могу рећи ово: и те цифре, које су саме по себи представљале максимум наших нада, премашене су у стварности у огромним размерама. Месечни је долазак био шест пута већи него што смо могли у опште предвидети и свакодневно се још и увећава."

—

Цирих. — Посланик из социјалистичке мањине пише у „Швебише Тагвахт-у": „Ако Немачка не успе да миром растури светску коалицију, рат ће бити изгубљен за њу. То би било само примирје, које би нас испунило грозничавим припремама за будући рат. Баш и у случају крајње победе ми не можемо држати цео свет под својом владавином. Наш положај постаје све озбиљнији и поред задобивених успеха. Нове жртве

на Западу само ће погоршати, а можда и сасвим упропастити, наш положај.

ЕКСПОЗЕ Г. КЛЕМАНСОА

Париз. — Седница парламента отворена је пред пуном двораном. Клемансо је дао изјаву, да не може одговорити на интерпелацију о војничкој ситуацији; немогућно му је да јавно даје изјаве за време битке. Противан је претварању седнице скупштинске у тајну. Доказо је, да анкета о одговорностима, која је у току, није открила ништа; неће учинити повлост да предузме законске мере противу команданата, који су задужили отаџбину. Показао је, како је напазак Русије на борбе омогућио Немцима да баце 200 дивизија противу нас. Моменат је опасан но храброст и херојство наших војника налазе се на висини садашње ситуације. Наши су се војници борили једнако противу петорице. (Посланици устајањем и усклицима поздрављају војску).

Клемансо затим одаје хвалу војничким шефовима, нарочито ђенералима Фошу и Петену. Потврдио је, да Фош ужива поверење Савезника; Версаљски одбор ће му одати јавну хвалу. (Одобравање). Немци су се бацили у авантуру. Ми се повлачимо, то је истина, али се нећемо никада приклонити. Њихова тактика, која иде на то да нас подвоји, неће успети. Француски и енглески ефективи се испрљују као и немачки, али су Американци приспели. Партија се игра на америчкој помоћи. Наши су савезници одлучили да воде рат до краја. Победићемо, ако народне снаге и ауторитет буду на висини ситуације. Ако нисам чинио своју дужност, збаците ме! Ако пак ужинам наше поверење, допустите ми да довршим дело оних који су пали.

Посланици су овацијама поздравили Председника Владе. Неколико посланика су тражили да се одреди дан за дискусију о интерпелацији о војној ситуацији. Клемансо је тражио неограничено одлагање седница, што је изгласано са 377 гласова противу 110.

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

Лондон. — Генерал Морис публикује у „Дејли Кроникли" један чланак у коме, коментаришући топографски изглед бојног поља, изјављује да Савезници имају преимућство, јер им терен дозвољава велику лакоћу у кретању, док непријатељ има своје армије затворене у једном уском пределу.

Ово преимућство генерал Фош ће знати да искористи што пре, пошто је већ нанео огромне губитке Немцима.

Лондон. — Енглески војни критичар пише, да су Фошове резерве циљ непријатељев. То је принцип, који је у септембру 1914. године изводио фон Клук заобилазећи својим десним крилом и покушавајући да потуче Фошову армију. Али тај се принцип окренуо против фон Клука и довео до победе на Марни, јер Немци, претерујући у обиму својих првих успеха, нису били још довољно јаки да изведу до краја свој амбициозни програм.

Данашња ситуација и даље је озбиљна, али можемо бити сигурни да Фош зна све што непријатељ може да покуша. Фош има своје резерве и штеди их за одлучну битку,

Лондон. — Кореспондент „Рајтерове Агенције" на француском фронту јавља: Међу трупама, које нападају, откривено је присуство више немачких јуришних дивизија, које до сада нису узимале учешћа у борбама. Сигурно је да су оне образоване почетком борбе у марту. Две дивизије немачке гарде идентификоване су у борбеној линији.

Париз. — Велика живост влада у кулоарима парламента; посланици су претресали са задовољством обавештења, која су дали делегати парламентарне војне контроле. Делегати су потврдили изврсан утисак који је на њих оставио морал трупа и дивизија, које су биле спремне да се баце на непријатеља.

„Ехо де Пари" каже, да енглески високи војнички кругови изјављују да је непријатељ имао три објектива: наступање ка Ла-Маншу, пробијање једнога споја између француско-енглеског фронта и покушај да наступа ка Паризу. Узимајући последњи објектив, непријатељ је изабрао најзгоднији за савезнике, јер им се на овај начин пружа прилика за маневрисање.

Рим. — Јављају из Париза, да у војним круговима влада потпун оптимизам. Војни критичари пишу, да су Французи извршили контра на-

паде и побољшали врло осетно ситуацију на бојном пољу.

Париз. — Листови једнохушно констатују стабилност на фронту. „Ом Либр" каже, да се наша команда осећа потпуно сигурном за скору будућност.

Лондон. — Војни критичари једнохушно изражавају свој оптимизам у погледу садашње ситуације између Оазе и Марне. Сматра се, да ће убрзо бити дефинитивно задржана немачка офанзива. Стање се стабилизира уласком у борбу америчких појачања. Ђенерал Морис истиче мудрост ђенерала Фоша, који уводи америчке свеже трупе у борбу као појачања, а своје главне резерве чува нетакнуте за последњи и одсудни удар. Те резерве су најодабранији и свеже Фошове трупе.

ЗАХВАЛНОСТ

Рањеници и болесници 24 шатора 36 енглеске болнице изјављују овим путем своју најдубљу и најтоплију захвалност племенитим сестрама госпођицама Лоди и Пасниђ, као и господину поручнику Д-р Мајк Дуго, који су изашношћу, добротом и племенитошћу свога срца тако много учинили за њих у дане светлога празника Христова Васкрсења и тиме духовно и материјално допринели да се тих дана, пун обилатом негом и милошћу њиховом, осећају као код својих рођених кућа.

Нека им је хвала из свег нашег напаћеног српског срца, које никада није умело и није могло учињено му доброчинство да заборави.

22. априла 1918. г.

Рањеници и болесници
24 шатора 36 енглеске болнице

ПОДЛИСТАК

НОЖ

Поноћ. По неки пуцањ одјекне у Могленским кршевима. То стражари узнемирују ноћну тишину. Хладан ветар ређе, носећи запах влажних букава и јашћа што труне по земљи. Многобројне звезде светле са треперљивом светлошћу разговорне јачине и бледо-црвен месец спушта се Наџи планини.

У великим рупама, око ватри, хрчу у дубоком сну, без реда, телесине бугарских војника. Уморни су, јер су целога дана узвикивали Србима: „Братко! Предавај се!".....

О, да ли се може схватити тежина бугарске покварености, када они узвикују Србима: „Братко!"

Са крвожедношћу изгладнеле звери, јурнули су на Србију и зарили јој нож у леђа, када се ова мала и изнурена рвала на обалама Саве и Дунава са шваписко-мађарским легионима. Они су ти који су убрзали смрт Србији.

*

И док су занесењаци Руси прежвакивали немачке социјалистичке теорије о уређењу човечанства, хотле су немачке и бугарске хорде свирепо разоравале Србиново огњиште. У свету је била тишина: Србија је умирала.....

У групицама, са оштрим ножевима, пошли су Срби да и крвљу запечате њихову са најнижом подлошћу изговорену реч: „Братко!" Без артиљеријске припреме, тихо и нечујно просекли су жицу и ускочили у ров међу заспале Бугаре.

Дремљиви стражари прво су опазили и и осетили оштру каму у својим грудима стропоштавајући се на земљу. Један кратак, безначајан, нечујан и дубок уздах био је опроштај њихов са овим светом. Нису могли објавити својима долазак Срба, те су они и даље спавали крај ватре.

Сваки Србин знао је своју дужност. Ножеви су муњевитом брзином касапили бугарске телесине, крв је шибала, умирале су убице српске нејачи тресући се грчевито. Запомагање се није чуло, већ само јецање и крклање.

Када су бугарске резерве појурвале у помоћ, из позадњих заклона, наша артиљерија сручала је стотине зрна на њих сатревши их као град усев.

Таква су јуришна одељења српска. Њихово је моћно оружје: оштар дворезни нож.

Бугари више не узвикују: „Братко!"

Дам. В. Рашић

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 145. ПЕТАК, 25. МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ОРЛОВИМА СА КАЈМАКЧАЛАНА

Кроз славу и патње, кроз крше и горе
Водила вас рука бесног бога рата,
Прошли сте планине, снегове и море
И куцнусте мачем на рођена врата.

Али ту застасте... Под замахом косе
Ненасите смрти, историјских дана,
Ви, чији стегови мир и правду носе,
Посејасте гробља врх Кајмак-Чалана.

И време ће својом неумитном руком
Избрисати хумке изнад тела свети'
А ветри планински ломиће се хуком
О кајмакчаланске стране и голети.

Али повесница, кад за дела дозна,
Исписана крвљу Ваших смртних рана,
Чуваће Вам спомен за времена позна,
Орлови крвави са Кајмак-Чалана.

Павле Е. Ј[illegible]

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 25. маја

Српски званичан извештај. — 24. маја јача ватрена активност на левој обали Црне Реке.

Солун, 25. маја

Француски званичан извештај. — Непријатељ је показивао велику нервозу на сектору западно од Вардара, стварајући више пута, без икаква разлога, запречну ватру пред својим положајима.

Близу Хума, наша је артилерија својом јаком и кратковременом ватром дејствовала противу непријатељских батерија које је уњуткала.

Артилериска борба на Добром Пољу. Нашом ватром одбили смо јачу непријатељску патролу и принудили је да се повуче у нереду ка непријатељским линијама.

Наши авиони бомбардовали су са потпуним успехом непријатељска складишта код Платаненвалда (западно од Дојрана), наневши велике штете резервама материјала које је непријатељ успео да прикупи по цену знатних напора.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 25. маја

Званичан извештај од 15 часова. — Источно од Сомпиња, француске трупе продужиле су јуче ко касно по подне да потискују непријатељске трупе које су биле успеле да пређу Озву. Французи су заробили око 100 војника.

Северно од Ена Французи су знатно побољшали своје положаје северно и источно од Оргреја. Заробили смо 50 војника.

Прилично жива артилериска активност, нарочито у прекопу Логнона, Нев ла Потери и западно од Ремса.

Званичан извештај од 23 часа. — Није ухваћен.

Лондон, 25. маја

Званичан извештај. — Ноћас је непријатељ поновa покушао да изврши препад на наше положје јужно од Морланкура, али је одбијен са губитцима по њега. Непријатељ је покушао јуче после подне други препад и успео је накратко да прокрпе у један наш ров у близини Боала; два наша војника нестала су.

Непријатељ је покушао преко ноћи више препада северно од Ланса и од Бетина и источно од шуме Њепа, али је свуда одбијен претрпевши губитке.

Непријатељска артилерија била је активна на сектору Стразела.

Амерички званичан извештај од 23 маја. — Настављена је активност наших патрола у Пикардији и у Лорену, где су наше трупе продрле у непријатељске положаје и нанеле губитака у мртвима и рањенима. У Вогезу артиљериске борбе ангубиле су у јачини.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 25. маја

Званичан извештај. — Повремена јача артиљериска борба јужно од Бренте и на неким тачкама фронта на Пјаве. На осталим секторима борбена активност ограничила се на извиђања.

Солун, 25. маја

Опуномоћени делегати Српског и Аустриског Црвеног Крста потписали су пре кратког времена у Берну један споразум, који се односи на олакшавање судбине наших ратних заробљеника и интернираних у опште, као и на размену извесног броја и извесних категорија ратних заробљеника, на репатрирање интернираних и т. д.

Појединости овога споразума биће публиковане, чим се он буде ратификовао.

(Ратни Пресбиро).

ГРЧКИ УСПЕХ

Париз. — Француска штампа живо коментарише грчку победу.

„Тан" каже, да је ова победа врло важна с ваше тачке гледишта. Она осигурава Источној Војсци једну солидну основицу за скори напад ширих размера и доказује, да Споразум може рачунати на нову грчку чињеницу, чији борбени дух и полет отскаче.

„Матен" пише: Грчка је војска доказала ратну способност.

ГОВОР ЛОЈДА ЏОРЏА

Лондон. — Говорећи на јавном збору у Единбургу, Лојд Џорџ је рекао:

„Сада, када се приближујемо трећој фази највеће битке која је икада била вођена и од чијег исхода зависе последице по човечанство од врло велике важности, срећан сам кад помислим да се на челу армија које се боре за слободу налази човек генијалан, као што је генерал Фош, који има толико исто угледа код Немаца колико и код нас. Идуће недеље, које се приближују, представљају једну трку између Хинденбурга и Председника Вилсона, и Немци чине све своје напоре да први стигну циљу пре него што Савезници буду могли искористити америчанску помоћ.

Није сада време да се стварају кампање против људи којима су поверене судбине земље; треба свим тим маневрима дати крај, бар док велика офанзива прође. Ми смо дужни да чинимо све што од нас зависи да би одржали морал, одлучност и јединство народа за све време док борба буде трајала. Ја могу казати и јамчити својом чашћу да Влада није изоставила ни једно могуће средство да би нашла частан излаз из овога рата и његових несрећа.

Немојте се варати, боримо се против пруског деспотизма који немилосрдно тражи да плаћка и да уцењује; уговори мира које Немци намећу, не везују их данас више него онда када су поплавили Белгију. Шта они траже? Они не намеравају да заврше рат пре него што напуне плаћком свој џак до врха."

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

Лондон. — Ратни дописник енглеског Радија јавља: Између Ене и Марне, и ако борба траје дуж целе линије, може се казати да је престало немачко напредовање и сада се воде само локалне борбе. И међутим док непријатељ тврди, да је завладао Шоден и висове западно од Шато-Тијери, Французи су повратили село Фаврон и Мон де Шоаси.

Париз. — Општа ситуација на целој дужини фронта побољшала се много последњег дана, захваљујући сјајним противнападима Француза.

Париз. — Сви војни критичари констатују, да је јучерашњи дан био обележен застојем у немачким нападима. Као и мартовска офанзива, и садашња је закржана деветог дана, пошто Немци нису могли прећи Марну, нити се дохватити па-

руског пута. Критичари предсказују, да ће борба поново отпочети још крвавија, још страшнија, све дотле док Немци не буду задобили одлучујуће успехе или док не исцрпе своје резерве. Они истражују, на коме ће терену Немци покушати свој нови напор. Већина предсказује покушај за преласк Марне или покушај пробоја између Ноајона и Мондидјеа.

Копенхаген. — Један велики немачки политичар, члан Рајхстага, изјавио је дописнику „Политикена": „Било би неумесно и бесцљсно скривати, да нас је мартовска офансива на западу коштала и сувише, а да није дала ишчекиваних резултата. Био нам је циљ, да се дочепамо обале и да спречимо сваки превоз кроз Кале, па у исто време будемо у могућности да топовима бомбардујемо Енглеску. Наши губитци су били пре почетка ове офансиве три милиона. Садашња офансива има други правац и скори ће нам дани показати да ли ће успети". Ова се изјава приписује либералном посланику Лојбеу.

Амстердам. — Немачка штампа објавила је јуче апел народу, у коме га позива да не очекује брзо напредовање на западу, као првога пута. Она вели да је „отпор савезничких трупа постао очајнички, а њихови противнапади већ су учестали".

Уз све то транспортовање артилерије наилази на велике тешкоће. Што се тиче величине губитака, штампа препоручује народу, да узме у обзир озбиљност и величину садашње битке.

СТАЊЕ У АУСТРО-УГАРСКОЈ

Цирих. — Из Беча јављају: Беда и глад бесне у Аустрији. Често се могу видети по улицама људи како падају мртви од глади. Становништво је запрепашћено од помисли шта ће се све догодити у јуну, јулу и августу, кад почну и епидемије, као што је то било већ прошле године.

Лондон. — Аустриски листови констатују, да је недостатак у намирницама умањио морал код становништва. „Цајт" пише, да су економске прилике у Бечу из дана у дан све горе. Народ очекује хлеба пред пекарницама без резултата. У Истри, Чешкој, Босни и Херцеговини влада страшна глад.

Берн. — Ситуација је у Аустрији врло критична. Путници причају, да гладан народ пљачка возове с намирницама, који иду за престоницу.

ПОДЛИСТАК

„КАРТЕ, МОЛИМ, ГОСПОДО!"

— Сличица из повлачења —

Већ два дана како не певају ратне тице и како не падају челична јаја из облака. Нема чак ни роговца да заурла, да промекта или дробни стење, или да вади и лепо пресађује високе планинска дрвета, као младе пролетње шибљике. Из дубина каквог потока „закеље" по кад-кад брзометка и прекине ову дремљиву тишину, што се повратила на наше планине пре два дана, уз плахо вејање снежне плеве са широке небесне ветрењаче...

Иза првих, снегом завејаних ровова, у једној земуници седе три подофицира, готово наслоњени један на другог, око једне мале блехане фурунице, невешто склепане од гасних канти.

Један од њих тек беше довршио неку шалљиву епизоду из страшних дана нашег повлачења. Његова два друга још се не беху повратила из оног хистеричног, готово заразног ратничког смеха, кад се увукоше у земуницу два нова друга, који, још и не знајући у чему је ствар, смејући се оба у глас и здравећи се, затражише да се понови прича.

Онај из десног угла, пошто сваком од новоушавших пружи по један прст обеју руку, привлачећи их фурунџи и себи, започе одмах:

„— Ако се још сећате оне старе шуме, и оног дубоког гліба иза Маће, у који смо упадали до рамена, грће него у студену Маћу, на којој нисмо ни знали богазе..."

— Неће то заборавити ни наши чукун-унуци! — пресече му реч један од новоушавших другова. — Њима ће то бити страшније и чудесније, него што је и нама самима било. Али хеј', Миће, молим те дале...

Миће, тако се звао приповедач, ђак-наредник, повуче уздастопце два дима, један дубок и дуг, па одмах за њим један кратак, из „савезничке цигарете, зажмири у пола на оба ока, у полумрачној земуници, и настави.

„— Марширали смо тако тог дана изнурени и окрпани, да се свакоме од нас чинило, кад по-

гледа на своје другове, да је у крунтву сенки или аветиња, усталих из гробова и пођлих преко света да мењају своје станиште. Ја бар знам да нисам умео ни мислити. Сећао сам се само, како сам недавно пре тога, за време јесење борбе пред Пожаревцем, у лежећем ставу, с невероватним апетитом јео у пола труло коренье на јесењом кукурузишту. Сав сам се био предао тој успомени и тако је силно оживео у гладном мозгу, да ми се непрестано чинило, газећи онај глиб, да смо опет на неком кукурузишту, где бар мора имати заостало корења, и непрестано сам га тражио очима по блату...

„Нисам ни приметио кад нас је сустигао остатак једног коњичког вода. Људи су ишли пешке и били мокри и каљави до грла, газећи проклету реку, па потом блато. Сваки је од њих носио на себи по неко њебе — једини остатак од свега свог некадашњег коњаничког. Придружили су нам се и наставили ићи с нама и без поздрава, који је у то време био готово са свим изобичајен.

„Хладна сунчани сноповн прскали су нас баш при заравку, као да су се трудили да загреју наше застуделе душе. Сунчева глава је била тако жалосна и жута, као да је дубоко жалила и оплакивала растанак с многима од нас, које извесно неће сутра огрејати својим врачним осмејком.

„Тада се указа пред нама један мали брежуљчић, на коме су се одмарале избеглице и једна десетина железничких службеника. Грицкали су по неко парченце горке албанске проје разминьајући, вероватно и свакако, о грубој игри судбине. Они, железничари, који су целог свог века возили цео бели свет у удобним железничким вагонима, пешаче већ шест недеља преко тако страховатог, незапамћеног пута...

„Баш у часу кад им се приближисмо, један од наших витезова — стеже јуначко срце, истаче се пред нас, упре један важан поглед у железничаре, па се нагло окрете нама и, из све још преостале му снаге — викну:

— Карте, молим, Господо!

„Још нико не стиже ни да га појми, кад се између железничара појиже један опаљен чичица, ватрених очица, појиже достојанствено руку према коњанику, и, с једним охлувним гестом одсече:

— Јаши, бре, па терај даље!

Ноге се унтапиње, очи засветлиње, груди, наше страдалничке груди се напене и експлодираше од смеја, од кога опада жуто лишће и проклијава млада трава.... ширинама камене албанске гробнице..."

*

Кад се другови поново и слатко насмејаше, приметн један:

— Шта велиш, Мићо, зато почекаш некад да то причаш, у дугим зимским вечерима, окупљеној око себе деци или унучадима? Као да гледам малинване како се погуркују око тебе и врагласто намигују:

„Ала прељерује стари!..."

5. фебруара 1918. г,
Војиште. Сава Дринчић

ОГЛАС

Огласом овог Одреда од 10. августа 1917. г. Бр. 5521. који је одштампан у Служб. Војном Листу бр. 21. и Ратном Дневнику бр. 225; и огласом од 3. октобра исте године Бр. 5930. одштампаном у Служб. Вој. Листу бр. 28 и Ратном Дневнику бр. 282, — позвати су сви они добровољци реформираног Добровољачког Одреда, који нису у своје време примили своју плату новчану помоћ, те је ова депонована у каси овог Одреда, — да се јаве овом Одреду преко својих команданта где се сада налазе или и сами, те да им се припадајућа плата — новчана помоћ пошаље; и првим огласом остављен је рок пријаве до 15. септембра а другим до 15. новембра пр. год., — али су пријаве трајале и преко остављеног рока све до сада.

Ну, како је данас закључена и ликвидација касе овог Одреда, то се јавља свима заинтересованима као и командама и надлештвима, да се више не треба обраћати овом Одреду како за новчану добровољачку помоћ, тако ни по осталим потребама, јер ће кроз неколико дана, сав депонован новац неиздате новчане помоћи, — бити послат управнику новчаног депоа на Крф, и с тим Одред престаје дејствовати и постојати.

Из канцеларије Добровољачког Одреда. Бр. 6675. маја 1918. г. у Солуну.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 146. СУБОТА, 26 МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

СРБИЈА И ГРЧКА

У одговору на честитку Вршиоца Краљевске Власти, Његовога Краљевскога Височанства Наследника Престола Александра, поводом скорашњег грчког успеха, Његово Величанство Краљ Јелина Александар упутио је ову депешу:

„Молим Ваше Краљевско Височанство да прими изразе моје велике захвалности на топлим честитањима која ми је изволело доставити поводом победе коју су последњих дана задобиле грчке трупе. Овај сјајни ратни подвиг заиста је сигурна залога да ће, једна за другом, овакве победе допринети у велико остварењу идеала за које се наше храбре војске боре раме уз раме.

АЛЕКСАНДАР.“

МИЋУН М. ПАВИЋЕВИЋ.

НАРОДНИ ХЕРОЈ

Родио се под огранцима гордога Ловћена, у каменим горама, колијевци горских хајдука; и то једне бурне и киповите вечери, кад су се укрштале муње и громови од Кома Ловћену, од Дурмитора Скадру на Бојани; када су се јата гавранова кроз црну помоћ ковитлала над сурим литицама Орлова Крша и Вртијељком Пивљанина Баја; када су духови заточничке слободе лебдели над пијатом Петра Мркоњића...

Задојила га мајка Јунакиња, која му је причала чудотворне бајке, пјевала уз бешику пјесме о Милошу и Марку и читала књиге старославне. Виле су му на бабине бине и својим га духом задахнуле.

Читао је крвљу покапану историју „Оца Србије“, Великога Карађорђа. На њеним страницама биљежио је оловком џиновска дјела Вождових сарадника и епизода из разговора старих ратника. На корицама ове књиге страдања и величине свога народа, сам је под утисцима онога што је осјетио, помоћу бујне маште и младалачког полета, вјерно насликао Трешњев Топ, историјски шаум свога дједа, помоћу којега је тријебио земљу од некрсти. Он је ту живу и величанствену слику, чедо свога духа, сваког уранка приносио својим сочним и руменим уснама, притискивао на груди и страсно љубио, као добра мати своје рођено.

Дорастао је до коња и оружја бојна.

Завитлан вихором удеса потуцао се по тућњини и прибирао знање за нови будући живот.

И једног дана, уз брата јунака и оца мученика, закуцао је на дрвеним капијама Јакшићева града. Уз пратњу обновљене химне истинске слободе, срела га је заталасана бујица народног одушевљења.

И сједе на престо с лијеве стране Оца.

Припремала се увертира великих догађаја. Једним потезом пера одсјечене су хиљаде снажне и горостасне гране великог стабла — Српскога Племена.

Над Херцег-Босном зацарила се дубока ноћ. Мрачни, бујни и као рањени соко разјарени брат нашега јунака, револтиран овим злочином, бацио је за себе перја и чезенку и тргао мач. „Стој!“ чуо се заповједнички клик моћних и силних. И стао је рањене душе и разрјављена срца; а царске знаке предао у руке свога млађег брата.

То је био историјски национални тест о праштању гнева мрачног хероја.

И наш херој сједе на престо с лијеве стране Оца.

Сагоријевала је народна душа. Бура негодовања, освете и бола бијуе је на прагу.

Куцнуо је час одмазде.

Наш велики јунак, полетио је са својим гвозденим армијама, на Косово. Оборио тужбе Муратово. Подигао споменик Лазару. Крчио је

стазе и богазе. Дошао на Брегалницу. И покајао Сливницу.

Са ратним трофејима, незапамћеним у нашој историји, повратио се у престони град, да се после тешких напора одмори и почине.

Куцнуо је и други велики час,

„Заточници мрјет навикнута", наставили су започето дјело. Наш јунак предводио је своје убојне чете. Побјеђивао и постао страх и трепет утјеточима слободе и једнакости.

Посрамљени силници удвостручили су своју убојну снагу. Завјерили се, да униште име Србиново. Касапљена су дјеца у повоју. „Скрајте су се у пештере виле, да не виде сунца ни мјесеца".

Наш велики народни херој није очајавао. Прошлост га тјешила, вјера га хранила и кријепила.

Витезови дивне Шумадије, предвођени својим сабордом и мањеником, пролазили су њутке преко брда и равница богате Метохије. Сауштали су се у суморне пиногорске гудуре и тражили себи склоништа и привремену нову отаџбину.

Непријатељ је дивљим бијесом јурио узастопце за српском армијом.

И на посљетку: Скадар је остао посљедња зона слободног земљишта Србије и Црне Горе. И он паде!.... Путовало се, гладовало и умирало непрегледним мочварама јужне Албаније.

Драч је био посљедња тачка: прибирања, окупљања, спасења и избављења. Пада је и Кроја. Грмљава непријатељских топова чула се сваког дана у непосредној близини Шијака, посљедњем грудобрану Драча. Ту се морало стати и у контај хватати....

И „кад бијаше бити, или не бити", и „кад вјера поста невјераца", наш народни јунак, после тешке операције, коју је отрпљ неколико дана био издржао, прибрао је своју мужевну снагу, стегао витешко срце, припасао од боја оружје и стаиво се на чело својих трупа. Весеље његове војске проламало је небеса. Чела су се разведрила. Раскрвило се лед са срца. И силни талас: јуначтва, вјере и самопоуздања сузбио је непријатеља.

Полазак за Драч био је свободан. На обалама крвавога и узбуркавога Јадрана прикупља се српска војска. Пријатељски бродови чекали су на укрцавање. Експедиција заморених трупа вршена је и даљу и ноћу. Драч је од непријатељских бомба горио у пламену.

Писац ових редака посматрао је овај страховити призор и чудио се хладнокрвности, присебности и презирању смрти великога народнога јунака, који је кроз буру паклене ватре пролијетао од пука до пука, и својим присуством храбро клонуле духове и утицао на што хитрије укрцавање. Пароброди су са спашеним трупама просијецали морску пучину, а Он је још остао на обали док и посљедњи војник и посљедња избјеглица нијесу укрцани.

Крф је био частилиште кроз које је морала проћи избављена армија. И док се ту пјевало, играло и одмарало, Богом изабрани човјек, у свом скромном стану, премишљао је о путу, ког је за собом оставио и о новим стазама, које ће га одвести на стара огњишта.

То је био регент српског престола, Велики Александар Карађорђевић. То је био Нови Душан Силни, који је сам себе крунисао за цара.

Психа Српскога Народа у основи својој остаје иста. Наш народ воли учене људе, политичаре, дипломате, књижевнике и државнике; али не да му ови буду и господари — владари и вође, ако су лишени и још једне, њему најмилије одлике: личног јунаштва и пожртвовања.

Мекушци и слаботиње не могу бити цареви и краљеви народу, који је рођен херој.

Александар је народни јунак! Персонификација душе српскога народа и његов најизразитији тип.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 26. маја

Српски званичан извештај. — Ноћас је непријатељ, после јаке припреме артилеријом, напао са јуришним трупама наше ровове у области села Зовича, али смо непријатеља одбили пушчаном и митраљеском ватром и бомбама, наневши му осетне губитке. И у области Кравице растерали смо ватром јаче одељење непријатељске пешадије које је покушало да се приближи нашим роововима.

Солун, 26. маја

Француски званичан извештај. — Рђаво време успорило је у опште активност непријатеља на нашем фронту. Па ипак, користећи се тренутцима када је било ведрије, наша артилерија про-

тивтукла је са потпуним успехом више непријатељских батерија и натерала у бегство једно непријатељско извиђачко одељење које је покушавало да приђе нашим линијама.

И поред рђавог времена, британска авијатика бомбардовала је успешно слагалишта у Цестову, где је проузроковала знатне штете.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 26. маја

Званичан извештај од 15 часова. — Северно од Мондидјеа и западно од Нојона Французи су извршили више успешних препада у којима су заробили неколико војника.

Северно од Ена, у току једног ноћног напада, француске трупе заузеле су село Ле Пор, западно од Фонтенуа. Јужно од Ена Французи су побољшали своје положаје југо-источно од Анблемна.

Између Урка и Марне, Французи су наставили своје локалне операције у пределу Веји—Басијар и напредујући даље заузели су село Венли северно од Кањона као и шуму источно од овог места. Станица Веји као и северни крај села налазе се такође у рукама Француза. Јужније, америчке трупе заузеле су терена на фронту Торси—Бело—Буреш.

Западно од Шато Тијери, једним јаким нападом Французи су повратили коту 204.

Између Марне и Ремса енглеске трупе поново су успеле да уђу у село Блињи и нанеле су непријатељу велике губитке. У току свих акција Французи су заробили око 100 Немаца.

На осталом фронту повремена артилериска ватра.

Званичан извештај од 23 часа. — Између Урка и Марне Французи су са успехом наставили своје појединачне операције.

Француско-америчке трупе прошириле су своје заробитке северно од Венлина по источних падина Сеан-а и заузеле Веји ла Потери и Буреи и у опште побољшала осетно своје положаје на фронту Торси—Буреш.

Између Марне и Ремса, настављајући своју акцију противу Блињи, заузели смо ово село у целости. Број заробљених војника у току дана прелази преко 200. Доста велика активност обеју артилерија северно од Урка и у пределу западно од Ремса.

Лондон, 26. маја

Званичан извештај. — У једном успешном локалном нападу француске трупе побољшале су своју линију у близини Локра. У овој акцији, коју су Французи извршили јутрос рано у зору, заробили су неколико непријатељских војника. Једно мање одељење наших трупа извршило је у јутру препад на један немачки положај у сектору предела Стразела и заробило 9 непријатељских војника запленивши један митраљез. Губитака нисмо имали. Сем прилично обостране артилериске активности на разним секторима, ништа важније на британском фронту.

Наши авијатичари, користећи се лепим временом, извршили су 24. маја знатан рад како у извиђању и у узимању фотографија тако и у регулажи наше артилериске ватре.

Уништено је 14 немачких аероплана у ваздушним борбама а осам других пријморано да се спусти услед квара. Уништили смо такође и три стална немачка балона, а један непријатељски аероплан принуђен је да слети ватром наших наочитих топова. У току дана бацили смо 28 тона бомба а преко ноћи 11 тона. Међу нападнутим објектима налазе се железничке станице Валансјен, Ле Като, Бисањи и Сен Кантен. Преко дана изгубили смо један аероплан а преко ноћи један.

ПОДЛИСТАК

ПАД СРКА ДИ ЛЕГЕНА

Почетак акције наших савезника Грка крунисан је славним успехом. Ваш дописник био је у могућности да прати развој борбе са крајњег десног крила Српског фронта, Зимовника, одакле се лепо виде главне утврђене тачке бугарских положаја: Срка ди Леген, Катафалк и Хума.

Шеснаестог маја, у 5 часова, отпочела је француска артилерија великог калибра да бомбардује Срка ди Леген и Катафалк. Са малим прекидима бомбардовање је трајало цео дан и целу ноћ. Оба ова објекта засипани су једновремено и наизменично ужасном ватром. Високи стубови дима и ватре, као вулканска ерупција, палили су и уништавали препреке и ровове. По силини ватре видело се, осећало се, да је припрема и организација напада озбиљна; да је предвиђено и припремљено све за брз и сигуран успех. Једновремено и у долини, целом ширином фронта у сливовима Љумнице и Сулидере, развила се артилериска акција уз садејство патрола. Са српског фронта, десног одсека, наша је артилерија тукла објекте пред грчким фронтом испред Нонте. Фијукање артилериских пројектила укрштало се на све стране. Ваздух је треперио под силним притиском експлозија...

Уочи тога дана била је киша. Тога дана беше облачно, али је видик ипак био чист, без магле.

Бугарска артилерија је одговарала, али врло слабом ватром — тек по који пројектил или разорно зрно на нашу артилерију. У долини, овде

оних, шарали су грчке ровове нрапнелима.

Наше хаубице, пољаци и брђани тукли су беле ровове северно од Нонте. Из варошице Нонте дизали су се високи стубови дима од наших хаубица. С времена на време чула се по која пушка или тикарање митраљеза. Али је све то нинчезавало према ономе паклу на Срка ин легену и Катафалку. Тамо је кључало као у казану. Облак дима покрио је сав гребен, развијао се падинама повијајући се према ветру на север. Нису се више распознавали појединн пуцњи. Све се, од времена на време, сливало у паклено кључање пиновског котла на којега севају муње од распрскавања граната...

Потмула грмљавина долазила је и отуда иза Хума. И на фронту према коти 560 и Ђевђелији радило се пуном паром...

А код нас, на десном одсеку, од команданта пука до простог војника, беху сви на своме месту. Очекивао се развој догађаја; вршена је припрема; сваки је био спреман на први знак да пође напред ако потреба захте. Командант пука и команданти батаљона неуморно су обилазили ровове, издавали наредбе, осматрали бугарске ровове и њихове покрете. И ваш дописник није седео докон. И он је био свуда и на сваком месту, да му ништа не би измакло што би ваљало прибележити...

Тако цео дан и ноћ до 5 часова у јутру.

Седамнаестог маја, у 5 часова отпочела је на Срка ин легену страховита артиљеријска ватра. Врх је био сав у диму и пламену. Кнов дим и пламен ниско су летели многи аероплани. Они су вршили регпажу и бацали експлозивне на непријатељска утврђења. Пуштајући светлеће сигнале они су обележавали места која је требало тући.

Ова страховита ватра поминала се као талас у напред ка бугарским прихватницама и резервама. Грци су вршили јуриш. То се видело по непријатељским нрапнелима који су почели нагрти јужне падине Срка ин легена...

По уобичајеној модерној тактици Бугари су отворили баражну артиљеријску ватру на позадне положаје грчке, да би тиме спречили прилаз резервама. Одмах се видело, да овај бараж неће и мати оно дејство, крје су Бугари поставили приликом напада Француза 27. априла пр. год. на исти објекат. Бараж је трајао $^1/_4$ часа. Он је одмах престао чим су Грци заузели главне положаје Срка ин легена.

У $6^1/_2$ часова Грци су били господари свију положаја Срка ин легена. Као чаробним штапом заустављена, у моменту, престала је ватра, рашчињен је цео терен. Тек по која непријатељски нрапнел видео се на главној коти. Ватра се пренела на Тимилис и Катафалк. Грци су наступали ка Тимилису...

Борба се водила и на десном крилу: у сливу Љумнице, према коти 560 и Ђевђелији, али то је било изван домашаја наших погледа...

На левом крилу у сливу Сулиндере, долином према варошици Нонте, била је жива акција патрола и артиљерије. Грчке патроле су смело врпиле извиђања, наступале према препрекама. Местимично оне су прелазиле жице и нападале ровове. За акцију већег стила није било наредбе. Овде се вршила само демонстрација.

Ради карактеристике морала грчких трупа наводим ово: два брдска топа Грци су поставили уз саме ровове, скоро без заклона. И топове и послугу видимо голим очима. Они непрестано дејствују. Непријатељска артиљерија, с времена на време, туче их. Гранате падају око њих. Нико од њих не иде у заклон, не миче од топа. Они раде свој посао као да се око њих ништа не дешава. Они знају да их из бласких ровова гледају њихови савезници Срби и, рекао бих, претичу један другог, ко ће да испоља веће јунаштво. Ваља имати на уму то, да они у српском војнику гледају оличење јунаштва....

Патрола са суседне могиле, не кријући се, иде ка жицама непријатељским под ватром; она, кидајући жице, прелази ове и тражи одобрење да заузме Нонте. Српски брђани ватром помажу њихово кретање. У опште морал је код грчких трупа оличан....

До овога часа, кад пишем овај извештај, утврђено је, да су грчке трупе заузеле Срка ин леген и коније до Тимилиса. Заробили су око 1500 Бугара, једног команданта батаљона са целим штабом, запленили два топа, много митраљеза, пушака и материјала.

Бугари су у току два дана извршили три контра напада без успеха. У последњем намеђу 18. и 19. ноћу имали су много губитака. Том приликом заробљено је још 270 Бугара са 7 официра.

Ново задобивени терен је од велике важности по даљи рад. Он је одмах, уз припомоћ француза-Зуава, организован за одбрану.

Наредбом Главнокомандујућег објављено је да су сви објекти, предвиђени нападним планом, заузети. Напад је, дакле, потпуно успео...

Међу нашим војницима влада велико, искрено одушевљење поводом ове прве победе наших савезника Грка. Њихова победа и наша је. Овај сјајан успех грчких трупа одјекнуће у целој Грчкој радошћу и одушевљењем, а у исто време показаће противницима, да пред собом имају нову, препорођену, идејом слободе и савезничке верности задахнуту, грчку војску која ће хтети и уметн костојно да стане у ред својих савезника, борећи се са својим крутовима раме уз раме под заставом Слободе, Братства и Једнакости Малих и Великих народа!...

Ђ. Лазаревић

Штабнларски Ратнонисац Министарства Војног. Одговорни уредник Вид. М. Анђелковић.

БР. 147. НЕДЕЉА, 27 МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

АУСТРИЈА У КРИЗИ

Француски лист „Ле Пеи" од 2. маја доноси овај сјајни чланак, на чију велику политичку важност обраћамо пажњу читаоцима „Ратнога Дневника." Он је из пера једног од најпознатијих познавалаца Аустро-Угарске Монархије:

Ствари у Двојној Монархији све више и више се заплићу.

До сада се владајућа Хабсбурговица одржала зато што, и ако упорни, противници Хабсбурговца нису били успели да уклоне све препоне њиховим напорима. Били су сагласни да треба победити, али су били сложни да не треба оборати Хабсбурговце, те тако су та два супротна разлога спречавала ковачки савез унутрашњег са спољним непријатељем.

Спољни непријатељ — силе Споразума — надржао је за Аустро-Угарску неке чудне остатке симпатија. Наша препотопска дипломатија, тај слој испуњен препотопским гнилежима, једном речи наша дипломатија веровала је још да ће моћи једнога дана искористити супарништво између Аустрије и Пруске у њиховој међусобној расправи за немачком хегемонијом. Али да ово буде, требала је јака и уједињена Аустрија. Због тога је било немогућно подржавати народе у Монархији. Било је чак и пробитачније убедити Аустрију, него победити је.

Што се тиче унутрашњег непријатеља, — народи у земљи — он је био неповерљив; Пољак је гајио неповерење према руском панславизму, Југословен према пансрбизму који се Карађорђевићима приписује, или према извесним италијанским империјалистима. Чех се бојао немачке грамзивости. Хабсбурговци су им били штит против уједињења, капорализације и да се један не претопе у друге, будући напуштени од западне Европе, — за случај када би се Дунавско царство распало под ударцима њиховим. Завидљив, и више мање супарник, сваки народ није мислио ништа друго него да експлоатише у своју корист ову династију уцењивањем или погађањем, а династија је давала све сем сталне слободе. Д дајте овоме престиж круне који је остављао у нас цеће Франьа Јосиф.

Данас је све измењено.

Жалосно држање владе Карла I. према Немачкој, после објаве писма упућеног кнезу Сиксту Бурбонском, учинило је за све нас очигледним да се нема чему добром надати од Аустрије. Дакле, не треба је штедети. Треба је тући до краја, са свима средствима па чак и са онима која пружају њени разни народи.

Што се тиче народности, Черњинова политика према Чесима, немачко решење пољског питања, које је наметнуто Бапљацу, па и сам случај са писмом од 31. марта 1917. године, показали су народностима да Хабсбуршка Династија неће никад дати њима слободу против воље Хохенцолерна. С друге стране, Клемансоњев гест, исповедање Вилсонове идеје, а нарочито изјаве италијанске владе, убедиле су их о томе, шта намерава Споразум.

Тако Савезници, немајући више у шта да се надају од стране потпуно вазалног немачког „сјајног поноћника", могли су једва једном усвојити према Аустрији отворену политику без икаквих резерви и обзира. Народности, убеђене да се више не мора поштовати власт која је послушно оруђе германизма, могле су у последњем месецу, на њиховом конгресу у Риму, да објаве начела заједничке акције.

Остаје још само да се закључи савез између разних народности Споразума. Ово ће бити дело Париског Конгреса, који ће се, надајмо се, састати идућег месеца.

Једна од најзначајнијих манифестација овога споразума биће повлазак на наш фронт Чехо-Словачке армије од 60.000 људи, која је, повлачећи се са Румунског Фронта, стигла у Владивосток прекоморским дезорганизоване и непријатељски расположене

Русије и преко Сибира. Ко ће бити нови Ксенофонт, који ће описати ову нову „Анабазу" (силазак)?

И ситуација је већ чиста. Нема никакве помешње, ствари су врло добро уређене. Док изасланици покајаљених народа долазе к нама, дотле Карло I. хита Вилему II. Тражи помоћ против блиске револуције.

Неразмишљен владар, Карло, да би сачувао своју државу, предао ју је потпуно Вилему — и тиме је тако рећи „Мител Европа" створена: војни савез, царинска унија, изједначење (које ће бити опасно) уредби и закона. Једна опна спаја оба царства. Снага коју још има Немачка моћи ће још за извесно време да галванизира Аустрију,..... али аустриска болест на крају ће отровати Немачку".

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 27. маја

Српски званичан извештај. — 26. маја јача активност наших патрола у области Кравице и села Старовине у циљу узнемиравања непријатеља. Ноћас смо ватром растерали два јака непријатељска одељења пешадије, која су се од Кожуха приближила нашим роововима, као и једну јачу непријатељску патролу у области западно од Сокола.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 27. маја

Званичан извештај од 15 часова није ухваћен.

Званичан извештај од 23 часа. — Доста жива артиљеријска борба у пределу Хангар ан Сантер, између Оазе и Ена и јужно од Ена. Француз су наставили своје напредовање у пределу Нејл ла Потерн, Бисијар и продрли у село Елу. Немци су покушали јуче да задрже наше наступање на фронту Шези—Дамар, вршећи жестоке противнападе у том пределу. Француске трупе разбиле су све покушаје непријатеља који је претрпео велике губитке.

Французи су задржали све своје задобитке. Дан је прошао на миру на осталом фронту.

Лондон, 27. маја

Званичан извештај. — Последње ноћи, једним препадом који се завршио потпуним успехом, заробили смо неколико непријатељских војника у близини Хилика. Наше патроле нанеле су губитака непријатељу у шуми Тразекл и запленили један митраљез.

Активност непријатељске артиљерије северно од Албера и југо-западно од Араса.

Доцнија извештај. — Последње ноћи извршили смо препад у непријатељске ровове јужно од Араса и нанели губитака посади. Данас, рано у јутру, француске трупе извриниле су једно локално предузеће источно од Дикбуша и заробиле 47 војника.

У ваздуху, велика активност наше авијације у осматрању и узимању фотографских снимака. Извршена су многа бомбардовања и с једне и с друге стране; бацили смо 23 тоне бомби на железничке станице и авијатичке логоре позади немачких линија. Наши авијатичари оборили су 12 непријатељских апарата а 7 приморали да се спусте оштећени. Изгубили смо три авиоплана.

У току 25. и 26. маја летење је било онемогућено.

Лондон, 26. маја

Званичан извештај. — Авијација: Врло повољно време допринело је да наши авијатичари развију велику акцију у узимању фотографија, у извиђању и исправљању артиљеријске ватре. Бачено је 20 тона бомби на разне објекте: слагалишта, железничке пруге, зграде, железничке станице Армантјер и Роа и базе хидроплана у Зебрају. Сем тога, наши аероплани за дневно бомбардовање на великој даљини напали су железничку станицу и логоре код Трева, железничку станицу Мец—Саблон и железничку пругу Карто, близу Трева; сви наши апарати употребљени у овој операцији вратили су се без губитака.

Наши авијатичари су оборили у току дана седам немачких аероплана и три балона за осматрање; три непријатељска аероплана оборена су ван наше контроле. Нестало је четири наша апарата.

У току ноћи наши авијони за бомбардовање на великој даљини поново су напали железничку станицу Мец—Саблон и железничке пруге код Тионвила, бацивши пет тона бомби са задовољавајућим резултатима и поред тога што се због помрчине није могло видети. Сви наши апарати вратили су се натраг.

Нападнута је тако исто и железничка станица Кобленц, на Рајни, и запажене су експлозије на железничкој пруги.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 27. маја

Званичан извештај. — На фронту није било пешадијских борби. Обострана артиљериска активност, која се наставила на целом фронту у планинама, повремено се појачала с обе стране Пјаве и Ливенца. Наши аероплани и дирижабли бомбардовали су с успехом изненадно железничку станицу Кандоначо.

Оборили смо десет непријатељских аероплана у ваздушним борбама.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — Председници Влада Француске, Енглеске и Италије, скупљени у Версаљу, сагласили су се да објаве следеће: „Стварање пољске државе, уједињење и независне, са слободним излазом на море, сачињава услов солидног и праведног мира и режима правде у Европи. Владе бележе са задовољством изјаву секретара сједињених америчких држава; оне му се придружују, изражавајући најживљу симпатију за националне аспирације Чехо-Словака и Југословена ка слободи.

—

Штокхолм. — Из Петрограда јављају: Врши се врло брзо организовање руске војске упи сивањем у добровољце. Трупе до сада организоване износе 500.000 људи.

СА МАЋЕДОНСКОГ ФРОНТА

Лондон. — Званични изасланик „Рајтерове Агенције" код Савезничких Војска у Македонији, г. Вердел, јавља:

„Услед тога што се албански контигенат, којим командује Есад Паша и који оперише у долини Шкумбе, налази на фронту од више месеца тако рећи без смора, на захтев Есад Паше привремено је људство повучено и сада, далеко од борбене поворнице, у миру и тишини проводи пост Рамазана. Њихово место заузели су Французи, који су уз садејство Италијана задобили недавно знатан успех у пределу западно од Корче помакнувши унапред линију у дубини од 18 км. и скративши фронт за 17 км. Тако пут Санти Кваранта, у свом делу између Ерсека и Корче, ослобођен је од аустриских чета и учињен је сигурнијим."

„Др. Трумбић, Председник Југословенског Одбора у Лондону, који је провео неколико дана са својим сународницима који се боре противу општих непријатеља под српском заставом, посетио је Принца Регента Србије у његовом главном стану на фронту. Јуче, Др. Трумбић је провео дан у Солуну. Он полази данас и враћа се на запад. Упитан од стране представника „Рајтерове Агенције" о утисцима његове посете на фронту, Др. Трумбић је изјавио да је добио врло добар утисак о моралу и борбеним врлинама трупа које држе фронт и да је убеђен да ће оне, када моменат буде дошао, показати исту храброст, исту енергију и исту издржљивост које су их окарактерисале у њиховим досадањим подвизима. — Посета Др. Трумбића Словенима, који се боре на фронту, добија већу важност и већи значај због недавне југословенске конференције одржане у Риму, чије су делиберације имале за резултат најбољи споразум између Италије и Југословена за остварење националних тежњи њихових."

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

Лондон. — Ратни дописник енглеске радиотелеграфске агенције јавља:

Изгледа да је немачка офансива на фронту Ена ушла у исту фазу којом је био обележен и последњи период напада на Соми и на Лису. Слободно кретање непријатељских маса претворило се у локалне и ограничене борбе око омањих тактичких успеха.

Битка није сведена на локалне акције због тога што је непријатељ тако хтео; многим својим напорима, које још једнако врши, он показује своје велико нестрпљење да настави своје напредовање, али су савезници предупредили све његове покушаје.

Прекључеранња борба показала је, да непријатељ још жели да искоришћује стање које је створио развијањем свога наступања на десном крилу. Тако, јуче је покушао да разбије угао, који сачињавају старе и нове савезничке трупе на Оази, јужно од Новјона, покушавши да пређе реку у правцу Монта Лагаша и извршивши јурише на шуму Карлпон. Покушао је такође да помакне своју линију с ону страну сектора шуме Вилер Котере, нападајући на Корси, на шуму Рен, и вероватно са намером да помоћу другог једног напада заобиђе са југа Вилер Котере. Не само што сви ови напори нису довели непријатељу никакве користи него су већином предупређени пре него што су се и могли развити.

У својим противнападима Французи су успели да заобиђу прилично терена северно од Ена, северно од Корси а и у сектору Лонгпона заробивши око 200 војника.

Париз. — Војничка ситуација врло задовољавајућа. Непријатељ за сада не жели да напада на целом фронту. Његови локални напади нагледа да доказују, да се он тренутно одрекао одлуке на земљишту изабраном 14. маја. Иначе листови набегавају да закључе да је немачка офанзива завршена. „Пти Паризјен" верује, да Луденморф спрема подмукло удар од кога очекује чудотворно дејство. „Ом Либр" каже, да ако Немци потраже успех на другој тачки фронта, ми треба да се ограничимо на то да осујетимо сва главна плана непријатељева ка мору и Паризу.

Париз. — Клемансоављев „Ом Либр" публикује један чланак о ситуацији на западном фронту и у суштини каже: Савезничка команда се осећа сигурном што се тиче операција на отвореном терену, где се сада војске туку једнаким оружјем. Наша прва линија је чврста. Наше резерве чекају на знак за напад, који ће бити дат скоро.

Париз. — Битка се продужава са удвојеном јачином. Она је у толико већа у колико се увећава придолажење савезничких резерви. Судари су се понављали и били су бесни и непрекидни на целом борбеном фронту. И поред огромне јачине немачких напада, отпор савезника био је сјајан и не само што смо задржали непријатеља, већ смо извели и противнападе. Између Оазе и Соасона сви покушаји Немаца да истисну Француза из њихових позиција, потпуно су пропали. Најсуровије борбе биле су око Соасона. Немци су умногостручили напор на северу, да би сломили величанствени отпор Француза. Борба је била пакљена, а нарочито између Виерзи и Неј-Сен Фрон. Свеже немачке трупе напрежу се на нас потисну. И поред бројне надмоћности Немаца, ми смо их на неким тачкама потискивали. У центру и на левом крилу Немци нису постигли никакав успех. Ремс је стално у нашим рукама. Понављаним нападима непријатељ је био немоћан да постигне жељени резултат.

Главни напад Немаца је у правцу југа. Ту су Немци нагомилали своје најбоље трупе и најбољи материјал, да би се пробили преко Марне, не у циљу заузећа Париза већ да туку живу силу Француза. Против ових трупа француске дивизије, потпомогнуте енглеским, боре се храбро противу Немаца.

КУРСЕВИ ФРАНЦУСКОГА ЈЕЗИКА

Делегат Министарства Просвете у име одбора извештава г.г. официре и чиновнике да курсеви француског језика у Српско-француској школи почињу у понедељак, 28. маја ов. године. Распоред часова је овај: понедељником, средом и петком од 7—8 сахата (јутро) прва група почетника, од 18—19 сахати друга група почетника, од 19—20 сахати трећа група почетника; уторником, четвртком и суботом од 7—8 сахати (јутро) прва група средњега курса, од 18—19 сах. друга група средњега курса, од 19—20 сах. четврта група почетника. Виши курс неће почети још за неко време.

Моле се пријављена господа да дођу у одређене часове, за које су се сами пријавили.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 148. ПОНЕДЕЉАК 28 МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

КНЕЗ ПОЛ ГЕБАР:

ПОЗДРАВ ФРАНЦУСКОГА ВОЈНИКА

Милану Вл. Ђорђевићу и његовој браћи Јунацима Српским

Са погледом изгнаника пуним носталгије
Ослушкујући јецање мучене Отаџбине,
Поносни, непобедни, а трагичне судбине,
На позив Части: Ми смо ту — одговорили сте.

Зато наши војници здраве одушевљено,
Стегове ваше освећене прахом и крвљу,
Ида бисмо вас поздравили, о храбри Срби,
Наше заставе клањају вам се узбуђено.

Пред њима храброст вашу — ох слободно! — сагните!
Јер, уз одсев сјајни наше драге Отаџбине,
Вашу Слободу у борама својим носе оне.

Ходите да заједно делимо наде исте:
Док у крвавим браздама дивно класје ниче
— Класови што их свети јунаци посејаше.

Са француског превео
Павле Е. Ј.*)

*) Радо пружамо нашим читаоцима овај дивни патриотски сонет даровитога младога песника кнеза Пола Гебара (comte Paul Guebhard) једнога од најсимпатичнијих писаца из „Ляге Патриота", на чијем је челу славнога ратнога песника француског, Пророка Одмазде за 1871., чуженога политичара и новинара Пола Деруледа (француског Милосава Јелића) заменуо Морис Барес, члан Француске Академије. Снажне стихове александринце француског песника, пуне речитога узбуђења и узвишеног родољубља, као и ласкавога признања заслугама Српске Војске, превео је наш млади књижевник г. Павле Е. Ј.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 28. маја

Српски званичан извештај. — Ноћас је, после јаке припреме артиљеријом, једно одељење непријатељске пешадије упало у наше ровове у области Доброг Поља кроз порушене препреке; после борбе прса у прса непријатеља смо одбацили и заробили му једног подофицира. У области Кравице ватром смо одбили једно одељење непријатељске пешадије. На левој обали Црне Реке јака активност наше артилерије.

Солун, 28. маја

Француски званичан извештај. — Велика артилеријска активност, управљена нарочито на положаје које смо недавно заузели. Као репресалије на ову ватру непријатеља, наша артиљерија наставила је своје разорно гађање на непријатељске батерије и изазвала експлозије у више складишта артиљеријске муниције као самих аутоматских оруђа. У пределу Црне постигли смо такође неоспорне резултате нашом ватром против једне непријатељске батерије.

Својом артиљеријском и пешадијском ватром одбили смо једну бугарску извиднину, која је покушала да се приближи нашим положајима код Старовине, пре него што је могла и приближити се нашим линијама.

Наша авијација, користећи се повољним временом, била је у ваздуху преко целог дана и имала је шест борби. Оборила је један непријатељски аероплан, који се срушио у своје линије, и бомбардовала је снажно и са прецизношћу биваке и складишта непријатеља.

Ово је треће непријатељски аероплан, који је за непун месец дана оборио наредник Коста.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 28. маја

Званичан извештај од 15 часова. — Око поноћи Немци су отпочели жестоку артиљеријску припрему од предела северно од Монтидјеа до западно од Оазе. Француске батерије су одмах почеле јаче дејствовати противприпремном ватром.

У 4.30 непријатељска пешадија пошла је у напад на француске положаје између Монтидјеа и Новјона. Француске трупе у предњим линијама одупиру се са величанственом храброшћу. Битка се наставља.

Између Оазе и Ена, Французи су предузели једну смелу акцију источно од От Бреја и запосели терена, заробивши око 100 војника.

Јужно од Урка, Французи су побољшали своје положаје источно од Шеза а. Једним противнападом отерали смо непријатеља који је био успео јуче око 21 часа да продре у француске линије близу Вилина.

У исто доба, француске трупе заузеле су шуму Елу, а данас у јутру заузеле су шуму у непосредној близини Баснара. У овим операцијама заробили смо 200 Немаца од којих 5 официра.

Западно од Ремса, непријатељ је, после бомбардовања, извршио напад у пределу Врињи, у коме је претрпео велике губитке не постигавши никакав успех.

На осталом фронту ништа важно.

Званичан извештај од 23 часа. — Нова офанзива, коју је немачка војска отпочела у јутру, развила се са великом жестином на фронту од 35 км. између Монтидјеа и Оазе. Немци, са знатним снагама, извршили су многе напоре да пробију француске линије. Француске трупе свуда су издржале удар и дале на целој линији битке отпочете борбе које су зауставиле или озбиљно успориле наступање Немаца. На левом крилу, Немци нису успели да пређу француску заштитну зону и чврсто су се прихватили линије Рибкур—Ле Фретоа—Мортмер, докле су допрли.

У центру, напредовање Немаца осетније је. После више узастопних напада, врло штетних по њихове трупе. .... Вил Бесвал—Конектанкур Вал.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 28. маја

Званичан извештај. — Доста јака артиљериска борба од Астика до Пјаве, а осредње јачине на осталом фронту. Јужно од Асе једно британско одељење извело је противнику знатних губитака једним својим успешним препадом и заробило 11 војника. Источно од Бренте, једно наше одељење извршило је напад на Монте Пертика и успело да јако оштети непријатељске одбрамбене радове и посаду и да се врати са неколико заробљеника и једним митраљезом.

У Вал Арси и у долини Астика одбили смо нашом ватром покушаје напада непријатељске пешадије.

Наши аероплани и дириџабли бомбардовали су железничке станице, авијатичке логоре и тукли из митраљеза непријатељске трупе које су биле у покрету. Запажена је експлозија у једном важном муниционском слагалишту код железничке станице Монтарело. У ваздушним борбама, које су се водиле преко дана, оборили смо пет непријатељских аероплана.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Цирих. — Из Беча: Под притиском захтева социјалистичке, чешке и југословенске штампе, председник Сајдлер је одлучио да кроз петнаест дана сазове парламенат.

Париз. — Данас је продужено бомбардовање околине Париза из великог топа.

Париз. — Штампа се једнодушно диви борбеној способности америчких трупа.

БЕЛГИЈА И ФРАНЦУСКА

Париз. — Председник белгијске владе упутио је савезничким владама телеграм, у коме потврђује непомућену верност белгијске владе Споразуму. Текст упућен Клемансоу гласи: „Позван од Њ. В. Краља да управљам пословима Белгије, сматрам за дужност да вас уверим, да белгијска влада остаје данас као и јуче лојално и потпуно пријатељски уз владу републике. Дозволите ми да

изразим високо дивљење за величанствене војнике Француске, који већ четири године са истим јунаштвом издржавају најсуровије борбе. У све тешњим везама, које братски везују Француску и Белгију, примите изразе мојих личних осећања за вас, за вашу лепу и славну Француску." — Клемансо је одговорио: „Дубоко узбуђен показаним поверењем и дојамном симпатијом за Француску, захваљујем вам и у име владе француске најављујем чврсто уверење у братску солидарност, која сједињује наше земље. Белгија, невина жртва безбожне силе, биће симбол слободе враћене свету."

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

Париз. — „Ом Либр" пише: Наша команда гледа са великом сигурношћу у будућност. Ми се сада боримо са једнаким снагама и са трупама чије расположење и морал не опадају. Наше трупе у првим линијама не само да се одупиру непријатељу, него су готове и на предузму енергичне операције.

Париз. — Америчке трупе свакодневно проширују свој фронт. Американци, сем сектора које заузимају у Пикардији, имају да бране у Лорену фронт, чија је ширина већа од фронта у Белгији. Америчка армија расположе са довољним резервама.

Париз. — Успостављена је равнотежа снага између Оазе и Марне. Кронпринчеве масе биле су принуђене да прекину своје напредовање пред огорченим отпором савезничких група. Ситуација је у опште боља. Влада и Врховна Команда имају потпуно поуздање. Све су предузели да изиграју непријатељеве планове.

Цирих. — Немачки лист „Фосише Цајтунг", коментаришући последњу офансиву на западном фронту, каже: Потребно је још једном поменути да треба још дуго чекати док одлука падне. Генерал Фош је организовао отпор који сада приводи у дело, захваљујући изврсном систему железничке мреже. Ми морамо бити стрпљиви и хладнокрвни".

ИЗ РУСИЈЕ, СИБИРА И УКРАЈИНЕ

Цирих. — Јављају из Беча, да се отпор сељака у Украјини све више појачава против аустро-немачких трупа. У свима провинцијама се настављају сукоби посведневно. Сељани пресецају телеграфске везе и руше саобраћајне линије. Револуционари су готово свуда попалили намарнице. Власт хетмана је све илузорнија. Његова наредба се не извршује без немачке силе.

Цирих. — Немачки кругови отворено признају, да су службени кругови забринути због ситуације у Русији, која, упркос закључењу мира у Брест Литовску и немачком надирању на Криму и Кавказу, није она којој су се Немци надали и коју су желели.

„Налазимо се данас — пише „Франкфуртер Цајтунг" — пред низом симптома који нам показују скоро звоњење ситуације у Русији. Телеграми из Москве кажу, да немачки посланик при бољшевичкој влади, гроф Мирбах сад води разговоре, са руским министром спољних послова Чичерином о односима између Русије и Споразума. Не знамо још — наставља лист — какав је одговор добио гроф Мирбах од одговорног министра московске владе, али тон руских листова постаје нарочито чудан и из неких коментара у листовима могло би се закључити да влада Совјета уз помоћ Споразума спрема неку акцију против централних сила."

Париз. — Пиноове изјаве пред комисијом скупштинском за спољне послове о ситуацији у Русији и о преговорима за јапанску интервенцију у Сибиру, врло много се коментаришу у парламентарним круговима. Према министровим подацима могу се предвиђати врло важне евентуалности.

Петроград. — Све веће негодовање обузима становништво Петрограда противу управљајућих кругова. Радници свих фабрика донели су многе одлуке у којима нападају рад Совјета. У неким одлукама категорички траже радикалну промену режима. Петроградски пролетаријат послао је у Москву изасланство које ће обавестити о расположењу тамошњих радничких кругова, како би могли сложно предузети акцију противу максималиста. Влада је врло узнемирена због овог покре-

та и употребљава сва средства да задовољи радинке.

Лондон. — Из Копенхагена јављају да се почео ширити јак контрареволуционарни покрет на Уралу и у Сибиру.

ГОВОР МАСАРИКОВ

Њујорк. — Професор Масарик држао је говор на једном састанку у „Карнеџи Хал-у", који је у његову част приредио Чешки Народни Савез и Словачка Лига, између осталог рекао је:

„Деветнаест народа, који се налазе између Немачке и Русије, од Балтика до Грчке, морају бити ослобођени туђег јарма, морају добити своју независност, иначе трајног мира неће бити никада. Ми, народи источне Европе, везани смо међусобно на живот и смрт против Немачке. Немачка гледа да својом силом подјарми народе Истока и сматра Аустрију као мост. У свом сну о хегемонији Немачка би хтела да уједини под свој скиптар цео стари свет, Европу, Азију и Африку. Једини од највеће очекиваних резултата овог рата јесте руска револуција, која је Русију претворила у републику. Ова република није тако јака како бисмо ми Словени могли желети, и зато би Савезници, из Америке и Европе, морали узети на себе задатак, да реорганизују руску демократију, да спрече да једна нација од 180 милиона душа не падне у чељусти немачког вампира".

ДА СЕ ВЛАСИ НЕ СЕТЕ

У својим офанзивама на западном фронту Немци су имали страховите губитке у мртвима и рањенима, нарочито у мртвима. Савезничка многобројна артилерија, митраљези, тенкови, аероплани и друга борбена средства просто су немилосрдно косили густе непријатељске редове. Требало је на неки начин забашурити и прикрити ту страшну истину пред немачким народом и улити му наду, да ће се он ипак на крају крајева састати са својом децом, коју му силом отима и баца на свој жртвеник крвави и сурови пруски милитаризам. Немачки народ треба да верује, да међу страшним губитцима, које трпи на западу кајзерова војска, један знатан део представљају заробљеници. Стога је, како Цириху из Берлина јављају, кајзер издао наредбу, да се мора нарочито испитати случај сваког војника који је заробљен, по његовом повратку, и то: како је заробљен, којом прилком, да би се очувала част војске. Сваки ће официр морати да поднесе тачан рапорт о околностима под којима су војници пали у ропство.

Мучно да ће кајзеру овај барут упалити. Многе стотине хиљада матера узалуд ће ишчекивати повратак своје деце са крвавог западног разбојишта.

ПОЗИВ

На основи одобрења Господина Министра Војног ФЂОБр. 18780 од 9. маја т. год., а према решењу Начелника Штаба Врховне Команде ОСБр. 11505. од 22. маја ове године при радионици Војне Железничке Инспекције на станици „Жонксион" примиће се двадесет младића — дечака српске народности, ван војне обавезе, за изучавање заната: браварског, стругарског, котларског и столарског. Поред изучавања заната они ће слушати и предавања на курсу за ученике — занатлије при Железничкој Школи.

Услови за пријем:

1. — да су телесно и умно здрави, што ће утврдити комисија коју одреди Начелник Свобраћајног Одељења Врх. Команде.

2. — да нису млађи од 14 ни старији од 18 година, што ће утврдити крштеницом или којим другим пуноважним исправама.

3. — да су писмени.

4. — да им ступање у радионицу Војне Железничке Инспекције одобре писмено: родитељи, стараоци или најближи рођаци.

Примљени ученици сматраће се као добровољци Команде Железничких и Војно Станичких Службеника и од припадежности имаће: стан, храну, одело и новчану помоћ од 1 драхме дневно по решењу Министарства Грађевине М.Д.Бр. 4799. од 29. марта 1917. год.

Пријаве треба послати непосредно Војно Железничкој Инспекцији у Солуну најкаље до 20. јуна т. год. а пријављени да се јаве лично на дан 22. јуна т. г. Шефу Војне Железничке Инспекције на солунској железничкој станици „С. О." ртди лекарског прегледа и избора.

Из канцеларије штаба Свобраћајног Одељења Врх. Команде 25. маја 1918. г. ОСБр. 11505.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Вдад. М. Анђелковић.

БР. 149. УТОРАК, 29 МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 29. маја

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром растерали непријатељско одељење пешадије, које је у области Кравице покушало да се приближи нашим рововима.

Солун, 29. маја

Француски званичан извештај. — Јутрос у зору, излазећи из својих ровова, француске јединице пошле су на јуриш на непријатељске линије у прекопу Камиље. После врло сјајних борби, разбивши све отпоре непријатеља, са јединим несрањеним налетом, ове трупе, одбацујући непријатељске посаде, заузеле су утврђене висове, који са 2150 м. висине, доминирају великим долинама Деволна и Шкумбе. И ако је терен био особито тежак, брдо Ленна (2137 м.) заузето је истим полетом. Села: Стрелци, Салс и Попчишти пала су нам у руке као и знатан ратни плен. Наше победоносне трупе запленише су три топа, више митраљеза, муниција слагалишта и магацине с храном.

У овом првом наступању заробили смо 192 непријатељска војника међу којима 3 официра.

Суседујући активно у овој операцији и гађајући из митраљеза са мале висине непријатељску пешадију и артилерију, наша авијација, која нас је стално и тачно извештавала о покретима непријатеља, засула је експлозивом непријатељске логоре у пределу Качела, у којима је проузроковала штету и изазвала знатне пожаре. Постигнути су сви објекти.

Сем тога, на сектору Доброг Поља, после врло жестоке артилеријске припреме и бацача мина, јединo јуришно непријатељско одељење покушало је да заузме један српски положај. Храбри браниоци тога положаја, својим дивним отпором, потпуно су одбили непријатеља наневши му велике губитке. На осталом фронту савезничка артилерија дејствовала је узнемиравајућим и прецизним гађањем и изазвала експлозију у непријатељским муниционским слагалиштима и код двеју непријатељских батерија. С друге стране, савезничке авијације успешно су бомбардовале Какарео—Топољани—Михор—Тумница.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 29. маја

Званичан извештај од 15 часова. — Немачка офанзива настављена је јуче у вече и у току ноћи са истом упорношћу. На француском левом крилу, жестоки напади непријатеља, поновљени у неколико махова, одбијени су нашом ватром и нашим противнападима. Курселет је неколико пута прелазио из руку у руке и коначно је остао у рукама Француза. На десном крилу, Французи су се одржали јужно и источно од Вила, око којега се води огорчена борба.

Французи су заробили преко 500 војника у разним акцијама.

У центру, Немци су хтели да пробаре своје напредовање увођењем у борбу нове снаге; успели су да дођу до јужних улаза Кивили а, шуме Ресон сир Мац и до висоравни Пеленглиза. Источније, борба је настављена у шуми Таекур. Према јекногласним исказима заробљеника досада је битка стала нападачке јединице огромних губитака.

Северно од Рамса, доста жива артилериска борба. Французи су проширали своје јучерашње појединачне успехе источно од От Преја и заробили 160 војника.

Између Урка и Марне, Французи су одбили више немачких напада. Источно од Вена, настављајући своје напредовање у пределу Бисвара, француско-америчке трупе задобиле су терена

попевши на 150 број заробљеника и на 30 број заплењених митраљеза.

Амерички званичан извештај. — Северо-западно од Шато Тијерија, непријатељ је после артиљеријске припреме предузимао жестоке нападе у току ноћи на фронту од две миље.

Сви су ови напади одбијени са великим губитцима по нападача, који није успео да допре до наших линија ни на једној тачки.

Званичан извештај од 23 часа. — У току другог дана офансиве, Немци су се трудили да својим снажним нападима, поткрепљиваним стално новим снагама, напредују у правцу Естре Сен Дени и Рибкура. Француске трупе извршиле су са изврсношћу свој задатак отпора. Немци су успели, својим узастопним јуришима и по цену тешких губитака, да продру и заузму, једно за другим, села Мери, Белоа и Сен Мор.

Висораван Белоа била је позорница херојских борби; јужно од Ресон сир Мац, Немци су продрли у Маркеглиз а источније борба се наставља јужно од Еленкура. На десном француском крилу, Немци су успели да уђу у шуму Тијекура. На левом француском крилу, између Курседа и Рибкура, Французи су разбили немачке нападе и задржали своје положаје. Источно од Оазе, немачки покушаји да поврате Ле Пор пропао је.

Лондон, 29. маја

Званичан извештај, — Јуче смо извршили успешан препад на један немачки положај у сектору северо источно од Бетина. Пред вече одбили смо један немачки покушај препада на наше положаје у шуми Авелин.

Доцнији извештај. — Сем извесне артиљеријске обостране активности на разним секторима, у току 27. маја, ништа важно. Наша авијација, кооперишући са француском авијацијом на борбеном фронту Мондидје—Ноајон, летела је преко целога дана, од зоре до у ноћ, бомбардујући непријатељске аеродроме, узнемиравајући непријатељске трупе и заустављајући њихово наступање. Наша авијација за гоњење, штитећи нашу авијацију за борбу, допринела је да ова последња постигне све своје објекте, нарочито: аеродром близу Роа, где су запаљени немачки аероплани који су били готови да полете, једно муниционо склагалиште код Мондидје у коме је избио пожар, спровођи артиљеријске и железничког материјала код Бонина, трактора код Љања и Атенвилера; наша авијација за борбу нападала је тако исто и непријатељске трупе на положају као и оне у покрету у позадини, тукући их из митраљеза.

На британском фронту активност непријатељске авијатике била је минимална, али су наши аеропани извршили многа осматрања за артиљерију као и многе извиђачке експедиције. Такође бомбардовали су разне објекте и узимали фотографије. Један од наших апарата принудио је један немачки апарат са два седишта да се спусти у аеродром наших аероплана. Сем тога, оборили смо још 14 немачких аероплана који су пали оштећени. Оборен је у пламену један непријатељски стални балон, а четири наша авијона недостају.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 29. маја

Званичан извештај. — Повремена артиљеријска ватра између Тонале и доње Бренте и на доњој Пјави.

Јача непријатељска оделења покушала су да се изненадно приближе нашим положајима у Вал Лагарина, у Вал Арси, у угњу језера и у сектору Спинунчина. Одбијена су од стране наших предстража. Наше и енглеске патроле обишле су на разним секторима планинског фронта непријатељске извиђачке, запленивши материјала и оружја у једном препаду који су извршиле на Кол дел Орсо.

Наши аеропани бацили су 4 тоне експлозива на склагалишта и непријатељске раскрснице путева. У ваздушним борбама оборили смо пет непријатељских аероплана.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — „Тајмс" јавља, да су г. Балфур, министар спољних послова, и посланик Шведске у Лондону потписали уговор између Савезника и Шведске о употреби шведских лађа.

Лондон. — Британски царски ратни кабинет састаће се ускоро да проучава важна ратна и економска питања после рата. — Учествоваће представници колонија и Индије.

—

Цирих. — Из Букурешта јављају, да су парламентарни избори у Румунији завршени. Партија Маргиломана је добила већину. Јонескова и Братианова група нису гласале.

—

Париз. — Потпуковник Русе пише у листу „Либерте", да се америчка кооперација развија брзо и сјајно. То почиње да изазива тежак утисак код духова у Немачкој. У толико више, што су амерички извори организовани тако, да дају 200.000 месечно.

—

Цирих. — „Франкфуртер Цајтунг" признаје, да је садањем паду немачке марке узрок неостварење нада на војне успехе.

ЈУГОСЛОВЕНСКИ ПОКРЕТ

Цирах. — Као што је било већ јављено, отишла је једна депутација Корушких Немаца да протестује код цара Карла против идеје о југословенској држави. Њу је цар Карло умирио, изјавивши да ће спречити сваки покушај који иде на распарчавање монархије. Као први одговор на ову Карлову претњу, на једном збору у околини Љубљане Корошец је држао говор, а потом је изгласана једнодушно резолуција у којој, помињући изјављују: „У националној борби не знамо за повлачење. Кунемо се, да ћемо неустрашиво издржати у борби за националну државу до победе идеје о самоопредељењу народа."

Хрватски и српски представници на збору изазвали су неописано одушевљење међу присутнима изјавом, да никада неће оставити Словенце саме. У једној нарочној седници, којој су присуствовали представници свих словеначких странака, одлучено је да се заједнички ради на народном покрету. Идеја, да се од цара затражи аудијенција, одбачена је једнодушно од свих странака.

Цирах. — „Наје Фраје Пресе" најжучније напада Словене зато што се свуда добровољно јављају и ступају у редове војске Споразума противу централних сила.

Цирих. — У једном апелу на бечко грађанство председник бечке општине позиваће све Немце, да устану противу Словена, који руше монархију.

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

Париз. — Дописник „Хавасове Агенције" шаље са француског фронта:

„Немци не смеју да се заваравају са неколико брзих успеха, које су постигли. Не могу они да верују, да су уништили снагу и вољу савезничких војска, ако су потисли неколико наших дивизија, које су се бориле у размери 1 : 6. Наша снага остала је нетакнута. Немци добро знају, да ми располажемо са више милиона људи, са целим армијама за маневрисање, које су састављене од првокласних војника одличнога морала. Немци ће једном морати да се сукобе са овим трупама. Ми смо у почетку употребили веома слабе ефективе против немачких маса. То нам је омогућило, да сада располажемо са огромним резервама, који ћемо употребити у најзгоднијем за нас моменту. Непријатељ је изабрао терен за офанзиву, али ми немо изабрати терен за битку, у којој ће се решити судбина Немачке.

Немамо никаквог разлога да се узнемиравамо. Сада смо у првој фази велике битке, за коју би Немци, а и ми, хтели да буде одлучна. Разумљиво је, дакле, зашто се наша команда не жури. Садашњи је моменат озбиљан. Сачувајмо своју хладнокрвност као у почетку рата и поверимо се нашим генералима и војницима, у чијим је рукама судбина земље. У њих, њихово знање и њихово јунаштво треба да имамо највеће поверење, јер су то исти генерали и војници са Марне, Изера и Вердена.

Париз. — Ерве пише у „Виктоар у:"

„У отвореном пољу наши су војници бољи од немачких, као што ће се ускоро и видети. Нисмо више у времену Шарперо-а, кад је непријатељ, поред огромне бројне надмоћности, био надмоћнији и у артилерији свију калибра и у муницији.

Истина, Немци и данас располажу са огромним материјалом, али располажемо и ми; они имају одличну лаку артилерију, али имамо и ми свој 75, који ће је уништити; имају добру тешку артилерију, али ни наша није лошија; имају отровне гасове, имамо их и ми; имају тенкове, имамо их и ми; имају аероплане, али не у толиком броју колико ми и наши савезници; имају железница. На терену где ће се развити нова Марнска битка и ми располажемо са великим бројем железница. Поред тога имамо куд и камо више камиона него ли Немци. Немци имају Хиденбурга и Лудендорфа ми Фоша и Петена. Оставимо Фоша на миру, да припреми достојан одговор Хинденбургу.

Париз. — Један заробљеник из седме немачке дивизије, који је учествовао у последњим операцијама, као је сведочу најаву о губитцима његовог пука: официра 60, подофицира 150, војника 1000. Из тога се може да закључи колики су губитци били у целој дивизији, која је повучена после 24 сата из борбе. Заробљеник изјављује, да је већина дивизија у првим борбеним линијама имала губитке, који су приближни овим.

Париз. — Листови пишу: Нема више изненађења, Немци трпе највеће жртве. У центру слабо напредовање. „Пти Паризијен" пише: Сада Немци ништа неће учинити.

„Журнал" вели: напредовали су свега 6 км.

„Ико де Пари" пише: Фон Хитзјер напада са 19 дивизија. Ветар враћа гас на њине трупе. Клемансо изјављује потпуно задовољство.

САВЕЗНИЧКА НАДМОЋНОСТ У АВИЈАТИЦИ

Лондон. — Војни критичар радиографске агенције јавља:

„Рад савезничких ваздушних снага у току ове битке, која се води од 8. марта ове године, поред тога што обележава најкарактеристичнију фазу сукоба, показује неоспорну надмоћност савезничких авијатичара над Немцима. У априлу месецу постигнути су знатни успеси, а у мају је такође постигнут одличан резултат.

У овом периоду извршени су многобројни напади у самој Немачкој.

Енглеска авијација извршила је 19 експедиција на велику даљину и бомбардовала је варошн Келн, Кобленц, Карлсруе, Сарбрикен, Манхајм (3 пута) и Картауз (3 пута), као и многа друга места од мање значаја.

Железничка станица Мец—Саблон бомбардована је осам пута, тако исто и железничка станица и индустријски центар Тионвил.

Многе од ових варошн нападнуте су биле по два пута за 24 часа, т. ј. један пут преко дана и један пут преко ноћи.

СТАЊЕ У РУСИЈИ

Лондон. — Бивши министар спољних послова револуционарне Русије, г. Терешченко, послао је из Христијаније Бурцеву једно писмо, у коме је јасно изложена ситуација Русије. Између осталога г. Терешченко вели: „Ја тврдим, да је узалуд радити са максималистима. Они неће створити никакву војску. Препорођај Русије није могућ све дотле док су на управи немањској интернационалисти. Русија и остали свет имају два непријатеља: максималисте и Немце."

Берн. — Због великих побуна у Русији противу максималиста Љењин је наредио мобилизацију дванаест класа резервиста.

Цирих. — Немачки листови са великом узнемиреношћу посматрају ситуацију на источном фронту и отворено говоре о непријатељским тежњама Русије према Немачкој.

Париз. — Групе угледних представника разних социјалистичких и републиканских странака, упутиле су апел на владе Споразума, молећи их да не напусте Русију у овим критичним часовима, када се решава судбина целога човечанства.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Вдн. М. Анђелковић.

БР. 150. СРЕДА 30. МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 30. маја

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром растерали једно одељење непријатељске пешадије које се у области Кравице приближавало нашим роговима.

Солун, 30. маја

Француски званичан извештај. — Француске трупе наставиле су сјајно своје победоносне операције у планинама северно од долине Деволиа, кроз веома кршевит предео, чији сам природни састав представља један низ врло озбиљних препрека. Наше трупе разбиле су огорчени отпор непријатељских трупа, на који су наилазиле на сваком кораку. Свака јаруга, свака коса морала се освајати у борби, а многи положаји освојени су тек после више борби прса у прса.

Заузели смо села Моглица, Малик, Кучака, Стрелце и Салс. Наши војници прешли су преко важних висова Гурибарди и Мали Габровец, к. 2150, чији су врхови покривени снегом, и настављају под борбом своје напредовање, борећи се са непријатељем и са природом. Број до сада избројаних заробљеника износи 225 Аустријанаца од којих 3 официра а заплењено је 2 хаубице од 105, 8 топова од 75 са врло богатом муницијом; неки од ових топова одмах су окренути противу непријатеља и тиме појачана наша брдска артилерија.

Запленили смо од Аустријанаца такође десетину митраљеза, знатан ратни материјал, магацине хране, муниције и богат разни плен.

Наша неуморна авијација није престајала бомбардовати и тући из митраљеза непријатељске организације, трупе, батерије, спроводе, судељујући на тај начин у нашем победоносном наступању.

Испитани заробљеници не крију заиндивајући страх који су осетили према нашим јуришним колонама, изненађени, прво, хрпоршћу, издржљивошћу и брзином наступања, а затим околношћу што су побеђени у једном пределу где су мислили да их нико не може истерати, услед самог терена и због тога што су држали чврсто све продоре.

На осталом фронту жестока артилеријска активност, поглавито Хуникинту, Срка и Дојранском језеру. Одбили смо јеким јуришно бугарско одељење које је покушало, после жестоке артилеријске припреме, да заузме наше положаје близу Хуникинта; одељење је претрпело веома велике губитке у жестокој борби прса у прса.

У пределу Доброг Поља непријатељске патроле покушале су да се приближе нашим положајима, али су растурене нашом пешадиском ватром и принуђене да се одмах врате у своје положаје.

Енглеска авијација успешно је бомбардовала железничку станицу Цестово и биваке у пределу Демир Хисара, на које је објекте бацила прилачан број бомби, које су се распрсле у сред самих непријатељских организација.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 30. маја

Званичан извештај од 15 часова. — Није ухваћен.

Званичан извештај од 23 часа. — Битка је данас настављена.....

Данас су Французи извршили после подне противнапад на фронту од 12 км., између Рибкура и Сен Мора. У пркос огорченом отпору Немаца, Французи су допрли до јужних улаза у Ле Фретоа близу виса који се налази између Курсела и Мортмера и помакли су своје линије још за 2 км. источно од Мери-а. Французи су такође повратили Белоа, шуму Ванлис и допрли до јужних улаза у Сен Мор. Немци су претрпели тешке губитке и оставили у рукама Француза преко хиљаду заробљеника и више топова.

У центру, Немци, који су успели да напредују јужно од пољског добра Делож и Антеј, одбачени су с ону страну ових тачака нападима француских трупа, које су оперисале истовремено са суседним трупама.

На десном крилу, Немци су се трудили, појачавајући свој притисак, да се дохвате долине Маце. Одбили смо све непријатељске жестоке нападе извршене против Шевенкура.

Немци су успели да продру у Машмон и Бетанкур, око којих се води огорчена борба.

Јужно од Уркa америчке трупе заузеле су јутрос на сјајан начин шуму Ле Бело и заробили 300 војника.

Лондон, 30. маја

Званичан извештај. — Ноћас смо предузели другу јаку леталну операцију која се завршила потпуним успехом. Ову операцију извршиле су аустралијанске трупе у близини Марленкура и помакле нашу линију око пола миле по дубини на фронту од преко једне и по миље, заробивши 233 војника и запленивши 31 митраљез и један роповски мерзер.

У току ноћи извршили смо северо-западно од Марленкура, јужно од Скарпе и источно од шуме Непа препаде, који су успехом крунисани и у којима смо заробили више заробљеника, два митраљеза и нанели непријатељу велике губитке.

Непријатељ је вршио препад на један наш положај у шуми Авели; један наш војник недостаје.

Непријатељска артилерија дејствовала је у току ноћи врлима са загушљивим гасовима западно од Ланса.

Доцнији извештај. — Број заробљених у току успешних операција, које смо ноћас извршили јужно од Марленкура, износи 298 међу којима 5 официра.

Иначе ништа важно.

И поред облачног времена, на борбеном фронту у Француској, наши авијатичари радили су од ране зоре до касно у ноћ, бацивши 8 тона бомби на трупе и непријатељске спроводе, на муниција складишта, на батерије и ровове. Примећени су добри погоци на железничкој станици Роа сир Мац и на прикупљања непријатељске пешадије у троуглу Монхидие, Рискебург и Роа. Наши апарати летећи на малој висини напали су на митраљеза све објекте, на које су уз пут наилазили позади непријатељске борбене линије. У овом сектору оборили смо шест непријатељских аероплана а седам других оборили смо ван наше контроле, изгубивши свега пет наших апарата.

На британском фронту није било ваздушне активности. Један немачки апарат оборен је а други један пао је ван наше контроле. Изгубили смо два апарата. У току ноћи 28 и 29. маја бацили смо 7 тона бомби на Камбре и Бапом. Сви су се наши апарати за ноћно бомбардовање вратили неоштећени.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 30. маја

Званичан извештај. Између Вал Арса и Вал Астика и на доњој Пјави непријатељска артилерија покушала је у више махова да предузме и развије активност ограниченог бомбардовања. Наша артилерија снажно и успешно је противтукла непријатељске батерије.

Код Монте Корно (Вал Арса) у долини Френцела и код Кортелаца непријатељска пешадија узалуд је покушавала да врши препаде.

Источно од Капозиле наше патроле одбиле су непријатељску посаду предњих линија запленивши један митраљез, два роповска мерзера, оружје и ратног материјала.

У ваздушним борбама оборено је пет непријатељских аероплана.

ИЗРАЗ ВЕРЕ И МОЛИТВЕ ВОЈНИКА У РОВУ

Ваздух неба, црква ми је;
Китна брда, плодна поља и долине, олтар су ми;
Сунце, месец, безброј звезда, свеће су ми и кандила;
Мирис цвећа росна и растиња плодоносна, тамјан су ми;
Кишне капље, бистри извор и потоци, водица су мени.
А молитве израз Творцу света, у том Храму високе —
Оличењу постојања бића Божјег:
Јесте моја савест чиста,
Жртвујући живот свој за слободу своје миле домовине.
То је символ праве вере моје и
Науке чисте самог Христа:
Љуби ближњег као себе;
Чини добро, зло не чини и
Заштити од злотвора род свој мили. —
Таква права вера моја у рају ми души место спрема,
И када би свију људи опште била:
Сви би људи, и овога и онога света, срећни били.

Положај 1918. г. Б-ј-ћ.

ЈУГОСЛОВЕНСКИ ПОКРЕТ

Цирих. — „Лајпцигер Најесте Нахрихтен" кажу да се југословенски покрет шири нечувено брзо и да постаје страшан и опасан. Агитација узима карактер опасан по државу. Покрет је за Споразум — каже лист — и у листовима Споразума могу да се читају говори цензурисани у Аустрији и Угарској. Затим лист цитира интерпелацију, коју је хрватски посланик Хрвој поднео у хрватском парламенту против бугарских свирепстава у српским земљама окупираним од Бугара. Што је најинтересантније у томе — кажу „Лајпцигер Најесте Нахрихтен" — то је, да се тај посланик дрско усудио да о томе поведе реч и да напада бугарског краља као туђинца, оног истог дана, кад је цар Карло отпутовао у посету у Софију. Али за овај лист још тежа ствар од саме интерпелације је чињеница, што се интерпелација могла слободно развити, а да чланови хрватске владе, са самим баном на челу, нису се томе ни мало противили. То доказује колико је у својој души та влада србофилска.

Немачка неће да се мења у ствари монархије — закључује исти лист — али у интересу је четворног савеза, да влада не дозволи овакве инциденте. Хтели бисмо да цар Карло са лепих речи пређе на дела.

ИЗЛОЖБА ЖЕНСКИХ СРПСКИХ РАДОВА У РИМУ

Италијанске новине „Пиколо", „Трибуна" од 27. маја ове године и друге, пишу са признањем о изложби женских српских радова, изложених у дворани Личеа у Риму, 26. маја ове године.

Том приликом госпођа Делфа Иванић у присуству великога броја италијанске и српске публике, говорила је са убеђењем о српској жени, постигнувши успех и одобравања присутних. Затим је председница уметничкога одељења, уважена италијанска госпођа Амалија Беса представила присутнима одбор наших госпођа, са председницом госпођом Тодоровићком, које су изложбу и отвориле.

Публика се дивила разноликости женских радова израђених са великим разумевањем и финим укусом. Особиту пажњу скренула је на се хармонија наших живих боја бачених на радове обилатом руком, па ипак без претераности.

У овој изложби на особити начин истакли су се радови госпође Марије кћери господина потпуковника А. Митровића из Београда. Њени везови рађени су прецизно, сигурном руком, пуни су живих сменових боја у складу изведених. Госпођица Лукач из Земуна и госпођица Пешић из Београда, такође сретно су успеле. Госпођа Бо дин из Београда може да се поноси својом богатом збирком народних радова из Старе Србије и Македоније; госпођица Стаиојевићева и госпођа Србијанац својом модерношћу укусно изведеном на радовима, и друге... Овај лепи успех наших вредних жена у престоници Италије, колевци лепих уметности, заиста можемо да убројимо у опште народне наше успехе на страни. Пажња италијанске публике и штампе прећа тим нашим радовима, у које је нама жена унела свој уметнички осећај и укус, нови је доказ искрених симпатија Италијана за све што је наше.

Сем великога моралнога успеха и материјални је успех знатан. Одређен је за једну племениту сврху, да се помогне интернираним и заробљеним Србима. Одбор је и до сада потпуно одговорио своме циљу. Код Италијана, који су се и у овој прилици одликовали и задужили нас, сакупио је знатне прилоге. С тим средствима већ раније отпочето је слање пакета у Србију и Србима у ропству. Захваљујемо вредноме одбору и осталим господјама у жељи да не сустану на овако племените раду.

И. Ђ.

ПОДЛИСТАК

РАЊЕНИЦИ

Са Љумнице... Грци... Лица са познатим изразом узбуђења од опробане славе на пољу части... Ступали су мушки, са високо изнигнутом главом, са пуно свести о важности овога, што су пре два дана учинили... Физички болови као да су се стишали за часак пред овим величанственим сјајем горделости и среће... Пролажаху један по један поред нас двојице српских официра, мене и једног мог пријатеља, поред једне старе Јеврејке, која их је пратила сузним очима, поред петорице дечака, који бацише своје игре и дотрчаше ка станици да виде јунаке, људе који су видели смрт, а који су ево дошли да јаве да она није баш тако страшна и да је живот ипак лепши од ње; поред неколицине француских војника, који су их посматрали ћутке, али са интересовањем, и поред двојице српских инвалида, који су их пратили усхићеним погледима, а у очима којих се огледао исти онај сјај као и код ових ратника... Кашљави, поцепани, нешто заморени од далеког путовања, рањеници пролажаху поред нас, који у овај мах једини сачињавасмо „публику"... Пели су се у аутомобиле и срећни и задовољни одвозили се у болнице, где су их чекали нега, одмор и борба са физичким боловима, који су тако невезбежни а који се сада тако мукло притајише... Ка камијонима изађоше грчки рањени официри измешани са рањеним француским орловима-зуавима, који су својом појавом чинили изванредан утисак. Били су више весели, него горди, природни и искрени себи са својим иначним псовкама и узвицима...

Спазивши нас, Србе, ови Зуави, мала деца а добри јунаци, повикаше. „Vive la Serbie!" Њима се придружише и неколико грчких рањеника, те тако се створи једна мала манифестација у част Србије. Дирљиво је било гледати ова узбуђена лица француских и грчких рањеника, који су на овакав прост али срдачан начин хтели да испоље своје поштовање према Србима, чије су им патње и јунаштво били познати. Овим својим акламовањем Србије хтели су још да кажу, да су се они борили за Србију као је њиховом срцу она драга, да Срби имају пријатеља и да не треба да очајавају, већ да имају вере у боље дане....

Пријатно изненађени, захвалисмо се на исти начин, викнувши: „Vive la France!"

Тада један рањени грчки потпоручник рече, обративши се нама на француском језику:

— Колеге! Ово је тек почетак онога, што имају Бугари за њихова издајства да испаштају. Ми, Грци, сада враћамо дуг Србији за девет стотринаесту. Ми смо потпуно схватили опасност, која нам прети од Бугара. Дамоклов мач поникао али сигурно пада на њихове главе! Ми, Грци и Срби, мораћемо до краја да потражимо задовољење својих погажених права, која вапију за најљућом осветом! Пре свега и изнад свега — част. И у то име ја кличем — част нашим моћним и племенитим савезницима, који се боре за част малих, али часних народа!.. Грчка је ушла у борбу. Ми смо показали Бугарима да хоћемо и да умемо да се са њима тучемо. Крв, коју смо пролили на Љумници, биће најбољи апел ка племенитом јелинском срцу да се сваки одазове дужности према отаџбини, која од данас постаје света! Са Љумнице се враћамо као победиоци. Враћамо се да залечимо ове наше ране како би поново могли суделовати у борби за слободу балканских народа. Живела наша храбра браћа Срби!..."

У одговор на ове његове речи Зуави и Грци поново повикаше: „Vive la Serbie!.."

....Сипала је киша, Јеврејка је брисала сузе, а наши инвалиди гледали су на ове људе, које нису разумели, али чије су саиптање осећали, што је се дало видети по оној раздрагености, са којом су пратили узвике рањених Зуава и Грка...

На фронту нашем, камо сам приспео јуче, влада велико одушевљење поводом победе, коју су однеле француске и грчке трупе на Љумници.

Маја 1918. год. Адам Р. Младеновић

БР. 151. ЧЕТВРТАК 31. МАЈА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 31. маја

Српски званичан извештај. — 30. маја јача артилериска ватра у пределу Ветреника и јужно од села Градешнице и јача активност наших патрола.

Солун, 31. маја

Француски званичан извештај. — Операције које француске трупе воде у Албанији настављају се без прекида са узастопним успесима. Између Шкумбе и Деволиа наша лака оделења ушла су у Кукри, Габрово и Синапренте. Држимо тачку Гопеш и пролаз код Деволиа. Јужно од Деволиа заузели смо у сјајној борби Фуштани. Свуда смо запленили слагалишта хране, муниције, материјала, које је непријатељ месецима прикупљао по цену највећих тешкоћа.

Задобили смо веома знатан плен нарочито у Синапренту, где смо запленили један милион пушчаних зрна, 1000 зрна 75 мм., знатну муницију сваке врсте; непријатељ није имао времена у свом бегству да овај материјал уништи. Број заробљеника износи данас 310 од којих 3 официра и 1 офиц. приправник. Артилериска оруђа заплењена износе 2 хаубице од 105, 8 топова од 75 мм. са својим запрегама и потпуним материјалом. Треба додати овоме и 12 митраљеза заплењених са њиховом муницијом и прибором.

На осталом фронту артилериске борбе, узнемиравања и разорна ватра; растерали смо непријатељске групе и избацили из строја две бугарске батерије.

Савезничке авијације биле су врло активне и бомбардовале авијатичке терене и непријатељске бивваке у пределу Ресна и Береза, којима су нанеле знатне штете.

У току ових операција наши авијатичари напали су непријатељске ескадриле за гоњење, које су покушале да се опупру, али су биле принуђене да се врате. У току многобројних ваздушних борби, које су вођене данас, британски авијатичари оборили су два непријатељска аероплана која су оштећени и вићени при паду у пламену изнад непријатељских линија.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 31. маја

Званичан извештај од 15 часова. — Није ухваћен:

Званичан извештај од 23 часа. — Између Мондидјеа и Оазе Немци су у току дана опет вршили притисак.

На левом француском крилу, сви немачки покушаји да поврате јуче изгубљени терен пропали су.

Французи су напредовали у пределу шуме Белоа и Сен Мора, заробивши још 400 војника и запленивши више топова и много митраљеза.

На фронту Сен Мор Антеј нема промене.

На десном француском крилу, Немци су поновили своје нападе на Мац. После вишe покушаја, који су их стали великих губитака, они су успели да пређу на јужну обалу и да продру у село Мелнкок и на висове Кроа—Рякар.

Источно од Оазе, француске трупе извршиле су прекључарашње ноћи повијање своје линије на линију Бајн—Траси ле Вал, западно од Напсела, под заштитом наших заштитних оделења која су маскирала покрет од непријатеља. У пре-

хелу От Бреа, наше су трупе одбиле један непријатељски напад и заробиле неколико војника.

Јужно од Ена, водиле су се огорчене борбе, често пута прса у прса, између реке и шуме Вилер Котере. Француске трупе дале су јак отпор непријатељским нападима; непријатељ је мало напредовао на висоравни западно од села Дамеје и Утри. Сви напори непријатеља на Анблени и Сен Пјер Егл пропали су.

Северно од Марне, француске трупе заузеле су Монтекур, шумицу северно од Елуа, и јужни део Бисијара.

Париз, 31. маја

Амерички званичан извештај. — Северозападно од Шато Тијерија, наше трупе, оперишући заједно са француским трупама, опет су побољшале своје положаје и нанеле непријатељу губитке у мртвима, заробљеника и запленљеном материјалу. Живља активност артилерије у Воевру и на фронту Марне. Наше трупе преше су Марну и вршиле су извиђања у непријатељском положајима.

Лондон, 31. маја

Званичан извештај. — У току ноћи одбили смо једно непријатељско јуришно оделење, које је напало на наше положаје у шуми Авелза. Извршили смо успешан препад на Боајел и заробили неколико војника. У току последње ноћи по времена јача активност непријатељске артилерије западно од Ланса.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 31. маја

Званичан извештај. — Дуж целог фронта активност артилерије ограничила се на местимично узнемиравајућу ватру.

Наше патроле нанеле су губитака непријатељским предстражама и његовим извиђачким оделењима јужно од Стелина у долини Пресена на Асолону, где су заробиле неколико војника и запленише оружја и материјала.

Одбили смо непријатељска оделења у долини Кончеј и у долини Лагарина.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Рим. — „Ђорнале д' Италија" јавља: После повратка Орланда и Сонина са конференције у Паризу, била је врло значајна министарска седница на којој се претресала унутарња и спољна политика Италије.

—

Штокхолм. — Шведска влада ставила је на расположење Америци и Споразуму бродове са 400.000 тона.

—

Лондон. — Лојд Џорџ на једном збору у Единбургу, говорећи у опште о ратним догађајима, казао је односно сумаренске акције следеће:

„Сад смо стигли у период када потапамо немачке сумарене брже него што их Немци могу саградити, и када градимо, ми и наши савезници, више трговачких лађа него што непријатељи могу потопити".

—

Женева. — Неуспех сумаренске акције постао је узрок несоге у одбору Рајхстага. Разочарење је веома велико од како се сазнало да је искрцано у Француску 40.000 војника само за месец мај.

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

Париз. — Битка се наставља са крајњом огорченошћу. Немци су се појачавали. Ангажовали су нове снаге, које смо задржали. На левом крилу претрпели су потпун неуспех. Биду пише у „Журналу": „Другога дана битке Немци су нешто мало напредовали у центру, док их на крилима потискујемо, што је од великог стратегиског значаја. И ово немачко напредовање корак по корак јесте рђава операција. Пре ове офансиве Немци су за два последња месеца били ангажовали више од 260 дивизија. Мајска офансива коштала их је још 53 дивизије. Са садашњом битком, Немци су увођили у борбу преко 330 дивизија. Напор је огроман, али није безграничан. Непријатељ игра са 100 дивизија. Није далеко моменат, када ће његове дивизије доћи до стања опасне замрености. А то ће бити у тренутку када ће се завршити формирање америчке војске, младе, снажне и нестрпљиве за борбу."

„Ом Лабр" вели: „Други дан је био сасвим повољан по нас са гледишта нашега главног циља: избацити из строја максимум непријатељеве снаге ангажовањем минимума наших ефектива."

Париз. — Листови од уторника у вече указују, да резултати Немаца нису сразмерни с ужасним губицима што су их претрпели.

„Либерте" пише: „Биланс јучерашњих огорчених борабa је: немачко напредовање на једноме делу, повлачење на другоме. Величанствено потискивање Немаца до Болеја и Марелиза јасно показује слабу чврстину њихове тактичке везе. У овоме је сигурност да Немци неће савладати нашу отпорност."

Париз. — Хавас јавља, да се битка води са жестином какве није било до сада. До овога момента напади и противнапади беспрекидно се нижу. Немачки су губитци и даље огромни. Вечерњи листови истичу, да дводневни немачки резултати не одговарају претрпљеним губитцима.

„Журнал де Дебa" вели: „Први циљ немачких напада, Компијењ, није постигнут. Напредовање на десној обали Оазе не може загрозити нашим положајима на супротној обали између Оазе и Ене. На другоме крају борбеног фронта, код Монидјеа, стање је остало непромењено."

„Тан" вели: „Били смо се повукли, но наши противнапади у центру показују решеност и храброст наших војника. Наша команда пушта Немце да употребљују своје снаге у веома скупим нападима, очекујући њим моменат када ће јој њихова заморсност допустити да ангажују своје резерве с изгледим на успех."

Лондон. — Борбе ових дана представљају наш успех. Французи се држе одлично, нарочито код Вија. Немачко напредовање се све више сужавало и били су успели да напредују пет миља у центру. Велики губитци нагнали су Немце, да употребе и резерве принца Рупрехта; то је од најзнатнијег значаја. Јасан је немачки циљ: приближавање Паризу. Немци морају одустати од тога циља или пристати на крајње жртве и исцрпљење.

КРИТИЧНО СТАЊЕ У АУСТРИЈИ

Рим. — Бечка „Нова Слободна Преса" напада Чехо-Словаке који су ступили као борци у савезничке армије.

Бечки председник општине изјавио је да Југословени и Чехо-Словаци траже распад Аустрије и позива Немце да бране монархију. Ове изјаве јасно показују да је стање у Аустрији веома критично.

Берн. — Побуњенички покрети појављују се у разним покрајинама Аустрије, нарочито у Штајерској, у Чешкој и у Доњој Аустрији. Било је крвавих сукоба између побуњеника и трупа послатих да угуше покрет.

Лондон. — Аустриске власти одлучиле су да свима средствима стану на пут агитацији, коју врше шефови појединих народности у самом срцу Двојне Монархије. Ово јасно показује да је време у Аустрији све веће и веће. Недавне изјаве Лансинга, америкапског министра иностраних дела, о потлаченим народима забрањена је у Аустрији, а телеграми из Беча упућени у Берлин уверавају да ће влада строго угушити сваки „револуционарни покрет".

Последњих дана много војника Словена пребегло је у италијанске линије.

ДРУГА БИТКА

Париз. — „Тан" у чланку под овим насловом, осврћући се на руско питање и на јапанску интервенцију, а да би поткрепио своје тврђење, да ситуација у Русији захтева данас брзу интервенцију, публикује писмо једног француског официра, који се пре неколико дана вратио из Русије. У писму се каже: „Ако се не покаже Русија, како да се спречи да се ова огромна зграда не сруши на страну Немачке? Пазимо на Финску, Естонију, Ливонију, Курландију, Литванију и Украјину. Ако ове земље осете да ми хоћемо да Русија и даље постоји, оклеваће да се баце у наручје централних сила. Иначе, за кратко време видећемо на француском фронту литванске, естонске и финске пукове, а можда и украјанске." „Тан" тражи брзу одлуку америчке дипломације, да би се питање јапанске интервенције привело крају. „Судбина светског конфликта — пише „Тан" — решава се на Истоку исто као и на Западу. Док се дискутује о сходности савезничке интервенције у Русији, ствар Савезника тамо гу-

би једну невидљиву битку, која би могла бити пресудна у овом рату. Треба делати по сваку цену."

ФОНК О СВОЈИМ ПОБЕДАМА

Чувени француски авијатичар Фонк, који је оборио 6. маја ове године три немачка аероплана за 20 минута, а у току дана шест, дао је једном од својих познаника ове интересантне податке о својим победама:

„Између мога првог и шестог одмора прошло је само 3 сата и 10 минута. За прва три аероплана, које сам оборио у првом лету, потрошио сам свега 22 метка, а за последња три аероплана 30 метака. Прва три оборио сам врло лако. Све се свршило у једном минуту. За последња три није требало више времена, али опасност је била озбиљнија. Био сам напао једну групу од девет апарата, који су маневрисали у ромбоиду. Размислих и рекох у себи, да се вођа групе налази или на челу или позади, а да остали морају бити или почетници или слаби пилоти. С тога, да бих успео у нападу, требало је победити апарат на челу ромбоида и апарат на репу. Прво нападнем овај последњи и са неколико метака био је готов; затим нападнем други један апарат коме се, изгледа, није свидео мој начин поступања, па сам и њега оборио. Потом највећом брзином пређем ромбоид, који је био већ изгубио геометријски облик и нападнем аероплан на челу, који сам оборио као и прва два. Свега неколико секунди за прва два и највише два до три минута за трећи апарат, и све је било готово. Ови успеси толико су ме били потресли да нисам знао да ли сам пет или шест апарата додао списку својих победа.

Обавестио сам се, чим сам се спустио на земљу, јер су потврде дошле са свих страна. Прва три аероплана оборени су над линијама, а друга три, мање од три километра, на непријатељском земљишту".

Фонк је најзад, да је у ствари оборио до сада 68 немачка апарата и сви су, сем једнога, пали у пламену.

БЛАГОДАРНОСТ

Атинска позоришна трупа директора Перикла Алипрандина давала је 15. марта ове године представу у корист српских ђака у Солуну, које издржава одбор Српске Школске Матице као српску ратну сирочад, и цео приход са те представе у суми од 1.518·25 драхми предала је Одбору Српске Школске Матице на употребу.

Господин Министар војни и овим путем изјављује своју топлу захвалност трупи Атинског позоришта директора Перикла Алипрандина на труду и заузимању као и обилатој помоћи нашој ратној сирочади.

Из канцеларије Економног одељења Министарства војног ЕГБр. 26.716, од 26. маја 1918. године, у Солуну.

ПАЖЊА ПУТНИЦИМА

Путницима који путују из Солуна за Крф или са Крфа за Солун, ставља се до знања да ће, почев од 1. јуна ове године, српски поштански аутомобили саобраћати само од Лерина преко Ерзека за Санти-Каранти и обратно.

За путовања између Солуна и Лерина и обратно службене путницима железнички возови и то: за официре бржи ноћни воз који полази из Солуна у 22·46 часова, а из Лерина у 23.30 часова. За цивилна лица службене мешовити воз који полази из Солуна ноћу у 0.20 часова, а из Лерина у 23.05 часова.

Карта за путовање од Лерина до Санти-Каранти или од Санти Каранти до Лерина стаје 60 драхми и може се купити на Крфу код Министарства Грађевина; а у Солуну код Аутомобилске Команде.

За путовање железницом путници морају имати све потребне исправе.

Из Канцеларије Поштанског Одсека пошт. телеграфског одељења Врховне Команде П.Бр. 16.098. 29. маја 1918. године у Солуну.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 152 ПЕТАК 1 ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 1. јуна

Српски званичан извештај. — Ноћас је једно наше одељење пешадије извршило успешан препад на непријатеља у области Доброг Поља, упавши у непријатељске ровове, и, пошто је непријатељу нанело губитке, вратило се у своје полазне ровове без губитака.

Солун 1. јуна

Француски званичан извештај. — Француске трупе организују заузети терен проширујући своје успехе северно и јужно од Девоља, заузевши косе планине Лесека и планине Тембета и досегнувши чак до планине Коњани.

Својим бриљантним појединачним акцијама које су се завршиле победама, Французи су задобили 71 новог заробљеника, што чини свега за четири дана борбе 10 топова, 15 митраљеза и око 400 заробљеника, међу којима четири официра, много хране, муниције и богат разноврсни ратни материјал.

На осталом фронту, разорно дејство наше артиљерије у лакту Црне, на сектору западно од Вардара, на Струми, које је онеспособило непријатељске батерије и наазвало експлозије у непријатељским слагалиштима.

У пределу Охридског језера. растерали смо својом ватром јаку непријатељску патролу која је покушала да се приближи нашим положајима. После живе борбе између грчких и бугарских патрола, бугарске су патроле потпуно разбијене и остављене су неколико заробљеника у рукамаших храбрих савезника.

Британска авијација била је веома активна и, кооперишући са француском авијацијом, извршила је многобројна бомбардовања на непријатељске логоре, железничке станице и организације.

Наредници Кост и Сон напали су у овим операцијама један велики непријатељски апарат са два седишта и оборили га.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 1. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — Између Монидјеа и Оазе, битка, која се води већ четири дана, наставља се истом жестином без знатније промене у ситуацији.

На левом крилу, Немци су извршили снажне противнападе у циљу да поврате терен који су заузеле француске трупе. Сем повећања својих иначе врло тешких губитака претрпљених у току дана, другог успеха нису имали.

У току ове сјајне операције Французи су заробили 1400 Немаца из четири разне дивизије и запленили више топова и много митраљеза.

У центру, непријатељ је поново узалудно покушавао да одбаци наше трупе на Арони, али су се његови напори сломили о непобедиви отпор француских трупа.

На десном крилу, после читавог низа узалудних и врло скупих јуриша, непријатељ је успео да пређе на јужну обалу Маца, на осам км. даљине од Конпијења. Немци су имали намеру да другог дана битке заузму Конпијењ.

Између Оазе и Ена, француске трупе су се повиле јужно од шуме Карипона. Немци су приметили ово повлачење тек после 24 часа од његовог извршења. Довољно је напоменути да је операција извршена без и најмање тешкоће.

Немци су напали између реке и северног угла шуме Вилер—Котере, у циљу да загрозе Конпијењу с бока. Борила се преко целог дана

врло јака борба. Немци су успели само да напредују мало на висоравни западно од Домјеа не могавши да заузму ни Анблени ни Сен Пјер Егл.

Тако, непријатељ је задржан на целом фронту.

С друге стране, офанзивни напор непријатеља знатно је ослабио.

Почиње се осећати дејство силних губитака које је непријатељ претрпео.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана Немци су извршили јак напад на фронту од Курсева до северно од Мериа. Узете под нашу ватру, трупе нападача нису могле да се приближе нашим рововима и морала су да се врате у своје полазне положаје пошто су претрпеле велике губитке.

Међу заплењеним материјалом у последњим француским нападима има 10 топова, од којих 4 тешка и велики број митраљеза.

Између Оазе и Ена, дан је прошао на миру.

Јужно од Ена Немци су наставили ханас у јутру своје наступање између Ена и Вилер Котере. Одбијени на већем делу фронта, успели су да продру у село Лаверсен. Потпуно су пропали сви покушаји непријатеља да изађе из Кеврија и да напредује западно од пољског добра Вертефеј (?). Непријатељ није обновио своје нападе после подне.

Северно од Корсна одбацили смо Немце из француских положаја у које су успели да привремено продру; васпоставили смо своје положаје у целости.

Доста јака артилериска борба у пределу Урка, према Шапла и Помрел.

На осталом фронту дан је прошао на миру.

У..... за бомбардовање бацили су на борбену зону 16 тона пројектила и 25 тона у току ноћи 30. и 31. маја. Бомбардована су непријатељски логори, спровоки, трупе у маршу позади фронта, као и села Ресон сир Мац, Рикбург, Орвије Сорел и предео Роа и Гињикура; праве ће је више пожара. У првој недељи месеца јуна, по новом, оборили смо 13 немачких аероплана нашом артилериском ватром.

Лондон, 31. маја

(Званично). — Авијација: 29. маја енглески аероплани суделовали су у француском противнападу извршеном на западном делу бојишта код Ноајона, образујући нарочите патроле за борбу са непријатељским аеропланима и бомбардујући снажно непријатељске ровове, артилеријске положаје и комуникације.

На истом сектору наши авијатичари, летећи веома ниско, отворили су жестоку митраљеску ватру на непријатељске трупе и спроводе. У овим операцијама оборили смо 10 непријатељских аероплана, а четири друга пала су ван наше контроле. Изгубили смо три аероплана. Оба аероплана, о којима је још јављено да се нису вратили, вратили су се данас.

Од почетка непријатељског напада, то јест од 27. маја па до сада, наше су ескадриле, кооперишући са француском авијацијом, бациле 21 тону бомби и имале 29 ваздушних победа.

Лондон, 1. јуна

Званичан извештај. — Јуче преко дана извршили смо препад југо источно од Араса који се завршио потпуним успехом. Нанели смо непријатељу великих губитака и запленили један рововски мерзер.

У току ноћи извршили смо неколико омањих локалних операција југо-западно од Мера и источно од језера Дикбина. На првом сектору помакли смо у напред нашу линију на малој раздаљини са мало губитака по наше трупе; заробили смо неколико војника. На другом сектору француске трупе побољшале су своје положаје у близини шуме Рађа и запленише 30 митраљеза.

Доцнији извештај. — У омањим операцијама које смо извршили последње ноћи у близини Мерна запленили смо 6 митраљеза и 1 рововски мерзер и заробили 40 војника.

Сем уобичајене артилериске активности, ништа важније на фронту.

Преко дана бацили смо 20 тона бомби. Најглавнији нападнути објекти ови су: раскрсница Дон, железничка пруга Куртре—Арманшјер, Шон, слагалишта у Бапому и докови у Бриџу.

Преко ноћи време није било погодно за летење.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 1. јуна

Званичан извештај. — Јача артилериска

повремена активност не сектору Тонале, на сектору Позине, Астика и између Бренте и Пиаве.

Рђаво време било је узрок те се активност ограничила на операције извиђача и авијатички рад.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Цирих. — Приликом прославе стогодишњице баварског устава, народни посланик Бауер казао је на једном митингу у Минхену: „Потребно је да се зна, да је Пруска постала проклетство за Немачку од дана када је узела власт у своје руке. Ове речи посланика Бауера изазвале су код присутне масе бурно одобравање.

Минхенски „Крајц-цајтунг" каже да су сви говорници тражили да се очува и још развије независност Баварске у свима правцима, а нарочито у политичком животу.

—

Лондон. — Министар Војни Сједињених Држава изјавио је, да је до сада послато у Француску преко 700.000 војника, што довољно показује колики је удео Сједињених Држава у рату. Нема сумње да ће овог месеца (по новом средњем јуна) бити један милион америчких војника у Француској.

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

Париз. — Овога часа отпочео је наш противнапад; досада задобијени резултати су добри, али је још боља вест која је стигла да смо на једном великом делу борбеног фронта предузели иницијативу, што улива велико поверење.

Листови нагласнавају да је наша јучерашња енергична акција у пределу Мерија изведена са неколико одабраних дивизија, поглавито са Сенегалцима.

У овој акцији успели смо да повратимо изгубљени терен за четири километра у дубини.

Париз. — Дописник „Хавасове Агенције" јавља с фронта, да је непријатељ узалуд покушавао да пробије свој клин према западу.

Француски противнапад је потпуно успео и ми смо повратили Белоа и јужне висове Сен Мора.

Наше трупе изненадиле су Немце, који су рачунали да су господари терена; они су се морали повући у нереду и одвести у галопу своје коње које су били довели да извуку један топ, изнет на прве линије после једног омањег успеха.

У овом жестоком и храбро изведеном противнападу заробили смо преко 1000 Немаца и показали да Французи нису ни најмање изгубили у свом полету. Немачки ленивци покривају терен у правом смислу речи.

САВЕЗНИЦИ СУ ГОСПОДАРИ ВАЗДУХА

— Оборено 518 немачких аероплана —

Лондон. — Тврђење немачке радиографске агенције да су Немци, приликом последње офансиве, били господари ваздуха, потпуно побијају званични прегледи и извештаји ратних дописника. Истина је, да је непријатељска авијатика за време битке код Шемен де Дама, у току једног кратког периода времена, могла маневрисати са релативном слободом, успех великог нагомилавања аероплана на једном месту и благодарећи првом изненађењу; али то је трајало врло мало. Заробљени Немци признају да су губитци њихове авијатике куд и камо већи од онога што су предвиђали. Из званичних извештаја за месец мај види се да је британска авијатика оборила 398 непријатељских авајона, да су 20 апарата оборили енглески топови против аероплана, а још 100 апарата пали су ван наше контроле. Овде треба напоменути да су се ваздушне борбе за 75 од сто водиле позади непријатељских линија.

Односно пустоша, коју наши аероплани чине у секторима позади непријатељских линија, дописник „Тајмса" пише: „Сваког дана имамо нове доказе о огромном успеху наше авијације. Немачке трупе, које су долазиле на фронт, добиле су биле наредбу, да најбрижљивије предузму све мере предострожности, да их не би наши аероплани опазили и напали. У једном писму, које је писао командир једне немачке чете на сектору Амела (Сома) стоји ово: „Овде је време депо, али због велике активности непријатељских аероплана нико не сме да помоли главу на поље."

Париз. — Један енглески ђенерал изјавио је Маршалу, дописнику „Еко де Пари" у Лондону: „Могућно је, да ће нам наша надмоћност у ваздуху омогућити спровођење оне нове тактике, чије се дејство осетило два пролећна дана у бици између Мондидјеа и Ноајона.

Биће нам од сада могућно, да потпуно изолујемо извесна одељења непријатељевих трупа која врше нападе и да их одсецамо од њихових комуникација, тако да ћемо успети да мењамо фронт читавих дивизија. У колико више расте наша надмоћност у ваздуху, у толико више се проширује делокруг акције ваздушних снага, тако, да се могу очекивати најсудоноснији резултати."

ПОДЛИСТАК

МИСЛИМ...

Данас су ми мисли тужне и немирне,
и кад фантазије лаки ветрић пирне
носи их са собом у прошлост далеку,
па ми зато сузе, к'о жар вреле, теку.

...Мислим како некад ја имадох нану
добру, нежну, увек к'о дан насмејану.
О, нежни пољупци и то време славно!
— Сад је немам више... умрла је давно.

...После мислим како ја имадох сновe,
што их младалачким сваки песник зове.
О, прекрасни снови и то време славно!
— Сад их немам више... нинчезли су давно.

...И све даље мислим и сетих се драге:
коса плава, свилна, очи врло благе;
о, дрхтаји, тежње и то време славно!
— Сада ни ње немам... У роству је давно.

...И последња мисʻо крвава ми сину:
имао сам малу, красну домовину;
о, лугови мили, и то време славно!
— И ње немам сада... изгубих је давно.

Под Соколом 1918. Душ. О. Лукић

?...

Сијаш ли, сунце, тамо где стрепе
Најнесрећнија срца на свету?
Јесу ли могли да их окрепе,
Да им ублаже судбу проклету,
Бол им бескрајни
Зраци ти сјајни?

Блистате л', звезде, у дивном сјају
Тамо где наши тужни без моћи
Једино за плач, молитве знају?
Наду ли ће им њихови доћи
Јесте л' им дале
Звездице мале?

Ветрићу лаки, отвори тамо,
Ал' им не носи уздаха бони',
Већ љубав нашу; реци да само
На њих мислимо, да су нам они
Вечито били
Драги и мили!

Р. П. Ћирић

ДРУГУ

— Који хоће да се жени —

Пружиће ти ваздa руку
И примити твоје цвеће,
Ал' те никад к'о Српкиња
Пољубити жарко неће!

Ваздa ће ти рећи да је
Рајски цвијет отргнут!
Јер никада на Руднику
Није раст'о лимун жути...

Чекају те много боље,
Та за тебе, друже, није;
Јер друго је ово сунце,
Друго ваше земље грање!

Чекај, друже, доба славно!
Од слободе шта је веће?...
Биће сврке, биће песме,
Биће љуби, биће среће!!

Крф, марта 1918. г. Д. М. Јевтовић-Полимац.

ЗАДЊИ ПОЗДРАВ

— са Голготе —

И последњи топ оџекну
И последњи тресак стане,
И последњи Витез јекну
И последњи шанац паде;

И последње локве крви,
И последње мртве главе,
Крунисаће крајњу међу
Српске Славе и Државе.....

Са крвавог неба Сунце
Своје задње зраке прати,
На Голготске Мученике,
Да их згреје и позлати.

Тад из крви Витез јекну,
Напрежући задњу снагу:
„Слушај Сунце..., поздрави ми,
Домовину моју драгу:

Ово није задњи празор,
Свију мука, ни страхоте,
Већ Ореол, над Венцима
Српске Славе и Голготе....

Прва зора мајског дана
Духове ће наше лиће,
И ми ћемо из гроба,
Роду своме опет сићи.

Задрхтаће још јекарец
Кршне горе на Балкану;
Срушиће се пожар пакла
У огњеном урагану.

И тада ће твоји зраци
Видет много мртвих глава,
Ал' тог дана Васкрснуће
Српска Слава и Држава!..."

О Васкрсу 1918.
Положај. Мир. Стефановић

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 153 СУБОТА, 2. ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 2. јуна

Српски званичан извештај. — 1. јуна слабија ватрена активност.

Солун 2. јуна

Француски званичан извештај. — У Албанији, Французи су, поред утврђивања заузетих положаја, проширили своје успехе и заузели Варвару једним изненадним нападом задобивши нових заробљеника.

На осталом фронту жестоко бомбардовање. Једно српско јуришно одељење упало је у непријатељске линије, натерало у бегство браниоце, затим уништило ручним бомбама и експлозивима заклоне и радове.

У пределу Вардара и Струме многобројни сукоби патрола, али сваки пут су наши савезници били победиоци и нанели губитака непријатељу.

Јака артилеријска активност с обе стране фронта. Наше батерије дејствовале су разорном ватром нарочито на непријатељске логоре и биваке северно од Битоља и на ампласмане непријатељских батерија у пределу Дојранског језера.

Савезничка авијација, настављајући уништавање војних објеката, напале су са мале висине и бомбардовале железничке станице, радове, логоре и биваке код Порња, Јавјана, Мајкстер, станице, Којунска и Серменлиска. Дејство бомбардовања могло се непосредно утврдити мрлавим димом који су избијали из запаљених складишта. Близу Порна један воз нападнут је из митраљеза.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 2. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи само ожиљи сукоби.

Французи су извршили ваше успешних препада у непријатељске линије северно од Гривена, у пределу Курселя, и заробили око 30 Немаца.

Французи су мало напредовали ка пољском кобру Делож.

Један непријатељски препад у пределу Антеја потпуно је пропао.

Између шуме Вилер Котере и Шато Тијери артилеријска борба настављена је живо преко ноћи.

Француске патроле заробиле су неколико војника у пределу Бисмара, источно од Ремса и Шампањи.

Званичан извештај од 23 часа. — Доста јака артилеријске борба у шуми Хангар јужно од Ена и у пределу између Вилер Котере и Шато Тијери.

Заплењени материјал 29. маја пребројан је; треба још додати 9 топова од којих 7 тешког калибра и 40 митраљеза.

Дан је прошао на миру на осталом фронту.

Лондон, 2. јуна

Званичан извештај. — У сектору Бајела француске патроле заробиле су 10 војника.

У току ноћи ништа важно.

31. маја облачно време спречило је рад у ваздуху, али, користећи се кратким размацима ведрије времена, наши аниљатичари извршили су осматрања за артилерију и многа патролна извиђања. Бацили су 9 тона бомби на пристаниште Зебриџ, на Армантјер и Комин и на војне објекте на француском борбеном сектору. Преко дана оборили смо 10 непријатељских аероплана а два натерали да се спусте ван наше контроле. Један од ових пао је у пламену. Изгубили смо пет апарата. Густа магла спречила је ноћно летење.

Доцнији извештај. — У току ноћи извршили смо успешне препаде у близини Невил Витаса и Живанши Ла Басе. Вођене су патролске борбе у

нашу корист југо-западно од Гавела и северо-западно од Мервила, у којима смо заробили више војника и запленили два митраљеза.

Данас рано у јутру један јак одред непријатеља извршио је напад на један од наших нових положаја југо-западно од Мервиса, али смо напад потпуно одбили. Заробили смо неколико војника.

Артиљериска активност у сектору Вилер Бретоне и у долини Скарпе.

Американски званичан извештај. — Данас у јутру амерички су авијатичари извршили свој први напад на немачке аеродроме. Извештај гласи: Последње ноћи, у среду, наши авијатичари бомбардовали су са добрим резултатима железничку станицу Домари Баронкур, северо-западно од Меца. Сви су се наши апарати вратили.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 2. јуна

Званичан извештај. — Јуче рано у јутру, после јаке и дуготрајне артиљериске припреме, непријатељ је покушао да пробије наше обрамбене положаје код Тонале извршивши својом пешадијом један страшан јуриш на врх Кади и на косу Монте Соло, у непосредној близини великог пута и северно и јужно од истог. Благодарећи чврстом отпору наших трупа непријатељски напет разбио се о наше предње линије. Доцније наша пешадија извршила је противнапад а страшна концентрична ватра наше артиљерије зауставила је непријатеља и затим га коначно одбила.

Напад је поново покушан северно од пута између 9 и 11 час. у ноће, али је опет разбијен нашом баражном ватром. Непријатељски губитци, нарочито губитни непријатељских појачања у позадини, били су врло тешки. Заробили смо 130 војника из 4 разна пука и запленили више митраљеза. На осталом фронту ништа важно. Оборили смо један непријатељски аероплан. Један наш дирижабл вршио је успешна бомбардовања и поред неповољног времена.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Вашингтон. — Према званичном извештају Поморског Савета, непријатељски сумарени потопили су у прошлом месецу свега 10 лађа, укупно 22.000 тона, док су поморске радионице за исти период спустиле у воду 26 нових лађа, укупно 130.000 тона. У току прве недеље месеца јуна (по новом) израђено је 24.230 тона, поред 7 лађа од челика и 7 од дрвета, што чини укупно за прву недељу овог месеца 75.470 тона.

—

Лондон. — Сер Ерик Геџ, први лорд адмиралитета, изјављује: „Од јануара потопили смо више сумарена него што су их Немци саграђивали. Остенде и Зебрић Немци не могу више да искористе као базу за сумарене и дестројере.

—

Лондон. — За три године рата транспортовано је 17 милиона војника на фронт и натраг, 2 милијона стоке и 37 милијона тона материјала. Поред тога, наша флота је спремна, да прими борбу са немачком флотом, али ова остаје и даље у Килу.

—

Париз. — Вилсон је послао ђенералу Першингу следећи телеграм: „Поводом годишњице вашег доласка у Француску шаљем најтоплије поздраве вама и храбрим борцима, који су се одликовали у последњим борбама. Изразите им моје жеље за будуће успехе."

Указом Његовог Краљевског Височанства Наследника Престола, од 31. овог месеца, уважена је оставка, коју је поднео Министар Војни, Ђенерал Божидар Терзић. За заступника Министра Војног истим указом постављен је Господин Стојан М. Протић, Министар Финансија, а Господин Ђенерал Терзић стављен је на расположење Краљевској Влади.

ПОЕНКАРЕ ВИЛСОНУ

Париз. — Поенкаре је телеграмом Вилсону изразио дивљење према јуначким подвизима америчких трупа. Савезници прелазе тешке тренутке врло брзо, јер Америка убрзава експедицију војске и увећава транспорте. Тиме ће се васпоста-

ватити равнотежа, која је пласком Русије била нарушена. Кад се то буде остварило, савезници ће заједнички претендовати на освету и мир, који ће осигурати правду и слободу свима народима.

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

Париз. — Утисак свих листова о операцијама јучерашњег дана задовољавајући је. „Ом Либр" констатује, да је досада трећи део немачког плана потпуно пропао. Немци сада завршавају ову велику битку неуспехом услед врло великих губитака. Ма да непријатељ има још резерви, Фош располаже једним доста знатним бројем јединица, и може очекивати са поверењем сваку евентуалност.

У „Журналу" Биду пише: „У оваквој офансиви, браниоцу се мора приписати победа, када се преко целог дана непријатељ задржи на истом месту."

„Еко де Пари" пише, да је непријатељ са око 30 дивизија платио своје врло мало напредовање за четири дана.

Париз. — „Ентрансижан" јавља, да су Немци на десном боку у њиови Вилер Котере нападали са 5 дивизија од којих су 2 биле свеже. Лист сматра као сигурно, да ће се ситуација северно од Компијења стабилизовати.

ОПШТИ УСТАНАК У УКРАЈИНИ

Цирих. — „Наје Цирихер Цајтунг" доноси из Петрограда:

„Устанак сељака и радника у Украјини шири се. Проглашено је опсадно стање у својој земљи. У Кијеву су бачена у ваздух слагалишта муниције; по свима улицама воде се борбе. Крајеви: Полтава, Керсон, Екатеринослав и Кривој Рог у побуњеничким су рукама. Немачка Врховна Команда одлучила је да у Украјину пошаље нове трупе.

СВЕТЛИ ПРИМЕРИ

ИВО ЋИПИКО:

НА ВЕТРЕНИКУ*)

Мајор Драгомир, командир јуришне чете, у дубокој ноћи на подожају, давао је, лично, последња наређења одређеним вођама; а у два сата по поноћи сва јуришна одељења беху спремна да крену према непријатељским рововима Источног Ветреника...

Иду раније утврђеним правцима, у колонама један по један, са десном и левом заштитом. Пред појединим одељењима предњаче вође. Газе опрезно, ћуте. Пролазе кроз отвор својих размакнутих жица. Упавши у шуму, вере се кроз дубове, обилазе стене и суве гране покидане са настрадалих дрвета. Неки од вођа повремено главу и тренутно застане, да потражи тачке раније запажене, на које треба у путу да наиђе. Неопажено дођоше до непријатељских препрека. За час задржаше дах. Ослушкују... Ниђе никога. Ни од куда жива гласа; само из даљине од некуда бруји и до њих допиру неодређени, ноћни гласови. Непријатељски ровови, у тишини без сенки, мртво леже. Над њима трепере звезде. А даље, од куда треба да се месец појави, назире се комад осветљењега неба. Вође са војницима приступише жицама. Одвојито, јасно, у тишини, чу се језив звук сеченога жељеза... Затим преко препрека неколико скокова један за другим.

Војници, спремни, бацајући бомбе, упадоше у дану запажене, познате им непријатељске ровове. У исти час, уз прасак бомби, полетеше пут неба једна за другом две ракете и, у висини, засијаше дневним зеленим бојама. Непријатељски стражари са објавница, бежећи, одговорише бацањем својих бомби. По рововима наста комешање, метеж... Из дубока мрака тражу се људске прилике и, бежећи, губе се негде позади... Чује се бахат тешких покуља, стрмоглави скокови преко стена и по неки овтрац, кратка реч...

Поднаредник Младен, одједном, срете се са два непријатељска војника у бегу. Навали на њих. Наста борба прса у прса. Младен боде где стигне. Под руком осећа како овтрица ножа дубоко у месо задире. Непријатељи, рањени, умакоше позади, иза високих стена.

Затим са непријатељских полажаја одједном заграја жестока пушчана ватра. У тој ватри непријатељски митраљез убрзано, сриште штекће...

Али јуришна одељења не устипају ни за

*) Овде је описана борба, која се водила 8. априла о. г. на Источном Ветренику.

стопу. Стоје ту, у освојеним рововима као укопани. А кад непријатељ побеже, пребирући се, ухватиће међу собом чврсту везу. Радници се прихватиће посла: затрпаваће пролаз непријатељске саобраћајнице која води у другу линију ровова, постављаће нове жице, везаће се нове саобраћајнице... и утврђоваће заузети ровови...

У посљу ноћ тешко пролази.

Месечева светлост неосетно појави се и паде на једну страну високе стене, идолски уобличене. Та висока стена над рововима немо стражари. Иза ње згоњан је заклон. Свежи ваздух заструји... Осећа се како над ровове прилази сван...

Одједном, уз прасак бомби, дивље, туђе „ура, ура!" нарушн започети посао. Наста једна очајна борба, у којој наизменце бомбе одјекују. Непријатељ је одбивен. Рад се журно наставља.

...Војника Радоја смртно рањена превија његов друг Милован. Друга два, на тешким рукама, што су до тога часа копале тврду земљу, износе та из рова. Преко рањеника на умору преплетају, крпчући, убојита непријатељска зрна и туку наше положаје и позадину.

...Свиће! Ноћ обасјана месечевом светлошћу, неопажено прелази у сиви сван. Један подмукли тренутак напад одбивен је без жртава. Али непријатељ једнако вреба, треба бити на опрезу.

Кад је свануло, згледаше се као у чуду... Од ноћас прошло је дуго, дуго време... Њихова лица, као стена сура, мирна су, прегором утучена. Око њих по рову леже од непријатеља у бежању одбачене, презрене ствари: пушке, фишеклије, маске, шињви и сила ручних бомби...

Над рововима повијају се лено прамови магле, осветљени сунчевим зрацима. У то са планине Ветреника, са Голога Била и Голе Руднне, сасу се на наше положаје жестока убрзана ватра свих топовских грла. Хаубична зрна пратискују ваздух и ломе кршну земљу. Војници скривени чекају да ватра мине... Тешко, убитачно време пратисло их... Један поднаредник оста на месту мртав.

...Потпоручник Милан стоји са неколико војника у заклоници иза високе стене. У мозгу му забијају на махове јасне мисли из живота; сину као искра и, за час, угасе се... Ово чекање смрти под топовском ватром, грће је од јуришне борбе. Ту, стоји као скривена, гоњена звер без одбране... Овде, бесвесно, грубо зрно, а не он, окреће му смртни час... Боље би било да је тај час у његовим рукама... Да прегарајући свој млади живот, убија хиљаду других младих живота; убијајући, у туђој крви, да погине... Колико је лепша од ове јазбинске, зверске борбе, борба прса у прса, када у очима сија нагонска воља одржања, а оружане руке неодољивом, мушком снагом траже да сломе, униште... Једно хаубично зрно паће тешко, мртво над ровове. Околна се земља потресе. Из рушевина извукоше два рањеника... Један онога часа издахну на рукама војника... Други, гледајући у мртва друга каза:

— Мене дакле дохвати!...

„Боже! Ово друго зрно што ће доћи, кога ли ће да убије?" — изби заједничка мисао. У њиховим мислима смрт и живот сливе се у једно!.. Ето, онај мртви друг, један час пре но што ће погинути, нешто им је казао... У тутњави нису га разумели... Ко зна што је пред смрт хтео да каже... И — свеједно је!... Од те смрти није се ништа изменило: један мање! А убојита зрна и даље прете... траже...

...Кад је ватра попустила, једно непријатељско одељење, из близа, убаци у ровове силу бомби. Потпоручник Милан истрча са војницима из заклона и прихвати борбу. Непријатељ је и овога пута одбивен.

Милана рањена превијају.

— Јуначки издржасмо! — каза он своме другу Јеадимиру.

— Ко зна, што нас још чека? — одговори Јеадимир.

— Само да памећу не померим — приметн један од поднаредника, и додаде: — За друго не марим!...

...А кад је сунце залазнло иза висова камените планине, тврдо и крвано, и последњи напад био је одбивен.

Борци тврде воље, одлучни, сачекаше и другу ноћ: сви ће редом, добровољно, изгинути да задрже освојене чврсте ровове!

И јунаци, у чекању смрти, издржаше.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 154. НЕДЕЉА, 3. ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 3. јуна

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром растерали три непријатељска одељења пешадије, која су у области Ветреника, Кравице и Трнове покушала да се приближе нашим роговима.

Солун 3. јуна

Француски званичан извештај. — Преко ноћи једна јача бугарска патрола покушала је препад на један предњи положај у пределу Струме, али је одбијена после сјајне борбе оставивши на терену једног официра и 10 војника мртвих. Према Мајаџагу непријатељ је претрпео исти неуспех; његова јуришна одељења, под заштитом жестоке артиљеријске ватре, пошла су у напад, али су одбијена пре него што су и дошла до наших ровова.

Врло јака артиљериска активност на целом фронту, нарочито у пределу Преспанског језера и у пределу Вардара. Савезничке артиљерије, у току ове борбе, дејствовале су узнемиравајућим гађањем на бугарске бивоке у позадини Срка ки Легена, ометале непријатељске радове код Зборског и растерале групе радничке као и непријатељске трупе, изненађене нашом ватром у моменту вршења смене.

Једна непријатељска батерија уништена је ватром наше тешке артиљерије и изазвана је експлозија у резервним муницијским слагалиштима те батерије која је тиме онеспособљена.

Близу Гуринчета, један француски авијатичар сукобио се са четири непријатељска моноплана, примио је борбу и оборио један непријатељски аероплан у пламену а друге натерао у бегство према непријатељским линијама. Енглески авијатичари бомбардовали су и запалили војне радове непријатеља код Сарисуакли и Петрича и магацине резервне хране. У овој операцији наши савезници принудали су један непријатељски аероплан да се нагло спусти ка Меленику.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 3. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — Преко ноћи коста јака обострана артиљериска активност између Монидиџеа и Оазе, северно од Ена, западно од Ремса и према Шампања и Блиња. Француске патроле, које су оперисале у Шампањи, заробиле су неколико војника.

Ноћ је прошла на миру на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Јужно од Ена, у једној локалној операцији Французи су одбацили Немце од Кевр Валсеря и заузеле то место. Французи су такође проширили терен источно од Мон Гобела. Заробили смо око 130 војника и запленили једну десетину митраљеза. Ништа важније на осталом фронту.

Париз, 3. јуна

Амерички званичан извештај. — Северозападно од Шато Тјерија жестока обострана артиљериска активност и пуцњава гасова преко дана. Ништа важно на осталом америчинском фронту.

Јуче су амерички авијатичари оборили два непријатељска апарата.

Лондон, 3. јуна

Званичан извештај. — Број заробљеника заробљених у нашој успешној операцији у току последње ноћи северно од Бетина износи 196; запленили смо више митраљеза. Као последица овога напада, наше трупе заузеле су непријатељске истакнуте линије на фронту од 2 миље и постигле све своје објекте.

У борби, о којој је било јављено јутрос на

се вози источно од шуме Њена, непријатељ је једним локалним нападом, под јаком бомбардовањем, успео да заузме три пања истакнута положаја западно од Вије Беркем.

Непријатељска артиљерија била је активна онога јутра источно од Араса и показала приличну активност после подне северно од Бетина.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 3 јун.

Званичан извештај. — Ватра непријатељске артиљерије, енергично противтучена нашом артиљеријом, појачала се јутрос у зору од Вал Лагарине ка мора.

На висоравни Азијаго, источно од Брента и на средњем току Пиаве ватрена активност узела је врло велику жестину и наставила се истом жестином.

У зони Тонале наше будне батерије гађале су непријатељску пешадију и спречале да обнови своје покушаје напада.

Преко дана у успешним акцијама наших патрола повели смо број заробљеника у пределу Тонале на 11 официра и 185 војника.

Ноћ Кавацукерска заробили смо 16 непријатељских војника и запленили оружја и материјала.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Рим. — Белгијска мисија, која је дошла да поздрави италијанску владу, примљена је са одушевљењем. Одржани су патриотски говори. Бисолати је подвукао непоколебљиву одлуку Савезника да воде рат „без милости и без поравнања, јер ће свако поравнање бити издаја". — Вивиерени, члан белгијског кабинета и председник социјалистичког међународног бироа, казао је: „Истрајмо, истрајмо и победићемо".

Москва. — У Русији има 150.000 Чехо Словака, који су дезертирали из аустријске војске.

Лондон. — Утврђено је, да Рупрехт има још свега 18 дивизија у резерви.

Наредбом Начелника Штаба Врховне Команде постављен је за Шефа Ратног Пресбироа Врховне Команде капетан I класе г. Тјешимир Старчевић.

ПОМЕН ЈУНАЦИМА

Данас је у цркви Св. Софије одржан свечан помен палим јунацима у јуначком бојуна Срка ди Легену. Чинодејствовао је Његово Високопреосвештенство Митрополит Солунски уз учешће многобројног свештенства. Помену су присуствовали представници свих савезничких војсака и грађанских власти, као и мноштво савезничких официра и грађана. Одржано је неколико говора у част и славу палих јунака, међу којима се нарочито истичу говори Митрополита Солунског, Протонотариоса, (Шефа Пресбироа) и једног пуковника.

СА РИМСКОГ КОНГРЕСА

Ратни Дневник је у своје време, пратећи рад конгреса потлачених народа у Риму, доносио белешке и извештаје са тога значајнога конгреса која тако јако интересује његове читаоце на фронту. Овом приликом доносимо формулисане у неколико тачака основе општег споразума међу народностима у Аустро-Угарској, као и италијанско-југословенског споразума напосе:

I

Општи споразум међу народностима у Аустро-Угарској

Представници народа потчињених силом или деспотске господарству Аустро-Угарске: Италијани, Пољаци, Румуни, Чехо Словаци и Југословени сложили су се у тражењу следећих начела за заједнички рад:

1. Сваки од тих народа проглашује своје право да сачини своје народно државно јединство или да га допуни, како би постигао своју пуну политичку и економску независност;

2. Сваки од тих народа гледа у Аустро-Угарској монархији оруђе немачког господарења и основну препреку остварењу својих тежња и својих права;

3. Конгрес увиђа према томе да је потребна заједничка борба против заједничких угњетача докле год сваки од тих народа не постигне своје целокупно ослобођење, своје потпуно народно уједињење и своју политичку слободу.

II.

Основице италијанско-југословенског споразума

Заступници народа италијанског и народа југословенског споразумевају се засебно у овоме што следује:

4. Што се тиче односа између народа италијанског и народа Срба, Хрвата и Словенаца познатих и под именом народа југословенског, заступници оба народа увиђају да је уједињење и независност народа југословенског од животног интереса за Италију, исто тако као што је и довршење италијанског народног уједињења од животних интереса за народ југословенски. Заступници оба народа обавезују се дакле да уложе све своје силе за време рата и у часу мира, како би се целокупно постигао тај циљ оба народа;

5. Они изјављују да је ослобођење јадранског мора и његова одбрана од сваког садашњег или будућег непријатеља од животног интереса за оба народа;

6. Они се обавезују да договорно уреде, такође у интересу будућих добрих и искрених односа између оба народа, отворена територијална питања на основици начела народности и права народа да сами располажу својом рођеном судбином, и то тако да не штете животне интересе оба народа, који ће бити дефинисани у часу мира;

7. Безграмадјеног од двају народа, које би се морале наћи укључене у границе другога народа, биће признато и ујемчено право да им се поштују језик, култура и интереси морални и економски.

ТРИУМФ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ИДЕЈЕ

Словеначки лист „Словенец", доноси један извештај са југословенског збора који је одржан марта месеца у Љубљани, пише:

„Прикривене снаге нашег народа напале су данас свој прави пут и правац у борби за суверену и независну југословенску државу. Небо се продамало од усклика многих хиљада Југословена, који су на тај начин манифестовали своју жељу да добију своју отаџбину, уједињену и слободну југословенску отаџбину, без тутора и ослобођену од туђинске власти. Сваки који је ове историјске тренутке преживео, неће више имало сумњати у исход који нам будућност припрема. Ко је видео свечано држање сакупљеног народа, који се заклео да се бори до последњег дана за југословенску слободу и који је готов да за то прими смрт као живот, тај неће ни за тренутак посумњати у остварење нашег идеала. Манифестације су се неосетно претвориле у тријумф југословенске идеје. Видело се где људи, који су на бојном пољу без узбуђења гледали како смрт беснн и коси око њих, плачу од узбуђења при величственом призору ове манифестације. Преко 15000 лица узело је учешћа у овим манифестацијама. Народна воља за слободну и уједињену Југословенску Државу тако је јака да неће никада попустити".

Љубљански „Словенски Господар" у једном од својих последњих бројева донео је под насловом „Пред европским ратним судом" један чланак у коме третира југословенско питање. Између осталог он каже:

„Наша, југословенска ствар доћи ће пред међународни суд — на конгрес светског мира. Ми тражимо своје право по цену свих жртава. Глас правде се неће моћи угушити, па макар се цела Немачка са црним паклом удружила противу нас".

ПОДЛИСТАК

СРКА ДИ ЛЕГЕН

— Гласови пре напада. Наш удео у нападу —

Прва планинска греда, јужно од српско-грчког граничног места Хуме, са десне обале Вардара, зове се Срка ди Леген. Овај положај протеже се од запада ка истоку, као један од огранака великих српско-грчких размеђних планина. Његов је значај за непријатеља вишеструк; поглавито што му је био изврсна, тешко приступачна и јако утврђена осматрачница, и што је заштићавао гранично место Хуму, важну раскрсницу путева у шест разних праваца, од којих је, по наше противнике, најважнији пут Ђевђелија—Хума—Нонте.

Пошто се лево крило нападних савезничких снага конкурује са нашим десним крилом, природно је што је наша дивизија, као и армија у чијем се саставу она налази, имала посредног удела у освојењу Срка ди Легена.

Ма да су припреме за потпомагање савезника вршене у највећој тајности, ипак је наш искусни ратник, који је, што рекао један стари господин, „са сваку ратну маст намазан", осетио да се код нас нешто спрема. Појачавање артиљерије десног одсека наше дивизије вршено је дубоко у ноћ и врло поступно; исто су тако и возови топовских кара, пуних муниције, тешко клопарали шосираним друмом пут Фуштана; на свима положајима попуњавана је муниција; мерођавни команданти одлазили су чешће на десни одсек, али подвојено и у разне даве — као да је по среди уобичајено посећивање одсека или какав позив на ручак. По многим ситницама, које се не могу прикрити, закључили су радозналци да се на фронту нешто спрема. Али шта?

Још у прастара времена, каткад је људе морила каква загонетка живота, они су прибитивали своје пророке — сумњиво тачне, али увек гипке одгонетаче сваке тајне. И војници на фронту имају своје пророке, већином у лицу наших команданта. У њима је свезналаштво старих предсказивача сједињено са брзином безичне телеграфије. А то није чудо. Јер ти вечити путници у сталној су мешавини са светом, имају изоштрене очи и уши путујућих трговаца, умеју вешто и да „интервјушу" своје савезничке другове, уз то се коморџијски релеји протежу од најдубље позадине до првих борбених линија. Укратко, у могућности су да виде и чују многе ствари; везивањем тих чињеница у једну целину, долазе наши пророци до вероватног сазнања шта се на фронту спрема.

Наравно да су пророчке централе врло закопчане, с обзиром на казне против ширења коморџијских гласова. Само поверљива личност може ту истогод шћупати, па и то некако замотано и неодређено — слично одговорима делфијских оракула. Тако, на пример, да је пред пад Срка да Легена поверљиво лице запитало неког пророка са Тимока о припремама на фронту, разговор би овако текао:

— Пази га, Столе! Од кад се не видесмо! Здраво! Како си? — почиње повадање питач.

— Ете, свакојако..... Одосмо у деветнајсту.

— Неће ваљда, мајка му стара.

— Како неће; ја ти кажем!

— Збиља, има л' што ново?

— У новине све пише.

— А шта се ово код нас спрема?

— Шта ће да се спрема? Попуњава се муниција.

— Ама немој ти мени... Ко, зар ја да те маларишем?! — навађује радозналац, нађени пакли српских цигарета.

— Е, па де: Код нас неће да падне много кра; то испод Бевђелије; тамо има да се сврка бугарски Леген; там' одоше и „Тресинци"; тамо ће им се тресу ногавице, а ми ћемо их пре тога добро да притегнемо и заварамо.

Овакво објашњење нападног плана потпуно је довољно. Тако се нагађало још пре него је Срка да Леген нападнут, а шапутало се и о броју наших и непријатељских топова и аероплана. Опрезно се помињало још и о другим припремама. Између осталог и о томе да су пут Бевђелије запажени велики топови, они што се крећу само по шинама — „гркосије, не зна им се калибер; прво машина, до ње топ, а до топа тендерк с муницијом". Само је час напада остао у тами.

Такви коморџијски гласови беху у оптицају пре напада. А ево како је изгледала наша потпорна акција и пад Срка да Легена, посматрани са нашег одсека.

14. маја извутра прелетело је фронт, између Кожуха и Ветреника, око шеснаест наших бомбашких аероплана, заштићених са неколико борбених апарата. Бомбардовали су непријатељске логоре и слагалишта позади Могленских планина.

Сутрадан отворена је повремена артиљеријска ватра на одсеку наше дивизије, као и на целоме фронту наше армије, где беше најјача у области Доброг Поља. Пре подне кренуо се из позадине Десног одсека наше дивизије један пук пешадије, маршујући у војним колонама демонстративно отворено у правцу Доброг Поља. Следеће ноћи, суђени по непрекидном пуцкарању и ужурбаном осветљавању фронта магнезијумским ракетлама, непријатељ је био на великој опрези. Источно од нас, у правцу Варвара, било је све мирно.

— Свршиће се —

ИСПРАВКА. — У јучерашњој нотици о уважењу оставке Министра Војног и постављању новога Министра поткрала се нехотична грешка, наиме: од 31. овог месеца, а треба да стоји: од 31. прошлог месеца, т. ј. маја.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Вој. М. Анђелковић.

БР. 155. ПОНЕДЕЉАК, 4 ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 4 јуна

Српски званичан извештај. — 3. јуна јача обострана артилериска ватра у областима села Старовине и Пожара.

Солун 4. јуна

Француски званичан извештај. — Велика активност артилерије и патрола на целом фронту.

На Преспанском језеру, користећи се помрчином, једна непријатељска топовњача покушала је да се приближи нашим обалама, али, откривена нашим рефлекторима, морала је да побегне ка северу под ватром наших митраљеза. У пределу Ветреника одбили смо два бугарска јуришна оделења која су покушавала да продру у наше положаје, пре него што су стигла да пређу наше препреке. Такође и у пределу Веза растерали смо нашом ватром једну јачу непријатељску патролу.

Наша артилерија успела је да узме под своју ватру бугарске трупе и спроводе који су се кретали ка Ветренику и Негорцима, и својом изненадном јаком ватром растерала их и приморала да одустану од својих покрета.

Разорна ватра противу непријатељских батерија, на један далекометан топ, на биваке и слагалишта, дала је добре резултате и могли смо констатовати пожаре и експлозије код непријатеља. Француска авијација бомбардовала је штабове и непријатељска слагалишта; за време ових бомбардовања поднаредник Матије оборио је један непријатељски биплан иза Кукуречана.

Енглеска авијација бомбардовала је Петрич и изазвала пожар у магацинима резервне хране близу језера. У току ових операција капетан Валински са осматрачем поручником Вилиамзоном оборили су један непријатељски аероплан који се срушио на земљу.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 4. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — Није ухваћен.

Званичан извештај од 23 часа. — У Воевру једним јаким нападом Немци су успели јутрос да продру у село Ксиври, али су их француске трупе одмах затим избациле из села и васпоставиле своје линије; заробили смо неколико војника и једног официра.

Ништа важно на осталом фронту.

Лондон, 4. јуна

Званичан извештај. — Јуче после подне једно омање наше оделење извиђача заузело је један немачки положај југо западно од Медоа и вратило се са 11 заробљеника.

У току ноћи извршили смо више успешних препада јужно од Соме и у пределу Ебутерна заробивши 17 војника и заплењивши 3 митраљеза.

Непријатељска артилерија показала је знатну активност преко ноћи северно од Бетина, између Кокра и канала Ипра и Комина.

Непријатељска артилерија била је нарочито активна данас рано у јутру у близини језера Дикбуша.

Доцнији извештај. — Ништа важно.

2. јуна наши авијатичари вршили су извиђања и артилериске реглаже; узели со такође и много фотографских снимака. Бачено је 10 тона бомби преко дана и..... преко ноћи, а најглавнији објекти су били железничке станице Естер и Армантијер и докови Брда. Оборили смо три немачка аероплана у ваздушним борбама и један

сталан балон, а два аероплана оборили смо ван контроле. Сви су се наши апарати вратили.

Парма, 4. јуна

Званичан извештај. — Авијација: 31. маја аероплани за борбу наших ескадрила оборили су пет аероплана и три стална непријатељска балона. Сем тога оборили смо и онеспособили за борбу седам немачких апарата. Ноћу 31. маја и 1. јуна ескадриле за бомбардовање бациле су 19 тона бомби на сагалиште и железничке станице као и на зграде у непријатељској позадини и нанеле доста штете.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 4 јун

Званичан извештај. — Од јуче вода се велика битка на нашем фронту. Непријатељ је почео, после артиљериске припреме изузетне јачине, очекивану офанзиву бацивши знатне снаге пешадије у напад на наше положаје сектора Азијага, у долини Бренте и на Монте Граппа, покушавајући да на овим тачкама пређе Пјаву и вршећи демонстрације на осталом фронту. Наша пешадија и савезнички контингенти онемогућили су запречну ватру непријатеља; потпомогнути баражном ватром наших батерија и брзом и снажном противприпремом, наше и савезничке трупе успеле су да задрже напет непријатеља на првим линијама. На 150 км. нападнут фронта, огромне јуришне колоне непријатеља, у ваком своме налету, нису могле у првом удару да освоје наше него прву линију у пределу Вал Бела, Азолоне и Соларо, Нека одељења успела су да пређу на леву обалу Пјаве у зони Нервезате и у пределу Лагаре Музиле,

Дуж целог фронта наше трупе извршиле су енергичне противнападе и успеле да задрже јак притисак непријатеља и да поврате један добар део положаја привремено уступљених непријатељу; у по некојим положајима извесне наше групе, и ако изоловане, храбро се одржавају. У току ноћи борба није изгубила у жестини.

Број непријатељских заробљеника задобивених у току битке износи 3000 војника, од којих 89 официра. Италијанска и савезничка авијација успешно су кооперисале са трупама.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 4. јуна

Званичан извештај. — Палестина: У току ноћи 28. маја наше трупе извршиле су успешан напад и уђоше су у непријатељске линије код Кефрзик. 29. маја наши авијатичари јако су бомбардовали железничку станицу Аман Али, као и непријатељске аеродроме, трупе и транспорте у тој близини.

У јутру 28. маја једно одељење индиске пешадије извршило је извиђачки напад дуж обала Јордана и северном обалом Мртвог Мора, заробивши неколико војника.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — Ђенерал Корнилов, о коме је толико пута јављено да је погинуо, изгледа да је жив. Према последњим извештајима из Москве, ђенерал Корнилов закључио је споразум са Кавкаским племенима и образовао војску од 30.000 људи. Ова је војска заузела Екатеранодар, 150 миља јужно од Ростова, који су Немци били заузели, и наступа ка северу.

Лондон. — Мађарски лист „Пестер Лојд" јавља да се аустриска влада нада револуционарном покрету и да је о томе добила врло тачне податке.

АУСТРИЈСКА ОФАНСИВА

— На италијанском фронту —

Париз. — Г. Орландо је објавио у италијанској скупштини, у сред патриотских манифестација, почетак велике аустриске офанзиве готово на целом фронту а поглавито на висоравни Азијага, сектору Грапе и у равници.

У опште узев, стање до 13 часова показује да су се наше трупе величанствено одупреле и да се може констатовати, без хвалисања, мали ефекат ове велике аустриске офанзиве.

ЗА СЛОБОДУ И УЈЕДИЊЕЊЕ

Париз. — Пут барона Буријана у Берлин није без везе са агитацијом Словена у Аустрији која из дана у дан све више јача. Тешкоће на које наилази влада Двојне Монархије такве су, да Берлин не може више да остане неутралан. Не само да аустријски Словени нису вољни да гину за немачке ратне циљеве, него они, у опште узев, сумњају у победу Немачке.

Ево шта пишу „Новине" један од најистакнутијих загребачких листова у једном чланку који је изишао 19. маја 1918.:

„Американци, Енглези и Французи готови су да приме послеђни и најјачи немачки ударац. Спорazум зна врло добро да сваког месеца постаје јачи, док централне силе желе да добију мир што је могуће пре. Покоравање Истока није ни мало учврстило стање у Централној Европи; на против, оно се још погоршало. То је још више отежало проблем снабдевања, јер га револуционарна Русија није могла да реши. Сем тога, народносне борбе у Аустрији достигле су до врхунца. Историја не зна да су икада духови били узаурјани као сада. Нерви свих народа затегнути су до крајности. Мира неће бити, па чак да Немци и успеју да пређу линију Марне. Рат ће се још наставити и нико не може сагледети крај, јер се Америка, Француска и Енглеска наоружавају до зуба, како на суву тако и на мору. Што се пак нас Југословена тиче, ми тражимо наше национално уједињење. Само на тој основи ми ћемо саградити зграду своје слободе и народне независности. Решење нашег националног питања мора доћи од енергије нашег народа и његовог права да располаже сам собом, а не од империјалистичких тенденција. У том смислу треба да образујемо цео наш народ. Наш спас лежи не у опортунизму, него у отвореној борби."

НЕМАЧКИ ГУБИТЦИ

Лондон. — Немачка бежична телеграфија љути се што енглеска бежична телеграфија износи да су немачки губитци у последњим биткама били огромни. Каже да само немачки команданти могу да знају колики су губитци њихових јединица.

Истина је да немачка команда зна за губитке, али их брижљиво крије и од немачког народа и од неутралаца.

Ми ћемо навести овде неколико примера, да се види колики су били немачки губитци.

За офанзиву, Немци су нагомилали на западни део 206 пешачких дивизија, од којих су многе доведене са руског, мађедонског и италијанског фронта. У борбама на Сому и код Арманћијера учествовало је 126 дивизија. 208 ма дивизија изгубила је 70 од сто од својих ефектива и избачена је из строја; 7 дивизија изгубило је 50 од сто. 50-та дивизија изгубила је 50 од сто у борби код Хама и претрпела друге губитке приликом прелаза Соме. У 20 ој дивизији остао је врло мали број официра, а општи губитци те дивизије износе преко 50 од сто од целокупне јачине. 26., 30. и 243 ћа дивизија такође су изгубиле исти проценат људства у борбама код Естре, Денекура и Мореја. 17 та дивизија морала је бити повучена, после кратке борбе код Ланкикура, као потпуно исцрпљена. Она је затим преустројена и попуњена и опет уведена у борбу од 27. марта до 3. априла и изгубила опет 50 од сто од својих ефектива. 9-та резервна дивизија изгубила је 107 официра и 50 од сто војника. 45, 236 и 17 резервне дивизије изгубиле су у борбама југо источно од Араса и око Витшаета 40 од сто од ефектива. Прва баварска дивизија изгубила је за прва три дана борбе код Нев Шапела и Робека 40 од сто од своје јачине, а 88. дивизија сасвим уништена у току напада који је извршила на Мезајер. За неколико дана борбе код Мерикса, 13 пешак. пук 23 дивизије изгубио је половину људства, а 62 ги пук 12 дивизије повучен је из строја пошто је изгубио 800 људи. 1 дивизија Ландвера, сем два потпуно уништена батаљона из 31. пука, имала је две чете из другог једног пука које су после борбе имале само по 40 људи од 180, колико је имала свака у почетку борбе.

ПРЕД БУРУ

Цирих. — „Берлинер Тагеблат" јавља: Конгрес аустриских социјалиста упутио је бечкој влади апел, у коме се предочавају најозбиљније последице ако радници не буду уверени, да се рат не наставља из освајачких циљева; ако се храна буде и даље делила недовољно и неравноправно; ако Рајхсрат не буде одмах сазван и не реши на првим седницама услове рада у индустрији на основици закона и цивилне службе.

Конгрес је поред свога изгласао резолуцију,

у којој позива раднике, да остану мирни, али да се припреме за најогорченију класну борбу и штрајкове.

ПОДЛИСТАК

СРКА ДИ ЛЕГЕН

— Гласови пре напада. Наш удео у нападу —

(2)

16. маја обновљена је учестана повремена артилеријска паљба. Пред вече је достигла велику жестину око села Зборског, на Ветренику и у области Доброг Поља, на којем су месту јуришна одељења Југословена упала у непријатељске ровове; наневши непријатељу губитке, вратила су се у полазне ровове са неколико заробљеника. Настаде кратко затишје. Ноћ је обавила зеленкастим копренама огромне гребене и шилькове мрких Могленских планина. Непријатељ је стално пуштао ракетле. Нарочито је предео Доброг Поља био обасјаван са нервозном ревношћу; ракетла за ракетлом узлетала је у мрачне висине, озаравајући својом блескаво укоченом белоћом тмуре кишне облаке. Очевидно да се непријатељ надао нападу са те стране. Међутим десно од нас, у правцу Вардара, било је све мирно. Око 21. часа осветлиле се облаци на тој страни безбројним севањем топовских муња; силна грмљавина хучала је потмуло целе ноћи, као узбуркано море чија таласи потресају далеке стеновите обале. То је била припремна ватра пред јуриш на Срка ди Леген.

Зором 17. маја артилерија десног одсека, наше дивизије, помажући лево савезничко крило отворила је тачну и јаку ватру против непријатељевих препрека и ровова у нашем домету; тукла је противничке топове северно од Тушина, као и у селима Тушину и Нонте, која леже одмах позади бугарске линије. И ако небо беше прошарано ниским облацима, могаху се запазити многобројни савезнички аероплани. Једни одоше да бомбардују важне тачке дуж вардарске железничке пруге, а други се спуштаху невероватно ниско, тукући бомбама и митраљезима непријатеља у повлачењу и његова појачања у покрету. Јер Срка ди Леген, према савезничком извештају, беше већ заузет тога јутра око 5. часова.

Завршни део напада на Срка ди Леген посматрао је, са положаја Трпеза на планини Пајику, наш Врховни Командант, Његово Краљевско Височанство Престолонаследник Александар, са војводом, командантом армије, начелником армијског штаба и командантом наше дивизије.

Кишовити облаци лагано су обвијали планинске масиве; Могленска котлина испуњавала се маглуштинама. Пред подне се цео видик склопио у једнолико сивило, из којега је попрскивала студена киша. Топовско роптање стишавало се. Било је врло хладно. Недалеко од укусно импровизованог већког војничи су окретали два јагњета на ражњевима. Одбивши да се подложи окелита натра, Његово Краљевско Височанство, са старим војводом, седе на камен до војника који су обртали ражњеве. Био је задовољан што Му се указала прилика за једно право српско уживање:

Седети у високој планини, крај жеравице, над којом рудо мирисна печеница;

Седети у слободној планини, крај ватре, са људима својих удеса и своје крви; а када разговор замре, чује се шумор лиснатих гора... Као шапатљиво даворје о судбини племена наше:

„Шуме су брсната букве негда као и данас; било нам је негда као и данас. Данас, као и негда, примају планине у сумрачна окриља гора својих хецу Српства: због тлаченог народа и осветника поробљених. Шумале су брсната букве прадедовима као и праунуцима..."

Седети у дивљој слободи планинској, крај ватре, са изгнаним људима чије срце куца истоветном жељом; бити свој са својима; борити се сложно и напати се, са вером у Бога и у себе; у напатљивом даворју лиснатих гора осећати бескрајне прадедовске патње и чежње — наше патње и чежње...

Горке чари таквог српског уживања може појмити само дубока душа; само снај ко је лист наше горе, цвет наше градине.

Маја, 1918.

Бојиште. М. Ж.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ — УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 5 јуна

Српски званичан извештај. — 4. јуна јача активност наше артилерије у области Ветреника.

Солун, 5. јуна

Француски званичан извештај. — Један јачи део непријатељских трупа, праћен митраљеским одељењима, покушао је ноћас да изврши препад на наше ровове у прекопу кључа Црне. Дочекане нашом ватром бугарске трупе повукле су се у нереду претрпевши озбиљне губитке.

У прекопу Зборског, Хуме и Дојранског језера, наша артилерија тукла је непријатељска одељења и групе радника и кејствовала репресивном ватром на непријатељске бивоке и батерије.

Авијација је јако бомбардовала железничку станицу Порна, складишта код Фулкова и код Тука и изазвала пожаре. За време ове операције енглески авијатичари успешно су тукли из митраљеза са мале висине непријатељске трупе у маршу, спроводе и један воз у станици Порна.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 5. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — Између Озе и Ена Французи су јутрос успели у једној омањој операцији да прошире своје положаје северно и северо западно од От Бреја. Французи су заробили око 100 војника и запленили неколико митраљеза. У шуми Коријера и у Вогезима одбили смо немачке препаде. На осталом фронту ништа важно.

Званичан извештај од 23 часа. — Између Озе и Ена Французи су одбили немачке противнападе северно од От Бреја и утврдили се на положајима које су јутрос заузели.

Број заробљеника задобивених у овом пределу износи 370; запленили смо 25 митраљеза и 8 рововских мерзера.

Лондон, 5. јуна

Званичан извештај. — Ноћас смо извршили успешан препад источно од Араса и заробили неколико војника. Одбили смо један непријатељски препад извршен јуче у јутру у близини Живанши. Преко ноћи непријатељска артилерија бомбардовала је кратко време наше положаје северо-западно од Албера. На осталом фронту уобичајена артилериска активност.

Доцнији извештај. — Непријатељ је ноћас продро у један наш положај источно од Ебутерн, један наш војник нестао је. Друго једно јуришно одељење напало је рано у зору наше положаје северно од Соме, али је одбијено. Сем уобичајене артилериске активности ништа важно на осталом фронту.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 5. јун

Званичан извештај. — На висоравни Азијага и на Монте Грапи, непријатељ је, претрпевши 2. јуна велике губитке, ограничио се јуче само на реакцију артилеријом. Својим противофанзивним нападима италијанске и савезничке трупе, у пркос непријатељској артилериској ватри, имале су на више тачака делимичних успеха и исправили су своје линије.

Дуж Пјаве битка је настављена са жестином. Противник, и поред својих великих губитака, наставља свој притисак да би проширио заузети терен на Монтелу и да би продрео у равницу. Наше трупе енергично се боре на линији Кламо—Орели

ке Монтедо—Анкреа; оне храбро држе своје положаје на реци од Сан Анкреа до Товеја и успешно завршавају наступање непријатеља у зону пред пактом Санта Доне.

Број заробљеника задобивених у почетку битке износи преко 120 официра и 4500 војника, од којих су 715 заробиле енглеске трупе а 461 Французи.

И поред неповољног времена, ученье авијације наставља се успешно. За прва два дана оборили смо 44 непријатељска аероплана.

Лондон, 5. јуна

Званичан извештај. — Командант енглеских трупа у Италији извештава да има мало промене на британском фронту. Артиљеријска борба престала је, непријатељ се не организује после свога великог пораза. Из заплењених карти види се да је непријатељ имао велике објекте за задатак који се састоји у заузећу Импау и Чима да Фонте.

Број заробљеника износи 716 међу којима 12 официра. Заплењени и до сада пребројани материјал износи 4 брдска топа, 43 митраљеза и 7 бацача пламена.

Наши губитци су врло лаки с обзиром на врло јако бомбардовање и на жестоку борбе.

Солун, 4. јуна

Саопштење Штаба Савезничких Војсака:

„Ђенерал Гијома наименован је за команданта париских армија и војног гувернера Париза. Ђенерал Дибај, досадањи гувернер Париза, наименован је за великог канцелара „Почасне Легије".

Растајући се са трупама на Солунском фронту, ђенерал Гијома упутио им је ову наредбу:

„НАРЕДБА БР. 72.

Позват на друге дужности на француском фронту, растајем се на данашњи дан са Главном Командом Савезничких Војсака на Истоку. Шест месеци које сам провео на њиховом челу, дали су ми још веће поверење у победу којој сам се надао да их поведем.

Други ће ово учинити у место мене.

Полазим са оправданом гордошћу, пошто сам видео у Маћедонији славне заставе Велике Британије, Италије, Србије и Грчке, где се надимају истим дахом којим и француска застава у истом сложеном складу као и срца наших војника, која трепере једино за Право и Слободу Народа.

Полазим сутрадан по лепој победи која је означила улазак у борбу Грчке. Очекујем друге победе од свију Савезничких Војсака.

Њиховим старешинама, њиховим војницима упућујем, са мојим збогом, моју благодарност и моје најлепше жеље.

Ђенерал, *Гијома*, с. р."

Заменик је ђенерала Гијоме на челу Савезничких Армија на Истоку ђенерал Франше д'Еспере, који одавна већ командује једном групом армија на француском фронту.

Ђенерал Франше д'Еспере командовао је, за време мобилизације, I. армијским корпусом; затим је наименован, пред битку на Марни, за команданта V. Армије, која је имала веома важну улогу у тој великој битци.

Као командант северне групе армија, у почетку 1917. године, ђенерал д'Еспере гонио је Немце у току чувеног њиховог повлачења на „Хинденбургову линију", а у октобру исте године, шеста група армија заузела је под његовом командом утврђење и висораван Малмезон и висове Шемен де Дама."

СТРАХОВИТИ ГУБИТЦИ НЕМАЦА

Париз. — За време битке између Монидијеа и Нојова нађени су сасвим документи код заробљених немачких официра:

„Стање губитака 2 чете 34. пука за 29. мај у 19 часова: остало за борбу 1 официр, 3 подофицира и 8 војника.“

„Стање губитака 1 чете 34 пука (истог датума) ефективи у роповима: 1 официр, 1 подофицир и 3 војника; остало погинуло, рањено и нестало. Немам ни муниције ни бомби. Непријатељ се приближује на 100 метара, тражим одмах појачања и муниције.“

„Рапорт 2 чете 3 батаљ. 34 пука, стање 29. маја од 11 до 20 часова: сада смо без везе на десном крилу, јер су сви побегли у позадину; и сувише смо слаби да би се могли држати без појачања; људство је веома заморено и исцрпљено; два дана и две ноћи стално је на положају, без сна и одмора. Молим за смену ако је могуће.“

Овај рапорт, командант батаљона спровео је овим речима: „Батаљон расположе сада са око 50 пушака, подразумевајући ту и резерву командовања.“

Извод из наредбе команданта 30. пука за 29. мај команданту 3 батаљона истог пука: „Официри ће пазити да ни један војник из 206-те дивизије не остане у нашим роповима. Ни један од наших војника не сме напустити борбу; ако то покуша, убити га с места из револвера.“

ОЦЕНЕ И ПРИКАЗИ

„Србија“. — Од Госпођице Ф. Л. Уеринг, са предговором г. Јована М. Јовановића опуномоћеног министра Србије у Лондону.

Потреба за једном књигом српске историје, која би ценом својом била приступачна свакоме, одавна се осећала. Госпођица Уеринг својом интересантном књигом успела је да заповоља ту потребу.

Издавачка кућа „Хом Јуниверзити Лајбрери“ издаје већ одавна серију малих књига, истог повеза и по истој цени. Оне се књиге појављују повремено у Лондону и третирају историска, политичка, научна и литерарна питања. Број 107 ових књига носи наслов „Србија“ и од особитог је интереса за нас. Ова књига, далеко од тога да икоди добром гласу њиховом, заузима међу тим књигама једно врло видно место.

Магистрална предговор српског опуномоћеног министра у Лондону, г. Јовановића, као је овој књизи још већу вредност. Г. Јовановић се с правом диви сваштвином начину на који је Госпођица Уеринг изнела главније линије српске историје, истичући узроке који су учинили да овај природно инрољубив народ вечито ратује. Вештим излагањем догађаја и последица тих догађаја који су наступили после берлинског конгреса од 1878. он истиче факта због којих је избио овај рат.

„Србија“ не претендује да буде једна сколастична студија српске историје; она је нешто више од тога. Писана са топлим симпатијама и са проницавношћу једнога песника у душу народну, задатак је ове књиге не само да освоји разум него да утиче и на срце читаоца.

Па ипак ова књига нема намеру да утиче само на осећај. Таква побуда не само што би књигу учинила недопадљивом него би још и сметала успеху њеном. Ова књижица својим начином представљања историје српскога народа — његове славне прошлости, његове племените садашњости, његових дуготрајних патња и његовог постојаног јунаштва, успеће више него ма какна банална одбрана да утиче и да заинтересује читаоце.

За неке читаоце који би желели, пошто прочитају ову књигу, да се упознају дубље са српском историјом, налазе се на крају књиге изврсна библиографија.

И ако Госпођица Уеринг недостаје по каткад непристрасност, какву показује Џиперли у у својој „Историји Србије“, опет ће њена књига имати ширу јавност и многи од читалаца желеће увек да наставе читање једног тако симпатично представљеног питања.

Госпођица Уеринг задужила је све оне који мисле, и они ће заједно са њом радити на упознавању публике са историјом Србије. Она је истакла на видно место следећу друштвену тезу: да су несреће једнога народа у исто време и несреће целога света и обратно: да ниједан народ — па ма како он мали био — не може да пређе на несреће у благостање а да се други народи не користе плодовима његовог напретка.

мајор Џералд Сим.

ПОДЛИСТАК

А. Андрејевић

ЗА МОРЕМ КРОЗ АРНАУТЛУК

Погибија рез. коњич. поручника Мартиновића. — Случај са санитетским пуковником г. Др. Жерајићем. — Напад Арнаута на избеглице. — Један редак погреб. — Ноћ у Фани-Бисагу.

Као што је познато, још од Призрена упућене су трупе моравске дивизије пред позива и комбиновани одред на Љум Кулу, док је моравска дивизија другог позива ишла преко Спаса и спустила се долином Дрима. Од Везировог моста настало је одвајање јединица које су имале маршевати једне за Скадар, а друге за Љеш преко Орошa. Није можда било ни једне јединице која није била ма на који начин узнемиравана од Арнаута. Тешко да ће се икад сазнати тачан број жртава што је стало то наше пробијање кроз Арнаутлук, јер су са трупама ишле и избеглице ненавикнуте на незгоде и нескусне у закланању од дивљих племена која насељавају скоро непроходне планинске кланце. И тамо где су се кретале трупе није се могло маршевати, јер побуњена албанска села, жељна пљачке, непрекидно су вршила препаде, убијала луке и стоку, ако се нису упућивала у праву борбу, као што је то било пред Орошем и код Спаса. У толико пре она су могла рахат нападати и пљачкати онде где се нису имала бојати отпора.

Моравска дивизија другог позива била је нападнута најпре код Гољата, а затим код Спаса, и тада је погинуо командант трећег пука Др. Тодор Павловић и још двинаест официра, међу којима и резервни поручник Цветко Веселиновић, који је био тешко рањен, па да не би пао живе у руке Арнаутима, убио се из револвера.

У даљем повлачењу пом. дивизија узнемиравана је целим путем кроз Албанију. Нападнута је најпре код села Могиле, а затим код Пуки, и том је приликом погинуо санитетски мајор Др. Жерајић. Чета која је упућена да потражи вагон леш морала се без успеха вратити, наишавши на јак отпор организованих усташа.

Моравска дивизија другог позива Комбиновани Одред нису ништа боље прошли. Одмах чим је разрушен Везиров мост, Љумљани су се почели прикупљати и спремати своје препаде и вршити пљачку.

Из низа тих арнаутских препада навешћемо следеће:

I.

Комбиновани Одред заноћио је на коти 900, у једном забрану. Уочи тога дана напало је снег и била је напавица. Али са наступањем ноћи почео је да дува хладан ветар који је залеђивао. Сва је пажња била усредсређена на запаљене главње и ода свију страна чуло се како пролази сикира и обарају се стабла. Шатори су се подизали на дохват, при слабој светлости ватре, па се одмах прикупљало у круг, потпиравао пламен наментале нагорелe сирове гране што се имме и натерују сузе. Надносиле су се над пламен премрзле руке и ноге и дрхтало. Као је умор савладао толико да се морало лећи, постављали су се шаторска крила на снежни под, прабљало један уз другог, с уверењем да се неће моћи заспати, ни загрејати. Дрхтећи слушало се како хуји ветар на махове, доносећи нејасан жагор војника, који су распаљили читава стабла, и онда онда падао је са грана на шатор одвугао снег. Каткад чуо се јаук војника коме је пламен дохватио ниједан и опекао, али се одмах губио у фијуку ветра.

Јутро је освануло са густом маглом која је покривала подножје планине и закланала нам хоризонт. Над нама су се завалили густи облаци који су наговештавали снег и који пут само за тренутак видео би се крајичак плавета неба. Пук у претходници већ је отпочео борбу, и нападнути су били и делови у заштитници. Код неких ватри заиржали се војници и леће се подизали и попадали на строгу опомену старешина. При излазу из забрана нашли смо на тешко рањеног коњичког поручника, који је лицем окренут земљи лежао и тихо јецао. На питање командантово рањеник је, полако се одупирући рукама и не мењајући положај, с тешком муком и једва разумљиво саопштио да је рањен у груди и да већ два дана ту лежи остављен самом себи. Наређено је да му се одмах укаже лекарска помоћ.

То је био резервни коњички поручник Мартиновић, ордонанс у штабу моравске дивизије првог позива. С њиме се десило ово.

— наставиће се —

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Вин. М. Анђелковић.

БР. 157 СРЕДА, 6. ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 6 јуна

Српски званичан извештај. — 5. јуна растерали смо ватром непријатељска радничка одељења у области Доброг Поља и Ковила. Наши аероплани бомбардовали су успешно непријатељске логоре и слагалишта код Разим Беја, бацивши око 700 килограма експлозива.

Солун, 6. јуна

Француски званичан извештај. — У пределу Девојина аустриске патроле вршиле су нове препаде у циљу извиђања наших нових положаја, али смо ове препаде одбили нашом ватром. Једно наше одељење упало је изненадно у један аустриски положај, заузело га у борби и вратило се у наше линије са пет заробљеника.

Северно од Битоља једно јуришно бугарско одељење покушало је, после јаког бомбардовања, да продре у наше организације. Одбијено је ручним бомбама и принуђено да се врати под нашом ватром у своје линије, претрпевши велике губитке.

Између Хуме и Вардара, у разним патролским акцијама, заробили смо приличан број Бугара.

На целом фронту велика артиљериска активност. Наше батерије онтетиле су један непријатељски далекометни топ и тукле непријатељска одељења у покрету као и групе радника који су се разбегли и нису се више преко дана појавили.

Француска, енглеска и српска авијација бомбардовале су слагалишта и логоре код Пулсова и Разим Беја; примећено је више погодака.

У пределу Хухова енглески авијатичари о борили два непријатељска аероплана и на доњој Струми други један енглески авијатичар приморао је један бугарски аероплан да слети онтећен близу ушћа реке.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 6. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — Јужно од Ена, Французи су извршили једну успешну локалну операцију.

Јужно од Амблена и источно од Монидијеа Французи су заробили око 100 Немаца, међу којима 2 официра. Између Урка и Марне, наше патроле заробиле су неколико војника.

На осталом фронту ноћ је прошла на миру.

Званичан извештај од 23 часа. — Јача артиљериска активност северо-западно од Монидијеа и на разним тачкама између Монидијеа и Ена.

Французи су јутрос извршили један локални напад јужно од Вилсери и побољшали своје положаје, заплењивши неколико митраљеза и заробивши око стотину војника.

У пределу Апокура одбили смо један немачки препад; Немци су оставили мртве на терену а заробили смо неколико немачких војника.

Лондон, 6. јуна

Званичан извештај. — Нохас смо одбили једно јуришно непријатељско одељење југо источно од Вилер Бретоне и заробили неколико војника. У својим успешним препадима, југо-западно од Албера и у близини Моајенила, наше трупе заробиле су неколико војника и запленише један митраљез. Такође заробише су неколико војника у патролским сукобима источно од шуме Њепа. У току ноћи јача но обично активност непријатељске артиљерије, у долини Анкра и јужно од Албера, и прилична активност југо западно од Сера.

Доцнији извештај. — Јуче пред вече извршили смо успешан препад северно од Ланса.

Јутрос су британске трупе продрле у непријатељске ровове јужно од Хилиха и после јаке борбе заробиле више непријатељских војника.

На осталом фронту, сем обостране артилеријске активности, ништа важно.

Непријатељски аероплани били су активни на северном делу британског фронта.

Вођене су многе борбе у ваздуху у којима смо уништили 25 немачких аероплана а три оборили ван наше контроле.

Један непријатељски сталан балон оборен је у пламену.

Наше ескадриле вршиле су свој свакодневни посао осматрања и узимања фотографија све хотле док нису биле после подне спречене олујом. Бачено је 20 тона бомби на непријатељске железничке станице, раскрснице, слагалишта и аеродроме и још 9 тона преко ноћи. Пет наших апарата недостаје.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 6. јуна

Званичан извештај. — Жестока битка, која је нешто мало попустила на планинском фронту, постепено се повећава на Пјави. Наша III. Армија издржала је јуче, са својом познатом храброшћу, велики напор непријатеља. Пред Магадара и Корбелу, одбили смо непријатељске узастопне покушаје да избије на десну обалу реке, наневши му крваве губитке. Од Посалте до Капозиле води се без престанка огорчена борба. Страховити непријатељски напади и наши противнапади рељали су се наизменично, и ми смо најзад својим отпором сломили непријатељско надирање у зачетку и зауставили га нашим противофанзивним акцијама. Тек доцкан у ноћ завладало је затишје. Храбре трупе Армије претрпеле су тешке губитке, али непријатељ није могао да прошири узани терен, у коме већ четири дана бесни битка. Заробили смо преко 1550 војника.

Наши авијатичари наставили су своје учешће у битци са успехом и поред јаке кише.

На северној обали Монтела, проширили смо наше успехе на реци ко Кавe Сукерине. После подне, непријатељ је извршио два напада, са испадног угла северо-источно од Монте, у правцу југо-запада и југо-истока; први напад одмах је заустављен источно од линије бр. 279, северо-источно од Цикаваре; други напад настављен је мало јужније од железничке пруге Сан Мауро и Сан Андреа.

У пределу Граве одбили смо два дезператна непријатељска напада и извршили смо неколико успешних препада. Заробили смо око 100 војника.

У дну долине Бренте и источно од долине Франчела, зауставили смо одмах надирање непријатеља. Северо-источно од висоравни Азијаго, наше трупе заузеле су од непријатеља Писо Росо и висове југо-источно од Саса, заробивши око 300 војника. Енглеске трупе заробиле су мало западније више непријатељских војника.

Држање италијанских и савезничких трупа у овој битци било је достојно дивљења. Од Стелвиа па до Мора, сваки војник је био свестан да непријатељ не треба да прође; сваки од наших јунака који бране Монте Грапа осетио је да је сваки педаљ земље овог историског брда драгоцен за отаџбину.

У великим борбама од 2. и 3. јуна и у нападу на Тонале 31. маја, заслужују да се нарочито спомену ове јединице: 45. пешад. дивизија, пешадиске бригаде из Равена, 37. и 38. пукови Ферара и 48. Емилиа; 119. и 120. Сеиља, 201. и 202. Бари, 239. и 240. Козенца, 243. и 244. Бевето, 255. и 256. Потенца, 271. и 272. 6. бригаде Берсаљера, 8. и 13. пукови, 78. франц. пеш. пук а нарочито 1. батаљон, и енглески Нортумберландски стрељачки пукови.

Крф, 5. јуна

Српска Влада стигла је на Крф из Солуна.

(Пресбиро).

ТИПОВИ СРПСКИХ РАТНИКА

На српском фронту, маја, 1918.

У Солуну и на вардарској равни већ је врло топло, као код нас у сред лета. Многобројни аутомобили и камиони дижу по варошн и по околини густе облаке прашине који из далека изгледају као бео жута дима. Али је горе у планинни живно, а већи део српског фронта се бан налази на планинама чији висови прелазе 2000 метара.

Јутрос сам оставио моју колебицу, аписку

кућицу облика малог „блокхауса" са далеког Запада, и повело у посету у пук који стражари на врло важном, тешком и стеновитом положају. Идем ка њему у друштву са једним официром, на коњу, кроз јелове и борове шуме које је војничка секира доста проредила. Како су те шуме биле лепе прошле године! Једва у њих продираху сунчани зраци! Данас су слабе, проређене, мршаве, а стабла некадањих величанствених дрвета умиру жалосно и тужно под маховином и жбуњем које пржи сунце. Рат не чини безмерна зла само човечанству, већ и шуме упропашћује.

Излазимо из шуме и спуштамо се низ врло стрму косу са буковим дрвећем и огромним стењацима. Ординанс нам прихвати коње, а ми почињемо да се спуштамо, управо да се склизаваио на ниже низ зелените обрасло росном травом. За неколико минута ето нас пред једном великом стеном, обилазимо је и ево нас пред лепим ртом, малим, са укусном капијом од јеловине. На неколико метара пред нама мала дрвена кућа, скривена за стеном. Пред кућицом зеленилом прекривен вењак, одакле се виде букове горе које скривају од ока непријатељеног ово становиште и већи део дивне панораме фронта. Још млад, и ако лако проседео, један официр нас чека пред вратима стана. Леп човек, прави српски тип. Насмејаних очију, пружене обе руке к нама, он нам одмах показује све задовољство једног команданта храброг пука кад му дође у посету гости, одиста врло ретке појаве, овде, тако близу непријатеља. Командант не би био Србин кад не би хтео да одмах уђеди и сазна са каквим човеком има посла. Да ли је гост некаква мирна личност која не воли весеље и мисли да чак и у ратно време треба правити пропаганду абстиненције? Решење ће му дата уобичајена церемонија дочека са чашицама. Потпуно умирен резултатом пријема, командант се расположи и својим веселим духом који је легендаран међу свима који га познају, утиче и на све. Нико никад није видео овог официра клонуле; његова млакалачка веселост и полет одржаваху често цео пук у најтежим моментима, нарочито за време повлачења преко Албаније. Ево му штаба који ће ручати са нама. Командантов помоћник је мање експанзиван човек од свог шефа, али је један од оних честитих природа и урођено добрих људи које човек одмах уочи и чију природу одмах, тако рећи споља, позна. Лекар пука је Рус који је са Србима од 1912., од првог балканског рата; врло срећног темперамента, добар, причало, пилигпот, врло пријатан у друштву, очи му се замагле само с времена на време, при сећању на надајство своје земље коју он воли али које се стиди, сећању које га стално прати; у дубини душе Словен, он је у Србима пронашао праве представнике своје расе. Још неколико млађих официра у штабу, више су резервисани, али, очекивано срећни што служе тако доброг и срдачног шефа.

Седамо за сто; ручак је одличан, спремљен на српски начин, од српског кувара воју ника. Прво хладна јела, традиционална у Срба, сир, лук, шунка на супа са резанцима, затим говеђина, печење јагњеће са салатом, пита, торта са чоколадом: тако близу Бугара овде се храни врло, врло добро. Све се то залива белим и црним вином и шампањем. За време ручка разговор не престаје. Циганин војник, Мика, свира на виолини и пева. Још један тип српске војске, тај свирач! Он је храбро вршио своју дужност у рову, али чим узме виолину у руке он постаје артист који преправља мелодије на свој начин, који свира све на памет, свира и пева по свом темпераменту, и, свирајући меко и лепо, приближује нам се тајним мачкастим покретима, и гледа нас погледом који милује.

Ручак је готов, али је друштво тако згодно и добро, да се никоме не разилази. Идемо под вењак и, при звуцима Циганинове виолине, празнимо флаше. Командант је срећан и показује своје задовољство на старн српски начин, прилепив свирачу Мики банку на чело. И цело то поподне прође тако у свежем зеленилу, у сунчаном пејзажу. Бугари су мирни; али су ми нашли сопемили једно мало изненађење. Кад сунчеви зраци постадоше сасвим коси, пуковник нас позва на своју осматрачницу — на неколико стотина метара од ровова непријатељских. Тек што приспесмо, поче канонада. Командант је сад постао војник, искључиво војник и ништа више, издаје наређења. Када се све стишало ми се вратисмо у штаб да вскапимо за сретна растанка и пута још по једну чашу и пођосмо испраћени добрим жељама пријатеља које остависмо према противнику. Да ли ће сви бити још тамо, добри и весели другови, чију веселу њуд непријатељ не могаде никад победити, да ли ће сви они бити тамо, у Београду, кад се будемо вратили?

Р. А. Рајс.

ПОДЛИСТАК

А. Андрејевић:

ЗА МОРЕМ КРОЗ АРНАУТЛУК

Погибија рез. конич. поручника Мартиновића. — Случај са санитетским пуковником г. Др. Жерајићем. — Напад Арнаута на избеглице. — Један редак потреб. — Ноћ у Фани-Бисагу.

(2)

Кад је поменута дивизија стигла до коте 900 (18. новембра 1915.) воја Арнаутин најавио је да даље не зна пута. Неколики покушаји да се изиђе из сметова на прави пут остали су

безуспешни. Тада командант дивизије (пуковник Ст. Миловановић) нареди поручнику Мартиновићу, да се са још два ордонанса врати до Везирова моста и преко кога од старешина из заштитнице, наиште и доведе једног мештанина који би им умео показати пут. Мартиновић је савесно извршио наређење, доспевши до Везирова моста без икакве сметње. Али, при његову повратку безбедност путовања била је већ угрожена и Љумљани су у великој мери показали своје непријатељско расположење према туђинцима, нападајући, у први мах, на оне растурене делове који су се повлачили без икакве заштите и који су своје лакоумље плаћали скупим жртвама. Због тога је поручнику Мартиновићу саветовано, кад је дошао близу коте 900, да не путује усамљен кроз места која су посели горски разбојници, већ да пратећа долазак позадњих делова који су у покрету. Свестан своје дужности и знајући како се он жељно ишчекује у својој команди, Мартиновић се није осврнуо на те опомене, већ је одмах продужио пут и тако је наишао на заседу која је припуцала на њ, ранила га тешко у груди и оборила с коња. У исто време погинуо је на месту један ордонанс, а други је бегством успео да се спасе. Моравска дивизија успела је тек после два дана да се пробије до села Фире, помажући се картама и мучећи се при изналаску пута, и вероватно према казивању спасеног ордонанса држало се да је Мартиновић погинуо и да би узалудно било предузети ма шта ради његовог спасавања. И тако је он, тешко рањен, и лежећи немоћан, пуна два дана и две ноћи, био изложен не само мукама које су му причињавали елементи природе, појачавајући физички бол од ране која га је приковала за земљу, него и мукама дотле никад и не сневаним, на које човека ставља свест која је жудна живота и снаге и која се од једном осети спутана слабим телом, према коме се у опште ика тако мало обзира и које ће кроз кратко време иструнути. И под појмањем те страховите истине он проведе последње трзнутке свога живота до Фаня Битаса, где је подлегао рани и где је код манастира сахрањен.

II.

Пошто су растеране арнаутске банде код Могиле, добије наређење резервни пешадијски капетан друге класе Војин Поповић (командир у трећем пуку) да буде у десној побочници ради осигурања пука. Тек што се са четом испео на вис, који доминира планинским превојем, куда су се једнице кретале, примети је једног наоружаног Арнаутина који је чувао стражу. Вероватно с тога што је био изненађен на свом склоњеном месту и видећи да му је живот у опасности и да не би могао умаћи испред чете, Арнаутин се предао. И тада му је капетан Поповић дао бесу да ће му живот поштедети, ако им покаже пут како ће трупе безбедно марширати. У исто време Арнаутин је открио једну тајну: да се недалеко од тог места налази затворен један српски лекар и да је он готов да их донде одведе. Наравно да је капетан Поповић одмах одлучио да спасе нашег лекара. Али то место није било близу, јер је требало ићи козјим стазама, са брда у јаругу, па опет на вис, прелазити са чуке на чуку, тако да је већ изгледало сумњиво, да ли Арнаутин не спрема какву замку. На запиткивања тумача, Арнаутин би одговарао: „још мало", одскачући као срна хитро и неуморно. Од прилике могли су превалити пет километара, кад им он показа кућу и тумачу рече: „Ено тамо је затворен ваш ећим". Једно од оних места у арнаутлуку која се одликују дивљином и пустошином у склону планинских гудура, далеко од „главнога" пута. По цигло једној згради која је некад била и окречена, са две три рупе, у место прозора, и вратима намерница су могли закључити да туда не пролазе само дивље животиње и типе грабљивице. Арнаутин се сам пита после да обиђе врата.

У једном једином простору те зграде, која је била слабо осветљена и где се осећао задах трулежи и влаге, чамио је санитетски пуковник Д-р Жерајић, а на поду лежале су убијене две жене наше избеглице и крај њих једно рањено дете од десетак година. При арнаутском нападу чудним случајем остао је неповређен пуковник Д р Жерајић, али су га заробили и затворили у поменуту згради, где је затекао ужасну слику: како се рањено дете прибило уза мртву мајку, као да је хтело тиме да изрази, где му је једино сигурно уточиште у безмерном страху и где је његово суверено право на искрену милошту и на саучешће у болу.

То нису биле једине жртве арнаутске обести. Повлачећи се даље, капетан Поповић нашао је, поред осталих, и на скорашњи леш једне одрасле добро развијене девојке, наше избеглице, коју су Арнаути најпре опљачкали до голе коже, а за тим заклали, судећи по положају леша, јер је девојка, без сумње у последњем тренутку свести и пред гробом од безумности арнаутских разбојника, хтела да заштити девојачки стид, заклањајући једном руком преса другом доњи део тела, и тако је издахнула.*)

— наставиће се —

*) Капетан В. Поповић, који је овај случај саопштио судији г. Момчилу Ђ. Здравковићу, погинуо је као командир 2. чете, 3. батаљона једног пука при нападу на коту 1050.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Вид. М. Анђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 7 јуна

Српски званичан извештај. — 6. јуна јака обострана артилериска ватра на фронту од Кожуха до Ветреника и у области јужно од Градешнице.

Солун, 7. јуна

Званичан француски извештај. — Активност патрола на целом фронту. Повремена артилериска активност.

У пределу Градешнице, Преслапа, Хума и Дојрана, наше батерије дејствовале су разорном и репресивном ватром на непријатељске организације у позадини, на његове кантонмане и биваре, батерије, колоне и групе радника; могли смо констатовати успешно дејство наше ватре на више тачака; наши монитори дејствовали су дуж обала у близини ушћа Струме.

Артилеријом противу аероплана оборили смо један непријатељски аероплан близу Стојакова. Француски авијатичари запалили су један непријатељски сталан балон близу Бевјелије а један аероплан оборили.

Енглески авијатичари бомбардовали су преко дана непријатељска сабалишта код Савјака и оборили један непријатељски аероплан близу Рупела.

Капетан Бел и капетан Гулдинг, из британске авијације, оборили су 5. јуна један непријатељски аероплан близу Пољораца.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 7. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — После жестоке артилериске припреме, Немци су напали на целом фронту Ремса, од предела Врињи до источно од Помпеле; у 9 часова непријатељска пешадија покушала је напад на наше положаје између предња два места. Французи су се одупрли удару непријатеља, који је претрпео ве ике губитке успед наше противприпремне ватре.

Између Риња и Орма, немачке јуришне трупе, задржане нашом ватром, биле су приморане да се повуку ваше пута у своје полазне линије и нису успеле да се приближе нашим положајима.

У околини Ремса, водила се жестока борба у којој је непријатељ претрпео велике губитке и био одбијен на свима тачкама.

Западно од Ремса, борба се свршила такође у корист Француза; својим противнападима истерали смо Немце из шуме северо источно од Сиерна, у коју су били успели да продру.

Заробљени војници у пределу Ремса изјављују, да је њихов нападнута са три дивизије и да је требала бити заузета по сваку цену још у току ноћи.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана није било важнијих догађаја.

Авијација: У пркос рђавом времену, француски авијатичари оборили су или онеспособили, преко дана 5. јуна, шест непријатељских аероплана и запалили један сталан балон.

Француски аероплани за бомбардовање бацили су у току ноћи од 5. до 6. јуна 10 тона пројектила на железничке станице, логоре и бивоке у пределу Вилер—Франке—Фаверол и Фими.

Лондон, 7. јуна

Званичан извештај. — Ноћас смо извршили успешан препад јужно од Ебитерна. У сектору Вје Беркен напали смо на један положај који је непријатељ заузео од нас ноћу 1. јуна и повратили га заробивши неколико војника.

Непријатељска артилерија била је активна јуче у вече у долини Анкре.

Доцнији извештај. — Ноћас смо извршили један препад северо-источно од Бетина и заробили неколико војника са једним митраљезом. Данас рано у јутру одбили смо јако непријатељско јуришно одељење источно од Ебитерна наневши му губитака.

Јача активност непријатељске артилерије данас на сектору Албера и у близини Локра и језера Дикбуша.

5. јуна време је било облачно, али није спречило наше авијатичаре да врше реглажу за артилерију. Уништили смо у ваздушним борбама 15 немачких аероплана а 5 других оборили ван контроле. 8 наших аероплана недостају. Преко дана бацили смо 19 тона бомби. Преко ноћ летење је било немогуће услед густих облака.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 7. јуна

Званичан извештај. — У току ноћи 4. и 5. јуна и јуче, непријатељ није обновио своје нападе на фронту од висоравни Азијага и Монтела. У прекиду Монте Граве и Монтела одбили смо јединичне нападе непријатеља. На висоравни Азијага извршили смо неколико упада и савезничке групе довеле су више десетина заробљеника и запленивле 10 топова, а својим сталним притиском скратили смо фронт испадног угла непријатељског јужно од железничке пруге Монте Белуне. Наша артилерија својом убитачном концентричном ватром није дала ни једног тренутка одмора непријатељским масама, које су задржане дуж борбене линије, као и непријатељским трупама које су се кретале у позадини.

На Пјави, јуче у јутру било је затишје, али после подне битка је отпочела са већом жестином. Одбили смо нове покушаје непријатеља да пређе на десну обалу од Сан Андреа до Канделу. На обали реке, између Канделу и Посалте, наша упорна одбрана задала је непријатељу много посла и његов напет се сломио о непоколебљиву храброст наше пешадије. Са истом јачином, али на ширем фронту, отпочела је борба у сектору Посалте, јужно од Еркла и северно од Ка позиле. Непријатељ се очајно брани, под нашим притиском, и сваки педаљ земљишта био је поприште упорне борбе; у овим борбама наша и савезничка авиоплани узели су знатног учешћа, бацивши 15.000 килограма пројектила и тукући из митраљеза непријатељске трупе које су, притешњене на једном уском простору на левој обали реке, сачињавале згодну мету.

Од почетка битке до сада заробили смо 9011 непријатељских војника. Запленили смо много топова и више стотина митраљеза.

Број оборених непријатељских аероплана износи 50. Само два савезничка и италијанска аероплана нису се вратила.

Славној листи јучерашњих одељења треба додати и бригаде: Комо, (23 и 24 пук) Базиликата (91 и 92. пук), 3 батерија 50. пољ. арт. пука, и 152. батерија и бригада, које су јединице јако учествовале у херојским борбама и које су држале одбрану Монте Мушина 2. јуна. Ове јединице припадају армији код Монте Грапа.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — Дописник „Тајмса" јавља из Хага да је варош Кели остала петнаест дана без хлеба услед прекида саобраћаја који је изазвала савезничка авијатика, разоривши железничке пруге.

—

Париз. — Председник бугарске владе Радославов поднео је краљу Фердинанду оставку владе. Краљ је примио оставку и наредио да министри врше послове до састава новог кабинета.

Париска штампа придаје велику важност оставци Радославова, која открива незгодно стање у коме се Бугарска налази, услед неуспеха у вођењу рата и унутрашње ситуације.

—

Цирих. — „Фосише Цајтунг" објављује огорчен чланак противу Норвешке, чији листови сада воде оштру кампању противу Немачке.

—

Цирих. — У Рајхсрату се ствара унија Словена.

—

Амстердам. — Аустријска круна стално пада.

Цирих. — „Берлинер Тагеблат" пише: Критично стање је дошло, стара Аустрија је пропала.

АУСТРИЈСКА ОФАНСИВА

— На италијанском фронту —

Лондон. — Битка која се сада води у северној Италији, несумњиво је највећа од свих битака које су се до данас водиле на италијанском земљишту. Аустријанци су употребили не мање од 70 дивизија што чини најмање 750.000 војника. То није сва аустро-угарска војска, али свакојако представља све што се могло увести на отвореном простору у битку покрета.

Аустрија се свестрано спремила за ову офансиву. Будући једнаштвено снабдевена тешком артиљеријом, она је сконцентрисала 7—8000 топова свих калибара, а 1000 топова на релативно врло малом сектору. Неки мисле да је офансива потпуно пропала; то је још рано тврдити, треба причекати још неколико дана.

Италијани држе своје положаје у пркос необично жестоким нападима непријатеља. Аустријанци су добро припремили план и добро га извели, те је стога и заслуга Италијана још већа, кад су потпуно одбили непријатеља на многим местима, одржали се на другим местима и нису нигде допустили да се линија пробије.

МАЛО ИСПРАВКЕ, Г.Г. НЕМЦИ!

Лондон. — Немачка Врховна Команда још стално објављује лажне извештаје о некаквим успесима у ваздуху. У званичном извештају од 1. јуна тврди се, да су савезнички губитци у авијацији за месец мај: 23 стална балона и 413 аероплана од којих су, каже, 223 пали позади немачких линија а да су Немци изгубили 180 аероплана и 28 сталних балона.

Да би се побило ово тврђење, довољно је да се прочитају свакодневни немачки извештаји за цео месец мај, из којих се види да су савезници изгубили у месецу мају само 258 аероплана.

Што се тиче тога да су Немци изгубили свега 180 аероплана, довољно је напоменути да су Енглези сами онес особили за борбу 520 немачких аероплана а да су Французи оборили 273; овоме треба додати 14 аероплана које су оборили Американци и 1 оборен од Белгијанаца, што чини укупно 812 оборених немачких аероплана.

СТАЊЕ У УКРАЈИНИ

Копенхаген. — Према извештајима из Кијева, командант немачких трупа у Украјини најавио је, да неће бити противан томе да Украјина анектира Крим. Али је ато поставио услов: стварање моћне и сталне владе у Украјини.

Из Москве јављају, да се нереди шире по целој Украјини. Сељаци су листом устали противу немачке војске и свакодневни сукоби узимају све веће размере. Сазнаје се, да је између Немачке и Аустрије закључена војна конвенција, којом се обе стране обавезују да појачају своје трупе колико буде требало, ради угушења револуционарног покрета у Украјини.

НАША КАРТА*)

Са здрављем сам добро, шта би хтела више
У крваво доба кад се кости ломе;
Кад се мало зборн, кад се кратко пише
Са мастилом крви на гвожђу вреломе.

.. Црну Реку већ сам пооданно прешао;
Крај Битоља нашег застао сам мало
Да одахнем, јер сам и сувише спешио
На Кајмакчалану, где се зверски клало.

..И кроз који дан ћу ка Прилипу поћи,
Па ћу онда реком на градове наше,
И надам се да ћу скоро тебе доћи;
Ал' ме црне мисли у тој нади плаше:

Три године дана од растанка прошле,
Па се црна слутња у мом срцу крије —
Сто несреће има од најезде дошле,
Ништа нађи нећу, ако тебе није.

Положај 1918. год. Др. Ћетински.

*) Види песму Бескућникову „Њина Карта", Ратни Дневник од 9. маја Бр. 129.

СТАРОМ РАТНИКУ

Српски конзулат у Солуну доставио је „Друштву за заштиту деце" у Војену хиљаду драхми за Мале Четнике, коју је суму приложио непознати њихов пријатељ, а под потписом „Стари Ратник". Главни Одбор Друштва од срца благодари племенитом дароваоцу, желећи у исто време да ово буде подстрек и за остале добре Србе, који желе и раде за бољу будућност Србије. Теодор Рузвелт имао је пуно право, кад је на збору дечијих пријатеља и патриота узвикнуо: „Ако хоћете да што учините за једног човека, треба да почнете пре него што је постао човек. Изгледи на успех постоји у раду с децом, а не са људима".

Из канцеларије Друштва за заштиту деце Бр. 361.

ПОДЛИСТАК

А. Андрејевић:

ЗА МОРЕМ КРОЗ АРНАУТЛУК

Погибија рез. коњич. поручника Мартиновића. — Случај са санитетским пуковником г. Др. Жерајићем. — Напад Арнаута на избеглице. — Један редак погреб. — Ноћ у Фани-Бисагу.

(3)

Познато је да је после пораза Аустро-Мађара на Сави и Дунаву, за време затишја, па можда и раније, у појединим штабовима било и женских чланова „на дицу" и ако се њису водили по бројним стањима. Дуго ратовање изазвало је потребе које су опет собом доносиле нужности, каднто непријатне по шефове јединица. И не само да је тих подужих посета било у штабовима позадине, него и на предстражама. Према томе није никако чудо што се је прилком нашег повлачења затекло с војском женскиње и тако било принуђено да поделн с људима све тегобе на дугом и непознатом путу. За поneке од њих може се слободно тврдити да су мушки подносиле напоре и савлађивале невоље, дајући својим држањем пример срчаности и непоколебимости онима, који би малаксавали сваким даном који им не би обезбеђивао топлу храну, угодну постељу и безбедан живот.

Од Љум Куле чланови једне јединице, који, као што рекосмо, нису строго узевши улазили у њен састав, одвојили су се од трупе и упутили на Скадар, јер се рачунало да је тај пут мање тежак и мање опасан. У том одвојеном делу било је, поред избеглица оба пола и зрелога доба, и деце од којих најмлађих једва да је било две до три године. Само они који није превазиђа Албанију у зиму неће моћи прекстварити себи све тешкоће на које су они наилазили. Кроз непознате и дивље планинске пределе они су хитали с великим неповерењем и страхом, изгледајући жељно какву колибу, у којој би се пробдила ноћ, стрепећи пред сваким простором, пред сваком чуком где су се могла ишчекивати изненађења од урођеника. То превазиђење било је отежано тиме што се морало рачунати на њајакост деце и испреност старијих, због чега се, онда, морало застајкивати, при свем том што су прилике налагале да се што пре избегне терен који су мештани могли туђи. Због тога су се морала дешавати узајамна пребацивања, па чак и заћевице, које су се истина брзо сгишавале пред немогућношћу да се ма шта сада измени и пред заједничком невољом која их је све прикупљала у један табор. Мађе снаге, које би и могле пожурити и без честих одмора прећи неке просторе, нису се усуђивале да се далеко од друштва крећу, јер је оно, као целина, како тако уделало поверење, док су се одвојена и усамљена кретања показивала опасна.

На челу те колоне расположење је било друкчије него на њеном зачељу, што је правило код свих колона и при сваком маршу. Обично су прве врсте оне које путем певају и на које се жале последњи редови, вичући: „лакше чело!" А то је разумљиво, јер се у прва врсте распоређују најкрупнија и најзаржљивија војници, док у потоње редове улазе по расту мањи и по снази слабији. Тако су се и овде, у „претходници" затекле на челу личности које су се кретале хитрије од осталих. Али, ни међу њима никоме није било до песме. На против, чело је наступало под сталном забном од каквог изненађења, са једном једином жељом, да се што брже прогурају кроз клапце и гудуре и да нађу на приморје.

Поред осталих ту су биле и две београдске госпође, мати и кћи, које по своме лаком прилагођавању животу у прогонству не би устукнуле ни испред које од Енглескиња, које видимо данас да на равној нози с мушкарцима подносе све тегобе рата. Док су одступале кроз Србију са трупама, њима су олакшивали мучан пут услужни шефови мањих јединица, стављајући им на расположење преносна средства. Доцније, кад је имало да се напусте кола, због оскудице добрих путева, јаме су јахале или су с времена на време пешачиле, као и сви остали. Најпосле, кад су биле лишене коња, оне су, у јахаћем руху, предузеле путовање које је за њих, рекло би се, имало драж спорта.

— наставиће се —

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Аћимовић.

БР. 159. ПЕТАК, 8. ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 8. јуна

Српски званичан извештај. — Ноћас је јужно од Градешнице била јака обострана ватрена активност, а у области Зборског једно наше одељење извршило је препад на непријатељске предње делове и по свршеном задатку полако под борбом повукло се у полазне ровове.

Солун, 8. јуна

Француски званичан извештај. — Повремена артилеријска борба на целом фронту. Наша артилерија ђејствовала је узнемиравајућом ватром на непријатељске ровове и бивоке и разорном ватром на непријатељске батерије у пределу северно од Битоља.

Два француска аеропласна вмала су борбу ваздух Чаништа са три непријатељска аероплана за гоњење.

Британска авијација имала је 4 ваздушне борбе изнад предела Доксамбос и бацила преко 500 килограма експлозива на железничке станице Ангиста и Порна; британски аеропдани тукли су један непријатељски воз у овој последњој станици.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 8. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — Ниже ухваћен.

Званичан извештај од 23 часа. — Повремена артилеријска борба између Мондидјеа и Оазе и јужно од Ена.

На осталом фронту дан је прошао на миру.

Лондон, 8. јуна

Званичан извештај. — После ноћи извршили смо више препада у близини Бовјела, Ланса и Живаншиа и на сектормма Стразела и Ипра. Заробили смо 18 војника и запленили три митраљеза.

Непријатељска артилерија била је активна између Соме и Анкра а преко ноћи обострана јача артилеријска активност северно од Албера и у сектору канала Ла Басе.

Доњиџи извештај. — У својим успешним препадима, које смо извршили последње ноћи, заробили смо више војника. Заробили смо и неколико непријатељских војника северо источно од Метерена. Јутрос смо мало помакли у напред нашу линију северно од Мериса и заробили неколико војника, са једним рововским мерачем и једним митраљезом. Успешно смо одбили непријатељске противнападе на наше нове положаје.

Непријатељска артилерија ђејствовала је са зрнима са загушљивим гасовима у близини Ејета.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 8. јуни

Званичан извештај. — На Монтелу и на Пјави битка се наставља снажно и без прекида. Јуче у вече одбацили смо непријатеља северно од железничке пруге Монте Белуна и сузбили осетно цео нападни фронт ка испадном углу северо-источно од Монтела; заробили смо 1226 непријатељских војника и запленили много митраљеза.

Дуж Пјаве, наше трупе изнржале су са великом храброшћу одлучну борбу коју је непријатељ отпочео. Противник, бацајући у напад многобројне свеже снаге, успео је био у јеком на-

паду да мало напредује код Зенсона, али, задржан нашим снагама, морао се повући натраг.

Нашим противнападима успели смо да смањимо сектор напада западно од Сан Дона, где смо заробили 513 војника. Чехо-Словачке јединице показале су задивљујућу храброст.

Савезничке и италијанске авијације биле су веома активне. Оборено је 14 непријатељских апарата.

На Азијагу, једним препадом Французи су заузели Бертиго и Пена и заробили 102 војника. Италијани су довршили заузимање Монте Костапунга и заробили још 100 војника.

Ниски облаци и киша спречавали су рад авијације 6. овог месеца; и непријатељски аероплани били су мало активни. У току дана уништили смо 9 немачких аероплана а два друга оборили ван контроле. Један наш аероплан недостаје.

Одбили смо непријатељске нападе извршене против Монте Корно.

Лондон, 8. јуна

Званичан извештај. — На британском фронту у Италији мирно је и без промене. Укупан број заробљеника задобивених у битци 2. и 3 јуна износи 19 официра и 1060 војника. Јуче услед лепог времена наши аероплани били су активни. Оборили смо 10 непријатељских аероплана и бацили 1460 фунти бомби на разне објекте. Јутрос велике кише.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Атина. — Краљевским указом позвани су под заставу сви резервни официри, подофицири и редови из целе Грчке из класа 1905., 1906., 1907., 1908., 1909., 1910., 1911., 1912., 1913., 1914., 1915., 1916. Истим указом позивају се рекрути из 1917 и 1918. године који се налазе у Француској и њеним колонијама.

Париз. — Немци су ухапсили у Варшави чувеног пољског новинара Рабског због његових чланака наклоњених Споразуму. Њему ће судити ратни савет, пошто је из Пруске Пољске.

Лондон. — Јављају из Амстердама да је избио велики пожар у немачком аеродрому у Нивелу и да су изгореле зграде и 15 аероплана типа „Готе". Ухапшена су два немачка подофицира који су осумњичени да су намерно изазвали пожар.

АУСТРИЈСКА ОФАНСИВА

— На италијанском фронту —

Рим. — В лика важност, коју Аустријанци придају садашњој офанзиви, све више и више се испољава у документима који нам падају у руке у току ове битке. Аустријска Врховна Команда предузела је ову офанзиву из два разлога; прво из политичко војничких потреба, да се добију успеси с обзиром на међународни положај Аустрије и на њену унутрашњу ситуацију, а друго да се добију намирнице и сировине, да би се задовољиле потребе становништва и војске.

Да би се видело са колико је мржње против Италије ова офанзива предузета, довољно је прочитати наредбу фелдмаршала Конрада фон Хецендорфа, команданта групе Армија, која оперише од Стелвија до Пјаве. Наредба је издата, с напоменом да се прочита свима трупама 2. јуна, за време док је артилерија припремала офанзиву, и гласи овако: „Војници! Ви сте месецима, вршећи мужки и с поносом вашу дужност усред снега, глечера и бура, гледали на сунцем обасјану равницу Италије. Час силаска у равницу кунуо је; ваша опробана на свима бојним пољима храброст неће знати ни за какве препреке, а ви ћете као ураган сломити лажног и неверног непријатеља савезника и његове пријатеље које је у помоћ позвао. Ви ћете показати свету да се нико не може охрабрити вашем јунаштву. Ваши очеви, ваши дедови и ваши прадедови борили су се са истим духом и победили овог истог непријатеља. Ја сам убеђен, да ви не само нећете заостати од њих, него ћете их и превазићи. Италија не сме више да пружа своју лакому руку на наше живе Алпе, на наше обале и пристаништа за које су везане поједнаком љубављу све наше народности. Надисћност, будућност и част наше браће велике и заједничке отаџбине у вашим је рукама, њена слава биће ваша слава. Срцем уз вас, ја ћу пратити ваше покрете који ће бити једна неодољива трка у победу. Верујући чврсто у вас, ја вам кличем: Оборите све испред вас!"

— Фелдмаршал Конрад".

Ово је један типичан документат аустриске необузданости, али је у толико значајнији по Италијане после огромног неуспеха који је непријатељ претрпео.

Аустријанци нису успели да пређу планинску препреку која их одваја од равнице; оно што је требало да буде неодољива трка у победу претворило се у трку на касапницу. Победа ће припасти Италијанима који су се јуначки одупрли и сломили непријатељски налет. А међутим, као што се види из наредбе команданта 3. планинског аустриског пука, све снаге и сав материјал Монархије употребљен је за ову офанзиву. Поверљива наредба команданта 3. ген. пука гласи: „Данас наше трупе од Адиџе до Јадранског мора прелазе у напад. Све снаге и сав материјал Монархије, која се данас први пут у светскоме рату налази пред једним само противником, прикупљени су и припремљени за напад неуморним радом од више месеца. Јутрос су све више команде пробуђене страховитом вести да је аустро-угарска артилерија скоро отпочела акцију са загушљивим гасовима и зрнима највећег калибра. Италијанској команди неће више бити дозвољено да изврши један сектор, па да пошаље резерве; резерве ће требати за цео фронт, али их неће бити довољно. Ма где италијанска штаб упутио своје резерве, ун к ће бити других сектора који ће тражити помоћи, а покоћи неће бити. Наше снаге и њихово правилно развијање, не само да нам дају могућности да на једној или више тачака пробијемо фронт, него нам допуштају да једним ударцем прекљештимо цео фронт. Почетак је довео наше наде у победу до максимума; наш је задатак да приведемо у дело оне речи са чврстом вољом и да добијемо, помоћу Божјом, потпун успех. На првом месту треба што пре заузети утврђену непријатељску зону, да би се прешло из повременог позиционског ратовања у ратовање слободних покрета, које ће нас довести у богату земљу у сред великих складишта хране непријатељске војске... Напред! Узвишени патрон нашег пука однео је пре сто година код Вероне славну победу над удруженим италијанским и француским војскама. Напред, с Богом, нео трећи пешадиски пук *)

1. јуна 1918. Пуковник Митерегер.

НЕРЕДИ И ПРОМЕНЕ У БУГАРСКОЈ

Париз. — „Франкфуртер Цајтунг", „Берлинер Тагблат" и остали немачки листови узалуд се труде да докажу како је оставка Радославова само један обичан инцидент унутрашње политике. Нико више не сумња да има много Бугара који почињу да увиђају у какву их је пропаст одвео краљ Фердинанд, али зато савезници Бугарске не пропуштају ни једну прилику а да јој не дају да осети да је њена судбина везана за њихову на живот и на смрт. Њихов уговор запечаћен је иначе ленком несрећне Србије, коју су издајнички уништили сва три крвника. Доиста, било би врло згодно када би се један од њих, увиђајући да је ствар пропала, могао ослободити коначног обрачуна!

Париз. — Јављају из Софије да је Малинову, вођи демократске странке, поверен састав кабинета.

Малинов је дошао први пут за председника владе у Бугарској у децембру 1907. године, као шеф демократске странке, која је образована 1906. године. Онда је Малинов био русофил; школован је у Француској, а ожењен руском Јеврејком.

Париз. — Према вестима из Атине, у Бугарској су избили озбиљни нереди у разним варошима; трупе су морале бити употребљене да се успостави ред.

ПОДЛИСТАК

А. Андрејевић:

ЗА МОРЕМ КРОЗ АРНАУТЛУК

Погибија рез. коњич. поручника Мартиновића. — Случај са санитетским пуковником г. Др. Жерајићем. — Напад Арнаута на избеглице. — Један редак погреб. — Ноћ у Фани-Бисагу.

(4)

Оне су бар по спољашњости судећи задржале пробитни изглед отменост и хладнокр-

*) Овај пук носи име надвојводе Карла, великог противника Наполеона. Види се у овој прокламацији, да се поред победе, највише циља на плен што се иначе види и на документа нађених код једног официра заробљеног 2. јуна.

ности, опитећи са осталима само у толико у колико би се стицајем прилика морале њима приближати, одржавајући и у тим изузетно ретким околностима извесно одстојање и чинећи, на тај начин, неку одвојену, ужу групу. Али, наравно, мати се није могла такмичити са својом кћерју, која је, као права Амазонка, у чизмицама и мушким чакширама, са малом плетеном капом, са корбачем у руци и официрским појасом о рамену, из неке детињасте ћудљивости предњачила газећи жвакно по цепу. Јер је матери поред годишности и година прилично сметало мало кукраво пстање које је носила и од кога се није разилазила на целом путу. Нарочито је тих последњих дана забринула госпођу промена на пуклици, која се вероватно лишена добре хране и мекана душека разболела и из дана у дан венула. Она ју је са тепањем и миловањем увијала у вунену шамију, застајкујући кад год би приметила жељу кученцета за покретом, и тада би стављала примедбе онима што намичу и заустављали коло.

На зачељу њеном, између осталих, иштао је стари пар београдских избеглица, са кћерју и два унучета. Стари господин стојачки је подносио све непријатности овога путовања, које му је било загорчено не загодношћу и забринутошћу због све веће немоћности његове супруге и болести једног унука. Уверен да је он као старешина одговоран, јер се није озбиљно успротивио жениној намери да се пође с војском и напусти кућа, а навикнут да сапутница свога живота сваћа угађа у тренутцима њеног нерасположења, чак и онда кад она никако не би била у праву, њему није остало ништа друго у овој озбиљној патњи и пред немогућношћу да испуни какву најмању женину жељу, него да погне главу и да ћути.

Први дан путовања и прва ноћ прошли су без осетних непријатности и каквих изненађења. Али, та добра срећа није дуго трајала. При свем том, извесно је, да је једно уверење преовлађивало код свих чланова те одвојене колоне, од најстаријег до најмлађег код кога је могла да допре ио свести мисао о опасностима којима се иде у сусрет: да су они тим путем упућени с тога што је краћи, што је мање тежак и мање опасан. И зато је лако представити себи колики је страх морао овладати њима кад су угледали пре Арнауте и осетили њихово дивљаштво.

На једном проплањку који се са обе стране постепено пење и завршује стрмим и високим чукама, сви се престрављени заустављше. Несумњиво је било да су их Арнаути приметили и осули на њих ватру из пушака, у плачкашкој намери. Деца су се прибијала уз скуте својих матера, које су опет забезекнуте тражиле од људи савет. Пред њима је био бриссан простор који је требало што брже прећи јер никаквих згодних заклоиа није било на том месту. Међутим пушкарање није престајало; и у том су и остале мале групе избеглица пристајале.

Потпуна забуна и очајан страх обузе све редом, кад једна госпођа паде погођена у обе ноге. Од тада настаде онакна запрепашћеност која се може да види у пожарима, кад нако унутра не може арело да размисли о начину спасавања, већ се свак поволи за оним што бежи, а који ни сам не зна куда. Зато се многи полакомише да претрче бриссан простор, кад видеше како неколицина промаче неповређена. Међу њима је био и адвокат Мильковић, који је био пре тога на дужности у пекарској чети. Кад је могао оценити, да су Арнаути престали пуцати, он се пониже и напусти мали заклон од камена, па онмах доста брзо поче трчати. Али у том плану неколико пушака и он застаде колебајући се за тренутак, да ли да се врати. Он ипак појури напред, али га један метак погоди и он ничице паде и више се не помаче.

Тај призор посматрао је из непосредне близине наредник Михаиловић, коме је стеран ратно искуство говорило да тада није било тренутак за бежање и да је разумно било чувати заклон какав такав. Он је лежао на земљи скривајући главу у удубљењу у стени, осећајући како му срце силно бије и како му грапке зноја теку са чела, јер је држао да га сваког тренутка може погодити који метак. Тек кад се све утишало и кад су се Арнаути разбегли са богатом пљачком у коњима и стварима, Михаиловић је похитао да се придружи колони, која је отада била лишена свих преносних средстава.

— наставиће се —

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Вод. М. Анђелковић.

БР. 160 СУБОТА, 9. ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 9. јуна

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром и бомбама одбили непријатељско одељење пешадије, које је у области Ветреника покушало да се приближи нашим рововима. Јака обострана артилериска ватра у области Зборског и јужно од Градешнице.

Солун, 9. јуна

Француски званичан извештај. — Одбили смо жесток напад непријатеља на наше нове положаје између Хуме и Бевђелије; непријатељ није ни успео да продре у наше ровове.

Овом нападу претходила је врло јака артилериска припрема са зрнима свих калибара. И поред жестоке припреме, непријатељска пешадија, десетковања нашом запречном као и нашом митраљеском ватром, није могла да пређе преко наших препрека. Непријатељске трупе морале су да се врате у своје полазне ровове претрпевши врло тешке губитке и оставивши један митраљез.

На целом фронту обострана активност артиљерије и патрола.

Рђаво време спречавало је рад авијације; међутим, користећи се разним временима када је време било ведрије, британска авијација бомбардовала је један непријатељски воз и слагалиште код Какаре, југо-источно од Сереза, и оборила један непријатељски аероплан који је пао у пламену северно од Петрича.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 9. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — Французи су побољшали своје положаје северно од Фаверола и у пределу јужно од Отвена. Заробили смо око стотину војника.

Ноћ је прошла на миру на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Ништа важно на целом фронту.

Лондон, 9. јуна

Званичан извештај. — У препаду који смо извршили последње ноћи северно од Скарпе, шкотске трупе продрле су у немачке ровове, нанеле великих губитака непријатељској посади и заробиле прилачан број војника. Уништени су заклони и више митраљеза помоћу мина.

Ништа важније преко дана на осталом фронту.

Авијација: 7. јуна ниски облаци и киша ометали су операције у ваздуху. Оборен је један непријатељски аероплан, а један наш недостаје.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 9. јуна

Званичан извештај. — У току јучерашњег дана притисак непријатеља на Монтелу ојачао се јак, али свуда је задржан нашим трупама које су напредовале вршећи противнападе. Покушаји непријатеља да напредује ка западу и ка југу довели су до борбе источно од линије Каза Бедер Бавариа и у околини железничке станице Нервеза.

Прослављена бригада Пиа (290. и 300. пук) надирући са неодољивим налетом, заробила је 500 војника и запленила велики број митраљеза и две батерије средњег калибра које су одмах уперене против непријатеља.

На Пјави, борба се концентрисала са жестином на појединe секторе. Западно од Канделу, одбили смо лако један непријатељски напад. Јужније, пред Фагаром и Зенсовом, напад противофанзивни акција, која је отпочела ноћу 6. и 7. јуна, настављена је снажно и довела нас је до положаја од претходног дана.

Непријатељ је претрпео губитке у своме очајном отпору и оставио у нашим рукама више стотина заробљеника.

У зони западно од Сан Дона, непријатељ је покушао јаку акцију против Лосона. Заустављен први пут нашом ватром, противник је увеличао понављао свој напад четири пута док је, исцрпљен изузетно великим губицима, морао да попусти пред непоколебљивом храброшћу Сардиниџа из бригаде Сасари (152. и 159. пук) са којима су кооперисали 2. батаљон 209. пешадиског пука (бригада Бизањо) и 19. батаљон берсељера циклиста.

Северно од Кортелаца, наша маринска и берсељерска одељења, такмичећи се у храбрости, упала су у непријатељске линије, заробила 200 војника и задржала чврсто заузете положаје.

Код Кавануперине, пробили смо мостобран.

Број заробљеника задобивених од почетка битке износи преко 12.000.

У току борбе, која се од више дана води преко Монтелом, нарочито су се одликовале: бригада Паза, пешадиске бригаде Аоста (5. и 6. пук), Мантова (113. и 114. пук), пешад. пукови 3. бригаде Пијемонта, бригада Палермо, бригада Тевере (27. пук) бригада Акила, 26. и 27. јуришно одељење и 70. саперски батаљон који се борио са пешадијом и који је и овога пута дао доказа о пожртвовању и храбрости инжињерских јединица.

Ескадрони миланских копљаника (17.) и Виторио Емануеле (1.), интервенишући храбро у борби западно од Зенсона у циљу заустављања непријатељског напирала од 6. јуна, додали су још једну страну славној историји својих коничких пукова.

Авијација. — У пркос рђавом времену развијала је терен одржавајући везу са пешадијом.

6. јуна, храбри мајор Бараки, који је био однео своју 35. победу, није се вратио са једног лета изнад непријатељских линија.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Цирих. — У Гланхану (Саксонска) уведен је један дан без хлеба. То је први случај у Немачкој.

Солун. — Грчки лист „Македонија" доноси да су два бугарска пука на Струми, потпуно разоружана и предата ратном суду зато што су отказали да изврше наредбу за напад на грчке положаје.

—

Лондон. — Јављају из Швајцарске, да су 6. јуна избили у Бечу озбиљни нереди услед смањивања дневног оброка хлеба. Довежени су у народ коњички пукови и очекује се да се прогласи опсадно стање.

ЈУГОСЛОВЕНСКА БОРБА ЗА СЛОБОДУ

— Планови аустро угарске владе —

Цирих. — Планови аустро-угарске владе да реши југословенски проблем са гледишта хабсбуршких интереса, наилазе на све већу опозицију код српских, хрватских и словеначких политичких партија; чак и аустрофилска Франкова странка противна је оваквом решењу. Према аустро мађарском реценту, Далмација би требала да се присаједини Хрватској и Словеначкој, па да све три буду и даље под мађарском зависношћу; Босна и Херцеговина требале би да образују аутономну бановину, обојене од Хрватске, а под мађарском влашћу. На овај начин хоће се да се Угарској пружи накнада за повећање Аустрије анексијом пољске краљевине.

Ова комбинација омогућила би даље хегемонију Немана и Мађара и спречила би остварење пољске и југословенске независности.

Југословенска штампа енергично је устала против оваквог решења, које назива новим атентатом против слободе и интегритета југословенског народа. Тако „Загребачке Новине" пишу:

„Истовремено са немачком офанзивом на западу, почиње и офанзива Немаца у Аустро Угарској. Черчил је био предвидео ову офанзиву а Сајдлер је ово изводи. Изводи је противу Чеха стварањем капетанија а противу Југословена гоњењем вођа југословенског покрета. Прво се покушало да се одвоје Словенци од Хрвата и Срба. Сајдлер се врло јасно изразио у овом смислу. Дакле, Немци настављају своје надирање ка Трсту, а за њихову љубав Хрвати би требали да жртвују Словенце па да југословенско питање, у накнаду зато, буде решено у корист Хрвата. Ово је решење апсурдно, јер се пре свега оснива на

препостављи да Хрвати и Срби напусте Словенце. Заборавља се да је код мученика свог рата идеја о националном јединству снажно појачана и баш у тренутку кад се та идеја најјаче испољава, аустриски управљачи хоће да разбију наш народ. Нико не може бити задовољан овим решењем, које повлачи за собом мађарско-немачки кондоминијум над југословенским земљама. Ново решење нашег националног питања представља акт невентине и реакције који, у осталом, неће бити ни први, ни последњи такав акт аустриске политике."

Љубљански „Словенски Народ" пише:

„Бечки управљачи хоће да реше југословенско питање потпуно у смислу немачко-мађарског споразума. Циљ овог пројекта је: прво, да се изолују Словенци и предаду немачкој владавини; затим, да се ослаби отпор осталих Југословена у Аустрији па, напослетку, да се спречи Хрватска да постане одвећ јака и да схвати свој положај према Угарској. Словеначке земље Немцима, Босна и Херцеговина Мађарима, — тако схватају бечки и пештански државници решење југословенског питања".

Аустрофилска странка Д-р Франка објавила је овакав протест: „Док су Мађари остварили у Хабзбуршкој Монархији све своје аспирације, хрватска краљевина и хрватски народ је изгубио сва своја права и све своје слободе, које су имали у доба када су ступили у аустро-угарску заједницу. На првом месту, одговорност пада на Угарску за овакво стање, јер се она труди да претвори хрватску државу у угарску провинцију".

АУСТРИЈСКА ОФАНСИВА

— На италијанском фронту —

Рим. — Аустријанци реорганизују и смањују своје дивизије, услед чега је наступило застој у операцијама на брдима и код Грапа. Извештаји јављају за врло тешке аустриске губитке. За тишје је настало и стога што Аустријанци доводе муницију коју су утровали. 16 та аустриска дивизија послала је извештај који смо ухватили: „Ситуација очајна; орјентације тешке, јединице измешане, немамо муниције, борба озбиљна".

Рим. — Ситуација врло повољна. Аустријанци држе Монтеле у дубини 4 км. и један мост на Пјави у дужини 3 км. То се не може стратегиј ски експлоатисати. Наше резерве су нетакнуте.

Париз — На Доњој Пјави аустријанци су напредовали 7 км., али Италијани успешно бране обалу реке, добијајући терена. Непријатељ неће моћи до Венеције.

Лондон. — Пјава надолази и то је један од најстрашнијих догађаја за Аустријанце. Свих 12 мостова су однета. Њима одсечена на десној обали Пјаве су сасвим изолована. Заробљеници мајављују, да су дезертирања постала права епидемија у аустријској војсци. У мају месецу побегло је с фронта 24.000 војника. Одређена је награда од 200 круна за хватање бегунаца.

Рим. — Г. Орландо, председник министарског савета, саопштио је Скупштини 6. Јуна у вече, да је започета противофанзива на висоравни Азијага дала добре резултате: заузето је терена, заробљено је непријатељских војника и запленено митраљеза.

Борба је после подне опет отпочела са великом жестином на Монтелу и Доњој Пјави.

Листови сматрају да упорите непријатељ и не изгледа да је у положају нападача, него да се очајно брани.

НЕМАЧКА ОФАНСИВА НА ЗАПАДУ

— Напад на Ремс —

Париз. — Јутарњи листови коментаришу велики немачки неуспех код Ремса. „Пти Паризјен" каже, да нова тактика Луденгорфа, која нас је у почетку мало изненадила, није нимало таква да јој се не може одолети и не вреди много према нашим већ предузетим мерама и нашом хладнокрвношћу. Самим тим што Немци сада представљају офанзиву према Ремсу као препад, не постиже се ништа друго до признање претрпљеног неуспеха.

Париз. — Напад непријатеља на Ремс, отпочет на фронту од 25 километара, представља велики и потпун пораз непријатеља, који је рачунао да нас изненади. Нашему је претходило пуштање отровних гасова у огромним количинама. Наша линија није ипак ни на једној тачки попустила и Немци, који су имали наредбу да узму Ремс пошто пото, морали су признати после претрпљених страховитих губитака да су побеђени.

„Либерте" пише: „Из овог успеха може се извући поука, да је непријатељ успешно до сада

у својим нападима благодареће изненађењу, што значи, да неће никада моћи пробити овде где су наше резерве. Стратегија ђенерала Фоша почиње да доноси свој плод."

Париз. — Клемансо, Абрам и Мордак дали су Скупштинском Одбору за војне послове врло успокојавајуће податке о савезничким ефективима. Одбор је нарочито био изненађен пред бројном америчких трупа, који превазилазе сва очекивања.

„Пти Паризјен" примећује са задовољством да бројна надмоћност непријатеља, која је дошла услед отпадања руског фронта, стално опада.

ПОДЛИСТАК

А. Андрејевић:

ЗА МОРЕМ КРОЗ АРНАУТЛУК

Погибија рез. коњич. поручника Мартиновића. — Случај са санитетским пуковником г. Др. Жерајићем. — Напад Арнаута на избеглице. — Један редак поглед. — Ноћ у Фани-Бисагу.

(5)

IV.

Наредника Михаиловића неко је прозвао „мртвачком капелом", вађаја зато што је увек био забринут и што је кроз црне наочари гледао на наше ствари. Кад би се споменуле пљачке на ратишту — а то је у осталом била његова главна тема за разговор — направио би плачевно лице, погледао би нас жалостиво, упитао, и скупљајући широка плећа узео би нас под руку повукао у страну и онда тихо са честим уздасима понављао већ познате нам погледе о општој ситуацији. За њега није постојала ни једна светла тачка, ни једно поуздано место, ни једна утешна појава у корист доброга исхода рата. Кад су нас и Бугари мучки напали, и кад смо се морали повлачити, Михаиловић је умукнуо и његов поглед хтео је да нам каже: „Викнте да сам имао право! Смејте ми се сада!" Одиста, горњи надимак није узимао у уста његових ратних другова. Па ипак никад надимак није згодније прикачен човеку чије вас присуство растужи и недагодно косне као тежак мирис вештачких свећа у мртвачкој капели.

Он је по одобрењу претпостављеног старешине пошао заједно са колоном у којој су у већини биле избеглице, и имао једну од најтежих дужности да носи на рукама најмлађе деце; дужност, у осталом, које се он, као снажан човек, прихватио је из чисто хуманитарних обзира него из презрења или обвезе која би проистицала из службеног односа. Јер је детиња мати била и су више заузета стараћем око остале своје деце, која су истина могла пешачити, али су подносила судбину својих родитеља са разумљивим њиним сродственим деца. Требало је овде онде заустављати се и задовољити захтеве које су она оправдано хтела да се испуне, без обзира на бојазан коју су осећали старији и намеру њихову да се што је могуће брже ишчупа из несносног и опасног господарства немирних Арнаута.

Узалуд је он саветовао, бодрио и опомињао, да се хита и да се не застајкује често без стварне потребе, он се морао повиновати пред немоћи женскиња и деце и прикривати гнев, у толико пре што је сматрао да је стицајем прилика позван да буде заштитник и што је осећао пређутну захвалност средине у којој су његова снага и пожртвовање уливали поштовање и будили самопоуздање.

„Шта је то сад опет?" љутну се он када се колона заустави на једној узаној стази, одакле су се распознавале у даљини беле сеоске куће, над којима се дизао дим. „То је којешта!"

Они ту причекање неко извесно време, али поворка никако да крене напред.

Мрко лице наредника Михаиловића, обрасло густом црном брадом, крупним обрвама и подужим брковима, одавало је неописан гнев. Он је толико био поуздан у своје ноге, да кад би се он сам питао, не би се заустављали до мрака. Кад и остали око њега почеше протестовати, он се одлучи да изиђе зашто се застало на по пута.

Али, као да се очекивао његов долазак на место застоја. Како га сагледа, госпођа која се никако није одвајала од своје пуцавице, дочека га плачевним гласом:

„Молим вас, господине, буките љубазни те ми помозите да је сачувам", показујући са сузним очима на мало кудраво пегавице, које је са црвеном траком око врата непомично лежало на простирци од сухог лишћа.

Непритворна туга госпођица ганула је наредника Михаиловића који никад није могао остати равнодушан на туђ бол. Он, шта више, поможе дами да ископају малу раку и да се аврши суморна церемонија на последњем растанку са малим вољеним створењем. И не могући се отети неком чудном узбуђењу он у том трепутку — кога се дошније са осмехом сећао — осети неку разнеженост и потребу да ушљебљеној дами изрази саучешће, докле су му међутим мисли блудиле ка оном куту где су његова мати и жена проводиле мучан живот сужњих. И врањајући се своме другству он примети да му сузе врцају у очима и у даљем пешачењу утону у размишљање о сличној судбини којој су подвргнути људи и животиње.

— наставиће се —

Штампарске Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 161 НЕДЕЉА, 10 ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 10. јуна

Српски званичан извештај. — Ноћас смо у области Кравице одбили два оделења непријатељске пешадије која су покушала да се приближе нашим роговима, а у области Ветреника једно наше оделење пешадије изненада је напало непријатељске предње делове и заузело њихов положај; сви непријатељеви контранапади, да поврати овај положај, остали су безуспешни.

Солун 10. јуна

Француски званичан извештај. — У пркос рђавом времену прилична активност патрола и артиљерије на целом фронту. У прекопу Сивапренте растерали смо нашом ватром једну непријатељску патролу и заробили јој неколико војника за време гоњења.

Код Црне, одбили смо два непријатељска јуришна оделења, која су покушавала после жестоког бомбардовања да се приближе нашим линијама; оделења су одбијена пре него су и стигла до наших преграда.

На сектору Мајвкага, наше батерије успешно су тукле непријатељске групе артиљерија, и растерале непријатељске радинике у том прекопу и узнемиравале један спровод који је ишао у правцу Ђеова.

И поред сталног рђавог времена британски авијатичари бомбардовали су железничке станице Хаџи Бејлик и Порна, где су изазване знатне штете.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 10. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — Није ухваћен.

Званичан извештај од 23 часа. — На појединим тачкама фронта повремена артиљериска борба. Дан је прошао на миру на осталом фронту.

Лондон, 10. јуна

Званичан извештај. — Ништа важније на британском фронту.

Авијација: И поред неповољног времена, 8. јуна наша авијација извршила је неколико реглажа за артиљерију, извиђања и патролирања.

Уништили смо један непријатељски аероплан. Два наша недостају.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим 10. јуна

Званичан извештај. — Јуначки сломљен и одбијен дуж целог борбеног фронта чврстим отпором и противофанзивним духом наших трупа, непријатељ није обновио од 7. јуна у вече свој снажни офанзивни притисак.

Јуче је непријатељ извршио други један јак покални напад у правцу Лосена (југо-западно од Фосалте), али је одбијен са крвавим губитцима.

Непријатељ је отворио јаку концентричну ватру на Монтелу и у прекопу Граве; наше батерије успешно су противтукле непријатељске и разбиле непријатељску пешадију која је неколико пута покушавала да наступа.

Код Кавацукеријане, потпомогнути снажно батеријама италијанске флоте, наши морнари и берсаљери у једном сјајном нападу проширили су мостобран и заробили 150 војника са великом количином оружја и материјала.

На осталом фронту, у току оманьих покалних акција исправили смо у нашу корист линију и заробили још неколико војника и запленили ратног материјала.

На висоравни Азијага, једно наше мање

одељење продрло је у непријатељски предњи положај и после јаке борбе заробило је посаду.

Оборили смо 10 непријатељских аероплана и три стална балона.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз — Листови расматрају ситуацију на француско енглеском фронту и налазе да ће се ускоро одиграти одбиљни догађаји. „Матен" предвиђа, да ће главни напор Немаца бити извршен на енглеском фронту.

Париз, — Наредбом Главнокомандујућег на западном фронту, од 9. јуна, почињу опет да се дају осуства војницима за Француску, Корзику, Алжир, Тунис, Мароко, Енглеску и Италију.

АУСТРИЈСКА ОФАНСИВА

— На италијанском фронту —

Рим. — У пределу Монтела, с једне и с друге стране пута Тревизо—Понтиџи, на Пјави и у кључу Зенсона, Италијани су повратили добру половину терена, који је непријатељ био заузео у својим великим нападима претходних дана. Непријатељ се упорно бранио, користећи се митраљеским гнездима и препрекама које пружа неравно земљиште, бујна вегетација и т. д. и вршећи противнападе у сектору нашег надирања и у суседним секторима. Али надмоћност и полет наше пешадије, којој су претходиле групе „смелих", својим сталним и обухватним нападима, а потпомогнута успешно митраљезима са блиндираних аутомобилима и артилеријом свих калибара, сломила је непријатељски отпор и разбила све његове противнападе. Према једногласним исказима заробљеника и према ономе што смо сама могли констатовати из многобројних лешева који покривају терен, Аустријанци су претрпели необично велике губитке.

Рим. — Први напад на Лосон извршила је једна свежа бригада, састављена од 15. и 32. пука ницена, и јуришна одељења. Наша противприпрема ватра дејствовала је право у месо непријатељских маса, које су, пре него су и отпочеле напад, претрпеле велике губитке. Напад је ипак извршен и благодарећи јакој артилеријској ватри, једно јаче непријатељско одељење успело је да продре у један део терена на источној обали Лосона. Али одмах затим наше трупе извршиле су снажан противнапад и опколивши га уништиле су нападача и заробиле 80 војника, који су остали у животу после нашег противнапада.

Неуспех Аустријанаца код Кортелаца такође их је стао великих губитака. Маринске трупе и берсаљери, изненадивши непријатеља, успели су да продру у његове прве линије, посејавши страх и смрт међу посадом и заробивши 200 војника. Овим упадом, ми смо проширили свој раније заузети терен.

Лондон. — Немачка штампа од 6. јуна одклања и последњу сумњу о неуспеху аустријске офанзиве. Сви једнодушно тврде да је било потребно да се италијанске трупе врикују на свом фронту, да би се њихов превоз на француски фронт спречио. „Манхенер Најесте Нахрихтен" говоре са великом скромношћу о постигнутом резултату после три дана борбе. „Штрасбургер Пост" признаје да Италијани нису били изненађени и да су Аустријанци нашли на огорчен отпор.

„Фосише Цајтунг" труди се на прикрије неуспех овим речима: „Аустријска офанзива преузетрпела је и дезорганизовала један велики напад, који су Италијани припремали да би олакшали стање својих савезника на француском фронту.

Рим. — Орландо и Бисолати пратили су се с фронта са потпуним убеђењем да непријатељ неће моћи пречи наше линије. „Наши војници", рекао је једном новинару г. Орландо, чине чуда од храбрости и борбене вештине".

Бисолати је рекао да су се Чеси борили са дивним јунаштвом и да су потпуно оправдали наше поверење и наде у њих. „Они су представљали, поред наших батаљона, фаланге правих лавова, — додао је Бисолати

ЧЕХО-СЛОВАЧКА АКЦИЈА У СИБИРУ

Париз. — Сукоб, који је избио између народних комесара у Москви и чехо-словачких пу-

кова, узима све озбиљнији карактер. Према инвентарима из немачког извора, број чехо-словачких трупа износи 150.000, а према другим извештајима 80.000 војника. Већим делом, ове су трупе састављене од бивших аустриских војника. Оне се труде да избију на Владивосток, где ће се укрцати за западни фронт. 15.000 Чехо-Словака већ су стигли у Владивосток.

На захтев Немачке, народни комесари покушавају да их разоружају.

Комесари су наредили железничком особљу да не преноси чехо-словачке трупе, а првој гарди да их немилосрдно нападне. Али Чехо Словаци предузели су репресалије и већ су заузели сибирску железничку пругу од Краснојарска до Челјабинска и Михајлова, источно од Иркуцка. Уз њихову потпору месно становништво буни се и обара месне совјете. Бољшевици су веома забринути због удара које им задају Чехо Словаци.

Извесни политички кругови расматрају питање: не би ли корисније било да се чехо словачке трупе оставе у Сибиру, па да оне очистевши је од противничких елемената, него да се преводе на западни фронт, тим пре што се питање о интервенцији Јапана у Сибиру расправља сада у Токију.

ОБЈАШЊЕЊЕ ЈЕДНЕ СЛИКЕ

Амерички лист „The Indianapolis Star" доноси на првој страни свога 319. броја једну врло речиту и карактеристичну слику која носи наслов: „Кад је већ реч о далекометним топовима." Слика представља један топ, чија цев готово вертикално стоји на свом лафету. Крај топа је нагомилана муниција, обележена знацима долара. Крај лафета седи стари „Чича Сем" (отличење Северо-Америчких Сједињених Држава) у своме цилиндру са белим звездама на плавој траци која обавија цилиндар, Лице му је невероватно спокојно и задовољно; рекло би се, да се тихо смеши кроз апсолутну и озбиљну увереност у дејство свога оруђа, предосећајући његове пословне резултате. С леве стране топовске цеви стоји плакат са натписом: „Трећи зајам слободе", а с десне стране плакат са натписом: „Ово је један од оних који ће туђи на пет хиљада миља". Па... извоите, господо Немци!

ЈЕДНА РУЖНА СТРАСТ

Из сећања мога никад моћи неће
Ишчезнути спомен догађаја грозног,
Што је био узрок ужасне несреће
И кајања, али врло, врло позног.
Цикнуше све пушке крај нас у бланши,
И звизнуше танад преко наших глава,
Забрујаше гласи грозно у тишини:
„Обори двојицу!... Диже с' бура права...
И сад при помисли на страст ову гнусну
Болови ми груди к'о вали запљусну!

Истину смо брзо сазнали жалосну:
Због ракије — само због једнога стакла
Брат на браћу руку подиг'о јаросну,
— И два је живота смрт хладна такла!
Јест, ужасан ово свршетак је био,
А почетак беше у шали и смеху
И у — алкохолу, што се жудно пио,
И тако се дошло страховитом греху.
И сад при помисли на страст ову гнусну,
Болови ми груди к'о вали запљусну!

Зар је мало наших на све четир стране
Расејаних гробља, знаних и незнаних?
Није л' доста што нас душмани тамане,
Већ и братска рука да двоје сахрани?...
Знали смо злочинца: у најтеже дане
Он је к нама дош'о из љубави праве,
Не могав на браћу да управи ране,
И у многој борби стекао је славе.
И сад при помисли на страст ову гнусну,
Болови ми груди к'о вали запљусну!

У часима свима беше понос чете,
Међу најхрабријим био ваздa први;
За тиране наше пун грозне освете,
Ишао без страха где се лило крви.
Јачи је од смрти — ал' није од чаше!
Другови, будимо тога вазда свесни,
Међ' непријатеље број'мо увек наше
И алкохол, к'о звер што у нама бесни!
И сад при помисли на страст ову гнусну
Болови ми груди к'о вали запљусну!

Војиште 1918. Р. П. Ђирић.

ПОДЛИСТАК

А. Андрејевић:

ЗА МОРЕМ КРОЗ АРНАУТЛУК

Погибија рез. коњич. поручника Мартиновића. — Случај са санитетским пуковником г. Др. Жерајићем. — Напад Арнаута на избеглице. — Један редак погреб. — Ноћ у Фани-Бисагу.

(6)

V.

Комбиновани Одред био је у заштитници, од Љум-Куле и имао је према једном наређењу Врховне Команде да се заустави у селу Орошу. Приорочно је било очекивати, да ће се већ побуњена албанска села приликом пролаза равних јединица да окомити на појединце и растурене делове одреда који су, овда онда, у малим групама и ненаоружани грабили означеним им правцем, начочато од онда кад је последњи мост на Дриму бачен у ваздух. И док су у почетку при наступању моравске дивизије у својим нападајима Арнаути били обазривији, плашећи се од трупа које су биле у заштити и које су се састојале из доста пороједена три пука, отада су постали насртљивији, прикупљали се на појединим згодним местима и стварали ватру на коморе, па и на саме борачке велове. Истина, изгледно је скоро и напоменути да је за нашег војника који се дотле от свао са противничким регуларним војскама, са Немцима, Аустро Мађарима, Бугарима и Турцима ово почесно нападање пљачкашких албанских становника личило на поступак оних положаја које су рањаје и на његовом тлу пресретале трговце, кад се враћају са панађура и над њима вршиле разбојништва. Шта више, он се управо није ни обазирао на њихове мучке препаде, већ је резимирано корачао напред; а кад би добио наређење да ипе у осигурање, он би равнодушно и не скидајући пушку са рамена наступао правце онамо, где су се иза стена закланали побуњеници са белим кецетима и шеренин појасевима, уверен да ће се на прву ватру наша два митраљеза дати у дивље бегство, уз познато лелекање.

Па ипак није се могло остати равнодушним на њихове учестане препаде, који су стали доста људских жртава и штете у стоци. Морало се запазити да се побуњена села концентрирају како би учинила озбиљнији напад, као што се и обистинило код села Спача.

У селу Фари Одред се заустависо и ту преноћио наиме се тако рећи од једном под благим поднебљем и на земљишту које је имало нешто и зеленога проранка. Пет ноћи пре тога од Љум Куле провело се под свима незгодама зиме, по снежним пољима, јаком ветру, мразу и под опасностима од снегова. Ту код села Фире, ниге наоколо, колике је око могло сагледати, нису се видели трагови зиме, а по топлим врлинама сунчаним рекло би се да је наступило пролеће. Оно пак што се ни сада није мењало то су била узнемиравања од стране немирних мештана.

У први расвитак зоре Одред је већ био у покрету. Отпочело је опет пењање и силажење уском стазом којом се једва двојица могу разминућа, па застајкивање, због неке препреке на самој путањи или због непосредне опасности од борбе. Десети каировски пук застао је и заузео борбени став: пешаци стоје или чуче испред малих гомилица камења близу један другог и разговарају. У реду пешака постављена су два митраљеза спремна да отворе ватру. Отуда са чука чуде су се пуцкарања, на која су наша предња одељења одговарала. Већ је дошло до наших ушију да је један део коморе нападнут и да има доста наших мртвих и рањених. Штаб одреда ту се задржао неко време. И ако се пальба није прекинула, командант је наредио да се иде напред. Наступа се зовом правог четничког војевања и правце месту где се води борба. Тада коњички поручник, ординанс у штабу, изговори реч, на коју нико ништа није имао да приметн: „Пред Богом и Арнаутима сви су једнаки". Заиста сам ину на срећу, командант одреда као и његов последњи војник, под непрекидном сапуњом и немом опомеом оних наших јединица које напалазмотенко рањене или мртве. Један леш крај стазе виси низ литицу главом окренут доле, закачен у трњаку; са њега су свукли чакшире и цокуле и његове оружене руке над беланом показују покрет ужасног очајања у агонији. Стаза се пролужава у једну котлину, где се виде сеоске зграде и манастир. Растурени мали делови неборачких јединица ту су се прикупили у групе, уневерени и преплашени због малочашње погибље, у недоумици шта да раде и куда да се крену, јер је непријатељ тукао ова свиј страна. Поред осталих тада је погинуо и тамо сахрањен брат лекара десетог пука, капетана Великимировића. При пређу речице, на десној обали, лежи на леђима мали добро развијен пешак, као да спава: једна му је рука пружена у воду, а на спепоочници види се мала рана. И док се споро наставља пут по стеновату брегу, где се час по натоварено кљусе извали и сприча прова, чује се глас команданта одреда који наређује пешаку на сусетном брегу да се приближи куи онаке јенан Арнаутин, сакривен, без прекида туче из пушке. Војник се с напором пење уз стрми брег, помажући се пибљком, застајкује да би оахнуо и мало за тим, кад га угледнве, мештани се јакоше у бегство.

— Свршиће се —

БР. 162. ПОНЕДЕЉАК, 11. ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ — УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 11. јуна

Српски званичан извештај. — Ноћас смо митраљеском ватром и бомбама одбили напад непријатељског одељења пешадије, које је хтело да поврати изгубљени предњи положај у области Ветреника, који смо заузели прошле ноћи. Сем тога, ватром смо одбили једно непријатељско одељење у области Кравице и јачу непријатељску патролу јужно од Градешнице.

Солун, 11. јуна

Француски званичан извештај. — Артиљеријска активност, појачавши ка Вардару и код Преспанског језера.

У пределу Ветреника, једно српско јуришно одељење заузело је под борбом једну непријатељску објавницу и победоносно се одржало у пркос учестаним непријатељским противнападима.

Према Ђевђелији, савезничке батерије растерале су на више места непријатељске групе радника и принудиле да обуставе привремено одбрамбене радове.

И поред облака и неповољног времена, савезнички аероплани врлином су смела патролирања, узимали са мале висине многобројне снимке непријатељских положаја и бомбардовали бугарске паркове и склоништа у области Демир Хисара.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 11. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — Французи су извршили више препада између Монди-дје и Оазе и заробили неколико војника.

Између Марне и Реиса Немци су напали на Мон Бланк и једнога тренутка били су успели да заузму врх. Својим снажним противнападом, италијанске трупе одбациле су непријатеља одмах и заробиле неколико војника. Линија је потпуно васпостављена.

Ноћ је прошла на миру на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Није ухваћен.

Лондон, 11. јуна

Званичан извештај. — Ништа важно.

Авијација: Ниски облаци и јак ветар спречавали су 9. јуна рад авијације, али, пошто се преко ноћи време поправило, наши су авијатичари развили већу активност.

За 24 часа бачено је 14 тона бомби на Бапом, складишта и железничке станице код Арманјера, Стенворка и Бак Сен Мора; долови Брица јако су бомбардовани од стране наших аероплана.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 11. јун

Званичан извештај. — На целом фронту наша артиљерија наставља да снажно туче непријатеља.

На Монтелу и на Пјави, пешадија, настављајући стално свој јак притисак на непријатеља, извршила је успешно у току јучерашњег дана мање препаде својим патролама.

Западно од Сегаре непријатељ је покушао поново офанзивне нападе које смо одмах спречили.

Својом изненадном и енергичном акцијом, једно енглеско одељење упало је у непријатељске линије јужно од Азијаго и после живе борбе

вратило се са 31 заробљеником и 1 митраљезом, побивши око стотину непријатељских војника.

Италијански и савезнички авијатичари настављају борбу са истим полетом.

У току јучерашњег дана бомбардовали су јако и успешно непријатељску непосредну позадину.

Оборили смо 10 непријатељских аероплана.

Наредник Флавио Ларакини оборио је свој 29 аероплан.

Непријатељски губитци од 2. јуна до сада износе 95 аероплана и 6 стаљних балона.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Женева. — Услед крвавог неуспеха аустроугарске офанзиве на италијанском фронту, немачка марка и аустриска круна падају на берзи. Тако, марка је пала за 90 а круна за 70 сантима. Сто марака купују се сада за 74·25 франака, а сто круна за 42·20 франака.

—

Париз. — Једна депеша из Москве јавља да је у Кијеву букнуо општи устанак. Слагалишта артилеријске муниције бачена су у ваздух и борбе се воде по улицама. Покрет је дохватио и друге округе, нарочито Полтаву где су се 40.000 сељака дигли на оружје. Завладала је паника код немачко-украјинских власти.

—

Париз. — Званичан извештај женевске берзе, од 8. јуна, обележава овај курс за немачки и аустриски новац на женевској пијаци:

„Немачка марка изгубила је више од три поена и пала је на 70.60, а аустриска круна изгубила 4 поена и пала на 39.20 швај. франака."

—

Париз. — Говорећи пред скупштинским одбором за војне послове, Клемансо је казао да Америка чини знатне напоре и да њене трупе стижу стално и врло уредно у Француску.

Крф, 10. јуна

Приликом прославе битке на Косову 15. јуна, која је српски народни празник и која ће се светковати ове године у Њу-Јорку, Председник Вилсон упутио је секретару приређивачког одбора следећу депешу:

„Молим изволите доставити свима онима, који ће се прикупити идућега петка да светкују прославу Косова, моја честитања и речите им да високо ценим ову славну прославу. Борба српскога народа за слободу, и право и тежње свих осталих словенских народа за признање њиховог националног јединства и права да располажу самим собом и за остварење њихове слободе, као и њихова политичка акција, привлаче данас више него икада пажњу целога света и морају привући симпатије свих оних који признају оно што је из дана у дан јасније државницима свих земаља: да будући мир света зависи од пристанка свих народа на једно решење, које ће једино моћи обезбедити њихову срећу и будућност".

(Пресбиро)

АУСТРИЈСКА ОФАНСИВА

— На италијанском фронту —

Критично стање аустриских трупа

Рим. — Председник министарског савета г. Орландо изјавио се с фронта и дао је у скупштини следеће податке о ситуацији на фронту.

„На сектору Монтела, непријатељски налет заустављен је на северном испадном углу истог сектора, и због њиног упорног отпора непријатељ није могао, нити ће моћи, извући од тога и најмању корист у развијању маневарских покрета.

„Непријатељ је у врло тешком положају на доњој Пјави. Наш притисак се све јаче и јаче испољава и непријатељ се налази потпуно изолован на десној обали реке. Он ће морати да прокрчи себи пута по цену свих могућих жртава, ако не буде хтео да буде сасвим уништен.

„Логична је последица оваквог стања да непријатељ удесетостручи јачину својих напада и да са новом жестином покуша поново наступати.

Морал аустриских трупа

„Аустријске трупе боре се са храброшћу која ниде до бесмиља, али су најзад потстакнуте

на тај велики напор огромним ратним пленом, који им је фон Хеценкорф обећао у богатој италијанској равници.

Страховити губитци Аустријанаца

„Битка на висоравнима биће је страховита. Само првога дана борбе, и то на једном сектору, наши су војници набројали преко 5000 непријатељских лешева.

„Па и поред својих огромних губитака, непријатељ није вољан да обустави свој напор.

„На доњој Пјави, непријатељ је јуче извршио жесток напад код Пиу, у намери да загосподари путем Сан Бијаџо—Тревизо, који се налази на 15 километара позади наших линија.

„Аустријанци су бацили у борбу свеже трупе на фронту Берка—Соморада. У пркос жестини напада, наша артиљерија је успевала да осујети покушаје напада у самом његовом зачетку као год га је непријатељ почињао.

После три сата непријатељ је опет напао са три дивизије, али, после неколико невиђених помицања у напред и у назад, наше су трупе заустављале коначно непријатељски талас."

Орландо је, на крају свога говора, одао заслужену хвалу јунаштву италијанских трупа и хладнокрвности старешинства. Говорио је са дивљењем о пешадији и морнарици које се боре са неличанственим полетом.

Споменуо је и губитак мајора авијатичара Бараку, који је својим неустрашивим јунаштвом, узнемиравао непријатељске трупе тукући их на митраљеза.

Рим. — Преко Швајцарске добивени извештаји тврде да је у Бечу објављено да ће „поново отпочети жестока офанзива на италијанском фронту."

Међутим, неуспех непријатеља све се јаче и јаче потврђује.

БЕГСТВО НЕМАЧКИХ АВИЈАТИЧАРА

Лондон. — Поред осталих немачких војних бегунаца, почели су дезертирати и авијатичари. Три немачка авијатичара са својим апаратима похитли су се у ваздух из једног аеродрома близу Берлина и упутили се за Скандинавију. Један од авијатичара спустио се на данско острво Лангеланд, други је слетео близу Копенхагена, а трећи је оборен у балтичко море. Од ових авијатичара двојица су студенти, један механичар, а други филозоф. Према њиховој изјави, побегли су зато што су пруске власти малтретирале њиховог професора Николаја, који је био осуђен на четири месеца затвора због његовог дела: „Психологија рата", у коме професор Николај напада агресивну политику Немачке. Професор Николај је побегао на аероплану, који се спустио близу Копенхагена.

ЧУВАЊЕ ЗДРАВЉА

I

Болести прљавих руку

И у мирно доба човек много пати од тако званих заразних и кужних болести. За време ратова ове болести често пута наносе војсци више губитака но што су губитци од непријатељског оружја.

Неколико тешких и опасних болести, од којих војска и народ много пате, врло често се добијају и преносе помоћу прљавих руку, па их зато лекари и називају „болести прљавих руку." У ове болести долазе нарочито:

Трбушни тифус — врућица
Дисентерија — сродобоља, и
Колера,

које су свима нама добро познате.

Пегави тифус нас је по скупој цени научио да тамањамо вами: нека би нас тешко и опасно боловање од трбушног тифуса, сродобоље и колере научило да своје руке држимо чисто.

Заиста је веома похвално за јапанске војнике кад научари о њима кажу ово: „Јапански војници у рату са Русима нису боловали од ових болести у јачим размерама зато што јапански војник сматра да је стидно и срамно не извршити наређења старијих, а старији су им наредили, између осталога, да своје руке увек држе чисто".

Руке долазе често пута у додир са разним стварима на којима се већ налазе клице што стварају ове опаке болести. Земља, зелен, воће, одело, разне справе — могу бити загађене овим клицама. Свима овим стварима војник може да загади своје руке кужним клицама ових болести и да их при јелу унесе у своје тело. Утврђено је, да често пута војник баш на тај начин, тј. преко упрљаних руку, добија ове тешке болести од којих много пати, а често пута и главом плати. Ко их преживи још дуго време пати од опште немоћи. Понекад се у изнуреном телу рас-

плаити јектика.

Научари великог светског гласа вели: да би ових болести било много мање када би се сваки старао да своје руке држи чисто и да никада не једе прљавим рукама. Није тешка ствар пре јела опрати своје руке, а још боље и уста и руке. Сетимо се јапанског војника — који је по општем признању добар војник. За победу и успех и у мирно доба и у рату потребно је поред храбрости још и добро здравље, те да се истраје у напорима који воде успеху. У страдању од болести има много немара, а овакав немар је исто што и грех: према себи, према дому своме, према Отаџбини.

Војниче, кад год хоћеш да једеш, једи чистим рукама; помисли на све опасности које прете твоме здрављу од сопственог немара; помисли да ако икада а оно је баш сада здравље твоје највеће богатство.

Санит. пуковник
Д-р В. А. П.

ПОДЛИСТАК

А. Андрејевић:

ЗА МОРЕМ КРОЗ АРНАУТЛУК

Погибија рез. коњич. поручника Мартиновића. — Случај са санитетским пуковником г. Др. Жерајићем. — Напад Арнаута на избеглице. — Један редак погреб. — Ноћ у Фани-Бисагу.

(7)

Полако се спушта вече, а у исто време, на околним брдима, овде онде, пламен захвата напуштене мале зграде побуњеника. Сви делови одреда заустављени су и већ се војници побринули за огрев: мале ватре светле на све стране. С времена на време чује се пуцњава и топовски пуцањ, па се најпосле све утиша.

Штаб одреда заузео је место на једном платоу, одакле је имао добар видик на сву околину. Тек сада, по ватрама, могло се прегледати, где су наше јединице и где се протежу линије, које држе побуњеници. Стоје се, у малим групама, јер је земљиште раскалашно, и измењују мисли које се у главном односе на то какву ће одлуку старешине донети и да ли ће се морати ту ноћити. Сваки би рађо продужио пут и ако је замор велики. Одлучено је међутим да се још исте ноћи пође напред и извуче одавде са што мање жртава. Забрањено је било да се гласно говори и да се пале фењери. Требало је непријатеља одржати у заблуди о нашем тобожњем задржавању на том месту паљењем ватри, док је ужурбано и у тишини припремљено све за покрет. Помрчина је така да се једва назире друг пред собом. Креће се једноначном колоном. Треба руком пипати да се не би погрешно правац. Иде се дугим полукругом док најзад сви не уђоше у ред. Затим се убрзо ланац заустави. Глиб је. Ноге се коче од зиме и боле од умора. Стоји се тако извесно време, за тим пође неколико корака, па опет стане. Ти почесни покрети бивају несносни. Тек веко добаци: „Овде ћемо преноћити" и на то се наповезују досетке и чују се гунђања.

Ватре светлуцају на много места, с обе стране пута, а код понеких виде се према великом пламену силуете наших војника. Знају ли они да се полази? Да ли су они из наше јединице? Они се без сумње осећају угодно крај ватре, после напорног марша и данашње борбе. „Који сте бре ви тамо?" пита командант испред кога светлуца фењер; али нико се не одазива. На поновљено јасно питање, војник код ватре обазре се и добацио „Моравци", и одмах продужи започети посао безбрижно као да је преда својим вајатом. Свачији поглед управљен је на ту ватру, јер су тамо гледали сменину и тугаљиву слику. Док је један војник лежао леђима окренут ватри тако близу да се кроз мрак чинило да ће га пламен сваки час дохватити, дотле се други, разголићен до појаса, ченио штапом по леђима, затим навалио полеђушке на једну греду и одупирући се рукама о земљу повлачио ну њој горе доле; потом надвоснио кошуљу над пламен, тресући је. Зашто су ти војници тако безобзирни на све што се око њих догађа? Да ли су они изостали због изнемоглости или је онај што лежи болестан или рањен, те друг неће да га остави самог? Свакојаке се мисли наметаху, док смо их посматрали оне мрачне, хладне и кршне ноћи.

Кад се најзад ланац покрену живље, сваки дахну дубоко. Мочвар је све већа. Пут је пространији и по блеску од фењера види се да низа њ клизи блато целом ширином. Долазимо до места где се пут продужава усеком у стени, где се укљештило једно кљусе, а мало даље испречио се леш једног пешака, где се треба пузати уза стену, и за тим скакати са зида. Ланац је због тога морао толико заостајати на зачељу. Од тога места настаје низбрдица, те се ланац прекида и изостаје морају довикивати предње другове. Удаљени фењер на челу прави својом слабом светлошћу утисак као да се иде испод сводова. Спушта се једном њива коју тече поток и местимице тада поводи и спотиче о мостала. Настаје опет брдовито земљиште, а одред се заустави тек кад изби близу језера, где је дат одмор и где је пробијен остатак ноћи.

Штампарија Равногорца Министерства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 163 УТОРАК, 12. ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 12 јуна

Српски званичан извештај. — 11. јуна слабија обострана ватрена активност.

Солун, 12. јуна

Француски званичан извештај. — На целом фронту велика активност артилерије и патрола.

У области северно од Девоина француске трупе заузеле су једним изненадним нападом село Орманзи, пустиле своје патроле напред које су продрле у Грибу и Сојник и задржале висове у близини ових села.

Три бугарска јуришна одељења, од којих су нека покушавала да се приближе нашим линијама и друга да поврате објављену коју су изгубили последњих дана, одбијена су са губицима од стране српских трупа које су задржале нетакнуте своје положаје.

Од Хуме до Струме многобројни сукоби патрола.

И поред врло јаког ветра који је онемогућавао држање у ваздуху, француска, енглеска и грчка авијација бомбардовале су непријатељске логоре и имале пет борби у којима се може сматрати да су три непријатељска авиона оборена.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 12. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — Французи су одбили покушај непријатељског напада у пределу Антеја.

Између Марне и Ремса Немци су поново напали око 23 часа на италијанске положаје на Мон Блањи. После живе борбе непријатељ је потпуно одбијен са великим губицима. Наши савезници заробили су неколико војника.

Доста јака артилеријска борба у Воевру и у Вогезима.

Ништа важније на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Једном офанзивном операцијом Французи су поправили своје положаје на висоравни северно од Лепорв и заробили око 170 војника. Немци су извршили одмах затим противнапад који је одбијен.

Доста жива артилеријска активност између Ена и Марне.

Лондон, 12. јуна

Званичан извештај. — Јужно од Метерена извршили смо једну детаљну акцију која се завршила нашим потпуним успехом и у којој смо побили много Немаца и заробили 50 војника са неколико митраљеза.

У току ноћи на другим тачкама фронта заробили смо неколико војника и нанели губитака непријатељу нашим препадима и у сукобима патрола.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим 12 јуна

Званичан извештај. — Јучерашњи дан донео нам је резултате који су крунисали нашу победу.

Притиснут на обалу Пјаве, на све ужем и ужем терену, непрестано бомбардован нашом артилеријом и аеропланима, пошто се је по цену огромних жртава држао 8 дана на десној обали реке, непријатељ је отпочео ноћу 10 и 11. јуна да се повлачи на леву обалу. Прелаз преко реке, под убиственом ватром наше артилерије, наставио се јуче под заштитом митраљеза и заштитних трупа, које смо наизменично одбацили после упорног от-

пора на противну обалу.

Монтело и цела десна обала Пјаве, сем једног малог дела земљишта код Музиле где се борба наставља, поново су у нашим рукама.

До сада смо избројали преко 4000 заробљеника и велику количину оружја и сваковрсног материјала који су нам пали у руке.

Необично велики број аустриских лешева покрива бојно поље, што представља доказ о величини непријатељског пораза.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Рим. — Престоница и провинције приредиле су одушевљене манифестације и свечковине по објави званичног извештаја ђенерала Дијаца да се Аустријанци повлаче у нереду преко Пјаве.

—

Париз. — Хавасова Агенција јавља: „Има врло озбиљних знакова да ће се ускоро обновити борба на западном фронту. Војни критичари држе да ће Немци опет покушати срећу да се дохвати Кале-а или Париза, или истовремено и једнога и другога.

—

Берн. — У целој Украјини букнули су штрајкови. 40000 радника штрајкују у Екатеринославу, 15000 у Кијеву, 20000 у Одеси, 24000 у Николајеву и 50.000 у Херсону и Харкову.

АУСТРО-УГАРСКА ОФАНСИВА У ИТАЛИЈИ

Пораз војске и неуспех офансиве

Рим. — Једно полузваничко саопштење штампи гласи:

„Прва фаза велике битке, коју је Аустро-Угарска отпочела 2. јуна противу Италије, може се сматрати као завршена.

Акција артилерије је још јака на обема обалама реке, напади и противнапади још се стално понављају у циљу да се осигурају тактичке користи, које су неопходне да се консолидује неправилан фронт који је створен у току бесних борби. Али је битка свршена. Међутим битка ће опет отпочети. Без обавра на изгледе будуће битке, може се смело тврдити да је прва фаза завршена потпуним неуспехом аустро-угарске офансиве.

Никакав покушај непријатеља да прикрије истину не може опстати пред јасним доказима нађеним у заплењеним аустриским прокламацијама и дневним наредбама које говоре о правим објектима офансиве".

Објекти аустро-угарске офансиве

Запљењене дневне заповести, једногласни искази заробљеника и огромни губитци непријатеља показују да су објекти офансиве били ови:

1. Пробој италијанских линија,
2. Уништење наше артилерије, и
3. Поплава Италије да би нам наметнули мир и запленили материјал и храну.

Непријатељ је намеравао да настави своје дело од новембра и децембра месеца прошле године, то јест желео је да се послужи крвном линијом италијанског фронта да би нас наизменичним и узастопним нападима приковао и затворио у планинским секторима и на Пјави.

„Акција Радецког"

Да би што више истакао важност офансиве која је имала задатак да одлучи борбу на италијанском фронту, непријатељ ју је назвао „Акцијом Радецког", зато што је ђенерал Радецки спречио 1848—49. године први покушај уједињења Италије.

У главном, најглавнији објекат офансиве био је да се пробије наш фронт и да се потпо пото иде до краја.

Једна наредба, намењена 13. аустриском армиском корпусу, а коју смо запленили, гласи:

„Ви морате стално покушавати да се пробијете. Ви морате да се борате без одмора и дању и ноћу, док се објект напада не постигне.

То значи да су све трупе, како маршала фон Хецендорфа и надвојводе Евгена, тако и трупе ђенерала фон Вурма, имале исти задатак. Све су требале да пробију наше линије и да постигну максимум резултата.

Намере противникове на Азијагу

Рим. — Главни циљ непријатеља на Азијагу био је овај:

Осам аустриских дивизија, појачаних са седам других дивизија, требале су да сломе отпор италијанских и савезничких трупа и да се потом развијају док не зауму прве линије, које се простиру од Вичење до Басано.

Одмах по заузећу Граве, концентрачном акцијом 15 дивизија, требало је да се уђе у равницу између Басана, Кастелфранка и Монтебелуна.

Заузимање Монтела, требало је да потпомогне операцију и да учини да пробој, који је армија фон Вурма имала да изврши, буде судбоносан. Армија фон Вурма требала је да зауме Тревизо још првога дана офансиве. Непријатељски официри и војници били су апсолутно убеђени да италијанске трупе неће ни примити борбу, а штаб је веровао да ће постаћи лако све објекте.

Губитци непријатеља

Дуж Пјаве, од северног источног угла на Монтелу до Кортелаца, непријатељ је био сконцентрисао 30 дивизија само да би могао потиснути наше трупе на појединим тачкама реке, на простору од $3^1/_2$ километара дужине на Монтелу и на фронту код Сан Доне. Непријатељ је на овом сектору претрпео страховите губитке услед дејстава наше артилерије и услед наших снажних противнапада. Губитци његови нису мањи од 180.000 војника.

Лондон. — Енглески листови доносе одушевљене чланке о дивном отпору италијанских трупа. Они констатују да су аустријске трупе претрпеле пораз.

„Дејли Телеграф" пише: „Ситуација стоји овако: велика аустријска офанзива претрпела је неуспех, а офанзива која почиње неуспехом јесте погибља."

ВРЕЊЕ У АУСТРО-УГАРСКОЈ

— Почетак свршетка —

Лондон. — Аустриски социјалисти, који су стигли у Амстердам ради конференсања са холандским социјалистима, изјавили су да је стање у Аустрија врло озбиљно. Они се нису устезали да кажу свима онима с којима су дошли у додир, да се њихова земља налази усред пропасти.

Амстердам. — „Нова Слободна Преса" доноси да су у Бечу избили нереди у разним кварговима вароши. Радници фабрике „Вулкан" штрајкују. Број штрајкача износи преко 180.000. Један део штрајкача јурио је кроз варош разбијајући и пљачкајући радње. Војска је напала на масу.

Власт је предузела врло строге мере за одржавање реда у Бечу. С друге стране комитет радничких синдиката објавио је проглас у коме захтева да се повећа порција хлеба и осталих намирница. За време демонстрација од 9. јуна, у којима је дошло до крвавих борби између становништва и војске, демонстранти су викали: „Доле с Немачком! Немачка хоће да нас умори глађу"!

Берн. — Код радника на мађарским државним железницама влада велико врење. Избили су веома велики нереди у којима је полиција с оружаном снагом интервенисала; погинуло је 4 радника, а рањено је 17. За време скупштинске дебате гроф Карољи је казао да су захтеви радника сасвим оправдани, што је изазвало праву буру протеста од стране владиних посланика. Затим је узео реч председник владе Векерле и казао да је врло жалосно што су избили ови догађаји. Векерле је објавио да је штрајк захватио велики број фабрика и да он држи одговорним за то радничке класе и њихове вође који су их на штрајк подстрекли и да он не може примити захтеве радничких синдиката, већ да ће одржати ред по сваку цену.

Затим је говорио министар трговине Сечењи и покушао да побије тврђење грофа Карољија. Он је учинио алузију на штрајкове, о којима су говорили листови у последње време, и изразио је жељу да се покрет угуши оружаном снагом. „Штрајкови у угљеним рудницима у Петрочени, рекао је министар трговине, трају већ више дана, а сваки дан нереда представља мањак од 600 вагона угља за транспорте. Штрајк је избио зато што су војне власти строго казниле једног радника. Међутим, покрет се није могао задржати на томе. Он је, на жалост, захватио и поштанско-телеграфско особље." Министар је завршио, да ће се поступити најстрожије и без икакве милости са штрајкачима, ако поштански саобраћај буде прекинут.

КРИЗА У АУСТРИЈИ

— Оставка Сајдлерова —

Берн. — Аустриски цар Карло, који је био на италијанском фронту, вратио се нагло у недељу у Беч поводом министарске кризе. Председник владе Сајдлер поднео је колективну оставку кабинета. Узрок оставци лежи у нередима који су избили у Бечу, крвави намирницама, непомирљивом држању Чеха Словака, Југословена и Пољака и у неуспеху офанзиве на италијанском фронту.

ЧУВАЊЕ ЗДРАВЉА

II

Ситан створ — велика опасност

Крајем рата противу Турака 1912. почела је наша војска доста да пати од повратне грознице — рекуренса. После довршене ове друге одбране од напада Аустријанаца — и наша војска и наш народ веома су много пропатили од пегавог тифуса.

За време ових недаћа сазнао је сваки од нас да се обе ове болести задобијају и шире помоћу ситних створова — вашију. Настала је борба противу ваши, и кад су оне утамањене нестало је и тих болести.

Но наша војска за све време ратовања дала је доста жртава и од других болести, од којих нарочито треба споменути врућицу (трбушни тифус), срдобољу (дизентерију) и колеру. Ове се болести добијају и шире водом, храном, разним стварима, прљавим рукама, али треба знати да врло велику улогу у ширењу ових болести играју муве.

Сада нам је свима постала веома позната свакидашња реч маларија. Мало је кога међу нама који се није борио са маларијом, и због ње узимао хининa и недељама кинин на разне начине. Утврђено је да ову болест преносе на човека женине комарци.

За време бављења у овим крајевима постале су нам познате још и денга и папатачи. Ове грозничаве болести истина не трају дуго — али јако изнуре човека. И ове болести преносе комарци.

Није потребно да нарочито питамо лекаре колико су недаћа нанели и колико их стално наносе ови ситни створови: ваши, муве и комарци. Ваши и муве су увек праве нечистоће. Ваши су израз нечистоће на самом човеку, његовој одећи, његове постеље и његовог стана. Муве су израз нечистоће човекова стана, ствари које ту чува, као и околине стана. Што је већа чистоћа — све је мање мува; што је већа прљавштина — све већи број мува — а где њих има могу се увек очекивати болести које оне преносе.

Из искуства знамо да таманећи ваши успешно се можемо сачувати од рекуренса и његовог тифуса. Зна се и то да има крајева где је маларија некада беснила — а данас је тамо нема зато што су дугим и брижљивим радом уништени комарци.

Комарац се леже и развија тамо где има баруштина. Не морају то увек бити велики баруштински предели; и мање баре и барице служе комарцима као погодно место за развиће. Често пута и веома незнатне количине устајале воде у каквом разбијеном суду, довољне су да се комарци њима користе на нашу велику штету.

Ако нисмо у стању да уништимо комарце у баруштинским пределима можемо учинити бар толико да близу логора, болница, и у опште војничких станова, не трпимо баре и барице.

Муве су често пута права напаст, не само тиме што много помажу ширење заразних болести, већ и тиме што ремете спокојство човека и дању и ноћу. Знамо да се мува врло радо бави на свакој нечистоћи. Оне одатле сеђу на нас и на јела наша; нецају нас својом прљавом жаоком; загађују наша јела — трују нас отровима заразних болести.

Мува тражи нечистоћу. Зато што врло често трпимо разну нечистоћу у своме стану и около њега — имамо увек и мува доста. Уклонити нечистоћу — значи уклонити муве. По мувама се може ценити брижљивост у окружавању чистоте, по количини њиховој може се пенити опасност која прети од заразних болести — нарочито трбушног тифуса и срдобоље.

Сан. пуковник:
Д.р В. А. П.

Штампарски Равногорски Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 164. СРЕДА, 13. ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 13. јуна

Српски званичан извештај. — 12. јуна јача обострана артилериска ватра на десној обали Црне Реке.

Солун, 13. јуна

Француски званичан извештај. — Дан 12. јуна одликовао се доста живом артилериском борбом на целом фронту. Француска одељења која су заузела Ормази и била допрла до Гриве и Сојнака заузела су у целости ова последња два села.

У току ноћи, после врло жестоке артилериске припреме, Бугари су извршили врло јак напад на наше положаје у долини Вардара. Узевши под нашу запречну ватру и дочекане ватром наше пешадије непријатељске јуришне колоне морале су да се повуку пре него су и дошле до наших положаја, претрпевши велике губитке.

На обалама Струме једна наша патрола заузела је у борби један бугарски положај натеравши посаду у бегство пошто је имала врло великих губитака.

У току 11. и 12. јуна наша авијација пот пуно је доминирала непријатељском авијацијом. Оборена су два непријатељска аероплана од којих један од стране наше авијације за време патролирања а други пушчаном ватром. У исто време братинска авијација бомбардовала је врло успешно складишта и логоре код Сармусакли.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 13. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — Северно од Ена после жестоког бомбардовања отпочела је борба ручним бомбама у рововима које су заузели Французи јуче северо-источно од Лепора. Одржали смо своје линије у целости.

Доста жива артилериска акција у области Фаверола и Корсна.

Французи су извршили у Воевру и Лорену три препада и заробили око 20 војника.

Званичан извештај од 23 часа. — Французи су заробили неколико војника у својим препадима између Оазе и Ена. Жива артилериска активност на разним секторима јужно од Ена а нарочито у области Сиви ла Потери.

Лондон, 13. јуна

Званичан извештај. — Последње ноћи Канадске трупе упале су у непријатељске ровове код Невил Витаса и вратиле су се са 32 заробљеника и 6 митраљеза. Заробили смо тако исто неколико војника и запленили један митраљез у једном препаду јужно од Скарпе.

Непријатељска је артилерија била активна преко ноћи између Вилер Бретоне и Вардан-курв, јужно од Авајона и западно од Мервила, бомбардујући јаким гасовима у великој количини.

У вече 10. јуна, пошто се време мало проведрило, наше ескадриле за бомбардовање извршиле су сервју напада на Мец Сабдон.....

11. јуна, и поред јаког ветра и облака..... вршиле су на фабрике и железничку станицу код Сарбрука, на фабрике Дехренгена и на раскрснице и гараже код Мец—Саблона..... нападнуте од стране непријатељских аероплана, од којих је један оборен у пламену а други пао ван наше контроле. Сви су се наши апарати вратили неоштећени.

11. јуна наши аероплани вршили су многа извиђања и друге операције, наша артилерија уз припомоћ авијације тукла је пре подне велики број непријатељских батерија и друге војне објекте.

Преко дана јака киша учинила је рад немогућим. Кад год је време допустило, бомбардовања је снажно непријатељска позадина и бачено 15 тона бомби са наших аероплана. Уништили смо два непријатељска апарата.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 13 јуна

Званичан извештај. У току јучерашњег дана храбре трупе 3. армије, пошто су победиле и приморале на предају крајње непријатељске заштитнице, повратиле су потпуно десну обалу Пјаве и заробиле 18 официра и 1607 војника.

У зони Тонале, наши храбри Алпинци у једном врло успелом препаду заробили су у целости посаду једног истакнутог положаја, југо-источно од врха Еркавала.

На висоравни Азијаго заробили смо 102 војника у једном препаду на падинама Монте Ваљ Бела.

На целом југо-западном фронту Монте Грапа, својим комбинованим акцијама и јаком концентричном ватром артилерије, наше трупе, у снажном налету пешадије, нанеле су непријатељу великих губитака, задобиле терена и заробиле 7 официра 326 војника и заплениле 16 митраљеза.

У току јуч рашњег дана и ноћас аероплане су успешно бомбардовали. 10 и 11. јуна оборили смо 9 непријатељских аероплана.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Атина. — У Цариграду је избио велики пожар, у коме је изгорело 5000 кућа. 200.000 становника остало је без крова.

—

Амстердам. — У близини Холандских вода водила се борба између 5 енглеских и 7 немачких хидроплана. Оборен је један немачки хидроплан.

—

Париз. — „Ом Либр" држи да оставка Сајмерове владе неће моћи спречити становништво аустро-угарске монархије да тражи мир, нити народности да траже своју независност.

—

Вашингтон. — Начелник штаба америчанске војске изјавио је да је досада послато у Европу 800.000 америчанских војника.

—

Париз. — Чувени руски инжињер Сикорски, конструктор великих аероплана, стигао је у Париз и ставио се на расположење француској аеропланској мисији.

Крф, 11. јуна

Председник Министарског Савета г. Пашић упутио је италијанском Председнику Министарског Савета г. Орланду ову депешу:

„Вест о победи, коју је храбра и јуначка италијанска војска однела над заједничким непријатељем, примљена је одушевљено од свих Срба. Стога хитам, Екселенцијо, да будем тумач код Вас осећаја овог одушевљења и да Вам изразим наше дивљење за сјајни ратни подвиг италијанске војске као и најискренија честитања српске Владе за победу која ће нас много приближити остварењу нашег великог задатка у овом рату: поштовању права свих народа.

(Пресбиро)

АУСТРИСКИ ПОРАЗ

Париз. — Аустриски пораз почео је на један сат пре зоре и мало доцније добио изглед потпуног слома. Војници, гоњени од Италијана бацали су у бегству оружје и спрему. Аустријанци су оставили на Монтелу огромне количине резервне хране коју су били нагомилали. Један италијански официр, очевидац аустриског бегства прича да су Аустријанци прелазили преко Пјаве на сплавовима и у чамцима, које су били припремили ноћу 9. јуна. Непријатељ је напустио врло јако утврђене ровове које је очевидно био спремио за одбрану против најжешћих напада; напустио их је после страшне борбе и тек кад је увидео да му је немогућан даљи отпор и да ће бити заробљен ако се не повуче. Повлачење је било нагло, што у осталом доказује огромна коли-

чина материјала, муниције, спреме и т. д. Неред је био у толико већи што је падала јака киша и дуво необично јак ветар. Италијани су тако сустопице гонили Аустријанце да је италијанска артилерија морала прекинути ватру да не би тукла своје трупе.

Лондон. — Последњи извештаји са италијанског фронта јављају да Италијани непрестано гоне разбијене Аустријанце. Запленьена је огромна количина материјала и заробљено хиљадама војника. Италијански пешадија и коњица прешле су Пјаву код Нервесе и Фанца и запленили више аустриских батерија.

Цар Карло се изненадно вратио с фронта у Беч, где га чекају исто тако непријатни проблеми као и на фронту.

Париз. — „Еко де Пари" дознаје да аустриске војне власти приписују изнаји Чехо-Словака неуспех офансиве на италијанском фронту. Чехо Словаци се оптужују да су издали Италијанима план операција.

Рим. — Италијанска победа била је осигурана још 7. јуна када је непријатељ, који је био потучен првих дана офансиве на висоравни Азијаго и на Граби, био тако исто потучен на Пјави, у зони Монтела и између Канделу и Капозиле.

Стање у коме су се нашле армије надвојводе Јосифа и ђенерала Вурма, било је страшно. Притешњене на противнападима италијанске пешадије и непрестаном артилериском ватром на једном врло малом простору, где је, услед изненадне поплаве, снабдевање постало више него тешко, непријатељске трупе, које су биле прешле на десну обалу Пјаве, биле су немоћне за акцију и изложене великој могућности да буду потучене. Била је искључена свака могућност да се овим трупама пошаљу појачања јер и оно неколико мостова, које вода није била однела, изложено је било врло прецизној ватри наших батерија и наше авијације.

Непријатељ ће покушати, као што се види из једног званичног извештаја који говори о кишама на Пјави, да прида свом повлачењу карактер какве изненадне одлуке.

Међутим у тренутку када је непријатељ отпочео повлачење, Пјава, која је претходних дана била много надошла, била је готово потпуно осекла и само због тога је један добар део његових трупа могао да пређе на леву обалу.

Рим. — Г. Орландо, председник министарског савета отишао је јуче у Енглеску Амбасаду, где се био састао савет потлачених народа и саопштило победу на Пјави. Саопштење је примљено са одушевљењем, и уз бурно пљескање музика је свирала италијански марш и савезничке химне. У вече све су зграде биле осветљене. Патриотске манифестације приређене се у свима варошима Италије.

Рим. — Народни Посланици и Сенатори упутили су ђенералу Дијану ову депешу:

„Поносимо се величанственом победом и поздрављамо славну војску која обезбеђује бољу будућност Отаџбини".

ПОДЛИСТАК

„КЕЋИЈА"

Замишљени су. Свакога мори брига о својима, од којих се растао тако давно. Врши службу и ћути. Све је мање весељака, све је мање шала и причала којима је обиловао наш народ.

Од куће никаквих извештаја. Седе у земуници и равнодушно посматрају један другог; по неки пуши. У ћошку, направљеној од кутије потрошене конзерве, на крупном жару, у одаку ископаном у горњем зиду земунице, кључа вода. У близини одака, на дрвчићу, стоји дрвена кутија са кафом и плаћена кесица са шећером. Поред ватре чучи голобрад војник, регрут, да скува кафу својим друговима.

Ћутање и тишину у земуници прекиде болан уздах Марков:

„Па докле ћемо овако?"

Погледи му прелете преко другова, који су га равнодушно посматрали и даље ћутали. По који дубље уздахне.

Са обзиданичких места чују се ретки пуцњи пушака, чији метци кратко прозвижде између великих букова, кршећи гранчице, које полако, у лету, падају на земљу. Озбиљни стражар, са шлемом на глави, стоји у стражарском заклону и не прекидно мотри кроз отвор на гвозденом штиту у правцу непријатељског рова.

Кафа је готова, регрут је сипа у шоље и раз-

даје друговима. Више њих припалили дуван; срчу кафу.

— Е ја баш никако да добијем извештај од куће!" — рече намрштени Јанко.

— Па и ми тако, добили смо два извештаја у две године — доцније остали, испијају кафу из шоља. Сви невесели, сишла тешко...

— Кога има у овој земуници? — узвикује, смејући се, „Кеһиња" испред врата. — Овде су сигурно виновови! Ајд' да видим шта раде.

— Помаже Бог, браћо, — викну им „Кеһиња", отворивши врата.

— Бог ти помогао! — одговорише сви.

— Јесте ли уморни? Нешто сте се много узбибљили. Сигурно опет узвишете и јадикујете! — Деде, дијете, скувај ми једну кафу — рече „Кеһиња" регруту, седајући на направљено му место међу друговима.

— Ја не знам, браћо, шта ви толико мухрујете. Не вреди вам то ништа. Ако народи треба да се кољу још десет година, они ће се толико и кватн и нико те не може зауставити. Ето, читате шта се све чини у Русији. Социјалисти закључили мир са Немачком и створили најстрашнији покољ у земљи. Син убија оца и отац сина; нигде нема реда, нигде ништа нема свето. У Русији је пакао. Зар је то могао ко желети? Боже сачувај!... Овим покољима између народа не управља ни Кајзер ни Џорџ, већ нека друга невидљива рука... А Јанко нема пасмо од Милојке, па мисли сад ће све да пропадне! А шта му та брига помаже? Баш ништа. Ми се мучимо овде, они се муче код куће и сви ћемо запамтити кад је био рат.

Имамо ми браће, која се много више муче и од нас овде и од наших код куће. То су наши другови у ропству. Доиста, они сви не заслужују наше сажаљење, јер су многи и драговољно отишли да робују... Па чујете ли шта кажу наши Срби са Косова, које су Бугари узели у војску и који нам се стално предају. Они нам кажу, закињући се у своју децу, да је грозан живот заробљених српских војника у Бугарској. Они нам кажу да су њихови српске заробљенике да раде на железничким станицама, на путевима и по њивама. Разговарали су са њима. Многи су се жалили на муке, које подносе, плачући. Још носе одело с којим су заробљени у 1915. години; иду боси. На свом старом српском блузама немају рукава или немају рукаве, који висе, до лактова. Рубље им је тако исто исцепано. Храна слаба, а рад тежак и непрекидан. За најмању грешку кажњавају их батинама, тукући их као стоку.

Па не проводе, браћо, тако ужасан живот само наши заробљеници у Бугарској; још прије дане трају наши другови у ропству Аустро Угарске, у логорима ограђеним бодљикавом жицом, под влашћу крвожедних Мађара. Наш друг Камаљевић, који је дошао пре неки дан из Тулона, из Француске, прича да је видео две стотине наших другова који су пристигли у Француску из мађарског ропства. То су, вели, прави самртници. На себи имају само дроњке од одела с којим су пали у ропство 1915. године. Своје поцепане блузе и чакшире искрпили су разним парчађима од чарапа, шаторских крила, појаса, обојака, разних крпа, те човек изгледа шарен ка'но и говече. Од поврћа, за храну су им најчешће кували детелину... Ето, браћо, у ропству је најгоре. То тражим од вас да запамтите!...

Доста смо о томе причали. Како је вама тешко, тако исто је и мени тешко, јер како Јанко воли Милојку, без деце, тако исто и ја волим, као живот свој, моју Неру са четворо деце, од које немам већ годину дана никакав извештај. Ја хоћу вама да посвирам у моју свирајчицу."

Док је „Кеһиња" вадио своју свирајчицу из џепа, сви су га љубопитљиво, смешећи се, посматрали. Извади је. Она је мала, увијена жицом, дугачка 18 сантиметара. Обриса је марамчетом и дуну. Свира је ситним, вртећи главом и бацајући поглед час на своје велике прсте неграпне ратничке руке, који су се спуштали и дизали са отвора на свирајци, час на своје другове.

Сви су се гушили у смеху, када су почеле пиздати крупне капље зноја са знојавог Кеһињиног лица.

Стаде и узвикну из заморених груди:

„Е, тако, браћо, хоћу на вас видим да се смејете. Кад год вам је тешко, ви ме зовните, да вам посвирам. Сад уздравље!"

Милан Мијаиловић, звани „Кеһиња", журно је ровом својој земуници, а из земунице, коју је посетио, још се чуо смех.

Дам. В. Рашић.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 165 ЧЕТВРТАК, 14. ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 14 јуна

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром растерали једно одељење непријатељске пешадије, које се у области Кравице приближавало нашим рововима.

Солун, 14. јуна

Француски званичан извештај. — Дан је прошао на миру на целом фронту; само сектор Мајадага био је врло активан артилеријом и патролама.

У области Доброг Поља, растерали смо топовском ватром групе непријатељских радењака и покварили њихове радове.

Савезничке авијације, оперишући у тесној вези међу собом, извршиле су извиђања на далекој раздаљини, тукли из митраљеза бугарске војнике у рововима према Хуми и бомбардовале војне установе код Драме, Стојакова и пољског добра Нура. У току ових акција британски авијатика оборила је један непријатељски аероплан који је пао близу Честова.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 14. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — Француски су извршили ваше препаде у области Маја, Ренвал, Меликоа, Девенши, Корвије и у Лорену. У овим сукобима Французи су заробили неколико војника и неколико митраљеза.

Северно од Лепора одбили смо други један покушај напада на прелазе француске положаје.

Америчке трупе извршиле су у вече једну сјајну хелиотичну операцију према путу за Бело. Заробиле су 150 војника међу којима један капетан.

Званичан извештај од 23 часа. — Северозападно од Мондидје, Французи су извршили препад северно од парка Гривена. Нанели смо губитака Немцима и заробили неколико војника.

Број заробљених Немаца у операцији коју су извршиле америчке трупе прошле ноћи у области шуме Бело износи 264 војника од којих пет официра.

Авијација: 12. јуна оборено је и присиљено да слети услед квара 22 немачка аероплана. Запаљена су три непријатељска аероплана, типа Драхен. Француска авијација за ноћно бомбардовање бацила је преко пет тона пројектила на непријатељске авијатичке терене, бивоке, кантонмане и муниционска складишта у борбеној зони; констатовали смо експлозије и пожаре.

Лондон, 14. јуна

Званичан извештај. — Последње ноћи у својим нападима и сукобима патрола у близини Сели ле Сека и западно од Мервела заробили смо неколико војника и запленили један митраљез. Непријатељска артилерија била је активна у близини Вил сир Анкр, Комкура, Бајела, јужно од Ланса и на сектору Хазебрук.

Допунји извештај. — Сем обостране артиљеријске активности на разним секторима ништа важно.

Авијација: 12. јуна време је било погодно за артиљеријска осматрања наших аероплана.

Извршили смо извиђања и узели фотографије.

У ваздушним борбама уништили смо 10 непријатељских аероплана а 4 оборили ван контроле. Седам наших аероплана нису се вратили. Преко дана и у току ноћи бацили смо укупно десет тона бомби.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 14. јуна

Званичан извештај. — У току јучерашњег дана, пошто су потпуно повратиле мостобран код Каповиле, наше трупе повећале су терен мостобрана и тиме изазвале и храбро издржале оклучне и многе противнападе непријатељских трупа. Заробили смо 8 официра и 371 војника. На осталом фронту слабији артилеријски двобоји и активност омањих одељења. Између Мори и Лопиа једно наше јуришно одељење изненадило је један непријатељски предњи положај и заробило посаду која није била побијена.

Наше ескадриле бациле су више тона бомби на непријатељска муниција склоништа у равници Венеције и на аграке железничке станице Матарело. Оборили смо 7 непријатељских аероплана. Поручник Фламио Варачини однео је своју 31. ваздушну победу. За време читавог борбеног поља заробили смо још неколико стотина војника и осигурали смо потпуно повраћај целе наше артилерије, оружја и муниције. Тек ће после дугог статистичког рада бити могуће да се преброји огромна количина аустријског оружја и материјала који нам је пао у руке.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Вашингтон. — Амерички народ прославиће ове године свој народни празник „Дан Слободе", 4. јула по новом, спуштањем у воду 89 нових лађа у укупној тонажи 450,000 тона. У овај број не улазе дестројери и друге ратне лађе које ће тога дана бити спуштене у воду.

—

Лондон. — Министарство морине објавило је, да су савезници потопили две трећине сумарена од броја који су Немци пустили у воду. Сада савезници потапају два пута више сумарена него што Немци граде.

—

Париз. — Узајамне тежње Пољака и Чеха да се једни другима што више приближе, испољене су се још више када је недавно усвојен законски пројекат да у средњим школама у Чешкој и Моравској предавање пољског језика буде обавезно. Удружење чешких професора и поред огорченог противљења Немаца, изгласало је резолуцију у том смислу.

АУСТРИСКИ ПОРАЗ У ИТАЛИЈИ

Лондон. — Италијанска победа на Пијави узима све веће и веће размере. Аустриска војска се налази у пуном повлачењу, али се још не зна величина пораза. Непријатељ је евакуисао Монтело и напустио све планинске положаје за које се очајно борио осам дана да их одржи. Италијани су поставили два моста на Пијави и раде на постављању других. Да ли је повлачење аустриске војске вршено у реду, као што се труди да прикаже аустриски званичан извештај, или се војска повлачи деморалисана и у пуном нереду, видеће се ускоро. Италијански извештај од прошле вечери говори само за 4000 заробљеника, међутим по доцнијим извештајима који су у Лондон стигли број заробљеника износи 4500. Италијани су повратили 72 од својих изгубљених топова и запленили још 12 аустриских батерија.

ПОЉСКИ КЛУБ У РАЈХСРАТУ

Париз. — Клуб пољских народних посланика у аустриској скупштини изабрао је за свога председника др. Тербила. Др. Тербил учествовао је у конгресу Чеха и Југословена у Прагу и велики је опозиционар владин. Његов избор за председника Пољског Клуба има већег значаја него и сама резолуција Пољака, која је изазвала оставку Сајлерова кабинета. Истовремено и Пољски Клуб народних посланика у немачком парламенту изабрао је за председника демократу народњака Сејду на место умрлог Радзивила. Ова два избора доказују да Пољаци и даље остају непомирљиви и да не желе никакав споразум са Немцима.

ЗАХВАЛНОСТ

Један Стари Ратник послао је једну хиљаду драхми Солунском одбору за помоћ интернираним и заробљеним студентима као свој прилог.

Одбор у име студената и своје најављује најтоплију захвалност племенитом народу који је овим богатим прилогом одликовао беду многим студентима, који му никада неће заборавити ту племенитост.

ПОДЛИСТАК

СА ЂАЧКОГ ИЗЛЕТА

Ђаци основне школе у Солуну учинили су излет до Микре на дан 21. маја тек. године.

Благодарећи Начелнику Штаба Врх. Команде, ђацима је стављен на расположење брод „Србија", којим су отишли у Микру и вратили се.

На своме путу по Микри они су посетили Допунску Команду, Енглеску Болницу број 38, Тимочки пешад. пук III. позива, Команду нераспоређе их официра, Инвалидски одред и Рекон валесцентно одељење.

Поворка наше деце, које је било преко 200, вођена својим наставницима и њима, тако сама са тога дана по логорима, привлачећи масе наших војника, сметених по логорима и другим установама. Дивно је било посматрати и једне и друге, и ђаке и војнике, која пливаху у неком дивном заносу гутајући погледима једни друге и гледајући: деца у војницима спасиоце и ослободиоце своје а војници у деци нашу своју, будућност своју. На још као су деца, под управом свога вредног хоровође, г. Тодора Тирића, учитеља, певала разне песме, како уметничке тако и народне мелодије, узбуђење је достигло врхунац и у очима многих војника виделе су се суве као израз колико велике среће и задовољства, толи ко туге и бола. Душе ђака и војника спајале су се и све је у тим тренутцима обузимала једна једина мисао и једна једина жеђа, жеђа за својом милом домовином, за својим милим и драгим, и жива жеља да се што пре види у својој слободној домовини, међу својим милим и драгим.

Командант Допунске Команде, потпуковник г. Вељо Атанасијевић провео је децу кроз логор и том приликом увео их у цркву и позоришну зграду, које очито показују колика је вредност овог пољаног официра, као и горња ових тако потребних и укусно израђених зграда, које државу не коштају ни једне једине паре. Том приликом у позоришној згради, пред целином, рецитовао је Јакшићеву песму „На Јавору" ђутант ове команде а за тим су рецитовали два ђака. У официрској менажи приређена је за ђаке и наставнике закуска, после које се поворка кренула, уз испраћај официра и војника, у Енглеску Болницу број 38.

У овој болници, којој је по уређењу тешко наћи равне, децу је дочекао управник и нарочито те су им показата сва одељења, како она у којима леже рањени и оболели војници, тако и она у којима су смештене поједине потребе: лекарије, храна ит.д. Теже болесни војници, који су лежали у креветима, посматрали су децу сузним очима када су пролазила кроз њихове шаторе и мање болесни пратили су их по целом болничком кругу. У овој болници деца су послужена киселим млеком и бомбоном а један симпатичан Енглез многима је дао и новаца.

У 11 часова ђаци су стигли у логор тимочког пешадиског пука III позива, где их је дочекао командант пука потпуковник г. Филип Ковинић са својим официрима и учитељима, који су ту на служби. У трпезаријама овога пука деца су ручала а по том су као посластицу, добили по једно пакло бисквита. Наставнике, међу којима је било и пет француских, примили су за госте командант пука и команданти батаљона. После ручка деца су играла народне игре уз свирку музике, састављене од свирача који се налазе у пуку, и певала разне песме.

У 3 часа по подне путници су се кренули у логор нераспоређених официра, где их је дочекао симпатични командант пуковник г. Воја Поповић са осталом г.г. официрима. И овде су деца примљена очински и почашћена домаћински. Свако је дете добило добру порцију трешања, које су им у то доба дана тако добро пријале.

Из ове команде отишло се у инвалидски одред, где је децу дочекао командир одреда, капетан I кл. г. Фелакс са својим официрима. У овом одреду, поред осталог, приређено је деци право задовољство г. Телебаковић, учитељ, на служби у овом одреду, својим свирањем уз гусле, које је он сам направио од војничке чутурице и на којима је изводио не само народне већ и чисто уметничке мелодије.

Последња јединица коју су ученици посетили било је реконвалесцентно одељење, у коме је ђаке дочекао вредни управник тога одељења г. др Мирко Стајић, санитетски мајор са члановима енглеске мисије. У овом одељењу деца су не само очински дочекана већ и обилно почашћена: млеком, бисквитом и чоколадом, а једна симпатична Енглескиња, стара дечија позната из нашег избегличког логора у Солуну, у коме је надгледала кухињу, обдарила је свако дете и новцем. — Овим је завршена посета наших малишана нашим војницима, који су их с радошћу дочекивали и испраћали и изјављивали жељу да ова посета не буде последња.

Деца су при својим посетама била с љубављу обдариване. Тако у допунској команди, једни

од г. г. резервних официра поклонио је јединој слабо обученом ђаку пар нових ципелица а редов 1. чете пионирског полубатаљона моравске дивизије Лазар Ђ. Станковић из Бабушнице, поклонио је 50 француских франака да се набави обућа за једног ђака.

У тимочком пуку III. позива, поклонио је командант пука један 10 примерака „Ратне Песме" од Влад. П. Чакајца народног песника, обвезника овога пука, а 10 примерака сам писац Владимир. Спасоје Ракић, из Обрежа, рез. наредник свог пука и Богдан Ранђеловић, из Поточца, обвезник истог пука, поклонили су ђацима преко 300 пртенчића које су они израдили од алуминијума, да ми служе као успомена на доласак у њихов пук.

У реконвалесцентном одељењу поклонио је једној сиротној ученици 5 драхми г. Миливоје Филиповић, учитељ. А честити старина Сретен Марковић, из Књажевца, наредник тимоч. пешад. пука III. позива, поздравио је децу овим стиховима:

„Да сте здраво, невинашца,
Вас поздравља чика Срета;
Из дна душе моје желим,
Да вас љубав братска срета.

Моја деца далеко су
А велика к'о ви што сте,
Отац не зна како живе
Можда сада хлеба просе.

Међу вама ја сам сретан,
У радости ја се губим;
Од'те амо око мене
Да вас стараш ја измљубим.

Старе сузе сад ми теку
За Србију нашу децу,
Дуго време неће проћи
И ми нећемо кући доћи.

А ви поздрав однесите:
Мами, тати, вашој тети,
Свима редом тамо кажите
Поздрав шаље чика Срета.

ПОЗИВ

Решењем Начелника Штаба пов ОСБр. 11581 од 8. јуна т. г. отвара се при Аутомобилској Команди нов курс за спрему шофера.

На овај курс примиће се до 200 слушалаца.

Курс ће почети дејствовати 1. августа текуће године.

За курс се могу пријавити:

а) добровољци младићи, који су ослобођени војне службе и

б) неборци из позадине и оперативне војске, који изјаве жељу за изучавањем шоферског заната.

Пријављени кандидати треба да испуне следеће услове за пријем на овај курс:

а) да нису млађи од 18 ни старији од 32 год.

б) да су здрави и способни за шофере, да нису кратковиди ни сакати, што ће утврдити комисија коју одреди Начелник Сообраћајног Одељења.

в) да се обавежу писмено да ће прослужити у Аутомобилској Команди најмање годину дана.

г) да су свршили најмање четири разреда основне школе или коју другу равну њој на пр.: занатску и др.

д) да своје пријаве пошаљу редовним путем Команданту Аутомобилске Команде најдаље до 20. јули т. г. а команде, надлештва и установе пријављене кандидате упуте Аутомобилској Команди ради комисиског прегледа на дан 25. јула т.г. до 8 часова.

При спровођењу пријава потребно је тачно навести да ли пријављени кандидат одговара напред побројаним условима и да ли га, обзиром на владање и вршење службе, треба или не примити на овај курс.

По свршеном курсу сви слушаоци полагаће испит пред комисијом, коју буде одредио Начелник Сообраћајног Одељења а они, који не покажу задовољавајући успех или буду рђавог владања упућиће се Допунској Команди за распоред на друге војне службе према њиховим способностима.

Из канцеларије Сообраћајног Одељења Врховне Команде ОСБР. 11681. од 8. јуна 1918. год.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 166 ПЕТАК 15 ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ВИДОВ-ДАН

На данашњи дан, Видов-дан године 1389, на равноме Косову, цар Лазар и најбољи српски витезови положише живот свој на бранику Отаџбине Србинове. Турци, Неправда и Насиље насрнуше на земљу Србинову, да јој узму Слободу, да у њој на престо дигну Неправду и Насиље. И све што беше честито међу Србима јуначки погледа Смрти у очи, јер Слобода и Образ милији им беху од крви и живота. Сила узе честитим јунацима живот, али вечна Правда даде њима име бесмртно, а Народу Српскоме високи пример, наук и наду за сва покољења.

Јунаштво и пожртвовање Косовских јунака би семе из кога никоше вековима бранитељи Имена Српскога, Слободе Српске. И Старина Новак, и Сењанин Тадија, и Деспот Змај, и Карађорђе, и војвода Глигор, и толики небројени јунаци и заточници Имена Српскога и Слободе Српске поникоше из Косовске крви, а своју крв посејаше, да из ње ничу нови нараштаји Јунака и Заточника.

Те сетве и те жетве одржаше Србина кроз векове страшних насиља и и љуте Неправде, одржаше светло и честито име Србину, дадоше му снаге да савлађује Насиље и да убија Неправду. Од те снаге набрецале су мишице јунака на Мишару, на Делиграду, на Шуматовцу, на Челопеку, на Куманову, на Битољу, на Брегалници. на Церу, на Руднику, на Космају, на Кајмакчалану.

И семе посејано по тим крвавим њивама рађало је све лепше, све сјајније родове: Устанак на дахије, Кнежевину Србију, Краљевину Србију.

Зато, данашњега дана, сваки Србин благодарно и поносно помиње све те Јунаке и Заточнике Слободе и Правде, хвали и слави бесмртна дела њихова, а душу своју осећа једром од блиставе вере у још бољу жетву, у још сјајнију будућност Србинову, јер векови казују, да је семе добро и да је жетва све боља.

Потомку Карађорђевом и нашем колену пали су у део част и слава да то вековно наслеђе увеличамо, какво никада до данас било није. Крепки снагом свих бесмртних претходника својих ми ћемо, даће Бог, следујући њиховом великом примеру, довршити Велико Дело, на коме су сви они делали, створићемо **Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца**, те да, по примеру својих претходника, деци оставимо наслеђе и веће и сјајније.

А поносни и благодарни, сећамо се и покољења ће се сећати свих Јунака и Заточника Имена Србиновог и благосиљати их речма: Вечно им Име и Вечан Спомен!

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 15 јуна

Српски званичан извештај. — 14. јуна: Повремено дејство обеју артилерија. Ометано непријатељско утврђивање у области Ветреника. Јаком артилериском ватром тукли смо непријатељске логоре на левој обали Црне Реке.

Солун, 15. јуна

Француски званичан извештај. — Жива обострана артилериска активност на обема обалама Вардара. Наше тешке батерије тукле су непријатељске линије.

Једно непријатељско јуришно одељење, које је покушавало да се приближи нашим линијама у области Кравице, растерано је нашом ватром.

У кључу Црне, после јаке артилериске припреме, једно италијанско јуришно одељење продрло је у непријатељске ровове, на к. 1050 и поред врло јаке непречне ватре. Уништило је знатне радове у положајима и вратило се са пленом.

Као репресалије за ноћно бомбардовање Солуна, које је непријатељ покушао и које није имало никаквих последица, наша авијација бацила је 1250 кгр. експлозива на логоре код Коњског и Семенлије, где су опажени густи димови. Тако исто бомбардовали смо непријатељска слагалишта код Црништа.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 15. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — Јача артилериска акција јужно од Ена и у области Кевра. У Вогезима, Французи су извршили три препада и заробили неколико војника.

Званичан извештај од 23 часа. — Пешадиских акција није било. Повремена артилериска активност на разним секторима Ена и Оазе.

Лондон, 15. јуна

Званичан извештај. — У току ноћи нанели смо непријатељу губитака у патролским сукобима у близини Боајела.

Сем артилериске обостране активности на појединим секторима ништа важно.

Авијација: 13. јуна оборили смо седам непријатељских аероплана ван наше контроле. Два наша апарата недостају.

Пошто се време поправило узели смо више фотографских снимака, извршили осматрања за артилерију које су оперисање биле немогуће од извесног времена услед рђавог времена.

Наши аероплани за бомбардовање бацили су 14 и по тона бомби на непријатељске железничке станице, слагалишта, транспорте, логоре и на докове у Брицу.

Ноћу 13. и 14. јуна настављено је бомбардовање и бачено 16 тона бомби на разне објекте; у овим експедицијама нисмо имали губитака.

Ноћу 13. и 14. јуна наши аероплани напали су на фабрике хемиских производа у Лудвигсхафену и железничке станице код Сарбрука као и на аеродром код Болгена..... бачене су бомбе на једну топионицу гвожђа код Сарбрука. Код Болгена запаљена су два непријатељска хангара у аеродрому као и један апарат који је био ван аеродрома. Сви су се наши апарати вратили. Један наш апарат о коме је било јављено јуче да је нестао, вратио се. У току ноћи непријатељ је бомбардовао наше аеродроме, али није нанео никакве штете нашим аеропланима.

Лондон, 15. јуна

Званичан извештај Министарства авијатике. — Министарство авијатике објавило је следећи извештај о нападима енглеске авијатике на немачке варошн.

12. јуна изјутра наши авијатичари успешно су напали на железничку станицу и фабрике у Сарбруку, на радионице, машинерије и бараке у Офенбургу, на фабрику експлозива, железничке радове и станицу код Карлсруе. Констатовано је више непосредних погодака у радионицаа и баракама у Офенбургу. У Карлсруе две бомбе су пале на металуршку фабрику и изазвале експлозију, што је утврђено фотографским снимком. Оштећене су фабрике и железничка станица Сарбрук.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 15. јуна

Званичан извештај. — У току јучерашње-

га дана активност је остала нормална на целом фронту.

Северно од села Балте, лево од Ахиће, изненадили су наши „смели" једну јачу непријатељску предстражу и уништили је.

На јужним падинама Кол дел Росо (висораван Азијага), после живље борбе, наше патроле заузеле су непријатељске предње положаје и заробиле 31 војника са два митраљеза. Непријатељ је одмах реагирао и напао у два маха на нашу предњу линију, али смо га одбили са крвавим губитцима по њега.

Број заробљеника задобивених 13. јуна у операцијама око проширења мостобрана код Капозиле износи 8 официра и 701 војник.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — „Тајмсов" дописник из Вашингтона јавља да се за две недеље после прве објаве немачких отмарена у америчким одама уписало 27,000 добровољаца у америчку морнар. Бројно стање америчке морнаре за време мира износи 87,000 људи, али сада износи преко 450.000 људи.

Цирих. — Из предграђа Беча искупљени радници крену су у ворош, напали куће министара и пошли на двор. Радници захтевају брз мир без анексија и одшета и лигу нација. Они траже да преговори одмах отпочну. Буњају је предат тај манифест.

ПОВЛАЧЕЊЕ АУСТРИСКЕ ВОЈСКЕ И ЊЕНИ ГУБИТЦИ

Париз. — Повлачење аустриске војске отпочело је у јутру на Монтелу. Заштитне групе јаваше су огорчен отпор који је довео до бесних борби. Непријатељ је напустио Фагаре у 15, Понте Пјава у 18, кључ Зенсона у 20 часова, Ронке у 21 час, а мало доцније и Фосалту. Италијани су гонили Аустријанце у стопу и преко ноћи су се повукле огорчене борбе око заузећа Сан Доне. Аеропланске ескадриле тукле су непријатеља са мале висине и нанеле му тешких губитака, повећавајући неред повлачења.

Лондон. — Ратни дописник „Дејли Кроникла" пише из Милана, да се аустриски губитци рачунају на 250.000. Аустриска армија Соче изгубила је до суботе у вече, 9. јуна, око 60,000 људи. 1., 10., 14. и 77. дивизија изгубиле су свака по 5000 војника, мртвих, рањених и несталих. Један је пук сведен на 5 официра и 365 војника. И сами аустриски официри рачунају да је њихова 6. Армија изгубила око 40.000 војника.

Лондон. — Од 2. јуна до сада Италијани су заробили 20.000 Аустријанаца. Итадијански хидроплани бомбардовали су Драч.

Рим. — Ђенерал Диаз упутио је војсци наредбу: „Непријатељ, који је хтео да продре у срце наше земље, натеран је у бегство и претрпео је тешке губитке. Земља је горда великим успехом и захвална на спасу части Италије."

КРИЗА У АУСТРИЈИ

Париз. — Председник Сајдлер поднео је заједничку оставку кабинета цару услед немогућности да састави већину у скупштини. Цар је увиђено одговорио Сајдлеру и замолио га да продужи отправљати послове до састава нове владе. Дакле, аустријска криза наставља се и трајаће дуже време. У осталом и сва аустријска штампа тога је мишљења. „Нова Слободна Преса" признаје да Аустрија преживљује страшну кризу. Аустриска влада не може да ради без скупштине, а рад скупштине је немогућан, јер, било са Сајдлером или без њега, влада ће остати без парламентарне већине. Бечки „Цајт" говори о реконструкцији Сајдлерова кабинета и о повратку Чернина. И он држи да ће криза дуго трајати и пише да се у парламентарним круговима не верује у сазив скупштине. „Најес Винер Тагблат" признаје да садашња криза није парламентарна, већ државна криза. Зато је треба решити радикално.

Односно политичке ситуације, један швајцарски новинар каже да је безнадежна. „Изгледа да је у оваквом стању немогуће владати са парламентом, а изгледа да је и опасно владати без парламента. Има много лица у Аустрији, која би несумњиво похушила да учине крај овој прострукој кризи признањем силама Споразума." каже швајцарски новинар.

ПОДЛИСТАК

ЧЕТИРИ БЕСМРТНИКА

Још није отпевао последњу песму охоли пе-тао, кога предаконе крезубој Судбини извурени војници, проходници крвава албанских, његови пријатељи, чију је племенитост већ умртвила јектичава глад. Узлетео је последњим замахом крила на суху жалосну врбу.

Вечерас, када уморни војници буду полегали ту, у блату, отпеваће он последњу своју песку. То ће он објавити нечију ужасну смрт, — и своју! Озго ће се, затим, стрмоглавити у кужну црну мочар.

Ено, очима једва жмирка, а кљун отвара с времена на време.. Изгледа очајно јакан, а како је, тек, некада поносан изгледао на светом кућном дворишту и на пребелом, пуначком и једром, мирисном девојачком крилу!

Ено, повија се да падне... и једва се придр жава кољавим крилом. А када падне, ах ко ће сутрашњу зору објавити? Ко ће сутрашње сунце песмом намамити зори?

Зар се сунце неће сутра људима насмејати!?

*

Доле, под том врбом, лежи верни војнички пас. Више не дакће. Мутним очима гледа он не-људи у сиву даљину за људима, што одмичу разглобљеним ногама, с болом у души за премилим Завичајем, који напустише под суровим притиском пакленога зла!... И он би нашао тамо, за њима, али је немоћан!

Вечерас, када му очи буду одлутале за из-нуреним српским колонама и за сунцем, напустиће га мили живот. Липсаће од умора и од туге, и од претешке липсаће глади!

Ено, куња, и једи грозно, а реп му, поцрнјен, умртвљен већ је! Хтео би да рече нешто, али ти га, Природо, не хтеде обдарити нужним говором!

Ено, већ му се гасе очи, већ му у дубоки одлази мрак!

Он је био некада поносан и веран; сада је смалаксао, али понос и верност још нису нестали из његових одавних очију. А кад нестану, они ће нечујно отићи за његовим пријатељима, као што одлази за сунцем нечујна светлост, или за Правом страдалника дах!...

*

Ту, до њега, у близини, стоји у блату укопан коњ. Опуштио је дуги, сјајно мрки реп, главу је сагао до колена; грива му замршена у блату и усирена крви јунака, што у ломљави грозној са њега спаде. Под њиме труди седло бојно; њуши га често и пахом влажи кад кроз ноздрве фркне болно. Оглувио је и обневидео, али га још нису напустиле мисли на безмерну љубав и одано-ност наспрам онога, који му је руком глађио сјајну гриву и тапшао чврсте сапи јутром и ве-чером, у злу и у добру, ах увек!...

А када га те свете мисли напусте, сурваће се, треснуће тако опако, да ће му се пребити хитре ноге! И ниједан трзај ногу неће моћи да му олакша тешку смрт!

То ће се догодити данас или сутра.

Он је некада био храњен шећером, ми-лован белом ручицом женском. Додири косе меке по цвету изнад ока, сузе су мамиле њему! Тепање нежно он је слушао негда!...

*

Мало подаље оборен лежи во. Зелена поља шумадијска блистају се у његовим умирућим очи-ма, које жмиркају. Вилицама притиска земљу, уши му оборене сасвим!

Ено, на рогу гавран му стоји. Крештавим гласом брзу прориче воки смрт! Леденим сво-јим кљуном зелено кљуцка око!... Гавран је жељан росе са шумадијских светих поља!...

Гојен је бели вока на двору једном згод-ном. Кад беше теле вока, с њиме је овчар стари забављао дечицу милу... Касније, он је, долазећи с мучнога посла, лежао покрај ватре прежива-јући храну свежу, слушајући пажњом песме ве-селога ратарског грла! Ту је крај огња деда, уз чашу пуну слада, причао прошлост деци, причао бајке старе.

Вока је пажњом слушао речи звонке, па-метним оком гледао он је.

А сада, ето, он се пранта са својом хуком срећом!.. Напушта њиве родне вока гојна! Ни-када више мукнути неће, долазећи с пашњака сочног; нити ће верним оком домаћу пратити сре-ћу; нити ће плугом својим пресвету орати земљу.

Положај, 1918. Д. И. Јојо

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 167. ,СУБОТА 16. ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 16 јуна

Српски званичан извештај. — 15. јуна наша артилерија је бомбардовала непријатељске радове у области села Старовине и јужно од Градешнице.

Солун, 16. јуна

Француски званичан извештај. — Прилична артиљеријска активност од Вардара до Дојранског језера и у области Мајадага и Хуме; разорно дејство наше артилерије на непријатељске батерије и узнемиравајућа ватра противу непријатељских комуникација и бивака.

Артиљеријска борба била је такође доста жива у области Битоља. Нашом ватром одбили смо једно непријатељско одељење које је покушавало да се приближи нашим линијама. Наши авиони бомбардовали су непријатељске бивке близу Сереза.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 16. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — Северо-западно од Монидидеа Французи су напредовали мало у шуми Сенеки и заробили 40 војника.

Између Марне и Урка, у једној детаљној операцији јужно од Дамара, Французи су заробили 22 војника.

Ноћ је прошла на миру на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Јужно од Ена, Французи су јутрос напали на линији од југ од Анблења до источно од Монгобера, у у намери да се заузму од непријатеља утврђена места које је непријатељ био организовао у том пределу. Француске трупе продрле су у немачке организације на фронту од 7 км., заузеле Фос а Но, Ла Версин и висове северо-западно од Китри и помакли своју линију до западних улаза у Сан Пјер Еглиз као и до брда јужно од овог села. Наступање француских трупа достигло је на извесним тачкама два километра дубине.

Број до сада задобивених и избројаних заробљеника износи преко 1060.

На осталом фронту није било важнијих догађаја.

Лондон, 16. јуна

Званичан извештај. — У близини Мовјенвила, јужно од Араса, одбили смо ноћу 13. — 14. јуна напад непријатеља нанесши му губитака. Једно наше одељење извршило је преко дана успешан препад близу Мањкура и заробило неколико војника не претрпевши никакве губитке. У току ноћи обострана артиљеријска активност југо-источно од Гомкура. Наше патроле нанеле су губитака непријатељу у овом пределу.

Доцнији извештај. — Јутрос енглеске трупе извршиле су једну успешну детаљну операцију на фронту од 3 и по миље источно од шуме Њепа. Помакли смо на овом фронту нашу линију за 1 миљу у напред и заробили преко 300 војника са 22 митраљеза. Сви објекти постигнути су; заузели смо засеоке Лапинет, Весл, Ри и Ла Бек. Непријатељ је био изненађен, с тога су наши губитци врло лаки. У истом часу аустралиске трупе напале су на неколико непријатељских положаја западно од Мезас(?) који су заузеле заробивши 43 заробљеника и 6 митраљеза.

На осталом британском фронту стање не-

промењено.

Авијација: 14. јуна наши извиђачки аероплани, аероплани за фотографисање, за артиљеријску регулажу и наши осматрачки балони сарађивали су велики посао. Већа активност у ваздуху од стране непријатеља; вођене су многе борбе. Уништено је 20 немачких аероплана а три су оборена ван контроле. 14 наших аероплана недостаје. Снажно смо бомбардовали позадину немачке линије и бацили 21 тону бомби у току од 24 часа на железничке раскрснице и друге објекте.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 16. јун.

Званичан извештај. — На целом фронту артиљеријска акција..... Активност извиђачких група..... на Монте Колто и јужно од Сасо Росо. На висоравни Азијаго једно енглеско одељење упало је у непријатељске линије и нанело губитака противнику..... Авијатичари бомбардовали су.....

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Цирих. — Мађарски Лист „Аз Ујшаг" доноси да жандармерија наставља своја истраживања у околини Пеште, која је препуна аликовања и војних бегунаца. За последњих неколико дана ухапшено је преко 1800 војних бегунаца и преко 2000 грађанских лица, која су вршила злочине и крађе. Пре него што су ухапшени, војни бегунци су дали врло јак отпор. У борби су рањени два жандарма и двадесет бегунаца.

—

Лондон. — Данас је тачно година дана од како су се прве америчанске трупе искрцале у Француску. Данас има 900.000 Американаца, које у Француској које на путу. 70 од сто од ових војника борци су. Један милион војника вршн своју обуку у логорима у Америци, а трећи милион позват је ових дана под заставу.

Крф, 15. јуна

Прослава косовске битке обављена је данас свечано на Крфу и у српској војсци. Тим поводом „Српске Новине" доносе један чланак у коме истичу догађаје ове славне битке где је пре пет столећа изгинуо српски народ у одбрани хришћанске цивилизације противу варварске најезде са Истока и каже:

„Провиђење је хтело да опет преживимо Косово и да наш народ буде мученик у борби за одбрану модерне цивилизације против варвара са Севера и са Истока. Али као што су наши мртви на Косову осигурали славну будућност својој раси, оставивши им у наслеђе велику особину која очишћава душу народа, љубав за слободом и вољу за пожртвовањем, наши садашњи мртви оставили су нам нове и огромне моралне користи које су нам донеле не само дивљење наших пријатеља него су нам и дале право да високо говоримо о ништости наших непријатеља. Косово је усадило у наш народ осећај исправности према слободи, осећај који не да да се избегне никаква дужност према слободи, па ма како тешка била та дужност, који не допушта да се заваравају духови и да се обилазним путевима воде издаје. Тој успомени дугујемо што су Срби једнодушно примили борбу и решили да истрају у једином ратном циљу који се не коси са достојанством човечанства, да се боре на живот и смрт да би се тирани казнили и да би се осигурала слобода. Прослава косовска почела је на Крфу парастосом за покој душе палих на Косову за Отаџбину; служио је Митрополит Србије, присуствовали су представници савезничких Влада, Скупштине и. т. д.

(Пресбиро.)

КИЛМАНОВ ГОВОР

Лондон. — Килманов говор изазвао је велику депресију у немачком народу. Јункери су бесни што је Килман казао да се рат не може добити оружјем. С тога је Килман морао да држи други говор с намером „да објасни" шта је хтео рећи у свом првом говору. Говорио је тако исто и канцелар Хертлинг и трудио се да извини Килмана. Међутим, у Немачкој свет налази да је Килман био у праву и да је немогућна немачка војничка победа.

Лондон. — У свом говору Фон Килман, између осталог, казао је и ово:

„У нашој земљи влада војничка странка. Било би добро да се једном ово стање рашчисти и да Лудендорф дође за канцелара и узме одговорност власти.

„Причало се да се Енглези боре за злато; међутим рат је доказао да је обожавање златног телца толико исто јако код нас колико у Енглеској и у Америци.

„Колико нам је пута казано да је победа пред нашим вратима?

„1. јануара 1917., када је отпочео сумарени рат, фон Хелферих нас је уверавао да Америка неће узети активног учешћа у рату.

„Адмирал фон Капеле, министар морнице, изразио се био да ће резултат уласка у рат Америке бити раван нули.

„Међутим сада има 700.000 американских војника у Француској. Сумарени им нису имали сметати да дођу у Француску.

„Овај је рат изазвала Аустрија".

„Фламански покрет, који смо ми изазвали, прави је доповлук.

„Стање у Естонији и у Ливонији од нашом окупацијом очајно је и без икакве наде да ће се поправити. То стање наши милитаристи називају „ослобођење малих народа од руског јарма." Ако се руски народ поново дигне, између њега и нас ће настати борба на живот и смрт."

Кад курјачки зуб није био у стању да оствари снове Вилљема II. и његових јункера, онда се прибегло другоме средству — лисичијем репу. Лисичијим лукавством Нчмци мисле постићи оно што им грубa курјачка сила није могла донети и осигурати. „Смирено" иде на покајање немачка лисица у нади да ће ганути једне а изнвојати из опитег споразумног блока друге, упорније противнике њене. Али намера је њена очвеђ провидна и сви ми врло добро знамо да лија длаку мења али ћуд никада. Ми знамо да су огромни амерички контингента, који тако невероватном брзином и у тако невероватно великом броју долазе у Француску, баиали у велику бригу немачког курјака те се једник сада упреподобио и завргнуо јагњећом кожом, али нам је жао, и Бог зна како, што му невоље ничим олакшати не можемо!!.... Како је кажу варво, онако ће је и кусати, а ми ћемо и даље бити на опрезу и нећемо дозволити да нас лукави противник на танак лед наведе.

ГОВОР ВЕКЕРЛЕА

Париз. — Председник угарске владе Векерле, на скупштинској седници од 31. маја, одговарајући на нападе демократске странке, казао је да је решио да предузме све мере у интересу одржања реда у земљи. „У Пешти и у Бечу рекао је Векерле „образовани су одбори радника и рек је озбиљно поремећен, стога је влада принуђена да употреби силу да би задржала покрет који прети да узме маглен праве револуције".

Седница је била врло бурна и демократе су често прекидали Векерле а и његове присталице, који су му пљескали.

Векерле је завршио овим речима:

„Апсолутно је немогуће допустити да владају у земљи неке привремене организације, одбори радника и сличне установе".

СВЕТЛИ ПРИМЕРИ

ИВО ЋИПИКО:

НОЋУ

Оставивши резерве позади, јуришна одељења набише на стрму страну потока између положаја Јежа и Камена, и ту за час застадоше. Овај део пута превалили су негде обичним ходом, негде заобилазећи, а негде на прстима, а после треба да пузе, да их непријатељ не запази. Водник потпоручник Мило осматра положаје.

Ту су на истоме месту где су јуче у ноћи били, одакле су вршили извиђања на непријатељске ровове и вребали стражарске објављице. Ноћ је разговорљива, пуна шума журно преко стена

силазећих воја.

Војник нареди да се крене. Тога часа испод ноге му омаче се камен и скотрља стрмином у дубоки поток. Пузе намеђу густих дубова; жежбом навикле јаке руке, тражећи испред себе згоднија места, очи се напрежу да виде иде ли се раније запаженим правцем.. Пузе... и ћуте... А у пузању време је тешко и невероватно дуго.

— Ето, и ја мора да изгледам онако животињски као и овај војник испред мене! — помисли потпоручник Мило. — И сви други мора да овако изгледају... — Не види их, али осећа их око себе; ту су, дахања их не дели, ни тмина заклања: повезани су заједничком мишљу, сви журе одређеноме месту, само да што пре стигну. — Ни бриге их што пузећи хитају у сусрет смрти...

Пред непријатељским препрекама ноћни другови спуштиће се потрбушке на земљу... Очекују... Одједном ћутљива, тврда борачка уста отвориће се редом: од Радојице до Христифора, од Радомира до Велимира проносе се ујежичене речи, пуне поуздања; — дошли смо до жица! Затим након неколико тренутака та се уста опет отворише и од друга до друга пренеше командирово наређење:

— Сеците жице!

Воће челних одељења извршиће се на дејa, маказама секу, ломе рукама, одвајају и спуштају жицу у страну. На махове бодљикава жица пусти од себе једини, жељезни звук...

Ноћну тишину изненбуха прекидоше три пушчана метка у размацима један за другим набачена... Сечење жица беше убрзано... Затим наста мртва тишина... Из ње, са деснога крила, чу се шиченкивана војина реч:

— Напред!

Та жива, моћна реч погна борце у трку до непријатељских ровова... Пахоше и прилегоше на грудобране:

— Бомбе!

Из мрких ровова усељена ноћна тишина побеже далеко, далеко... а кроз мрак, блеском грома, расуше се убојита зрна. Приступише у помоћ и топови разних грла. Борци поскакаше у ровове. Одјурише у десно и лево. Неколико бомби пахоше у заклоне. Наста борба прса у прса. При светлости ноћне електричне лампе, оштрица каме сева у рукама, белом значком обележених бораца. Та светлост показа једно очајничко лице крвљу обливено... Још бомбе одјекују... Затим псовке, јаук, нагла стрмоглава скокова.

Потпоручник Мило, спреман, чека код бреше... Доводе рањенике. Један од њих каза у хитњи:

— Код бреше десне колоне рањен је и наш командир!

— Имате ли заробљеника? — упита војник.

— Нема — одговори вој..

Војник нареди војну и војницима да пођу за њим.

Улетише у ровове.

Војник камом у руци предњачи. Из тмине изненада неки прилика испаде и протрча мимо њега. Док се он окрете, неки други гурну га у страну, и нестаде га... Војник осети да је рањен. Ухвати се руком за рањено место, и пожури у правцу одакле долазе гласови запомагања. Пред собом виде двојицу у рвању. Чу се молећи глас: братко, братко! Један од војника држао је чврсто у рукама заробљеног Бугарина. Окрвављена извуконе га из рова.

...У повлачењу, из једне оближње јаруге појави се изненада неколико непријатељских војника, вичући: — Предајте се, и ми смо Срби! Потпоручник Мило баци међу њих последњу бомбу. Непријатељ, престрављен, у трку, повратише се у јаругу.

...Још је дубока ноћ. Јуришна одељења враћају се на своје положаје. У путу наилазе на резерве, које жељно ишчекују своје другове. Сада већ не пузе, иду поносно, победнички; живахно разговарају. Тај жива, слободни разговор, прекида у путу, покатках, заробљеникова пријатна реч:

— Братко, братко!

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Вдах. М. Анђелковић.

БР. 168 НЕДЕЉА 17 ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 17. јуна

Српски званичан извештај. — 16. јуна јаче дејство наше артилерије у области Сокола.

Солун, 17. јуна

Француски званичан извештај. — Савезничке артилерије биле су врло активне и дејствовале су разорним гађањем на непријатељске батерије, нарочито у секторима Црне и Дојрана.

Близу Братинцола, једна непријатељска патрола која је покушавала да се непримећено приближи нашим положајима, дочекана је жестоком пушчаном ватром и принуђена да се врати у своје линије са великим губицима.

Југо-западно од Ђевђелије наша артилерија такође је тукла непријатељске трупе у покрету када су у колонама прелазиле Љумницу.

Савезнички авијатичари бомбардовали су непријатељске аеродроме, железничке станице и возове код Худова, Порне и у околини Сереза и тукли из митраљеза један спровод близу Тополчана и непријатељске гарнизоне у сектору Градешнице. У овим операцијама, поручник Грин из енглеске авијатике оборио је један непријатељски аероплан северно од Дојранског језера.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 17. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — Немци су у два маха покушали да одбаце Французе са положаја које су јуче заузели јужно од Ена. Јуче смо одбили напад које је непријатељ извршио са више батаљона између Фос ин Ба и потока Китри; наш фронт остао је недирнут.

Југо-источно од Ремса водила се јака борба у сектору Мон Бланк; италијанске трупе одбиле су непријатеља који је у једно време био успео да продре у предње линије.

Французи су извршили више ноћних препада.

Југо-западно од Монтијеа Американци..... нарочито заробили 40 војника, од којих један официр.

У шуми Апримона и у Лорену Французи су заробили неколико војника са неколико митраљеза. Ноћ је прошла на миру на осталоме фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Сем доста јаке артилериске активности између Урке и Марне и у области источно од Ремса ништа важно.

Лондон, 17. јуна

Званичан извештај. — Сем уобичајене обостране артилериске активности ништа важно.

Авијација: — 15. јуна вођене су многобројне борбе у ваздуху и на енглеском фронту и непријатељски аероплани показали су знатну активност. У току дана оборили смо 17 немачких аероплана а 6 других оборили смо ван наше контроле. Три наша аероплана недостају.

Наши авијатичари и балони употребљени за осматрање кооперисали су, користећи се лепим временом, са артилеријом у нападу на непријатељске батерије и слагалишта и постигли добар резултат у разоравању објеката. Изазвано је велики број пожара а експлозије.

Аероплани за узимање фотографских снимака били су такође врло активни и извршили смо више ноћних и дневних извиђања.

Бацили смо 22 тоне бомби преко дана на

рање војне објекте и 14 и по тона бомби преко ноћи.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 17. јуна

Званичан извештај. — Артилериска борба која је била умерена на осталом фронту била је нешто јача на висоравни Азијага.

Наше патроле својом уобичајеном активношћу узнемиравале су непријатеља и нанеле штете његовим одбрамбеним радовима код....., бомбардовали су у њиховим комуникационим линијама.

Савезнички авијатичари оборили су три непријатељска аероплана.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — „Журнал" тврди да је Кајман поднео оставку 13. јуна. Провосе се вести да је и канцелар Хертлинг у оставци.

Крф, 15. јуна

Приликом годишњице ступања Грчке у рат, Господин Пашић упутио је Господину Веницелосу овај телеграм:

„Хитам, Екселенцијо, да Вам, поводом годишњице уласка пријатељске савезничке Грчке у рат, доставим најискренија честитања српске Владе као и да Вам изразим нашу чврсту наду у победоносни свршетак ове борбе, у којој оба наша народа, раме уз раме, бране њихову сопствену независност и у исто време независност и слободу целога човечанства.

(Прес-биро).

КЕРЕНСКИ У ЛОНДОНУ

Лондон. — Бивши председник руске владе г. Керенски стигао је Лондон.

Париз. — Већина листова поздрављају долазак Керенског, као срећан догађај, који може олакшати интервенцију споразума у Русији."

Лондон. — Бивши председник руске владе Керенски присуствовао је јуче конференцији радничке странке у Лондону. Делегати су одушевљено поздравили Керенског. Захваљујући на дочеку, Керенски је одговорио:

„Другови! Веома сам дирнут вашим дочеком. Ја ово не сматрам као израз ваших симпатија према мени, него као израз симпатија према руској демократији, која се бори за тако драгоцене по све нас идеале. Сад долазим из Москве и моја је дужност, као државника и социјалисте, да вама и енглеском народу кажем да се руски народ и руска демократија боре противу тираније. Ја верујем, и убеђен сам да ће се руски народ ускоро придружити вама у борби за велики идеал слободе."

У АУСТРО-УГАРСКОЈ

— Бура почиње —

Париз. — По вестима из Швајцарске може се ускоро очекивати проглас опсадног стања у аустро-угарској монархији. Ова мера треба да угуши сваки покрет који би се појавио услед рђаве ситуације у земљи.

По истим вестима, аустро-угарско посланство у Берну добило је извештај да су немачке трупе поћле за Чешку да успоставе ред.

Париз. — „Матен" јавља да се у Аустро-Угарској припремају велики револуционарни покрети. Револуционарни дух увелико је захватио војску. Избиле су побуне у угарским гарнизонама у Пешти и Буру, међу војницима који суд онда из Русије 200 официра осуђено је на смрт; на одржаним митинзима много је вређан немачки цар.

Лондон. — Векерле, угарски министар председник, признао је у свом говору у Пешти озбиљност ситуације. Он је казао да је рад престао у већем делу фабрика и да листови не излазе вине. Овакво стање још више узнемирује духове и време је из дана у дан веће.

ФЛОРА СЕНДС

Ратни Дневник је пре извесног времена донео белешку о одласку у Енглеску и Француску наредника добровољца српске војске Флоре Сендс и о делатности ове велике пријатељице српског народа и српске војске у тим земљама а у корист отварања кантина за српске војнике на солунском фронту и помоћи српским заробљеницима. Сада смо у стању да дамо потпун извештај о тој њеној делатности.

Наредник Флора Сендс отишла је из Лондона за Француску 3. марта 1918. год. а вратила се 19. априла. Она је држала предавања у разним логорима „Удружења младих хришћанских људи" свако вече (то је једино време кад су они слободни). Одржала је 13 предавања у Хавру, 1 у Абевилу-у и 9 у Етаплу.

Циљ њених предавања био је да заинтересује британске војнике за Србе и да им покаже учешће које су они последњих година у рату, те дана тај начин још више појача морал британских војника. Навикла је на највеће интересовање свуда, многоструко него што је и сама очекивала; сале су биле увек пренуне; тражило се више предавања него што се могло држати у томе времену, јер изгледа да су та предавања врло популарна у тамошњем свету. Држала је предавања пред британским, аустралијским, новоселандским и канадским трупама. У великим логорима допунских команада, које су баш у то доба биле препуне, војници су били нарочито одушевљени, јер су били у стању да боље цене тешкоће у рововима него ико други. Било је и официра присутних на свима предавањима. Они су се изразили, да би предавања требало држати у свима логорима Француске ради сузбијања незадовољства међу војницима, јер им се говорило колико они боље стоје у погледу спровођења и т. д. него друге војске. Говорила је од прилике пола сата а друго пола сата употребила је на показивање слика са патерном магиком које су већином биле њене властите фотографије које је снимала у рововима. После сваког предавања сами су слушаоци слали шешир унаоколо за прикупљање новца за помоћ бесплатним кантинама за Србе и сабрали су свега 250 фунти стерлинга. Људи су сасвим истресали своје џепове и многи су од њих отишли другога дана на фронт сасвим весели без и једне паре. Они су по свршеном предавању увек поздрављали српску војску и њу са трократним: „Живела." Затим су се искупљали око ње и запиткивали је о Србима. Један Аустралијанац, који је био на фронту од 1914. године, казао је како је увек мислио да је он прошао кроз тешкоће, али то он неће више никада казати од како је чуо како је српска војска прошла, јер ништа што је и једна жена имала с њом. Изгледа да је на људе доста утицао и факт што је једна жена претрпела те тешкоће.

У Етаплу био је на њеном предавању и генерал, по чијој је жељи њено предавање одржано у једном великом кинематографском позоришту, у коме је могло стати више публике. У Етаплу, сем њених предавања, дван је и један концерат са плаћеним седиштима, а сав приход (1800 франака) био је предан њој за њен фонд. На томе концерту у једном кратком говору, који је одржала на захтев официра, рекла им је да се одмах враћа на фронт и питала их је какву вест да однесе српским војницима. Рекла им је, да оно што она сподпити своме воду, цела ће чета знати у вече, а цео пук идућег дана. Публика, од прилике 1500 људи, викала је као на једног грла: „Реците им да немо се држати." Вредно је приметити да је то било у ономе моменту када су вести са фронта биле веома неповољне.

За новац прикупљен у Француској купљена су два Фордова аутомобила за њене кантине, са натписом на сваком на српском и енглеском језику: „Поклон од британских и колонијалних војника у Француској својим српским друговима у рововима".

Флора Сендс мисли да ће то охрабрити српске војнике кад увиде како се британске трупе интересују за њихов рад и живот.

Име друштва је: „Часне Евелине Хаверлијд и наредника Сендсове, фонд основан за помоћ и отварање кантина за српске војнике и заробљенике".

Од како се Флора Сендс вратила кући послато је 478 сандука топлог доњег веша и два аутомобила. Мис Мак Глед и Мис Тајлстон већ су отвориле кантине у Петелану и на другим ме-

стима. Сакупљено је 5000 фунти стерлинга са предавања од аплода итд.

Храброст и благородство српског војника нашли су у лицу Флоре Сендс потпуно достојног пријатеља. Захвалност племенитог народа српског неће никада изостати према његовим пријатељима у невољи, а име Флоре Сендс остаће дуго на уснама српских поколења.

НЕУТРАЛНИМА

Чујете ли ову ломњаву и тресак,
неутрални добри, што крци и слама
и тај јаук болни, који се пролама
Мирном и Пијавом? И да ли вам блесак,

који прати драму човечанства целог,
очи засењује?..... Ви сте пацифисте?
Леп је то изговор, за који се скристе
и опрасте руке од подвига смелог!

Или место срца ви имате стене,
које опипта патња не може да крене;
или вам је душа као зрно ситна?

...Устајте! Прените! Јер с бесом тајфуна,
да тражи исплату страшнога рачуна,
стреми к вама кобна судба неумитна.

Јуна 1918. године. Душ. О. Лукић.
Под Соколом.

ПОЗИВ

Решењем Начелника Штаба пов ОСБр. 11581 од 8. јуна т. г. отвара се при Аутомобилској Команди нов курс за спрему шофера.

На овај курс примиће се до 200 слушалаца.

Курс ће почети дејствовати 1. августа текуће године.

За курс се могу пријавати:

а) добровољци младићи, који су ослобођени војне службе и

б) неборци из позадине и оперативне војске, који најаве жељу за изучавањем шоферског заната.

Пријављени кандидати треба да испуне следеће услове за пријем на овај курс:

а) да нису млађи од 18 ни старији од 32 год.

б) да су здрави и способни за шофере, да нису кратковиди ни сакати, што ће утврдити комисија коју одреди Начелник Саобраћајног Одељења.

в) да се обавежу писмено да ће прослужити у Аутомобилској Команди најмање годину дана.

г) да су свршили најмање четири разреда основне школе или коју другу равну њој на пр.: занатску и др.

д) да своје пријаве поднаљу редовним путем Команданту Аутомобилске Команде најдаље до 20. јула т. г. а команде, надлештва и установе пријављене кандидате упуте Аутомобилској Команди ради комисиског прегледа на дан 25. јула т.г. до 8 часова.

При спровођењу пријава потребно је тачно навести да ли пријављени кандидат одговара напред побројаним условима и да ли га, обзиром на владање и вршење службе, треба или не примити на овај курс.

По свршеном курсу сви слушаоци полагаће испит пред комисијом, коју буде одредио Начелник Саобраћајног Одељења а они, који не покажу задовољавајући успех или буду рђаног владања упутиће се Допунској Команди за распоред на друге војне службе према њиховим способностима.

Из канцеларије Саобраћајног Одељења Врховне Команде ОСБР. 11681. од 8. јуна 1918. год.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 169. ПОНЕДЕЉАК 18 ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 18. јуна

Српски званичан извештај. — 17. јуна ометали смо артилериском ватром утврђивање непријатеља.

Солун, 18. јуна

Француски званичан извештај. — Нормална артилериска активност.

У сектору Полгразда одбили смо потпуно јеткво непријатељско јуришно одељење које је напало на наше линије; непријатељ је претрпео велике губитке.

Тако исто бугарске патроле и одељења напшла су према Мерсасу и Хомондосу на савезничке извидннце. У овим сукобима наше извидннце преиле су брзо у напад и нагнале на бег ство непријатеља наневши му губитака и заробивши неколико војника; овим се потврђује стварна наша надмоћност над противником.

Северно од Ђесова наша артилерија тукла је непријатељске радннке, растерала их је и испретурала радове.

Јака кнша, нпски облцн и јак ветар веома су успорили ваздушне операције. Па ипак савезнички авнјатичари бацили су пола тоне експлозива на непријатељске логоре и проузроковали експлозију у једном слагалишту бензина код Хуме. Такође извршили су једно извиђање на великој раздаљини позади непријатељских линија.

Париз, 18. јуна

Источна Војска. — Осрепља артилериска активност на целом фронту, нешто јача у области Битоља.

Британска авнјација извршила је многа бомбардовања у долини Вардара и на железничкој пруги Серез—Драма; оборила је један немачки аероплан северно од Дојранског језера.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 18. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — Французи су извршили више оманьих препада нарочито западно од Хангара и јужно од Отреша заробивши неколико војника.

Јужно од Урка, француске су трупе..... између Мослоа и Паси ан Валоа напредовале 800 метара у дубини на фронту од 3 км. и заробиле 275 војника међу којима три официра.

У Вогезима, Французи су одбили један непријатељски препад.

Авијација: 15. и 16. јуна француски аероплани за борбу оборили су 15 немачких аероплана и запалили два стална балона.....

Аероплани за бомбардовање извршили су у истом периоду више ноћних и дневних операција у којима су бацили 47 тона пројектила са потпуним успехом на авијатичке терене на Соми, на бивакс у области Розијер—Брејз, у долини Авре и на железничке станице Сосон и Ла Фер ан Тарашоа.

15. јуна бачено је 50 тона експлозива на немачке трупе које су се припремале на изврше противнапад у области Китрна.

Поручник Фонк оборио је три немачка аероплана 12. јуна и два аероплана 14. јуна што чини 49 непријатељских аероплана које је овај официр до сада оборио и који су званично утврђени.

Званичан извештај од 23 часа. — Јужно од Ена Французи су побољшали своје положаје у области Сен Пјер Егла и заробили око 100 војника. Дан је прошао на миру на осталом фронту.

Париз, 18. јуна

Амерички званичан извештај. — У области Шато Тјери Американци су опет побољшали своје положаје јужно од Торсна.

Број заробљеника задобивених у овој борби износи 309, од којих 7 официра.

На осталим секторима које држе америчке трупе није било нових борби.

Авијација: Од почетка ове недеље амерички авијатичари оборили су три немачка аероплана у области Туја.

Лондон, 18. јуна

Званичан извештај. — У једном уласку источно од Робека заробили смо неколико војника. Иначе ништа важно.

Активност непријатељске авијатике није била велика 16. јуна, али су опет наши аероплани за борбу успели да униште 9 непријатељских аероплана и да оборе..... ван контроле. Пет наших аероплана недостаје.

.....знатан рад навиђања извршили смо и узели велики број фотографских снимака из ваздуха. Аероплани и балони за осматрање помагали су као обично артилерију у току дана.

У току дана бацили смо 15 и по тона бомби на најглавније објекте, као железничка пруга Лил—Куртре—Комин и Естер..... У току ноћи обострано бомбардовање, али непријатељ није нанео никакве штете а изгубио је неколико апарата; бацили смо 18 тона бомби од којих 8 на железничку станицу Турне. Сви наши апарати за ноћно бомбардовање вратили су се.

Доцнији извештај. — Јутрос у зору непријатељ је напао на један од наших положаја у близини Мерна; али је одбијен после жиле борбе. У току ноћи заробили смо неколико војника у сукобима патрола која су се десила на разним тачкама фронта.

Непријатељска артилерија показала је јутрос знатну активност против наших положаја у сектору шуме Њева.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 18. јуна

Званичан извештај. — На високравни Азијаго, где херојским отпором од 2. јуна би сломљен налет непријатељских надмоћнијих маса и где су се италијанске, француске, енглеске и храбре трупе 6. армије збратимиле, у борби и слави такмичећи се у храбрости и јунаштву, борба је опет јуче отпочела.

У зору, потпомогнуте јаком артилериском ватром и поткрепљене демонстративним акцијама савезничких одељења, наше трупе напале су на Монте Вал Бела и успеле, после врло јаке борбе, да га узму од противника.

У току дана и преко ноћи велике масе непријатеља, бескорисно бачене у противнапад,..... одбијене су нашом..... десетковане концентричном ватром наше артилерије и аеропланским митраљезима.

Заузет положај победоносно је одржан.

Заробили смо 21 официра и 788 војника из четири разне дивизије. Запленили смо топова и велики број митраљеза.

Источније, између Вал Френела и Бренте, једно наше одељење заузело је на јуриш једну приватну тачку непријатеља која сачињава важну осматрачницу на јужним падинама Сасо Роса заробивши 2 официра и 31 војника.

На осталом фронту врло успешна уznемиравања ватра наше артилерије.

Код Капозиле заробили смо неколико војника у патролским акцијама.

У Вал Лагарина наши аероплани бомбардовали су непријатељске железничке пруге.

ПАДАЊЕ КУРСА НЕМАЧКОМ И АУСТРИСКОЈ НОВЦУ

Лондон. — Последњих дана пао је доста курс немачкој марки и аустриској круни на швајцарском тржишту, што је доказ да се неутрални не обазиру на претње и хвалисања наших германиста.

Из следеће таблице види се како је нагло пао курс немачком и аустриском новцу на женевској берзи.

100 марака вредело је: 85.15 швајцарских франака 15. марта: 81.95 шв. фр. 17. априла; 77.60 шв. фр. 18. маја; 75.40 шв. фр. 2. јуна; 69.25 шв. фр. 11. јуна; 66.65 шв. фр. 12. јуна.

100 аустриских круна вредело је: 55.05 шв. фр. 15. марта; 52.40 шв. фр. 17. априла; 47.90 шв. фр. 18. маја; 43.80 шв. фр. 2. јуна; 39.70 шв. фр. 11. јуна и 38.65 шв. фр. 12. јуна.

„Журнал", коментаришући опадање курса немачком новцу, истиче да је нагло опадање отпочело чим се увидело да Немци неће моћи разбити Савезнике на западном фронту. Заузеће Шемен де Дама и неке теренске добити нису биле у стању да зауставе пад. Интересантно је да је курс почео да пада када је битка достигла врхунац жестине и када су се Немци хвалили да држе у својим рукама судбину сукоба. Аустриски пораз на Пјави такође је допринео губитку вредности новца централних сила.

Ово опадање неки тумаче и тиме што је становништво централних сила веома узнемирено услед величанственог учешћа у рату Сједињених Држава, па, не верујући у бољу будућност, набацује у велико аустриске и немачке папирне вредности. У сваком случају, треба напоменути да опадање курса аустриском и немачком новцу у моменту када се курс Савезничког новца пење, од великог је значаја у данашњој борби.

ПОЗИВ ДОБРИМ ЉУДИМА

Међу нашим људима имамо једне који имају своје породице у Србији или на страни, које они издржавају и шаљу им све што имају; и друге, који немају никога или немају потребе да коме шаљу помоћ у Србију или на страну.

Ми имамо у Србији и сувише беде и сиротиње, а најтежа су сиротиња деца. Многа деца немају довољно хране, ни одела, ни неге. Многа не могу да иду у школу, јер не могу да плате школарину. Због тога је Друштво за заштиту деце ставило на расположење Српском Црвеном Крсту суму од 20.000 драхми, за прекоокеанских управа у Србији преда као прву помоћ оној деци, која су најоскуднија.

То је све још мала помоћ. Кад би сваки од оних наших људи, који никоме не шаљу помоћ, одвојио бар по 10 драхми месечно и наменио једном детету у Србији, скупиле би се десетине хиљада драхми месечно и помогло би се хиљадама српске деце. То за појединце не би био никакав велики издатак, а деци би била велика помоћ.

Ми позивамо све те добре људе да преко Главног Одбора Друштва за заштиту деце у Ворену, његових повереника или Секције крунтва у Крфу — обавежу се да шаљу редовно сваког месеца суму коју хоће и коју могу и да назначе, ако имају које нарочито дете, или једном детету на неког нарочитог места које они наведу (на пр. из свог родног места). Друштво ће редовно сваког месеца достављати те суме коме и где треба.

На тај начин даћемо помоћи и наше нашим малим сиротанима да их њихова будни стражари и бранионци нису заборавили и да увек мисле на њих.

ПОДЛИСТАК

ВОЈНИЧКА ПОЗОРИШТА

О позориштима на фронту све се више говори; њих је све више. Многа ослоњена њених јединица, у резерви прве борбене линије, имају своја позоришта.

Природом врло широког и дубоким клисурама исеченог планинског одсека наше дивизије, условљено је држање резерва на тра тачке, које су међусобно знатно удаљене. Отуд наша дивизија има два позоришта, а и треће се организује.

Када се зна колики је напор потребан па да се спечали што је најнужније за једно примитивно позориште, а нарочито у садашњем времену свакојаких оскудица и скупоће, и када се не губи из вида све то већи број позоришта на фронту — мора се коначно закључка да је тај напор узрочен једном несрећном потребом.

Доиста, у колико рат дуже траје, војничка разонода све се јаче истиче као животна потреба. Јер познато је да фронт не држе мртва оруђа, већ живи људи који њима рукују. У прворазредне забаве ратника иду позоришта на фронту. У њима се дају лако разумљиви, песмом зачињени комади из нашег сеоског или паланачког живота (Бања, Девојачка Клетва, Ивкова Слава, Обичан Човек и т. д.). Г умци, глумице, певачи, свирачи... целокупно особље наших дивизијских позоришта, све је то диветант, официр, чиновник, војник.

Како изгледа једно обично војничко позориште, и рад у њему?

Под огромним каменатим литицама Дубраве, испод Кожуха, на доста скровитом месту од хаубичких граната, поникнут је ном Талијин. Слично античким позориштима, од зграде је под кровом само позорница са облачионицама. У овоме случају позорница је као повећа шатра, лепо накићена гранчицама и лисnатим гирландама, са шареном завесом у којој преовлађује црвена боја. Пред завесом је оркестар у зеленилу, а ближе завеси је шаптачница, украшена сликом лире у ловоровом венцу. На малој заравни, испред позорнице, поникнута је клупа за официре и чиновнике, а позади оне, на једној степенастој падини, налазе се војничка седишта.

Представе се дају обично под звезданим небом. Тада опусти бласки логор резерве; само понеки чувар, као по казни, остаје код станова и стоке; све остало људство скрља се у позориште. Када се са позорнице, осветљене карбидским лампама, погледа пут гледалаца у мраку, назире се множина наших ратника; светлуцаво жижање њихових цигарет слабим руменилом златни њихова кончата, препланула лица. Сви ти људи, жедни разоноде, весело жагоре, оживљени пријатним ишчекивањем. И докле оркестар, од неколико виолина и тамбура, извија коју од наших омиљених мелодија, чује се и далеки жубор воде планинског потока... А високо горе, на невидљивоме разбојишту, потмуло затутњи нека експлозија, или нами топови са својих положаја озаре својим муњевитим севањем целу скупину. Али на то се нико не осврће; сва је пажња усредсређена на завесу. Даје се Девојачка Клетва.

Чим се дигне завеса, убрзо се гледалац преноси у чаробну нашег сеоског живота. Појављују се, у народној ношњи и добро маскирани, разни сеоски типови: кмет, поп, пандури, бирош, стицљиве снаше... Љубав је животно тежиште; и овде је она стожер заплета. Кршни момак Јова, газдинки син, лебди између богате и поверше Руже и сиротне али дубоко привржене Анђе. Његов је супарник Гвозден, сеоски зеленаш и болтација, који својом сојтарском појавом, немерљивим моралом и узречицом: „Јес је, нарафне!" производи буран смех. Јова се заверко Анђи, коју воли, али под очевим притиском, а и због Ружиног „мала", он се приближно Ружи. Изнад се ломи; не зна на коју ће страну. У том избија рат. Биров објављује мобилизацију. Јова одлази у рат под клетвом — девојачком клетвом — ојађене Анђе.

Како је све то војничком срцу блиско!

Најзад се заплет срећно расплео. Јова, за кога сви уверавају да је погинуо на бојноме пољу, враћа се у село баш у тренутку када се код цркве скупило село да му одржи помен. У место тужног парастоса Јови — прославља се његова верења са верном Анђом. Уз свирку развија се бујно коло, из којега Јова раздрагано кличе:

И по гори и по доли
Нек се песма наша ори!

А сретна Анђа га звонким женским гласом допуњава:

Нек се песма наша чује,
Нек весело подвикује!

Јова:

Испуни се моја жеља,
Ја сад имам пријатеља.

Анђа:

А ја имам војна мила,
Нада ми се испунила.

А када цело коло плаховито уситни, као настане гиздава ломљава и повијање, па кад сва сложно запевају:

И по гори и по доли
Нек се песма наша ори!

—

Коловођо, перје наше,
Дед поскочи, де!
Јова игра поред своје
Красне невесте.
Де поведи, де заведи,
Дед поскочи, ој,
Нек се ори свуд по гори
Песме наше ној!

— — — — — — — — —

Тада, под силним утиском тог завршног кола, васкрсавају срећне успомене, оживљавају малаксале наде, узавру груди српским одушевљењем:

— Живели! Понова! Браво! Понова!... — ори се са свију седишта.

И коло мора понова да се одсвира, одиграе, отпева.

Ето како изгледају наша позоришта на фронту, и шта она значе за наше ратнике. Код претпостављених је непоседљено мишљење о вредности ових установа за чврсто држање фронта; почев од команданта армије и дивизије, они посећују позоришта и труде се да им олакшају рад.

Одржавање позоришта велики је ман и телесан напор. Није лако бити борац у рову и глумац у позоришту. Успех би био већи, представе чешће и боље, репертоар обилнији, када би могуће било да се бар основна део особља устали на овоме послу.

Је ли то могуће?

Притицање у помоћ нашим војничким позориштима остварљиво је, без нарочитих новчаних жртава, на два начина: Било распоређивањем глумаца небораца по војничким позориштима, било да се од наших солунских и крфских стручњака образује дружина за позоришта оперативне војске.

То налаже концентрација свију наших снага за издржљивост до победе.

М. Ж.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 170. УТОРАК 19. ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 19 јуна

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром и бомбама растерали два одељења непријатељске пешадије која су покушала да се приближе нашим роововима у области Кравице и јужно од Градешнице.

Солун, 19. јуна

Француски званичан извештај. — Артиљеријска активност на целом фронту. Пешадиска активност ограничила се на сукобе патрола, нарочито северно од Девола, где је јекно аустриско јуришно одељење које је покушавало да се приближи нашим положајима код Габрова било одбијено са губитцима и морало се повући у нереду на Комјанат, тоњено нашим трупама.

Савезничке артиљерије својом наглом жестоком ватром растерале су групе бугарских заробљеника ка Црни и Бесову.

И ако су ветар и киша знатно отежавали посао авијатичарима, енглески авијатика настављајући своје свакодневне нападе бацила је једну тону експлозива на слагалишта и непријатељске радове код Какара, Рупела, Патрова и Мутлова.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 19. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — Између Мондидјеа и Нојона, Французи су извршили више препада и заробили око 20 војника.

Јужно од Ена, француске трупе заузеле су јекно немачко омање утврђење северно од Китри и заробили 26 војника.

Јужно од Урка, француске трупе побољшале су своје положаје код Пасл ан Валоа и Вен-ли и помакли своју линију источно од железничке пруге Шези—Венли.

Немачки противнапад на француске нове положаје јужно од Маслоа изазвао је јаку борбу, у којој су француске трупе одржале своје јучерашње добитке.

У току ових акција Французи су заробили око 200 војника.

Ноћ је прошла на миру на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Важнијих догађаја није било на фронту.

Авијација: У току дана 17. јуна оборили смо или онеспособили за борбу 21 немачки аероплан; сем тога француски авијатичари запалили су 6 сталних балона.

Лондон, 19. јуна

Званичан извештај. — У току успешне локалне операције, коју смо извршили последње ноћи северо-западно од Амбера, заробили смо 50 војника са 9 митраљеза. У току ноћи једно наше одељење упало је у један непријатељски положај јужно од Морланкура.

Број заробљених Немаца у току месеца јуна износи 1957 међу којима 30 официра.

Авијација: 17. јуна постигли смо потпун успех у ваздуху. У ваздушним борбама оборили смо 25 непријатељских аероплана а 10 других оборили смо ван наше контроле. Сем тога уништили смо два немачка стална балона. Наши авијатичари извршили су велики број извиђања изнад положаја преко дана и у току ноћи и узели велики број фотографских снимака. Број непријатељских батерија, које смо заједничким радом артиљерије, аероплана и осматрачких балона напали, већи је од броја из ма кога дана у прошле две недеље. У

току дана бацила смо 29 и по тона бомби а преко ноћи 17 тона. Од ових 17 тона 7 тона пало је са добрим резултатом на железничку раскрсницу Турне. Сем једног апарата за гоњење и једног за бомбардовање, сви су се наши аероплани вратили неоштећени из ових операција.

Дочнији извештај. — Наше трупе упале су у један непријатељски положај у шуми Авелин. Преко ноћи извршили смо препад на непријатељске ровове западно од Цервокура. У овим сукобима заробили смо неколико војника. У прву ноћ енглеске трупе из источних трофоврја извршиле су једну успешну офанзиву операцију северо западно од Албера и заробиле 34 војника са неколико митраљеза и побољшале наше положаје код тога места. Одбили смо један непријатељски противнапад извршен мало доцније у ноћ. Непријатељско артиљерија била је активна северно од Албера, југо-источно од Араса, источно од Робека, у близини Мерика и канала Ипр—Комин.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 19. јуна

Званичан извештај. — Јужно од висоравни Азијага храбре трупе 13. италијанског армиског корпуса отпочеле су поново акцију јуче у јутру.

Код дел Росо, снажно утврђен положај заузет је на јуриш. Кол де Келе био је позорница преко целога дана упорне борбе. Храброст наших трупа победила је отпор непријатеља. Овај положај, око кога су се водиле толике борбе, остао је у нашим рукама.

Око поднe и после подне непријатељ је извршио два јака напада на Монте ди Вал Бела, али непријатељске масе, кошене нашом артиљериском ватром, одмах су заустављене нашом пешадијом и приморане да се повуку.

Наши аероплани суделовали су смело у овим борбама.

Губитци, које је непријатељ претрпео 16. јуна и јуче, изузетно су велики: заробили смо 88 официра и 1935 војника.

Благодарећи великом полету трупа и изврсној кооперацији артиљерије наши су губитци прилично мали.

На осталом фронту нормална борбена активност преко целог јучерашњег дана.

У Вал д'Аосте и код Монона ваздухопловци смо непријатељска извиђања одељења и заробили неколико војника са неколико митраљеза.

У области Ц ње одбили смо покушаје непријатељских група.

Солун, 19. јуна

Ђенерал Франше Деспере, Командант Савезничких Војсака на Истоку, био је 16. и 17. јуна гост Његовог Краљевског Височанства Наследника Престола Србије, који га је нарочито познао у свој Главни Стан. Команданта Савезничких Војсака пратио је Војвода Мишић, Начелник Штаба Српске Врховне Команде.

Главнокомандујући користио се овом првом посетом српским армијама да се упозна са више српских ђенерала и да посети разне санитетске установе у долини Црне.

У Главном Стану I. српске армије, командант армије ђенерал Бојовић представио је Команданту Савезничких Војсака официре свога штаба.

Главнокомандујући је извршио смотру и присуствовао дефиловању више коњичких пукова; он је топло честитао пуковнику Ђорђевићу, команданту дивизије, на одличном држању трупа, на брзини и тачности извршених покрета на тешком терену.

У Свом Главном Стану, Његово Краљевско Височанство Наследник Престола представио је Команданту Савезничких Војсака, Команданта 2. армије Војводу Степановића. Посетивши више осматрачнице Ђенерал је могао осмотрити све положаје које српске армије држе.

Главнокомандујући је похвалио напоре трупа на подизању и одржавању комуникационих путева.

Он је био потпуно задовољан са оним што је видео и са одличним моралом свих српских војника са којима је у додир дошао. Нарочито је био дирнут пријемом Његовог Краљевског Височанства Наследника Престола.

За време ове посете Наследник Престола предао је Команданту Савезничких Војсака орден Белог Орла с мачевима I степена.

ЗНАМЕНИТА ИЗЈАВА АМЕРИЧКЕ ВЛАДЕ

Вашингтон. — Америчка Влада издала је овај комуникe:

„После прогласа ове Владе од 16. маја 1918. године односно националних тежњи Чеха, Словака и Југословена, званични представници централних власти и сви који њима симпатишу покушавали су да намерно рђаво протумаче тај проглас. Да би се онемогућило свако погрешно тумачење односно примене тога прогласа, **Министар Иностраних Дела објавио је да су Сједињене Државе одлучиле да ослободе из немачког и аустриског јарма све словенске народности.** За тај циљ Сједињене Државе троше данас 250.000.000 динара дневно, и трошиће још и више ако је потребно. Оне су готове да тако исто пошаљу и војску од 10 милиона војника".

АУСТРИЈСКА КРИЗА

Париз. — После дугих саветовања и пошто је гроф Силва Тарука узалуд покушао да образује Владу, цар је био принуђен да замоли Сајдлера и његове сарадинке да и даље отправљају послове, а истовремено је сазвао скупштину за 2. јули 1918. год. Веће тешкоће не могу се ни замислити него што су тешкоће аустриске владе, јер се криза не може ни на какав начин решити; народи који сачињавају Аустрију пресити су парламентарних игра и они данас траже националну независност.

Париз. — У угарској скупштини председник Владе Векерле изјавио је, да је број аустро-угарских војника, заробљених од Италијана приликом последње офанзиве, релативно мали, док је број мртвих знатан. Ова изјава изазвала је велико разочарање у угарском јавном мњењу у толико више, што је угарска штампа полагала на офанзиву претеране наде.

Узрок је овој искрености Векерле-а, изгледа, тај што хоће да се истакне факт да се Двојна Монархија бори за Немачку и да је овом офанзивом хтела да спречи одлазак италијанских трупа на француски фронт.

„Басслер Нахрихтен" држе да је намера Векерле-а да натера Немачку на мир.

БОМБАРДОВАЊЕ ФАБРИКА У МАНХАЈМУ

Париз. — Баденске фабрике у Манхајму, које су недавно бомбардоване од енглеских авијатичара, важе у Немачкој као најбеље фабрике за израду динамита. Оне сачињавају главни центар за снабдевање динамитом и експлозивом немачке војске.

Напад енглеских авијатичара је потпуно успео. Бачен је велики број тешких бомби и примећено је шест пожара на разним странама фабрике.

У току бомбардовања пет немачких аероплана напали су на енглеску ескадрилу, али су три одмах оборена.

ДРУШТВО ЗА ЗАШТИТУ ДЕЦЕ

Ниже именоване трговачке куће и лица у Солуну извољела су послати Одељку овога друштва на Крфу своје новчане прилоге за набавку разних потребних намирница и одела за нејаку децу у Србији, чији су хранитељи умрли или погинули за време рата:

Commercial Com. of. S. L. драхми 3000; Salonika Cigarete Company драхми 2000; Société anonyme des cigarettes „Nestos" драхми 2000; Трговачко Друштво „Анатина" драхми 1000; г.г. Жак и Јука Асео, трговци драхми 300; г. М. Морпурго, директор друштва „Анатина" драхми 200; г. С. Јеремић, продавац дувана у Сорошићу, дин. 20 и драх. 5; г. М. Поробић шеф Управе Државних Монопола драх. 15; г. г. Ж. Петровић и Љ. Рајковић благајници по драх. 10; г. Д. Живадиновић парапак фр. 5; г. М. Марковић контролор драх. 3; и г.г. Ђ. Станковић и М. Павловић по 2 драхме. Свега драхми 8597, динара 20 и фр. 5.

Управа Одељка захваљује топло и овим путем свима именованим прилагачима. Г. Михајлу Поробићу, шефу Управе Државних Монопола у Солуну, који је уз припомоћ г. Барбери-а скупио сву ову суму, Управа изјављује такође своју дубоку захвалност на усрдном заузимању и показаној великој љубави према нашој сирочади.

НА ЊИНУ КАРТУ*)

Прочитасмо карту
Што нам посла Даре,
Из ње се осећа
Њена љубав стара.

Слободан је блиску
Што нећемо крити,
Карту писат неће
Јер свом дому хити.

Он ће скоро моћи
Да загрли Раду,
Да пољуби Дару
И Веру и Наду.

Виноград да чува
Од суседа лоших,
Темељ да учврсти
Поток да не дере,
А и сусед ваше
Грожђе да не бере.

Тако, драга Даро,
Поздрави нам Раду,
Чувај добро Веру
Не напуштај Наду.

16. маја 1918. год. Рајко.
Војиште.

ПОДЛИСТАК

ВАРВАРИ НА ПОСЛУ

Поред небројено других, ево још један нов доказ непоштовања одредаба женевске конвенције, по којима су завојишта поштеђена од непријатељске ватре за време рата.

Изоловано од близине оперативних и других војених јединица, у јеној уколници, постављено је Завојиште моравске дивизије. По свима прописима, завојиште је снабдевено са свима знацима за распознавање. На видном месту, у пречнику од 24 метра, постављен је Црвени Крст на белом пољу, који се може са свију страна добро видети, а нарочито са аеропланске висине.

Јуче, 3. јуна, око $8^1/_2$ часова, један непријатељски аероплан крстарио је изнад њихових положаја. Он је вршио реглажу, јер су непријатељски метци почели шарата, нарочито у правцу Завојишта и села Груништа.

Ми смо у рату. Ми се налазимо у војној зони и спремни смо, за сваки случај, па и за бомбардовање. Зато смо овде: да примамо и да примамо ударце. Зато смо се осигурали роговима, топовима, пиперовима и др.

Санитетске установе, по међународним уговорима, немају друге заштите но Црвени Крст на белом пољу, који треба да их заштити од непријатељске ватре. И ако су уговори по Вилемовој најновијој теорији о међународном праву парчад хартије, има ипак један човечански закон који лежи у души сваког човека, сваког народа, у његовом степену културе, у милосрђу и болећивости према немоћи, болести, осакаћењу, онеспособљењу које не може да се брани. Тај закон је јачи од писмог. Па ипак оно што и животиње не раде, раде балкански Пруси—Бугари; они туку превијалиште и сакате осакаћене рањенике; она то раде свесно, јер знају да су те установе, ти људи незаштићени. Они то раде у срдатој немоћи за јуначка дела. Њих распиње бес што им ствари не иду како би они хтели. Они хоће да се искале на болесним и рањеним с тога, што су ми, баш уочи тога дана, побегла три војника из 21. пука, који се побунио те је услед тога пољуљан у позадини... Али о томе писаћемо нарочито...

Овом приликом истичемо и подвлачимо то: да је јуче, под реглажом непријатељских аероплана, набачено око 70—80 граната великог калибра на Превијалиште и околину; да је од тога тешко рањен и умро један болничар, а лако рањена два болесника.

Друге штете није било.

Варвари су на послу! — То им није ни први ни последњи јуначки подвиг. Они се и у томе утркивају на Немце, који топе болничке лађе, бомбардују санитетске установе; праве сапун и разне мазове од људских лешева, убијају рањенике и т. д. и т. д.

4. јуна 1918. г. Ђ. Лазаревић.
Положај.

*) Види Ратни Дневник Бр. 129 и 158.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 171 СРЕДА 20 ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 20. јуна

Српски званичан извештај. — 19. јуна јача обострана артилериска ватра у области Зборског.

Солун, 20. јуна

Француски званичан извештај. — Дан је прошао на миру услед рђавог времена које је спречавало свако озбиљније осматрање. Користећи се кратким размаком ведрог времена, офанзивне патроле и извиднице с обе стране покушале су препаде. У току ових препада непријатељ је претрпео јак неуспех у области Дојрана. Јединим смелим маневром наши савезници, у жестокој борби прса у прса, опколили су потпуно непријатељско јуришно одељење у моменту када је упало у наше линије. Одбијени са губицима Бугари су се повукли оставивши своје мртве и рањене у нашим препрекама од жице.

Авијација је бацила једну тону експлозива на непријатељске логоре и радове у области Демир Хисара и Сереза.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 20. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — Западно од Шато Тијерија Французи и Американци у једној локалној операцији, побољшали су своје положаје на фронту Во—к. 204. Америчке трупе заузеле су село Во и висове западно од села и заробиле преко 200 војника, међу којима пет официра.

У својим препадима извршеним између Монкиџеа и Новјона и источно од Ремса Французи су заробили неколико војника.

Близу Бедоа и у горњем Аззасу непријатељски покушаји напада пропали су под нашом ватром.

Званичан извештај од 23 часа. — Између Оазе и Ена, Французи су одбили два непријатељска препада источно од Венгра. Јужно од Ена, у једној делимичној операцији Французи су заузели село Сен Пјер Егл и заробили око 30 војника.

Западно од Шато Тијерија један немачки противнапад на положаје, које су Американци заузели у области Во, пропао је потпуно а Американци су заробили још неколико војника. Повремена артилериска ватра на осталом фронту.

Лондон, 20. јуна

Званичан извештај. — Сем обостране артилериске активности на разним секторима фронта нема ништа важно.

Авијација: Услед лепог времена, 18. јуна наши авиоплани били су веома активни и у тесној вези са артилеријом извршили многа извиђања и фотографисања.

Преко дана оборили смо 25 немачких авиоплана и три стална балона а 15 принудили да слете ван наше контроле; сем тога два непријатељска велика авиоплана за ноћно летење спустили су се позади наших линија. Посаду ових авиоплана заробили смо. Осам наших апарата недостаје.

Преко дана бацили смо 20 тона бомби а преко ноћи 13. Сви наши авиоплани који су ноћу летели вратили су се.

У току последње ноћи наши авиоплани напали су са успехом на непријатељски аеродром код Булеа, у коме су примећене експлозије од бачених бомби. Такође бомбардовали су са ло-

бримрезултатом фабрику соде у Опау, железничку пругу код Манхајма и фабрике железничког материјала код Тионвила. Данас смо бацили бомбе на железничку станицу Трев; наша ескадрила била је нападнута, у моменту када је била над својим објектима, од 12 непријатељских аероплана од којих је један оборен у борби. Такође бомбардовали смо са добрим резултатима гараже и зграде код Кобленца. Сви наши апарати вратили су се.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 20. јуна

Званичан извештај. — На високравни Азијага наше покушаје напада на Монте ди Вал Бела разбили смо нашом ватром и нанели великих губитака непријатељу. Наше трупе ојбиле су непријатељске трупе које су примењене у предњим линијама и заузеле непријатељске положаје, заробивши 127 војника са неколико митраљеза и 4 рововска топа. Јужно од Азијага енглеска одељења завршила су успешан препад и заробила једног официра 42 војника са 1 митраљезом.

У области северо-западно од Монте Грапа, у акцијама које смо отпочели јутрос у зору заузели смо важне положаје и заробили 569 војника од којих 19 официра и велики број митраљеза. У току дана 16. и 17. јуна запленили смо на Монте ди Вал Бела, на Кол дел Росо и на Кол Екеле 4 топа, 15 рововских оруђа, 57 митраљеза, више хиљади пушака и велику количину ратног материјала.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — Од неког времена ратни дописници енглеских листова пишу да је вероватно да ће изући велики напад Немаца бити управљен против Енглеза. Тим поводом „Еко де Пари" пише: „Извесно је да ће Вилем, који је натерао Килмана да својим говором у Рајхстагу отпочне офанзиву за засебан мир са Енглеском, бацити своје трупе на Енглезе пошто је покушај сепаратног мира пропао. Али може бити сигуран да неће изненадити наше савезнике."

—

Атина. — Из Штокхолма јављају за велике нереде у Одеси. Аустријанци су употребили митраљезе да запљуше масу.

У Николајеву Немци су морали употребити артиљерију против демонстраната; има на стотине рањених.

„Фосине Цајгунг" јавља да су вође странке „Октобриста" стигли у Харбин да узму управу над револуционарним покретом.

ОСЛОБОЂЕЊЕ СЛОВЕНА

Париз. — Поводом преузе заставе Чехо-Словацима, министар спољних послова, г. Пишон, упутио је др. Бенешу, главном секретару Чешко-Словачког Народног Савета, ово писмо:

„У тренутку када се чешко-словачка армија, примивши своју заставу, спрема да уђе у редове међу своју француску браћу, Влада Републике сматра за потребно да прокламује права ваше нације на независност и да призна Народни Савет као најважнији орган и као прво заседање чешко-словачке владе. Историјска права народности не застаревају. За одбрану њихових права француска се бори заједно са својим Савезницима. Ствар Чеха јој је нарочито драга. Она је чула анеле чешких посланика. Верна принципу поштовања народности и ослобођења потлачених народа, Влада Републике сматра као основане и правичне захтеве Чехо Словака и уложење сав свој труд, да у даноме моменту победе ваше тежње за независност у историским границама ваших области ослобођених испод аустриског и мађарског ропства. У име Владе Републике, изражавам најискреније и најтоплије жеље, да чешко словачка држава постане ускоро заједничким напорима свих Савезника у бдиском јединству са Пољском и Југословенском државом, непремостива брана немачком освајању и један фактор мира у Европи, реконструисаној према принципима права народности и правде."

АМЕРИЧКЕ ТРУПЕ

Лондон. — Број искрцаних америчких трупа у Француској, за последњих

неколико дана, превазилази сва очекивања. Саобраћај на Атлантику никад није био тако велики као ових дана.

Од Ускрса на овамо саобраћај је био све већи и већи, али је последњих дана достигао такве размере, да је сумњиво да ће америчанске и енглеске марине икада прећи овај рекорд.

Призор који се могао видети прошле недеље у једном француском пристаништу био је доиста невероватан: лађа за лађом пристајале су уз обалу и искрцаваде трупе, које су одмах на брзим возовима одлазиле онамо, где се судбина човечанства решава.

ВЕКЕРЛОВА ИСКРЕНОСТ!!

Лондон. — Говор Векерде-а у угарском парламенту односно аустриске офанзиве и губитака, које је аустро-угарска војска претрпела у току ове офанзиве, изазвао је праву сензацију у централним земљама. Тим поводом швајцарски лист „Национал Цајтунг" пише:

„Зашто је Векерле одустао овога пута од свога уобичајеног метода који се састоји у бриљивом прикривању факата такве природе? Векерле је познат са свога лукавства. Шта значи овакав говор и шта он прикрива?

Он је сада прав пут осетио потребу да непобиља убеђење да су Мађари претрпели најтеже губатке, а нарочито да истакне како је Аустро-Угарска спречила одлазак италијанских трупа на француски фронт. „Винете, каже Векерле Немцима, „ми смо жртвовали преко 100.000 људи и то не у нашем интересу него у вашем. Сада се ми одмарамо".

Из овога, швајцарски лист изводи да је настала нека необична промена у војној ситуацији и да је аустро угарска команда решила да више не покушава никакве операције те врсте.

ПЕСМА У НОЋИ

— Из збирке: „Тужни Сонети" —

Кроз ноћ пуну звезда, месечева сјаја
и тихог жубора поточића блиског
неко свира песму тона врло ниског,
омиљену песму свога завичаја.

...Познајем ту песму још из оних дана
кад сам, као дечко, походио село
и с момцима ин'о на њихово прело. —
то је песма туге несрећног јарана..

И ноћ, разнежена, трепти у свом сјају,
месец се прекаје миловању звезда,
славуји се буде из малених гнезда, —

дирнути песмицом сви тихо јецају.
Но свирач умукну — чу лупу камена,
зна: треба на стражу, јер је трећа смена.

маја 1918. год. Душ. О. Лукић
Соко.

ПОДЛИСТАК

КРАЉЕВ СИН У БАЧУ

Јутро... Други дан Свете Тројице... Небо зеленкасто-плаво, по којем још блуде облачци од ираплела којима смо мало пре растерали тице — граб њивице... Порех мог оделења промичу читаве поворке девојака и деце „. Сви весели, закићени пољским цвећем, чили и живахни.. У свој им белим комуљама, шареним разним везом и широким, разних боја, појасевима ове групе девојака и деце, што хитају негде напред изгледају као ките цвећа, што је разасуто сада свуда и у пољу и у подножју стења...

— Одакле сте? — питам.

— Из Ивена... Скочанира... — одговарају.

— Куда ће те?

— У Бач!

— Шта ћете тамо?

— Тамо ће доћи Краљев Син!... Идемо да га видимо! Мало доцније почеше да пролазе ко пенке ко на шпагирањима жене и мушкарци — сви у празничном оделу.

И они су ишли у Бач.

За облацима од прашине, која је пратила ове пролазнике, чула се песма, тако ретка у

овим крајевима, где мештани још не могу да се приберу. До јуче су их пљачали Турци и комите, а сад на њиховим праговима беснн пожар светског рата. Ослобођени од турских зулума и крваве бугарашке каме, они почињу да дишу, да осећају лепоте слободног живота, али је њихова песма тужна и суморна, јер су тешки боји били у прошлости да би се нама могли заборавити, а у садашњости њихово весеље омрачују крвави призори, што им свакодневно пружа овај избезумљени рат... Али ипак има и радосних дана.

Ето, грабили су напред да виде Краљевог Сина! Ишли су са песмом! Овога дана су били заиста весели! А то сам веселье осећао и ја и сви они, који су чули за долазак Његовог Краљевског Височанства Престолонаследника, или како га наши мештани овде зову Краљева Сина, у Бач.

*

У Бачу се још од рана јутра чују гајде.

На све стране кола, у која се ухватило и старо и младо. Једно коло састављено од самих девојака, друго од младића, треће од жена, четврто од српских војника и официра, окићено и начињено поносним Француз ом и Талијаном...

Под вењаком, напорено са новим двором, где је за дочек Његовог Краљевског Височанства Престолонаследника спремљен оркестар дринске дивизије, чују се звуци финих мелодија, које оркестар изводи под вештом управом капелника г-на Бузина... Овде су се искупила деца, ђаци, из целог среза, а такође и чиновници, свештеници, официри — српски, француски, талијански и енглески — учитељи и учитељице, војници и сугрђани из наше јужне Србије...

У 3 часа по подне стиже на аутомобилу командант I. армије ђенерал Петар Бојовић са пуковницима г. Белићем, г. Срећковићем и г. Поповићем.

Ђаци почињу своје песме и декламације. Командант армије слуша са пажњом и очитим интересовањем.... Нарочито се у певању и декламовању истичу ђаци из Скочивира.

Убрзо декламовање било прекинуто бурним узвицима:

— Живео! Живео!

Стигао је Њ. К. В. Престолонаследник Александар. Музика је свирала химну.

Краљев Син је прошао напред ка команданту армије, праћен узвицима „Живео!" Настаје гурање. Сви хоће да виде Краљевог Сина.

Насмејан и благ као увек Њ. Кр. Височанство је са великим задовољством слушао декламације и песме малишана и био је јако ганут.

У знак свог задовољства Престолонаследник је изволео подарити школском ревизору г. Р. Миљу пет стотина динара, да се за означену суму набаве књиге и школске потребе.

Пробавивши извесно време овде, Њ. К. В. Престолонаследник је отишао, праћен звуцима химне и спонтаним узвицима „Живео!"

Овога дана деца су била срећна, што је Краљев Син дошао да види и да чује шта све она знају...

12. јуна 1918. год. Војиште.

Адам Р. Младеновић р. п. потпоручник

НА ЗНАЊЕ

„Извештајни Биро у Женеви добио је извештај, да је филијала Бугарске Народне Банке у Нишу, исплатила у априлу ове године 3867 пошиљака у износу 860.000 лева, које је добила од Женевског Бироа и преко Међународног Комитета."

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Вдн. М. Анђелковић.

БР. 172 ЧЕТВРТАК 21. ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

АМЕРИКА И СРБИЈА

Крф, 20. јуна

Поводом празника независности Сједињених Држава, г. Пашић упутио је г. Лансингу овај телеграм:

„Хитам, Екселенцијо, да Вам достављам поводом народног празника америчке независности најискренија честитања српске владе. Користим се овом приликом да Вам изразим велико дивљење и сву захвалност српског народа за славну прошлост и садашњу великодушност наше велике прекоокеанске Савезнице — великог и племенитог америчанског народа. Српски народ чврсто верује, што је потврђено ту скоро племенитим речима ваше Екселенције, да ће, помоћу слободне Америке, ускоро прославити и сам свој дан независности и уједињења, који ће га увек подсећати на оно што је велика америчка нација учинила за њега."

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 21 јуна

Српски званичан извештај. — 20. јуна осредње артилериско дејство на целоме фронту. На више тачака успешно ометано непријатељско утврђивање.

Солун, 21. јуна

Француски званичан извештај. — Преко ноћи непријатељ је врло жестоко бомбардовао положаје које смо заузели 17. маја на Срки ки Легену. Жестока реакција наших батерија на непријатељску артилерију и организацију брзо је ућуткала противника.

У сектору Острошице (западно од Корче) јаче аустриско јуришно одељење покушало је препад на наше положаје, али дочекано брзом паљбом наших предстража морало се повући остављајући на терену оружја и материјала.

Настављајући свој свакодневни рад савезничка авијација извршила је јаке нападаје и бомбардовала железничку станицу Ангиста као и бараке у области Демир Хисара.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 21. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — Између Оазе и Ена Французи су извршили једну локалну операцију северно од Мулен су Туван и заузели непријатељске положаје на фронту од 5 км. и на назначеним тачкама до 800 метара у дубини. Број заробљеника износи до сада 220.

Западно од Шато Тјери непријатељски противнапади у области Вои пропали су под француским ватром. Заробили смо неколико војника.

Други немачки покушаји, северно од Монседи и у горњем Алзасу, нису имали никаквог резултата.

Ноћ је прошла на миру на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Обострана артиљериска активност у Аргони, у области Вокуа и на десној обали Мезе.

Дан је прошао на миру на осталом фронту.

Укупан број заробљеника које су Французи задобили у области северно од Мулен су Тавана износи 457, међу којима 7 офацира. Сем тога Французи су запленили око 30 митраљеза.

Лондон, 21. јуна

Енглески званичан извештај. — Није ухваћен.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 21. јуна

Званичан извештај. — У току јучерањег дана извршили смо на доњој Пјави више енергичних напада и напредовали смо у пркос упорном отпору непријатеља који је искоришћавао све што пружа земљиште, врло таласасто и дело лом поправљено.

Заробили смо око 1900 војника међу којима 45 официра и запленили велики број митраљеза, рововских топова и разног материјала.

У области северо-западно од Монте Граппа, пошто су задржале непријатељске противнападе на врх Вал Сен Лоренцо, храбре трупе 9. армијског корпуса организовале су положаје које су јуче тако храбро заузеле.

Укупан број заробљеника у овом пределу износи 25 официра и 596 војника. Запленили смо 22 митраљеза и велику количину материјала.

На висоравни Азијаго француске трупе извршиле су успешан препад у области Цокри и вратиле су се са неколико заробљеника.

Крф, 20. јуна

Пошто ће дан америчке независности бити нарочито свечано прослављен од стране Југословена у Америци, који ће том приликом изјавити своје жеље за слободом и уједињењем, поздрави многа југословенска изасланства да присуствују предаји југословенских застава, Министар Председник г. Пашић упутио је Југословенском Одбору у Америци ову депешу:

Хитам да доставим нашој Југословенској браћи, која се данас прикупљају око свете заставе ослобођења и уједињења наших народа, најтоплије поздраве целог нашег народа с ову страну Океана, и поново изражавам нашу непоколебљиву наду да ће се славне заставе, развијене данас тамо, ускоро залепршати у нашој ослобођеној и уједињеној Отаџбини, ако сви истрајемо у раду на остварењу величанственог дела које нам је историја доделила.

Пресбиро.

FOURTH JULY

— 4. ЈУЛИ —

На данашњи дан сто десет милиона слободних грађана Сједињених Држава Северне Америке светкују 4. јули, дан слободе за успомену на 4. јули 1776. године, када је објављен проглас независности првих тринаест колонија, које су постале прве Сједињене Државе Северне Америке.

Тога дана ударен је темељ данашњој моћној, великој и најнапреднијој нацији Савезници, која данас опет узима мач у руке, не да брани своју слободу и своја крвљу стечена права, већ да брани слободу и права целога човечанства.

Следујући примеру својих великих и славних претходника, Вашингтона и Линколна, Председник ове најслободоумније демократије први је истакао начело слободе свих народа, малих и великих, и објавио свету да са ступањем Америке у рат настаје нова ера у историји човечанства: ера самоопределења народа и слободног располагања самим собом.

Мајка Америка, која и сама дугује своју величину горепоменутом правилу, шаље данас милионе својих најбољих синова да њиховим млађим животима извојују старој Европи она иста човечанска права и слободу за која су се њихови прадедови борили од 1775. до 1783. године. Долазећи у Европу, захвални амерички војници одужују онај дуг великој и племенитој Француској, који им завешташе њихови прадедови за помоћ коју им у данима борбе за независност указаше Лафајет, Рошамбо и остали добровољци из Француске. Прелазећи пространи Океан, потомци Вашингтона, Шермана и Франклина свесни су великог и тешког задатка који им у део пада, али су исто тако и готови да поднесу све жртве за високи идеал који је њихов велики Вепстер изразио у речима: „Правда и Слобода, сада, увек, и у пркос свему.“

*

Са нарочитим задовољством користимо се овом свечаном приликом да нашим читаоцима пружимо ма и одсев блеску слике величине и моћи ове наше Савезнице, јер је број оних, који тачно знају шта представљају у овом рату Сједињене Државе Северне Аме

раке, јамачно, врло мали. Да би колико толико упознали читаоце са економском снагом ове данас индустриски најнапредније државе, изнећемо неколико података о њеној земљорадњи, индустрији, финансијама, трговини, железницама итд. итд.

Земљорадња. — Сједињене Државе Северне Америке захватају површину нешто мању од површине целе Европе, наиме, 9,420.670 квадратних километара а броје око 110.000.000 становника. Сем једног малог дела земљишта уз обалу Атлантског Океана, где се протеже планински систем Алегени, и једног дела на западу, где се пружају Роки Маунтенс, земљиште је махом равница, испресецана великим рекама које довољно наводњавају земљу. Овако велика равница морала је да створи и врло јаку земљорадњу. И иако је број становника према огромној величини простора релативно мали, јако развијена америкаиска индустрија заменила је у многоме радну људску и сточну снагу машином и створила од Сједињених Држава највећу светску житницу.

Сједињене Државе произвеле су 1917. године око 50 милиона тона жита у вредности од 5 милијарди долара. Разне домаће стоке било је 206 милиона грла у вредности 5297 милиона долара; разног поврћа око 250 милиона бушела (један бушел износи $12^1/_2$ литара) у вредности 120 милиона долара; памука и памучног семена 4,500.000 тона у вредности 860 милиона долара; грожђа 1,300.000 тона у вредности 25 милиона долара; дувана 450 хиљада тона у вредности 90,000.000 долара; кромпира 295 милиона бушела у вредности 350 милиона долара. Остали земљораднички производи за 1917. годину износе око 10 милијарди долара.

Индустрија. — Најглавнији услов за развитак индустрије лежи у богатству земље каменим угљем и гвожђем. По оцени америкаиског геолошког друштва Сједињене Државе имају око 500.000 квадратних миља земљишта са слојевима каменог угља, а само 310.000 квадратних миља предато је експлоатацији. Слојеви каменог угља у експлоатисаном земљишту цене се на 3060 милијарди тона. Према истој оцени, целокупна количина каменог угља у осталим државама износи око 600,000 милиона тона од којих на Енглеску долеће 180.000 милиона тона. Сједињене Државе произвеле су у 1916. години 560.000,000 тона угља у вредности 700,000.000 долара.

Сједињене Државе имају и најбогатије светске петролеумске изворе. Производња петролеума у 1913. години изнела је 46 и по милијарди литара, т. ј. две трећине од целокупне светске производње. Светска производња петролеума исте године изнела је 70 милијарди литара.

Од 2250 милиона килограма бакра, колико цео свет производи, више од половине долази на Сједињене Државе које су прерадиле 1915. године 1250 милиона килограма, док је Немачка са колонијама и Аустро Угарском заједно дала 90 милиона килограма бакра. Исте године Сједињене Државе произвеле су 340.000 тона цинка.

Светски производ гвожђа у току 1915. године био је 80 милиона тона; од овога само на Сједињене Државе долази око 33 милиона тона.

Укупна светска производња челика у истој години била је око 60 милиона тона; од тога 32 милиона тона долази на Сједињене Државе.

Других метала, као: алуминијум, антимон, бизмут, злато, сребро и т. д., прерађено је за 200.000 тона у вредности 900 милиона долара.

Разних минерала прерађено је у истој години за $1^1/_2$ милион тона у вредности од 3 милијарде долара.

Укупна производња пива, ракије и алкохолних пића изнела је 600 милиона литара.

1914. године у Сједињеним Државама било је 270.000 разних фабрика са 8 милиона радника, 790.000 чиновника и 73.000 сопственика. Ове фабрике прерадиле су материјал у вредности од 21 милијарде долара.

У фабрикама заступљене су све гране индустрије. Због великог богатства у каменом угљу, гвожђу и челику, индустрија гвожђа и челика најразвијенија је. Последњих година невероватно је много напредовала индустрија аутомобила. 1916. године израђено је 1.250.000 аутомобила; те године било је у саобраћају 4.900.000 аутомобила. У појединим државама, као што су Мичиган и Охајо, на сваких 8 становника дође по један аутомобил.

Израда ратне муниције од почетка европског рата узела је невероватне размере. Са брзином и разумевањем, за које су Американци необично способни, они претварају за 15 дана највеће фабрике вунених прерађевина у фабрике муниције. Немогуће је изнети количину израђене муниције, али се може створити приближна слика

кад се има у виду да има 270 хиљада фабрика од којих је врло велики број, од како је рат почео, претворен у фабрике муниције.

Финансијска снага. — У Сједињеним Државама има око 18.500 разних новчаних завода са укупним капиталом од 15 милијарди долара. Укупни промет свих новчаних завода био је 1915. године 185 милијарди долара.

Железнице. — Најраспространенија је железничка мрежа на свету мрежа Сједињених Држава, која износи 357.000 миља дужине, од којих 120.000 миља двопог колосека.

1915. године било је 62.000 локомотива, 164 хиљаде путничких вагона и 2,300.000 теретних вагона.

Извоз и увоз. — За време првих седам месеца 1917. године Сједињене Државе извезле су робе за 3.644,244.066 долара, а увезле су за 1,378,232.550 долара. Вишак извоза износи дакле 2.266,011.516 долара.

Флота. — Сједињене Државе имале су 1915. године 42 оклопњаче, 10 крстарица оклопњача, 20 лаких крстарица, 15 монитора, 28 топовњача, 32 торпиљера, 57 дестројера, 51 субмарен.

Трговачка флота имала је крајем 1916. године 27.000 разноврсних трговачких лађа са укупном тонажом од 8 милиона тона. По тонажи Сједињене Државе долазе одмах после Енглеске, која је исте године имала 20 милиона тона, док је Немачка имала свега 4 и по милиона тона.

Овоме треба додати око 650.000 тона од реквирираних немачких лађа и око 1 милиона тона новоизграђених лађа. Дакле, укупна тонажа америчанске трговачке флоте треба да износи око 10 милиона тона.

Војска. — До уласка у рат, Сједињене Државе имале су врло малу војску. Укупна војна снага Сједињених Држава износила је 122.674 војника, који су добровољно служили војску, пошто војна обавеза није постојала.

Али Америка није узалуд земља чуда. На неколико месеци после ступања у рат, августа месеца 1917. године, она је имала под заставом:

Редовне војске	300.000
Народне Гарде (16 дивизија) . .	450.000
Народне Војске (1 позив) . . .	687.000
Свега	1,437.000

Попис способног људства за војну службу, који је извршен 1917. године и који је обухватио људе од 21—31. године, дао је једну огромну цифру људства способног за војну службу, наиме: 9,659.382.

Данас Америка има скоро милион војника у Европи, други је милион завршио своју обуку и спреман је да пређе Океан, а трећи милион отпочео је обуку. Није нимало невероватно, кад министар рата г. Бекер тврди, да ће пребацити у Европу, ако устреба, пет милиона војника па чак и много више, само да се непријатељ победи и осигурају човечанству велики принципи Слободе и Правде.

*

После ових неколиких цифара, од којих и мало јаче рачунџије добијају несвест и вртоглавицу, наша ће читаоци — ратници, надамо се, створити себи доста тачну представу о томе, са каквим ће се страшним гигантом за кратко време ухватити у коштац већ заморена Немачка.

У моћи и величини Америке и њених великих Савезника осећамо и ми мали своју снагу. У њима, нашим Савезницима и Заштитницима, лежи наша моћ и ту моћ респектује наш непријатељ и бесни од муке што нисмо усамљени.

На данашњи дан, велики дан Слободе, који прославља Народ Сједињених Држава Северне Америке, придружујемо се и ми, свом душом и свим срцем, том грандиозном торжанству Великога Народа и кличемо:

Живео Велики и Слободни Народ Сједињених Држава Северне Америке!

Живела Велика Прекоокеанска Република!

Живео Велики Представник свога Народа, достојни потомак славног Вашингтона, Председник Републике Вилсон!

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 173 ПЕТАК 22. ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

АМЕРИКА И СРБИЈА

Његово Краљевско Височанство Наследник Престола упутио је, поводом америчанског народног празника, овај телеграм:

Господину Председнику Републике

Вашингтон.

Из средине Мојих трупа и југословенских трупа које се боре за остварење својих заједничких националних тежњи, шаљем Вам, Господине Председниче, приликом данашњега празника, Своја искрена честитања и изражавам уверење да сећање на борбу коју је Амерички Народ издржао за своју независност само ће га моћи учврстити у његовој племенитој одлуци да обезбеди још угњетеним народима право на опстанак и на слободу.

Александар.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 22 Јуна

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром и бомбама одбили и растерали неколико одељења непријатељске пешадије, која су у области реке Плаке, Кравице, Старовине и на левој обали Црне Реке покушали приближавање нашим рововима.

Наши аероплани бацили су преко 300 килограма експлозива на непријатељске логоре у области Рождена са великим бројем погодака у циљ.

Солун, 22. јуна

Француски званичан извештај. — Активност артилерије и патрола поглавито ка Вардару.

У области Хуме, својим многобројним извиђањима савезничке трупе потврдиле су своју надмоћност над непријатељем и потпуно овладале потпуно над „Но Мэнс Ланд".

Савезничке артилерије биле су врло активне и успешно бомбардовале разорном ватром непријатељске батерије и једно далекометно оруђе које је примећено на северном сектору Битоља.

Авијација је била врло активна и бомбардовала је логоре код Рожена и Петрича, где је изазвала знатне штете.

Својом артилеријом против аероплана оборили смо два непријатељска аероплана у тренутку када су се спремали да лете над нашом позадином.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 22. Јуна

Званичан извештај од 15 часова. — Северно од Монкинјеа, између Монкинјеа и Оазе и на десној обали Мезе, Французи су извршили више препада и заробили неколико војника. Између Оазе и Ена, јуче у вече..... француске трупе нападе су на непријатељске положаје западно од Отреша на фронту од 2 км. и напредовале око 300 метара у дубини. У вече, извршен је нов напад у истој области између Отреша и Мулен су Тувана, у тренутку када се непријатељ спремао за противнапад; у овом нападу Французи су заокобили још терена. Француско целокупно напредовање на фронту од 5 км. износи 1200 метара по дубини.

Број здравих заробљеника задобивених у овим операцијама износи 1066 од којих 18 официра. Један батаљон сам је заробио 300 војника.

Званичан извештај од 23 часа. — Сем приличне артиљеријске активности између Озне и Ена и у области Сен Пјер Егли ништа важно преко дана.

Лондон, 22. јуна

Званичан извештај. — Ништа ухваћено.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 22 јуна

Званичан извештај. — У области морске обале, настављајући методички уништавање многих гнезда митраљеских, прикривених у положајима и заклонима, задобили смо још терена северно од Кавацукерине и заробили 223 војника од којих 7 официра, запленивши више митраљеза и велику количину материјала. С једне и с друге стране Бренте проширили смо и побољшали знатно положаје у дну Вал Сен Лонено (северозападно од Граве) и на Монте Карвоне (Сасо Росо). На висорављи Азијаго експеска и француска одељења извршила су упаде у непријатељске линије код Канове и Белтина и вратила су се са заробљеницима. За последња два дана, потпомогнуте савезничким аеропланима, наше експедиције бациле су 18 хиљада килограма бомби на сметлишта и на непријатељске раскрснице путева на Доњој Пјави. Непријатељске трупе и транспорти тучени су из митраљеза са мале висине. Један наш дирижабл бомбардовао је железничку пругу која иде од Вал Сугана ка југу од Трентина.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — Приликом прославе америчког дана независности, сви листови истичу напор који Сједињене Државе чине. Прослава дана независности заједничка је за све оне који се боре за слободу на западном фронту.

Комесар Француске у Сједињеним Државама најавио је „Журнаљу", да ће крос шест месеци бити 2 и по милиона америчких војника на француском фронту.

—

Токијо. — Јапански ђенерал Като са трупама искрцао се у Владивостоку да помогне борбу против бољшевика.

Женева. — Швајцарске државне благајне примају немачке марке за 0,65 франака а круне за 0,35 франака. Досада никад није био новац Немачке и Аустрије оволико пао.

—

Париз. — Чувени књижевник Пјер Лоти похваљен је армијском похвалном француске војске што се, и поред своје старости, вратио на војну дужност и што је под непријатељском ватром извршио неколико мисија на потпуно задовољство његових старешина.

Солун, 22. јуна

Јуче је у цркви Св. Саве у Солуну одржана свечана служба у част великог америчког народа а поводом његовог празника слободе. Чинодејствовао је епископ Варнава, који је беседио о историјском значају овога дана. Служби су присуствовали: Шеф америчке мисије, ђенерал г. Бернет и Др. Рајан са америчком колонијом; изасланство Двора, Начелник Штаба Врховне Команде г. војвода Мишић са свима начелницима одељења, као и велики број официра и грађана.

Крф, 20. јуна

Народни празник Сједињених Држава прослављен је данас весма свечано на Крфу. У јутру одржана је служба у српској цркви у присуству Владе, дипломатског тела, Скупштине, представника савезничких војска и многобројног грађанства. После службе божје Митрополит је држао говор, у коме је изнео да је велика америчка нација ступила у рат на страни Савезника тек после најсавеснијег испитивања најсавеснијег човека нашег времена ратних циљева обеју ратујућих страна. Чим је Председник Вилсон добио уверење да се Право и Правда налазе на страни Савезника, он је претегао свом тежином моћи своје земље на ваги за одбрану слабих народа који су били уложили у њега све своје наде у принципу солидарности човечанства. Ми смо видели како неки моћни народи потпуно презиру овај велики идеал човечанства, који је изгледао да је осуђен на пропаст, али ми држимо

највећу веру на будућности гледајући како све више и више расте број великих народа који се стављају у његову одбрану.

Величина душе народа Сједињених Држава и њиховог Председника чини, да ми прослављамо данас са нарочитим узбуђењем дивљење и благодарност народни празник Велике Америчке Републике.

Сви српски листови на Крфу и у Солуну износе догађаје који су довели Сједињене Државе да објаве рат Централним Силама и износе идеју да ратни циљеви наших савезника беху неспорно инспирисани поглеђима најплеменитијег идеалиста али да је председник Вилсон својом мирном али неуматно чврстом политиком праћомогао створи Правде која је изнела у свој наготи и грозоти ништење завојевања и насиља централних сила. Он је подигао тако исто до највећег степена моралне снаге савезничких армија пре доласка велике и херојске америчке војске која је данас више него сигурна залога за победу.

„Српске Новине" пишу: „У тренутку када је заслепљени милитаризам Немаца мислио да се приближује остварењу својих завојевачких планова, који су налагали уништење права и слободе осталих народа, Велика Америчка Република узела је у одбрану свети начела човечанства и њен Председник није се устезао да објави да је време завојевања и насиља прошло. Али оно што је најузвишеније у акцији Сједињених Држава то је њихова љубав према слабим народима која теже за слободом и независношћу. Сви Југословени радосно прослављају празник велике нације, чија је влада потврдила њихова права на ослобођење од туђинског јарма. Ми смо благодарни Сједињеним Државама које знају да цене независност и које, доприносећи изванредно заједничкој победи, учиниће да заслуга слобода на свету и код нас која ће видети да се остварују наша национална тежња."

(Пресбиро).

РЕЧИТОСТ ЦИФАРА

Лондон. — Борба у ваздуху на западном фронту узела је последњих месеца врло велики развој, а надмоћност савезничке авијатике, која се стално појачава придоласком америчких првокласних авијатичара, тако је да ће ускоро Немци бити у немогућности да задовоље све већу и већу потребу у извежбаним авијатичарима.

Прошле недеље, само за два дана, енглески авијатичари оборили су 75 немачких аероплана а изгубили су само 10 својих.

Званичан месечни извештај о активности авијације на свима фронтовима каже, да је у јуну месецу (по новом) уништено свега 1235 аероплана, од којих су савезници оборили 957, а Немци, Аустријанци, Турци и Бугари свега 278. Ове цифре довољно показују надмоћност савезника у ваздуху.

ПОДЛИСТАК

САВА ДРИНЧИЋ:

БЕЗ ДОГАЂАЈА...

— Ратна фотографија —

.....Страшно. Већ месец дана никакве новости, ни најмањег догађајчића. Па бар да каква залутала идеја завири му у главу. Није шала, толико време протече, а он није спремио ни један дописс. Сад му се негодно и појавити међу друговима, јер се његова невоља сазнала и претворила у живу муку. Поверио се оном брбљивом Јоци, а овај расгрубио целом штабу. И сад нигде мађи од срамоте.

Већ и поспани, кад га угледају да замиче брдом, почињу добацивати:

— Ене, оде наш дописник у лов!...

— „А шта он лови, ког врага?" — упаде један бригадат жандармеријски поднаредник.

— Е то је оно што незнам ни ја, а ни Миленко, ни Комађина. Чуо сам само да чиновници воле некакву — икеју!

— А шта ли му је то?

— Ко ће га знати? Можда је неко воће, што расте по овом камењару, а можда и каква врста тица или зечева. Тек жаба извесно није, јер она још није, хвала Богу, ушла у српски јеловник...

— Беспосличар! — опсова жандарм, окрете леђа и важним кораком настави мерати одстојање између писарнице и потпуковникове канцеларије...

А тек у менажи? Преко шеснаест пари очију запели се за дописникову снужђену појаву, још на самом прагу. Но нико се не сме, нешто из учтивости а нешто из пажње. Јер, поред

свега, ратни дописник и ако није у друштву међу чиновницима persona grata, није им ствар за сprињу. Зарице те он за час, па се пруњии од смеја, кад ускочии у — новине!

До јуче прође оно сретно доба, кад се свако могао критиковати и цепати до миле воље, па да те не заболи ни глава. Ал' опет, опет... Има и сад ваздх начина. Почне се, као бајаги, нека прича, допис или тако нешто, што рекне наш референт: „округло, округло, па тек испадне на home!" А home је — home; мучна ствар. Народ лепо вели: Боље с миром...

И тако дописник улази у менажу, назива тихим, нешто промењеним гласом „добро вече" и седа на своје узваничено место, до ратног сликара, и брзо се заузима довођењем у ред посуђа.

Вечера почиње у тишини, међу нама буди речено — некако неприродно. Долива се чорба, звецкају кашике, али се лепо осећа нека усиљеност. Дописник кусну два-три пута чорбу, па је отура. Зна се у менажи да он не воли чорбе. Али сад наилази пасуљ. А и то се зна, да га је до сад волео ко алас рабљу чорбу, а сад?...

— „Та говорите штогод људи, нисмо на погребу," — протестује чика Јова.

— „Готово и нема се о чему", — правда се неко с дубег краја стола, ради са затегнутим цртама на лицу.

— „Па какву новост, или...", наставља чика Јова.

— „Какав догађајчић" — упаде живо дописник.

Звецнуше виљушке, пуна уста забоботаше и менажом се развуче на широко уздржавани смеј.

Али наскоро, опет вађа за учтивости или поменутог приарења, завлади мир. Вечера се настави као да ништа није било, чак се нешто и убрза.

Само с леве стране дописникове један мали и несташан сусед, истеже танак вратић са пригурастом главом, и брзо га увлачи дубоко у рамена, готово као корњача. То је његов начин смејања, који се ничим не би могао оквалификовати као неучтив или недопустив.

Од сад је дописник нарочито волео овог суседа, писара секције, и ако је из принципа мрзео све полицијске писаре. Али му сад и он постаде неодољиво досадан. А то је тај исти, што је недавно, поставши шеф менаже, изненадно постао и — духовит! И збиља духовит, мада му те способности ово исто друштво, читаву годину дана, није могло ни наслутити.

Неки су то пакосно објашњавали амбицијом младог писара, да накнади душевним пословицама онај мршави, материјални део хране, којим је кључао другове у менажи већ читаве две десетине дана...

— „Шта је било синоћ у позоришту?" — пита један свога суседа.

— „Нисам нишао синоћ, јер сам имао много посла. Био је госпо'н Коле", — одговара овај.

— „Госпо'н Коле, госпо'н Коле. Причајте", — вичу неки.

— Као за пакост баш ничег нарочитог! Играла се стара ствар. Било је свега доста, а било је и лепо.

— „Е кад из позоришта нема никаквих новости, од куд ће их бити с друге стране," — констатова један средовечан чиновник, са златном вилицом, из дна остала, упирући очајан поглед у дописника, који све брже сецка једну корицу од хлеба у руци.

— „А господин Божа се вратио с пута на Ђутиј!" — наставља исти даље, шпијунући погледом по друштву и устављајући га често на дописнику. — „Дед'те, господин Божо, отворите уста и кажите нам што ново из Солуна..."

— „Јест, јест, — одобравају остали.

Дописник не диже очију, наставља сецкање корице, али инстинктивно искреће уво према страни, са које су требале да потеку новости...

— „Солун, к'о Солун", — одговара упитани — Чега ту и може бити у ствари новога? — Јевреји, љубимџије, варалице, и опет војска, ларма и пијанца. Потрошили паре, па опет натраг..."

— Има ли бар чега од „забрањетог?"

— Забрањето је и тамо и свуда забрањето.

Опет тишина и жвакање.

Нека ужурбаност се чу испред официрске менаже. Испред штаба тресе се и дахће заустављен аутомобил, који је свакако донео важне госте. Виљушке опет звецнуше, братови се изнуженије и уста застадоше са жвакањем. Спољи је све мирисало на новости...

— „Две Енглескиње," објашњава посилни, уносећи чинију с јелом. — „Допше да ниде вечерашњу представу у нашем позоришту..."

— свршише се —

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 174. СУБОТА 23. ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 23. јуна

Српски званичан извештај. — Ноћас смо ватром растерали непријатељску патролу у долини реке Плаке.

Солун, 23. јуна

Француски званичан извештај. — Велика активност артиљерије и патрола.

Западно од области језера, непријатељ је послао противу наших нових положаја јаче офанзивне извиднице. Сваки одбијен, непријатељ се повукао по њином ватром и претрпео велике губитке.

Западно од Ветреника и на Црни исти активност. Непријатељ, који је био успео да се приближи нашим линијама, одбијен је после јаче борбе ручним бомбама потпуно надвадан од стране наших савезника. У прекопу Хуме, бугарска пешадија била је преко целе ноћи узнемиравана нашим патролама које су је својом врло живом нападима непрестано узнемиравале.

Артиљеријска врло јака обострана активност.

Савезничке артиљерије нарочито су тукле непријатељске батерије северно од Батоља северо-западно од Бељељије и у области Дојрана. У пркос жестокој реакцији непријатеља наше противбатерије својом јаком ватром надвладале су и уништиле непријатељску артиљерију.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 23. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — Француске патроле и извиђења која су оперисала намеђу Мовиндја и Оазе, у Шампањи, на десној обали Мезе и у Лорену задобиле су неколико заробљеника.

Званичан извештај од 23 часа. — Средња активност артиљерије с обе стране, жешћа јужно од Ена, нарочито у области Китри и Мон-Гоберт. Западно од Висијера, Французи су извршили један препад и задобили заробљеника.

Лондон, 23. јуна

Званичан извештај. — Број заробљеника задобивених у јучерашњим операцијама на Соми, у току немачких противнапада који су следовали, прелази 1500 рачунајући ту и 40 официра.

Осам извешће непријатељске артиљеријске активности, у области Шенденберга, ништа важно.

Авијација: У срећним нападима од 21. јуна, јужно од Соме, ми смо жестоко бомбардовали немачке положаје у току целе прошле ноћи, тукући на митраљеза и бомбардујући са мале висине непријатељске трупе и транспорте. У свим операцијама и на другим тачкама фронта извршили смо многа извиђења и узели фотографије. У ништили смо 11 непријатељских авиона а 10 оборили ван контроле. Један непријатељски балон оборен је у пламену. У току борбе општења су 4 наша авиона; са осталог фронта сви су се наши авиони вратили. Преко дана и у току ноћи бачено је 23 и по тоне бомби.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 23. јуна

Званичан извештај. — На Доњој Пјави, пошто смо одбили жестоке противнападе и уништили нове центре непријатељског отпора, знатно смо проширили заузето земљиште југо-источно од Кјеза Нове и северно од Кавацукерине, заробивши 419 војника, са једном батеријом од 6 хаубица 105 и врло велики број митраљеза.

Северо-источно од Граве, после артилеријске припреме, наша одељења продрла су у непријатељске положаје на врху Вал Касино.

Реакција непријатеља која је отпочела јаком ватром и огорченим противнападима није успела ни у колико да поврати наше задобитке при улазу у Салтов.

Заробили смо око 30 војника, од којих пет официра, и запленили 6 митраљеза. На висоравни Азијаго одбили смо два противнапада на Монте Корнове (Сасо Росо), после борбе на бајонет и ручним гранатама у којој је непријатељ претрпео велике губитке.

Једна енглеска патрола изненадила је и уништила једну непријатељску стражу код Канове

Последњих дана оборили смо десет непријатељских аероплана и два балона.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Вашингтон. — Председник Вилсон упутио је министру војном, Бекеру, ово писмо:

„Ваше писмо од 18. јуна садржи значајан извештај о одашиљању трупа. Ово је рекорд који треба да нам донесе опште задовољство, јер је земља свим срцем у рату а народ Сједињених Држава срећан је што види како његове армије улазе све брже у велику борбу, која има да спасе човечанство."

Париз — Керенски је изјавио Хавасовој Агенцији своје дивљење према херојској борби Француске. Он је енергично потврдио, да не постоји ништа заједничко између тврдаца мира у Брест-Литовску и праве Русије. Свё што је достојно руског имена неће никада признати тај уговор о миру, нити режим терора, анархије и тираније, који је бацио Русију на милост и немилост Немачке.

Крф, 22. јуна

Поводом полагања темеља споменику госпође Елизе Инглис, Господин Министар Председник послао је лондонском Лорд Меру следећи телеграм:

„На дан када ништо жене полажу темељ најсјајнијем споменику Елизе Инглисове, који ће небројеним генерацијама нашега народа причати о великој љубави ове племените жене према нашем племену и која ће са остварењем и..... увек допринети истинском и вечитом пријатељству Србије и нашег великог народа, част ми је послати уваженом господству у збору који има част да буде представљен од вас, у име Краљевске Српске Владе, израже најискреније захвалности целога српскога народа. Њено је вечита слава племенитој Елизи Инглис. Српске мајке увек ће благосиљати њену успомену."

Крф, 22, јуна

Председник Владе Господин Пашић добио је од Господина Вениделоса следећи одговор на честитања приликом годишњице ступања Грчке у рат:

„Са осећајем дубоког узбуђења примио сам к знању жеље које је ваша Екселенција изволела упутити ми у име Краљевске Српске Владе. Чврсто делим ваше убеђење о коначној победи која ће обезбедити целом свету правду и цивилизацију и вратити јуначкој Србији тренутно изгубљену слободу".

Вениделос.

КОЛОС СЕ ЗАХУКТАВА

Лондон. — Немачка радиотелеграфска агенција „Науен" говори о војничком неуспеху Американаца и о њиховој одвратности према рату. На сваки начин Немци не могу рећи да Американци иду нерадо на западни фронт. Председник Вилсон казао је јуче, да је један милион америчких војника послат већ у Француску. Што се тиче квалитета ових војника, немачки војници који су побегли из Вог, када су ги Американци заузели, могу о томе са више ауторитета говорити него Барон Минхаузен из агенције „Науен". Г. Бекер, министар рата Сједињених Држава, као је тачан број америчких војника искрцаних у Француској, а тај број износи 1,019.115. Он је објавио и ове интересантне и веома важне податке о искрцавању америчких трупа у разним месецима. У мају месецу 1917 године Сједињене Државе послале су у Француску 1700 војника. У току појединих шест месеци просечно су слале по 23 000 војника месечно. По истеку тих шест месеци, број месечног искрцавања трупа удвостручио се. У марту месецу ове године искрцано је 83.000, у априлу преко 100.000, у мају 244.000 а у јуну (по новом) 276.000. Немачка и остали свет могу сад увидети да је њихова сумаренска

офанзива претрпела потпун неуспех да спречи превоз трупа преко Атлантског океана. За цео овај период сумареског рата није изгубљено ни 300 Американаца.

Односно грађења лађа, т. Бекер је казао да је у јуну месецу сграђено 182.000 тона, што представља рекорд у досадашњој месечној конструкцији лађа. Од почетка ове године сграђено је 700.000 тона у америчким поморским радионицама.

Лондон. — Г. Бекер, министар рата Сједињених Држава дао је у Народној Скупштини следеће податке о оружаној снази Сједињених Држава: Сада има под оружјем око 2,200.000. Већи део ових трупа намењен је Француској. Односно наоружања казао је, да се сада израђује у довољној количини оружје и спрема тако, да се сваки три дана може потпуно опремати једна дивизија. До 18. маја 1918 године израђено је и пренато 1,300.000 пушака. У месецу мају израђано је 900 тешких топова и 9.800 митраљеза.

Према последњим извештајима интендантура припрема одело за 4.000.000 војника које ће бити готово 1. јануара 1919 године.

БУГАРИ ЈЕДУ ПРОЈУ

Приликом упада наших јуришних одељења у бугарске ровове, Бугари су побегли из ових у таквом паничном страху да су оставили доста спреме и неколико хлебова од чистог кукурузног брашна.

Познато је да се војске хране и у миру и у рату хлебом од пшеничног брашна. У рату је још и потребније давати војницима пшенични хлеб зато што је хранљивији, а војнику је и потребна јака храна, да би могао надржати све напоре. И зато је у рату врло важно како ће се хранати војска.

Цела земља напреже све своје изворе те да би што боље одевала и хранила своју војску. Војска не сме ни у чему оскудевати, она мора бити подмирена свима потребама. Све оно што није под заштитом мора да трпи и оскудева у намирницама, јако их држава не може да прибави у довољној количини и за војску и за народ.

Као што свечар о својој слави изнесе пред госте најбољу храну и пиће којим располаже његов дом, тако и један народ даје својој војсци, својој узданици, све оно што има најбоље. И зато се по спреми и исхрани војске цени благостање државе.

Какво стање може бити у Бугарској, када бугарски војници једуше чисту пројуу. Одговор прост и тачан: т е ш к о.

Али се одмах намеће друго питање: чиме се храни бугарски народ, кад борци једу пројуу? Овде не морамо извлачити никакве закључке, јер ће нам на ово питање дати одговор бугарски бегунци и заробљеници. Они кажу: да се народ храни хлебом од непросејаног кукурузног брашна т. ј. не одбацују се мекиње. Но и тај би хлеб био добар само кад би га било довољно као у времена мира. Али, пошто комише, које врше одузимање жита од народа, остављају овоме врло мале количине, то је исхрана народа врло слаба. Због овако слабе исхране, народ је веома ослабио и подлеже брзо болестима, нарочито деца.

Најгора се храна даје војницима који су у бугарском ропству. Они се најстраховитије муче. О њиховој исхрани, оделу и обући Бугари врло мало воде рачуна. За Бугаре је главно да заробљенике што боље искористе за брзо свршавање тешких радова.

Услед слабе исхране и напорних радова, заробљеници се брзо разбољевају. О њиховом опорављању не воде се много бриге. Ако каквим чудом оздрави заробљеник, одмах га натерају на рад, али су ово ређи случајеви. Највећи број заробљеника умире у највећим мукама без икакве лекарске и болничке неге.

Са овако тешким стањем у својој земљи Бугари неће моћи дуго да издрже. Помоћ у храни не могу добити ни од куда, јер и њихови савезници, Немци и Турци, оскудевају у храни.

Они су сада у тешком положају, који ће ускоро постати немогућан. После пропале немачке офанзиве у Француској, где се боре огромне и несаломљиве војске наших савезника под командом једног команданта, и вероватног преокрета у Русији, бугарски народ неће се имати чему да нада. Он ће се тада напаметати на клизавој низбрдици која ће га одвести у сигурну пропаст.

Српски војник мора видети пропаст Бугара и зато он и има у свом садањем раду једну главну мисао: истрајати часно до краја.

Дам. В. Рашић.

ПОДЛИСТАК

САВА ДРИНЧИЋ:

БЕЗ ДОГАЂАЈА...

— Ратна фотографија —

(2)

Вечера се наставља мрсовољно. Понеки поглед, с времена на време, потражи дописника,

чије је стање, по свему судећи, већ постало неиздржљиво; изгледало је да ће се одрећи и „теста" које је већ било аванзирано, и које је, као за пакост, толико волео.

— „Има ли што данас с положаја?" упућује неко питање на писаре обавештајне секције.

— „Баш ништа!" — одговара један. — „Неки дан су наши војници напили у жицама једног пробалог Бугарина. Несрећник, толико је промрзао дане можени на ноге ни на руке. Котрља се као буре..."

Мало смеја, па опет досада.

— „А је ли ко читао новине?" — подиже неко глас.

— „Зар и таквих још има међу нама?" — Зачуди се један стари архивар, озбиљно погледајући на друштво кроз наочари. — „То је право убијање овог остатка слободног времена, које претекне после оволиког посла... На пример, на целовнику... Ратне Новине су досад биле, господо моја, и и од сад ће остати само и једино — комодије! Ја душе лажу и они, али се то нешто и обистиви. А то тек после месец-два дана у новинама или прочитамо, или не прочитамо. Јест, и коме је стало до новости, треба да их тражи само и једино на тој страни"...

— „Да си на западном фронту, сад би имао пуне руке посла", — проче, обраћајући се дописнику, његов сусед, увлачећи приметно врат у рамена и пригушено узвикивајући наједаљи смеј. — „Овде сам кључај... наминљој... тек гледај да спремиш што. Чујеш се да те не однесе ђаво, као претходника, кад једног дана загудише одозго, преко секције:

.... Да се од ратног дописника Н. Н. узме потребна реч о томе, је ли и колико дописа до сад послао са фронта; а ако није, зашто није, и шта је што време радио?..."

За тим је дошло оно, што му следује. А „неупослењем" је место у „џепону" без новчане хране..."

То превршв. Дописник остави загрижену питу, диже се иза стола и брзим кораком изађе напоље, упућујући се својој земуници, уз пратњу експлозивног смеја из менаже.

У собици га је очекивао један пријатељ, из неке друге, али блиске јединице. Он дочека весело домаћина са изјавом, да је дошао у намери, да га мало разоноди по вечери, са новом тамбурицом.

— „Ох, брате!" — узвикну очајно дописник. — „Није мени до тамбурице и свирке. Новост, новост ми, брате, дај неку, или бар какав догађајчић. Не знам ти моју муку. Месец дана ја гутам џабе новчану храну, а нисам послао ни један пицли допис! И сад очекујем сваког дана..."

— „О, јадни пријатељу! Пошто никаквих новости нема, теби је баш потребно ово равноноћење... Та ја сматрам за своју прву дужност... Де, ће, оноброволњаћеш се ти, док ја само кућнем у жице," — одекламова с осећањем саученика гост.

И оба седају. Гост узима некакву корњачу, са страшно дугачким и правим репом, на који су утврђене беле, челичне жице. И удара, док се месечев сриборњава у једино око на прозорчету дописникове собице, осветљавајући је тако и накнађујући у незнатном недостатак у „материјалу за осветлење за месец март ове... ратне године..."

*

И тако данас, тако сутра. Стање све критичније и несносније. А чини је све наш дописник, да дође бар до какве новости, догађајчића, ма и најнезначајнијег, да од њега испреде какав допис и да и он изврши своју ратну дужност, у затишју.

Али све узалуд. Лагано се почео мирити са судбином. Акт о најсвећенију сиво је већ два пута, а очекује га и трећи пут у сну. Сутра дан ана се, шта ће бити на јави...

Али тог јутра, око 5 часова, њега трже нагла страховита грмљавина топова. Рикале су француске „хуго-цевке" таквом силином, да су све стварн играле у дописниковој собици, са зидова падао леп, а врата се тресла као у грозници. Постојала је озбиљна опасност и за оно једино стаклено окно у прозорчету.

— „Офанзива!" — сину у његовом, још не пробуђеном мозгу. — „Ено ненадне среће, ето новости, догађаја, дописа и спасења! И с главом, пуном суперлатива, а душом набрекном од емоције, скочи дописник из кревета и навуче на ноге — у ковуљи, као да га је позвала труба на јуриш. Али то је био јуриш — на вести.

— „Шта је?" — упита дежурног, кад га није у полу-тами.

— „Ништа!" — одговори овај, окрећући безначајно главу у страну. Мало час су примили нови југословенски пуковн положаје, на Команданг изнане наредбу да ће ставују сва оруђа свом снагом — 10 минута. То је прва позвала Бугарима од Југословена, а овај артилериски ураган је потребан свог часа и њима, да их увери, да нису више без оружја, у Добруџи, где је на пушку дохељивано по 2—3 метка, а на топ по један."

— „Ех, до Бога, опет ништа!" — јекну дубоко дописник, врати се у собу и зајуче пок још врује ћебе, да пок њим потражи какву пријатнију слику од стварности...

7. априла 1918.

Бојиште.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 175 НЕДЕЉА 24 ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

Поводом сталних успеха савезничке италијанске војске, Његово Краљевско Височанство Наследник Престола Александар упутио је Италијанском Краљу ову депешу:

Његовом Величанству Краљу

Рим

Моја се војска придружује Мени да пошаље Вашем Величанству и Његовим храбрим трупама најискренија честитања, са жељом да лепи успеси постизавани свакодневно над непријатељем буду ускоро крунисани коначном победом.

Александар

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 24. јуна

Српски званичан извештај. — Успешно ометано непријатељу утврђивање на више тачака фронта. У области Сокола протерали смо једну непријатељску патролу, која је покушала да се приближи нашим рововима.

Солун, 24. јуна

Француски званичан извештај. — У Албанији, једном смелом и снажно изведеном акцијом заузели смо после врло упорних борби јужно од Деволна доминирајуће непријатељске положаје на које су се били Аустријанци повукли и утврдили, после наших последњих офанзивних операција у овој области.

На фронту Хуме—Бењелија преко целе ноћи обостране патроле прелазиле су међупростор положаја и имале су више окршаја борби из којих смо излазили победиоци.

Велика нервозност непријатељске артилерије, северно од Битоља, у кључу Црне и области Вардара, иначе је наша артилерија реагирала узнемиравајућом и разорном ватром на непријатељске бивке и редове.

Савезничке авијације извршиле су више извиђања и снажно бомбардовале непријатељске логоре у области Сереза.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 24. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — У Шампањи, француске одељења упала су у непријатељске ровове и вратила се са неколико заробљеника.

Ваше непријатељских препада у шуми Шома, у сектору американских трупа код Фавреа и у Вогезима потпуно су пропали.

Ноћ је прошла на миру на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Западно од Шато Тјери, Французи су напредовали мало у пределу к. 204 и заробили око 30 војника.

Дан је прошао на миру на осталом фронту.

Лондон, 24. јуна

Енглески званичан извештај. — Није ухваћен.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 24. јуна

Званичан извештај. — На доњој Пјави наш притисак снажно се наставља.

У току јучерашњег дана, пошто смо поново сломили најупорнији отпор

који је непријатељ давао на сваком кораку, задобили смо поново терена и и доспели до десне обале нове Пјаве, од Гризолера до ушћа реке. Заробили смо преко 400 непријатељских војника међу којима 6 официра.

Непријатељ је покушао свежу контраофанзиву, мало северније у правцу Кјеза Нове, али је заустављен после јаке борбе. Поновљени и жестоки непријатељски напади на наше положаје код Порте ди Сантоне (северо-источно од Грапе) и покушаји његових јуришних патрола на Корном (Casco Rosso) пропали су.

Наша авијација била је врло активна и бомбардовала је непријатељске трупе и склоништа позади доње Пјаве.

Уништили смо два непријатељска аероплана.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Вашингтон. — Јавно мњење потпуно одобрава јапанску интервенцију у Сибиру. Бивши председник републике Тафт држао је говор у Њухафену, у коме је најавио, да ће Јапан на Истоку створити нови фронт, како би се осигурао потпун слом Немачке.

—

Париз. — Јављају из Цириха да је Султан Мехмед V. умро у Долма Бакче. За новог Султана проглашен је принц Вахид Еддин.

НЕУСПЕХ СУМАРЕНСКОГ РАТА

— Немци признају —

Берн. — Објашњавајући узроке зашто је врло мали број транспората, који су превозили америчке трупе, потопљен од немачких сумарена, пуковник Егди је објавио у „Базлер Нахрихтен" да је према подацима, које је он добио из веродостојног немачког извора, сумаренски рат уперен у главном противу неутралних трговачких лађа које су у служби Споразума. „Није ни од какве важности знати на ком се месту те лађе потапају. Из тога разлога сумарени оперишу онде где је сообраћај најгушћи.

„Ширина океана не допушта сумаренима да вребају унапред опређене транспорте. Само пуким случајем може сумарен наићи на транспорт трупа, па ма како велики сообраћај био.

„Команданти сумарена учинили би велику погрешку, кад би утрошили драгоцени материјал да потопе транспорт од 1500 америчких војника, јер би тиме поступили противно постављеном задатку, тим пре што такав напад неби имао никаквог резултата пошто су транспорти увек заштићени а спасавање људства осигурано."

Тако, Немачка не само да признаје да њени сумарени нису могли спречити прелаз милиона американаца, него да неће моћи ни у будуће спречити транспорте да долазе у Француску. То је признање немоћи.

ПРИЖЕЉКИВАЊЕ МИРА

Лондон. — Познати дефетистички говор Шајдемана у Рајхстагу правукао је нарочиту пажњу енглеске штампе. Знано је, да је Шајдеман, и ако социјалиста, у ужем додиру са Владом. Сад он напада Владу и отворено говори да Немачка мора тражити да дође до мира путем споразума. Исте је готово садржине и чланак „Форверца", који је немачка цензура пропустила и у коме се каже: „Жеља немачког народа да дође до брзог и часног мира толико је јака, да мало озбиљнија предусретљивост с противне стране може довести до њеног остварења. Наши непријатељи имају данас прилику да добију мир на основу равнотеже војних и економских снага обеју страна. Шајдеманово тражење, да се води истинска политика, садржи признање да економске снаге немачког народа нису неисцрпне и да се све више и више осећа факт да смо потпуно одсечени од прекоморских земаља за добијање сировог материјала."

СВЕСТ СРПСКОГ НАРОДА

Од капидара добровољца, Кузмана Поповића, уредништво „Ратног Дневника" добило је једно писмо, које је зет именованога добио од свога друга, наредника VI пука I бригаде друге добро-

војачке дивизије у Русији. Кад је у Русији завладао бољшевички режим, наредник је добровољно престао бити добровољац и отишао поново у ропство Русима, а мало доцније био је размењен између Аустрије и Украјине и вратио се својој кући у Бачку. Ево шта наредник пише своме другу Ж. В. добровољцу:

„Ставао сам био својој кући, где најпре свога оца и своју мајку и две сестре. Одмах ме сва запиташе: „А где су ти остали другови који су с тобом били у ропству у Русији; како то да и они не дођу с тобом заједно својим кућама?" Ја им одговорих, да су сви отишли у помоћ Србима на Солунски фронт. Отац и мати ми шљунуше у лице, више ме не хтедоше погледати, а обе сестре ми рекоше: „Дошао си да браниш Швабу, а нисн хтео отићи са својом осталом браћом између браће Србијанцима, да с њима заједно војујеш." Клели су ме једнако и отац и мати, те сам најзад морао отићи из куће. На улици, драги друже, беше још горе чуда. Где сам год прошао, деца су се бацала каменјем за мном и викала: „Дошао си да браниш Швабу!" Јавио сам се властима и молио да ме пошаљу на фронт талијански. Оне су ми одмах молбу уважиле и послале ме на талијански фронт, где сам се са још три војника предао Италијанима и замолио их да ме одмах пошаљу овамо на Солунски фронт, што ми је учињено. Ево ме сада у Солуну и очекујем сваког дана да ме пошаљу на фронт к вама, где ћу бити срећнији но ико, јер је тешко носити на души родитељску клетву."

Из овога писма може се видети колико је јака свест вашега народа о свом националном јединству, колико је силан борбени дух његов и како је упоран потлачени народ у својим тежњама ка слободи и уједињењу. Наши пријатељи и Савезници, којима се дала прилика да виде само херојзам и самопрегорење српске војске, из ових неколико редова видеће да је и оно што је остало на српском опљшту потпуно достојно својих витезова са Кајмакчалана и Добруџе и да је све то једна иста племенита и праведно бунтовна крв Југословенска.

РУСКИ СЕЉАК МРЗИ НЕМЦЕ

Париз. — Максималистички лист „Нови Ден" доноси ово:

„Док сељаци оклевају стално да предају жито месним Совјетима или делегатима револуционарне владе, који прибегавају оружаној сили да би жито реквирирали, дотле су чехо-словачке трупе биле свуда брижљиво снабдеване храном од стране становништва при њиховом пролазу кроз Русију. Њима ништа није недостајало; имале су довољно и стоке и брашна. Утврђено је да су сељаци више пута предавали им и своје оружје.

Сељаци нису ово радили из мржње према Совјетима, него из мржње према Немцима. Заиста је противнемачки покрет узео необичне размере у Русији, нарочито у провинцијама Урала и Дона.

БАЈА ГАЊЕ ЈЕ УЗНЕМИРЕН

Париз. — Софијска цензура конфисковала је број листа „Мир" због једног чланка у коме се између осталог, каже и ово:

„Наша земља заморена је ратом, за који већ три године плаћа данак у крви. Политичка и војна ситуација није више као пре, ускоро ће се десити разичне промене у погледу међународне ситуације. Савез са Немачком био је од користи по Бугарску док је ова веровала у победу. Међутим данас Бугарску очекују нова разочарења."

Само полако, Баја-Гање, хоћи ће ђаво по своје, јер Бог виком дужан не остаје.

ДЕЗЕРТЕР

— Из збирке: „Тужни сонети" —

Вуку га по брегу исцрпена лица,
да им каже места и скровишта тајна
другова му старих. Патња се бескрајна
чита му са чела, док дрхти вилица.

„Вај, што нисам знао"! шапћу бледа уста
а дрхтава рука оцртава места:
Тамо су скривени где је она цеста"'
проговара жеља за животом пуста.

И тако све редом, као дивљег звера,
од брега до брега воде дезертера
Свршено је... знају, што пре знали нису

и поче̂ше туђи означена места.
... Погађају добро, јер дисати преста
мађарник несрећни на оближњем вису.

Соко 1918. Душ. О. Лукић

ПОДЛИСТАК

СТАЛКОВ ГРОБ

— Народно предање —

„Сталков Гроб" је један од највећих огранака „Кајмакчалана" који се протеже ка западу и свршава између села Живоња и Крушограда. Овај је огранак сама голет са удолицама и једини-ствен за попашу ситне стоке. Висина је коте преко 1800 метара. С тога преко лета на „Сталковом Гробу" има доста и Куповлаха си овцама, те праве бачије и сире сиреве.

И у нашим и страним картама овај се огранак место „Сталков Гроб" зове „Старков Гроб", и под тим именом га и сви ми, војници, који се на Солунском фронту борисмо, тако и зовемо.

О „Сталковом Гробу" имаће много и много поколења да причају, јер су се на њему у месецу септембру 1916. године јаке борбе водиле.

Зашто се ова планина зове „Сталков Гроб", ево нта сељани села Скочивира и Добровени причају:

„У старо време живео је неки Сталко у Скочивиру. Тај је Сталко био веома јак и одважан човек. Собом је увек водио једног великог пса, кога је звао „Куша" и једног овна, кога је звао „Бравче". Без њих се Сталко никад није у-кућавао. То су му била верни пратиоца!

Једном се опкладе сељани Скочивира са Сталком, да, ако Сталко за једну ноћ обиђе све висове (њунке) који се виде из села Скочивира, а пружају од Флоке ка Кајмакчалану, и то без пса и овна, даће му: 150 двиски, 150 јагањаца и 150 оваца, (тада је стока и сувише јевтина била), показавши му при том њунке које треба да обиђе.

Сталко пође увече, с тим да чим се на који њунк попне одмах и ватру заложи, у знак да је стигао, а сељани ће посматрати.

Пред зору, пошто је све њунке обишао, враћајући се у село, онако радостан, када је било довољно спроћу села викну:

— А, бре Скочивирци, ево Сталка! Спремајте што је његово!

Таман је Сталко то изговорио, а срете га један медвед. Ту се Сталко ухвати у коштац с медведом! И како је Сталко био доста јак, рвање је дуго трајало. Виде Сталко да ће медвед да га савлада па из гласа викну: „Док ми стигне „Бравче" мени слете главче! Док ми стигне „Куша" испадне ми душа!"

Ован и пас чувши глас Сталков, откину се и појуре у помоћ Сталку. Сталка затекоше у по-ља мртва. Одмах салете медведа и савладају га, али су их изјутра сељани нашли све мртве: и Сталка, и медведа, и овна, и пса!

На врху овог огранка и данас се налази гроб и тај се гроб зове „Сталков гроб", по чему је и ова планина добила име „Сталков гроб."

6. маја 1918 год.
Положај.

К. Ињковић.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 176. ПОНЕДЕЉАК 25 ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ · УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 25. јуна

Српски званичан извештај. — 24. јуна пушкарање и слабије дејство обостраних артилерија.

Солун, 25. јуна

Француски званичан извештај. — У Албанији, ми смо наставили своје напредовање ка Малом Керчиру и Малом Цаферити у пркос врло јаком отпору непријатеља. Тако исто и северно од Девоља прешли смо Комјанат.

И поред врло озбиљног отпора непријатеља коме су помагали терен и врло јаки рафови, наше покретне колоне, напредујући неуморно, разбиле су Аустријанце.

У пркос врло жестоким противнападима, наше трупе, држећи се чврсто терена, одржале су све задобитке и заробиле преко дана око 30 војника.

У току овога напредовања запленили смо многа склоништа материјала и муниције, које сада употребљујемо за наше потребе.

Јужније, у тесној вези са нашим трупама, Италијани су такође прилично напредовали ка северу и нанели непријатељу велике губитке.

У области Охрид—Преспа и јужно од Битоља, одбили смо и растерали нашом жестоком и прецизном ватром непријатељска јуришна одељења која су покушавала да се приближе нашим линијама. Наша надмоћност над непријатељем потврђена је и код Сокола и Ветреника, где су наши Савезници у својим авијатичарима имали више победоносних сукоба са непријатељским одељењима и патролама.

Обострана артилерија била је врло активна. Наше батерије дејствовале су више пута репресивном ватром на непријатељске логоре и комуникације и разорним гађањем на артилеријске ампласмане.

Савезничка авијација бомбардовала је преко дана непријатељске организације у области Сереза, вршила је реглажу артилеријске ватре и извршила више корисних извиђања у позадини бугарског фронта.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 25. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — Артилеријска активност јужно од Ене, у области Лонгпона и Нојона. Американци су извршили препаде у Вогезима и ватили су се са неколико заробљеника и нешто материјала. Ноћ је прошла на миру на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Преко дана није било важнијих догађаја.

Лондон, 25 јуна

Званичан извештај. — Рано јутрос непријатељ је покушао препад близу Локра, али је одбијен. Сем артилеријске активности од стране непријатеља и акције рововских мерзера на сектору Бетиња, ништа важно.

Авијација: Наши балони на осматрање и наши авиони извршили су 23. јуна велики посао. Било је неколико ваздушних борби у којима смо уништили три непријатељска аероплана и један оборили ван контроле. Један наш аероплан недостаје. Бачено 17 тона бомби на разне објекте за последња 24 часа. — Према извештају британске авијатике од синоћ, 22. јуна вођено је мало борби у ваздуху. Оборена су два немачка аероплана а трећи је оборен ван контроле. Један наш апарат недостаје. Наши аероплани и балони вршили су успешно артилеријску реглажу. У току дана и

преко ноћи 22 и 23. јуна бачено је 19 тона бомби на одређене објекте.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 25. јуна

Званичан извештај. — После подне 23. јуна после петодневне непрекидне борбе, која је била толико упорнија што су биле многобројније ангажоване снаге и због неповољног земљишта, непријатељ је потпуно одбачен на леву обалу Нове Пјаве.

Повратак целе зоне између Кипоавиле и реке Пјаве, коју је непријатељ био заузео у новембру прошле године и где се до сада држао по цену највећих жртава, сјајно је крунисао италијанску победу над бившим приликом последње противофанзиве. Овај нов успех допринео је да се повећа заштитна зона Венеције.

Број заробљених Аустријанаца од 1. јуна до сада износи 523 официра и 23.911 војника. Запленили смо 63 топа, 65 рововских оруђа, 1234 митраљеза, 37.105 пушака, два нетакнута аероплана, 5 милиона метака, више хиљада пројектила сваког калибра, велику количину телефонског материјала и материјала за подизање мостова и много спреме.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Њујорк. — Председник Вилсон говорио је на Вашингтоновом гробу и између осталога рекао: „Борба која је захватила све групе може имати само дефинитиван свршетак и никако се не може завршити каквим споразумом".

Париз. — „Ои Либр" има извештај да су Немци груписали своје резерве дуж целе железничке пруге у Јужној Белгији и у Северној Француској. Треба очекивати нов напад у току јула и тако исто и поновну офанзиву на италијанском фронту.

Лондон. — Разговарајући у Доњем Дому на разна питања о руској ситуацији, Лорд Сесил је изјавио, да ће Савезници симпатично прихватити сваку молбу владе Совјета за војну помоћ у циљу одбране земље од Немачке.

Базел. — Јављају из Берлина да су два лица јуче ујутру тражила да буду примљена од грофа Мирбаха, немачког амбасадора у Москви. Чим су ушли код Мирбаха, они су пуцали из револвера и ранили га. Затим су бацили бомбе. Мирбах је остао на месту мртав. Убице су побегле и нису могле бити ухваћени.

ЛОЈД ЏОРЏ АМЕРИКАНЦИМА

— Један узгредан говор —

Лондон. — При повратку са фронта, Лојд Џорџ је посетио један контингент америчких трупа, које су се тек биле искрцале у Француску, и том приликом држао трупама говор, у коме је казао: „Ако кајзер и његови саветници желе мир на основу услова Председника Вилсова, они могу сутра имати мир са Америком, Француском и Великом Британијом. Али они нису до сада дали никакав знака да то желе. Зашто смо ми овде? Зашто се боримо? Не зато, што желимо да опљачкамо непријатеља, нити да лишимо њега и његове савезнике права, него се боримо за велика човечанска начела која је истакао међусавезнички Савет".

ЗЛОЧИНИ РАСТУ

У колико дуже траје рат, у толико се више продужује листа злочина Централаца и њихових вазала. Мало по мало сазнајемо све више како су се понашали и како се још и сада понашају, према својим противницима и према грађанима земаља које привремено држе, Немци и њихови саучесници Аустријанци, Турци и Бугари. А то што сазнајемо страшно је. Завршавам саслушавања једног низа старих турских војника по народности Грка, које су Енглези заробили у Месопотамији. Изнећу овде укратко за читаоце „Телеграфа", садржину саслушавања која су иначе доста велика, али не наводећи имена сведока јер познајем добро начин освете противника Споразума према породицама оних који откривају варварства. Ограничићу само да се све што

износим налази у писменим саслушавањима и да су ова правилно потписана од стране сведока.

Пре свега сви сведоци изјављују да су Германо-Турци поубијали већину својих заробљеника у Галиполу. Немачки генерал Лиман фон Сандерс, наиме, знао је за ту сурову меру, јер сведоци — а потсећам да су то људи који су припадали отоманској војсци — тврде да је та висока војна личност обећала повељивом наредбом официрима две турске лире као награду за сваку донесену енглеску пушку, да је у исто време наредио убијање заробљеника и дозволио да се мртвацима пљачкају „што одговара, природи турског војника" додају сведоци.

Младе заробљенике су животињски турски војници на сраман начин бешчастили.

Војници који су пошли за месопотамски фронт били су гушени кужним ваздухом хиљада леševa који су лежали крај путева. То су, у главном, били лешеви Јермена и Јерменки, а нестварно и Грка становника Мале Азије, које су Турци депортирали и поубијали, са одобрењем својих господара Немаца. Сведок П... избројао је просечно дневно по 200 лешева, грчких и јерменских, расејаних дуж путева, неке девојке беху без глава, и П... је из радозналости испитао ближе неке од тако одвојених глава. У вилици једне од њих зуби су били пломбирани златом, глава је била одсечена сабљом. Наредник Д. набројао је, на два часа од Џабекара, на површини од 200 квадратних метара, више од 200 исечених глава.

Турци, као и њихови саучесници Бугари, узеше у своју војску поданике оних својих противника који им допадоше у ропство. Тако, на месопотамском фронту, било је старих српских војника, муслимана из Маћедоније, заробљених од Бугара 1915. године и предатих Турцима. Алжирци, које Немци заробише у Француској и предадоше Турцима, образовали су један батаљон назван „афрички батаљон". Алжирци су протестовали непрестано против тог узимања у турску војску.

Ученици војне школе у Ерзеруму, Агиџа, Амеџ и Шукрија, која у ту школу долазе из Кулели и, хвалишше се како је сваки од њих убио 10 до 20 Јермена. Та су млади људи причали како су их старешине слале, свакодневно, у планине да тамо посећују младе Јерменке, жене и девојке, да их силују и то у присуству њихових породица. Сем тога, ученици су се вежбали у гађању на мртвим телима Јермена.

Сви су ти сведоци потврдили оно што публика већ зна о гоњењу Јермена, али су ми исто тако дуго говорили и о мучењу које трпи и грчко становништво у отоманском царству. Зна се да има врло много грчких општина, од којих су већина врло богате по исказима сведока. Турци су депортирали око 1 и по милион тих Грка, имања им секвестрирали и разделили чиновима одбора „Јединство и Напредак," официрима и чиновницима, и међу становништвом турским оних крајева где су живели ти Грци. Депортирани су упућивани у неадекватним пределима где умиру као муве, у толико више што им је храна више него недовољна. Често, врло често спроводи депортираних и не стижу до одређеног места, јер људе побију војници спроводници да би лешеве опљачкали.

Саучесништво Немаца у сваком срамном поступању Турака, очевидно је. Тако је генерал Лиман фон Сандерс, путујући једном за Смирну, увидео колико је огромна и богата грчка колонија те вароши, и изјавио да то није турско већ грчко царство, и да треба изагнати из тих крајева све хришћане.

Од почетка непријатељства између Турске и Грчке, велики број Грка из Турске би узет у војску турску, али са њима нису поступали као са војницима, него образоваше од њих радничке батаљоне, без одела а готово и без хране. Тако грчки лекар, придодат таквом једном батаљону радника близу Анкире, тврдио је једном од којих сведока да му је батаљон бројао при поласку из Смирне око 1200 људи, а сада 600. Остало је све помрло на путу.

Турци су пошли за примером Аустријанаца и Бугара, желећи да униште све народности које им сметају, не устежући се да турче земље за које тврде да су њихове. У том гадном послу им је главни саветник земља која себе сматра на челу културе — Немачка. Сличан злочин искусиће, раније или доцније, праведну казну какву и заслужује и једино вера у унутарњу правицу ствари одржава у мукама народе који данас пате под бесном чизмом Германо-Аустро-Бугаро-Турака.

Р. А. Раје

ПОДЛИСТАК

М. ЖИВАНОВИЋ:

НОВИЈЕ ВОЈНИЧКЕ ПЕСМЕ

Када се одмере све чињенице, којима су данас притиснути заграђени народи, вероватно да је наше бреме најтеже. Ну и у тим мучним околностима, када је као изгнаник одсечен од снега што му је најмилије, када је спутан разним бригама, исполињо је наш ратник творцу издржљивост. Јер његов стални живот у зони прве борбене линије, увек у скопчан са напорним радовима, не траје месец и два, већ скоро две године. Све то након епских подвига 1912., 13. и 14. и албанских недаћа 1915. године. И да није било офанзиве 1916. — крунисане заузећем Кајмакчалана, Битоља и огромним уздизањем угледа Србије — већ само двогодишње чврсто држање, одржавање и одлично уређење наших борбених линија, достојно је свачијег дивљења.

Поред свију тегоба, ипак је наш ратник сачувао релативно врло добро расположење. Са несаломљивом вољом једне јаке расе, очврсле у вековним патњама и напорима, он хоће да живи као члан слободног народа, и ако за свој живот не стражује. Следујући нагону снажних бића, наш ратник избегава све што би му живот отежавало, а стварно му не би могло помоћи. Зато је убацити, да се и старање добрих старешина креће у томе смислу. Отуда су међу војницима ретке тужбалице и јадовање; већина задржава своје осећање као своју тајну, тражећи олакшицу у шалама и разоноди.

У најсадржајније разоноде нашег песничког обдареног војника спада писање песама. После успеха 1912., 13. и 14. године напнила је пијма епских песама; но све је разумљиво што је од 1916. до данас лирски елемент потиснуо епски. Другим речима: У првом периоду описивани су наши сјајни успеси; личност се губила у бури општег одушевљења. У периоду разочарења, стиснаних напора и дуготрајног чекања, човек је пажљивије сагледао оквирон општих идеала; он помишља и на себе — казује шта га тишти. То је природно. После колективистичког „ура!" — шкргут зуба и јечање погођених.

У копорашима писменијих војника често се скрива бележник, испуњен стиховима, најчешће у десетерцу. Али је потребно боље познанство и дуже навалињање, па да војник савлада своју стидљивост, покаже своје стихове — открије своје срце.

Као добре примере навешћу неколико песама, спеваних на Солунском фронту. Прва је пронађена у књижици једног младог војника. Са хометнутом интерпункцијом и незнатном изменом у реду стихова и речи, она гласи:

Песма Болесног Србина

Ој, Србијо, моја мила мајко,
Ти одхрани Србина јунака
Па га шаљеш по беломе свету,
Да он пати муке свакојаке.
Мила мајко, зар те није жао
За твојега пјеничка сина,
Да он мучи муке свакојаке?
Да он болан лежи у туђини,
Да он болан за децу тугује,
Што је слабу кућу оставио:
Да тугује за старелу мајку,
Да он љуби 'вако наручује;
„Љубо моја, љубљено ти лице,
„Гледај наше нејачке дечице,
„Нек одрасту и оца причекну.."
То мишљаше, ал ето лекара,
Па он пита болесног Србина:
„Ој, јуначе, ој, Србине болан,
„Од чега ти најпаче болујеш?"
Болан Србин 'вако одговара:
„Ој, лекару, мој брате рођени,
„Отаџбину миду остависмо,
„Остависмо браћу нежењену,
„Остависмо неудате сеје,
„Оста љуба без својега мужа,
„Оста сеја без својега брата,
„Оста мајка без својега сина, —
„Од тога ти најпаче болујем!
„Ја болујем за старелу мајку,
„Што ме стара видети не може,
„Да видглеи болеснога сина
„И донесе врачарскога лека."
Болесник му тако одговара.
И он гледа пут душманског посета.
Што му стално пред вратима режи,
Па он мисли свакојаке мисли:
Како ће му снагу сапомити —
Да се душман из куће извуче.

Саставио редов
Драгољуб С. Вељковић-Врка

Ова песма јасно изражава породичну нежност нашег човека из народа, као и његову непомирљивост према непријатељу, којега назива „душманско посето, што му стално пред вратима (Србије) режи."

Следеће две песме: „Песма с Положја" и „Слава на Положају," спевао је познаредник 4 чете 2 батаљона, поште 60, Драгутин Р. Којадиновић. Драгутин је био земљоделац и помоћник једне мануфактурне радње у Ужицима. Нешто мало дотеране, оне гласе:

— Свршиће се —

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Вдвд. М. Анђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ — УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 26. јуна

Српски званичан извештај. — 25. јуна, обострана артилериска ватра, нешто јача у области Доброг Поља.

Солун, 26. јуна

Француски званичан извештај. — Предузете операције у Албанији, у вези са италијанском војском, настављају се успешно. На доњој Војуши, у току сјајних борби код Фјерија, трупе ђенерала Момбелина заробиле су преко 1000 војника.

Благодарећи храбрости, издржљивости и маневарској вештини пешких колона, ми смо успели да савладамо тешкоће врло неугодног терена и упорни отпор непријатеља.

Јужно од Деволича, после упорних борби, у пркос издржљивости непријатеља и неповољних климатских услова, успели смо да заузмемо борбом косу Бофина и све ридове на њој.

Северно од Деволича, нашим офанзивним извиђањем заробили смо 12 војника.

У равним операцијама заробили смо 130 војника и запленили материјала који није још пописан.

На осталом фронту жестока канонада, нарочито у кључу Црне, где су, после јаког бомбардовања, 5 бугарских јуришних група покушале да продру у наше линије. Одбијен нашом пешадиском ватром и дочекан нашом артилеријском заштитном ватром, непријатељ се у нереду повукао, претрпевши велике губитке.

Рим, 26. јуна

Званичан извештај. — Албанија. У јутру 23. јуна, у вези са француским трупама, наше трупе отпочеле су једну операцију која се потпуно развила и изводи се врло повољно. До сада је прошло кроз заробљеничке логоре преко 1000 непријатељских војника од којих 50 официра.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 26. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи неколико артилеријских акција између шуме Вилер—Котере и Марне без пешадиских акција.

Званичан извештај од 23 часа. — Јужно од Ена, француске трупе нападе су јутрос на немачке положаје при ушћима у шуму Рец, у области северо-западно од Лонг Хоа, на фронту од 3 км. од прилике и напредовале су 1200 метара по дубини, заузеле пољско добро Шавањ, висове северно и јужно од овог Пољског Добра.

Број здравих заробљеника до сада пребројаних износи 347, од којих 4 официра.

Авијација. — У току дана 23. и 24. јуна оборали смо или онеспособили 14 немачких аероплана; француски авијатичари запалили су два немачка стална балона. Француски авијони за бомбардовање бацили су 28 тона пројектила у својим ноћним операцијама у области Фима, Хирсона, Феран Тардиноа, Амањ—Лахова.

Према последњим добивеним извештајима поручник Лепс оборио је 18., 27. и 30. маја свој 10, 11 и 12 непријатељски аероплан (овај пилот оборио је до сада 7 аероплана и 5 дракона), наредник Маријовић оборио је 19. маја, 2. и 18. јуна свој 10, 11 и 12 непријатељски аероплан, наредник Монтрвон оборио је 24. маја и 3. јуна свој 10 и 11 непријатељски аероплан (9 аероплана и 2 дракона), потпоручник Бовју оборио је 19. јуна свој 20 аероплан и 23. јуна свој 21 и 22. Међу обореним апаратима има 14 дракона и 8 аероплана за које је званично утврђено да су

пали. Наредник Кет и поднаредник Бајли који су нестали у јуну месецу оборили су и то: 1 ви десет аероплана а 2-ги дванаест.

Лондон, 26. јуна

Званичан извештај. — Последње ноћи Аустралијске трупе лако су напредовале на фронту од 3000 метара с једне и с друге стране Соме и заробиле више војника. Шкотске трупе извршиле су успешан препад јужно од канала Ла Басе и заробиле неколико војника. Аустралијске трупе упале су у непријатељске ровове близу Хазебруке и вратиле су се са неколико заробљеника. Непријатељска артилерија била је активна с обе стране Соме услед наших операција извршених западно од Бомон—Хамела и у близини Бетина.

Доцнији извештај. — Сем неколико локалних сукоба, у којима смо заробили неколико војника, ништа важно.

Авијација: Рђаво време ометало је рад авијације 24. јуна и осматрање је било отежано. Уништили смо преко дана 7 непријатељских аероплана и 4 смо оборили ван контроле. Три наша авиона недостају. Бацили смо 16 тона бомби у току дана и ноћи на главније објекте у хоколина Остенде, на железничке пруге код Турнеа и Куртреа.

24. јуна наши аероплани напали су на железничку станицу и фабрике у Кајзерслаутерну и имали борбу са непријатељским авионима кад су били изнад својих објеката. Два наша апарата недостају. 25. јуна наше ескадриле бомбардоване су радионице и железничке станице у Луксенбургу. Примећене су експлозије у железничкој станици и у радионицама.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 26 јуна

Званичан извештај: — У Вал Лагарини и у Вал Арси узнемиравајућа ватра, чешћа северно од Монте Вал Бела (висораван Азијаго). Наше патроле после живље борбе натерале су у бегство непријатељска одељења.

У току дана 23. јуна својим дневничним акцијама узнемиравали смо непријатеља на терену северно од масива Грабе и заробили смо 51 војника са 2 митраљеза и 1 бацачем пламена; јуче смо проширили заховљени терен у области Кол Каприле. Наше и савезничке ескадриле и наши армиски и маринеки хидроавиони развили су јаку и успешну активност. Оборено је 8 непријатељских аероплана.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Вашингтон. — У Суботу 23. јуна пуштен је у ваздух први ваздушни супер-дреднот, највећи аероплан Сједињених Држава. Рачуна се да ће овај супер дреднот аероплан моћи прелетати преко Атлантика.

—

Париз. — Јављају из Москве да су путници, који су стигли из Кијева, потврдили вест о почетку нове револуције у Украјини. Они цене да има на 75 хиљада добро наоружаних револуционара, који наступају из Фастова ка Кијеву. Немачка одељења избегла су борбу са револуционарима и повлаче се ка Кијеву. Све комуникације између Одесе и Кијева прекинуте су.

—

Берн. — Спор између Турске и Бугарске узима све озбиљнији карактер. Јавих паша изјавио је, да Турска не мисли да попусти ни у колико према Бугарској у тражењу територијалних компензација. Кајзер је одбио да се прими арбитраже, коју му је понудио Малинов у турско бугарском спору.

—

Женева. — Бугарски листови још стално изражавају своје незадовољство према Немачкој С друге стране, Турци говоре да Немачка и Аустрија држе страну Бугарској.

РАТНИ САВЕТ У ВЕРСАЉУ

Париз. — Ратни Савет одржао је своју седму седницу и изјавио честитања Италији на знаменитој победи која доприноси много општем напору савезника за коначну победу. На овој седници били су присутни и министри енглеских насеобина. Г. г. Клемансо и Орланко захвалили су се у име савезника представницима енглеских насеобина за сјајне услуге и подвиге које су на бојишту показале трупе из тих насеобина.

Савет је проучио, у присуству ђенерала Фоша, садашњу ситуацију са сваког гледишта и донео важне одлуке. Међу присутнима били су: Клемансо, Лојд Џорџ, Орландо, Пашон, Балфур, Милнер, Сонино, Фош, Хенри Вилсон, маршал Хег, ђенерал Першинг, ђенерал Гилен и војни представници савезника у Версаљу.

САВЕЗНИЧКА НАДМОЋНОСТ У ВАЗДУХУ

Лондон. — Резултат авијатичке акције у прошлој недељи учинио је свакако непријатан утисак у Немачкој. Оборено је необично много немачких аероплана, а опасност од напада енглеских авијатичара на унутрашњост Немачке постала је већа. На енглеском фронту у Француској оборено је у току прошле недеље 122 немачких аероплана, а 73 су оборена ван контроле; свега дакле 195 апарата. Енглези су изгубили за исти период времена 52 аероплана. Овај факт наше ваздушне надмоћности не може ни у самој Немачкој да прође неопажен. За исто време наши авијатичари бацили су 219 тона бомби на немачке комуникације, пруге, сватлишта, погоре, и т. д. Нападнуто је 14 немачких варошн, у којима су важнији објекти више пута бомбардовани. У току прошле недеље наша авијација је напала шест пута аеродром код Булеа, четири пута на пругу и станицу Мец—Саблон, четири пута на Манхајм, три пута на Сарбрук и Тионвил и два пута на Трев и Фрескати. По једанпут су нападнуте варошн Хартхаус, Хагенау, Цвајбрикен, Лудвигсхафен, Ромилн, Офенбург и Карлсруе.

ПОЖРТВОВАЊЕ ЈЕДНОГ ЕНГЛЕСКОГ ОФИЦИРА

Лондонске званичне новине од 24. маја 1918. године доносе, да је Краљ Борђе дао породици потпоручника Харн Торнера златну медаљу Алберта у знак признања највећег пожртвовања које је овај официр показао.

У Француској 17. децембра 1917. године, потпоручник Торнер врнио је у једном малом бетонираном заклону преглед Милсових ручних бомби, које је требало одмах у митраљеско сватлиште. Одједанпут једна од бомби поче да пиште. Потпоручник брзо отвори кутију. Тога тренутка било је у заклону дванаест војника, и није никако било могуће да се бомба уклони. Потпоручник Торнер нареди војницима да оним извају и он узе бомбу у руке, притисну је на трбух и тако ју је држао све дотле, док бомба није експлодирала и убила га, и војници су добили на тај начин времена да се спасу.

Овим узвишеним јуначким делом, потпоручник Торнер је жртвовао свој живот да би спасао своје војнике.

Сви војници, њих дванаесторица, остали су неповређени, сем двојице, која су била лако рањени.

Мајор Џералд Сим

УБИСТВО ГРОФА МИРБАХА

Париз. — Француска штампа занима се на дугачко убиством немачког амбасадора у Москви. Она приписује ово убиство све већој и већој мржњи Руса према њиховим угњетачима, Немцима. „Журнал" подсећа на бруталност којом је гроф Мирбах вршио своју мисију. Он је захтевао оцепљење Украјине и Финске од Русије, тражио је да се руска црноморска флота преда Немачкој и да се чехо-словачке трупе ставе ван закона.

„Еко де Пари" држи да је убиство грофа Мирбаха велики удар за Немце у Русији. Мирбах је имао двојаки задатак: да примени уговор о миру у Брест-Литовску до крајњих граница у корист Немачке и да придобије Русе за немачку ствар, прикључујући је као начело опитет спаса. Међутим, убиство грофа Мирбаха показује да Немци нису успели у овом другом делу свога програма.

ПОДЛИСТАК

М. ЖИВАНОВИЋ:

НОВИЈЕ ВОЈНИЧКЕ ПЕСМЕ

(2)

Песма с положаја

Са Кожуха хладан ветар дува,
Српски војник мртву стражу чува,
Од Бугара, грозничех душмана,
Браћо моја, чувати се ваља.
Јер су они крволочне звери.

Зверства чине у свакој намери.
Зато Срба на опрези стоји,
Проклетих се душмана не боји.
Прође зима, пролеће наступи,
Сваки билька стоји забринута,
Па ниједна не сме да се јави,
Док не сину ти пролећни дани.
А кад ветар са југа заруди,
Шарно цвеће поче да се буди,
Јер осећа на земљи топлоту,
Пак се јавља да је у живоју.
И ја, јунак, јављам се из рова
Рећи ће вам ова песма нова:
Провео сам и ноћи и дане
Као зверка посред кршне таме,
Све у рову, под камену стену,
Пред Кожухом на Чуку Зелену.
Ту сам дуго време пробавио,
Болове сам у срцу добио;
Рана ми је на срцу велика,
Па не могу да јој нађем лека.
Срце ми је пуно уздисаја,
Кад се сетам српских обичаја
У месецу мају и априлу,
Кад живесмо у рајскоме миљу.
Беше игра, песма и весеље, —
Тако славно проводисмо време.
Али сада, место лепих жеља,
Пун је живот од зверства и гнева.
Место куће, где треба да живим,
А ја дрхтим под каменом сивим;
Крвет ми је и постеља бела —
Хладна земља и камена стена.
Место жене и дечице миле,
А ја бројим звездице невине.
Место баште и лепог дворишта,
А ја шетам ставом разбојишта.
За ме нема светлила ни дана,
Сем када је месечина бајна.
Гости су ми та бојна патрола,
Софра, камен у средини рова.
Рад виђења и лепог састанка,
Јављамо се патром из пушака.
Рад весеља и лепих песама,
Ја посматрам тучу од топова.
Место кола, неткашње играчке,
Обилазим нишеве стражарске,
Да стражари буду опрезнији,
Јер је клети душман у близини.
Место части да одем до сестре,
Ја се латам пушке митраљеске;
Јер је свака сестра брату мила,
Па ми пушка осећаје скрива.
Баш на Ускрс, 22. априла,
Када 'цно се јавља зора мила,
Сија месец и звездице миле,
А птичице певају нам чиле.
Свака травка расте у спокоју,
А ја, јунак, хулим судбу своју,
Јер ме мисли доме свакојаке,
Пак се сећам лепице нејаке:
Моје кћери, Милеве и Милке,
И мог сина, малишана Жике,
И Вашете, што ми се родио,
Баш галијом када сам бродио
Од Валоне до Крфског Острва...
Та ми, браћо, оста жалост прва.
Зато данас патим тешке муке
Што су сни у душманске руке.
Тешке мисли када ме оплоше,
Шарим руке, бацам поглед Горе,
Суза роним кад сам у самоћи:
„Ти им, Боже, буди на помоћи!“
Ко је Србин, нек се књиге латн
И песмицу ову нека прати;
Нека види шта је Србин мили
Кој' се бори за свој народ живи,
Што се бори за веру и славу,
И за Српство даје своју главу,
И све оно што му најмилије...
Реците ми да л' то тешко није?

— Свршиће се —

НАСТАВНИЧКЕ ПОВИШИЦЕ

По решењу Министарског Савета приступиће се оцени права и регулисању периодских повишица наставника: универзитета, средњих и стручних школа.

Ускоро послаће се наставницима штампани обрасци да их попуне потребним подацима.

За то се моле сви средњешкопски наставници да дописницом јаве своје садашње адресе Делегату Министарства Просвете у Солуну.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

АМЕРИКА И СРБИЈА

Крф, 25. Јуна

На телеграм Г. Пашића, упућен приликом дана независности, Г. Лансинг послао је овај одговор: „Америчка Влада захваљује Вам срдачно на топлим честитањима поводом дана независности. Дирнут свим оним што је Србија претрпела од стране неумитног непријатеља, народ Сједињених Држава једнодушно је изјавио вољу да помогне Србији. Ја делим Вашу наду, да ће заједнички напори Споразумних Сила и Сједињених Држава ускоро донети победу и да ће тај дан бити дан светске независности."

(Пресбиро).

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 27 Јуна

Српски званичан извештај. — 26. јуна обострана артилериска ватра. У области Ветреника растерали смо непријатељску патролу која је покушала да прође нашим рововима.

Солун, 27. Јуна

Француски званичан извештај. — У Албанији, оперишући у тесној вези са својим савезницима Италијанима, француске трупе очистиле су од непријатеља села у долини Томорице, заузеле после јаких борби Кафа Гурипиере, највишу тачку Коснице и заробиле преко 200 војника.

Потпуно савладани, Аустријанци, који су се до данас одупирали храбро и са издржљивошћу, повлаче се у нереду напуштајући слагалишта и магацине. Међу заплењеним материјалом избројали смо на хиљаде топовских зрна, пушчане муниције, торпиља, митраљеза, бацача пламена и велику количину намирница.

Непријатељски губитци за последња два дрна били су врло велики; непријатељ није могао да однесе своје рањенике и један део мртвих; оставио је на терену око стотину лешева у свеже ископаним гробовима.

У сектору Камаје растерали смо једну аустриску патролу у тренутку када је покушавала да приђе нашим предњим положајима код Синапренте.

Северно од Битоља, непријатељ је, после жестоке артилериске припреме, покушао да извриш упад у наше положаје; одбили смо га ватром наше пешадије и натерали га повлачење пошто је претрпео губитке.

У току ноћи непријатељ је на четири разне тачке нашег фронта покушавао својим јуришним одељењима да испита наше положаје. Дочекан свака пут ручним бомбама и ватром из машинских пушака непријатељ је потпуно пропао са својим планом и морао се повући.

Француска авијација оборила је један непријатељски аероплан близу Бевђелије. Енглеска авијација бомбардовала је логоре и слагалишта код Демир Хисара и имала две борбе у ваздуху, у којима је један непријатељски апарат пао оштећен близу Аврасте.

Потпоручник Бонтет оборио је један непријатељски аероплан између линија према Богородици, потом је сишао на 20 метара висине и тукао митраљезом посаду која је покушала да се похвати својих положаја.

Рим, 27. јуна

Званичан извештај. — Албанија: Наша акција наставља се. На левом крилу, после артилериске припреме у којој су суделовали и енглески маринси монитори, пешадија, полазећи од Доње Војуше, заузела је после упорне борбе висове између Левани и манастира Појани, док је коњица прелазећи између западних падина Мале Кастре и мора дошла смело у позадину непријатеља и пресекла код Металија (северно од Фијерија) мостове на Семени.

У центру заузели смо после врло упорне одбране од стране непријатеља јако утврђене положаје код Клаве и Корокафа.

Код Јомарице заузели смо висове Кафацеврис.

Енглески аероплани знатно су учествовали у овој борби. Број заробљеника износи преко 1300. Јавља се да смо запленили топова, аероплана, митраљеза и велики ратни материјал.

Македонија: Ноћу између 24. и 25. јуна непријатељ је покушао, после жестоке артилериске припреме, два препада у зони коте 1050, али смо га одбили нашом ватром.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 27. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — Између Мондидјеа и Оазе, Французи су извршили јутрос у 3.30 часова једну локалну операцију, западно од Антеја, на фронту од приближно 4 км. Француске трупе, потпомогнуте тенковима, продрле су у непријатељске ланиште и заузеле Пољско Добро Лапорт и пољско добро Лож, напредујући местимично до 1800 метара по дубини. Одбили смо непријатељски противнапад на пољско добро Лож и одржали све своје добитке.

Број здравих заробљеника до сада пребројаних износи 450 од којих 16 официра.

Јужно од Ена, артилериска борба настављена је јако у току ноћи у области пољског добра Шавињи. Француске трупе поново су напредовале на овом сектору и заробиле још 20 војника од којих 1 официр.

Северно од Шато Тјери, артилериска активност појачана је код к. 204. Француске патроле вратиле су се са неколико заробљеника задобивених на фронту Шампањи, у сектору Ла Марка и ближу Сујена. Ништа важно на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Јужно од Ена, немачки противнапад на француске положаје, које смо заузели у области пољског добра Шавињи, пропао је под нашом ватром.

Број задобивених заробљеника у току јутрошњег напада западно од Антеја достигао је 530. Сем тога запленили смо око 30 митраљеза.

Дан је прошао на миру на осталом фронту.

Лондон, 27. јуна

Званичан извештај. — Извршили смо успешан препад источно од Арасе.

Доцнији извештај. — Ништа важно на Британском фронту.

Авијација. — И поред ниских облака, у јутру 25. јула, без обзира на олују која је доцније настала, наши аероплани извршили су много фотографских извиђања и извиђачких операција за време кратких размака ведрине. Непријатељ је развио слабу ваздушну активност. Уништили смо 7 непријатељских аероплана а други 4 оборили смо иза контроле; 4 наша апарата недостају. Бацили смо 19 тона бомби на Рулер, Турне, Вервен, на муницијска спаваоница Варнетон и код Бик Сен Мор.

Ноћно летење било је онемогућено.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 27. јуна

Званичан извештај. — Дуж целог фронта уобичајена артилериска активност и активност патрола. Одбили смо непријатељски напад код Корвома.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — Јапански авијатичар, поднаредник Кобајаши, погинуо је славно за Француску. Његов је апарат погођен запаљивим зрном. Кобајаши је скочио с аероплана, када је овај почео да гори, и тако је погинуо.

—

Рим. — Говори се да ће Немачка послати три армиска корпуса у помоћ Аустрији, који ће бити под непосредном командом новога ђенералисима Белова. Ова три корпуса, изгледа, биће упућена на италиски сектор. Трентинске железнице су искључиво у рукама Немаца. Тако исто упутиће се и други немачки пукови на друге секторе ради надзора над аустриским трупама.

—

Париз. — Коментаришући убиство немачког посланика у Москви, француски листови пишу да овај догађај може да доведе између Русије и Немачке до заплета којима се не може предвидети крај. Ово је прва акт освете Русије противу немачке тираније и представља почетак нове фазе тешкоћа за Немачку на Истоку.

—

Цирих. — „Фосише Цајтунг" јавља, да велики део берлинског становништва напушта престоницу услед тешкоћа око исхране.

—

Берлин. — Кајзер је примио оставку фон Кимана.

ПРОСЛАВА ЈАНА ХУСА

Париз. — Прослави Јана Хуса у Паризу присуствовало је више министра, чланова савезничког дипломатског тела, сенатора и посланика.

После говора сенатора Рифиниа, један од Чехо-Словака одговорио је да не треба сматрати Чехо-Словаке као прећашње заробљенике, јер су они својевољно и слободно напустили Аустријанце, да би се изложили још тежим опасностима у отвореној борби противу њихових истинских непријатеља.

МАЂАРСКЕ ЖАЛОПОЈКЕ

Париз. — Мађарски лист „Аз Ешт" у свом броју од 17. јуна доноси:

Већи део од оних 100.000 војника, које смо изгубили на Пјави, сачињавали су Мађари. Описи битке казују нам да су Мађари били у центру борбе. Наши војници морали су умирати далеко од отаџбине, на обалама једне туђе реке; њихове молбе и њихови самртнички вапаји губили су се између туђих планина и под туђинским небом, док су непријатељски аероплани, за време трагичног повлачења, летели над упола порушеним мостовима. Угарски пукови жртвовани су, а нас се мало тиче, да ли је непријатељ претрпео веће губитке или не. Наша је жалост у толико већа што имамо на крају четврте ратне године губитке од стотину хиљада људи.

У једном допису са фронта, који је исти лист објавио под насловом „Мученици са Пјаве", каже се, да су угарски сапери необично страдали од непријатељских аероплана који су летели над мостовима и сејали смрт међу аустриским трупама. У исто време италијанска артилерија тукла је са необичном жестином мостове, док су аустриски војници били опколени загушљивим гасовима. Последњих дана снабдевање је било готово немогуће због јаке италијанске ватре, а воде за пиће није било, пошто је речна вода била затрована трулим лешевима.

„Аз Ујшаг", од 15. јуна, доноси говор народног посланика Владислава Фењеса, који је казао: „У пркос свему што министар народне одбране тврди, утврђено је, да су губитци угарских пукова огромни и да су пукови, тако рећи, уништени. Права истина је сасвим друкчија од оне коју нам хоће вешто да протуре кроз званичне извештаје. Возови превозе хиљадама рањеника. Свуда с ову страну Дунава, па чак и у престоници, болнице су препуне рањеника. Војници и официри, који са Пјаве долазе, немају никаквог рачуна да лажно представљају ствар а они међутим тврде да су наши пешачки пукови: 32., 46., 44. и 69. потпуно уништени. Војници, који нису погинули, остали су рањени на обали Пјаве без хране и муниције. Па и да није истина све оно што се у земљи прича, потребно је да глас Угар-

ке копре до аустриске команде, да се не би у будуће лила потоцима мађарска крв, која је толико пута узалуд жртвована и да наши војници не гину бескорисно тамо где их чекају препреке од бодљикавих жица и бујне поплавне реке."

ПОДЛИСТАК

М. ЖИВАНОВИЋ:

НОВИЈЕ ВОЈНИЧКЕ ПЕСМЕ

(3)

Слава на положају

Пок Кожухом српски војник
Слави Крсно Име,
Овде где се крв пролива,
Где с' очајно гине.

Кућа му је надстрешница,
Пок којом се скрива
Од правпела који пршти
Као ватра жива.

Поред ових свих тешкоћа
Он се сећа слава,
И одстоја службу свету
Са шлемом на глави.

Он би хтео шлем да скине,
Али не сме сада:
Душмани су у близини
Па може да страда.

Место свеће воштанице
Миљкерц му гори,
А ратник је тужно гледи...
Осећај га мори.

Сетио се јунак негда
Лепих прошлих дана,
Кад је био својој кући
На светог Јована.

Па би хтео исто тако
Овде да прослави,
И устаде своме друштву
Жељу да изјави:

„Сетите се Божјег свеца
„Крститељ Јована,
„То је моје Крсно Име,
„Сада ми је слава.
„Зато служим свима реком
„По једну чагару,
„Будите ми задовољни
„На том малом дару.

„А за овим биће мезе;
„Смокве и бисквита."
У том дође и командир —
Славу му честита.

Полугласно, једном речју:
„Срећна теби слава!"
А ратник га отпоздрави
И рече му: „Хвала!"

„Ја ти желим овај празник
„Да славиш и ђуле,
„У загрљај с твојим милим
„И дрпгим у здравље,"

А ратник се развеселп
И узвикну: „Хај!"
А остало друштво рече:
„Аман, Боже ђај!

Наведене три песме дела су наших војника — сељака. Оне спадају међу најбоље, на које сам наишао у нашој дивизији, од како је она на Солунском фронту.

Било би из основа погрешно, када би се ове умотворине сељака — песника мерпле тегом уметничког савршенства. Оне су просто добри прилошци нашем богатом народном песништву. Њих сваки Србин са дубоким саосећањем може читати, јер износе расположења искрено и јасно; осећаје који расипају највећи део нашег племена, погођеног свирепо развојем данашњих светских догађаја.

Прикупљање ових песама нарочито је драгоцено за будућа поколења, као „глас народа", као непосредно убачена светлост, из реонова нижих слојева, у мрачне спилтове својих невоља и мука, узроченпх данковском драмом садашњице.

Мај, 1918.
Војиште.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 179. ЧЕТВРТАК 28. ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 28. јуна

Српски званичан извештај. — Јача обострана артилериска акција у области Зборског и Старовине. Покушај једног непријатељског одељења да јужно од Старовине упадне у наше ровове потпуно је пропао.

Солун, 28. јуна

Француски званичан извештај. — У Албанији, у области Бофније, француске трупе настављају своје победоносно напредовање. Пошто су савладале све теренске тешкоће и сломиле сваки отпор непријатеља, наше трупе које господаре косама Кошнице спуштају се падинама ка утоку Деволна и Томорице,

У долини Томорице заузели смо у борби села Грева, Зёпа, Гуразез, Буран, Ћоротат и Добрен и помакли наше положаје северно до линије на којој лежи Берат.

Број заробљеника прелази 250 од којих 4 официра. Заплењени материјал и храна расту једнако и ако Аустријанци у свом повлачењу пљачкају и пале села и слагалишта.

Северно од Деволиа исти неред код Аустријанаца. Бункар, важан центар командовања и профијанта у пламену је. Сваког тренутка све се више потврђује да је непријатељ претрпео велике губитке; лешеви покривају терен, а налазимо и свеже гробове.

У тесној вези са Французима, једна италијанска колона избила је на Ћафа Глунака.

На осталом фронту обострана канонада.

Британска авијација бомбардовала је Сереа и Кристос, спровоке непријатела код Топољана и слагалишта близу Демир Хисара; бацила је преко 1 тоне експлозива.

Рим, 28. јуна

Званичан извештај. — Албанија: Наше трупе, пошто су допрле на западу до Дољег и Средњег Семени и пошто су проширяле ка Истоку заузети терен на висовима до Томорице, напредују у центру с једне и с друге стране Осума и потискују непријатеља.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 28. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — Артилериска активност северно од Мондидје-а и јужно од Ена у области пољског добра Шавињи. Французи су извршили више препада у Шампањи и заробили неколико војника.

Ништа важно на осталом фронту.

Авијација. — Преко дана 25. јуна оборили смо 7 немачких авиона а два стална балона запалили су наши пилоти.

Званичан извештај од 23 часа. — Јужно од Ена, француска пешадија довршила је разбијање немачког отпора на неким тачкама северно од пољског добра Шавињи; Французи су заузели пољско добро Лагриј и радове источно од тог места. Француске патроле доспеле су до самих улаза у Лонг Фон и продрле у северни део Корсија, где су заробиле још непријатељских војника.

Ништа важно на осталом фронту.

Лондон, 28. јуна

Званичан извештај. — У својим успешним делимичним операцијама, које смо предузели по-

следње ноћи у близини Мерија, запленили смо 9 митраљеза и 2 рововска мерзера и заробили преко 100 војника. Преко дана ниште патроле вратиле су се са новим заробљеницима са разних тачака фронта.

Сем извесне активности непријатељске артилерије на сектору Морланкур, Еваж, и Покра ништа важно.

Ређаво време и ниски облаци прекинули су 26. јуна рад наше авијације; ипак наши авиони извршили су фотографске снимке и вршили извиђања као обично напавши истовремено више непријатељских батерија. Непријатељски аероплани били су активни на северном делу нашег фронта, где су се водиле многе борбе у којима је уништено 9 немачких аероплана а 1 оборен ван контроле. Сем тога нашим топовима противу аероплана оборен је 1 непријатељски авијон за гоњење. Преко дана бацили смо 14 тона бомби на опређене објекте позади непријатељских линија, две тоне бомби пало је са добрим резултатима на железничку раскрсницу код Љиља, и једна и по тона на докове у Брижу. Три наша апарата недостају. Идуће ноћи бацили смо 3 тоне бомби на непријатељске железнице и његове логоре; нисмо имали губитака.

Дошњи извештај. — Артилериска активност појачала се пред вече последње ноћи источно од Вилер Бретоних а; непријатељ је предузимао локалне нападе које смо одбили. Јутрос врло знатна артилериска активност и јача митраљеска ватра од Вилер Бретоних а до Анкре.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 28. јуна

Званичан извештај. — На целом фронту местимичне артилериске акције, јаче и честе на висоравни Азијаго и у западној области Граве.

Јужно од Стелвија посада једног нашег истакнутог положаја на 2931 метру висине натерала је у бегство једно непријатељско одељење које је вршило напад.

У Вал Бренти заробили смо 24 војника у току операција за исправку наших положаја.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Цирих. — Немачки листови, говорећи о Килмановој оставци, веле да ће га заменити фон Хинце, садашни посланик у Христијанији.

Неки листови тврде да ће фон Хинце заменити Мирбаха у Москви и да ће водити најенергичнију политику према бољшевицима.

На дан рођења Његовог Величанства Краља, 29. јуна т. г., после службе Божије држаће се благодарење у овдашњој српској цркви Св. Саве. Благодарење почиње у 10 ч. пре подне.

Пријема у Ген. Консулату неће бити ове године.

Из канцеларије Ген. Консулата Србије у Солуну, 26. јуна 1918 г.

ПРИТИСНУТО ЈАЧЕ СВЕ НА ВИШЕ СКАЧЕ

Цирих. — Укидањем југословенске пропаганде у Аустро Угарској доведено је словенско становништво, нарочито у јужним покрајинама, до великог раздражења. Има многих знакова по којима се може предвидети опити устанак свих Словена у хабсбуршкој монархији.

Револуционарна агитација све је већа и већа; презирање према аустриским властима и неизвршавање њихових наредаба постало је опште правило.

Становништво помаже у борби чете руских дезертера и ратних заробљеника, који су побегли из логора и повукли се у планине, поглавито у Босни, Херцеговини и Хрватској. Листови доносе да у шумама Славоније има око 10.000 оних дезертера, организованих у чете. Ове чете силазе у села по храну и нападају на војне спроводе који иду на фрот.

Месне власти су јако запрепашћене, а војни бегунци могли су остати по неколико недеља код својих кућа, без икакве бојазни да буду гоњени, јер је све становништво уз њих.

„Словенец" пише о једном случају, где је становништво силом ослободило једног бегунца када су га органи власти ухватили.

Гувернер Штајерске издао је наредбу војницима да употребљују оружје противу грађана, али ни ова наредба ништа није могла допринети да се разгарање становништва утиша.

ИТАЛИЈАНСКА АВИЈАЦИЈА

Лондон. — У битци на Пјави и у последњим операцијама на италијанском фронту, италијанска авијација је развила врло успешну акцију. Од 2. до 12. јуна савезнички аероплани оборили су на том фронту 107 непријатељских аероплана и 7 балона. Бачено је 5000 бомби на војне објекте.

Италијански авијони летели су над Љубљаном, Загребом, Карловцем (Хрватска) и Фијумом и бацали пропагандистичке плакате.

Двеста пет италијанских аероплана за бомбардовање бацали су 77 тона експлозива.

У истом периоду Италијани су изгубили 9 аероплана и 3 балона.

ПРЕД ТРЕЋИМ ЧИНОМ БИТКЕ НА ЗАПАДУ

Лондон. — Ратни дописник „Дејли Мејл" на западном фронту, г. Хамилтон Фајф, јавља да је непријатељ завршио своје припреме за нову офанзиву на западу. Велики део непријатељских резерви сконцентрисан је противу Енглеза. Непосредна позадина фронта препуна је трупа које имају да ступе у акцију последњег тренутка, као што је било за време офанзиве од марта месеца. Путеви су оправљени и доведени у исправност за пролаз артилерије и муниционске колоне. Број склоништа је повећан, и склоништа муниције примакнута су положајима. Израђени су нови ампласмани за роговске мердевине, јер Немци приписују велики значај употреби ових оруђа у првој фази напада.

Друга један знак, који предсказује акцију, јесте повећање извиђачких аероплана над нашим положајима. Закашњење напада, за који је све припремљено, треба приписати нашем бомбардовању са врлим са загушљивим гасовима и сталном бомбардовању непријатељске позадине.

Колико је успешна наша акција може се видети и из тога, што је једна само непријатељска дивизија, 220., имала 700 губитака од наших гасова док је 38 резервни пук претрпео таке губитке да је морао бити смењен с положаја.

ПОВОДОМ УБИСТВА ГРОФА МИРБАХА

Париз. — Неоспорно је, да је убиство грофа Мирбаха учинило непријатан утисак у Немачкој. Велики број листова доноси жестоке и пуне мржње чланке противу Споразума, оптужујући га да је подстрекач убиства немачког амбасадора. Ти листови прете да ће Немци бити принуђени да продру дубље у Русију да би успоставили ред. Извесни листови, међутим, не крију да догађаји у Москви могу имати озбиљних последица по односе између Русије и Немачке. „Норд Дајче Алгемајне Цајтунг" труди се да баци одговорност за убиство на Споразум, док „Дајче Тагесцајтунг" каже да убиство грофа Мирбаха није дело Споразума него руских родољуба. „Келнише Цајтунг" пише: „неоспорно је да се налазимо пред једним политичким убиством за које је Енглеска одговорна." „Франкфуртер Цајтунг" пише да је овај атентат био пре уперен противу Совјета, него противу Немачке.

Ови противуречни коментари сведоци су велике забуне и несређености која је овладала у немачком јавном мнењу поводом убиства Мирбаха, а одају такође и лукавство Немачке која, час бранећи, час нападајући револуцију, тражи да што јаче утврди свој јарам над руским народом.

Париска штампа такође коментарише убиство грофа Мирбаха.

„Пти Паризјен" подсећа на факт, да је Мирбах био у Атини стварни управљач Константинове политике. Он је управљао сумареним и припремао предају Рупела. Послат је у Русију да тамо организује Русе противу Споразума, зато што је делом био успео да наоружа Грке против Савезника.

„Фигаро" каже, да убиство Мирбаха може довести до врло озбиљних заплета између Русије и Немачке између којих постоји и иначе велика затегнутост у односима.

„Матен" пише, да ово убиство показује да у Русији још има правих родољуба којима дежи на срцу част њихове отаџбине.

АМЕРИЧКА ОПАСНОСТ

Париз. — У немачком парламенту један од народних посланика казао је ово: „Данас има око 900.000 американаца искрцаних у Француској, а то је довољно да нахрани губитке Споразума. Сада се опет види да су се наши управљачи показали и у овоме рђави пророци. Сетимо се шта нам је казао министар финансија пре два три месеца. Американца не могу летети, не могу пливати, према томе неће ни доћи у Француску. Међутим сви су дошли и то стотинама хиљада. Сутра ће их бити јамачно на милионе, сем ако немачки народ сам не укроти своје садашње управљаче и пошље до ђавола њихову политику".

ПОДЛИСТАК

ПОЗОРИШТЕ „СИНЂЕЛИЋ"

На подножју стародревног „Кожуха", југоисточно од фамозне „Попове осматрачнице", подиже се скромна и складна, али укусно израђена бина војничког позоришта „Синђелић". Неколико ложа, од дасака, леса и камена израђених, надвишује велики број редова галерије подигнутих — амфитеатрално, на благом успону позоришног предтерена. Ово овакво скромно позориште би отворено 10. маја у вече.

Сунце је већ одавно склонило своју жарку светлост иза врхова Ниџе и Кајмакчалана а месец је просипао своју благу и блеђуњаву светлост на ово наше позориште са поседнутим галеријама од неколико стотина радознали гледалаца, нестрпљивих у ишчекивању почетка.

Жагор, смех, раване шале као и узвици нестрпљења, нагло се утишаше при доласку бригадног штаба, који је овој нашој свечаности присуствовао.

После уобичајених поздрава, командант пука складним и језгровитим говором, прожетим патреним патриотизмом и поукама о дужностима у овој нашој напорној борби, изнесе циљ и значај ове ново створене установе. Крај свога говора посвети идеји Југославије завршујући са: „Живела Југославија".

Поздрав би свесрдно прихваћен и из стотине грла одјекиваше громогласно: „Живела! Живела!..." Овога се момента подиже завеса и позоришни хор уз пратњу позоришног оркестра запева: „Хеј Словени"...; галерија по обичају прихвати песму и тако се од целокупне сакупљене масе створи један хор, који са пуно одушевљења одпева песму.

Случај је вољда хтео, да, док се у подножју Кожуха орило „Хеј Словени" и парало уши несловена и отпадника Бугарина, председник Југословенског Одбора г. Трумбић буде у штабу наше дивизије.

После овога приступило се извођењу преставе уз свирку позоришног оркестра. Извођени су поједини комади, као: „Пропала љубав", „Последња два динара", као и соло тачке: „Грађе Травар" и „Председник Рача, општине грињанске, среа лесковачки, округ врањански",

Лепо је било посматрати душевно стање наших војника у току ове представе. Тајац је неизменично уступао места смеху, грозничавом кикотању и бурним аплаузима, којима је галерија пропраћала игру наших ратних уметника. Осмех је лебдео на уснама и лицу гледалаца, задовољство је потисло свакодневне бриге, али из оштрих погледа и подкраданих дубоких уздаха јасно се читала жудња за повраћајем у милу Отаџбину и осветом над отпадником, који нас мучки нападе.

Иницијатива команданта пука, свесрдно потпомогнута и морално и материјално од г. г. официра, да се готово на самом положају створи војницима душевна забава за сваку је похвалу. Започети и успехом крунисани посао желети је да се истом интензивношћу настави на општу корист свију нас.

О способности појединих наших ратних уметника, о оркестру, као и о нарочитом заузимању неких од г. г. официра, проговорићу другом згодном приликом.

Н.

Мајор Петровић, који је био у Белгији, има писмо од белгиског мајора Desois. Моли се да јави своју адресу Уредништву Рат. Дневника.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 180. ПЕТАК 29. ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ПЕТРОВ-ДАН

Када мирни и хладни летописац својим умним оком, без страсти и узбуђења, без хатара и ината, буде проницао у суштину великих догађаја, по чијим валима данас смело и поносито плове, слабодушно и кукавички тону и свом силином очајног разочарања пробијају се натраг ка светлој површини страсни и узбудљиви телесни духови нашега доба, — у мутним и бесним вихорима данашњих догађаја зауставиће се његов бестрасни поглед на светлој фигури Великога Старца, који се у страшним данима откривања Историјских Судбина нашао на челу Народа Српског. Та светла фигура биће Стари Краљ Петар, који данас дочекује и испраћа у вечност седамдесет другу годишњицу Свога Рођења...

Када се слободни и срећни потомци наши на свечовечанским утакмицама врлина народних буду обраћали за сведоџбу богатој ризници историје своје, они ће у дугом и великолепном низу минулих носилаца народне славе и поноса наћи једно сјајно и бесмртно име, које је Провиђење обасуло свима чарима Божјег и Народног Изабраника, — то сјајно и бесмртно име биће Петар I...

Велики Краљу! У раној младости Својој успламтео си витешком идејом Ослобођења Српства; кроз цео бурни и мучни живот она Ти беше сјајна непокретна звезда водиља, и њој би посвећен сваки тренутак плодног и славног живота Твог. Сав живот Твој је у Слободи Српства, Слобода Српства живот је Твој!...

Настадоше тешки, судбоносни дани. Са дубоком вером у Правду и Слободу човечанства, Ти си повео свој народ трновитим путем части, славе и бесмртности... О, како је кобно и страшно било ударити оном другом, лакшом и краћом, но варљивом стазом!... У великом и пресудном Историјском Часу Ти си, божанским надахнућем озарен, схватио тајанствена завештања минулих векова Српства, разумео си историјски шапат народног духа и крви, и са Својим Витешким Сином одлучио си:

— Кроз патње и муке у царство вечне Слободе, Правде и Среће!!...

И Бог драги, који се тренутно на Србе ражљути, наградио је велику Веру Твоју... Гле, приближује се свечани и жељени тренутак! Примиче се час триумфа Ормузда над Ариманом, и Ти већ стојиш са Верним Народом Својим пред кристалним дверима, што воде у светло царство Слободе и Препорођаја!... Пошав на Голготу усамљен са храбрим народом малене Краљевине Своје, Ти се враћаш са ње торжанствено окружен **Великом и Моћном Југославијом**, уз славопојно клицање васцелог човечанства!...

У истини, велика и ретка милост Божја!...

И неће планета наша довршити нови свој пут око Сунца, а ваздух благодетне и рајске земље наше заталасаће звуци победоносних труба херојске војске Твоје, и кроз тучне њиве и тиха поља њена, кроз лисне шуме и ливаде цветне разлегаће се радосна и опојна песма:

Из мрачнога сину гроба српске Круне нови сјај;
Настало је ново доба, нову срећу, Боже, дај!...

. . . . . .

Светли Краљу! На погледу блиставе будућности рода Твога, у којој ће далека поколења наша са милином захвалности у срцу и дубоким пијететом у души спомињати и славити Велико Име Твоје, — нека нам допусти јуначка и светитељска скромност Твоја, да на дан Твога Рођења ми, савременици и сарадници Твоји, изразом своје најдубље захвалности будемо далеки одјек у прошлости оног великог славља које Ти благодарна поколења у будућности припремају; нека нам допусти витешка смерност Твоја да из чиста срца, са бескрајном љубављу према Теби и Дому Твоме, ускликнемо:

Слава ти, Велики Краљу наш!
Слава Витешком и Светлом Дому Твом!
Живео!.. Живео!.. Живео!

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 29. јуна

Српски званичан извештај. — 28. јуна ретко пушкарање и слабо обострано артилериско дејство.

Солун, 29. јуна

Француски званичан извештај. — У Албанији, настављајући своје наступање, напредовали смо на обема обалама Деволи-а. На северу заузели смо у сјајној борби Комјани. На југу доспели смо до утока Томорице у Деволи, гонећи у стопу непријатеља који се повлачи. Наше извиднице приметиле су у непријатељској позадини два аустриска пука у повлачењу ка западу и дугачке колске колоне.

У свом повлачењу непријатељ напушта знатну количину материјала, хране, метака и топовских зрна. Запленили смо 7 митраљеза, 1 бацач мина и 1 бацач пламена. Број задобивених заробљеника у овим операцијама износи 470, од којих више офипира.

На осталом фронту артилериска активност и велика активност патрола.

Савезничке авијације бомбардовале су логоре код Стипоња и станицу Рупелу; у вршењу својих задатака имале су две ваздушне борбе.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 29. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи Французи су проширили своје добитке на висинама шуме Рец-а. Французи су заузели у целости село и железничку станицу Корси као и замак и пољско добро Сен Пол. Заробили смо око 50 војника, од којих једног официра.

У препадима које су Французи извршили у области Мезонде Шампањ и Мон Сином заробили су 12 војника.

Званичан извештај од 23 часа. — У једном изванању у области Бисијара Французи су заробили 5 војника са једним митраљезом. Повремена активност на осталом фронту.

У току месеца јуна француска авијација оборила је 150 немачких аероплана и оштетила 181; сем тога она је запалила 31 сталан балон.

Француска авијација за бомбардовање бацила је преко 600 тона пројектила и то 213.600 кгр. за време дневних бомбардовања и 390.400 кгр. у току ноћних бомбардовања.

Лондон, 29. јуна

Званичан извештај. — Заробили смо неко-

лико војника последње ноћи северо-источно од Ипра; губитака нисмо имали.

У току дана Аустралиске трупе продрле су у немачке линије у близини Нерија на приличној дубини и вратиле су се са 70 заробљеника и неколико митраљеза. И наше патроле заробиле су неколико војника на разним тачкама фронта.

27. јуна уништили смо 7 непријатељских аероплана а 6 оборили ван контроле. Четири наша апарата недостају.

Рђаво време ометало је много рад у ваздуху на снимању и осматрању, али је ипак урађен знатан посао за време размака када је време било ведрије. Бачено је 10 тона бомби на разне објекте. Киша је спречила ноћно летење.

Једна наша ескадрила бомбардовала је јутрос путеве и гараже код Офенбурга где су примећени успешни погоци. Сви наши апарати вратили су се.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 29. јуна

Званичан извештај. — Италијански извештај ухваћен је нејасан.

Солун, 29. јуна

Поводом Народног Празника — Рођендана Његовог Величанства Краља одржано је, данас у 10 часова пре подне, у српској цркви Св. Саве, у Солуну, свечано благодарење. Чинодејствовао је Преосвећени епископ Варнава, са великим бројем свештеника. Преосвећени епископ држао је топал патриотски говор о значају ове светковине.

Благодарењу су присуствовали представници српских и савезничких војних и грађанских власти.

АУСТРИСКИ ПОРАЗ У АЛБАНИЈИ

Париз. — Аустријанци признају у својим званичним извештајима пораз који су претрпеле њихове трупе у Албанији, где операције италијанске војске заслужују нарочиту пажњу.

Заузећем Фијерја италијанска војска помакла је знатно своје положаје на северу од Валове.

Заробљеници причају да се аустриска команда није надала овако наглој офансиви.

Лондон. — Наступање савезника у Албанији повећаће још више аустриске бриге. Ово наступање представља нову и одлучну акцију, коју савезници изводе на Балкану, где сваки војнички успех мора имати брз и велики одјек у политици Фронт на коме се води борба иде од реке Деволи а до Јадранског Мора, у дужини преко 60 миља. Француз, који оперишу између Деволи-а и Томориће, приличо су напредовали и заузели врло важне висове. На левом крилу, потпомогнути британским мониторима, Италијани су заузели Фијери, на 10 миља од обале, и знатно су потиснули аустриске трупе. Албанске Есад пашине трупе боре се уз савезнике и од велике су користи савезницима у земљи коју добро познају. И ако је овај предео за 70 миља удаљен од Солунског фронта, непријатељ показује највећу нервозност и на том фронту.

Напредовање у Албанији представља озбиљну опасност за бугарско лево крило, коју непријатељ свакако не губи из вида. Једна од последица овог наступања биће то, што ће многа планинска племена прећи савезницима, а она се рачунају као одлични ратници.

Са разочарањем и незадовољством Бугарима, Аустријанци ће имати великих тешкоћа у давању каквог озбиљнијег отпора, а сваки нови успех Савезника утицаће на Југословене, који су и иначе готови на буну. Још једно врло мало напредовање довешће савезнике у Берат, главну варош јужне Албаније.

Аустриски извештај признаје напредовање Француза и Италијана. Развој борбе имаће осетних последица по цео балкански фронт и знатно ће повећати тешкоће с којима се централне силе боре на Балкану.

ЈЕДАН НОВ МОДЕЛ МАШИНСКЕ ПУШКЕ

Према подацима америкаиског листа „Армиенх Невн Цернел," фабрика оружја Мерлин, у држави Коноктикату, достигла је данас највећу способност за рад, јер је у стању да сва-

ки дан изради по 150 до 200 машинских пушака. Недавно је направљена и један нов модел машинске пушке, чије се битно обележје састоји у томе што се пуњење и избацивање метака, односно чаура, врши помоћу покретнога клипа сувишком гаса у унутрашности механизма. Том машинском пушком, с тежином од 22 до 25 енглеских фуната, може у свакоме положају руковати један једини човек. Просто постоље допушта употребу новога модела на неропланима свих типова и гађање под сваким углом. У томе случају употребљава се нарочит ременик од алуминијума са 75 метака. Новина код ове машинске пушке је употреба двеју пушчаних цеви, од којих је једна с воденим, а друга с ваздушним хлађником. Измена цеви врши се за неколико секунада.

Као да је описана машинска пушка те фабрике већ узета за једну европску заграђену силу, пошто се и калибар морао прилагодити ручноме ватреноме оружју дотичне државе.

(Швајцарске Милитарне Блетер, св. 10 од 1917.)

ПОДЛИСТАК

КРАЉЕВСКА СВИТА

Кроз урвине, које пох небесним сводом
Скрњавају сву једу смртне тишине,
Ишла су к'о сени, тајанственим ходом,
Некад Деца Сунца, а данас прогнане:

Читава поворка, без реда и краја,
У крваве ризе, без снаге и моћи;
Уз смртни врисак бола и очаја,
И уз страшни фијук ледене зимске ноћи.

Пред њом Краљ је седи, у суром мундиру;
Уморан и сетан, на кедровом штапу;
Носећи као жижак крви у конџиру,
А у чврстој руци свих земаља мапу.

И кад гох су јасни месечеви зраци
Расипали светлост на урвине ове,
Видели су Старци, како погледа баци
На земљину карту.... и дубоко зове:

„Земљом, децо моја!... Земљом синци рода!...
Из оних брда где светова није,
Чека нови живот и нова слобода,
Да нам ране види и на срца згреје!..."

— За тим, са уздахом, уз замах мунџира,
Уз страхотни фијук ледених петрова:
Просипо је мало крви из конџира,
Да означи стазу сред снежних сметова...

— И њихов Народ, по крвавом путу;
Од гроба до гроба, од кама до кама;
Са лучом узданја у душевном куту,
И витешким срцем под бедним ратама...

Неки свечан занос, и старе и младе,
Водио је некуд кроз крваву гору;
Будећи у њима дух вере и наде
На пороман живот и на срећу скору.

Стотови им беху црним завијени;
Замрануле бубњи, залеђене трубе;
Ал' редови њини све више збијени
Бијаху, сред патње и несреће грубе...

И под умор тешки, кад су пасти хтели,
Од стуки и ничег, без хлеба и воде:
Крај Седога Краља уморни би сели
Да слушају речи: о Праву Слободе.

— Његов благи осмех — храна им је била.
— Његов бистар погледа — душе им је грејо!
— Његова одважност — њих је челичила.
— Његов меки говор — њих је соколио.

— И, далеко, тамо где их море сретне,
Дочека их Зора рујна и румена:
— Загрли Слобода и Краља и чете,
И Заставе свете кроз смрт пронесене!...

Јуна 1918. год. Мир. Стефановић
Положај

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 181. СУБОТА 30. ЈУНА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

НАРЕДБА ФАОБР. 43.718.

МИНИСТРА ВОЈНОГА — СРПСКОЈ ВОЈСЦИ

27. ЈУНА 1918. ГОДИНЕ

Јунаци!

Данас сам примио дужност Министра Војнога.

Растао сам се с вама 1916. године по извршеном повлачењу кроз Албанију.

До сад сам заступао нашу војску код Француске Врховне Команде и тамо сам имао прилике да упознам вредност не само јуначке француске војске, већ и енглеске; а зимус сам као члан Српске Државне Мисије био у Сједињеним Државама Северне Америке, те сам познао и њихову војску.

Могу вам рећи да сам у тим војскама нашао најживљих симпатија и дивљење за Србију и њену малену али јуначку војску. Цео свет зна за наше славне победе, зна за нашу верност као Савезника, за жртве посејане по Балканскоме Полуострву и за јуначку и стрпљиву издржљивост и сад на Солунскоме фронту. Име наше Србије свуда се помиње са дивљењем и побожним поштовањем. Наше жеље за уједињење Срба, Хрвата и Словенаца у једну моћну независну државу свуда се примају са љубављу и надом да ће велика победа наших моћних Савезника бити и победа наша — Српска.

Углед наше земље налази се на великој висини. Све су то тековине плаћене силно проливеном крвљу и мучеништвом Србије и српскога народа. То је тековина огромно велика, коју ми имамо да чувамо као драгоцену тековину нашега народа и наше јуначке војске.

Први мој поздрав нека вам је, Јунаци: издржимо до краја, који мора бити славан. Наша обожавана Србија, где робују наше жене и наша деца, примиће нас, предвођене барјаком нашег дичног Врховног Команданта Престолонаследника Александра, сина нашег јунака — Владаоца Краља Петра, унука Врховног Вожда Карађорђа — оснивача Србије.

Нека вам у овим тешким али славним данима лебди пред очима наш народни идеал, моћна Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца, са својом народном династијом, поштована и уважена од целога света.

Бог је с нама, победа биће наша!

Министар војни,
Генерал,
Мих. Рашић с. р.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 30 јуна

Српски званичан извештај. — 29. извршили смо артилеријом разорно гађање на непријатељске ровове западно од села Зовича и у пределу села Градешнице.

Солун, 30. јуна

Француски званичан извештај. — У Албанији, наше трупе утврђују се на заузетом земљишту северно и јужно од Девоља.

Све се више и више потврђује да су аустриски губитци врло тешки. И јуче смо разбили, у току напредовања, непријатељска одељења у долини Томорице.

На нашем левом крилу, храбре трупе ђенерала Ферера избиле су, у једном смелом нападу, северно од Берата.

У кључу Црне наша артилерија запалила је једну важну непријатељску осматрачницу и тукла непријатељске батерије у области језера, на Ветренику, код Доњанског језера, језиствујући успешно разорним гађањем.

Рим, 30. јуна

Званичан извештај. — Албанија: У току јучерашњег дана наставили смо чишћење заузетог земљишта и прибирање ратног плена. Досада смо избројали: 3 топа средњег калибра, 8 брдских топова, 4 роповска топа и 2 бацача бомби.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 30. јуна

Званичан извештај од 15 часова. — Французи су наставили своје напредовање северно од Шавањна и источно од Фаверола. Пред вече Француске трупе заузеле су село Ловгпон и пољско добро Живаж.

Извршили смо два препада један северно од Мондидјеа а други у Шампањи и заробили смо око 15 војника. Доста јака артилеријска активност на левој обали Мезе.

Званичан извештај од 23 часа. — Француске трупе извршиле су јутрос сјајан напад на фронту од 5 километара између Кастела и Мели-Ренвала. Сви објекти постигнути су. Француске трупе заузеле су село Кастел и пољско добро Аншен, као и известан број јако организованих шумица.

Наступање француских трупа достигло је местимично два километра по дубини. Заробили смо преко 500 војника.

Ништа важно на осталом фронту,

Лондон, 30. јуна

Званичан извештај. — Непријатељ је јутрос покушао препад у близини Бикова, али је одбијен са губитцима. Сем живе активности непријатељске артилерије на сектору Ењжи и на другим тачкама, ништа важно на британском фронту.

28. јуна јаке каше ограничиле су активност обостране авијације али су наши апарати ипак вршили извиђања и артиљериске регламе, када је време било мало лепше.

Бачено је 9 тона бомби на железничке раскрснице у позадини немачких положаја. Преко дана уништили смо 3 непријатељска аероплана и 2 оборили ван контроле. Три наша апарата недостају.

Преко ноћи летење је било онемогућено.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 30. јуна

Званичан извештај. — На целом фронту местимична и слаба артиљериска активност.

У угњуђу Лађи (Позина) и у Вал Аси наше патроле уништиле су два непријатељска предња положаја и заробили неколико војника. Непријатељ је покушао напад код Корнома, али узалудно, и претрпео озбиљне губитке. Оборен је један непријатељски аероплан код Сеатре.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Амстердам. — Турски министар финансија Џевад беј отпутовао је за Берлин. На путу га прати директор народне Отоманске Банке Вајл.

Турски листови доносе да ће у Берлину бити отворена филијала ове турске банке и да је овај пут министра финансија у вези са зајмом који Турска тражи на закључи у Берлину.

Истовремено отпутовао је за Берлин и султанов зет Ахмед Зулфикар паша да појури кораке министра финансија.

—

Париз. — Амерички авијатичар Баклеј, заробљен пре десет месеци код Вердена, успео је да утекне из ропства и стигао је у Швајцарску. Баклеј је досада пет пута покушавао бегство.

Крф, 29. јуна

Свечаност Рођендана Његовог Величанства Краља Петра прослављена је данас на Крфу. Свечано Благодарење одржано је у Српској Цркви. Присутни су били: Влада, Дипломатско тело, Народна Скупштина, официри и изасланства Савезничких војсака и српске војске и многобројно грађанство. Светковина Краља Петра узела је ове године особито свечани вид, пошто су последњи догађаји појачали општи утисак, да ће подлећи ускоро тиранија у борби с демократијама и да ће се Краљ Петар победоносно вратити у ослобођену Србији.

(Пресбиро).

ГОМПЕРС АМЕРИЧКИМ РАДНИЦИМА

Њу Јорк. — Савез америчких радничких друштава са огромном већином изабрао је поново за свога председника Гомперса.

Захваљујући се на избору, Гомперс је казао:

„Немачка војничка машина почиње да шкрипи; ускоро ће се распасти. Потребно је да амерички радници наставе да дају максимум свога напора да би се дошло до победе која ће осигурати Правду и Слободу. Могуће је да амерички народ има да поднесе још велике жртве, али ће их он поднети без жалбе.

МАРКО ЦВРКОТА

Из збирке „Српијански Венац“

Сетна јесен са безлисних грана
Тихим својим пратила га оком,
Са Груништа и Кајмакчалана
Сетна јесен са безлисних грана,
Кад промину ко вах јоргована
По шпиражју таном и дубоком.
Сетна јесен са безлисних грана
Тихим својим пратила га оком.

Пред њим огањ, врисак, сирт и ране,
А на њему младост пресијава
Као роса кад на цвеће кане.
Пред њим огањ, врисак, сирт и ране
И Цвркота паде као лане
Бијед њиљано без даха и јаве:
Пред њим огањ, врисак, сирт и ране,
А на њему младост пресијава,

Над њим јесен са безлисних грана
Без осмеха, мириса и хлада,
Са Груништа и Кајмакчалана
Над њим јесен са безлисних грана.
О, да л' знаде Цвркотина нана
Негде тамо око Вишеграда?
Над њим јесен са безлисних грана
Без осмеха, мириса и хлада.

Добровољац Марко Цвркота из Белог Брда код Вишеграда (4. чета 2. бат. добровољ. одреда Војводе Вука) пао 28. новембра 1916. године у јуришу на Браздасту Косу.

Милосав Јелић.

ПОДЛИСТАК

Ђ. ЛАЗАРЕВИЋ

СКИЦЕ СА ФРОНТА

Крв није вода...

Наредник ..... бачванин, из села ..... заробљен је на руском фронту. Кад је Југословенска дивизија формирана и он је ступио као борац — наредник. Револуција у Русији извршила је ја

кивидацију Југословенске дивизије. Ко је хтео да ле да остане као борац, остао је у дивизији; ко није хтео, остао је у Русији, а затим, после закључења мира са Украјином, вратио се у Аустро-Угарску. Југословенска дивизија, као што знамо, дошла је на Солунски фронт....

Наредника је вукло срце његовом завичају. Он је хтео да види мајку, оца, сестре; своју кућу, поља, винограде. Можда га је вукло срце да види и своју драгану, коју је последњи пут, приштајући се са њом, видео и загрлио „на рогљу" њихове сеоске улице.

То је говорило срце, тревутни осећај, сладост... Памет му је дошаптавала друго. Она му је саветовала да остане са својим друговима у пуку; да иде да се бори не Македонском фронту. Само одавде може се он вратити своме завичају као слободан. Ако се врати натраг кући, замениће ово ропство другим много тежим — туђину. Слободу своју он може откупити само борбом, крвљу. Капије Македонског фронта отворене су. То је пут његовом завичају. Тим путем се само може вратити својима као слободан човек...

Срце и мозак водили су очајну борбу. Најзад је срце победило. Он је остао, напустио своје другове да би отишао кући...

Каква радост, какво изненађење, колико среће за његове родитеље кад га виде — кад виде њега, своја сина, за кога су можда мислили да је мртав, да им никад више неће доћи?!... Па тек његова драга! — Такве мисли су се вртле у мозгу наредника, приликом преласка руске границе и ступања на земљиште Аустрије.

Али и онај други осећај, као лопов, подкрадао се у његовом мозгу. Где су ти другови? — питаће га отац. — Шта да му одговори? — Отишли су да се боре на Македонском фронту. Они не мисле за мајку, оца, кућу, село... Њима је пречи... Слобода... Од те реча он се тргне, стресе, најежи. Беше му хладно око срца... Шта ће на то да кажу његови у кући и они у селу?...

Аустриске војне власти примиле су враћене заробљенике. Свака је добио двонедељно осуство да се види са породицом. Затим ће се јавити својој команди.

За неизменичном радошћу и жебљом у срцу он је стигао у своје село. Отац, мати и сестре нису га очекивали. Тим веће њихово изненађење, њихова радост. Цео комшилук, цело село кошло је да види свога солдата, кога су већ прежалили.

— А, где су наши? — пита село. Наредник се тргне.

— Доћи ће и они... на путу су — превалује он изненађен преко језика. То беше први ухваћен који му се као нож зари у срце.

Да би умирио своју савест он се предаде телом и душом милости својих рођених. Изгледало је као да су сви срећни. Сви су се смејали и плакали од радости.

„Ипак сам добро учинио што сам дошао" — мислио је он.

„Ама, како је он дошао? — Где су његови другови?" — као ситре жиоке забадале су се мисли у мозгу његова оца.

Кад год би отац управио испитујући продирући поглед у лице свога сина — сан би почињао разговор, крвљу се од погледа очева, о борбама и стању у Русији...

Дуго уздржавана питања, која су једнако лебдала и чекала решење, између оца и сина, најзад, неочекивано, трећи дан, пиште као запаљене бомбе између њих.

— А где су ти другови: Кузма, Петар Мандић, Раде Маринковић, Жарко? — Шта је са њима? — Што их нема да дођу?

— Они су остали.

— Где?

— У Русији.

— Зашто?!...

— Они су отишли на Македонски фронт да се боре заједно са Србима.

— А, ти?! — грми старац. — Ти си дошао овде кој мајке да ти да сису, јер те нашкиње довољно задојила српским млеком. Ти си дошао да се бориш са Швабама против твоје браће. Ти си дошао да осрамотиш твоје сестре, твоје село, твоје српско племе!...

— Срам те било! — и старац пљуну у лице своме сину. — Одлази! — Та ниси мој син!...

Овај жалив очинске срџбе, овај пљусак патриотског гнева скупио је целу пороцину. Мајка и сестре, загрљене, тихо су јецале у углу собе бришући рукавом сузе.

Син је сагао главу — ћутао је. Осећао је тежину бабових прекора. Дратво је под пљуском очевих речи, које су продирале у мозак, мисли, осећаје онтрицом ножа.

Најзад, он подиже главу, управи оглед у оца и гласом, пуним одлуке и уверења, набаци на пуних груди, као ђуле на топ:

— Ја одох!... Збогом!...

Сељани су већ извештени о томе догађају између оца и сина. Погнуте главе он је, тако рећи, побегао на селу. Сеоска деца бацала су се камењем за њим уз узвике: Бегунац, бегунац!...

Истог дана, пре истека осуства, јавио се наредник својој команди. Упућен је на италијански фронт...

Пову згоду приликом искоришћавања је на пребегне Италијанима. Повео је собом још три друга — Србина. Јавио се нашим војним изасланицима са жељом да га упуте на Македонски фронт...

Кад читаоци буду читали ове редове, наредник ..... биће већ код својих другова у рову...

18. јуна 1918. год.
Положај

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

Л 461 II 715

БР. 1. ПОНЕДЕЉАК, 1. ЈАНУАРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ЧЕСТИТКЕ УПУЋЕНЕ СРПСКОЈ ВОЈСЦИ О НОВОЈ ГОДИНИ

Од г. Ђенерала Гијоме, команданта Савезничке Источне Војске:

„Командант Савезничке Источне Војске шаље славној Српској Војсци о Новој Години своје срдачне честитке и жеље за успех наших заједничких напора.“

Од г. Ђенерала Милна, команданта Енглеских Трупа Источне Савезничке Војске;

„Храброј Српској Војсци шаљем о Новој Години поздраве од њених британских другова по оружју“.

Од г. Ђенерала Анриса, команданта Француске Источне Војске:

„Приликом Српске Нове Године шаљем Вам моје најсрдачније жеље.“

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 1. јануара

Српски званичан извештај. — 31. децембра слаба ватрена активност.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 1. јануара

Званичан извештај од 15 часова. — Осим уобичајене артилеријске ватре, ништа ново није се догодило у току ноћи. Поред оних 12 аероплана и једног сталног балона, о којима је јављено да су оборени у међувремену од 19. до 28. децембра, француски су пилоти оборили у непријатељске линије још 12 других апарата који су по свој прилици били потпуно уништени ма да то није могло бити утврђено.

Званичан извештај од 23 часа. — Доста јака артилеријска акција у области Пинон и северно од Бре ан Лаоне. Иначе дан је прошао на миру свуда на осталом фронту.

Лондон, 1. јануара

Званичан извештај. — Сукоби између патрола у току ноћи југо-источно од Армантјера. Иначе ништа ново.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 1. јануара

Званичан извештај. — Јуче је наша артилерија тукла нека непријатељска одељења клисура и трупе експлоратора источно од Тонале и на Адамело, трупе у маршу на висоравни Авијаго и у долини Стицон; осим тога она је уништила неколико утврђених кућа источно од старе Пјаве. На левој обали Пјаве енглеске батерије су у више махова погодиле непријатељске ампласмане за артилерију. Непријатељска артилерија била је живља у зони Асолоне и на испадном углу Солароло, где ју је наша озбиљно тукла уз сарадњу француских батерија, као год и на средњој Пјави. Наше су патроле биле веома активне код Лопије. Неке непријатељске трупе су растеране северно од планине Мелаго.

Наши аероплани за бомбардовање бацили су 1600 кгр. бомби на непријатељске магацине и логоре у Примодано. Хидроплани су извршили смела извиђања над Љвенцом. Наши су авијатичари оборили два непријатељска аероплана у Кампосанијеро и југо-источно од Азијаго. Енглески авијатичари су оборили један апарат у долини Серен.

РАЗНЕ ВЕСТИ

Париз, 30. децембра

Депеше, што их је „Журнал де Деба" добио из Женеве јављају о разним интригама бечке владе, којима се тежи да се изазове неслога код јужних Словена. Но еда су те интриге изазвале међу јужним Словенима само нагло избијање огорчења незадовољства. Политички листови свију боја и праваца жучно су протестовали против тих мановара. Разне југословенске организације нагласале су енергичне резолуције у којима народ позива своје представнике да се уједине у заједнички југословенски клуб и да истрају у борби за уједињење свију Југословена у независну и суверену државу, слободну од сваког туђинског утицаја.

Срчано и непопустљиво држање југословенских посланика у Бечу и њихови смели говори, у којима су они свакодневно објављивали и жигосали неправде и свирепства што су их починили Немци и Мађари, без икаквог обзира према Словенима, подстакли су народ који сада свим снагама потпомаже своје представнике. Национални покрет узео је код Словенаца незапамћене размере.

Лондон, 31. децембра

„Морнинг Пост" пише о савезничким ратним циљевима: „Док год Немачка не буде побеђена на француском земљишту и у Фландрији, она неће усвојити наше услове, јер још увек владају њени милитаристи и пангерманисти. Пошто ми нећемо одустати од својих циљева, ми ћемо и даље одлучно и непоколебљиво водити рат до победе. Радити друкчије било би издајство. Ако желимо да остваримо трајан мир, потребно је пре свега потући војнички Немачку и свести је на ниво осталих европских држава како би се могла завести потпуна равнотежа међу државама.

Цирих, 31. децембра

Мађарски лист „Сегедин Напло" оптужује отворено грофа Тису да је изазвао рат. Исти лист вели: „Тиса је запалио пожар светског рата не допустивши Србији да добије излаз на море".

ЛАВОВИ

Под тим насловом румунски лист „Индепанданс Румен" доноси овај чланак:

Прва страна јутрошњег званичног листа „Монитер Офисиел" била је једна херојска страна. Она је садржавала имена и главније подвиге неколико српских официра који су одликовани највишим војничким румунским орденом „Михаило Храбри." Те званичне похвале чија је свака реч испуњена пламеним јунаштвом читају се с највећим дивљењем према чудесима од храбрости коју су ти лавови показивали. При том осећа се да је та кратка похвала само један непотпуни резиме јунаштва сваког од декорисаних српских војника; осећа се да под оном званичном синтетичном фразом ври читав свет малих и великих главнијих и споредних подвига, који су сви без изузетка дивље херојски и који јединствено и увек представљају презирање живота и смрти.

Један од тих Срба, пуковник Живан Митровић, одржао је своје положаје под смртоносном ватром непријатељске тешке артилерије и одбио је напад куди камо бројно надмоћнијих непријатељских снага. И ако опасно рањен, он је ипак остао на своме месту команданта, одакле је и даље управљао борбом.

Други, пуковник Велибор Требињац, „показао је исте војничке особине, одбио енергично непријатељске нападе и, као и претходни, остаје и даље на челу свога пука, руководећи га у свима осталим бојевима и поред своје тешке ране."

Потпуковник Радосав Живковић „одликовао се у бојевима од 25. августа и у онима од 5. и 6. октобра, када се кренуо у напад са својим батаљоном уз песму." И он је рањен.

Потпуковник Александар Станковић одбио је један јак непријатељски напад, извршио противнапад, заузео непријатељске положаје и остао дана одбио више других напада, које је непри-